

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

PALÓCORSZÁGI KÉPEK

Az ember így téli időben, míg ledobja havas cipőit s térkép után matat a kályha melege mellett, némi vágyódással gondol a nyári sétákra, nap-záporozta tájakra s újult utak kívánságával szívében veszi elő a fényképes dobozt. Lottózik aztán, melyik kép hull ki először belőle.

Lám, most éppen a nógrádi. Egy most írott nógrádi útikönyv jegyzetei. képben.

K Ö T I K A F É K E T Ő T

A képen az örhalmi Széles Istvánné nyomja új-jával a fékétő elejét, amíg a kötő-asszony négy tucat gombostűvel félórás munka

Örhalmi fékétő

után művészivé nem alkotja a rojtos selyemkendőt. Nagy szakértelmet kívánó művelet, kevesen értik jól.

Vasárnap délelőtt léptünk be Szélesék szép portájának vasrácsos kapuján, hogy fékötést lássunk. Kérni kellett rá, de szívesen tette. Manapság már az örhalmiak is kifordulnak lassan a viseletből, sokáig tart az öltöztetés, meg drága is, s jobban vonzódnak az „úri”-hoz. A legtöbb palóc női ruha már csak szekrény kincse a régi szöttesekkel együtt. Szötteseket — remekek — ugyan külföldi rendelésre még sokat készített a Palóc Házipari Szövetkezet Szécsényben, de a suhogó szoknyákból, gyöngykalárisokból, csipkés pruszlikokból lassan kifogyunk; előbb-utóbb mind a múzeumba kerül.

Fel is öltöztették, le is fényképeztük Széles Istvánnét, ámde a fényképen az már nem látszik, hogy az udvarukon ott az új Skoda-autó és Szélesék vasárnap délután fékötetlenül azon mentek Csitárra rokonlátogatni.

RIMÓCON

azonban még eleven virágszálakat, suhogó selymet, száráncú szoknyát találunk. Négy-ötezer forintnyi érték leng a szép lányon, ha vasárnap bálba indul tizenégy-szoknyásan. Még a csipkés-fodros alszoknya „feldobásának” is külön fortélya van itt, férőhely kell hozzá, elegendő. Olyan aztán Rimóc asszonynepe jeles ünnepekkor, mint megannyi mozgó virágváza. Bársony és selyem, kásmír és brünni szöttek, tizsdorú gyöngy a nyakban, fekete

Vasárnap Rimócon

lakkcsizma, csipkés keszkenő. Le se lehet ülni az ilyen ruhában.

Ring-reng, hullámzik, csapódik, fénylik, virágozik a falu lánysága déli harangszókor. Még az aprócska lányok is fehér fodorban úsznak.

De mögöttük a komor korosztály, a hervadt virágság; fekete asszonyok fekete szoknyában, fekete kendővel, fekete cipőben, fekete könyvvel vonulnak s még csak nem is lassan, mert ők az ebédfelelősök szerte Rimócon.

Hála azonban egykori szép fiatalságuknak, kedvük ma is vidám, virágos; beszédük élénk, szavuk meg tréfás.

TIZENHAT PALÓC HÁZAT

nyilvánít védettnek az Országos Műemléki Felügyelőség Hollókő bel-falujában. Bontani nem szabad őket, még hozzájuk érni sem, úgy maradnak tetőtől, tornácostól, meredek udvarostól, csűröstől-pajtástól eleven múzeum-

Műemlékké nyilvánított hollókői házak
(a szerző felvételei)

ként. Majd vendégház, turistaszállás, alkotónházacska válik belőlük — mert a régi tulajdonos már építi modern, bár sablonosan érdektelen házát a falu végén.

Íme, itt ül ki az utcára három, a tizenhat skansen-házból. Éppen csönd van, ünnepi mozdulatlanság, senki sem lépdel a menedékes úton, az italbolt is zárva. Csak az ablak mögött itt-ott tűnik föl kíváncsi asszonyfej s nézi a forgó idegent, a pesti vándort, aki éppen ilyen csöndre szokott áhitozni a Kálvin-tér közepén, ámde ott reménytelenül.

Halkan lépkedjünk a hollókői vár romjai felé, pihenek talán még az incselkedő hollószárnyú ördögfiak is, a mese fiai, az omló falak között. Es pihen a falu.

Szombathy Viktor

EGRI GYULA:

„A turistamozgalom nagy lehetőségeket rejt magában”

Jegyzetek a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Kongresszusán

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség megalakulását a napi sajtó bőven tárgyalta és ismertette sportéletünk e nagy horderejű eseményét. A részletes beszámólótól tehát eltekintünk.

A magyar sport jövőjét illetőleg joggal lehetünk bizakodóak. Az alapszabályok egyik pontja leszögezi: „... a társadalmi tevékenységet a legszélesebb mértékben ki kell bontakoztatni, s ehhez biztosítani kell a szükséges feltételeket...”

Azt már szinte természetesnek tartjuk, hogy a szocializmus építésének egy-egy kilométerkövénél, amikor gazdasági vagy kulturális életünkben a társadalom maga lesz gazdája, irányítója és intézője egyik-másik dolgának, az minden esetben új, nagy fordulatot jelent. Most a sportügy volt soron, s ezt a fejezetet nyitotta meg a Magyar Testnevelési és Sportszövetség 1963. december 13–14-én tartott kongresszusa.

Nem számolunk be részletesen — mint írtuk — hiszen a kongresszus határozatainak mozgalmunkat érintő elvi és gyakorlati végrehajtását a következőkben amúgyis napirenden tartjuk. Ehhez a Kongresszus bőven adott anyagot és alapot.

Mit jegyeztünk fel mégis a Kongresszuson? Elsősorban azt, hogy a természetbarát mozgalom megbecsülését láttuk, amikor Szántó Gyulát, mint veterán természetjárót, beválasztották a Kongresszus elnökségébe.

Feljegyeztük az MTS elnökének, Egri Gyula elvtársnak beszédéből az alábbiakat: „Tanúi lehetünk,

hogyan szélesedik ki a sport fogalma, hogyan ölel fel egyrészt új sportágakat, másrészt olyan sportjellegű tevékenységeket, amelyeket eddig nem soroltak a sport címszó alá. Mindenekelőtt ide tartozik most már a túrázás és sportszerű táborozás sok változata. Örvedetesen erősödik a természetbarát mozgalom, amelynek létszáma ma már meghaladja a 60 ezret. A természetjárásnak nagy hagyományai vannak országunkban. Az utóbbi esztendőknél népszerűsége fokozódott, erős szervezetek jöttek létre. A túrázás párosul különböző versenysportokkal, amelyek a fiatalok körében népszerűek.

De a haladás ütemével nem lehetünk elégedettek. A turista mozgalom sokkal nagyobb lehetőségeket rejt magában, mint amit mi feltártunk belőle. Bár az MTST elnöksége határozatokat hozott, amelyek szorgalmazták a turisztika fejlesztését, a

sportegyesületek mégsem foglalkoztak vele megfelelő módon. Az utóbbi időben még olyan esetek is előfordultak, hogy néhány egyesületben nem adták meg a természetjáró szakosztály működéséhez a költségvetésben előírt anyagi eszközöket sem. Vannak azonban a mozgalom szélesítésének szemléletbeli akadályai is. Sokan nem nézik jó szemmel, hogy a modern igényeknek megfelelően fejlődik. Pedig tudomásul kell venni, hogy ma, amikor a dolgozók, élvezve a technika vívmányait, autókkal, motorokkal indulnak országjárásra, nem lehet többé csak a régi formákhoz ragaszkodni. Számolni kell azzal is, hogy napjainkban mind többen töltik szabadosságukat üdülőhelyeken és hétfégi pihenésre és vizek környékére, erdőkbe, hegyekbe vonulnak. Nálunk is hódít a sportszerű táborozás, népszerű nevén a camping. Az idegenforgalmi

hivatalaink, a Balaton, a Dunakanyar és más tájak kiépítésére alakult bizottságok kulturált viszonyokat teremtenek a táborhelyeken. Nem nyugodhatunk bele, hogy ezeken a helye-

(Folytatása a 10. oldalon)

Az MTS elnöksége

Az MTS Országos Tanácsa az elnökségbe az alábbiakat választotta:

Elnök: Egri Gyula; elnökhelyettesek: Csanádi Árpád, Kutas István, Terényi Imre, Karakas László, Köteles Jenő és Nádasdi József.

Elnökségi tagok: Antal József, Fajkos András, Flórián Tibor, Hegyi Gyula, dr. Hepp Ferenc, Kádár Géza, Leveleki Lászlóné, Lugossy Jenő, Székely Miklós, Tabák Endre.

Az ügyvezető elnökség tagjai: Egri Gyula, Csanádi Árpád, Kutas István, Terényi Imre, Karakas László, Nádasdi József és Köteles Jenő.

A számvizsgáló bizottság elnöke: Adám József.

Az MTSZ elnöksége

Az MTS Országos Tanácsa, az MTSZ elnökségébe az alábbiakat választotta:

Elnök: Miklós János, al-elnök: Forgács Géza.

Főtájtár: Székely Miklós, titkár: Thuróczy Lajos.

Tagok: Angelus Miklós, Baga István, Béki Ernőné, Bérces Jenő, Erős Antal, Erős József, Földes János, Gyimesi István, Holényi László, Kertész Miklós, dr. Kovács Pál, Soltész Béla, Szántó Gyula, Szász Károly, Szekeres Józsefné és Závodszky József.

1964-re...

Köszöntjük az Újesztendő küszöbén a természetjárás valamennyi hívét, a sport minden barátját.

Kívánunk valamennyiüknek békés, boldog, eredményekben gazdag Újesztendőt.

Hívunk mindenkit táborunkba, akik a túrázás, sportszerű táborozás, hegymászás, barlangjárás, vagy tájékozódási versenyzés során szeretnék szabad idejüket egészséges körülmények között tölteni. Jöjjenek gyalog, sivel, autón, motoron vagy csónakon. Érezzék jól magukat a természetbarát szervezetekben és rendezvényeiken.

Köszöntjük a természetbarát mozgalom lelkes aktiváit, kívánunk nekik is sok erőt, s eredményes munkájukban is sok örömet. Fáradozásuk szerezzen százezreknek jó szórakozást, hogy az is elősegítse a Magyar Testnevelési és Sportszövetség célkitűzéseinek valórváltását.

Magyar Természetbarát Szövetség

AUSZTRJÁN ÁT

A bolognai ferdetorony

Bologna gyönyörű város. A San Pietro székesegyházat a világ legnagyobb templomának akarták építeni, de 400 évi építés után (1100–1500) „kerethiány” miatt befejezték.

Gyönyörű ferde toronyok vannak, amelyeket — ellentétben a pisai toronnyal, mely úgy dől meg — már eredetileg ferdeinek építették. Bologna mellett van a hegyen a St. Lucas templom, amelyhez 8 km hosszú árkádsor vezet.

Bolognánál végre rátérünk a gyönyörű autó-stradára. Bologna és Firenze között az út 107 km. A viaduktokon és alagutakon olyan gyorsan lehet menni, amilyen gyorsan a kocsi tud. Persze a Wartburgot, — bármilyen jó is a kocsi, — a 160–170 km-rel számguldó kocsik gyorsan lehagyták. Az autó-stradán fizetni kell, kocsitípusok szerinti díjat. Amikor a stradára lépünk, kapunk egy kartont és a stradáról lelépni csak a díj lefizetése után lehet. Az ór a Wartburgról nem tudta, hány cilinderes. Mondtuk, hogy három. Besorolta egy osztályba és így a Bologna—Firenze útért csak 650 lírát kellett fizetni. Egyébként Olaszországban a kocsikat úgy jelzik, hogy pl. a firen-

zei kocsin Fi + szám, a nápolyi kocsin Ná + szám, a perugiai kocsin Pe + szám jelzés szerepel. Egyszer a rendőr udvariasan megkérdezte tőlünk, hogy milyen város az a Csi-Bi, mert a Wartburg rendszáma CB volt.

Sok helyen jártam már, de sehol nem (Párizsban sem) talákoztam olyan széldítő forgalommal, mint a firenzei csúcsforgalomban. Ennek egyik oka a sok szűk utca, ahol se parkolni, se megállni nem lehetett. Esett az eső, s mi, bár sok szálló előtt mentünk el, sehol sem tudtunk megállni. Az egyik saroknál nekinyomtak bennünket a fal-

nak, összetört a reflektor, majd egy torlódásban végképp elakadtunk. Egy kis Fiat kocsi jött mögöttünk — egyébként most már megértem, hogy azért vesznek előszeretettel kis kocsikat, mert nagy kocsival képtelenség közlekedni a zsúfolt városokban — annak vezetőjét kérdeztük meg, hol találhatunk szállodát. Ha még találnak is szobát — volt a válasz — itt parkolni nem tudnak. Elvitt bennünket egy térre, a Del Carmine templom mellé, ahol valóban volt hely parkolásra. Itt megálltunk megtépzott Wartburgunkkal, az ifjú olasz végigtelefonálta a szállodákat, pansiókat, szoba sehol sem volt. Majd végigjárta a házakat és addig agította a lakókat, míg egy nő („Bohéme kanyaja” volt nála kifrva) befogadott bennünket, és úgy megbarátkoztunk, hogy „pasta sutát” csinált, egy-egy üveg chianti bort ajándékozott, s kért, hogy ha magyarok jönnek Firenzébe, adjuk meg a címét. Ismerősünk elvitt bennünket apja műhelyébe, hogy megcsinálják a kocsi eltört lámpáját és az egyéb hibákat. A műhelyben Moszkva nagy térképe volt kifüggesztve, talán ez is magyarázta az irántunk érzett szimpátiáját. Bár több órát dolgoztak a kocsin, egy fillért sem fogadtak el.

Firenze a múkincsek városa. Megnéztük az Uffici képtárat, a Pitti palotát, a csodaszép Bobulino kertet,

Michelangelo Dávid-ját és mindazt, amit ilyen rövid idő alatt még meg tudtunk nézni. Voltunk a Savonarola kolostorban, a Medici palotában egy gyönyörű kilátón, melyet egy orosz emigráns gyáros a Szovjetunióra hagyott végrendeletében. Ez Firenze egyik legszebb pontja. Megcsodáltuk a Bazilikát és a Giotto tornyot, valamint a mellette levő kis kápolna bronzkapuját, melyre Michelangelo azt mondotta, hogy a paradicsom kapujának is beillene.

Firenzéből az Appennineken keresztül mentünk tovább Arrezzo-ba, ahol De La Piero Francesca freskóit látogatják a turisták messze földről. Innét a Trasimeno tóhoz értünk, amely hatalmas hullámokat vert (mély kráter tó) és arról mezezes, hogy itt győzte le Hannibál a rómaiakat.

Minden heggyomon vár. Etruszk városok, csupa történelem. Megszálltunk a Passignano Sul Trasimeno-ban, majd bementünk Perugiába. Itt áll a „Porta Augusta”, időszámításunk előtt 500-ból, majd megnéztük az Umbriai Múzeumot, ahol Peruginonak — Rafael mesterének — festményei láthatók. Majd a Tiberist érintve elértünk Assisi-be, ahol As. St. Ferenc és St. Clara templomában megcsodáltuk Giotto gyönyörű freskóit.

Innen Foligno, majd Termini következett, ahol olyan trópusi felhőszakadásba kerültünk, hogy az utcákon

Róma: Forum Romanum

OLASZORSZÁGBA II.

áramlott a víz. Továbbmenve megnéztük a 160 méter magas cascata delle Mar-more-t (Márvány-vízesés). (A Niagara csak 90 m magas.) A vízesés nagy villanyerőművet hajt, de naponta néhány órára kikapcsolják az erőműből a turisták szórakoztatására.

Rendkívül meredek, kacsaringós utak vezetnek Róma felé. Bár Rómától mintegy 70 km-re ismét elértük az autó-stradát, úgy döntöttünk, hogy a rendes országúton fogunk menni, hogy megtakarítsuk a strada díját. Megbántuk a takarékoskodást, mert ez a Róma környéki főút bizony rossz állapotban volt. El is határoztuk, hogy ezentúl inkább fizetni fogunk. Így értünk be Rómába, ahol letáborozva több napot töltöttünk.

Róma rengeteg látnivaló-jához bizony az időnk rövid volt. Érdekes ellentétek vannak a város különböző részei között. A legszegényebb és legpiszkosabb a belváros, régi házaival. Az utcákon papírhulladék, az erkélyeken, a házak között ruhák száradnak. A keskeny utcákon nagy a forgalom. A város más részén viszont hatalmas sugárutak, hipermodern házak, tisztaság, rend.

Van egy városnegyed, ahol egymás mellett sorakoznak a gyönyörű paloták (a mi lágymányosi lakótelepünkre emlékeztet), amelyek túlnyomórészt üresen állnak, a redőnyök lehúzva. Ezek eladó öröklakások, amelyekre nincs vevő.

Megnéztünk mindent, amire az időnkől futotta. A Forum Romanumot, a régi római császárok biadalíveit. A Titus diadalíven a palesztinai háborút láttuk megörökítve, a Traianus oszlopon a romániai hadjáratot. A talapzatot, amelyen Caesar koporsója állt, a Vesta szűzek templomát stb.

Elmentünk a Via Appia Antiqua-ra, ahol a légiók meneteltek, s megnéztük az Angyalvárat, a Farnese palotát, ahol a pápai belügyminisztérium volt, s amelyben állítólag Scarpia működött és a templomot, amelyben Cavaradosi a

képet festette. A St. Péter bazilikát, a Dolomitanusteret, a thermákat és sok mindent, amelyet itt felsorolni lehetetlen. Innen kirándultunk Tivoliába, Rómától 31 km-re, ahol Este bitoros palotája áll. Olyan mint a mesében. A közeli folyót és vízesést a kerten keresztül vezették, ahol száz meg száz szökőkutat táplál. Gyönyörű kivilágított szobrok. Itt is belépődíjat kell fizetni; óriási összeget vesznek be a látogatóktól.

Elmentünk a tengerpart-ra, Ostiába, Anzioba, gyönyörű kis kikötő és üdülőhely. Itt egy partraszállási kísérlet is volt a II. világháborúban, a hullámtörő még ma is szét van löve.

A Földközi-tenger sokkal szebb, mint az Adria, de szebb az Óceánnál is. Valószínűtlenül kék az ég, itt nincs cápaveszély, mint az Adrián, s itt ettem először Granuti Caffé-t, amely nagyon ízlett. El is határoztuk, hogy ezt otthon házi-lag is előállítjuk. Úgy készül, hogy megfőzik a feketét, majd a hűtőszekrényben jégkockák között megfagyasztják. Ezután mozsárban porrátorik és pohárban úgy tálalják, hogy alatta és felette is tejszínhab van. Az egészet újból frigiderbe teszik és akkor kell csak elővenni, amikor fogyasztják. Az olaszok ezt nagyban állítják elő, a megfagyott kávé géppel őrlik meg.

Rómából Nápolyba mentünk, most már a stradán, nem sajnálva a pénzt, pedig az útért oda-vissza 3500 lírát, (több, mint 5 és fél dollárt) kellett fizetni. Nápoly szép város, az utcákon, tereken ciprusok, pineák, pálmák és a keskeny utcákon a házak, emeletek között fehérneműk száradnak; ezeket kötéllal húzzák át és vissza.

Hatalmas felhőkarcolók, modern épületek váltakoznak a régi, öreg házakkal. Gyönyörű a környék, és az öböl. Közel van a Vezuv is. Innen hajóval Capriba mentünk, mely — szerintem — egyike Európa legszebb helyeinek. A tengerből kiemelkedő meredek sziklák, a magasban Anna Capri, ahol Tiberius császár la-

St. Ferenc temploma Assisiben

Perugia: a városhaza

(az I. és II. rész fotói a szerző felvételei)

kott. Capriban van a Kék Barlang is.

Nápoly és Capri között naponta többször kisebb-nagyobb hajók járnak más-más viteldíjakkal. A kikötőben egymás elől agitálják az utasokat. Szezonvége volt, a szállodákban kevés vendég. Az idő gyönyörű volt még, a tenger is kellemes. Jó lett volna itt szép két hetet tölteni, azonban a szabadság végéhez közeledett, nem tudtunk továbbmenni Pompei és Herculanium felé sem, hanem visszamentünk Nápolyba, majd Rómába, hogy hazatérjünk.

Útitársaink az autóval még ott maradtak, mi a római Termini pályaudvaron vonatra szálltunk, s az Alpin expresssel Bécsen keresztül jöttünk haza. Rómától Bécsig 24 óra alatt teszi meg az express az utat. Az I. osztályú kocs

mosdójában sem villany, sem víz nem volt. Az olasz kalauz azt mondta, hogy ez osztrák kocs, ők nem tehetnek erről, nincs is módjukban megjavítani, majd az osztrákok... Egy osztrák nő szidta az olaszokat és megmondta, hogy mihelyt a határhoz érünk, mindent megcsinálnak. A határon az osztrák kalauz közölte, hogy ez ugyan osztrák kocs, de az olaszok mindent elrontottak és csak Bécsben tudják megjavítani.

Arra gondoltunk, hogy ha otthon ilyesmi előfordulna, fel lennénk háborodva. Az express utasai azonban filozófikus nyugalommal viselték a nehézségeket és botorkáltak a sötétben. Szép út volt, és ha sikerült valamilyen képet rajzolnom sok-sok emlékemről, akkor úgy gondolom, érdemes volt ezt a cikket megírni.

SÍ-OKTATÁS NÉGY FEJEZETBEN

A verseny-sí nehéz sport, de vajon nehéz-e azoknak, akik nem versenyszerűen akarják a sí-sportot űzni?

Bizonyos, hogy a nehézség itt nem olyan nagy, de nem kell azt hinni, hogy úgy tanulhatunk meg sielni, mint ahogyan a gyermek megtanulja első lépéseit. Dacára a sí-technikájának és a sí-oktatás módszerének, egy havas lejtőt mégsem lehet a kerti sétánnyal összehasonlítani.

Ez ne riassza vissza azokat, akik első alkalommal kötik fel a lécet. Az első lépések nehezek, de a sí úgy kell tekinteni, mint a szabadtéri játékot. Gyakorlásának minden fázisában vonzó a környezet, vonzóak a komikus jelenetek, az itt kialakuló barátságok és nem utolsósorban a kísérlet sikere. De, hogy ezt elérjük, kitartásra van szükségünk.

Mielőtt rátérnénk a technikai tanácsokra, szóljunk néhány szót a felszereléstől. Gondosan ügyeljünk például a cipőnk minőségére, amely sokkal fontosabb, mint az ember. A kezdő sielő gyakran feláldozza a

divat kedvéért a célszerűséget.

Néhány szót a síről is. Mindenesetre ajánlatos „biztonsági kötéssel” ellátott léceket használni, valamint arról is jó lesz meggyőződni, hogy a lécnak plasztik „talpa” legyen, ami elősegíti a siklást és gyakran kiküszöböli a megtorpanást.

Végül ne feledkezzünk meg a napszemüvegről, az egyújjas vízhatlan védőkesztyűről és sapkáról sem. Ezek az „apróságok” ugyanis, kint a terepen sokkal többbe kerülnek.

Helyezzük be most cipőnk orrát a pofavasak közé, hajoljunk előre, nyomjuk le a feszítő emelő kart, vessünk egy pillantást a sarkainkra, hogy meggyőződjünk, jól helyeztük-e el a lécek közepén és kezdjük meg pompás napsütésben az első sí-leckét.

Első lecke

A felszereléstől már volt szó, időzzünk egy keveset az első lépéseknél.

Ezek a változatos lépések, a csúszás és helyben fordulás lapos terepen, azután az emelkedés lépései: lépcső, fél-lépcső, olló és végül az átállás az első érintkezésünk a hóval, de nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy fogunk mi még nadrágféken is csúszni.

Nem kell elhanyagolni az első leckét, hiszen most barátkozunk az ingtag „egyensúlyal”, a mozgó talajon. Saját érdekünkben — bármilyen unalmasnak látszik — ismételjük meg minden reggel ezeket a gyakorlatokat, amelyek rugalmassá teszik a testet, bemelegítik az izmokat és nagyban megkönnyítik a további haladást.

Nem arról lesz szó a következőkben, hogy valami új „asszimiláló” módszert vezessünk be, a cél az, hogy megismertessük a módszer különböző fokozatait és arra ösztönözzünk, hogy ne hagyjuk el az egyes fokozatokat.

az egyenes vonalból, mert ez a helyzet alapvetően fontos a sítechnikában. Fontos tehát jól kidolgozni a technikának ezt a részét.

Az egyenes vonalakban elért könnyedségünkől függhet a krisztiániának jó végrehajtása is... természetesen majd ha eljutunk a kiképzésnek ezen állomásáig.

Második fejezet — A hóéke

Ez lesz az első lehetőség megállni a lejtőn — hóéke, fékezés, és megállás — ebből fogunk fordulni — hóékével kanyarokat leírni — továbbhaladást.

hóéke

Első fejezet — Egyenes vonalak

Ezek kétfélek:

- a lejtő vonalának megfelelőek,
- egyenes lesiklási helyzetűek, a legmeredekebb lejtőhöz mérten ferde vonalban (egyenes traverzálási vonal).

Az egyenes vonalakat később komplikáljuk állóképességünkhöz mérten:

mélyedéseken és hullámokon átsiklásokkal, e mozdulatok végrehajtásával különböző minőségű (kásás, fagyott, mély) havon;

megállással felfelé fordulat által (amennyiben lejtőn siklunk);

a térdek meghajlításával élesebb profilú hullámokon át közepes sebességgel.

Az egyenes vonalak révén megbarátkozunk a merőleges test függőleges és vízszintes egyensúlyával. Gyakran vissza fogunk térni az egyenes vonalakra a következő mozdulatok tanulásakor. Az oktató csakhamar elvégezteti velünk azt a mozdulatot, amely kitérít

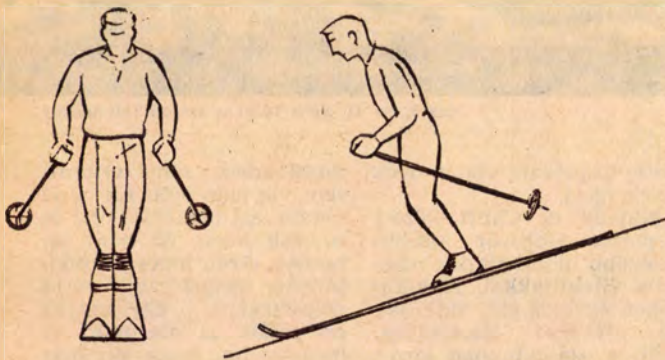
és így mozogni a könnyű lejtőkön.

Ez olyan csodálatosan szép, hogy akadnak olyanok, akik nem akarják folytatni a további gyakorlatokat.

Ez bizony kár volna, mert a hóéke nem képes megszerezni nekünk a sebesség örömeit és a legvalult lejtőkhöz köt bennünket.

Harmadik fejezet — Lesiklás

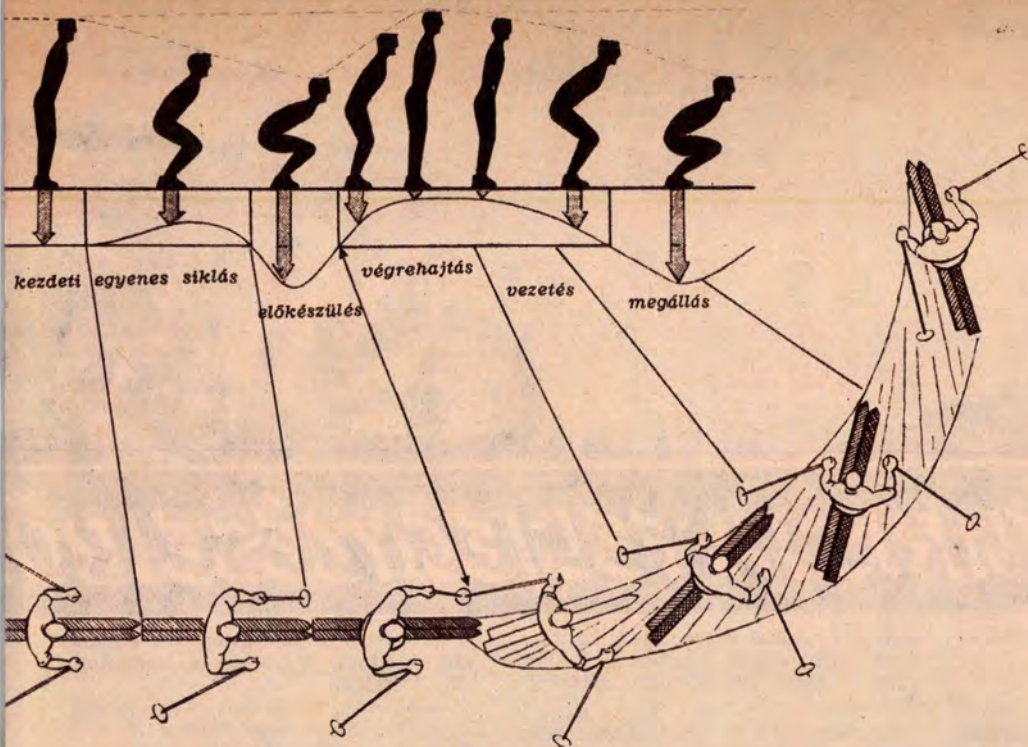
A lesiklások döntő fontosságúak az „összeláncolt”, egymás melletti párhuzamos lécekkel végrehajtott

egyenes siklás a lejtő vonalában

egyenes siklás részutosan

krisztiániájára, ezt azonban a lejtő legmeredekebb vonalának egyenes lesiklásából kell végezni.

Ami a kikapcsoló krisztiániát illeti, ez egyrészt megkönnyíti a sielő részére az előkészületet az emelő krisztiániához, másrészt igen hasznos ez a mély hóban, ahol lehetővé teszi a lécek kiszabadítását.

Gyakorlatilag lehetetlen leírni a könnyed krisztiániát, ami talán el is riasztaná az olvasót. Elég annyit tudni, hogy számos sielő eléri ezt a nívót, a technika és a módszerek jó megfigyelése mellett.

Ha majd látjuk Önt könnyed mozdulatokkal lesiklani az olimpiai pályán, akkor ez a kis tanfolyamunk elérte a célját.

fordulatoknál, valamint fékezésnél, vagy megállásnál nagy sebesség közben.

Hatféle lesiklást különböztetünk meg: oldalazó lesiklást, egyszerű harántban, célszerű harántban, kerekítve, fékezve, egyszerű hurkolással, nem számítva az ebből származó mozdulatokat: a slingelést és a hurok-kibontakozást...

Ha jól megtanuljuk a két elsőt, ezek a leglényegesebbek, a többi is menni fog idővel. Ezek a tulajdonságok érdekesek és hasznosak, de addig várjunk, amíg nem tudjuk biztosan „nekiengedni a csikókat” a meredek lejtőn.

Még egy utolsó figyelmeztetés: a lecsúszásoknál még két fontos mozdulatot fogunk megtanulni: a hajlásznyújtózást és a botok tartását. Ezeket el ne felejtsük!

Végezzük türelmesen a lesiklásokat, ezek elég nehéz mozdulatok, de korrektül kell végezni őket, mert ezek teszik lehetővé, hogy megvalósítsuk álmunkat: a krisztiániát!

Negyedik fejezet — a krisztiániák

A krisztiániáknak két kategóriája van: egyrészt a krisztiániák „a testsúly át-

helyezésével”, másrészt a „könnyed” krisztiániák.

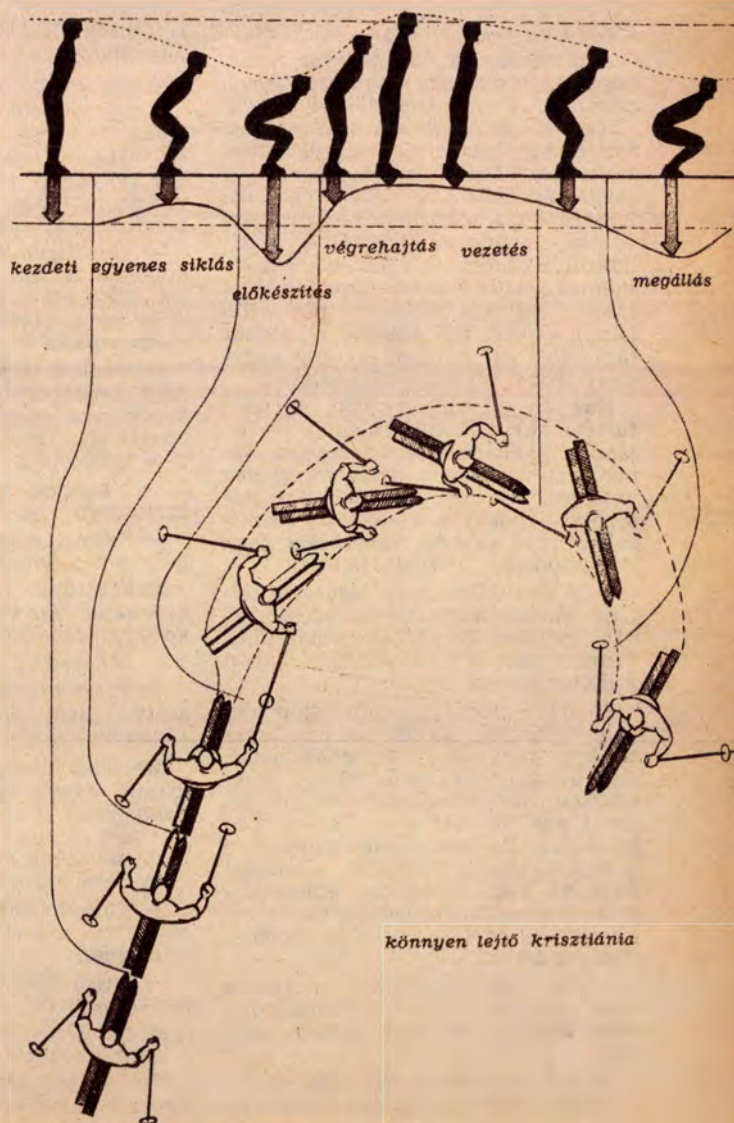
Az első csupán az oktatás eszköze, hogy eljussunk a könnyed krisztiániákhoz. Mindenesetre igen hasznosak bizonyos körülmények között, mert lehetővé teszik, hogy segítsünk egy rossz fordulatnál (pedálozott krisztiánia: fordulat párhuzamos lécekkel, könnyedén megnyitva a sílécet felfelé a fordulat megkezdésének pillanatában).

A második kategóriára azonban összpontosítani kell minden figyelmünket. Ezek a fordulatok, amelyeket szigorúan párhuzamos lécekkel hajtunk végre, négyfélék:

1. könnyen emelő krisztiánia,
2. könnyű megállású krisztiánia,
3. kikapcsoló krisztiánia,
4. könnyen lejtő krisztiánia.

Ezeket a fordulatokat azon többféle mozdulattal együtt lehet csak elvégezni, amelyekkel az előző lecek folyamán többé kevésbé már megismerkedtünk. Néhány figyelmeztetés:

Az emelő és lejtő krisztiániák részsütos egyenesből indulnak ki, majd a következő mozdulatok folyamata váltja ki a fordulatot. Ugyanez áll a megállás

könnyen lejtő krisztiánia

TABÁK
ENDRE:

EGY TURISTA FELJEGYZÉSEIBŐL

TÚRA A MILÁNÓI SAN SIRO STADIONBA

Az utazás ma már rém egyszerű dolog. Ki kell jelölni a célt, s akinek van kevés spórolt pénze, nekivághat a világ lezesebb tájainak. Legegyszerűbb, ha felül a repülőgépre, s szinte észre sem veszi, máris megérkezik.

A Ferihegy és Milánó csak a térképen látszik két egymástól távoli pontnak, a gépen mindössze néhány félóra „járásnyira” vannak egymástól. S ha történetesen a végeláthatatlannak tűnő égi országot a magasságokban székelő légi útkaparó — a szél, idejében megtisztította a mennyei rököktől — a felhőktől, akkor az út sima és zökkenőmentes, s a turista úgy érezheti magát, mintha valami mesébeillő kényelemmel berendezett turistaház társalgójában pihenné ki egy egyszerű túra kellemes fáradalmait.

Nagyon jól tudom, hogy az igazi turista akkor a legboldogabb, ha útjából a gyalogtúra sem marad ki. Éppen ezért melegen ajánlom, gyalog induljon el a milánói San Siro stadionba, amikor a csodálatos létesítmény zöld gyepén valamiféle nagy világesemény játszódik le.

Úgy kezdődött az én legutóbbi milánói túráim, hogy már érkezésemkor nem győztem bocsánatot kérni. Mindennek persze az átkozott technikai fejlődés az oka...

A gyors útlelvizsgálat után eleven léptekkel tartok az új, ultramodern repülőter épületének hatalmas üvegajtós kijáratára felé... Nincs szükség varázsszavakra, nem kell letenni egy pillanatra sem a kis apró kiegészítőket, mert amint közeledem a kijáratához, a fotocellás eljárással működő ajtó kivágódik előttem... és azonnymal fejbekölintja és valószínűleg elsöpri az ajtó előtt ölelkező ifjú párocskát.

— Oh, ezer bocsánat, én igazán nem tehetek róla... mondtam, mert úgy vettem észre, engem okolnak.

Persze, lehettem volna kissé tapintatosabb, mert hát, utólag visszagon-

dolva, az ember legyen megértő, ha az ajtó előtt éppen ölelkeznek. Várja meg a végét, ne rohanjon ajtóstól a fiatalokra.

Bizony, bizony, mennyivel könnyebb is volt nekünk öregeknek: amikor még mi ölelkeztünk, kilincs volt az ajtón... De hát mit tegyünk, a technika fejlődését nem lehet megakadályozni...

Aztán megkezdődött a gyalogtúra. Egyik szállodából ki, a másikba be. Kezdetben foglalt volt minden ágy, de aztán, hogy akadt tárcámban egy potyajegy az esti Milan—Santos világcupa labdarúgó döntőre, hirtelen megürült egy második emeleti szoba.

— Uraságodnak szerencséje van: éppen most mondta le szobarendelését egy torinói vendégünk — jelentette ki a portás, miután pontosan megvizsgálta a jegy valódiságát.

Liedholm, minden idők egyik legjobb labdarúgója, az Olaszországba került volt, svéd válogatott játékos csodás sportkocsijával jött értem este a szállodába.

Volt még egy hely a kocsiban, meginvitáltam a portást.

— Sajnos, csak később indulhatok, még sok a dolgom.

Elindultunk. Ismerem az autósok gyengéjét, szeretik, ha érdeklődnek kocsijuk csodálatos képességei iránt.

— Mit tud ez a tragacs?

— Száznyolcvan, kétszáz meg se kottyan neki — mondotta csendesen Liedholm.

Megyünk, megállunk. Ismét megyünk, ismét megállunk. Aztán inkább csak állunk, mint megyünk. Így tart ez már vagy háromnegyed órája az autók ezreitől zsúfolt, széles úton. Van idő a beszélgetésre.

— Tulajdonképpen milyen távolságra van a stadion a szállodától? — kérdezem.

— Legalább két és fél kilométerre — válaszol Liedholm.

A mérkőzés kezdetére éppen csak hogy megérkeztünk.

Valósággal istenáldás egy ilyen gyors kocsi!

— Buona sera, signor! — köszönt szomszédom. A portás ül kényelmesen a helyén.

— Nicsak, maga már megérkezett?

— Oh, uram, már félórája itt ülök. Szeretek mindig idejében érkezni!

— Úgy látszik, valami versenyzővel utazott!

— Önök után fél órával indultam — gyalog!

Itt Milánóban a San Siro stadionban határozta meg végleg, hogy viszszaadom az OTP hitelt: nem kell kocsi, megmaradok turistának...

Pompás küzdelmet láttam, az olasz és a brazil bajnok bemutatta a labdarúgás minden szépségét. Az a sok turista, aki ezen az estén megjelent a fényárban úszó stadionban, felejtethetetlen élményekkel indult útjára.

— Engem vár a pesti telefonhívás a szállodában. Az lesz a legjobb, ha magával megyek gyalog — fordultam a portás felé, amikor a játékvezető a mérkőzés végét jelezte.

— Tudják mit, én is magukkal tartok — jelentette ki Liedholm. — A kocsierő majd reggel kijöve.

Istenáldás egy ilyen gyors kocsi!

CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ — FODORMENTÁVAL

Az előkelő göteborgi szálló, a Park Avenue Hotel csendes halljában ülök svéd barátommal, aki éppen azon töri a fejét, hogyan töltsük el kellemben azt a néhány esti órát, amely hivatalos elfoglaltságunk rengetege után szabadon maradt.

A halk hangra beállított rádiókészülék művészelemeket közvetít. Egyszer csak felcsendül Budapest néhány év előtti gyakori vendégművészenek, a világhírű svéd Wagner-énekesnek a hangja: Set Svanholm, aki most a stockholmi opera főzenefigazatója, a Tannhauser egyik áriáját énekli.

Ez dönt: este az operába megyünk, Svédországban még soha sem voltam operában. Hogy mi lesz műsoron, nem érdekes, élek-halok mindenfajta operáért.

A portán gondoskodnak jegyről, néhány perces séta a hűvös októberi estén, s már meg is érkezünk a göteborgi operaház, a Store Teatern stílusos épülete elé.

Zsúfolt nézőtér.

A karmester pálcája beint, s felhangzanak a Csárdáskirálynő nyitányának jólismert dallamai...

Egymásra nézünk, elmosolyodunk. Így jár, aki csak most lapoz bele a bejáratnál vásárolt műsorfüzetbe: péntek: — Tannhauser, szombat — Csárdáskirálynő, vasárnap — Szoktetés a szerájból... és így tovább.

— No, ezt jól kifogtuk — jegyzem meg csendesen, aztán azon veszem észre magam, svéd barátommal együtt dúdolom Kálmán Imre melodiót.

— Vigasztaljon az a tudat, hogy még a legkisebb szerepekben is a svéd operaénekesek legjavát hallhatod. Sylviát Berith Bohm alakítja, akit egész Európában ismernek, Edwin szerepében Claes Jakobsson lép mindjárt a színpadra, akit fiatal kora ellenére mint az egyik legjobb svéd Wagner-énekest tartanak számon, és mint vendég, fellép Bóni szerepében Ake Harnesk, a svéd Rátonyi — sügta fülembé göteborgi ismerősöm.

Ha tehát Wagner és Mozart helyett váratlanul Kálmán Imrét kaptam is ezen az estén, végül mégsem sajnáltam a Store Teaternben eltöltött

Most már csak az a probléma, melyik oldalán harapjak az ingyencsészele. A magyar turista lelkesedése egyből lelohad az első harapásnál: ami néhány pillanattal előbb még szem-szájnak ingere volt, egyszeriben ehetetlené válik... Hogy miért? A zsemlye miatt, amely ányással és fodormentával van ízesítve...

A svéd pékek vagy kétszázfajta kenyér és péksüteményféleséggel árasztják el a piacot, s így a gyanútlan idegen soha sem tudja, milyen ízekbe harap.

Azt tanácsolom tehát a turistáknak, ha tormát nem is —, kenyeret feltétlenül tegyenek a hátizsákba!

Én pedig itt a Csárdáskirálynő harmadik felvonása előtt gondolatban ószintén bocsánatot kérek a pesti kenyérgyárártól, kérem tekintsek meg nem történtnek legutóbbi bejegyzésemet a KÖZÉRT panaszkönyvébe, merthogy „tegnapi kenyeret szolgáltak ki friss helyett”.

...de jó is lenne egy kis tegnapi pesti kenyér...

BARBARA ÖRNAGY NYLONBAN

Ha Londonban járok, mindig a Hyde-park északi oldalán húzódó Bayswater Road valamelyik csöndes mellékutcájában szállok meg. Ezen a környéken viszonylag olcsóbb a szállás, és ide — persze londoni méretekben értve — jóformán minden közel esik.

Ma nagy sétára készülök a Hyde-parkban, hiszen október végéhez képest csodás az idő, jó lesz egy kis kapcsolódás abból a forgatagból, amelybe az angol labdarúgószövetség 100 éves fennállásának ünneplése, és a műsor egyik fénypontja, az Anglia-Világválogatott mérkőzés során az újságíró belekerült.

A londoni földalatti — az Underground — Marble Arch nevű állomásán szállok ki, itt van a park főbejárata.

Míg arra várok, hogy a villanyrendőr zöld utat adjon, már hallom a park híres pódiumainak tájáról érkező muzika hangját. Aztán belépek a kapun, s néhány száz főnyi tömeg felé veszem az utam. A csöndület, mint egy ember, a twist ütemére vonaglik.

Nem kérem, nem Tony Steel zenekara ad szabadtéri hangversenyt a legújabb slágerekből, hanem az Űdvadsereg lelki klinikája kezdődik.

Mintha G. B. Shaw „Barbara Örnagy”-ának valamiféle modern változata kerülne színre a Hyde-park színpadán.

Az ismert sötétkéek egyenruhának csak a színe a régi. Ezek a kosztümök úgy festenek az Űdvadsereg női jazz zenekarának tagjain, mint ha a legelőkelőbb londoni szalonokban igazították volna a modern alakú hölgyek idomaira. A kalapok piros szalagjaival az ajkak rúzsai kelnek

vetéledőre, s az egykori fekete pantent harisnyák helyén most lehellet vékony nylon szálak simulnak a karcú lábszárakra. Lehet, hogy a Christian Dior cég az Űdvadsereg szállítója?

Bizonyisten, ez az alakulat — úgy ahogy van — nagy sikerrel állaná meg helyét így egyenruhástól, zeneszerszámától a Piccadilly bármelyik revüszínpadán, még ebben a striptízes londoni világban is.

De aztán a karmester beint, s vége a twistnek, a vonaglásnak.

Barbara Örnagy egy mai utóda lelakja zeneszerszámát, s a maga huszonöt éves érett fiatalságával fellibben a szónoki pulpitusra.

S hogy megkezdődik a lelki klinika, azt még az is megtudja, aki egy mukkot nem ért angolul, mert a tömeg azonnal szétszéled, egy másik stand felé tart, ahol néger férfi-jazz várja, hogy a fekete reverendába öltözött kappelmeister pálcája a magasba emelkedjék.

Én sem tudom kivonni magam a tömeg vonzása alól. Megyek a többiek után.

Aztán, amikor a karmester-pap szónokolni kezd, a többiekkel együtt én is tovább állok.

— Nem vagyunk kissé udvariatlanok? A zenét meghallgatjuk, a szónoklat elöl rögtön továbbmenekülünk? — adom fel a kérdést az egyik londoninak.

— Tudja kérem, ez valahogy úgy van, hogy a zenei műsor napról napra változik, friss és érdekes. A szöveg azonban marad a régi, ezen már mosolyogni sem tudunk... Elvégre itt az ember szórakozni akar. Nem igaz?

— Yes...

STORA TEATERN
Stoengen 1963-1964

CSARDAS
FURSTINNAN

Operett i tre akter av
EMMERICH KALMAN

Texten av Leo Stein och Bela Jankovich
i Gösta Rybrants och Nalle Halléns översättning.

A svéd Honthy Hanna

időt. A pompás zenekar, a svéd operaénekesek és a balett tagjai magas művészet rangjára emelték a magyar zeneszerző operettjét.

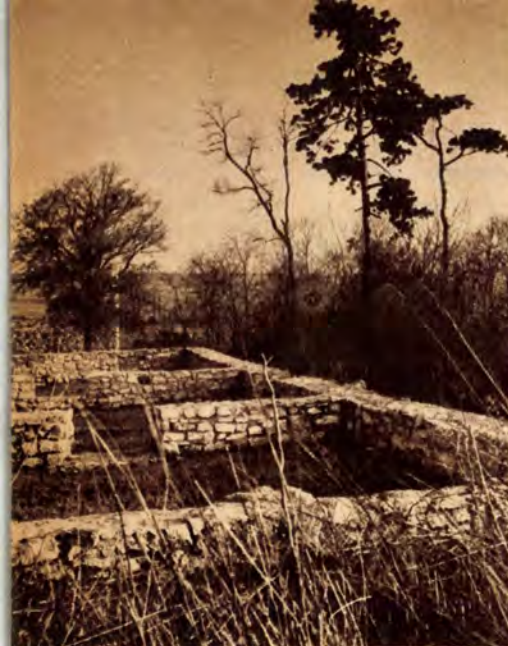
A második felvonás utáni szünetben barátom egy kis harapnivalóra invitál. A színházban ugyanis ismeretlen fogalom a büfé, de ez senkit sem zavar. Csak ki kell lépni a kapun, s ott van a téren a kerekeken mozgó virslis bolt.

A kiszolgálás előzékeny és gyors. A hófehérbe öltözött „tulaj” nem sokat kérdez. Kettészél egy hosszúka alakú fehér, puha zsemlyét, ügyes mozdulattal beléhelyez egy párolgó virslit, nyakonönti paradicsomos szósszal, majd mustárral, s az egészet befedi jókora adag burgonya pürével. Hípp-hopp, máris a tenyeremben van a harapnivaló.

London: a Tower

A Balaton környékén minden műemléket helyreállítanak

A csepelyi udvarház alapfalai
(Csíki felv.)

Lapjaink már hírt adtak arról, hogy a Minisztertanács nemrégiben elfogadta a Balaton regionális fejlesztési tervét. A határozatok között szerepel az is, hogy a Balaton környékén az értékes és az idegenforgalomban lényeges szerepet játszó műemlékeket soron kívül kell helyreállítani. Ez a határozat újabb pezsgést jelent majd a balatoni műemlékvé-

delem terén és még jobban meggyorsítja ezt az örövendés munkát.

A múlt év igen eredményes volt a műemlékvédelemben. Elkezdődött a felsőörsi szép román izlésű templom restaurálása és 1964. nyarán teljes szépségében láthatjuk. Befejeződött a salgföldi pálos kolostor, az ecséri templom helyreállítása és végéhez ért a sümegi vár 10 éve tartó helyreállítása is. Megkezdték a Füzfő melletti mámai templomrom feltárását stb. 1964. évben pedig sorra kerül a regés szigligeti vár, amelynek teljes feltárása megtörténik. A Balaton vidékén tehát nem pusztulnak tovább értékes műemlék kincseink.

De nemcsak a közvetlen Balaton parton, hanem attól távolabb, az eldugott községekben, erdőkben és völgyekben álló kis romcskák is sorra kerülnek. Ezek közül kettőnek a helyreállításáról érdemes megemlékezni, mert mindkettő olyan területen fekszik, ahová leginkább a gyalogos természetjárók jutnak el.

Az egyik a Nagyvázsöny közelében fekvő, s a török idők alatt elpusztult Csepely község temploma és nemesi udvarháza. A Kinizsi vártól kb. 2 km-re fekvő község, elpusztítása előtt a vár tartozéka volt. Valószínűleg török támadás alkalmával ment tönkre a község. Amikor a falu házait feltárták, az egyik ház keményre döngölt padozatán szépen megmunkált aranygyűrű feküdt, egy vasból készült buzogány mellett. Vajon milyen tragédia játszódott le ott, hogy ez a két tárgy ottmaradt a szoba padlóján?

A falu egykori temploma jól állta az idők múlását. Mögötte áll a három helyiséget magába foglaló egykori udvarház, amely vagy a templom papjának vagy a falu földesurának lehetett a háza. Az egész területre magas fák borítanak árnyékot. Hangulatos, kedves hely, ahol a fák árnyékában elmélázhatunk az egykori jobbágyfaluk lakóinak sorsáról. E falu története egészi ki, a híres várúr, Kinizsi és az egykori fehér barátok, a pálosok Nagyvázsönyben álló épületeinek történetét.

A Balaton melletti községek közül az öt Dörgicse község neve is élénk tűnik az egykori oklevelekből. Három Dörgicse községnek a temploma ma is áll. Valamennyi szépen rekonstruálva. Közülük legérdekesebb az egykori Felső-Dörgicse község közepén álló templom. Érdekessége, hogy két egymás melletti templomból áll, amelyek különböző korokban történt bővítések útján keletkeztek. Mindenesetre ilyen érdekes építészeti egyházi épület nincs még egy a Balaton környékén. Ez is a XIII. századból származik. Még tíz évvel ezelőtt szomorúan láttuk a dörgicsei templomok elhanyagolt állapotát. Ma még Kis-Dörgicse község templomának romja is mérnöki terv alapján került helyreállításra és jóleső érzés látni, hogy a szántóföldek közepén álló kis rom már nem pusztul tovább. Már csak négy-öt évre van szükség és nem lesz a Balaton környékén egyetlen olyan műemlék rom sem, amelyet nem védtek volna meg a későbbi évszázadok számára.

Zákonyi Ferenc

Jegyzetek az MTS Kongresszusán

(Folytatás a 3. oldalról)

ken a sport csak spontán kezdeményezések formájában jelentkeztek. Kötelességünk, hogy ezeken a népszerű helyeken, természetesen az üdülőhelyeken is, teremtsük meg a sportolás konkrét feltételeit."

Örömmel hallgattuk Egri elvtárs állásfoglalását, hiszen a természetjárás szerény munkásai és sportolói ezek után joggal bízhatnak abban, hogy a mozgalom megfelelő elismerést és támogatást kap.

A Kongresszuson felszólalt Biszku Béla elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, aki pártunk üdvözlött tolmácsa és biztosította a sporttársadalmat, hogy a párt minden támogatást megad a társ-

dalmi tevékenység széleskörű kibontakozásához.

Érthető, hogy szövetségünk elnökének, Miklós János elvtársnak minden oka megvolt az optimizmusra, amikor a Kongresszuson felszólalt és joggal kérte a Magyar Testnevelési és Sportszövetség új elnökségét a mozgalom fokozottabb támogatására. Kifejtette, hogy milyen széles kibontakozás előtt áll — a hazai túrázások mellett — a cseretúra mozgalom, amely nemcsak turisztika, de a népek közötti barátság elmélyítését is szolgálja. Mi nemcsak a testet akarjuk edzeni, de kultúrunkat is végzünk — mondotta. Elvisszük tömegeinket a baráti országokba, városokba, falvakba, hogy megismerjék szocialista építésünk vívmányait. Hangsúlyozta

Miklós elvtárs, hogy a mozgalom fejlődésével nincs arányban a szálláshely, melynek hiánya akadályozza a mozgalom fejlődését. Megemlítette azt is, hogy a Turistaházakat Kezelő Vállalat szervezeti formájának megváltoztatása elősegítené e kérdést.

Megnyugvással hallottuk a SZOT titkárának, Karakas László elvtársnak azon kijelentését, amelyben leszögezte, hogy a szakszervezetek minden támogatást megadnak a jövőben is, mert a természetjárás a legalkalmasabb sport az üzemi dolgozók egészségügyi védelméhez, és arra, hogy újabb és újabb 10 ezreket nyerjünk meg e sportnak.

Szót kapott a Kongresszuson Veres Mihály, a Nóg-

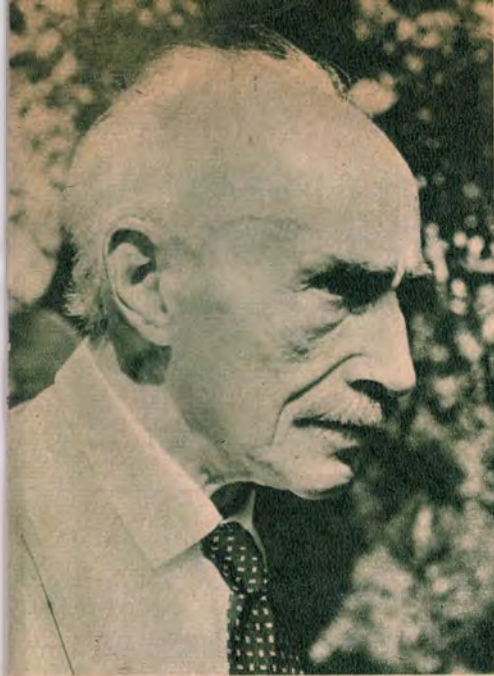
rád megyei Természetbarát Szövetség elnöke is, aki a vidéki vezetők bevonását s a vidéki sportvezetők véleményének érvényrejtését kérte.

Szívesen adunk hírt arról is, hogy Miklós János elvtárs tagja lett az MTS tanácsának, az elnökségbe pedig szövetségünk főtítkárát, Székely Miklóst is beválasztották.

A Kongresszus határozata megoldotta a sokat vitatott tagdíj kérdést is. Ennek alapján a jövőben a tanulók, nyugdíjasok, és az 1000 forintot meg nem haladó fizetésűek havi 1 Ft-ot, az 1000 Ft-on felüli jövedelemmel rendelkezők pedig havi 3 Ft-ot fizetnek. A természetbarátok igazolványának érvényesítési díja változatlan marad.

Mosonyi László

BESZÉLGETÉS AZ EMBERRŐL ÉS A TERMÉSZETRŐL

Dr. Benedek Marcell dolgozószobájának ablaka a budai lejtőkre nyílik. Bokrok és cserjések körvonalai rajzolódnak ki az ablakon túl. Nyáron sok virág nyílik a kertben, illatuk átjárja a házat. A bejáratnál öreg diófa terebélyesedik.

Sok-sok könyvet látok a szobában, készülő munkák gépiratait az íróasztalon, felfedezem Benedek Elek arcképét és azt a sarkot is, amelyet nemrégiben „magyarazott meg” a közönségnek Benedek Marcell.

A tudós professzor és finomtollú író egész lényéből derűs bölcsesség sugárzik. A léleknek az a harmóniája, amely az életet mélyen értő, szépségeit mélyen szerető emberek sajátja. Szinte önkéntelenül kérdezem:

Ugye, Professzor úr, nagyon közel áll Önhöz a természet?

— Családunkban fiaim az igazi, aktív természetbarátok — mondja Benedek Marcell. A harmincas évek elején történt, hogy feleségemmel és

két kamaszfiunkkal Matrei-ben, egy magasan fekvő osztrák faluban nyaraltam. András és István elbúcsúzott tőlünk azzal, hogy hosszabb kerékpár-túrára indulnak. Láttuk, amint elkarikáznak... Később Baconban — egy rokon indiszkréciónja folytán — tudtuk meg, hogy a fiúk a svájci havasok között jártak és vezető nélkül megmászták a Matterhornt...

Nekem magamnak idillikusabb kapcsolatom volt a természettel.

A kisbaconi házat édesapám, Benedek Elek építette, a kertet ő ültette. Könyveinek minden lapján meglátszik, hogy a hazai föld erdői, hegyei, vizei, virágai milyen nagy helyet foglalnak el szívében, és mennyire átmelegítik stílusát.

Pesten jártam iskolába, de minden nyarat Kisbaconban töltöttem. Telet csak egyet, 1944—45 telét, amikor oda menekültem Hitlerék elől...

A kisbaconi házat park veszi körül, aztán enyhe domboldal következik gyümölcsfákkal, s hosszú és poétikus út, melyet jázmin- és orgonabokrok szegélyeznek. A domb meredekebb felső karéját erdő borítja, fele lombos, fele fenyő. Ez az erdőrész félkör alakban veszi körül, szalagként zárja le a gyümölcsöst. Legnagyobb és legállandóbb természeti élményem ez az apai kert. Ez utáni nosztalgiam terméke a Börzsönyben épített házikó, egy cserfa-erdő közepén. Ha nem Baconban, akkor a Börzsönyben töltöm a nyarat.

Ott, Baconban vannak helyek, ahova szinte naponta eljártunk: a Macskáspatak erdőben kanyargó völgye, „Bacon pataka”, a „Jegyések völgye”. A családunk így hívtuk ezeket az idillikus, romantikus he-

lyeket, a név rajtuk maradt, s mi ősz fejjel is ott sétáltunk sokszor.

Ugyanehhez a falukörzethez tartozik a bodvaji vasbánya környéke. Ott meredekebb a domb, hepehupás, nehezebben járható. Emlékezetes élmények fűződnek Szt. Anna tavához, a Békás-szoroshoz, a Gyilkostó környékének zord hegyeihez, Bor-székhez. Az idilltől a tragédiáig, a természet minden arcát meg lehet itt találni.

Európában sok felé járva, a kultúra, a művészet mellett a természettel is ismerkedtünk. A legdélibb hely a Capri-i kékbarlang. Emlékszem, hogy csónakkal, láncha kapaszkodva, fekvé jutottunk be a barlangba, ahol a falon kéken verődik vissza a víz fénye.

Egy alkalommal, 1912. októberében gyorsvonaton száguldottam Róma és Párizs között. Az ablakból széles sziklavölgyet láttam, amelyet mintha vöröses folyondár borított volna. Schase felejttem el ezt a különös élményt.

A természet szeretete munkámban nem természetleírást jelentett, hanem azt, hogy az embert a természetben elhelyezve, a természet melegétől áthevítve tudtam látni és ábrázolni. Erre talán legjobb példa Délsziget című regényem és párbeszéd keretbe foglalt magyar irodalomtörténetem, amely fantasztikus természeti viszonyok közt, egy tengerből felbukkant vulkánon játszódik — mondja befejezésül dr. Benedek Marcell.

Úgy érezzük, a nagy humanista művész minden szava arra tanít, hogy „a természet melegétől áthevített embert” minél mélyebben értjük és szeressük.

Polgár Judit

Dr. Marek Antal előadását tartja (Harmath felv.)

**JUGOSZLÁV-EST
A SPARTACUSBAN**

ABudai Spartacus Természetjárók kitűnően sikerült jugoszláv-estet rendeztek az Építők Műszaki Klubjában. Az est a Budai Spartacus külföldi országokat ismerető műsortervének keretén belül zajlott le. Az est ünnepi előadója dr. Marek Antal főorvos, író volt, aki rendkívül élvezetesen, közvetlen modorban számolt be többiben tett jugoszlávial utjáról, déli szomszédunk nagyvárosainak lüktető életéről, táji szépségekről, a dalmát tengerpart napfényes mindennapjairól s a jugoszláv ember vendég-szeretetéről. Az előadás egy lelkes természetjáró s egy jószemű íróember élményeinek remek ötvözetje volt. Az előadást színes, művészi kisfilmek vetítése: jugoszláv hegyi s tengeri tájak követték egymást a filmszalagokon. Igen élvezetesek voltak a díjnyertes rajzfilmek is: a szokványostól eltérő, modern alkotások nagy elismerést arattak. Úgyszintén megérdemelt sikere volt Bagmar Wankowa énekművésznőnek is, művészi dalaival, emelve az est fényét.

Az esten a jugoszláv követség is képviseltette magát Milos Radojević kultúrattasé, Vojo Dukić és Boro Crvenić követségi tisztviselők személyében, úgyszintén megjelent az izraeli követség küldötte is.

A szép est megrendezése Ivándy Gyula, Harmath István és Tóth Ferenc érdeme.

Az est keretében jugoszláv szoboralkotások képeiből kiállítás is rendezték.

Sz.

TÁRSADALMI ERDEI SZOLGÁLAT MŰKÖDIK A BUDAI ERDŐKBE

A budapesti természetbarátok önkéntes, társadalmi munkában szolgálatot vállaltak a budai erdők rendjének és csendjének védelme érdekében. Ezzel kapcsolatban felkerestük Magyarországy Bélát, a B. T. SZ. titkárát, hogy tájékoztasson bennünket.

— A Budapesti Természetbarát Szövetség irányítása alatt valóban megalakult a „Társadalmi Erdői Szolgálat” — mondotta —, ami nem új kezdeményezés, s mindjárt hozzátesszem, nem valami „erdei rendőrség”. A múltban a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület már szervezett ilyen szolgálatot, idén a Fejér megyei Természetbarát Szövetség elevevitette fel, méghozzá igen eredményesen.

— Az erdei tüzeseteket nem egy esetben a kirándulók vigyázatlansága okozza. Ez tette szükségessé az „Erdői Szolgálat” megszervezését?

— Nemcsak ez. Köztudomású, hogy a természetbarát-mozgalom az utóbbi időben hatalmas fellendülésnek indult. A szervezett turisták száma megkétszereződött, és csak Budapesten elérte a 35 ezret. Az új sport-tömegszervezet, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség megalakulása pedig további új, széles távlatokat bontakoztat ki a mozgalm fejlődésében. Minden reményünk megvan arra, hogy ez a szám a jövőben rohamosan emelkedik. De százezrekre tehető azoknak a száma, akik rendszeresen, vagy alkalmasszerűen keresik fel a természetet, és sokan nincsenek tisztában a legelemből szabályokkal. Hangoskodással, harsogó táskarádióikkal zavarják az erdők csendjét, elriasztják a vadakat. Az eldobált zsiros papírdarabokkal, üres konzervdobozokkal elcsúfítják a réteket és bepiszkítják a forrásokat. Tüzet raknak az erdőben, letaposkák a facsemetéket. Azt hiszik, az erdőben mindent szabad!

Az erdő gazdája, az erdészek, kevesen vannak ahhoz, hogy fenntartsák az erdők rendjét. Ezért kérték és fogadták olyan szívesen a szervezett természetbarátok felajánlott segítségét. Mi úgy érezzük, az erdő nemcsak az erdészeké, hanem legalább annyira a miénk is. Ha pedig a miénk is, akkor kötelezettségünk is vannak.

— Mi tehát az Erdői Szolgálat tulajdonképpeni feladata?

— A Szolgálat célja, hathatós segítséget nyújtani az erdészeknek az erdő védelmében, érvényt szerezni az erdő-törvény rendelkezéseinek. Ennek megfelelően a Szolgálat feladata igen sokrétű:

- felvilágosítani, útbaigazítani, nevelni a kirándulókat,
- óvni az erdők, rétek, utak tisztaságát, rendjét, csendjét,
- megakadályozni a természetjáró-, erdészeti és vadászati létesítmények (útjelzések, útjelzőtáblák, kilátók, pihenők, források, etetők, szók, magaslesek, hidak, utak, kerítések stb.) rongálását,
- megakadályozni a fák (különösen ültetvények), bokrok, növények

lérdelését és az azokban való kartevését.

- megakadályozni, hogy a kirándulók gondatlansága erdőtüzet okozzon,
- megakadályozni az erdők hasznos vadjainak, énekesmadarainak pusztítását, bántalmazását,
- tűz esetén azonnal értesíteni a tűzoltóságot, és annak megérkezéséig a helyszínen található erővel megszervezni a tűz oltását, illetve továbbterjedésének megakadályozását,
- megállapítani a tűz keletkezésének okát és az okozó kilitét,
- elsősegélyt nyújtani az arra rászorulóknak.

E sok feladatot elsősorban — és ezt szeretném nyomatékosan kihangsúlyozni — kellő felvilágosító és nevelő munkával szeretnénk megoldani. Eddigi tapasztalatunk ugyanis az, hogy a helytelenül viselkedő kirándulók nagy többsége nincsen tudatában annak, hogy tevékenységével milyen károkat okoz a népgazdaságnak, és mennyi bosszúságot embertársainak.

— Kik látják el a Szolgálatot?

— Az előbb elmondottakból kitűnik, hogy a Szolgálat tagja csak az lehet, aki maga is tisztában van mindazzal, amire a természetben járókat nevelni, oktatóni kell, és ismernie kell az erdő-törvény rendelkezéseit. Ezenkívül tisztában kell lennie a környék földrajzával, úthálózatával, ismernie kell a térképet, gombákat, növényeket, hogy felvilágosítsa, útbaigazítsa tudjon adni és szükség esetén elsősegélyben tudja részesíteni az arra rászorulókat.

A Szolgálat tevékenysége egyelőre a Budai Erdőgazdaság területére terjed ki. Itt van erre a legnagyobb szükség, mert leginkább ezt a területet látogatják vasárnaponként a kirándulók tízezrei.

Tavasszal szeretnénk kiterjeszteni a Szolgálat működési területét a Pilis és Börzsöny gyakrabban látogatott területeire is.

A szolgálatot csak csoportosan lehet ellátni. A Szolgálat tagjait az Erdészet és a BTSSZ által kiadott igazolvánnyal és karszalaggal látjuk el. A karszalag az erdészeti egyenruha anyagából készült, felírta piros betűkből: ERDEI SZOLGÁLAT.

— Milyenek az eddigi tapasztalatok?

— A Szolgálat tagjainak figyelmeztetését minden esetben megfogadták, és felszólításainak eleget tettek. Mind többen és többen veszik igénybe tanácsait, kérnek felvilágosítást, amint működésük egyre ismertebbé válik.

Szeretnénk, ha a végzett túravezetők kivétel nélkül magukévá tennék a Szolgálat célkitűzéseit és részt vennének abban. A szervezett természetbarátokat pedig arra kérjük, hogy bárhol találkoznak a Szolgálat tagjaival, fogadják meg tanácsait és szükség esetén legyenek segítségükre, hogy feladataikat minél eredményesebben tudják elvégezni — fejezte be nyilatkozatát Magyarországy Béla.

ORSZÁGOS HEGYMÁSZÓ TALÁLKOZÓ

November 16-án tartották a hegyászok országos találkozóját a csikóváraljai turistaházban.

A Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó Szakbizottságának vezetője Bucsek Henrik üdvözölte a megjelenteket, majd ezt követően a szakbizottság titkára Tátrai Ruppert ismertette a hegyászok ez évi munkáját és eredményeit.

A már szokásossá vált nyári Magas-Tátrában rendezett táboron kívül — mely a legeredményesebb volt az összes eddigi között — igen sok egyéb hegyászó vállalkozás járt sikerrel.

Többek között meg kell említeni a III. TID. keretén belül lebonyolított Gross Glockner túrát, valamint a múlt télen a Fogaras gerincen végzett túrát, mely a román hegyászok téli alpinidája során került megrendezésre.

Ebben az évben az útlevel könnyítések lehetővé tették, hogy hegyászaink az Alpokban is túrázzanak.

Az ott végzett túrák közül említésre méltó Farkas György és Kovács Tamás Monte Rosa és Matterhorn mászása, Kunfalvy Rezső Breithorn mászása, dr. Horváth Magda Piz Palú túrája, Bokody József túrája a Jungfrau és Wallis hegycsoportokban, valamint Szabadi Tibor és Szabadi Béla Triglav mászása.

Örömmel állapítható meg, hogy ebben az évben fellendült a hegyászó sport, növekedett a hegyászok tábora és a vállalkozókedv is fokozódott.

A szakbizottság jövő évi terve is ennek megfelelően készült el. A gazdag programból csak néhányat említünk. A fiatal hegyászok képzésére 6 előadásból álló hegyászó akadémia szerveztek, a Kaukázusban és az osztrák Alpokban egy-egy hegyászó tanfolyam kerül levelezésre neves külföldi alpinisták vezetésével. Ragyogó őszi napsütésben és erős északi szélben az Oszoly sziklamászó iskola falainál fejeződött be a találkozó.

T—

A természetjáró mozgalomba való bekapcsolódás — úgy vélem, ez vonatkozik minden más mozgalomra is — akkor éri el tetőfokát, amikor valaki már nemcsak előnyeit élvezi, de részt kér a munkából is. A természetjárás területén is számos feladat vár megoldásra, s ideje, hajlama, képességei szerint mindenki részt vehet benne. Különösen kívánatos, hogy az ifjúság járjon elől e téren jó példával: nekik kell majd továbbvinniük a mozgalmakat, ha az öreg turisták elfáradnak, kidőlenek. Új utakon, de a múlt hagyományaival telítetten. Az ifjúság turistává nevelésének ez sarkalatos tényezője: csak a közös munkán keresztül lehet igazán megbecsülni és értékelni a természetjárás jelentőségét és eredményeit, mind a szellemi tudás gyarapítása, mind a fizikai alkotó munka területén.

Az *Élelmiszerkereskedelmi Tanulóiskola* természetjáró munkájáról már több ízben volt szó lapunkban. Az év elején beszámoltunk az iskola módszereiről és az évi terveiről. Vajon a szép tervek közül mi lett a valóság? Azt, hogy a nagylétszámú kirándulások változatlanul folytak, bizonyítja lapunk novemberi száma is, mely hírdül adja, hogy a *Stromfeld Aurél emléktúrán 200 főnyi csoporttal* vettek részt. De nézzük meg a természetjáró munkában való részvételt is, néhány színes mozaikon keresztül...

Július... Rekkendő nyári hőség. Az óbudai Virágos nyereg alatt, a fiatal erdőültetvény szélén folyik az *Egyetértés forrás foglalása*. Ott serénykednek fiatal természetjáróink is: cipelik a nehéz betonos vödröket, adogatják a köveket a forrás támfalának építéséhez; mások a gyűjtömedence körül rendezik a terepet és védőárkot ásnak, hogy a hegyoldalról lezuhanó esővíz a forrásmedencébe elkerüljön. Mindenki talál feladatot és lelkes segítség-

gükkel meggyorsul a forrásépítés munkája.

Október... Csodálatosan szép őszi nap; száz színben tündöklök az erdő. A Buda-keszi Erdészeti virág völgyi fátalépén mintegy 30 főnyi ifjú csapat hallgatja a főerdész magyarázatát. Ezek a fiatalok már többször segítettek az erdésznek — fát ültettek, erdőt tisztogattak; most azért jöttek, hogy berkenyét és vadgesztenyét gyűjtsenek. A csoport két részre oszlik: az egyik az erdőszéli vadgesztenyefákat rohamozza meg; egy fürge fiú már fenn is van a fán és veri le a gazdag termést; a másik csoport a Virág völgy sűrű fiatal erdejében berkenyét

Az imolai víznyelő (Sándor György felv.)

Épül a forrás (Linder Éva felv.)

Berkenyeszedés (Kovács Györgyi felv.)

szed. A vadgesztenyét vad-
etetésre szánják; a berke-
nyefa szép piros gyümöl-
csére az erdőgazdaságnak
van szüksége.

Aggteleki barlangvidék,
Imola. Évek óta itt áll a
fiatal KÖZERT-barlang-
kutatók nyári tábora. A
víznyelő titkát kutatják,
melyben eltűnik egy kis
patak, s amerre a víz vé-
gighalad a föld mélyén, ott
barlangjárathoz kell lennie.
Fárasztó és türelmes mun-
kával túljutottak a víz ál-
tal behordott törmelékhal-
mokon, s megpillantották
a mélyen alattuk húzódó
vízszintes járatot; ennek
feltárása a jövő év izgal-
mas feladata lesz.

A KÖZERT-barlangku-
tatók már nem iskolások.
De annak idején a tanuló-
iskolában alakultak meg.
Közülük egyesek már nem
is a KÖZERT-nél dolgoz-
nak; munkahelyük meg-
változott, de a barlangku-
tatóshoz hűek maradtak.

Nem nagy dolgok ezek,
és nem is újak. Mozgalmi
életünk bővelkedik ilyen
eseményekben. De mindig
különös öröm részünkre,
ha az ifjúság közreműkö-
dését látjuk.

Pápa Miklós dr.

**A VERSENYEKEN VALÓ
RÉSZVÉTEL**

SZABÁLYOZÁSA

A természetbarát szakosztályok az alábbiak szerint nevezhetnek a fenti versenyekre:

a) Országos versenyeken részt vehet a MTSZ-hez tartozó bármely szakosztály az I. osztályú versenyen. A többi kategóriában a táblázatban feltüntetett tájegységek, illetve területek (megyék, Bp.) szakosztályai nevezhetnek. A rendező szervezetek csak a meghatározott tájegységről (területről) fogadhatják el a nevezéseket.

b) Tájegységek:

Dunántúli versenyeken részt vehetnek az összes kizárólag Dunántúlon elterülő megyék szakosztályai.

Középmagyarországi versenyeken részt vehetnek Budapest, és Pest megye, valamint Fejér és Komárom megye szakosztályai.

Keletmagyarországi versenyeken részt vehetnek a kizárólag Keletmagyarországon elterülő megyék szakosztályai.

c) A területi versenyeken csak a megyei, illetve a budapesti szövetségek hatáskörébe tartozó szakosztályok vehetnek részt.

RÖVIDÍTÉSEK

- FFB — felnőtt férfi 35. évtől.
- FFA — felnőtt férfi 19–35. év.
- FNA — felnőtt női 19–30. év.
- IF — ifjúsági férfi 16–18. év.
- IN — ifjúsági női 16–18. év.
- SF — serdülő fiú 14–15. év.
- SL — serdülő lány 14–15. év.
- ev. — emlékverseny.
- n. — nappal.
- é. — éjszaka.
- ntk. — nemzetközi.

A versenykiírások a sportnaplótól eltérő adatokat (a rendező szervezet neve, címe, a verseny osztálya, tájegysége, a csapatok létszáma és összetétele, a napszak stb. tekintetében) nem tartalmazhatnak. Az illetékes területi szövetségek engedélyt adhatnak a kategóriák számának növelésére, kizárólag a megyei csapatok részvétele tekintetében.

A „TANÁCSKÖZTÁRSASÁG” emlékversenyt a megyei TST kérésére a MTSZ a folyó évben ismét felvette az országos versenyek közé, egyelőre csökkentett kategóriákkal. A megyei TST vállalta, hogy a jövőben az elmúlt évilhez hasonló mulasztás a jegyzőkönyvek beküldése tekintetében nem történik és a versenyzők nem esnek el az őket megillető minősítési pontoktól.

A megváltozott szálláshely igénylési rendszerre való tekintettel a rendező szervezetek már most jelentsék be igényeiket a TKV-nak.

1964. évi országos és tájegységi minősítő tájékoztató versenyek

Időpont	A verseny neve és rendezője	Osztály, tájegység, kategória, létszám, napszak				
		I. o. Országos	II. o.			III. o. Megyei
			Keletm.	Középm.	D-túli	
III. 29.	„TANÁCSKÖZTÁRSASÁG” ev. Nógrád m-i T. Szövetség, Salgótarján, Megyei Tanács, TST.	FFA 4 × 1 n	FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 2 n			FFA 1 × 2 n SF 1 × 3 n SL 1 × 3 n
	„PETŐFI SÁNDOR” ev. Bp., Petőfi SE. Rédli Gábor, Bp., VIII., Köz- társaság tér 14.			IF 1 × 2 n IN 1 × 2 n		SF 1 × 3 n SL 1 × 3 n Bp-i
IV. 12.	„FELSZABADULÁSI” ev. MTSZ és Bp-i Természet- barát Szöv. Bp., V., Váci u. 62.	FFA 4 × 1 n FNA 3 × 1 n		FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 3 n		FFA 1 × 3 n SF 1 × 3 n Bp-i
IV. 19.	„KILIÁN GYÖRGY” ev*. MAFC Szarka Ernő, Bp., XI., Bartók B. út 19.	FFB 1 × 16 FFA 4 × 1 n-é FNA 2 × 1 n	FFA 1 × 26 IF 3 × 1 n	FFA 1 × 26 IF 3 × 1 n		
IV. 26.	„JURISICH MIKLÓS” ev. Vas m-i T. Szövetség, Dr. Varasdy Sándor, Szombat- hely, Lenin u. 19.				FFA 1 × 3 n FNA 1 × 2 n	FFA 1 × 3 n IF 1 × 2 n
V. 2.	„VÖRÖSMARTY KUPA” Vörösmarty SK. Kempelen Imre, Bp., VIII., Makarencó u. 11.			FFA 3 × 1 n FNA 2 × 1 n IF 3 × 1 n		SF 1 × 2 n SL 1 × 2 n Bp-i
	„BÜKKI KUPA” Miskolci VTSZ, Miskolc, Dayka G. u. 9.		FFA 1 × 2 n			IF 1 × 2 n IN 1 × 2 n
V. 10.	„MÁJUS 1” ev*. Bp. Vörös Meteor SC. Szász Károly, Bp., XIII., Hegedűs Gy. u. 19. I. 11.	FFA 4 × 1 n FNA 3 × 1 n		FFA 1 × 2 n IF 1 × 2 n	FFA 1 × 2 n IF 1 × 2 n	
V. 17.	„VASUTAS KUPA” „CSIK JUDIT” ev*. BMSC, Dr. Vízkelety László, Bp., X., Óhegy u. 21/a.	FFA 3 × 1 n FNA 2 × 1 n		FFA 2 × 1 n FNA 2 × 1 n IF 2 × 1 n IN 2 × 1 n		FFA 1 × 2 n SF 1 × 2 n SL 1 × 2 n
	„METEOR KUPA” Pécsi Vörös Meteor, Jilly Csaba, Pécs, Korvín Ó. u. 3.				FFA 3 × 1 n FNA 1 × 2 n	IF 1 × 3 n
	„SZAKSZERVEZETI KUPA” Hajdú-Bihar m-i TSz. Deb- recen, Simonffy u. 1/c. I. em.		FFB 2 × 1 n FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n			IF 1 × 2 n IN 1 × 2 n
V. 23–24.	„MAZURA KÁROLY” ev*. Ózdi Kohász SE Mazura Alajos, Ózd, Sport- iroda	FFA 2 × 16 FNA 2 × 1 n	FFA 1 × 2 n IF 2 × 2 n			
	„KOMLÓ KUPA” Komlói Bányász SK. Lafferten Henrik, Komló, Sallai u. 16.				FFA 1 × 3 n FNA 1 × 3 n	IF 1 × 3 n
V. 31.	„MÁTRA KUPA” Mátra Klub, Magyarai Ist- ván, Gyöngyös, Kórház.	FFA 2 × 1 n	FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 2 n	FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 2 n		
VI. 7.	„FÖLDES FERENC” ev*. Bp-i Pedagógus SK., Já- vorka Péter, Bp. XIV., Thö- köly u. 142.	FFB 1 × 1 n FFA 3 × 1 n FNA 3 × 1 n		FFA 3 × 1 n IF 3 × 1 n IN 3 × 1 n	FFA 3 × 1 n IF 3 × 1 n IN 3 × 1 n	SF 1 × 3 n
	„SZABOLCS KUPA” Szabolcs-Szatmár m-i TSz., Nyiregyháza, Rákóczi u. 1.		FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n			IF 1 × 2 n
VI. 14.	„BÖRZSÖNY KUPA” Vasas Szakszervezet SK., Bp., VIII., Koltói u. 5–7.	FFA 3 × 1 n		FFA 2 × 1 n FNA 2 × 1 n IF 1 × 2 n IN 1 × 2 n		
	„BÉLKŐ KUPA” Bélapátfalvi Építők SC. Bajzath Oszkár, Bélapát- falva, Cementgyár		FFA 1 × 26 FNA 1 × 2 n			IF 1 × 2 n
VI. 20–21.	„MECSEK KUPA” Baranya m-i T. Szöv. Mus- kát Ede, Pécs, Marosvásár- hely u. 7.	FFA 2 × 16			FFA 2 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 2 n	
VI. 28.	„GYENES GYÖRGY” ev. Magyaróvári JTSz Dr. Munka István, Mmagyar- óvár, Határőr u. 2.			FFA 3 × 1 n FNA 3 × 1 n IF 3 × 1 n	FFA 3 × 1 n FNA 3 × 1 n IF 3 × 1 n	FFA 1 × 2 n
VII. 5.	„BORSOS RÓZSI” ev. Újpesti Dózsa SC. Balla Sán- dor, Bp., III., Hévízi ut 5/b. II. 12.			FFA 2 × 1 n FNA 2 × 1 n		
	„ASZTALOS JÁNOS” ev. DEAC Török István, Deb- recen, Lugossy u. 4.		FFA 1 × 2 n FNA 1 × 2 n IF 1 × 2 n			

1964. évi országos és tájegységi minősítő tájékoztató versenyek

Időpont	A verseny neve és rendezője	Osztály, tájegység, kategória, létszám, napszak				
		I. o. Országos	II. o.			III. o. Megyei
			Keletm.	Középm.	D-túlt	
VII. 19.	„SOPRONI HETEK” Városi T. Szöv. Horváth Ferenc, Sopron, Ógabona tér 8.	FFA 3 × 1n			FFA 2 × 2n FNA 1 × 2n IF 1 × 2n	
	„DOBÓ ISTVÁN” ev. Heves m-i T. Szöv. Martusz Ferenc, Eger, Malom u. 21.		FFA 3 × 1n FNA 1 × 2n IF 1 × 2n	FFA 3 × 1n FNA 1 × 2n IF 1 × 2n		SF 1 × 3n SL 1 × 3n
VII. 26.	„HERMAN OTTÓ” ev.* Miskolci Városi T. Szöv., Miskolc, Dayka G. u. 9.	FFA 2 × 1n FNA 2 × 1n	FFA 1 × 2n FNA 1 × 2n			
VIII. 2.	„SZEGED KUPA” Csongrád m-i T. Szöv. Dr. Tóth Imre, Szeged, Széchenyi tér 9.		FFA 1 × 2n FNA 1 × 2n IF 1 × 2n			
VIII. 9.	„HÁROMTUSA” (k pár., gyal., evezős) Budapesti T. Szöv. Szőnyi László, Bp. V., Váci u. 62.	FFA 1 × 2 n-é-n				
VIII. 16.	„KESZTHELYI KUPA” „BALATONI KUPA” Veszprém m-i T. Szöv. Czibók István, Veszprém, Vörösmarty tér 1.		FFA I.o. 3 × 1n FNA I.o. 3 × 1n FFA II.o. 1 × 2n FFA III.o. 1 × 3n IF II.o. 1 × 3n			
VIII. 23.	„RÓZSA FERENC” ev. Typográfia SE. Bp., VIII., Kőlesey u. 2.			FFA 1 × 2n IF 1 × 2n		
VIII. 30.	„HONVÉD KUPA” „ZRÍNYI ILONA” ev.* Bp-i Honvéd SC. Réthy Sándor szds. Bp., XIII., Dózsa Gy. út 53.	FFA 3 × 1n FNA 2 × 1n		FFA 2 × 1n FNA 2 × 1n IF 2 × 1n IN 2 × 1n		
IX. 6.	„EÖTVÖS LÓRÁND” ev.* BEAC, Tájékoztató és Természetjáró Sz. o. Holba Ágnes, Bp. VI., Eötvös u. 47.	FFB 1 × 1é FFA 4 × 1n FNA 4 × 1é		FFA 3 × 1n IF 3 × 1n IN 3 × 1n		SF 1 × 2n SL 1 × 2n
XI. 1.	„BUDAPESTI IFJÚSÁGI KUPA” Bp-i Természetbarát Szöv. Bp. V., Váci u. 62.			IF 1 × 2n IN 1 × 2n		SF 1 × 3n SL 1 × 3n Bp-i
	„JÓSA ANDRÁS” ev. Szabolcs-Szatmár m-i T. Szöv. Nyiregyháza, Rákóczi u. 1.		FFA 1 × 2n FNA 1 × 2n			IF 1 × 2n IN 1 × 2n
XI. 8.	„NOVEMBER 7” ev. Bp-i Spartacus SC. Szondy Ferenc, Bp., V., Múzeum krt. 41.	FFA 3 × 1n FNA 2 × 1n		FFA 1 × 2é IF 1 × 2n IN 1 × 2n		

* jelzésű versenyek I. o. kategóriái a tájékoztató válogatott keret tagjai számára ellenőrző versenyek.

A sportnaptárban szereplő versenyeket minősítő versenyként kell megrendezni. Egyéb területi versenyeket csak az esetben tekint minősítő versenynek a MTSz, ha a rendező szervezet az V. Szab. 2. 71.

pontjában előírt szabályokat megtartja.

Azok a szakosztályok, amelyek részt kívánnak venni a versenyeken, kérjenek ver-

senykirást a naptárban megadott címekről, továbbá gondoskodjanak arról, hogy versenyzőik természetjáró igazolványába az illetékes területi szövetség a rajtengedélyt bevezesse.

Nemzetközi események

a) Nemzetközi Balatoni vízitúra és táborozás VII–VIII. Balaton.

b) IX. Nemzetközi Dunatúra VII–VIII. Duna.

1. csatlakozó szakasz VII–VIII. Rába.

2. csatlakozó szakasz VII–VIII. Tisza.

TERÜLETI BAJNOKSÁGOK:

Budapesti	IX. 13.	IX. 27.	X. 11.
Baranya m.	IX. 13.	IX. 27.	X. 4.
Borsod m.	IX. 13.	IX. 27.	
Bács-Kiskun m.	X. 4.	X. 11.	
Békés m.	IX. 27.		
Csongrád m.	IX. 13.	IX. 20.	IX. 27.
Fejér m.	IX. 13.	IX. 27.	
Győr-Sopron m.	IX. 6.	IX. 20.	X. 4.
Hajdú-Bihar m.	IX. 6.	IX. 20.	X. 4.
Heves m.	IX. 6.	IX. 20.	
Komárom m.	IX. 13.	IX. 20.	
Nógrád m.	IX. 6.	IX. 20.	X. 11.
Pest m.	IX. 13.	IX. 27.	
Somogy m.	III. 22.	V. 6.	IX. 17.
Szabolcs m.	VIII. 1.	IX. 13.	IX. 27.
Szolnok m.	IV. 21.	VI. 15.	VIII. 27.
Tolna m.	IX. 13.	IX. 27.	
Vas m.	IX. 6.	IX. 20.	X. 4.
Veszprém m.	IX. 6.	IX. 20.	X. 4.
Zala m.	IX. 13.	IX. 27.	

ORSZÁGOS TÁJÉKOZTATÓ BAJNOKSÁGOK:

- Felnőtt férfi egyéni-csapatbajnokság
 - forduló X. 3–4.
 - forduló X. 17–18.
 - IV. forduló X. 24–25.
- Megyei bajnokesapatok osztályozója X. 24–25.
- Felnőtt női egyéni-csapatbajnokság X. 24–25.
- Ifjúsági férfi egyéni-csapatbajnokság X. 17–18.
- Egyetemi és főiskolai férfi-női egyéni-csb. V. 2–3.
- Tanulói csapatbajnokság V. 23–24.

KERÉKPÁRTÚRA LENGYELORSZÁGBA II.

Krakkóból utunk egyik legnehezebb szakaszára indultunk. A következő két napon 120 km várt ránk kb. 800 méter szintkülönbséggel. A Beszkideken haladtunk keresztül. Hét vége volt és az autók, motorok százai húztak el mellettünk Zakopane felé. Hol mi in-tegettünk az út mentén vá-razókó stopposoknak és kiáltottuk az itt szokásos „tempó, tempó”-t feléjük, hol ők kiáltottak nekünk egy furgonról vissza.

Igy értünk el Rabkába, bizony jó fáradtan. Rövid fürdés, vacsora. Igen ám, de a fiúk felfedeztek egy zongorát, no meg lengyel fiatalokat és már nem is voltak fáradtak. A lengyel csoport vezetője baráti találkozóra hívott meg bennünket, amit nagy örömmel fogadtunk. A beszélgetések során hasznos tapasztalatokat szereztünk a lengyel turistamozgalomról.

Másnap szakaszunk Novy-Targ-ig volt nehéz. Túljutottunk a Beszkideken, már a vonat is utunk mellé csatlakozott és ez a kerékpáros számára mindig jó jel, mert akkor komoly emelkedő már nem várható. Nemsokára a távolban alacsonyan úszó felhők tűntek fel. A felhők csak álltak, mi meg haladtunk feléjük, és akkor derült ki, hogy azok a Magas-Tátra vonulatai.

Aki először találkozott a Tátrával, annak felejthetetlen látványt nyújtanak az „égig” érő szirtek. A sok csodálkozás és ámulás közben értünk be Zakopanéba. Szállásunk a Dom Turistik, kényelmes és komfortos.

Az út nehezebb részén túl vagyunk. Gépeinket ismét letesszük két napra. Karbantartás, átvizsgálás következik és meg kell alapítanunk, hogy az új magyar Tihany gépek igen jól vizsgáltak.

Szabad időnk a környék megtekintésére fordítottuk, már amennyire a kerékpáros szerelés ezt engedte. A városban német, angol, francia, no meg nagyon sok magyar szó keveredik a lengyelrel.

Csodálatos látványt nyújt a Tátra a kora reggeli órákban, mikor a nap még laposan tűz rá. Este a gobulovkai siklópálya kivilágított

útvonal, végén az ORBIS hatalmas villanyfényben úszó szállodájával, emlékeztet látvány.

A harmadik nap reggelén ültünk nyeregbe, hogy Lisa Polana felé induljunk és elbúcsúzzunk a baráti lengyel földtől. A táj ismét csodálatos. Helyenként helységtáblák, de sűrűbben

Elkezelhetetlenül sok forrás indul ezen a környéken, hogy nem sokkal később siető hegyi patakokká egyesülve, csodálatos vízéseket alkotva rohannak a folyók felé.

Hirtelen lejtő következik. Alig győzünk fékezni. Többször is meg kell állnunk, hogy kontráink le-

szívélyesen búcsúzik a csoporttól.

A táj cseh földön sem változik. Jól jelzett utakon haladunk keresztül. Tatarská Kotlina az első jelentősebb állomásunk. Híres gyógyhely, főleg tüdőbetegek számára. A község után van a turistaház. Itt akarunk megszállni, de helyfoglalásunk nem érkezett meg, és így mennünk kell tovább. A Poprad patak völgyén haladunk. A patak, amely néhol folyóvá szélesedik, mélyen alattunk folyik, folyamatosan keresztezve utunkat. Már megszűnik a fenyő kizárólagos uralma. Lassan bujább lett az aljnövényzet, bokrok, majd fák is vegyülnek a fenyőhöz.

Átgurulunk Spis. Bela-n, majd Késmárk, Thököly városa következik. Egy pillanatra a város határában megállunk pihenni. Már nincs messze Poprad, mai végcélunk. Rövid háromnegyedóra alatt elérjük a várost. Kérdezősködés után — az idősebbek még beszélnek magyarul — megtaláljuk a turista irodát, ahol szállást kérünk. Vagy egy félórát várunk, amíg sorra kerülünk. Csoportvezetők jönnek állandóan és 50—70 fős csoportok részére kérnek és kapnak szállást. Az iroda előtt helyi vezetők várakoznak, akik a csoportokat elvezetik a szálláshelyeikre. Mi is sorra kerülünk és este hét órára mindenki megmosakodva, felfrissülve megy be a városba sétálni. Nyugodt éjszaka következik, és másnap délben indulunk vonat-tal haza.

Utunk befejeződött, mely mind a 17 kerékpárosnak sok tapasztalatot és élményt jelentett. Sok magyar autóbuzos csoporttal találkoztunk utunk során. Sok közös útvonalunk volt ezekkel, de — meg kellett állapítanunk —, hogy mi sokkal többet láttunk az útból, s a látnivalók bőségesen kárpótoltak minden fáradtságért.

Köszönetet kell mondanunk itt még egyszer Henry Baron sporttársunknak és a PTTK-nak, a sok figyelemért, amellyel utunkat oly széppé és felejthetlenné tették.

Földes János

Tátrai részlet: Kasprowy Wierch

Tátrai csúcsok Zakopane mellett

lakott helységeket sehol nem találtunk. A végtelen fenyvesekben, a pázsitos zöldben elszórtan faházak vannak. Ilyeneket csak itt, ezen a környéken láthat az ember. Sok helyen keresztezünk turistautakat. Tiszta, gondozott, rendes mindegyik. Egész utunk során összesen — várost, zöldet egyaránt beleértve — annyi szemetet nem találtunk, mint nálunk egy-egy turistaház környékén vasárnap este.

hüljenek. Barátságos patak mellé érünk, partján camping színes sátraival, és a patakban fürdő emberek. Az út bal oldalán modern kis épület, büfével, társalgóval. Az út egyenesen tovább Morskie Oko-ra visz. Sajnos nekünk balra kell mennünk. Itt a határ. Útlevel- és vámvizsgálattal percek alatt végzünk. A magyarul beszélő cseh határőr tiszt további jó utat kíván és tolmácsolja a lengyel tiszt szavait is, aki szintén

Koffán Károly egyszemélyben kiváló grafikus, fotós, a Képzőművészeti Főiskola volt tanára, az európai sikerű „Birds in Camera” című ornitológiai mű szerzője, festőművész...

Hogyan lett a természet rajongója, a madárvilág tudósa?

— Hat éves lehettem, amikor apám megpofozott, mert egy fiókmadarat szorongattam a markomban. Dacból, vagy talán a felismerésből, hogy madárhoz másként is közelíthetek — már nem tudom —, de szentigaz: ettől a szemet szikráztató pillanattól jegyeztem el magam a természetrajongással és az ornitológiával.

— Hogy egyszerre annyi mindenre vállalkozom? — hosszan gondolkodik, s mivel nem következik se monológ, se filozófia, magam keresem a választ.

Hemingway-től jegyezte fel a riporter: „A szabályok pontos betartása fontos, de ha a „gép” gyorsjáratú, nem kell ragaszkodni a szabályokhoz”.

Húsz éve figyel a kopár dombokon, elhagyott szőlőtelepítéseken fészkelő erdei pacsirták életét. Tavasszal megszámlolja hány pár tért vissza a meggyűrűzöttek közül, hány az új letelepedő. Óvatosan közelít. Órákon át tart a les, közben fújhat a szél, zuhoghat az eső. Hirtelen gondol egyet a madár, száz méterre, kilométerre tovarepül. Követi...

Jegyzi a fészekrakás mozzanatait, gyűrűzi az újszülötteket, izgatottan várja az első tojásokat. Látszatra mindegyik tojás egyforma, de a mikrométer csalhatatlan, s a tojás-méretből pontosan megállapítható a tojó azonossága.

A pacsirták életét is beárnyékolják a fennmaradásért zajló küzdelmek. Kígyók, rágcsálók dúlják a fészket, szarkamód fosztogat a kalitkás „madarász”. Birkanyáj lepi el a domboldalt, s ezernyi éles pata görgeti a földet, túrja a fűvet, karsztosítja a talajt.

Védik életüket, tojásaikat az idegen veszedelemtől és fajuk különös, megragadóan drámai ellentmondásaitól.

— Könyvemben is leírtam (Sajnos, a magyar kiadás egyre késik. — A szerk.), hogy a fészekrakó pár olykor négyzetkilométernyi területet is birtokol. Bármiféle más madár átrepülhet felettük, leszállhat és táplálkozhat mellettük, de a hím nyomában magasba röppen, ha fajtájabeli riválist észlel. Szembefordulva a vetélytárral öblösödő hullámvonalakban folyik a lélcicsata az autonóm zóna magasan.

Éveken át töprengett a különös jelenségen. Kizárt számos feltevést. A „saját” birtok nem azonos fogalom a táplálkozási érdekerülettel, hiszen ilyen célból szabad az út.

— Bármily különös, csak presztízsről lehet szó — mondja. Olyan

védekezésről, amelynek egyetlen célja: éreztetni a rivális hímekkel a tulajdonjogot, s a terület háboríthatatlanságát, ahol a tojó fiókáit költi.

S ezen kívül hány izgalmas jelenséget örökített meg noteszében.

Feltűnt például, hogy az egyik erdei pacsirta fajtájának monogám szokásától eltérően csélcsep módon válogatja párjait.

Tévedés lenne? Kizárt dolog, de a bigámia erdei pacsirtáéknál valóban ritkaság...

Meddig él az erdei pacsirta?

Húsz évi kutatása alatt mindössze két hím hat éves élettartamát, természetesen kimúlását sikerült megfi-

Az erdei pacsirta

gyelnie. Am voltak meggyűrűzött ismerősei, amelyeket hiába várt hosszú éveken át haza az olaszországi vándorútról. Aztán megoldódott a rejtély. Egy tavaszi napon visszatértek, s törölte őket a veszteséglistáról. Azért mégis homály fedi hűtlenségüket. Hiszen sokféle ok játszhatott ebben szerepet. Ime az egyik feltevés: Olaszországban előszere-ttel fogdossák össze az énekes madarakat. Pálcikára fűzve, kisütve tucat-szám árulják, mint afféle csemegét. Talán éppen ettől a sorstól menekülve fáradtak el a kóborlók és nem vállalkozhattak a messzi légi útra.

A turisták aggodalmasan kérdik a szakértőktől: mivel magyarázható az énekes madarak számának csökkenése? Olyan veszedelem játszik talán szerepet, amit az emberek elháríthatnának?

— Több okról lehet szó — válaszol Koffán Károly. — A már említett veszélyeken kívül kétség kívül szerepet játszhat a sokak által emlegetett vegyszeres gyom- és rovarirtás is. De nem lehet kizárólag külső hatásokkal magyarázni a madárvilág fogyatkozását. Magam is meg-

Felderítő úton (Szerző felvétele)

figyeltem, hogy 1952 nyarán rengeteg erdei pacsirta fészkel a budai dombokon. A rákövetkező évben alig egyharmaduk telepedett le. Ebben a térségben pedig nemigen per-meteznek.

— Az ornitológiai irodalom említ hasonló megfigyeléseket azokból az időkben is, amikor még korántsem volt ennyire elterjedt a vegyszeres porzás. Ezek szerint különös okokról lehet szó: arról például, hogy ha kevés az énekes madár, gyérül az énekes hang. Az énekek pedig rendkívüli jelentősége van: jeladás a párnak, riasztás a riválissai szemben. Lavinaszerű jelenséget indít el a hang, amely különböző funkciókat vált ki és ápolja, fejleszti a madarak fennmaradásának, sokasodásának létfeltételeit.

— Ebben a kérdésben tehát egy, még ismeretlen biológiai szabályra és tendenciára gondolhatunk. Az ember fejlődéstana is rávilágíthat a problémára. Ha az ember nincs kitéve edzésnek, küzdelmeknek, eler-nyed. Hasonló összefüggésekkel jellemezhető az énekes madarak szám-beli csökkenése is.

Lesznek-e Koffán Károlynak követői?

— Az igazi természetbarátot nem elégítheti ki, ha csupán túra kilométereket teljesít. Saját lelkiismeretének számol el; mit tudott felderíteni a természet titkaiból. Ha vasárnapi túrákon rendszeresen egyetlen érdekes zoológiai, növény-tani vagy meteorológiai jelenséget jegyez fel a turista, máris sokat tesz a tudomány érdekében. A kutató szenvedély ezért nem is számol olcsó népszerűséggel, könnyű sikerrel. Más a célja.

Koffán Károly nem ismer féligazságot. Nem hallgathat ösztöneire az erdei lesen és az íróasztalánál. Bizonyoságot keresve, lankadatlanul előre hajtja az a tudat, hogy még nagyon keveset ismer a természet titkaiból...

K. L.

A Noszlopy Gáspár kilátó a Recsek hegyen

Víz KILÁTÓ A RECSEK hegyen

A balatonfüredi üdülők kedvenc kirándulólhelye a Koloskavölgy. Természeti szépségei, bővizű forrása, a magasba törő sziklafalak, a völgyet körülvevő erdők színpompája csalogatja, hívja a természet kedvelőit. Magam is évente többször felkeresem ezt a szép, ma már védett területet.

A túrázó nem elégszik meg a Petőfi forrásig tett sétával és a Koloska sziklák megmászásával. Tovább gyalogol, és rendszerint a Recsekhegy csúcsán fordul vissza és ereszkedik le Balatonfüredre.

Az erdőrengeteggel koszorúzott Recsekhegyen igen hiányoltuk az évekkel ezelőtti elpusztult kilátót.

Az őszi erdő változatos színei, a szép őszi napsugár kicsalt a Koloska-völgybe és a Recsekhegyre. Itt nagy meglepetés, igen nagy öröm ért. Újból áll a Noszlopy Gáspár kilátó. A betonoszlopokra épült, fedett toronyból most már zavartalanul élvezhetjük a Balatonvidék egyik legpazarabb kilátását.

Kitárul alattunk Fűzfőtől Fonyódig a Balaton, s teljes szépségében látható a tihanyi félsziget. A Csákányhegy, az Őrsi hegy, Badacsony, Gulács, a Halomhegy, a Hegyes-tű, a Hegyesmál, az Agártető kúpja, a szélesen terpeszkedő Kabhegy, a szentgáli hegyek mind alattunk fekszenek. Varázslatosan szép a kép, amit innen élvezhetünk.

Köszönet érte mindazoknak, akik ismét gazdagabbá tettek bennünket.

Csiki László

Kilátás a Koloska-völgyre (a szerző felvétele)

BÉLYEGSAROK

VIZI MADARAK

Nesztelenül suhan nyáron a kajak, s az evezősök könnyen lophatják be magukat a vizek, nádak színes tollú vadmadarai közé. Most tél van, s a lúdbőrző vizekből délre költöztek már azok, melyeknek most képeit nézegetjük.

Afrikában van már legsebbebb vízi madarunk, az elegáns, karcsú *nemes kócsag* (*Ardea alba*, 1308. sz. 2,50 Ft és 1660. sz. 40 fill.), melyből alig néhány pár fészkel már nálunk. Hófehér, fátyolszerű válltollainak bokorjáért a XVII—XVIII. században 1000 forintot is megadtak. Sok neves költőnk is meghílette. Félakkora a *kis kócsag* (*Ardea garzetta*, 1658. sz. 20 fill.), tollai ugyancsak ragyogó fehérek, szépek és kerestek. Mindkettő védett madár.

Akinek kocsagforgóra nem tellett, az süvege mellé szép, szürkésfehér darutollat tűzött. Ez a *szürke gém* (*Ardea cinerea* 1662. sz. 1 Ft) válltolla. Folyópartokon él, egykor közönséges madarunk ma már szintén védelemre szorul. A *vörös gém* (*Ardea purpurea*, 1659. sz. 30 fill.) a szürkénél kisebb, színe rozsdavörös, a mocsaras, nádas tavakat kedveli. Az *üstökös gém* (*Ardea rallides*, 1663. sz. 2 Ft) ural-

kodó színe a fehéres és rozsdás-sárga. Fejébüdján és tarkóján sörényszerű a tollazata.

A *kanalas gém* (*Platalea leucoderodia*, 1661. sz. 60 fill.) már az ibiszek családjába tartozik. Rendkívül ritka. Rokona a *batla* (*Plegadis falcinellus*, 1307. sz. 1,60 Ft) szép színes, kedves és bizalmaskodó. Hasznos. Egész halgazdaságot képes kipusztítani néhány család *kárókatona* (*Phalacrocorax carbo*, 1657. sz. 10 fill.). A *gulipán* (*Recurvirostra avosetta*, 1298. sz. 20 fill.), hasznos, sajnos majdnem kipusztult.

A *kis-széki lille* (*Charadrius alexandrius*, 1301. sz. 50 fill.) a Csepel-szigeten is fészkel, bár a sós tavakat jobban kedveli. A *bibic* (*Vanellus vanellus*, 1868. sz. 3 Ft) szép tarka tollú, bátor, jól repül, s a fészket fenyegető négy lábú, vagy szárnyas ragadozót is megtámadja. Igen hasznos. A lille-félékhez tartozik még a *golyatöcs* (*Himantopus himantopus*, 1302. sz. 60 fill.) ez a gerlenagyságú, kipusztulóban levő, szép madarunk.

A *fehér gólya* (*Ciconia ciconia*, 1299. sz. 30 fill.) a magyarság kedvenc madara. Bár káros, mégis mindenki kedveli, s Beniczky 1620-as gyölyaverse óta legnagyobb költőink sorra megénekeltek. Vele együtt jön meg hazánkba a szép tavasz.

Bucsek Henrik

don tervezik II. osztályú campingek nyitását.

Az új évben megnyíló új táborok közül egyik legjelentősebb a *dunaújvárosi nemzetközi camping* lesz, melyet a város északi peremén az ún. Szalki-szigeten építenek. Az erdővel borított szigetet a keleti oldalán a Duna holtága, míg nyugatról a Nagy-Duna határolja. Területe 4 katasztrális hold, befogadóképessége 500 fő lesz. A tábor gépjárművekkel a 6. sz. útról aszfaltburkolatú bekötőúton érhető majd el. A tábor területét csatornázzák, vízellátását vízhálózat biztosítja. Az étkezés a kitűnő szalkiszigeti halászcárdában oldható meg, mely a camping bejáratától mindössze 100 méterre van.

TÁBOROZÁS

Mint előző számainkban közöltük, az országos campinghálózat újabb egységekkel bővül, ezen kívül a meglévő táborok közül többnek a befogadóképességét növelik új épületek üzembehelyezésével. Az ideai tapasztalatokat felhasználva, 1964-ben a táborok csak addig fogadhatnak újabb vendégeket, amíg befogadóképességük nem telítődik. Az ország valamennyi táborának részletes bemutatása a tervezett kézikönyv segítségével lehetővé teszi, hogy a következő idejében elkerülhető legyen a zsúfoltság, mely ebben az idejében elsősorban a

balatonai táborokban volt tapasztalható.

Több olvasónk kérdésére közöljük, hogy campingjelvénye van már a tihanyi tábornak, autó- és motorkerékpárszólót készített a balatonföldvári, a balatonfüredi, a tihanyi és a nagyvázsonyi camping. Az idejében különleges campingboríték és -levélpapír, valamint camping-levélzáró bélyeg kapható a balatonföldvári és a tihanyi táborban. Színes campinglevele-

zlap már több táborunkról is készült.

A táborok befogadóképességének bővítésére az Országos Idegenforgalmi Tanács több campingben két- és négyszemélyes kis házakat állíttat fel — a külföldi campingekben igen népszerű „bungalow”-ok mintájára. Ilyen bérelhető kis házak eddig csak a budapesti és az agárdi I. osztályú táborokban kerültek elhelyezésre.

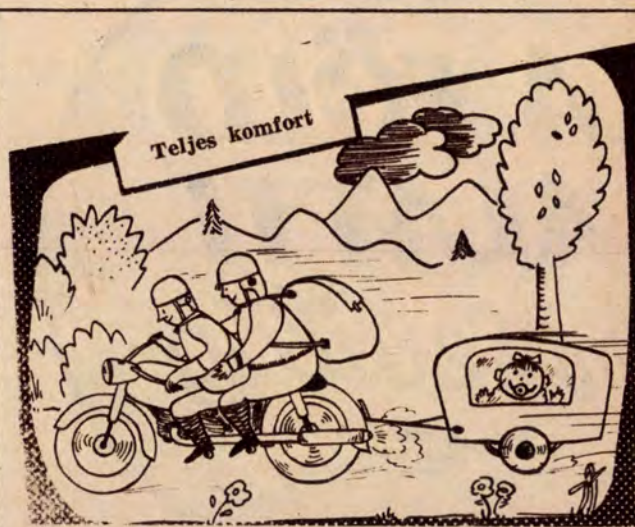
Az eddig közölt új táborokon felül 1964-ben Kiskünderozsmán és Csongrá-

A nemzetközi szövetség jubileumi nagytáborát és kongresszusát az idén legújabb tagállamában, Izraelben rendezik. Jóllehet, a részvételi költségek lényegesen magasabbak, mintha a találkozó Európában került volna sorra, mégis közel 3000 táborozó részvételére számítanak. A rallyet augusztus 4. és 13. között Jeruzsálemben, ill. Tel Avivban rendezik.

Dr. Sz. R.

**Túra közben
fogyasszunk több csokoládét!**

Miért előnyös a csokoládé fogyasztása a turista számára is? Elsősorban azért, mert a csokoládé tápértéke rendkívül magas, 500—600 kal (100 g), ami főleg a benne levő növényi eredetű olajnak köszönhető. A növényi olaj — mint ismeretes — a zsiradékok közül a legjobban hasznosítható, a legkönnyebben feldolgozható. De a magas olajtartalmat a csokoládében még 15—20%-os szénhidrát- és 5—6%-os fehérjetartalom egészíti ki, amelynek felszívódási képessége igen nagy. Ez a csokoládét rendkívül könnyen értékesíthetővé, egészséges és izletes táplálékká teszi.

(Menkó rajza)

Az indián sátor

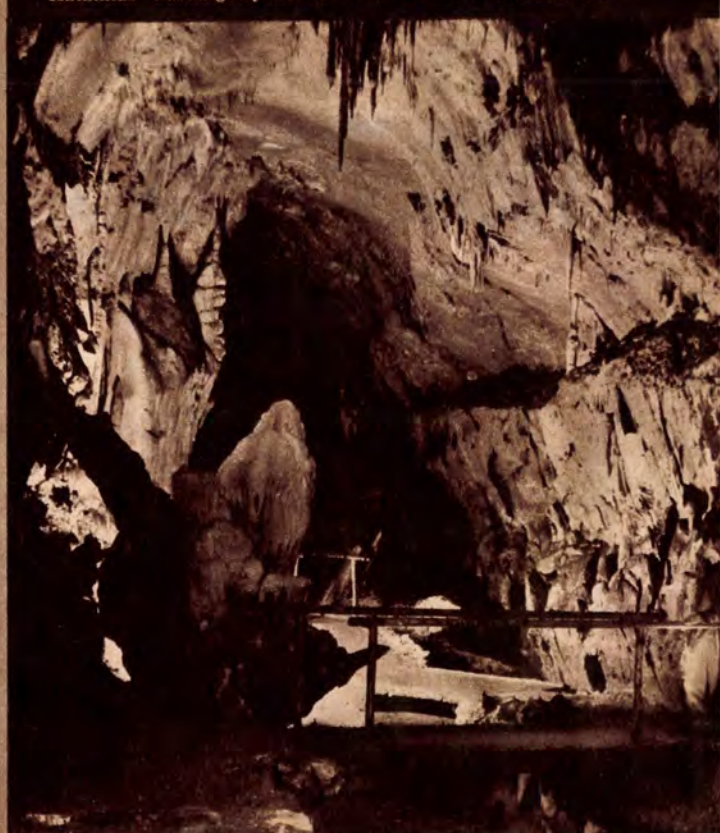
Egy hajmeresztőn felszökő, roppant sziklafal tövében tárul ki a föld alatti mesevilág kapuja. Első pillantásunk Petőfi emléktáblájára esik, aztán Csokonai Vitéz Mihály vezet tovább, aki 1801. évi látogatásának élményeiről levélben számolt be édesanyjának: „A barlang szája esik egy 27 ölnyi meredek kősziklának alján, mely kőszikla felítől fogva az aljáig úgy áll, mint egy egyenes kőfal. Rémitő dolog csak felnézni is a tetejére, melyen a látás a felhőkkel látszik határozódni. Az alján lévő lyukba guggorogva kell bemenni...”

Ezt a bejáratot használta már a kőkor embere is, jó hétezer évvel ezelőtt. A biztos menhelyet nyújtó barlang termeiben építette fel karókra állított kunyhóit, a sárga agyagba szúrt cölöpök üregei és elmállott maradványai megőrizték a kezdetleges hajlékok nyomát. Nyaktörő utakon járt ki s be a barlanglakó őskori ember, de hiszen még másfél évszázaddal ezelőtt is hajmeresztő közlekedési élményekről számol be Csokonai: „Négy vagy öt helyen négykézláb másztunk, néhol, mint a rák hátrafelé, néhol pedig éppen hason, úgy, hogy hátunkat korboltta a felettünk fekvő kőszikla. Másutt egy köről más köre vadkecske módjára ugráltunk; néhol egy hegyes kővön állván vagy fogódván, úgy tetszett, mintha a fálya világánál kétfelől a pokol mélységébe néztünk volna alá...” Ma betonjárdák, lépcsők, korlátok, hidak és reflektorok kényelmes sétává teszik a barlangjárást, de a természet csodálatra méltó föld alatti műhelyében most is ugyanaz a megilletődéssel teli ámulat fog el, mint amely a régiebb kkorok emberét lenyűgözte.

Mérhetetlen sziklaboltozatok alatt, föld alatti patakok mentében, vaskos cseppkő-törzsek erdejében halad az alvilági vándor; csillogó kőcsodák, szivárványos tündöklésű cseppkőcsapok, függönyök, oszlopok, kővédermedt zuhatagok között. A függő és álló cseppkővek forma- és színgazdagsága leírhatatlan. Minden lépésnél, minden fordulónál más és más alakzatok jönnek elénk, újabb és újabb szépségelemekben gazdagon.

Az egymást követő termek és folyosók magasságba vesző boltozatain s a talajon ezerszámra sorakoznak az álló meg a függő cseppkővek, s az összenövésükből született cseppkőoszlopok. A meredek oldalfalakat szivárványszínekben ragyogó kéregcseppkő fedí, a mennyezet

Hatalmas barlangfolyosókon visz az út a Baradlában

A MAGYAR KARSZT

A FÖLD- ALATTI mesevilág

hasadékaiból gazdagon redőzött cseppkő-függönyök csüngnek alá, s a talaj mélyedéseinek kisebb-nagyobb cseppkő-medencében kristálytisza, hús víz csillog.

Az óriás méretű sziklakupolák alatt az áttetsző színekben játszó gyémántos figurák, bizarr fantomok szaporakéza tündökölnek a reflektorok fényében, s az alkotó természet nagyságától lenyűgözve, döbbenet áll meg az ember a világ legnagyobb cseppkő-kolosszusa, a 25 méter magas Csillagvizsgáló előtt.

Hogyan születik a cseppkő, hogyan jön létre a cseppkő-barlang? Elgondolkozott ezen — útijegyzeteinek tanúsága szerint Petőfi is, amikor 1845. májusában bejárta a Baradlát: „Soká tündötem: mint eredhetett a barlang? És kitaláltam. Mikor a mennyországból kiebrudalták a pártos angyalokat, itt kezdtek jövendőbeli lakásukat, a poklot ásní; azonban itt nem boldogultak, másfelé fordultak. Képzelték, mint fáradtak a szegény ördögök e sikertelen munkában, izzadságuk még most is csepeg félig kész pokol oldalairól és tetejéről.” A valóság ennél egyszerűbb is, sokrétűbb is.

Az aggteleki fennsíkra hulló csapadékvíz behatol a vastag mészkőrétegbe, átszivárog a barlang boltozatán, aztán lecsöppen. Minden vízcsepp tartalmaz több-kevesebb mészdátot, ennek egy része a lecsöppenés helyén vékony kis mészgyűrű alakjában visszamarad a mennyezeten. Sok száz éven át rakódnak így egymásra a finom mészkarikácskák, míg kialakulnak az üvegszerű cseppkőcsapok, melyek ahogy hosszabbodnak, vastagodnak és formálódnak, úgy válnak a legkülönbözőbb alakú függő cseppkövekké, stalaktitokká. A csapok végéről a barlang talajára lehulló vízcseppek maradék mésztartalmából nőnek aztán alúlról felfelé a csonkakúp alakú álló cseppkövek, a kőgyertyák, a stalagmitok. Ha az álló és függő cseppkövek növekedésük során összeérnek és egybefonódnak, megszületik a cseppkőoszlop.

A titokzatos cseppkövek keletkezése „a setétség hideg mennyezeti alatt” barangoló Csokonai képzeletét is erősen foglalkoztatja, s Petőfinél „tárgyilagosabban” ír róla levelében: „A csepegő kő abból áll, hogy a barlang boltozatáról szüntelen csepeg a legtisztább, leghűvösebb víz, mely mihelyt akár az emberre, akár mire cseppen, azonnal kővé válik, és így formálódnak lassankint a legszebb figurák, melyekből a képzelődés sok dolgokat formál

magának. Először láttunk egy cifra zsidó oltárt, azután pápista chórust, melyre fel is mentünk, orgonát, barátot, királyi széket, oszlopos palotákat stb, melyek szépsége és figurája a mesterség remekeivel truccol... Puky úr az én nevem is feljegyzette a magáéval együtt a többek között arra a pompás kősziklára, amely mintha sok ezer briliántokkal ki volna rakva, a leggyönyörűbb ragyogványokkal játszik.”

A cseppkövek születésének a csodája felgyújtja a természet titkait vágyó költők képzeletét. Harsányi Kálmán is lenyűgözve figyeli a lehulló vízcseppek milliárdjaiból keletkezett cseppkőoszlopot, mely

... szomjan itta, s szomjan issza
A felhők mézét, a patak tejét
A szikladajkák emlőin keresztül,
Míg csappá nőtt parányi kristály-teste,
Sudárrá fejlett, oszloppá dagadt,
Árbóccá nyúlt, s torony lesz majd belőle
Mely nekiront a roppant boltozatnak,
Kifúrni vágyva, hogy meglássa egyszer
Szép mostoháját, a dicső napot...

A cseppkőképződés rendkívül szemléletes költői leírása ez: a Baradlában valóban bizonyosságot kap az ember arról, hogy mennyire él a csak látszólag halott földkéreg. Érdekes lenne persze ismerni az egyes cseppkő-alakzatok korát, létrejöttük idejét, növekedésük gyorsaságát is, de ez annyira függ a barlangba jutó csapadékvíz mennyiségétől és változó mésztartalmától, hogy lehetetlen általános érvényű szabályt felállítani.

Kossuth 1828-ban órával a kezében számolgatta a Baradlában a lehulló vízcseppeket, s megpróbálta kiszámítani a cseppkövek korát: „Elevenen megmaradt emlékezetemben — írja később — az ámulat a gondolat felett, hogy mi temérdek időnek a tanúi állnak szemem előtt a szeszélyes alakú stalagmittömbökben”. Pontos választ ma sem lehet adni a cseppkövek korának kérdésére, csak annyit mondhatunk óvatos becsléssel, hogy egy milliméternyi cseppkő kialakulásához átlag tizenöt-húsz esztendő szükséges, vagyis tizenöt-húsz ezer évbe is beletelik, amíg egy kőgyertya egy méterrel meghosszabbodik.

A mérhetetlen idő alkot itt szép csodákat!

Antalfy Gyula

Az órlások terme

A csodák terme (Hazslinszky felv.)

A TURISTA ÉS A TÉLI FÉNYKÉPEZÉS

Az őszi ködös napok nem sok lehetőséget nyújtanak a turista-fényképész számára. Ilyenkor már nem nagyon, ritkán dereng a napfény a ködön át, pedig ködös időben is lehet fényképezni.

A köd távolról ad a képnek, arról kell tehát gondoskodnunk, hogy a ködös képnek mélysege legyen. Szükségünk van az előtérben valamilyen erőteljes sötét tónusú jelre (ember, fa). A kép további részletei fokozatosan tűnjenek el a háttér felé. Az alakok méretének fokozatos csökkenése adja meg azután a térhatást.

Sokszor felteszik a kérdést: ködös felvételnél milyen szűrőt használjunk. A felelet egyszerű: semmilyen.

Téli felvételeknél talán a legnagyobb nehézséget a gép bejagyása okozza. Ne hordjuk azt teljesen szabadon, mindig a kabát alatt, hogy testünk melege temperálja, mert különben könnyen előfordulhat, hogy 1/100 mp helyett 1/10 mp-et exponál a zár. Fontos, hogy kezünk ne legyen dermedt, ujjaink könnyen mozogjanak.

A negatív anyag természetesen pán. Színszűrőnél vigyázni kell, ne használjunk sötétárga szűrőt, mert feketéje eget kapunk. Túlszűrés, helytelen tónusvisszaadás, 1000 méteren felül pedig csak az egészen halovány UV szűrőt használjuk. Az expozíciós idő meghatározásánál is vigyázni kell. Havas táj napfényben a legtöbb fényt adja, tehát olyan rövid expozíciókat használjunk, mint nyáron napsütésben, vízpartján. Napellenző használatát nagyon fontos, mert igen nagy reflexió van jelen, jó szolgálatot tesz: havazásnál is, amikor a

szálló hópihéket elől védi a lencsét.

Téli felvételeink jótémája kétségkívül a mindent elborító, ragyogó fehér hólepel. Képeinknek a hótakaró szépségét, kristályos szerkezetét kell értékelniük.

A téli felvételeknél a könnyű dértől meg kell különböztetnünk a zúsmarát, ami ködös szeles időben mindig széllel szemben keletkezik, lerakódásuk óriási méreteket ölthet. A magaslatokon a zúsmarával borított erdő, kilatátorony a különböző alakokat felvett bokrok és fák igen hálás fototémát nyújtanak.

Vigyáznunk kell, hogy a ropanti nagy formagazdaság el ne csábitson, és ne zsúfoljuk tele képünket.

Egy hasznos tanács: soha ne fényképezzünk közvetlenül mászás vagy hosszabb sielés után. Az igénybe vett szív az érverést lökészerűvé teszi, kezünk berántja a gépet és így élettelen felvételeket kapunk.

Ne mondjuk azt, hogy télen nincs mit fényképezni. Legelőbb annyi a téma, mint nyáron, csak legfeljebb nehezebb észrevenni. Si-lányomok a hóban, zúsmarás kerítés, jégcsapok, behavazott fák, hazák és hóivárak stb. Ezekhez mindig vegyünk egy kis életet emberi figura formájában. Sielő árnyéka, csinos női fejek, mind életet visznek a képbe.

Ezeket jól összedolgozni, megfelelő térhatást jelöljünk és vonalba vezetni, adja a jó képet. Hogyan és mint, ezt a gyakorlat mutatja meg, mert az összes technikai fogást el lehet sajátítani, de a meglátást nem lehet megtanulni.

Doma István

FELHÍVÁS VALAMENNYI TERMÉSZETBARÁT SZAKOSZTÁLYHOZ

A Vörös Meteor Természetbarát Egyesület, majd a Budapesti Vörös Meteor S. K. Természetbarát Szakosztálya 1961-ben a „Ságvári Endre” turistaházban az erdészekkel és vadászokkal, 1962. évben a vácrátóti arborétumban a tudományos intézetek és társulatok képviselőivel, 1963-ban Solymár község kultúrházában a falu vezetőivel tartott ankéton vitatta meg a közösen megoldandó kérdéseket.

Mindhárom ankét baráti légkörben folyt le, és egyöntetűen arra a megállapításra jutott, hogy szocialista rendszerünkben a szervezett turisták jelentős szerepet töltenek be a kultúra emelésében, az általános műveltség növelésében, a honismeret terjesztésében és értékes segítséget nyújthatnak erdő és mezőgazdasági területeink, természeti kincseink és műemlékeink védelmében.

Az ankétokon elhangzott javaslatok, elgondolások alapján szakosztályunk 1962. évben megszervezte a budai hegységekben az erdei szolgálatot, amelynek keretében a résztvevők több esetben megakadályozták tűzveszélyes helyeken a tűzrakást, részt vettek keletkező erdőtűzek eloltásában, felvilágosítást adtak a kirándulóknak. Ifjúsági csoportunk részt vett erdő ültetési munkálatokban, maggyűjtésben, felajánlottuk segítségünket a téli hónapokban az erdei vadak etetésében.

Tagjaink kötelességeik közé beépítették az erdő és mezőgazdasági, valamint a természetvédelmi területek, műemlékek megóvását. Részt vettek különböző szervezetek által folytatott tudományos kutatómunkában. Részt vettünk az első pestkörnyéki falusi természetbarát szakosztály megalakításában és vállaltuk annak további segítését.

Kezdeményezéseinket más turistaszervek is átvették. A Fejér megyei, majd a Budapesti Természetbarát Szövetség valósította meg az erdei szolgálatot. Októberben a Fejér megyeiek által rendezett nádapi erdész-vadász turista találkozóon Komárom- és Veszprém megye is bejelentette csatlakozását.

A Budapesti Természetbarát Szövetség munkatárak szervezését vállalta, egyes kutató és feltáró munkákhoz. Így elsősorban a solymári vár feltárására.

A Budapesti Vörös Meteor S. K. elnöksége szeretné, hogy kezdeményezései minél szélesebb körben elterjedjenek.

Ezért felhívással fordul valamennyi sportkörhöz és természetbarát szakosztályaihoz, hogy kövessenek el mindent érdeink mezőgazdasági és természetvédelmi területeink, műemlékeink megóvása érdekében, kapcsolódjanak be minél többen az erdei szolgálat munkájába. Nyújtsanak segítséget tudományos szerveinknek a szabad természetben végzett tudományos kutató és megfigyelő munkájukhoz, vegyék igénybe a tudományos szervek által felajánlott, a túrázó társadalom műveltségét emelő szakvezetéseket, szakelőadásokat. Nagyobb szakosztályok segítsék egy-egy falusi szakosztály megalakulását, annál is inkább, mivel a technika fejlődése során a falu és a város egyre közelebb kerül egymáshoz és így a kultúrigények is azonosakká válnak.

A mozgalom irányítását a Magyar Természetbarát Szövetség vállalta. A jelentkező „Együttműködési mozgalom” néven a Szövetségnek kell bejelenteni, az illetékes területi természetbarát szövetségek útján. A jelentkezéssel egyidejűleg konkrétan közölni kell, hogy a szakosztály hol és miben kíván közreműködni. Az alábbi közreműködési formákat tervezzük:

Tudományos területek: Feltáró és állagvédő munkák (ásatás, romok konzerválása). Helyszíni adat- ill. anyaggyűjtés (helytörténet ill. néprajz).

Erdészeti, vadászati területén: Erdei őrszolgálat. Erdészeti munkában (fásítás, tisztítás, maggyűjtés) való részvétel. Téli vadetetés.

Társadalmi területen: Falusi turistacsoportok szervezése és patronálása. (Ez esetben konkrétan megjelölendő melyik községről van szó).

Minél többet sikerül megvalósítani az ankétok eredményeként terveinkből, minél inkább sikerül a szavakat tettekkelé kovácsolni, annál inkább kívívják a természetbarátok társadalmunk megbecsülését.

Budapesti Vörös Meteor S. K.

DESODOR

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál lévő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

NÉHÁNY SORBAN:

A „VÖRÖSMARTY” TURISTAHÁZRÓL

Kincseket termő, gazdag tájat járunk: a Mátrát. Mindenütt az embert, a tájat, az életet formáló alkotó munka nagyszerű eredményeivel találkozunk. És itt, a Mátra rengetegében, Mátraházától szinte kőhajításnyira áll egyik legszebb turistaházunk: a „Vörösmarty” turistaház.

A házat a felszabadulás után, 1958-ban állították üzembe. Azóta, ki tudná

rül *Harsányi Károly* gondnok. De sok ügyeskedéssel, figyelemmel, szakértelemmel és nem utolsósorban lelkiismerettel megoldja a legnehezebb helyzeteket is. Azt tartja szem előtt, hogy a vendég ne távozzon elégedetlenül. *Harsányi Károly* a Vállalatnál már a törzsgárdához tartozik. Gondnoki beosztásban éveket töltött el, ismeri már a vendég gondolatát is. S er-

Csodálatos a tél a Mátrában

ből, kitűnőek a sportolási lehetőségek, de más érdekesség is akad bőven. Pl. az állatvilág. Itt van — hogy néhányat felsoroljunk — a csak ritkán előforduló szalamandra. Ez a 25–30 cm-es kis „krokodilus” vízenyős helyeken él, ezért az erdők vándora csak nagy esőzések idején találkozik vele.

Az állatok közül a szarvas, őz, vaddisznó, róka, borz, vadmacska, hermelin, mogyorós pele, szirti sas, bagoly, kakukk az erdők legismertebb lakói, s nem utolsó sorban az „önnyilkos” muflon, amely a Földközi tenger vidékéről származik.

A Mátrának rendkívül kedvezőek a klimatikus viszonyai, s ez mindinkább köztudatba megy. Az elmúlt harminc év adatai szerint például szeptember, október, november hónapokban, míg az ország más tájain átlag háromszázötven óra napsütést jegyeztek fel, ugyanakkor a Mátrában négyszázhuszonhárom óra volt az átlagos napsütés. Ez

is egyik oka annak, hogy a Mátra a téli sport kedvelőinek, a téli napozóknak valószínűleg paradicsoma, nyáron viszont kellemes túrákra, táborozásra igen alkalmas.

Még a jó bornak is kell cégér, ma már ezt tudjuk, de a korlátozott befogadóképesség miatt a „Vörösmarty”-t népszerűsíteni majdnem felesleges. Nemcsak a ház, a vendéglátás, a gondos házigazda a legjobb propagandája, de fekvése is hozza a vendégeket. Hiszen közel van Galyatető, onnan Mátraszentimre, az ország legmagasabban fekvő faluja, Parádfürdő, Markaz, Gyöngyös, melyek mind-mind ezernyi látnivalót, élményt nyújtanak.

A turistaház a mind fokozottabb forgalmat, jelenlegi keretei között nem képes lebonyolítani. Ezért a Magyar Természetbarát Szövetség támogatásával, a TKV nagyarányú bővítést és modernizálást tervez, hogy az igényeknek mindinkább eleget tehesen. (x)

megmondani, hány ezer vendégnek, kirándulónak, turistának adott szállást, pihenést, felüdülést. Az eredeti ház mellett már nyári házak, sátrakat is kellett építeni, mert kevés, mind kevesebb a hely. Nyáron, naponta 120, télen 100 vendéget fogadhatnak.

Baga Istvántól, a TKV igazgatójától hallottuk, hogy a Vörösmarty turistaház egyike azoknak, amelyek ellen szinte alig akad panasz. Pedig különösen a hét végén, megoldhatatlannak tűnő feladatok elé ke-

re neveli a 12 főből álló személyzetet.

A Mátrába mind nagyobb számban jönnek külföldiek, akik megnyugvással és meglepéssel tapasztalják, hogy *Harsányi Károly* több nyelven beszél. Sokkal közvetlenebb így a vendég és a „ház” között a kapcsolat.

A „Vörösmarty” turistaház igen előnyös hely a fekvésénél fogva is. Kitűnő kirándulásokat lehet tenni a környék legszebb helyeire. S van itt mit látni a természeti, táji szépségek-

A „Vörösmarty” turistaház

TURÁZÓK MINŐSÍTÉSE TURÁZÓK MINŐSÍTÉSE

Az alábbiakban kivonatolva közöljük a túrázók minősítésére vonatkozó szabályzatot, az előző számunkban közölt folytatásaként.

A minősítés célja:

A szervezett természetjárók rendszeres túrázásra serkentése és hazánk természeti szépségeinek, műemlékeinek megismerése, természetjárásunk megfelelő szakismeretének megszerzése. Ezenkívül reá irányítja a természetjárók figyelmét a gyalogtúrákon kívül a természetjárás más formáinak, módjainak megismerésére és gyakorlására.

A minősítés elve:

A természetjárás bármely módján túrázók saját természetjárási módozatukban a minősítés ifjúsági-, bronz- és ezüst fokozatát szereztetik meg. A magasabb fokozatok elérésének követelményeként előírja, hogy a természetjárás egyből — szabadon választott — módjával is megismerkedjenek a túrázók.

A minősítés feltételei:

Természetjáró minősítést csak az kaphat, aki mind a teljesítendő időszak alatt, mind a minősítés időpontjában érvényes természetbarát igazolvánnyal rendelkezik.

Az egyes minősítési fokozatok és azok követelményei:

I. Ifjúsági-jelvényes természetjáró

1. A minősítési fokozat teljesítésének megkezdésétől számított egy éven belül 12 túranap teljesítése a természetjárás bármely módján.

2. A túrák során Magyarország hegységeiben és tájegységeiben kijelölt pontok közül 6 érintése.

II. Bronzjelvényes természetjáró

1. A minősítési fokozat teljesítésének megkezdésétől számított egy éven belül 15 túranap teljesítése a természetjárás bármely módján.

2. a) A túrák során Magyarország hegységeiben és tájegységeiben kijelölt pontok közül 8 érintése.

b) Vízitúrázóknál: vízjártság vizsgálata teljesítése.

Megjegyzés: A fokozatot csak azok teljesíthetik, akik 16. életévüket betöltötték.

III. Ezüstjelvényes természetjáró:

1. A minősítési fokozat teljesítésének megkezdésétől számított egy éven belül 25 túranap teljesítése a természetjárás bármely módján.

2. a) A túrák során Magyarország hegységeiben és tájegységeiben kijelölt pontok közül 12 pont érintése.

b) Vízitúrázóknál: a túrákat legalább két folyón vagy állóvízen kell teljesíteni.

3. Három éjszaka sátorban töltése.

IV. Aranyjelvényes természetjáró:

1. A minősítési fokozat teljesítésének megkezdésétől számított két éven belül 70 túranap teljesítése.

a) A túrák során Magyarország hegységeiben és tájegységeiben kijelölt pontok közül 35 pont érintése.

Az „Országos kék-túra” útvonala legalább 50%-ának teljesítése.

b) Vízitúrázóknál a túrákat legalább négy folyón vagy állóvízen kell teljesíteni;

Nagy-kör vízitúra 50%-ának teljesítése.

c) Kerékpáros túrázóknál az Országos Kerékpáros Körtúra 50%-ának teljesítése.

3. Az előírt túranapokból 20 túranap a rendszeresen végzett természetjárási módon kívül még egy módban teljesítendő (hegymászás, vagy barlangjárás is beszámítható).

4. Ezenként legalább 3 napos sátoráborozásban részvétel.

V. Erdemes természetjáró:

1. A minősítési fokozat teljesítésének megkezdésétől számított három éven belül 120 túranap teljesítése.

2. a) A túrák során Magyarország hegységeiben és tájegységeiben kijelölt 60 pont érintése;

az „Országos kék-túra” teljes útvonalának bejárása.

b) Vízitúrázóknál, a túrákat legalább hat folyón vagy állóvízen kell teljesíteni. Nagy Kör vízitúra teljesítése.

c) Kerékpáros túrázóknál az Országos Kerékpáros Körtúra teljesítése.

3. Az előírt túranapokból 40 túranap a rendszeresen végzett természetjárási módon kívül még más két különböző módon, de ezen belül is egy-egyben legalább 10 túranap teljesítendő.

4. Egyhetes sátoráborozásban részvétel.

VI. Kiváló természetjáró fokozat csak adományozható.

Magyarázatok:

Gyalog- és sítúráknál

Egy túranap elismeréséhez legalább 16 km-es távú túra megtétele szükséges.

Az egyes hegységeken és tájegységeken belül kötelezően érintendő pontok felsorolását a Turista 1963. decemberi száma ismertette.

Egynapos túrával csak egy pont éríthető. (Pl. Bakony hegység 10 pontja tíz napos túrával éríthető.)

Másfélnapos túrával 2 pont éríthető. (Ez esetben a túra útvonalának hossza legalább 24 km.)

Kerékpáros túráknál

Túranapként a legalább 50 km távú teljesítmény fogadható el. A minősítésben teljesen azonos útvonalú túrák nem számíthatók be. A síkvidéki kerékpár túráknál valamely természeti, történelmi, népművészeti, vagy a szocializmus kiemelkedő létesítményei szempontjából nevezetes pont szá-

mit be az érintendő pontok követelményeibe. A kötelezően érintendő pontok jegyzékében felsorolt bármely pont — amennyiben lehetséges — kerékpár túrával is éríthető és ez esetben a kerékpáros minősítő pontokhoz számít.

Vízitúráknál

Elfogadható az a túranap, melynek során vízfolyással szemben haladva 15 km-t, vízfolyás mentén 30 km-t, fel- és lefelé haladva 25 km-t, állóvízen haladva 20 km-t eveznek a résztvevők.

Másfélnapos túra 2 napnak felel meg, ha az sátorozással van összekötve és a megtett táv fel- és lefelé menet legalább 35 km.

A hegymászó és barlangjáró minősítést külön szabályzat írja elő. A természetjárás különböző módon történő teljesítésében azonban mint egyik változat (valamelyik mód helyett) a hegymászó, vagy barlangos túra is beszámítható.

A feltételek részletezése:

Magasabb fokozatok elérésének előfeltétele, az alacsonyabb fokozatú minősítések megszerzése. Kivétel a bronz fokozat, melyet az ifjúsági fokozat elérése nélkül is lehet teljesíteni.

Az egyes fokozatoknál előírt kötelezően érintendő pontok számba az alacsonyabb fokozatok teljesítési ideje alatt érintett pontok nem számíthatók be.

Versenyek alkalmával érintett pontok a minősítésbe nem számíthatók be.

A versenybejárásnál érintett pontok beszámíthatók.

Minősítőknek csak a szövetségek, vagy szakosztályok által kiírt, ill. engedélyezett túrák tekinthetők. Túra-létszám legalább 3 fő.

Legalább másfélnapos vegyes túrák, ha azok során az egyes módok előírt napi km követelményeit teljesítik, mindkét természetjárási módban (megosztva 1-1 nap) értékelhetők.

Pl.: A gyalogtúra helye kerékpáros túrával való megközelítése (ha a táv oda-vissza 50 km), majd pedig valamely kijelölt pont gyalogos túrával érintése (ha a táv 16 km) esetén külön értékelhető a gyalogtúra pont-értéke és a kerékpártúra pontteljesítménye.

A teljesíthetőség éve minden fokozatnál külön-külön érintendő.

A táborozásnál az a gyalogos, vagy vízi, álló- és mozgótábor fogadható el, amelyik valamely természetbarát szerv naptárában szerepelt.

Több napos túrák (szabadság-túrák) esetében az előírt távok napi átlagban értékelendők.

Igazolás és nyilvántartás előfeltétele, hogy minden szakosztály a hivatalosan előírt tájékoztató szaknyomtatvánnyal és túranaplóval tartsa nyilván összes túráit. A tájékoztatók a túrák alkalmával minden olyan helyen ledélvegezendők, ahol erre lehetőség van.

Az igazolás alapját a teljesítményigazoló könyv képezi, amely a Sportpropaganda boltban későbbiek során beszerezhető.

KÖNYVESPOLC

Egy kísértet-térkép nyomán

Ábel Olga és Benamy Sándor könyve

Kitűnő útkönyv-ötletet valósított meg az íróházaspár. Az ötlet szinte önmagától kínálkozott; jószemű írók vették észre a jótollú írók alkottak belőle könyvet is. Magyarországon számos ilyenfajta községnev, vagy tanya-elnevezés van; mint Alomzág, Akasztóhegy, Búbánat-völgye, Hatrongyos, Bablevesmajor, vagy Sirató. Nos, Ábel Olga és Benamy Sándor a soktucat ilyen-nevű tanya, puszta, falu közül tizenkettőnek írta meg mai képét, de úgy, hogy a település történetét is kikutatta és a múlt s jelen szociográfiával képének összehasonlításával „kinyomozta”, hogyan keletkezett a Klastrompuszta név, mit találtak a múltban s mit ma Kisbérben, vagy Gyüleveszen, hogyan lett a hajdani Szolgaegyházából végül Szabadegyháza stb. Az ötlet kitűnő, megoldása írói munka. (sz. v.)

Szepesi György: Góli! Góli! A Magyar Rádió és Televízió világszerte ismert nevű sportriportere azokról az élményeiről számol be új könyvében, amelyekben rádióközvetítéseivel kapcsolatban, a világ legkülönbözőbb országaiban volt része.

Stegenszky Lajos: Atlantisz. Számos tanulmányt, könyvet eredményezett idáig az Atlantisz problémájával foglalkozó irodalom. A művek legnagyobb része ha jó szándékkal is, de kellő tudományos felkészültség nélkül nyúlt a kérdéshez. Stegenszky Lajos alapos felkészültséggel keresi a probléma megoldását. Az oceanográfia eredményeit segítségül hívva keresi az Atlanti óceán fenekén az állítólagos elsüllyedt nagy föld nyomait.

Ternánszky J. Jenő: Rekkötes. Ternánszky írt már az első világháborúról, de a közelmúltban ismét feltámad benne a régi élmény, és megszületett Rekkötes Bálint története. A paraszt Rekkötesé, akit a monarchia katonaműködés bűjtött, hogy érte harcoljon az orosz hőmezőkön. A regény szereplői között azonban — országutakon és lövészárkokban ott van maga a szerző is, mint egykori katona, s erre csak az utolsó fejezet epilógusszerű oldalain derül fény.

A „NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM” TÁJÉKOZÓDÁSI EMLÉKVERSENY

Sűrű köd, szemerklélő eső fogadta Nagykovácsban a verseny résztvevőit. Ez is hozzájárult, hogy a közeli „ismert” terepen is nagyszerű versenyt vívhatott a mintegy 150 főnyi mezőny. A versenynek külön szintet adott, hogy rajtához álltak — versenyen kívül — a csehszlovák élgárda tagjai: Brunovsky, Novotny, Kosecki, Smelik, illetve a női mezőnyben Brunovska és Novotna. Nagy meglepetésre a mezőny elején indult Novotny fokozat-

zati váltófutást is Finnország csapata nyerte. A női osztályban a svédek és a norvégok osztoztak a díjakon. Eredmények: Férfiak: 1. Rolf Knosknen (finn) 2:02:35, 2. Bertil Norman (svéd) 2:04:18, 3. Per Kristiansen (norvég) 2:06:21. Nők: 1. Elvy Fredin 1:22:16, 2. Ulla Linkvist 1:22:36, 3. Marie-Luise Eriksson 1:24:32., (mindhárom svéd). Váltóban: férfiak: 1. Finnország, 2. Svédország, 3. Norvégia; Nők: 1. Norvégia, 2. Svédország, 3. Finnország.

Györy Edit: Bp. Pedagógus, az első helyezett (Rákos felv.)

tosan felfnyomulva 11 perccel megelőzte az esélyesnek tartott Skerletz Ivánt. A női I. osztályban ismét a Pedagógus-lányok tűndökölték — szinte ellenfél nélkül. Györy Edit igazolta jó formáját és a magyar bajnokság után ezt a versenyt is verseny fölénytel nyerte. A verseny rendezősége mindent elkövetett, hogy szép, korszerű versenyt rendezzen, s ez sikerült is. Úgyes kezdeményezés volt a szomszéd Csehszlovákia legjobb versenyzőit barátilag meghívni, csak az a kár, hogy a kírás szerint csak versenyen kívül indulhattak.

Részletes eredmények:

Férfi I. o. (nappal, 13 500 m táv, 1170 m szint, 11 ell. p.). Egyéniben: 1. I. Novotny (Gottwaldov) 2:33:30 (vers. kiv.) 1. Skerletz (Bp. Honvéd) 2:44:27, 2. Kóvári (Bp. Pedagógus) 2:51:31, 3. Bíró (BEAC) 3:22:15. Csapatban: 1. Bp. Honvéd, 2. Csehszlovák vegyes csapat (vers. kiv.), 2. Bp. Pedagógus, 3. MAFC I.

Női I. o. (nappal, 7950 m, 520 m, 8). Egyéniben: 1. Györy 2:25:36, 2. Babai (vers. kiv.) 3:02:09, 2. Monspart 3:08:45. (mind Bp. Pedagógus), 3. Holba (BEAC) 3:08:55. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus II., 2. Bp. Pedagógus I., 3. BEAC. Férfi: II. o. (éjjel, 8000 m, 960 m, 9). 1. Bp. Helyipari SE 2:47:30, 2. BEAC II., 3:22:30, 3. Beruházási Bank 3:45:00.

VERSENYHÍREK:

A NORD-bajnokságot Dél-Svédországban rendezték meg a skandináv államok versenyzőinek részvételével. A nehéz, bozotos pályán finn győzelem született. A másnap megrende-

A Baranya megyei Tsz november 10-én rendezte meg a November 7 emlékversenyt. A verseny céljához csillagúrat is rendeztek, így nagyon sok nézője volt a küzdelemnek.

Budapest 1963. évi I. osztályú egyéni bajnokai Mózes Ferenc, Tipográfia. S egy szimpatikus, tehetséges sportoló boldogan átvette a bajnok díjat.

Az újdonsült bajnok hétvéves sportpályafutásának voltak már kiemelkedő állomásai. Nemcsak 6 lelkes híve és eredményes versenyzője a tájékozási sportnak: Mózeséknél ez családi sport. Felesége is aktív versenyző, sőt belépett a „sorbá” az ifj. Mózes Ferenc is, aki az utóbbi időben a serdülő versenyeken ért el szép eredményeket.

Mózes Ferencet bátran állíthatjuk példaképnek a sportolók elé. Nemcsak a sportban kiváló, az élet más területein is megállja a helyét. Munkahelyén, az Athenaeum Nyomdában a villanyserelő műhely vezetője, az üzem megbecsült kiváló dolgozója. A sport és a munka mellett marad ideje a tanulásra is: ötdövény egyetemi hallgató. A rendkívül szerező, kevés beszedű sportolót nehéz szóba bírni.

— Legnagyobb vágyam — mondja —, hogy a nyomdászfiatalok mind nagyobb számban ismerkedjék meg a sokoldalúsággal, szívóssággal, magas fokú szellemi és fizikai erőfeszítéseket megkövetelő, s emellett izgalmasan szép sportágunkkal.

A Bp. I. oszt. tájékozási verseny bajnoka: Mózes Ferenc

A HATÁRON TÚL

A IV. Német Torna- és Sportünnepség díszvendégei névsorában örömmel olvastuk a következőket is: ... Hegyi Gyula a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke, ... Terényi Imre, a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnökhelyettese, ... Inga Margareta Löwdin, a Nemzetközi Tájékozási-sport Szövetség főtitkára.

Az Ala-Tauban Fedotow, Wakulin, Reznik és Lizoror kazah hegymászók megmásztaik egy eddig névtelen 4020 méteres csúcsot. A sikeres mászás után a csúcsot „Pik Fidel Castro”-nak nevezték el.

A svédországi Wärrmlandban szeptember 28—29-én rendezték meg az ÉSZAKI TÁJÉKOZÓDÁSI BAJNOKSÁGOT. A férfiak osztályában Rolf Kosknen (Finnország 2.02.35 idővel teljesítette a 16 km-es távot, melyen 12 állomás volt elhelyezve és így „északi bajnok” lett. 2. Bertil Norman (Svédország) 2.04.16; 3. Per Kristiansen (Norvégia).

A dánok legjobb eredménye: 36. Erik Brühl 2.59.06. — Magne Lystad, az 1962. évi Európa-bajnok betegség miatt akadályoztatást jelentett és nem indult.

A terep elég nehéz, köves és nagyon tagolt, igen erősen fedett volt. A bajnok ideje 12 perccel túlépte az előre becsült győztes-ideőt.

A nők osztályában Elvy Fredin (Svédország) nyerte a bajnoki címet. A 38 éves versenyző 1.22.16 idő alatt futotta le a 7,5 km hosszúságú pályát, amelyen 9 állomás volt elhelyezve. 2. Ulla Linkvist (az 1962. évi női Európa-bajnok) 1.22.35; 3. Marie-L. Eriksson 1.24.32. A norvégok legjobb eredménye: 4. Marie Tjomsland 1.25.23. A finnek legjobb eredménye: 8. Varpu Lavikkinen 1.37.24. A dánok legjobb eredménye: 18. Grete Hygum 1.52.43.

Az ifjúsági bajnok: Raimo Nissi (Finnország) lett. A 10,9 km-es pályán, 9 állomást érintve 1.19.08 idő alatt végzett. 2. Jan-Olof Hagelberg (Svédország) 1.22.18. 3. Kjell Lunde (Norvégia) 1.23.03. A dánok legjobb eredménye: 19. Keld Olsen 1.49.11.

Az egyéni bajnokságot követő napon rendezték meg az első ÉSZAKI TÁJÉKOZÓDÁSI STAFÉTA BAJNOKSÁGOT. Országoként és osztályonként csak 1—1 csapat vehetett ezen részt. Férfiaknál 1. Finnország 4.28.27; 2. Svédország 4.39.53 és 3. Norvégia 4.50.57. Nőknél 1. Norvégia 3.03.41; 2. Svédország 3.55.32; 3. Finnország 4.02.44 és 4. Dánia 5.01.58. Az ifjúságiaknál 1. Norvégia 3.06.59; 2. Svédország 3.16.11 és 3. Finnország 3.27.45. A dánok a férfi és ifjúsági osztályban kiestek.

Szeptemberben rendezték meg a IX. Bolgár Tájékozási Bajnokságot Kalofor felett közel 100 férfi és női résztvevővel.

Női bajnok: El. Baleva (Plovdiv) 1.37.50; 2. El. Dimitrova (Pernik) 1.39.06; 3. An Csolakova (Rusze) 1.52.30.

Férfi bajnok (éjjel-nappal 6 órással) összetett verseny alapján G. Mihajlov (Lovecs) 3.22.40; 2. B. Csolov (Pernik) 3.29.20; 3. S. I. Lekov (Mihajlovgrad) 3.30.30.

Női csapatbajnok Szófia város csapata 6.14.00; 2. Lovecs megye csapata 6.16.55; 3. Gabrovo megye csapata 6.41.23.

Férfi csapatbajnok Pernik megye csapata 15.49.45; 2. Szófia város csapata 16.02.30; 3. Gabrovo megye csapata 16.30.55.

Svájcban, Wildhaus térségében rendezték meg október 6-án az 1963. évi tájékozási bajnokságokat. A versenyzőket drótkötélpályán szállították 1933 m-es szintre, ahonnan 20 perces gyaloglással érték el a 100 m-rel magasabban fekvő indító-helyet. A különböző osztályok versenyei részben nagyon nehéz terepen, mocsaras talajon, meredek réteken és erdővágásokon, áfonyabokrok között, gyökeres és gallyas részekben zajlottak le. A nem túl nehéz fizikai követelmények — viszonylag rövid távok — különösen jó térképészeti tudást tettek szükségessé.

Az elit osztályban (9,6 km — 15 érintendő pont) bajnok: Alex Schwager 1.17.23; 2. Andrin Urech 1.18.15; 3. Jakob Wasser 1.18.38. Az 1962. évi bajnok Edgar Bachtold 15. lett 1.27.26 idővel.

A női osztályban (5,6 km) bajnok: Käthy von Salls 58.06; 2. Merlies Saxer 1.02.52; 3. Elisabeth Bösch 1.09.20.

A senior I. osztályban (7,1 km) bajnok Max Baumgartner 1.05.47; 2. Theo Rinderknecht 1.07.01; 3. Albert Maag 1.09.20.

A senior II. osztályban (6,3 km) bajnok Edi Baumann 1.02.20; 2. Ernst Rosser 1.12.31; 3. Werner Köhl 1.12.42.

Az ifjúsági osztályban (4,3 km) bajnok Werner Salzmann 1.02.35; 2. Markus Schindler 1.04.12; 3. Hans Isler 1.06.43.

A finn bajnokságon a férfi osztályban nem kevesebb mint 144 versenyző állt rajthoz. A férfi bajnokságot Esko Vainio nyerte Almo Tepsell és Juhan Salmenkylä előtt. A női bajnok Irja Niemelä.

HÍREK

A természetjáró igazolványok 1963. évi bélyegei 1963. december 31-én elvesztik érvényességüket mindenfajta kedvezmény — főleg vasúti utazási kedvezmény — igénybevételére. Ezért felhívjuk mindazokat a sportársakat, akik a jövő év elején kedvezményesen kívánják túrájukon utazni, vagy úgy mennek el többnapos túrára, hogy visszautazásuk már befolydík a következő évbe: idejében újítsák meg igazolványukat.

Szele Géza, a VII. kerületi Szövetség útkára mondotta: Régi kívánságnak tettünk eleget. Alapos előkészület után megszerveztük a bronzjelvényes túravezetők továbbképzését. Az első két előadás igazolta, hogy hasznos volt a tanfolyam megrendezése, mert minden alkalommal közel százan vettek azokon részt. Igaz, ügyeltünk arra, hogy jól képzett előadók szóljanak a résztvevőkhöz. A tervünk az, hogy tavaszig megfelelő számú túravezetőt képezzünk. Ha továbbra is ilyen érdeklődést tapasztalunk, akkor a tanfolyam beöltötte feladatát. (A.)

A Magyar Természetbarát Szövetség sí-túra szakbizottsága január 25–26-án a dobogókői turistaházban tartja országos találkozóját. 25-én este 8 órakor tanácskozik és filmvetítést tartanak, 26-án pedig a cseretúrázók gyakorlati utasításokat kapnak. Ugyanakkor alapfokú tájékoztatósi szívenyit is rendeznek. A külföldi sí-túrákra jelentkezett tagok megjelenése kötelező. Szállásigénylést január 5-ig kell a Szövetséghez beküldeni.

A textilesek december 7-én nagy sikerrel tartották meg hagyományos turista báljukat, a Hazai Fésűsfonó Művelődési Otthonában.

Barlangi mentőszolgálatosok kitüntetése. A Barlangi Mentőszolgálat többszörös életmentő tagjai 1963. november 7-én kitüntetésben részesültek. A Mentőszolgálat vezetője, dr. Dénes György — mint már beszámoltunk róla — kormánykiutintetést kapott. Az MTST elnöke a „Testnevelés és sport kiváló dolgozója” kitüntetést adományozta Palánkai János, Taródi Péter és Tóth Álmos mentőszolgálatosoknak, a „Testnevelés és sport érdemes dolgozója” kitüntetést Müller Ernőnek, Ránky Ernőnek, Baross Gábornak és Frojmovics Gábornak. Kitüntető díszoklevelet kapott Taky Ákos, Frajmovics Péter, Kressz András, Krasóczy Attila, Brandl Vilmos, Bajomi Dániel, Kómúves József és Váradi Béla. A kitüntetések átadása ünnepélyes keretek között történt, ahol az államj és sport szervek köszöntötték a kitüntetett életmentőket.

Két évvel ezelőtt 60 tagból állt a MOM természetjáró szakosztálya. Azóta a XII. kerület legnagyobb szakosztálya fejlődött belőle, amint Székely Tamástól, a szakosztály vezetőjétől megtudtuk. A gyalogosok mellett a vízesek is élénk turaéletet élnek. Megmentették a már-már veszendőbe menő 10 hajójukat, kijavították, átfestették, és azóta komoly víziélet folyik a Dunán. Erdekös módon és ügyesen jutottak turistaházhoz. Fárkúton felfedeztek egy elhagyott erdészházat, amely Komán Béla, nyugalmazott erdész tulajdonosa. Felkeresték az erdészt, akivel megállapodtak, hogy rendbehozzák a házat, ha egy bizonyos időre díjmentesen átengedi részükre. Az alku megörtént. Egymást követték a munkatúrák, és a házból „komfortos” kulcsosházat létesítettek. Most Béla bácsit szeretnék „megfőzni”, hogy adja el végleg a házat, mert a MOM-osok igen megszerették ezt a romantikus tájat.

Komán Béla

A Heves megyei Természetbarát Szövetség fotokiállítás rendezett Bükki tájak — Mátrai tájak címen, melyen az I. díjat Vida Gyula „Reggel a vadkertben” és Doma István „Közös erővel” c. képe nyerte. A II. díjat Hérsy István nyerte el „Hegyl út” c. képével és Fehér Miklós „Gondoskodás” c. fotójával. A kiállítás között számos oklevelet osztottak szét.

A Budapesti Petőfi Sport Klub természetjáró szakosztálya rendezésében január 16-án Bokodi Antal tart előadást „Téli túra a Balaton jegén” és „Sziklamászó túrák a Magas-Tátrában” címen.

A Vasas Szakszervezet természetjáró szakosztálya rendezvényén Petri Miklós, a szakosztály titkára elmondotta, hogy az átszervezés alkalmával nagy gondot fordítanak a tagtoborzásra. Ennek jegyében rendezték meg a hagyományos Lenkó Ede emléktúrát is. Ezt a célt szolgálta a fotópályázat kiírása, amely igen hasznosnak bizonyult, mert sok szép kép jött össze, amivel a túrák emlékeit idézték. Különösen Schmidt Gyula „Hazafele” című képe és Hatta Károly műve emelkedett ki a pályázatok közül.

A Pécsi Orvos Eü. Lendület Természetjáró Szakosztálya október végén felavatta a Keleti-Mecsekben levő Réka vadászaházát átalakított kulcsosházat. Ez a harmadik ház, amelyet az utolsó két évben társadalmi munkával létesítettek a pécsi természetjárók.

A Baranya megyei Szövetség a tél folyamán ifjúsági túravezető és térképpolvasó tanfolyamot rendez Pécsért, iskolai és üzemi fiatalok részére.

Kilenc térképpolvasó és egy ifjúsági túravezetői tanfolyam megindításáról érkezett jelentés a BTSZ-hez Budapest területéről december végéig. A BTSZ által rendezett térképpolvasó tanfolyam vezetői képzésén 18 tanfolyamvezető szerzett képesítést.

A VIII. Nemzetközi Dunatúra Szervező Bizottsága november 28-án tartotta beszámolóját és záróülését. A beszámoló diavetítés követte, mely a VIII. Nemzetközi Dunatúra szépségeit elevenítette fel.

Épüljön turistaszálló Hévízgyógyfürdőn — írja Varga Géza Ernő. Sok turista keresi fel — akár mint beteg, akár mint kiránduló — hazánk világhíres gyógyfürdőjét, Hévízgyógyfürdőt, és ugyancsak elkélne itt egy turistaszálló. Erdemes lenne ezzel a gondolattal foglalkozni.

Országjáró-vezetői tanfolyamot rendezett a TIT Pest megyei szervezete, melyen több mint száz hallgató vett részt. Az előadásokon elvi-módszertani és szakmai-gyakorlati kérdésekkel foglalkoztak. A vizsgázatók vezetőket mintatországjárásra viszik.

A II. kerületi Természetbarát Szövetség forrásavató ünnepélyt tartott a Börzsöny hegységben levő Oszlop kútnál, amelyet a szövetség kötelekébe tartozó II. ker. Házkezelési Igazgatóság természetjáró szakosztálya épített újjá. A forrás már évek óta használhatatlan állapotban volt. Az újjáépítők többhetes munkával visszavezették a forrás vizét a kifolyó csőbe, a forrás medencéjét kibővítették, környékét kikövezték. A forrásavató ünnepélyen az állami gazdaság képviselői ígéretet tettek, hogy a forrás karbantartásáról és megőrzéséről ők gondoskodnak.

A Siketek S. C. Turista Szakosztályából többen bulgáriai túrán vettek részt, a mintegy 150 külföldi siketnéma természetjáró között.

A fővárosi kerületi túrafelölők a zsiróshegyi menedékházban tartották meg múlt évi utolsó tanácskozásukat. A megbeszélés fő tárgya — a jövő évi közös munka és a január elején meginduló túrázó-minősítéssel kapcsolatos tennivalók megbeszélése volt.

A Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatal megjelentette Lillafüred barlangjai c. kiadványát, melyből az olvasó megismerkedhet a borsodi Bükök két legismertebb barlangjával, az István és a Forrás barlanggal. A kiadvány szerzői dr. Kessler Hubert, kutató és Megay Géza, múzeológus.

Címlapunk: P. Karások felvétele.
Hátsó borítólapunk: Tél a Börzsönyben
(Kistamás Sándor, Cegléd felvétele)

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenbergházaspár utca 1., félelelet 11. Telefon: 114-840. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádori tér 1., ésa postahivataloknál. Előfizetési ára félrele 16 Ft. Külföldön terjesztő a Kultúra Könyv és Hírlap Kiadókereskedelmi Vállalat. Kiadásért felel: Ungur Imre, igazgató.

963.372 Egyetemi Nyomda Budapest

A községi Jurisich Miklós Gimnázium Természetbarát Szakosztálya felavatta az újjáépített Mohás-kutat a községi Meszes völgyben. A forrás 360 méter magasan fekszik, vízbősége 6,5 liter. A helyreállításához a város vállalatai nyújtottak anyagi támogatást és a Gimnázium természetjárói közel 200 társadalmi munkórában hozták helyre a létesítményt. A tavasszal útjelzés is készül majd az Oházhoz vezető sárga jelzés és a forrás között.

Hazai útkalauz irodalmunk. A BTSZ Túravezetők Klubjában tartotta dr. Pápa Miklós előadását az útkalauz irodalomról. Pápa dr. előadásában örömmel hallgattuk tárgyának érdekes és újszerű szempontokból történő fejtegetését. Felszólaltak a kalauzolvások s így az előadás értékes munka-értekezleté alakult. Sok új követelményt és szempontot ismertünk meg, s meggyőződésünk, hogy a magyar turistakalauzok, melyeket dr. Thirling Gusztáv emelt európai színvonalra, a jövőben ismét elérlik ezt.

A Miskolci MTH-s Ipari tanulók és a Vörös Meteorhoz tartozó kereskedelmi tanulók közösen rendezték meg Kilián tájékoztató versenyüket Szilvásvárad környékén. A fiatalok közül mintegy nyolcvan vettek részt.

A magyar hegyvidék címmel, Luszicza Lajos festőművész műveiből turista szemmel is igen értékes kiállítást láttunk, melynek ismertetésére következő számunkban visszatérünk.

A XXI. kerületi Szabadkikötő természetjáró szakosztálya a múlt évben 27 gyalogtúrát vezetett hazánk különböző tájegységeire. Túráikból 9 a Kék túra egyes szakaszainak bejárása volt. Két tagunk már be is fejezte a többszáz km-es utat, amelyért a jelvényt megkapták.

NEM NEHÉZ A TÁJÉKOZÓDÁS —

... CSAK ÉRTENI KELL HOZZÁ

A turista számára a legfontosabb a tájékozódás. Ez a természetjárás alapeleme. Ha egy turista nem tud tájékozódni, ez olyan, mintha egy atomfizikus nem tudná az egyszerűt. Más szóval: a turistának nem fontos tudni az egyszerűt, de feltétlenül tudnia kell merre van Észak, Dél, Kelet és Nyugat.

Tehát: a tájékozódás nagyon fontos, ezen belül is a legfontosabb ismerni az égtájakat. Nem könnyű feladat ez, mert nagyon sok van belőlük. Ha csak egy égtáj volna (például Észak), akkor könnyű lenne a dolog, mert egy égtájból viszonylag nem nehéz tájékozódni. Amde a természet bonyolult és kiismerhetetlen renélés folytán négy égtájjal van dolgunk és ezek is olyan összevissza helyezkednek el, hogy turista legyen a talpán, aki kiismeri magát köztük.

No már most, hogyan lehet megtudni: merre van Észak?

A gyerekek azt tanulják az iskolában: előttem van Észak, hátam mögött Dél, balra a

Nap nyugszik, jobbra pedig kél... Hohó, ez család! Mondjuk, hogy egyszer beállok, és tényleg előttem van Észak, hátam mögött Dél, satöbbi. De forduljon csak meg a kedves turista és megdöbbenve tapasztalja, hogy nem Észak van előtte, hanem Dél és így tovább. Micsoda butaságokat tanítanak az iskolában!

Ezen kívül még sok más útbagazítást is lehet hallani az iskolában a tájékozódásra vonatkozólag. Így például azt, hogy a fák mohás oldala azt jelenti, hogy arra van Észak. De keressen csak Ön a Hortobágyon egy mohás fát! Vagy azt, hogy amerre az árnyék mutat az a déli oldal... Csak éppen arról feledkeznek meg ez a bölcs szentencia, hogy borús időben nincs árnyék, illetve mindenütt árnyék van.

En azonban, mint öreg és tapasztalt turista kidolgoztam a tájékozódás más, könnyebben megoldható módszereit is, s ezeket most csekély tízlehetőségi ellenében közkinccsé teszem.

Hogy lehet tehát megtudni, merre van Észak?

Mondjuk, hogy az ember fenn van a Jánoshegy tetején. Moha nincs, árnyék nincs, nem tudom merre van „előttem”, „hátam mögött” satöbbi. Nekem viszont okvetlenül tudnom kell, merre van Észak.

Lemegyek a busszal a fogaskerekűig, fogaskerekűvel az 56-os villamosig, 56-oszal a Moszkva térig, 6-oszal a Nyugati pályaudvarig, onnan vonattal Berlinig, majd tovább Travemündeig. Innen hajócska visz át Svédországba, Stockholmól pedig repülőgéppel az Északi Sarkra. Ha a stewardesse közli az utasokkal, hogy: „Északi Sark, kérem a jegyeket, ahol még nem láttam, vagy még nem kezeltem volna” — akkor biztos lehetek benne, hogy erre van Észak.

Második megoldás. Nem muszáj mindig Északot keresni. Ha csak egyetlen egyet meg tudok állapítani a 4 égtáj közül, abból ki lehet következtetni a többi. Igen ám, de melyik legyen ez.

Mondjuk legyen a Nyugat. Hát ezt hogy lehet megtudni. Gondosan megfigyelem melyik irányból áramlanak be az Orkán-ésőkabátok. Amelyik irányból jönnek — az Nyugat. No már most, ha balkezemről

vannak az Orkán-kabátok, akkor szemben van Észak, hátam mögött Dél, satöbbi.

Ha a Nap járásából nem tudnánk kiigazodni, akkor egy más, ennél biztosabb módszert vehetünk igénybe. Az az égtáj, amerre az IBUSZ társaságokat szervez és hirdet: Kelet. Amerre csak szervez, de nem hirdet: az Nyugat.

Csak néhányat ismertettem a korszerű tájékozódás módszereiből, a többi majd más alkalommal.

Igaz, van még egy megoldás: az iránytű. Ennek csak egy hibája van. Az ember mindig otthon felejt. Ilyenkor vissza kell fordulni érte, ahhoz azonban, hogy visszaforduljon, tudni kellene merre van Észak, Dél satöbbi. Ezért legjobb, ha az embernek két iránytűje van. Az egyik, amelyet otthon felejt. És egy másik, amelynek segítségével vissza tud menni az egyikért.

(novo)

BARLANGOK MÉLYÉN

VIZSZINTES: 1. A Vass Imre-barlang híres cseppkőképződménye. 10. Az Alsó-hegy zombótyokban gazdag része. 16. A játékevezető a mérközés végét jelzi. 17. Hazánk legnagyobb alumíniumkohászati üzeme (névelővel). 19. Látószervek. 20. Idény. 21. Nobel-díjas amerikai fizikus. 22. ... de Janeiro. 23. Kecsehang. 24. Telefon, röv. 25. Protaktinium vegyjele. 26. Erős, heves mozdulattal hirtelen lecsap. 27. Folyó a Szovjetunióban. 28. R.S. 29. Károly, id. változata. 31. R.A.R. 33. Engem, nekem, franciául. 35. Hős, betűi keverve. 37. Egyensúlyi helyzete hirtelen megváltozik. 39. Libát, kacsát mesterségesen hizlal. 41. Számítási műveletet végez. 43. Most, betűi keverve. 45. Becézett női név. 47. Ártalmas. 49. Már előre, kezdetben. 50. Megtöltött. 53. Sündisznó, németül. 54. Természeti erőktől előidézett. 56. Kikapcsolja a villanyt. 57. Lap-

szél. 59. E.N.I. 60. Község a Galyaság déli szélén, a határában feltételezett barlang-rendszert egy évtizede ostromolják a kutatók. 61. Folyó Romániában. 63. Számos balkáni és részben kiszárlt nép összefoglaló elnevezése. 65. O.G.O. 66. Azonos betűk. 68. Mint, hogy, oroszul. 70. Jóság alá vetett száma. 71. Római k. 72. Azonos magánhangzók. 73. Folyó Jugoszláviában. 75. Árzen vegyjele. 76. Ifjúsági regényírő (Károly). 77. Az összeadás jele. 79. „...pásztorok királya” (János vitéz). 80. Vereséget szenvedett. 82. Kezdetleges lábbeli. 83. Növényi hajtás csúcsban végződő, elvkonyuló része. 85. Kicsavarja. 86. A majmok egyik fajtája.

FÜGGŐLEGES: 1. Híres, közismert. 2. Ha négy van belőle, akkor szoba (névelővel). 3. Kocsi fontos része. 4. Indulatszó.

5. Kocsi, gépkocsi, angolul. 6. Fafajta. 7. Almabor, németül. 8. Város az Ukrán SZSZK-ban (Uzsgorod). 9. Izletes húsu tengeri rák. 10. Római k. 11. Megnyerő külsejű. 12. Mondat része. 13. Azonos magánhangzók. 14. Római 3000. 15. Német zeneszerző, a zenetörténet egyik legnagyobb alakja. 16. A Bükken az elmúlt években több eredményes barlangfeltárás színhelye. 18. A.N. 21. Barlangban megsérült vagy elűvült emberek reménye. 22. Épületmaradvány. 25. ... Beach (tengeri fürdő Floridában). 29. Mely személy? 30. Attetszően finom, könnyű. 32. Képződmény az ujjakon. 34. Aromája, zamata. 35. Aggok. 36. Osregészeti leletéről híres barlang a Gerecsében. 37. Spanyol népi tánc. 38. Bimbójából kibomló. 39. Község Komárom megyében. 40. Alacsonyrendű apró növény (a 3. négyzet „SZ”). 42. Becézett női és férfinév. 44. A Velencei hegység legmagasabb pontja. 46. Község Aggtelekről délre, határában víznyelőlbarlang feltárásán dolgoznak a kutatók. 47. K.N.T. 48. ... kerül (6 következik). 51. Voilá. 52. E.L.T. 55. Van, németül. 58. Joesz. 62. Szudán székhelye. 64. O.M. 67. Gyógyital. 68. Kímázol. 69. A rubel századrésze. 71. Különbözőképpen állítható bútor típus. 73. A Meteor-barlang óriási terme. 74. Elfajzott, elsatnyult (az utolsó négyzet „CS”). 76. A tölgy és a bükk termése. 77. Labirintus-barlang a főváros közelében; járatának összes hossza mintegy 3 km, mélysége közel 100 m (a 9. négyzetbe „GY” kerül). 78. Az alaphangsor 3 különböző hangjegye. 79. Az alaphangsor 3. és 7. hangjegye. 80. Igektető. 81. T.I.A. 82. ... Paulo. 84. Kiejtett betű. 85. Lásd a 80. függőlegest. 86. Egymásutáni betűk az ábcében.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább 5 megfejtés.

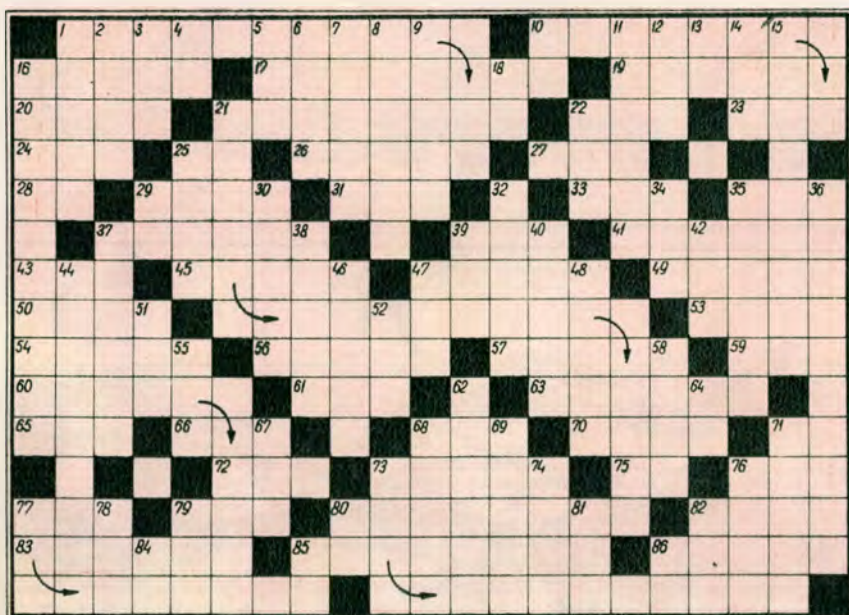
Beküldési határidő: január 15.

Előző számunkban megjelent keresztrejtvény megfejtése:

Szilváskő, Meszestető, Bárna, Nagykő, Somlya, Ceberna, Salgó, Eresztvény, Písishegy, Somoskő, Zagyva, Kápolnahegy, Pécskő, Várhegy.

Könyvjutalmat nyert:

Halács Hedvig, Bp., II. Gyorskocsi u. 30; Perényi Eva, Bp., V. Markó utca 25; Dr. Székely Jenő, Bp., Futó utca 29/a; Dr. Borsy Zoltán, Nyiregyháza, Sóstói út 13; Együd Árpád, Siófok, Gimnázium; Veszprémi Ferenc, Eger, Laktanya u. 16.

Turista

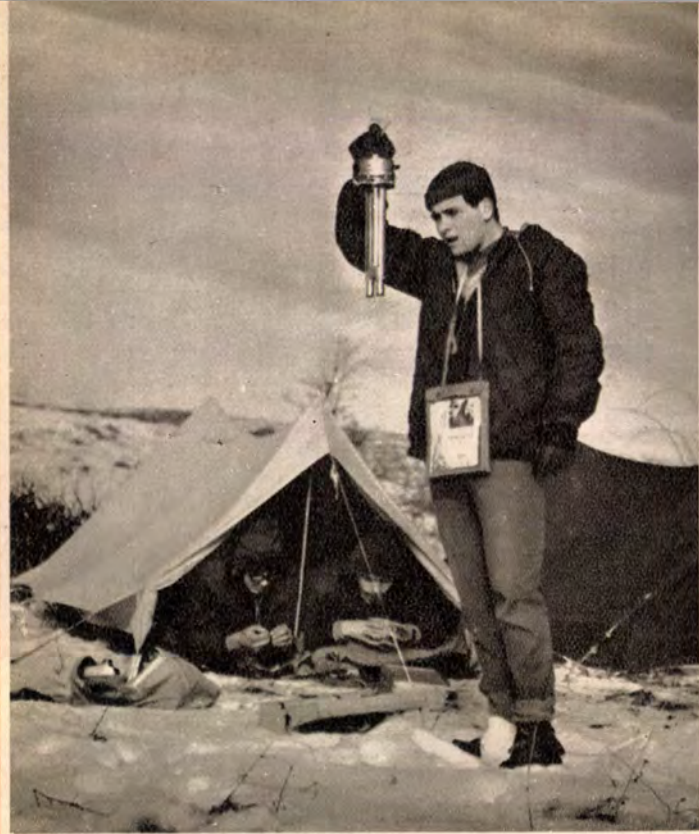
1964. JANUÁR
X. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

INDEX: 25814

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

Fröhvirth Ottó az Ashmann-féle páramérővel méri a levegő páratartalmát

SZILVESZTERI "Sátorozás"

A Mikszáth Kálmán téri gimnázium növendékei a Nagyhideghegyen

A

szilveszteri, illetőleg újévi kettős ünnepet sok természetjáró töltötte a hegyekben, zsúfolásig megteltek a turistaházak. A magas hegyek látogatóit kellemes meglepetés fogadta. Amíg a völgyekben hideg, ködös, zúzmars volt az idő, 500 méteren felül ragyogó napsütés várta a kirándulókat.

A Nagyhideghegyen a hagyományokhoz híven néhány vakmerő hegyászó a szabad ég alatt, sátorban táborozott. A rikitó színű sátrak már nem okoztak meglepetést a turistaházban, hiszen több év óta alusznak már a havon, jégen felvert sátorban az edzett hegyászók.

Annál inkább érdeklődést keltett, amikor Fröhvirth Ottó, a Pest megyei KÖJÁL fiatal munkatársa elektronikus műszerekkel mérni kezdte a belső levegő páratartalmát és a bentlakók bőrfelületének hőfokát. Hazánkban most először folytak ilyen sportegészségügyi kutatások, s már az első mérések is igen érdekes eredményeket hoztak. A sátorlapra elhelyezett elektronikus hőmérő nyolc Celsius fokkal emelkedett, miközben a sátorban spirituszfőzőn teát főztek. A külső és belső hőmérséklet között 0,5—1 Celsius fok volt a differencia. Amikor a hegyászók bent aludtak, ez a különbség 2—3 fokra emelkedett. A „bióka”, az elektronikus bőrfelületi hőmérő is igen érdekes dolgokat árult el. A sátorban alvó orrának hőfoka 18—20, sőt 12—13 fokra is lehült, ugyanakkor a sapka alatt, homlokuk hőmérséklete 37—38 fokot mutatott. A fázó kéz ugyancsak 15 Celsius fok alá hült le, míg a megterhelést kifejtő hegyászó fejbőre a sapka alatt eléri a 41 fokot is.

A jelentős egészségügyi mérések, melyeket hajnalban, délben, délután, este és az éjszaka folyamán is lelkiismeretesen elvégeztek, reméljük értékes tapasztalatokkal gazdagítják a sportegészségügyet.

Fényes Tamás

Karlowitz Kristóf és Török László a sátorból figyelik, hogy hány fok a sátorfal hőmérséklete

(A szerző felvétele)

NAGY FELADATOK ELŐTT

Az MTS decemberi kongresszusa meghatározta a testnevelési és sportmozgalom célkitűzéseit, feladatait. E határozatok irányt mutatóak és kötelezőek a természetjárás terén is.

„A testnevelési és sportmozgalom feladatai — mondja a határozat —, hogy újabb tömegeket meghódítva vegye ki a részét a szellemileg és testileg harmónikusan képzett, egészséges, a szocializmus építésében és védelmében résztvenni kész, hazaszerető, erkölcsös emberek neveléséből, ezáltal járuljon hozzá a szocializmus teljes felépítéséhez.”

A jelenleg több mint 60 000 szervezett tagot és több 100 000 érdeklődőt foglalkoztató természetbarát mozgalom előtt is az a feladat áll tehát, hogy a szervezett tagok számát növelje. Erre legalkalmasabb eszköz a közel ezer természetjáró szakosztály vonzó, tartalmas programú tevékenysége. Arra kell törekedni, hogy a szakosztályokban, egyesületekben a tagok, a sportolás mellett megismerhessék a társadalmi együttélés szabályait és szokásait, az egészséges életmódot, a nemes szórakozást. Az ilyen vonzó, eredményes tevékenység, újabb száz ezrekben kelti fel majd az érdeklődést a természetbarát mozgalom iránt.

Az alapszervezetek rendezzenek tehát sok sétát, kirándulást, túrát, táborozást, utazást és tájékozási versenyt — az érdeklődésnek és kívánságoknak megfelelő színvonalon.

E program lebonyolításához természetesen sok túrávezetőre, edzőre, versenybíróra és más szakemberre van szükség, akiknek kiképzése elsősorban a területi természetbarát szövetségeknek, mint az MTS szakmai tanácsadó és végrehajtó szerveinek a feladata.

A Kongresszus határozata szerint, a feladatok megvalósítása érdekében „a sportszervezeteknek népszerű társadalmi szervezetekké kell válniuk.” Ehhez, a már említett tartalmú program mellett az egyesületi, szakosztályi élet megfelelő kialakítása is sok segítséget nyújthat. A túrabeszámoló, színvonalas előadások, filmmel, vetítettképekkel kísérve, vonzóvá teszik az összejövetelek napjait, segítik szilárd kollektívává alakítani a szervezett tagságot és a látogatókban felkeltik az érdeklődést. E rendezvények alkalmasak a sporttal kapcsolatos ismeretek elsajátítására, az oktatásra, nevelésre.

Az ilyen propagandamunka bázisai lesznek a természetbarát klubok, amelyek mintájául szolgáljon az MTS Budapesti Tanácsának Természetbarát Szövetsége által január 20-án megnyitott Budapesti Természetbarát Klub.

A határozatok szerint „az MTS növelni kívánja a szervezetek számát mindazokon a területeken, ahol az alapszabály erre lehetőségeket ad”. Nekünk e téren leg sürgetőbb feladatunk az iskolai természetjáró szakosztályok létrehozása. Ez az utánpótlás egyben a néhány év múlva rendszeresen túrázók számának biztosítása. Segítenünk kell egyéni és kollektív patronáló munkával az iskolai kirándulások, tájékozási versenyek, táborozások megszervezését, mert nem vitás, hogy a fiatalok között ezek iránt igen nagy az érdeklődés.

Feladatunknak tartjuk, s egyben a természetjáró mozgalom célkitűzéseit segítjük a Kilián Testnevelési Mozgalom és az Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom támogatásával. Megfelelő számú és színvonalú túra és tájékozási verseny megszervezésével segíthetjük e mozgalmakat, s ehhez elsősorban a természetjáró szakosztályok, illetve területi szövetségek nyújthatnak nagy segítséget.

Meggyőződésünk, hogy az „Országos Kék Túra”, „Dunántúli Vízi Nagykör”, a szervezés alatt álló kerékpáros túra-autóvonalon, s az előkészítés stádiumában levő „Felszabadító Vörös Hadsereg nyomán” túramozgalmak, a helyi kezdeményezések alapján létrejött „Dorogtól—Nógrádig”, „Fejér megye turistája”, „Kinizsi vártúra” stb. tömegakciók, különféle tájékozási kupaversenyek és bajnokságok, a túrázók és versenyzők minősítési rendszere, mind a természetbarát mozgalom erősödéséhez vezetnek. A sokoldalú, spórtzerű tevékenységet segítik a különféle kerékpáros-, vízi-, sítúra, hegymászó, barlangjáró és -kutató rendezvények is.

Az MTS Országos Tanácsa mellett működő Magyar Természetbarát Szövetség előtt különösen nagy feladatok állnak. Elvi irányító munkát kell végeznie szakmai kérdésekben. Segítenie kell az MTS vezető szerveiben a természetbarát mozgalommal kapcsolatos jelentkező problémák megoldását. Az egyesületi tevékenység állandó figyelemmel kísérése mellett a tapasztalatok alapján javaslatokat kell készíteni többek között a megfelelő minőségű, olcsóbb turista felszerelések gyár-

tására, illetve beszerzésére és forgalomba hozására, a turistaház hálózat szűk kapacitásából és a jelenlegi szervezeti formából adódó problémák megoldására. A mozgalom nagy szakkáder igényének kielégítését megfelelő oktatási tematikák és tankönyvek kidolgozásával, közreadásával kell elősegíteni.

Meg kell oldania olyan nagyszabású rendezvények lebonyolítását, mint az 1964. évi sportnap-tárban — egyebek között — szereplő Vöröskői Emléktúra, November 7. Emléktúra, a csóványosi 50 éves Béke-túra találkozói, valamint az országos tájékozási bajnokságok.

Ugyancsak a Kongresszus határozta meg, hogy „a sportmozgalom nemzetközi tevékenysége Népköztársaságunk Kormányának külpolitikájára épül. Hozzájárul a népek közötti barátság, a béke gondolatának terjedéséhez”. Ennek szellemében rendezzük meg ebben az évben a Nemzetközi Balatoni Vízitúrát és Táborozást, a Magyar Kajak- Kenu Szövetséggel együtt a IX. Nemzetközi Dunatúrát, a hozzá csatlakozó Rába — és Tisza — Túrakkal, s a hagyományos devizamentes cseretúrát.

A nemzetközi tevékenységre vonatkozó, előbb említett határozat mellett megállapította a Kongresszus, hogy „a sportmozgalom fejlődésének egyik legnagyobb serkentője az eredményes élsport, amely lépést tartva a világ sportjának fejlődésével, dicsőséget szerez hazánknak, örömet a szurkolók növekvő táborának és felkelti az ifjúságot. Élsportunk fejlődése érdekében ki kell mondani és ennek közvéleményt kell teremteni, hogy a sportágak többségében versenyezni akarunk és a rendelkezésünkre álló feltételek alapján tudunk is a világ legjobbjaiival”. E határozat alapján készül tájékozási válogatott keretünk — néhány külföldi szereplés mellett — a Svájcban 1964. szeptemberben megrendezésre kerülő II. Tájékozási Európa Bajnokságra.

E cikkben nem tartottunk igényt teljességre. Csak a legfontosabbakat említettük meg, de úgy gondoljuk ez is szemléltetést nyújt a mozgalom előtt álló nagy feladatokhoz.

Megoldásuk csak sok-sok, jól képzett, lelkes társadalmi aktívával lehetséges.

Székely Miklós

EMBEREK, TÁJAK ALKOTÁSOK

TATABÁNYA

„Tisztán meglátni
csúcsainkat”

Időnként morajlik egyet a föld, tompa dübörgés reszket át a levegőn, s megrázza a zömök sziklahegyeket. Lenn a mélyben tártnak, vágatok labirintusából fénylő feketén előbukkan az ötezer kalóriás szén. Viszik a magasban feszülő drótkötél pályán a csillagosok, viszik a völgyet átszelő sín páron a púpozott vagonok.

Ide nem kell gyári belépő. A Tatabányára érkező turista már a vasútállomáson is a dombokon, hegyeken, lapályokon végigvonuló ipari lüktetés szemtanúja.

Míntha óriás szelte volna fel a Szelim déli lejtőjét. Északon még érintetlenül zöldül a dombhát, a sín párokra néző meredély sárgás-fehéres falából exkavátorok harapják a mészkövet. Fúrge dőmperek forgolódnak a hullónyakú bagger körül. Nyílnak a markoló pofák, nagyot huppan a billenő kocsi, majd perdül a volán és messziről úgy tűnik, szakadékba rohannak a tömpe-

A kenyérgyár szomszédságában épül a Nitrolin szövetkezet játékgyártó kombinátja

orrú járművek. Arasznyira pörögnek a kerekek a szédítő mélységtől, néha egy helyben köszörülnek a felázott márgát, de a külszíni fejtés „pilótájának” nem remeg a keze.

Ötvenezer embernek ad kenyeret a tata—bicskei iparmedence. A Szár felől Felsőgallán, Bánhidán, Környén és Kecskéden átfutó turistaút parabola ívben kerüli meg Tatabányát.

A csapások felvágják a Kálvária hegyre, a Nagykeselőre, s innen a 327 méteres oromról ellátni Oroszlányig is.

Aki feljutott az előőr-sőkre, gondolkodóba esik, merre tovább. Mögötte a törés-vonulatok, előtte a város. Nem elég egyszer látni a Vértes flóráját. Most is, hogy a deres éjszakák kopaszra tarolták a tölgyest, a cser és a csereszömörce még egyre dacol a télel. Megfagyott zöld lombbal várja a tavaszt, s csak az új hajtás idején válik meg a tépett gúnyától. Ha szegényesen is, de megőrzi mediterrán származásának örökzöldjét.

A völgy népe sem ismeri el a tél uralmát. A tártnakban kombájnok hasítják a szénfalat, szállítószalag kanyarog a napvilágra. S az aknától a dústíóig, onnan a koksizólón át az erőmúig, majd a vasúti rámpáig egyetlen szabályos körforgás a szén útja.

Áttünő minden mozzanat. Aki ismeri Tatabánya múltját, jelenét és bepillantott jövőjébe is, mozgásban látja a Gerecsé—Vértes határolta tájat. Nemcsak a hipermodern sanatóriumot, a korszerű iskolákat, a hegylábíig terjeszkedő új település pasztelszín karéját, hanem azt az újjászülést is, amelynek még alig észrevehető az élet-jelei.

Tatabánya, bányászváros. Így él a köztudatban. Így látja a Szelimről, Tornjóól letekintő turista is. De ez csak féligazság.

A megyei tanácsnál már a jövő városát tervezik. Olyan ipari centrumét, amelyben mind kevesebb szükség lesz a nehéz fizikai munkára. A cementgyárban már félautomata gépsorok működnek. Átveszik a megerőltető munka szerepét az automaták a bányagépgyárban, az alumíniumkohóban és a mélyfúró üzemben is. A felszabaduló munkaerő foglalkoztatására sorra létesülnek az új objektumok.

Szentgyörgy-pusztánál megtörik a szállítószalagok és a csillepályák irama. Előlebben a síkvidék puha nyugalma, s látszatra téli álomra szenderül a táj. Csupán a magasfeszültségű vezetékek vastraverzei árulkodnak, hogy az ipar megkapaszkodni igyekszik itt is, a fehéren nyújtózó szántáson.

Szentgyörgypusztán is megkapaszkodik az ipar

A tatai erőmű

Egészen másfajta ipar lesz ám ez, mint ami Tatabánya zég-zúgos utcái alatt és fölött átdübörög. A szentgyörgy-pusztai lapályon, ahol pár holdnyival kevesebb kukorica terem ezeketán, helyette máris égne szökik a kenyérgyár kéménye, szomszédságában egy másik könnyűipari üzem alapjait méregetik. Szemközt a Gerecsével pedig, a föld havas köpenyén a MIKROLIN szövetkezet játékgyártó kombinátjának első épületei emelkednek.

— Ez csak a kezdet — tájékoztat Komor Kornél, a megyei tanács elnökhelyettese. — Most, azoknak a bányász asszonyoknak biztosítunk elsősorban munkalehetőséget, akiket nem helyezhetünk el a nehézipari üzemekben. A legtöbbnek persze nem kenyérre, hanem kalácsra valót jelent majd a kereseti lehetőség.

Kenyér... kalács? Az ember csak fogalmazza, a kor pedig diktálja az igényeket. Az egyedülálló nő magát tartja el, a család meg háztartási gépekre, gépkocsira és fia, lánya taníttatására spórol... Egy bizonyos, a könnyűipari üzemek létrehozásával és a városfejlesztéssel végleg leterli múltból örökölt redőit Tatabánya. Igazi városossá formálódik a hosszannulós település, az erómű távfűtése adja majd az otthonok melegét.

A helybeli turisták legkedvesebb találkozóhelye, a Gerecse hegláncának déli mészkőbércén emelt emlékmű környéke. Erről a teraszról nyílnak a legsebb távlatok. Szemügyre veszik városukat, mint festő az elkészült vásznát. Ők alakították a formáját és színeit, ők alkották kifejező tartalmát.

Harminchárom éve annak, hogy József Attila tekintett innen egy sivat, vaksziablakos bányásztelepülésre, amely felett még ott gomolyog a csendőrsortűzek füstje is.

Most a bányászklub irodalmi színpadán szavalják a „Szocialisták”-at:

„... tanácsot állunk a dombon, melyre pincéből, bányából, kubikos gödörből feljutottunk —
viszi az idő a ködöt, tisztán meglátni csúcsainkat.”

Kádár László

TÁBOROZÁS

A Csehszlovákiába történő utazások megkönnyítése révén, északi szomszédállamunkat az idén sátorral igen sokan keresik fel. A szerkesztőségünkhöz eddig beérkezett kérdésekből ítélve az érdeklődés rendkívüli, ezért rovatunkban részletesen közöljük a csehszlovák campingek jegyzékét. Valamennyi tábor felszerelték a legszükségesebb egészségügyi berendezésekkel, a táborrend a miénkkel egyező. A saját felszereléssel érkezők valamennyi campinget igénybe vehetik, naponta és személyenként 5,— csehszlovák helyszínen történő lefizetése ellenében. A legtöbb táborban előre felvert sátorokban fekhelyek is bérelhetők (a fekhelyek számát a tábornév után zárójelben közöljük). A campingek május végén nyitnak és szeptember végéig vannak üzemben.

Csehszlovákiának jelenleg 83 campingje van, ezekben összesen 3177 férőhely bérelhető. A 83 táborból 50 Csehországra, 18 Morvaországra és 15 Szlovákiára esik.

A részletes táborjegyzék:
CSEHORSZÁG. Annin (160; Sušicétől 7 km) — Babylon (0) — Brčalník (0; Zelezná Rudától 6 km) — Brozany (20) — Černá V Pošumaví (40; Český Krumlovától 21 km) — Dobřichovice (0; Prágától 24 km) — Gerlova Hut (0; Zelezná Rudától 6 km) — Habr (20; Rokycanától 12 km) — Hamr Na Jezeře (80) — Holice (60) — Holice (0) — Hfensko (40) — Jesenice (50) — Kamencové Jezero (40; Chomutovtól 1 km) — Karvínky (0; Drachovtól 1 km) — Kdyně-Hajnovna (40) — Kokořín (70; Mělníktől 16 km) — Konstantinovy Lázně (20) — Kralovice (12) — Lázně Klatovy (20) — Líběchov (0; Mělníktől 7 km) — Malá Skála (90; Turnovtól 8 km) — Na Bílé Hoře (8; Píseňtől 7 km) — Náchod (140) — Nepomuk (0) — Pastviny (50) — Pavlovice (100; Liberectől 3 km) — Pod Kozlehm (18; Píseňtől 16 km) — Prága-Baník (0) — Prága-Motol (0) — Přední Výtoň (40) — Přehrada-Jablonec (70; Jablonec nad Nisoutól másfél km) — Přehrada Souš (0; Jablonec nad Nisoutól 10 km) — Pílhrazy (40; Mladá Boleslavtól 22 km) — Prunefov (0; Karlovy Varytól 48 km) — Rovístě (0; Prágától 59 km) — Ruprechtice (100; Liberectől 3 km) — Seč (104) — Sedmihorky (137) — Souš-Desná (80) — Stará

Még egy-két hónap és felverjük a sátrat (Súsóczy felv.)

Oleška (20; Děčintől 8 km) — Střelnice (0; Poděbradától 900 m) — Sytová (20; Jilemnice-től 6 km) — Točnick (0; Zebračtől 2 km) — U Knížecího (62; Táborától 6 km) — U Skalníku (70; Jindřichov Hradectől 13 km) — Úžice-Sázava (40; Kutná Horától 35 km) — V Hlubokém (0; Berounától 15 km) — Višňová v Křivoklatu (90) — Zirovnice (10).

MORVAORSZÁG. Březolupy (0; Gottwaldovtól 16 km) — Fatra (54; Břeclavtól 500 m) — Hradec (20; Opavától 14 km) — Karlova Studánka (100) — Luhačovice (50) — Obora (0; Brünntől 17 km) — Pafezitý (0; Jihlavitól 32 km) — Prostřední Bečva (40) — Radějov-Lučina (60) — Rožnov (56) — Semetín (30) — Skalní Mlýn (20; Brünntől 32 km) — Starý Hrozenkov (0) — Teplíce (40; Hranicetől másfél km) — Třebíč (0) — Velká Dářko (0) — Žernovická Přehrada (0; Český Těšintől 7 km) — Zralok (20; Prostejovtól 8 km).

SZLOVÁKIA. Čingov (0; Szepesújheletől 17 km) — Demánova (100; Liptószentmiklóstól 8 km) — Jelenec (30; Nyitrától 15 km) — Kamenny Mlýn (46; Pozsonytól 20 km) — Manín (64; Besztercétől 6 km) — Petržalka (114; Pozsonytól másfél km)

— Senec (200; Pozsonytól 25 km) — Slňava (40; Pöstyéntől 1,2 km) — Stará Lesná (0; Tátralomnictől 3 km) — Tajov (50; Besztercebányától 7 km) — Tatranska Stréba (40; Poprádtól 18 km) — Tatranské Matliáre (0; Tátralomnictől 2 km) — Trenčín (0) — Turiec (52; Szentmártontól 4 km) — Vyšné Ružbachy (30).

Jugoszlávia, az elmúlt néhány esztendő alatt, idegenforgalmának rohamos növekedésével párhuzamosan jelentős erőfeszítéseket tett campinghálózatának kiépítésére. Campingjeinek száma jelenleg megközelíti a 200-at. Valamennyi szövetséges köztársaságban működnek campingek, a legtöbb természetesen az Adria partvidékén. A dalmát partszakaszon közel 100 tábor található. A városok közelében, Záhgrábban, Zágrábban, Ljubljánában, Újvidéken, Szarajevóban és Mosztaban vannak campingek. Nagyforgalmú táborok működnek a plitvici tavaknál és az ohrldi tónál. A camping helyének kiválasztása és külföldi propagálása szempontjából déli szomszédaink kiváló munkát végeztek, melynek eredménye a táborok forgalmában és devizabevételében is kifejezésre jut.

CSONGRÁD MEGYE KÉSZÜL A TERMÉSZETJÁRÓK FOGADÁSÁRA

kel dúsán meghintett területe. Történelmi, munkásmozgalmi hagyományokban, folklórban, etnikai elemekben gazdag táj, kulturális eseményekben messze külföldről is vendégeket vonzó terület, melyet elsősorban természetjáróinknak kell az eddiginél sokkal nagyobb számban felfedezniük, még akkor is, ha ez a terület hegyben, völgyben nyújtani sem tud.

Természetjáró vonatkozásban is történt egy és más. Pl. az évről évre, a Szabadtéri Játékok időszakában megrendezésre kerülő „Szeged Kupa” természetjáró vándorverseny, vagy a Szegeden áthaladó vagy innen indított kajaktúrák. Igaz, nem a természetjárók egészét, csak egy rétegét mozgó események ezek.

Joggal merül fel a kérdés, mi van ezen felül, amit a természetjáróknak a lokálpatriotizmus propagandájától mentesen ajánlani lehet? Eddig valóban nem volt sok mondanivaló, de már megváltozott a helyzet. 1964. évben a Tisza-parton I. osztályú nemzetközi camping várja a természetbarátokat és kajakozókat. Tervezés alatt áll a boszorkányszigeti halásztanya, szögedi halászlével, campinggel, csónakkikötővel, halászladik kölcsönzéssel, motorcsónak kirándulással és turistaházzal.

Menjünk tovább, ne is túl messze Szegedtől. A „dorozsmai szélmalom”-hoz, melynek vitorlája ismét forog a Műemléki Felügyelőség segítségével. Közeliében a Szikósfürdőnél az erdő mélyén új camping épül.

Innen már nincs messze a vadvíz-ország, a fehértói rezervátum.

Van Csongrád megyének egy sajátos és a szó igazi értelmében vett festői tája, a mártélyi Holt-Tisza ág és környéke. Mártélyt már régen „felfedezték” azok a természetjárók, akik a pihenést, vízisportokat kedvelik. Itt is camping épül.

A szegvári szélmalomot érdemes megnézni. És ott van Csongrád, ahol a Körös eléri a Tiszát, e szép vízparti tájat se kerüljék el természetjáróink.

Megváltozott tehát a helyzet. Szeged és szép vidéke, a megye tájai és műemlékei valóban vonzóvá teszik a tájat, felkeltik az érdeklődést a síkvidéki turisztika iránt.

Gács György

Szeged és környéke

Hotel, motel, turista szálló, camping, tájak, utak, vízpart, erdők, turisták, vendégek, — egyszerűen — az „idegenforgalmi természetes és mesterséges előfeltételek” soha annyi „sajtót” nem kaptak, mint az elmúlt két évben. Érthető is, hiszen országunk sajátos tájaival, egyre szaporodó, vendégfogadásra kultúrálisan berendezett szálláshelyeivel, ma már a világ idegenforgalmában, ha nem is a lista élén álló, — de „rangos” helyen szerepel. Csongrád megye három folyó találkozási pontján, szebbnél-szebb vízparti, erdők övezte települések-

A Tisza Szeged alatt

Ismét működik a dorozsmai szélmalom

JOBB BÉKÉBEN TÚRÁZNI, MINT HÁBORÚBAN MENETELNI

A rackevei „Ady Endre” gimnázium egészséges, jó légkörének kialakításában hosszú évek óta igen jelentős szerepet játszik a túra, a kirándulás, az országjáró mozgalom. Erről beszélgetünk az iskola egyik tanárával és a diákokkal.

Kövári Kamilla, III. osztályos kislány a legutóbbi dunaújvárosi kirándulásról beszél:

— Ahogy a Dunán nyugodt biztonsággal haladó személyszállító és teherhajókat figyeltem, s láttam a növekvő partmenti falvakat, városokat, úgy éreztem, olyan a mi egész életünk, mint a friss lombú fák a parton, amikor Dunaújvárosba érve megtekintettük a Vasműt és magát a várost, amelyben a szocialista rendszer ereje, fejlődőképessége tükröződött.

Békés György, III. osztályos diák az egri kirándulásra emlékszik:

— A kirándulásokat azért kedvelem, mert szinte észrevétlenül, szórakozva, sokat lehet tanulni. Ebből a szempontból emlékezetes számomra az egri kirándulás. Vonattal tettük meg az utat. Síkságról indultunk és dombos vidéken keresztül érkezünk a hegyek közé. Megfigyeltem, hogy a felszín, változásainak megfelelően változott a növényzet is. Eger határában mintegy két-három méter magas kőolajszivattyút vettem észre, mintha egy nagy modern gémeskút emelkedett volna előttem. Ez volt az első kőolajszivattyú, amelyet életemben láttam. Egerben megcsodáltuk Dobó István várát, a kazamatákkal, a különféle stílusú templomokat, a Liceumot, a könyvtárat, melyben Mikes Kelemen leveleit őrzik, s a Gárdonyi emlékművet. Mindezek sok élményt nyújtottak, amelyek megkönnyítik számunkra az iskolai tanulást.

— *A rackevei diákoknak* — veszi át a szót *Kitzinger János*, III. gimnazista — különösen nagy élvezetet jelentett tavaly nyáron a tíz napos táborozás Miskolc-Tapolcán. A mi környékünk sík vidék, ott Miskolc vidékén viszont lomboserdővel borított hegyek között, harangvirágtól, margarétától tarka völgyekben, patatok mentén barangoltunk. Gyalogtúránk során kőbányát és cseppkőbarlangokat láttunk, s nagyon jót tett nekünk a levegőváltozás.

— *Hogyan alakult ki iskolájukban az országjáró—természetjáró mozgalom?* — kérdezzük *Fejérvy Győző* latinszakos tanárt, az iskolai kirándulások egyik felelősét.

— Az első országjárással kapcsolatos táborozást tíz évvel ezelőtt valósítottuk meg — mondotta. Pén-

Kisérlet
(Kovács Titusz felvétele)

zünk éppen csak kosztra volt elég. Pusztaszabolcsig gyalog mentünk teljes felszereléssel, sátrakkal. Onnan vonaton és gyalog Tihanyba. A Balaton partján sátrat vertünk, itt volt a „bázisunk”, s bejártuk az egész vidéket. Már akkor kialakult bennem a meggyőződés —, s ez azóta csak erősödött —, hogy — miközben diákjaink a múlt maradványait, emlékeit, a romokat szemlélik — meg kell értetnünk velük, hogy a múlt idők emberei is verejtékkel építették föl a maguk világát, s hogy a romok arra tanítanak: építsük erős akarral mi is a magunk világát, s állítsunk áthághatatlan akadályt a pusztítás útjába, hogy ne legyen több rom. Mindig arra törekszem, hogy diákjaim érzékeljék: *a múlt, jelen és jövő közötti folytonosságot az emberi munka valósítja meg.*

Látva, hogy a sátoztáborozás a kirándulás legolcsóbb és legmozgékonyabb módja, jövedelmező „munkamozgalmat” indítottunk az iskolában, amelynek eredményeképpen ma már 130 diákot vihetünk táborba saját iskolai felszereléssel.

A gyerekek tsz-ekben munkát vállalnak. Keresetükből évenként és fejenként 10 forintot adnak le az iskolának. Az így befolyt összegből

sátrakat, ételhordókat, edényeket vásárolunk. A felszerelés az iskola tulajdonát képezi, és az iskola kezelésében van.

Az I. osztálynak vagyok osztályfőnöke. Minden gyerek dolgozik. Tervszerint, év végére az osztály összegyűjt 34 ezer forintot. Ennek egy részét táborozásra költjük, a többit félretesszük. Minden évben gyűjtünk hozzá körülbelül 20 ezer forintot, s az a tervünk, hogy a harmadik év végén — a TIT Pest megyei szervezetének segítségével — külföldi túrát szervezzünk. Legszívesebben Szocsiba vagy Lengyelországba mennénk.

Mint pedagógus, mind a fizikai, mind a szellemi nevelés terén óriási jelentőséget tulajdonítok az országjárásnak, a túrának. Talán nincs még egy pedagógiai módszer, amely olyan komplex élményt lehetne nyújtani növendékeink számára, mint a kirándulás.

A testedzés, a történelmi és esztétikai érzék fejlesztése, a tanár-diák kapcsolat elmélyítése mellett van még egy igen nagy jelentősége a túrázásnak: a fiatalok megtanulják, milyen jó gyalogolni..., mennyivel jobb békében túrázni, mint a háborúban menetelni — mondja befejezésül *Fejérvy Győző*.

ELTÜNT HÍRES BOROK NYOMÁBAN

A főti templom
(Salamon felvétele)

A Cserhát délnyugati lankáin, ahol az aranyló nap heve ma is szőlőket érlel, évszázadokig híres borok termettek. Szállítottak belőle még messze külföldre is.

Itt e bájos vidéken, a főti Somlyó-hegyen vásárolt szőlőt Vörösmarty és Fáy András is. Barátságos kis hajlékot is építettek, amelynek hűsében a reformkor nagyjai koccintottak a hegy levélével. Ide kocsiztak ki Pestről Kossuth, Deák, Kölcsey és sokan neves színészek is a szüreti

mulatságokra. A bor vidám, zenés ünnepei voltak ezek. E mámoros, emelkedett, bortól tisztára hevített hangulat ihlette Vörösmartyt, hogy versben zengje dicséretét a főti bornak és tegyen vallomást nemzetébe vetett hitéről. A jelenlévők mindjárt el is nevezték „Főti dal”-nak: *Hej, barátom, honfitársam,*

*Bort igyál,
Vig, komor, vagy csüggeteg
vagy.*

*Csak igyál.
Borban a gond megbeteg-
szik,*

*Él a kedv,
Nincs a földön gyógyerőre
Több ily nedv.*

De nem messze Főttől, a penci szőlők is híresek voltak. Évszázadok borainak illatától átitatott, ma is álló két-háromszázéves penci pincék hűsében kóstoltatta az aranyló nedűt Mikszáth. Emléket is állított neki az „Aranyos csikó” című elbeszélésében. Mohorai kastélyában is ezzel a borral kínálgatta vendégeit.

Pencen Petőfi emléktáblát is találunk, amely arról tudósít, hogy itt látogatta meg Petőfi legkedvesebb volt aszódi osztálytársait Dolhányi Zsigát és Csörfőli Lajost. Találkozásuk öröme bizonnyára ők is penci borral koccintottak. De ismerték a penci bort Cseh- és Lengyelországban is, ahová sokat szállítottak belőle.

Hogy e borok hírét ma kevésbé ismerjük, azt a múlt századvégi filokszérajvának köszönhetjük, amely a szőlőket elpusztította. Helyükre rossz direkttermők kerültek. Ma újra nemes szőlőket telepítenek, és néhány évtized múlva talán újra olyan híres szüretet zajlanak majd, mint a múlt században.

Balogh Ferenc

Mikszáth horpácsi kastélya

(A szerző felvétele)

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

TÉLEN-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

CAOILA

ARC ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

MEGNYÍLT a Budapesti Természetbarát Klub

Örömmel számolunk be arról, hogy — hosszas előkészítő munka eredményeképpen — a Budapesti Természetbarát Szövetség elnöksége létrehozta a Budapesti Természetbarát Klubot. A Klub a Nyugati pu. KISZ Klubjának helyiségében, minden hétfőn és csütörtökön 17—21 óráig áll a természetbarátok rendelkezésére.

A Klubnak — alapszabálya szerint — tagja lehet minden olyan budapesti természetjáró, aki valamilyen természetbarát szervezetben (szövetségben, szakosztályban) aktív társadalmi munkát fejt ki. A tagok csak klubigazolvánnyal látogathatják a Klubot. Az igazolványt a szakosztályok a BTSZ Klubbizottságától igényelhetik tagjaik számára.

A Klub ünnepélyes megnyitására január 20-án került sor. Bérces Jenő, a BTSZ elnökének megnyitója után, Forgács Géza, az MTSZ alelnöke méltatta a Klub jelentőségét, majd az elmúlt év során legkiemelkedőbb munkát végző társadalmi aktíváknak adták át a Szövetség jutalom-tárgyait. A megnyitó programja filmvetítéssel ért véget.

Sikerült tehát a budapesti természetbarátok legteljesebb aktívái számára megfelelő otthont találni, ahol kellemes körülmények között összejöhetnek, kicserélhetik tapasztalataikat, megbeszélhetik a természetjárással kapcsolatos problémákat, szervezeti kérdéseiket és ahol előadások, élménybeszámolók, filmvetítések, vitaestek gondoskodnak továbbképzésükről.

A tagság bizonnyára szívesen segíti a Klub célkitűzését.

Magyarország Béla

A kongresszusi felszólalás nyomában

A Turistaházakat Kezelő Vállalat tervei

„A természetbarát mozgalom fejlődésével nincs arányban a szálláshely, melynek hiánya akadályozza a mozgalom fejlődését.” (Miklós János elvtárs kongresszusi felszólalásából.)

A kongresszuson elhangzott fenti felszólalást elemezve beszélgettünk Baga Istvánnal, a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatójával, a vállalat eredményeiről, terveiről.

— Az új esztendőben úgy vélem, mindenki lép egyet előre. Így hát a mi vállalatunknak is vannak tervei, elképzelései — mondotta Baga igazgató —, de talán nem árt egy kis visszaforgulást tennünk a múltba.

1955-ben mindössze 1600 férőhely volt intézményeinkben. Lassan és fokozatosan odáig fejlődtünk, hogy a múlt év végére már több mint napi 3000 férőhelyet tudtunk biztosítani a szervezett turisták részére. Ez azt jelenti, hogy az 56 üzemelő házunk közül 48-ban tudunk éjjeli szállást is biztosítani, 8-ban pedig egyelőre csak az átutazók pihenhetnek meg.

— Milyen a kulturáltság intézményeinkben? — kérdeztük.

— Talán azzal kell kezdenem, hogy 49 házunkban már villanyvilágítás van. A múlt évben tovább folytattuk a modernizálást és bővítést. A legtöbb helyen ott a telefon, tehát házaink már nincsenek elszakadva a külvilágtól.

— Az igénybevételről és a látogatottságról mit tudna mondani?

— Már évek óta azt a helyes elvet követjük: elsősorban szervezett turisták találjanak szállást a házakban. Ebben azonban nem lehetünk merevek, mert iskolások és a nem tagok is gyakran kirándulnak, szívesen felkeresik házainkat. A mozgalom, a tömegesítés

érdekében sem lenne helyes elzárkózni jogos igényeik elől. Már csak azért sem, mert előfordul, hogy barangolás következtében — gyakran éjszaka is — eltévednek. Ilyen esetekben pedig emberbaráti kötelességből is be kell fogadnunk őket.

hogy szóban és írásban minden alkalmat felhasználunk intézményeink felé, hogy a szervezett túrázóknak járó előnyöket biztosítsák részükre.

— Kielégítőek-e az eddig elért eredmények?

— Távolról sem állítom, hogy igen. Miként a múlt

tunkra vonatkozó felszólalásával. Céljaink közösek együttes erővel meg is tudjuk valósítani azokat.

— Tájékoztatna az elképzelésekről, tervekről?

— Tulajdonunkba került a Majk-pusztai műemlék-komplexum — volt Eszterházy tulajdon — és ott nagy munka vár ránk. Ha ezt megvalósítjuk, alkalmas bázist alakítunk ki a Vértesben, mely a többi hegységhez viszonyítva gyéribben látogatott. Jó kirándulást lehet majd innen tenni Gesztes várához, Körtvélyesre, Tatabányára és a környező vidékre.

— Sátoraljaújhelyen ez évben befejezzük a turistaház építést. Most tárgyalunk Borsodban a monoki Kossuth kastély átvételéről. Ha terveinket sikerül megvalósítanunk, akkor az idén mintegy napi 7—800 szálláshellyel tudunk többet biztosítani turistáink számára.

Természetes, hogy egy rövid nyilatkozat keretében minden tervet nem lehet érinteni. Az viszont bizonyos — noha van még bőven javítani való — a helyzet a férőhely tekintetében valamit javulni fog. Meglévő létesítményeinkből nem egy már megújíthat európai színvonalat, s az újabb létesítményeket már elve ilyen igénnyel adjuk át a közönségnek.

A nyilatkozat tehát azt igazolja, hogy a kongresszusi felszólalás nem hangzott el hiába. Az év nátralevő hónapjaiban majd eldől, hogy a terveket sikerül-e valóra váltani.

A salsói turistaház

— Az előbb elmondottak alapján a mérleg kedvezően billen a szervezett turisták javára. Néhány adat ezt jól szemlélteti. 1958-ban az intézményeinkben megszállt vendégek 48 százaléka volt csak szervezett turista. A múlt év végére ez a kép lényegesen megváltozott, mert a megszálló vendégek 76,9 százaléka tagja a szövetségünknek. Hangsúlyozni szeretném,

éppen, most is megvannak az elképzeléseink a létesítmények korszerűsítésére, bővítésére, és újak létrehozására. Azért mondom, hogy elképzelések, mert a tervek még nincsenek jóváhagyva. A szövetséggel a legnagyobb az egyetértésünk és a törekvésünk abban, hogy a helyzetet tovább javítsuk. Ezért is értek egyet Miklós elvtársnak a kongresszuson vállala-

A nagyhideghegyi ház

A sárospataki Rákóczi Ferenc turistaház ebédlője

Van abban valami kellemesen megnyugtató, hogy kapkodás és csapkodás nélkül ballagunk most ezen a tájon. Ama koraőszi napon, amikor idén utoljára üldögéltünk a kékes-szürke folyam partján, ugyancsak kellett még kapkodnunk és csapkodnunk, annyi volt a szűnyög. Nem orvul tört elő a nyárfák s fűzek sűrűjéből, hanem nyílt fegyverzettel, támadó fulánkkal. Akkor a szűnyöghadtest búsította a sétát.

Hol vannak a szűnyögek, hol vannak a lárvák? Van, ami csápján?

Van.

A finom, nem bántó, mondhatni kellemes hideg. Hogy elállt a szél, hogy nem mozognak az ágak s csak a kerek jégtáblák ide-odaverődése susstog, — a hideg csípése is kellemesebb. Ropog lábunk alatt a hó, a Duna-töltés hava s ha oldalt lépünk a gyalogútról, rögtön féltérddig süppedünk bele. De a rét havas síkja, a kis erdei tisztások csillogó fehér foltja nem dísztelen: teliszenteli karcolták, taposták, rajzolták mezőknek, erdőknek állatai, a Csepel-sziget sűrűjének örök lakói, a tízezer-éves bennszülöttutódok. A nyulak, a rókák, a fácánok, a varjak. Ők írják ezekben a hetekben a Szigeti Nagy Könyvét.

Lám, itt róka tépett szét egy kódorgó tyúkot, amott egér menekült eszeveszetten, nyúl kergetőzött éles futási szögben a vadással s nyilván nem sikerült a vadásznak az egyetlen nyulat sem lelőni, mert túlságosan sok a töltényhüvely a csizma mély nyomában, eredmény pedig sehol, semmi.

ITT LENN, MÉLYEN, már a makádi határban, ahol legszélesebb az erdő és legtömörebb az ártéri rengeteg, él még talán az a vén vaddisznó, amely egész nyáron át megbújt a sűrűben, hogy csak illatát lehetett érezni s csörtetését hallani — de őt magát elevenen látni soha. Híres vaddisznó, talán neve is van már, afféle csepelszigeti remete ő — találkozni nem lenne jó vele most.

De a gátör tud szarvasról is, amely valahonnan az adonyi Nagyszigetről úszott át a nesztelenebb lórévi erdőbe még akkor, amikor nem pörögtek kerek jégtáblák a vizen s több nyugalmat ígért a hosszú Silling-erdő, mint az ercsi—adonyi

HAVAS BANDUKOLÁS CSEPEL SZIGETÉN

partvidék. A fiatalosban özek is tanyáznak, nagyon éhezhetnek szegények. Emitt a havat kaparták, ie a hervadt fűig, amott a vékony kérget rágták, versenyt a nyulakkal.

MINDEN OLY NYUGALMAS. Oly nyugalmás és oly mélységesen csöndes, hogy ez a mozdulatlan színté túlvilági. Nem bűg a hajókürt, vonatfűty is csak igen távolról sikkán el idáig, s hal el a mozdulatlan, leveletlen fák között, s mert hétköznapi van, vadászok sem igen tapossák az erdő havát, egyetlen pukkanás nem zavarja az ég alatti szürke csöndet. Később valami mozgás mégis akad: fás szekér nyikorog a ropogó havon; szekér, nem szánkó, holott most ide szánkó illenek, csilingelős.

NEM CSOBBAN a révcsonak evezőlapátja, motoros komp sem ropog az ercsi révnél. Mázor milyen üde-zöld itt a táj, hogy döng-dög a milliónyi bogár, zizeg a sás, libben a lepke, hogy ülnek a horgászok áhítattal a parton! Milyen fehér, szürke, tompafényű most az egész sziget s a vizeken túl emitt az Alföld, amott a Dunántúl.

Mégis milyen szép, milyen áhítatot keltő, szürke

voltában is mily változatos Árpád apánk fölövásának, Sepel vitéznek hajdani kis birodalma.

No, végre — két hasonlórú s egyigyekezetű turista, nem is kettő, hanem, ahogy a finom ködből előbukkannak, négyen vannak a mély havat taposva. A befagyott makádi tavon, a Kengyelesen vágnak át, mintha bosszút akarnának állni a nyári zombékért, mocsári süllyesztőért. Befagytak a tavak, a békás tavak, a halastavak, csak lékek tanúskodnak arról, hogy ember őrizi a halakat, ne pusztuljanak el.

JÖNNEK A TURISTÁK, illegye-billege a zombékokon, a titkos bukkánókon, pirosra csipett orral teletszagolni, surranó Dunát látni, a hegyek felől jönnek. Tegnap a Börzsönyben szítek, múlt héten a Pilisben bolyongtak hosszú deszkái-

kon, most azonban gyalogszerrel, sík vidéken, fagyott ártéri erdőben, öles jégtömörök sodrása mellett akarnak ismerkedni azzal a mással, azzal az ismeretlenel, amiben eddig nem volt részük: az elhagyott, magányos szigeti erdők fájdalom szépségével. Döbbenetesebb, megrázóbb, mint a hegyi erdő. Az eleve nebb. Ez némább. Az vidámabb. Ezekben viszont bánat ül.

De csak addig, amíg az első hógolyót feléd nem küldik a makádi gyerekek s mert szívesen belemegy a csatába, már pattog is az élet, sűrűsödik a zaj, elevededik az erdő.

Sétáltál már kilométereket a Silling erdő Duna-partján, szemben az adonyi, rácalmási vízzel? Bolyongtál túl a soroksári Duna mentén, e befagyott síktábla fölött órákig? Bámulad, hogyan állja a fa lába hónapokig a jeget, miként állja a vártát a dömsödi végeken s hallgattad, a kopasz fa ágai miként sutognak a lengő nádszállal?

A SZIGET EGYIK OLDALÁN a surrogó, kavargó, jeget tornyozó Óreg-Duna, másik oldalán a befagyott Kisduna-ág, közbül a méla szigeti falvak, csak kőményeik füstje kanyarog az égnek s egy-egy kakas kukorékolja el magát a bánatos téiben. Valaki fakutyázik a soroksári ágon, két bottal tolja magát sebesen a szigetszentmártoni parti csárdáig.

Magunk is kipróbáljuk, magunk is siklunk rajta egyet.

Próbáld meg, kedves úti-

társ, te is!
De ha nem is fakutyázol: kísérel meg ezt a Csepel-szigeti sétát, bizonynai mondom, ha szereted a magányt s a folyammenti erdőt: tetszeni fog.

Szombathy Viktor

Romantikus tájrészlet a soroksári Dunaágnál (A szerző felvétele)

Innsbrucki utijegyzetek

Innsbruck, az olimpiai jégstadion, mögötte az olimpiai falu szállodái

A barátságos osztrák kalauz beszól a fülkébe, hogy rövidesen megérkezünk a IX. Téli Olimpiai Játékok színhelyére, Innsbruckba. Már az első percekben felejthetetlen látványt nyújtanak a várost körülvevő égbenyúló hegyek, amelyek szinte körülölelik a várost.

Innsbruck az Inn folyó jobb partján terül el, a Sill folyócska torkolatánál. A várost övező hegyóriások és természeti szépségekben gazdag környéke miatt legszebb az alpesi városok között.

Helmuthal — egy szőke egyetemistával, az idegenforgalmi hivatal alkalmi kísérőjével — 30 Schilling ellenében — városnézésre indultunk. Az óriási gépkocsiforgalomban rögtön feltűnik, hogy a gépkocsik legnagyobb része német rendszámot visel. Kísérőnk szerint ennek fő oka abban keresendő, hogy a német határ mindössze néhány kilométerre van a várostól és a délnémet városok turistáinak egyik legkedveltebb kirándulóhelye Innsbruck.

A Mária Terézia utca — amely egyébként a város központja — vezet az óvárosba.

Csodálatos látványt nyújt ez az utca, hihetetlennek tűnő, égbenyúló hegyek háttérével. Közepén kis térség szélesedik; itt áll az 1706-ban emelt Szt. Anna szobor annak emlékére, hogy 1703-ban Anna napon a bajor csapatok a várost ismét kiűrtették. Ez az emlékmű úgy hozzátartozik a város képéhez, mint Velencéhez a Campanile. Helmuth büszkén meséli, hogy bizonyára ez a világ egyik legszebb utcája, háttérben a Nordkette havas csúcsával és talán nincs a világon még egy utca, amelyről olyan sok fénykép készült, mint erről.

Az utca végén emelkedik a hajdani városkapu, a diadalkapu. 1765-ben építették II. Leopold császár (Mária Terézia fia) és a spanyol Mária Ludovika esküvőjére. Ezt az eseményt örökíti meg a kapu déli oldala, míg az északi oldalán I. Ferenc császár ugyanebben az időben váratlanul be-

következett halálára emeltek emléket.

Sétánk további részében, az óváros falai között bolyongva elérkeztünk a régi főtérré. I. Maximilian császár az akkori várpalota oldalára egy 16 méter magas erkélyt építtetett, amelyről az uralkodó és hozzátartozói a főtéren lejátszó ünnepélyeket nézték. Később az erkélyt befedette 3456 db. aranyozott rézlemezzel és az építmény innen kapta mai nevét. (Goldenes Dachl). Az aranyozáshoz 7,5 kg színaranyat használtak fel.

A várat I. Maximilian császár, majd újabb részét Mária Terézia építtette rokokó stílusban 1754 és 1777 között. A városi színház eredetileg 1629-ben épült, azonban a második világháború bombázásai teljesen elpusztították. A háború után új színházat építettek, híven a város régi színművészeti hagyományaihoz. Ez ma a tiroli színjátás fellegvára.

Nemcsak az óváros középkori műemlékei, a város természeti szépsé-

Mária Terézia utca, a Szent Anna szoborral. Háttérben a Nordkette (A szerző felvételei)

gekben gazdag környéke is vonzza a látogatókat. Gépkocsival vagy autóbusszal néhány perc alatt Hungerburgba érhetünk. Már innen csodálatos kilátás nyílik a déli irányban les Inn-völgyre és a város háztengel-elterülő hatalmas hegyvidékre, a szérére. Utunkat a Nordkettenbahn-nal folytatjuk a Seegrube állomás felé. Néhány percig tart csupán amíg jegyünket megváltjuk és máris beszállhatunk a hatalmas drótkötélpálya kabinjába. A Seegrube állomás 1900 m magasban fekszik, a drótkötélpálya, amelyen feljöttünk 1928-ban épült. Ez az állomás azonban még csak az úgynevezett középállomás, mert itt van a kiindulópontja egy csodaszép, de nem túlságosan nehéz hegyitúrának, amely a hófödte csúcsra, a 2334 m magas Hafelekarrá vezet. Aki szereti a kényelmet, ezt a második részt is függővasúton teheti meg néhány perc alatt és a 2256 m magas hegyiállomásról mintegy 10 perc alatt gyalog felérhet a csúcsra.

A látogató elé táruló panoráma lenyűgöző; majdnem 2000 méter mélységben kanyarog az Inn folyó ezüst csíkja, déli irányban a Központi Alpok mindig hófödte csúcsai láthatók. A város apró utcácskáinak látványa azt az érzést kelti a turistában, hogy repülőgépről tekint a mélybe. Tiszta időben déli irányban Ausztria legmagasabb hegyei is jól láthatók: a 3660 méter magas Grosswendiger és a 3798 méter magas Grossglockner.

Helmuth már a csúcsról megmutatta a város déli részén emelkedő hegyek között a Patscherkofel, amelynek tetején már készen láthatók a televíziós antennák. Ezen a hegyen rendezik egyébként a sifutó versenyeket is, és osztrák barátaim most is erősen bizakodnak, hogy a hazai környezetben megint sikerül olyan fényes eredményeket elérniök, mint 1956-ban.

A fedett jégstadion 15 000 nézőnek biztosít kényelmes lehetőséget a versenyek megtekintésére. Célyszerűségi szempontból északi oldala teljesen üvegből készült, míg déli oldalról tömör fal védi a versenyzőket a zavaró napsütéstől.

A síugró versenyeket a város déli részén levő, ugyancsak újonnan épített síugró sáncon bonyolítják le. Körülötte több ezer néző részére lelátót építettek ülőhelyekkel, míg a sajtó és televízió munkatársait, valamint a versenybírók tagjait izléses fából épített fedett kabinok várják. Az ugróversenyek színhelye a város közvetlen közelében emelkedő Isel hegy, amelyen emlékmű őrzi az 1809-es szabadságharc hőseinek nevét.

Sétánk végén kísérőnk meleg szavakkal búcsúzik és — mint mondja — reméli, hogy a versenyek idején ismét találkozunk.

Dr. Kubányi Péter

SZOROSABBRA KELL FÚZNI A KAPCSOLATOT...

A TIT Ország-Világjárók Baráti Körének munkájáról

A TIT Földrajzi Szakosztályának budapesti titkára, Olcsai-Kiss László, az országjáró mozgalom szervezésében eredményes munkát végez. Mint hivatásos pedagógus és régi országjáró, tapasztalati úton jutott el ahhoz a meggyőződéshez, hogy ennek a mozgalomnak hatalmas pedagógiai jelentősége van:

— Ma a kultúra valamennyi munkásának — mondja — legfontosabb feladata nálunk az *emberi gondolkodás, érzésvilág és akarati szféra szocialista szellemben történő fejlesztése,*

a szocialista tudat kialakítása.

A közvetlen testedzésen, egészség-gondozáson kívül, ezt a célt is szolgálja az úgynevezett „országjáró mozgalom”.

Közel tíz esztendő alatt autóbusszal bejártuk az ország legjellegzetesebb tájait; többek között a Balaton, a Mecsek, a Bükk, a Mátra vidékét, az Aggteleki cseppkőbarlangot és környékét.

Igen fontosnak tartjuk, hogy az országjárók megismerkedjenek városainkkal, azok múltjával, jelenével és perspektívájával. Fontos tehát, hogy a vezető-tanár jártas legyen a történelemben, a művészettörténetben, s hogy jól ismerje a korszerű városfejlesztés elveit és gyakorlatát.

Az országjáró túrák részvevői a társadalom különféle rétegeiből kerülnek ki. Vannak köztük fiatalok és nyugdíjasok, munkások és értelmiségiek. Az országjárás óriási előnye számukra, hogy nem könyvben, képen, dián vagy a televízió keresztül találkoznak a megismerendő valósággal, hanem a helyszínen, ahol közvetlen élményben van részük. A közvetlen élmény nevelőértéke pedig felbecsülhetetlen.

Megfigyeltem, hogy a negyvenötven éves korosztályra különösen nagy hatást tesznek ezek a túrák. Ők azok, akik még emlékeznek a múltira, s most fel tudják mérni, hogy a szocializmus milyen óriási távlatokat nyitott meg

előttük is, gyerekeik előtt is. „Törzsvendégeink” néhány év alatt bejárják az egész országot. Személyes élményeik győzik meg őket iparosodásunk hatalmas lendületéről. Az új

létesítmények: Tiszapalkonya, Dunaújváros, az épülő Százhalombatta és a többi, a baráti népek segítségének kézzelfogható bizonyítékát nyújtják számukra. S ahogy az országgon átutazva, összehasonlítást tesznek az egyéni paraszti kis gazdaságai és a termelőszövetkezetek — még szemre is szebb — hatalmas gabonátáblái között, egytől-egyig meg kell hogy értsék: a *nagyüzemi mezőgazdaságé a jövő.*

Az ifjúság kalandvágját jó irányba terelik ezek a túrák. Sok olyan fiatal ismerek, aki az így szerzett élmény- és tudásanyag alapján vált gazdaságpolitikánk jó propagandistájává, s aki — az országos eredmények tükrében — *mélyebben megérti saját munkájának célját és jelentőségét.*

Egy lehangoló tényezőről is szeretnék beszélni: Az illetékes szervek — számunkra nehezen érthető módon — fel emelték az országjáró autóbussz-túrák díjszabását. A kedvezmények megszüntetése automatikusan kizárja az országjárás lehetőségéből azokat a munkástömegeket, amelyeknél — a tudatalakítás szempontjából — a legnagyobb szükség lenne rá. Hadd beszéljenek a számok: A díjkorlátozás előtt, 1960. júniusában 62 túrát szerveztünk. A korlátozást követően, 1961 júniusában már csak 28-at, 1962 júniusában pedig mindössze 27-et. Most nézzük meg az adatok alakulását a főszezonban, például augusztus hónapban: A korlátozás előtt, 1960 augusztusában — a díjkorlátozás után — ez a szám 57-re csökkent, 1962 augusztusában pedig tovább esett 27-re.

Befejezésül annyit: örülnék, ha szorosabbra lehetne fűzni kapcsolatainkat a szervezett természetjárókkal. Céljaink részint közösek. Mi is rendezünk gyalogtúrákat, ahol a természet formációit a maguk komplexitásában vizsgáljuk: a folyók völgyalakító munkáját, a hegycsúcsok formáját, a növény-társulásokat. Azt kérjük a szervezett természetbarátoktól, dolgozzanak ki számunkra olyan útvonal-programot, amely beépíthető az országjáró mozgalom terveibe, — fejez be nyilatkozatát Olcsai-Kiss László.

(P.)

Ilyen volt a befagyott nagy vízesés a Palota Szálló mellett (A szerző felvétele)

VIZET a vízeséseknek

A miskolc—egri út mentén, szépen kiépített terméskő mellvédbe helyezett csöveken ömlik ki a Bükk karsztos öléből a Szinva patak kristálytisza forrása. Évmilliók óta szabadon folydogált a patak, kiképezve festői szépségű völgyét, s több kisebb-nagyobb vízeséssel díszítette a szépséges Lillafüredet.

A Szinva két partjára települt Miskolc város rohamos fejlődése tette szükségessé a patak vízének felhasználását, illetve a miskolci vízvezeték-hálózatba kapcsolását, ami a felsőfolyásnál épült vízművek üzembehelyezésével nemrég meg is történt. Az lett ennek a következménye, hogy a vízesések vize tizedrészére csökkent, így a természeti szépségük — már csak a múlté, emlékeinkben és képeinkben él.

Ott volt a legszebb, a Palota Szálló mellett, ahol hanyatt-homlok zuhant a szédítő mélységbe.

Vékony csikban zuhan már csak alá, megfoghatkozott vize, de reméljük, hogy természeti szépségében újra gyönyörködhetünk.

Ezt minden természet szerető ember kívánja, de elsődrendű idegenforgalmi érdek is, hogy a vízeséseket a régi pompájukban láthassuk.

Nem lehetne-e a közeli Hámori tó vizét a Szinva vízesés fölötti medrére felszivattyúzni? Vagy nem lenne-e olcsóbb megoldás, a Szinva erre alkalmas mederreszeit kiszélesítve zsilipelni, s az így felgyülemlett vizet — amit szaporítana a csapadékos időjárás vize is — a vízesések növelésére fordítani? Ily módon vízszűke esetén a zsilipet este le lehetne zárni, s a reggelig meggyült vízzel napközben üzemeltetni lehetne a vízeséseket.

Dr. Zoltán György

A Baradla hosszú járatain, e föld alatti beboltozott völgyeken végigfutó vizek a Jósvalóforrásban látnak napvilágot, de a karsztfennsík tövében mindenféle bővizű, kristálytisza források fakadnak. A karszthegység aggteleki lábánál sorakozó víznyelőkben eltűnt patakok a barlangalagútak túlsó végén újra a felszínre bukannak, s immár nyitott völgyekben futnak tovább.

A sötét üregből előbugygyanó Jósvalóforrás tóvá duzzasztott vize bájos tengerszemként bújik meg a meredek falú patak völgyölén. A kicsiny tavacska árnyékos tükre a lomberdős táj zöld-arany fényei, a belőle zuhatagosan kiszakadó hegyipatakban piros pettyes pisztrángok játszanak. A völgyfőben alpesi turistaházként helyezkedik el há-

romszög alakú, gerendaberek rakásos homlokzatával a Tengerszem Szálló. A hegyoldalba vágott szerpentinúton autóbuszok hosszú sora táborozik.

S lent, ahol a völgy katlanná tágul, és a rohanó patakok mindenfelől összefutnak, Jósvaló házai sorakoznak a vizek partjain. Árpád-kori község, lakói már az 1300-as években vasércolvasztással foglalkoztak, vízierővel hajtott kicsiny hámoiraikban. A felföldies falucska erődszerűen kiképzett középkori temploma dombon áll, a köréje seregülő házak fölött. Lőréses kőfala hányszor védelmezhetette a nyáját a portyázó ellenségétől, míg a ráboruló félezer éves hárs-óriás figyelőfaként szolgált századokon át.

Az ősi templom kazettás, színes famennyezete, díszes

fakórus és festett padjai a XVIII. századbeli népi művészet remek alkotásai. A nagy időket látott templomépülettől 40—50 lépésnyire magánosan áll a barokk harangtorony, mellette az ötemetű fejfái sorakoznak. Keletre tekintő sírokból, egyszerű faragású kopjafák alatt, jámbor szilvafák közt pihen a régi falu a széljárta domboldalon.

Bármerre induljunk ki Jósvalóforról, patakok mentén visz tovább útunk. Ha északnak haladunk, a Lófejvölgyben ritka szép karsztos jelenséggel találkozunk, egy időszakosan feltörő forrással. A kőgyiba foglalt Lófejforrás vízgyűjtő ürege csak naponkint vagy másnaponkint ürül ki, aszerint, hogy száraz vagy csapadék bő az időjárás. Tompa morajlással, mély buffanásokkal kezdődik a kitérés tünényé, majd rendkívüli erővel valósággal előrobban a víz a barlangüregből. Másfél-két órán át nagy bőséggel ontja a vizet a forrás, aztán fokozatosan ismét elapad.

A nem mindennapi természeti jelenség érdekes népmondát szült, melyet Tompa Mihály — a táj legendáinak, virágregéinek gyűjtője — versbe foglalt. Egy lófejű sárkányról szól a rege, amely ki-kijárt barlangjából, s a környék minden vizét elitta az emberek elől. Midőn egy napon hiába keresett vizet haldokló gyermekének egy zokogó édesanya, a völgyben vándorló őszszakállú zarándok megátkozta a lófejű sárkányt. Az átok megfogott, a hegy rászakadt a barlangjában heverő szörnyetegre, s a víz, amit kínjában magából kifűjt, rést ütött a sziklafalon:

A hegynek oldalán ott a
nyílás.
Amely mindmáig Lófej
nevet visel.
S déltájban megzúdul
mindennap a
Víz rejtekéből, s zuhogva
hull alá,
És csendesen van ismét
másnapig.
Belőle, mint a monda szól.
A sárkány fűjja a vizet...

A karsztvidék mélye Rudabányánál rejtje legértékesebb kincseit. A hegység mészkőanyagát itt vas- és réztartalmú forróvizes oldatok járták át a régi földtörténeti korszakokban, s ércvonulatok jöttek létre kisebb nagyobb tömbök alakjában. Rudabánya ma

JÓSV RUDAI

A felszínen folyik a hatalmas, vasérc-hegyek kifejtése

Télen sem szünetel a

hazánk egyetlen jelentős vasércbányája, nehéziparunk legfontosabb nyersanyagát termeli.

Aggtelek tájáról a *Lelété* vagy a *Csögös völgyön* ereszkedhetünk elá Rudabánya felé. Négy völgy fut itt egymás közelében a *Sajó* irányába, mindegyiknek a völgyfőjében egy-egy kis falucska üldögélt csendesen századokon át. A *Rudabányai-völgy* kerekded völgyfőjében megbúvó *Rudabánya* azonban lassankint nőni kezdett, ahogy egyre nagyobb jelentőségre emelkedett vasércbányászata, s ma egyik leggyorsabban fejlődő ipartelepünk a magyar karsztvidék peremén.

Aki először érkezik a rudabányai vasérc külszíni

fejtésének színhelyére, azt főként egy hatalmas völgyszakadék impozáns látványa ragadja meg. Ezt az ijesztően meredek falú völgyet az ércek után kutató rudabányaiak vésték ki évszázadok kemény munkájával. A városka fölött emelkedő vashegy, az úgynevezett *Bábadomb*, a leggazdagabb érclelőhely a környéken, ennek a gerincébe vágott bele öt kilométer hosszú, 300 méter széles és 70 méter mély *mesterséges völgyet* a hosszú ideje tartó külszíni fejtés. Mert Rudabánya ősi bányásztelepülés. Már Nagy Lajos városi rangra emelte, s a XIV. században a harmadik helyen állt a felsőmagyarországi bányavárosok között. Az Anjouk korából származó temploma, a magyar gótika e kis remekműve, a bányaváros első felvirágzásának idejéből való igen becses műemlék.

Az ásványkincsek kutatása nem a vasérc-bányászattal kezdődött Rudabányán, eleinte a rézfejtés volt az élet lendítő ereje e tájon. A XV. században azonban kimerültek a rézfészkek, jöttek a nehéz, háborús idők is, lassan-lassan feledésbe ment a bányászkodás a Bábadomb alatt. Csak a múlt század 80-as éveiben terelődött rá újra figyelem Rudabánya érckincseire, újabb felfedezését azonban már a vasnak köszönhetette az ősi bányavároska.

Mintegy nyolcvan esztendővel ezelőtt kezdték meg Rudabányán a vasérc nagyüzemi termelését, de a bányászat igazi fellendülése csak napjainkban következett be. Az új ércelőkészítő- és dúsító mű az Aggteleki-hegység legjelentősebb ipari létesítménye, benne a gyengébb pátérc vastartalma 21-ről 42 százalékra dúsul fel.

A vasércbánya külszíni fejtéséről szép tájképet nyújt a város (MTI felvétel)

s így már gazdaságosan tudják hasznosítani nagyolvasztóink. A vasércdúsító száz méter magas kéménye a *rudabányai táj korszerű jelképe*, a mesterséges völgy rettentő szakadéka fölött.

A kifogyóban lévő barnavasérc pótlására nagyarányú kutatások kezdődtek néhány évvel ezelőtt, új lelőhelyek feltárása céljából. A munka eredményes volt, a föld felszíne alatt mintegy 50–60 méter mélységben több mint négymillió tonna ércvagyonra bukkantak. Kitermelése *újabb mesterséges völgyet* fog létrehozni, mert a friss lelőhely fölött 600 méter hosszú, 500 méter széles és 100 méter mély külszíni bányát nyitnak. Nagyteljesítményű exkavátorokkal négymillió tonna meddőanyagot kell eltávolítani, hogy elérjék az érctömzsöket. Ez a munka

1964 közepére befejeződik, s az ország legmélyebb külszíni bányájában akkor megindul a munka.

Rudabányától le egészen a Sajó völgyéig szentelepek sora húzódik: *Ormosbánya, Felsőnyárad, Kurityán, Izsófalva, Szuhakálló* föld alatti és földfelszíni bányái modern fejtő- és szállító gépekkel termelik a kőszentet, hogy táplálják a *Borsodimence* nagy ipari üzemét. Három kéményóriásával ott ágaskodik lent délen a Kazincbarcikai Erőmű, mellette a Borsodi Vegyikombinát narancssárga füstlobogója leng a Sajó teraszos síksága fölött. Keleten — a *Cserehát* lapos halomvidékén túl — pedig a *Zempléni-hegység* vulkáni kúpjainak vonulata szegi be kicsipkézve a látóhatárt.

Antalfy Gyula

FŐTŐL NYÁIG

fejtés Rudabányán

Jósvaló község látképe, előtérben a régi harangtorony

Győzelem!

1953 a győzelem éve. — Harminckét évi küzdelem és óriási áldozatvállalás után az Angol Földrajzi Társaság és a Londoni Alpine Club közös szervezésében indult expedíció két bátor résztvevője fent áll a Mount Everest-Csomolungma 8848 m magas csúcsán. 1956. májusában svájci expedíció közelíti meg a fenséges ormot. Harmadszor az É-i oldalról 1960-ban kínai hegymászók jutnak fel a Nepállal közös hegylánc legmagasabb pontjára.

1963. Ilyen előzmények után az európai, ázsiai és ausztráliai földrész fiainak példáján Amerika hegymászói is tervbe vették az „istenanya csúcs”-nak nevezett, oly sokakat csábító hegyóriás meghódítását.

A vezető Norman Dyrenfurth, az Újvilágba kivándorolt svájci alpinkutató professzor 45 éves fia, aki elérte azt, hogy három hét leforgása alatt különböző útvonalakon összesen 6 fő jutott fel a csúcra, köztük az egyik kötélkettős ezúttal első ízben DNy-DK-i irányban átmászást hajtott végre. A felvonulás egy hónapig tartott, március végén állítják fel az alaptábor, április folyamán fokozatosan építik ki további állásait, újra át kell hatolniuk a titokzatos Nyugati Gleccserteknőn (W-n Cwm) (ejtsd kum), a Nuptse és az Everest Ny-i oldala között meghúzódó fagyott Csend völgyén és eléri a D-i hágót (7986 m), a világ legmagasabban fekvő hegyi átkelőjét.

Mindjárt e kezdet kezdetén megdöbbentő szerencsétlenség történt. A Ny-i Gleccserteknőhöz vezető úton előre John Breitenbach és négy társa kötéllel biztosítva másznak a jégfa-

Újból a „VILÁG

lon, amikor a hatalmas fal rájuk szakad, ketten szerencsésen félreugrottak. John Breitenbachot azonban teljesen maga alá temette az óriási tömb, úgyhogy a késő éjszakai órákig még a teteméhez sem tudtak hozzáférni. Bénítólag hatott mindannyiukra a döbbenetes tragédia.

A D-i hágóig 5 tábor rendeztek be, majd április 30-án előretolt állásukat, a VI. tábort állítják fel 8370 m magasban. Az első májusi reggelen a 20 fokos hidegben 6 óra 15-kor J. Whittaker és Nawang Gombu serpa a hófúvás ellenére 25 kg-os csomaggal a csúcson veszi útját. Közel hét órán keresztül tart az útjuk felfelé. Őket is próbára teszi a „Hillary-féle” kémény, az a 12 m magas sziklatörés, melyen a magasság okozta nehézség és a fal simasága miatt nem könnyű átvergődni. Oxigénpalack van velük, erre feltétlenül szükségük van. Egyébként azonban a gerinc nem nyújtott nagyobb nehézségeket. Déli egy óra volt, becslés szerint fent a csúcson 30 fok hideg, amikor Whittaker a magával hozott 1,2 m-es alumíniumbotot leszúrta a csúcshavába, arra tüzte hazája, Nepal, az ENSZ és a Földrajzi Társaság zászlaját. Ragyogó idejük van, bőségesen fényképezhetnek a Makalu, Lhotse, és a többi hegyóriás irányában. Sokáig ezt sem élvezhetik, a dermesztő hideg visszafordulásra készíteti őket és 20 perc múltán az utolsó oxigénkészletük is elfogyott.

Három és félóra hosszat tart ez az oxigén nélküli állapot és szörnyen szomjaznak, mivel hópalackjukban megfagyott a magukkal hozott folyadék. A felmenetelnél szerencséjükre előrelátók voltak. A Déli csúcson tartó oxigénpalackokat rejtették el, ennek újbóli használata most mindennél többet jelentett. Este 6 órára visszaérkeznek a kiinduló táborba, ahol vezetőjük Dyrenfurth és Ang Dawa serpa vár rájuk. „Emberfeletti teljesítmény volt ebben a metsző hidegben ez az út” állapítja meg Dyrenfurth, mire Whittaker így válaszol: „Úgy éreztem magam odafent, mint egy törékeny ember.”

A tervek szerint az első győzelem után a következő együttesnek a tervezett új úton a Ny-i gerincen kellett indulnia és a csúcson találkoznia a szokásos úton feljövőkkel, majd együtt térniük vissza a VI. táborba, ill. a D-i Hágóhoz. Ilyen kereszteléseket más Himalaya csúcson már hajtottak végre, de itt a „Világ tején” még soha. A Ny-i csoportnak

a III., IV., és V. Ny-i táborra kellett kiépítenie.

A IV. Ny-i tábor 3 sátorból állt. Május 16-án éjjel kegyetlen hó és szélvihar tombolt, az alaptábor lakói megállapították, a levegő úgy súvölt állandóan, mintha lökhajtásos motorok járnának szüntelenül. Fent 7600 m-en a Ny-i IV. táborban a kifeszített sátor lakói egyszerre csak érzik, csúsznak... lefelé. A következő pillanatban már nem is csúsztak, gurultak; így gördült egymásra a két lakósátor a benne levő emberekkel, felszerelésekkel. Alattuk közel 2000 m-en az Everest É-i falletörése és tovább a tibeti gleccserek. Vagy 30 m-t gurulhattak így lefelé, amikor egy hóvájta kisebb bemélyedésben a különös „csomag” megrekedt. Reggelre a kegyetlen vihar teljesen szétrombolta a sátrakat, 8 embernek sietve kellett lemenekülnie a III. táborba. Egy napos pihenés után az idő elcsendesedett.

Május 20-án végre újra felállíthatják a Ny-i IV. tábor. A IV. tábor fölött kezdődik az ún. átlós betörés (Diagonal Ditch), az É-i oldalra jellemző sziklaparkányokkal, melyet most vékonyhavas csík borított. 8250 m-en állítják fel a Ny-i V. sz. tábor. Nem kis feladat volt ebben az oldalban valamirevaló vízszintes lapot találni, ahová sátraikat erősíthették. Hornbein és Unsoeld itt töltötte az éjszakát és azt remélték, vagy 70 m-rel felettük a hegy másik oldalán két társuk Bishop és Jerstad úgyszintén a várakozás izgalmaiban van.

Május 22-én Bishop és Jerstad már reggel 5-kor talpon voltak és ragyogó nyugodt, napfényes időben reggel 8 órakor a csúc felé indultak. Nem haladnak nagyon gyorsan, du. 1/4-kor mégis megkönnyebbülten sóhajtanak fel: megpillantják Whittaker éppen három héttel ezelőtt leszúrt rúdját a kis zászlókkal és fent állnak a csúcson! Mindketten fényképeznek, Jerstad mozgó felvételt készít, az első amatőrfilm a Csomolungma ormán. Háromnegyed óra hosszat várnak a Ny-i gerinc felől esedékes társaikra, de mindhiába! Késő van, vissza kell fordulniuk.

Horbein és Unsoeld reggel 7 órakor „száll be” a falba és abban a be-vágásban küzdik fel magukat, melyet később Horbein-hófolyosónak neveztek el. A csúcsletörés falának sárga mészhomokból és palarétegből álló harántmetszései az Everest történetéből már ismeretesek, az 1924. évi

TETEJÉN

expedíció résztvevői itt szenvedtek kudarcot. Lassan a hófolyosó végére értek. Délutánra járt az idő, tudnak-e találkozni társaikkal — kérdezték önmaguktól, vagy visszaforduljanak, de hogyan?

Folytatták útjukat felfelé. Du. 5-re érik el a Ny-i gerincet, balra tőlük Tibet, jobbra a Ny-i Gleccserteknő és még vagy 200 m a csúcsig szintben. Ahogy így Ny-ról 6 óra tájban a legmagasabb ponton érzik magukat, igazi, metszett csúcsot látnak és 11 óra mászás után ott állnak a zászlótartó rúd mellett. Boldogan, testi-lelki kimerülve.

A nap leáldozóban volt, kegyetlen hideget éreznek, de mégis zsákjukból elő tudják venni rövidhullámú kis adójukat és ugyanezen a napon a másik technikai csoda is megtörtént az Everesten: először küldött ember a csúcscról életjelet a külvilágnak. Az alaptáborból örömmel teli hangon érkezik a megnyugtató válasz. Azt is tudták azonban, hogy két barátjuk órákkal ezelőtt járhatott itt és a sötétben kell most nekivágniuk a DNy-i

gerincnek. Botorkálnak óvatosan, múlik az idő és vagy fél 10 óra tájban hangokat hallanak. Megkettőzik lépteiket, közel a tábor... 10 óra van, amikor a csúcra tervezett déli találkozó mégis megvalósul, a négy bajtárs összeölelkeznek. Az örömhöz azonban a keserves kiábrándulás párosul: a barátok itt vannak, de a tábor sehol. Vagy 250 m-rel alattuk állnak a sátrak, valahol a sötét éjszakában.

Csalóka ilyenkor a koromfekete környezet, az örök hó világában. Bizonytalanul, lassan haladnak, két óra folyamán csak 30 m-t tudnak szintben ereszkedni. Teljesen kimerülnek, nincs több oxigénjük és a tábor sehol! Éjfél után félórával a kimerültségtől összeroskadnak, itt a szabadban kell megvárniuk a reggelt.

8500 m magasban, 18 fok a fagy-pont alatt — 5 és fél óra hosszat — ez kegyetlenül megvisel minden élőlényt. A magashegymászás történetében csak Hermann Buhl vitt véghez ilyen teljesítményt 1953-ban Nanga-Parbat megmászása során. Csak annak köszönhetőek életbemaradásukat, hogy nyugodt, szélmentes volt az éjszaka. Hiába minden mozgás, elgémberednek. Csodálatos napfelkeltére virradnak, Bishop, a hivatalos fényképész azonban képtelen fagyott ujjaival gépéhez nyúlni.

Dingman és Girmi Dorje serpa várt rájuk oxigénnel, élelemmel a VI. tá-

borban, ahol a fagyási sérüléseket szenvedett 4 embert gondozásba vették. Bár ragyogó idő mellett minden előfeltétele megvolt annak, hogy most ők ketten is feljussanak a csúcra, ettől a tervüktől elálltak. A hegymászó bajtársiasság azt kívánta, maradjanak a bajbajutottak mellett és segítsék őket vissza a tavaszi melegtől átjárt zöldelő nepali völgyekbe, az emberek közé.

Az expedíció valamennyi tagja szerencsésen visszaérkezett az alaptáborba, bár a május 22-i átmászás résztvevőinek fagyási sérülései elég komolyak voltak. A siker boldog tudatában bontottak tábort, hajózták be tetemes felszerelésüket és tértek vissza hazájukba.

Július 8-án a Fehérház rózsakertjében Kennedy elnök fogadta az expedíció tagjait és ez alkalommal különleges földrajzi teljesítményekért járó Hubbard emlékéremmel tüntette ki őket, amit elsősorban az Északi-Sark felfedezője, Robert Peary kapott az akkori elnöktől. Nawang Gombu viszonzásul a magas kitüntetésért nepali kendőt — katót — akasztott az elnök nyakába, aki mosolygva vette át a finom népművészeti munkát, a meleg barátság egyszerű jelét.

Dr. Karlócai János

Mintha a Holdon járnánk. Felvétel a hegycsúcsról

Februári fények

Téli fények a Pilsben (Susóczky felvétele)

Kicsit nyugtalanító, kicsit mosolygató világ ez. Meggondolkozató és szép. A bennünket körülvevő venyigesoroknak, gyümölcsfacsoportoknak, kéken ködlő erdőknek, zöldvillanatú mezőknek néha már a tél végét jelentő illataik vannak. Egy-egy szélvédettebb, napsütött társarokban alma-, és cseresznyefáinknak, mogyoróbokrainknak rügyei már duzzadoznak.

Alig kétszáz méternyire innen, a hegyoldalba belemélyülő völgy, vagy szakadék-féléből jegenyék nyújtogatják hosszú ágaikat. Körül a hegyhátakon ragyognak a fények — süt a Nap, és a képszerű tájból csak a röpködő madarak hiányoznak: De, ha nagyon figyelünk, halljuk az örvendező ökörszem cippanásait, és kiabál a nyitnikék:

„Nyitni kék, füttyüli,
nyitni kék,
szívnek és tavasznak
nyitni kék!”

Lentről az erdő felől hidegecske szél kerekedett, kesernyészagokat hoz a tóba ömlő ér partján sorakozó fűzek felől. A domboldalon a venyigesorok sűrűjében kissé megilletődve gondolkodok rá, hogy nemsokára vége lesz a ködöknek, nátháknak, a végnélküli beszélgetéseknek. S eljönnek újra a tavaszi napfényes napok.

Most még minden aluszik, hó alatt az erdő, de a hegycsúcsokon már különös, inkább csak sejtett hangok kelnek, és a türelmetlenebb barkák már nyitogatják selyempillájú szemüket, és csodálkoznak, amikor a felhők mögé bújó nap alatt dideregve begombolkozunk.

Minden és mindenki készülődésben van, nyugtalanul, lázasan örvendeznek a fénynek.

Az alacsony kerti háztetön túl nyújtózkodik a tájék, még fázik a ribizkebokor és az ereszhez támaszkodó mogyorócsereje. Itt-ott egy-egy megriadó nyúl ugrik fel a madársalátának is nevezett macskagyökér friss hajtása mellől.

A hó alatt éled a természet, a napfény már a tavaszt sejteti...

BORSI DARÁZS JÓZSEF

A művelt turista állandóan gyarapítani igyekszik szellemi kincseit. A természeti szépségek keresése mellett — amely örök és változhatatlan motívuma a természetjárásnak — a szép és igaz emberi alkotások megismerése is mindinkább helyet kap. A műemlékek külső szépsége és belső díszel, szobrai és festményei sok gyönyörűséget nyújtanak vándorlásainkon. Egyes természetbarát szakosztályok már szervezeten végzik ezt, beiktatva mindenkor programjukba művészeti életünk eseményeit is.

„Magyar hegyvidék” ... Valóban a magyar hegyvidék tárul itt a látogató elé. Luzsicza Lajos — aki turistának vallja magát — bebarangolta hegységeinket. És megörökítette szépségüket Csupa szín, csupa hangulat, csupa tájképi szépség az egész kiállítás. A valóság jelenik meg előttünk a vásznanon. A művész „nem tért el az ábrázolt táj jellegétől, nem épített fel képzeletszülte látomásokat” — mondja a művészeti értékelés. Ráismerünk hegyvidékeinkre.

„MAGYAR HEGYVIDÉK”

LUZSICZA LAJOS FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA

Ha földrajzi rendbe állítanánk a képeket, összefüggő vonal alakulna ki a Balatontól a Hegyaljáig: a „Badacsony”, a „Gulácsi hegy”, a „Kilátás a Szentgyörgyhegyről” a tapolcai öböl vulkánikus hegyeit örökíti meg; a „Bakonyi táj” és a „Bánya a Bakonyban” már beljebb visz, a Bakony hegyei közé; a Gerecsét a „Falu a Gerecsében” képviseli; a Pilis szépségeiről több kép szól („Pilis táj”, „A Pilisi hegyek”, „Visegrád”, „Kilátás Visegrádra”, stb); a Börzsönyt több évszakban is bemutat-

ja a művész („Tél a Börzsönyben”, „Királyrét télen”, Börzsönyi ős, stb); a két hegyvidék által közrefogott Dunakanyar is néltatva van: „Koratavaszi a Dunakanyarban”, „Dunakanyar Zebegénynél”, stb.; a Cserhátot többek között a bájos „Hollókői részlet” képviseli; a Mátrát Mátrakeresztésnél látjuk („Mátrakeresztési táj”); egy szép fekvésű erdészház is megjelenik („Erdészház a Mátrában”); „A Bükk Dédesnél” egyik szép részlete a hegyvidéknek; a Hegyalját a nagyon hangulatos „Tolcs-

vai táj” képviseli. Szépek a Budai hegyekről készült képek is; a „Tájrézlet a Hármasfőhegyről”, a kékkék tónusú „Zsíros hegy”; a „Kilátás a Nagyszénésről”, a háttérben a Pilis hatalmas tömegével.

Milyen újszerű és milyen hatásos propagandája mindez a magyar föld szépségeinek, s azon keresztül mozgalmunknak!

A kiállító művész érdeme — a képek művészi értékén kívül — a teljességre való törekvés is. A kiállított mintegy 70 db festmény és metszet méltóan képviseli a magyar hegyvidéket. Szintén minden hegyvidékünkkel találkozunk. És szívesen találkozunk ezekkel a szép képekkel turistaházainkban is. És szép lenne, ha a legjobbakról színes levelezőlapok is készülne; örömmel vásárolnák az illető tájon barangoló turisták.

Pápa Miklós dr.

Forrásmunkák: Csap Erzsébet Luzsicza Lajos festőművész kiállítása.

Oelmacher Anna: Luzsicza Lajos képei a Csók Galériában.

„Dunakanyar Zebegénynél” (Luzsicza olajfestménye)

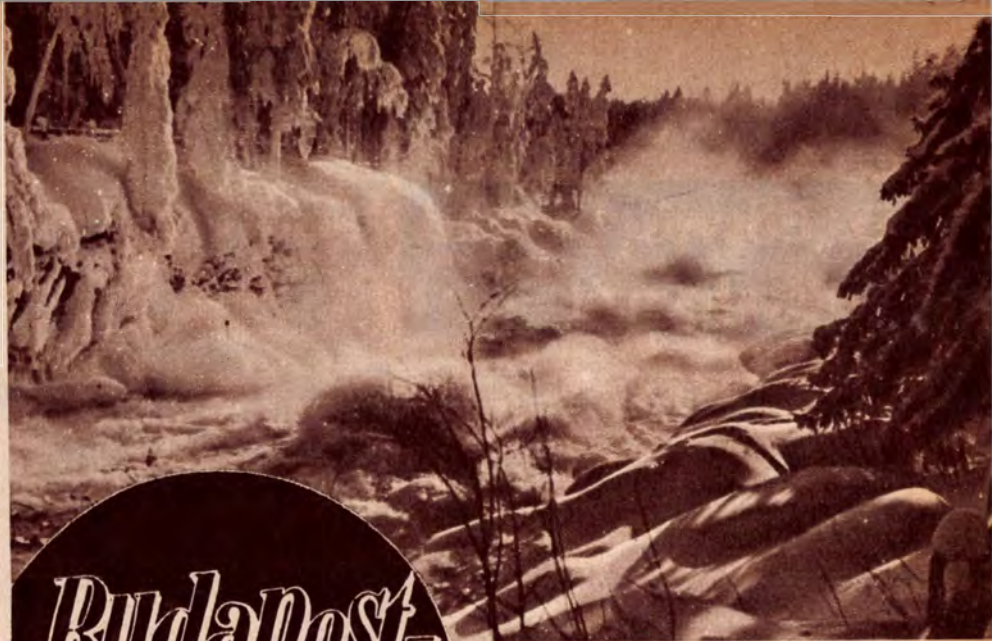
Ha valaki Komáromban a kerékpár és a jól megtömött hátizsák láttán megkérdezte volna Habán Lászlót, hogy hová készül, alaposan meglepődött volna a válaszon. „Csak ide a szomszédba, Finnországba egy rövid kerékpár-túrára.” Itt Komáromnál átugrom Csehszlovákiába, végigkarikázom a Vág-völgyén, Poprádon kicsit kiúszom magam, aztán irány Zakopáne. Zakopánéból torony iránt Krakkóba, onnan már csak egy macskaugrás Varsó, ott balraátot csinálok, rátérek a tenger felé vezető útra és Gdyniáig meg sem állok. Miután Mózes óta még senki sem tudott átjutni száraz lábbal a tengeren, de biciklin sem, hajóra szállok és egy-kettő Finnországban, illetve Helsinkiben vagyok. Ennyi az egész...”

Habán László tulajdonképpen két ötletnek köszönheti, hogy tavaly eljutott Finnországba. Az egyik: fejébe vette, hogy megtanul svédül. Az eredmény: ma már nem lehetne eladni Svédországban, mert elég jól beszéli a nyelvet. A másik ötlet: elhárította, hogy kerékpáron elmegy Svédországba, szerette volna megismerni az országot, az ott élő embereket. (Tréningként előzőleg csinált egy 22 napos 1300 kilométeres túrát Csehszlovákiában.) Hát ez már nehezebben ment. Ember tervez és a követség végez... Szóval nem kapta meg a svéd vízumot. Más suttavágtatna volna a szép útitervet. De Habán László nem olyan fábió faragták, hogy az első akadállynál feladja a küzdelmet. Finnországba kért vízumot, s megkapta. A többi már úgy ment, mint a karikacsapás. Tavaly július 20-án aztán vígan karikázott Komárom felé versenykerékpárral, s még aznap át is lépte a cseh határt.

Komáromból Nyitrán át végig a Vág völgyén haladt, célja Poprád volt, majd a lengyel Zakopáneig végig esőben és nagy ködben tette meg az utat. Jól jött most a vihar-kabát. Minden elővigyázatosságára szükség volt, hogy le ne bukfencezen valami szakadékba. Hála a jó gépének, baj nélkül megúsza a Magas-Tátrát. Egy napot pihent, aztán hajrá tovább Krakkóba.

Dél-Lengyelország szelíd dombvidékén végigkarikázva a „leglengyelebb” folyó, a szeszélyes Visztula partiához érve már messziről szemébe tűnt egy fehér mézsköszirt, a Wawel dombja, s Krakkó városa. Nem is tudta, hogy a rendelkezésére álló rövid idő alatt mit csodáljon meg. A Wawel dombján épült királyi várat, a székesegyházat, amelynek kriptájában az ország nagy királyai — köztük Báthory István — alusszák örök álmukat, a város főterén, a Ryneken található Posztócsarnokot, a régi városházát és híres tornyát, a Collegium Maiust. Mind megannyi meglevénedett történelemkönyv. Fájó szívvel hagyta ott a várost és indult tovább Varsóba.

Hat napot töltött itt és nagyon sok szépet látott. Az újjáépített Varsó

Budapest-Helsinkii

kerékpáron

Finnország: Az Imatra egyik csodálatos része

is. Elményeiről napokig tudna mesélni. Amikor megtudták, hogy magyar, mindenütt a legnagyobb szeretettel fogadták és szinte kézzől kézre adták.

Mi tetszett neki Finnországban a legjobban? Nehéz erre válaszolni. A modern lakóházakból álló tiszta városok, a gyönyörű fenyő és nyírfaterdők, a rengeteg tó, a jól gépesített tanyák, fejlett mezőgazdaságuk. Kotkában — ebben a kikötővárosban — a nagy hajóforgalmat csodálta meg. A világ minden tájáról érkeznek ide és indulnak innen áruval megrakott hajók. Porvoóban, a tenger öble egészen a város közepébe nyúlik. Rengeteg a motorcsónak, amit szinte autóbusz helyett használnak. Vasárnap a város lakói az öbölben csónakáznak, szinte ez a korzó.

Fürdött a szaunákban. A finnek — akárcsak a régi görögök és rómaiak — itt beszélnek meg fontos dolgukat. Lakott olyan tanyai családoknál, ahol a földműveléssel foglalkozó apa és anya főiskolát végzett és gyermekeik is egyetemre járnak. El látogatott egy ismerős családhoz is, a két fiúval levelezés útján ismerkedett össze, címüket a DIVSZ Világifjúság c. lapjából vette.

Nagyon vendégszerető nép a finn, s a magyarokat különösen szívélyesen fogadják. Ezzel a benyomással távozott finn barátaitól, akik még azt is elintézték, hogy egy olcsó teherhajón térhetett vissza Lengyelországba. Így aztán pénzéből futotta visszafelé is.

Habán László 24 éves lakatossegéd, most új terven törli a fejt. Svédországi útjáról nem mondott le. Most azonban NDK-n keresztül akar Stockholmba jutni. Azt vallja: „szép dolog a korszerű technika, de aki siet, az keveset lát a világból, különösen 8—10 000 méter magasból. Csak aki lassan jár, mindent meg néz, együtt él azokkal, ahová utazott, csak az lát az emberek szívébe, ismerheti meg gondolataikat, életüket, s országukat.”

gyönyörű, de neki Krakkó jobban tetszett. A hatnapi pihenése nagy szüksége volt, hiszen egyvégteiben akarta megtenni a Varsótól Gdyniáig tartó 356 kilométeres utat. Ez volt a leghosszabb útszakasza, de két nap alatt megtette. Augusztus 8-án már Gdyniában volt és csodálattal szemlélte a tengert, amely nemsokára hátára veszi őt kerékpárjával együtt. Itt érte az első bosszúság, mióta elindult. Az IBUSZ odahaza nem tudta tájékoztatni a Finnországba induló hajó menetrendjéről. Ennek az volt a következménye, hogy az orra előtt ment el a hajó és meg kellett várnia a következő indulását. Bosszúsága még nagyobb lett, amikor kiderült: a jegy ára Helsinkiiig még turista osztályon is felemészti kis vagyonának a felét. Valahogy majd csak lesz, gondolta, hajóra szállt és egy nap utazás után Helsinkibe érkezett. A kikötőben Odüsszeusz sóhaja jutott eszébe:

„Jaj nekem, újra milyen népek földjére jutottam? Dölyfősek-é, vadak-é, törvénnyel mit sem törődök... vagy vendégszeretők, s elméjük Ieli az istent?”

Vagyis turista nyelvre fordítva: „Találok-e jóbarátokra, akik kisértetek szállással, egy-egy ebéddel, vacsorával.” Talált.

Helsinkiben csak két napot töltött. A tiszta derűt és nyugalmat árasztó város szép ligeteivel, nyírfáival nagyon tetszett neki.

A tengerpart mentén sorra járta a legközelebbi kisvárosokat. Járt Kotkában, Haminában, Luviisában, Porvoóban, és lakott kis tanyákon

az „Eötvös Loránd” turistaházról

Tiszta időben Dobogókőről be lehet látni az egész Dunakanyart, a Pilis, a Börzsöny hegyeit, lankáit, s még a távolban királyian emelkedő Magas-Tátráig is elér a szem.

Máskor sűrűn gomolygó köd ül a völgyben, a hegyek oldalán. S a felhőtengerből mintegy szigetként emelkednek ki a napsütötte csúcsok. Dobogókő is ragyog a napban. Szikrázóan hófehér itt minden: az utak, az erdők, a turistaház. S az égbolt tisztán, derűskéken mosolyog a tájra.

Két ifjú természetbaráttal találkozunk a turista-házhoz vezető úton. Arcukat kicsípte a hideg.

— A szarvasi Öntözési Kutató Intézet munkatársai vagyunk, mindketten mérnökök — mondja Császár Imre. Szabadságunkat töltjük, s tölthetnénk-e szebben, mint azzal, hogy Dobogókő környékén barangolunk? A nagy lapos Alföld után változatosságot jelent számunkra a hegymászás, a jó pilisi levegő, a völgyek, a csúcsok, az erdők látványa. Ez az igazi kikapcsolódás! Ma például gyalog jöttünk Szentendréről ideig a jeges úton.

— Dobogókőt mindig úthá ejtjük, hacsak erre járunk — teszi hozzá Várday György, a másik fiatal mérnök. Nagyon szeretem itt a kilátást, a turistaházat. „Visszatérő vendég” vagyok Dobogókőn.

Blau Imrénével bent a házban ismerkedünk meg. Úgy beszél Dobogókőről, mint második otthonáról:

— Nyolcvankét esztendő vagyok, hatvan éve járok Dobogókőre, mint szervezett turista. Szítem, korcsolyáztam, úsztam, sokat motoroztam a Dunán. Abban az időben jármű még nem járt erre, a női sportoló pedig ritkaság számba ment. Emlékszem, egyszer sífelszereléssel mentem végig a Szent István körúton. Valaki megkérdezte, hogy mi ez a lécs... Húsz éve egyedül élek, de a természetbarátok nagy családjá-

1906. június 3.
A dobogókői Eötvös
Loránd menedékház
felavatása

Ilyen ma a ház főépülete

ban nem vagyok elhagyott. A magaslati levegő, a kitűnő koszt a turistaházban, s a gondnokék tapintata, figyelmessége teszi kedvessé számomra ezt a helyet. Mikor innen hazamegyek, mindig úgy érzem, tíz évet fiatalodtam. Frisségemet annak köszönhetem, hogy egész életemben természetjáró és sportoló voltam, és tudtam gyönyörködni a természet szépségeiben.

Kökény László gondnokot és feleségét, aki gazdaszszonyként dolgozik a házban, mindenki dicséri: a jó ellátás, a kellemes hangulat elsősorban az ő érdemük.

— 1949 óta, a vállalat megalakulása óta ezen az egy helyen dolgozom feleségemmel együtt — mondja Kökény László. Összenötünk a házzal, szívügyünk, hogy minden a legnagyobb rendben menjen itt. Tennivaló adódik elég! Télen

száz, nyáron száznegyven férőhelyünk van. Az igazi turisták csak három-négy napig maradnak egy helyen, aztán tovább vándorolnak. Sok gyerek-vendégünk is szokott lenni. Pedagógusok hozzák őket, nyolc-ötven gyereket egyszerre. Januártól március közepéig különféle állami és társadalmi szervek tanfolyamokat rendeznek nálunk. Olimpiák előtt pedig a sportolókat hozzák ide kondíció-feljavításra. Úszók, vízipólozók, ökölvívők, műugrók, sakkozók gyűjtenek erőt nálunk a sorsdöntő mérkőzések előtt. Rendszerint meg is van az eredmény!

Dobogókő központi elhelyezkedésű csúcs, minden irányba lehet innen kirándulásokat tenni. Nemcsoda, hogy a természetjárók már igen korán kiszemelték maguknak ezt a helyet, és 1896-ban itt építették az ország első turistaházát, azt a

faházat, amely a főépület mellett helyezkedik el. Az Eötvös Lorándról elnevezett főépületet 1906-ban avatták. Méltóan emlékeztek meg Eötvös Lorándról, aki geodéziai szempontból felmérte a Pilit. Van még egy köépületünk és tíz — csak nyáron üzemelő week-end házuk, amelyekben egyenként négy fekhely van, olyan rendszerű, mint a hálókocsi.

Minden szobába bevezettük a villanyt és a folyóvizet. Szobáink általában 1—4 ágyasak, a turista-szobák 10—12 ágyasak. A jövőre nézve nagy terveink vannak: kétszáz személyes turistaszállóval bővíti majd ez a centrum. Két hold területet igényeltünk hozzá, amelyet a természetjárók segítségével parkírozni fogunk, még pedig úgy, hogy a növények a Pilis egész flóráját képviseljék. A Kinnizi turista-egyesület felajánlást tett ennek az elképzelésnek a megoldására.

Kilátótornyot is megérdemlne Dobogókő. A Dunakanyar Intéző Bizottság igen praktikus megoldást vett tervbe: A környéknek szüksége van olyan víztornyra, amely hosszonyeg órán túl is biztosítani tudja a vízellátás zavartalanságát. Ezt a megépítésre kerülő víztornyot képezne ki egyúttal kilátótornyá.

Szépek az elgondolások, a tervek, de szépek az eddig elért eredmények is. Csepket sem csodálkozom, amikor a vendégeknyvbén a sok külföldi és magyar látogató elismerő sorait olvasom, s az aláírások között olyan neveket látok, mint David Ojsztrah, Kodály Zoltán, Bordy Bella. (x)

A középső Cserhát legékesebb gyöngyszeme Hollókő, úgy értem ez a legszebb falu, amit eddig hazánkban láttam. Felső fekvésű völgykatlan mélyén, a hosszú Szárhegy északi lábánál egyetlen lefelé tartó utcából áll. Mintha gyermekkorunk csodás meseinek legszebb illusztrációja elevedett volna meg, úgy tárul elének a palóc multat őrző, közel nyolcszáz éves kis község. A hosszú völgyre épített házak utca felé lejtő ferde alapja szokatlan a szemnek, de harmonikusan hatnak. A szőlővel befuttatott házak szinte ülnek a hegyoldalon, elől pedig magasan felpócolva könyökölnek a szűk utcára. Az asszonyok, lányok népviselete megkapóan szép és nemesen egyszerű, ruhájuk színeiben még él a régi idők hangulata.

A falu gyümölcsöskertjeiből a déli oldalon, szinte a szilvafák tövéből emelkedik a Szárhegy, melynek északnyugati sziklacsúcsán egy óriási andezit sziklatömbön áll magasan a vár. Csodálatos látvány, tekintélyes tömege lenyűgöző. Talán az egyiptomi piramisok lehetnek hasonló hatással a csodaváró turistákra.

Hollókőt legkönnyebb megközelíteni Pásztórol autóbusszal, vagy Szécsényből, ha a menetrendszerű autóbusszok már elmentek, a bányász-buszok is készséggel elvisznek. A vérbeli turistának azonban a legszebb útja: Pásztó—Felsőtold—Hollókő napfényes tetőkkel, árnyas erdőkkel, mély szurdokokkal teleszort útszakasza. Ennek a legszebb része a Felsőtold után játékos patakkal ékesített árnyas völgye, a Fekete-hegy és a Szárhegy között, honnan az ösvény hamarosan felvezet a Szárhegy gerincére, s jobbról a szálerdőt elhagyva, pázsitzőnyegen érkezünk Hollókő vára romjai alá.

A várba csak a hegyhát felől — kelet felől — juthatunk fel. Ahol felkapaszkodunk, ott egykor mély árok húzódott, mely elválasztotta a várat a hegyháttól. Köröskörül szédítően meredek sziklafal pereméről indulnak a falak. A korszerű fegyverek feltalálása előtt ezt a várat valóban csak a madár vehette be.

A látvány felejthetetlen a fellegvárból: keletről a hegygerinc, s

HOLLÓKŐ

I VÁR ROMJAINÁL

Az Öregtorony sarkából már kiszedték a kőveket

alatta sűrű lombok között a falu, majd termékeny halmok mögött a Nagy- és a Kis-Zsunyi hegy erdői sötétlenek. A keleti látóhatár alján lilás párából a Mátra nyugati bércei, csúcsai emelkednek. Délen a Fekete-hegy, azon túl a Dobogó-tető erdőrengetegei aranylanak a délutánba hajló verőfényben. Nyugaton sárga tarlók, haragoszöld kukoricások, rétek és legelők mögött a Hársas észak—déli irányú vonulata, s a Pusztavár 459 m magas csúcsa emelkedik ki az erdőországból. Északra szelíd halmok hullamai vonulnak fel egészen a Karancsig.

Egykor véres ostrom-harcok folytak itt, békés időben pedig nagy vigadozások, bár a végvári vitézek élete békében is nehéz volt, a zsold nagyon szűken csorgott mindig a bécsi udvarból. Most túl csendes itt minden, szinte mozdulatlan az egész táj, a gerinc várakában egy öreg paraszt legelteti két tehenét, a falu szélső fái alatt kislányok őrzik a libákat, boldogan labdáznak. Jó látni e kevés mozgást, mert a múlt szinte nyomasztóan jön a falakból, s mi eltöprengünk az idők hosszú során.

A vár a Kasics nemzetség ősi birtoka volt és a XIII. század utolsó évtizedében épült. E nemzetség le-

származottjai 1310-ben Csak Máténak adják át a várat. Károly Róbert király 1313. április 24-én ugyane nemzetségből származó hű vitézének Szécsényi Tamás lublói várnagynak, a későbbi erdélyi vajdának adományozza. A XV. század közepéig a vár a Szécsényi-család birtoka, de Szécsényi Lászlótól 1442-ben Giskra huszitái elveszik a várat. A család utolsó férfi tagja 1454-ben 40 ezer arany forintért elzalogosítja a várat és a hozzátartozó birtokokat Ország Mihály nádornak és Losonczy Albert főispánnak. A Szécsényi-család kihalásával Mátyás király 1461. június 29-én örök adományként a két zálogos főúrnak adja a husziták elleni harcokban szerzett érdemeik elismerésül.

A Losonczy-család megerősíti az öregtoronyt, s hatalmas palotát építtet mellé. Buda eleste után Hollókő is őrseget kap, az 1550-es években a várnagya, Kapitány György, a híres bajvívó, kinek 1550. augusztus 10-én Hubiár agával, a bujaki vár alatti „vitézi próbáját” Tinódi Lantos Sebestyén is megénekli. A vitéz kapitány 1552 júliusában már nem tartózkodik Hollókőn, mert Sággy András és Csáky Imre várnagyok harc nélkül átadják a töröknek. Losonczyak kihalása után végleg az Ország-család birtoka lesz.

1663-ban újból a török itt az úr, csak 1683-ban Szobiesky János, lengyel király szabadítja fel végleg, s már a rombolást is megkezdik. A kuruc háborúk alatt nincsen jelentősége, a szatmári békekötés után a császári aknások levégőbe röptik.

A nap lassan lebukott a Csóka-hegy mögé, s mi a faluba tértünk. Kiülünk szíves házigazdánkkal a szőlővel takart erkélyre, itt hallgatjuk a várról szóló történeteket.

Pataki Ferenc

Kilátás a hollókői váról (Jánosházi felvételen)

A HATA'RON TÚL

Erik Tobé, a Nemzetközi Tájékoztató-sport Szövetség elnökének Székely Miklóshoz, a Magyar Természetbarát Szövetség főtájkához írt leveléből: „... Nagyon jó tájékoztató-újságot kívánok 1964-re. Úgy sejttem, hogy Magyarország eredményes lesz, az Európa-Bajnokságon!
Sok köszönet a magyarországi szép napokért, a nagy vendégszeretetért és barátságért. Szívélyesen üdvözölöm a magyar természetbarátokat...”

TENZING serpa, a Mount Everest világhírű megmászója ez év júniusától, szeptemberig mint alpinista oktató az ausztriai természetbarátok turista egyesülete magashegy iskolájában fog működni. Az iskolát a Kaprun térségében, a Glockner-csoportban tartják. Vezetője Fritz Moravec a Gasherbrum II. (Himalája) 8035 m-es csúcs legyőzője. A magashegy iskolá-

ban eddig sok alpinistát képeztek ki, akik között az osztrákokon és az egyéb közép-európai nemzetiségűeken kívül amerikaiak, dánok és izraeliek is voltak. Ez évben magyar hegyászok is kaptak meghívást kiképzésre, ill. továbbképzésre a Moserboden-i völgyzárógát közelében levő magashegy iskolába.

A JURA lesz a II. Tájékoztató Európa-Bajnokság színhelye. A 41 000 km² kiterjedésű Svájc, Európa területének szűken 1/2%-át foglalja el. 5 és 1/2 millió lakosa Európa lakosságának 1%-a. Területének 60%-a az Alpokra, 30%-a a Mittelland-ra 10%-a a Jurára esik. A lakosság 20%-a az Alpokban, 10%-a a Jurában el és a középterületekre 70% jut. Ebből nagyon különbözően alakul a népsűrűség. A hegyi kantonokban kb. 20 lakos jut egy km²-re (mint Svédországban), az ipari közép-

kantonokban viszont 500 lakos él négyzetkilométerenként (mint Belgiumban, vagy Hollandiában).

A Jura Svájc nyugati részén terül el. Nagyobb helységei Genf, Neuenburg, La Chaux de Fonds és Basel. A déli részen levő Ketténjura 500–1000 méter magasságban levő, csaknem párhuzamos völgyekkel alkalmasabb a tájékoztató versenyre, mint az északibb Tafeljura. A Ketténjura hegyléncel 1700 méterig emelkednek. Csaknem kizárólag fenyőerdővel sűrűn fedett terület, amit csak ritkán szakítanak meg legelők. Vízszegény terület. A legelőknél a kunyhók tetőjéről ciszternákba gyűjtött vizet itatják az állatokat. Az északkelet felé nyíló völgyek igen szélesek. Télen a Jurában mérik a legnagyobb hidegeket, egészen -40 C fokig. A köves, gódrós talaj járhatóságát nehezíti a mindent takaró aljnövényzet. Az erdő fokozatosan megy át a legelőbe és így nincsenek tájékoztatóra alkalmas erdőszélek. A ritka úthálózat miatt a tájékoztató leginkább a legelők, rétek közötti kőfalak segítek.

Ebben a térségben kerül megrendezésre 1964. szeptember 26–27-én a II. Tájékoztató Európa Bajnokság, melyen hazánk legjobb női és férfi tájékoztató-versenyzői is elindulnak.

A 6510 m-es Engels-csúcsot a dél-nyugati gerincen át először mászta meg a szovjet Nyekraszov, Sivljukov és Gavrilov, valamint Demcsenko és Logvinova hegyászokból álló csoport.

Novi Sadon, Jugoszláviában rendezték a IX. Nemzetközi Dunatúra előkészítő konferenciáját. Az 1963. december 28–29-én megtartott konferencián a csehszlovák, jugoszláv, magyar és osztrák küldöttek megállapodtak a túra időpontjában. E szerint Linzből 1964. július 17-én indul a túra és 1964. augusztus 21-én fejeződik be Kladován. Budapestén július 30-tól augusztus 2-ig lesznek a túra résztvevői. A konferencián történt megállapodás szerint új csatlakozó túszerkezt szerveznek Jugoszláviában a Vrbason, Unán és Meretván, Magyarországon pedig a Balatonra. A konferencián magyar részről Unger István (MKKSz) és dr. Pompéry Béla (MTSZ) vettek részt.

ROMLÁSNAK INDULT...

A kékeddi Mátyás király kastély ablakaiban, amint a képen is láthatjuk, tyúkok ülnek, gaz veri fel az udvart, a falak omladoznak, egyszóval az egész kastély pusztulásnak indult — írja Técsy Katalin olvasónk.

Az Országos Műemléki Felügyelőségnek, ezideig nem sikerült a Tanácsnál elérnie, hogy a kastélyba betelepített lakóknak adjanak lakást és megkezdhesse a tatarozást. Addig is az épület külső falazatát kellene tatarozni, mert így a kastély végleg tönkremegy.

EMLEKEZÉS...

Egyedül indultam a Kevélynyergyi menedékházhoz. A Csúcs-hegyi megállótól a kék jelzésen, a nagy Kevély oldalán, szép erdei úton, fel a menedékházhoz. A reggel kissé páras, de gyorsan szivódik fel a köd.

A menedékházhoz vivő úton emlékeket idéztem az évtizedekből, amikor megálltam kis szusszanásokra. Valamikor régen erre is, arra is jártunk, ifjan, vidáman, sokan. Akkor — bár tilos volt — mindig énekeltek és dacos ellenállás tett bennünket erőssé és büszkévé. Hol vannak a régi harcostársak? — idéztem őket. Emlékképpen megjelennek, de a valóság már rég elhamvasztotta őket. Alig-alig maradt néhány, kikkel szót lehet váltani. A táj alig változott, a kövek, a fák, az utak megmaradtak, csak a lépteink nyomát mosta el az idő és az ifjú lendületes erőt.

Mily sokszor taposták lábaink a Kevélyoldal útját, amikor építettük a mi büszke erődünket; a Kevélynyergyi menedékházat. Mindig népesek voltak ezek a kirándulások, hiszen mi munkásterületet — Pesterzsébetet — képviseltük. Mily öröm volt akkor minden új tag, a nagy csoportos kirándulások, behatolások a tilos erdőkbe, hegyekbe, a forrásfoglalások, munkatúrák.

A mozgalom erősségei voltunk, akikkel számoltak és akikre számítottak. A fasizmus győtrő éve, az ellenállás megriktította a sorainkat, de akik megérték újat hozó piros hajnalát, újból munkát kértek, a nenezéből, ahol bátorság és önszeládozás kellett. Nyennek ismerem én őket, ilyenek szerettem én őket, ahogy előbbem jöttek a rég járt utakon.

S elindultam egyedül a házhoz, ahol már újból barátokat találtam. Az asztaloknál a téli napfényben, a sok fiatal.

Holczér Ilona

A negyedik túravezetői tanfolyam

A Magyar Természetbarát Szövetség Kádár Jenő tanár vezetése mellett negyedszer rendezte meg Magyarokúton a túravezetői tanfolyamot, amelyen 28 természetjáró diák vett részt.

A tanfolyamon a résztvevők tereptannal, elsősegélynyújtással foglalkoztak, előadást hallgattak a sportpolitikáról, de irodalmi előadások keretében is ismerkedtek a természet szépségeivel. A tanfolyam programjában tájékoztató versenyek is szerepeltek és természetesen a hallgatóknak meghatározott túrákat is kellett vezetniük.

A tanfolyamot meglátogatta Gimesi István, az MTSZ Ifjúsági Bizottságának vezetője, aki a magyarkúti tanfolyamon kívül ellenőrizte a dömörkapui és a várkúti tanfolyamokat is.

A BODORI FÁ

„Tisztelt Szerkesztőség! Legutóbbi számunkban érdekes riportot közltek a Süveges hegyi nagy tisztáson található több évszázados fáról, az úgynevezett Bodori fáról. A szerző azonban úgy látszik nem tudja, honnan származik ennek a hatalmas tölgynek a neve. Majd én megmagyarázom. A XVII. században erre felé volt a Jeszenay grófok major-sága. A grófnak volt egy csodálatos szép hajadon lánya, bizonyos nevezetű Tilda. Az édesanyja korán elhalálozván, az apa újra nősült és egy javakorabeli, szemre igen csinos, de lelkében gonosz asszonyt vezetett oltárhoz. A mostoha szerfölött féltékeny volt nevelt leánya, Tilda szépségére és arra kényszeríté, hogy haját jobbjáglány módjára simára fésülje. Tilda zokogva járkált az erdőn és titokban a nagy tisztás tölgyfája alatt bodorította a haját. Innen származik az elnevezés: Bodori fa... Ezt illenék ám tudni, szerkesztő úr... Tisztelettel: Ásatag Ágoston, nyugalmazott főszámvevő.”

„Tisztelt Szerkesztőség! Olvastam Ásatag Ágoston zagyaságoktól hemzsegő levelét az úgynevezett Bodori fáról. Az egészet az utjából szopta. A Bodori fa elnevezésének hiteles története ugyanis a következő. Mikor Napóleon 1812-ben a borodinói ütközetben vereséget szenvedett Kutuzov csapataitól, a környékbeli szerb lakosság, kik az oroszokat testvéreinek tekintették, erősen fellelkessült. Unnepélyt tartottak nevezett tölgyfa alatt és azt a történelmi csata színhelyéről Borodinó fának keresztelték el. A magyar nyelvben nem ismeretlen a mássalhangzók felcserélése. (Pl. kánál — kalán); így alakította át a nyelvhasználat a Borodinót Bodorinóvá, majd hogy rövidebb legyen Bodorivá. Innen a Bodori fa. Aki még ezt se tudja az menjen a sóhivatalba. Tisztelettel: Boh Emese, történész.”

„Tisztelt Szerkesztőség! Ha-ha-ha... Még most is nyilalok az oldalam a kacagástól, ha arra a levélre gondolok, amely a Bodori fa elnevezését a borodinói csatától származtatja. Az illető jobban tenné, ha a Lipót mező jelentését tanulmányozná állhatatosan, arra még szüksége lehet. A Bodori fa onnan kapta ezt a nevet (de hiszen ezt minden gyerek tudja), hogy a környéken volt a híres-nevezetes Bodori Bandi zsványtanyája. Az ezernyolcszázhuszas évek rettegett (ám ma már kevésbé ismert) betyárvezére, innen figyelte a Bécs felé haladó postakocsi útját, s ha a kíséret nem látszott túl veszélyesnek, rajta ütött a delizsánszon. A zsákmányt rendszeresen a nagy tölgyfa tövé-

ben osztották szét, ugyanitt tartották évi közgyűléseket, amelyen a nyereségrészesedést porciózták. A Bodori fa tehát egészen egyszerűen — Bodori fája. Nem szegény, ha ez valaki nem tudja, de legalább ne akarja megetetni az olvasókat mindenféle maszlaggal. Tisztelettel: Koth Nyeles Alfréd, időmilliomos.”

„Tisztelt Szerkesztőség! Elég volt! Fennen kiáltom: elég volt a tudománytalan, hozzá nem értő magyarázatokból. A Bodori fának semmi köze a kisasszonyhoz, aki állítólag itt tupirozta volna magát, sem Kutuzovhoz, sem a betyárhoz, aki mellesleg, már azért sem lehetett névadója a fának, mert soha nem is létezett. A Bodori kifejezést nem vezethetjük le a magyar nyelvből, mert a szó német eredetű. Pontosan 1789. május 27-én keletkezett ez az elnevezés. Egy neves augsburgi utazó, bizonyos nevezetű Pöschlpümpfl Jeromos magyarországi körútja során vizet kutatott. Mikor a hegytetőre ért, ahol a nagy fa állott, a földben zubogást hallott. Lehasalt hát és fülét a talajhoz illesztette, hogy a hangokat jobban észlelhessen. Talaj az németül „Boden”, fül pedig „Ohr”, a kettő összevonásából született meg a Boden-

ohr-baum, amelyből, később a baumszó és az -en lekopott, maradt a Bodohr, illetve magyarul Bodor, képzős formájában Bodori. Innen a Bodori fa. Aber, warum wissen sie das nicht?! Mit Hochachtung: Pöschlpümpfl Adalbert, Soroksár.

„Tisztelt szerkesztő úr! Hallottam, hogy az újságban vitatják a bodori fát, hát gondoltam meg mondom az igazat mert azt csak én tudom mi az igaz, mert hogy én vonék a környéken a mezőre meg a legöregebb embőr. A nevet én attam annak a fának, joban mondva nem is én, hanem a kutyuskám, mivel mindig együtt járjuk az erdőt mezőt. Jó kis kutya ez a Bodri, hűséges, soha nem csattangol el. Az a szokása neki, hogy amikor a nagy tölgyfához érünk, ott mindig megáll, mert a kutya is ember, neki is lehet dolga, kivált ha egy ojan szép nagy fát talál. Mivel a Bodri mindig megállt és elvegte, no amit kelet, hát azért híttam én azt a fát úgy, hogy Bodri fa, oszt aztat már nem tudom, ki kerekítette ki a Bodrit, Bodorira, ezt már mongyák meg maguk. Tisztelettel: T. Kis János volt mezőőr.

A leveleket közzétette:

Novobáczky Sándor

A RAGADOZÓ MADARAK BÉLYEGSORA

BÉLYEGSAROK

A szirti sas (Aquila Chrysaetos, 3 Ft. 1948. sz.) a madarak királya már nem fészkel hazánk területén. Legfeljebb egy kóborló fiatal téved északraleti hegyeinkbe. Sajnos kipusztulóban van már a halászas is (Pandion Haliaetus, 40 fill. 1948. sz.), mely legnagyobb ragadozó madarunk. Kiterjesztett szárnyainak szélessége 120–140 cm, testének hossza 85–95 cm. A Duna és a Tisza mentén fészkel még néhány.

A törpe sas (Hieraetus Pennatus, 80 fill. 1948. sz.) vizes helyekkel és síksággal szomszédos erdőkben még helyütt fészkel. Hossza az ötven cm-t nem éri el és ezért sokszor az ölyvvel tévesztik össze. Apróbb madaraink nagy pusztítója, káros. A sorozat 1 Ft-os értéken az Észak-Amerikában élő fehérfejű rétisas (Haliaetus Leucocephalus, 1964. sz.) képe van. A saskeselyű (Gypaetus Barbutus, 2 Ft. 1947. sz.) valamikor Erdélyben is élt. Ma már onnan is kipusztult.

A barna réthéja (Circus Aeruginosus, 60 fill. 1944. sz.) legkisebb ragadozóink egyike. Madártollal és főkakkal él. Felméternél hosszabb nagy madár, melyből mozarokban és vízpartokon még elég sok fészkel.

A sólymok családjába tartozik egyik leghasznosabb ragadozó madarunk, a vörös verece (Falco Tinnunculus, 4 Ft. 1949. sz.). A hátán és szárnyfedelén halvány rozsdavörös színű, 32–35 cm hosszú, szép madár, csak rovarokat és egeret eszik.

A fülesbaglyok családjába tartozik a buhu (Bubo Bubo, 30 fill. 1942. sz.) nemének legnagyobb állata. Hazánkban egyre ritkább válik, bár ma még a Pilis és Veres-hegységben is megtalálható. Éjszakai vadász, s hughósa felme-

tesen hangzik. Minden madár gyűlői és támadja.

Hogy ne az éjszakai rablóval fejezzük be a bélyegeinken ábrázolt madaraink sorát, utolsóként a kedves, szép kis tengeri lince (Carduelis Carduelis, 3 Ft. 1820. és 1844. sz.) zárja le a sort. Fekete, fehér, sárga és fahéjszínű a tollazata, élénk piros a csőrének tőge. Nálunk beszélték az erdőből az emberi települések közelébe. Kertekben, fasorokban halhatjuk vidám, dallamos, szép énekét.

Hogy e hasznos kis madarunk — s a többiek is — minél könnyebben vesszéljék át a telet, etessük őket!

Bucsek Henrik

A „Nase Planine” című jugoszláviai újság érdekes cikke közöl a tájékozdási versenyekről. Dr. Zejko Poljak, a cikk írója részletesen foglalkozik a versenyek történetével és a fejlődés várható irányával.

Jugoszláviában mintegy tíz éve rendezték meg az első tájékozdási versenyt. Azóta évenként több versenyt is tartanak, amelyek azonban különböznek a mi versenyinktől. A gyorsaság fontosabb, a tájékozdás csak másodrendű. A pálya hosszú, nehéz hegyvidéki terepen vezet keresztül. Külön gyorsasági szakasz is van, amely a hosszútávfutóknak előnyös. A versenyek eredményét az is befolyásolja, sporttörténetét csökkentik, hogy a versenyprogramba időnként beveznek elsősegélynyújtási kérdéseket, hegyászástörténetet, céllövést. Futással szinte mindig be lehet hozni a hiányos tájékozdási felkészültség okozta hibákat. Többször előfordult, hogy éppen a leg-

TÁJÉKOZDÁSI VERSENYEK JUGOSZLÁVIÁBAN

rosszabb tájékozdók vesztek az élen.

Mivel a tájékozdási verseny az utóbbi években polgárjogot kapott a jugoszláv hegyászó szervezetben, különféle vélemények alakultak ki: az egyik oldalon állnak azok, akik úgy látják, hogy a legjobb amit a hegyezés nyújt. A másik oldalon azok a vélemények állnak, amelyek szerint ennek a sportnak semmi haszna sincs a hegyezés szempontjából: nincs benne semmi, ami a hegyezésre hasonlítana és a klasszikus hegyezésbe káros elemeket vezet be.

A megoldásnak két módja van — írja Dr. Poljak. Vagy át kell venni a nemzetközi szabályzatot, vagy pedig megtartani mindazokat az újdonságo-

kat, amelyeket a hegyászó szervezetek vittek be a tájékozdási versenyekbe. Ebben az esetben azonban az elnevezés félrevezető. Helyesebbnek látszik a „Hegymászóverseny” név. Egy azonban biztos: a versenyzőknek megfelelő edzéseket kell végezniük és nagyon fontos az előzetes orvosi vizsgálat is.

A Jugoszláv Hegymászó Szervezet megbízottai részt vettek a dániai Vejleben megtartott tanfolyamon, amelyet a Nemzetközi Tájékozdási Sport Szövetség rendezett. El is határozták, hogy egységes versenyszabályzatot állítanak össze. Itt az ideje, hogy a tájékozdási sportnak megfelelő helye legyen Jugoszláviában.

VERSENYHÍREK

Az MTSZ Elnöksége — eddig végzett munkájuk alapján — a következőknek adott „országos”, illetve I. osztályú tájékozdási versenybírói minősítést:

Budapest: Jankovits Béla és dr. Semlyén Andor „országos”, Bosánszky Ferenc, Sütő Nagy Attila, Székely Endre, Vekerdy Attila I. osztályú

Heves megyében: Miklós István I. osztályú

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében: Mazura Alajos I. osztályú

Csongrád megyében: Dr. Tóth Imre I. osztályú.

Decemberben jelölte ki a Szövetség elnöksége a válogatott kereteket:

Női válogatott keret: Babai Margit (Bp. Vörös Meteor), Cser Borbála (Bp. Pedagógus), Györy Edit (Bp. Pedagógus), Molnár Magda (Bp. Vörös Meteor), Monzpart Sarolta (Bp. Pedagógus), Neupor Márta (MAFC), Sárfalvi Erzsébet (Bp. Pedagógus).

Férfi válogatott keret: Deseő László (Bp. Pedagógus), Koronczay László (MAFC), Maácz Benedek (MAFC), Nyáry Tamás (Bp. Vörös Meteor), Ribényi Imre (Bp. Spartacus), Schönviszky György (Bp. Spartacus), Selek Ferenc (Vasas Ganz-MÁVAG), Skerletz Iván (Bp. Honvéd), Thiering György (Bp. Honvéd), dr. Vörös István (BEAC).

Női utánpótlás: Hanga Mária (Bp. Vörös Meteor), Hegedűs Aletta (BEAC), Tátrai Ildikó (Bp. Pedagógus).

Férfi utánpótlás keret: Borosznoki Ferenc (Bp. Honvéd), Budai János (Bp. Pedagógus), Bozán György (Bp. MÁV), Gombkötő Dezső (MAFC), Kalmár Vilmos (Bp. Honvéd), Kempelen Imre (Vörösmarty Gimn.), Vincze István (Bp. Honvéd), Harai István (Bp. MÁV). A keretek január elején kezdték meg a felkészülést az Európa Bajnokságra Sol-

tész Béla szövetségi kapitány és Maácz Benedek szakvezető irányításával.

Minden országban megválasztják évi végén a legjobb sportolókat. Svédországban a sportújságírók 1963 legjobb sportolójának Ann-Christine Hagberg úszónőt és Ulla Lindqvist tájékozdási versenyzőt, az ismert Európa- és NORD-bajnokot választották.

A MTSZ 1964. évi versenyekre, valamint az országos kupaversenyek ellenőrzésére a VB a Versenybíró Szakbizottság javaslatának figyelembevételével a versenybírákat az alábbiak szerint osztotta be:

FELSZABADULÁSI ev.

Eln.: Schléderer Alajos, Bemérőbírák: Pásztor János, Nagy Ernő, Bíró Pál, Leri József.

Ellenőrző bíró: Dóra Tibor.

Egyetemi Főiskolai Bajnokság

Eln.: Schléderer Alajos, Bemérőbírák: Pataki Tibor, Kóvári Endre,

Ellenőrző bíró: Horváth Loránd.

Országos Bajnokság

Eln.: Székely Endre, Bemérőbírák: Maácz Benedek, Kósa Csaba.

Ellenőrző bíró: Soltész Béla.

Országos Bajnokság

Eln.: Szőnyi László, Bemérőbírák: Déri Ferenc, Horváth Sándor, Vekerdy Attila, Mocsári Gábor.

Ellenőrző bíró: I. ford.: Schléderer Alajos, II. ford.: Pásztor János, ifjúsági: Görög János, III. ford. Balázs Zoltán, IV. ford.: Mazura Alajos, Női b.: Komáromy Jenő.

Megyei bajnokcsapatok osztályozója

Eln.: Bárány Lászlóné, Bemérőbírák: Brück György, Tibor Lajos, Bárány László, Fábry Pál.

Ellenőrző bíró: Galgóczy István, Leri József.

Országos kupaversenyek ellenőrzőbírái:

TANÁCSKÖZTÁRSASÁG: Dóra Tibor.

KILIÁN GYÖRGY: Horváth Sándor, Jankovits Béla.

MÁJUS 1.: Bárány Lászlóné, Holba Vilmos.

VASUTAS KUPA: Mocsári Gábor, Erdős Pál.

MAZURA KÁROLY: Görög János, Jakub Ferenc.

MÁTRA KUPA: Bárány László.

HONVÉD KUPA: Horváth Sándor.

NOVEMBER 7.: Brück György, Pásztor János.

FÖLDES FERENC: Bárány Lászlóné, Soltész Béla, Czibók István.

BÖRSZŰNY KUPA: Balázs Zoltán.

MECSEK KUPA: Pásztor János.

SOPRONI HETEK: Vekerdy Attila.

HERMAN OTTÓ: Schléderer Alajos, Tibor Lajos.

HÁROMTUSA: Galgóczy István, Vizkelety László.

KESZTHELYI KUPA: Brück György, Jávorka Péter.

EÜTVÖS LORÁND: Déri Ferenc, Dóra Tibor, Pataki Tibor.

DESODOR

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

HÍREK

A magyar és a csehszlovák kormány képviselői 1963. december 11-én egyezményt kötöttek, amelynek értelmében: 1. 1964. január 1-től a két ország állampolgárai útlevelei és vízum nélkül utazhatnak egymás országába. 2. Utókmányul a személyazonossági igazolvány felmutatásával érvényes betétlap szolgál, és harmincnapos tartózkodásra jogosít. 3. A betétlapokat Budapesten a kerületi, vidéken a járási rendőrkapitányságok állítják ki. 4. Az utazóknak tartózkodási költségeik fedezésére a Magyar Nemzeti Bank fiókjai forint befizetésére ellenében a szükséges mennyiségű csehszlovák koronát bocsátják rendelkezésre.

A Kék-túra szakbizottság előterjesztést tett az MTSZ elnökségéhez az úttörő Kék-túra mozgalom megszervezéséről. Az Úttörő Szövetség ugyanis megkereste az MTSZ-t, hogy biztosítsanak lehetőségeket az úttörőknek a Kék-túrába való bekapcsolásba. A Kék-túra Bizottság olyan lehetőségeket nyújt az ifjúság részére, annak érdekeinek és különleges helyzetének mérlegelése mellett, amelyek teljesítésére az ifjúság képes lehet. Így például aki a kijelölt úton legalább 75 km túraszakaszt teljesít, jelvényt kap. Külön jelvények készülnek a Balaton-felvidék, a Bakony- Vértes- Gerecse- Pils-Budai- Börzsöny- Cserhát-Mátra- Cserhát- Zempléni-hegységek túráira. Az az úttörő, aki 300 km-t teljesít, megkapja az Úttörő Kék-túra jelvényt, amely hasonló az országos jelvényhez.

A Budapesti Vörös Meteor SK természetbarát szakosztálya megtartotta aktívaértekezését, amelyen Tokaji Tibor beszámolt a múlt év eredményeiről. Az értekezleten az aktívák között jutalmakat osztottak szét.

Sport és egészség címmel tartott előadást a MOM Természetbarát Szakosztályának Dr. Tóth László, az OTSI orvosa.

A Fejér megyei Természetbarát Szövetség sportakadémiján legutóbb dr. Kessler Hubert „Barlangkutató” címen tartott nagy érdeklődés mellett előadást.

Az MTSZ felhívására több mint százan jöttek össze, hogy megalakítsák a vitorlás túrázók klubját. Bokody József ismertette a klub megalakításának jelentőségét és feltételeit, mely után a jelenlévők 400 belépési nyilatkozatot igényeltek.

Egyre népszerűbb Zala megyében a turisztika, írja a Zalai Hírlap, melyben Székér István a megyei szövetség főtárgyaló nyilatkozott. 19 szakosztályban, 500 természetbarát tömörült a megyében, s különösen a Zalaegerszegi Ruhagyár szakosztálya működik jól. De szép túrákat tesz a Kórház, a Posta és a Gépipari Vállalat szakosztálya is. Nagykanizsán pedig a Posta és a Bányász tartozik az erősebb szakosztályok közé.

Megmentette életét a nadrág. Kevés nadrág bírta volna ki azt, amit André Grasse párizsi kereskedő. Vasárnapi kirándulása alkalmával egy meredek sziklafalról leesett, s csak az mentette meg, hogy bórnyadrágja egy sziklacsúcsba beleakadt. Másfél órát kellett várnia a megmentőre. A nadrág bírta a megterhelést, a gazdája azonban idegösszeroppanást kapott.

A Budai Spartacusok Természetjáró Szakosztálya a tagok nagyszámú részvétele mellett közgyűlést tartott az Építők

Műszaki Klubjában. A gyűlést Tóth Ferenc vezette be, majd a szakosztály 1963. évi tartalmas működéséről Ivády Gyula szakosztályvezető számolt be. A szakosztály tervterve szinte az egész ország területét felölelte, de jártak tagjai külföldi hegyekben is. Nagy Lajosné, a szakosztály gazdasági helyettesét, Torma Lajosné a túraprogramot ismertette, majd a szakosztály néhány tagja kitüntető jelvényt kapott. Felszólalt Smircsák József, a Budai Spartacus SE elnöke és Kertész Miklós, a M. Természetbarát Szövetség elnökségi tagja. A közgyűlés újraválasztotta vezetését: szakosztályvezetőt Ivády Gyula, helyettesét Tóth Ferenc és Kertész Miklós, gazdasági felelős Nagy Lajosné, titkár Harmath István. A közgyűlés befejező pontjaként mozgó és állóképvetítés volt „Az országos kék nyomában” címmel. A hangulatos képek alkotói a szakosztály tagjai voltak. Ugyancsak fényképkiallítást is rendezett a szakosztály a közgyűlés alkalmával, a tagok évi természetjárásának sikerült műveiből.

Két és félezer méter magasban, egy kaukázusi hegymászó csoportban vakbélgyulladásra kapott Borisz Dragunov mérnök. Túratársa, Dmitrij Curupa szakadó esőben, ködben, egy hegyisátorban operálta meg. A műtőasztal egy felfújt gumimatrac volt, a műtővilágítást a túratársak adták, szexlampáikkal körülállva az operációt, mely kitűnően sikerült.

A Szovjetunióban egy év alatt 11 millió résztvevője volt a túráknak és turistarendezvényeknek.

Érdekes térképet adott ki dr. Körössi László geológus arról, milyen mélyre süllyedt hazánk 50 millió év előtti felszíne. A Bakony, Mecsek, Bükk, Budai-hegység nagyjából ott vannak, ahol akkor. Párszáz méteres hordalék alá süllyedt a Dunántúl keleti és a Tisza—Duna köze nyugati része. A Jászság, a Kisalföld, Szeged, Békés megye kb. háromszer méterrel süllyedt a térféle szerint. A süllyedés leggyorsabb volt Zala déli részén: 4000 m.

Középkori műemléket fedeztek fel a szekszárdi természetjárók, amidőn a dombos-völgyes erdős tájakon átvethető 20 km-es turista útvonalat az országos kék jelzéssel kijelölték. Az útjelölés során a Mecsek-nadástól Mocsényig vezető útszakaszon műemlékre bukkantak. Az O-falu és Clikó községek közti Eszteri-pusztán található XV. századi román stílusú templom tornya, amely ép állapotban megmaradt, eddig csodálatos módon elkerülte a történetesek figyelmét.

Maré-vára feltárását komlói nyugdíjas bányászok és vajúr-

tanulók végezték. A Magyarereg közepében, a keleti Mecsek erőseiben emelkedő Máré-vára — amelyet 1316-ban említettek először az oklevelek — már régen izgatja a történészek, de a természetjárók képzeletét is. A komlói bányász turista egyesület tagjai három m-es földréteg alól szabadították ki a romokat és többszáz faragott követ — a vár egykori birtokosainak címerét — gótikus, reneszánsz és különleges magyar épületelemeket hoztak felszínre. Feltártak egy törökök által épített helyiség-sort, továbbá lőrészeket és rondellákat. A várkutató észak felől a sziklára vágott alagút bejáratot találtak. Feltárássra később kerül sor. A tervek szerint turista-szállót rendeznek be a várban.

A Szépvölgyi út Pálvölgyi—Hüvösvölgyi szakaszán ki ne ismerne a magyaros stílusban épített kis Árpád-pihenőt. Meg kell menteni ezt a kis menedéket — írja Vásári Béla, az Obuda—Szépvölgyi természetjáró körének tagja — mert a kilátó padlásterére befészkelte magát néhány fialalember, s hogy a kilátást kellemesebbé tegyék, a padlásteret is megbontották. Így teljesen tönkremeg, ha az illetékesek azonnal nem intézkednek.

Ezüstjelvényesek találkozási rendezte meg a BTSSZ túrabizottsága január 4-én és 5-én a nagyhédegyi turistaházban. Az elmúlt években kiképzett ezüstjelvényes túravezetők részvételével kicserélték az elmúlt évek mozgalmi munkájában szerzett tapasztalataikat és felkészültek a jövő feladataira.

Sítúra-bizottság alakult a Budapesti Szövetségéknél. Működését egy 3 fordulós sítúra verseny megszervezésével kezdte. A verseny: Radnóti Miklósról neveztek el, mert a mártírhalált halt nagy kiltónkról köztudomású, hogy szenvedélyes túrásifjú volt. A verseny első 2 fordulóját január 19-én és 26-án rendezték meg a Normafá-

nál és a Dobogókőn. Harmadik, befejező fordulója február 9-én lesz a Nagyszénás környékén. Résztvevői szép emlékjelvényt kapnak. A sítúra-bizottság további tervében szerepelnek még vetítettékes előadások és oktatófilmek bemutatása a Természetbarát Klubban.

Ezútvonalak megszervezését tervezi a BTSSZ versenybizottsága. Eszerint az év „versenytelen” vasárnapján helyszíni nevezéssel, minősítéstől függetlenül előre megadott rajthelyről bárki elindulhat, egy-egy tájékoztató versenyútvonalon, versenyszűrő keretek között. Ezeknek a versenyeknek remélhetőleg nagy közönsége és a sportág számára toborzó, tömegesítő hatása is lesz.

A BTSSZ Hegymászó Bizottsága hegyászó akadémiát rendez a Közalkalmazottak Szakszervezetének Puskin utcai székházában. Legközelebbi előadásukat február 20-án este hat óra kezdettel tartják, vetített képekkel. Előadó: Hensch Aladár, aki a Himalájáról és hegymászóiról beszél.

Racznyski Tadeusz, Sosnowiec, ulica Tragowa 16, Polska a címmel. Lengyelországban egy fényképezési iskola hallgatója vagyok. Szeretnék cserélni tájképes levelezőlapokat, turistafotókat és érdekelne a szakirodalom is. Tapasztalataim és amatőr fényképezéssel, riportterekkel, sőt szeretnék tájképrészleteket, városképeket tartalmazó filmtekeréceket is cserélni. Ezeknél gyűjtöm a különféle típusú gyermekjátékokat és népi faragásokat. Cserébe lengyel könyveket és képeslapokat küldök.

Klaus Herbrig, Dresden A 20. Friebeistr. 14, DDR, a címmel. Levelezni szeretnék magyar turistákkal német vagy spanyol nyelven. 22 éves vásárrendező vagyok. Érdeklődöm a kirándulások és a fényképezés iránt.

A TURISTA januári számában a természetjáró igazolványok érvényességi ideje hibásan jelent meg: az 1963. évre érvényesített igazolványok 1964. február végéig jogosítják a tagokat a kedvezmények igénybe vételére.

Az MTST Titkársága december hónapban 1963. évi tevékenységük elismeréseképpen jutalmazásban részesítette a szövetség társadalmi munkásai közül:

Dr. Pompéry Bélát, a VIII. Nemzetközi Duna-Túra; dr. Felkai Ödönt, az Országos Kék-túra mozgalom; Bokody Józsefet, a vízitúrázás; Balázs Nándort és Siklós Györgyöt, a devizamentes cseretúrák; Mocsári Gábert és Bánkúti Józsefet, a tájékoztató versenyzők minősítése; Horváth Ferencet, a versenybírók nyilvántartása terén végzett eredményes munkájukért.

A szövetség Elnöksége oklevéllel jutalmazta a versenyzők minősítése terén végzett rendszeres társadalmi munkájáért:

Menkó Gyula, Oprah Erzsébet, Pável Erzsébet, Spánitz János és Szabó Nándorné sporttársakat.

Címlapunk: Doma István felvétele
Hátsó borítónk: Szüts István felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenbergházaspár utca 1., földemélet 11. Telefon: 113-840. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1. és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultura Könyv és Hírlap Kútkereskedelmi Vállalat. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató.

Kerezy rajzai

(Ménkö rajzai)

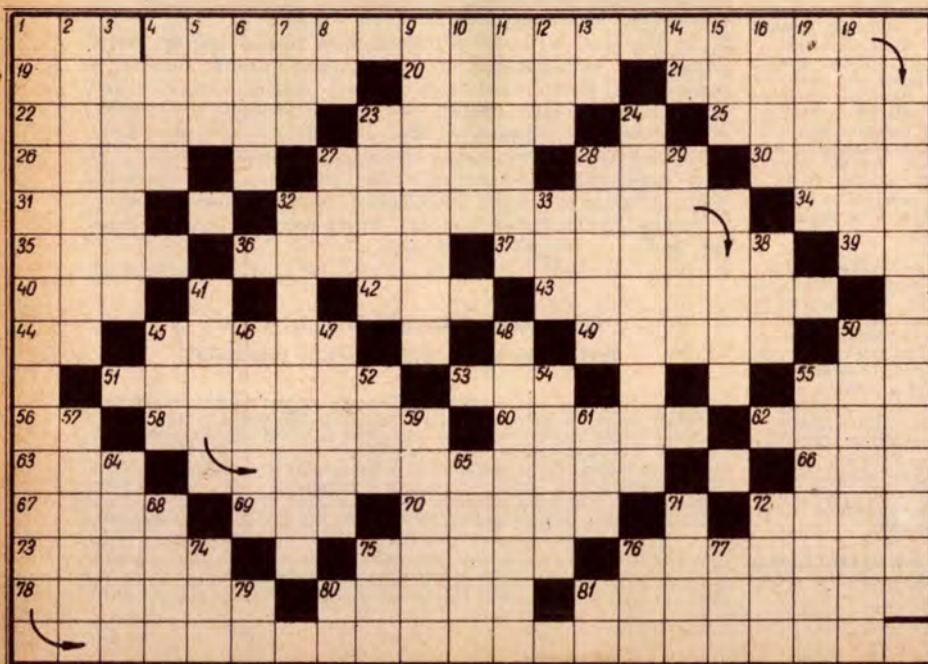

Téli túrán

TÉLI HANGULAT

VÍZSZINTES: 1. ... Bella, 4. Idézet Arany János „Télben” c. verséből (az idézet második sora, zárt betűk: P, Y, A, B) 19. Ugyanabban az időben történő. 20. Megvásárolható. 21. Magasabb fokra jut (kinevezés folytán). 22. Szájaskodik. 23. A némafilm egyik legismertebb sztárja volt (Fern). 25. Francia hangszerkészítő (1752–1831). 26. Római császár volt. 27. Síkidomot határoló egyenes. 28. SEK. 30. Pusztító. 31. FNG. 32. Az Arany-idézet első sora. 34. Vágóeszköz. 35. ... iacta est. 38. Összeköcol. 37. Röghegység a Dunántúlon. 39. SA. 40. ... Blas (Lesage kalandregénye). 42. Veszprém patakja. 43. El-

kezd hangosan mondani. 44. Fordított kettősbetű. 45. Lőfegyver. 49. Légitársulat vállalatunk. 50. Római 1050. 51. Férfi-név (viccifigura). 53. Takar. 55. Mária – rövidben. 56. Tantal vegyjele. 58. Svédország svéd neve. 60. Két francia író, a Boëx testvérek közös írói neve. 62. Díszkert. 63. Angol névelő. 66. MAO. 67. A van Ige elbeszélő múltbeli alakja. 69. Becézett Ilona. 70. Három hangra írt zeneművek. 72. Fésű – németül. 73. Elő-Ázsia egyik köztársaságába való. 75. Takarni. 76. Egyszikű gyomnövény. 78. Híres cigányprímás volt. (Béla) 80. Egyre..... 81. Egykor majd, végre.

FÜGGŐLEGES: 1. Az Arany-idézet harmadik sora (zárt betűk: O, A, Z, Y, K) 2. Eredményben utoléri ellenfelet. 3. Lovat felszerszámoz. 4. Tárolt takarmány. 5. Köszöntés. 6. „Tíz nap, amely megrengette a világot” írója. (1887–1920) 7. ÚJL. 8. AÜ. 9. Megingás. 10. Könyv, újság része. 11. Műveletlenül hagyott termőföld. 12. EDA. 13. Házállat. 14. Héllum, vegyjele. 15. Helyhatározó. 16. Apró darabokra zúzza. 17. Angol mérnök, a bp-i Lánchíd építészvezetője. 18. Önerzetet bántó megnyilatkozás. 23. Szundikalás. 24. Kiváló operanékesnő (drámai szoprán, 1885–1960) 27. Olaj, angolul. 28. Siránkozás. 29. Község Bács-Kiskun megyében. 32. Oligarcha. 33. HER. 38. EDV. 41. Az Arany-idézet befutó sora. 45. Tánclépcső, lépcső – franciául. 46. Se se száma. 47. Balatonmenti üdülőhely. 48. A hetedik hónap a francia forradalmi naptárban. 50. Miksa főherceg, a későbbi mexikói császár. Triest mellett tengerparti kastélyának neve volt. 52. OGU. 54. Eger várának hős védelmezője volt (keresztnevének kezdőbetűjével) 55. Szigorú böjt a mohamedánoknál. 57. rossz tanácsadó. 59. Elrak, elhelyez. 61. SJK. 64. Lásd a 20. vízszintest. 65. Rendelet, parancs. 68. Amely személyek. 71. Aggódik miatta. 72. Kopasz – németül. 74. Becézett női név. 75. Kalarábé, reték stb. lehet ilyen. 76. Horpasz. 77. LAÉ. 79. Azonos betűk. 80. ME. 81. Képző, -va párja.

Beküldendő a vízszintes 32., 4., függőleges 1. és 41. sz. sorok megfejtése.

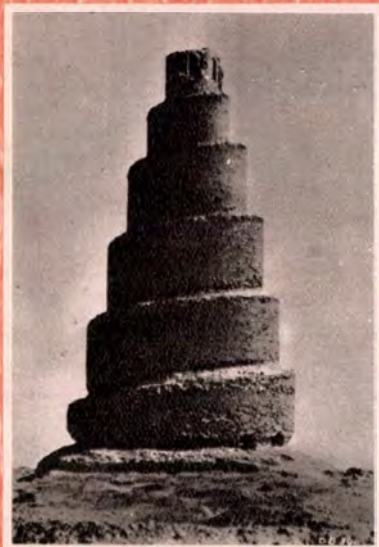
Beküldési határidő: február 15.

Előző számunkban megjelent keresztrejtvény megfejtése: Narancszuhatag, Vecsembükk. Létrástető, Barlangi mentőszolgálat, Szellimlyuk, Teresztenye, Imola, Titánok csarnoka, Mátyáshegyi.

Könyvjutalmat nyert:

Hégráth László, Bp., VI., Bokányi Dező u. 9., Horváth Zsuzsa, Bp., XIX., Kálmán kir. u. 12., Jávorszky Magdolna Bp. II., Nagybányai út 37., Karátsonyi Etelka, Tass, Szociális otthon, Kúndrák József, Tata, Pf.: 7278., Piffkó János, Dobogókő-Gyermekotthon.

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

Irakban vallási célt szolgált ez a XII. században épített csavart vonalú torony

A természet csodálatos alkotása a Geiranger fjord Norvégiában

Nyugi. Engem sem bántanak, én sem bántok senkit. A Yellowstone Parkban (USA) a betélapot kéri

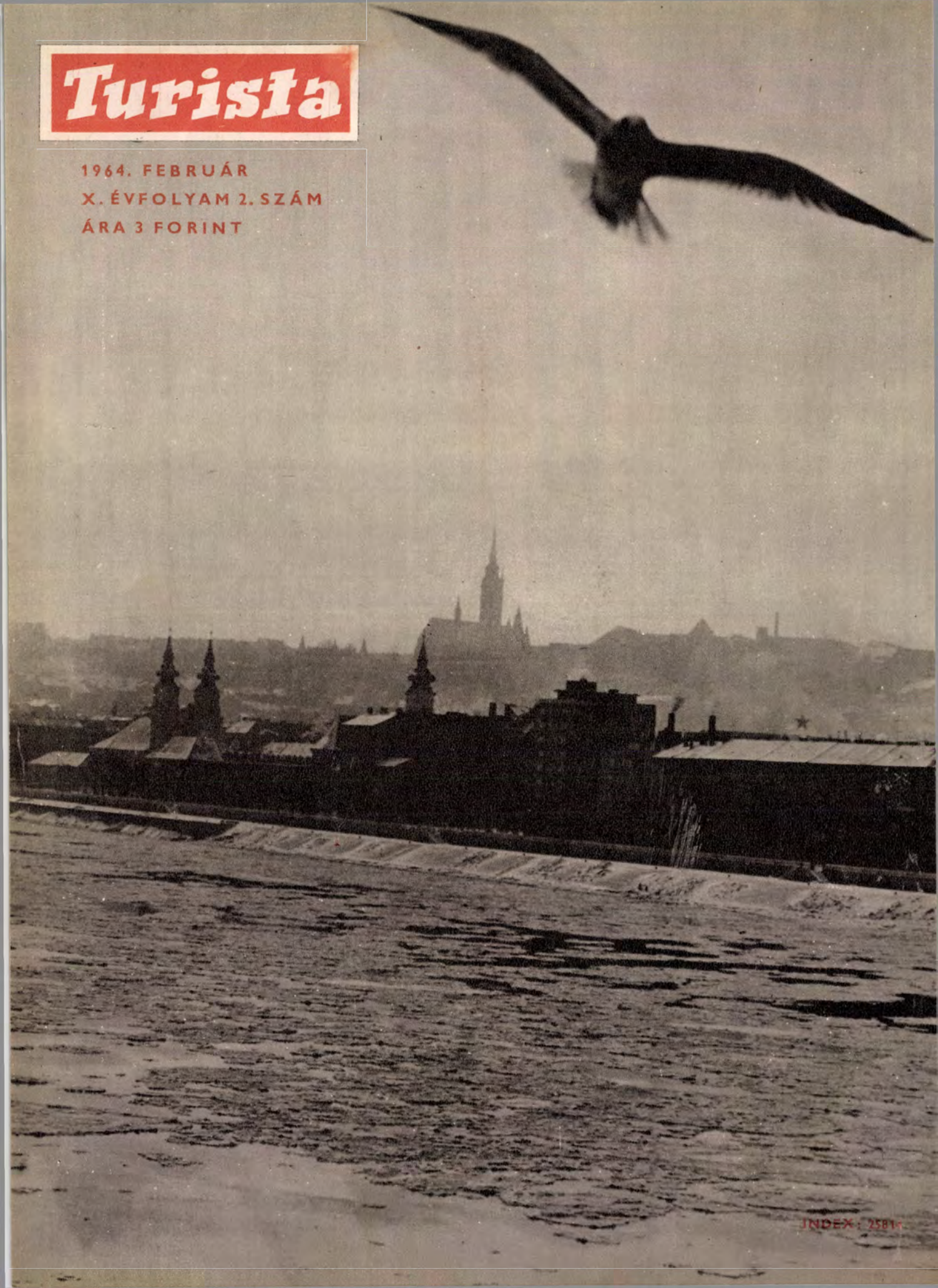
Ha nem is az égig, de 100 m-en felül is megnőnek az óriásfenyők Kaliforniában. Ez a fa kb. 2000 éves, s ahogy eltűrte tövében a tűzcsíholást, éppúgy méltóságteljesen tűri, hogy a technika korszakát is szolgálja

Nem éppen barátságos ez az indiai kígyóbüvölő. Szerencse, hogy kőből van

Turista

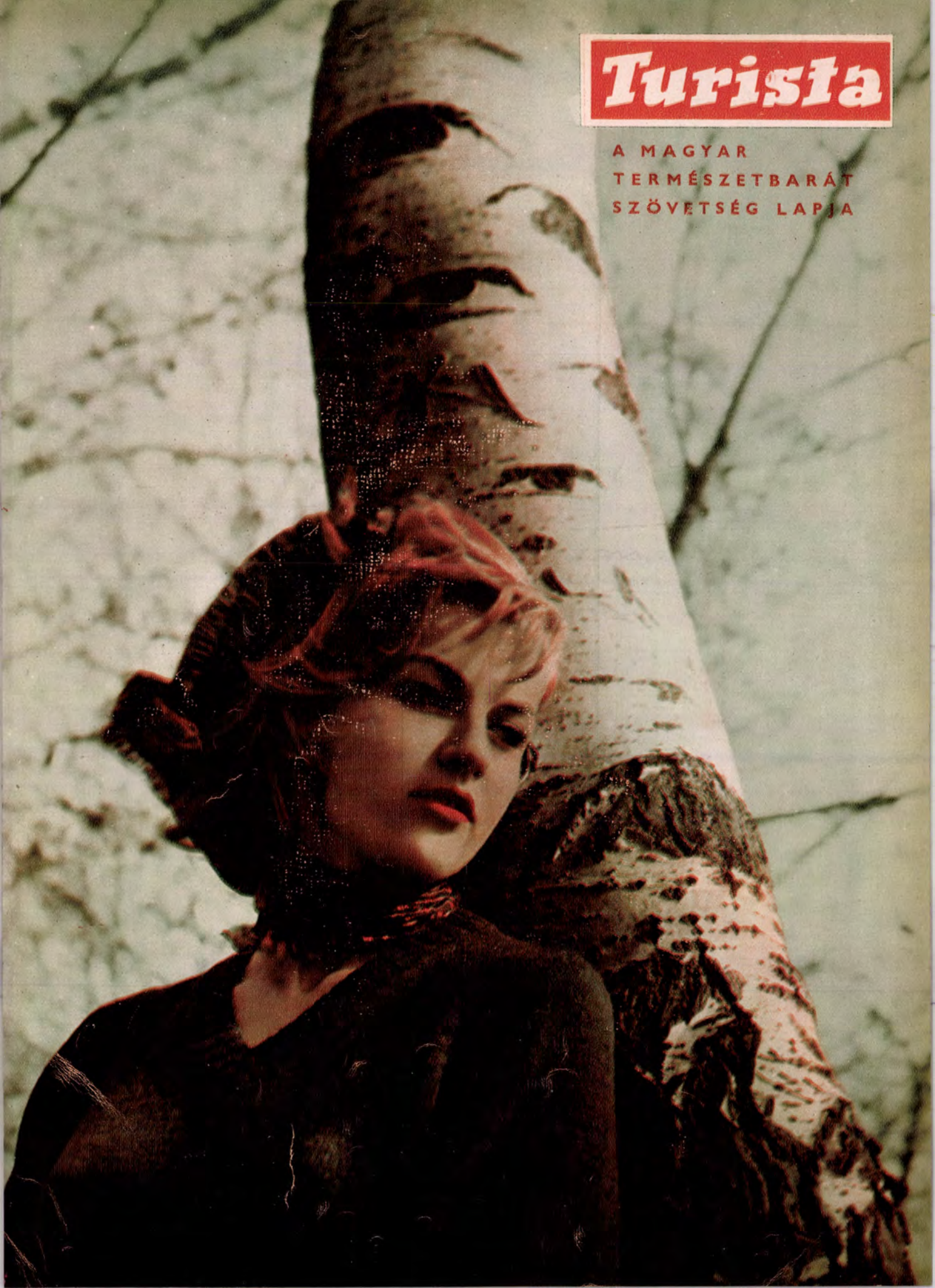
1964. FEBRUÁR
X. ÉVFOLYAM 2. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

INDEX: 2581

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

A MŰVÉSZ, A KAPITÁNY SZEREPÉBEN

Újlaky László színművész minden szabad percét a Balatonnál tölti. Erről akartunk egyet-mást hallani

A Madách Színház öltözőjében fogad, Melone úr, az amerikai bútorgyáros maszkjában és elegáns kék kosztümjében, melyhez szürke cilindert és fehér kesztyűt visel.

A színpadi zaj beszűrődik az öltözőbe, a Tanner John házasságának második felvonását játsszák. Újlaky László a harmadikban jelenik meg a színen. Még van néhány percünk.

— Mondjon valamit híres nyári túráiról — kérjük a művészt.

Attól félek, hogy a Balaton szenvedélyes szeretete miatt soha sem fogom megismerni a nagyvilágot. Három éve a Fekete-tengernél üdültem a román parton. Ahogy megérkeztem Budapestre, a repülőtérről a Déli pályaudvarra hajtottam, s anélkül, hogy budapesti lakásomba benéveztem volna, egyenesen a Balatonra utaztam.

Imádom ezt a millió arcú tavat, amely a nap minden szakában más

és más színű és hangulatú, s amelyen a napfelkelte vagy a napnyugta sohasem ugyanaz. S hogy ez a rajongás nem holmi sovíniszta elfogultságból származik, azt egy ausztráliai ismerősöm esete bizonyítja. Két év előtt ismerkedtem meg vele a Balatonon. Nagy vitorlázó, három komoly tengeri vitorlást épített sajátkezűleg. Elvittem egy másfél napos túrára. Saját szavai szerint „beleőrült a Balatonba”, s az óceán partjáról azóta is visszavágyik ide.

A magam részéről minden nyarat a vízben töltök. Mihelyt zöldülni kezdenek a fák, úgy érzem magamat, mint az elszabadulni vágyó csikó. A színházi szezon általában vasárnap este szokott zárulni, este 10 óra 10 perckor, s én éjfél után öt-tíz perccel már a Balatonnál vagyok. Állandó bázisom Siófok, ott telet a hajóm. Megférünk rajta a családdal: 8 méter 30 centi hosszú és két méter negyven a szélessége. Két kajütje van, összesen négy fekhellyel. Fele-

ségem a gazdasági ügyek felelőse és a hajószakács. A kapitányi tisztet én vállalom, nagyobbik fiam, a huszonegy éves László a kapitányhelyettes, s a tizenkilenc éves Karcsi a matróz, a szerelő és a kikötő. Egyébként színész és műkorcsolyázó-bajnok.

A kikötés utáni munkák a kapitányra szoktak maradni, mert ilyenkor a „legénység” széjjeloszlik. Menet közben azonban nincs pardon.

Reggel öt-hat órakor szoktunk indulni Siófokról. Ilyenkor már látni lehet a szél alakulását, s ha az kedvező, Badacsonyig leहुzunk. Jó szélben délután négy órára már ott vagyunk. Ha teljes a szélcsend, akkor Tihanynál vagy Balatonföldvárnál kikötünk.

Feleségem és fiaim nagy gyalogtúrázók, s míg én a hajó karbantartásával vagyok elfoglalva, ők bejárják a balatoni hegyeket. Ha csak tehetem, én is velük tartok. Komoly nagy túrákat tettünk Szigligeten, Balatongyőrökön, Vonyarcvashegyen. Aztán hajóra szállunk ismét. Nincs szebb, mint kellemes kettes-hármas erejű szélben, holdvilág mellett szemlélni a szigligeti öblöt vagy a szentmihályhegyi kápolnát.

Élményeink nem mindig ilyen idillikusak. A Balaton néha igen zord, félelmetes tud lenni — de akkor is csodálatosan szép. Idén nyáron egy este nyugodt időben Keszthelyen kötöttünk ki a molónál. Éjjel arra riadtunk, hogy rettenetes szél tört ránk és a farhorgony kiszántott. A hullámszél neki nyomhatott volna bennünket a molónak, és hajónk összetörhetett volna. Éjjel három óra volt. Mind a négyen viharruhát öltöttünk, orral a móló benyúló végéhez kötöttük a hajót, hogy szembe kapja a szelet. Aztán lefeküdtünk és jót aludtunk reggelig.

Még egy vihar elkaptott bennünket az idén. Egy nyári délután felborított mellettünk két hasonló méretű hajót. Eppen versenyre készülünk, rajtra álltunk. Olyan erősségű volt a szél, hogy minden vitorlázat nélkül húztunk le Siófok vonaláig, onnan a legkisebb orrvitorlával vissza Tihany alá, ahol sikerült szélárnyékba menekülnünk.

Ha időm van rá, vitorlásversenyeken is szívesen részt veszek. Az ilyen versenyek izgalmában azonban semmi más nem lát az ember, csak a másik hajót és a távolságot. Az igazi felüdülést, idegpihentető kikapcsolódást, s a nagy esztétikai élményt a túra nyújtja. Ilyenkor csak a szél-erősségre és a helyes irányra van gond, s ha e kettővel nincs baj, maradéktalan a gyönyörűség.

Ősszel kicserélve jövők haza. Nemcsak a fizikai közérzetemre van nagy hatással a nyári túra, hanem megkönnyíti művészeti munkámat is. A természeti élmények átforrósítják egy-egy alakításomat. Aztán újra várom a nyarat... — t

AZ IBUSZ ÉS A TERMÉSZETBARÁTOK

Beszélgetés Schiffer Pállal, az IBUSZ vezérigazgatójával

A szervezett turista nem ismer holt szezont. Számára az évszakok, legyen ős, vagy tél, éppúgy túraalkalmat jelentenek, mint a természet leggazdagabb pompáját ígérő májusi, júliusi hónapok. A szélesebb tömegek azonban a napsütéses tavaszi, nyári hónapok beköszöntését várják. A kirándulás és az alkalmi túrázás százezrek kedvtelése. Heiytelen volna lebecsülni a nagy tömegek spontán vállalkozását, hiszen egy jól sikerült kirándulás, egy jól előkészített túra is közelebb visz a természetbarát mozgalom céljainak megértéséhez: a hétvégi kirándulás, kellő felvilágosító munka nyomán a rendszeres sporttevékenység színvonalára emelkedhet. Ebből a szempontból is felbecsülhetetlen segítséget jelent az IBUSZ sokrétű szolgálata. Lapunk néhány, a szervezett turistákat leginkább érdeklő kérdéssel fordult *Schiffer Pálhoz*, az IBUSZ vezérigazgatójához.

Milyen mértékben vették igénybe tavaly az IBUSZ túrájait?

Az 1963-as évben vállalatunk csúcsgazdálkodást bonyolított le. Közel másfél millió részvevővel 8 millió 600 ezer kilométert tettek meg autóbusszjártaink a hazai hegyvidéken, az Alföld legszebb tájain és városnézéseken. Ezzel a távolsággal kétszázszor lehetne megkerülni az egyenlítő. Mintegy 36 ezer autóbusszjárat telt meg utasokkal. Az IBUSZ országjáró társasutazásaiba a lakosság több mint 10 százaléka kapcsolódott be. Ennek jelentősége és kihatása — az üzleti tervek szempontjain túlmenően — arra is mutat, hogy a széles tömegek egyre céltudatosabb és tartalmasabb programmal töltik ki szabad idejüket.

Lát-e összefüggést vezérigazgató elvtárs, az IBUSZ által szervezett túrájaitól és a Természetbarát Szövetség célkitűzéseitől?

— A kérdés akár felelet is lehetne. Az összefüggés magától értetődő, hiszen másfél millió ember számtalan szórakozási lehetőség közül a természetjárás, egy általunk szervezett formáját tekintette üdülése és pihenése céljává. Járatunk nemcsak a pusztá látnivalót nyújtották. Minden autóbusszban és vonatszakaszban a TIT tanárai ismertetik az útvonal természeti, történelmi és jelenkori nevezetességeit. A szakszerű tájékoztatás hozzájárul a műveltség és a honismeret elmélyítéséhez. Az egyszeri utazás természetesen nem nyújthat olyan részletes és sokoldalú ismeretanyagot, mint amennyi a szervezett turisztikai mozgalomban elsajátítható. Előkészítésnek azonban elegendő és bizonyára közelebb visz néhány lépéssel a sportszerűen művelt természetjáráshoz.

Az IBUSZ a fentiekén kívül olyan társasutazásokat is szervez, amelyek számot tarthatnak a természetjárók érdeklődésére. Így belföldi viszonylatban, a TIT-tel közösen, olyan autóbussz különjáratot indítunk tavasszal, amelynek programját gyalogtúrával kapcsoljuk egybe. E járatok festői tájakhoz szállítják a túra részvevőit,

s onnan 4—5 órás gyalogtúrával folytathatják útjukat a kitűzött célig, majd előre kijelölt helyen ismét gépkocsira szállnak és visszatérnek Budapestre. Így többek között a börsönyi gyalogtúrák járat Nagyorosziig viszi a részvevőket, onnan a túravezető irányításával Drégelyváron, Deszkápusztán, Nagyölgön át Kemencéig túráznak. Az IBUSZ hasonló jellegű gyalogtúra kombinációval szállítja majd a turistákat a Mátra, a Balaton-felvidék és a Bakony tájaira.

— A Természetbarát Szövetséggel több ízben folytattunk tárgyalást az eddig kialakult IBUSZ-járat és gyalogtúra kombinációk további kibővítéséről. Még nem sikerült megállapodást elérni, de ha üzleti feltételeinket elfogadják, készséggel segítjük a turistákat. Az eddigi megbeszéléseken azonban az tűnt ki, hogy többnyire az olcsóbb, egyéni vasúti utazással egybekötött gyalogtúrák iránt mutatkozik érdeklődés.

Milyen csoportos utazásokat szervez az IBUSZ Csehszlovákiába, különös tekintettel az útlevelel eltörlésére, valamint más baráti és nyugati országokba?

— Az IBUSZ külföldi társasutazási akciói között ugyancsak van több olyan útvonal, amelyeket a turisták jól kihasználhatnak. Ilyen például a Brassó—Poiana útvonal és a különösen sok szépséget nyújtó szász-svájci utazás. A nyolc- és tíznapos tátrai üdülőtúrák, amelyeknek Zakopane és Ó-Tátrafüred a célállomása — szintén kedvező alkalom hegyi túrák lebonyolítására.

— Csehszlovákia olcsó szállás és campinghálózatának, turistaházainak címét kívánatra rendelkezésükre hocsátjuk, s a költségek előzetes kifizetése mellett az IBUSZ ezeken a helyeken szállást is biztosít.

Reméljük, rövidesen hasonló lehetőségek nyílnak lengyel viszonylatban is, a lengyelországi kiutazási könnyítések életbelépése után. A nyugati országokban jelenleg még nem tudunk camping- és turistaszállás elhelyezést biztosítani. A sajtóban közölt tájékoztatás alapján azonban ismeretes, hogy az általunk szervezett nyugati turistavonalak lényegesen bővültek.

Hogyan segíti az IBUSZ az ifjúsági kirándulások és túrákat?

— Kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatot sikerült kiépítenünk az oktatási intézményekkel és ifjúsági szervezetekkel. Az IBUSZ nagymértékben segíti elő a tanuló ifjúság természetjárását, a honismeret szakszerű oktatását. Az Autóbussz Tours és a többi irodánk készségesen segít az iskolai kirándulások megszervezésében, olcsó járatot biztosít, s lehetővé teszi a szálláshelyek, az ellátás és az idegenvezetés feltételeit is. Segítségére sietünk az iskoláknak és az ifjúsági szervezeteknek azzal is — mondotta befejezésül Schiffer Pál —, hogy szakszerű tanácsot adunk a tanulmányi úti program összeállításához, s amennyiben igénylik, szívesen tartunk vetített-képes, vagy filmmel kísért előadást is hazánk tájairól.

TÁBOROZÁS

Olvasóink kérésére az alábbiakban közöljük a májustól szeptember végéig nyitva tartó *lengyel campingek* részletes jegyzékét. Saját felszereléssel campingezők naponta 5,— zlotyt fizetnek a táborhelyek igénybevételéért. Néhány campingben kis faházakban fekhelyek is bérelhetők, azonban ezek legtöbbszörre foglaltak, tanácsos saját felszereléssel túsra indulni. — Részletes táborjegyzék:

BALTI-TENGER VI-DÉKE. Czaplínek (Szczecin-től 100 km-re keletre, tóparton) — Jelitkowo (Gdańsk mellett) — Leba (tengerparton, a Lebsko-tó

közeliében) — Malbork (Gdańsk előtt, a Nogat partján) — Miedzyzdroje (az NDK határának közeliében) — Sopot — Szczecin Dabie (a Dabiei-tó déli részén).

MAZURI TAVAK. Gizycko (a Mamry-tó mellett) — Ilawa — Jablon — Karczory — Kamien — Mragowo — Pilawki — Ruciane (a Sniardwy-tó déli részén) — Stare Jablonki (Olsztyn-tól 30 km-re, délnyugatra) — Szczytno (Olsztyn-tól 50 km-re, délkeletre) — Węgorzewo (a Mamry-tó mellett) — Wilkasy.

KÖZÉP-LENGYELORSZÁG. Lack (Varsó és Bydgoszcz között, fele úton) — Nieborow (Varsó és Lodz között) — Varsó (Wawelska utca 5., „SKRA”-stadion) — Wierzbitca (Varsótól 20 km-re, északnyugatra).

NYUGAT-LENGYELORSZÁG. Baranowo (Poznań-tól északra) — Drawno (Szczecin vajdaságban) — Janowo (Bydgoszcz-tól északra) — Kórnik (Poznań-tól 20 km-re, délkeletre) — Steszew (Poznań vajdaságban) — Strzeszynie (Poznań vajdaságban) — Znin (Bydgoszcz-tól 40 km-re délnyugatra).

KELET-LENGYELORSZÁG. Augustów (a Szwalki-tó vidékén, Lengyelország északkeleti részén) — Kazimierz (Lublintól 50 km-re, északnyugatra, a Wisztulához közel) — Slupia Nowa (Kielcétől 35 km-re keletre, a Lengyel Középhegységben) — Terespol (a szovjet Bresttel szemben, a határ mellett).

DÉL-LENGYELORSZÁG. Krakkó (Piastrowska utca 1.) — Lesko (a Beszkidokban, a szovjet és a cseh határok közé benyúló országrészen) — Myczkowce (a Beszkidokban) — Otmuchow (a cseh határ közeliében, a Nysa Kldza folyó mellett) — Pokrzywna (a cseh határnál, Opoletől 60 km-re, délnyugatra) — Turawa (a M. Panev folyó partján, Opoletől 20 km-re északkeletre) — Zakopane (Zeromski utcában).

benzinkút, főzőhely stb.) is lesznek.

A Budapesti Nemzetközi Vásáron (május 15—25.) az idén nagyobb arányokban rendezik meg az évről évre szokásos campingkiállítást. A hazai vállalatokon kívül előreláthatólag külföldi cégek is bemutatják legújabb campingfelszerelési cikkeiket.

Az eddig ismertetett új táborokon kívül Szolnokon, a Tisza-ligetben 500 személyes, II. osztályú camping építését tervezik. — A debreceni Nagyerdőben épülő nemzetközi campingbe bevezetik a strandfürdő gyógyvizét és így a camping vendégei a melegvizű zuhanyozót is élvezhetik. — A Római parton tavaly megnyílt nagy camping újkere alapján Budapesten új táborot létesítenek a II. kerületben levő Fenyőgyöngye vendéglő közeliében.

Dr. Sz. R.

Ha fúj a szél...

Szeles időben a védett helyekre, erdőszélekre húzódunk. Kevesen tudják, hogy a kellemetlen, hűvös szél ellen sokszor azáltal is menedéket találhatunk, ha lefekszünk a földre. Ennek a különös jelenségnek az a természettudományi magyarázata, hogy a levegő legalsó, félméteres vastagságú rétegében a légtömegek igen nagy súrlódás mellett mozognak. A súrlódási erők a szél energiájának nagy részét felémésztik, a szelet ebben a legalsó levegőrétegben megfékezik. Ezért előfordul, hogy állva, vagy ülve kellemetlen szelet érzünk, viszont fekvés egészen kellemesen pihenhetünk. Ez a szabály csak a nagyon erős, lökéses jellegű szélviharok esetére nem érvényes, mert ezek a legalsó légrétegekben is heves légmozgást keltenek.

(A. L.)

AZ ÚJ AUTÓTULAJDONOS

IX. TID — 1964.

A „TID”, amely az idén kilencedszer megrendezésre kerülő Nemzetközi Dunatúra rövidítése, évről évre izgalmas eseménye a vizi-turázóknak. Évről évre végigvonul ez a hatalmas vizikaraván az ausztriai Linzből, Csehszlovákián, Magyarországon és Jugoszlávián keresztül, át a Vaskapun és Kazánszoroson, egészen a kladovói végcélig.

A túrához számtalan külföldi és hazai csatlakozó túra is kapcsolódik, melyeken keresztül a résztvevők megismerhetik egyes országok víziútjait, községeit és városait, az embereket és tájakat. A sok kis kajak, kenu tulajdonosa pedig a szép túra végén örök barátként válik el túratársaitól.

A Novi Sadon megrendezett nemzetközi szervező bizottság ülésén meghatározták a túra útvonalát és időpontját, valamint a szervezeti ügyrendet.

A nemzetközi konferencia határozata alapján a Magyar Kajak Kenu Szövetség és a Magyar Természetbarát Szövetség megalakította közös szervező bizottságát, mely a hazai túraútvonal előkészítését és levezetését fogja végezni. A magyar résztvevők hat csoportban túráznak, és pedíg:

1. Linz—Budapest,
2. Bratislava—Budapest (csak egyéni útlevéllappal),
3. Budapest—Belgrád,
4. Novi Sad—Kladovó,
5. Szeged—Kladovó,
6. Una—Neretva útvonalon.

A túra július 16-án indul Linzből és augusztus 20-án ér Kladovóba. Hazai csatlakozó túrák indulnak Körmentől a Rábán, Balatonakarattya—Keszthely útvonalon a Nemzetközi Balaton Túra keretében és Szegedtől a Tiszán.

A szervező bizottság elkészítette a túra részletes kitérőjét és azt megküldte a szervezeteknek.

Bokody József

MEGALAKULT a Vitorlás Szakcsoport

A vitorlázás nemcsak kellemes szórakozás, hanem komoly sport is: nagy szaképzettséget és gyakorlatot, testi erőt, kitartást, bátorságot követel. Ahhoz, hogy valaki igazán jó vitorlás legyen, sokéves tapasztalat, s nem utolsósorban rátermettség kell.

A túra-vitorlázás a legjobb pihenés és kikapcsolódás, testedzés és nyaralás egyszerre. A balatoni vitorlášhajók legnagyobb része sportegyesületek tulajdonában van. Legtöbbsen azonban nem a versenyzés, hanem a túrázás örömei miatt vitorláznak. Ezeket tömörítette most a Természetbarát Szövetség, az V. ker. Tanács Sportkörének (V., Engels tér 4.) Természetjáró Szakosztályába, melynek keretében vitorlás szakcsoport alakult.

A szakcsoport nemcsak a hajóval rendelkező tagokkal foglalkozik, de olyanokkal is, akiknek nincs hajójuk, és szeretnének vitorlázni. Célkitűzései között fontos helyet foglal el a hajók tárolásának és karbantartásának megoldása, a közös anyagbeszerzési és javítási lehetőségek biztosítása. Támogatni szeretné a szakcsoport a külföldön már nagyon elterjedt házi hajóépítést, hogy minél többen juthassanak hajóhoz, mégpedig olcsón.

A szakcsoport nyilvántartja majd a bérbeadandó hajókat, tárgyalásokat kezd majd a sportegyesületekkel, hogy a versenyzésre már alkalmatlan, de túrázásra még megfelelő hajókat a szakcsoport tagjai vásárolhassák meg.

A téli időszakban tanfolyamokat, előadásokat rendez, hogy a tagok elméletileg is minél jobban felkészülhessenek a vitorlázásra.

Távolabbi terv egy balatoni klubház, ahol a túravitorlázók találkozhatnak, megszállhatnak. Addig is közös túraterveket dolgoznak majd ki — megfelelő számú jelentkező esetén külföldre is —, hiszen a társas vitorlázás a túrázás egyik legszebb ága.

Gyurkó László

EMBEREK, TÁJAK, ALKOTÁSOK

MISKOLC

Utak és tájak adnak egymásnak találkozót. Idáig nyugtózik az Alföld és itt búcsúztatja a hegyvidék folyócskáit; a Sajót és a Hernádot.

Egy időben mintha megtorpant volna Miskolc. Házépítői felkiáltó jelnek véltették a Bükk déli lejtőjének andezitkúpját. Útjukat állta az Avas, s a misztériumtól terhes középkor emberét még ez az ártalmatlan vulkánikus képződmény is visszatartotta.

Az Avasra kaptató turistának fel sem tűnik, hogy mekkora darabon faragtak az öreg hegy hátába. Tizenhárom évvel ezelőtt látta volna. Akkor még állványerdők szabdalják át a környékét. Most már készen áll az egyetemi város, modern épületei felzárkóznak Helyőcsabához, s ezzel végképp be lett kerítve az Avas.

Befejeződhet-e úgy a bükkí portya, hogy ne szánjunk néhány percet a miskolc—diósgyőri országúton kínáló látványnak?

A percekből félóra lesz, de még akkor sem telt be a szem a színek különös játékával. Súlytalan lesz a hátizsák, elröppen a fáradtság. Narancssárga lángnyelvek törnek magasba, s ami-

kor a füstpamacsok kinyílnak, kárminvörösre színeződik a tűzvirág. A naplemente fényorgiájával vetekszik a völgy pompája. Csakhogy itt szikrázik, izzó fehérről hirtelen haragos skarlátra vált és a tűznyalábok táncában imbolyog a kohó kéményerdeje. Ömlik a vas, izzó folyama élteti a várost.

Aki a január végi napokban járt Miskolcon, Diósgyőrön, délelőtt-tájt rekedtes szirénahang kapta fel a fejét. Leállt a hengersor, csend ereszkedett az ipartelepre.

Az avasi kílátó

Az újjászülető Miskolc

Benn a gyártelepen leparancsolták a kőműveseket az állványokról, s aki tudta mi következik ezek a percekben, felszólítás nélkül keresett menedéket a piroszázslócskával övezett veszélyzóna határain.

A robbantó mester egyet csavart az elektromos gyújtókészülék fogantyúján

A Diósgyőri Vasöntődében: formába ömlik az izzó vas

és detonáció rázta meg az öreg hengerművet.

A hazai kohászat egyik legfontosabb beruházásának kezdetét jelentette ez a robbantás, amely pecsétet tett a régi durvahengermű sorsára, s utat nyitott egy korszerűbb, termelékenyebb gyáróriás rekonstrukciójához.

Az Avas mintha helyeselné a körülötte zajló változást, hiszen minden napnak érdekes története van.

Aprócska hírt közöl a megyei lap: „A Miskolci VSC természetjárói január 25-én Sátoraljaújhely—Kőkapú között túrát vezetnek”, „A Diósgyőri Vasas természetjárói 26-án a Bükkbe indulnak”. Túrvonalak szelik át a Garadnapatak, az Örvénykő, a Vidróczy-barlang, a Vadász-völgy vidékét. A turista bejárja a megyét, s ahányszor felkerekedik, annyszor táruul szeme elé az új gyárak, épületek alapozásának, emelkedésének szüntelen körforgása.

Izsófalván legény szállóba költöznek a fiatal bányászok. Ez egy a sok közül: az idén 411 bányász ház épül Borsodban.

A domboldalra futó szántóföldek szegélyén még állnak a vesszőfonatú hősáncok. A PVC és nitrogén gyáregységétől már elvonultak a hernyótalpasok, leke-

rült a falakról az állvány-erdő, világos homlokát mutatja a városnak az új mű, amely egymilliárdon felüli költséggel épült.

Tavaly 200 ezer tonna műtrágyát adott a földeknek a Borsodi Vegyi Kombinát. Az idén, hogy üzembe állt az új gyáregység, lényegesen bővíthetik a programot.

Vajon gondolja-e a karsztos utakon barangoló turista, hogy a borsodi hegyi legelőkön tenyésző juhnyáj a megye egyik új exportlehetősége. Jugoszláv, görög, francia és olasz üzletekben várják a friss bárányhúst.

Miskolcra még jóakarattal sem lehet azt mondani, hogy klasszikusan szép város. Tapolcára, Lillafüredre, az Avas-kilátóra igyekszünk, hogy a természet ajándékaival színezzük az első benyomást. S hiszszük, hogy a zöld ligetekben emelkedő mai Miskolc harmonikusan beleilleszkedik majd a bükki tájba.

Amivel ma még adós a városkép, azt a környező természeti szépségen kívül az emberek teszik teljessé. Az ország második legnagyobb centruma nemcsak dübörgő ipartelepeivel fogadja látogatóját.

A koncertteremben a Rádió mikrofonjai veszik szalagra a diósgyőri szimfonikusok hangversenyét. A Vasas Klub tudományos körében 4000 műszaki szakembert tartanak számon, akik cselekvő részesei a borsodi medence ipari fellendülésének. S ehhez a teljesező társadalmi képhez tartoznak azok a turisták, akik életmentő síjárórt szerveztek a hegyekben. S megfélelkezhetünk-e a Herman Ottó múzeum fáradhatatlan kutatóiról, akik a múlt és a jelen emlékeit, szokásait gyűjtik a következő nemzedékek okulására. Lehet-e munkájukban érdemi sorrendet tartani, alkotásaikról a teljesség képét megrajzolni? Külön érdemet és rangot adni minden szem vetőmagnak sem lehet, amelynek holnapi kenyereinket köszönhetjük.

Esti fények ringatják a Dudajka-völgyben pihenő egyetemi várost. Mára befejeződött tanszékein a munka. A városban sohasem hunynak ki a fények. Éjjel a kohó világít. S ahogy hajnalodik, az Avas körül felpeszsdül az élet...

Kádár László

MAJK-PUSZTA

ÚJ

rendel- tetése

A Vértes műemlék ritkasága: Majkpuszta jövő rendeltetésével a Turista 1960 októberi számában foglalkoztunk:

„A turisztikai szempontból igen érdekes épületrészlet közelében álló romos kastély még helyreállítható

A majkpusztai remetetelep kapuja

lenne, és a környező kis barokk házikókkal kiválóan megfelelne a művésztelep, esetleg úttörő- vagy üdültábor céljaira” — irtuk és hívtuk fel az illetékesek figyelmét az egyedüli szép romtelep sorsára.

Azóta felfedezték Majkpusztát, s mint előző számainkban is megírtuk, a TKV kezelésében rövidesen a turistamozgalom szolgálatába áll ez az értékes műemlékcsoport.

Az első írott nyom, amely Majkpusztáról ránk maradt 1252-ből való, arról is van adat, hogy 1495-ben Gesztes várának átadásánál jelen volt Lőrinc, majki prépost. A hajdani prépostság megszűnt, s a helyén keletkezett „kamalduli” remetetelepet II. József 1782-ben oszlatta fel.

A kamalduliakat befogadó cellák száma az eltörlés idején tizenhét volt. Minden „cella” külön-külön kis ház, a házakhoz kertecskék is tartoztak.

Felújítása és a turistamozgalom szolgálatába állítása révén az európai viszonylatban is ritka műemlékcsoport, érdekes kapuzatával, regényes utcácskájával nevezetessége lesz a Vértesnek — amelynek — e ház révén — bizonyára sokszorosára nő a turistaforgalma.

ODOL

S Z Á J V Í Z

naponta kétszer!

Kis üveg 4,— Ft

Nagy üveg 13,50 Ft

Óriás üveg 20,80 Ft

D. J.

ÉLÉNK VITA A CSERETÚRÁK TAPASZTALATAIRÓL

A múlt évi cseretúrák tapasztalatait beszélték meg népes értekezleten a cseretúra bizottság vezetői és a nemzetközi túravezetők. Az értekezleten **Balázs Nándor**, a szakbizottság vezetője mondott összefoglalót a múlt évi tapasztalatokról.

1956 óta folynak a cseretúrák, amikor még korlátozottak voltak az utazási lehetőségek. Azóta több baráti országban jártak túrázóink, akik megismerték szomszédaink életét, szocialista alkotásait. És eljöttek hozzánk a baráti sporttársak, hogy ők is megismerkedjenek a mi eredményeinkkel és élvezzék a mi gyönyörű tájainkat, a mi vendégszeretetünket — mondotta.

Az 1963. évben mi 800 turistát fogadtunk, tőlünk pedig 900-an látogattak el Németországba, Csehszlovákiába, Lengyelországba és Bulgáriába. A túrák jól sikerültek és a szakbizottság felelősei minden segítséget megadtak ehhez.

Voltak természetesen zavaró körülmények is, amelyekből tanultunk a jövőt illetően.

A túravezetők felszólalásaiból sok érdekes következtetést vonhatott le a vezetőség.

Dr. Sodin György például amiatt szólalt fel, hogy a hagyományos hátizsákot túrára nem tartja időszerűnek és korszerűbb megoldáshoz kell alkalmazkodni. **Dr. Kápolnási László**

a vonatokon a helyfoglalási zavarokat kifogásolta. **Dr. Márki János** thüringiai utat vezetett. Hiányolta, hogy a külföldi vezetők nevét és az utasításokat nem kapják meg időben, ami nehézségeket okoz a vezetőknek. Javaslatokat tett, hogy melyik utat kell rövidíteni, Erfurtban tovább kell időzni stb.

Dr. Ritzky Katalin azt kérte, hogy Varsóból egyenesen Malborkba menjen a csoport, hogy a régiségeket megtekinthessék. **Simonyi Egon** az autós turisták érdekében szólalt fel. Az anyagi alapot felül kell vizsgálni. Benzinproblémák is felmerültek. **Dr. Puskás Endre** azt javasolta, hogy a Hungária expresszrel tegyék lehetővé az utazást, mert hosszú a thüringiai túra menetideje. **Eleőd Tihamér** a túrák pontosabb előkészítését kéri.

Földes János a résztvevők körülményéből adódó nehézségeket hozta fel. Nem lehet jó a túra, ha 16 évesek összekerülnek idős korosztályúakkal. (Ezt a későbbi felszólalók megcáfolták.) A kerékpáros turisták részére több kalóriát kér, kevés az előírt mennyiség. **Horváth Lajos** azt kérte, hogy írják elő a cseretúrák sportöltözékét, mert az ő csoportjában előfordult, hogy magas sarkú cipőben jött valaki a tátrai túrára. **Bokody József** azt kéri, hogy a túravezetők kapják meg a szerződés részletes kivonatát. Akkor fel tudnak lépni az esetleges hiányosságok ellen

és jobban elő tudják készíteni az utazást.

Tolnai József a sítúrák kategorizálását javasolta. Meleg hangon emlékezett meg a lengyelek vendégszeretéről. **Nagy Sándor** jó példának hozta fel, hogy a külföldi szálláshelyeken a másnapi kosztot a gondnok megbeszéli a túravezetővel. Egyeztették az ízlést, de a mennyiséget is.

Minthogy a szálláshelyek, az ellátás is bőven másoron szerepelt — kevés kivétellel pozitív értelemben —, **Baga István**, a TKV igazgatója adott választ néhány kérdésre.

— Feljegyeztem a hibákat — mondotta. — Évről évre igyekszünk a külföldi cseretúrák igényeit mind jobban kielégíteni, s a panaszokat is a minimálisra csökkenteni. Társadalmi ellenőrök járják a turistaházakat és kérem ezúton is őket, hogy minden hibát tárjanak fel, hozzák a vállalat vezetőségének tudomására, hogy azonnal intézkedhessünk. Nem engedjük meg, hogy gondnokaink közül egy is megsértse az előírást, hogy ne fordítson legnagyobb gondot külföldi vendégeink messzemenő kiszolgálására.

Angelus Miklós, a túrabizottság vezetője, aki az MTSZ elnökségét képviselte az értekezleten, ígéretet tett, hogy az MTSZ minden segítség megad a cseretúrák zavartalan lebonyolítása és annak kiszélesítése érdekében.

Az MTSZ Pápai járási Tanácsa Természetbarát Szakszövetsége munkaprogramjából:

Pihenőpadot építenek a Forrasztóknán, amely előtt a kilátás érdekében a terepet megtisztítják. Gondozásba veszik a járás területén levő turista útjelzéseket. Minden szakosztály vállal egy-egy útvonalat, amelyet gondozni fog.

Fényképes tablót készítenek a környék kirándulóhelyeiről, amelyet az Idegenforgalmi Hivatal kirakatában helyeznek el.

Közös munkával foglalják a Szakács kutat, amelynek avatását júniusban tartják, ifjúsági táborozással egybekötve.

A Fáklya Sportkör „Bakony” természetjáró szakosztálya rendbehozta a pápai járásban levő Ödön-forrás melletti kútcsohányát. 9 fekvőhellyel rendelkezik a kis ház, mely előtt kőből épített tűzhely is van. A szervezett természetbarátok 3 Ft-ért igényelhetnek szállást **Székely Lászlónál**, a pápai Petőfi gimnáziumban.

HATÁRÁTLÉPŐHELYEK CSEHSZLOVÁKIÁBA

Sokan fordultak kérdéssel szerkesztőségünkhez, hogy hol vannak a korábbi határállomásokon kívül magyar-csehszlovák határátlépőhelyek. Tájékoztatásul tehát közöljük a helységneveket:

Parassapuszta, Ipolytarnóc, Somoskőújfalu, Bánréve, Tornanádaska.

A határátlépés reggel 8 órától délután 4 óráig történhet, a szükséges betétlapok felhasználásával. A későbbiek folyamán előreláthatólag az éjjel-nappali állandó határátlépésre is sor kerül, és feltehetően több helyet is kijelölnek a határátlépésre.

Megkönnyítik a határátlépést LENGYELORSZÁGBA

Jelentősen megkönnyítik és egyszerűsítik a Csehszlovákiába és Magyarországra szóló útlevélkérelmek elintézését.

Az intézkedések célja, lehetővé tenni, hogy Lengyelország és a testvérországok minél több dolgozója látogathasson el egymás országába, s még szorosabbra fűzze testvéri kapcsolatait.

Lengyelországban zöld jelzést kapott a nemzetközi turistaforgalom. A Kárpátok, Krakó, a Mazuri-tavak, a bialystoki őserdő, Wrocław, a tenger melléki városok várják a külföldi turisták százezreit.

VIZSGÁZTAK A JÖVŐ TÚRAVEZETŐI

Utban a Hármashatárhegy felé
(Vad felv.)

Az V. kerületi Természetbarát Szövetség térképolvásós tanfolyamot rendezett a tél folyamán. A hallgatók nyolc héten keresztül, heti egy alkalommal jöttek össze elméleti képzésre és három gyakorlótúrán vettek részt a Bu-

dai-hegyekben és a Pilisben, *Ferencz István*, ezüstjelvényes túravezető irányításával.

A hallgatók közül öten kiváló, öten jeles és nyolcan megfelelő eredményt értek el. **Vad Ferenc**

EGY ESTE A BUDAPESTI TURISTÁK KLUBJÁBAN

Egy darabig még halkan duruzsol a vetítőgép, aztán elhallgat. Leperegtek az utolsó filmkockák is, ki-gyulladnak a lámpák. S ha most azt várná az olvasó, hogy a ruhatár és a kijárat felé tódul a közönség — téved. Mert nem valamelyik filmszínházunkban vagyunk, hanem — de nagyon vártuk ezt! — a budapesti turisták klubjában, mely a Nyugati pályaudvar KISZ-helyiségében kapott otthont.

Kellemes meleg, hangulatos világítás, tarkaterítős asztalkák. Ezeket ülik körbe az iménti nézők, ki-ki egy pohár szörp vagy Kinizsi mellett. S mint ahogyan a szikrából lobban a láng, valaki feldob egy témát, aztán folyik az eszmecsere órákon át.

Mi más is lehetne a téma,

mint a természetjárás. Most éppen Szegvári Gusztáv amatőrfilmjéről — arról, amit az előbb vetítették — esik a legtöbb szó. Az egyik asztal körül vagy tizen ülnek.

— Én kérem most vagyok itt másodszor —

mondja Sörös Balázs Mihály a XIII. kerületből —, de már annyi érdekes dolgot hallottam a sporttársaktól... Érdemes ide jönni...

— Szerintem az a legfontosabb, hogy végre otthonunk van, megismerjük egy-

A klubban

beszélgetés tárgya, amott a tájékozdási versenybírók vitatkoznak, s folytathatnánk a sort.

Hogy eléri-e célját a klub? Összefogja-e kötetlen formában a fővárosi turisták társadalmát? Nos, erre csak határozott igennel lehet válaszolni.

Kilenc óra felé szedelőködni kezdenek az első csoportok. Búcsúznak egymástól:

— A viszontlátásra!

Mert eljönnek legközelebb is. Miért ne? Hiszen jól érzik itt magukat. Az ő otthonuk. **Kovai Iván**

A Budapesti Természetbarát Klub márciusi havi programja

III. 2. hétfő:

Vízitúra az Elbán. Vetített, képes élménybeszámoló, tartja: Eleőd Tihamér és Galkó Antal.

III. 5. csütörtök:

Ezüstjelvényes túravezetők továbbképző előadása.

III. 9. hétfő:

Amatőr-filmest.

III. 12. csütörtök:

Versenybírók konzultációja.

III. 16. hétfő:

Amatőr-filmest.

III. 19. csütörtök:

Propagandisták találkozója, Filmbemutató.

III. 23. hétfő:

Szabadklubest.

III. 26. csütörtök:

Ezüstjelvényes túravezetők továbbképző előadása.

III. 30. hétfő:

Zenés klubest.

A klub a Nyugati pu. épületében a Nyugati pu. KISZ-klubhelyiségében (a volt Hangulat-bár) van, bejárata a Lenin körútról!

A klubot csak klubtagok látogathatják, akik esetenként 2 vendéget hozhatnak magukkal. Klub-igazolványt a szakosztályok igényelhetnek aktíváik számára.

Az előadások, élménybeszámolók (kivételek a versenybírók konzultációja) 1/2 6-kor kezdődnek és 1—1/2 óráig tartanak. Büfé IV. oszt. áron áll a tagok rendelkezésére.

Klubbizottság.

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

TÉLEN-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

CAOLA

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

mást. A szövetségben gyakran még a hivatalos ügyek elintézésére is kevés az idő...

Legalább húsz új barátom van már — meséli Wauhall János — akikkel talán soha nem ismerkedtem volna meg.

— És a szakmai dolgokról nem beszéltek? — veti közbe a Ruhaiari Spartacus „mindenesé” Zsombor Pál, s máris szakmai vitát kezdeményez.

A szomszéd asztalnál nevetés csattan: egy őszes turista vidám élményeit hallgatják. Füleljünk csak!

— ...na, szóval a barátom pihenés közben, szórakozásból rovásírásos jeleket karcolt a Holdvilágárok falára, s képzeljétek, pár év múlva olvasom az újságokban, hogy a sziklafal különleges jeleit felfedezve, régészeti kutatás vette kezdetét...

Egy sarokkal odébb a „Radnóti Miklós sítúra” a

Debrecen eseménye: a természetjárók hete

Természetbarát hetet rendezett február 2-től 8-ig Debrecenben a megyei és a városi természetbarát szövetség elnöksége. Az érdekes — országos érdeklődésre számot tartó megmozdulás — abban a városban zajlott le, amely régen híres volt magabazárkózottságáról, helyhez kötöttségéről. Generációk éltek úgy a falai között, hogy alig hagyták el a várost.

Érdeemes megnézni, hogy mi előzte meg egy ilyen eseménynek a megrendezését. Mi adott alapot arra, hogy ebben a régen oly különös városban összegyűlhettek a természetjárók, egy héten át tanácskozhattak azok, akik nemcsak egymást ismerik, hanem járatosak már az ország távoli vidékein is. Az elmúlt években, szinte egy időben az általános politikai és gazdasági fejlődéssel „felkerekedett” a város lakosságának egy része. Elsősorban a fiatalok, de később az iparosodó város új üzemeinek munkásai, majd időben, legvégül, de talán a legszorgalmasabban a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok dolgozói. A szervezett természetjárást a DEAC kötelékében az egyetemi fiatalok irányították. Buzgalmuk, szakmai szeretetük és szívósságuk otthonossá tette a természetjárást, az ország megismerését, a város falai között.

Az eseménysorozat első napján, a fotókiállításán, gazdag választékban állíthatták ki képeiket a fiatal és az idősebb természetjárók. Volt aki már évek tapasztalatairól számolhatott be, de akadtak képek az első, idegenbe vezető út boldog izgalma-ról, maradandóságáról is. Sokan felkeresték a természetjárás elméleti tudományával kapcsolatos verseket is. A szövetség igen helyesen külön rendezte azt az általános iskolásoknak, külön a középiskolásoknak. Így természetszerűleg külön témaanyag alapján mérték össze tudásukat a felnőttek is.

Szívesen fogadott programja volt az emlékeztetést váltó hétnek a „Természetjárás az irodalomban” című előadás, amelyet a Péterfia utcai gimnáziumban tartottak. Az első jelentősebb alkalom volt, hogy a természetjárás iro-

dalmát összegyűjtsek az erre hivatottak. A nagyközönség előtt irodalmunknak ilyen tevékenysége meglehetősen ismeretlen. A természetjárás kedvelői sem jutottak hozzá eddig írók, költők olyan munkásságához, amely összefüggött a természetjárással. A köztudatba mindössze Móricz Zsigmond „Gyalogolni jó” című munkája ment át, de ez is mindössze egy kiadást ért meg és már régen eltűnt a könyvkereske-

Nagyerdő. Parkrészlet
(Dr. Kiss Tihamér felv.)

dések polcairól. Nagy írónkat életének sok eseménye, munkásságának gazdag területe és halhatatlanná váló színdarabja köti a városhoz. Sok szép írása örökíti meg a természet marandóságát és finomságát. Ady, Petőfi, Juhász Gyula, Oláh Gábor, Tömörkényi István, Móra Ferenc és Gárdonyi Géza fordult a legtöbbet a természethez, akár emberi szomorúságában, bánatában, vagy az élet kisebb-nagyobb örömei felett érzett lelkesedésében. De talán mindannyiukat megelőzte József Attila, hiszen az ő korában múltak el azok az évek, amikor a természetjárásnak politikai tartalma és különleges feladata is volt. Ismeretlen tájak, rejtett országrészek bújttatták azokat a hazafiakat, akik a bátrabb és igazabb Magyarország részeiként harcoltak egy eljövendő, emberibb korért. Szorosan összekapcsolódott a munkásmozgalom a ter-

mészetjárással, ami a legkifejezöbben József Attila költészetében érezhető.

Filmbemutatók és vetített képek előadások tették színessé a napról napra gazdagabbá váló programot. Nagy érdeklődés kísérte az Agrártudományi Főiskolán a „Természet botanikus szemmel” című előadást, melyet dr. Pethő Menyhért egyetemi adjunktus tartott. A város szűkebb környezetében botanikai érdekességek nyúj-

terméketlen tájat, az egykori legelőket és az akkori üres idegenforgalmi látványosságot többféleképpen hasznosítják. Ügyelnek arra, hogy ez a természet ritkaság, világszerte ismert nevezetesség a fejlődés mai új útján semmilyen se szenvedjen hátrányt.

A debreceni természetjárók gyakran megfordulnak az ország más tájain is. Ezért mutatkozott szükségesnek külön vetített képek előadás rendezése a Kossuth Lajos Tudományegyetem Földrajzi Intézetében. Az előadás címe: „Kedves hegyünk a Bükk”.

Az alföldiek, a síkság szélességéhez szokott természetjárók e hegyvidék különleges kettősségében találják meg kedvtelésüket. A kettősség csodálatos, hiszen a Bükk erdeiben alig néhány kilométernyire az ország nagyipari centrumaitól, a természet végtelen nyugalma fogadja a látogatót. Mindenfelé gondozott, szép sétautak vezetnek, a turistajelzések gondosan karbantartottak, de a természetjárók lábai alatt a bányákban zajlik a munka. Nincs még egy olyan tája az országnak, ahol ilyen meghitt egységben találkozik a természet végtelen szépsége, a nehézipar és a bányászok építőmunkájával.

A debreceni természetjárók ismerik a Bükk hegység rendezett turista-hálózatát, amely elvezet mindenfelé. Különösen sokan keresik fel a Kelemér község közelében levő Mohos tavat. Az érdekes természeti különlegesség fontos természetvédelmi terület. Kiterjedése alig öt hold, mégis jelentős tudományos értéket képvisel. Az itt látható tőzeg és mohaláp változatlan alakban tartotta meg az elmúlt tíz-tizenkét-ezer év különböző fainak virágporát.

Orvosok, tanárok, egyetemi előadók találkoztak egy hét gazdag eseménysorozatában a szervezett természetjárókkal. De résztvettek az előadásokon azok is, akik csak most ismerkednek a természetjárással. A szövetség fáradsága és igyekezete nem lesz eredménytelen. Érdeemes volt a természetbarát hetet megrendezni, mert újabb híveket toborozhattak a természetjárás egyre szélesedő mozgalma számára.

Botanikai szempontból is érdekes a hortobágyi pusztta. A felszabadulás előtti

Dr. Dömötör László

A vár bejárata

A város védelmét szolgálták ezek a jellegzetes sarkos házak

A magyar Alpok lábánál

Az utóbbi két évben rendkívül megnövekedett Nyugat-Magyarország turista forgalma. Felkerekedtünk hát mi is, és meglátogattunk a nyugati határszélen egy kisvárost, amelynek már neve is vonzó csengésű volt a számunkra. A hangulatos Kőszeg és varázsos szépségű környékét.

Sopron felől érkezünk autóbusszal. A város előtt egy magaslaton leszálltunk. Alattunk a város, mint egy szépen kidolgozott középkori ötvösmunka pihent a tájban. Tornyai és tetői csillogtak az arany napfényben. A vár figyelő tornyai, mint kotlós a csibéit gyűjtötték maguk köré a városka házait. A vár mögött zöld rétekkel és zúgó öreg erdőkkel tornyosodott egyre magasabbra a Kőszegi-hegység, mint egy jól rendezett díszlet a város felett. Mint különleges szépségű drágakő csillogott a barokk kálvária-templom. Zsindeleyes három tornyával egyedülálló az országban. Tájképi és városképi jelentőségével éppúgy jelképe Kőszegnek, mint a vár, vagy a Hősök-tornya.

A turistáktól nyüzsgő szűk Városház utcán indultunk sétánkra. Valamikor itt állt az első kőszegi kávéház. Két barokk szobor áll őrt és bocsátja be a látogatókat a Jurisich térre. Ahogy áthaladtunk a Hősök-tornya alatt, váratlanul évszázadokat léptünk vissza az időben, és magunk is szinte egy középkori festmény alakjaivá váltunk. A térből csönd, nyugalom és évszázadok illata áradt. Közepén egy barokk Máriaoszlop mögött, öreg fák lombja alatt áll a városi kút, amely emberemlékezet óta ontja hűz vizét a kőszegieknek. Mögötte meglepő módon két katolikus templom is áll egymás mellett, idézve a vallási villongások időszakát. A szép gótikus Jakab-templom az érdekesebb. Kriptájában nyugszik a hős Jurisich két gyermeke és Széchi Mária a „Murányi Vénusz”. Falán egykorú freskó az ún. „Palástos Madonna”. A Hősök-tornyától jobbra egy szép lábas-ház a „Pákh-ház”. Balra a „Tábornok-ház”, hajdan a hadseregpáncsno-

kok részére felajánlott ház volt. A tér minden háza műemlék, főleg barokk, középkori falrészekkel, a város védelmét szolgáló fűrészfogas beépítéssel, és mind új köntösben. A történeti stílusok felvonulása ez: gótikus lőrés, reneszánsz sgraffito, barokk homlokzatok és érdekes tetők. A templommal szemben nyílik a Chernel utca szép barokk házakkal. Itt lakott Széchi Mária, Chernel Kálmán történész fia, István a nagy magyar ornitológus, és itt látták ők vendégül az akkor még fotográfus Herman Ottót. Itt lakott a napóleoni hadjárat idején Eugene Beauharnais alkirály. Az utca végén áll a hatalmas, szögletes puskaportorony a XV. századból. Innen már a várárokból vitt az utunk, a fényes dicsőséget látott várhoz. Mert nemcsak Eger állott ellent a török ostromnak. 1532-ben 25 napi ostrom után a szultán hatalmas serege eredmény nélkül távozott Kőszeg falai alól is. Hiúságát kielégítette az, hogy a janicsárok 8 zászlót Jurisich beleegyezésével kitűzhettek a vár bástyáira. Harangzúgás közben lépünk be a hatalmas várkapun. Önkéntelenül óránkra nézünk: 11 óra. A diadalra való emlékezés ez a mindennapos, 11 órai harangzó.

Már a gazdasági udvaron meglepetés vár ránk. A múlt évben avatták az új, 60 személyes turistaszállót. Udvarias gondnoknő mutatja be a házat. Minden szobában folyóvíz,

cserépkályha. Egy zuhanyozó villanybojlerrel, ízléses ebédlő. Még az idén kapnak presszót, rádiót, bizonyára televíziót is. A múlt évben ünnepelték a város 700 éves fennállásának évfordulóját. Ekkor avatták fel a nagy, 50 m hosszú lovagtermet. Kőszeg kulturális életének otthona lesz.

Érdekes látványokat találtunk a Vármúzeumban. Egy háromélű spanyol tört, amellyel állítólag Hörmann Mihály várnagyot elevenen megnyúzták, mert Bethlen hadainak átadta a várat. Még állítólagos bőre is látható volt nem is olyan régen. Azután a híres „Szőlőjövésnek Könyve”, melybe 1740 óta minden évben berajzolták a szőlő állapotát. Mert híres szőlő- és bortermő vidék volt ez. A városi magisztrátusnak rendelkeznie is kellett emígyen: „A toronyban levő öreg harangot kilenc óráig meghúzzák... minek hallatára a kocsmabéliek takarodjanak haza.”

A város környékén számtalan pompás túralehetőség van. (Az Őházhoz, Hétforráshoz stb.) Mi a Királyvölgyben álló 600 éves gesztenyefát látogattuk meg. Méltóságos, öreg erdőkben jártunk, ahol a fák a történelmi múlt eseményeiről zúgnak. Megilletődve jártunk a halkléptű utakon. Jólesett este megpihenni a város feletti széljárta gerincen. Alattunk a város tornyai alkonyi bíbor fényben égtek, és a patinás háztetők felett ezüst párázat lengett. Csöndes volt minden és mozdulatlan.

A temetőnél még megálltunk. Kis timpanonos kápolna fekete márványemléket takar. Felirata: „vitéz Kiss János altábornagy. Vértanúhalált halt hazájáért Budapesten, 1944. december 8-án.” Innen, kőszegi magányból szólította az ellenállás élére Bajcsy-Zsilinszky Endre. Kőszeg ma sem szűnt meg önfeláldozó hőseket adni a hazának.

BALOGH FERENC

A Kálvária templom (A szerző felvétele)

Még néhány évvel ezelőtt nagy szenzációt jelentett, ha valaki az ismerősök közül külföldre utazott.

Emlékszem — 1956-ban néhány napra egy kis csoporttal Bécsbe utaztam. Utazásom ismerőseim, kollégáim körében legalább olyan izgalmat váltott ki mint bennem s legkövetlenebb hozzátartozóimban. Ha ma visszagondolok erre az időre, még egy dolog jut mindig az eszembe. — A megbízatások — azok a kérések, amelyeket ismerőseim szokás szerint apró kis papírszeletkére írtak fel, nehogy elfelejtsem. A legtöbbször nylon kékét és fésűt, déligyümölcsöt kértek.

Mennyivel más most a helyzet! Ma már nem megy „ürhajós” számba az, aki külföldre utazik. Társadalmunk valamennyi rétege képviselve van abban a több mint ötszáz ezer főben, akik 1963. évben turistaként külföldre mentek. 1953-ban pl. 1132-en utaztak nyugati országokba, míg 1963-ban több mint 120 000-en. A szocialista országokba utazók száma pedig az 1953-as létszámnak közel negyvenszerese. A külföldre utazók számának növekedésével egyenes arányban csökkent a külföldre utazók kérések, bevásárlási megbízatások száma is, ami a belföldi áruválaszték megnövekedésével magyarázható. Az asszonyoknak, lányoknak ma már nem kell bécsi nylon hajkefe meg fésű. Kapható minden illatszertboltban. A déligyümölcs sem bír már olyan vonzóerővel mint pár évvel ezelőtt, hiszen minden Közért-üzletben válogathat belőlük az ember. A kereskedelem gondoskodik külföldi ruházati cikkek beszerzéséről is. Az elmúlt napokban hallottam, hogy a Vörösmarty téri Luxus-Áruház nagy vételben cserél női ruházati cikket a prágai Dum-Modi áruházal.

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

TURISTA SZEMMEL A FEKETE-TENGEREN

Ezt csak azért mondtam el, mert bizonyítani akartam, hogy a külföldre utazó magyar emberek többsége ma már nem bevásárlás céljából utazik külföldre, hanem ismerkedni más országok népeivel, kultúrájával. Népünk műveltségi színvonala rohamosan emelkedik. Ez az a rugó, amely elsősorban megmozgatja az embereket. Megismerni az emberiség évezredes kultúráját. A könyvek után a valóságban is megtekinteni, megérinteni az emberiség kultúrájának kincseit — emlékeit.

Az utazás, a turisztika egyben hozzájárul a népek közeledéséhez, barátságának erősödéséhez is. A hazánkból külföldre látogató több mint ötszáz ezer ember követe, propagandistája is hazánknak. Az előzők bizonyítására csak két esetet akarok elmondani, amelyeket ismerőseim, barátaim meséltek el nekem külföldi útjukról hazatérve. Az egyik ismerős „maszek” rendszámú Wartburgjával járta a nyugati országokat. Svájcban, a Bern és Zürich közötti autó-úton egyszerűen csak a visszapillantó tükörben egy motorbiciklisre lett figyelmes:

— Ha én gyorsítottam, ő is rákapcsolt — mesélte ismerősöm. — Követ ez bennünket, állapítottam meg magamban. 40–50 kilométer után hirtelen megálltam. Kíváncsi voltam arra, hogy nem tévedek-e? Nem tévedtem. A motoros elrobogott, majd nemsokára visszajött és megállt mellettünk.

— Honnan jönnek —, merre tartanak? — kérdezte tiszta magyarsággal. — Hazafelé tartunk — válaszoltam.

— Hová haza?
— Budapestre!

— Hosszú idő óta követem már magukat.

— Láttuk a tükörben.

— Ismerősök Budapesten a Parlament környékén?

— Hogyne. Miért érdeklő?

— Ott lakik az édesanyám. 1956 októberéig én is ott laktam — mondja a fiatal fiú fátyolos szemmel. — Haza mennek?

— Természetesen.

— Nem is tudják maguk, milyen nagy örömet szereztek nekem ezzel az ötven kilométerrel. Ittlétem óta a legszebb perceim vol-

tak ezek. Amikor a maguk rendszámtábláját néztem, szinte otthon éreztem magam. S ha megengedik, még elkísérem magukat egy darabig.

— Csak jöjjön. Mi is örülünk, hogy itt egy magyarral találkoztunk.

— De jó lenne magukkal végleg visszamenni Magyarországra!

— Ne keresse magát, jöjjön!

— De örülne is neki édesanyám!

A másik ismerősöm egy észak-olaszországi campingben töltött néhány napot. A Moszkvics gyártmányú kocsija — mint mondta — nagy érdeklődést keltett a tábor lakói között.

— Hasonló érdeklődést mutattak a kocsis utasai iránt is. A dánok, a nyugatnémetek, akik szomszédaink voltak, nem akarták elhinni, hogy magyarok vagyunk. Végül az útleveleinket kellett megmutatnunk — mesélte nevetve ismerősöm. — Megkérdeztük a dánokat, miért volt

Napozik a rák

Az ogvesszal kikötőben indulásra készen a Félix Dzerzjinski és a Litva

hihetetlen számokra nemzetiségünk? Akkor egy kicsit szégyenkezve elmondták, hogy odahaza Magyarországról sok rosszat halottak, többek között azt is, hogy házaspárokat együtt nem engednek külföldre, mert félnek a disszidálástól — mondta most már nevetve a dán turista.

Egy-egy külföldi utazás, kirándulás nagyon sok szép érdekes és tanulságos élményt nyújt az embernek. A Turista mostani és következő számaiban szeretnék beszámolni arról a hajó-útról, amely lehetővé tette számomra, hogy turistaként tizenkét ország életébe bepillantsak. A hajó, amelyre a meghívásom szolgált, Ogyesszából indult. A Litva nevű 5300 tonnás szovjet tengerjáró hajó kapitánya lesz a vendégül-

A Fekete-tenger festői partján kényelmes üdülők várják a bel- és külföldi vendégek százait

méter magasan. Az ablakon kitekintve csak végtelen fehér, puha tollpárnára emlékeztető felhőket láttunk. A Kárpátok felett a légáramlat egy kicsit játszódni kezdett gépünkkel. Egy kis tréning nem árt — gondoltam. Előkészítő tanfolyam ez a tengerre. Simán értünk földet a moszkvai repülőtéren. Innen vonaton utaztunk tovább egy nap és két éjszaka. Ogyesszába érve, már a pályaudvaron megcsapott, felfrissített a langyos, sós tengeri levegő. Percek alatt elfelejtettem az utazás fáradalmait. Ez a több mint 150 éves kikötőváros hatalmas dokkjaival, teher-, halász- és személyhajóival — az első órákban néma szemlélődésre kényszeríti az idevetődő idegent.

A dokkokban sok a hófehér, karcsú személyszállító hajó. Ezek turistákat szállítanak Ogyesszától Batumig a Fekete-tenger csodálatos üdülőhelyeire. A szovjet emberek szívesen töltik szabadáguk egy részét ezeken a minden kényelemmel ellátott hajókon. Egyesek szerint a legjobb pihenés: Ogyesszában felszállni egy hajóra s elhajózni vele Szocsiig a tenger és a Kaukázus „védetét övezetében”. Utána letelepedni az egyik tengerparti üdülőben — a legnagyobb üdülés! Aki már járt ezen a vidéken az tudja, hogy milyen szép üdülők húzódnak meg itt a hatalmas ciprusok, pálmák és a parkok színes virágainak és szökőkútjainak világában. Évről évre nő azoknak a magyar turistáknak a száma, akik szabadságukat itt töltik valamelyik Fekete-tengeri üdülőhelyen.

Ogyessza iparát teljesen, — lakóházainak pedig 30%-át pusztította el a háború. A hatalmas új iparral rendelkező városban nyoma sincs már a pusztulásnak. Gépgyárak, könnyűipari, élelmiszeripari üzemek gombaként nőttek az elpusztított város helyén. Ogyessza tudományos intézetei világhírűek. Közel húsz működik a városban, köztük a híres Filatov orvostudományi intézet.

A kikötőben nagy a forgalom. Hajó hajó után sorakozik fel. Megnéztük azt a kék szalaggal kitüntetett bálnavadászhajót, amely egy szezonban 1127 bálnát szigonyozott meg.

Beszállást jelez a Litva hajó kürtje. Teljes zászlódszben — indulásra készen várja utasait. Elvágják a feljárt kék szalagját és ünnepélyes keretek között átadják a hajót az utasoknak: újságíróknak és néhány szerencsés turistának. A hajó kapitánya — aprótermetű, vékony kis emberke, de ha parancsot oszt, egy szavára fegyelmetten ugrik százötven tengerész! Az idő hűvös, erős tengeri szél fúj. Fázósan húzom össze magam a fedélzeten és úgy nézem a távolodó szárazföldet. Majd elindulok, hogy birtokba vegyem ezt a kedves hajót, mely három hétig otthonom lesz.

M. G.

Jalta látképe a tengerről

tóm — így szólt a rövid értesítés, amely gyakorlott turista létemre is lázas izgalomba hozott. Gyorsan elővettem térképeimet, hogy belerajzoljam hajóm útvonalát. Négy tenger — különböző társadalmi berendezkedésű országok kikötőit fogjuk érinteni. Ogyessza — Constanza — Várna, Istanbul — Pireus — Nápoly — Algir, Tunis — Tripolis — Alexandria — Beirut — Famagusta (Ciprus) városok helyét térképemen hamarosan piros ceruzával húzott körök jelezték. — Hogyan öltözzem, — mit vigyek magammal? — volt az első tipikusan női gondolatom. Gyógyszerekről sem szabad megfeledkezniem — intettem ma-

gamat. Közben többször megcsíptem a karomat: — ébren vagyok? — vagy álmodom? — Hihetetlen volt számomra, hogy végigjárhatom Odisszeusz útját a végtelen tengeren. Nagy örömöm kicsit lelohadt, amikor a kötelező védőoltásokat — kolera, tífusz, feketehimlő — megkaptam. Nem szólva arról, mikor a Ferihegyi-repülőtéren a csípőmben adott oltást, a precíz ügyeletes orvosnak a többi utas statisztálása mellett kellett megmutatnom.

○ disszeusz hajója helyett — a Malév Il-18-as gépére szálltam. Simán repültünk 8000

magyar várak helyreállításánál is arra törekednek az újjáépítők, hogy a tudományos hitelesség legmesszebbmenő figyelembe vételével művészi élménykeltő hatást érjenek el.

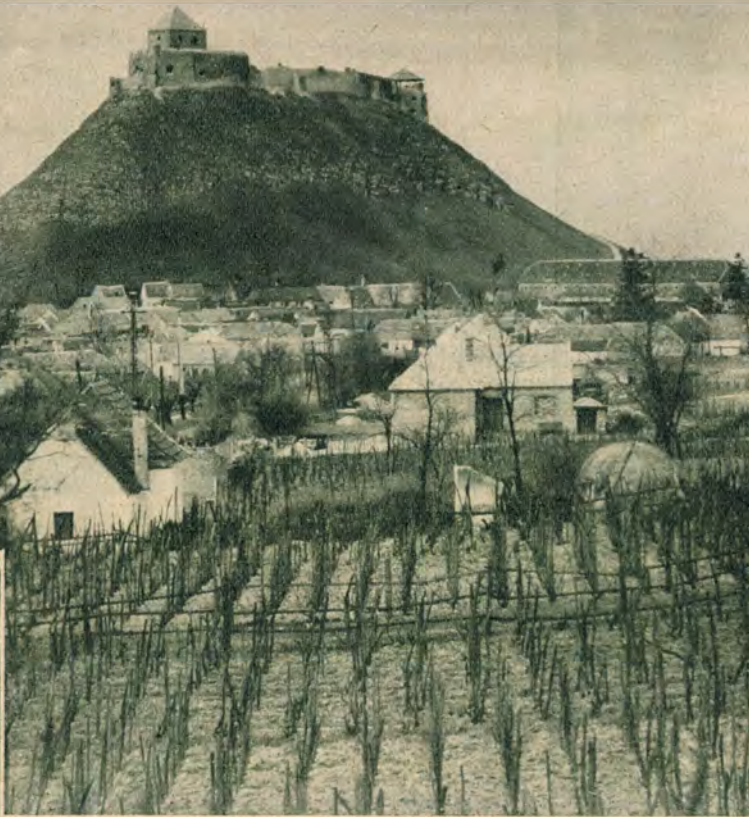
Az utóbbi évek során számos kastély és vár helyreállítása történt meg. Teljesen újjáépült a nagy hírű kőszegi *Jurisich-vár*, amely 1532-ben Szolimán szultán 250 000 főnyi seregének minden ostromát vitézül viszszaverte. A XIII. századi alapokon nyugvó hős vár ma újra épen áll, helyreállították tornyait, bástyáit, gót-reneszánsz homlokzatát, a várudvar pompás árkád-sorát, a loggiás folyosókat, a csúcsíves középkori kápolnát és a nagyszerű lovagtermet. Az országnak ez az egyik legértékesebb műemléke ma korszerű kultúrközpont, részben múzeum, részben színház és művelődési otthon, boltos pincéjében pedig hangulatos vendéglátóhely létesült.

Eredeti formájában áll ismét *Siklós vára* is. Középkori termeiben sajátos varázsú turistaszállót rendezett be a Baranya megyei Tanács. Teljes szépségében tárul itt a látogató elé a várkápolna, amely az ország legértékesebb gótikus emlékei közé tartozik.

Az Alföldön újjáépült *Gyula vára*, s alkalmassá vált egy páratlan érdekességű hadtörténeti és helytörténeti kiállítás megrendezésére. Újra áll a *diósgyőri vár* két tornya, s gyors ütemben folynak a *várpalotai Mátyás-vár* helyreállítási munkálatai. Az új szocialista város vadonatúj, paszellszínű épülettömbjei fölé emelkedő legendás múltú erődítmény nemsokára visszanyeri régi formáját, földszintjén gazdag helytörténeti kiállítás, reprezentatív vendéglátóipari üzem létesül, első emeletén vegyipari múzeum, második emeletén pedig nagyszabású műszaki klub talál helyet. Az utóbbi években konzerválták *Csobánca Szigliget* tornyait, falait, teljesen

Éven
korh
nagy

A na
Vesz
egyik

ÚJJÁÉPÜLŐ

Hegyes-erdős vidékeink jellegzetes tájelemei a várromok. Van ugyan közöttük néhány síkföldi is, de a legtöbb merész hegycsúcsokon, nehezen megközelíthető sziklás magaslatokon emelkedik, s néz vissza messzi századokra.

A Bakony. rengetegében, a Balaton ezüstkéken fénylő víztükre fölött, a Vértes vadonában éppúgy a turisták elé bukkannak, mint a Cserhát kedves halmain, a Bükk rengetegében, vagy a Zempléni-hegység kerekded vulkáni kúpjain. Van amelyik ezer esztendőtt látott, van amelyik csak negy-százat; az egyiket nagy-úri várkastélynak, királyi rezidenciának építették, a másikat — a legtöbbet — a török hódítók megállítására emelték. Majd mind-egyik dicsőséges lappal írta be nevét a magyar történelembe, védői a-

mindhalálig való helytállás nagyszerű példáit adták a nemzetnek.

Aztán eljárt fölöttük az idő. De nem maradhattak meg beszédes történelmi emlékeknek, mint szerencsésebb nyugati országokban a lovagvárak, egy-kettő kivételével valamennyit felrobbantották, leromboltatták a XVIII. század elején a Habsburg királyok, nehogy a kuruc felkelők fészkeivé váljanak. A kiégett falcsonkok két évszázadon át omladoztak az idő markában; köveiket porlasztotta eső, hólé, repesz-tette fagy, széthordta az építkező falusi nép, s lassankint már hírük-nyomuk sem maradt volna, ha egy évtizeddel ezelőtt új szemléletű műemlékvédelmünk meg nem kezdi álag-megóvásukat, restaurálásukat, nem egy esetben teljes újjáépítésüket.

Az állami műemlékvédelem egyik elsőrendű feladata a legszebb történelmi hagyományainkat őrző várak helyreállítása, megőrzése, fenntartása, és a nemzeti múlt iránt érdeklődők számára való hozzáférhetővé tétele. A műemlékvédelem Magyarországon ma igen fontos kulturális, tudományos feladat, hiszen a műemlék, miközben a történelemre tanít, s igaz hazafiságra nevel, egyúttal a művészi ízlést is formálja. A régi

MAGYAR VÁRAK

egrendezik
ezekben a
tyi lovas-
okat

helyreállították a *sárospataki Rákóczi-várat* — évente harmincezer látogatója van —, restaurálták a *visegrádi Salamon-tornyot*, s majd minden várronon végeztek állagmegőrző munkálatokat.

A legnagyobb szabású várépítkezés Sümegen és Nagyvázszyban tolyt, illetve folyik, hiszen a *sümei vár* helyreállításának munkálatai még ma is tartanak. Megkapó, lenyűgöző látvány egy várépítés a XX. század derekán. Régészeti, művészettörténeti szakemberek, építőművészek, mérnökök, kőművesek, kőfaragók, ácsok közös munkája nyomán emelkednek fel újra a századokkal ezelőtt leomlott falak, szétlőtt bástyák, felrobbantott tornyok. A sümei várron ismét felvette már ősi formáját a kaputorony, a darabontok szobájával, tetőt kapott az Öregtorony, s régi szépségében fogad a Kővesbástya. De még itt is, ott is állványok meredeznek az öles várfalak körül, friss mészs szaga száll a levegőben, kőművesek rakják a bástyákat, ácsok borítanak tetőt a pusztá falakra, kőfaragók dolgoznak a kápolna helyreállításán. Ha a szép fekvésű kis barokk városka felől nézzük a meredek sziklabércen ma-

sonyi vár,
megye
zebb mű-
éke

gasló sümei várat, már ismét épp olyan látvány fogad, mint amikor kuruc alabárdosok örködték „gyilkjárdás” falain. Csak az előtte magasló villamos távvezeték vastornya jelzi — beszédes szimbólumként is — a mátt.

Kora tavasztól késő őszig egymást váltják a kiránduló csoportok a sümei várron. Csodálják roppant bástyáit, tátongó lőréseit, ágyúállásait, a kapuk és ablakok szép ívét, a régi enteriőrjüket visszanyert toronyszobákat és termeket. Múltunk emlékeinek tisztelettel megőrzése mellett ugyanis jelentős idegenforgalmi célokat is szolgálnak újjáépülő várronaink. Különösen nagy bel- és külföldi idegenforgalmat bonyolít le *Nagyvázszy* újjáépített *Kinizsi-*

fehér boltíves toronyszobákban teljesen korhű környezetben tárja a látogatók elé a *végvári múzeum* a török—magyar viaskodások idejének fegyvereit, a páncélos vitéz szűrővágó eszközeitől a szakállas puskáig.

Nagyvázszy varázsa a várnézők tízezeit vonzza magához. Kirándulók, üdülők, turisták, táborozó diákok serege látogatja az év minden szakában az újjászületett Kinizsi-várat, amelynek tövében nyaranként történelmi lovasjátékok elevenítik meg a végvári vitézek életét. A selymászati bemutatóval, díjugratással, fogatparádával egybekötött jelmezes lovasjátékok iránt külföldön is nagy az érdeklődés, tavaly júliusban mint-

A siklósi vár helyreállított bejárata
(MTI fotók)

vára, a Balaton-vidéki táj egyik ékessége, amely elsősorban Zákonyi Ferencnek köszönheti felvirágzását. A magyar várépítésnek ezt a XV. századvégi remekét tíz esztendei munkával az eredeti állapotot megközelítően sikerült helyreállítanunk.

Micsoda munka volt ez, műemlékvédelmünk milyen tiszteletreméltó teljesítménye. Amikor 1953-ban megkezdődött a vázszykői romok feltárása, csak törmelékét tízezer köbméternyit kellett elhordani a falcsönkök tövéből, s ahogy ma belépünk a várkapun, épen fogadnak a védőárkok félköríves támpillérei éppúgy, mint a főfalak jórésze, a barbákn, várkápolna és a négyemeletes lakótorony. A palotaszárnyak fölé emelkedő lakótorony helyiségeit is az eredeti állapothoz hűen állították helyre és rendezték be, s a hó-

egy húszezer hazai és külföldi résztvevőjük volt. Nagy híre és nagy sikere van a nagyvázszyi lovasiskolának is. A Balatonhoz érkező külföldiek egy része felkeresi az iskolát, s a Kinizsi-vártól elindulva, nyeregben tesznek több napos kirándulást a történelmi érdekességekben oly gazdag vidéken.

Az a kultúrpolitikai cél, mely ősi várronaink megmentésével is ápolja haladó hagyományainkat, így válik *idegenforgalmi hatóerővé*. A magyar múlt hősi emlékeit őrző végvárak, melyeket pusztulni hagytak az érzéketlen századok, ma hemcsak sorra újjáépülnek, de *feladatot* is kapnak — a honismertetés szép és hasznos feladatát.

Antalfy Gyula

A TAPOLCAI MEDENCE „TANÚHEGYE”

A páratlanul szép tapolcai medence bazaltvulkánjai között legkisebb az Egervíz völgyében kiemelkedő Hegyesd. A lapályból 281 m tengerszintfeletti magasságba emelkedő parányi kis hegyünk szá-

Kilátás a hegyesdi váról Csobánára
(Csiki felv.)

bályos kúp alakjával kelti fel figyelmünket. A kettős csúcsú Agártetőről lenyúló hatalmas Dabasi erdő és a „tapolcai forgoszínpad” többi vulkánikus eredetű hegye veszi közre és őrzi legkisebb testvérét, Hegyesdet.

Az Egervíz völgyében túrázva, Tapolca felől — a sárga jelzés nyomán — kereshetjük fel Hegyesdet. Ez esetben végig gyalogolunk a tapolcai Tavasbarlangot is magában rejtő szármáciai mészkőfennsíkon. Sok kővéletet gyűjthetünk és gyönyörködhetünk az Egervíz itt még szélesen elterülő völgyében. A csobogó patak mellett kanyargó útunkon több régi vízi malmot érintünk és örömmel látjuk az egyre nagyobb tért hódító öntözőeszes gazdálkodás kialakulását.

Mint hatalmas díszlet, vesznek körül a tapolcai medence síkjából kiemelkedő bazalt-hegyek. Szentgyörgyhegy, Badacsony, Gulács, Csobánc, Haláp és a többi egykori tűzhányó kúp keretezi útunkat. Fokozatosan kitárul a kép Monostorapáti, Kapolcs felé, mely bepillantást engedve a most már egyre jobban elkeskenyedő, hosszan elnyúló Egervíz völgyébe.

A kényelmesebb kiránduló megtakaríthatja Tapolcától Hegyesdig a gyaloglást. Mehetünk autóbusszal Hegyesd községig. Ez esetben igazán kevés fáradsággal, élményekben és szépségekben gazdag túranapot szerezhetünk magunknak.

Hegyesd községből legelőn át érjük el a hegy oldalait körülölelő igen szép, ligetes tölgyerdőt. Szekérútunktól balra kis erdei tó húzódik meg a fák lombsátora alatt. Sárga rom jelzés vezet a jobbra kiágazó ösvényre. Egyre meredekebben víz jelzésünk, melyen ma már könnyen feljutunk a csúcsra, mert lépcsőkkel kiképzett gyalogút kanyarog a romokig.

Mint egy hatalmas dugó, emelkedik az erdő lombsátora fölé Hegyesd tömör bazaltcsúcsa. Ez a bazaltkúp az alaphegység földolomítjára települt tufán fekszik.

A parányi csúcson — állítólag IV. Béla király idejében épült — lovagvár állt, mely a budai-itáliai országút Veszprém—Tapolca közötti szakaszát védte. A sok ostromot megért várat a török 1562. április 12-én feltétel nélkül feladta. Ezután a magyarok, hogy a török ott többé meg ne vethesse lábát, lerombolták. Nem is volt további szerepe történelmünkben.

A kaputorony romjaitól egyre meredekebben kapaszkodunk fel a csúcson romosodó egykori öregtorony falmaradványaihoz. Erdemes ide felmászunk, mert pompás kilátásunk van balra a várral szembe Csobánra, az alattunk elterülő tapolcai medencére és az abban sorakozó bazalt-hegyekre. Jobbra emelkedik a bazaltsapkájától már-már teljesen megfosztott Haláp, a kettős csúcsú Agártető, az Egervíz völgyét keretező Bondoró és a Bóncsostető.

Bár Hegyesd valóban csak egy parányi kúp a tapolcai medence többi bazalt-hegye között, de erdejének változatos szépsége, a csúcsról elénk táruló tökéletes körkép feltétlenül megérdemli, hogy felkeresése túratervünkben szerepeljen.

(Csiki László)

RÖVID ÉLETRAJZ A SZENTESI SPARTACUSRÓL

Vannak fogalmak, szavak, amelyek hallatán az ember önkéntelenül egy meghatározott képzetársításra gondol. Ha turisztikáról hall, óhatatlanul a hegyvidék jut eszébe. Egy kicsit elképzelhetetlen a kettő — turisztika és a hegy — különválasztása. Azaz csak volt, mert a turisztika nagyon is elképzelhető hegyek nélkül, amint azt a szentesi Spartacusban bebizonyítják.

Szentes tipikus alföldi, síkvidéki város, távol a hegyektől. A lelkes természetjárók azonban módot találtak arra, hogy hódolhassanak szenvedélyüknek. Erről beszélgettünk a járási TS-ben Dragon Lajossal.

— Halljuk talán először a szakosztály „anyakönyvi” adatait. — Még el sem hangzik jóformán a kérdés, máris kapjuk a választ.

— A Spartacus természetjáró szakosztálya négy esztendővel ezelőtt alakult. Jelenleg 52 tagunk van.

— Szép szám. De azt mondja meg Dragon sporttárs, hogy itt, távol a hegyektől, az ideális kiránduló tereptől, mivel foglalkoznak a természetjárók?

— Ugyanazzal, amivel a kedvezőbb terepviszonyok közelében működő szakosztályok. Rendszeresen versenyzünk. Alapfokú tájékozdási versenyt szervezünk. Szakosztályunk eredményesen szerepelt a megyei versenyen. Csapatunk 5.—6. helyezést ért el tavaly. A Spartacus országos versenyt is rendezett a múlt évben. Ezen is indultunk. A 10., 12. helyet sikerült megszerezni. A szakosztály tagjai közül hárman részt vettek az üzemi aktívaképző tanfolyamon Szegeden.

— És a túrák?

— Ezeket is szervezzük.

— Hol jártak tavaly?

— Két ízben kirándultunk a nagymágocsi erdőbe. Ezt a túrát alapfokú tájékozdási versennyel kötöttük egybe. Túrát vezettünk Csongrádra is, amikor ott szövetkezeti ünnepség volt.

— S nem hiányoznak a hegyek?

— Azért a hegyekben is jártunk. Emlékezetes például a tavalyi noszvaji táborozás.

— Felszerelés?

— Sajnos, szegényes. Mindössze egy kétszemélyes sátor és két darab tájoló.

— Hogyan mernek így távolabbi túrára, versenyre menni?

— Az Úttörő Háztól kérünk kölcsön sátrakat, takarókat. Mindig kapunk tőlük.

— A tervek?

— Meg akarjuk tenni a Kék-túra egy szakaszát. 12 napos utat tervezünk. Úgy gondoljuk, a napi adag 30 km lesz.

— S itt a közelben?

— Mártélyra szervezünk kerékpáros túrát. Megismerjük így legalább a közelebbi-távolabbi környezetet is.

— Szakosztályi élet?

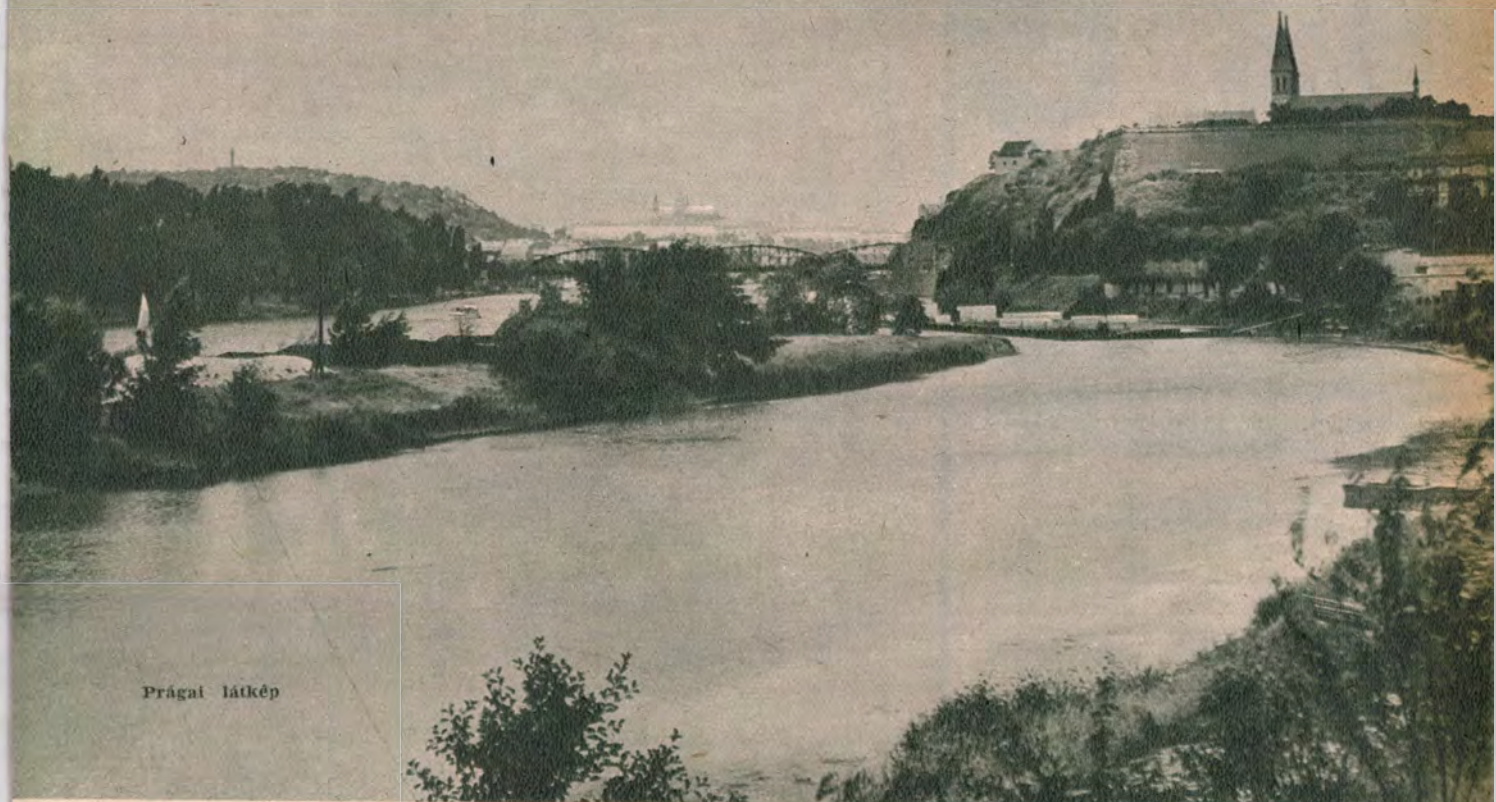
— Minden héten tartunk összejövetelt. Minden hónap első csütörtökjén szakosztály értekezletet.

Kint szikrázó napsütés. A TS helyiségében nagy a forgalom. Befejezzük a beszélgetést. Dragon elvtárs kikísér. Még búcsúzóul utánam szól:

— Jó, hogy egyszer rólunk is írnak. Látogassanak meg máskor is.

R. S.

CSEHSZLOVÁKIA FELKÉSZÜLT A TURISTAFORGALOMRA

Prágát látkép

Mit érdemes megnézni Csehszlovákiában? Sokan felteszik ezt a kérdést, de nehéz erre válaszolni, hiszen — ahogy mondják — Csehszlovákia Európa egyik legszebb országa. Már Alexander von Humboldt, német tudós és utazó Prágát a világ harmadik legszebb városának és a legszebb szárazföldi városnak nevezte. Hasonlóan nyilatkoznak Prága mai látogatói is. Csehszlovákiának nincs ugyan tengere, de a természet nem takarékoskodott semmivel, amikor a táj szépségét osztogatta. Az Oriás hegységben, a Magas és Alacsony Tátrában, a Beszkidékben, Szlovákia hegyes vidékein sűrű erdők, tavak s a síkságokon nagy folyók vannak. A betegek gyógyfürdőt és gyógyforrást találnak, az építőművészet kedvelői várakat, várromokat, kastélyokat és városokat látogathatnak, s a horgászok, vadászok sem panaszkodhatnak.

Csehszlovákia erősen felkészült az 1964. évi turista idényre. A külföldi látogatóknak áprilistól több mint 60 jól felszerelt szálloda áll majd rendelkezésükre. A szállodahálózat nagyjából beteríti az ország egész területét. Az elkövetkező években a külföldi vendégeknek szánt szállodák számát még növelni fogják. Magában Prágában három speciális toronyszállodát építenek az 1965—66-os években.

Csehszlovákia szívesen várja a magyar szervezett természetbarátokat. Számukra 2000 ágyat biztosítanak a hegyi szállodákban, menedékházakban, táborokban, elsősorban a hegyvidékeken.

A motoros turisztika szükségessé tette az autócampingek felállítását. A múlt évben 80 ilyen tábor működött Csehszlovákia területén, amelyekben több mint 4000 idegen fordult meg. Az idén újabb 70 autócampinget rendeznek be. Ezek közül csak a prágai új tábor 1000 személy befogadására lesz alkalmas.

Mindent megtesznek annak érdekében, hogy a vendégek kellemes, szép élményekkel gondoljanak az ott töltött napokra. S most, hogy az útlevél eltörlése megkönnyítette a beutazást, bizonyára nagy számban keresik fel a magyar turisták is Csehszlovákia szép tájait. (x)

Václav Donát

Az észak-csehországi Oriás hegység völgyében virágos rétek pompáznak

Touristische Suchfahrt

MOTOROS

„kereső” túra

A Német Demokratikus Köztársaságban igen elterjedt tömegsport az autós illetőleg motorkerékpáros túrázás. Az ország szerte kiépített — közművesített — campingek várják a fiatalokat, hogy szórakozva ismerjék meg hazájukat.

A Turisták és Vándorsportok Szövetsége (KTW) ötletes kis ismeretterjesztő könyvet adott ki az országot keresztül kasul járó motoros turisták számára.

A könyv 120 oldalt és 88 fényképet tartalmaz, megfelelő térképekkel. A szocializmust építő Németország különböző városairól, valamint ipari alkotásairól, és műemlékeiről készültek a képek, mindegyik kérdéssel ellátva, melyik városban, hol található a közölt műemlék, vagy ipari létesítmény, ki nek a szobra stb.

Pontrendszer alapján bronz-, ezüst- és aranyfokozatú jelvényt kapnak a résztvevők a megfeszítésükért.

A füzetben 4 tombola szelvény is van és minden résztvevő, aki kerékpárral 8, Mopeddel 10 és motorral 12 pontot ért el, részt vesz a tombola játékon, ahol értékes nyereményeket nyerhet. Minden résztvevő, aki a bronz-, ezüst-, vagy aranyérem feltételeit teljesítette, további tombolaszelvényt kap.

Magyarországon is egyre jobban gyarapszik a motoros- és autós-turisták száma és — minden szervezés és iránnyítás nélkül — (kivéve az Autóklub rendezvényeit) járják az országot. Véleményem szerint az illetékeseknek — a Magyar Természetbarát Szövetség, az Autóklub és a KISZ képviselőiből alakult bizottságnak — foglalkoznia kellene hasonló szempontok alapján ilyen kis „kereső” túravezető füzet kiadásával, és hasonló mozgalom megindításával.

A résztvevők jutalmakat is nyerhetnek, bár az a legnagyobb jutalom, hogy megismerik hazájuk kulturális létesítményeit, ipari, gazdasági eredményeit.

Spirk Tibor

BOGARAK — LEPKÉK

BÉLYEGSAROK

A dermedt, hideg tél után jön a mozgalmas tavasz, s vele a virágok, az éneklő madarak és a bogarak is. Az áttelelő álcák, peték kifejlődnek, kibújnak a fák kérge és a föld alól, s a természetbarátok túráikon már nyüzsgő életet figyelhetnek meg. Az 1954-ben kiadott rovarsorunkban néhány igen szép, és ismert bogár képe van. Érdemes őket begyűjteni.

Nem is kell, hogy bemutassuk napsütötte hegyoldalaink, erdőszéleink kedvelt muzikusát, a fekete tücsköt. (*Gryllus campestris* 1420. sz. 1,20 Ft.) Az első meleg napsugárral együtt jelenik meg, de csak kevés éri meg a nyár végét. Ritka rovarunk a *tülkös orrszarvú bogár*. (*Oryctes nasicornis*, 1421. sz. 1,50 Ft.) Szarva csak a himnek van. A korhadó cserfákat kedveli. Élete júliustól augusztusig terjed. A *kallócserebogár* (*Polyphylla fullo*, 1415. sz. 40 fill.) aratások szinte felhőkben rajzik. Európai rokonai között ő a legnagyobb testű.

A *nagy hőscincér* (*Cerambyx cedio*, 1416. sz. 50 fill.) a legelegánsabb bogarunk. Tölgyesekben napnyugta után találhatjuk meg.

Elszánt, vad rabló a *lódarázs*. (*Vespa crabro*, 1417. sz. 60 fill.) Nöstényei áttelelnek és már kora tavasszal elkezdi pusztítani a méheket, mert főleg ezekkel táplálkoznak. A *szarvasbogarat* (*Lucanus cervus*, 1422. sz. 2,— Ft.) minden gyerek ismeri. Európa legnagyobb bogara, 7—8 cm hosszú sem ritka. A *csibor* (*Hydrous piceus*, 1423. sz. 3,— Ft.) vízboga-

raink uriasa. Már az alcaja is megtámadja a békaporontyot és a halakat.

A pillangó az élő könnyedség és szépség. Az 1959. évi lepkesor néhány gyönyörű példányt mutat be. A *fecskéfarkú lepke* (*Papilio machaon* 1696. sz. 20 fill.) a nappali lepkék legszebbjei közé tartozik. A Himalájában is él, s ott 3000 m fölé is elrepül. Az igen szép *díszes medvelepkéről* (*Arctia hebe*, 1697. sz. 30 fill.) szinte el sem hisszük, hogy az igen csúf, papmacskának nevezett, szőrös hernyóból fejlődik. A *kékszárnyú kis mezei boglárka lepke* (*Lysandra hylas*, 1698. sz. 40 fill.) a boglárka virágai között csapong.

Az igen szép *kis színjátzó lepke* (*Apatura ilia*, 1699. sz. 60 fill.) a mimikri nagy művésze. Ha leszáll, mozdulatlanul szinte észrevehetetlen.

Mint az arany, amelyre a nap tűz, úgy ragyog a rézarany színű *aranyos tűzlepke*. (*Lycaena virgaureae*, 1700. sz. 1,— Ft.)

A legnagyobb európai lepke az éjszaka repülő *halálfejes lepke*. (*Acherontia atropos*, 1701. sz. 2,— Ft.) Kiterjesztett szárnya 12 cm-nél is szélesebb. Az *atalanta lepke* (*Vanessa atalanta*, 1702. sz. 3,— Ft.) szereti az erdőket. Szép formájú, díszes nagy nappali pillangó.

A *kis rókalepke* (*Aglais urticae*, 1825. sz. 2,60 Ft) túráinkon már áprilisban gyönyörködött és egészen őszig láthatjuk.

Bucsek Henrik

A cél: a gyenge szakosztályok megerősítése

A VII. kerületi természetbarátok találkozója a Ságvári turistaházban

Közel 100 VII. kerületi természetbarát vezető és aktív találkozott a Ságvári turistaházban, hogy megvitassa az átszervezés utáni időszak tapasztalatait.

Ez az időszak a kapcsolatok felvételével az aktív hálózat kiépítésével telt el. Nagy súlyt helyezett a szövetség elnöksége arra, hogy a kerületi szakosztályok vezetői megismerjék egymást. Ennek érdekében 6 fordulóól álló kupaúrat szervezett, amelyen 1400-an vettek részt. Megalakította a bronzjelvényes túravezetők klubját, mely a sportbarátság elmélyítésén túl a továbbképzést is szolgálja. A klub programján vetített-képes előadások, városismertető séták, múzeumlátogatások, tudományos intézetek látogatása, növény és kőzetismertető kirándulások szerepelnek.

Országismertető elméleti versenyeket is rendez a klub, amelyen egy-egy kevésbé ismert táj felkeresését elméleti versennyel kötik össze.

Érdekesnek ígérkezik a március 15-i főt-somló-hegyi kirándulás, amelyen a gyermekváros megtekintése után a helyi pedagógusok közreműködésével megismerkednek a résztvevők a vidék irodalmi emlékeivel.

A VII. kerületi Természetbarát Szövetség a sokrétű munkára törekedett. A túrázás, a túravezető kép-

zés mellett megrendezte a kerületi tájékoztatói csapatbajnokságot. Elvégezte a Budapesti Természetbarát Szövetség által gondjaira bízott útjelzeshálózat karbantartását. A Szövetség, a különböző rendezvények lebonyolítására valamelyik szakosztályt kérte fel, hogy ezzel is aktivizálja a tagokat. A legnagyobb segítséget a Bp. Vörös Meteor Sk. természetbarát szakosztálya nyújtotta, amelynek nagyszámú aktív hálózata, gazdag programja a kerület legfőbb támasza. A Bp. Vörös Meteor mellett értékes segítséget nyújtott a Ruházati Szakszervezet természetbarát szakosztálya, amelynek vezetője a Ságvári turistaházban vette át a túsorokpát. Jó munkát végzett a Fővárosi Kertészet és az Előre SK. természetbarát szakosztálya is.

Egy esztendő nem volt elégséges ahhoz, hogy a kerületi Természetbarát Szövetség minden problémát megoldjon. Sok még az olyan szakosztály, amelyik az átszervezés után nem tudott talpra állni és amelyekkel a szövetség a kapcsolatot nem tudta felvenni. Gyengén áll a szervezés az iskolai szakosztályok tekintetében is. A legfontosabb feladatok közé most a gyengén működő szakosztályok megerősítése, az iskolai természetjárás kiszélesítése, az ifjúság nevelése tartozik. — T —

A siroki várrom egy részlete

Sok ismeretlen tájra visz a Kék-túra

Az Újpesti Dózsa természetjáró szakosztálya ülésén beszélgettünk a vezetőkkel: Gál Lajos elnökkel, Székely András titkárral, Magyar Gyuláné propagandistával és néhány lelkes taggal, akik régi természetjárók, többen még a húszas években részt vettek nem egy turistaház építésében is.

A szakosztály tagjai közül sokan járják a Kék-túra vonalát. Ez iránt érdeklődünk Székely Andrásnál.

— A Kék-túra olyan területekre irányította figyelmünket — mondja —, amelyeket a szakosztály eddig csaknem teljesen elhanyagolt. Így lett újabb természeti élmény forrása számunkra Almár, a siroki vár vagy a Keleti-Mátra, hol vadregényes, hol szelid szépségű tája.

— Hosszú ideje nem voltam Saskőn. Jóleső érzés volt látni a modern nagyüzemi mezőgazdálkodást. Sirok városias benyomást kelt, emeletes házakból álló bányatelepe mégsem bontja meg a táj harmóniáját, ellenkezőleg, az ember és a természet együtt tükrözi a szocialista valóságunkat, a fejlődést.

— Számomra mindig az utolsó a legszebb túra — mondja Gábor Zoltán, aki feleségével együtt a szakosztály leglelkesebb fiataljai közé tartozik. Gáborné azonban egy régebbi túra emlékét idézi:

— 1962 karácsonyan autóbustúrát akartunk tenni Telkibányára. Az utolsó pillanatban derült ki, hogy nem kapunk autóbust. Öten mégis nekivágtunk az útnak vonattal. Este fél tízkor érkezünk meg Göncre. 15 fokos hidegben, süvítő szél ellen, hóviharban, bekötött szájjal indultunk el a 12 km-re fekvő Telkibánya felé. Éjjel fél tizenkettőkre megérkeztünk. Az út szépsége bőven kárpótolt bennünket a fáradságért. Az ég kissé felhős volt, de a hold és a csillagok elő-elbukkantak, s fényükben szikrázott a fákra fagyott hó. És minden egyes ágmozduláskor csilingeltek a jégcsapok.

Pillanatfelvételt készítettünk egy szakosztályról. Reméljük, jó munkájukról gyakran írhatunk a jövőben.

RENDEZIK A TÁLÓDI FORRÁS KÖRNYÉKÉT

A vázsonyi vár közelében levő tálodi forrás környékének rendezését a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal dolgozói 1963. év nyarán elvégezték. Ez alkalommal sikerült összefogni 10 forrás vizét, kitisztítani a középkorban épült forrás-medencébe vezető kifalazott lefolyót, és teljesen rendbehozni a forrás-medence leomlott falazatát. Ezzel biztosították, hogy valamennyi forrás vize a medencébe gyűlik össze, és a kitisztított medencéből kristálytisza víz folyik le a kis csermelyen keresztül a völgybe.

Ugyanakkor kitisztították a templom- és kolostorrom területét, sikerült a falmaradványokat is szabaddá tenni, amivel jó betekintést nyerünk mind az egykori páloskolostor, mind a templomrom területére.

A mintegy 3 hektár kiterjedésű védett terület kitisztítását és ezzel az egykori kolostor kökerítés maradványának a növényzettől való megszabadítását ez évben kívánja a hivatal elvégezni.

A siroki homokkő képződmények

TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYEK

VERSENYHÍREK

A MTSZ versenybizottsága a minősítési szakbizottság javaslata alapján nyilvánosságra hozta az 1963-ban elért minősítéseket. Érdemes sportolói minősítést értek el: Schönviszky György (Bp. Spartacus) 245 pont, 20,4 átlag, Monspart Sarolta (Bp. Pedag.) 202, 20,2, Skerletz Iván (Bp. Honvéd) 208, 20,0, Győry Edit (Bp. Pedag.) 204, 18,5.

I. osztályú sportolói minősítést 57-en, II. osztályút 147-en, III. osztályút 638-an értek el.

A Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetség szeptemberben megalakította a sí-tájékozdási versenybizottságot. A bizottság az IOF májusi prágai elnökségi üléséig, mint ideiglenes bizottság működik. Ezen az ülésen terjesztik elő a munkatervet és a sí-tájékozdási versenyek szabályzatát jóváhagyásra.

Jelenleg a sí-tájékozdási versenyek lebonyolítási

módja az egyes országokban sokban eltér egymástól. Az egységes szabályokat a lipcsei IOF-kongresszus határozatai alapján, a nemzetközi szabályzatra építik fel. A jövőben csak így rendeznek nemzetközi téli versenyeket.

Érdekes, hogy a NDK sportolóit, akik aktívan foglalkoznak a sí-TV-nyel, megszavaztatták a szabályzattervezet elkészítése előtt. 81-en szavaztak arra, hogy a téli versenyeket is a nyári, gyalogos TV-szabályok szerint rendezzék meg (előre berajzolt térképpel), 41-en kívántak szerkesztési feladatokat. A kötelező csomag vitele mellett 42-en, ellene 80-an szavaztak.

A finn Suunnistaja című tájékozdási-sport szaklap közli az elmúlt évi ranglistákat. A férfiaknál ismét Erkki Kohvakka az első, öt követi Aimo Tepsell, Rolf Koskinen, Esko Vainio, Osmo Tepsell, Juhani Salmenkylä. A nőknél Irja Niemelä, Tyyne Leskinen,

Varpu Lavikainen, Salme Anninen, Pirjo Rutsalainen, Raila Hovi a listavezetők sorrendje. A nagy nemzetközi versenyeken bizonyára többször találkozunk még nevükkel.

A nyáron hátizsákos turista mosolygott rám a Zánka—Köveskál vasútállomáson. Igaz, plakátról. Alatta felirat: Nemzetközi természetjáró verseny Nagyvásonyban. Máshol terepversenyről olvastam, itt turista versenyről hallottam, ott tájékozdási futást emlegettek. Egyik barátom megkérdezte: — Igaz-e, hogy természetjáró vagy? Csak éppen a hivatalos elnevezést, egy fiatal sportág igazi nevét nem említette senki. Hogy tudniillik, amiről szó van az a TÁJÉKOZÓDÁSI SPORT, a verseny pedig TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENY. Néha még a versenykiírásokban is eltévesztik.

Amióta a Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetség, az IOF megalakult, ezek az elnevezések a hivatalosak, ezek fejezik ki legjobban a sportág lényegét. Azt, hogy a versenyzők térképpel, iránytűvel a kezükben követik a versenypályát, igyekeznek a legrövidebb

idő alatt a célba jutni. Aki pedig rosszul tájékozdik, az vagy nagyon hosszú idő alatt, vagy egyáltalán nem találja meg a célt.

Kérjük a tájékozdási versenyek rendezőit, hogy küldjék be versenyekről időben az előzetes értesítéseket és a verseny után az eredményt, illetve a következő adatokat: táv, szint, ellenőrző pontok száma, indulók száma, időeredmények. Ezen kívül néhány soros beszámoló a verseny lefolyásáról, az időjárásról, a terepviszonyokról.

Így kívánjuk mindenki által hozzáférhetővé és kiértékelhetővé tenni a versenyeredményeket.

Az előzetes értesítést az országos versenyekről az általunk kiküldött úrlapon kérjük.

Előzetes értesítés versenyekről:

A „Petőfi Sándor” ifjúsági tájékozdási versenyt március 29-én rendez a Bp. Petőfi SC. A versenyen részt vehetnek: II. osztályban: középmagyarországi ifjúsági férfi, 2×1 fős csapatok, valamint egyéni versenyzők, III. osztályban budapesti serdülő férfi, női és vegyes 1×3 fős csapatok.

Fantasztikus turistabalesetek

A sajtó hírt adott arról, hogy két nyugatnémet turista — mindkettő házastárs feleség férje — egy dalmát kikötőből kajakkal kelt a nyílt tengerre. Azóta sincs hír róluk, s nem tudni, valóban elpusztultak lélekvesztőjükön, vagy ezt a hatásos módot választották, hogy a házastárs feleségtől megszabaduljanak.

Kutas Tamás miskolci barlangkutató csodálatos cseppkődiszes barlangot talált a Bükk létrástatói fennsíkján. Azonban úgy beleszorult a szűk bejárati nyílásba, hogy bányászoknak és honvédeknek kellett a szó szoros értelmében „kirobbantaniok” szorongatott helyzetéből.

S. H. Shonel, indiai szépasszony története sem mindennapi. Hagyományos hindu „sari”-ban leste az alkonyati híres „zöld sugárt” a skóciai Skey-sziget egyik tengerparti szikláján, amikor az esti szél hirtelen feltámadt, a bő sarit felduzzasztotta és valósággal leemelte a százméteres szakadék tetejéről a szerencsétlen turistánót.

A turistabalesetek különlegességi rekordját azonban még ma is az a két év előtti eset tartja, amikor a Mont Blanc drótkötélpályáját egy francia lökhajtásos repülőgép véletlenül elmeteszte és a pálya kabinjában rekedt nyolcvan turistát helikopterekkel, kötélhágcsókkal, fagyserülések árán, negyvennyolc órás izgalmas mentőakciókkal sikerült lehozni a földre.

DESODOR

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

MONTE ROSA – MATTERHORN

1

8 m-es sziklakémény és fél tizenkettőkor a 4638 m magas csúcson ülünk mindketten. Kilenc óra mászás van mögöttünk.

Sajnos mindent felhők borítottak, kilátásunk nem volt. A csúcsfotók elkészítése és néhány korty fekete után visszaindultunk.

A felhők ölmosan ültek a gerincen. Később a szél is megjött és havat hozott. Látni csak néhány méterre lehetett. Kettőzött erővel és figyelemmel biztosítottunk és csak akkor oldódott fel a szorongás, amikor a szürkéségből előbukkant a társ.

Sebességünk nagyon lecsökkent. Az óvatosság nem engedett. Nagyobb tempót.

A gerinctaréj közepén voltunk, amikor furcsa zizegést hallottunk. A légköri elektromosság nagymérvű feszültségének biztossá jele ez. Ilyenkor igyekezni kell a gerinceket és csúcsokat elkerülni, mert a villámcsapás veszélye ezeken a helyeken a legnagyobb.

A déli szél, mely a felhőket hozta a Tirrén-tengeréről — meleg volt. Lenn a csúcstömb lábánál a hőmézők felpuhultak. A térdigderékig érő nedves hóban minden lépés sok energiát kívánt.

Egy hóculoirban akartunk átjutni a sziklalap övezeten, de a sötétben és túlságosan lavinaveszélyes hóban ez lehetetlen volt. Emiatt a couloir mellett vizes, tetőcserepszerűen rétegzett sziklákon másztunk le a hosszú morénagerinchez. Ez a kerülő sok időt elrabolt. Este kilenc órára értünk a végére.

Messze alattunk világitottak a „Betamps” menedékház ablakai. Egy órai út volt még hátra.

A „morénagerinc” — hatalmas, hosszú kőrakás, hatalmas kötömbök halmaza. Világosan, száraz időben könnyű a haladás rajta. Gumi talpú bakancsban szinte élvezetes ugrálni kőről-kőre. Most fáradtan, gyenge zseblámpafényben más volt a helyzet. Lassan, a nagy kőveket kerülgetve jutottunk vissza a 2802 m magas levő „Betamps” menedékházhoz. Túlságosan késő volt és túlságosan fáradtak voltunk, hogy folytathattuk volna útunkat a sátrunkhoz, a Gorner-gleicscseren keresztül. Úgy határoztunk, hogy a menedékház szívélyes, de nem olcsó vendégszeretétét vesszük igénybe ezen az éjszakán.

Különleges, izgalmas nap volt ez a mi életünkben. Fenn voltunk az Alpok második legmagasabb csúcsán. Az évek óta folytatott felkészülésünket siker koronázta.

Kovács Tamás

A Monte Rosa 4638 m-es csúcsán

A vízzel bevont sziklák üvegesen csillogtak a szürkületben a talpunk alatt, amikor egymástól pár méter távolságra másztunk fel az eiső hőmézőhöz. Szótlanul, gépiesen másztunk. Gondolataink már messze előttünk jártak, valahol a csúcstömb közelében. Az első 4000-esünket csináltuk.

Az első napsugarak 3800 m magasán értek utol bennünket.

Valahol alattunk, a Gorner-Grat oldalában egy távolodó kis zöld pont — a sátrunk — jelentette a nyugalmat és pihenést.

A csúcstömb lábánál felsatoltuk hágóvasainkat, összekötöttük magunkat a kötéllal és nekivágtunk az égbeszökő firnélnek. Idáig pompásan ment minden, a magasság nem okozott légzési nehézséget egyikünknek sem. 8—10 kötélhossz után elértük a „fésűt”, a Monte-Rosa csúcstömbjének gerincét.

Igen, ez már valami más, mint amit eddigi túráinkon tapasztaltunk. A gerinc meglehetősen éles, tele friss hóval. Szellős, 30—40 cm széles hóhidak kötik össze a fésű fogait. Ez az a pont, ahol olyan könnyűek szeretnénk lenni, mint a hó és leheletfinoman, lebegve osonni át a hóhidacskaikon. Ez az a pont, ahol minden lábnyomot ismerősként szeretnénk üdvözölni a visszaútnál.

Látom a csúcst, kiáltotta társam a kötéll másik végétől. Amennyire a körülmények engedték, még jobban siettünk és hamarosan elértünk egy gerinctoronny csúcsára. Innen már határozottan láttuk a csúcst. Még kb. 150 m-rel voltunk alacsonyabban, egy mere-

A Betamps menedékház. Hátterben a Lyskamm

A pontozás mutatja a Betamps menedékházról az utat a Monte Rosa csúcsáig (Kovács T. felv.)

KÖTETLEN BESZÉLGETÉS

A BARANYA MEGYEI

TERMÉSZETBARÁT

SZÖVETSÉGBEN

A Baranya megyei Természetbarát Szövetség elnökével, *Muskát Edével* és titkárával *Karádi Károlyval* beszélgettünk a szövetség gondjairól, eredményeiről, terveiről.

Baranya megyében 18 szakosztálya van a természetbarát szövetségnek, de ebből csak 12 számít életképesnek. A többit fel kellene rózni, újra-éleszteni.

— Az időnkénti eredménytelenségnek a szövetségben több oka van. Csak egy példát — mondotta *Karádi Károly*. — A Mecsek tetején, kedves, jó hangulatú turistacsoporttal találkoztam. Kirándulók voltak, s közülük néhányat ismertem. A beszélgetés során kiderült, hogy a Kesztyűgyárban dolgoznak, ahol valaha igen erős szakosztály működött. Aztán a gyárban elterjedt, hogy megszűnt a szakosztály. Utánanéztünk, kiderült, hogy a *gyári sportkör nem akarja működtetni a természetjáró szakosztályt*.

Sajnos, be kell vallanunk, hogy *nem ez az egyetlen ilyen eset*. Eppen ezért a közeljövőben valamennyi üzemi sportkört felkeresünk és *határozottan kérjük a természetjáró szakosztállyal való törődést*.

Baranya megyében 800 szervezett természetbarát van. Ennek ötven százaléka rendszeresen részt vesz a túrákon és a szövetség munkájában. A Mecsek szépsége nemcsak az idegeneket, hanem a helybelieket is vonza és a kiránduló csoportokból előbb-utóbb szervezett természetjárók lesznek. Különösen a fiatalokat szeretnék bevonni ebbe a sportágba. Az őszi ifjúsági pontszerző versenyek nagyon jól sikerültek, úgyhogy tavasszal folytatják. Március elején indul a térképvasvási tanfolyam, amelyre máris 130-an jelentkeztek. Egy ifjúsági túszerző tanfolyamot is rendeztek, amelynek 40 hallgatója volt. A tervek között szerepel a szomszéd megyék természetbarát szövetségeivel való kapcsolat felvétele. Somogyban, Zalában és Tolnában még nagyon is gyerekcipőben mozog a szövetségi munka.

Pécsen, Villányban és környékén gyakoriak az úgynevezett „pincetúrák”. A túrázók elindulnak „természetet járni”, de csak a legközelebbi pincéig jutnak. Ezeket a „pincetúrákat” megszüntetni nem lehet, egyelőre nem is céljuk. De változtatni kell, és akarják is olyan formában, hogy ne csak a pincéig jussanak el a csoportok, hanem először járják be a környék természeti szépségeit és csak azután pihenjenek meg valamelyik pincében.

A Baranya megyeiek igen szép eredményekkel dicsekedhetnek. Az Országos Ifjúsági Bajnokságon az I. és a IV. helyet a pécsiek szerezték meg, az Országos Bajnokságon is van egy csapatuk.

Végezetül még néhány szót az ifjúsági pontszerző versenyről. A múlt év őszen 11 középiskola 1100 tanulója vett részt ezen az izgalmas versenyen, amelyet a tavasszal még ötletesebbé, gazdagabbá kívánunk tenni. A túrázásokon kívül a célban ügyességi vetélkedőt rendeznek és színes, gazdag program fogadja majd a túrázókat.

— Ismerjük hibáinkat, de büszkék is vagyunk az eredményeinkre. Ha terveinket valóra tudjuk váltani, akkor reméljük, hogy Baranya megye ismét az elsők között lesz a megyei természetbarát szövetségek között — fejezte be nyilatkozatát *Muskát Ede*.

Ráczalmási

TAVASZI FŐPRÓBA

Egy kis bemutató a tavaszról. Az erdőnek még valóságos téli hangulata van: a völgybe lekanyargó út mentében még faóriásokat döntgető emberekkel találkoztam, de az erdő mögül már tavaszi ragyogással száll az égbe a nap. Olyan valószínűtlenül szép minden, mint valami színpadi vagy mesebeli tájkép.

A fáknak már megindult a tavaszi nedvkeringés és ettől olyan szaga van az erdőnek, mint a bemutatóra készülődő színpadokon szokott lenni.

Szopora himbálódzással madarak ereszkednek-csapnak a vizekre, s a várron fölé könnyöklő kölyöklő felhő megcicomázkodik a roppant tükörben — a Balatonban!

A tető felett áthajló ágról, halk cippenéssel hallik olykor egy-egy madár fütytye.

Minden és mindenki készülődik, nyugtalanul, lázasan, él, örvend a fénynek, várja a tavaszt.

Egy férfi jelent meg az ajtóban. Bámulja a kaptatón fölfelé igyekvő menyecskeit. Most ért a barkás mogyorófa alá, a selyemcsillanató kis bársonyszemek is láthatóan megragyogtak.

Lentről az erdő felől hűvös szellő kerekedik, kesernyés szagokat hoz az érszirti sűrűből. A cserjék közt, a domboldalakon nyulak bújócskálnak. Az el-tűnő kőkörcsinek nyomán jószagú ibolyák nyitogatják fehér meg kék szirmaikat.

Most még minden csak ébred, a felhő mögé búvó nap alatt, megdidegve begombolkozom. Igaz, a hatvanhat esztendő terhét cipelem, s bennem már csak pillog a hevület, nem úgy, mint a velem szembe közeledő, kipirult arcú lányokban, akik lobogó életörömmel tárják arcukat az újra előbukkanó nap elé.

A lányok haján, meg a barkák finom pihén megcsillan a tavaszi ragyogás...

BORSI DARÁZS JÓZSEF

NÉHÁNY SORBAN:

A Síkfőkúti turistaházról

A vonat az egri pályaudvarról megkerüli a várost. Akik a várnál leszállnak, két és félórás séta után szép tájakon, szőlők között kanyargó úton érik el a síkfőkúti turistaházat, mely a Bükk 420 magasságában fekszik.

Lukács László, vezetőgondnok, a szakma kiváló mestere elmondotta — de ezt a vendégektől is hallottuk —, hogy itt európai színvonalon tudják a turistákat fogadni. Igaz, nem nagy a ház, télen csak 44 szállóvendéget fogadhatnak, de 80—100 személy részére tudnak teríteni, ami igen sokszor kevésnek bizonyul. Nyáron, jó idő esetén az étkeztetési lehetőségek nagyobbak, mert a kerthelyiség nagyon kellemes e célra. A szobákban természetesen villany és folyóvíz van és ha már a nívóról írunk, a fürdőszoba sem hiányzik. Érthető, hogy a turistaházat hosszabb pihenésre is szívesen veszik igénybe a vendégek.

Elengedhetetlen, hogy a ház közkedveltségét néhány statisztikai adattal ne támasszuk alá. A múlt esztendőben több mint 10 ezer megszálló vendég fordult meg a házban. Ez lényegében 70 százalékos férőhely kihasználást jelent, ami országos szinten kiváló eredménynek számít. Az évi

forgalma közel egymillió forint volt, és ez nem csekélység ott a hegyekben.

Síkfőkút, fekvésénél fogva a külföldieknek is egyik kedvenc helye. Németek, svédok, szovjetek éppen úgy ismerik, mint a románok, bolgárok, vagy a lengyelek. Nem beszélve a hazai természetbarátokról, akik csak elismeréssel beszélnek a házról, az ellátásról.

Sok nagy csoport — főleg iskolás kirándulók — keresi fel a házat, amihez a történelmi emlékekben gazdag Eger is hozzájárul.

Nagyszerű síturákat lehet tenni Fehérkőlánál

Pihenő a Bükkben

A síkfőkúti ház

Akik Síkfőkúton megszállnak, kirándulhatnak a városba, vagy a vadregényes környékű tájra.

Nyáron kedves látványt nyújt a ház előtti kis tó, télen pedig a havas erdei táj ad valóban pihenésre alkalmas hangulatot.

Fehérkőlápa — turistaház

A Bükk legszebb táján találjuk ezt a kis turistaházat. Lillafüred fölött épült, közvetlenül fölötte áll őrt a Fehérkő csúcsa, ahonnan jó időben a Magas Tátraig is ellátni. A ház közelében van a sílesikló-pálya és az ugrósánc.

Legkönnyebben Lillafüredtől közelíthető meg a parkon át, keleti irányban kiinduló szerpentinén a kék jelzéssel. Egy órás séta az egész.

Miskolcra óránként indulnak az autóbuszok Lillafüredre, tehát nem nehéz megközelíteni.

Erdemes túrázni ezen a vidéken, melyet a természet gazdagon megajándékozott. (x.)

A HATÁRON TÚL

Július 26-től augusztus 1-ig vadvízi hét lesz az osztrák Természetbarátok Turista Egyesülete rendezésében. Ezek óta Gross-Reifling térségében az Enns és Salza folyókön rendezik meg a Természetbarát-Vadvízi Heteket. Az Ennsen épülő erőművek már akadályozzák itt a versenyzést. Ezért ez évben Karint'ában, Oberveillach térségében a Möll folyón kerül az esemény megrendezésére. Itt igen alkalmas táborozóhelyek vannak és a környék számos szép túrához is biztosít lehetőséget. A nem kajakozók is jól tölthetik itt szabadságukat, mert a versenyek és a túralehetőségek kellemes pihenést és jó szórakozást biztosítanak.

Az esemény színhelye egy nagyszerű hegyvidék közepén terül el 8 km-nyire Mallnitztól, ill. 30 km-re Bad-Gasteintől délre, a Schwarzach-St. Veit-Villach vasútvonalon.

A gyakorlott vadvízi túrázók élményekben gazdag túrákat tehetnek Putschall-tól 42 km hosszban (egésznapos nagytúra), Winklerntől 39 km hosszban (egésznapos kistúra), ill. Oberveillachtól a folyón lefelé a Möll-hídig 19 km hosszban (kistúra).

Tsokka Szalichanov, 107 éves hegymászó 208-adszor mászta meg az Elbruszt. Csoportja, melyet fia vezetett, közel 4000 m magasban bivakolt (töltötte az éjszakát) és másnap érte el az 5629 m-es csúcst.

A Mazuri-tavaknál, Ruciane térségében rendezik június 1. és 14. között a Nemzetközi Kerékpáros Turista Találkozót. A Lengyel Turista és Országismertető Egyesület (PTTK) által, a Nemzetközi Turista Szövetség (AIT) védnöksége alatt megrendezésre kerülő túrán a Magyar Természetbarát Szövetség devizamentes cseretúrái keretében is részt lehet venni. A találkozó során a baráti országok túrakerékpárosain kívül sok nyugati kerékpáros turistát is várnak. A mazuri tövidék csodálatosan szép erdőiben számos kerékpáros kirándulás is lebonyolításra kerül.

A II. Tájékoztatósi Európa-bajnokság útvonalát a svájci rendezők átadták felülvizsgálatra a finn ellenőrző bírónak.

V. Heckel, ismert csehszlovák hegymászó és fényképész 90 új felvételéből kiállítást rendezett Prágában. 3 hét alatt 130 000 látogató tekintette meg a képeket.

Szovjet turisták a távoli Jakut Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság 77 lelőhelyén értékes ásványokat fedeztek

fel. Többek között vasércet és barnaszén.

A kölni nemzetközi vásárok és kiállítások keretében november első felében nemzetközi sportcikkek és táborozási felszerelési vásár nyílik.

A Szlovák Nemzeti Felkelés 20. évfordulója alkalmából Geravy térségében rendezik meg a XI. Szlovák Turista Találkozót. Ez alkalommal július 23-tól 26-ig nagyszabású táborozást is rendeznek gazdag programmal. A táborozáson szovjet, lengyel, magyar és osztrák természetjárók részvételére is számítanak. A táborozók összlétszámát 8000 főre tervezik.

A találkozó ideje alatt lehetőség lesz a Dobsinai jégbarlang, a Hernád-áttérés és a Szlovák Paradicsom más nevezetességeinek megtekintésére is. Ugyaneznap tizedszer kerül megrendezésre a Szlovák-Kupa tájékoztatói verseny.

Negyvenedszer ünnepelték a Szovjet Alpinizmus Napját! Ez alkalommal 1500 hegymászó gyűlt össze az ország minden részéből, a 2769 m magasban levő Maruch-szorosban. A találkozó résztvevői megemlékeztek azokról a hősről, akik 1942-43-ban a Nagy Honvédó Háborúban a Kaukázus tógerincén estek el.

Új útvonal az Országos — Kék vonalán

A Szövetség elnöksége még az elmúlt évben módosította az Országos Kék-túra útvonalának Aggtelek környéki szakaszát. A régi Zádorfalva — Galyagoshegy — Kovácsos-hegy — Aggtelek — Jósavfő — Béke barlang — Szabadság barlang — Varbóc — Ferkupa — Martonyi kolostorom útvonal helyett az új jelzés Galyagos-hegyről Trizs — Tóberke víznycelő — Dász töbör — Szabadság barlang — Béke barlang — Aggtelek — Baradla (tető) — Jósavfői Tengerszem szálló — Kecső völgy — Vass Imre barlang — Lófej-forrás — Felső Ménesvölgy — Derenk — Szádvár — Szabó-pallag — Meteor barlang — Bódvaszilas — Bódvarákó — Martonyi kolostorom útvonalon vezet.

A rövidesen megjelenő Aggtelek vidéki új turistatérkép már a módosított útvonalat ábrázolja, annak ellenére, hogy az útjelzés módosítása a terepen még nem történt meg.

Az új jelzéseket áprilisban megfestik. Az átfestésig a régi útvonalon való túrázást és igazolásokat fogadja el a Szövetség Kék-túra Szakbizottsága. Az új útvonal érvénybeléptetését a Turistában közzétezzük.

1964. évi felszabadulási emléktúrák és emlékversenyekek

1964-ben a legtöbb megyei természetbarát szövetség külön-külön megrendezi felszabadulási emléktúráját. A Vöröskő-i emléktúrára a Magyar Természetbarát Szövetség megbízásából a Budapesti Természet-

barát Szövetség rendezi meg 1964. április 12-én, vasárnap.

Az emlékműnél 13 órakor koszorúzással egybekötött emlékünnepe lesz. A közlekedés megkönnyítése érdekében a HÉV és a MÁVAUT a forgalomba különjáratokat állít be.

KÖNYVESPOLC

Goldoványi Béla: Egy pár szöges cipő — 3 olimpia. London—Helsinki—Melbourne, ez a három olimpia áll Goldoványi Béla könyvének középpontjában, aki a magyar könnyűatlétika egyik legeredményesebb versenyzője volt. Élményeit, tapasztalatait írja meg könyvében.

Fritz Rudolph: Csúcsok istenek nélkül. Rudolph új könyve a „Himalája tigrise” folytatásának tekinthető. A szerző már az előbbi könyvéből is ismert kitűnő ábrázolással mutatja be a nagy hegycsúcsok felfedezőit. A könyvet művészi rajzok egészítik ki.

Toinay Gábor: A tenger és a szél. Toinay Gábor kubai élményeit, tapasztalatait eleveníti fel útinaplójában. Földéji Kuba jelenét, múltját, életre kelti Havanna tereit, utcáit, neves és jellegzetes épületeit. Részletes és érdekes fejezetekben ad számot Kuba irodalmi, zenéi, képzőművészeti életéről, az új tartalommal telítődő gazdag, kimeríthetetlen népi kultúráról.

HÍREK

Új útjelző táblák kihelyezése. A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal a már meglévő útjelzőtáblák mellett újabb útjelző táblákkal és a jelzett turistautakat feltüntető színes térképvázlatok kihelyezésével is biztosítja a kirándulók, a természetjárók könnyebb tájékozódását. A Keszthelyi hegységben, a Balaton-felvidéken és a Bakony területén is sok új eligazító táblát helyeznek ki. A balatoni műút mellé készülő táblák a magyarokon kívül német, orosz és angol nyelvű felirattal készülnek.

Nagy lendülettel folynak a természetjáró tanfolyamok. A BTSZ oktatási bizottsága felmérte a téli hónapokban folyó nevelőmunkát. A bizottsághoz eddig beérkezett adatok szerint jelenleg 23 tanfolyam működik, ezek közül 15 térképvasó, 2 ifjúsági és 5 alapfokú.

Tátika-Hidegkút forrás foglása. Tátika-Hidegkút forrás foglását a Keszthelyi Erdőgazdagság az Idegenforgalmi Hivatal kérésére és költségére befejezte. Erről örömmel értesítjük a kék-túrát járó természetbarátokat, akiknek egyik panaszja volt, hogy az országos kék-túrát járó hosszú szakaszon, éppen Tátika-Hidegkút forrás területének elhanyagoltsága miatt, ivóvízhez nem tudtak jutni.

Felmérik a Pilis és a Börzsöny útjelzőhálózatát. A BTSZ technikai bizottsága 1964 márciusától megkezdte a Pilis és a Börzsöny jelzett úthálózatának vízszintes és magassági felmérését, hogy a kifogásolt térképek helyesbítésénél az újonnan ellenőrzött adatokat át lehessen vezetni.

A Keszthely-hegység közepén lakad a Szentmiklós-forrás. Elhanyagoltsága miatt sok kifogásra adott alkalmat. A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal ez év tavaszi munkatervében elsőnek szerepel ennek a forrásnak kitzitása, környékének rendezése, amivel a vízben szegény Keszthelyi-hegység újabb jól foglalt forrása várja a turistákat.

Élénk munka a BTSZ sítúra bizottságában. A BTSZ sítúra bizottsága által rendezett Radnóti Miklós sítúra emlékversenynek nagy sikere volt, sok résztvevővel zajlott le három héten át a verseny, amelynek résztvevői emléklépvényt kapnak. A bizottság a versenyekről vetített képek előadásokat tart és jövőre is tervezi a vetített képek megrendezését.

A vátkai erődtábor, mely az országos kék-túra vonalán fekszik, Sümeg és a Sarvallykút forrás közelében, sok természetjáró érdekfeszítést keltette fel. Ezért az Idegenforgalmi Hivatal a kék romjellel bekapcsolta a romokat az országos kék-túra vonalába. Hogy ez az érdekes egykori erődtábor tőkéletesebb formában álljon előttünk, a hivatal ugyancsak ez év tavaszi munkaprogramjába beállította a romterület körülkerítését.

A turista filmzők vetélkedőjének döntőjét március 19-én tartják a Természetbarát Klubban.

Az autós turisták állandó panasza volt Badaacsonyan, a Balaton vidék legjobban látogatott kirándulóhelyén, a parkolóhelyek hiánya. A közlekedési tanács a vasút és az országút közötti területet 300 méter hosszúságban feltöltötte úgy, hogy közel 150 autó tud parkolni ezen a területen. Jó nélda arra, hogyan lehet a Balaton környékén a jelentkező parkolóhely hiányon segíteni.

Egy nagyműtű munkáskörlet természetbarát seregszemléje. A XIII. kerületi Természetbarát Szövetség a Ságvári turistaházban tartotta a negyedik munkáskörletét. Kápolnás László elnöki megnyitása után a beszámoló Bárdosi Lajos tartotta. Kitünt, hogy a kerületben, ahol 210 000 dolgozó van, eddig 42 természetjáró szakosztály alakult 2389 taggal. A szövetség elsősorban a vizsgázott túrávezetők számát kívánja növelni (jelenleg 90 van), azonkívül víziártassági tanfolyamot rendez. Január hó 25-26-án siobajnoksgot bonyolítottak le a Dobogókőn, április-májusban fotókiállítás lesz, a pilisi Paprét közelében egy közel 10 méteres fahidat építenek és táborozást is rendeznek. Forrásfoglalások felújítását is tervezték.

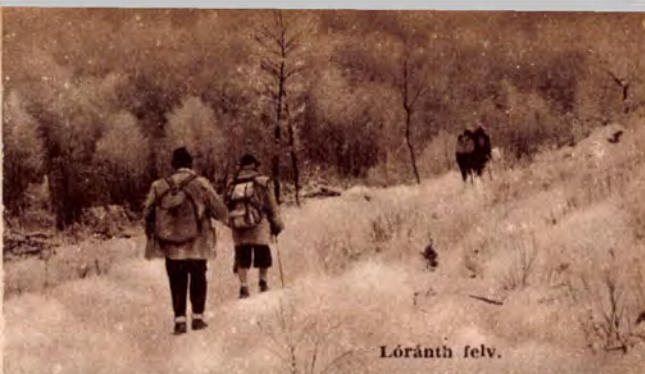
A Balaton-vidék egyik legértékesebb műemléke a felsőorszi XII. századból származó román izlésű templom, melynek 1963-ban megkezdtek a restaurálási munkálatait és 1964 nyarára befejezik. A restaurálás során a templom eddig eldugott értékei sorra előkerültek. A bejárat felett a vakolatrétegek alól előkerült az alapítók faragott arcképe. Az oldalhajókban hatalmas vörösközpokokkal fedett kripták kerültek elő, teljesen érintetlen állapotban. A közel félmillió forintba kerülő helyreállítás után ez a templom a balatoni kirándulások egyik célpontja lesz, gyönyörű építészeti emlékeivel, szépen rendezett külsőjével. A körülötte levő területet parkosítják.

A fűtési és vízellátási nehézségek miatt a mátraházai Vörösmarty turistaházban 2 db 12 ágas szobát március 31-ig, a mátrászentimre Vadvirág turistaházban 1 db 1 ágas és 2 db 3 ágas szobát április közepéig használaton kívül helyeztek.

Közérdeklődésre közzük, hogy az Országos Természetvédelmi Hivatal határozata értelmében nincs olyan rendelet, amely a barlangokban való fényképezést tiltaná. Elektromos villanófényvel szabad fényképezni, de magnéziumporral, vagy egyéb füstöt okozó világítóeszközzel nem.

A VIII. kerületi Természetbarát Szövetség legfőbb törekvésének tartja a szervezett természetjárók létszámnövelését. Különös súlyt fektetnek az üzemi propagandára, döntően azokban az üzemekben, ahol az egészségre ártalmas munkakörülmények dolgoznak. A tömegesítés érdekében minősítő jelvényeszerző túrákat írnak ki a szakosztályvezetők részére, klubnapokat szerveznek, fotókiállítás is szerepel a programban és természetesen jól előkészített olyan túrák, amelyekre a szervezett természetbarátok sok vendégre számíthatnak.

A Budapesti Postalgazdagság Sportkörének természetbarát szakosztálya 1963-ban eredményekben gazdag évet zárt. 108 túrát vezetett az ország különböző hegyvidékeire és külföldre. Teljesítményi sorrend-

Lóránt felv.

Megalakult a lillafüredi SZOT-üdülő Vörös Meteor Sportgye-sülete 52 taggal, akik közül 32-en természetjárók. — Kis létszám-mal alakultunk — írja Prekop Imre, egyesületi titkár —, de az év folyamán 60 főre kívánjuk felelni a taglétszámot. — Az első túrát a Kaszás-Csókás réti útvonalon tették meg, s erről küldtek lapunknak felvételt.

ben első lett Gyelán Győző, aki 59 túrán 1602 km-t tett meg. A szakosztály 8 sportolója, Eberhard Magda, Nemeth Lajos, dr. Deák László, Keresztesi Ernő, Fekete Máttyás, Gyelán Győző, Palágyi Iлона és Kelecsényi Lajos fejezte be a kék-túrát.

A Vegyterv Szikra SK természetbarát szakosztálya Párizs—Zürichig és a Francia Alpok címén színes diavetítéssel egybekötött ismerkedési estet rendezett. A bevezető Balogh János szakosztályvezető, a vetítési és a kísérő előadást dr. Horváth Magdolna tartotta.

A XVIII. ker. Természetbarát Szövetség által megrendezett térképvasósi tanfolyam zárógyakorlatát Nagyszénáson bonyolították le. A gyakorlaton részt vett 12 hallgató közül 4 kiváló, 8 jó eredményt ért el.

Turista-gombász találkozót rendezett az Orsz. Erdészeti Egyesület Mikológiai Szakosztálya a Technika Házában. Az ünnepi előadást dr. Pápa Miklós gombászakértő, a Budapesti Természetbarát Szövetség Kulturális Bizottságának elnöke tartotta „A természetjáró és a gomba” címmel. Előadásában hangsúlyozta, hogy a turisták számára mennyire hasznos a gombásmeret, mert így útjalk alkalmával sok jó ehető gombát gyűjthetnek maguknak, de mennyire szükséges is, hogy a mérges gombákat felismerve elkerülhessék és azoktól másokat is megóvjának. A hallgatóság nagy érdeklődéssel kísérte az előadást, amelyhez hozzászólt többek között: Berda József, a gombáról írt költeményeiről gombász körökben is közkedvelt turista-költő, dr. Dornyal-Darnai Béla, a három évtizeddel ezelőtt megtartott első gombagyűjtő tanulmányi kirándulások egyik szervezője. Valamint dr. Kalmár Zoltán, a Mikológiai Szakosztály ügyve-

ző elnöke. A hozzászólásokban elhangzott javaslatok közül, kiemeltük, mint igen hasznosakat, hogy a természetbarát szövetségek, vagy azok szakosztályai rendezzenek tanulmányi kirándulásokat, amelyekhez az Orsz. Gombászakötőtáti Bizottságtól kérjenek gombászakötő vezetőt, továbbá a lehetőség szerint szervezzenek alapfokú gombásmeretű tanfolyamokat is.

A Ruhai Spartacus Gyopár szakosztálya felelevenítette a régi, hagyományos szokást, három olyan túrát írt ki, amelyre vendégeket is hívnak, és amelyen megfelelő programmal szórakoztatják azokat. Az egyik ilyen túra március 8-án, a másik március 15-én, a harmadik március 22-én lesz.

Több budapesti textilés szövetségben alakult a Textiles Spartacus SK természetjáró szakosztálya. A taglétszámuk jelenleg 300, de az év végére 600 főre szeretnék a létszámot emelni. A szakosztály már kiadta az éves programot is, amelyben a hagyományos mozgalmi túrákon kívül több külföldi túra is szerepel. A hazai túrákban a távolosok területek is szerepelnek. A szakosztály elnöke Kertész Miklós, a főtítkárá Berend Ottó lett.

A Veszprém megyei Természetbarát Szövetség versenybírói levelező tanfolyamot indított 30 jelentkezővel. A résztvevők öt konzultáción vesznek részt, majd március 7-én Gézaházán elméleti és gyakorlati vizsgát tesznek.

Thüringiaról és Szász-Svájkról készített színes diákat dr. Kasztreiner Endre tudományos kutató. A természetbarátok szűkebb körében bemutatott igen értékes és turisták számára szempontból tanulságos felvételeket ajánlatos volna a szakosztályok szélesebb nyilvánosságát elől is bemutatni.

**Címlapunk: Bán Magda felvétele
Hátsó borítólapunk: Szeged—Tápé Tiszatáj
(Kun Sándor felvétele)**

Turista

A Magyar Természetbarát Szövetség lapja, Meg-jelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizo-ttság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szer-kesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. félemelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Pro-paganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félre 16.— Ft. Ter-jeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkszámlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra Külföldi képviseletel.

64 4504 Egyetemi Nyomda Budapest

Nemrégiben egy brüsszeli kiadó vállalat vidám könyvet jelentetett meg a turisztikáról. A címe: „A turisztika humora”. Hosszabb elbeszéléseken kívül sok adoma is van a kötetben. Ezek közül mutatónba közlünk néhányat.

Ami a legfontosabb...

A hegytetőn, a szakadék szélén áll egy házaspár. A férj könnyelműen előrehajol, elszédül és lezuhan. Felésege utána kiabál:

— Péter, hová tetted ott-hon a takarékkönyvet?

Nagy túra

A nagyon kövér ember az orvoshoz megy és panaszkodik:

— Kedves doktor úr, reggelire üres teát iszom, este

A TURISZTIKA humora

semmit sem eszem, és mégis hízom. Úgy látszik, családi vonás nálunk. Az öcsém még kövérebb.

— Nem elég a mértékletes étkezés — mondta az orvos —, sokat kell mozogni. A turisztika használna. Tegyen minden nap nagy túrát.

A kövér legyintett:

— Nem használ. Minden nap háromszor körüljáróm az öcsémet és mégsem fogyok le.

A szerelem áldozata

— Nagyon szeretem Júliát — beszélt egy jó hús-

ban levő fiatalember — és nagy áldozatot hozok szerelméért. Júlia ugyanis azt a feltételt szabta házasságunkhoz, hogy fogyjak le tíz kilót, különben nem jön hozzám. Előírta, hogy naponta mászom meg városunk közelében levő nyolcszáz méteres hegyet. Mondhatom, borzalmas kikötés. Nyolcszáz méter felfelé. Az én testsúlyommal! Meg kell mondanom, hogy én azelőtt sohasem túráztam. És most nyolcszáz méter hegymászás naponta! Szörnyű! Egészen betegek vagyok a dolognak.

— Mióta csinálod? — kérdezte egy barátja.

— Holnap kezdem...

A kísérő

Két ismerős találkozik. Az egyik megkérdi:

— Hová, hová?

— A menetjegyirodába megyek. Ugyanis az osztrák alpokba megyek túrázni. Bécsig vonaton, majd tovább egy darabig autóbuszon, azután persze gyalog a hegyekbe. De most nagyon sietek, kísérjen el.

— Na jó, egy darabon elkísérem, de legfeljebb a Semmeringig...

A turisztika derűs sport, a túrákon sok vidám történet hangzik el, nem csoda, hogy a brüsszeli kiadó egy kötetnyit össze tudott ezekből a speciális adomákból gyűjteni.

Palásti László

TERMÉSZETVÉDELEM

VIZSZINTES: 1. „Pattintott kőkori” kultúra maradványairól, hazánk egyetlen sziklaforrásából lezúduló vizeséről ismert védett terület Heves megyében. 12. Arborétumáról nevezetes község Pest megyében. 19. Elektroncső. 20. Az indoeurópai nyelvcsaládba tartozó népcsoport. 22. Egykor. 23. Község Pest megyében. 24. Fejér megyei község, az itt levő hegységben 124 katasztrális holdon védett terület létesítettek (szélfűtő ingókövek). 26. A tokaj-hegylajjal borvidékhez tartozó község. 27. Indulatszó. 29. Nem ugyanaz (ékezet hiányában). 30. Község Vas megyében, az itt levő Koponyáspataki Hétforrás védett terület. 32. Női név becézve. 33. Győri sportegylet. 34. KRM. 36. A magasba. 37. Hegy a Bakony hegységben. 39. JSL. 40. GT. 41. Vicces. 42. Hirtelen leemel. 44. Erős fokú harag. 46. ZC. 47. Keresztül... 49. Pityergés. 51. Becézett női név. 53. Legnagyobb természetvédelmi területünk tartozik ehhez a balatoni helységhez

(Kisbalatoni ösmocsár). 56. Budapest környékének legnagyobb barlangja, több teremmel. 58. Szóllítat. 59. Francia város. 61. Oseik. 63. Arany, franciául. 64. Folyadékmal tisztít. 66. Az arató szerszáma. 68. Hirtelen félelem fogta el. 69. FZ. 70. LES. 72. Veszprémi község, ahol az Uzsupsztai erdőréz nyírfákkal tarkított lombérfájában a lila színű csarab virágzik (200 kh). 74. Földművelő eszköz. 75. Az egyik világtáj mássalhangzó. 76. HEA. 77. Becézett Oszkár. 79. Nagyobb edény. 80. Szén és lantán vegyjele. 82. Mész-köszik-lák felszínén, az esővíz oldó hatása következtében keletkező homorú formák. 83. Az egyik indiai vallás követője. 85. „Ezeréves tölgyéről ismert Vas megyei község. 87. Az Ukrán SZSZK fővárosa. 88. Rövid ital. 90. Ördögi (névelővel). 91. Varráshoz használt vékony szál (névelővel). 92. Balatoni üdülőhely. Hagyomány szerint Rákóczi az itt levő 400 éves szilfához kötötte lovát (a 7. négyzet „TY”). 93.

Balatonfüredhez csatolt község, az itt levő 58. függőleges és Lóczy-forrás védett terület.

FÜGGŐLEGES: 1. Magaslat a Budai-hg. D-i részén. Egyelőre lezárt terület. A történelmes dolomit sajátos növény- és állatvilágával. 2. Seb is van ilyen. 3. Az USA egyik állama. 4. A lagunát elzáró keskeny földnyelv. 5. VOA. 6. Dátumrag. 7. Sok, németül. 8. A vízszintes 59. kiejtve. 9. Rátész, ráhelyez. 10. Evkönyv, krónika. 11. Fény, ragyogás, glória (költői kifejezés). 12. VK. 13. Római 105. 14. Nyelvtani kifejezés. 15. Nem valódi ok. 16. A földkéregnek a legkülső része. 17. A Csendes-óceán melléktengere. 18. Veszprémi község, alatta 340 m hosszú tavasbarlang fekszik. Járatai csónakon tekinthetők meg. 21. AE. 25. Mocsár. 28. Egy másik Veszprém megyei község, az itt levő Csárdahegyen őskarsztos terület. 30. Földmunkát végez. 31. Lehetőség, alkalom. 34. Magánzemélylén élelmezésben részese. 35. Uti poggyász. 37. Egy ősi juharfaj egyetlen visszamaradt példányát látható ennek a hevesi községnek a határában. 38. Kifejelt nyomódott (testrészt). 41. Ezen a napon szintén nem. 43. ...-kop. 45. Hígabbá tesz. 47. Kerület rövidítése. 48. Allomány. 50. Hašek antimilitarista regénye. 52. Két világtáj rövidítése. 53. Vizek partján rajzó rövid életű rovarok. 54. Nagy magyar operaszerző. 55. Angol helyeslés. 57. Karjalba zárja. 58. Völgy a 93. vízszintesben. 60. Forrásbarlang a Bükk hg.-ben. 62. Békési község, élőfa-gyűjteménye ismert. 65. Tűzön pirít. 67. Evőeszköz (névelővel). 69. Férfinév. 71. Oázis a Líbiai sivatagban. 73. Gazdasági növény. 76. Buzdító, biztató szó. 78. Telefontárs. 80. Erő, tánc stb. van ilyen. 81. Szélesre tár. 82. Kijut. 84. HRA. 85. Kettősbetű. 86. NNA. 87. Kálium és kalcium vegyjele. 88. Azonos betűk. 90. Azonos magánhangzók. 91. AN.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább 5 megfejtés.

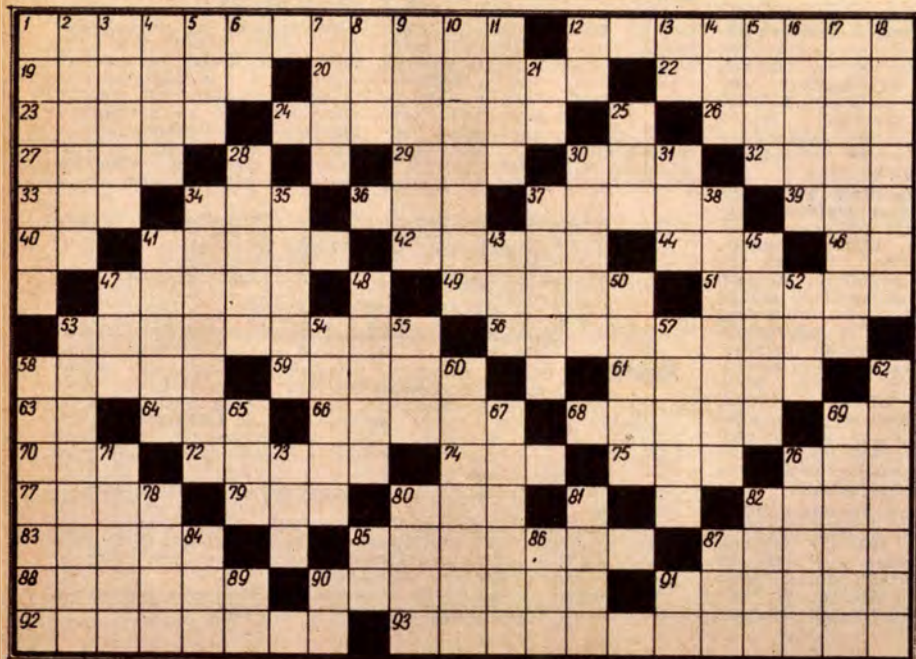
Beküldési határidő: március 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Kívül a hideg szél
Sűrű apró pelyhet csapdos ablakomba.
Benn fagyott virágok, a szeszélyes télnek
Dús virágú lombja.

(Arany János)

Könyvjutalmat nyert: Csörgő Béla, Bp., XIV., Bácska u. 58/a; Móró Józsefné, Bp., XIV., Ilosvai u. 155.; Verebics Margit, Bp., XVI., Keresztúri út 1-3.; Gúth Lászlóné, Székesfehérvár, MNB Járási fiókja, Marczell Elvira, Gyöngyös, Bem apó u. 3.; Simon Gabriella, Kecskemét,

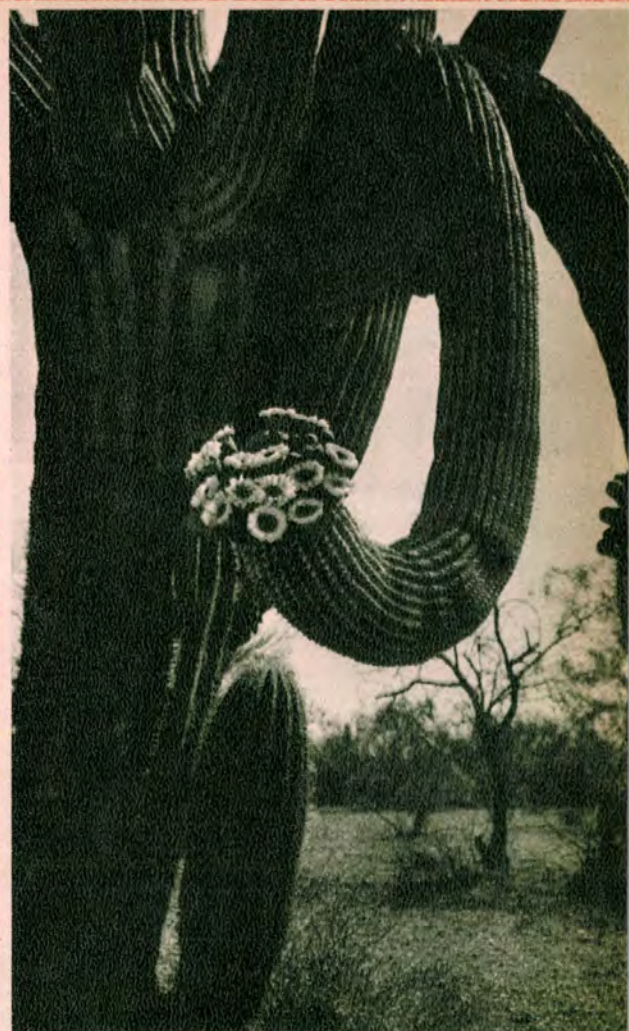
Megköyösedett bálna? Nem. A természet játéka Texasban

Ceylon. Úgy látszik, az elefánt is szereti a lábfürdőt

Franciaország. A Le Havre-i alagút bejárata

Virágzik az óriás kaktusz Arizonában

KÉPPEL-SZÓVAL

A gyönyörű Genfi tő látványossága: a 120 méter magas szökőkút

Turista

1964. MÁRCIUS
X. ÉVFOLYAM 3. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

S. KÉTS

100

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

Rügyfakadás

A hegyek keleti tisztásain született, szürkültek hívták. Gyors volt és rövidéletű. A sötétséget bekergette a fák sűrűjébe, aztán a szakadékok mélyére taszította, s mikor a ködtengerből felébredt a Nap, a szürküllet sem tehetett mást: elődje nyomába lépett. Tűzgömb emelkedett az erdő fölé, arca duzzadt volt és vörös. Lerázta magáról ködrongyait, tekintete kitisztult, és millió harmatcseppben csodálta a Nap önnön ragyogását.

A fák vékony ágainak csúcán feszülő rügyek, a rétek elsárgult füvei között új hajtások, s a koratavas virágai. Az úton kislíu megy, édesapjának erős kezébe kapaszkodik. Meglát valamit, kezét kiszakítja és előre szalad.

— Ne szakítsd le! — szól utána édesapja.

— Miért? — csodálkozik a gyerek — mikor olyan szép...

— Mert olyan szép — mondja az édesapa mosolygva és fia mellé

Tavaszi hérics

guggol. Apró ezüstsínű szőrök közül lila szirmok tárják ki kelyhüket, melyben sárga porzók irigykednek, talán a virág ezüst köntösére. Leánykőkörcsin, a bolondos április legszebb virága.

— Mintha a Nap nevetne — csodálkozik a kislíu és megáll egy sárgán kitaruló tavaszi hérics előtt.

Fürtös gyöngyike

— És ez? ... — néz apjára a gyerek.

— Fürtös gyöngyike. Látod, mintha parányi kék gyöngyöket fűztek volna egymás mellé, hogy mikor kész a fürt, a zöld száracská csúcsára akasszák.

Leánykőkörcsin
(Bajcsy Lajos rajza)

— Szeretném hazavinni, hogy az enyém legyen — szólal meg kérően a kislíu.

— Ha leszakítod, elszárad; csak addig szép, míg él. Ha elveszed az életét, a szépségét is elveszed, mintha eltapostad volna.

— De én úgy szeretem, és vigyáznék rá nagyon.

— Úgy szereted? Hát akkor hagyd meg az életét — a legkedvesebbet; meglátod, hogy fog szeretni. Emléke nem hervadt virágsomó, de az üdeség jelképe lesz, s így mindig a tiéd maradhat.

Zöldelő út kanyarog a tavaszban, szélét frissen sarjadt fű szegélyezi; színes virágok emelik tekintetüket a Nap felé: kankalin, ibolya, tyúktarély, szellőróza és szétterült fátylával a hol lila, hol sárga színű apró nőzirom. Rügyek ágaskodnak a fák csúcsein, már ébrednek. Szemükbe süt a nap. Nyárfák állnak az út szélén, kibomlott barka fürtjeikkel. Kanyarog az út, virágok hervadnak és mások ébrednek helyettük, nyárfák szellőztetik apró leveleiket;

Valahol... a sűrűsödő lombok között már alig látni őket: kislíu megy az édesapjával... a tavaszba.

Bódis

ÁPRILIS

Április, te évek éke,
fák reménye,
bolyhos bimbók szoptatója;
fényed jár a fák fölött,
ág között —
s búvó zsengéinket ójja.

Április, ha jössz, a rét
sok színét,
új virágát szórod, sárga,
piros, kék, s kékeslila
bomlik a
feltündöklő szép világra.

Április, szelid kezéd
híntetget

szerteszt, bokorra, fára
könnyű szirmot, harmatot,
s illatod
leng fölöttünk, mint a pára.

Visszatérsz s kényeskedőn,
téli tőn,

rajtunk vágy fakad s a fáradt
tűz erünkben lángra kap,
szétszalad —
és szerelmünk újra árad.

Május fű majd el, te friss,
Április...

(Belleau)

VÖRÖSKŐ

1964

Köszöntjük a várva várt tavaszt. A rügyező erdőt, az újjáéledő természetet, a sok élményt nyújtó tél után. Mert annak is megvannak a szépségei. De a tavasz, az mégis más. Ilyenkor márdáltól hangos az erdő, vidámabban járjuk az utat, minden szebb, reményteltebb. A természettel együtt — úgy érezzük — mi is újjáéledünk.

Különösen 1945 tavasza óta, amikor a természet újjászületése mellett magunk is — az egész nemzet — újjászülettünk.

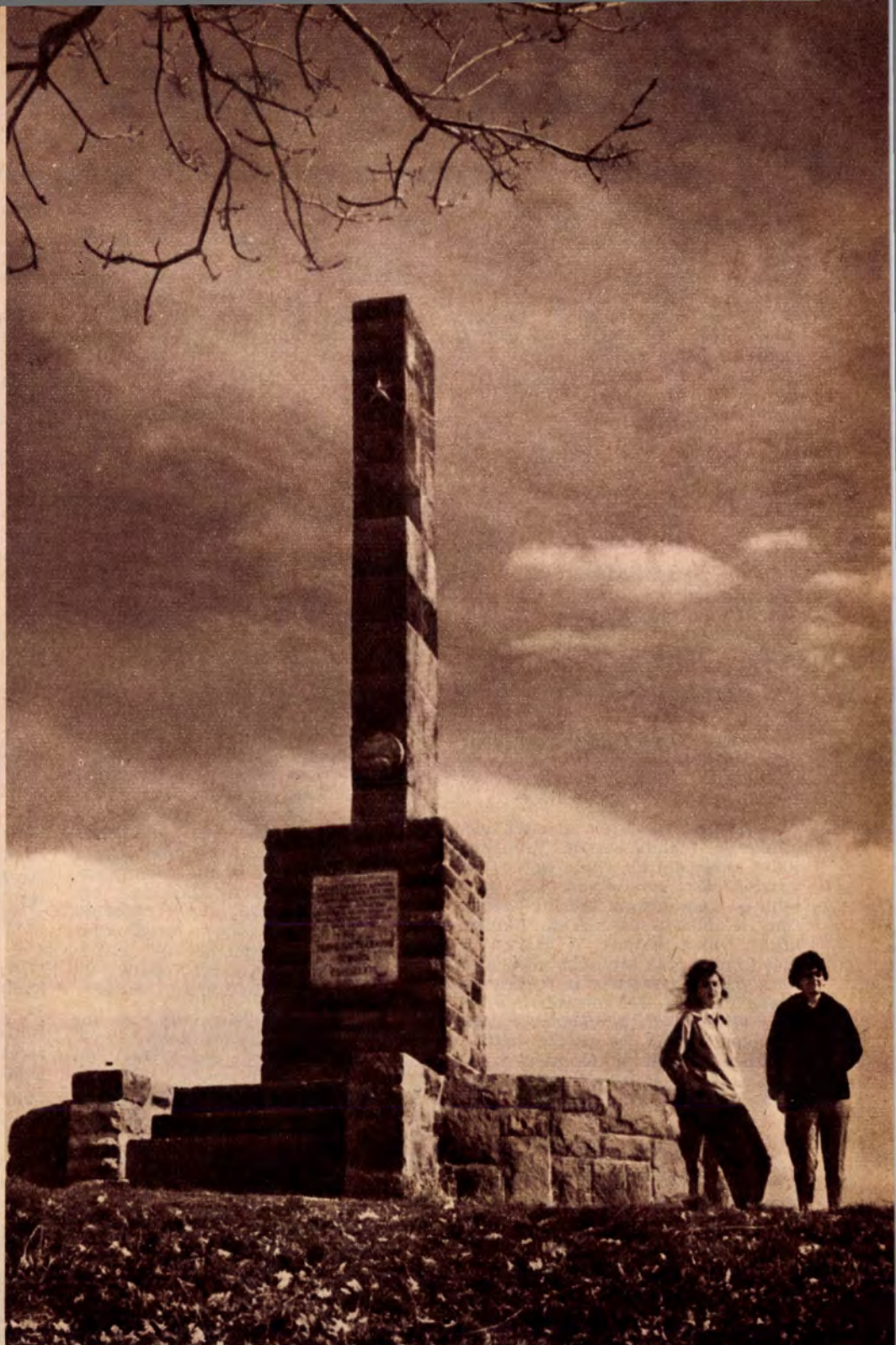
Akkor, 1945 áprilisában lett vége a háborúnak, a fasiszta hordákat a felszabadító Szovjet Hadsereg akkor kergette ki végleg hazánkból is. Felszabadultunk.

Ennek emlékére és ünnepeére jövünk össze a mi sajátos formáink között minden tavasszal a vöröskői emlékműnél, amelyet a Vörös Hadsereg, a hős szovjet katonák emlékére állítottunk mi, hálás természetbarátok, akik a felszabadulástól külön nagy ajándékot kaptunk: a szabad természetjárást.

Immár tizenhetedik alkalommal túrázunk a Vöröskőre, hogy lerójuk kegyeletünket a Hősöknek és örüljünk a szabad életnek. Tizenhetedszer fogadjuk meg, hogy szabadságunkkal jól gazdalkodunk, hogy égető munkánkkal tovább erősítjük szocialista hazánkat.

Ezt a fogadalomtételt mind nagyobb tömeg harsogja a tavaszodó vöröskői csúcson, amely nemcsak a mozgalmunk erősödését jelzi, de a hitet, a bizalmat a szocialista jövőben, hálát a nagy barát, a Szovjetunió iránt.

Ennek jegyében rendezzük meg most, április 12-én is a vöröskői emléktúrát, amelyre szakosztályaink lelkesen készülnek, várva, hogy a múlt évi 15 ezres létszámon felül további ezrek vonulnak fel a hála és a hűség emlékművéhez.

Éljen
ÁPRILIS 4

VAN AMI NINCS — AMI VAN AZ DRÁGA

A TURISTAFELSZERELÉSEK HIÁNYA AKADÁLYOZZA A MOZGALOM FEJLŐDÉSÉT

Hibás-e a kereskedelem azért, hogy a főváros sportszer boltjaiban, vagy a vidéki iparcikk üzletekben egy-egy árucikk hiányzik. *Ki felelős azért, hogy a természetjárók bosszankodnak és tervezett tavaszi, vagy nyári túrájukat megakadályozza egy-egy szükséges, de sehol sem található sportcikk. Végiglátogattuk a főváros sok üzletét, majd az illetékeseket, s igyekeztünk megállapítani, hogy kik a felelősök azért, hogy elrontják a természetjárók örömet és hátrányosan befolyásolják terveiket.*

HÁTIZSÁK

Súlyos panasz a fővárosban, de a nagyobb vidéki városokban is, hogy nem lehet kapni kisméretű háttámlás hátizsákokat. Már hosszú ideje kérdezik a vásárlók a kereskedőktől: miért nem hoznak forgalomba többféle méretben háttámlás hátizsákokat.

A Sport-, Játék és Hangszer Nagykereskedelmi Vállalat illetékes osztályvezetője, Harmath Béla így válaszolt erre a jogos kérdésre:

— A természetjárók panasza benünket is foglalkoztatott. Problémáinkat megoldottuk. Mire az első tavaszi túrákra elindulnak, már tiznél több — számításunk szerint tizenhárom — fajtájú és méretű hátizsák között válogathatnak. A csehszlovákiai import igen kitűnően sikerült és több kisebb méretben is forgalomba hozhatunk 280—300 forintért háttámlás hátizsákokat. A választék emellett igen gazdag, az úttörő hátizsákokon kívül már 150 forintért is árúsít a kiskereskedelem megfelelő strapabíró hátizsákokat.

DRÁGA A SÁTOR

— A következő kérdést ismét Harmath Béla osztályvezetőnek tettük fel:

— Hazánkban miért csak háromféle méretben lehet sátrat vásárolni. Csehszlovákiában tíz-tizenöt féle sátrótípus is forgalomba kerül. Ismeretesekek ott az egész könnyű, 1,2—2 kilogrammos kivitelű sátrak, de megtalálhatók a nagyobb méretű részre osztott camping sátrak is.

— Szélesítettük a csehszlovákiai importot —, mondotta Harmath Béla. — Az idén a vásárlók már többféle sátrat találnak az üzletekben, így gúla, tető, lakó sátrakat és az úgynevezett, igen népszerű Hungária típust. Felvetődik — jogosan — a sátrak árkérdése. A természetjárók már az elmúlt évben sürgették az árkérdés rendezését és azt kívánták, hogy olcsóbb áron hozzassuk forgalomba ezeket a számukra nélkülöz-

hetetlen cikkeket. Mi is jól tudjuk, hogy az árak magasak. De ennek megvalósítása nem rajtunk múlik. Annyit tudok mondani, hogy folyóknak tárgyalások, s ezek eredményes befejezésére a szövetség is tudna segítséget nyújtani. Ez együttes érdeke a kereskedelemnek és a vásárlóknak, ez esetben a természetjáróknak. A továbbiakban is kénytelenek vagyunk az importot felhasználni, mert a hazai gyártó üzemek igen magas áron tudják csak előállítani a sátrakat. Nemrégiben kaptunk egy mintapéldányt az Iskolabútor Gyártól, de olyan áron, hogy annak átvételéről nem is tárgyalhattunk.

Elmondotta Harmath Béla a továbbiakban, hogy a forgalomba hozott hálósákok beváltak. Itt sikerült elfogadható 350 forintos árat biztosítani. A gumimatracok is beváltak a használat során és a kereskedelem ki is tudja elégíteni a vásárlókat. A gumimatracok jó minőségének és gazdag szériájának az a titka, hogy a Palma Gyár óriási export léteket szállít a legkülönbözőbb külföldi országokba. Gyártmányai közül az úgynevezett exportkiadás is bőségesen kielégíti a hazai szükségletet. Két adat: 1962-ben 20 000, 1963-ban 40 000 gumimatracot adott el a kereskedelem. A camping-sátrak bútorai a gyakorlatban beváltak, elfogadható áron és bőséges választékban kerülnek forgalomba. Újdonság a vízitúrát kedvelő természetjárók számára a nemsokára forgalomba kerülő felfújható csónak.

A Nagykereskedelmi Vállalat különben szeretettel várja a természetjárókat az április közepén megnyíló kiállítására. A Pasaréti úti Vasas stadionban kiállítják mindazokat az újdonságokat, amelyek már a nyáron az üzletekbe kerülnek. Gondoltak a természetjárókra: a kiállításon külön sarkot rendeznek be részükre.

KÖNNYŰ TÚRACIPÓKET KÉRÜNK

A természetjárók több panasza más-más nagykereskedelmi vállalat érdekkörébe tartozik. A legindokoltabb panasz: *egyáltalán nem lehet kapni profilgumitalpú, vastagbőrrel készült félcipőt, az úgynevezett háferlit.* A természetjáró közönségnek a nézete az, hogy a kereskedelem azért idegenkedik ettől, mert az ára nyilvánvalóan alacsonyabb lenne, mint a magasszárú bakancsnak. Az viszont köztudomású, hogy könnyebb viselet és tavasztól őszig a kisebb túrákra járóknak nagyon megfelelő lenne.

Az érdekelt Cipőnagykereskedelmi Vállalat a következő felvilágosítást adta:

— A kereskedelem szívesen venné ezt a hagyományos magyar cipőféléseket. Mindig is szerepelt üzleteinkben és az Országos Tervhivatal, gyártását erre az évre is jóváhagyta. Piackutatásunk felmérése szerint keresi a közönség és mi is szívesen kiszolgáltatnánk, ha lenne.

Tény, hogy az ipar nem szívesen foglalkozik ezzel a cipőfajttával, mert munkaigényes és nem gyártható nagy sorozatokban. A kisszeriájú cipők gyártása gyakori profilváltozást tesz szükségessé, ami az ipar szempontjából hátrányosan befolyásolja a termelékenységet. A már korábban legyártott ilyenfajta cipőket a vidéki vállalatoknak adták át, pedig azokra elsősorban a fővárosban lenne szükség, hiszen a szervezett és öntevékeny természetjárók száma itt lényegesen magasabb mint az ország más tájain.

ESŐ ELŐTT A KÖPÖNYEGET!

Allandó panasz, hogy az esővédő köpenyek minősége gyenge, vagy pedig az árak elérhetetlen. Külföldön, de a baráti országokban sem jelent ma már luxuscikket például egy orkáncabát. Nálunk ezt többnyire csak kisipari szervezetben lehet beszerezni, közel ezer forintos áron. Mi ennek az oka?

A Sportnagykereskedelmi Vállalat erre már nem tudott válaszolni, mert nemrégiben „átprofilozás” történt. A sportcikknek számító cipőket és ruházati felszereléseket elvették tőle és átadták más vállalatoknak. (A cipők közül egyedül a síbakancsot hagyták meg ennél a vállalatnál.) Az átprofilozás azt eredményezte, hogy az óriási forgalmat lebonyolító Ruhanagykereskedelmi Vállalatnál a sportruházati cikkek elenyésző kis hányadot jelentenek. A hatalmas vállalat bruttó forgalmában szinte alig lehet kimutatni a sportruházati cikkek eladását. Így nem is foglalkoznak vele különösen, nem sokat törődnek minőségével.

Erre a miérré a Belkereskedelmi Minisztériumtól várjuk a választ. De

felteszünk még egy kérdést.

Miért nem alakítanak ki, legalább Budapesten, egy kisebb turistaáruházat, ahol a jelenleg még 5—6 üzletben megvásárolható sportcikkeket egy helyen megtalálják. A Fővárosi Sport Kiskereskedelmi Vállalat ezzel egyetért. Erre a választ a Fővárosi Tanács Iparcikk Irodájától várjuk.

Dömötör László

EMBEREK, TÁJAK, ALKOTÁSOK

PÉCS

Móricz Zsigmond, Budapest után a legszebb magyar városnak tartotta. S nem aféle udvariasságból, hiszen a Mecsek kilátó tornyáról letekintve, ezt jegyezte fel Pécsről: „Különös, hogy nem ismerik eléggé: az idegen, ha idetéved, mindig újra és újra és mindenki újonnan felfedezi magának.”

Hányan ékítették már ritka szép jelzőkkel a Dunántúl legnagyobb városát. Volt, aki terített asztalnak nevezte a Zengő alatt kisimuló Lámpásvölgyet, amely köré legenda szálait fonta a néphit:

A szegény favágó fia megelégette a nyomorúságot. A völgynek vette útját, hogy kincset keressen. Alig ázott a földben, szerszáma fekete köveken koppant. Megpihent, tüzet rakott és a gallyakat fekete kövekkel rakta körül. Csodálkozott, hogy azok éppúgy izzanak, mint a parázs. Arany helyett a kövekkel tért haza. Mások is követték példáját, s azóta szorgalmasan jár a Mecsek vidéki nép a szénért. Egyre mélyebbre ástak, éjjel is dolgoztak lámpás fényénél. Innen maradt fenn a Lámpásvölgy neve.

Ennek a „terített asztalnak” a széléig nyújtóznak a tölgyesek, bükkösök és az ezüst hársak. Virágzaskor pedig a zengővári bazsarózsza-koszorú kölcsönzik az ünnepi teríték hangulatát.

S e dús „asztal” alatt húzódnak a pécsi szénmezők. Hazánk egyetlen liász kori, 6500 kalóriaértékű szénereinek mennyiségét mintegy 400 millió tonnára becsülik. A mecseki bányászat legfiatalabb, de jelentőségében ugrásszerűen növekvő ága az uránérc kiaknázása. A nukleáris energia érceit a Jakabhegy üledékes kőzete rejti magában. A Zengő középkori latin neve (Mons Ferreus = Vashegy) pedig arra utal, hogy a geológusok régtől fogva és szünet nélkül vallatják a Mecseket vörös és magnésvasércről, rézerekről.

A negyven méter magas aknatornyok alatt 400—500

méteres mélység tátong. Valóságos szénváros terpeszkedik a föld alatt; 6 méteres vastagságú betonfolyosó-utcákkal, a szállító kasok örökmozgó forgásával, a tárnák falát hasogató légkalapácsok és kombájnok dübörgő ritmusával.

A kökönyösi dombok, mint múzeumfalak őrzik a mai Pécs egykori magvát; a régi kis bányásztelepet. Múlt és jelen kiáltó ellentétet találkoznak a völgykatlanban. Három, négyemeletes modern házak túlnan: családonként kétszobakonyha-fürdőszoba-össz-komfort. Emitt meg úgy ülepedtek le az aljba a füstlepte viskók, mint koromszemcsék a bányász tüdejére.

Igazi, ipari város! Saját lábán áll. Életében ismeretlen fogalom a fővárosához kötöttség, és az ellankasztó provinciális nyugalom. Pécs egymásután érleli új hajtásait. A meszesi dombokon 15 000 lakosú városrészt épült fel, a „déli-város” szinte észrevétlenül emelkedett egy régi repülőtér síkján.

A hegy déli lejtőjén gyökerező város utcái lépcsősen ívelődnek egymás felett. Messziről úgy tűnik, mintha kórszínpad ülősorai lennének, ahonnan jól látni mindent, ami az arénában történik.

Az aranyzöld-eozinnal festett, égetett zsolnai porcelán, a pécsi bőrösök cipői, kesztyűi kerestetek cikkek az egész kontinensen. S nemcsak ércei, hanem szellemi termékei is eljutnak a világ

gazdaságának és kultúrájának vivőereibe. Hímző, faragó népi iparművészek alkotásait tavaly Manchesterben állították ki, az idén Bécs, Milano, Casablanca és London is tanúja lehet a baranyai folklór virágzásának.

Amikor a kísérletező művészi szándékot, megértő és igényes közönség serkenti, merész újítások születnek. Évekkel ezelőtt tapasztaltuk már, hogy Pécssett nem is olyan egyszerű színház, vagy hangverseny jegyhez jutni. S alighogy kikerülnek a standra irodalmi folyóirataink, órák alatt elfogynak a példányok.

Ösbemutatók műhelye a Nemzeti Színház. A művészi útkeresés fejlesztette világhírű együttessé a pécsi balletet. Wald Disney forgat filmet róluk, sikert arattak Európa számos színpadán.

Pécs fellendülő ipara, pezsgő diákváros-élete, szellemi és művészi értékmérő grafikonjának tágulása természetes kapcsolatban találkozik. A bánya nemcsak termelő üzem, hanem sajátos kultúrát teremtő, formáló műhely is. A megélenkülő szellemi élet éppúgy egyéni színeket kölcsönöz a városnak, mint az Építők Szakszervezetének gazdag népművelési programja, vagy az ipari üzemek összefogása a termelősövetkezetekkel. S a város karakteréhez tartozik a közel tízféle turista szervezet is, amely a természeti táj megismerésére és szeretetére nevel.

„Csodálatos Sopianae!”, „A napfény városa”, „A fe-

kete gyémánt földje”. S még ezeknél is szikrázóbb jelzőkkel tisztelegtek Pécs előtt a tollforgatók.

A túravezető a múltból indul el körútjára csapatával. Gázi Khasam pasa és Jakováli Hasszán dzsámijánál kezdődik a portya, majd Idrisz Baba türbéjéhez kalauzol, hogy azután a mánfai kanyaron át merész ívben, a vadregényes dombok, erdők övezetében tavaszodó új bányavárosnál szárnyaljon tovább mindnyájunk képzelete.

Az országjáró író ma már nem panasználja fel, hogy Pécs kívül esik a külföldi és hazai turisták látókörén. A Mecsek Szálló teraszán angol, francia és német nyelv keveredik a magyarral, még afrikaiakat is látni. A szerpentin mellvédjénél sokan találgatják, melyik városhoz hasonlítható Pécs. Van, aki végigtekint virágzó mandulafáin, illatozó levendula mezőin és „szárazföldi Nápolynak” véli, mások 2000 éves kultúrájának hangulatát dalmát városok történelmi levegőjéhez mérik. Dicsérik szülőjét, a dombölben ástó pincék vonzását, gyümölcszeinek zamatát, a vadrózsás függőkertek festői látványát, lakóinak kultúrált életét.

Keresik a hasonlóságot, szeretnék, ha Pécsnek hozzáfogható mása lenne saját hazájukban. Dehát nincsen. Pécs csak egy van. Ott él és szépül a Misina tető és a Dráva síkságára kinyíló völgy határolta tájon és várja, hogy újra és újra felfedezzék. **Kádár László**

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

TURISTA SZEMMEL A FEKETE TENGEREN

II.

Az ogyesszai kikötőben maradt barátaim körvonala már beleveszték a messzeségbe. Már csak a kikötő daruit láttuk, melyek a magyar ipar hírnevét öregbítik a Fekete-tenger partján is. Útitársaimmal együtt a fedélzet korlátjaihoz támaszkodtunk s némán gyönyörködtünk a végtelen tenger csodálatos szépségében.

— Nézd delfinek! — kiáltott valaki az utasok közül. A jelzett irányban először semmit sem láttam. De néhány perc múlva — életemben először — élvezhettem a delfinek játékát. Őhat hatalmas példány egymás után, szinte versengve ugrált ki a habokból. De amilyen váratlanul feltűntek, oly váratlanul merültek alá a tengerbe. Múсорuk kedves, maradandó ajándék volt számunkra. A delfinek tánca mindig megragadta az ember képzeletét. Ezt bizonyítja az athéni nemzeti múzeumban őrzött közel 3000 éves kecses szobrocska is, — amely egy delfinen lovagló fiút ábrázol.

Hívós volt a fedélzeten. Bementem a kabinomba,

amely nem volt nagy, de barátságos és jól felszerelt. Elrendeztem a holmimat és elindultam ismerkedni a Litva tengerjáró hajóval. Leereszkedtem a turista kabinsorhoz — bekukkantottam a kabinokba. Kerek ablakait a tenger hullámai csapkodták. Hat emeletes fekvőhely volt benne, a másodosztályuban négy és az első osztályuban kettő. Beépített szekrények, halványzöld műbőrrel áthúzott székek, asztal, zuhanyozó és mosdófülkék, ventilátor, asztali lámpák — mind az utasok kényelmét szolgálták. A rendkívül izléselesen berendezett hajó ragyogott a tisztaságtól. Az utasok rendelkezésére állt két étterem, két bár, zeneterem és társalgó. A csónakfedélzeten — ahol daruikon függtek a motoros mentőcsónakok, — volt az úszómedence. Az afrikai partoknál úgy hemzsegték benne az emberek, mint a Palatinus hullámaiban a forró pesti napokon. Orvosi rendelő, ajándékbolt, postahivatal is volt a hajón. Aki nek a napi háromszori bőséges étkezés nem volt ele-

gendő, az a büfében vásárolhatott magának halkonzervtől kezdve, rostonsült májig mindent.

Az első nap korán lefeküdtem. A felső fekhelyet választottam, ahova létrán kellett felmászni. Rossz alvó lételemre félttem az éjszakától — de a kellemes ringatástól olyan jól elaludtam, mint csak ritkán odahaza.

Hajókürt ébresztett. Kitekintettem kabinom ablakán és gyorsan öltözködni kezdtem. Constanza kikötőjébe érkezünk. A navigációs központ ablakából a hajóskapitány, az első és másodtiszt irányította a kikötést. Sípészora két matróz kötelel hajított a partra és szorosán a dokk oldalához húzták a hajót. Megpihentek a hajómotorok.

Constanza a görögök által alapított virágzó Tomis város helyén épült, amelyet a III. század közepén a Róma felé törő gótok feldúltak, s a földdel tették egyenlővé. Száz éve még kis falu volt. Főleg török családok éltek itt. Medzsid szultán a XVIII század közepén angol vállalkozóknak adta koncesszióba a kikötő építését, azzal a céllal, hogy az egykori görög város helyén új nagy várost építsenek. Ezen idők emlékei ma is megtalálhatók Constanzában. A kikötőből is jól látni a nagy mecset minaretjét, amelyet minden turista megtekint, akit erre hoz a sorsa.

Autóbuszra szálltunk, hogy azt a pár órát, amit

hajónk a kikötőben tölt, jól kihasználjuk. Utunk egy darabig a tengerparton vezetett. Megnéztük az egykori rulettklubot — a kaszinót — melybe — 1944 után éttermet és kiállítási helyiséget rendeztek be.

— Az idősebb nemzedék még emlékezik — mondja az idegenvezetőnk — hogy milyen élet folyt itt a kaszinóban. Hatalmas vagyonok cseréltek itt gazdát. S nem egy vesztes a kaszinó alatti mélységben lett öngyilkos.

Az autóbusz ablakából is jól látni: a város őrizi múltját és éli jelenét. A régi földszintes házak, szűk utcák, a balkonos kis török házak és a modern épületek váltják egymást.

— A Függetlenség terén vagyunk — mondja kísérőnk és az itt levő szoborra mutatva magyarázni kezd: — Itt áll Publius Ovidius Naso szobra, akit Augustus császár száműzött ide. A szobor talapzatába vésett szöveg a költő saját sírverse. — Hallgassák csak, lefordítom:

Itt nyugszom szerelemnek
lágyszavú éneklője,
Szellemem és művem hozta
rám a halált;
És te, ki erre haladsz, ha
szeretnél bárkit a földön,
Kívánd Nasonak legyen
könnyű a föld.

A Függetlenség-tértől már csak egy ugrás a nagy mecset. Sorba kell állni, ha belülről is meg akarja nézni az ember, mert mindenki kíváncsi a lábmosó-medencére, az arabul írt korán-idézetekre, a szép ima-szőnyegekre. A minaretbe is sokan felmennek — akinek jó a szívük, mert sok lépcsőt kell megmászni. De a panoráma, ami élénk táru, minden fáradságot megér.

Azután indulunk Mamai-ába az egyik ismert román fürdővárosba. Szébbnél szébb modern üdülők, szállodák pasztel színei és a tenger zöldes csillogása felejthetetlen élmény marad. Ovidius emlékét itt is méltón hirdeti a róla elnevezett modern színház. Kék üveg-csempével kirakott falain a nap sugarai megtörnek, s a színek csodálatos harmóniáját hozzák ki. Különlegesen kiképzett nézőtere és az épület méltán dicséri a modern román építőművészetet.

Eforia, az egyik legszebb román tengeri üdülőhely

Révhajó vezetett bennünket az isztanbuli kikötőbe

Időnk lejárt, vissza kell térnünk a hajóra. Búcsú-zunk vendéglátóinktól. A reggelt már a várnai kikötőben köszöntjük. A Fekete-tenger, mintha cáfolni akarná nevét, — kék színű és nagyon barátságos volt. Pedig azt mondják a partján élő halászok, hogy gyakran féktelen és vad haragú. Nevét sem a színe miatt kapta, hanem azért, mert rengeteg embert gyászolnak, akik a viharokban a tengerbe veszttek.

Pontosan érkezünk Várnába. Ragyogó napsütés, kellemes meleg van és sok ezer ember élvezi a tenger sós vizét. A kikötő vize tele van tányérnagyságú medúzakkal. Nézni érdekes — sőt talán szép is — de puha nyálkás testükhöz hozzáérni, kellemetlen.

vább fejlesztik az Arany-part és a Napospart üdülőhelyeit. Campingeket létesítenek és kibővítik a turisták magánházaknál való elhelyezését.

Várnában szeptemberben érdemes üdülni. Akkor az időjárás is, a tenger is egyaránt kellemes, ilyenkor érik a legtöbb gyümölcs. De milyen gyümölcs! Szilva nagyságú aranyárga szőlőszemek, óriási őszibarackok, almák, körték. Izüket, zamukat nem lehet elfeledni.

tenger. Úgy gondoltuk megnyugtattuk, s egyben megtréfáljuk. Mivel az illető oroszul nem tudott, orvosságként szépen becsomagolt kockacukrot adtunk neki — amit rögtön el is fogyasztott. Éjjel hatalmas vihar kerekedett. Az utasok rosszul voltak, reggelizni is alig ment valaki. Kíváncsiak voltunk, hogy társunk hogyan vészelte át a nehéz éjszakát. Legnagyobb csodálkozásunkra fiatalosan, frissen jött a reggelihez. Elmondta, hogy nagyszerűen aludt, nem tud semmit a viharról. — Valószínű az orvosság volt ilyen jó hatással — mondta. Mikor a teáscsészéje mellett meglátta a becsomagolt „orvosságot”, jót nevetett a tréfán.

Eddig a történet — de a Fekete-tenger bennünket is megtréfált. Addig beszélünk a tengeri viharokról — amíg olyan igazi vihart produkált, hogy nem volt kedvünk térfalcozni többé! Hol volt már az a kellemes ringatás, ami esténként elalattott. A hullámok vadul dobálták a hajót. Az ágyban hol a fejünk, hol a lábunk ütközött a kabin falának. Zúgott, morajlott és mozgott minden. A víz ellepte a fedélzetet, s a kabinok ablakait csapkodta. Senki sem aludt. Volt aki a rosszullettől még be is lázasodott. Velem is forgott a világ. Szürkületi kezdett, mikor a hullámok elcsendesedtek.

Kimerülten, alig hogy lehunytam a szemem, hajókürt ébresztett fel. A gyors ébresztőért most senki sem haragudott, mert így láthattuk és élvezhettük a

Boszporuszt teljes szépségében. A történelmi nevezetességű tengerszorosban már az ókorban is nagy volt a hajóforgalom. A perzsák, a törökök, a szoros legkeskenyebb pontján — ahol a partok 660 m távolságra vannak egymástól — átkelőhelyet létesítettek. Ma kompok bonyolítják le a forgalmat. E csodálatos vidék sok véres történelmi emléket őriz.

A szoros mentén levő lankák, amelyek a kék árnyalatú vizek felé ereszkednek — tündéri öblöket és tengernyúlványokat alkotnak. Óvatosan kell hajózni itt! Bójalánc zárja el ma is a veszélyes, zátonyos területeket. Láttunk zátonyra futott megrozdásodott hajócsónkokat az ég felé meredezni. A szoros északi részén az ázsiai parton áll az úgynevezett Anadolu Hisari (ázsiai vár), amelyet I. Mohamed épített. Elményeszerű látványt nyújt unokája, Fatih Mehmet által a szoros európai partján 1452-ben épített Rumeli Hisari (európai vár). 1453 tavaszán, a Konstantinápoly ellen megindult török hadjáratban, — amely Bizánc pusztulásához vezetett —, fontos szerepet kapott ez az erőd.

A 30 kilométer hosszú tengerszoros végéhez közelünk. A párás reggeli időben lassan kibontakozik az Arany-szarv-öbölben a festői szépségű Istanbul —, a minaretek városa.

M. G.

Bulgária. A Napospart vendégeinek kedvence ez a tevecsalád

Három éve jártam itt utoljára. A város központja azóta nem változott, de a peremrészekben sok új modern házat építettek. A főutcán, az üzletekben, mindenütt ismerős kép fogadott: vásárló emberek egymás hegyén-hátán. Cseh, német, orosz, francia, angol szavak ütnek meg az ember fülét. Alig tettem néhány lépést, máris pesti ismerősökhöz ütköztem. S ahogy állunk és beszélgetünk, — néhány perc alatt három budapesti személygépkocsi rohant el előttünk, az Aranypart irányába.

Gépkocsikon mi is követjük őket. Lassan haladtunk, gyönyörködöttünk a vidék szépségében. Sok új üdülő, szálloda épült itt az utolsó években. A múlt év első kilenc hónapjában 260 000 külföldi turista járt Bulgáriában. Bolgár barátaink elmondták, hogy 1964-ben to-

Hazatértünk a hajóra és elindultunk új célunk — Istanbul felé. Csaknem valamennyien most hajóznunk át először a Boszporusz-szoroson, melynek szépségéről már sokat hallottunk. Érthető tehát a lázas izgalom. Csak azt sajnáltuk, hogy sötétben fogunk áthaladni a szoros Fekete-tengeri bejáratánál.

A vacsora utáni beszélgetésnél röpködtek az anekdoták, tengeri viharokról, tengeri betegségekről. Egyik útitársunk mesélte a következő történetet:

— Egy régebbi tengeri út alkalmával egyik társunk nagyon félt a tengeri betegségtől. Különösen este, amikor erősebben hullámozott a

Mamaia. A tengerparton szélfogókkal teszik kellemesebbé a pihenést. A háttérben hatalmas szállodák sorakoznak

TERMÉKENY VITA a bableves körül

Öreg turista veri az asztalt a turistaház éttermében. Kopott, tömött, sok hegyet-völgyet látott hátizsákja ott hever a lába mellett, a földön, rajta keresztben átkötve a viharkabát. Fehérköpenyes, ijedtarcú felszolgáló lány feszeng az asztal mellett.

— Miért nincs bableves?! — így az öreg.

— Elfogyott — hangzik a bátortalan válasz.

— Elfogyott! No, szép! Küldje csak ide a gondnokot!

Gyorsan perdül a kislány, örül, hogy megszabadult a házsártos vendégtől. Két perc múlva jön a turistaház vezetője. Az öreg már messziről kiáltja feléje:

— Miért nincs bableves?! Rendelt van rá, hogy minden turistaházban állandóan kell bablevest tartani! Ne csak bécsiszeletet, meg más drága ételeket ajánlgassanak, hanem adjanak olcsó, tápláló bablevest. Mi, egyszerű turisták, nem vagyunk krózsusok, nem pénzt szórni jövünk a hegyekbe. Tessék nekem bablevest adni!

— Sajnos — tárja szét karját a gondnok, amikor végre szóhoz jut — elfogyott. Az előbb ment el egy csoport és elfogyasztotta az egész készletet. De van másfajta levesünk. Tessék zöldséglevest, erőlevest vagy krumplicelevest kérni.

Hajthatatlan az öreg:

— Nekem bableves kell! És magának kötelessége a bablevest ide tenni elém az asztalra! Hogyne, zöldséglevest! Mi tápértéke van annak? A bableves olcsó és jól lehet lakni tőle. Hozzon nekem bablevest!

— Ennek semmi akadálya — felel a gondnok. — Már főzik az újabb negyven adagot, kicsit tetszik várni és meglesz a bableves. De addig hadd kérdezzek valamit.

Gyanakvó pillantást vet az öreg a gondnokra:

— Mit akar tudni?

— Ön, ugyebár, régi turista?

Szúrós, kék szemű mosoly villan át, úgy válaszol:

— De még milyen régi! Már akkor turista voltam, amikor nem kirándulni jártunk a hegyekbe, hanem összejövetelt tartani! Amikor rendőrök szaglástak utánunk még az erdőben is, de mi azért csak összejöttünk minden vasárnap a Vöröskő szikla környékén. És turista vagyok azóta is. Úgy bizony! Régebb ideje járom én a hegyeket, mint amióta maga él!

— Nem is vonom kétségbe. De éppen ezért csodálkozom, hogy tapasztalt természetjáró létező bablevest rendel.

— Hogyhogy?

— Mert minden gyerek tudja, hogy a bableves egyike a legnehezebb ételeknek: A gyomorhajósoknak

például tilos a bab, mert éppen olyan nehezen emészthető, mint a csabai. Nem értem hát, hogy annyi év tapasztalata ne vezette volna a legtermészetesebb következtetésre: a hegyet járó embernek könnyű ételeket kell fogyasztania. A hegymászás alaposan igénybe veszi a szervezetet. Minek terheljük még külön, nehezen emészthető ételekkel?

Elgondolkodik az öreg:

— Nicsak! Mond valamit!

— Ami pedig az olcsóságot illeti: mondja meg nekem őszintén, mennyi hideg ételmet hozott magával egy napra?

— Mennyit is? No, hoztam húsz deka sonkát, tíz deka csabait, négy főtt tojást, egy csomag vaját, egy doboz háromszögletű sajtot, egy doboz szardíniát, meg zöldpaprikát, paradicsomot.

Papírt, ceruzát vesz elő a gondnok, gyorsan számol, aztán így szól:

— Amit ön most elsorolt, azért éppen negyvenyolc forint negyven fillért fizetett.

— Így van.

— Nos, én ezért a pénzért reggelit, meleg ebédet, vacsorát adok önnek. Még egy üveg sör is „belefér”. És nem kell cipelnie semmit, nem olvad meg a vaj a hátizsákban és nem folyik az ingére. Nos, ehhez mit szól?

Megvakarta az öreg a fejét.

— Érdekes. Igaza van. A fene gondolt rá!

Ettől ezután a gondnok válik ékeszólóvá. És most már nemcsak az öregnek beszél, hanem a többi ér-

deklődőnek is, akik lassanként oda gyűltek az asztalhoz, a vita hallatára.

— Az a baj — mondja nagy lelkesen —, hogy mint általában az élet minden területén, a természetjárásban is ragaszkodnak az emberek az évtizedes szokásokhoz. Ez már valamennyiünk természetéből folyik. Ragaszkodunk a szokásokhoz annak ellenére, hogy az idő már eljárt fölöttünk. Régen indokolt volt ételmet vinni a hegyekbe, mert egyrészt kevés turistaház állt rendelkezésre, másrészt nem is nagyon volt ajánlatos annak az egy-két háznak a kapuján bekopogni, hiszen rögtön ment a jeladás a rendőrnek, csendőrnek. Ma egyre több a turistaház és senkit sem üldöz a rendőr. Minek hát a cípekedés?

Általános helyeslés morajlik.

Barnahajú, vékony fiatalember veszi át a szót. Szemüvegében az ablakon belátszó szemközti hegyoldal képe tükröződik.

— Azt hiszem, helyes tudomásul venni — mondja —, hogy a természetjárás is fejlődik. Hogy úgy mondjam, lépést tart az étellel, a technika evolúciójával. Régen csak gyalogos természetjárást ismertünk. Ma pedig a szemünk előtt fejlődik ki a természetjárás egész sor új ága. Az autós turisztika ma már tömegmozgalom, s azt hiszem, eléggé beszédes bizonyítéka a vízi turisztika fejlődésének a minden nyáron megrendezett TID, a Duna-túra. Kerékpáros, lovas túrákról olvasunk és így tovább. Csakugyan legfőbb ideje kicsit megreformálni a régi nézeteket és turistának ismerni el azt is, aki autón, kerékpáron, motoron, vagy akár repülőgéppel közelíti meg túrája kiinduló pontját.

— Ez az! — szól közbe az öreg. — A kiinduló pontot. Onnan aztán a gyaloglás következik, vagyis az igazi természetjárás!

— Persze! — felel a fiatalember. — A legfontosabb a testmozgás. De azért hadd számítsam én turistának azt a kajakost is, aki csorog lefelé a Tiszán. Igaz, hogy csak fekszik, vagy ül a hajójában, de süti a nap, beszívja a párás, friss levegőt és idegeit megnyugtatja a táj csendes varázsa.

— Kész a bableves! — hallik ekkor a kiáltás a konyha felől.

— No, végre! — rikkant örömmel az ősz turista.

— Hát mégis csak bablevest kér? Bocsánatkérően tárja szét a karját:

— Már ne haragudjék, mégis csak bablevest. Elismerem, hogy igazuk van, abban is, amit az étkezéstről mondtak, meg a turisztika új ágaira vonatkozóan is, de úgy megszoktam azt a bablevest, hogy nem tudok lemondani róla, a fene egye meg!

Szombathy István

ODOL

S Z Á J V Í Z

naponta kétszer!

Kis üveg 4,— Ft

Nagy üveg 13,50 Ft

Óriás üveg 20,80 Ft

CAMPING

Lusa felvétel

mertetett új hazai táborokon kívül az idény kezdetére Hajdúszoboszlón 200 vendéget befogadó új II. osztályú camping nyílik. A táborba bevezetik a világ-hírű gyógyfürdő melegvizét is.

A Balatonakalihoz tartozó tóparton mintegy 3 km hosszan biztosít új campingezési lehetőséget már idén nyáron a Balatoni Intéző Bizottság és a Veszprém megyei Tanács VB. A tábort elsősorban azok keresik majd fel, akik „távol a világ zajától” zavartalan pihenésre, kikapcsolódásra vágnak. A II. osztályú camping területén semmiféle szórakozási lehetőséget nem biztosítanak, étterem, büfé sem lesz, a vendégek saját maguk készítik ebédjüket és vacsorájukat a tábor főzőhelyein.

Folyik a harkányi és a mohácsszigeti I. osztályú campingek tervezése, amelyeknek építését összefoglalják megkezdeni. Mindkét tábor 1965 tavaszán nyílik meg.

Hazánk idei campinglehetőségeiről már 10 európai

nagy campingévkönyv tájékoztatja a hozzánk igyekvő külföldi táborozókat.

Kitűnőnek ígérkezik a szegedi új I. osztályú camping, amely a Tisza balpartján a Partfürdő és a Bertalan emlékmű közötti szakaszon kapott helyet. A tábor nagy előnye, hogy néhány száz méterre van a város szívéből és területéről át lehet sétálni a három medencével és melegvízzel ellátott korszerű fürdőbe. A tábor vendégei a strandfürdőt külön belépőjegy váltása nélkül vehetik igénybe. A táborba autóval, lakókocsikkal is be lehet állni, a bekötőút most épül. Az ellátást a camping büféje és a strandfürdő melegkonyhás étterme biztosítja. A camping júliusban nyitja meg kapuit és az első nagyobb külföldi vendégcsoport: 300 osztrák és német campingező már bejelentette érkezését augusztus 19—23-ra. A campingbe a Szabadtéri Játékok ideje alatt sokezer vendéget várnak.

A táborozási idény megindulásával újból érdeklődnek olvasóink a külföldi campinglehetőségek iránt. A múlt évi gyakorlathoz hasonlóan, az idén is szívesen adunk felvilágosítást minden megkeresésre. Rendelkezésükre áll Európa

valamennyi országának campingdokumentációja, ezért az utazással, a szükséges okmányokkal és a külföldi árakkal kapcsolatban részletes válaszokat adhatunk.

A rovatunkban eddig is-

A vízi túrázók érdekeinek fokozott szemelőtt tartásával épül ki a dunai és a tiszai campinghálózat, melynek 75 százaléka már idén elkészül. 1965 tavaszára a Duna mellett Győr, Nagymaros, Visegrád, Kisoroszi, Szentendre, Budapest (Római fürdő), Dunaújváros és Mohács-sziget, a Tisza mellett pedig Tokaj, Szolnok, Mártély és Szeged alkotja majd a táborhálózatot.

Idén 44 camping fog üzemelni az ország területén, ebből 26 a Balaton partján. Valamennyi táborunk fogad külföldi vendégeket is.

Dr. Sz. R.

A dunaújvárosi nemzetközi camping látképe a Szalki szigeten

SZÁLLJON A FORRADALMI DAL A CSÓVÁNYOSON

ÖTVEN ÉVES JUBILEUMRA KÉSZÜLNEK AZ ÚJPESTIEK

Az 1954. évi túrán

Emlékezetes turisztikai esemény jubileumára készülnek az újpesti természetbarátok. Ezerkilencszáz-tizennégy történelmi júliusában, pontosan 14-én, néhány fiatal újpesti ifjúmunkás szállt fel a vonatra, hogy csatlakozva a budapesti nyomdászok turista-csoportjához, eljussanak a Börzsönybe. Ez volt az első alkalom, hogy éjszakai túrán vettek részt a fiatalok, olyan vezetőikkel, mint *Lenko Ede* és *Palágyi Rezső*. Az egyik esztergályos volt, a másik nyomdász, mindketten szervezett munkások, akik a természetjárás szenvedélye mögött rejtegették politikai meggyőződésüket, hogy azt a szabad természet járatlan tájain, besűgők fülétől távol, kicsérélhessék egymás között.

Ezekben a napokban már a háborús hangulat kerítette hatalmába a fővárost is, hiszen Sarajevóban eldőlt Princip revolvere, amely kioltotta a Habsburg ivadék életét.

Erre a nevezetes napra, az akkor 10 tagú természetjáró csoport egyetlen Budapesten élő tagja, *Németh Ferenc* emlékezik vissza, a 70 évével nyugalomban élő volt proletár műszerész, az Egyesült Izzó egykori munkása.

Újpesti Vécsei úti lakása valóságos kis sportmúzeum, vitrinjében ott sorakoznak több, mint fél évszázad sporttrófeái, amelyeket aktív síelőként, vagy éppen mint turista nyert el.

— Diósjenőről indultunk el a gyalogútnak — emlékezik *Németh Ferenc*. Célunk a Börzsöny legmagasabb pontja, a 939 m magas Csóványos volt. Mi fia-

talok első ízben vágunk neki a hegyek-erdők rengetegének — éjszaka idején. Csodálatos és izgalmas volt. Kilencen vágunk neki az útnak, ugyanis egyik vezetőnk, *Lenko Ede* Diósjenőn maradt, hogy megvárja a reggelt és elhozza a hírt, lesz-e háború Szerbiával.

— Éjfél táján táboroztunk le Királykúton. Az erdő néma zajaival is olyan hangokat susogott körülöttünk, amelyhez hasonlótt sohasem hallhat városi ember. Egy szál gyertya világánál szalonnáztunk és mi lett volna

látvány hatása alatt. Mellettem állt *Helggott Sándor*, az újpesti csoport elnöke, aki úgy tudom, hogy ma is él valahol a Szovjetunióban, ahová 1919 után került ki emigránsként. Békés nyugalmunkat, amelyet a természet panorámája keltett bennünk, egyszerre megzavarta egy hír. Egy magányos turista hozta: kitört a háború! Jól emlékszem, hogy felkavart bennünket. Egyszerre felülkerekedett bennünk a belénknevelt pacifizmus, tiltakozás a nemzetközi tőke háborús speku-

gen és főként proletár számára. Hiszen a Börzsönynek ez a vidéke nagybirtokos családok rezervátuma volt, ahova a mi fajta emberek nemigen tehetők be a lábunkat.

Németh Ferenc így folytatta: — Azután visszatértünk Budapestre, a háborús hisztéria kellős közepébe. Mielőtt elváltunk volna, ígéretet tettünk, hogy 10 évenként megismételjük ezt a túrát, emlékezve a szomorú eseményre.

Először 1924-ben került sor — ahogy mi elneveztük — a „béke-túrára”. Valamennyien szocialista múltunkra, kommunista érzelmeinkre büszke újpesti proletárok voltunk, akik közül többen, mint én magam is, börtönt ültem a 19-es események miatt.

Tíz évvel később, 1934-ben híven fogadalmunkhoz, megisméltük a túrát, de aztán negyvennégy következett, úgyhogy csak 1948-ban volt alkalmunk ismét eljutni Csóványosra. A legközelebbi alkalommal 1954-ben vountunk ki, most pedig *arra készülünk, hogy megünnepeljük a félszázados évfordulót*.

Az újpestiek béketúráját már szervezi *Tolnai József*, az újpesti természetbarát egyesület elnöke. Terv szerint országos jellegű megmozdulás lesz a csóványosi béketúra, amelyen sok százan vesznek részt, hogy fönna a hegy ormán szálljon a forradalmi ének, éppen úgy, — de most már szabadon — mint öt évtizeddel ezelőtt.

Németh Imre

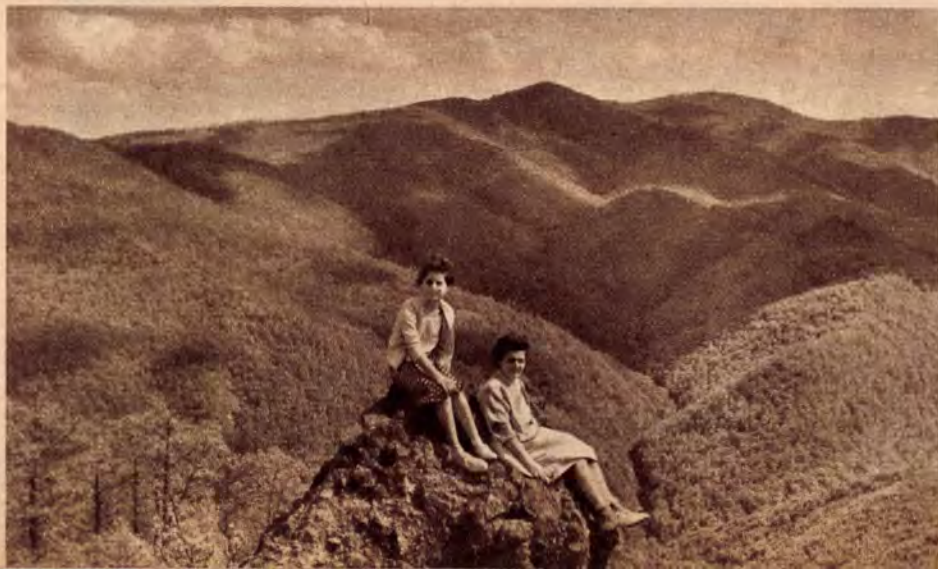
1914. Még együtt az „ifjú gárda”. Közülük már csak egy él, balról a harmadik, *Németh Ferenc*

más a téma, mint a háború.

— Reggel sűrű ködben értünk el Nagymánára, de amint a gerince értünk, hirtelen felszakadt a tejféléren hömpölygő ködtenger és feltárult előttünk a Rózsa patak völgye, a Mogyoros-bérc gerince és egy kis távolabb túránk célja, a Csóványos kúpja. Lenyűgözve álltunk a páratlan

lációja ellen. Érzésünknek — mást ott mit tehetünk volna — úgy adtunk kifejezést, hogy forradalmi dalokat kezdünk énekelni, s a 20 éves fiatalok hangját visszhangozták a hegyek-völgyek.

„Fel szocialisták”, zengtük harsányan, azon a területen, amely szigorúan tiltott világ volt minden ide-

Magasfa és a Csóványos a Hollókőről (Dr. Mosonyi Tibor felv.)

ÚJJAÉPÜL AZ EGERVÁRI KASTÉLY

A vasi Cserhát és a Kemenesalja vidékén gyalogoltunk és utunk utolsó része a Győr—Egervár közötti szakasz volt, ahol az 1706. november 6-i győztes csata színhelyét akartuk látni és utunk befejezésül Egervár kastélyát.

Hogy az alig 3000 főnyi kuruc sereg a nagyobb és jobban felszerelt osztrák csapatot így megverhette, annak volt köszönhető, hogy melléjük szegődött a környék népe és „a csatában és utána a magyar nép partizánharcos hagyományainak egyik ragyogó fejezete játszódott le”, írja Tóth Gyula, a Balogh Ádámról szóló kitűnő tanulmány szerzője.

Ismerősként üdvözlöm a munkásokat, hiszen valamennyi az Országos Műemléki Felügyelőség sümei építészeti osztályának dolgozója, akik már sok szepet alkottak a Balaton környékén, egymásután helyreállítva évszázadok építészeti emlékeit.

A Zalaegerszeg közelében levő Egervár a XV. században épült mocsárvár, amelyet később kastéllá alakítottak át. Először az Egervári család ősi fészke, de a török hódoltság idején már a Széchenyi család birtoka. Fontos szerepe volt a török elleni harcok idején. 1664-ben a törökök felgyújtották, de 1687-ben tulajdonosa és kapitánya Széchenyi György helyreállította. A négyszögű, egy emletes vár saroktoronyainak éle kifelé hegyesedik, mindegyik toronyának szélkakasan egy-egy hatalmas bronz betűt forgat a szél. Ezek a betűk: P, R, S, a hagyomány szerint azt jelentik: „Potest Quis Resistere Széchenyi”.

A vár udvarára belépve, szerte-széthúzó elektro-mos vezetékek között jutottunk a falakhoz. A vezetékek szállítják az energiát a sorbaállított habarcs és betonkeverő gépekhez. A toronyok között építőállványok várják a télen abba maradt külső helyreállítási munka folytatását.

Úgy értesültünk, hogy az épület teljes helyreállítása után gazdasági iskola céljára szolgál. Reméljük azonban, hogy egyik szobájában jut majd hely a győrvári csata leírásának és a Béri Balogh Ádámra vonatkozó kiskitűnésnek, mert Balogh Ádám személye elválaszthatatlan e vidéktől.

Jó volt látni a helyreállító munkát, tudni azt, hogy nemzeti múltunk emléke megújulva néz újabb századok elé és az arra vándorló turisták a hazafiság érzését elmélyítő élménnyel lesznek gazdagabbak a vár megtekintésével.

(Zákonyi Ferenc)

Mindig érdekelt Béri Balogh Ádám élete. Ez a kitűnő katona, a dunántúli kuruc harcok hőse, akit Vak Botyánnal együtt a legtöbbit emlegettek, hóhér pallosa alatt végezte életét. Haláláig hűen kitartott Rákóczi Ferenc mellett. Veszprém megyében már három helyen őrzi egy-egy márványtábla az emléket, de szobra sem várat sokáig magára.

Az ő hadiútja nyomán jutottam el nemrégiben Egervárra, ahol örvendetes látvány várt reám.

Győrvar és Egervár között az országút ugyanott halad, mint 1706-ban, amikor a labanc hadak vonultak rajta Győrvar felé, az utat szegélyező dombok aljában pedig a labancokkal párhuzamosan és előttük rejtve a kuruc lovasok húztak Egervár felé, hogy bekerítsék őket.

A Győrvarnál lezajlott csatában a Heister generális vezetése alatt álló 5000 főnyi császári katonaság elvesztette összes ágyúját, felszerelését, közel 3000 katonája esett el és magát Heistert is foglyul ejtették.

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL TAVASSZAL-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

CAOLA

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

Mindezek az események eszünkbe jutottak és meglevenedett a csata színhelye, míg végül beértünk az egervári kastélyba. Így hívja a környék népe, pedig joggal hívhatnák várnak, mert megérdemli ezt a nevet. A négy saroktoronyos magas falú, emeletes épület ma is erőt sugároz. Évszázadokkal ezelőtt mocsárral körülvéve, nehezen volt megvívható.

Örömmel láttam, hogy állványok emelkednek körülötte, amit oly jó látni, az ország más vidékén is helyreállításra kerülő műemlékeinken.

Utienmlékek

Belgrád rohamosan fejlődik. Az utóbbi három év alatt épült fel az új városrész. Gyönyörű felhőkarcolók, 20—25 emeletes házak sorakoznak egymás mellett. Új, modern repülőtér épült, fotocellás ajtókkal; hasonlít a párisi Orly repülőtérhez.

Belgrádban néhány napig a 17 emeletes Slavia szállóban laktunk, majd Montenegróba repültünk. Titograd, Montenegro fővárosa volt első állomásunk. A helyi lakosság Montenegrót Crna-Gorának, Fekete-Hegyek országának hívja. Gyéren lakott szövetségi köztársaság, fővárosa gyorsan épül. Hasonlít a mi Dunajvárosunkhoz. Azelőtt ez is kis falu volt, Podgoricának hívták. Mediterrán éghajlat uralkodik, — a város közel fekszik az albán határhoz. Félóránnyira Titogradtól, ahogy autóval a legyeken keresztül az Adria felé mentünk, már hó fogadott bennünket. Kaeskaríngós serpentineken, keskeny utakon haladtunk. Előzésnél kocsink közvetlen a szakadék szélén ment.

— Aki itt levizsgázik — mondta a

A dubrovniki öböl

montenegrói sofőr — az valóban tud autót vezetni.

„Kötengernek” hívják nagyon találon ezt a hegyi szakaszt, ahol kövekkel fognak meg minden maroknyi földet, hogy az eső le ne mossa, és azon gazdálkodnak. Minden hegycsúcsnak van a török háborúból valami történelmi emléke. Jó terepe volt itt a második világháborúban a partizánoknak.

A hegyi utakon szamarak viszik a terheket. Mellettük ballagnak a

Dubrovniki tőtere

Hercegnovi

hegyi lakók, férfiak, nők, egyformán fekete ruhában. Állítólag a rigómezei csata óta, mely a szerbek „Mohácsa” volt.

Meredek utakon kapaszkodunk egyre feljebb. A völgyben, mint smaragdzöld szalag, a Morača folyó kanyarog. Látszik innen a Skadari tó is, melynek a túlsó fele már Albániához tartozik. A hegyoldalban egy márványtáblát látunk: „Halál a fasisztákra, szabadság a népnek” felirattal. Itt kezdődött a partizán háború.

Kis hegyi falun megyünk át és nemsokára elérjük Cetinje-t, a régi montenegrói királyi fővárost, melyet a törökök soha nem tudtak elfoglalni. Itt élt Nikita montenegrói király, gyönyörű leányaival, akikért európai uralkodók versengtek. Kocsival jöttek a leánykérők, mert

JUGOSZLÁVIÁBÓL

A kotori fjord.
Felvétel a
Lovéneről

Itt kezdődtek a partizánharcok

vasútja még ma sincs, csak autóbussen járnak. Régi város, tele szép épülettel. Az emberek jókedvűek, vidámak. Sok tréfa járja róluk. Az egyiket elmondom:

Megy a montenegrói szamarán ülve, az asszony vezeti a szamarat, fején hatalmas kosár. — Hová mégy? — kérdi egy hegylakó. — Viszem az asszonyt a kórházba — hangzik a válasz.

A hegyekben sok muflon, farkas és medve van. Elmesélték, hogy a tavalyi nagy télen egy színész az előadás után hazasétált. Otthon hagyta a kapukulcsát, felkiabált, hogy dobják le neki. Az ablakon kihajló férjének mutatta, hogy milyen kutya kíserte hazáig. A férje világosította fel, hogy az nem kutya, hanem farkas. A nő akkorát sikoltott, hogy a farkas elmenekült.

Cetinje után meredek úton mentünk fel az 1749 méter magas Lovćenre, majd innét leereszkedtünk Kotorba. Kotor (ezelőtt Cattaro) igen szép kis kikötőváros. A kotori fjord csücske — mert fjord is van itt, akár Norvégiában — bényúlik a hegyek közé. 57 km-es út van a fjord mentén, a nyílt tengerig. Délszaki növényzete van — Nápollyal van egyvonalban — de a tavalyi nagy tél a pálmák között sok kárt tett.

Perast, Risán, Zelenika, majd Hercegnovi következett. Gyönyörű fürdőhely, sok külföldi vendéggel. Repülőtere is van. Vele közvetlen összeépült Igallo. Modern szállodái vannak és homokos, fővényes strandja, ami itt ritkaság, mert mindenütt sziklás, köves a strand.

Risán és Hercegnovi között párányi sziget fekszik, rajta egy emlékmű és egy kis templom. A legenda szerint Napóleon hajóhada Marmont tábornagy vezetésével behatolt a fjordba és megadásra szólította fel a falu népét. Amikor azok nem adták meg magukat, tüzet vezényeltek. Az egyik tengerész azonban — aki ebből a faluból származott, s akinek a menyasszonya is a faluban lakott — megtagadta a tüzet. A tengerészt agyonlőtték, s a harcban a menyasszonya is meghalt. Holttestüket a szigeten temették el. Sírjukhoz minden idegen ellátogat.

Hercegnovi után rövidesen elérjük a dubrovniki repülőtérrel, majd Cavtat fürdőhelyet és Dubrovnikot, mely egy félszigeten terül el. Hatalmas bástyák, erődök védik a tenger felől. A félszigeten van a régi város, teljes épségben levő, többszáz éves házakkal. Autó nem mehet be a városba. Az üzleteken nincs cégtábla, csak a kirakatokban jelzik, hogy mit árulnak. Így őrzik a

város egykorú képét. Itt van Európa egyik legrégebbi zsinagógája. A régi városon kívül felépült az újváros, hypermodern szállodákkal, éttermekkel, campinggel stb.

Az egész város Velencére emlékeztet, a volt fejedelmi palotában a velencei Doge palotára ismerünk. Csak, persze kisebb.

Dubrovnik, vagy Ragusa — mert így is hívták — évszázadokon keresztül köztársaság volt, melyet Napóleon döntött meg. Ragusa azt jelentí görögül, hogy a „szigetről menekült”. Régi görög városok katasztrófája után telepedtek le Raguzában a menekültek. Később a hegyekből lejött szlávok alapították Dubrovnikot. A két település közötti lagunát azután feltöltötték.

A városka főterén mindennap pontban 12 órakor etetik a gólambokat. 12 előtt egy-két perccel már gyülekeznek a madársereg és várja az etető embert.

Dubrovnik környékén fürdőhelyek sorakoznak egymás után. Egyike ezeknek Lopud szigete. Olcsóbb, mint Dubrovnik, talán ezért is igen felkapott nyaralóhely.

Dubrovnikból repülőgépen tértünk vissza Belgrádba. A hatalmas hegyek felett gyönyörű volt a kilátás. Elrepültünk a Durmitor csücs felett is (2522 m) és láttuk a csodálatos Tara folyót, mely meredek sziklák mélyén fut a tenger felé.

Arra gondoltam, hogy milyen szép tűrákat lehetne tenni itt a hegyek között.

A dubrovniki erődítmény
(A szerző felvétele)

Sokszor próbáltam elképzelni, milyen is lehetett az az őstenger, amely időtlen idő-kig hullámzott hazánk területére fölött, s amelyből középhegységeink szigetként emelkedtek ki. Míg végre egy közbefutó márciusi napon megláttam azt a tengert.

A Prédikálószelekről táruult elénk, de mielőtt megpillantottuk volna, előbb a mélyét kellett megjárunk. Szürkén kóválygó, sűrű, lágy közegeben mászott, csúszott velünk a Pilisszentlászló felé tántorgó autóbusz a síkos tengerfenéken; sárgán hunyorgó ködlámpáikkal úgy bámultak ránk a semmiből tapogatózva előcammogó, szembejövő járművek, mint mélyvízi szörnyek foszforeszkáló szemei. A Rózahegy oldalában bukkantunk fel a hullámokból, ötszáz méter körüli magasság-

öbleiben, meleg lagúnáiban az iszap alá gyűrődtek, hogy korunkra barnaszénné alakuljanak a dorogi medencében. Amikor egy-egy feldobott hullámhegy az erdőszegély fölött kicsapott felénk, fátyolosan szétporló habtarajok vágódtak toronymagasra, s hullottak újra alá elomolva. De bent, a mélyben, méltóságtehibb lassú mozgások ringatták ezt a habos, tejfehér tengert. Felszíne foszlósan változtatta alakját, gyűrődött, torlódott egyre, itt lágyan berogyant, amott dagadtra duzzadt hatalmasan. Gömbölyded hullám-sorai egymáson henteregtek, s vakítva sárgállottak a napban. A fel-felszökő hab-fodrok szegélye opálosan csillogott, csak a tovagördülő hullámbarázdák alja sötétlett az árnyékos oldalakon.

S ez a nyugtalanul hánykódó tenger néma volt. Szakadatlan buzgása,

előtt északnak. A mélyben megjelent a Duna szürke szalagja, aztán előjött a Szentmihályhegy, a Hegyes-tető, később még a Csóványos is, végül feltáruult az egész messzi Börzsöny.

Szétnezhettünk a felnyílt tájban, milyen is ez az új tavasz.

Az erdők fáit még pucér csontvázak, a völgyeket lassan vonuló párák takarják, a csúcsok azonban már derűsen ragyognak a márciusi nap gyöngéd sugárzásában. Az északi hegyoldalak mind fehérek, de a langyos fény, s a szelid szél itt is bontogatja a hótakarót. Ezernyi apró erecskén fut lefelé a hólé, zizegés-szerű csörgedezésüket éppen csak

Dunakanyari kép a Prédikálószelekről

(Pászthory felv.)

ban, s a lassú vándorlással elért Prédikálószele kőkatadrájáról széttekintve, ott hevert alattunk a napfényben izzó tenger.

Lomhán ringatózott a káprázatos ragyogásban, hófehér hullámhegyei lassú ritmusban apadtak, dagadoztak. Két sziget látszott csak ki belőle, a Dobogókő fennsíkja és a Pilis csúcsa. Minden mást elborított, elfedett; a mélyén hevert lent a Duna is, s túl rajta az egész Börzsöny. A végtelenben veszett el mély árnyékokkal redőzött nyugtalan mezeje.

A Prédikálószele sziklás oldalát verdeső hullámok közt el-eltűnedezve, tétova árnyként imbolyogtak az erdő fáit, mint ama trópusi rengetegek, melyek a negyvenötvenmillió évvel ezelőtti tenger sekély

csapkodó gomolygása, vad hullámvérése sem adott semmi hangot. A Prédikálószeleken olyan csend volt, hogy hallani lehetett, ahogy a hóvirág kifelé törtető faközöld dárdácskái gyengéden emelgették a havas avart. És hallani lehetett azt a leg-halkabb zörejt is, amellyel a téli ál-mából csak imént ébredt katicabogár felfutott egy száraz, tavalyi fűszál leghegyibe. Megállt egy pillanatra, hajladozó kilátójáról széttekintett a világba, aztán szárnyfedőjének pettyes páncélja alól kibocsátotta hártás belső szárnyait, s az évmilliókra visszarevedő tájban elröppent az új tavasz felé...

...S ez az új tavasz lassan-lassan előttünk is kinyílt, ahogy a feltáruadó déli szél bontogatni kezdte a habos ködtengert, s hajtotta maga

...i lán

ből. Egy darabig céltalanul tévelyegnek ágakra bomolva, aztán közös erővel medret törnek a patak felé. Az pedig megduzzadva rohan már, csörtetve iramlik alá. A feltámadt patakok vad csobogásába útemes kongással szólnak bele a favágók fejszecsapásai: döntik a vén bükköst a Prédikálószék aljában.

A letaglózott öreg fák aláhanyatlának nagy zuhanással, de körülöttük mindenütt indulnak már az élet nedvei. A zsenge körisfák derekán a szarvas-bontotta kéreg sebzett szegélye zölden szivárog, a vadribizli rügye meg éppen fesleni készül, alig fér el a megnyílt barna burokban. A kecskerágó sem alszik már, tavaszunkint az elsők között zöldel ki ő is. A csipkerózsa bordó ágain kárminpirosan törtet kifelé az idei hajtás, s a vadbodza már ki is tárta

még nincs, de négy-öt szirmú pikelyes virágocskáik tömött csomókban ülnek a kopasz ágakon.

A langyosodó köveken aranyzöld gyíkok isszák lüktető torokkal a napfényt. Nemrég bújtak elő föld alatti mély odúikból, ahol hosszú hónapokon át feküdtek csoportosan összebújva, lezárt szemmel, nyitott szájjal, miként a holtak. Most hangyatojásra vadásznak, villámgyorsan siklanak tova a fakó fűszálak erdejében. Fölöttük, a fák tetején, csízek gyülekeznek seregestül, hogy induljanak vissza északi költőhelyeikre. És lám, a sombokrok tövében épp most szólalt meg a palakék fejű erdei pinty, amely megjött déli teletéséből, s most puha zuzmószálat szedeget, hogy építse itteni fészket.

hogyan meghallja az emberi fül. Cérnaszál vékony medrecskében kanyarognak alá, de lejjebb karvastag csermellyé olvad össze a sok kicsiny ér, s pörgetve sodorja magával a hómorzsákat.

A szél délről szállong, s oly bárszonyos, mint az ibolyalevél zöld szívecskéje a bokoraljban. Hangja alig van, lengése nesztelen, de ereje oly nagy, hogy lassan megbontotta az alvó hegyipatak jégpáncélját is. A megéledt fürge patak futtában szedi most össze az erdő bőven fakadó vizeit. Mindenfelől apró erecskék szivárognak elő, a völgyi út meredek falából, a fák görcsös gyökérágai közül, az avas levélhalmok alól, a fekete erdőtalaj szivacszerű szöveté-

Tavaszdílik a patak partján
(Pászthory felv.)

a nap felé gyűrött kis levéltenyérekét. Ha van üdeség, tisztaság, bárszonynál puhább lágyság, akkor az mind együtt van a bolyhos, recés, pici levélsziromban, ahogy a szétpatant rügy ragacos védőburkából első pillantást küld a tavaszi fénybe.

A dohányszín avarból sárgászöld tüskék tolazkodnak elő, a vadvirágok hajtásai. Halványak, sápadtak még és ráncosak, akár az újszülött parányi ujj, de a martilapu már sárga csillagocskáit is kiszórta a patak-völgy alján, s a napsütött déli lejtőkön itt-ott már megjelenik bolyhos bundácskájába burkolózva a sötétlila leánykőöröcsin. A virágbaborult somfák nagy, sárga csokrok, levelük

Ülünk egy korhadt fatuskón, s figyeljük a tavasz apró jeleit, neszeit. A párolgó avar alatt motozó újszülött rovarokat, a fiatal hangyák serény futkározását, a fekete-rígó szorgos munkálkodását a bokrok alján. A nagy fák mind kopaszok még, mintha nem lenne bennük semmi élet, de tavasz van már a párolgó föld erjedő szagában, a déli szél paradís puhaságában, a felhők halványkék színében, a nap serkentő sugárzásában.

Ülünk egy csertuskón, isszuk a fényt, miként a gyíkok, s ahogy az erdőn, úgy fut rajtunk is át meg át a kikeleti lán, a természet újuló borzongása.

Antalfy Gyula

AUTÓS TURISZTIKA

JÓ UTAT

Autós természetjárás.
Van-e ilyesmi?

Sokan talán nemmel felelnek erre a kérdésre, a tények azonban mást bizonyítanak. Az autós turisztika ma már a természetjárás egyik új ága, amely világszerte egyre több hívet szerez és amelyről nem tudomást venni: komoly hiba lenne.

Hogyne lenne autós természetjárás, hiszen a gyalogos, vagy ha úgy tesszük, az „igazi” természetjárók közül is egyre többen vesznek maguknak gépkocsit! Es természetesen, hogy újonnan vásárolt autójuk kedvéért nem fordítanak háta a természetnek. Sőt! A járművet is a turisztika szolgálatába állítják. Az autó ugyanis leegyszerűsíti, megkönnyíti a dolgukat.

Nem kell többé tolonganiok a zsúfolt HÉV-vonatokon, levegőtlen autóbuszokon, autójuk gyorsan és kényelmes körülmények között szállítja őket a kedvelt hegyek közé. Ezen kívül a gépkocsi függetleníti az időtől is. Nincs ideges kapkodás a vonatindulás előtt, nem kell futva befejezni a túrát, az utolsó vonat indulásának rémétől hajtva. Az autós turista akkor indul el, amikor akar, ott áll meg, ahol jólesik neki, s addig marad, amíg kedve tartja.

Végül: nem megvetendő előny az sem, hogy gépkocsival elég egy nap is ahhoz a túrához, amelyhez más közlekedési eszköz igénybevétele esetén kettő kell, s ha valaki nem akarja lerövidíteni a túra időtartamát, még egyszer olyan hosszú túrákat tehet, miután a gépkocsit a parkoló helyen hagyta.

Mert az autó szerepe a hegy lábánál, a gyalogtúra kiindulási pontjánál véget ér. Az autós természetjárás nem azt jelenti, hogy Wartburggal megyünk fel a Nagyhideghegyre. Ezt maga az autós sem akarja. És nemcsak azért, mert kíméli a kocsit, ha-

nem, mert kívánja a mozgást. Az autóban való ülés elmerévíti, egy-két óras vezetés után minden sofőr járkálni kíván, nem különben utasai is. A mozgásigény, amelynek kielégítésére egyre kevesebb a lehetőség a városban és a mindennapi munka során, egyre követelőzőbben jelentkezik. A szervezetnek szüksége van a mozgásra és ezt kérlelhetetlenül kifejezésre is juttatja.

Rovatunknak tehát az a célja, hogy segítsen a természet szervezett, vagy még csak „műkedvelő” autós szerelmeseinek, népszerűsítse a turisztikának ezt az új ágát, adjon tanácsot, túra-javaslatokat, ismertesse az autós turisztika hazai és külföldi eseményeit, s végül: teret nyújtson azoknak, akik túráik élményeit lapunk olvasóival is meg akarják osztani.

A tavasz már beköszöntött, neki-vághatunk az első autós túráknak.

Kellemes felüdülést!

Jó utat!

VÁR A BÜKK

Április, noha néha bolond, mégis lehetőséget nyújt már hosszabb autós túrákra is.

Induljunk tehát első egynapos kirándulásunkra. Rajt: reggel 7 óra-kor, irány: a 3-as főútvonal, a miskolci országút. Ne hajtunk gyorsan. 100—120 kilométeres iramban a vezetés már nem szórakozás, hanem munka, amely a feszített koncentráció miatt nagyon fáraszt. Márpedig mi felüdülni, szórakozni indulunk. Tartsunk tehát 70 kilométeres iramot és kalkuláljunk 50 kilométeres óránkénti átlagsebességet. Így még a kávé, szendvics, utasüditő is „befér” a programba a hatvani presszóban, a Gyöngyös előtti Szőlőskert vendéglőben, Egerben és Lillafüreden.

Ha a kocsinak bármilyen baja történék, nincs ok az aggodalomra: Gyöngyösön rendelkezésünkre áll a nemrégiben épült modern javító műhely és szerviz. Ugyanitt — jó tudni — éjjel-nappal nyitva tart a benzinkút és super benzint is vásárolhatunk.

Amennyiben Gyöngyösön nem tanakoltunk, Egerben feltétlenül tegyük meg, mert később már nemigen lesz rá lehetőség, különösen este, s vissza, Egerig, még 130—150 kilométeres út áll előttünk.

Egert elhagyva Felsőtárkánynak forduljunk, s haladjunk végig az ország legszebb autótúáján, amely a Bükk legmagasabb csúcsainak közepébe emel bennünket, hogy aztán Lillafüreden, a Hámori tó partján „tegyen le”. A Palota Szállót jobbra elhagyva, forduljunk balra a tó partján, az Ómassa felé vezető műútra. Együtt haladunk a kisvasúttal a Szinva festői völgyében, majd, nem sokkal a végállomás után, de még Ómassa előtt, keskeny makadám út kanyarodik balra. Ez a mályinkai út, tábla azonban nem jelzi, mindössze egy vízszintes fekete nyíl ad elég homályos útmutatást.

Óvatosan vezessünk, mert az út igen kanyargós és igen keskeny. Feltétlenül kapcsoljunk vissza második vagy harmadik sebességbe! Mintegy húszperces kapaszkodás után a Farkasnyakra érünk fel, s még az újabb kanyarodó előtt jobboldalt kis tábla mutatja, merre ágazik ki a bekötőút a Herman Ottó turistaház felé. Térjünk le jobbra ezen az úton, s néhány perc múlva, kiérvén az erdőből, olyan tájkép tárul elénk, amelyen még a Bükkben is kevés akad.

Újabb útelágazáshoz érünk, térjünk jobbra. Amikor már feltűnik alattunk a turistaház, álljunk meg, kapcsoljunk első sebességbe és úgy ereszkedjünk le az utolsó, alig százméteres meredek szakaszon. A ház előtti térségen tágas parkolóhely kínálkozik. Ha a túratervet betartottuk, déli tizenkettőt kell mutatnia az órának.

Ébedeljünk meg a turistaházban, aztán válogassunk a túralehetőségek között. Húsz percnyire vár bennünket a Kópús forrás, onnan még tíz perc a Kópüskő, nem mindennapos

mésző szikláival, szép kilátásával a szentléleki völgyre. Ugyancsak alig húsz perc a szalajkai erdészház, s a mellette csörgedező Mária forrás. Miután jót ittunk a forrásból, nézzünk fel. Igazi svájci fájkép tárul elénk, természetesen a méretek mások. Haragos zöld fenyők közül hatalmas, szürke sziklák törnek az égre. Ezek a látókövek. Másszunk fel rájuk. Megéri, a kilátás miatt. És ha még kedvünk van, elsétálhatunk az Örvénykőre (jó félóra járás kényelmesen), s leülhetünk a sziklára, ahonnan Jókai szemlélte valaha, bújdosása idején, a hegyek lábához simuló palóc falvak kedves látványát.

Délután fél 5-kor uzsonázunk n e g, s induljunk haza, de most már ne Eger felé, hanem Diósgyőrön. Miskolcon át, éjszaka jobb és gyorsabb is a kevésbé hegyes terep. Este 10-kor ismét Budapesten lehetünk, s a forró fürdő után már félig csukott szemmel hullunk az ágyba, merülünk álomtalan, egészséges alvásba.

Sz. I.

HÍREK

Új nemzetközi túralehetőség az autósoknak!

Az idén rendezik meg először a Fekete Erdő—Fekete-tenger Nemzetközi Duna Rallye-t. A nagyszabású túra útvonala természetesen Magyarországon is keresztül vezet. Az Autóklub már javában szervezi a magyar autósok részvételét.

Tájékoztató füzeteket ad ki az Autóklub 11 európai ország túralehetőségeiről. A füzetek a legszebb terek leírását tartalmazzák, s ezen kívül megtalálható bennük a fontosabb címek jegyzéke, az útlevelel, vízzummal, benzinnel és egyéb más fontos kérdésekkel kapcsolatos több tudnivaló. A Csehszlovákiáról és Ausztriáról szóló füzet már a nyomdában van és rövidesen megjelenik.

Május 9-én és 10-én kerül sor Tihanyban az autósok hagyományos találkozójára, a IV. Országos Autós Találkozó ismét összegyűjti a 22 vidéki szervezethez tartozó több ezer autós turistát. A program a tavalyinál is változatosabb: az ismerkedésen, a tapasztalatcserén és a Belső környéken sorra kerülő ügyességi versenyen kívül a gyalogos terek tág lehetőségei is nyílnak a résztvevők előtt. Ezen a találkozón osztják ki első ízben a „Balesetmentes közlekedésért” emlékérmet és plakettet azoknak a magán gépkocsivezetőknek, akik 10 év óta vezetnek baleset nélkül.

Május 1-én indul Münchenből a München—Bécs—Budapest autós nemzetközi rallye mezőnye.

NEVEZETES ÉVFORDULÓ EGY SZÉP TÁJ ÉLETÉBEN

A szép tájék, a halódó Kisbalaton, az egykori balatoni öböl. A kutatók úsója nyomán vall a földje az itt élt népekről: a kőkorszak, a bronz-, majd a koravaskor emberéről, azután a keltákról, rómaiakról, hunokról, longobárdokról — különösen híresek a Vörs határában elterülő, egykori longobárd-temetők — és az avarokról, szlávokról, honfoglaló magyarokról, a törökről, németről, és napjaink magyarságáról.

A Fenékpusztán elterülő egykori római város — Valcum — romjai, a keszthelyi, a zalavári, szintúgy a híreben élő balatonmagyaródi egykori vár, de a környező községek határában levő különféle „Várhegy” meg „Várdomb” nevei is mind azt bizonyítják, hogy az összességük Balaton-öböl valaha rendkívüli hadifontosságú úttalálkozó pont volt, amelyekért az itt lakó vagy itt megtelepedni, vagy éppen csak rabolni erre járt népek sokszor véreztek.

A tájék a hosszan elnyúló víztükörrel, körülötte az erdős hegyekkel és a délen kitérülő síkvidékkel valószínűsége kánaánja volt az itt élő népeknek. Hala, vadja, vize, termőföldje bőséges táplálékot, és megközelíthetetlen szigetét, berki, lápi dombjai jó menedéket jelentettek. Ez a vidék volt a legsűrűbben lakott része a Dunántúlnak.

Ennek az értékes területnek egyik legexponáltabb helyén volt az egykori Wers — a jelenlegi Vörs község elődje. A Kisbalatonba hosszan benyúló vörsi Máriaasszonysziget volt hajdan a fenéki rév déli kikötőhelye, amit az ásatások is bizonyítanak.

A mostani védett területnek, a kőcsagbirodalomnak is Vörs a középpontja. A keszthelyi múzeum foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a község műemlékjellegű — feltehetőleg a XVIII. sz. folyamán épült ma Dózsa György utca 17. sz. — épületét megvásárolja, lebontatja és a Máriaasszonyszigeten az egykori rév területén újra, eredeti voltában és formájában felépítteti, melyben szállást is lehet majd kapni.

A kőcsagok, kárókatonák, bibicék, sirályok, lilék és még elmondhatatlanul sokféle más madarak, növények, nádak, gyékények, kákák, sások — a híres vöröstóví sás is — Vörs határában tenyésznek.

A vörsi műemlékház

A vakítófehér, selyemfinom tollú nemeskőcsagnak a legkedveltebb tanója közé tartozik a Vörs fölé hosszasan benyúló, egykori Balaton-öböl — a Bocsmán — sásos területe.

Hogyan apadt ki, tűnt el a Bocsmán vize? 1834-től 1837-ig iszonytató szárazság volt ezen a vidéken, nemcsak az utakhoz közel eső, de még az egykori víztükör helyén is csak por volt. Kiszáradtak a kutak és kiapadt a vörsi Balaton is. Ekkor — 1835 tájékán — a tekintetes, nemes Somogy vármegye rendjei, meg Festetits gróf — a híres György fia — a királyhoz folyamodtak: *ki kapja meg a Balaton feltöltés és a hidépítés kiváltságát?*

Természetesen a gróf úr kapta — neki jobb összeköttetése volt a bécsi udvarnál, mint az urak által szponzorált és szegény nép lakta Sumádiának — Somogy megyének.

Még Csurgón is faragtatta a gróf a lábát, kötöztette a rőzsét és hordatta a követ, földet úgy, hogy a töltés is meg a híd is megépült Kern Ferenc grófi ingenőr és Lichten-Vohner Ferenc keszthelyi ácsmester vezérletével, az uradalmi béresek, a robotra kényszerített vör-siek meg a környékbeli falvak népének verítéke árán. És a híd megnyílt százhuszonöt esztendővel ez előtt, 1839. március 3-án, mint ez a kortárs, Johannes Kövér vörsi parochus korabeli följegyzéseiben olvasható:

„ÁLDÁS ÉS DICSŐSÉG ÉS ÖRÖK JUTALOM MINDAZOKRA, KIK ELŐSEGÍTETTÉK, MERT „HÍD A BALATONON” OLY JELENET EZ, MELY NEMCSAK ITT MIK ÖRÜLENK, HANEM AZ ORSZÁG MINDEN KRÓNIKAIBAN ELTÖRÖLHETETLEN”.

Azóta lassan-lassan a Balaton el-tűnt Vörs határából és az itt fényképen látható, a Máriaasszonyszigeten újra felépíteni szándékolt műemlékház még bizonyos, hogy tanúja volt a hídön elsőnek átkelő tikások és disznókereskedők vonulásának.

B. D. J.

Vázsonykötől Sztrecsno váráig

Benigna asszony, három férj özvegye

Két vár, egymástól még légvonalban is majdnem 500 km távolságra. Egyik a dimbes-dombos Dunántúlon, a másik a Vág folyó mellett, magas mészkősziklákon omladozó falai a folyó vízében tükröződnek.

A turisták mindkét várat sokszor felkeresik, de kevesen tudják, hogy a múlt e két tanuját milyen emlékek kötik össze.

Akik Nagyvázsony várát felkeresik, nem mulasztják el, hogy meg ne nézzék a pálosok templomának romjait. Szentélyében állott egykor Kinizsi Pál, a jobbágyból lett törökverő hadvezér sírja, egy díszes faragott márványlapokból összeállított szarkofág, a hajóban jobb oldalt Kamiscáci Horváth Márk, egykori horvát bán sírja. Ma csak a helyüket jelzi az ott elhelyezett betonlap. A templomból azonban hiányzik egy sír, amelyet mindenki, aki megismerkedik a vár múltjával, joggal keres, Kinizsi Pálné Magyar Benigna sírja. Az ő személye az, amely a két várat a XVI. században összekötötte.

Kinizsi Pál, Magyar Balázs, az északi hadak fővezérének leányát Benignát vette el. Megállapodást kötöttek; aki előbb meghal, öröklí a másik vagyonát. Magyar Balázs halt meg előbb, birtokai, közöttük a

Vág melletti uradalma, várak, így Sztrecsno, majd Zsolnaltva vára is Kinizsi Pál és neje kezére került.

Kinizsi Pál 1494-ben, éppen 470 évvel ezelőtt halt meg a török elleni harcok közben. Holttestét hazaszállították a Száva mellékeről és özvegye díszes sírhelyet csináltatott részére. Az özvegyi év még le sem telt, már másik férj oldalán találjuk. Horváth Márk, horvát bán nem sokáig élvezhette a hatalmas Kinizsi birtokok jövedelmét. 1508-ban lórúgás következtében meghal, Benigna asszony őt is eltemetteti a pálosok szép templomában és elrendeli, hogy őt halála után két férje szomszédságában temessék majd el, a templom bal hajójában. Hatalmas alapítványokat hagy a pálosoknak erre a célra.

Nyugtalan vére nem hagyta pihenni, harmadszor is férjhez megy. Erőszakos, részeges, minden bűnre hajlamos garázdaférje, Kerekly Gergely, aki messze esett elődeitől. Nagy volt a korkülönbség a két ember között. Benigna idősebb volt, mint a férje. Egy ideig túrta garázdálkodását, de amikor sok volt már a rovásán és a hűtlenkedését is megelégelte, megölette a férjét és holttestét a várakörbe dobatta. Temetetlenül hevert napokig. A nemesi törvény-

szék elsőfokon fej- és jószágvesztésre ítélte a férjgyilkos asszonyt, de az akkor uralkodó király, II. Lajos, Kinizsi Pál érdemeiért megkegyelmezett neki, azonban száműzetésre ítélte. Vázsony várát el kellett hagynia és felvidéki birtokain éledgett.

Nem tudjuk halálának pontos idejét, de 1527-ben már halottként emlegetik. 1525-ben viszont még élt. Tehát a mohácsi vész idején halhatott meg és az akkori vészterhes időkben elfeledték. Ki törődött a mohácsi csatát követő zavaros időkben Magyar Benignával! Az örökösöknek is kisebb gondjuk volt annál, mint hogy végakarátát teljesítsék és holttestét leolmozott koporsóban, majdnem 500 km hosszú úton szállítsák le a Vág mellől, hogy a vázsonyi pálosokoltorban eltemessék. Mindenki a maga vagyonára és biztonságára gondolt és a sok költséget jelentő szállításra úgy látszik senki sem vállalkozott. Ott temethették el a sztrecsnoi vár kápolnájában és ma már az idők múlásával nyoma sem található sírjának, vagy sírkövének. Igaz, senki nem is kutathatott komolyan a sírja után.

Nemrégiben, amikor a Vág partján, a meredek sziklán álló festői romvárat nézegettem, felködlött előttem Benigna asszony, a középkor végének rendkívül érdekes alakja. Milyen remek írói téma. Csodálkozni lehet, hogy ennek az asszonynak az életét eddig még nem örökítették meg regényben. Igaz, hogy első férjének, Kinizsi Pálnak igazi életregényével is adós még irodalmunk.

Z. F.

ÚJ TÁTRA- KALAUZ

A Tatra körül lakó népek, a lengyelek, szlovákok, magyarok, németek turistairodalmában nagymúltú, s gondosan, ápolat hagyomány a gigantikus sziklabirodalom kultusza. A nemrég megjelent Magas-Tátra című könyvecske kiadása nemcsak hézagpótló immár, hanem több ennél: rég támadt igényt elégít ki, még szükségességében is. Eppen ezért úgy véljük, hogy különösen most, a két baráti ország turistaforgalmának nagy megkönnyítése, s ezért hatalmas tömegeket mozgató érdeklődés korszakában kevésnek bizonyul majd a 4600 példány. Tízszerezve keressék fel hazánk turistái is Csehszlovákiát, s javarésztük nem mulasztja el, hogy felkeresse a Tátrát — az igény tehát nagy, s több fővárosi könyvesboltban (magunk tapasztaltuk) már az első napokban minden példány elfogyott.

Jozo Simko Tátra-kalauza jó alapot szolgáltatott ahhoz, hogy egyrészt pozsonyi és prágai, másrészt hazai szakemberek, idegenforgalmi írók és a magashégyi sportok szakértői — köztük Bucsek Henrik és dr. Komarnicki Gyula, (aki már a félszázada megjelent kalauznak is egyik szerkesztője volt) — kiegészítsék tényeit, adatait, s ne csak az ösvényeken járó turistáknak, hanem az üdülőhelyi vendégeknek, sőt itt-ott a sziklamászóknak is praktikus tanácsokat adjanak. Ez a könyvecske mégjobban betölthette volna nemes feladatát, ha a szokásos módon, térképmelléklettel, vagy legalább is vázlatokkal segítette volna a hegyet felkeresők tájékozódását. (Sport Kiadó.)

Marthy Barna

Sztrecsno vára a Vág mellett

A HOLT PONT RÓL ELŐRE KELL MOZDÍTANI A TERMÉSZETJÁRÁST

HÁROMNAPOS TANÁCSKOZÁS DOBOGÓKÓN

A budapesti kerületi természetbarát szövetségek vezetői — elnökök, titkárok — háromnapos tanácskozáson összegezték az eddigi tapasztalatokat és megvitaták a jövő feladatait.

A szervezett természetbarátoknak több mint fele kerül ki a fővárosból, és ezért külön nagy jelentőségű a BTSZ tanácskozása. Magyarszékly Béla, a BTSZ titkára így foglalta össze a tanácskozás tapasztalatait:

— Az volt a célunk — mondotta — hogy összehangoljuk a kerületi szövetségek munkáját. A tanácskozás fontosságát az a tény is jelzi, hogy a negyven meghívottból mindössze ketten maradtak — igazoltan — távol.

— A legfontosabb kérdések iránt érdeklődtünk.

— Kilenc témakörben tartottunk vitaindító előadást, felváltva dr. Kovács Pállal, a BTSZ főtitkárával. Minden kérdést alaposan megvitatunk. Különösen két fontos kérdésben alakult ki nagy vita. Egyik a kerületi szövetségek feladatai és kapcsolatuk a szakosztályokkal. A másik az ügyvitel és a gazdasági kérdések.

— Miért éppen ezeket emelte ki a sok közül?

— Egyszerű a magyarázat. Ismeretes, hogy az átszervezés és az új Sportszövetség létrejötte után sok kérdésben nem alakult ki a szövetségek vezetőiben egységes álláspont és egyes kerületekben nem sikerült még kialakítani a jó kapcsolatot a szakosztályokkal. Igaz, ez nem általános jelenség, mégis ez a tény erősen éreztette hatását az egész mozgalomban. A vita során most hasznos tapasztalatokat és módszereket adtak egymásnak a résztvevők.

— Az ügyintézés és a gazdasági kérdések megvitatását mi tette szükségessé?

— Nagyon időszzerű volt ezzel a témával foglalkozni, mert „ahány ház, annyi szo-

kás” elve alapján értelmezik egyesek a feladataikat. Több kerületben az anyagi támogatás összegét sem ismerték. (Ez nem csupán fővárosi jelenség.) Az összeg kiutalása és felvétele — sok esetben — hosszadalmas volt. Nehezítette a helyzetet az is, hogy sok szakosztályban az év során változó sok álltak be és ezt az állami támogatás megállapításakor nem vették figyelembe.

— A tanácskozás után eredményesebb munkára számíthatunk?

— Határozott igennel válaszolhatok. A sok hozzászólásból arra következtethetünk, hogy a kerületek ezután nagyobb önállósággal fognak dolgozni. A szakosztályokban bekövetkezett változásokat legjobban a kerületi szövetségekben tud-

Értekeznek a szakosztályvezetők

ják figyelemmel kísérni, és annak megfelelően oszthatják el igazságosan az anyagi támogatást is.

— Bizonyára sok más kérdés is napirendre került?

— Különösen említést érdemel, hogy a túrázások minőségi tartalmának növelését szinte egységesen követelték. Szó volt a túravezető, illetve a térképolvató tanfolyamok színvonalának emeléséről is, de ezt a kérdést még alaposan felül kell vizsgálnunk. Megvitatottuk azt is, hogy milyen egységes elvek alapján szervezzék meg a kerületi bajnokságokat. Ezzel függ össze az is, hogy kiket, milyen szinten oktassanak a kerületek.

— A felmerült kérdésekben hoztak-e határozatokat, vagy javaslatokat?

— Igen. Nem akarok mindent felsorolni, de a legfontosabbakat érdemes megemlíteni.

Érvényt kell pl. szerezni annak a határozatnak, hogy a természetbarát mozgalomra szánt anyagi támogatást minden szinten megkapják.

Az ifjúság megszervezésében szorosabb együttműködést kívánunk a KISZ-szel, az Úttörő Szövetséggel és a Fővárosi Tanács Oktatási osztályával.

Az MTSZ-t megkérjük a nemzetközi kapcsolatok további bővítésére úgy, hogy az igazolvánnyal járó előnyök kiterjedjenek a baráti országokra is.

A technikai munkában új módszert kívánunk bevezetni. Egy-egy kerület összefüggő területet fog kapni a jövőben és ott az összes technikai munkák elvégzéséért felel.

A tanácskozáson megállapították azt is, hogy a tagtoborzásban a múlt év folyamán nem volt előrehaladás. Az egységes módszerek kialakítása után ez a munka is megjavul, megerősödnek a szakosztályok, növekszik majd a taglétszám is.

Mindezt csak úgy tudjuk megvalósítani, ha a lelkes aktívákhoz még sokan csatlakoznak olyanok, akik kéznek a mozgalomért áldozatot hozni és sportszeretettel segítik törekvéseinket.

A. E.

Könyvespolc

Jakucs László: Faggyúfáklyás expedíció.

A szerző nemrég különleges expedíciót vezetett az Aggteleki cseppkőbarlang mélyére. Primitív faggyúfáklyával, ősemberek módjára járták végig a hatalmas barlangot. A kalandos út során az ősember élelmódját, több ezer éves szokásait rekonstruálták. Erről az útról szól az izgalmas könyv.

Nagy Miklós: Két hét egy horgásztanyán.

A Szigetköz lakatlan rengetegében tölti szabadságát a horgász. Több-kevesebb sikerrel próbálnak halat fogni. Csukák, süllők világa, kőzárások, zúgok, vízbeszakadt fariások titka tárul fel az érdekes, élményekben gazdag könyv lapjain.

Karinthy Ferenc: Télifürdő.

A riporter Karinthyt a választékos módszerek, a változó valóság tényei iránti rokonszenv jellemzik. Fordulatos történetel, pontos, mégis színes stílus és kötet riportjaiban is feltehetően ébrentartják az olvasó érdeklődését.

A veszprémi Várhegy, a Benedek-hegy sziklájáról
(Dr. Mosonyi Tibor felv.)

TÖRTÉNELMI ÚT VESZPRÉMBE

Róma hét dombon épült — Veszprémnek ötöt hagyott a hegy. Emeletes utcák bontakoznak ki a dombok ölééséből, s magasra emeli fejét a Várhegy, meredeken leszakadó sziklafalaival a Séd partjára támaszkodva. Szinte egyidős a magyar történelemmel: nevét Géza fejedelem apósa, Berzbriem lengyel herceg „hagyta” a városra, első székesegyházát még az első magyar király parancsára emelték. Gizella királynő kápolnája ma is a vár nevezetessége, s ha megállunk a hajóalakú hegy „tatján”, szemünk bekalandozhatja a várost, a tág ívelésű viadukttal, a vegyipari egyetem modern tömbjeivel. Dombok és völgyek hullámoznak alattunk, s a lábunk alatt a mélyben vén vízimalom kerekeit forgatja a meg nem álló idő. Erdemes felkeresnünk a Bakony Múzeumot, a hegybezárt falvak, zuhatagos völgyek, a latin uralom s az elmúlt századok halász-vadászpásztor életének emlékeivel, a fafaragók és bútorasztatók művészetének, a nép alkotó tehetségének száz és száz tanújelével ismerkedve meg. Tegyük még hozzá gyorsan, mert az idő szalad, hogy Veszprém kétszáznál több műemlékkel dicsekedhet!

Innen már a Balaton partjai felé megyünk, vagy — ha kedvünk tartja — mehetünk még tovább, a 125 éves herendi porcelángyár megtekintésére (alapítása után 12 évvel, 1851-ben már aranyérmert nyert a londoni világkiállításon!); Városlődön csak romjait leljük a kolostornak, hol a Névtelen Karthauzi az Érdy-kódexet festette, írta, rajzolta nagy műgonddal; ha gyorsan fejlődő iparteletet akarunk látni, lekanyarodhatunk Ajka irányába is. Mindenütt kísérnek minket a bakonyi erdők, ahol többé nem bujdosnak szegénylegények, nem riogatnak a vadászskürtők, csupán hátizsákos turisták barangolnak a Kabhegy oldalában, vagy a Cuha vadregényes völgyében.

Marthy Barna

A kocsiban elhelyezkedett a család — irány a balatoni műút, rajta kétszáz kilométer a jelenben és kétezer év a múltban.

Felkapaszkodunk a Kamaraerdőnél — valaha a királyi kamara birtoka volt, nevét innen kapta — s a Panoráma presszónál búcsúzzunk Budapest panorámájától. Köves, dombos, Erdő táján gyümölcsösöktől tarkálló vidéken húzunk át, s első megállónk a martonvásári kastély, a neo-gótikus kis palota, amelyben ma a Tudományos Akadémia növénytermesztési és nemesítési kísérletéről híres kutatóintézete végzi csendes, szorgalmas munkáját. A nagy park kis szigetén ledől a fatörzs előtt Beethoven szobor: az 1800-as évek elején az arnyas fák alatt sétált, pihent a néves vendég, a Brunszvik-család barátja. Neves kutatók állítják, hogy a Beethoven-levelekben „halhatatlan kedvesként” emlegetett nőalak a házigazda lánya, Brunszvik Terézia volt, aki másért is nevezetes személyiség: ő alapította hazánkban az első óvodát. Hamvai ma ott pihennek a kastély kápolnájában, s párszáz lépéssel odébb, a nagy fák szigetén minden nyáron három este felcsendülnek a halhatatlan beethoveni melódiák.

Kápolnásnyéken is megállunk: az úttól balra fákkal

körülvevett ház, az odavezető ösvénynél tábla: Vörösmarty múzeum. Nem itt született a költő — mint azt többen tévesen állítják — csupán lakott itt, kisgyermek korában. Emléktárnyak, kéziratos dokumentumok, verskötetek pihennek az egyszerű szobákban.

A Velencei tónál vikendházak, nyaralók; a vízen vitorlások, halászcsonakok közlekednek a nádasok lagunáin. A tó nevére kétféle magyarázatot is lelünk, az egyik szerint őseink halászszerzárma volt a velence, a másik viszont emlékeztet minket arra, hogy a középkorban a tó partján telepedtek meg a fehérvári bazilikát építő velencei építőmesterek, akiknek kezemunkáját dicséri a világhíres Szent Márk székesegyház is. Székesfehérvárott megállunk a Stop-presszónál — ki mulasztana el egy feketét? — de ne szaladjunk át a városra, mert romkertjét, védetté nyilvánított öreg patináját, barokk épületeit érdemes megtekinteni, ha már nem is jutunk be a hazai televízió-gyártás második otthonába.

Autónk sebesen gombolyítja az országút fehér szalagját. Előttünk felhők? — nem, csupán hatalmas hűtőtornyokból száll a pára, kémények lökik a magasba fekete lelküket. Ahogy közeledünk Várpalotához, csillék sora jár a fejünk fe-

lett, ide, oda, ide, oda, húznak egyenletesen, s a távvezetékek égretartott karjukban viszik az elektromosságot távoli üzemekbe, bányákba, falvakba. Inota, Pét és Várpalota egyesüléséből új város született itt tizenegynéhány évvel ezelőtt. Ezt a vidéket Hunyadi Mátyás is kedvelte, vadászatai után szívesen visszavonult pihenni a négytornyú „várpalotába”, amelynek két emeletes épülete ma is áll, csupán két tornyától fosztották meg a viharos évszázadok.

Öskünnél furcsa, toronytalan kápolna tűnik szemünkbe; vármaradvány ez a lőréses kerek épület, párszáz éve még donjonként szolgált a város várvedőket. A község másik nevezetességét nem látjuk, csak érdemes tudni, hogy autónk vagy százharminc méteren át a rómaiak korában épült duzzasztógáton halad, a 20-as években rajta vezették át a műutat. A hegyi partok vizét rekesztették el a gáttal a legionáriusok.

Most már beszéljünk arról is, hogy eddig csak a távoli horizontra rajzolt szelíd két vonalak jelezték a hegyeket, pontosabban a Vértes vonulatait, de most már a karsztos vidék, a dombosodó táj és a közelgő, egymásra torló gerincek a Bakonyt jelentik be nekünk. Közeledünk fővárosához: Veszprémhez.

A Monte-Rosa túra után egy napot pihentünk a Gorner-Grat oldalában levő sátrunkban. Az idő nagyon bizonytalan volt, a barométer rossz időt jósolt. Tábort bontottunk és levonultunk a Zermatt mellett levő campingbe.

Előttünk mered az égbe a hatalmas sziklapiramis, a Matterhorn. Sűrű felhők borították és fehér csúcsa csak néha bukkant elő. Oda-fenn havazott. Indulásra gondolni sem lehetett. Hogy közelebről szemügyre vehessük a híres hegyet, felmentünk a Zmutt-völgybe, az északi fala alá.

Pár nap múlva megjavult az idő. A városka főutcáján levő hatalmas barométeren kigyulladt a zöld lámpa: az emelkedő légnymást jelezte.

Sátorszomszédainkkal — két nagy-szakállú angol diákkal — jó adag feketekávéfőztünk. Ők a Weisshornra indultak. Kölcsönösen jószerecsét kívántunk egymásnak és mi is vet-tük a szákjainkat.

Délután értünk fel a hörnli menedékházhoz. Hatalmas, töredezett pillélek sora, az északkeleti gerinc mered élénk.

Hajnali négykor mintha zseblámpák sora kúszna fel a gerinctornyok között. Néha egy-egy kődarab zuhan végig a keleti falon.

Kel a nap. Az ég fekete, a sziklák mintha izzanának, 3818 méter magasán egy régi kunyhórom mellett megyünk el. Néhány nehezebb részlet után a „Solvay” kunyhónál vagyunk, majd egy gerinctornyóról meredek, hosszú hólejtőt pillantunk meg. A „Váll”-on vagyunk. A hóból négy vasrúd áll ki. Ezek biztosítják az utat.

A hófolt után a „Váll” késés gerincén vezet az út. Balra a rozdszínű keleti fal, jobbra a függőleges északi fal szegélyezi a gerincet.

A „Váll” után a „Tető” következik. Itt az út egy darabját fix kötelekkel könnyítették. Ezek mindig torlódást okoznak. Várakozunk.

Hangos dübörgés rázza meg a levegőt. Mindenki ijedten lapul a sziklához. Kőhullás? Nem, csak a SWISSAIR légiforgalmi társaság egyik Caravell típusú gépe húz két szűk kört körülöttünk, majd elviharzik Párizs felé. Messze alattunk is repülőgépek köröznek. Kis piros gleccserrepülő, a hegyi mentőszolgálat gépei. Állandóan figyelik a látogatottabb utakat és ha valami bajt, vagy segélykérő jelet látnak, rögtön küldik a mentőexpedíciót. Boszorkányos ügyességű hegyászpiloták vezetik a gépeket. Sok esetben egész kis helyekre leszállnak és felveszik a bajbajutottakat. Ahol a repülőgéppel nem boldogulnak, oda helikopter visz segítséget. Néhány nappal előbb a „Váll”-ról emeltek le hat hegyászot. Másképp a hóvihar-

MONT-ROSA MATTERHORN

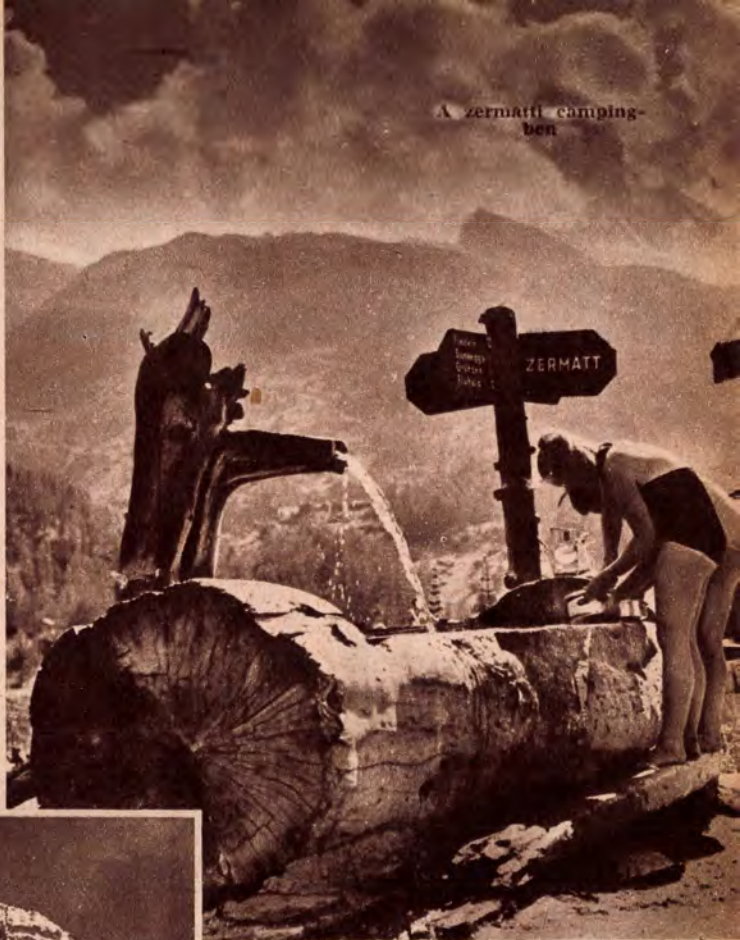
A Matterhorn. A pontozás az EK gerincet és útvonalunkat jelzi

ból nem menekültek volna meg. Még így is sok baleset történik.

Végre tovább mászhatunk. A vas-tag kötelek jegesek, helyenként hó alatt vannak. A kötelekkel biztosított, 60 m-es szintkülönbségű szakasz után az északi fal meredek, havas lejtőjén jutottunk fel a csúcserincire.

A Matterhorn kb. 100 m hosszú, éles gerincén két csúcs van. A 4478 m-es csúcs a svájci, a 4505 m magas az olasz oldalon.

Hat óra mászás után értünk fel a csúcsra. Ragyogó időnk volt. Élesen rajzolódott ki a Mont Blanc és a Grand Jorasses hatalmas, fehér

A zermatti campingben

tömbjei és az Aguillek finom csipkái. Lenn a völgy alján, 2885 m-rel alattunk kis játékszernek tűnik Zermatt.

Messze délen a tenger felől hatalmas felhőtornyok emelkedtek, magasabban az Alpok csúcsainál.

Igyekeznünk kell lefelé, mielőtt szürkességbe borítják a hegyet.

Késő délután értünk vissza a „Solvay” kunyhóhoz. Este nyolckor a töredezett gerinctornyok oldalában voltunk. Teljesen besötétedett. Kis vízszintes helyet kerestünk a keleti falban, ott vártuk meg a napot, hogy melegével újra eláraszson bennünket. Csend volt. Alattunk gyenge, kis fények — a „hotel” ablakai — világitottak.

Beszélgettünk, hogy el ne aludjunk. A hideg alattomos ellenfél. Igaz, hogy fáradtan, alva könnyebb elviselni, de az ilyen álmokból gyakran nincs felébredés.

Hajnalban vékony, cinóberszínű fénycsík jelent meg a keleti hegyek csúcsán. A tétlen várakozás végét jelentette. A nap első sugaraival együtt érkeztek és másztak felfelé az aznapi ostromlók.

A napsugarak felmelegítették tagjainkat és másfél óra múlva már a hörnli menedékháznál voltunk.

Kép és szöveg:
Kovács Tamás

A HATÁRON TÚL

SVAJCIAK SIKERE A KILJ-MANDZSARON, A Svajci Alpin Club „Molésion” osztályának nyolc tagja, a fribourgi Hans Schmidt vezetésével megmászta az 5890 méter magas Kibo-csúcsot. A hegymászó csoport egyik tagja, az ugyancsak fribourgi Fernand Weissenbach kereskedő 77 éves volt.

A PÁRIZSI VÁSÁR KERETÉBEN ÉS TERÜLETÉN május 16-tól június 1-ig a világ turista-sajtótermékeiből nemzetközi kiállítást rendeznek. Több mint 60 ország 800 kiadványa kerül bemutatásra, köztük a „TURISTA” néhány száma is. A maga nemében első ízben megrendezésre kerülő kiállítást a F. I. J. E. T. a Turista Irodák és Újságírók Nemzetközi Szövetsége patronálja. Egyidejűleg több konferenciát is rendeznek, amelyek a turisztikai sajtó problémáit fogják megvitálni.

CSEHSZLOVÁKIÁBAN A GOTTFALDOVI SVIT CIPŐGYÁR a tájékozdási versenyezéshez alkalmas gumitalpú cipőt hozott forgalomba. A vázson-felsőrésztű cipőt 79. méretszámra lehet (egyelőre csak) a csehszlovákiai cipő- és sport-szerboltokban beszerezni. Ára 50.— csehszlovákia. A cipő öntöttgumi talpán és sarkán, összesen 16 darab — 7 mm magasú — talpszeg (stoppl) van. A cipő tervezésénél a magyar futball-cipőt vették mintául. (A Magyar Természetbarát Szövetség kérte a Sport-, Játék- és Hangszer- Nagykereskedelmi Vállalatot, hogy a cipőket Magyarországon is hozzák forgalomba.)

AZ INNSBRUCKI IX. TELI OLIMPIAI JÁTEKOKON résztvevő sportkiváltségek tagjai között tájékozdási versenyzőket is találtak. Különböző téli sportszámokban indultak. Így a norvég Babben Enger az 5 km-es női sífutásban 32 induló közül 19.26.5 időeredménnyel 18. lett. A győztes eredménye 17.50.5 volt. Indult még a 10 km-es női sífutásban is, ahol 35 induló közül 48.43.8 időeredménnyel 31. lett. A győztes eredménye 40.24.3 volt. Biatlonban a finn Veikko Hakulinen 51 induló közül 15. lett. Időeredménye 1.31.37.9 volt. Ugyancsak e számban indult a svájci Marcel Vogel, aki 1.53.14.1 idővel 45. lett, valamint a szintén svájci Peter Gerig, aki 2.02.32.5 eredménnyel a 48. helyen végzett. A biatlon-győztes eredménye 1.20.26.8 volt.

A SZOVJETUNIO SZAKSZERVEZETI TANÁCSA TURISTA ES KIRÁNDULÓ HIVATALA 1964-ben 5000-re növelte a szervezett túravonalak számát. Az elmúlt évben tizenhét és fél millió túrázó vett részt a túrákon. Ezekre a szakszervezetek adták a beutalót és biztosították a turistaszállást. Egy év múlva e túrák résztvevőinek számát 30 millióra tervezik. A nagy érdeklődésnek megfelelően egyre több országjáró külvonatot is indítanak.

NÉMET HEGYMÁSZÓ-EXPE-DÍCIÓ indult február közepén Augsburgból, hogy a nepáli Himalaya 8125 méteres Cso Oju csúcsára jusson fel. Az öttagú csoportot Rudi Rott hegymászó vezeti. Célul tűzték ki, hogy kb. 5500 méter magasságban létesítendő főtáborból kiindulva, sítalpon elsőként jussonak fel a csúcsra.

AZ OSZTRÁK TERMÉSZETBARÁTOK TURISTA EGYESÜLETÉ 1963-ban vették fel az I. O. F.-be, a Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetségbe. Az egyesület 360 osztályában jelenleg 85 000 tag van. Most már a tájékozdási versenyezés is belekerült az egyesület programjába. Az elmúlt évben 10 versenyt rendeztek, kereken 400 résztvevővel. A versenyeken 1:50 000, valamint 1:20 000 méretarányú, többszínnyomásos térképeket használnak. 20. illetve 10 méteres szintvonalzással.

AZ OSZTRÁK TERMÉSZETBARÁTOK TURISTA EGYESÜLETÉ 1963-ban vették fel az I. O. F.-be, a Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetségbe. Az egyesület 360 osztályában jelenleg 85 000 tag van. Most már a tájékozdási versenyezés is belekerült az egyesület programjába. Az elmúlt évben 10 versenyt rendeztek, kereken 400 résztvevővel. A versenyeken 1:50 000, valamint 1:20 000 méretarányú, többszínnyomásos térképeket használnak. 20. illetve 10 méteres szintvonalzással.

TÁJÉKOZDÁSI VERSENYEK

VERSENYHÍREK

A Nógrád megyei Természetbarát Szövetség a tájékozdási versenyek jobb és színvonalasabb rendezése érdekében valamennyi versenybíró részére továbbképzést tartott és a jövőben csak azok a bírók működhetnek, akik a továbbképzés anyagából vizsgát tesznek.

A főváros kerületel tavasszal rendezik meg külön-külön a kerületi bajnokságokat, s összel lesz a legjobbak részvételével a budapesti bajnokság.

Vas megyében 1961 óta van rendszeres bajnokság, míg az első csak III. oszt., 1962-ben III. és II. o., 1963-ban pedig III., II. és I. oszt. csapatbajnokságot, valamint egyéni bajnokságot rendeztek. A bajnoki rendszert tovább kívánják fejleszteni 1964-ben, úttörő, középiskolás, ifjúsági, női, szenior, valamint kezdők bajnokságát is meg akarják rendezni. A megyének az elmúlt évben 130 aktív versenyzője volt. Ezt a számot 1964-ben meg akarták kétszerezni. 1961-ben versenybíró még nem volt a megyében, ma 19 jól képzett versenybíró működik, akik közül hárman másodosztályú minősítést értek el. A versenybírók továbbképzése folyamatban van.

ELŐZETES ÉRTESÍTÉS VERSENYEKRŐL:

Küllán György emlékversenye. 1964. április 18-án és 19-én rendezik a MAFC természetjáró szakosztályának tájékozdási szakosportja. A versenyre a következő osztályokban lehet nevezni: FFA I. o. 4×1 fős, FFB I. o. egyéni verseny, FFA I. o. 2×1 fős, FFA II. o. 1×2 fős, IF 3×1 fős. Az FFA II. osztály kivételével minden osztályban egyéni versenyző is nevezhető. Részvételi díj: A FFA I. o. kategóriában fejenként 40,—, a többi kategóriában fejenként 30,— Ft.

A FFA I. o., a FFB I. o., a FFA I. o. országos, a FFA II. o. és a IF II. o. közép-és kelet-magyarországi versenyek.

A versenyen a rendező egyesület nézőket szívesen lát, részükre szervezett programot bonyolít le.

A nevezés és részvételi díj küldendő: Kósa Csaba, Budapest, XI., Budafoki út 20. címre.

A Budapesti Vörös Meteor természetjáró szakosztálya ez évben május 10-én rendezi „Május 1” tájékozdási versenyét. A versenyen férfi I. oszt. csapatok 4×1 fős csapattal, női I. o. csapatok 3×1 fős csapattal az egész ország területéről, férfi II. o. és ifjúsági II. o. csapatok 1×2 fős csapattal Közép-Magyarországról és 2 Dunántúlról vehetnek részt. A verseny I. o. kategóriái válogatott keret tagjai számára ellenőrző versenyek.

Immár hatodikban, március 29-én rendezte a Nógrád megyei Természetbarát Szövetség a Tanácsköztársaság kiállításának 45. évfordulója alkalmával a vándordíjas „Tanácsköztársaság” tájékozdási emlékversenyt.

FIGYELEM!

Képes rejtvenypályázatot indítunk!

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy május 1-től hathónapos képes rejtvenypályázatot indítunk. A feltételeket a május 1-én megjelenő lapszámunkban közöljük.

FIGYELEM!

Fotópályázatot indítunk

A fotósok bizonyára szívesen neveznek be az ismételt megrendező fotópályázatunkra, mely május 1-től, december 1-ig tart.

Kérjük olvasóinkat, figyeljen kiírásunkat a május 1-én megjelenő lapszámunkban.

TANÁCSKOZTAK AZ V. KERÜLETIEK

Az V. kerületi Természetbarát Szövetség vezetősége értekezletre hívta össze a területén működő szakosztályok vezetőit, akik majdnem teljes számban megjelentek a dobogókői turistaházban. Ott voltak az MTSz és BTSz képviselői is.

Póka János TS-elnök után Szendri Károly főtájtikár és Kováts Ferenc elnök tartották meg beszámolókat és a jelenlegi helyzet értékelését.

A vita során több hasznos javaslat hangzott el, mint pl. a turistaházak férőhelyeinek növelése sátrak rendszeres kölcsönzése útján, a MÁV és HEV kedvezményes utazási utalványok kezelésének egyszerűsítése, a tanulmányi körökben végzendő szervező és nevelő munka stb.

Kováts Ferenc elnök az új, egyszerűsített alapokon induló sportmunka várható jó eredményeinek reményében zárta be az értekezletet. Vad Ferenc

NÉHÁNY SORBAN :

a Vadvirág

TURISTAHÁZRÓL

A turisták kedvenc kiránduló helye az év minden szakában a Mátra, melynek klímája, szép fekvése, dús növényzete, állatvilága szinte vonzza a látogatók százezreit. A turistaházakat ismerető sorozatunkban most a mátraszentimrei Vadvirág turistaházba kalauzoljuk el az olvasót.

A Gyöngyösről kiinduló Mátra-vasút végállomása: Mátrafüred, élénkforgalmú üdülőhely. Ha gyalog folytatjuk tovább az utat, másfél óra alatt Mátraházán vagyunk. Pihenő után további három óra alatt kényelmes sétát tehetünk a Mátra-nyergesen keresztül Galyatetőre. Néhány kilométerre innen találjuk az ország legmagasabban fekvő községét, Mátraszentimrét. A festői falucska arról nevezetes, hogy itt állott a Mátra legrégebb üvegfúvó hutája. Alapfalai még ma is megvannak. Abban az időben Ötházhutának hívták a községet. A svájci hangulatot idéző községet télen-nyáron a turisták ezrei keresik fel.

Akik elfáradtak az úton, kényelmes otthonra találnak a Vadvirág turistaházban, amely harminc személynek nyújt kényelmes szállást. Ha a vízprobléma megoldódik, még a nyáron százszelemélyes campinget is létesít ott a TKV. A hely nagyon kedvező az autós turisták kirándulására is. Az utakat ennek érdekében megjavították, aminek meglett az eredménye: a ház átmenő forgalma ugrásszerűen megnőtt. Erre számítva közel kétszáz személyes éttermet létesítettek, a konyhát teljesen gépesítették.

A megszálló turisták kényelméről Nemes Géza vezetésével a téli időszakban 10 főnyi személyzet gondoskodik. A létszámot nyáron — amikor egymást érik a busz- és gépkocsikaravánok — 16 személyre emelik fel.

Mátraszentimre 780 m magasan fekszik, s ezért szívesen keresik fel a strumasok, asztmások és a szívbetegek is.

Kellemes túrákat tehetünk a falu környékén. Festői tájon jutunk el Bagolyirtásra, Ágasvára, Szentistvánra, Galyatetőre, Parádra, vagy Mátraházára. Feledhetetlen élményt jelent az ágasvári látkép, ahonnan tiszta időben a Magas-Tátra csúcsait is láthatjuk.

Sok élményt, sok szórakozást tartogat számunkra a Mátra. Ha pedig elfáradtunk a barangolásban, szálljunk meg Mátraszentimrén a Vadvirág turistaházban. (x)

A vadregényes Mátrában

A Vadvirág turistaház

A turistaház éttermében

Válasz két cikkre

Elnökségünk válasza

A „Hétfői Hírek”-ben az utóbbi időben két cikk jelent meg, amelyekre szövetségünk elnöksége — minthogy azok feltehetően helytelen, vagy félreértett információkra épített adatokat tartalmaznak — kénytelen válaszolni.

Alábbiakban közöljük a két cikket és elnökségünk válaszát.

1.) Van, de mégisincs szoba a turistaházakban, miért?

(Megjelent a „Hétfői Hírek” 1964. dec. 2-i számában)

— Gondolt már a karácsonyi, szilveszteri pihenőre?

— Igen. Felhívtam a Turistaházakat Kezelő Vállalatot, hogy szobát foglaljak valamelyik turistaházban.

— Az eredmény?

— Arról jobb nem beszélni.

— Akkor mégis érdemes róla beszélni.

Először beszéljünk a jóról, mert van ilyen bőven. A turistaházak hálózata az utóbbi időben jól fejlődött. Míg 1955-ben összesen 1300 ágygal rendelkezett, most 2600 ágy van a 47 turistaházban. Kényelmesebbek is lettek. Jó néhányba nemrég vezették be a villanyt, a többi között utat építettek a kevelnyvergi, a várhegyi, a lajosforrási, a Makkos-Márián levő turistaházakhoz, bővítik a sátorlajúhelyi, a klastrompusztai, a szigetmonostori, a tatai, a síkfőkúti, a pálvölgyi, a Herman Ottó turistaházakat. A pálvölgyi turistaházban 100 ágyas részleg létesül cseh-szlovák faházakból. 14 turistaházban van már tv-készülék és csaknem valamennyiben zenépeg.

Ha azonban valaki szobát akar foglalni most a jövő nyárra — elutasítják. De nem foglalhat szobát a következő hónapra sem. A kezelővállalat jogai ugyanis korlátozottak: az összes szobákkal a Ter-

mészetbarát Szövetség rendelkezik. A szövetség a szobákat tagjai számára tartja fenn. A Turistaházakat Kezelő Vállalat csak azokat a szobákat adhatja ki, amelyekre a szövetség nem tart igényt. A szövetség minden hónap 8-ig jelenti be igényeit, s addig a kezelővállalat nem disponálhat. Így a sok bizonytalansági tényező miatt sokan már elve lemondanak a turistaházakról. Annál is inkább, mivel a természetjáró szövetség többnyire a két hétfői napot foglalja le a maga számára. Az, aki egy-két hét szabadságát töltené valamelyik turistaházban, legfeljebb négy-öt napra kaphat szobát.

Előfordult az is, hogy a Természetbarát Szövetség lefoglalta a szobákat, de utóbb nem vette igénybe.

Mi volna a megoldás?

Mérsékelní kellene a Természetjáró Szövetség nagymértékű előjogát a szobákra. A sport céljaira tartanak fenn megfelelő számú ágyat a tényleges szükségletnek megfelelően, a többivel azonban rendelkeznek a kezelővállalat. A rentabilitás is növekednék, a sport sem károsulna, a közönség pedig nagyobb számban juthatna be a turistaházakba.

2.) Sok és mégis kevés

(Megjelent a „Hétfői Hírek” 1964. március 9-i számában)

62 459 turistát tartanak nyilván a Magyar Természetbarát Szövetségben. Ezen belül az elmúlt tíz év alatt mintegy 400 százalékos létszámmelkedést értek el. A szabad levegő, a napfény, az erdő, a mező, a víz, a mozgás azonban annyira szükséglete ma már a modern kor emberének, hogy a civilizáció ártalmainak (füst, benzín- és nyersolajgázok, lármák, keves mozgás, automatizált munka, íróasztal stb.) ellensúlyozása végett ösztönösen is vágyik utána. Hát még ha hozzásegítjük.

A hétmillió Bulgáriában például 650 000 a turisták száma, több mint tízszer annyit, mint nálunk. S valami azt súgja nekünk, hogy ezt feltétlenül korszerűbb szemlélettel érték el, mint amilyen a mi Természetbarát Szövetségünkben jónéhányan képviselnek. A háztáskós, bakancsos gyalogtúrákat, romantikus, nagyszerű hagyományait ugyanis feltétlenül tovább kell ápolnunk. Semmiképpen sem lehet azonban egyetérteni azokkal a konzervatív törekvéssel, amely a természetjárást csak a régi keretek között kívánja tartani. Pedig nálunk vannak olyanok, akik nemcsak tv-t és rádiót, hanem a villanyt és a folyóvizet is luxusnak tartják a turistaházakban.

Talán ez a szemlélet játszott közre ab-

ban is, hogy az egész világon olyan rövid idő alatt óriási népszerűsége szert tett campingezés iránt hazai természetjáró berkekben meglehetősen érzéketlenségi mutatkozott. (Csak az idegenforgalmi szervek voltak fogékonyak, ők üzleti alapon már jól ki is építették a hálózatukat.) A szövetség szerint az egyesületek nem foglalkoztak vele kellő megértéssel. Lehet. A szövetségben azonban zömmel egyesületi képviselők ülnek... Kár, ez a lemaradás, mert a nyári hónapokban dolgozók és diákok újabb tíz- és tizezrei hódolnának a campingezésnek a festőien szép magyar tájakon, ha elérhető áron juthatnak hozzá.

Beléptünk már a Nemzetközi Camping Szövetségbe. Ez jó dolog. A turistaházak mellett táborozó helyeket is kívánnak telepíteni. Ez is nagyon jó, feltéve, ha a táborozók vízhez, élelemhez és más kényelmüket szolgáló eszközökhöz is hozzájutnak.

Ennél azonban sokkal többet kell tenni. Nemcsak a Természetbarát Szövetségnek, hanem valamennyi állami, oktatási és társadalmi szervnek, amely közvetlenül, vagy közvetve segíthet. Csak így képzelhető el, hogy a természetjárók száma nemcsak látszólagosan, hanem valóságban is sok lesz.

A magyar természetbarát mozgalom jelentős fejlődést mutatott. A felszabadulás előtt 8000 szervezett turista volt, 1957-ben 14 350 volt nyilvántartva, 1962-ben 61 848, 1963 végén 62 459 volt a szervezett természetbarátok száma.

Valóban igaz, hogy a mozgalom fejlődése 1963-ban meglétezt, ezt azonban az év során bekövetkezett átszervezés átmeneti következményeinek tartjuk, és bízunk abban, illetve mindent megteszünk azért, hogy a múlt megtorpanását további fejlődés kövesse.

Egyes — a mozgalmat érintő probléma — hosszabb idő óta vita tárgyát képezi a Magyar Természetbarát Szövetség elnöksége, amely választott szerv és társadalmi munkában végzi feladatát, valamint a Turistaházakat Kezelő Vállalat vezetősége között. — Ezt a vitát az illetékes sportszerveken belül folytattuk és bízunk abban, hogy maga az illetékes, az MTS Tanácsa fogja a vitát eldönteni. Minthogy azonban a vita egyes részei nyilvánosság elé kerültek, a szövetség elnöksége szükségesnek tartja, a közvélemény helyes tájékoztatása céljából, ugyanezen a téren reflektálni.

A magyar sport mellé rendelt létesítmények úgy mint a Népstadion, sportuszodák, Sportcsarnok, Tatal Edzőtábor, Jégrevü stb. intézményként működnek, vezetői prémiumban nem részesülnek. Egyedül a Turistaházakat Kezelő Vállalat vezetői részesülnek prémiumban, amely esetenként a 35—40 százalékot is elérte.

A szövetség elnöksége úgy véli, hogy ez a körülmény bizonyos mértékig befolyásolja a vállalat üzletpolitikáját, s ez ütközik a természetbarát mozgalom érdekeivel.

A szövetség elnöksége a leghatározottabban visszautasítja azt az állítást, mintha luxusnak találná a turistaházakban a víz, villany, rádió, tv létesítését. Ellenkezőleg, a szövetség elnöksége súlyosan sérelmezi, hogy pl. olyan menedékházban, mint a Kevelnyvereg, nincs villany, és ma petróleum lámpa üzemel, ugyanitt a vendégek mosdása egyáltalán nem lehetséges. A szövetség elnöksége helyesen tartja a menedékházak korszerűsítését, de úgy véli, hogy a bárpult és a csillár beszerzését előzze meg a mosdó és a WC beszerzése. A Szövetség nem emelt kifogást az ellen, hogy a házakban bort és sört, valamint likőrt árúsítanak, de ragaszkodnia kell ahhoz, hogy az ott megforduló ifjúság szódavízhez és gyümölcslehez jusson mindig.

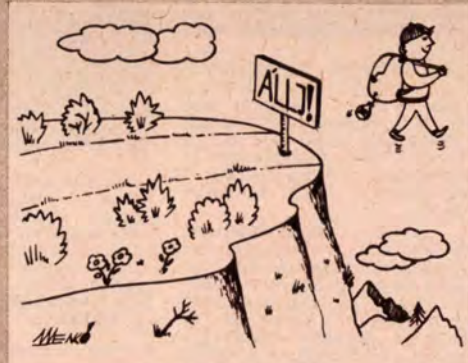
Természetes, hogy — noha a szövetség elnöksége mind inkább propagálja a turistaházak igénybevételeit is (pl. szabadságtúrák szervezését), mégis a sport jellegéből folyik, hogy úgy, mint minden más sportlétesítménynél, itt is elsősorban szombat—vasárnap veszik a házakat igénybe. Itt is van egy véleménykülönbség, mert ha a turisták számára létesített házakat (amelyek hálólhely fejlesztése nem is tarthat lépést a létszám eddigi növekedésével sem) szállodaként üzemeltetjük és egész hetekre kiadjuk, akkor a turistáknak nem lesz módjuk azokat igénybe venni.

Még azt szeretnénk megjegyezni, sajnos téves a cikknek az az állítása, hogy beléptünk a Nemzetközi Camping Szövetségbe, mert az erre vonatkozó döntés még nem született meg. Helytálló kritikájukat magunkévá tesszük, s a motoros, autós, kerékpáros túrázás, továbbá a campingezés fejlesztését mint a mozgalom kiszélesítésének eszközt munkánk során jobban fogjuk szorgalmazni.

Elnézést kérünk a szerkesztőségtől, hogy ilyen hosszán válaszoltunk a két cikkre, de úgy gondoljuk, a közönség véleményének tájékoztatása ezt szükségessé teszi.

Egyetlen megoldás a zsúfolt campingben

A szorakoztató (Menkö rajza)

„Kényelmesebb”, mint otthon

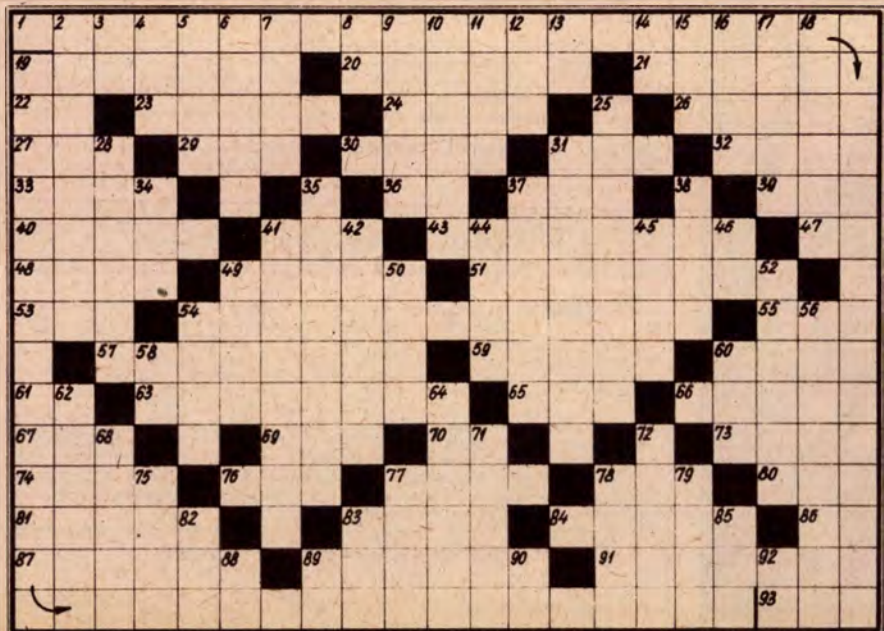

A harkály sporttársi segítsége (Kovács Sándor rajza)

A MAGYAR TAVASZ

VÍZSZINTES: 1. Móra Ferenc írja a „Pogányszentmihályi gondolatok”-ban (zárt betűk: A, S, N, I, T). 19. Német költő, a romantika képviselője (1772–1801). 20. Hivatkozás. 21. Folyadék áramlását szabályzó készülék. 22. Kiejtett betű. 23. Halifajta. 24. Mesterség, kézművesség. 26. Férfinév. 27. Seben képződik. 29. Magas cím a török és mongol népeknél. 30. Görögkeleti hordozható szentkép. 31. Indulatszám. 32. Csend lehet ilyen. 33. Nem kell több belőle. 36. Argon vegyjele. 37. JÁL. 39. Verskellék. 40. Szövegségek, szervezettek. 41. Duplán véve; altató szó. 43. Savanyú ital (névelővel). 47. AL. 48. Meg-

történt dolog. 49. „Házás” állapot. 51. Mezőgazdasági eszközök (névelővel). 53. Tétel, tanítás. 54. A Móra-idézet második része. 55. Vonatkozó névmás. 57. Katonai vezényszó. 59. Díszítő írás (névelővel). 60. A zöld szín egyik árnyalata. 61. Európa Kupa. 63. Növény lombos része. 65. Gonosz, németül. 66. Angol konzervatív lap (The ...). 67. NEC. 69. Szovjet gépkocsi típus. 70. Római 950. 73. Arany- vagy ezüstszállal átszőtt kelme. 74. Női név idegen alakja. 76. Európai nép. 77. Szorgos állapot (névelővel). 78. Mely személyt? 80. REG. 81. Attila testvére. 83. Illat. 84. Válaszol. 86. Római 55. 87. Drágakő. 89.

Ésszerű, valódi. 91. Város Olaszországban. 93. Német számjegy.

FÜGGŐLEGES: 2. Világhírű festmény. 3. Papírmérték. 4. Község Somogyban. 5. Termet, forma. 6. Az egész mindenség. 7. Vágány (névelővel). 8. A német -hoz, -hez, -höz. 9. Főnival alapítású kereskedőváros É-Afrikában. 10. Régi idiomérő. 11. Ku-Klux-... (amerikai terrrorszervezet). 12. Mulatóheiy. 13. Arzén vegyjele. 14. A Himfy névjele. 15. a kerek erdőt járom én”. 16. Fel is út, ... út. 17. Képes, tud cipelni. 18. Elmélet. 19. A Móra-idézet harmadik része (zárt betűk: L, E, T, E). 25. Erősen megrázkódik. 28. Az uralkodó helyett az országot ideiglenesen kormányzó személy. 31. Éjszakai és délutáni időpont. 34. Akadály. 35. Hirneves orosz sakkmeister. 37. Irány jelzés. 38. A dollár századrésze. 41. Tarkítás sávokkal. 42. Bizonyít. 44. Játékszer. 45. Vámszonréteggel bevont autógumiabroncs. 46. Az egyik morzejel. 49. Csupán. 50. Mutató névmás. 52. Svédországi kikötőváros. 54. Korszakok. 56. Különös nyomatékkal említeni. 58. Az angol -ból, -ból, -tól, -től. 60. Olaj, idegen neve. 62. Kiemelkedő svájci-német realista író (1891–90). 64. Gyümölcszörp. 68. Ellenszolgáltatás, ellenérték fejében. 71. Mindamellet. 72. Olasz sportegylet. 75. Teljesítményért járó pénzösszeg (névelővel). 77. Csakugyan! 78. A virág „lakhelye”. 79. A sivatag hajója. 82. Világos angol sör. 83. Szeszies ital (régiesen). 85. Albán pénzegység. 88. Lanthán vegyjele. 89. Szolmizációs hang. 90. Kettőshangzó. 92. Tiltakozás.

Beküldendő a vízszintes 1., 54. és függőleges 19. sz. sorok megfejtése.

Beküldési határidő: április 15. Előző számunkban megjelent keresztjérvény megfejtése:

Szilvásvár, Vácrátót, Velence, Kám, Keszthely, Pálvölgy, Sümeg, Zsennye, Akaratya, Balatonarács, Sashegy, Tapolca, Urkút, Parád, Koloska, Szarvas.

Könyvjutalmat nyertek: Saány Andrea, Bp., VI. Rippl-Rónai u. 40., Szabó Levente, Bp., IV. József A. u. 58., Szentkláray Jánosné, Bp., VIII. Köztársaság tér 6., dr. Major László, Parád-fürdő, Pandur József, Pécs, Tette u. 3., Szeverényi Béla, Sopron, Lenin krt. 1.

HÍREK

A CSEH IRODALOM NAGY ALAKJÁNAK, Jaroslav Haseknek a balatonfüredi emlékcsernok falában állított emléket Veszprém megye Idegenforgalmi Hivatala. A Balatonnál is lárt író emléktáblájával egyidőben a magyar költészet jelesének Szabó Lőrincnek is emléket állítanak.

A VÖRSI ISKOLAÉPÜLETEN emléktáblát állítanak a Balaton írójának, az évekkel ezelőtt elhunyt Váth Jánosnak, aki 1909–10-ben ott tanított.

IDÉN IS MEGRENDEZÉSRE KERÜL az immár hagyományos „régi természetbarátok találkozója” 1964. május 10-én a kevelényregi turistaházban. A baráti találkozó során déli 12 órakor rövid ünnepség lesz. A találkozót a Magyar Természetbarát Szövetség megbízásából a Tipográfia TE természetbarát szakosztálya rendezi.

A KELET-BÜKKI ÁLLAMI ERDŐGAZDASÁG tervbevette, hogy a Bükk egyik vadregényes, de kevésbé ismert részén, Miskolc–Farkasgödör vonalán szalonasítót helyet rendez be, és hetenként szalonasítót járatokat indít. A turisták a menetjeggyel váltják meg a szalonasítás árát is.

A RUHAIPARI SPARTACUS „GYOPÁR” SZAKOSZTÁLYA mindent megtesz, hogy a tagok nagy számban látogassák a

klubot. Legutóbb dr. Gozmány László muzeológus tartott előadást, komoly érdeklődés mellett.

A TEXTILES SPARTACUS SK természetbarát szakosztályának — ami a budapesti textiles szövetségekből alakult — eddig 300 tagja van, de az év végére 600-ra akarják emelni a létszámot. A szakosztály a hazai túrákon kívül külföldre is rendez túrákat.

A „PILIS” SZENTENDREI PEDAGÓGUS természetjáró szakosztálya most tartotta évi beszámolóját. Jelszavuk: sportolj, túrázz, szórakozz velünk! Ennek jegyében múlt el az 1963-as év. Kivették részüket a sportból, túrázásból és a szórakozásról sem feledkeztek meg. A beszámoló után pl. a kultúr-csoportjuk —, mert ez is van — bábjátékkal szórakoztatta a tagokat.

A VASÚTI FŐOSZTÁLY SC TERMÉSZETBARÁT SZAKOSZTÁLYA áprilisban és májusban a Kék-túra útvonalán szervez túrát. Egyiket a Keszthelyi-hegységben, a másikat pedig Kapuvár környékén a Zselicben rendezik.

A VII. KERÜLETI TSZ bronzjelvényes túrávezetői klubjában dr. Bertóti István, az Erdészeti Főigazgatóság vadászati osztályának helyettes vezetője tartott előadást „Vad-jajnik élete és a vadgazdálkodás” címen. Ez az előadás is hozzájárult a vadászok és turisták között kialakult baráti kapcsolathoz.

A SZOLNOK MEGYEI TSZ MEGYEI TANÁCSKOZÁSÁN Kalafszki László elnök ismertette, hogy a szövetséghez je-

KARCAGROL Márki Mária, Sipos István és a Kánya házaspár, mint nem szervezett turisták küldtek üdvözlőlevelet lapunknak, közölve, hogy Karcagon „egyre többen járjuk a természetet szervezetlenül, mert itt a szervezett természetjárás még eléggé ismeretlen...” A hortobágyi csárdánál voltak kerékpárral és ahogy útjukat leírják, nemcsak jól sikerült, de igen kellemes kirándulásban volt részük. Reméljük, hogy a „mag” Karcagon is termékeny talajra talál, hiszen az előőrsek már járnak az utakat.

lenleg 100 szakosztály tartozik, amelyekben 1007 igazolt természetjáró van. Ez kétszer annyi, mint 1962-ben volt. A szakosztályok 60 minősített túrávezetővel rendelkeznek.

A VAS MEGYEI TSZ a Kőntengeren tartotta értekezletét, amelyen Kubát Hugó főtitkár a múlt év eredményeit között felsorolta, hogy 19 szakosztály működik a megyében 1216 taggal. Beszámolt arról is, hogy a Kiliani mozgalomban van némi kezdeményezés a szövetségben belül. A mozgalom keretében rendezett kerékpáros és gyalogos túrán 500–500 sportoló vett részt. A szövetségnek nagy segítséget adott a határrendészet, a túrák sikeres megrendezéséhez.

A BUDAI SPARTACUS SE természetbarát szakosztálya gazdag programot állított össze az első félévre. A már lezajlott sítúrákon kívül márciusban kék-túrákat rendeztek a Pilisben, hóvirágtúrát a Börzsönyben. Ugyancsak a kék-túra útvonalán jártak Boldogkőváralján, Nagymaroson és a Mátrában, a galyatetői útvonalon. Áprilisban a vöröskői túra, majd Szekszárd–Pécs–Mecsek kerül sorra.

A MAGYAR–CSEHSZLOVÁK HATÁRFORGALMI EGYEZMÉNY alapján Aggtelek igen alkalmas lenne állépo határállomásra. Ennek megvalósítása érdekében az illetékesek lépéseket tesznek.

A GYŐRI MEK VÖRÖS METEOR SK természetbarát szakosztálya saját turistaházat épít Vinnyesándormajor mellett, a Hódosér partján levő ösfenyves szélén. A tagok munkatúráin vesznek részt, hogy a házat milébb átadhassák a látogatóknak.

A CSEPELI TERMÉSZETBARÁTOK kezdeményezésére az MTS kerületi szervezete a Karácsony Sándor u. 21. sz. alatt tájékoztató irodát létesített, amelyben a sport minden ágában felvilágosítást kaphatnak az érdeklődők.

A XII. KERÜLETI TSZ klubnapjuk keretében vetítettképes előadásban mutatta be az Aggteleki Cseppkőbarlangot. Az előadó Magyar Gábor igazgató volt.

A TOLNA MEGYEI TSZ január és február hóban a megyei fotósok anyagából fényképkiallítást rendezett. A kiállítást Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese is meglátogatta és elismerését fejezte ki.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG HEGYMÁSZÓ SZAKBIZOTTSÁGA oktató hegymászó tórasorozatot indít.

NÉGY FIATAL HEGYMÁSZÓ — Szenthe István, Tompa László, Szentes György és Brandl Vilmos — újabb teljesítményekkel gazdagította a magyar hegymászók legújabbkori eredményeit. A Budapesti Vörös Meteor SC négy ifjú hegymászója téli táborozáson vett részt a Magas-Tátrában. Megmászták a Fehértavi csúcstól a Kopa hágó felől, a Zerge csúcstól a Vörös-tó felől, a Karbunkulus csúcs gerincét és a Nagy Papirusz csúcs D-1 falát.

A FENÉKPUSZTAI ZALA HIDAT a KPM ütiigyi igazgatóságának emléktáblával jelöli meg. Százhuszonöt évvel ezelőtt, 1839. március 3-án nyílt meg a Balatonban feltöltött úton épült Zala-híd.

A STATISZTIKA PETOFI SC TERMÉSZETBARÁT SZAKOSZTÁLY ízletes füzetben kiadta éves tájékoztatóját, amely beszámol a szakosztály 1963. évi életéről, a lebonyolított túrákról: ismerteti az elért kiemelkedő teljesítményeket, valamint az 1964. évi gyalog-, sí- és vizeitúrák programját. Segítségnyújt a túrázóknak a füzetben közölt minősítési szabályzat, a kék-túra feltételeiről is tájékoztató. Felhívja továbbá a tájékoztató a figyelmet a jelenleg használatos térképek és útkalauzok legújabb kiadásaira és megjelöli a szálláslehetőségeket tartalmazó „Turista” lapszámokat.

DESODOR.

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémét. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krém jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

Címlapunk: Lussa Vince felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételemet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmező ut. 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft., félévre 18.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultura Könyv és Hírlap Kúlereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kúdtúra külföldi képviselői.

ECSETEMET A TERMÉSZET VÉZETTE

BESZÉLGETÉS A 80 ÉVES
HERMAN LIPÓTTAL

A műteremben

jük, hogy a művészi fantázia szüleményei. A művészi fantázia sem állhat más elemekből, mint amelyek a természeti valóság képmásai, artistikus ábrázolatai.

Szeretem a budai tájat, a Hűvösvölgyet, Nagymarost, Kisinócot, a Balaton vidékét. Sok képem született ezeken a helyeken. A témát a természet nyújtja, a mű-

vész azonban nem mechanisztikusan adja vissza a természeti tárgyat, mint valami rossz fénykép. Ez üres másolás volna, s hiányoznák belőle az, ami a művészetet művészté teszi: az alkotó szemlélete, mondanivalója, a művészi sűrítés eleme. „Zsengéim” között vannak olyan képek, amelyek a természetet pontosan úgy ábrázolják — minden részletében mintegy lefotografálva — amilyen az a valóságban. Ezekre a vásznakra a természetnek akkora darabját festetem, amekkora — hogy úgy mondjam — rájuk fért. Fokozatosan jutottam el addig a felismerésig, hogy a természet egy darabját mintegy „ki kell vágnom” környezetéből, hogy megfelelően helyezhessem el a vásznon annak a művészi mondanivalónak és szemléletnek értelmében, amelyet ábrázolni, kiemelni szándékozom.

Ennek a művészi ceiktitűzesnek érdekében kidönthetek vagy ide-oda tölhatok egy fát, befűvesíthetem a tér egy darabját, de a természet rendjét, törvényeit nem zavarhatom meg.

Mindchhez a természet elmélyült ismerete, tanulmányozása szükséges. A természet bőven kínálja a témát, az élményt, a művészileg feldolgozandó anyagot. Az alkotónak meg kell tanulnia észrevenni azt, amit mások talán nem vesznek észre, és kifejezni azt, ami másoknak is élménye, csak nem tudják visszaadni a művészet formanyelvén. Követendő tanítás számomra, amit Szi-nyei Merse Pál így fogalmazott meg: „A falombot úgy kell tudni megfesteni, hogy azon a madár át tudjon repülni.”

Fiatal koromban aktív turista voltam. Mint főiskolai növendék, minden vasárnap hajnaltól éjjelig a hegyek között jártam évfolyamtársaimmal. Egész életünkre — és művészi alkotómunkánk egészére is — maradandó hatást tettek ezek a túrák. S mint ötven éve gellérthegyi lakos, elmondhatom, hogy — mindent összeadva — kétszázszor mászhattam volna meg a Mont Blancot — mondja mosolyogva a nyolcvan éves, nagyon fiatal Herman Lipót.

Kívánjuk, hogy derűs lényéből még sok derűs alkotás fakadjon, gazdagítva a magyar tájképfestészetet, a valóságot híven ábrázoló magyar művészetet. — t

A magyar folyók, dombok és hegyek szerelmese, s művészi alkotója, Herman Lipót, hatalmas életműre tekinthet vissza most, április 24-én, születésének nyolcvanadik évfordulóján.

Erről beszélgettünk a gellérthegyi műterem-lakásban.

— Művészetemnek mintegy alapját, forrását, táptalaját mindvégig a természet jelentette — mondja Herman Lipót. — Innen merítettem témát, invenciót, formai elemeket, s a természettel való minden egyes találkozásom termékenyítőleg hatott alkotómunkámra. Ezekből a találkozásból még a legválságosabb körülmények között is ihletet tudtam meríteni. Az első világháború alatt, mint katonát, az Erdélyi Kárpátokba vezényeltek, olyan harci vonalra, ahol soha ember nem járt azelőtt. Falteanu-nál a katonák lépcsőfeljárót építettek a meredek hegygerincen. Itt láttam egy olyan erdőrést, amely elemi erővel ragadta meg művészi képzeletemet: sok-sok fenyőfát láttam egymásra dőlve, félig elporladtan, s ebből a félig-fa, félig-föld tömegből nőtt ki a többi fenyő. Ki tudja, mikor történt a katakliizma, amelynek következtében az erdő alól kicsúszott a talaj, s ki tudja, hány évszázad pergett le, míg kialakult ez a különös természeti formáció?! Ez az élmény olyan mély nyomokat hagyott bennem, hogy szinte kezembe kényszerítette az ecsetet.

Vannak művészek, akik a természetet közvetlen érzékelés alapján, a természetben festik, s vannak, akik emlékezetből. A magam részéről mindkét módszert alkalmazom. Az emlékezetből való festés rendszerint azt jelenti nálam, hogy a képzelt tájat valahol, valamikor már látott természeti elemekből komponálom meg. A természeti—tapasztalati alap elengedhetetlen még azoknál az alkotásoknál is, amelyekre azt mond-

Balatonlellel táj

← Tanganyikai divathölgy. Igaz, kissé furcsa öltözet. A karikák számának arányában nyúlik a hölgy nyaka

KÉPEK L-SZÓVAL

1964. ÁPRILIS
X. ÉVFOLYAM 4. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

▲ A kairói citadella alól karaván indul a sivatagba

A dermesztő hidegben hatalmas jégtömbök képződnek a Niagara vizesésén

← Büllények. A kép nem Magyarországon készült, de a kinek szerencséje és főleg engedélye van az Erdészeti Főigazgatóságtól, a gyarmatpusztai állami vadaskertben lefotóztathatja azt a büllénypárt, amelyet a lengyelektől kaptunk

▲ Kaliforniai esoda. 1342 evgyürdje van ennek a 9 tonnás fenyőfa szelvénynek. De a 2000 gyűrűs fa sem ritkaság

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

CSILLAG

a májusfán

A május régi idők óta különböző népeknél az élet, a megújulás jelképe. A fel-fel-frissülő életerő. Jellemző, hogy a májusfa régebbi magyar neve: életfa. Nem véletlen azonban, hogy a májusi ünnepek, a majálisok mindig is a dolgozó emberek — a házukat csinósító, a nagy nyári munkákra készülődő parasztok — ünnepei voltak. S amikor — éppen hetvenöt esztendővel ezelőtt — a Párizsban megalakult II. Internacionálé kimondta május elseje, mint a munkásosztály reménye és szolidaritása megünneplésének napját, nemcsak a Haymerketben kivégzett proletár-mártírokra emlékezett, hanem a munka, a megújulás, az élet új, nagy és győzni fogó osztályára ruházta a május hagyományait. Az egész emberiség felszabadítására készülő munkásosztály természetesen forrt össze május elsejével. A munkásság vörös csillaga felkerült az életfára.

Már az első Magyarországon megünneplelt május elseje — az 1890-es — egybekapcsolódott azzal a jelszóval, hogy „ki a szabadba!”. A régi majálisok ösztönös törekvését, hogy a dolgozó ember felüldítse magát a természet ölében, hogy szeme és szíve birtokba vegye mindazt az örömet és szépséget, amit a természet nyújt, a szervezkedő munkásosztály tudatos programmá tette. A „ki a szabadba!” szerves része lett annak az újfajta — minden addigi szabadságharcnál tartalmasabb és magasabbrendű küzdelemnek, amely nem csupán valamitől (nyúgtól, Kintől) kívánt szabad lenni, hanem a szabadság hatalmát kívánta kivívni, hogy jót tehessen az emberekkel. A magyar munkásmozgalom küzdelmei — amelyekről különben mind több, s immár minden „lakkozás”-tól mentes, s éppen azért igazán meggyőző dokumentum lát mostanában napvilágot — ékesen bizonyítják, hogy a szocialista szellemű majálisok, s a májusi túrák nemcsak külső keretét és körét képezték a nagy, az üldözésekkel szembeálló, s a boldog jövőért vívó proletár-csatáknak, hanem hozzátartoztak tartalmukhoz is. A misztikumot elvető munkásmozgalom az ember szeretetében és a természet sze-

retetében, ember és természet összhangjának formálásában fejezte ki és jelenítette meg a maga igazán nem égi sugallatú, nagyon is földi ünnepeit.

Az elnyomókat riadalomba ejtő tüntetések és a vidám májusi kirándulások nem zárták ki egymást, sőt: összetartoztak. Veterán harcosok emlékezeiből tudjuk, hogy a legnehezebb megpróbáltatások napjaiban is kimentek ők (ha kimehettek) a természetbe. kedvet, ihletet meríteni. Nekünk már nincsenek elnyomóink — nekünk saját hibáinkkal, a tegnap és a tegnapelőtt még teljesen el nem tisztított maradványaival, a lelki restség ványaival kell megküzdenünk. Nem könnyű harc ez sem, s ehhez a harchoz is kell a szépség és a jókedv ihletése. S a szépség és a jókedv forrásai között ott van, igen fontos helyen, a természet, a természetjárás, a természetbarátság.

Korvin Ottó, a magyar forradalmi munkásmozgalom egyik mártírja — akinek azért kellett meghalnia, mert ne csak szabadságért küzdök, hanem minden vonatkozásban szabadok is legyünk a magyar május elsejék — a kivégzése előtt, s annak tudatában írt naplójegyzeteiben arról ír, hogy „a forradalom meg a tájat, a természetet is megszeplíti”. Igen, a forradalmas látás tükrében, a kivívott szabadság, béke és közboldogság közegeiben megszépül a világ. Pontosabban: a szép világ — és a további szépítés lehetőségei — ekkor tűnnek csak elő a lélektelen robotban megfáradtak, a megaláztatásokban eltompítottak előtt.

Hetvenöt éve mondták ki az akkori forradalmárok legjobbjai, hogy a május elseje a proletár-szolidaritás és az emberiség győzelmét szolgáló munka ünnepe. Negyvenöt éve volt az első szabad május elseje Magyarországon. Hány mártír halt meg ezalatt a jövőért?! Hányan rokkantak bele a küzdelembe! Vér és könny tengere áradt. De a mi hazánkban és a világ sok országában széppül az élet, s a nép kincsévé lett a szép természet is. Május zászlai alatt megyünk előre, új csúcscok felé...

Antal Gábor

Piros szíveknek májusára

Vörös virág nyíl a vörös mezőben,
s nap-nap feszíti vérvörös húsát.
S a barna földtől fel a szőke égig
rikoltja a szív szabad Májusát,
A föld kövér barázdákba szakad
és magtalan és áldott lesz a méhe...
Evoé: Május, új feltámadás!

Piros szíveknek vágya, menedéke.

Látjátok őt? A munka proletárját,
bíborpalástját hinti rá a nap.
S elindul ő a virágok mezőin,
hol vérpiros virágok alszanak.
S amerre lép, a sok virág kinyíl,
s az évszázados rossz álomnak vége...
Evoé: Május, új feltámadás!

Piros szíveknek vágya, menedéke.

Fiai vagyunk mind a földanyának:
Grönland lakója és a kun paraszt.
S hogy egy a jogunk: testvérképpen élni,
ma már mindenki tudja, vallja azt.
Szálljon ma el, mint szikratávirat,
a testvérlelkek messzi ég-ivére:
Evoé: Május, új feltámadás!

Piros szíveknek vágya, menedéke!

(Somlyó Zoltán 1919. május elsején írt verséből.)

ÉLJEN MÁJUS 1

HÚSZEZREN

Április 12. vasárnap. Gyönyörű tavasz. Vonatok, autóbuszok, hajók és HÉV szerelvények ontják a természetbarátok ezreit. Kilométeres hosszú sorok kígyóznak az erdei ösvényeken, hogy időre odaérjenek a vöröskői felszabadulási emlékműre.

Évről évre ezekkel nő azoknak a száma, akik ezen a hagyományos túrán kivonulásukkal is kifejezik hálájukat a felszabadítók iránt. De a résztvevők számában nemcsak a mozgalom fejlődését tehetjük mérlegre, hanem a dolgozók szocialista öntudatának növekedését is, a haza, a párt, a szovjet barátság iránti szeretet elmélyülését.

Az emléktúrán megjelent Egri Gyula, az MTS elnöke, Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese, ott volt Tausz János belkereskedelmi miniszter, Miklós János, az MTSz elnöke és az MTSz elnökségének tagjai, a területi szervezetek, szakosztályok vezetői stb. Az ünnepélyt Bérczes Jenő, a BTSz elnöke nyitotta meg, majd Fajkos Aladár, az MTS Budapesti Tanácsának elnöke mondott ünnepi beszédet.

— Nagyszerű társadalmi fejlődés tényéről adhatunk számot hazánk felszabadulásának 19. évfordulóján, — mondotta. Egyre szebb, harmónikusabb lesz a család, a dolgozó emberek élete országunkban. Kulturális életünk, s ezen belül sportmozgalmunk is rohamosan fejlődik és egyre jobban a tömegek kincse lesz. Ezt a gyors fejlődést mutatja többek között az is, hogy a természetbarátok népes tábora évről évre gyarapodik. 1957-ben mindössze 14 000 tagunk volt, s a jelenlegi taglétszámunk már meghaladta a hatvannégyezer főt. A számszerű fejlődéssel együtt jár a mozgalom sokrétű és sokszínű fejlődése is. Ma már nem csupán a régi hagyományos módszerek népszerűek, hanem a modern technika vívmányaira épülő turisztika is.

— Tízezrek ismerkednek a táj szépségeivel, a szocialista alkotás eredményeivel. Ezen túl, a természetbarát mozgalom a szervezet erősítésére, egészséges nemzedék nevelésére és a hazaszeretetre neveli taborát. Hazánk határain túl jutva pedig, mód nyílik más népek életének, kultúrájának megismerésére, s ezen keresztül a népek barátságának ápolására is.

— Biztosak vagyunk abban, hogy a további fejlődés még gyorsabb lesz, éppen úgy, mint társadalmunk építésének minden területén. Erre biztosíték a Párt és a Kormány helyes politikája, amit népünk egységesen támogat. Biztos sikereink záloga pedig az egyre erősödő szovjet magyar barátság, melynek ragyogó példája volt a hazánkban járt szovjet párt és kormányküldöttség lelkes fogadtatása, hiszen soha nem feledjük, hogy szabadságunkat a szovjet néptől kaptuk vissza.

Az ünnepi beszéd után Mikes Lilla és Keres Emil verseket mondtak átélte művészi tolmácsolásban, majd az énekkari számok után Angelus Miklós, az MTSz elnökségi tagja a kék-túrasok jelvényét osztotta ki.

A műsor után a Magyar Testnevelési és Sportszövetség és a Magyar Természetbarát Szövetség koszorúját Egri Gyula és Miklós János helyezték el elsőnek, majd mintegy 75 szövetség, szakosztály, intézmény és vállalat koszorúja borította el az emlékművet.

Az ünnepély után került sor a felszabadulási tájékoztató emlékverseny eredményhirdetésére és díjkiosztására. Az I. oszt. összetett verseny vándordíját a Budapesti Pedagógus szakosztály nyerte el. A részletes eredményeket a következő számunkban közöljük.

Hatalmas tömeg hallgatja az ünnepi beszédet

Fajkos Aladár ünnepi beszédét mondja

Balról jobbra: Terényi Imre, Egri Gyula, Földényi Sándor, Tausz János, Miklós János az ünnepélyen

II.

Lapunk áprilisi számában felmentettük a kereskedelmet az olyan ódiom alól, hogy az ő hibájából nem kapható az üzletekben nem is egyféle turista felszerelés, vagy a természetjárók kedvteléséhez szükséges sporteszköz. Cikkünk eljutott az illetékesekhez, mind a Belkereskedelmi Minisztériumban, mind pedig a Fővárosi Tanácsnál. Mindkét helyen egyetértettek azzal, hogy valóban vannak hiánycikkek, de azok száma egyre inkább csökken. Szó esett az árkérdésről is. Elmondották, hogy például az import-sátrak árának megállapításánál tárgyalások folynak az illetékes pénzügyi szervekkel. Az első eredmény itt már meg is született. A turisták, autósok és motorosok részére a legkisebbben felhasználható négyszemélyes, duplafalú camping-sátor már elfogadhatóbb áron került az üzletekbe most a szezon megkezdésének napjaiban.

A Belkereskedelmi Minisztériumban elmondották, hogy a Sportszer Nagykereskedelmi Vállalatól valóban néhány árucikket átprofilizáltak a közelmúltban a

HÖLGYEK, URAK,

FIGYELEM!

Szeles, napos idő ellen védje arcát szakszerű kezeléssel. Szeplőt, pattanásokat végleges szőrtelenítést, szempillafestést, különleges vitamínos kezeléseket, egyéni módszerrel kezel legmodernebb eljárással

TAKÁCS
KOZMETIKA

Bp., VIII., József krt. 63. I. 2.
tel: 130-729

Ruha Nagykereskedelmi Vállalathoz. Ez a helyzet nem vezetett eredményre és elősegítette egy egész más célokat szolgáló vállalatnál a sportcikk-gyártásának hanyatlását. Tervezik, hogy ezt a visszas helyzetet megszüntetik és minden sportcikket — ruhaféléket, cipőt, sátrakat, csónakokat, labdákat, sítalpakat, stb. — viszszajuttatnak a Sportszer Nagykereskedelmi Vállalat érdekkörébe.

A Belkereskedelmi Minisztérium intézkedésére a piackutatás felmérte a sportcipő szükséglet terén az igényeket. A cipőgyárak ennek megfelelően még ez idén kellő számú ilyen cipőt gyártanak. Több vidéki kiskereskedelmi vállalat raktárában — kereslet hiányában — sok ilyen cipő fektött. Ezeket fokozatosan forgalomba hozza a kiskereskedelem és megfelelő átcsoportosítással eljuttatják azokat az ország minden részébe, elsősorban a fővárosba.

Megírtuk, hogy az Iskolabútor Gyár elkészítette a prototípusát egy olyan sátrának, amely a természetjárók részére kiválóan alkalmas. Az ára azonban olyan irreális volt, hogy belföldi forgalomra a kereskedelem még tárgyalni sem tudott róla. Részben a Belkereskedelmi Minisztérium kifogására, részben pedig cikkünkre a gyár értesített, hogy főhatóságával együtt igyekszik új kalkulációt készíteni és más anyagok felhasználásával hasonló minőségben és kivitelben igyekszik olcsóbb áron készíteni a sátrakat.

Nem kaptunk kielégítő választ az Norkán kabátok ügyében. Külföldön, a legtöbb baráti országban is egyáltalán nem luxuscikk ez a használatban kitűnően bevált kabát. Nálunk is igen népszerű, azonban — ha kapni — igen magas áron kerül forgalomba. Megindult a szezon és csak szerencsés véletlen útján lehet hozzájutni ehhez a természetjárók számára is hasznos ruhadarabhoz. Kár, hogy a Könnyűipari Minisztérium nem intézkedik ez ügyben.

A kiskereskedelem szívesen venné — a szocialista kereskedelem fejlődésének ez is egyik útja — a természetjárók részére szakosított üzlet létrehozását. Ennek az alapjai meg is teremtődtek már a Bajcsy Zsilinszky út és a Népköztársaság út sarkán levő kis áruháznak is beálló üzletben. A nagykereskedelem itt igen ötletes módon sietett a kiskereskedelem segítségére. Mire lapunk eljut az olvasók kezébe már megnyílt a Pasaréti úti Vasas Stadionban az a nagyszabású és igen jól

összeállított sportszer kiállítás, hol az idén először gondoltak a természetjárókra is. (Lehet, hogy azért, mert a Sport- Játék és Hangszer Nagykereskedelmi Vállalatnál igen tevékeny és eredményes munkát végző természetjáró csoport működik?)

E kiállítás „természetjáró sarka” alapot adhat egy külön turista-bolt létesítésére. Az Iparcikk Iroda — miután igen sok ilyen igény érkezett hozzá — foglalkozik ezzel a kérdéssel.

A vidéki iparcikk kiskereskedelmi vállalatok azokon a helyeken, ahol sok a természetjáró, igyekeznek a szakosítási kérésnek helytadni. A jövőben először Miskolcon, majd pedig Tatabányán sietnek a természetjárók segítségére. Ha nem is teljes szakosítással, de a lehetőségeken belül külön bolt, illetve áruház résszel várják a turistákat. E két városban komoly természetjáró mozgalom van. A kereskedelemnek ez a segítése pedig tovább erősítheti a mozgalmat.

Dömötör László

KÖNYVESPOLC

Lipták Gábor: Regélő Dunántúl. Az „Aranyhíd” szerzője könyvében a Dunántúl tájait, városait, nevezetes műemlékeit sorolja fel mondák, regényes történetek tükrében. Az ezerarcú táj és történelmünk lelkesítő küzdelmeit idézik az elbeszélések.

Karancs—Medves útkalauz. A Karancs—Medves hegységről eddig csak egy útkalauz jelent meg 1929-ben. Ez a mű ma már csak könyvtárakban található meg. Az egykori könyv anyaga a vidék rohamos fejlődése miatt részben elavult, s ezért új kalauz megjelenetése vált szükségessé. A könyv nélkülözhetetlen útítára lesz a hegység kirándulóinak és turistáinak.

Máté György: Fények a dzsungelben. A könyv utóélményekről szól. A vérbeli újságíró és író rutinos írásán keresztül ismerhetjük meg Vietnám és Laosz tájait, az ott élő dolgozó és harcoló embereket. A Távol-Kelet igazi lelkét a primitív kis kunyhókban lehet csak megismerni — írja a szerző és ezt az ismeretséget nem lehet megúnni soha.

Szombathy Viktor: Dunakanyar. Hasznos füzetet adott ki a Panoráma idegenforgalmi szerkesztőség. Szombathy Viktor, a közismert turistaíró a Dunakanyar szépségeit, műemlékeit, látványosságait mutatja be a füzeten, képpel-szóval. A hasznos füzet bizonyára sok természetbarátnak és országjárónak szerez örömet és ad megbízható tájékoztatást.

EMBEREK, TÁJAK, ALKOTÁSOK

SZEGED

A Tisza-part sötányain, az egyetemi városrész árkádjai alatt járva, vagy Móra és Tömörkény szobrai előtt tűnődve nyugodtan ki mondhatjuk: „Szeged híres város...” Senki se veszi fölünk zokon, hiszen igazat állítunk.

Szeged neve első ízben III. Béla király egyik 1183-ban kiadott oklevelében szerepel. A közel 800 éves frott múlt mélyén évezredek települések emlékei húzódnak.

Ha elindulunk a Széchenyi térről és sétánkat az úszogedi liget platánsoráig folytatjuk, szemünk egybe-kapcsolhatja a történelmet, a múlt és a jövőt.

Kárász utca 5. számú ház: kovacsolt vas erkélyéről két férfi szolt a téren se-reglő néphez. Innen hangzott el 1849. július 12-én Kossuth utolsó magyarországi szózata és innen hirdette ki 1918. október 31-én Móra Ferenc, hogy Budapesten győzött az „őszirózsás forradalom”. Most május 1-i felvonulók áradata hullámszik a téren. A Tolbuhin sugárút felől feltűnnek a Textilművek dolgozóinak menetszlopai; a Dugonics szobor ércalakjának háttérben fehér köpenyek lebegése; az Orvos Egyetem tanárai és hallgatói vonulnak zászlóerdők, transzparensek alatt; a hídfeljáró parkjában emelkedő Juhász Gyula szobor talapatát Új-Szegedről és a tanyavilágból érkező májusi menet veszi körül.

Nemrég rövidfilmet vetítettek a szegedi Vörös Csillag moziban. Kádár János Csongrád megyei látogatását örökítették meg a kamerák. A Textilművekben tett látogatás, a Tisza Szállóban rendezett értelmiségi találkozó, a megyei Tanács székházában tartott aktívaülés és a Felszabadulás Tsz megtekintésének eseményeit villantják fel a filmkockák. A tíz perces élmény közel két évtized alkotó munkájának sűrített dokumentuma. A felvevőgép vé-

gigpásztazza az új házsorokat, a virágzó parktűkröket, majd megállapodik egy figyelő tekinteten s végül a szónokot halljuk, aki elismeréssel adózik a Tisza-part fővárosának lankadaltan szorgalmának.

Pillantsunk be Szeged mai életébe...

A Ruhagyárban vagyunk. Fontos feladatot kapott az üzem. Ki kellett dolgozniuk a munkaruhagyártás automatizálását. Átállás! Profilrendezés! Kisebb ipari forradalom színterei voltak a csarnokok. Most már leküzdötték a nehézségeket és másoknak is segíthetnek. A Budapesti Vörös Október Férfiruhagyár kérésére 60 ezer export öltöny szállítására vállalkoztak.

A MESZÖV székházában a méhészeti szakszövetkezet vezetőjének beszámolóját halljuk: „Tavaly 230 mázsa mézet adtunk át szerződésre az államnak, s ezzel 110 százalékra teljesítettük a tervet. A méztermelés a mezőgazdaság egyik legjobb devizaforrása, ezért tovább folytatjuk a méhészeti szakmai képzést, a legjobb termelőket pedig megjutalmazzuk.”

Gyűjteményes kiadványt lapozunk. A Hazafias Népfőnt városi bizottsága kezdeményezte a kiadását. Tartalma, Szeged fürdővárossá fejlesztésének előfeltételeit mérlegeli. Hét éve, hogy egy január eleji napon hőforrás tört fel az újszegedi Haldás Tsz földjén. Azóta a kutatók megállapították, hogy a város gyógyhatású mélyvizei évszázadokra elegendők. Ankénton vitatták a rejtett kincs kiaknázásának lehetőségeit. Míg tartott a polémia, újabb négy forrást nyitottak. A jó öreg Anna-kút elvesztette tehát monopóliumát, de társai: az Ágnes, Éva, Flóra és Ilona források ígéretes jövőt rajzolnak a városfejlesztés térképére. Az idegenforgalmi előnyöket ecsetelve a „napfény városának” nevezik Szegedet. Való igaz, itt évente 2000 órán át süt a nap és plusz 11 fok az átlaghőmérséklet. Talán nem is kell sokáig várni, mire a

napfény és a hévíz új arculatot kölcsönöz a városnak. Egyre meggyőzőbben hangoztatják, hogy a hőforrásokat a fürdőesen kívül, fűtésre, melegházi kertészetre, gyógyításra és ipari célokra érdemes hasznosítani.

Városkutató utunk a szabadtéri játékok rendező irodájához vezet. Üres a Dóm tér, de az iroda a főhadiszállás fortagatát bonyolítja. Itt készül évszakkóktól, időjárástól függetlenül a nagy nyári haditerv, amely a harsonák nyitányával ezrek előtt játszódik majd le a hatalmas színpadon.

Micsoda akusztika! Pietro Mascagni is elragadtatással nyilatkozott a helyszínen.

„Meggyőződésem — mondotta, amikor a Parasztszövetület melódiai felcsendültek az árkádok övezte téren —, hogy a szegedi Dóm tér jelentősége semmivel sem kisebb, mint a velencei Szent Márk téré. A Dóm tér akusztikája és helyzete olyan pompás, hogy Szeged egész jövőjét innen fogja nyerni. Minden évben meg kell rendezni a szabadtéri játékokat és minden évben tökéletesebbet, nagyszerűbet kell nyújtani.”

A felszabadulás előtti bürokratikus akadémikuskodás és a háborús idők falat emeltek a nagy olasz zeneszerző jóslatai elé. De most újult erővel támadt fel a szegedi hagyomány.

Az Inoszttrannaja Literaturából idézünk:

„Szeged ez a régi magyar város már régen nem látott annyi vendéget, mint a szabadtéri játékok idején. A Dóm téren, a székesegyház előtt Közép-Európa egyik legnagyobb szabadtéri színpada épült fel, 5500 néző előtt zajlik le a nagy színházi és zenei fesztivál...” Az elismerő sorokhoz angol, francia, román, csehszlovák és olasz lapok is csatlakoztak. Az Esmeralda szegedi premierje után jelentek meg az elismerő sorok az újságok hasábjain. S azóta a Budai Nagy Antalt, az Állami Népi Együttes reprezentatív műsorát, az Aidát, s számos más sikert üdvözölt a hazai és a külföldi kritika. Szeged 1964-ben is szeretettel várja vendégeit.

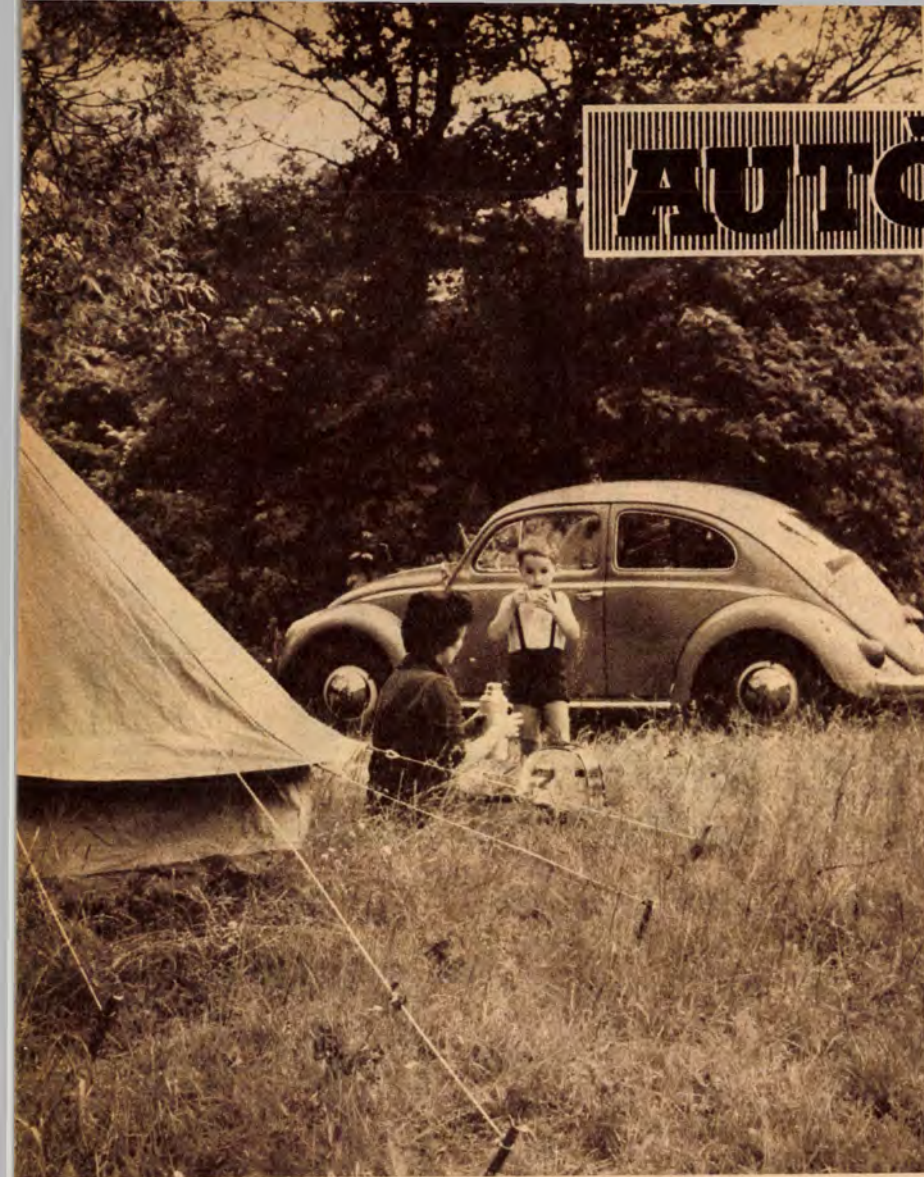
A természetjárók programjában gyakran szerepel a Tisza-parti városhoz vezető túra.

Amikor a szemhatáron kiemelkedik a Maros—Tisza szöglet lombkaréja, az ország legmélyebb pontján járjuk az utat. A lapályra meredeken tűz a napfény. Szeged korán érleli izes gyümölcsseit és szívesen ad terméséből az ország és a világ asztalára.

Kádár László

AUTÓS

TURISZTIKA

VÁR A BÜKK

II.

Második bükki túránk útvonala Egerig megegyezik az elsőével. Ezúttal mindenképpen ajánlatos Egerben tankolni, mert benzinkutakban meglehetősen szegény vidékre megyünk. Hajtsunk keresztül a városon — bár maga Eger is megér egy külön kirándulást — s végig a fő útvonalon (a Széchenyi utcán) maradván a felnémeti országúton hagyjuk magunk mögött a város szélső házait.

Felnémeten nem térünk jobbra, Felsőtárkány felé, hanem egyenest hajtunk tovább, Szarvaskő irányában. Lenyűgöző maga az út is, a kanyargó szerpentin fölfele hajló sziklák rengetegében. Nemsokára kiérünk a hegyek közül, baloldalt szeliden hullámzó dombok vesznek a párás messzeség-

be, jobboldalt állnak őrt és maradnak végig kísérein, a bükki „kövek”.

Elsőnek mindjárt a 816 méteres, óriási Bélkő, amelynek lábához simul szeliden Mónosbél. A következő község Belsőfalva, majd Szilvásváradra érkezőnk. Itt álljunk meg egy órára, mert a Bükk egyik legszebb völgyét, a Szalajka völgyét feltétlenül látnunk kell. Autóval nem sokáig mehetünk, mert sorompó zárja el az utat. Am seba, hiszen az egész séta alig tesz ki egy kilométert és a látvány megéri. Pisztrángos halastavak maradnak el mellettünk, majd kitérül a Szalajka völgye, amelynek közepén festői szépségű méztufa-lépcsők során zúdul le a patak vize, nem mindennapos vízesést alkotva.

A zöld jelzés a vezetők, elhagyjuk a drótkötélpálya végállomását, a Szalajka forrását, majd jól nekifohászunkodunk, mert rövid, de

merekek kapaszkodó következik. Felmászunk az Istállóskő barlangjához, ahol a kutatók az őseMBER kezdetleges kő- és csont eszközeit, tűzhelyét találták meg, élénk bizonyosságul annak, hogy a vidéken már 40—50 ezer évvel ezelőtt is élt az ember.

Miután kifújtuk magunkat, sétáljunk vissza a kocsihoz, s folytassuk utunkat Nagyvisnyó, Dédestapolcsány, Mályinka felé. Keresztül hajtunk a kis falun, s ismét a hegyek közé kerülünk. Most ugyanannak az útnak a túlsó végén vagyunk, amelyen első túránk alkalmával Ómassa felől Szentlélekre megindultunk.

Igen változatos és festői hegyek között kanyarog a szerpentin. Jobbról feledhetetlen kilátást kapunk Dédesvárra, de álljunk meg bárhol, mindenütt teljes kincseskamráját tárja elénk a Bükk. Az óvatosságot most is igen ajánlatos, mert

az út keskeny és sok az éles kanyar.

Lassan felérünk a Farkasnyakra, megpillantjuk baloldalt a szentléleki Herman Ottó turistaházhoz vezető bekötőút jelzőtábláját. Haladjunk most el mellette, ereszkedjünk lefelé az úton (az óvatosságot vezető visszacsatlakozás), míg csak, mintegy másfél kilométeres út után a szárazvölgybe nem érünk, ahol majdnem 180 fokot fordul az út. A kanyar „hegyéből” műút ágazik ki, mellette tábla jelzi, hogy a bányai turistaház már nincs messze.

Térjünk erre az útra, s néhányperces — meglehetősen meredek — kapaszkodó után Bányához érkezünk. Állítsuk a kocsit árnyékba, nem lesz több dolgunk vele, míg haza nem indulunk.

Ebédeljünk meg a turistaházban, s ebéd után induljunk az első sétára. A levegő kristálytiszt, alig tudunk betelni vele. Nem csoda: a bányai turistaház 880 méter magasan fekszik. Alig húsz perc az út, s máris a Bükk második legmagasabb csúcsán, a 956 méter magas Bálványon vagyunk. Másszunk fel a Petőfi kilátóra, ahonnan jó idő esetén a Magas Tátrát is láthatjuk, s utána tárgyaljuk meg: érdemes volt-e felkapaszkodni.

A turistaház környéke egyébként szinte tálcán kínálja a rövid, mégis feledhetetlen séták egész sorának lehetőségeit. Hogy csak egyet említsünk, 35 percnyi séta árán érhetjük el Csipkés-kutat, ahol nemcsak a Bükkfennsík valóban fennsége és változatos, vadrögényes panorámájában gyönyörködhetünk, hanem a híres csipkés-kúti ménes páripáiban is.

Elvezzük alkonyatig a nagyszerű levegőt, a pompás kilátást, majd induljunk haza. Megint csak a biztosabb úton, tehát, úgy mint az első túra alkalmából: Lillafüred, Diósgyőr, Miskolc felé.

Szombathy István

Miskolcon az autósok baráti összejöveteleket rendeznek, amelyeken a tagok beszámolnak túraélményeikről, rendszerint vitetett képes előadás keretében, továbbá kicserélik tapasztalataikat és javaslatokat tesznek egymásnak különféle autós túrák útvonalának megválasztására.

A szauna a finnek több-ezeréves fürdőszobája, melyet azonban még ma is nélkülözhetetlennek érznek. Nemcsak fürdő ez, de kultúrájuknak is szerves része, melyben nemcsak testük születik újjá, hanem olyan gondolatok is születnek (— Sillanpää, a híres író szerint —) melyeket másutt hiába keresnénk.

A szauna eredetileg egyszerű faház; belső tere olykor 4×4 lépésnél nem nagyobb; magassága 2—2,5 méter. (Afféle nagyobb falának is beillene.) Benne 2—3 sor lépcsőzetes ülőpad, kőrákástűzhely, facsőbrök, vízmelegítőüst... és jónéhány nyírfalombvirgács. Száraz melege a $90\text{--}100\text{ }^\circ\text{C}$ -ot is eléri, de $70\text{--}80\text{ }^\circ\text{C}$ -nál nem igen alacsonyabb. Elhatároztam, hogy magam is kiprobálom. (Helsinki-ben, múlt év novemberében.) Meztelenül, szótlanul kezdődik itt az izzadás. 6—7 perc múlva patakokban ömlik rólunk a verejték. Páran már a „vastá”-val, evvel a kerek nyírfalombcsomóval kezdik paskolni magukat. Rákvörös lesz a bőrük, pórusaik szinte szemmeláthatóan kapkodnak levegő után.

Valaki a 10. percben felkap egy kályha mellett heverő „merítőkanalet” — mint megtudom: kippo a neve — én némi vizet locsol a vörösén izzó tűzhelykövekre. (Peridotit, porfirrit, gabbro vagy más kiömlésközet ez valamennyi.) A felszálló gőz alig látszik, — túlhevített, $100\text{ }^\circ\text{C}$ -nál melegebb gőzzel van dolgunk — de hallatlan csípőssé, párásan-elviselhetetlenné teszi a levegőt. Ami nem is csoda, mert 30% relatív páratartalomra vagy többre is szokik fel ilyenkor a légnedvesség, — a kövekre locsolt víz mennyiségétől függően...

Bár a hőmérő valamit esett, 2—3 perc után kibírhataatlannak érezzük a páras meleget: testünk már izzadság-párologtatással (ami most megszűnik) nem tud több hőt veszíteni. Bőrünk $45\text{ }^\circ\text{C}$, — rohanás tehát a hideg vízbe! A novemberi tengervíz itt $7\text{--}9\text{ }^\circ\text{C}$ os lehet, — valóban csak egy ugrásra van a szaunától. Bátoratlanul belemertülök s örömmel állapítom meg, hogy még élek. S nem is tűnik oly hidegnek! Kényesebb társaim a mosdó zuhanyait csavarják hideg-

VIKEND HELSINKIBEN SAUNA, A TARTÓS IFJÚSÁG FÜRDŐJE

re. A szauna melege és a víz hőfoka közötti mintegy $90\text{ }^\circ\text{C}$ hőkülönbség alig tűnik fel. És mindenki kedve, tettségére szerint hűl le: a szabad vízfolyásban, egy hidegvíz-medencében vagy éppen a hideg zuhanyok alatt — mert itt teljes a fürdő demokrácia. A hideg víz megváltásként hat, bőrünk a jelentős különbséget csak sűrű tiszúráások érzetével regisztrálja.

De csak rövid e lehülés — a testünkben kóborló sok meleg miatt meghülésről szó sem lehet. Pár tempó úszás is jólesik a hideg vízben; utána ott a meleg vagy langyos zuhany, a masszázs, vagy — maga a szauna, mely időközben újra csontszárazra szikkadt; a menyeyezet s a falak porózus fa-anyaaga majd minden nedvességet magába szívott.

Párperces lehülés után — melyet nyáron szabadban való szellőzés keretez — kezdődhet hát egy újabb izzasztó-menet, — az elsőhöz hasonlóan. Megint a hagyományos 10—12 perc... Vannak persze túlzók, fegyverek, rekordhajhászok, akik még azt is megvárják, amíg egy tojás keményre fő az izzasztókarzat legfelső emeletén. (Ezeket: bár csodáljuk, ámde nem követjük.) Miközben derekasan megizzadunk újból, bőrünk-ről fakésszel szorgosan lesimítjuk az izzadságot. Kísérleti szaunákban ilyenkor a test belsejében — fűzfangos thermo-elemekkel — $39\text{ }^\circ\text{C}$ körüli hőmérsékletet is mérnek az orvosok, amit a német kutatók egyrésze „gyógyító láz” néven szeret

emlegetni. Vannak, akik 1 liter nedvességvesztéséget is elérnek a szaunában; nagyrészt ettől van a jelentős súlyvesztés, amelyet a fogyókúrások oly nagyra tartanak.

De — $100\text{ }^\circ\text{C}$ -nak is egy a vége —: újból kirohanás következik a hidegbe, mint fent. (Majdnem Zrínyinek érzem magam!) Vannak téli túlzók, akik hóban hemperednek, jéglyukak alá merülnek.

Nem is kötelező szélsőségek ez — bár nem is olyan ritka. De nekem elég a $10\text{--}12\text{ }^\circ\text{C}$ -os víz is, vagy a „jeges” zuhany. Két szembenálló, vékony sugarú erős zuhanyt forróna és hidegre állítok, s ide-oda cikázom a kettő között. És lám: a szokatlan váltófürdőt bőröm azzal hálálja meg, hogy nem is közvetíti már külön a hideg s meleg érzést az agyközpont felé. Egyetlen bizsergő tiszúrárs-ingert érzek már csak, bármelyik zuhany alatt vagyok; — mondhatom, felsége érzés! Nem is hagyom én ezt abba egyhamar!

Már a harmadik izzasztómenetre invitálnak finn barátaim. „Kytos” (köszönöm) — mondom, ez sok lesz az én közep európai szívemnek.

Inkább átadom magamat egy barátságos, őszhajú döngönyöző-nemtő avatott ökleinek és keféinek. (Nem kisebb személyiség ő, mint az ünnepelt Linholm aszszony!) Érdesszövetű indiai szívaccsal nyomósitja a szappanos masszázst, melynek minden gesztusa hagyományos rituálé szerint megy végbe.

Masszázs végeztével langyos-hideg tömlőkből árad az áldott lemosó-víz. Úgy érzem, lelkemig megtisztultam, s pórusaimnak valóságos baktériumölő hatása van.

Nem csoda, ha újjászületve megünnel be ezután a híres Humallahti-szauna meghitt társalgójába ($20\text{--}22\text{ }^\circ\text{C}$!), ahol már kérdő mosollyal vár a kedves Armas Palamaa és Martti barátom, a Szauna Bizottság főtitkára. (E társaság felkérésére tartottam előadást Helsinki-ben Budapest gyógyvizeiről.) Közlöm velük, hogy hangulatom kitűnő, csak győtrő szomjúságot érzek. Ezen egy „Sima” segíthet — mondják ők. Igazuk is van. A „Sima” egy finom, szénsavas mazzel kevert sörféleség, — „márc”-nak is nevezik nálunk az ilyet, — amit Szent János napja alkalmából készítenek. Áldom is érte Szent Jánost, mert úgy érzem, ennél jobbat sohasem ittam!

Persze, szíves vendéglátóim vendégkönyvében is megörökítem a kedves estét. „Felejthetetlen” és „pompás” csak a szerényebb jelzők, és bármennyire rőstellem a superlatívuszokat — valamennyi őszinte meggyőződésből fakad. Úgy érzem, egy életre rabja lettem az igazi finn szaunának. Ennyit megérdemel azért, hogy legalább 10 évvel fiatalított...

A csöndes beszélgetés során újabb megtudom, hogy Suomi-ban (kb. 4,5 millió a lakosa) ma már vagy 500 000 szauna működik. (Pedig nincs is ingyen melegvízük, mint minékünk — sóhajtok szégyenkezve.) Itt még a fürdőszobás otthonok lakója is szaunázik — hetenként legalább egyszer!

Hát a mi turistáink — gondolom tévován — és sportolóink a Mátrában, balatonai campingekben, Pál-völgyben, Jósavfőn; — parasztjaink faluhelyen — nem örülnének egy ilyen remek, olcsó kis fürdőnek? Azt hiszem, igen.

Persze, nem elég, ha ezen én egyedül gondolkodom.

(De most veszem észre, hogy a beszámoló hevében, sem a szauna lényeges hatásairól, sem a műszaki részletekről nem szóltam egy árva szót sem. Talán majd máskor — ha a „Turista” és a többi hazai turista is úgy akarja!)

Bauer Jenő dr.

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

TURISTA SZEMMEL A FEKETE TENGEREN

III.

Istanbul — a minaretek városa, ahol több, mint százaz karesú minaret szökik az ég felé. Másutt gyárkémenyek — itt keces minaretek teszik jellegzetessé a város képét. Oldódik a reggeli páras félhomály, s kibontakozik előttünk a kikötő óriási hajóforgalma. Nem tudom ki hogy van vele, de engem mindig csodálattal töltenek el a hatalmas testű tengerjáróhajók. Fekete, vagy fehér acéltestűekkel, piros, sárga kéményeikkel gyönyörű látványt nyújtanak. Méltóságteljesen úsznak a kikötő vizében, míg a kis vontatógőzösök szuszogva sürgölődnek körülöttük. Időnk mostoha, mire kikötünk, megered az eső.

Először léptem török földre. Nagy múltú várost köszöntök. Istanbul alapításának történetét a mondák homálya fedi. Bizonyos, hogy az Aranyszarv és a Boszporusz között elnyúló földnyelv, már i. e. VI—VII. században lakott hely volt. Történeti kutatások bizonyítják, hogy az első települést a város úgynevezett Szeráj-csúcsán a dórok alapították, melyet vezérükről Bizasról, Bizantióknak neveztek el. A várost sokszor elpusztították, feldúlták. 324-ben I. Konstantin Bizáncot fallal veszi körül és a Keletrómai Birodalom fővárosává teszi meg. A Birodalom szétesése után, Bizánc a régi impérium örökébe lépett. Olyan egységes és erős volt, hogy évszázadokon keresztül ellenállt minden támadásnak. A keresztshadjáratok megindulásakor Bizánc hatalma

megingott. 1204-ben latin császári birodalmat alapítottak itt, és csak 1261-ben sikerült a bizánci császárnak a várost visszahódítani. A török előnyomulás következtében azonban Bizáncot az elszigetelődés és a pusztulás fenyegette.

II. Mehmet 1453-ban elhatározta, hogy véget vet a város függetlenségének, elfoglalja Konstantinápolyt. 53 napos ostrom után elesett a város és vele az utolsó bizánci császár, XI Konstantinos. Ettől a naptól kezdve Istanbul nevet kapta és fővárosa lett a török birodalomnak. 1932. szeptember 13-án Törökországnak új fővárosa lett, az ázsiai Ankara. De Istanbul hagyományos kereskedelmi és kulturális élete révén továbbra is az ország központja maradt. Az ország 28 millió lakosából közel másfél millió itt él.

Ezt volt alkalmunk tapasztalni is. Ahogy kiértünk a kikötő épületéből, olyan zűrzavar, láрма, zsilvaly fogadott, hogy hirtelen nem tudtuk merre kapkodni a fejünket. Hiába, ez már Ázsia! Az érdekes, színes város utcáin hemzsegek az emberek, főleg a szúrós, fekete szemű férfiak. Nőt csak elvétve látni az utcán, de azt is csak nappal, mert estére már nőnek otthon a helye. Az utca csak a férfiaké.

A Kék-mecset bejárata

Végre megérkeztek az autóbuszok, amelyekkel körülvisznek bennünket a városba. Idegenvezetőnk figyelmeztetett, hogy akinek nem jutott hely az szálljon le, mert az autóbuszban állva utazni tilos és életveszélyes. Sokat hallottam már az istanbuli közlekedésről, a török Kreszről, de a valóság a legvadabb álmaimat is felülmúlta. A gépkocsireneteg — melynek 50%-a taxi — nyüzsgő összevisszaságban valósággal összeolvad. Előzés jobbról, előzés balról és kiabálás minden irányból. Az jut előre aki ügyesebb, erőszakosabb. Ez az egyetlen törvény a közlekedésben.

Első utunk a Galatai-toronyhoz vezetett, melynek tetejéről gyönyörű kilátás nyílik a Boszporuszra, az Aranyszarv-öbölre és az alatta elterülő Istanbulra.

A tornyot 1348-ban építették, öroronynak. A Boszporusz hajóforgalmát és a tüzeket vigyázták innét. Idegenvezetőnk kihasználja a várakozások perceit és elmeséli, hogy a Galatai-torony mögött 1453 áprilisában a várost oszmló török csapatok, hajók vontatására alkalmas utat, fapadozatot építettek, s ezen az úton a Boszporusz szorosból az Aranyszarv öbölbe vontatták 80 hajójukat. A város legyőzését ez az akció könnyítette meg.

Autóbuszunk közben felkapaszkodott arra a dombra, amelyen Achmed szultán mecsetje, másnéven a Kék mecset áll. A Kék mecset szépségét szóban visszaadni nagyon nehéz. II. Achmet szultán olyan templomot akart itt építeni, amely túlszaz az Aja-Szófián, mely még 325-ben épült. Akkor még fatetőzetű, egyszerű bazilika volt. Utána kétszer leégett, míg végül Justinianus császár parancsára a birodalom legpompásabb templomává emelték. Öt éven át tízezer ember építette a legértékesebb márványkövekből. Az egyszerű bazilika helyén ma egy 80 méter hosszú, 70 méter széles építészeti remekmű áll. Az építkezés állítólag 360 mázsa aranyba került. Ezt kellett a Kék mecset építőjének túlszárnyalnia, ami a legnagyobb mértékben sikerült is.

A Kék mecset ma a legszebb és legszentebb templom egész Istanbulban. Nevét azúrkéék csempével kirakott kupolájától, falától s oszlopaitól kapta. Papucsot húztunk s beléptünk az óriási csarnokba, amely szőnyeggel van borítva s harmincötezer hívő befogadására alkalmas. A kétszázhatvan színes ablakon beáradó fény, szemet gyönyörködtető kétséget áraszt. Az imafülkében látható a fehérmárványba beépített mekkai szent Kába-kő egy darabja.

A műemlékeknél nagy az idegenforgalom. Ezt bizonyítja a török népművészeti cikkeket árusító kereskedők s a levelezőlapot, rágógumit, apró emléktárgyakat árusító gyerekek hada. A 6—10 éves gyerekek iskolaidőben így keresik kenyerüket. Legtöbbjük szutykos, de hangos és élelmes.

Ahogy őket néztem,

Halárusok az Aranyszarv öbölben. Háttérben a galatai torony

eszembe jutott a hazájából elűzött haladó költő, Nazim Hikmet gyermeke utáni vágyódásáról írt gyönyörű verse:

Nézek a nagy üvegen át:
játékszer az egész világ,
Ti édes farkasok, medvék
s repülő, ki nem öltél még,
ti hajók, kéménytek arany,
s te autóbusz: csupa fény.
Istanbulban van egy fiam
hat éves lett már az idén.

Utunk ezután a Topkapi-Szeráj múzeumhoz vezetett. A szeráj udvarát jobbfelől tíz jellegzetes kéménnyel épült konyhaépület határolja. A helyiségben most értékes kínai, japán, európai és török porcelángyűjtemény látható. A konyhaépülettel szemben megtekintettük a vezérek tanács-termét. Az egymás iránti bizalom itt akkor sem volt túl nagy. A falba épített aranyrácsos ablak pl. azt a célt szolgálta, hogy a szultán láthatatlanul kihallgathassa vézei s vendégei tárgyalásait.

II. Szelim egykori fürdőházában rendezték be a kincsestárat. A briliánsokkal kirakott dohányszelencék, tükrök és a különböző dísztárgyak között a legjobban megragadott Iszmail sah 25 000 gyöngyszemmel díszített arany trónja, amelyet Perzsia meghódításakor szállítottak Istanbulba.

— Még a háremet nézzük meg — szóló kísérőnk — mert már kezdtünk elfáradni — s aztán elindultunk vissza a hajóra. A há-

A Topkapi Szeráj múzeum. Előtérben a szultán „hancürozó” terme

rem megtekintése, az igazai megvallva, felvillanyozta a fáradt csoportot.

A szerájnak ez a része építészeti teljesen áttekinthetetlen. A szultánok a hárem épületéhez állandóan újabb és újabb épületszárnyakat építettek. Ők maguk is itt laktak s a hárem kapuját csak a szultán s közvetlen hozzátartozói lépheték át. A kapu mellett levő épületben laktak a fekete eunuchok, akik a hárem rendjéről gondoskodtak. A háremhölgyek elhelyezése, lakosztálya nem volt egyforma — mivel a háremhölgyek között sem volt egyenlődsé. Képességeik szerint osztályozták őket. Egy-egy háremhölgynek négy szolgálólánya volt. A hárem legszebb helyisége a gyönyörűen berendezett szalón és III. Murát hálószobája. Megtekintettük még az úgynevezett „hancürozó” szobát ahol a szultán kiválasztotta a hangulatának legmegfelelőbb háremhölgyet.

Kísérőnk közben elmondta, hogy ismer egy régi há-

remhölgyet, aki itt lakik a városban. Az idős hölgy sok érdekes dolgot mesélt neki a szeráj életéről. De kísérőnk csak férfiaknak volt hajlandó nyilatkozni, így hát a háremről szóló beszámolómat kénytelen vagyok befejezni.

A nagy bazárhoz vezető úton módunkban volt jobban körülnézni. A város egyes utcái között több évszázad különbség van. A modern vasbeton épületek mellett vannak olyan faházak, melyek csak valami csoda folytán nem dőlnek össze. A főútvonalak viszonylag tiszták, de a mellékutcák bizony piszkosak. Istanbul távolról csodálatos-

érzi az ember, hogy becsapták. És nem is igen téved.

Az első fedett bazár II. Mehmet szultán építette. Azóta a bazár már sokszor leégett, legutoljára 1954-ben. De úgy látszik elpusztíthatatlan, mert jelenleg is számos fedett utcája s hat-ezer kis boltja van. Külön utcáik vannak a szűcsöknek, bútorkereskedőknek, fűszer- és gyarmatárusoknak, cipőboltosoknak. Érdekes, hogy a modern formájú, pehelykönnyű női cipőknek is olyan felhajló orruk van, mint az aranyzárral hímzett gyönyörű török papucsoknak, melyeket férfiak, nők egyaránt vásárolták.

Az idő hamar elszaladt. Indulni kellett vissza, a hajóra. Mire kiértünk a bazárból, már esteledett. Istanbul fénye ragyogtak, mint a drágakövek. A jótékony fények — és árnyak elmosták a nappal oly szembetűnő ellentéteket, és keleti pompával vonták be a várost. Gyalog mentünk a nyüzsgő sokaságban. Nő létemre, kicsit kényelmetlenül éreztem magam a rengeteg férfiember között. A török nők ilyenkor már nem mozdulnak ki otthonaikból.

A Galatai-hídra érve, enyhe rosszullet fogott el. A pontonokon épült két-szintes híd ringása, hatalmas forgalma már nem fáradt idegzetűeknek való. Felül közlekednek a járművek és a gyalogosok, alul vannak az üzletek, a halárusok, a hajójegypénztárak, utazási irodák stb. Ide látszik a másik ponton híd is, — az Atatürk. Mindkét hidat reggel középen kinyitják, hogy az öbölből a tengerre úszhassanak ki a hajók.

Gazdag élményekkel telve, lassú tempóban vonszoltuk magunkat a kikötő felé. Csak amikor a mi kedves hajónk barátságos fényeit megláttuk, élénkültünk fel újra. A friss zuhany és a jóízű vacsora egyelőre minden más élményt elhomályosított bennünk. Egy utolsó pillantás az esti fényekben csillogó városra.

— Búcsúzunk tőled Boszporusz gyöngye — Istanbul!

M. G.

CAMPING

Az utazási könnyítések eredményeként igen nagy az érdeklődés a külföldi campingek iránt. A baráti országok táborhelyei közül eddig leköztük a Szovjetunió (1963 augusztusi szám), Csehszlovákia (1964 februári szám) és Lengyelország (1964 márciusi szám) campingjeit. Több olvasónk kívánságára a számunkban a Német Demokratikus Köztársaság valamennyi olyan városának és községének teljes jegyzékét megadjuk — körzetenkénti bontásban —, ahol campingek találhatóak. Ezek:

BERLIN. Berlin-Köpenick.
COTTBUS. Briesensee — Dollgen — Goyatz — Grossärchen — Höhenbrück — Jette — Koblenz — Lamsfeld — Laue — Löbenaue — Lübben — Merkwerten — Mühlrose — Neustadt — Schlepzig — Schweinitz — Seehausen.

DRESDEN. Bleihain — Kipsdorf — Königshain — Kreba — Langburkersdorf — Lichtenhain — Malter — Obbersdorf — Ostrau — Ottendorf — Paulsdorf.

ERFURT. Bad Berka — Etterwinden — Frankenhain — Hellingenstadt — Mühlhausen — Nohra — Sondershausen — Tambach-Dietharz — Weimar — Willrode.

FRANKFURT (Oder). Adamshoffnung Altruppin — Bad Saarow — Berkenbrück — Biegen — Burg — Damsdorf — Eckersdorf — Erkner — Finow — Finkenherd — Gross-Schönebeck — Gross-Ziethen — Grünheide — Joachimstahl — Kahlenberg — Klosterfelde — Lanke — Limsdorf — Mixdorf — Müllrose — Münchenberg — Obersdorf — Peetzg — Prötzel — Stefensee — Schernsdorf — Schönwalde — Sophienstadt — Spreau — Wendisch-Rietz — Woltersdorf.

GERA. Altenbeuthen — Berga-stadt — Dreba — Elsterberg — Erne — Gösitz — Gräfenwarth — Hainspitz — Heinersdorf — Hummelshain — Jena Kahla — Kloster — Langenwetzendorf — Mohlsdorf — Naidenberg — Nitzschareuth — Oelknitz — Plothen — Porstendorf — Pöllwitz — Reitzengeschwenda — Röppisch — Sallburg — Saaldorf — Unterwellenborn — Weida — Wilhelmsdorf — Zeulsdorf — Ziegenrück — Zöllnitz.

HALLE. Ahlsdorf — Arneburg — Artern — Auerberg — Babben — Bad Frankenhäusen — Bad Dürrenberg — Bad Kösen — Bad Bibra — Ballenstädt — Bernburg — Breitenstein — Breitung — Burkersroda — Coswig — Eccertsberga — Freiburg — Friedrichsbrunn — Gerode — Griebow

— Güntersberge — Harzgerode — Jessnitz — Klecken — Markwerben — Mertendorf — Möhlau — Muldenstein — Neidschütz — Neudorf — Oldisleben — Piesteritz — Plötzkau — Quetzdörsdorf — Ratsfeld — Rosla — Rotta — Rosbach — Sachsenburg — Sandersdorf — Schmon — Schönburg — Schwiederschwende — Seeburg — Soderleben — Steinhaleben — Stollberg — Stolberg — Strassberg — Thale — Utrungen — Wettelrode — Wippra — Wunsch — Ziegelroda.

KARL-MARX-STADT. Ansprung — Brand-Erbisdorf — Ehrenfriedersdorf — Geyer — Höfchen — Johannegeorgenstadt — Klingenthal — Kühnhaide — Lauenhain — Langenhessen — Markneukirchen — Meerane — Mittweida — Rautenkranz — Neudorf — Pochau — Pöberschau — Rauschwitz — Reinsberg — Ringethal — Rochsburg — Schönheide — Schöneck — Seiffen — Taltitz — Tannenber.

LEIPZIG. Bad Düben — Colditz — Dahlenberg — Dommitsch — Durchwehna — Falkenberg — Grimma — Grosspösa — Leipzig — Markkleeberg — Mertendorf — Mutzschen — Naundorf — Ochsenaal — Pressel — Schildau — Schmannewitz — Schöneiche — Tannenhain — Torgau — Wernsdorf — Wildenhain — Windischleuba.

MAGDEBURG. Apenburg — Arendsee — Arneburg — Genthin — Halberstadt — Haldensleben — Havelberg — Ivenrode — Kammern — Kletz — Magdeburg — Möllenbeck — Schönhausen (Elbe) — Schönfeld — Stiege — Vehlga.

PCTSDAM. Altruppin — Belzig — Blossin — Brandenburg — Briest — Brieselang — Caputh — Dippmamsdorf — Ferch — Ferchesar — Flechen — Zechlin — Fürstenberg/Havel — Geldow — Gortz — Grosserlang — Mermersdorf — Himmelpfort — Hohenferchesar — Kablo — Kalinchen — Ketzür — Klein Kreuz — Kleinköris — Kleinzerlang — Klausdorf — Köthen — Lehnin — Luhme — Lünow — Märkisch-Buchholz — Menz — Molchow — Phöben — Prieros — Pritzerbe — Raben — Rangsdorf — Radel — Rietz — Stechow — Steckelsdorf — Teupitz — Tornow — Wansdorf — Wusterhausen (Dossen) — Wusterwitz — Zechlin — Zechliner Hütten — Zernsdorf — Zesch Zootzen.

NEUBRANDENBURG. Ahrensberg — Blankenförde — Boitzenburg — Brüssow

— Buchholz — Canow — Carwitz — Damenten — Diemitz — Dorgun — Drosedow — Feldberg — Fürstensee — Gorchendorf — Godendorf — Gross-Quassow — Jabel — Kleintrebbow — Krümmel — Kratzeburg — Krugsdorf — Kummerow — Laschendorf — Lichtenberg — Löchnitz — Ludorf — Lychen — Malchow — Meesiger — Mirow — Murchin — Neudorf — Nossentiner Hütte — Parmen — Priepert — Penzlau — Rachlin Röbel — Schwartz — Silz — Stresen — Stuer — Templin — Teterow — Thuro — Trebbow — Userin — Ückeründe — Waren (Müritz) — Weltzin — Wesenberg — Wildberg — Wokuhl — Wolfshagen — Wothe — Zirtow — Zislou.

ROSTOCK. Ahlbeck — Altfähr — Alt-Reddewitz — Altenkirchen — Baabe — Bad Kleinen — Bansin — Binz — Boltenhagen — Born — Boiensdorf — Börgernde — Rethwisch — Dähsdorf — Dierhagen — Dranske — Dranske-Berkenberg — Elmenhorst — Fuhlendorf — Glöwe — Graal-Müritz — Gramkow — Insel-Poe — Kamminke — Klausdorf — Korswandt — Kröslin — Kühlungsborn — Lietzow — Loitsin — Lohme — Lubmin — Loddin — Lütow — Middelhagen — Neundorf — Neukloster — Pepelow — Pre-row — Dars — Potbus — Putgarten — Puchten — Pudagle — Rappin — Rerik — Reinberg — Ribnitz-Damparten — Rostock — Sassnitz — Sellin-Thiessow — Trassenheide — Ummanz — Ückeritz — Walmsdorf — Warthe — Wieck-Darss — Wismar — Zierow — Zinnowitz — Zudar.

SCHWERIN. Goldberg — Krakow a. See — Lenzen (Elbe) — Leichten — Mühlrosin — Neupeserin — Parchim — Plau a. See — Seehof — Zarentin.

SUHL. Elsfield — Eschemthal — Floch — Gebs — Grossbreitenbach — Ilmenau — Kattzhütte — Kattzhütte — Oelze — Manebach — Meiningen — Oberhof — Schalkau — Scheibe Alsbach — Schmiedefeld — Schmück — Schmücke — Schnatt — Sonneberg — Steinbach-Hallenberg — Themar — Suhl — Urnschausen — Veilchenbruh — Wichtshausen.

Az NDK campingjeiben naponta és személyenként másfél német márkát fizetnek, helyfoglalási díjként. Személygépkocsi után naponta 1,-, motorkerékpárért 0,30, kerékpárért 0,20 német márká parkolási díjat kell fizetni.

Dr. Sz. R.

FOTÓPÁLYÁZATOT INDÍTUNK

Előző számunkban jeleztük, hogy május 1-től december 1-ig bezárólag fotópályázatot indítunk.

A FOTÓK TÁRGYA: 1. Ember a természetben, 2. Tájképek az év minden szakából, 3. Képek az állatvilágból.

MERET: legalább 13 × 18-as színes, vagy fekete-fehérben.

DÍJAK: I. DÍJ: 500 FT, II. DÍJ: 300 FT, 2 DB III. DÍJ: A 150 Ft; IV. DÍJ: 106 FT.

Az elbírálás után — amelyet a Magyar Természetbarát Szövetség által kijelölt zsüri fog megjeíteni — a képeket a pályázóknak visszaadjuk, de fenn tartjuk a jogot, hogy azokból későbbi közzétételre visszatartsunk, amelyekért a szakosos honoráriumot megfizetjük.

A képek hallapján a táj pontos megnevezését, valamint a szerző nevét, lakcímét fel kell tüntetni.

A képeket: Turista Szerkesztősége, Bp., V., Rosenberg házaspár u. 1. címre kell beküldeni.

A TISZÁNTÚL
BÜSZKESEGE

a szarvasi Arborétum

Eszak-Amerikából származik a Sima fenyő (Várday felv.)
Az Arborétum egyik romantikus részlete (Tákos felv.)

Az igazi természetbarát nemcsak a hegyvidék romantikájában találhatja meg a természet szépségét. Az országot járó turistának az Alföld sajátos, egyéni hangulata is marandó, szép élményt adhat. Biztosan sokan hallottak már a Holt-Körös-ág partján elterülő világhíres szarvasi Arborétumról. Kellemes hétvégi pihenőre ide hívjuk azokat a kirándulókat, akik valóban barátjai a természetnek.

A Tiszántúl közepén, ahol a Nagy-Alföld szélsőséges időjárása uralkodik, Szarvas községtől 20–25 percre található az Arborétum. Története messzire, a XVIII. sz. végére nyúlik vissza. Ebben az időben Szarvason még majdnem teljesen ősi állapotok uralkodtak, az emberek életét, gazdálkodását jórészt a természet irányította. A község környéke erdei, mezei és vízi vadakban bővelkedett, erre utal a helység neve is és címerében az ugráló gímszarvas.

Szarvas 1798-ban a Bolza-család öröklé. Bolza József, Ferenc császár testőre, vagy ahogyan becézték „Pepi-gróf” a kor divatja szerint és a schönbrunni császári park példáját követve külföldi fákat hozat kastélya köré az Anna ligetbe. Schönbrunn facsemetéi és magvai elindulnak beárnyékoló kocsikban, szalma között, ládákban, cserepekben — Szarvasra. A gróf azonban nemcsak a kialakuló anna-ligeti parkba ültetett fákat, hanem a mai Arborétum magasabb területeire is, amelyeket a Körös áradata nem öntött el.

Az Arborétum területe akkor vált értékessé, amikor 1892–1896-ban a Körös szabályozása folytán mentesült az árvízről. Az akkori tulajdonos, „Pepi-gróf” unokája, Bolza Pál kezdte meg a mai Arborétum telepítését. Először áttelepítette az Anna

liget értékes fenyőit, lombosfáit, cserjéit, később rokonai kapcsolata révén a vácrátóti Arborétumból kapott igen értékes növénymaganyagot.

A testőrkapitány Bolza József, a „Pepi-gróf” tehát nemcsak az anna-ligeti park kezdeményezője volt, hanem a mai Arborétumnak is. Az utód — Bolza Pál — kegyeletes megemlékezésül ezért adta az Arborétumnak a „Pepi-kert” nevet, akkor, amikor az elképzelésben is nemes terv teljességében kibontakozott.

A kert a felszabadulás után állami kezelésbe került, 1950-től kezdve az Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézet (ÖRKI) hatáskörébe tartozik. Allamunk, fenntartására nagy gondot fordít. Az Arborétum magvaival, csemetéivel hozzájárul az erdőültetéshez, futohomokmegkötéshez, kopárok javításához.

A Pepi-kert kb. 40 000 db növénye 1092 növényfaj és változat között oszlik meg. Találunk olyan féltékenyen védett ritkaságokat, mint a 26 m magas 355 cm kerületű mammutfenyő, vagy az északamerikai őshazájú 20 m magas 2 m körméretű mocsári ciprus. Sokan megcsodálják a turkesztánból származó hatalmas virágfűzérű „Kleopátra tujét”, a pampaszfüveket vagy a mexikói kaktuszokat.

A látogatók számára katalógus készült, számozása és a fák jeltáblázása lehetővé teszi a biztos tájékozódást. Ha séta közben elfáradtunk, a kert legszebb helyein elhelyezett padokon élvezhetjük az Arborétum romantikus hangulatát és nyugalmát.

Tavasszal és ősszel festői szépségben díszlik az egész növénykert. Április–május hónapokban virágbaborul az egész kert. A különböző fajtájú növények nem egyidőben virágnak, így a látogatót tavasszal vala-

melyik növény mindig gyönyörű virággal fogadja. Ősszel, levélsárgulás-kor, lombhullatáskor a színskála összes változatait felvonultatja a természet. Talán ilyenkor a legszebb a kert, a sárga, barna, vörös színfoltok közül méltóságtelesen emelkednek ki a hatalmas örökzöld fenyőóriások.

Az Arborétumba látogató vendégek száma tavaly jóval tízezer felett járt. Középiskolák, egyetemek tanulmányi jelleggel csoportosan keresik fel. A külföldi vendégek is elragadtatással járkálnak a kert útjait.

1963-ban az ÖRKI vendégei, részére korszerű vendégház épült az Arborétumban. Bolza Pál volt kastélya, ma a Kutató Intézet rendben tartott, műemlékké nyilvánított épülete.

Az Arborétumot egyik oldalon a Holt-Körös határolja. A holtág hangulata, romantikájában a Tiszát juttatja emlékezetbe. Partjait, szemben a „Pepi-kerttel” nyaralók, vikendházak húzódnak. A parti nád csendjét egy-egy evezőcsapás zavarja meg, ilyenkor riadt vizimadarak ropognak fel onnan. A Holt-Körös, Szarvas lakosságának vízisport- és üdülési lehetőséget biztosít, a nádasokban a horgászok lesik a harapást.

Budapest és Szarvas között a közvetlen autóbusszjárat és a reggeli és esti gyorsvonatpár jó összeköttetést biztosít. A helyi MÁVAUT járat pedig a turistákat egészen az Arborétum bejáratáig szállítja.

Az utóbbi években rohamosan emelkedő látogatottság bizonyítja, hogy „felfedezték” a szarvasi Arborétumot. Élményei, marandó emléket jelentenek minden természetbarát számára.

Várday György

Képeslapok KUBÁBÓL

Partrészlet Varadero-ban

Azt hittem, sokat tudok a távoli szigetről, hős népéről, győztes forradalmáról, örömeiről, gondjairól. Mégis, amikor eldől, hogy utazom, napokig éjjelnappal bújtam a róla szóló könyveket, folyóiratokat, képeket és a térképet. Vagyis azt tettem, mint minden külföldi utam előtt, ha ismeretlen országba készültem.

Hamarosan kiderült, hogy régebbi és újonnan szerzett ismereteim jóval szegényebbek, hézagosabbak, mint gondoltam.

Az első csalódás nem sokkal azután ért, hogy a hosszú légi utazás után Havana repülőterének betonjára léptem. Itt jöttem rá ugyanis, hogy még az ország nevét se jól tudom.

— *Ez hát Kuba!* — kiáltottam fel lelkesülten.

— *Szi kompanyérosz... Khuuu-bá!* — valahogy így ejtette ki hazája nevét Xiomara.

Khuuu-bá... Khuuu-bá...

Az idegen, ha mégoly barát is, hiába próbálgatja, Xiomarát nem képes utánozni. Leírni pedig egyenesen megoldhatatlan feladat. Mert ahogyan a csinos fiatal asszony ajka mozdul, a négy betűből álló név dallammá nemeseedik.

Nagyon megbántam, hogy nem tanultam zenét, így szegényebb maradok én is, az olvasó is: nem tudtam hazája nevét Xiomara piros ajkáról lekottázni.

De fülemben cseng még most is, és azt hiszem, hogy azt a Kubát, amelyről Xiomara ajka dalol, soha elfeledni nem fogom.

NEONFÉNY ÉS TÖRTÉNELEM

Jóbarátom még 1958-ban a gyufa skatulyáról átképezte magát a szálloda-címke gyűjtésére. Ez a változás az én életemre is döntő befolyást gyakorolt, mert ettől kezdve nem a

trafikokat, hanem a szállodák portáit bújtam külföldi útjaim során.

Igy vetődtem el a londoni Hotel Hilton portájára, ahonnan megfelelő számú címkével, és a nagy amerikai szálloda tröszt prospektusával távoztam. A színes nyomású füzetecske nagyszerűen sikerült fotói ismertették meg velem Madrid, Santiago de Chile, Stockholm, Tokio, Rio De Janeiro, s az öt világrész tucatnál több világvárosának fényűzően berendezett Hilton szállodáit.

Emlékszem, különösen megnyerte tetszésemet a Hotel Habana Hilton 25 emeletes felhőkarcolója. El kellett ismernem, a tröszt nem szűkmarkú. Ami jó és drága, ami szép és modern, azt mind beleadta és beépítette ebbe a szállodába.

A Hilton tröszt részvényeinek árfolyama az amerikai tőzsdén — akárcsak a szállók épületei, — a felhők magasságáig szökkennek fel. Úgy látszik, minden számításuk bevált. Vagy mégsem?

Mindez pillanatok leforgása alatt jut az eszembe, ahogy itt állok a havannai „Hilton” bejárata előtt.

A magasba nézek, s ahogy tekintetem egyre feljebb siklik az emeletek során, elégedetten konstátálom, hogy a felhőkarcoló pontosan olyan, amilyennek az egykori prospektusból megismertem.

Ott azonban a 25. emelet fölött mintha valami különbözne a régitől...

Valóban: a hatalmas neon-betűk közül néhányat kicseréltek.

Igy hát a régi név, a „Hotel Habana Hilton” helyett új neonsor ragyog ott a magasban: „Hotel Habana Libre”.

„Habana Libre...” „Szabad Havanna...”

Azóta, hogy a londoni prospektust kinyomtatták, közbeszólt a történelem, amely hatalmasabbnak bizonyult a Hilton trösztnél.

Néhány betű változott a homlokzaton: „Hilton” helyett — „libre”. Néhány betű csupán, de egyben egy csodálatos fejezete a legújabb kor történelmének.

Habana Libre... Szabad Havanna...

Ez a cím nemcsak a szálloda homlokzatára jó, hanem tömören fejezi ki az idők változását, a történelmi igazságot, mert amit ott a magasban, közel a csillagokhoz a neon-betűk fénye hirdet, igaz valóság — Havanna szabad!

Megtanultam, hogy a szálloda prospektus is történelemkönyv. Am a folytatást már nem a Hiltonék írták.

TURISTAHÁZ

Az előbbi fejezetből kiderül, hogy a Hotel Habana Libre nem az a kimondott turistaház. Belső berendezéséből: a luxus lakosztályokból, elegáns szalonjából, kiállítási csarnokaiból, bárjaiból nem nehéz azt a következtetést levonni, hogy más célokat szolgál.

Luis Cambo, új havannai barátom, a figyelmesség megtestesítője — látva sóvárgásomat a turisztika iránt — meghívott egy havannai turistaházba.

„*Elő a szöges bakancs!*” kiáltással ugrottunk fel a zsúfolt mikrobuszra, s hipp-hopp, nem telt bele egy óra, megérkeztünk a Rio Cristall parkba.

A dimbes-dombos terepet gondozott fű borítja. Jól esik rajta a séta. A dombok megmászása nem okoz különösebb problémát, hiszen a legmagasabb dombocská sincs feljebb 8—10 méternél a tenger színe fölé.

Havanna látképe

Van itt patak látványos vízeséssel, a táj jellegébe illő híddal. Trópusi fák ezrei a fauna sokrétűségéről vallanak, a patakparti bambuszok tetején pajkos madárkák himbáltatják magukat a könnyű szélben.

S ott, ahol a legszebb királypálmák karcsú törzsei fehérlenek, s haragoszöld koronájuk nyitott napernyők módjára szűri a tűző nap sugarait, ott a turista-ház. Falán a fehér márványtábla csaknem két évszázad történelmét sűríti: Ez a ház 1790-ben a közeli cukorgyár rabszolgáinak lakóhelyéül szolgált, majd 1854-ben zárdának alakították át. A kubai forradalom győzelme 1960-ban turista-házat létesített benne.

A vakító fehér abroszos asztaloknál a mestergereidás étteremben, s künn a

Rabszolgák lakásából turistaház

A XVIII. század építészetének egyik remeke, a Catedral tén, a régi Havannában

túgas tornác alatt a kubai rabszolgák kései unokái a szabad élet örömeit kóstolják.

A kiszolgálás előzékeny, az Arroz Paella — speciális spanyol éték — kitűnő. A kubai „Baga-tröszt” sokat ad arra, hogy a turisták elégedetten távozzanak a Rio Cristall turista-házából.

VARADEROI SZÍNJÁTÉK

„Leírhatatlanul szép innen a partról a békésen hullámzó tenger” — állapítom meg a szédületes gyorsasággal robogó autóból, útban Varadero felé.

„Kimondhatatlanul csodás látvány innen a tenger-

ről a varaderoi part” — ismerem el, amint a motoros halászbárka szorgalmasan szeli a csillogó hullámokat, a halban gazdag vizek felé.

A nylon horgász-zsinórok már elő vannak készítve, de egyelőre még senki nem gondol a kirándulás céljára, a halak még nyugodtan úszhatnak versenyt a bárkával. A tekintetek a part aranyló homokját, pálmárait, modern szállodáit és víkend házaikat pásztázzák, és a távolban kéklő hegyek elmosódó körvonalait fürkészik.

Bárkánk miniatűr szigetcseke a Cayo Libertad közelében horgonyoz le. Egy világító torony és egy magasba szökkenő pálmafa az egész, amit a kopár sziget a hátán visel.

Aztán előkerülnek a horgász zsinórok. Felszúrjuk a horgokra a csalétket, a zsinórokon lógó ólomdarabok messzire röpítik a horgokat.

Izgalmas percek követik egymást.

Hosszú ideig semmi eredmény.

Eltelik tán egy óra is, amikor Luis Font Tio, az atléta természetű matanzasi sportvezető diadalordítását halljuk a bárka végéből.

A feketeszakállas fiatalember a tekintetek keresztüztüzebe kerül, amint eszeveszett gyorsasággal húzza a kifeszített zsinórt.

— Fotografija, fotografija — kiáltják egyszerre többben is, mert az első fogást illik lencsevégre kapni.

A gépek készletben állanak. Néhány röpké pillanatot, s a fedélzet padlóján kapkod levegő után a hatalmas zsákmány: vagy 20 centis pettyes halacska. Nem hiszem, hogy a Pesten megcsodált óriás bálna elejtését nagyobb öröm fogadta, mint ezét a szívósan ide-oda csapkodó halporonyt.

De megtört a jég, egymás után kerülnek horogra a kisebb nagyobb példányok. Kora délutánra már megszámlálhatatlan a zsákmány. Gazdag lehet ez a tenger, ahány hal, annyi félele.

Bosszant, hogy az én horgomat nem kísérte nagyobb szerencse, de a reményt nem adom fel.

No lám, már meg is jött a szerencse. Kifeszül a zsinór. Na most! Mindent bele! Erőm megfeszítésével húzom a zsinórt, de elakad. Rettenő nagy hal akadhatott a horgomra. Segítségét kérek. Négyen ránkigáljuk már a zsinórt, de meg sem moccan. A nagy erőfeszítésben tenyereinket majdhogy szétvágja a nylon, de nem enged.

— Ezzel az óriáshallal ügylődszik négyen sem tudunk megbirkózni — jegy-

zem meg verejtékezve és lemondóan.

Az erőfeszítés végső határán vagyunk már mi hármán, lelkes európai horgászok, amikor mosolyogva lép hozzánk a bárka tapasztalt kormányosa:

— Jobb lesz, ha abbahagyják az elvtársak, mert a végén még leszaggatják a propellert... Máskor jóval messzebbre vessék ki a horgot...

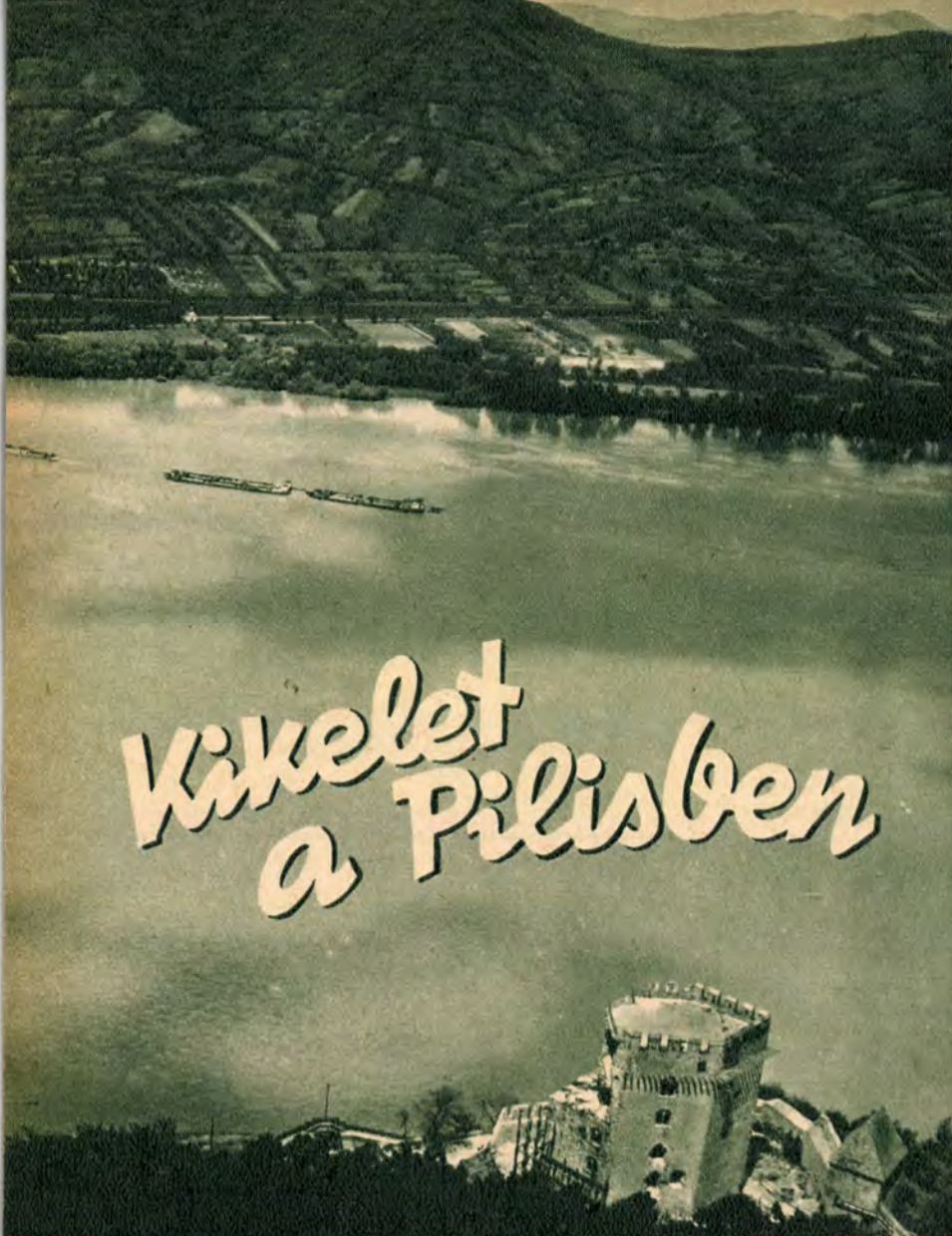
Nem sikerült hát cápat horgásznom.

Úgy látszik meg kell elégednem egy szerény dévérkeszeggel a soroksári Dunaágban...

Kellemes, izgalmas nap volt.

Már erősen szürkült, amikor a híres tengeri fürdőhely, Varadero legszebb szállodájának balkonjára léptem ki, hogy néhány pillantást vessek a tengerre.

Keletről a közelgő est sötét lila folyam képében úszott nyugat felé, a távozó nap pedig — mintha menekülne az áradat elől — soha nem látott színeket kevert a nyugati égboltra. Csodálatos színjáték az égi színpadon. Az egész néhány perc, aztán az est lilája feketébe, szurokfeketébe öltözik. Egy láthatatlan kéz fordít egyet a kapcsolón, és felragyog milliárd csillag...

Vákelet a Pilisben

legkulturáltabb vidéke volt. Várak, királyi paloták, klastromok sorakoztak a Pilis szegélyén, s rejtőztek rengeteges mélyén. Árpád-házi uralkodók láttak törvényt a pilisszentléleki pálos kolostorban, meg a szentkeresztí apátság franciás ízlésű kertjében. De már kilenc nappal Mohács után itt termett a török, s mind felperzelte a Pilisi falvakat. Néhány klastrom-maradvány, várrum és kastély-omladék, meg a parasztházakba épített faragott kövek jelzik csak a magyar középkor egy-egy porladozó emlékét.

A pilisszentkeresztí *Klastromkert*-ben sűrű csaltiból bukkan elő itt-ott az Árpád-kori apátság egy-egy köve. Hajdan erős falai között szívesen időzött francia barátok társaságában az alapító III. Béla, kétszáz esztendővel később pedig Nagy Lajos, s II. Endre ide temette a Bánk bán törétől lesújtott hitvesét, Gertrudiszt. Háromszáz esztendeje feküdt már a fényes márványkripta mélyén a méráni asszony, amikor 1526 szeptemberében csóvát vetett a kolostorra a török. Most elvadult kőkenybokrok, bozótos mogorócseserjék és kivénhedt szilvafák szövedéke a Klastromkert. Pilisszentkeresztí pedig eldugott, apró hegyifalucska, csak a turisták ismerik.

A pilisi falvakat úgy ülik körül a mészégető kemencék apró kohói, mint hajdan a szélmalomok az alföldi mezővárosokat. Az erdei emberek ősi foglalkozását ma is üzik a hegy-ségben. A kúposan összerakott mész-kövek három nap és három éjjel izzanak 1500 fokos hőben, míg szép fehér, oltható mészé válnak. – A szentkeresztí faluszélen sorakozó kormos kemencék bíborszínű lángnyelvei kísérik, ahogy a Sólyomforrásnál betérünk a Dobogókőre vezető Kanyargós-völgybe.

Derék szálerdőben haladunk, felfelé kígyózva. Át- meg átszeljük a

Az Oszoly hófehér mészkőszikláján állunk, a *Budai Spartacus* lelkes és fáradhatatlan természetjáróival. Köröskörül szépformájú hegyek sorakoznak, a kétpúpú *Kevély*, az elnyúlt gerincű *Hosszúhegy* és a nagytestű *Csikóvár*. Enyhén domborodik a távolban a pomázi *Mesélőhegy*, s túl rajta, szaggatott sziklafalaival ott fehérlik a *Kőhegy*. S mindenfelől ébredő erdők vesznek körül. Az új levelek szélső fodra itt is, ott is kipillantgat a gyantás rügyek pikkelyleple alól, s ahogy átnézünk az erdők ág-szövevényén, mintha halványzöld köd lengene már a fák között.

Alattunk, a bájos völgykatlanban megbúvó *Csobánka* olyan, mint egy képeskönyvből kivágott mesebeli falucska. Leereszkedünk szélső háza közé, s az ott átsiető *Pilis patak* vezet egyre beljebb a hegységbe. Tavaszí árját hőmpolygetve fut szembe velünk a sebes víz, arany-zöld

hajzatukat himbáló fűzek között. Zsenge pázsitos réten szalad végig, lapos partszegélyét a mocsári gólyahír sárga csillagocskái hintik tele. De völgye egyre keskenyedik, folyton összébb-összébb szűkül, a part mind meredekebbé magasodik; alamosott sziklafalak, hegyes szirtek, ágaskodó kőtornyok között tör át végül a szentkeresztí szurdokon. Apró sellőket formálva szökell alá, durva kőrengetegeken bukdácsol lefelé, habzó tajtékot verve.

A vad szurdokon túl *Pilisszentkeresztí* apró házai húzódnak meg egy tágas völgykatlanban. Tipikus hegyifalu. Lakói favágók, erdőmunkások, mészégetők, meg a csekélyke irtásföldön rozsot, burgonyát termelő földművesek. De a táj levegője történelmi és emlék-gazdag.

A Duna-könyökben elterülő erdős háromszög, melynek mindenik sarkát egy-egy királyi székváros — *Esztergom*, *Visegrád* és *Buda* — őrizte, a középkori Magyarország

A vaskapu ház

Az Oszolyon
(Pászthory felvétele)

szeszélyesen kacskaringózó patakat, amely mély bevágásban rohan lefele. A nyirkos völgyalját a mézillatú martilapu sárga virágocskái takarják, az ébredező tölgyek alól a rózsaszínnel futtatott zöld színű hunyor tekintget ki. Az erdei út egyre jobban ellaposodó tetőn halad el a *Zsvány-barlang* fantasztikus sziklaképződménye alatt, aztán már fenn is vagyunk a *Dobogókő* fennsíkyszerű lapos tetején.

Bokros, ligetes erdő kísér fel a tetőszegélyére, ahonnan a legnagyobb részben tárul fel a Duna-kanyar vulkánikus hegyvidéke, a Börzsönnyel

egyidőben született *Esztergom—Visegrádi-hegység*. Szürke lávából és tufából épült gömbölyded csúcsai, kupola formájú hátai megragadó látványt nyújtanak. A *Dobogókő* meredeken alázuhanó északi fokának pereméről a Pilis legvadregényesebb tájképe bontakozik ki. Lent a mélységben kanyarog a *Szőkeforrás völgye*, megtűzdelve bizzar alakú sziklaképződményekkel, omladozó várfalakhoz hasonló szirt-sorokkal, a *Vadállókövekkel*. Szemközt a *Prédikálószek* sziklacsúcsa tornyosul a patak völgy fölé, mögötte — 600 méter mélységben — a nagy Duna-kanyar fenséges íve öleli körül a Visegrádig lejtő hegyvidéket.

A folyam ködös túlsópartján már a Börzsöny ormai tolonganak egymáson. A lombtalan erdők szürke ág-rácszatán át idepillant *Nagymaros* nyolcszögletű kőtornya, s ide lát a *visegrádi vár* csorbult romfala. Közülük a Duna keskeny partszegélye, nagy idők óta fő-fő hadak útja. Római castrumok sora védte, majd erős fellegvárak a hegytetőkön: Visegrád, Esztergom. Másfél évszázadon át végbeli vitézek csatázó ősvénye a folyam partvidéke. *Pilismarót*, *Basaharc* Dobozyra emlékezik, a mohácsi csatavesztést követő hetekben a török martalócok elleni utóvédharcokra; hat évtized múltán, 1594 tavaszán pedig itt nyargal Esztergom felé utolsó vitézi próbára Balassi Bálint, hogy beteljesüljön rajta is a végvári sors.

De lassan-lassan a semmibe vagy a lenti kép. A napsütött föld tavaszi párázatai nehéz füstként fekszik meg a völgyek alját, gomolyogva ter-

jednek, szélesütnék, mind feljebb kúsznak a hegyoldalakon, egymás után borítják be az alacsonyabb tetőket. Az áradóan széjjelterülő ködtengerben bandukolunk tovább a Kétebükfa-nyergem és a Pilis-nyergem át a Feketehegy felé, márványszerű törzsű, öreg bükkszálak szép erdejében. A *Feketehegy* meredeken leszakadó északnyugati peremén barátságosan fogad be s ad forró bablevest meg jó pihenést a legromantikusabb magyar turistaház, a *Sasfészek*. A fehér szirttetőn magasló, őrtoronyszerű háztól még derekas gyaloglás a *Vaskapuig*, de ha elértük, elmondhatjuk, hogy átszeltük a Pilist.

Esztergom fölött állunk itt. Lent a legősibb magyar városok egyike, balról pedig a táj nagy ipari központja, *Dorog* sötétlik. A szénmedence gomolygó füstben áll; az erőmű kövérkés kéményei, az osztályozó, a karbidgyár, a mészégető, a kátránygyár, távolabb pedig a tokodi üveggyár rajzol fekete felhőket az égre. Az erdőszegélyen csúcsos hegyekké formálódó meddőhányók pipálnak sárga gőzöket. *Dorog* egyre növekvő lakótelepei már Esztergom alá nyúlnak, *Tokod* felé pedig hatalmas félkörben kezdik átölelni a trapéz alakú *Getét*, hogy szemünk előtt alakuljon ki a Dunántúl egyik legnagyobb kiterjedésű bányász és iparvárosa.

A Pilisnek Esztergom alá futó, dombokká enyhülő végső hullámai mindenütt szőlő takarja. A pincékkel, borházakkal teliszórt halom-sor egyikén, a lankás *Előhegyen* tornácos nyárilak bújjik nagylombú diófák alá. Homlokzatán Zrínyi-idézet halványodik: „*Adsz nyáron nyugovást és szép csendességet*” Tizenhat nyarat töltött ebben az egyszerű hegyi lakban *Babits Mihály*. Középkori himnuszokat fordítgatott, fáit nyesegette, virágait ápolta, s közben megfestette az esztergomi táj szinte minden vonalát. Itt a város fölött élte legtermékenyebb éveit. Innen tekintett alá a Dunára, amely fölé a „*Bazilika gömbje — keresztjét zord ökölbe szorítva emeli.*”

Ülünk a kicsi hegyi ház fölött, a Vaskapu erdős magasán, körülöttünk kikeleti sarjadásban a táj. A város nedvesen csillogó fényben ázik, túl rajta lomhán hömpölyög a tavaszi vízekről áradt, üvegöld tükrű Duna.

Antalfy Gyula

Csikóváraltja (Gulesika felvétele)

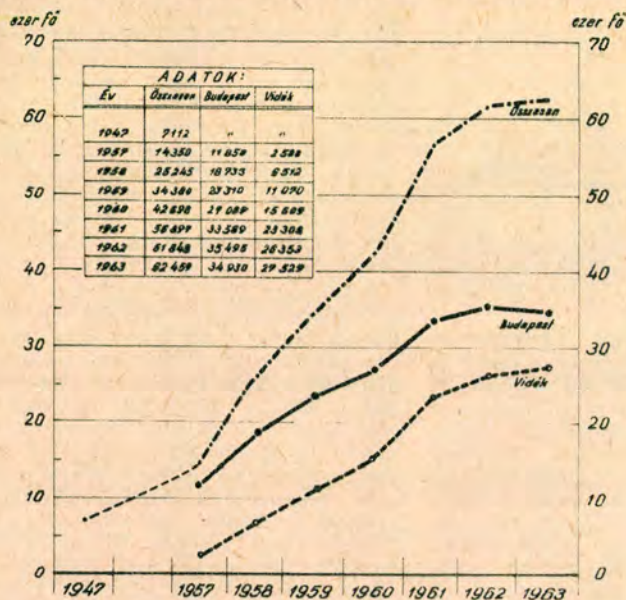

I. TAGLÉTSZÁM, SZAKOSZTÁLYOK

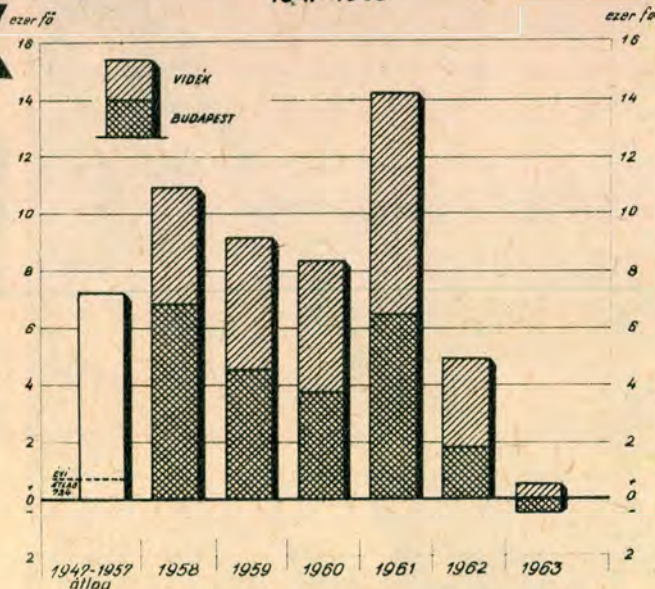
A Magyar Természetbarát Szövetség 1964. március 6-i elnökségi ülésének egyik napirendi pontja a Szövetség létszámáról és szervezetszerűségről szóló statisztikai jelentés volt.

A feldolgozott adatok alapján az elnökség megállapította, hogy 1961. óta a fejlődés üteme lelassult, sőt Budapesten még csökkenést is mutat az 1963-as év, amely szinte megtorpanást jelent. (Ennek ellenére a budapesti sportkörök foglalkoztatott sportolói közül, a természet-

A TAGLÉTSZÁM ALAKULÁSA AZ ELMULT ÉVEKBEN

A TAGSÁG SZÁMÁNAK NÖVEKEDÉSE 1947-1963

ADATOK:	1947-57	1958	1959	1960	1961	1962	1963
ÖRZÉKES:	9240	10898	9135	8316	14199	4951	811
BUDAPEST:	-	8883	4577	3779	8500	1906	-585
VIDÉK:	-	4012	4558	4537	7899	3045	1178

segítségével, az egyesületek megerősödésével ugrásszerű emelkedést tapasztalhattunk. 1962-ben azonban már csak alig 5000 főnyi az emelkedés (11%) és 1963-ban pedig országosan mindössze 600 fővel alig 1%-al gyarapodva értük el az elmúlt év végén a 62 459 főnyi taglétszámot.

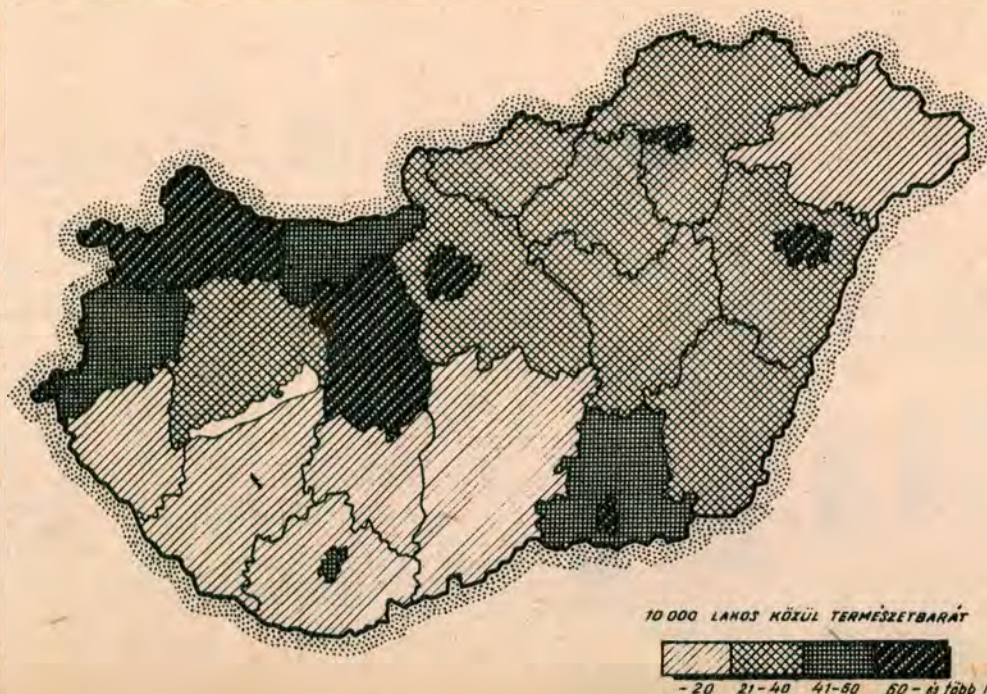
Ezt a hatalmas fejlődést, amit a mozgalom egyre szélesedő szervezetei és önzetlen aktívahálózata révén elért, jól szemléltetik a grafikonok.

Ezek a grafikonok és a számadatok természetes nemcsak a fejlődés jó eredményeit, hanem annak nehézségeit, lassubbodását, sőt visszaesését is mutatják. Figyelmeztetnek, hogy hol kell sürgős orvoslást, segítséget nyújtani. Csak olvasni kell belőlük és sok mindenre választ kapunk. Kiténik például az is, hogy milyen a szervezetszerűsége az ország egyes megyéinek.

AZ EGYES MEGYEI SZÖVETSÉGEK SZERVEZÉSI EREDMÉNYEI 1963-BAN

barát szakosztályok taglétszáma a legmagasabb, több mint a labdarúgóké.) Ennek okát e sorok keretében nem elemezzük, ezzel mint a mozgalmat alapjait érintő problémával az elnökség és az illetékes szervek behatóan foglalkoznak.

A szervezett természetbarátok száma 1947-ben alig haladta meg a 7100 főt és 1957-ig, 10 év alatt összesen 7200 fővel növekedve megduplázódott a létszám. 1958-tól 1961-ig évente már átlagosan több mint 10 600 fővel nőtt a szervezet taglétszáma. Az egyes évek között sem volt egyforma a fejlődés. 1957-ben a természetbarát mozgalom újjáéledésével, a ligák megalakulásával, majd a párt és a szakszervezetek széleskörű

Budapesten a szervezetségi arányok (10 000 lakosból 194 a szervezett természetbarát) a centrálisabban elhelyezkedő népesség szervezethez képest folytán lényegesen jobbak. Az egyes megyék létszámemelkedésénél 1960 óta a legkiemelkedőbb volt Fejér megye, ahol megnégyszereződött a tagság száma és országosan is a legnagyobb fokú a szervezetségi arányok között.

Mindezek alapján azt a következtetést kell levonni, hogy a területi szövetségek — területüket jobban ismerve — hatékonyabb szervezést tudnak végezni, ha kellő hozzáértéssel és a mozgalom iránti szeretettel végzik munkájukat. Reméljük, hogy az ipari, kereskedelmi, közlekedési központokon kívül — ahol a lehetőségek a legkedvezőbbek — a vidék lakosságát, elsősorban az iskolák, majd az ott szervezett természetjárók segítségével a falusi sportkörökön keresztül a mozgalomba bevonhatjuk.

A szakosztályok száma 1963-ban 948 volt. Ez a szám vidéken folyamatosan a létszámhoz hasonló fejlődést, emelkedést mutat. Az emelkedés korántsem egyenletes, 1960—1962-ig közel 200-zal nőtt a szakosztályok létszáma, évenként átlag 62 osztállyal. 1963-ban azonban csak 8 osztállyal volt több, mint 1962-ben.

A budapesti osztályok száma 1961-ben még 72-vel nőtt, 1962-ben már csak 29-cel és 1963-ban csökkenést mutat az előző évhez viszonyítva 32 osztállyal. Mind vidéken, mind pedig Budapesten alakultak 1963-ban is új osztályok, ezek azonban az összevonas vagy felosztás miatt megszűnők számát nem tudták ellensúlyozni. A vidéki osztályok számaránya valamivel alacsonyabb, mint a taglétszám aránya. Ez összefügg az egyes osztályra jutó átlagos taglétszámmal. Ez a szám, az elmúlt négy év alatt egy megyében sem volt 35 főnél, Budapesten viszont 61 főnél alacsonyabb.

Az egy szakosztályra jutó átlagos taglétszám tehát kedvező. Mindemellett ki kell emelnünk, hogy amíg 100 fő feletti taglétszámmal működik a szakosztályok 17%-a (161 osztály), addig viszonylag magas számú a 20 fő alatti természetjáróval működő szakosztályok száma, országosan 19,5% (összesen 185 osztály, ebből 98 Budapesten, 87 vidéken működik).

Mindezek alapján, ha figyelembe vesszük, hogy Magyarországon hány üzem, hivatal, intézmény, iskola stb. működik és ha célul tűznénk ki, hogy csak minden tizedik szervnél alakítsanak természetbarát osztályt, máris hatalmas sportszervezési, tömegmozgósítási feladatot kellene megoldanunk. Külföldi példák alapján meg kell állapítanunk, hogy szervezési munkában bizony még sokat kell fejlődünk. Ezt a tömegmozgalmi feladatot csakis a közös összefogás tudja megvalósítani.

Az első „tükörkép” mozgalmunk legfőbb számadatai alapján tehát adva van a legfontosabb feladat: a szervezés.

M. F. — dr. H. E.

A rádpusztai templomrom (Agostházi felv.)

SÉTA A SOMOGYI TAVASZBAN

Lellén, ahol a hosszú főtécán bandukolunk, az út kétoldalán még tavalyi hangulatot árasztanak a félénk fák, melyek éppencsak bimbózni kezdtek. Annál tavasziasabb, frissebb, a hangulat a halastavak mentén, ahol már a nád kezdi zöldbe öltöztetni a tájat.

Irmamajor érintésével jutunk el célunkhoz, a XIII. századból való rádpusztai romokhoz. Néhány éve még igen lehangoló állapotban romladozott az ősi Rád-nemzetség egykori szálláshelyének temploma. Ma már áttisztítva, helyreállítva fogadja a látogatót, a romemlékekben nem gazdag somogyi tájék egyik legértékesebb, ritka építészeti emléke.

Az égből ránkzuhogó tavaszi fényáradatban csendben állunk a hét évszázad viharát átvészelt romok előtt, és hálával gondolunk a Műemlék Felügyelőség pontos, körültekintő munkát végzett mérnökeire, munkásaira, akik 1958-ban gondos munkájukkal hosszú időkre megmentették a múlt idők tatár, török és labandulásainak emlékét; a megmaradt romokat.

A közeli bokrok, fák, szárnyas lakói, vendégei, mintha csak velünk együtt ünnepelnének. Mindenünnen füttyögés, csicsérgés hallatszik, csak mi vagyunk némák: gyönyörködünk az elénk táruló tájék szépségeiben, csendjében, és visszafelé útunkon nem tudunk betelni a százszor és ezerszer látott Balaton szépségeivel.

Szépen zöldellnek a tavaszi mezők rügyeznek a fák, egyik-másik már virágzik is, és az útmenti vadrozsbokrok bimbói is szépen kövérednek.

A szorgalmas kőények olyanok, mintha az útmentéket telerakták volna menyasszonyi fehér csokrokkal.

A tó tükrén a túloldali parttól igyekszik felénk egy kis fehér gőzös és úgy ragyog a rázuhogó napfényben, mintha csak a nyár örömeit hozná az ezután ideérkező vendégek, turisták számára, amely népes seregeknek, kisdud csapatunk még csak az előőrse.

Borsi Darázs József

Alkonyat (Kabáczy felv.)

A falu közepén elővettem bölcsek könyvecskémet, minden titkok tudóját, nélkülözhetetlenek tartott élettársamat, hogy belőle hasznos ismereteket merítvén hamarabb jussak céloimhoz. Imígyen szomjúhozván az igazságot, felütöttem a könyvecskét és megtudakoltam tőle, hol állok most, mire ő az okos kis hangján ekképpen válaszolt:

„Kordovánháza, kisközség a Miniczellő-hegy lábánál. A határában talált tehéncsontokról a régészek megállapították, hogy a XX. század elején is lakták a községet, s lakói néhez harcokat vívtak a kucséberekkel. Gótikus templom a XIX. század utolsó évtizedéből. Táviró, telefon, itató. Végigmegyünk a falu főutcáján, majd az italbolt sarkán a zöld jelzés mentén befordulunk.” Körülnéztem. Ez a főutca, ezen kell indulni. Indultam. Mentem, mendégéltem, egy kis dombon lecsücsültem, mondom, hogy mendégéltem és lassan elfogyott a falu italbolt nélkül, tisztán. Arra jött egy bácsi, kérdeztem, hol az italbolt, ahol nekem be kell fordulnom. Aszonta, hogy két utcával beljebb, a kőbánya felé, ha sietek, még nyitva találok.

Meglelvén az italboltot, kerestem a zöld jelzést is, melyben állítólag szimbólisban élek. Néhány illuminált szaktárs felvilágosított, hogy azt a régi italbolt mellett keressem, menjek csak végig a főutcán, a kilencedik ház balról, most Sánta Böbe Jóskaék laknak ott. A felvilágosítás alapján szaglálódva megelémem a sarkot, s nagyon megnyugodtam. Elő a könyvecskét, megkerestem a következő passzust.

„Elhagyjuk a községi marhahatát, majd végig a jelzett ösvényen beka-

HÜTTLEN túrák alauz

nyarodunk a juhartaerdőbe.” Marhahatát nem támadt, gondoltam, nem baj, majd jön a juhartaerdő. De hogyan néz ki a juharta, szentisten, már nem emlékszem, azt hiszem kanyaros voltam, mikor azt tanultuk és ismétléskor nem vettem át az iskolában, most iszom meg a juharta levét. Szerencsére a természet a segítségemre sietett, küldvén elibém egy fenyőerdőt, s más nem lévén, a választás nem esett nehezemre. Ami a jelzéseket illeti, a könyvecske kiadásának időpontjában, az utolsó Árpád-házi királyok idejében bizonyára szépen festettek, de napjainkban csupán műszerekkel lehet kimutatni a festéknyomokat.

Optimista szellemiségemet mutatja, hogy nem estem kétségbe, s elcsüggedés helyett esmént a könyvecskéhez fordultam, amely így vigasztalt: „A kanyargó ösvényen szeliden szerpentinezünk felfelé, s körülbelül húszperces enyhe séta után felérünk a Vincellő tetejére, ahol a természetbarát hordárok által épített kilátóból gyönyörű, jutalmazó a panoráma. Belátjuk az egész Dunántúlt, tiszta időben látni a La Manche csatorna hófödte ormait, keleti irányban pedig a Himalája hullámai intgetnek felénk.”

Elkezdttem szerpentinezni. Jöttek a szerpentinek, mint egy farsangi házibulin, miközben egyre meredekebb lett az út. Hja, ezt a könyvecskét igazi természetbarátoknak írták, ők bírják a strapát, ők itt szeliden szerpentineznek, nem úgy mint én. nekik ez meg se kottyan, ők eztet a hegyet a zsebkendőjük négy sarkában is elhordják, ha bírják... én nem bírtam, kicsit lerogytam, majd újra elindulván két óra múltán lelkesülten álltam meg a csúcson. Az orrom előtt szolannasütésre várakozó facsomó... illetve a kilátó földi maradványai. Itt hevert a lábaimnál, a tetején három vaddisznó röffent össze. Egyikük megjegyezte, mit keresek én itt, ezen a tájon háromszáz éve nem járt ember, még kalauzszerkesztő sem, nemhogy turista.

Engem ez nem vigasztalt. Hát sohasem láthatom meg a Himaláját, a La Manche csatornát és Karakóször-csögöt. Nem vagyok telhetetlen, de lelkileg összeomoltam. A vaddisznók illedelmesen köszöntek, s távoztak, mert sürgős makkolnivalójuk akadt, én pedig egyedül töprengtem a földi

lét forgandóságáról és a tudomány kimeríthetlenségéről. Gondolkozás után elfogyasztottam egy doboz sajtot és két szál cserkészkolbászt, mert így mulat egy turista, majd elindultam megkeresni a könyvecskében jelzett Hubertus-forrást. Északnyugatra mondta a kalauz, mentem arra, betájolva lépteimet. Semmi. Lehetőséges, hogy sajtóhiba, megnéztem ezért északkeleten is. Semmi. Nagyon szomjas lévén, elhatároztam, hogy felkeresem a többi világtájat is, valahol csak van víz, ha már kinyomták. T. i. a könyvet. Egyik sem maradt ki a szórásból. Nincs víz, ide Mőzes kellene most. Körbe-körbe szaladtam a csúcson, hátha elrejt a fű és majd véletlenül belelépek. Nem abba léptem bele, de hagyjuk. Már lihegtem. Lehasaltam — Winnetou, ezt tőled tanultam, most segíts — és fületem odanyomtam a földhöz. Széles fülkagylóim nem fogtak fel semmiféle csobogást.

És akkor távoli, lágy zenét hozott a szél, messziről felködlött az Északi Szikláshegység gerince és rőt fényben tündökölték a Kilimandzsáró ormait, a lemenő nap fényében.

Harmadnap talált rám a kutatásomra küldött expedíció. Mint később elmondták, úgy találtak meg, hogy hónom alatt a könyvecskét szorongattam és tapsoltam, tapsoltam, miközben torkom szakadtából üvöltöttem: Szerző! Szerző!!!

De az erdőbe nem jött ki senki.

A szerző színházban ült.

Marthy Barna

ODOL

S Z Á J V Í Z

naponta kétszer!

Kis üveg 4,— Ft

Nagy üveg 13,50 Ft

Óriás üveg 20,80 Ft

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Bányász Művelődési Ház és a Járási KISZ Bizottság a Bakonyi Hetek keretén belül fotópályázatot hirdet.

A jelentkezők a következő témakörökből küldhetik be képeiket:

- A Bakony természeti szépségei,
- A bakonyi termelőszövetkezeti tagok élete,
- Fiatalok a termelő munkában és a szórakozásban.

Az első három helyezett 400, 300 azaz 200 forintos pályázati díjban részesül. A fényképek 18×24-es vagy annál nagyobb kivitelben küldendők be. A pályázók fekete-fehér, vagy színes képekkel is pályázhatnak.

A képek beküldési határideje: május 15.

A képeket Bányász Művelődési Ház, Zirc, címre kérjük beküldeni.

Kiskocsin a zsákba csomagolt kajak

Légtömlőt helyeznek az elmerülés ellen a hajó orrába és végébe

KÉZSŐNK

GUMIKAJAKOT

A légpárnás Neptun. Hátul a kiskocsi

Az elmúlt évek során ismét népszerűvé váltak a külföle típusú összerakható kajakok. Ez a csónakfajta az 1920-as évek elején került hazánkba. Nagy előnye, hogy egy hátizsákban és két kisebb zsákban kényelmesen elfér, és olcsón szállítható. A csomagok „kiskocsira” téve könnyen elhúzhatók a közlekedési eszköztől a vízpartig. Túra közben a kész csónak a táborhelyre, vagy átemeleskor az alsó vízre. A vízen jól fekszik, rakodótere igen nagy, bírja a hullámzást s a becsapódó víztől hullámvédőkötény védi a bennülőt és a felszerelést. Vitorlázásra közepes szélíg alkalmas.

Nem csoda, hogy előnye mellett közkedveltté vált. Előbb a külföldi gumiborítású kajakok jelentek meg, majd a hazaiak saját építésű vászon, majd gumi burkolatú kajakot készítettek. Még ma is látni elvéve a Dunán 1927/28-as építésű vászonburkolatú hajót. A külföldi csónakipar újabb és újabb összerakható kakkal lepi meg a vízitúra-

zokat. Ezek közül a Hammer, Klepper és a Pionir gyártmányok ismertebbek. Ezekből a típusokból is találhatunk még néhány 25—30 éves, jó karban levő csónakot.

A felszabadulás után sem indult meg a hazai gyártás, így ismét külföldi behozattal kellett az igényeket ki-

elégíteni. Előbb a Pax típusú NDK kettesek, majd az NDK Puch kettesek jelentek meg vizeinken. Ezeket követte, bár kis számban, a Hammer és Klepper cég egyes és kettes túrakajakja. Az elmúlt évben jelentek meg az NDK Kolibri és Delfin típusú kettesek. Az igényeket azonban csak a nagyobb tételben behozott lengyel gyártmányú Neptun típusú kettesek tudták kielégíteni. Ezek jelenleg is kaphatók. Sajnos az egyszemélyes hajókra egyelőre még várni kell.

Évek során a kajak formája, bordázata és merevítő szerkezete is változott. Újabban a gumihuzatot felcserélte a sokkal erősebb és igénytelenebb PVC anyag. Az elmerülés ellen használt orr és far légtömlők helyett, inkább a kajak két oldalán húzódó légpárnát alkalmazzák. (Aerius—Neptun) Ez a megoldás növeli a kajak stabilitását is.

Az összerakható kajakok 1 vagy 2 főre készülnek. Ezen belül, a célnak megfelelően túra, vadvízi, és slalom-kajakokat gyártanak. A motorozni vágyók és családok részére szerkesztették a dingi típusú testeket, amelyek külföldön nagy

népszerűségnek örvendenek és már nálunk is kaphatók.

Az elmúlt ősszel a BKKSz vadvízi bizottságának kezdeményezésére egyszemélyes gumikajak építési akció indult meg. Csehszlovák vadvízesek segítségével önköltségi áron műhelyrajzot készítettek. Az érdeklődőket anyagbeszerzéssel, gépmunka lehetőséggel és szakmai tanáccsal segítik. A ráfordítandó anyagköltség kb. 700 Ft, a szükséges munkaidő pedig kb. 50 óra. Tudomásunk szerint jelenleg 60—70 db ilyen gumikajak építése folyik. Az érdeklődőknek a jövőben is szívesen adnak segítséget.

Az elmúlt évi kezdeményezés folytatásaként, az Iskolaszer és Sportszerüzemgyár az MTSZ vízitúra szakkbizottságának segítségével rövidesen kialakítja a hazai gumikajak típust. Reméljük, hogy a tervek még ebben az évben valóra válnak s a sorozatgyártás hazai árusításra is megindul.

Bokody József

SPORTKLUBOK

és művelődési
otthonok részére

REX

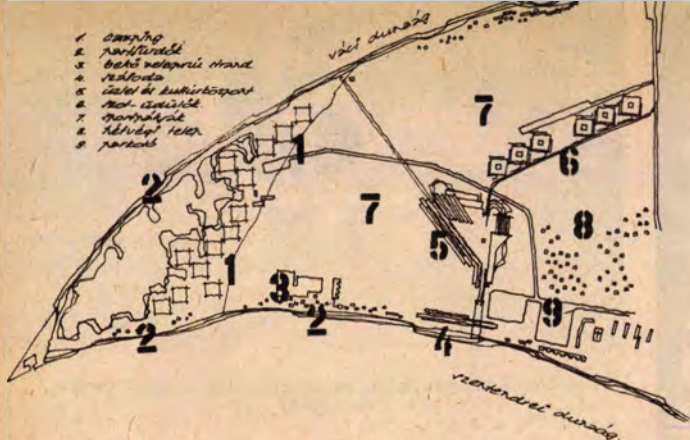
és egyéb
játékeszközöket

kölcsönzünk
BELKERESKEDELMI
KÖLCSÖNZŐ V.

IX. Közraktár u. 30. Telefon: 335—499

VIZITÚRAZÓK FIGYELEM!

Indul a vízitúra-évad. A Budapesti Természetbarát Szövetség vízitúra szakkbizottsága május hó 9—10-én rendezi meg hagyományos évadnyitó vízitúráját Budapest—Horánygyöngye—Budapest útvonalon. A túra résztvevői szombaton éjjel a Horánygyöngye előtti partszakaszon sátoroznak. Vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel rövid ismertetést ad a rendezőség az 1964. évi vízitúrákról, a külföldi cseretúrák és a Nemzetközi Dunatúra előkészületeiről.

Mi lesz veled szigetcsúcs?

Az Építészeti Minisztérium és a Dunakanyar Intéző Bizottság jól sikerült pályázatot bonyolított le a kisoroszi — szigetcsúcs beépítésével kapcsolatban. A pályázat kiírása körültekintő módon, minden igényre figyelemmel szabta meg a feladatot, a szükséges létesítmények elhelyezésének szempontjai mellett.

A beérkezett 30 pályázat kiértékelése után március végén került sor a beadott munkák elbírálására. A szakszerű indokolásból kitűnik, hogy a Szentendrei sziget felső csúcsát meghagyják csónakos kikötés céljára, oda kultúrált, jól felszerelt campinget építenek. Így a hazai túrázók és az egyre emelkedő számú külföldi vizitőrészek részére is (TID) megfelelő tábor-

hely áll majd rendelkezésre. Kisoroszi község és a labdarúgó pálya közti partszakaszon, a szentendrei ágban kiépített szabad strand épül, melyet a csónakosok is használhatnak. Mindkét létesítményhez büfé, és üzletház hálózat csatlakozik. A község szélén levő domboldalon épül fel a SZOT és vállalati üdülők sora, valamint az igényesebb üdülők részére a nagyszálló. Megfelelő szórakozási lehetőségek is gondoskodnak, portmentes autót, benzinkút és parkolóhely is készül.

A pályázatot Finta József és Koszta Dénes fiatal mérnökök nyerték meg gondos, mindenre kiterjedő munkájukkal, melynek vázlatát közöljük.

B. J.

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

TAVASSZAL-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

CAOHA

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

HOL SZORÍT A TÚRISTACIPŐ BORSOD MEGYÉBEN ?

A tavaszi program sok meglepetést tartogat

Kezdődik a tavaszi idény, mindenütt felénkül a természetjáró kedv, s ez fokozottan érvényes Borsod megyére, ahol jobbnál jobb lehetőségek kínálkoznak a turista-sportra, hiszen itt a Bükk, a Zemplén, a Cserhát és közel a Mátra is. Mégis — úgy hallottuk — valahol szorítja a jelképes turistacipő a Borsod megyei természetbarátokat. Felkerestük Valkányi Jenőt, a megyei TS Természetbarát Szakszövetség titkárát, az MVSC elnökségi tagját, hogy gondjaikat mi is megismerhessük.

Megtudtuk, hogy 1962 végén, amikor a természetbarát egyesületek beolvadtak a sportegyesületekbe, jónéhány sportkör vezetősége nehezen fogadta be a természetjárókat. Ez történt a Tiszaszederkényi Vasasban, a Putnoki Bányászban, sok turista pedig „lemorzsolódott” a Miskolci Spartacus, a Miskolci Textiles, a Perecesi Mű. M. egyesületekből, a vezetők közömbös magatartása miatt. Hallottunk olyan egyesületről is, ahol az elkészített költségvetésből egész egyszerűen kihagyták a természetjárókat, sőt a saját tagdíjukat sem „kapták” vissza.

Természetesen jó példa is akad. Itt van pl. a Diósgyőri Vasas, vagy a Miskolci Vasutas Sport Club, ahol szívesen fogadták, és azóta is támogatják a természetjárókat. Talán az ő jó példájuknak köszönhető, hogy a Szerencsi Kinizsi, a Rudabányai Bányász, a Bódvaszilasi Meteor és még néhány más sportkör, megváltoztatta álláspontját a természetjárókkal szemben.

A legszebb tájak közelsége mégsem eredményezi azt, hogy a megyében a turisták reneszánszát teremthessék meg azok, akik szívükön viselik a sport ügyét. Az a helyzet, hogy tavaly, — arányosan ugyan az országos megtorpanáshoz —, a szervezett természetjárók száma csökkent Borsodban. Mint Valkányi Jenő elmondotta, 1964-ben a tavalyi szintet szeretnék megtartani, annak ellenére, hogy nem mondtak le a tagtoborzásról és ami talán ennél is fontosabb, a remek programok megszervezéséről.

Egy legutóbb megtartott szakosztályi értekezleten a Diósgyőri Vasas, az Ozdi Kohász és az MVSC aktivistái úgy határoztak, hogy felkeresik a testvér egyesületek lemorzsolódott tagjait, s újra visszahozzák őket.

Szeretnék tovább gazdagítani a természetjárók a megye turisztikai létesítményeit is. A Diósgyőri Vasas természetbarátai a közeljövőben befejezik a Bánkút melletti Petőfi kilátó elmaradt munkálatait. A Miskolci Vasutas turistái a Köpüs forrást hozzák rendbe. A DVTK turistái pedig a Szinva forrásnál tevékenykednek. A DVTK és az MVSC tagjai az Andorkutat hozzák rendbe, a Miskolci Vörös Meteor tagjai ugyanakkor új forrást akarnak foglalni a Szarazvölgyben. A sátoraljaújhelyi természetbarátok arról hoztak határozatot, hogy a Magashegyen levő Rákóczi kilátót befejezik.

Valkányi Jenő elmondotta azt is, hogy a megyei Természetbarát Szakszövetség tervében szerepel egy kollektív forrásfoglalás a Garadnán. Ugyanakkor szorgalmazza a turistautak felújítását, karbantartását, az országos kék út gondozását. Nem feledkeznek meg a „Rákóczi túraút” felújításáról sem a Zempléni hegységben. Már készülnek a Zemplén hegységben rendezendő forrásavató ünnepségre. A forrást a kiváló magyar turistáról, Czékus Miklósról nevezik el.

A megye turistái mind több képzett és szakavatott túravezetőt követelnek. Jelenleg három alapfokú tanfolyam működik, hamarosan megkezdik munkáját a középfokú tanfolyam is. A versenybírói tanfolyam oktatásait is nagy érdeklődéssel hallgatják. A szakosztályok az eddiginél jobban szorgalmazzák az iskolák bekapcsolódását a természetjárásba. El akarják érni, hogy a jövőben éppen a pedagógusok legyenek a sportág leglelkesebb hívei, hiszen az ő nevelő munkájukon is múlik, hogy az elkövetkező években hogyan alakul a természetjárás sorsa.

(benedek)

A HATA'RON TÚL

A Kranichfeldi Motor Sport-egyesület Vándor és Hegymászó Szakosztálya — 16 tagjával — egyike a Német Torna és Sport-szövetség legkisebb egységeinek. Mégis a tömegsport szervezése terén kimagasló eredményt értek el. A nyilvántartáikon 480-an vettek részt és 240-en szereztek meg a „100 Békakilométer a Szocializmus Győzelméért” mozgalom jelvényét az elmúlt évben.

Nemzetközi tájékozdási verseny-útvonalkészítő tanfolyamot rendez az I. O. F. A Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetség 1964. szeptember 20. és 25. között rendezte a 2. ilyen jellegű nemzetközi tanfolyamát Svájcban, Magglingenben (Berntől nyugatra 40 km-nyire). A II. Tájékozdási Európa-Bajnokság előtt megrendezésre kerülő tanfolyam vezetésére Olaf Andersent, a Dán Tájékozdási Szövetség elnökét kérte fel az I. O. F. elnöksége.

100 éves a hegyászó-tevékenység az Elbai-Homokkő-hegységben. Ez év pünkösdjén ünnepli a Német Vándor- és Hegymászó Szövetség 100 éves jubileumát annak, hogy 1864-ben Bad-Schandau-i sportolók sportszerű keretek között megmászták a Schrammstein-tömbben levő Falkenstein.

Az F. S. G. T. 30 éves jubileuma. A francia Munkás Test-

nevelési és Sport Szövetség ez év május 17-én ünnepli 30 éves fennállását. Ebből az alkalomból a Szövetség keretében működő természetbarátok nagyszabású táborozást rendeznek Hohbuhl-ban. Ugyanitt rendezik a tájékozdási versenyzés első félévi fordulóját.

Az NDK hegyászó válogatottjai — 16 alpinista, Karl Däwerritz edző vezetésével március 5-től 25-ig téli táborozáson vett részt a Magas Tátrában. Az edzőtáborozás az 1964. évi nyári tevékenység előkészítését szolgálta.

Két önálló tájékozdási-sport szövetség alakult a Szovjetunióban. 1962. végén az Eszt Szocialista Szovjet Köztársaságban, 1963 februárjában pedig a Lett Szovjet Szocialista Köztársaságban hozták létre a tájékozdási sporttal foglalkozó szövetségeket.

Az I. Nemzetközi Közlekedési Kiállítást 1965. június 25-től október hó 3-ig rendezik Münchenben. Franciaország kiállítási kormány-megbízottja bejelentette, hogy a franciák 17 témakörrel vesznek részt a kiállításon. Köztük mint legfontosabbat a légi- és űrutazást említette. André Doumenc közölte azt is — remélik, hogy 1965-ben saját űrplótájukkal szerepelhetnek a kiállításon.

Sz. M.

Eötvös Lorándra emlékezünk

45 évvel ezelőtt, 1919. április 8-án halt meg a magyar turistaság első apostola: Eötvös Loránd. Az ő kezdeményezésére alakult meg a Magyarországi Kárpát Egyesület budapesti osztagja 1888-ban, majd ebből három év múlva az önálló Magyar Turista Egyesület. Ennek nyolc éven át volt elnöke és lelkes vezetőként, tettel, szóval, tanáccsal szolgált a magyar turistaság ügyét. Hazánk második turistaháza — a dobogókői — is neki köszönhető létezését. Mint hegyászó, világhírré tett szert, az Alpoknak több csúcsát ő hódította meg elsőként. (Zwölfer Kofel 3091 m; Rotwand 2788 m; Elfer Kofel 3115 m; Croda di Lago 2716 m) Bosznia és Hercegovina ismeretlen vidékének feltárója volt, a Prenj (1916 m) és Cetinje (1996 m) csúcsok első megmászója. Eötvös Loránd főérdeme nem egyéni teljesítményeiben van, hanem abban, hogy a turistaságban rejlő óriási erőt felismerte és azt közzé tenni óhajtott. Rádöbbent arra, hogy milyen erő rejlik a közösségben, s ezért szorgalmazta a turista egyesület létrehozását.

Dr. Dékány Mihályné

Természtjáróink Kazincbarcika 10 éves jubileumán

A Rádió helyszíni közvetítésben számolt be a 10 éves Kazincbarcikai, de a rádióportból kimaradt a természetjárás.

Kazincbarcika és környéke rövidesen hazánk legnagyobb vegyipari centrumává fejlődik. A vegyipari dolgozóknak pedig nagy szükségük van a szabadban töltött pihenésre, a tiszta levegőre. Ezi szervezeten b'zositja a KMTK szakosztálya, amely a megyei szövetségben a negyedik helyen áll.

Kazincbarcika és környéke természetadta szépséget igyekszünk sportársainkkal — akik mindnyájan új lakosok — megismertetni és megszerettetni. Osztály-túránkat a vadregényes Bükk hegységben bonyolítjuk le. Kiváló túravezetőink vannak, de jelenleg is folyamatosan van egy alapfokú tanfolyamunk, 25 hallgatóval.

Tagságunk szívesen vesz részt a közös munkában. Vállaltuk, hogy ebben az évben a tőlünk távolos Zempléni hegységben felüljítjük a 15 km-es Rákóczi útjelzést, Munkatúra keretében, a Bükk-hegység északi oldalán eredő Tardona-patak forrás fölé emlékművet emelünk és a szerte ágazó ereket egy mederbe tereljük, a környéket kultúrálta tesszük. Ezzel járunk hozzá mi természetjárók a most megkezdődött 10 éves jubileumi év ünnepeivel.

Káprai János

Sokak előtt ismeretlen e név, a mintegy 20 000 lakosú svéd kisváros neve. Itt, Stockholmtól kb. 200 kilométernyire rendezte a NORD (Északi Tájékozdási Szövetség) megbízásából a SOFT (Svéd Tájékozdási Szövetség) 12 államküldötteinek részvételével az első szélesebb körű nemzetközi tájékozdási verseny tanácskozást.

Az 1959. május 13. és 19. között lezajlott tanácskozáson Ausztria, Bulgária, Csehszlovákia, Dánia, Finnország, Jugoszlávia, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, a Német Szövetségi Köztársaság, Norvégia, Svájc és Svédország küldöttei — a tájékozdási versenyés helyzetének értékeléséből — itt jutottak arra az elhatározásra, hogy e sport fejlesztése, a nemzetközi szakmai-összefogás érdekében szükséges a nemzetközi szövetség létrehozása. Ennek előkészítésére a NORD-ot kérték fel.

Ezt követően Koppenhágában 1961. május 21—22-én tartott Kongresszuson

SANDVIKEN 1959 MÁJUS

mondták ki az IOF — Nemzetközi Tájékozdási-sport Szövetség megalakítását. Az alapító tagok a Bolgár Turista Szövetség, a Csehszlovák Testnevelési és Sportszövetség Turista Szekciója, a Dán Tájékozdási Szövetség, a Finn Tájékozdási Szövetség, a Magyar Természetbarát Szövetség, a Német Vándor- és Hegymászó Szövetség (NDK), a Német Si Szövetség (NSzK), a Norvég Tájékozdási Szövetség, a Svájci Testgyakorló és a Svéd Tájékozdási Szövetség voltak.

1962. szeptember 22-én a norvégiai Löténben már az I. Tájékozdási EB-t rendezték meg férfi és női egyéni számokban.

Az 1963. április 14—15-i II. Kongresszuson Lipcsében, új tagként az osztrák természetbarátok turista egyesületét vették fel, s egyes eredményes tevékenységről számoltak be. Így pl.

a nemzetközi szervezethez tartozó 11 nemzeti szervezet 1962-ben 128 440 tagot számlált. 9 tagországban 2026 férfi és 144 női versenyútvonal-készítő (Bahnleger) működött. 5 országban 2394 férfi és 120 női kiképzett szervezővel rendelkezték. 3 tagszervezetben 264 férfi és 25 női edző működött.

Veljében, Dániában nemzetközi útvonalkészítő tanfolyamot rendeztek. S közben újabb országokkal léptek kapcsolatba; így a Szovjetunióval, Lengyelországgal, Angliával, Skóciával, továbbá Belgiummal és Lichtensteinnel.

Mint látható, Sandviken után 5 évvel 11 tagszervezet fiai és lányai készülnek a svájci II. Tájékozdási Európa-bajnokságra, amelyet Le Brassus térségében (Waadt kanton) rendeznek meg ez év szeptember 26—27-én férfi és női egyéni, valamint férfi és női staféta számokban.

Az évforduló alkalmából sok sikert kívánunk az IOF és tagszervezetei további tevékenységéhez.

Székely Miklós

A vonat Kelenföld után nekilendül, s alig helyezkedünk el az ülésen, máris elénk tárul a Velencei tó, rejtelmes nádasaival. Sem a mélysége, sem a terjedelme nem nagy, de nagyon szép ez a romantikus környezetben elterülő víz, amelyet érdemtelenül elhanyagoltak a múltban, s csak most fedezik fel minden szépségével. Vajda János így ír e szelíd tájról:

*Fönn az égen ragyogó nap.
Csillanó tükkrén a tónak
Mint az árnyék leng a csónak.*

*A levegő meg se lebben,
Minden alszik... és a lelkek
Ring egy méla sejtelenben...*

Érdemes körülnézni a parton, az üdülők és halásztelepek környékén. De előbb talán foglaljunk magunknak helyet a gárdonyi Vad-

A Vadkacsa camping

NÉHÁNY SORBAN :

A „Vadkacsa“ turista-campingről

Néhány szót a tőről és környékéről. Madárvilága rendkívül gazdag. Leggyakoribb madara: a dankasirály és a nádírigó.

Hazánk harmadik legnagyobb tava mellett, mely Budapesttől mindössze 47 kilométerre esik és ezért hétvégi kirándulásokra kü-

lönösen alkalmas — kultúralt üdülőtelepek vannak.

Ha megszálltunk a Vadkacsában, akkor a túlsó partra is kellemes kirándulásokat tehetünk. Csónakkal átkelni a tavon, nem mindennapi élmény. A nádasokban rejtelmes „lagunák” vezetnek a partok fe-

lé. Az átkelők rendszerint a sukorói halászcsofárda környékén kötnek ki, innen az egész Velencei-hegység bebarangolható. Maga a csárda kis partmenti szigeten fekszik. Legkedvesebb kirándulóhely innen a 352 m magas Meleg-hegy, a híres „ingó-kövekkel”.

A Meleg-hegy lejtőjén fehér márvány emlékoszlop figyelmeztet a pákozdi csatára. 1848. szeptember 29-e emlékét hirdeti. Itt zajlott le a szabadságharc első nagyobb csatája, mely honvédeink fényes győzelmével végződött.

Látványokban tehát gazdag és gyönyörű a vidék. Érthető, hogy a Vadkacsa turista-camping iránt nagy az érdeklődés és sok az előjegyzés. (x.)

Az ebédlőben

kacsa turista-campingben, amely május elsejétől hetven személy számára biztosít kényelmes pihenést. A létesítmény hat éve áll a Turistaházakat Kezelő V. kezelésében és ma már igen népszerű lett. A modern felszereléssel ellátott tábor egyaránt alkalmas az egyesületek és iskolák csoportos táborozására és a családok pihenésére.

A konyhát és az éttermet modernizálták. A szezonban olcsó és választékos ételt szolgáltatnak fel az ott lakó és az átmenő vendégeknek egyaránt. A camping saját stéggel és szabad fürdővel rendelkezik. A fürdőzőknek, vízisportolóknak, horgászoknak valóságos paradicsoma.

Ilyen sátrak vannak a campingben

A „lagunák”-ban

Emléktábla a Barátság konyhón (Vad felv.)

A pestiek kirándulása után

Fóton megalakult a falu természetbarát szakosztálya

A résztvevők közelebről megismerkedhettek a száz éve elhunyt közigazdász, író és politikus életével, aki kiemelkedő alakja volt az 1848-as történelmi eseményeket előkészítő és érlelő reformoknak. Az akkori közélet számos képviselője megfordult nála Fóton, köztük Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Vörösmarty Mihály, Garai János, Czuczor Gergely stb. Az ünnepi műsort az ő műveik színesítették a fői 1. sz. ált. iskola növendékeinek tolmácsolásában.

A kirándulók megtekintették a fői Gyermekvárost is, ahol meggyőződhetnek népi államunknak az elárult és magukra maradt gyerekekről való gondoskodásáról. Megtekintették a fői templomot, Ybl Miklós remek alkotását.

A gazdag programnak közvetlen turista vonatkozása is volt. Ez alkalommal felavatták a Somlóhegy oldalában a Barátság konyhó emléktábláját.

A VII. kerületiek kirándulásának egyik értékes eredménye: a falu lakói elhatározták, hogy megalakítják a helyi természetbarát szakosztályt.

A.

Már szinte hagyomány, hogy a VII. kerületi szövetség tagjai — a Budapesti Vörös Meteor egykori kezdeményezésén felbuzdulva — falusi kirándulásokat rendeznek, egybekötve azt valami hasznos ismeretterjesztéssel. Ilyen volt a közel múltban a túrávezetők és a fői aktivisták kirándulása.

A falu lakói, fiatalok, idősebbek, az állomáson virágcsokorral kedveskedtek a pesti vendégeknek, akikkel hamar összebarátkoztak.

A napi programban irodalmi vetélkedő szerepelt, de emlékezetes marad a kultúrházi műsor is, melyen nagy érdeklődéssel hallgatták dr. Pápa Miklós megemlékezését Fay Andrásról.

1909

TERMÉSZETBARÁTOK TURISTAEGYESÜLETE BUDAPEST

A Nagy- és Kiskeréky nyugdíjas épülő turistamenedékház és ödöllételep

RÉSZJEGYE

E részjegy tulajdonosa

ÖTEZER, AZAZ 5000 KORONÁVAL

Irád az építkezés költségébe. A fői Egyesület a turistamenedékház és ödöllételep üzemeltetéséről az állami háson év után, üzemeltetési helyi szerv részére 5 évi időre bérleti díjban szerződés útján a munkássági kötelezettségnek megfelelően alapítványt hozott létre. A részjegy visszaadása az egyesület részére történik. A részjegy váltása ki nem váltandó. Budapest, 1924 március havában.

TERMÉSZETBARÁTOK TURISTAEGYESÜLETE

M. S. K. K. *K. S. K.*

A Tipográfia az MTSZ megbízásából május 10-én rendezi a hagyományos „Király Albert” emléktúrát a kevélynyergyi Stromfeld Aurél turistaházhoz. A túra a régi természetbarátok találkozója, minden évben feleleveníti a felszabadulás előtti idők emlékeit és ezen kegyelettel emlékeznek azokra a munkásmozgalmi harcosokra, akik áldozatos munkát végeztek a ház felépítésében, hogy menedéket adjanak az akkor még üldözött természetbarátoknak. Az ő tiszteletükre jön össze május 10-én a természetbarátok sokasága, hogy letegye a hála és kegyelet koszorúját.

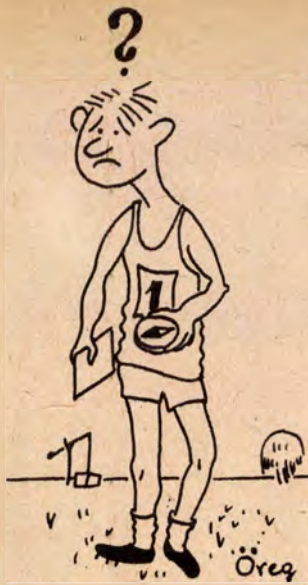
Nyugodtabban túrázhat, pihenhet, ha van háztartási biztosítása!

A

HÁZTARTÁSI BIZTOSÍTÁS

- ... sokféle kár esetén nyújt kártérítést.
- ... havi díja a szobák számától függően 10—25 Ft-ig terjed
- ... a házfelügyelőnél köthető. Díját a lakbérrel együtt lehet fizetni.
- ... feltételeiről részletes felvilágosítással szolgál az ÁB. kerületi fiókja és a házfelügyelő.
- ... keretébe tartozó károkat 48 órán belül kell bejelenteni az Állami Biztosító illetékes fiókjánál, vagy kirendeltségénél.

BIZTOSÍTÁS anyagi BIZTONSÁG!

MERRE MENJEK?

AZ ÖREG VERSENYZŐ TANÁCSAI

Látalak a múltkor fiatal barátom, amint a rajtláztól remegő lábakkal nekilendültél életed első tájékozási versenyének. Nem néztél semmit, se térképet, sem az ellenfeleket, csak nekiszaladtál a nagyerdőnek, futottál, futottál, amíg bírtad (szerencsére nem sokáig, mert kifulladtál).

Ekkor jutott eszedbe először a térkép, meg az, hogy hol is lehetsz? Megálltál, gondolkodtál, csináltál egy jobbra-átot, ismét szaladtál egyet. Néhány derékszögű fordulat után, alig 2 kilométeres menettel már el is érted a 600 méterre levő első ellenőrző pontot. Legközelebb a CÉL előtt találkoztunk, úgy négy óra múltán, amikor már nem a rajtláztól, hanem a megtett 15 kilométertől remegett a lábad. Szerinted is, szerintem is, kicsit sok volt ez azon a 8 kilométeres kis versenypályán. Engedd meg tehát, hogy elmondjak néhány tanácsot, amelyeknek remélem hasznát veszed a következő versenyeken és eléred majd a nagy álmat: győztesként utazol hazafelé és boldogan szorongatod az elsőnek járó aranyérmét. Mi tehát a teendő?

A felkészülés két részből áll: elméletileg és fizikailag is fel kell készülnöd.

Az elméleti felkészülés legfontosabb része a térképismeret. Szerezz egy jelkulcsot és tanul meg tökéletesen a térképjelkeket. Régi versenyek térképeit is sokat kell nézegetned, próbálgatnod gondolatban, hogy te merre mennél.

A következő lépés a távolság és iránymérés be-

gyakorlása. Egyrészt a térképen, másrészt a terepen. A távolságot a térképen centiméterrel a legegyszerűbb mérni (amely minden tájoló szélén is található), de lehet léptékkal is, amelyről a mért távolság már közvetlenül méterben olvasható le. Bonyolultabb dolog a távolságmérés a terepen. Ehhez szükséges, hogy pontosan ismerd a lépéseid hosszát. Igen ám, de a lépéshossz a különböző terepeken más és más. De más futva és más gyalogolva is. Mérj ki tehát mérőszalaggal vagy zsinórral különböző helyeken, vízszintesen, enyhe emelkedőn, erős emelkedőn, 100–100 métert, ezeken többször végig futva,

feléle és lefele mar pontosan tudni fogod, hogy adott viszonyok között hányat lépsz száz méterre. (Egyszerűbb, ha csak minden második lépést számolsz és azt jegyzed meg, hogy 100 méter ilyen és ilyen körülmények között hány DUPLALÉPÉS.)

Az iránymérésnél arra kell vigyáznod, hogy miután a térképen gondosan beállítottad az irányszöveget (azimutot) már ne mozdítsd el a szelencét, óvatosan és mégis biztonságosan tartsd a kezdedben. Ezután a tájoló magad elé tartva és az irányélen végignézd, végy célba valamit, például egy jellegzetes fát vagy más te-reptárgyat és fuss el odáig.

Ott azután ismét új célpontot nézz ki magadnak és így folyamatosan közelítsd meg a kitűzött végpontot. Itt azután állapítsd meg, hogy jobbra vagy balra „húztál” és a következő iránymenetnél próbálj gondosabban eljárni.

A felkészülés fizikai részéről majd legközelebb beszélgetünk, de addig is annyit, hogy a legfontosabb a rendszeres edzés. Egy héten legalább háromszor, de akár minden nap kell futni 1/2–1 órát. A tempó és a futással töltött idő napenként is váltakozzék, de egy edzésen belül is legyenek rövid beleerősítések és laza, könnyed szakaszok. Fő cél: ne erőltess túl magad (különösen a kezdetben), mindig úgy fuss, hogy az jól essen!

Jó versenyzést kíván az Öreg Versenyző

ELŐZETES ÉRTESETEK VERSENYEKRŐL

A Bakonyi Intéző Bizottság a tájékozási versenyek népszerűsítése érdekében „BAKONYI KUPA” néven vándordíjat alapított. Az alapító okmány szerint a versenyeket a veszprémi Haladás-Petőfi SK. Természetjáró Szakosztálya rendezi meg, első alkalommal 1964. május 31-én. A verseny FFA II. o., FNA II. o., valamint IF II. o. kategóriákban kerül megrendezésre, Veszprém, Fejér, Zala és Vas megyei csapatok részére. A versenykiírás a közeljövőben kerül kiadásra.

A „Meteor Kupa” dunántúli

II. osztályú tájékozási verseny V. 17-én kerül megrendezésre a Mecsek hegységben. FFA kategóriában 3×1 fő egyéni csapatverseny, FNA kategóriában 1×2 fő egyéni csapatverseny. Az érdekeit szakosztályok nevezésüket az alábbi címre küldjék. Dr. Gurdum Károly, Pécs, Kossuth L. u. 38.

A „Május 1.” tájékozási emléktalálkozó: 1964. május 10. 5.45 órakor Budapest Nyugati Pályaudvar érkezési udvarán. Vidéki csapatok szállásgényüket közvetlenül a Tu-

ristaházakat Kezelő Vállalathoz küldjék be a versenyre való hivatkozással.

Az Orvos-EU. Dolgozók Szakszervelete megbízásából június 13–14-én rendeztél meg a pécsi „LENDÜLET” az Orvos-EU. Természetbarátok csapatversenyét, találkozájat, valamint értekezletét, míg július 5-én, az V. Csermely Vilmos emléktalálkozást bonyolították le, Baranya, Tolna, Bács-Kiskun és Somogy megye versenyzői részvételével. Kiírások mindkét versenyre Katona Ferenc, Pécs, Munkácsy M. u. 29. I. címen igényelhetők.

A Hosszúhegyen rendezte meg a Bp. MÁV SC az idény első tájékozási versenyét március 15-én. A nagy hóban, kedvezőtlen időjárás közepette is 50 ifjúsági és serdülő versenyző állt rajthoz.

A „Március 15” Kupa eredményei: Ifj. II. o.: Egyéniben: 1. Kalmár (Bp. Honvéd) 73:59, 2. Borosznoki (Bp. Honvéd) 74:56, 3. Kovács Gábor (Vörösmarty gimn. III.) 80:35. Csapatban: 1. Vörösmarty gimn. III. (Horváth, Kovács, Kempelen) 4:19:39, 2. Bp. Pedagógus II. 5:38:41, 3. Vörösmarty gimn. II. 6:21:09.

Serdülő III. o. Csapatban: 1. BEAC (Hegedűs, Papp) 37:05, 2. Szabadság úti isk. III. 42:40, 3. Vörösmarty gimn. 43:22.

Cegléd városá nyilvánításának 600. évfordulója alkalmából „Kossuth Kupa” kiírását határozták el. A kétfordulós, meghívásos versenyt a Zsiros hegyen, illetve a Kisinóci turisztaház környékén bonyolították le. A második forduló eredményei: (8500 m, 480 m szintkülönbség, 7 ellenőrző pont) Férfiak: 1. Szolnoki MÁV 1:47, 2. Váci Forte II. 2:29, 3. Ceglédi építők 2:46, Nők: 1. Ceglédi Építők 2:39, 2. Budakalás MSE I., 3. Budakalás MSE II.

Összetettben: a férfiak osztályában a Szolnoki MÁV (Fekete, Sléder), a nőknél a Ceglédi Építők (Komját, Varga) lettek a Kossuth Kupa ez évi védői.

Március 29-én immár hatodszor, igen kedvezőtlen, esős időben, rendkívül nehéz, sáros, pályán, Salgótarján környékén került lebonyolít-

VERSENYHÍREK

közel 150 versenyző állt rajthoz a megrendezeti első és másodosztályú hat versenyszámban. A harmadosztályú versenyszámokat a kedvezőtlen idő miatt a versenybírósg elhalasztotta. **Eredmények: Férfi felnőtt I. oszt. 10 km, 7 ellenőrző pont. Egyéniben: 1. Kóvári 1:33:57, 2. Budai 1:43:01 (Bp. Pedagógus) 3. Skerietz (Honvéd) 1:46:00. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus (Budai, Kovács, Kóvári, Deső) 8:25:58, 2. Bp. Honvéd 8:45:23, 3. Bp. Spartacus 9:00:20. Férfi felnőtt női első osztály: 8 km, 7 ellenőrző pont. Egyéniben: 1. Győri 1:41:02, 2. Cser 1:46:10, 3. Monspart 1:51:00. Mindhárom Bp. Pedagógus. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus II. (Monspart, Győri) 3:32:02, 2. Bp. Pedagógus 3:40:10, 3. Ceglédi Építők 6:16:47. Férfi senior I. oszt. 10 km, 7 ellenőrző pont. Egyéniben: 1. Szondy (Bp. Spartacus) 2:35:25, 2. Balla (Ú. Dózsa) 2:43:43, 3. Garai (Bp. Spartacus) 2:44:21, 4. Frantisek Reiprich (Lucenec) 3:38:56. Férfi felnőtt másodosztály. 9 km, 6 ellenőrző pont. 1. Nyíregyházi Vasas II. (Marina, Gönczi) 1:32:36, 2. Miskolci Vasutas 2:05:51, 3. Miskolci Egyetem II. 2:20:13, 4. Lucenec 2:28:51. Női felnőtt másodosztály. 8 km, 7 ellenőrző pont. 1. Miskolci Vasutas I. (Iván, Dürö) 2:02:31, 2. Lucenec 2:47:00, 3. Debreceni Biogal 3:16:00. Ifjúsági férfi másodosztály. 9 km, 6 ellenőrző pont. 1. Lucenec (Kontrits, Jakusovszki) 1:33:00, 2. Belpátfalva 1:59:34, 3. Hódmezővásárhely 2:09:25. Az elmaradt III. osztályú versenyszámokat a rendező Nógrád megyei Természetbarát Szövetség májusban tartja meg.**

Pásztó környékén április 4-én a Nógrád megyei és a Pásztó járási Természetbarát Szövetség közösen rendezte meg a megyei III. oszt. felszabadulási tájékozási emléktalálkozást.

Indul a képes rejtvényverseny!

1. Tizforintosunk egyik oldalán egy sziget rész található. Ki a szerzője a képnek és a szigeten milyen nemzetközi jellegű turisztalékesítmény van és hol van a sziget?

2. Melyik ez a kllátó és milyen turista-jelzésen közelíthető meg?

3. A kép festőjét a Dunakanyar festőjének nevezik. Hol lakik és hol van a műterme?

4. Milyen megmozdulásra emlékeztet ez az emlékmű és melyik községben áll?

5. Hova vezet a jelzett turista út ettől az emlékműtől?

Mint múlt számunkban jeleztük, 6 hónapig tartó képes rejtvényversenyt indítunk. A vetélkedők feladata: írják meg a képek és kérdések alapján a pontos választ szerkesztőségünk címére, Bp., V., Rosenberg házaspár u. 1., és küldjék be a lap alján levő szelvénnel együtt. Szelvény nélkül a pályázat érvénytelen.

A verseny, mint írtuk 6 hónapig tart. HAVONTA 1000 Ft jutalmat kapnak a legjobb megfejtők, a bizottság által megejtett sorsolás útján. Minden jó megfejtést 5 pontnak számítunk. Aki a legtöbb pontot szerzi, az

I. 500 Ft-ot

II. 300 Ft-ot

III. 200 Ft-ot nyerhet.

Figyelem!

A 6 hónapos verseny végén összegezzük a pontokat és ennek alapján a legtöbb pontot szerzett versenyzők a havi jutalmakon felül további jutalomban részesülnek. Éspedig: az

I. helyezett

1000 Ft-ot,

vagy az általa kiválasztott turista-házban 2 heti üdülést,

II. helyezett 700 Ft-ot, III. helyezett

500 Ft-ot, IV. helyezett 300 Ft-ot,

V. helyezett 200 Ft-ot nyer,

és kisorsolunk ezenkívül 3 db 100 Ft-os díjat.

Az egyenlő pontokat szerzett vetélkedők díjait a bizottság sorsolás, vagy vetélkedés alapján ítéli oda. Ezt a versenyzők döntenek majd el.

Indul tehát a verseny, jó szórakozást kívánunk!

Egy kötelező pótkérdés:

Hol van a Dunakanyar egyetlen európai híru botanikus kertje?

6. Mi köze volt a villa egykori névadó tulajdonosának Petőfi Sándorhoz? Hol van a villa?

7. Mikor épült ez a vendéglátó hely, mi a neve és névadója miről nevezetes?

8. Miért nem hozták helyre az illetékes szervek az itt látható omlatag udvart? Hol van ez?

9. Hol van ez a kápolna és milyen fa áll előtte?

10. Hol van ez a templom és műemlék-e?

KÉPES REJTVÉNY-
PÁLYAZAT
1.

HÍREK

A Debreceni Spartacus SK természetjáró szakosztálya 320 ezer Ft költséggel és társadalmi munkával menedékházat épít Szarvaskő mellett, a Bükkben. A tervek szerint 1964. augusztus 20-ra készül el a teljesen új, 28 hálóhelyes turista létesítmény.

A budapesti Kvassay Jenő Hid-Vízülepítő Technikum KISZ szervezetének természetjáró szakosztálya 3 fordulós városismertető versenyt rendezett a tavaszi időben. Az első forduló időpontja március 1-e volt, 20 középiskolából 40 csapat vett részt a fordulón. Az első forduló eredménye: 1. Kvassay Techn. (Szemes-Thomann) 2. Dózsa Gimn. (Daróczy) 3. Zrínyi Leánygimn. (Csombó).

A Miskolc-Jósvafő-Aggtelek gyorsvonatpár május 30-ig munkaszüneti napokon, május 31-től október 4-ig naponta fog közlekedni.

A Posta az ez évi „Evfordulók-események” elnevezésű bélyegsorozatban egy bélyeget az aggteleki cseppkőbarlangra utaló témával ad ki. A bélyeg-tervrajz elkészítéséért a Posta már intézkedett.

A Budapesti Városépítési Tervező Vállalat (BUVÁTI) sportkörén belül megalakult a természetbarát szakosztály. Taglétszámuk február végére 94 főre szaporodott. Túraterveket január 5-től minden vasárnap teljesítettek, közöttük számos Kék-túra is szerepel.

A Debreceni Spartacus SK természetbarát szakosztálya erre az évre gazdag túratervet adott ki. A fotókkal illusztrált füzet havonként ismerteti a túraprogramot. A szakosztály eddig a Mátrában, a Bükkben és Debrecen környékén tett túrákat. További tervekben az Aggteleki cseppkőbarlang megtekintése, hortobágyi túra, bükkli vándortáborozás, balatoni táborozás szerepel. A nyár folyamán magas-tárral túrákat terveznek. Az őszi időszak is kimeríthetetlen programot kínál a természetbarátoknak, akik e túrák során hazánk legkülönbözőbb tájait ismerhetik meg, az Alföldtől a Duna-kanyarrig, északi hegyeinktől a Dunántúlig. A füzet a programon kívül hasznos tanácsokat nyújt a természetjáróknak az útörködéssel, élelemmel, térképekkel, tájékozódással, jelzésekkel kapcsolatban.

Az angyalföldi Lékai János 12 évfolyamos iskola természetjáró szakkörének ünnepi ülése a barlangkutatás érdekességével foglalkozott. Az ülést dr. Dékány Mihályné szakkör vezető tanár tudományos alapokon nyugvó előadása nyitotta meg. A szakkör egyik tagja a francia-spanyol határon levő Pierre Saint Martin zomboly bejárását ismertette, másik a vanclusi forrásbarlang titkának

kutatásáról tartott érdekes előadást, harmadik pedig humoros epizódokat gyűjtött össze a barlangkutatás történetéből. Az ülésen megjelent Dr. Dénes György hozzászólása és Vicsizán Miklós ifjú barlangkutató felvilágosító válaszal egészítették ki az érdekes ülést, melyet az Aggteleki cseppkőbarlangról szóló színes hangosfilm vetítése fejezett be.

Biológiai kiállítást rendezett április 10-16-ig a VIII. kerületi Természetbarát Szövetség. A kiállításon bemutatták a hazánkban található lepkék, bogarak, madarak, kismemlősök képeit és szemléltetést adtak más kontinensekről származó színes rovarok világából.

Honismertető konferenciát rendeztek április 16-17-én a Hazafiak Néprönt Országos Tanácsa és a Népművelési Intézet, amelyen dr. Dömötör Sándor, a Népművelési Intézet főelőadója tartott előadást a „Honismereti mozgalom eddigi eredményei és további feladatai” címen.

Leveleznek. „Olyan pedagógusokkal szeretnénk tapasztalatcserét folytatni, akik e szép hivatás mellett a természetjárással, mint kedvelt sporttal foglalkoznak.” Iván Ilona, Tóth Sarolta, Ungvár, Csapi út 10. Kárpát-Ukrajna, Szovjetunió.

A Vörös Meteor SK természetjáró szakosztálya nyolcadik ízben rendezi meg a Pál Tivadar elméleti versenyt. Felsőfokon az összetett eredmények első három helyezette: 1. Frojmovics Gábor (Bp. Vörös Meteor) 2. Medovarszky László (Pécsi Vasutas) 3. Török István I. (Debreceni EAC) Általános túraismeret első három helyezette: 1. Nicki Győző (Szfhvár, Pénzüntézet) 2. Frojmovics Gábor (Bp. Vörös Meteor) 3. Török László (Debrecen, Vízügyi). Középfokon az összetett eredmény első három helyezette: 1. Nyári Tamás (Bp. Vörös Meteor) 2. Radnóti Sándor (Veszprém, Haladás) 3. Szóts Zoltán (All. Aruház). Általános túraismeret: 1. Nyári Tamás (Bp. Vörös Meteor) 2. Radnóti Sándor (Veszpr. Haladás) 3. Kleisner Beata (Iparterv). Térképes feladat: 1. Nyári Tamás (Bp. Vörös Meteor) 2. Radnóti Sándor (Veszpr. Haladás) 3. dr. Varasdy Sándor (Szombathely).

A Heves megyei Természetbarát Szövetség szakosztályvezetői határozatában olvastuk: „növelni kell a taglétszámot, több fiatal, elsősorban gyermekeinket kell bevonni. Meg kell valósítani a jelszót; minden régi tag egy új tagot hozzon a mozgalomba.” Így legyen!

A Heves megyei Állami Építőipari Vállalatnál a Gyöngyösi Építők Sportkörének kebelében megalakult a természetjáró szakosztály, mint azt örömmel közli velünk Székely László, 12 taggal alakult meg a szakosztály, de a gazdag program bizonyára megsokszorozza a tagok létszámát.

A XIX. kerületi Természetbarát Szövetség oktatási programjának megfelelően a kerületi osztályai között térképvásoló tanfolyamot szervezett, melyet 13 hallgató vezett el igen jó eredménnyel.

A Kőhegyen piros nyakkenedő úttörők seregével találkozunk. Mint megtudtuk, a XV.

kerületi Szőlőiget utcai általános iskola természetjáró szakosztályának tagjai voltak, akik a téli hónapokban térképvásoló tanfolyamon vettek részt, s most gyakorlati túrán számoltak be tudásukról. Mindezt Simon Gábor mesélte el, a XV. kerületi Természetbarát Szövetség elnöke, aki elkísérte a 31 pajtást erre az izgalmas kirándulásra, melyen 5 talán jobban izgult, mint patronáltjai, akik ezen a sáros terepen is jól „megállták a sarat”.

Ismét megindult az idegennyelvű túrázás. A Vasas Szakszervezet sportköre közli az érdeklődőkkel, hogy a természetbarát szakosztályának idegennyelvű csoportja ismét megkezdte közkedvelt idegen nyelvű társalgással egybekötött kirándulásait. A természetbarát mozgalomnak ez az érdekes és új formája népszerű lett a dolgozók körében, mert idegen nyelvű gyakorlati lehetőséget biztosít a szabad levegőn, tehát valóban összeköti a kellemezt a hasznossal. Az első kirándulást április 5-én vasárnap tartották és ettől kezdve az időjárástól függően késő őszi folytatják. Találkozás minden vasárnap délelőtt 9 órakor a Margit-hídi HÉV állomásnál, részvételi díj 4 Ft, plusz utazási költség. Beiratkozási díj nincs, előre jelentkezés nem szükséges, Angol, francia, német és orosz nyelvű szaktanár-ról gondoskodnak.

A felszabadulás ünnepén rendezte városismertető természetjáró versenyt a Miskolci Vörös Meteor SE természetjáró szakosztálya. A versenyen 19 csapat indult, mintegy 100 versenyzővel. Közülük voltak a kiránduló fiatal bányászok, a borsodnádasi és özdí kohász-és kereskedelmi tanulók, kazincbarcikai gyári munkások és miskolci, egri kereskedelmi és gyári alkalmazottak, a Kilián gimn. tanulóival együtt. A verseny első helyezését a Miskolci Vörös Meteor csapatai nyerték. Egyenlően: 1. Kósa István, 2. Bodoloczky Emil, 3. Nagy Árpád.

A Budapesti Közponi Gombászat Szakkör gombagyűjtő tanulmányi kirándulása során május 31-én a Máriabesnyő-Halastavakhoz rendez ismertető túrát. Találkozás 8 órakor a gödöllői HÉV Keleti pu.-nál levő végállomásán, a pénztár előtt.

Budapesti kerületi propagandista tanfolyam a Kőhegyen. A BTSZ. Agit. prop bizottsága május 9-én és 10-én a Kőhegyi turistaházban rendez a budapesti kerületi propagandisták összejövetelét. Az összejövetelnek az az érdekesége, hogy lényegében ez lesz az első természetbarát propagandistaképző tanfolyam.

Halálozás. Somló Jenő, a Budapesti Természetbarát Szövetség elnökségének tagja március végén 69 éves korában elhunyt. Somló Jenő, a munkásmozgalom régi harcosa, mintegy 30 évi természetjáró múlttal rendelkezett, s tagja volt a Természetbarátok Turista Egyesülete V-VI. kerületi osztályának. 1952 óta kapcsolódott be a BTSZ központi munkájába és mint gazdasági felelős tevékenykedett.

A XI. ker. Természetbarát Szövetség márciusban megtartotta első nyicedvi szakosztályvezetői értekezletét, amelyen felszólalt Pillingér Mihály, a MTS XI kerületi Tanácsának elnöke is. Magyarszékű Béla, a BTSZ titkára a „Társadalmi Erdel Szolgálat”-ról tartott előadást, majd Trautmann Herbert, a Szövetség elnöke ismertette az 1964. évi feladatokat. A múlt évi beszámolókkal kapcsolatosan kiosztották a teljesítményi jelvényeket: 13 szakosztály 174 túrázója kapott arany, ezüst, bronz, illetve ifjúsági jelvényt. A kerület legeredményesebb szakosztályai a hivatalos kiértékelés szerint: a Híradástechnikai Gépgyár, a Híradástechnikai Vállalat, a Belőnnisz Híradástechnikai Gyár és a Szellőzőművek voltak. — A jelenlevők április 4. és november 15. között valamennyi munkaszüneti napra előjegyzték az erdei szolgálat ellátását a budai hegyekben, közelebb a Szabadsághegy-Csillebérc-Kakukkhegy körzetében.

Találkozó és verseny a XXII. kerületi Farkashegyen. A bpesti XXII. kerületi Természetbarát Szövetség hagyományos találkozója május 9-én és 10-én rendez a Farkashegyen. A kerületi „Promotor vándor kupa” verseny is ekkor kerül lebonyolításra. Ugyancsak itt rendezik az alapfokú túrávezetői tanfolyam záróvizsgáját is. A találkozóról és a tanfolyamról Szegvári Gusztáv, az ismert turistafilmező filmfelvételt készít.

Több mint 60 000 ifjú természetbarát a budapesti KISZ túráján. A budapesti vállalatok, hivatalok, iskolák KISZ-szervezetei hozzájárultak a tavaszi-nyári kirándulások programjának összeállításához. A fiatalok múlt évi nagy érdeklődését jellemzi, hogy tavaly a KISZ-szervezetek meghívására 64 468-an jártak az országot, és ismerkedtek a legszebb tájakkal.

Várostörténeti séta Óbudán. A III. ker. Természetbarát Szövetség tagjai Óbuda kialakulását, történelmi jelentőségét és ebből a szempontból jelentős épületeit ismertető séta keretében tanulmányozták. Az előadón Laufer Ferenc, a BTSZ oktatási bizottságának tagja volt.

Címlapunk: Lussa Vince felvétele

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételemelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.- Ft. Előfizetési ára egész évre 32.- Ft, félévre 16.- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61 251, vagy átutalás az: MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kúdtúra külföldi képviselői.

NEHEZ eset

Ismerniök kellene Lajost, hogy megértsék döbbenetemet, amikor egy szép napon közölte, hogy velünk tart a vasárnap túrán.

— De hiszen vasárnap a Fradinak meccse van! — idéztem emlékezetébe.

— Éppen ezért — felelte. — Éppen azért, mert a Fradinak meccse van. Elhatároztam, hogy soha többé nem megyek ki a meccsre. Hát szükségem van nekem arra, hogy hétről hétre emelkedjen a vérnyomásom, s végül gutaütést kapjak miattuk. Elmegyek veletek túrázni, el a messzi, kies természet ölére, ahol nincs foci, nincs meccs, nincs Fradi, ahol már meg sem gondolhatom magam. Ellököm magam mögött a létrát, hogy ne is jussanak eszembe. Megyek veletek, boldog emberekkel, akikkel nem érdekel a gól. Fák, virágok, hegyek, sziklák ez kell nekem. A Fradival pedig mátlól végeztem!

Meghatott az öreg Fradidrukker orációja és a hittérítő csendes meglepedett-

sággal bundukoltam mellette vasárnap a hegyi úton. Egy tisztáson megállt.

— Milyen szép! Milyen harmónikus...

— Micsoda? — kérdeztem, mert nem láttam semmi szépet.

— A zöld fű a fehér virágokkal. Zöld-fehér... Hajrá Fradi!!! — Izé, bocsnát, ez még a szokás hatalma.

Beljebb mentünk az erdőbe. Megtorpant.

— Ez milyen erdő? — kérdezte.

— Tölgyes! — feleltem.

— Nem mehetnének inkább egy fenyesbe? Csak egy egészen picibe, lehet a kis fenyesi is, nem fontos a nagy.

A csúcsra érve fenséges panoráma tárult a szemünk elé.

— No, milyen a kilátás? — kérdeztem büszkén.

— Nagyon rossz.

Megsértődtem. — Nagyon rossz?

— Hát persze. A fiúk heketé óta nincsenek formában, Varga a múlt héten megsérült. Kikapunk.

— Már-már azt hittem teljesen reménytelen az eset, amikor észrevettem, hogy Lajos virágot szed a hegyoldalban. Mi több: mint egy szerelmes kislány ellágyulva tépkedi a szíromleveleit és maga elé motyog.

Mikor közelébe értem, ezt hallottam:

— Győzünk... Kika-

punk... Döntetlen... Győzünk... Kikapunk... Döntetlen...

Elérkezett az ebéd ideje. Kiraktuk az elemzősiás zacskók tartalmát. Lajos csak immel-ámmal evett.

— Nem vagy éhes? — kérdeztem.

— Mint a farkas.

— Hát akkor miért nem eszel?

— Az aranylábú fiúk ilyenkor meccs előtt nem ehetnek. Szolidaritást vállalok velük.

— Jó volna egyet pihenni — proponálta ebéd után Lajos. — Ez az éles hegyi levegő egészen elbágyasztott.

Helyesltem. Kitéttük pokrócainkat és elaludtunk. Hirtelen felriadtam.

Még láttam Lajos bukdácsoló, rohanó alakját a távolban a fák között. Tenyeréből tölesért formált és visszakiáltott:

— Még most az egyszer utoljára... De ha kikapunk, jövő vasárnap jövök veled a hegyekre...

(novo)

ERDŐ-MEZŐ MADARAI

VIZSZINTES: 1. Énekes madár (arany-málnó). 9. Mozgékony kedves kis madár, főleg rovarokkal táplálkozik. 18. Győri sportegylet. 19. Nagyobb kertekben és erdőben élő madár. 21. Ne kövesse el! 22. Lusta. 23. Vörösborsfajta. 24. Számjegy. 25. Orosz férfinév. 26. Az Eszaki-tengerbe ömlő folyó. 28. Tuskók. 29. Eléstár. 30. OLE. 31. Germanium vegyjele. 32. Forradás. 33. Láthatod (ékezet hiányában). 34. Vigen (Ibsen) 36. LT. 37. érte (rajong, végtelenül szereti). 38. Igazi nevén. 40. Női név. 41. CZO. 43. Római. 51. 44. Férfinév. 46. A szép és a helyes iránti érzék. 47. A varjak családjába tartozó madár. 48. Hal is van ilyen. 50. fako (régli mondás). 52. Sznál. 53. Autómárka. 55. Kritikus (elavult szóval). 56. Ragaszkodó, mellette

kiálló. 58. Előbéli rövidítés. 59. FAV. 60.-szoros (a Balkan hegység egyik átjárója). 62. Zár alá vesz. 63. Monte Christo sziklabörtöne. 65.-Andok (hegység Venezuela területén). 66. ... vicis! 67. Sok, betűl keverve. 68. Szolmizációs hang. 69. Központi égítést. 71. Gyalogos katonák (régiesen). 72. Pajtása, barátja. 74. Község Vas megyében. 75. Energiák. 77. Nagyon csúnya. 78. Kiváló olasz operai hőstenor. 80. Kötőnyelvi állapot. 81. Kicsinyeskedő, túlzottan takarékos. 83. A fákön élő, a rovarokat pusztító énekes madár. 85. A Nilus német neve. 86. Elterjedt ragadozó madár, erdőségeken fészkel. 87. Kedves énekes madár, a kultúrtájak lakója.

FÜGGŐLEGES: 1. Barátkozó, eleven énekes madár. 2. Felette átvizsl. 3. Brit sarkkutató család (tengert neveztek el rólu). 4. AV. 5. Önmagába visszatérő görbe vonal (fordítva). 6. Akta. 7. Gyornas fejlődő település a bp.-miskolci főútvonal mellett. 8. Japán második legnagyobb városának lakója. 9. Hátvéd (a labdarúgásban). 10. Régi török méltóság. 11. RY. 12. Irodalmi és művészeti folyóirat a Szovjet Irószövetség orgánuma. 13. Csillagász a MTA Csillagvizsgáló Intézetének igazgatója. 14. Atmoszféra röv. 15. BEO. 16. Város Csehországban. 17. Angol geológus (1797-1875). 20. Egyik nagy német kikötőváros lakója. 24. Nádasokban élő, harsogó hangú madár. 27. Ujjatlan női kőgallér. 29. A kocsi fontos része. 32. Rovarokkal élő hasznos madár. 35. Számítási művelés. 36. Számár. angolul. 39. Mesterség. 41. Készőmadár, kifejezetten a fatörzsek lakója. 42. Szovjet folyó. 45. Kulcsra járó szerkezet. 47. Három különböző hangjegy. 48. Sziget, franciául. 49. A bagolyfélékhez tartozó kistermetű madár. 50. Becézett Etel. 51. A madarak „nagy dalosa”; nedves lombterületeken él. 53. Szerzetes. 54. Nem hamarkodta el a dolgot. 55. Nyelvtani kifejezés. 56. Szlovák származású publicista, kortársai a „magyar Holbach”-nak nevezték (1808-64). 57. Elterjedt énekes madár. 59. Fatörzsek elvált kérge mögött, faodukban fészkelő madár. 61. Játsmák. 64. Vés. 65. Szék is van ilyen. 70. Meztelen, csupasz. 72. Elgondolás, ötlet. 73. Rostnövény (névelővel). 74. Mázolja. 76. A felső végtag. 78. PEY. 79. Edz, betűl keverve. 82. Község Vas megyében. 83. Egymásutáni betűk az abcében. 84. Azonos betűk.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább 5 megfejtés.

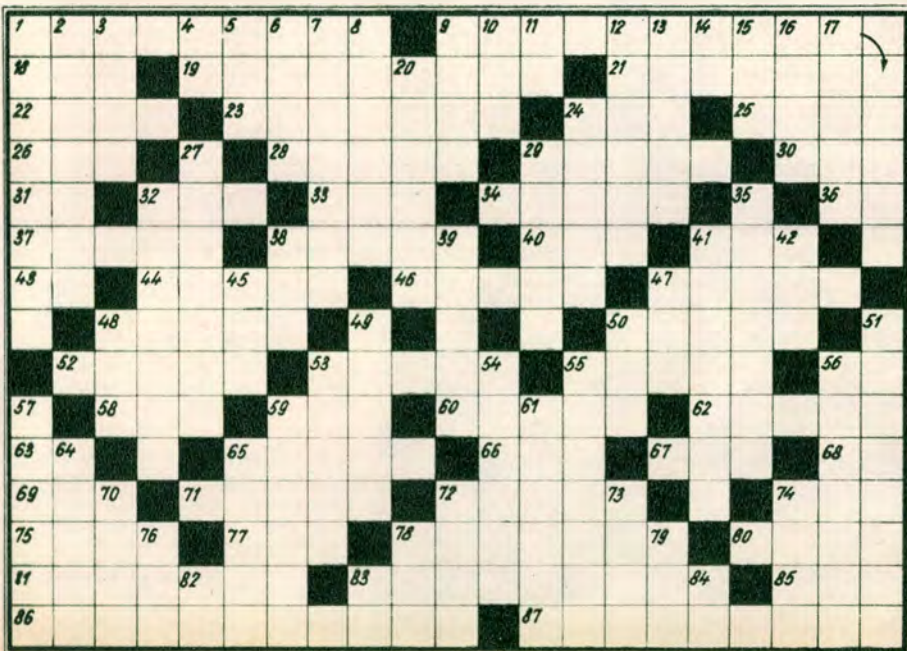
Beküldési határidő: május 15. Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése:

A mi tavaszunkban keleti primitívség van és igazabb, mert neveltebb ereje a természetnek.

(Móra Ferenc)

Könyvjutalmat nyert:

Dr. Bujtás László, Bp., XIII., Bulcsu u. 23/b, Marton Jánosné Bp., XIII., Visegrádi köz 5., Pajor Klára, Csepreg Széchenyi tér 9., Székely Ferenc, Tatabánya II., Bajcsy u. 15., Takaró József, Kálóz, Szabadság tér 2/a.

A cseszneki vár FEHÉR ASSZONYA

Bármikor járok arra, tavasszal, vagy ősszel, télen vagy nyáron, kora reggel, vagy napnyugtakor, mindig megdobogtatja szívemet a cseszneki vár látványa. Az ügyesen vezetett műút, amely majdnem teljesen körülöleli a Várhegyet, állandó rálátást biztosít az üres ablakszemeivel méltóság teljesen emelkedő falakra.

A szemlélőt, akinek érzéke van az elmúlt századok iránt, mindig megfogja ez a vár, tornyaival, keskeny sikátoraival, a gyönyörű kilátással és főleg érdekes, zajos múltjával.

Volt idő, amikor az ország nagyról, a nádori tisztséget adó Garaiak tapodták padlóit, amikor Wathay Ferenc, a sokat szenvedett végvári hadnagy tervezte itt rajtaütéseit a török ellen és amikor Vak Bottyán adott parancsokat a labancok elleni harcokra. Aztán főrangú urai hagyták összedűlni, úgy, mint a többi várainkat. Készülnek azonban már a tervek és 1965-ben megindul a helyreállítási munka, hogy föléledve, a Magas Bakony legszebb látványos egysége legyen ez a keskeny sziklataréjra ülő felséges formájú vár.

Különösen megfogja a nézőt a külön álló keleti tornya, amely egyenesen a sziklából nő ki, és amelyet régen egy híd kötött össze a vár többi részével. Ennek a hídnek a tartóoszlopa áll és várja az újból megépítendő híd gerendáit. A környék népe azt tartja, ott őrizték az Eszterházyak kincsét, a hivatalos irások szerint a levéltárat, a be nem bizonyított feltevések szerint pedig a börtön. Megszökni onnan nem lehetett, csak úgy, ha valaki kibontja a falat, de erre vigyáztak az örök, vagy ha felfelé a torony felső emeletein át szökik meg. Erre is kevés valószínűség volt.

Egy 1828. évi leírás szerint a börtön a kaputorony alatt a sziklába volt vágva és 16 lajtorja vezetett abba. Hiába vizsgáltam azonban a kaputorony talaját, ott csak sima mészkösziklát láttam, nincsen semmi nyoma, hogy valaha üreget vájtak volna abba. Nem is hiszem el, hogy fáradságos munkával vágták volna ki a börtönt, amikor a keleti torony alja önként kínálkozott erre a célra. A torony is sziklára van építve, alsó részén nincs nyílás és valószínűleg a felső emeleti szobából eresztették le a rabokat „lajtorján” az alsó helyiségbe, amely mindig sötét volt és amelyben igen hamar elpusztulhattak a szenvedésre ítélték. Últek abban úriszék által elítélt jobbágyok, török foglyok,

majd a török uralom idején magyar foglyok, labanc katonák és újból engedetlen jobbágyok, amíg csak meg nem szűnt a vár erősség jellege és az uraság is el nem költözött a rédei kényelmesebb kastélyába.

A környék népe még emlegeti a fehér asszonyt, egy hercegnőt, akit a toronyba zártak és ott is pusztult el.

A vár a nagyhatalmú Garai család kezén volt a XV. században és az akkor a nádori tisztséget — vagyis a király után következő legmagasabb rangot — viselő Garai Miklós volt az építtetője. Az ő testvére volt Garai János, aki egy szépségéről híres mazoviai hercegnőt, Hedviget vette feleségül. Az asszony hamarosan szemet vetett férje unokatestvérére, Szécsényi

Miklósról és hogy nyugodtan élhesse vele a világát, férjét megmérgeztette. Leánya, Katalin is útjába állt, akit, hogy mielőbb elkerüljön tőle, egy osztrák gróf ágyasává tett. Férjének rokonai azonban nem maradtak nyugton és leányának vőlegénye, aki nem tudta elfelejteni megaláztatását, és menyasszonya tönkretételét, panasszal fordult Zsigmond királyhoz. Az kivizsgálta az ügyet és Hedviget, mint házasságtörőt, férjgyilkost és saját leányának kerítőtjét életfogytiglani börtönre és vagyonelkobzásra ítélte. Garai Lászlóra, elhunyt nádor fiára bízta az ítélet végrehajtását, aki Csesznek várában őriztette aztán az asszonyt, amíg csak a börtönben nyomorult, de megérdemelten el nem pusztult.

A vár kapuja feletti faragott címeres kör — amely ma a Nemzeti Múzeumban látható is — levakarták Hedvig címerét. Garai Miklós és felesége Cillei Anna és Garai János és felesége Hedvig címere volt a faragott kővön látható.

A környékbeli nép sokszor emlegeti, hogy egy fehér ruhás asszony szelleme bolyong éjszakánként a vár falai között, akinek soha nincs nyugvása, rémes tetteinek szelleme mindig üldözi őt.

Mindenesetre magam is kíváncsian várom, mit hoz majd a teljes feltárás, amikor a keleti torony beomlott fődemeit kiszedik, eltávolítják a beléhullott törmelékét, a szél szárnyán szállított földet, az időközben felnőtt fákat — mert ilyen is van a toronyban — és előkerül majd az alsó helyiség. Ha tényleg börtön volt, amire sok nyom mutathat, akkor igaz lehet, hogy idezárták Hedviget és a vár őre egy újabb érdekes történettel tölthetja meg a cseszneki várról elmondott ismertetőjét.

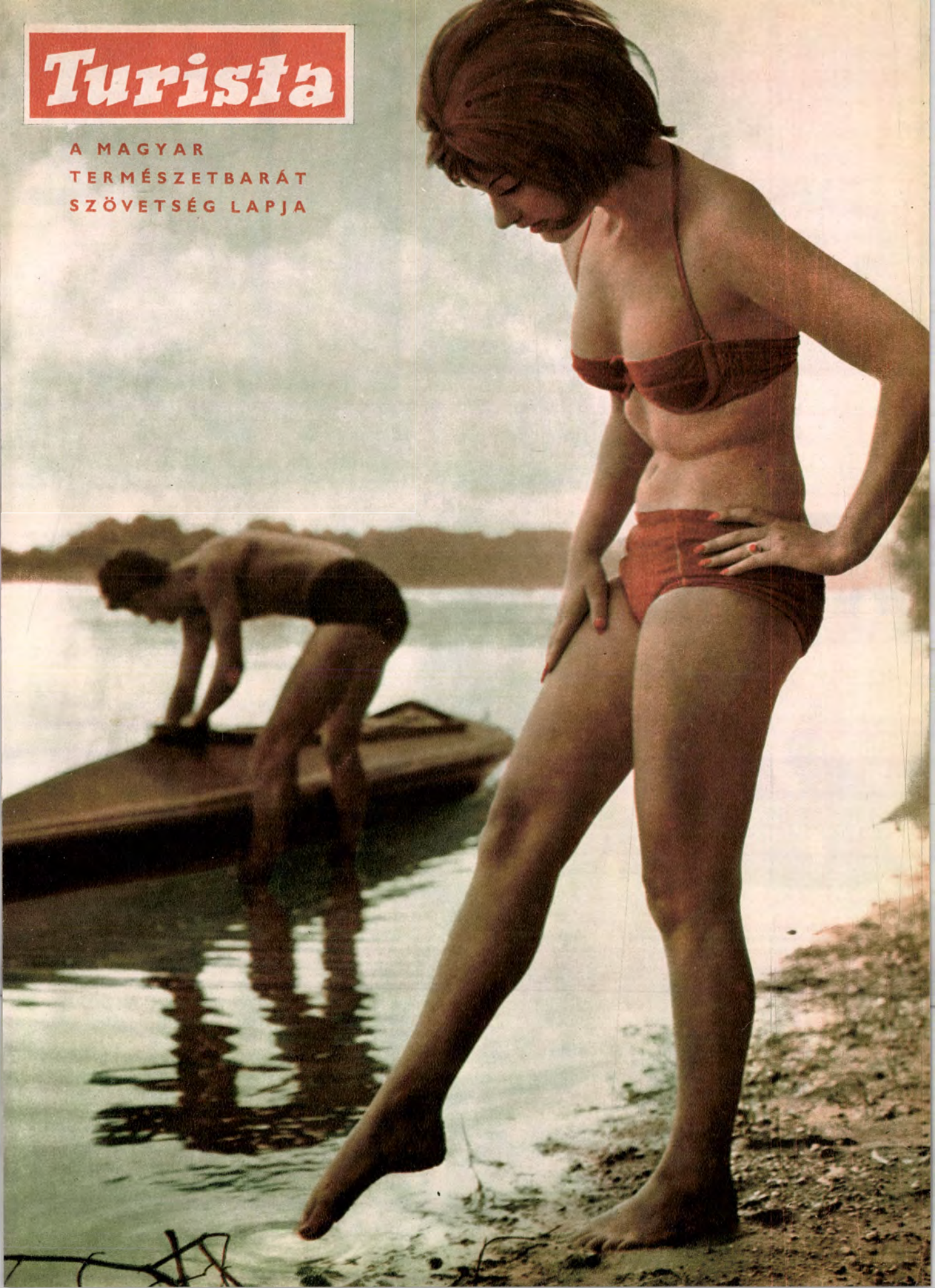
Zákonyi Ferenc

A cseszneki vár keleti tornya, amelyet börtönnek használtak

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

A nógrádi várat Drégely várával együtt a tőkék hódoltság idején robbantották fel. A vár kulcsfont volt a bányavárosok felvezető úton. A várdombról gyönyörű tőrkép tárul a kirándulók elé.

NÓGRÁDI képeslapok

Alexsze földön híres a nógrádi népviselet, de híresek a nógrádi széplányok is (Horváth Mihály felvétele)

Egy, kettő, három, négy... ki tudja megszámlálni, hány alsószaknya rejtőzik a művész népviselet alatt

Szívesen rándulnak ki a nógrádiak vasárnap a várba

A Nógrád megyei Természetbarát Szövetség mindent megtesz, hogy viszonzza a természet sok ajándékát, amit megyéjük kapott. Megerősíti a szakosztályokat és növeli azok számát, segíti a járási szövetségeket a tagtoborzásban.

Nemrégiben alakult meg Salgótarjánban a 211. sz. ITSK-ban, továbbá a nagybátonyi gimnáziumban, Somoskőújfalun, Balassagyarmaton, Hasznoson, Felsőtoldon, Hollókőn, Zsunypusztán és Rimócon egy-egy szakosztály.

A szövetség az utánpótlás érdekében természetjáró szakköröket szervez az úttörőházakban és jelvénytulajdonosok turákat, versenyeket ír ki az úttörők részére.

A Cserhát és a Mátra turista útjelzéseinek felújításán dolgozik a technikai bizottság, amely Ipolytarnóc és Ráros puszta környékén végez útjelzéseket. Ezt a gyönyörű vidéket ezzel igyekeznek a turistaforgalomba bekapcsolni.

A szövetség szorosan együttműködik a megyei idegenforgalmi hivatallal, amelynek vezetője bejelentette, hogy ez évben befejezik az eresztvényi turistaszálló környékének rendezését és turistaszállót létesítenek a cserhádi Nagymezőpusztán és Hollókőn is, Diósjenőn pedig campinget létesítenek.

HONISMERET

Új mozgalmat indít a Hazafias Népfront

A Hazafias Népfront Országos Tanácsának rendezésében a tudományágak képviselői országos honismereti konferenciára gyűltek egybe a Népművelési Intézet székházában. A konferencia, jellegét tekintve, rokonvonásokat tartalmazott a tanácskozással, amelyet két évvel ezelőtt a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület rendezett a vácrátóti arboretumban. E rokonvonások hangsúlyozása azért is figyelemre méltó, mert a két tanácskozás nemcsak az eszmei célok tekintetében azonosítható, hanem abban is, hogy számos területen kínálkozik lehetőség a természetbarát és a honismereti mozgalom közös együttműködésére és akcióegységére.

A hazai táj és történelem, valamint a jelenkor gazdasági, társadalmi arculatának széleskörű megismertetéséről nyújtott programot megnyitó beszédében *Barati József*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának osztályvezetője. *Dr. Dömötör Sándor*, a Népművelési Intézet főelőadója vitaindító beszédében a következőkben foglalta össze a honismereti mozgalom fő célkitűzéseit.

A honismeret sajátos népművelési tevékenység, amely a természeti és társadalmi környezet empirikus megismeréséből kiindulva, annak tudományos elemzésével a népművelési

munkát segíti elő. Lehetővé teszi, hogy a tudományágak közvetlenül részt vehessenek az egész országra kiható nevelő tevékenységben, s felhasználják azokat a kutatásokat, gyűjtéseket, amelyeket a honismereti mozgalom aktivistái kifejtettek. A mozgalmat a Hazafias Népfront kezdeményezte, s ma is e társadalmi szervezet biztosítja számára a közhasznú tevékenység feltételeit.

Az előadó a továbbiakban hangsúlyozta, hogy a korábbi, s nem egyszer öncélúvá váló, néprajzi és egyéb gyűjtő tevékenységgel szemben, a honismereti mozgalom a szocialista hazá és a proletárnemzetköziség iránti odaadásra nevel. Kiváltja széles tömegek érdeklődését környezetük tudományos áttekintésére, elősegíti, hogy hazánk természeti, gazdasági, társadalmi arculatáról szerzett eddigi ismereteiket mind többen mélyítsék el, s azt a tudományos marxizmus nézőpontjából emeljék magasabb színvonalra.

A mozgalom szervezeti kereteit a járási és a megyei népművelési intézmények alkotják. S a cél az,

hogy a jövőben minden községben legyen a mozgalomnak legalább egy aktivistája, aki maga köré gyűjti e népművelő munkára, s további kutatásokra vállalkozókat. Többnyire pedagógusok karolták fel országosra a hasznos kezdeményezést. A nevelőmunka és a kutatás-gyűjtés legfontosabb bázisait pedig a megyeszékhelyek főiskolái, múzeumok, természettudományos intézetek képezik.

Dr. Dömötör Sándor elismertleg szövegezte a mozgalom több iskolai szakkörének eddigi munkásságáról, kiemelte a többségében bányászokból, ipari munkásokból álló Komárom megyei szakkör tevékenységét, s hasonlóképpen nyilatkozott néhány megyei múzeum tervszerű, eredményes népművelő tervvezető munkájáról.

Az előadó hosszan időzött az idegenforgalom, a természetjárás és a honismereti mozgalom összefogásának ismertetésénél. Kifejtette többek között, hogy a honismereti szakkörökben tevékenykedő tudósok és pedagógusok hasznos segítséget nyújthatnak a turistáknak programjuk megvalósításához. A most közkézen forgó tájékoztatók és útvonal ismertetőik egy része bizonyos fokig elavult, vagy pedig nem öleli fel azt a gazdag ismeretanyagot, amelyet a tudományos kutatómunka az utóbbi években feltárt. A „Honismeret” című negyedévenként megjelenő kiadvány már ízelítőt ad az újabb természettudományos, tájrajzi, társadalmi és szociográfiai munkásság eredményeiből, s ezt forrásként használhatják a turisták is.

A vitaindító és az ezt követő hozzászólások aláhúzták, hogy a természetben és a társadalmi fejlődésben való objektív tájékozódás lehetőségei koránt sincsenek kimerítve. Ha a honismerettel foglalkozó intézmények és társadalmi szervezetek közös platformot találnának a hatékonyabb együttműködésre, céltudatosabbá és koncentráltabbá

válík a népművelői tevékenység

Nagy szerep vár ebből a szempontból a Hazafias Népfront országos és megyei szerveire, mert az eddig külön utakon járó törekvések egyesítése és a szervező, toborzó, kutatógyűjtő munka összefogása eddig rejtve maradt tartalmakat tár fel.

Az együttműködés gyakorlati módzataira is hangzottak el javaslatok. Ezek közül említésre méltó, hogy a Hazafias Népfront kezdeményezésére Komárom megyében *baráti találkozókat rendeznek ezen a nyáron a magyar és csehszlovák honismereti mozgalom aktivistái*. — Célszerű lenne — hangoztatták többen is —, ha ezen a találkozón a turisták is részt vennének, s tapasztalataikkal segítenék a fiatal mozgalom törekvéseit.

Honismereti aktivisták munkásságához fűződik a jánosvári szóhadományban fennmaradt történelmi emlékek realizálása, a dorogi múzeum köré tömörült baráti kör érdeklődési területéről készült tanulmány elkészítése, a karcagi Lenin tisz és az egri Pedagógiai Főiskola közötti baráti kapcsolat létrehozása, több község monográfiájának kidolgozása, s még számos kezdeményezés, amely jelleget tekintve közel áll, vagy megegyezik a természetbarát mozgalom céljaival is.

Mindez megfelelő alap arra, hogy a két mozgalom egymásra találjon.

A konferencia tanulságait így lehetne összefoglalni: pártunk művelődéspolitikai irányelveinek szem előtt tartásával, *fiatal mozgalom van kialakulóban*, amely baráti kezdet nyújt mindazoknak, akik a hazai természeti táj, a társadalmi élet jelenségeinek megismerésére szentelik szabad idejüket. Annyiban tekint a múltba, hogy jobban, összefüggő teljességében láttassa a jövőt, s valahány tétivel a szocializmus építésére kívánja serkenteni a művelődésre vágyókat.

A baráti kézfogásra a természetbarát mozgalom is rövidesen megtalálja a lehetőséget.

K. L.

NAGY
SZILÁRDSÁGÚ,
KÖNNYŰ,
KÉNYELMES

**VÉDI
ÉLETÉT**

A MŰANYÁG BUKÓISÁK

Ára 245.— Ft

KAPHATÓ:
ÁRUHÁZAKBAN—SPORTBOLTOKBAN

GYÁRTJA: HUNGÁRIA KTSZ

CAMPING

A rendkívüli módon megnövekedett idegenforgalomra való tekintettel, tanácsos saját felszereléssel indulni a campingekbe. A táborok csak annyi vendéget fogadnak, amennyi a befogadóképességük. Elindulás előtt ajánlatos már azzal is számolni, hogy esetleg a közelebb eső másik campingben kell megszálni.

A külföldre utazás megkönnyítésére korábbi számainkban közöltük a Szovjetunió, Csehszlovákia, Lengyelország és az NDK campingjeinek jegyzékét. E számban újabb három baráti ország campingjeiről adunk ismertetést.

BULGÁRIA

Neszibir (a Fekete-tenger partján, a Hadzsiszka folyó közelében) — Pazardzsis (Belovótól 24 km-re) — Plovdiv (5 km-re a várostól, a Marica folyó partján) — Primorszko (a Fekete-tenger partján, a Burgaszi öböltől délre) — Szamokov (az Iszker-tó mellett) — Szófia (a város központjától 11 km-re) — Szozopol (a Fekete-tenger partján, a Ropotamo folyó torkolatánál) — Sztolotov-hegység Kazanliktól északra, a Sipka-szorosnál) — Várna (2; az egyik 9 km-re, a másik 18 km-re a várostól). — A campingek helyfoglalási díja naponta és személyenként 0,40 leva, autóparkolás ugyanannyi.

ROMÁNIA

Bukarest—Baneasa (20 km-re a várostól) — Mamaia—Constanța (a tengerparton) — Nagyvárad („Május 1” fürdőhelyen, a várostól 8 km-re) — Predeal (a Prahova-völgyben). — A campingek napi díja teljes penzlóval 48 lei.

JUGOSZLÁVIA

Andrjevica — Asamati — Resen — Bakar — Bakarac — Banja—Luka — Banjol (Rab-szigetén) — Bar — Baska (Krk-szigetén) — Becici (2) — Belgrad — Kosutnjak — Bilhac — Biograd na Moru — Bitola — Bled — Bohinj — Bor — Boskov Most — Bovec — Breza — Budva — Cavtat — Cres (Cres-szigetén) — Crikvenica — Crvena Luka — Decani — De-

mir Kaplja — Dojransko Jezero — Drvenik — Dubrovnik — Filip Jakov (2) — Foca — Gamzigradska Banja — Gevgelija — Gorica — Gostivar — Grljevac — Hercegnovi — Idrija — Igalo — Ivancnagorica — Sticni — Izola — Jablanac — Jajce — Jezersko — Kanal ob Soci — Karlobag — Kastel Gomilica — Kolasin — Konjic (a Jablanicko-tónál) — Korcula (Korcula-szigetén) — Kotor — Kranjska Gora — Kraljevica — Kratovo — Krk (Krk-szigetén) — Krmcina (2) — Krusovo — Kumanovo — Labin — Laktasi — Lesce pri Bledu — Ljubljana — Logarska Dolina — Lopar (Rab-szigetén) — Lovran — Makarska — Mali Losinj (2; Losinj-szigetén) — Maribor — Martincica — Mavrovo — Medulin — Medveja — Milocer—Sv. Stefan — Mirni — Moscenicka Draga — Mostar — Muta — Nerezine (Losinj-szigetén) — Nis — Nova Gorica — Novi Sad (Újvidék) — Novigrad (az Isztrial-télszigetén) — Novigrad (a Dalmát tengerparton) — Novi Vinodol (2) — Ohrid — Omisalj (Krk-szigetén) — Opatija — Osor (Cres-szigetén) — Otocec pri Novem Mestu — Ovcar Banja — Paklenica Starigrad — Pakostane — Palic — Pec — Petrovac na Moru — Plitvice — Polhov Gradec — Porec — Portoroz (2) — Posedarje — Postojna — Prebold — Prilep — Pula (2) — Punat (Krk-szigetén) — Rabac — Rijeka (2)

(Folytatjuk)

Dr. Sz. R.

A „Sveti Stafano”, magyarul: „Szent István” félszigetecske, Jugoszlávia montenegrói tengerpartjának gyöngyszeme. A mintegy 50 patinás házacsa teljes komforttal várja a turistákat. Az Adriára nyíló panoráma nem mindennapi élményt nyújt

Karlovy Vary látképe

KÜLFÖLDI

túra- lehetőségek

A Magyar Természetbarát Szövetség devizamentes cseretúráira — lengyel, csehszlovák, NDK viszonylatban — még elfogad jelentkezéseket. A 10, 12, 14 napos külföldi tartózkodástól függően 1250 Ft-tól 1800 Ft-ig kerül a túra. Ebben a zsebpénz is bennfoglaltatik.

Útvonal: az Alacsony-, Magas-Tátrába, Prága—Karlovy Vary—Cseh-érchegység, Zakopane—Krakkó, Harz hegység stb.

Fentiekén kívül a MTSZ az Alacsony-Tátra legszebb helyén (Geravy) megtartandó Nemzetközi Turista Találkozóra is szervez túrát 5 és 10 napos tartózkodással. Az 5 napos út költsége 600 Ft, a 10 napos út költsége 1000 Ft.

Bővebb felvilágosítást ad és jelentkezést elfogad a Magyar Természetbarát Szövetség, Budapest, V., Rosenberg hp. u. 1. fsz. 13

MÉGEGYSZER A SZAUNÁRÓL, A „TARTÓS IFJÚSÁG FÜRDŐJÉRŐL”

Villanyfűtéses szaunakályha

Előző számunkban, a finnországi szauna néhány egészségügyi és technikai részletével maradtam adós. A szauna nemcsak edző- és gyógytényező számukra, hanem magasrendű élvezet. Itt találják meg lelki egyensúlyukat, amire szépen utal egy közmondásuk: „Szaunában elszáll a harag, s az epe is beszárad”... Ha a szauna egészségi és edzőhatását keressük, orvosok és sportemberek tapasztalataira kell támaszkodnunk. *Mikor szaunázhatunk és mikor nem?* Ezt megtudjuk Dr. R. Ott egyik monográfijából, amely a zürichi egyetem kísérleti szaunájának adatgyűjtésére, annak orvosi kiértékelésére támaszkodik. Ebből az összefoglalásból kitűnik, hogy a **szaunázás jótékony:**

1. Egészségeseknél pl. üdülésre és kondíciójavításra, nehéz testi munka, sportteljesítmények után; az izomláz, a tagok merevségének megszüntetésére, teljesítmény fokozására.

2. Betegségmegelőzésre — tehát profilaktikusan is — eredményesen alkalmazzák, katharrusokkal, meghűlésekkel szemben való ellenállóképesség fokozására; végül:

3. Gyógytényezőként, — vagyis terápiásan —, nevezetesen: heveny infekciók esetében, azok kezdeti állapotaiban (ilyen az influenza s a meghűlés leggyakoribb esetei) — ilyenkor azonban a hidegvízrel való lehűtést el kell hagyni. Továbbá:

Reumatikus bántalmak bizonyos — nem gyulladá-

sos eseteiben; rosszul gyógyuló sebek esetében és háborús sérülések utókezeléseként.

Jóhatású nem egy hormonális zavar esetében, mint amelyekhez pl. az elhízás, a klimakterikus és hasonló panaszok sorolhatók.

De figyelemreméltó a szauna jóhatása a vegetatív (akaratától független) idegrendszer bizonyos zavarai-

anyagot ad erre nézve az a sokszáz nyilatkozat, melyet egy finn kutató, A. Vartia gyűjtött össze széleskörű közvéleménykutatás eredményeként. A kapott válaszok azt mutatták, hogy a sportolók a szaunát nagyon is eredményes eszközhnek tartják kondíciójuk megalapozására, amely e tekintetben felülmúl minden más für-

lyenek a birkózók, boxolók, kalapácsvetők, rögbizók, hosszútávfutók, sielők.

Versenyzés előtt azonban óvatosság ajánlatos: 2—3 nappal a verseny előtt kell az utolsó kiadós szaunafürdőt venni, mert egyébként a forma visszaesését is eredményezheti... E tekintetben mint klasszikus érvényű megállapítást kell elfogadnunk a többszörös olimpia-bajnoknak, P. Nurminak idevonatkozó szentenciáját: „A szaunát legmelegebben ajánlom — a verseny után!” A verseny s a tréning megerejtetései után vett szaunázásról egyöntetűen azt tartják a sportolók, hogy annak jó hatása egyedülálló, valóságos újjászületést eredményez, és a sportoló mentesül a túlerőltetések káros következményeitől.

Érdekes itt megjegyezni, hogy Finnországban a szellemi élet „bajnokai”, kiválóságai, — írók, művészek, politikusok — ugyancsak őszinte hívei, rendszeres látogatói a szaunafürdőnek. (Nem csoda, hogy Kennedy és N. Hruscsov egyaránt egy-egy szaunát kapott a finn államtól ajándékba!)

A finn szauna Ausztriában, Svájcban, Németországban az utóbbi két évtizedben jelentős népszerűséget szerzett, aminek jeléül e 3 országban már 1500-nál jóval több finn-rendszerű szauna működik.

Elterjedését elősegíti, hogy Finnország előregyártott, „üzemkész” és helyszínen összeállítható szaunákat exportál viszonylag olcsó, — kb. 18 000—40 000 devizaforintnak megfelelő áron. Persze, már több szocialista államban is jólismert, sőt az NDK-ban már a betégbiztosítók is igénybeveszik.

dr. Bauer Jenő

nál, különösen az érgörcs-csel kapcsolatosaknál, amilyenek a migrén, akrocianózis, stb. Hasonlóképpen bizonyos bőrbajok (psoriasis, ekcéma) alkalmával, de a hidegvízes lehűtést ezeknél is mellőzni kell.

E jóhatásokkal szemben a sokszor szélsőséges szaunahatások károsak is lehetnek s ezért a szaunázást megelőzni kell: jó, ha orvosi vizsgálat előzi meg.

Míg az orvostudományak a szaunahatásokról alkotott véleménye még nem minden részletkérdésben egyértelmű (sőt, jelentékeny felfogásbeli különbségeket is találunk!), addig a sportemberek szaunáról alkotott jó véleménye szilárdan kikristályosodott. Értékes adat-

dési- és masszázsmódszert. Mint írják, a szauna kitűnő ellenszere a végtagok merevségének, az izomláznak, az izületek érzékenységének. Főleg a verseny és edzés után tesz jó szolgálatot, amennyiben nemcsak az izmokot lazítja fel, de a szellemi frisseséget is helyreállítja. A legjobb, legnélkülözhetetlenebb szolgálatokat mégis a „nehézsportolóknak” teszi a szauna, ami-

Modern előregyártott típus-szauna

CSALÁDBAN MARAD...

APA ÉS FIA

Most harmadikos a Vasútépítő és Pályafenntartási Technikumban. Tizennyolc éves, izmos, nyúlánk termé-
tű. Siel, evez, túrázik és ifi-

vezető az úttörő vasútnál.

Angelus Róbert egyforma szeretettel beszél a technikumról és az úttörő tábor színes életéről. A pályaválasztásban és a természet szeretetének átlántálásában a szülők játszottak fő szerepet.

— Apám sohasem „agitált”, hogy milyen szép a turisztika. Ahogy visszaemlékszem, pöttöm kislány voltam még, amikor először vitt magával túsára. Azután természetes volt, hogy mindig együtt gyalogolunk. Tőle hallottam először, hogyan keletkeztek a hegyek és a folyók, ő fejtette meg számomra a serdülőkor majdnem minden titkát. Jóbarátok vagyunk, a túsán megosztjuk gondolatainkat. Nekem az okoz különös érzést: miért nem élnek így a többi fiúk is?

Háromszáz úttörőt számol az iskolai szakosztály. Voltak már Klastrompusztán, a Salgói menedékháznál, bejárták a Budai-hegyek ösvényeit. Tizennyolc éves a vezető, de már tapasztalt természetjáró.

Sok ilyen fiatal segítségére tart igényt a társadalom, hiszen az ő közösségi munkájukat nem nélkülözhetjük. Angelus Róbert szerint van néhány osztálytársa, akik nem tudnak mit kezdeni a szabad idejükkel, s véletlenül döntik el az értékes órák, napok sorsát.

Mi az oka?

— Azt hiszem nem készítették fel őket jól otthon az önállóságra. Önállóak lettek, anélkül, hogy tudnák miként kell élni a lehetőségekkel. Engem akkor engedett el egyedül

Apám, amikor már megtanított néhány szabályra, s értettem, szerettem a természetjárást.

Mondatait átszóvi a szülők iránti tisztelet, s annyira magától értetődő, hogy amit jónak tart az életben, annak megfogalmazza családi eredetét is.

Apa és fia... Más kor, más problémák. Mégis azonosság uralkodik kettőjük természetrajzában.

Mert ahol a szülők világszemlélete és társadalmi normája átlépi a régi kor korlátait, ott nem ütköznek össze a nemzedékek érdekei...

ANYA ÉS LÁNYA

Percek alatt feszültség, idegesség lett úrrá hármójukon. A két testvér lány izgalommal várta, hogy dönt édesanyjuk. Dékány Mihályné hallani sem akart a képtelen ötletéről.

— Egy lány, aki alkalmazott matematikai pályára készült, igazán kiverhetné a fejéből, hogy ebben a hidegben harmadmagával nekivágjon a Börzsönynek. Férfiak nélkül! A túsánál szükség van erős kézre.

Dékány tanárnő valamikor ugyanilyen akaratos volt, mint Veronika a legkeményebb szülői szigor sem tartotta vissza, ha érdekes túra volt kilátásban. Férje meghalt, az apai szigort akarta pótolni, de Veronika kérést tekintetének engedni kellett.

— Hát ha úgy gondolod lányom, menjetek...

A kislányok útnak indultak. A februári nap bágyadtan szórta a fényt. A dombok déli lejtőjén azonban megpuhította a jeges páncélt, vékony erekben csordogált a hó. Mire a Kemence patakhoz értek, tengernyi víz zúgott a völgyben. Vissza már nem volt út, csak át, a megdagadt, rohanó patakon.

Veronika járt elől. Egy kimosott gyökerű fatörzsre mutatott: gyerünk, döntjük ki és átkelünk. A karok megfeszültek, de a fa alig moccant. Már térdükig ért a jeges ár. Mit tegyünk? Segítség! Segítség!

Férfiak jöttek, ledöntötték a törzset és a lányok ázot-tan, tépetten küsztek a túlsó partra.

Veronika mosolyog. Három éve esett át ezen a tűzeresztségen.

— Most is vállalkoznék arra a túsára, de — s itt édesanyjára pillant — de férfiakat azért vinnék...

Másodéves Matematika szakos az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, szilárd négyes átlageredménnyel, s emellett sok-sok szép turistaélménnyel.

Dékányéknál családi örökség a turisztikai példamutató. Bőrmappák, albumok kerülnek elő. Olyan gonddal vezetett túranaplók, amelyek iskolapéldának tekinthetők. Remek felvétel az egyik lapon, a másikon gyöngybetűkkel az útvonal menetrendje és néhány érdekes felfedezés leírása.

Némi vetélkedés alakul ki anya és lánya között, ahogy mesélnek.

— Ezüstjelvényes túravezető a lányom. Oktatási felelőse a kerületi szövetségnek. — Dékány tanárnő pedagógiai megfontolásai mögül előlép a „javíthatatlan” mama. S hiába szerénykedik Veronika, megismerjük, mint a kerületi szövetség egyik leglelkesebb aktivistáját.

Ma már önállóan vezet túsákat. A felkészülés mindig példás: a mennyezetig sorakozó turista irodalom, a gazdag térképgyűjtemény, a jól átgondolt túraprogram és természetesen minden ismeret, amit a középiskola, az egyetem, és a magánszorgalom nyújtott. Ezek a „segéd-eszközök” a túra előtt.

Amikor a csoport elindul, egyesek meglepődnek: „De hiszen ez még kislány, mit tanulhatunk mi tőle?”

A látszat ezúttal is csal. Veronika kékfedelű túrafűzetei hamar betelnek. Nyolc éves volt, amikor először tett meg hosszabb gyalogtúrát. Azután szünet nélkül nőtt a távolság: kilenc-tizenhárom napos természetjárások; 1960-ban 600 km a teljesítmény, 1962-ben már megközelíti az ezret, majd kerékpáron folytatja...

Sohasem egyedül, mindig közösségben, s többnyire ő jár az élen, blúzán az ezüst jelvénnel.

Kádár László

STOP!

AUTÓ-SHAMPOO

A Stop autoshampoo oldja és eltávolítja az olajos, zsíros, bitumenes szennyeződést. Gumi-szönyegek és műbőrülések tisztítására is kiváló

A „Magyar tenger”-től délre, a Lengyeltóti- és Marcali-hátság között, a Fonyódi-hegy mögött hosszan nyúlik el a Balaton egykori öble. Valamikor Fonyód magaslati szigetként emelkedett ki belőle.

A hajdani Balaton-öböl — az újabban erősen szabályozott Nagyberek — még a török-világban is lápos terület volt. Fekete István, a „Koppányi aga testamentuma” című, újabban másodszor is megjelentetett könyvében így emlékezik róla:

„Végház állt a csendben és elnézett a Badacsony felé, hova átnyúlt a Balaton ezüstös tükre. Nem volt éppen vár, csak afféle végház, melyből Légrádtól Győrig tucatszám akadt, de földbástyái voltak, palánkjai épek és körülölelte hínáros karjaival a feneketlen láp. Fonyód bevehetetlen volt.”

A törökök kiveretése után a romok és a feneketlen láp helyén, változott körülmények között egészen új élet kezdődött. Gulyák, nyájak legelésztek ott, ahol valamikor széles víztükrökben bámulták magukat az égen ragyogó csillagok. Az egykor malmokkal aránylag sűrűn beépített területen a régi vízimalmokból már hírmondó sincs, ezzel szemben ma a Nagybereknek virágzó mezőgazdasága van, amelynek terményei a Balatonon szabadságukat töltő dolgozóink ellátását szolgálják.

A BALATONPART EGYIK LEGSZEBB PONTJÁN

A Nagyberek-szálen magasodó Fonyódi-hegyek erdei ma már villákat rejtő parkok és maga Fonyód a déli part egyik leggyorsabban fejlődő szépséges fürdőtelepe. A hegycsúcsról látott panoráma pedig igazi csodavilág, amilyent a más tájakon élő ember csak meséiben álmodik: Ottjártamkor a terhüket kiengedett felhők ívalakban fekdtek el az égen, mint valami óriási híd, a „híd” alatt pedig az erdőkoszorús, présházakkal „teleszört” Badacsony.

Borsi Darázs József

Zala, Somogy, Veszprém, Baranya

NÉGY MEGYE KÖZÖS PROGRAMOT TERVEZ

Négy évvel ezelőtt erősödött meg a természetbarát mozgalom Nagykanizsán. A Postás, meg a Finommechanika sportköreinek szakosztályalaiból toborozták a tagokat s ma már hat szakosztály természetjárói csoportosulnak a városi szövetségben.

Harcz Lajos, a szövetség elnöke elmondotta, hogy a legerősebb szakosztálya a postásoknak van; ötvennégy tagjából húszan igazolt versenyzők. Jellemző a postások jó szervezésére, hogy a kanizsai posta dolgozóinak egyharmada vesz részt a mozgalomban. A bányászok szakosztálya 46 tagból áll, közülük húszan igazolt versenyzők... A Medosz 29, a Finommechanika tizenhét, a Landler Gimnázium 25, a Közgazdasági Technikum szakosztálya 22 tagot számlál. Legnagyobb a fejlődés a bányászoknál és a Medosznál, ezzel szemben a két iskolában, valamint a Finommechanikánál lemorzsolódás tapasztalható. Az ok: elfoglaltságra és arra hivatkoznak, hogy más sportágban tevékenykednek.

A múlt esztendő igen gazdag volt túraeseményekben. Több ezer kilométert jártak be a szövetség tagjai, 15 bajnoki és kupaversenyen vettek részt a kanizsaiak, így a Balaton kupán is szerepeltek, nem is akárhogyan: 23 induló között a negyedik helyezést érték el.

Az idén egyébként gazdag programot bonyolítanak le: az „Ismerd meg hazádat” mozgalmon kívül az a tervük, hogy szoros sporttársi kapcsolatot teremtenek Somogy, Veszprém és Baranya megye természetjáróival, hogy közös túravezetésekkel élénkítsék a mozgalmi életet. Úgy tervezi a kanizsai szövetség, hogy az idénben hetenként egyszer a szakosztályvezetők részére közös értekezletet tartanak, ezenkívül részt kívánnak venni a szakszervezeti kirándulások megszervezésében, melyeknek bizonyára kedvező hatása lesz a tagtoborzásban is.

N. I.

SRAMLI ZENE! UJJÉ, KITŰNŐ KONYHA!
A LIGETBEN NAGYSZERŰ!

LIGET SÖRÖZŐ
(XIV. Állatkerti u. 8. szám)

★

A
VIDÁMPARK ÉTTEREMBEN
(XIV. MÁJUS 1 ÚT 75 SZÁM)

KITŰNŐEN SZÓRAKOZHAT!

ZENE! TÁJJELLEGŰ BOROK! TÁNC!

Magyarország

legdélibb hegye

A Mecsektől délre, mintegy 20 km-nyire, egy kisebb, kelet-nyugati irányú, különálló, kb. 15 km hosszú hegylánc terül el: a Villányi hegység, hazánk legdélibb hegysége, amit ma még kevés ország- és természetjáró ismer. Gerince nagyjából egyforma magas, de legkeletibb csúcsa, különleges kúp-alakjával már a Mecsek tetőről is feltűnik. Ez a 442 m magas Szársomlyó, vagy Harsányi-hegy, a japán Fuzsijamára emlékeztető csúcsával. Pedig nem is vulkáni eredetű: a hegység — éppúgy, mint a Mecsek — mészkőből áll. Geológiai érdekességei az „Ördögszántás”-nak nevezett párhuzamos éles mészkőbarázdák, a Tenkes-hegy védetté nyilvánított cseppkőbarlangja és a Szársomlyó csúcsán található több aknaszerű hasadék.

A Szársomlyó különleges állat- és növényvilágát annak köszönheti, hogy éghajlata a hegység délvidéki fekvése és napsugárzásnak erősen kitett hegyoldali miatt hazánkban legközelebb áll a Földközi-tengeri (mediterrán) éghajlathoz. Flóráját 1799-ben maga Kitaibel Pál, a hírneves magyar természettudós vizsgálta meg. A hegytetőről lefelé nézve gyakran láthatunk színes tollú madarakat, a gurgyalagokat. A mediterrán jelleg kedvez a kert- és szőlőműve-

Harsányi hegy (Szársomlyó)

lésnek is: a napfényes lejtőkön tüzes bor, kiváló gyümölcs terem.

Talán éppen a mediterrán jelleg miatt telepedtek itt meg szívesen a rómaiak is, akik mindenütt a napfényes hazájukhoz hasonló tájakat keresték a letelepedésre. Ha a meredek Szársomlyó tetejéről déli irányban lefelé nézünk, szinte térképszerűen rajzolódik ki lábunk alatt a táj és a hegy lábánál fekvő Nagy-harsány község keleti kijárata után pár száz m-re, a villányi műúttól kissé délre, érdekes, zezgúgos alapfalakat látunk a szántóföldeken kirajzolódni. Csaknem $\frac{1}{2}$ km hosszúságban római település terült el itt, amekkorát eddig még nem leltek Baranya megyében, és ha sikerül azt teljesen feltárni, valószínűleg országos fontosságúvá válik.

A Nagy-harsánytól keletre eső terület még más történelmi eseményről is nevezetes. Lotharingiai Károly fővezér 1687-ben itt győzte le a törököket, akiket ezzel sikerült végleg hazánkban kiűzni.

A Szársomlyó természeti és történelmi emlékekkel bővelkedő környékét a pécs—mohácsi vonalon Villány—, vagy pécs—beremendi vasútvonalon Nagy-harsány állomásáról indulva tudjuk legkönnyebben elérni. A nagy-harsányi állomástól kiindulva a Fő utcán, majd balra, északra a Hegy utcán lassan emelkedünk a mészkőbánya hegyoldali alagútból kiinduló szállítószalagjái, majd azon túlhaladva egy gyalogúton, a bánya létesítményei mellett erősen emelkedve, a hegyoldal lejtős mészkőbördái irányába megyünk, ahonnan szép kilátást élvezhetünk a villányi hegyek erdőire, szőlőire, dél felé a baranyai síkságra.

A lyukas, repedezett kőbördák jól mutatják a mészkő karsztjelenségeit.

Összesen egy órai út után a csúcson aknaszerű üregek és hasadékok fogadnak. Gyönyörű innen a körkilátás, amelyhez hasonlót talán a Somló-hegyet kivéve alig találunk hazánkban. Északkelet felé a villányi szőlőterület hatalmas négyszögekre osztott sötétzöldje, rajta túl Villány piros háztetői és a villánykövesdi halastavak fénylő tükre integet felénk. Nyugatra a hegység vonulatain erdők és kőfejtők sora, továbbá a máriagyúdi kéttornyú műemléki templom látszik, majd délnyugatra a siklósi vár síkságból élesen kiugró tömege sötétlik, mögötte a Harkány-fürdőt elrejtő facsoportokkal és az Ormánság sűrűn települt kicsi falvaival. De legszebb a kilátás dél felé, ahol Beremend cementgyárárt jelzik a gyárkémények fehér füstfelhői, még délebbre a Dráván túli, szlavóniai 1000 m-es Papuk hegység ormai kéklenek. Ez a csodálatos kilátású hegy, mint őrszem uralja déli végeinket és nem lenne meglepő, ha kiderülne, hogy nemcsak századunk háborúiban, hanem már a rómaiak idejében és azt megelőzően is figyelőhelyül szolgált.

A csúcstól le, kelet felé, újra hosszú gerincen megyünk, a kőbördák itt is próbára teszik lábainkat, míg nem egy kőbánya északi oldalában elérjük a szőlőterületet, barátságosan hívogató préházak között. Lejebb találjuk a Villányba vezető műutat, amelyen jó félóra alatt a község közepére, majd a Fő utcán át, balkéz felől megkerülve a műemléki templomot és egy kőbányát, a villányi vasútállomásra érhetünk be, ahonnan Pécs vagy Mohács felé folytathatjuk utunkat.

Holényi László

Vendég- ágy

napi
4,—
forintért
bérelhető
a

**BELKERESKEDELMI
KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT**

BOLTJAIBAN

CÍMEK A TELEFONKÖNYVBEN

FEJFÁK rigmusok

faluban, a fejfákon kézzel karcolt, hosszabb feliratokat találtunk.

Rigmusok! Hozzáfogtunk a betűzéshez. Az esőmosta, napfényszitta fejfákon levő feliratokat nehezen lehetett olvasni. Akadt olyan is, amelyen kézzel kellett a betűket kitapogatni, mert a zuzmó belepte a korhadó fejfát. Munkánkat végül is siker koronázta. Íme néhány, az Erdőhorvátiban található fejfák rigmusai közül:

„Virítottam volna, mint a kinyílt rózsza
Egyéves koromba zártak koporsómba.
Nevem Sajgó Dezső volt
De már bezárt a sötét sírbolt”

„Bimbó voltam rózsza nem lehettem
Mert hirtelen halál prédájává lettem
Így végzett az isteni kegyelem”

„Itt nyugszik a Sajgó Tamás
Akinek otthon kicsi volt a lakás”

„Hirtelen halálnak prédájává lettem
Ezért nem múlt tovább az életem”

Érdekes, hogy rigmusos feliratokat csak kisgyermekek fejfáin láttunk, de a Zempléni hegységről szerzett ismereteinket ezzel is gyarapítottuk.

Jelenics József

Több mint fél évtizede már, hogy minden évben néhány napot úttörőimmal a Zempléni-hegységben töltök. Ismerkedünk a tájjal, emberekkel. Az első esztendőkből a csodálatos sátor-formájú hegyek, és sebesen rohanó kristálytisza patakok, s a vulkáni kúpokon emelkedő várak kötötték le érdeklődésünket.

Később azonban többször visszatértünk egy-egy helyre, — épülő országunk sok változását is észrevettük. Új házak, új utak épültek, a legeldugottabb kis hegyi faluba is eljutott a villany.

Vannak azonban olyan helyek, melyek évszázados hagyományokat őriznek. A Hegyalján és a Hegyközben pl. érdekes világ tárul a faluvégi temetőben a vándor szemé elé.

Különös formájú, faragott fejfákat, vagy ahogy azon a vidéken nevezik: gomfákat lehet látni a sírokon. Eredetük a régmúltba, a reformáció magyarországi elterjedésének idejére nyúlik vissza. Az új hitre tértek haláluk után is meg akarták magukat különböztetni a pápistáktól, és ezért nem keresztet, hanem faragott fejfát állítottak földi hamvaik fölé.

A fejfák anyaga legtöbbször tölgy. A bodrogszabos falvakban nyárfából faragott is előfordul. Magasságuk körülbelül egy méter. Formájuk a legtöbb esetben négyzetes. Általában véső-szerszám segítségével könnyen előállítható. Mértani ábrákat használnak díszítőmotívumként. A legáltalánosabb díszítő elem: a hatágú csillag.

Az elmúlt esztendőben közel tizenöt faluban jártunk a Hegyközben és Hegyalján. Néprajzi anyagot gyűjtöttünk. A felkeresett falvakban a fejfák gazdag, változatos formáival találkoztunk. A változó formák mellett azonban sírfeliratokat is szeretnénk volna gyűjteni. Sajnos ez hosszú éveken át nem sikerült. A fejfák a legtöbb esetben szűkszavúan csak az elhunyt nevét és korát közölték.

A múlt évi nyári túránk végén érkeztünk Erdőhorvátiba. A szálláskeresés, elhelyezkedés és tájékozódás után felkerestük a faluvégi temetőt. Végre! A tizenhatodik

Túránál, kirándulásnál, nélkülözhetetlen a

Száraz

KÉZTISZTÍTÓ

Víz és szappan nélkül tisztít. A tubus tartalmából 1—1 centiméternyit nyomunk tenyerünkre és addig dörzsöljük, míg a szennyeződés lemorzsolódik.

A kirándulók tizezrei lepik el az erdőket. Érthető, az emberek a heti munka után vágnak a felüdülésre. Vágnak a szabadba, az erdőbe, de sokan éppen arra nem vigyáznak, ami nekik annyi örömet, pihenőt, egészséget nyújt. Egy megfontolatlanul eldobott gyufa, cigarettavég, olykor milliós károkat okoz.

A tavaszi avar- és erdőtüzek pusztításairól beszélgettünk a Megelőző Tűzrendészeti Osztály vezetőjével.

— *Mi az eddigi tapasztalat?*

— Ha csupán április mérlegét vizsgáljuk — hangzott a válasz —, már abból is szomorú képet kapunk. Ápri-

Egy cigarettavég és —

ÉG AZ ERDŐ

Akik megtanulták,

hogyan nem jó égő tűz mellett aludni

lisban egységeink 37 esetben vonultak ki avar- és erdőtüzek oltásához. 29 tüzeset Budapest határában fordult elő, 8 alkalommal pedig a megye területére vonultunk ki.

— *Milyen károk származtak ebben a kritikus hónapban?*

— A pusztítás méreteinek érzékeltetésére elég elmondani, hogy 273 ezer négyzetméter alapterületű erdő vált a tűz martalékává. Ebből több mint 100 ezer négyzetméter Budapest határára esik, a többi pedig a megye területére. A valószínű kárt nehéz felbecsülni, mert a tűz pusztító hatása évekre kihat a növényállomány fejlődésére. Az erdészet szakemberei szerint egyetlen vasárnap — Budapest határában 15 erdőtüz volt — a kár értéke egymillió forint körül mozog.

— *Sikerül-e a gondatlan embereket leleplezni?*

— Nem minden esetben. Azonban a szervezett turisták, az úttörők és az erdészeti dolgozók segítségünkre vannak. A legtöbb esetben ők jelentik a tüzeket és ők sietnek leleplezni a hanyag, gondatlan kirándulókat. Budakeszi határában például úgy keletkezett mintegy 100 ezer forintos kár, hogy a kiránduló házaspár spiritusz főzőn kávét készített. A feltételezések szerint elaludhattak és közben megtörtént a baj, olyannyira, hogy mind a ketten égési sebeket szenvedtek.

— *Észrevétele, tanácsa?*

— Kérem a szervezett természetbarátokat, hogy nyújtsanak minél hathatóbb segítséget, legyenek mind többen önkéntes munkatársaink és legszigorúbban lépjenek fel a hanyag, gondatlan, rendetlen emberekkel szemben. Ezt a természet védelme és a népgazdasági érdek egyaránt megköveteli.

Abrankó

Aml biztos, az biztos (Menkó rajza)

Munkában a Társadalmi Erdői Szolgálat

Az őszi folyamán a „Turistában” és a napilapokban is megjelent a hír arról, hogy a budapesti természetbarátok önkéntes társadalmi munkában szolgálatot vállaltak a budai erdők rendjének és csendjének védelme érdekében.

A Budapesti Természetbarát Szövetség kezdeményezésére és irányítása alatt akkor csak néhány budai kerületi szövetség kezdte el a szolgálat megszervezését, de április eleje óta már egyre több pesti kerület kapcsolódott be a fontos mozgalomba. Eddig kb. 200 túszervezető vett részt az oktatáson és kapta meg igazolványát, amely a „szolgálat” ellátására jogosítja.

Felkérjük mindazokat a túszervezetőket, akik úgy érzik, hogy a természetbarát kötelesség őket is a természet védelmére szólítja, jelentkezzenek a kerületi szövetségekben és kérjék beosztásukat.

A többi sokezer természetjárót és kirándulót pedig arra kérjük — ha találkoznak az Erdői Szolgálat feliratú, zöld karszalagos szolgálat csoportjaival — segítsék munkájukat, fogadják meg tanácsaikat, tartsák be utasításait.

NEM VOLT SIMA AZ ÚT

FRANZSTADT - tól a Kevélynyeregig

úgy mondtuk, önkéntes munkával, építkeztünk. 1926-ban pünkösdkor avattuk fel a nagykevélyi turistaházat. Előtte évekig jártunk oda munkatúrára. Téglát hordtunk, a pilisvörösvári bányászok az alapokhoz követ robbantottak, ki mihez értett, azt végezte. Ám a kispestiek, óbudaiak, ferencvárosiak és újpestiek akkor is mentek, ha nem voltak sorosak. Hétről hétre eljártunk építeni, nagy volt a lelkesedésünk.

A nagykevélyi fellegvár munkásmozgalmi bázis lett. Számos ifjúmunkás csoport, különösen a VI—VII. kerületiek, ott tartották összejövetelüket, s a munkásmozgalom szellemi kiválóságai, propagandistái ott dolgoztak közöttünk. Stromfeld Aurél, Szalmás Piroskáék, Dr. Madzsár József marxista filozófus tanár és még sokan mások, nem egy ismert és névtelen mártír.

Azóta közülük a munkáshatalom beköszöntése után, sokan kerültek vezető beosztásokba.

Még ott a hegyekben is nagyon óvatosan kellett dolgoznunk. Összejöveteleinket kifigyelték a hatóságok, kopókat küldtek a nyakunkra. Mi persze legtöbbször túljártunk az eszükön, jó néhány csendőrzárort megréféltünk.

Évente kétszer, ősszel és tavasszal, megtartottuk a munkásturisták találkozóját. Számos üzemi csoport itt tárgyalta meg a következő politikai lépést.

Ma is eljárók a minden év májusában megrendezendő régi-termesztbarátok találkozására. Ilyenkor örülünk egymásnak, de szomorkodunk is. Sokakat elvitt a háború, a munkaszolgálat a büntetőszázadokban, a haláltáborok, és a természet kérlelhetetlen örök törvénye is évről évre ritkítja sorainkat.

Amikor izgalmas élményeiről faggatjuk Závodszy Józsefet, 44-beli történeteket idéz.

— Akkor a Dob utca 90-ben volt a központunk, s a kormány miniszteri biztost nevezett ki szemmeltar-

tásunkra. Nélküle egy fillért sem költhettünk, Latenspénz volt nálam, anélkül, hogy a kormánybiztos tudott volna róla, ez nem volt bekönyvelve. Ebből adtunk dugsegélyt az elesettek hozzátartozóinak, a gyermekothonoknak élelemre, a munkaszolgálatosoknak. Állandóan drukoltunk, vajon nem bukunk-e le. A Szálasi-rezsim idején zűrzavarosabb lett a helyzet. Az egyesület is, a szakszervezet is be volt tiltva. A Nemzetközi Vörös kereszt égisze alatt dolgoztunk tovább. 1944-ben a kartonokat hazavittük társaink lakására 4—5 helyre, de szerencsére nem keresték. Akkor is két helyen dolgoztam, a szakszervezetben, meg a turistaegyesületben is. A Vasas szakszervezetnek már korábban is tagja voltam, de a Vasasban aktívan, csak az ipari szervezkedés óta dolgozom. Időmet, erőmet a Vasas szakszervezet sportkörében a turisztika népszerűsítésére, a természet megszeretetésére igyekszem fordítani.

1923 óta 41 év telt el. Ha jól számolom, Závodszy József, a „Tatus” —, mert a Vasas szakszervezet Koltói Anna utcai székházában az örökvidám, frissenmozgó természetbarát szaktársai, ismerősei így becézik — az idén lesz 60 esztendő. Nemsokára nyugdíjba megy. De csak a hivatalos munkát hagyja majd félbe. Ha van egy kis szabad ideje, most is eljár 1—2 napos túrákra.

— Az idén április 4-én is lenyomtuk 52 km-t — mondja.

Hétköznapi szórakozásaként megmaradt a sakk, idős társaival délutánonként eljátszik egy-egy partit. De vasárnap, ünnepnap hívják a hegyek, a völgyek, a patakok, és ő megy, mint már 41 esztendeje, továbbra sem tud ellenállni a természet szépségének, mellyel egy életre eljegyezte magát.

Mikusik A.

...és nincs év, hogy
ne látogassak el a
Kevélynyeregbe

Hányszor eljöttem azóta a Pilisbe...
a Prédikálószékre...

Negyven éve túrázom, azaz, hogy pontosabb legyek, 1923 tavasza óta. 19 éves voltam, akkor, s már évek óta vendége a IX. kerületi munkásotthonnak. Franzstadtnak, a Ferenc tér, Tompa utca sarkán volt a helyiségünk, ott lettem szenvedélyes rabja a sakktablának, s a munkásturisztikával szintén ott ismerkedtem meg. A természettel rokonszenveztem már diákkoromban is, iskolánkkal sokszor kirándultunk a Budai-hegyekbe, de igazán akkor kedveltem meg a természetet, amikor a munkásotthonban tanyázó turista szakosztálybeli ifjúmunkások meghívtak tavaszi túrára. Soha nem felejttem el az első kirándulást — idézi fel négyévtizedes emlékeit Závodszy József.

Ez akkor meglehetősen kockázatos vállalkozás volt, hiszen báró Orosdyék magánterületére —, mert övék volt a Pilisnek ez a része — tilos volt a bemenet. Különböző retorziók, bírósági herce-hurca, sőt leültetés is várható azokra, akik szemük elé kerültek. A csévi szirtek felé vágunk, gyönyörű idő volt, azóta is sokszor felkerestem ezt a vidéket. Útitársaim hamarosan összebarkácoztak velem. A szenvedélyes sakkozás lassan abbamaradt, és „végzetem” a turisztika lett. Az én első túrám már azért is felejthetetlen, mert gondot okozott a felszerelés. Azt üzletből megvenni, számomra elérhetetlennek látszott, így az édesapámtól örökölt, az első világháborúban kimustrált mundérból alakítottak részemre bricsesz nadrágot és zubbonyt. Hátizsákomat katonai felszerelésből örökölttem.

Engem a Természetbarátok Turista Egyesülete főpénztárosi tisztségével bíztak meg. A TTE volt abban az időben a legnagyobb munkás turistaegyesület; taglétszáma már 1925—30-ban elérte a 4,5—5 ezret. Érdekes megjegyezni, hogy ugyanabban az időben a Magyar Turista Szövetség —, mely a kormány támogatását élvezte — velünk együtt mindössze 8500 tagot számlált (felületesleg ide tartozunk mi is). Bár kevesebben voltak, az állami támogatás túlnyomó részét mégis ők használták fel, mi abból alig részesültünk. Saját erőnkre voltunk hagyatva.

Társadalmi munkában, azaz akkor

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

Pireusi tájkép

TURISTA SZEMMEL AZ ÉGEI TENGEREN

IV.

A kellemes tengeri levegő mélyen elaltatott. Kabintársam újjongó kiáltása — itt vagyunk Pireusban! — ébresztett fel.

A kikötőtől még jó messze voltunk, de már láttuk a görög partok kőpár, sziklás hegyeit! Az Égei-tengeren járunk. Körülöttünk apró kis sziklaszigetek emelkednek ki a tengerből. Az egyik sziget csúcsán hófehér kis templom szikrázva fürdik a nap sugaraiban. A kikötő felől három régi ismerős integet felénk. A Ganz-gyár három daruja! A magyar ipar termékei — az ügyesen mozgó daruk — milyen örömet tudnak szerezni egy turistának külföldön. Jól eső érzéssel olvastam nemrég egyik napilapunkban, hogy görög megrendelőink újabb három darabra adtak megbízást.

Pireus — Athén kikötője. A város 10—12 km távolságra van a kikötőtől.

Athén és Pireus már régi idők óta egy területnek számít. Amikor a görög hajóhad az Athént megszálló perzsák felett i. e. 479-ben Salamisnál döntő győzelmet aratott — azonnal megkezdték Athén és Pireus között a „Hosszú Falak” építését. Ma a kikötő és a város összetartozását hirdeti a földalatti vasút és a városba vezető autót is, melynek két oldalát modern és régi házak sorfala szegélyezi.

Athént Theseus király alapította, aki a mykénéi korban a jelenlegi Athén környékén letelepedett görög törzseket egyesítette.

Sokszor állt Athén és Görögország a történelem során szakadék szélén. Gyakran fenyegette a görög népet a teljes pusztulás. De végül is mindig megújulva került ki az idők viharából, amelyek pedig oly sok népet és civilizációt elnyeltek már.

Miközben az autóbuszokra vártunk, szinte a föld alól, élelmes utcai árusok kerültek elő, akik egymást túllícitálva a tűző nap ellen fehér sapkákat és kalapokat kínáltak eladásra. Az egyik árusnak, aki ragyogó fehér műanyagból készült stólát árult — szerencséje is volt. Közülünk valaki kiszámította, hogy öt dollárért egész rokonságát elláthatja ajándékkal —, s az útja során többet nem lesz ajándékvásárlási gondja. Az árus bizonyára áldotta a sorsot, amely velünk összehozta.

Végre megjötték az autóbuszok, s elindultunk a város irányába. A nap egyre égetőbben sütött. A nyári hőség itt gyakran eléri a 45 fokot is. Télen sem süllyed plusz 5 fok alá. Ilyenkor fűtenek is. A nővényzet sivár, szegényes. Az utak szélén borsfák sorakoznak, de termésük nem érik be az itteni éghajlat alatt. Ezt az értékes fűszertők is külföldről importálják.

Utunk során szép élménnyel gazdagodtunk. Az Akropolisz aljában találkoztunk Manolisz Glezossal, a görög újságírás kiemelkedő egyéniségével. Az „Akropolisz Hőse” — így nevezi a görög nép Mano-

lisz Glezost, mert a német megszállás alatt letépte a horogkeresztes zászlót a fellegvár ormáról — szerénységével tűnik ki. Mindenki a múlttól, hőstettéről faggatta. Ő azonban csak a jelenről és a jövőről beszélt. Az Akropoliszra nem volt hajlandó felmenni. — Ne készítsenek ott rólam felvételt — mondotta. A görög nép helyzetével kapcsolatban beszélt arról a mély válságról, amely a belpolitikai helyzetet jellemezte.

Miután Manolisz Glezostól elbúcsúztunk, elindultunk felfelé az Akropoliszra. Ezt az utat nyugodtan a „nemzetiségek útjának” lehetne nevezni. Őt világrész lakói ismerkednek itt a görög művészet halhatatlanságával.

Utunk Herodes Atticus Odeonja mellett vezet el. A kiváló szónok, aki sokat tett Athén fejlesztéséért, felesége emlékére építtette a színházat. Az eredeti formában helyreállított színháznak 5000 ülőhelye van. Az athéni zenei fesztiválokat itt szokták megrendezni.

A perzsák által való elpusztítása után, Athén arany korszakában Periklész uralkodása alatt épült újjá az Akropolisz. Időszámítás előtt 447—410-ig tartott az építése. A Parthenon, a propyleák, a szárnyatlan Niké kis temploma, az Eretheion és az Akropolisz múzeumban látható szobrok, relifek, templommaradványok, a klasszikus görög művészet csodálatos nagyságának bizonyítékai.

A Parthenont általában az antik művészet legtekélyesebb alkotásának tekintik. Athéne, Athén oltalmazó istennőjének tiszteletére a Periklész-korszakban épült. Az épület fehér penteli márványból készített dóroszlopai a szépség és finomság tökéletes példái. 17 oszlop volt minden hosszanti oldalon és 8—8 a két keskeny oldalon. Valamikor a templom szentélyében állott Athéne 13 méter magas, aranyból és elefántcsontból készült szobra.

Az Odeon-színház

Az Erekhtheion azon a helyen áll, ahol valamikor az Athene Pallas, Athén védőjének szobra állott. Itt látható az a hely, ahol Athene Poseidonnal győzedelmesen küzdött Athén uralmáért. A déli részen van a szűkek vagy kariatidák kapuja. Hat szobor áll a mellvédnél. Fejükön párnaként hordják az ívet hordozó pilléreket. A Parthenon legtöbb szobrát Lord Elgin —, aki 1801-ben istanbuli követ volt — Angliába vitette és azóta a British Múzeum külön szárnyában található.

Idegenvezetőnk figyelmeztetett, hogy jó lesz az árnyékba húzódni, 35 fok meleg van!

Szomjasak lettünk. Egy mozgó büfé várta jól felszerelve a megsomjazott turistákat. Nagyszerű narancsszörpöt ittunk. Lepihentünk a hús árnyékot adó fák alá. Mikor újból megsomjaztunk, az itálárús már duplájára emelte a narancsszörp árát. Nem értettük a hirtelen árdrágítás okát, míg észre nem vettük az újonnan érkezett amerikai turistákat. — Hiába, az országnak adott dollár-kölcsönt valahogy meg kell keresni! Erről a kölcsönről jutott eszembe: idegenvezetőnk, amikor a szépen épülő, modernizálódó városban kalauzolt bennünket, egy szoborral kapcsolatos kérdésünkre a következőket mondta: „Az ott Truman életnagyságú szobra. Egy kis viszonzás a sok segélyért, abban a reményben, hogy talán nem kell visszafizetni!”

Athén többet nyújtott, mint amire számítottunk. A klasszikus és modern stílusban épült szállodák, lakóházak, villák, harmonikusan egybeolvadnak. Az üzletek tiszták, ízlésesek. Egyébként tisztaság jellemzi az egész várost. Az árucikkek ugyan sokkal szebbek, de az árak is jóval magasabbak, mint Istanbulban. Az autóforgalom nagy. Sok szovjet és

Akropolisz. Középen Nike temploma

csehszlovák személygépkocsi is fut a városban. Taxit nem kell keresni — van bőven. A sofőrök veszekednek az utasért. Olyan nagy a verseny, hogy négy személyes kocsiba hat embert is beültetnek. A közlekedés egy dologban hasonlít a budapestire: a trolibuszon a csúcsidőben össze vannak préselve az emberek és éppen úgy nem adják át a férfiak a nőknek a helyüket, mint Pesten. A görög nők és a férfiak szépek és jól öltözöttek. Ezt láttuk a városban. Hogy mi a helyzet vidéken, azt az idő rövidsége miatt nem ismerhettük meg.

Lassan leszáll az este — megérkezik az enyhe tengeri szellő és végigsímogat bennünket. Neonfénybe öltözik a város, autó autó hátán nyüzsög a gyönyörű világváros utcáin.

Útitársainkkal az orosz templomnál találkozunk, ahonnan autóbusszokkal térünk vissza a hajóra. Este búcsúzunk a várostól, s a kikötőtől. Csodálatos képet nyújt a tengerről Athén és Pireus. A sok ragyogó neonfény kilométereken keresztül ékesíti a partot. Költői hangulat vesz raj-

tam erőt, eszembe jut Lyssippos verse, aki Athénről a következőket írta:

*Ha még Athént nem láttad,
tuskó vagy csupán;
ha láttad és nem tetszett
meg neked — számár,
s öszvér, ha tetszett és mégis tovább szaladsz.*

A Litva lassan távolodik a parttól. Éjjel egy óra van. A holdfény ezüstje gazdag ragyogással omlik a lágyan ringó hullámokba. Nem tudok elszakadni a látványtól. A fény olyan erős, hogy néha szinte a tenger kékségét is látni lehet a játszó víztükörben. A hajó tövében apró világító halacsokak ficákolnak és térnek ki útjából a birodalmukba toladott fehér kolosszusnak. Mintha a nagy természetbarát Goethe szavait hallanám: „Minden élet a tengerből ered, s oda fog visszatérni.”

Másnap ragyogó meleg

időre ébrednek. Reggeli után felsietek a fedélzetre, hogy kihasználjam ezt a másfél napot, amit egyfolytában a tengeren fogunk tölteni. Útitársaim legtöbbje persze, szigorú munkarenddel kezd a napot, hiszen ők dolgozni, tanácskozni jöttek az újságíró hajóra. Napozok a fedélzeten és nézem a végtelen tengerből előbukkanó kisebb-nagyobb szigetecskéket, az Égei-tenger gazdag szigetvilágát. A levegő olyan sós, hogy percek múlva ragadós lesz az ember keze, a karosszékek korlátja, a rátapadt sótól. Az uszoda sós, tengervízét gyakran cserélik. Sokat fürdünk, napozunk és élvezzük a tenger nyújtotta örömeit.

Már a Földközi-tengeren járunk és a Messinai-szoroson áthaladva közeledünk utunk következő állomása — Nápoly felé!

M. G.

Athén látképe az Akropoliszról

TIHANYI
ECHÓ

A mi ki

pen visszafelé, Tihanyból Szántódra, s részletes leírást ad kalandos átkeléséről. Napnyugtakor érkezik Tihanyba a költő, könnyű fakószekéren, s nyomban át akar kelni a tavon. Gyalog, fáklyával a kezében indul el a faluból a távoli révház felé. Vizenyős réteken, majd meredek kősziklákon halad keresztül, s mire a félsziget túlsó oldalára, a komphoz ér, már öreg este van. Leitatja a révészlegényeket, hogy ne kelljen hajnalig várnia az áthajózásra:

— Égő fáklya mellett léptünk a hajóba — mondja el az átkelés élményét. — A legények danoltak, hátralandútek, s csak igen későn vették észre, hogy a csónakot farral hajtják előre. A víz közepe táján eloltották a fáklyát, mert különben eltévesztették volna az utat. Végül is szerencsésen eljutánk a túlsó parthoz, honnan Szántód felé a feneketlen, vermes ingoványon égő szövőtnek lángja mellett vezetett ismét a három ittas legény...

A komp orra közben a félsziget legdélibb csúcsának fordul, s Tihany egyszerre úgy áll előttünk fény-verte partjaival, mint valamely Adriába könyöklő dalmát erőd-város. A kerekded bástya-sor képét a meredeken leszakadó sárga homlokfalak íve idézi föl, de az östengeri csigák és kagylók megkövesedett maradványait őrző partfal mögött nem egy épenmaradt középkori város fogad, hanem csak — romok. Vulkáni hegyroncsok, háromezeréves földsáncok maradványai, honfoglaláskori falvak szétszórt kövei. Kétszáz éven át szinte szakadatlanul csaták dúltak e kis földdarabon, s ami végül is ránkmaradt, az egy kedves halászfaluca, vulkáni tufából rakott fekete kőházaival, meg temérdek emlék hajdani világokból.

Nem lehet a megindultság érzése nélkül járni Tihany szikláit, köveit, ez eleven múzeum emléktárgyai között. A Balatontól három oldalról körülzárt különleges kis táj dús gazdag szabadtéri tárlat, a föld és az ember történéteinek nagyszerű dokumentumait őrzi.

Az egymást követő földtörténeti korok eseményeiről vallanak a magas partfal tengeri üledékei, a szétszórt vulkáni kúpok, a hajdani gejzirek megkövesedett lera-kódásai, az Óvár oldalában érintetlenül megmaradt pannóniai ősgyep jégkorszakelőtti ritka növényfajtaí, s a vad északi szél rettentő munkájának nyomait viselő aláfűjt szirt-sorok. És az emberi történelem évezreideiről beszélnek az óvári kelta sáncok, a csúcshegyi római őrtorony maradványai, az elomlott Árpád-kori egyházak csekélyke nyomai, a 900 éves altemplom zömök román oszlopai, s az 1300 körül épített végvár immár alig fellelhető törmelékei.

A föld és az ember története adja Tihany ritka becsét, s a természetnek olyan szépséges keretében, mely még a

Légifelvétel Tihany-ról

Tihanyi látkép

A motoros komp elmozdul a szántódi parttól, s a széltől szántott vizen indul a félsziget felé. Az autókkal, motorokkal és gyalogosokkal megrakott révhajó nehézkes himbálózással imbolyog át a „Kút” fölött, ahol a lemélyebb a Balaton. Jobbról-balról tengert játszik a meglóbált tó; az indigó mennybolt szét-töredezett darabjai gyöngyszürkén lebegnek a hullámlarékjokon.

Ezt az áradó, dagadó tengert, ezt a hamvaskék pannon eget látja maga körül Csokonai, amikor 1800 májusiában Somogyból hazafelé tart Debrecenbe. A vitorlás kompon két át Szántódról Tihanyba. Combhoz feszülő magyar nadrág van rajta és rövid dolmány, fején hegyes süveg, lábán kordován csizma, vállán szőrtarisznya, szívében a keserű szerelem mélabúja. A komp karfájára dőlve figyel a révészlegények kemény munkáját, az ütemesen lendülő evezőcsapásokat, s az ébredező szél elé felvont vitorlák lassú dagadását, feszülését. Anyjához siet a Lilláját vesztett, magános, árva költő, hogy a szülői ház kis kerti szobájában megjelje végső tanyáját. Partraszállván Tihanyban, áthalad a rév és a falu között sötétedő sűrű erdőn, s a kőbe vájt remetelakások rejtékére vágyva, enyhet, nyugtot keres a sebzett lélek a békéltető tájban:

*Oh, van-é még egy Erémi szállás,
Régi barlang, szent fedél,
Melyben egy bölcs csendes nyugtot, hálást
E sötét hegyekben lél?*

Megjárja ezt az utat a révhajóval Kazinczy is, 1789 októberében. Pálóczi Horváth Ádámhoz menet, csak ép-

Tudományos Gyűjtemény tárgyilagosa cikkíróját is lelken-dező szavakra bírja a múlt század elején: „Tsak magá-ban a szigetben a természetnek minden szépe és jóté-ménye megtalálhatik; hát még ha egy hegy tsútsára fel lép az érzékeny néző, honnét nem tsak az egész Balaton, hanem még Somogy, Veszprim és Szala Vármegyék is megláthatók: azt fogja gondolni, hogy itt volt az a min-den gyönyörűséggel teljes kert, melyben az első ember az ő boldog állapotában lakozott.”

Magát az álombeli Paradicsomot pillantja meg Tihany bércfokáról 1820 júliusában a Tudományos Gyűjtemény levelezője, s Kazinczy, az útleírás mestere, Ciprushoz hasonlítja 1789 őszén az akkor még teljesen őszállapot-ban talált félszigetet: „Olyan ő mint a toilette mellett ülő borzas leányka, midőn bosszankodik, hogy álmából felköltötték. Cybele anyánk a maga bizarrságát akarta mutatni, mikor ezt a kis Cyprust csinálta. Szébb angol kertet nem lehetne készíteni sehol. Mindene megvan, amivel a természet pusztaságát felpiperézni lehetne.”

Kis János ódájában ünnepli a „szébb lelkekre ható” tihanyi tájat:

*Mosolygó part, földeknek, réteknek,
Szép szállóknek elegyülete,
Zöld erdőknek, csúcsokra bércneknek
Ezer formát játszó képzete,
Hol van az a Tempe, az az Eden,
Hol valami hozzád fogható,
Mely oly mélyen s mégis oly gyengéden
Lenne a szébb lelkekre ható.*

Az ezeréves révtől, hol a komp óvatosan kiköt, im-bolygó jegenyenyárfák sorfala közt kapaszkodik fel az út a félszigetet szegélyező dombvonulatra. Már eltűnt a dalmát varázslat: magyar ez a táj mindenestül és du-nántúli. Az alig kétszáz méteres halmok, melyek félkör-ben övezik a partszegélyt, apró ligetek alá bújnak, a füves tetőkön piros-tarka tehének legelésznek, andalító mély kolompszó altatgatja a galagonyabokor alatt hű-sülő pásztort.

A rév mellé települt, zsivalyó életű moteltől, a hat-emeletes, üvegfalú luxusszállótól és a hegyoldalba ka-paszkodó tarkabarka sátortáborától néhány lépésre szinte az őstermészet fogad ma is. Végig a nyugati part hosszá-ban széles nádmezőt lengetnek szelíd zizzenésekkel a hullámok. A háborítatlan csend és békesség birodalma e nádas, melyben a tó legszebb nagy halai rejtőznek hallgatagon.

Előttünk a fényteli víztükör, mögöttünk a kicsiny fél-sziget, a természeti és a történeti kincsek pazar gyűj-te-ményével. A tihanyi nagy szabadtéri múzeumban va-gyunk, hazánk első nemzeti parkjában, ahol minden „ki-állított tárgy” szent és sérthetetlen. Ahol minden kő és minden fűszál védett, az állam oltalma alatt áll.

Antalffy Gyula

A tihanyi motelok

Kerényi Jenő szob-rás-za alkotása a tih-nyi révnél: a „Le-genda”

Modern komp bo-nyolítja le a forga-mat Tihany és Száu-tód között (MTI felvételei)

A ceglédi Kossuth-szobor

CEGLÉD

HATSZÁZ ÉVES

A ceglédi tanács-háza

Dózsa szobra
(Veréb József felvétele)

A Duna—Tisza közti ősi mezőváros, Cegléd ez év május 8-án ünnepelte városi alakulásának 600. évfordulóját.

Maga a város régi település. A föld mélyéből előkerült leletek azt bizonyítják, hogy határában már a kőkorszakban is éltek emberek, a bronzkorszak évezredei alatt pedig magas kultúrájú népek lakták. Az ásatások, a templom és temető maradványok hitelesen mutatják, hogy az Árpádok korában sok kis falu virágzott környékén, melynek jórésze a XIII. századi tatár és kun pusztításkor eltűnt. Magát a várost is többször tették a földdel egyenlővé, s lakói sokszor menekültek a Gerje-patak mocsári erdeibe.

Az Árpádok alatt királyi birtok, az Árpádház kihalála után magánbirtok lesz néhány évtizedig, majd 1358. január 10-én kelt oklevél tanúsága szerint már Erzsébet öreg királynő tulajdona. A királynő nyilván kedvelte a várost, vagy növelni akarta lakosainak számát, mert kérelmére fia

I. Lajos különös kedvezményt ad Ceglédnek. 1364. május 8-án Visegrádon kelt királyi oklevél szigorú parancsot ad minden főpánnak, országnagynak, főispánnak és nemesnek, hogy a ceglédiektől sem vízi, sem szárazföldi vámot behajtani ne merészellenek. Ez az oklevél bizonyítja Cegléd városi nyilvánítását.

Küzdelmes századok következtek. 1514-ben az elnyomott és sokat szenvedett jobbágyok Mészáros Lőrinc plébános vezetésével szinte teljes létszámmal csatlakoztak Dózsa keszteseihez. Május 17-én maga Dózsa György is Ceglédre érkezik a fősereggel.

Másnap innen küldi szét híres kiáltványát, melyben fegyverbe hívja az ország egyszerű népét, s felszólítja őket, hogy késelem nélkül siessenek Cegléd mezővárosába.

Dózsa emlékét szobor hirdeti azon a helyen, hol állítólag a beszédét elmondta.

Amikor 1848-ban a kivívott szabadságot vérrrel és fegyverrel kellett megvédeni, 1848. szeptember 24-én ismét összegyűlt a város népe a ceglédi piacon. Itt kezdte Kossuth Lajos a toborzó körutat. „Hozzád jövék el derék magyar nép, elárul hazám reménye, vára, oszlopa! Ha senki más, Te biztosan megérted

kiáltó szóm: Veszelemben a haza!...” A város népe megértette a hívó szót, egy óra múlva Cegléd minden férfi lakója talpon, útra készen volt. Ami azután jött, az már történelem. Kossuth emlékét az ország egyik legszebb és legrégebb Kossuth-szobra őrzi a város virágos főterén, a városi Kossuth Múzeum pedig becses és páratlanul ritka Kossuth-gyűjteménnyel várja a látogatót.

A város nem őrzi csodás műemlékeket, azokat elszórták az országot dúló viharcok. De az alföldi táj minden bája, szőlőskertek és gyümölcsösök ölése, épülő és szépülő életünk minden valósága találkozik itt. Évszázadok mulasztását pótolják most szorgos kezek: egyre bővülő ipari üzemek. A kecses új víztorony, csatornázás, virágok, parkok, épülő lakóházak hirdetik a város élniakarását.

Fataki Ferenc

Biológus turisták kiállításán

Kőbányán, a Pataki István Művelődési Házban mintegy másfél esztendő óta működik a „Herman Ottó” biológiai kör — tagjai rovarászok, madarászok —, akik a turisztikát egybekötik az állatvilág életének megfigyelésével, gyűjtésével. Szívesen keresik fel a kevésbé látogatott vidékeket, mint például az ócsai turját, amelynek manapság is még háborítatlan tőzeg lápján ritka flórát és faunát találhatnak. Olyat, ame-

lyet világviszonylatban is számon tart a tudomány.

A kört *Gaskó Kálmán*, a Kertészeti és Szőlészeti Főiskola hallgatója tartja össze és az ő kezdeményezésére jelentkeztek immár harmadszor a tagok a nyilvánosság előtt gyűjteményeikkel. Legutóbb a Baross utca 10-ben, a VIII. kerületi Természetbarát Szövetség helyiségében rendezték meg kiállításukat, amelynek sikerére jellemző, hogy meg kellett hosszabbítani a látogatási napokat az érdeklődésre való tekintettel.

Látogatásunk idején *Kálló Imre*, a kör egyik legeredményesebb gyűjtője kalauzolt bennünket a tárlók között. Ő maga, harminc éve lepkegyűjtő. Azonkívül, hogy az ország

lepkevilágát sikerült konzerválnia, csereviszonyt épített ki a világ minden táján élő gyűjtőkkel. Mellette még *Pfilf Ferenc*, *Rácz Gábor*, *Somlai Ferenc* mutatja be lepkegyűjteményét, valamennyi vonzó látványosság nemcsak a szakértők, de a laikusok számára is. A természet csodálatos képzőművészete jelentkezik a szivárványszínekben pompázó lepkeszárnyakon.

Külön sorban vonulnak fel a bogarászok. A körvezető *Gaskó Kálmán* gyűjteményén kívül *Ésred Sándor* kitömött madár- és emlősgyűjteménnyel szerepel, ezenkívül fotók bősége számol be a turisták útjairól, gyűjtő élményeiről.

N. I.

Sopron idegenforgalma már az elmúlt évben megsokszorozódott. Az idei nyár elé igen nagy várakozással tekintenek a város idegenforgalmi szakemberei. Az idegenforgalom döntő százaléka hazai turistákból adódik. Ezek között is a szervezett természetjárók egyre nagyobb számban vesznek részt. Az Idegenforgalmi Hivatal éppen ezért különös gondot fordít a turistákkal való tervszerű foglalkozásra. Dr. Friedrich Károlynak, a soproni idegenforgalom neves patronusának irányításával az Idegenforgalmi Hivatal külön programot állít össze a természetjárók részére. A terv az, hogy a város környékének azokat a részeit mutassák be, amelyek az elmúlt években meglehetősen el voltak zárva még a természetjárók elől is. Jól emlékszünk még azokra az évekre, amikor Sopron „vastüdőbe” zárva élte az országtól is elzárt életét. Ezek az évek igen hátrányosan sújtották a természetjáró mozgalom fejlődését, illetve erősödését. Ezeknek az éveknél a mulasztásait kell most pótolni. Dr. Friedrich Károly, kitűnő munkatársaival együtt, meghallgatva a különböző egyesületek szakosztályait — a természetjárók rendelkezésére bocsátotta, alaposan kidolgozott úti program alapján az ország legszebb vidékét.

Hívják és várják a soproniak a természetjárókat az ország más tájairól, különösképpen a hegyvidéket nem ismerő Tiszántúlról és a Duna—Tisza tájáról. Olyan programot állítanak össze, amelynek során az egyedül itt élvezhető alpesi táj minden különös szépségét kitárja a látogatók előtt. A brennbergi völgybe vezető, gondosan karbantartott turistautat végigkísérik a jelzések. A brennbergbányai országutat elhagyva, a sárgasávos jelzés a taci árokban levő Természetbarát forráshoz vezet, míg a sárga háromszög mentén egyórás gyaloglással Várhelyre érünk. A falu után a brennbergi völgy mindinkább összehárul. Seholy az országban másutt nem látható fenyvesek és különleges virágokkal pompázó rétek kísérik az idegent. A vidék nemcsak hangulatában, de geológiai és földrajzi any-

MINDEN SZÉPSÉGÉT ÉS ÉRTÉKÉT FELTÁRJÁ

a hűség városja

SOPRON

gában is már az Alpesekekhez tartozik. Mind növényvilágának, mind pedig állatvilágának már erősen alpesi a jellege. A természetjárókat külön felhívja az Idegenforgalmi Hivatal ajánlott úti programja az árnyas és párás völgy sajátos növényvilágára. A Rák patak mentén érdekes ritkaságok között találjuk a mocsári zörgőfüvet és a farkasboroszlánt. A völgyet kísérő hegyek növényei között gyakori a ciklámen és a hegyi kékcsillag. Gyakran találnak a turisták havasi gyopárt errefelé.

A brennbergi völgy kiszélesedésénél a fenyveserdők fenséges homályát és csodálatos komorságát már virágos rét váltja fel. Balra indul a Tolvajárok mély völgye, melyen keresztül a piros jelzés a Várhegyre vezet. Jobbra találjuk a seproni úttörők táborozóhelyét, innen a jelzés Sopronbánfalva és Sopron felé jelzi az utat. Továbbhaladva a Kövesárok környékén ismét szűkebb lesz a völgy, bezárja azt a Köveshát idáig nyúló gerince. Találkozik a turista úttal a Kovácspatak völgye, ahonnan kezdve már állandó emelkedővel érünk Görbehalom házaihoz, ami

ma a nyugdíjas bányászok otthona.

Brennbergbánya az út végcélja. A telep neve „égő hegy”, hazánk egyik legrégebb bányájáról kapta elnevezését. Már 1760-ban bányásztak itt kitűnő minőségű barnaszén, de 1950 körül a földalatti rétegek kimerültek. A bányát leszerelték és jelenleg csak kisebb külszíni fejtést folytatnak. Turistaút vezet a régi bánya helyén fekvő Hermestó romantikus környékére és a 458-as magassági ponton keresztül Ó-brennbergbe.

Az Idegenforgalmi Hivatal felhívja a turisták figyelmét a Soproni hegység útjaira és a Löverek megtekintésére. A Löverek — elnevezésüket IV. Béla király íjászáiról kapták, akiket lövéreknek neveztek — két részre oszlik. Az alsó Löverek a vasúti sínek túl kezdődnek és a városig terjednek, míg a felső Löverek az Erzsébet kert felett kezdődnek és Sopronbánfalvaig érnek. Az előbbi részbe a városban levő időjelző állomástól kiinduló piros turista útelvezet. A felső Löv-

Jellegzetes soproni utcacéreszet, háttérben a Tűztoronnyal (Doma István felv.)

rekbe az Erzsébet kertből kiinduló zöldkereszt jelzés mutatja a turistautat.

A zöldkereszt jelzés mentén első emlékezetesebb megállóhely a Lövér-fürdő. Fenyvesek árnyékában tiszta és rendkívül hideg forrásvíz táplálja az ország legszebb és legmagasabb fekvésű strandját. Elhaladunk az egykori Lövér szálló, ma SZOT üdülő hatalmas, kétszárnyú épülete előtt.

Érdemes elindulni a Károly magaslatra, a turista háztól kiinduló kék jelzés mentén. Fokozatos emelkedővel a sínpályák érintésével érünk fel a daloshegyi kőfejtő tetejére, az úgynevezett Páholyhoz. Az itt található emlékművet Altdörfer Viktor zeneművész emlékére állították egykori tanítványai. Innen a kék jelzés jobbra fordul és enyhe emelkedővel, tíz perc múlva vezet fel a turistákat a Károly magaslatra. Az itt álló modern, szépvonalú kilátótorony — ma egyben Televízió reléállomás is — legfelső teraszairól csodálatos kilátás tárul a látogató elé. A Fertő tó hatalmas víztükrével, egész terjedelmében kibontakozik szemünk előtt. Látjuk az egész várost. A távoli petőházi cukorgyár füstölő kéményeit. Jól láthatók az osztrák Alpok mindig hófedte csúcsai és mellettük sok ausztriai község. A kismartoni Eszterházy kastély napfényes időben teljes szépségében kivehető.

A város egyszer már hitet tett magyarsága mellett. A nyugati imperialisták megszálló önkényével szemben a híres népszavazáson magyarsága mellett döntött. Azóta a hűség városának ismeri mindenki Sopront. Most már mód van arra, hogy egy szokványos távoli ismeretségi helyett, kitarult kapuk fogadják be különleges vendégszeretettel a turistákat.

Dömötör László

Szeretnék még valamiről szólni — mondja Takó Miklós —, s ezt kollégám, a távollevő Balogh László biológia—földrajz szakos tanár, úttörőcsapatvezető, önkéntes tűzoltószázados helyett teszem. Balogh László tűzoltórajt szervezett az úttörőcsapaton belül, és kapcsolatot teremtett a csehszlovákiai Strekov község tűzoltóparancsnokságával. Az ő meghívásukra iskolánkból 19 gyerek és hét felnőtt három héti Csehszlovákiában nyaralt. A Pozsonyban és a Tátrában töltött idő, a csehszlovákiai barátok hatása igen pozitív módon mutatkozik a gyerekeknél egészségi, tanulmányi és pedagógiai—pszichológiai szempontból egyaránt. A legnagyobb élményt mégis az jelentette, hogy visszafelé Pozsonytól Dömsödig csónakon tették meg az utat. Nappal a vizen voltak, éjszákára sátrat vertek a parton. Négy napig tartott az út hazáig, közben utolérte őket a zivatar, esernyővel, esőkabáttal, sátorlappal védekeztek az eső ellen. Senki nem fázott meg, senki nem lett beteg.

További külföldi kirándulásokat is tervbe vettünk. Mindehhez, természetesen, anyagi fedezetre van szükség. A gyerekek munkájukkal teremtik elő a pénz egy részét. A dömsödi tsz-ben krumplít, paprikát, uborkát szednek, s keresményüket az iskola igazgatója beteszi részükre a takarékbába.

Sok kellemes túrát kívánunk a dömsödi gyerekeknek és lelkes, kiváló tanáraiknak.

—t.

A kirándulások „hőskorától” az országjárásig

Tapasztalatszerére ajánljuk a dömsödi iskolát

Eljutott hozzánk a dömsödi általános iskola jól sikerült kirándulásainak és Takó Miklós vizsgázott országjáró-vezető tanár kiváló munkájának híre. Ezért kerestük fel diákjai körében.

— Mióta foglalkozik kirándulás szervezéssel, Tanár úr? — érdeklődünk.

Az első túrát abban az időben szerveztem meg — emlékszik vissza Takó Miklós —, amikor az „Ismerd meg hazádat” mozgalom még gyerekcipőben járt. A problémákat úgy oldottuk meg, hogy kapcsolatot teremtettünk a mátraszenti-rei iskolával. Itt volt a „bázisunk”, ők biztosították számunkra a szállást és az étkezést, és kalauzoltak bennünket a Mátrában. Afféle „hőskor” volt ez kirándulásaink történetében.

Ma már egészen más a helyzet. Rendszeres autóbusz- és gyalogtúrákat rendezünk. Igen célravezetőnek tartom a kettő kombinációját. A gyaloglás okozta egészségügyi fáradtság biztosítja a nyugodt alvást és mint fegyvelmező eszköz sem megveendő. Alföldi gyerekeink számára különösen fontos, hogy megismerjék a hegyes vidéket és személyes impressziókat szerezzenek róla. A földrajzórán elsajátított fogalmak egy-egy ilyen túra alkalmával telnek meg eleven tartalommal.

A kirándulásokat minden lehető szempontból előkészítjük, hogy az ismeretszerzés komplex lehetőségét minél inkább kiaknázhassuk. Mindekelőtt közöljük az útvonalat. A földrajz szakos tanárok, a történészek, a biológusok, az irodalom szakosok ennek megfelelően keltik fel az érdeklődést a táj geográfiai, geológiai, botanikai, nyelvi és néprajzi jellegzetességei iránt. A fizikai—technikai—kémiai oktatás szempont-

jából rendkívül nagy jelentőségűek azok az utak, amelyek során gyerekeink városi településeket keresnek fel és gyárakat látogatnak. Minden évben kerékpártúrát teszünk Dunaújvárosba. Működése közben ismerik meg a nagy elektromágneses emelődarut, a kohót, megtanulják, mi az automatizálás és az automatizált anyagadagolás. Az így szerzett gyakorlati ismereteket a gyerekek soha nem fogják elfelejteni.

Legközelebbi kirándulásunkat háromnaposra tervezzük. Útvonala a következő lesz: Székesfehérvár — Veszprém — Balatonfüred — Tihany — Nagyvázsony — Tapolca — Keszthely — Badacsony — Siófok — Dunaújváros és onnan haza. Székesfehérváron a Petőfi Sándor általános iskola tanulói fogadnak és kalauzolnak majd bennünket. A vendéglátást akkor fogjuk viszonzni, amikor az úgynevezett „Petőfi-járás” során — ők ugyanis végigjárják azokat az utakat, amelyeken Petőfi Sándor barangolt annakidején — elérnek Dömsödre.

A tervezett dunántúli út bőséges alkalmat nyújt majd, hogy gyerekeink magukba szívják a Balaton és a Bakony vidékének szépségét, illatát, levegőjét. S miközben megismerkednek a Kinizsi-várral, a Tavasbarlanggal vagy a keszthelyi Helikon Múzeummal, földrajzi—történelmi perspektívájuk nő, látókörük tágul, általános kultúrájuk gazdagabbá válik.

Hazatérve megvizsgáljuk, hogy a tanulók közül ki mit figyelt meg az úton, milyen benyomásokat szerzett a tájról és az emberekről, akikkel találkozott, beszélt. A gyerekek tapasztalataikat az úgynevezett „feljegyzési füzetben” rögzítik. Így válik minden egyes kirándulás m a r a d a n d ó élménnyé, bármikor felrészíthető ismeretek forrásává.

A Csorba tónál

VÁR A BÜKK

III.

Harmadik bükki autós túránk kiindulópontja Mezőkövesd. A kis palóc városban térünk le balra a miskolci országútról, s eleinte, Bogácsig, meglehetősen sík terepen visz az utunk. Bogácson álljunk meg egy pillanatra, nézzük meg a festői környezetben fekvő fürdőt, ha van elég időnk, fürödjünk meg, majd menjünk tovább, Cserépfalu felé.

Az útburkolat minősége nem a legjobb, ezért ne kapcsoljunk túlságosan nagy sebességre. Cserépfalu után befutunk a hegyek közé. Az út minősége egyre jobb lesz, több rázós szakasztól nem kell tartanunk. Hajtsunk azonban továbbra is lassan, hogy élvezhessük a nagyszerű látványt, amelyet a Hór-völgy két oldalán emelkedő sok erdő borította hegycsúcs nyújt.

Jobboldalt elhagyjuk az oszlai erdészházat (mellette friss vízű forrás csörgedez), majd nem sokkal később baloldalt Odorvár festői látványa csábít megállásra. A Hór patak tovább kísér utunkon, egészen a hidegpataki vadászházhoz jobbra letérő útelágazásig.

Egyre feljebb emelkedünk, egyre szebb, vadregényesebb a vidék. A Gyertyán völgy smaragd pázsitja csábít ezután megállásra, majd, a Nagy Bodzás hegy

csúcsának tövében útelágazáshoz érünk. Térjünk jobbra, s rövidesen a Bükk egyik legszebb tájában gyönyörködhetünk: a Lófő tisztásban. Az óriási térséget fenyvesek, bükkösök szegélyezik, mindenütt friss, zöld a fű, s az út piros salakjával együtt olyan benyomást kelt, mintha gondozott angol parkban járnánk.

Nemsokára, jobbra, lent, feltűnnek Bükkszentkereszt házai. Keressük meg a Béke turistaházat (már az útról is látszik), pihenjünk meg, s folytassuk utunkat. A tu-

ristaházról levezető út meglehetősen meredek, de azért akár Trabanttal is járható útról balra forduljunk. Rövidesen, balkéz felől elhagyjuk a Lófő tisztásról a faluba vezető utat, amelyet már megjártunk. Menjünk egyenesen tovább, s nemsokára — festői szerpentinek után — Hollóstatőre érünk.

Itt találkozzunk az Eger-Lillafüredi műúttal, amelyet már megjártunk. Ha jobbra fordulunk, Lillafüredre érünk, ha balra, Egerben kötünk ki.

mészethez való közelebb jutásban. Az autó megmenti az embert a vonatok, autóbuszok, villamosok zsúfoltságától, függetlenül az időtől, gyorsan, kényelmesen szállítja el a hegyek közé vagy a víz partjára. Nem is lehet más feladatunk, mint hogy minél több autóst vezessünk el hazánk festői tájaira, s csalogassuk ki őt a kormány mellől, hogy sétálgon nagyokat, szívjon mélyeket a balzsamos levegőből.

Szombathy

„KÖSZÖNÖM A TIPPET!”

Túraterveink élénk visszhangot váltanak ki az autós turisták körében. Egyre több levelet kapunk, amelyek arról tanúskodnak, hogy olvasóink végigjárják az általunk ajánlott útvonalakat. Némelyikük bírái is. Így például Földvári György az Operaház tagja (Bp. VIII., Rákóczi út 65.) ezt írja többek között:

„Feleségemmel végigjártam az I. számú bükki túratervet. Köszönöm a tippet. Életünk egyik legkellemesebb napját töltöttük el a Bükkben, amelyet hiszem, tartogat még sok más kellemes meglepetést az autós turistáknak. Csodálkozom azonban rajta, hogy a túratervben nem hívták fel a figyelmet a Herman Ottó turistaház mellett omladozó középkori romokra. Szerencsére észrevettük a középkori pálos kolostor és templom festői romjait. Lefényképeztük, megcsodáltuk az égnek törő, gótikus csúcsíveket s nem értjük, hogy ezt a gyönyörű műemléket miért hagyják porladozni az illetekesek. Felejthetetlen kirándulást tettünk a Kőpüskőhöz és a Mária forráshoz, de legalább ilyen kellemes emlékként marad a turistaház vezetőjének a kötelességgel melegebb figyelmének és a vendégzeregetése is. Várjuk az újabb túrajavaslatokat.”

Segít az Autóklub is

Nem könnyű mostanában megtalálni Matykó Vilmost, az Autóklub főtákarát. Egyik értekezlet követi a másikat, ezerféle szervező munka köti le az idejét. Majdnem többet ül gépkocsijának kormányán, mint íróasztala mellett.

Most is, amikor végre sikerült őt „telefonvégre” kapnunk, éppen Prágából tért haza, ahol a nemzetközi autós idény eseményeit, s az azokkal kapcsolatos tennivalókat beszélte meg a csehszlovák autós vezetőkkel.

— Gazdag a programunk ebben az idényben is — mondta — volt tehát mit megbeszélünk Prágában.

— Hozott-e valami érdekes újságot a csehszlovák fővárosból?

— Hogyne! És éppen az autós turistákat érdekli. A

Csehszlovák Autóklub vezetői örömmel újságolták, hogy a közelmúltban megalakították a klub túra-osztályát. Ezentúl tehát náluk is külön szervezet foglalkozik az autós turisták ügyes-bajos dolgaival, túráik szervezésével.

Örömmel nyugtáztuk a főtákar szavait, amelyek ismét bebizonyították, hogy más országokban is egyre nagyobb teret hódít az autós turisztika. Nálunk már ez év januárjában megalakult az Autóklub túra-osztálya, ilyen tekintetben tehát a kezdeményezők közé számítnak.

— Az autós turisták száma szinte hónapról hónapra emelkedik — mondta Matykó Vilmos. — Ma már egyre többen ismerik fel azt a nagyszerű lehetőséget, amelyet a gépkocsi nyújt a ter-

A HATÁRON TÚL

A Dachl-Norwand első téli megmászása.

Az ausztriai Gesäuseban levő 450 méter magas falat eddig mindössze kétszer sikerült megmászni és télen csak ez évben először. A kiváló teljesítményt Walter Almberger eisernerl és Klaus Hoy liezeni ismert hegymászók érték el. A három napos mászás első napján 200 méteres magasságot érték el és itt bivakoltak igen nehéz körülmények között. A második napon 60 méteren egy visszahajló sziklaszakaszt kellett leküzdeniök és 420 méter magasságig jutottak el. A fal ezen magasságában bivakoltak másodszer, hogy a harmadik napon az utolsó 30 méteres szakaszt is leküzdhesék.

A Salzburgi Barlangkutató Egyesület tagjai nagyszerű felfedezésre tettek szert a Weissbach (Pinz-körzet) melletti Lamprechtsofen földalatti világában. Egy sziklahasadékban felfedezett szifonon keresztül hatalmas sziklatermekbe és folyosókba jutottak. Felfújható gumicsónakok segítségével több földalatti tavon keltek át és további folyosókat is találtak. Idő- és anyaghiány miatt kellett a nagy mélységből visszatérniök. Az erős légmozgás és egy vizeses távoli robaja nagy kiterjedésű barlanglabirintus feltárására enged következtetni.

Ngawang Combut, a Csomolungma múltévi legyőzőjét, expedíciós társával együtt az USA meglátogatására hívták meg. Ennek során az egyik sajtókonferencián megkérdezték tőle az újságírók: „Mire gondolt, amikor a világ tetején állott?” Gondolkodás nélkül válaszolt: „Arra, hogyan jutok majd le”.

A tiroli hegymászóiskola gazdag programot állított össze a nyárra. 1964. június 28. és szeptember 12. között 86 ngytől hétnapos kurzusokat rendeznek. Ezek keretében gerincvándorlásokat, csúcsmászásokat szerveznek a Keleti-Alpokban. Az elmúlt évben 70 kiírt túrán mintegy 700 személy vett részt, főleg németek és hollandok. A túrákat vizsgázott hegyvezetők bonyolítják le.

Négy hónap múlva: II. Tájékoztatósi Európa-bajnokság. A svájciak nagy apparátussal készülnek a nagyszabású eseményre, amilyent a tájékoztató-sportban Svájcban ed-

dig még sohasem rendeztek. Az 1964. évi EB szervezését a Svájci Testgyakorló Szövetség Tájékoztatósi-versenybizottsága irányítja. A főrendezők nagy része a berniek közül került ki és a bieli tájékoztatósi csoporttól, valamint a Könlzi Tornaegetylettől, továbbá a Le Bras-sus-i Síklubtól kapnak segítséget.

Mint már lapunk közölte, a verseny színhelyéül Le Bras-sust nevezték meg. Az azonban nem mond semmit, mert ez a falu a legszebb juraeerdőségek között fekszik, s csak azért választották, mert a szomszéd Le Sentier és Les Bioux falvakban tudták a szükséges szálláshelyeket biztosítani. A versenyterepre hosszabb utazással lehet majd eljutni.

A külföldi csapatok szeptember 24-én, csütörtökön vonulnak be szálláshelyükre. Pénteken edzések lesznek, melyek során a résztvevők megismerkedhetnek a Jura-vidékkel, s a térképpel is. Ugyanekkor bemutatják az összes jellegzetes állomáshely típusokat is.

A vizitúra szakbizottság közli

A Budapesti Természetbarát Szövetség június 6-7-én rendezti jelvénytörzsi szentendrei szigetkerülő vizitúráját. A túra résztvevői 6-án este a szentendrei-ágban, a 18-19 fkm tábla között a jobbparton táboroznak. Másnap reggel a Kisroszi szigetcsúcsra eveznek fel a résztvevők, ahol 12.30-kor adnak tájékoztatást a további vizitúra rendezvényekről.

A Budapesti Természetbarát Szövetség június hó 27-28-án tartja meg ezévi vizitúrázó találkozóját és táborozását a szentendrei Dunaág 3 fkm tábla melletti táborhelyen. A találkozó programjában táborozás, és a külföldre utazó túracsoportok tagjai részére megbeszélések szerepelnek. A mozgósítás terén legjobb kerületi szövetségeket és szakosztályokat díjaznak. Büfé a helyszínen.

A Magyar Természetbarát Szövetség az 1964. évi Nemzetközi Dunatúrához csatlakozó Nemzetközi Balatoni Vizitúrára (augusztus 2-től 11-ig) és Rábaduna vizitúrára (július 20-tól 30-ig) rendez. Érdeklődőknek az MTSZ vizitúra szakbizottsága minden héten kedden és pénteken 17-19 óráig ad felvilágosítást.

Az Osztrák Természetbarátok Turista Egyesülete július 26-

tól augusztus hó 1-ig rendezi meg a hagyományos „vadvízi hetet” Oberveleachban a Möll folyón. Érdeklődők forduljanak az MTSZ vizitúra szakbizottságához.

Az MTSZ közbenjárására a Meteorológiai Intézet a balaton idény alatt naponta négy alkalommal fog speciális balatoni prognózist készíteni, melyet a Kossuth Rádió naponta a 10, és 22 óras hírek után közvetít.

A május 1-2-i Győr-Sopron megyei évadnyitó vizitúrán került kiadásra a 83. Nagy-kör vizitúra jelvény. A túra igazoló lapjai az MTSZ-ben 5.- Ft térítés mellett kaphatók. A túra megtétele után az igazoló lapot az MTSZ-nek kell beküldeni. Felülvizsgálat után kerül kiadásra a túra teljesítmény jelvénye.

Az MKKSZ 2 és 6 személyes túrakenyű tervrajzát készítette el, melyet fénymásolásai áron lehet megvásárolni a szövetségben (Bp. V. Rosenberg hp. u. 1.) A házi kenuépítés megkönnyítése érdekében a Bp. Sportlétesítmények Vállalat csónakműhelye a faanyagot kiszabja és a gépmunkát elvégzi. Örömmel üdvözljük ezt a kezdeményezést az Erzsémetter c. lap májusi számában megjelenő hasznos építési tanácsokkal együtt.

FIGYELEM!

Ö
T
Ö
S
Ö
K

Előző számunkban közzétettük, hogy május 1-től kezdődően fotópályázatot indítunk. A pályázat szövegét megismételjük:

A fotók tárgya:

1. Ember a természetben.
2. Tájképek az év minden szakából.
3. Képek az állatvilágból.

Méret: legalább 13×18-as színes, vagy fekete-fehérben.

Díjak:

- I. díj: 500 Ft
- II. díj: 300 Ft
- 2 db III. díj: á 150 Ft
- IV. díj: 100 Ft

Az elbírálás után — amelyet a Magyar Természetbarát Szövetség által kijelölt zsűri fog megejteni — a képeket a pályázóknak visszaadjuk, de fenntartjuk a jogot, hogy azokból későbbi közzétételre visszatartsunk, amelyekért a szokásos honoráriumot megfizetjük.

A képek hátlapján a táj pontos megnevezését, valamint a szerző nevét, lakcímét fel kell tüntetni.

A képeket: Turista Szerkesztősége, Bp., V., Rosenberg hp. u. 1. címre kell beküldeni.

Könyvespolc

Lindner László: Ahol az élet vizét isszák. Ebben a könyvében az északi országokat mutatja be a „Szép Párizs” című könyv szerzője. A három északi főváros, Osló, Stockholm és Koppenhága sok tekintetben hasonló egymáshoz, hiszen múltjukban és jelenükben sok a közös esemény, közös vonás. Mégis mindegyik más és más, és az újságíró szeme felfedez a különbséget, azt a bizonyos „belső fűtőanyagot”, amelytől az egyik otthonos és barátságos, a másik kicsit hűvös, idegenszerű, de mind a három egyaránt érdekes.

Jaroslav Hasek: Hörsög a díványban. Eddig főleg világhírű satirikus regényén keresztül ismerte a magyar olvasó. E kötetben levő írásal ízelítőt adnak az író sajátos, fanyar humorából, a legváltozatosabb témák tükrében. A humoros, ironikus kis kötet Tóth Tibor ízes fordításában kerül az olvasók kezébe.

Walter Gradetz: Az erősebb. A regény egy híres német sportoló, Werner Sehlenbinder története, aki olyan emberré edződött, hogy hosszú éveken át eredményes harcot vívhatott a náci ellen. A szegények, az elesettek oltalmazója, nyomorúságos, küzdelmes, gondokkal terhes körülmények ellenére nagy nemzetközi sikere mellett hatszor vívta ki az országos birkózó bajnoki címet.

NÉHÁNY SORBAN :

BEMUTATJUK A „KÉK BALATON” TURISTA — CAMPINGET

Szélesen tárul elénk a Balaton, amikor a vonat kifut az akarattyai alagútból.

Hamarosan Balatonalmádiba érkezünk, ahol kényelem és jó pihenés vár ránk a „Kékbalaton” turista-campingben. Balatonalmádi egyike a nemzetközi turistamozgalom találkozóhelyének.

A létesítmény alig pár éve van a Turistaházakat Kezelő Vállalat igazgatásában. Azóta sokat fejlődött, az épületet, berendezését korszerűsítették. A gondnok, *Jávorka Géza*, mindent megtesz a teljes kényelem és jó ellátás érdekében. A nagy népszerűsége való tekintettel a nyári idényben lehetővé teszik, hogy a sátorral rendelkező turisták sátrat üthessenek a ház területén, ellátásukról pedig a mintegy 250 személyes konyhán gondoskodnak.

Most pedig néhány szót Balatonalmádiról és környékéről. Balatonalmádi az északi part egyik legkerelettebb és legkedvesebb nyaralóhelye. Partján nyaralók, üdülők sorakoznak. Háromezer ember befogadására alkalmas strandfürdője a legnagyobb és legmodernebb az északi parton.

A kellemes fürdőzés mellett turista szemmel is sok az érdekesség. A hegyek keleti és déli lankáit szőlőkertek és gyümölcsösök borítják. Feljebb az erdős, sziklás hegyvidék gyönyörű kiránduló- és kilátóhelyeket kínál. Ilyen például a Cserhegyen levő Szabadság-kilátótorony és a Remetevölgyön keresztül elterülő Szentkirályszabadja. A Malomvölgy a környék egyik legszebb turista útja. Vörösberény felé kedvesen csobogó csermely kíséri utunkat.

Alsóörs felé, a káptalani majornál áll a híres Almádi-csárda. Alsóörs egyik nevezetessége a „török adószé-

Balatonfelvidék
Gulicska felv.)

Ilyen házak állnak a turistaszálló udvarán

A „Kék Balaton” „Halat, vadat, s mi jó falat”

dő háza”, ritka műemlék a török hódoltság korából.

Tovább sétálunk a forrásdús völgyön keresztül, erdők, szőlők között, Felsőörs felé. A XII. század végén épült templom a hazai román stílus jelentős műemléke. Felsőörsről lassan leereszkedünk a Malomvölgybe, Lovas község felé. Bármerre fordulunk, szebbnél szebb tájrészletek váltakoznak.

Az országúton haladva Csapokra érkezünk, mely a híres Nosztori-völgy kapujában fekszik. Vadvirágos völgyek, vízimalmok, pisztrángos halastó, s feljebb számtalan frissítő forrás vártja a kirándulókat.

Balatonarácsnál kezdődik a Péter és Sándor-hegyek közé beemelődött Koloska-völgy, melyen át elérhetjük a vidék legmagasabb pontját, a 440 méter magas Recsek-hegyet. A csúcs kilátótoronyát Noszlopy Gáspárról, szabadságharcunk hős vezérééről nevezték el. Gyönyörű kilátás nyílik az egész Balatonfelvidékre, s a Bakony hatalmas erdősegeire.

Akik tehát Balatonalmádban a „Kékbalaton”-ban ütnék tábort, felejthetetlen napokat szerezhetnek maguknak. (x.)

VERSENYHÍREK

Nyári Tamás, a „Felszabadulás” emlékverseny győztese

Április 8-án került sor a Kilián György emlékversenyre Fót környékén. A szépen rendezett verseny a válogatott keret tagjainak első válogató versenye volt. Külön említést érdemel a javított térkép. **Eredmények: Felnőtt női I. oszt.** (7300 m táv, 220 m szint, 8 ellenőrző pont, 24 induló) **Egyéniben:** 1. Győry 58:05, 2. Cser 58:29, (mind Bp. Pedagógus), 3. Molnár (Bp. Vörös Meteor) 1:05:00. **Csapatban:** 1. Bp. Pedagógus II. (Győry, Monspart) 2:06:33, 2. Bp. Pedag. I. 2:11:04, 3. Bp. Vörös Meteor 2:24:32. **Felnőtt férfi I. o. nappal** (9650, 330, 8, 85) **egyéniben:** 1. Schönviszky Gy. (Bp. Spartacus) 55:23, 2. Deseő (Bp. Pedagógus) 1:00:23, 3. Nyáry (Bp. Vörös

Meteor) 1:00:50. **éjjel:** (7300, 220, 8, 77) 1. Schönviszky Gy. 1:03:17, 2. Ribényi 1:18:50 (mind Bp. Spart.) 3. Ijjász (PVSK) 1:19:40. **Összetett egyéniben:** 1. Schönviszky 2 hely. p., 2. Ribényi 6, 3. Ijjász 10. **Összetett csapatban:** 1. Bp. Spartacus, 2. Vörösmarty gymn. 3. Pécsi EAC. **Felnőtt férfi I. o. „B”:** (9300, 220, 9, 12): 1. Balla (Ú. Dózsa) 1:53:28, 2. Bíró (Ber. Bank) 2:02:38, 3. Szondy (Bp. Spartacus) 2:04:39. **Felnőtt férfi II. o.** (11 100, 330, 9, 41 csapat) 1. Vasas I. (Herpai, Bosznai) 2:20:07, 2. BEAC II. 2:39:10, 3. Bp. Honvéd 2:41:13. **Ifjúsági férfi II. o.** (7100, 200, 7, 38) **egyéniben:** 1. Horváth (Vörösmarty gymn.) 37:53, 2. Friedrich (BEAC) 45:08, 3. Bárony (BEAC) 46:50. **Csapatban:** 1. BEAC II. (Friedrich, Bárony, Lux) 2:30:02, 2. Vörösmarty gymn. 2:30:14, 3. BEAC I. 3:22:50.

A Keleti Mecsekben rendezték meg a „Tolnamegyei Felszabadulási Emlékversenyt” Óbánya és Réka vára között. Az igen kedvezőtlen időben is 14 csapat állt rajt-hoz. Mind a felnőttek, mind az ifjúságiak versenyében a Szekszárdi Spartacus győzött.

A Veszprém megyei Természetbarát Szövetség Porva-Csesznek környékén bonyolította le a felszabadulási emlékversenyt. A különböző kategóriákban 157 versenyző vett részt. **Ered-**

mények: Férfi felnőtt: egyéniben: 1. Vojnarovits (Veszprémi Haladás), csapatban: 1. Balatonfüredi Vasas. **Női felnőtt csapatban:** 1. Veszprémi Haladás, **Női ifjúsági csapatban:** 1. Veszprémi Közgazdasági Techn. I. **Férfi ifjúsági csapatban:** 1. Fűzfői AK, Serdülő vegyes csapatban: 1. Veszprémi 2. sz. ált. isk.

A „Wolf József tájékozdási emlékversenyt” a Mecsekben rendezte május 2-án a Pécsi Vasas Elektromos SK. 64 versenyző részvételével. **Eredmények: Férfiak:** 1. Pécsi Vörös Meteor, 2. PEAC, 3. PVSK, Nők, 1. Tanárképző Főiskola, 2. Leőwey gymn. 3. Szombat-helyi Cipőgyár.

Az Egyetemi és Főiskolai Tájékozdási Bajnokságot Fehérvárlápa környékén tartották meg. A nagyon jól rendezett versenyen 14 felsőoktatási intézmény képviselőjében 64 versenyző állt rajt-hoz. **Eredmények: Férfiak: egyéniben:** 1. Bátky (MAFC) 1:51:13, 2. Papp (MEAF) 1:57:25, 3. Argay (BEAC) 2:01:15. **Csapatban:** 1. MAFC (Bátky, Koronczay, Kotányi) 6:28:26, 2. BEAC 6:32:44, 3. DEAC 7:08:20. **Nők: egyéniben:** 1. Révész (MAFC) 1:52:12, 2. Füzessy (MAFC) 2:03:31, 3. Holba (BEAC) 2:12:37. **Csapatban:** 1. MAFC (Révész, Füzessy, Hermann) 6:32:14, 2. BEAC 7:38:58, 3. SZÉAC 7:31:05, 700 hibapont.

Skerletz és Győry győzött a Gerecsében

Pusztamarót környékén zajlott le a válogató jellegű „Május 1.” tájékozdási verseny. A nehéz, sáros talajon, a tájékozdásilag igen nehéz pályán jó idők születtek. A férfi I. osztályban Skerletz nagy fölényrel győzött, a női versenyen igen szoros küzdelemben dőlt el Győry javára az elsőség. **Részletes eredmények: Férfi I. oszt.: Egyéniben:** 1. Skerletz (Bp. Honvéd) 2:03:39., 2. Őrsi (Bp. Spartacus) 2:23:46., 3. Bátky (MAFC) 2:23:48., **Csapatban:** 1.

MAFC: (Bátky, Koronczai, Maácz, Szarka) 10:37:27., 2. Bp. Spartacus 10:51:52., 3. Bp. Honvéd 11:44:54. **Női I. oszt.: Egyéniben:** 1. Győry 2:09:00., 2. Monspart 2:09:17., 3. Cser 2:42:20 (Mind Bp. Pedagógus) **Csapatban:** 1. Bp. Pedagógus (Győry, Monspart, Sárfalvi) 7:19:50, 2. BEAC 11:48:50/400 hp., 3. Veszprémi Haladás 12:10:33/1000 hp. **Férfi II. oszt.:** 1. Vörösmarty Gimnázium 2:01:10., 2. Ú. Dózsa 2:17:27., 3. Vasas 2:24:08. **Férfi ifj. II. oszt.:** 1. Bp. MÁV SC 1:50:35., 2. Vörösmarty G. I. 1:51:19., 3. Vörösmarty G. II. 1:52:16.

Céiban, Győry Edit, a női verseny győztese (Rákos felv.)

Állomásbírókat keresnek

A BTSZ felhívása

A BTSZ. Versenybizottsága felkéri mindazokat, akik a Szövetség által az év folyamán megrendezésre kerülő versenyeken vállalnák az állomásbírói (táblaíró) feladatok ellátását, hogy nevüket és címüket mielőbb közöljék Hosszú Auréllal, a Versenybizottság titkárával (V. Váci u. 62.).

A jelentkezőket a jelentkezés sorrendjében fogja a Bizottság a versenyeken igénybevenni.

A felhívásra olyanok is jelentkezhetnek, akik az állomásbírói feladatokkal még nincsenek tisztában, mert a versenyek előtt rövid oktatásban részesülnek.

A Szövetségnek az a célja, hogy olyan megbízható, állandó és képzett állomásbírói gárdával rendelkezzen, mely biztosítja a bajnokságok hibátlan megrendezését.

Jelentkezés a „Borsos Rózsai” emlékversenyre

Július 5-én a Mát-ra hegységben kerül megrendezésre a „Borsos Rózsai” tájékozdási emlékverseny.

A versenyen II. osztályú, 2x1 fős női és 2x1 fős férfi csapatok, illetve egyéni versenyzők indulhatnak. Bemutatójellegű meghívásos férfi I. osztályú verseny is lesz.

Részvételi költség (utazás, szállás, ebéd) személyenként 50.— Ft.

Kirás igényelhető és nevezés küldendő: Balla Sándor Bp. III. ker. Hévízi u. 5/b. címre.

Nyílt levél

az inotai gyártelep sportkörének azon túravezetőjéhez és természetbarátaihoz, akikkel április 11-én este a kőhegyi menedékházban találkoztunk

Nem tudjuk, emlékeznek-e még arra a két fáradt természetbarátra, akik 23 óra után kértek szállást a turistaház gondnokától? Önök akkor már, hogy úgy mondjam, elég „jó” hangulatban voltak.

De térjünk az eseményekre: mi szállást kérünk a gondnoktól, akitől megtudtuk, hogy Önök 14 ágyat előre lefoglaltak, de csak tizen érkeztek meg. A fennmaradt négy ágyból kettőben már volt sporttárs. Miután a másik két helyre vezetett bennünket a gondnok, megjelent az Önök túravezetője és minősíthetetlen hangon vonta kétségbe a gondnoknak a TKV szabályzata szerinti azon jogát, hogy 22 óra után el nem foglalt szálláshely másnak adható ki. Lehet, hogy a túravezető „sporttárs” az elfogyasztott szesz hatásától vette elő népi ellenőri igazolványát, fenyegetve a gondnokot a következményekkel.

Mi a ház ebédlőjének a padján töltöttük az éjszaka hátralevő részét, (a „sporttársak” viszont fél kettőig énekeltek), de ezért is köszönet illeti a gondnok sporttársát. Ő mindent megtett érdeünkben. Így viszonylag pihentem indulhattunk másnapi túránk célja, Vöröskő felé, s útközben elmélkedtünk a sportszerű magatartásról és a sportbarátságról.

Szakos Pál
Ifjúsági túravezető
Kőszeg

Tábortűz két történelmi esemény színhelyén

Június huszadikán este Klastrompusztán lobban fel a budapesti turisták tábortűze a BTSZ idei nagy találkozóján. A hely, ahol ez a tábortűz lesz, két nevezetes eseményt őriz, érdemes megemlékezni mindkettőről.

A néphagyomány szerint itt történt a klasszikus magyar drámának, a Bánk bánnak fő eseménye, Gertrúd királyné megölése.

A dorogi Tájmuzeum vezetője, Szepessy Géza és a dorogi József Attila Művelődési Ház ismeretterjesztő munkaközösségének vezetője, Jakab József irányításával túrázó bányászok, diákok, környékbeliek sok túrát, még több levéltári kutatást szenteltek a közeli Kesztléc községben élő néphagyomány felderítésének. Régészkedés közben feltárták a tájban addig ismeretlenül megbúvó rommező maradványait, — közöttük az egykori klastromot is, melyben Gertrúdot eltemették.

Mindennek pedig éppen most volt 750 esztendő évfordulója, mint azt szintén a környékbeli túrázó kutatók a régi történelmi adatok egyeztetése után megállapították.

A másik esemény mindössze 20 éves. E nyáron, — éppen júliusban — lesz 20 esztendeje annak, hogy a fasiszta német hadvezetőség „rendet teremtett” a szomszédos Kesztléc községben — az erdőben levő sírok erről némán tanúskodnak — mert a falu lakosai ellenállást fejtettek ki.

A klastrompusztai tábortűznél érdemes ezek emlékéit idézni, hiszen így válik a szép táj, a Pilis hegység e gyöngyszeme egyúttal a haza egy drága pontjává.

Még sok érdekességet rejteget ez a vidék. A turisták által látogatott híres Legény-barlangban egyebek között egy XVI. századbeli pénzhamisító műhely maradványai is előkerültek.

Jól választott a Budapesti Természetbarát Szövetség, emlékezetes, s amellet csodálatosan szép helyre invitálja a budapesti természetjárókat június 20—21-én.

(—gesztelyi—)

TURISTA TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEKET

Hazánk gazdag természeti kincsekben, s a hétvégi túra testelket üdítő.

Amennyire örvedetes az egyik részről, annyira káros is a természet kulturálódása. Ez a gondolat kísért, amikor a Várhegyre épülő országutat látom, vagy Bánkút felé gyalogolva a Nagymezőzt átszelő utat gyakran övező porfelleggel szemlélem.

Természetvédelmi, de nem utolsósorban vadgazdálkodási szempontból is a kultúra behatolása sok káros tényezőt rejt magában.

A csend, a tiszta levegő, a madarak éneke, a vadak élete, mind olyan pihentető tényezők, amelyek a városi ember egészségének megóvásához nagyon is szükségesek. S látva az egyre épülő utakat, akaratlanul is felvetődik a kérdés, nem volna-e szükséges olyan területek kijelölése, ahol az előbbi tényezők a természet háborítatlan valóságában maradéktalanul érvényesülnek.

A túrázók, kirándulók száma örvedetes szaporodik de egyre csökken az a terület, ahol a maga szépségében pompázik a természet, mind több a zajos táskarádió, autózúgás, zsivaj, láрма. — Persze a kultúra helyes terjedése örvedetes, de kívánatos oly tájrészek biztosítása, ahol csend, nyugalom van.

Ha műemlékeinket gondosan és tervszerűen óvjuk, mennyivel indokoltabb az a természetben, s ennek melőbbi biztosítása úgy gondolom, közös érdek.

Célszerű lenne a kérdést vitára bocsátani, szóljanak hozzá többben, a probléma minden oldaláról.

Dr. Okolicsányi István
Eger

Erdei „csendélet”

(Menkó rajza)

II. KÉPES REJTVÉNYVERSENYÜNK

Melyik épületnek a bejárata ez, hol van és milyen stílusban épült?

Melyik hegységben van ez a község és mi a neve?

Melyik város utcarézsztét ábrázolja ez a kép?

Hol van ez a helyreállított műemlék és miről nevezetes?

A múlt hóban megindult rejtvényverseny iránt megmutatkozó nagy érdeklődés azt bizonyítja, hogy olvasóink szívesen fogadták a rejtvény megindítását. Mint-hogy abban néhány kép elég sok fejtörést okoz, időt adunk, és az I. számú rejtvény megfejtését június 20-ig elfogadjuk. Ugyan-éddig az időpontig kell beküldeni a II. számú rejtvény megfejtéseit is. Mindkét rejtvény helyes megfejtéseit és a válaszok értékelését a július 1-én megjelenő lapszá-munkban közöljük. Megismétel-jük: az I. és a II. számú rejtvé-nyünkre június 15-ig kell bekül-deni a válaszokat címünkre: Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.

A verseny, mint írtuk 6 hóna-pig tart. Havonta 1000 Ft jutal-mat kapnak a legjobb megfej-tők, a bizottság által megejtett sorsolás útján. Minden jó meg-fejtést 5 pontnak számítunk. Aki a legtöbb pontot szerzi, az

- I. 500 Ft-ot
- II. 300 Ft-ot
- III. 200 Ft-ot nyerhet.

FIGYELEM!

A hathónapos verseny végén összegezzük a pontokat és ennek alapján a legtöbb pontot szerzett versenyzők a havi jutalmakon fe-lül további jutalomban részesül-nek. Éspedig az

- I. helyezett
- 1000 Ft-ot

vagy az általa kiválasztott tu-ristaházban 2 heti üdülést,
II. helyezett 700 Ft-ot, III. helye-zett 500 Ft-ot, IV. helyezett 300 Ft-ot, V. helyezett 200 Ft-ot nyer, és kisorsolunk ezenkívül 3 db 100 Ft-os díjat.

Az egyenlő pontokat szerzett pályázók díjait a bizottság sor-solás, vagy vetélkedés alapján ítél oda. Ezt a versenyzők döntenek majd el.

Jó szórakozást kívánunk!

Milyen hegységben gyönyörködhetnek erről a szép teraszról és melyik községben van a terasz?

Hogy hívják ezt a csárdát és milyen víz mellett van?

Hol van ez a község és mi a neve?

Hol van ez az épület és milyen célt szolgál?

Milyen épület volt ez, milyen célt szolgál most, és hol van?

Melyik tó partján ül ez a pár?

Képes rejtvény pályázat

Lapzártakor érkezett tudósítás alapján elsőnek adunk hírt arról, hogy a majkpusztai kolostor romjainak feltárása során felbecsülhetetlen értékű — 1183-ból származó — kézírásos nyelvemlékekre bukkantak a régészek. Alábbiakban közöljük a krónika teljes szövegét:

„Mikoron pediglen megérkezének a turisták a hegynek girincére, hol oly tsalogatólag terüle szét a selmes fű —, megállá a túrának vezetője ki az seregnek előtte megen és imígyen szóla eltikkadt népéhez:

— Ülletek le sportársok és egyétek amit a sors és a ti asszonyotok számotokra elrendelt vala. —

Akkoron lerogyának pedig a turisták azon a helyen, hasonlatosan a kólikásokhoz, kinek iná szakad vala, s kifejtvéen ennen magukat háti tarisznyájuk öleléséből, megoldják annak zsinegyét, s enni kezdenek kiki az ő szokása szerint.

Legelőbb foga az étkezés-

SZENZÁCIÓS LELET

nek az *falánk*, kinek iszákja még nem is érinté a földet, máris kibuggyan annak oldalzsebéből egy irgalmatlan szafaládé, melynek az ő hosszúsága harmadfél rőf körül vagyon. Sebessen rágni kezdé azt, hasonlatosan ama sivatagban eltévedt vándorhoz, ki már hatodnapja bolyonga útja vesztetlen ételenül, tsakúgy, mint itálnak nélküle. És megragada még vagy másfél fontnyi kenyeret az ő másik oldali kezébe s attól fogvást váltakozának az ő harapásai hol az piros szafaládéba, hol pediglen az kenyérnek belejébe bele. Mégyen pedig mindez ilyenképpen ötödfél órákig, míg a nevezett ételek mind el nem tűnnek.

Van pedig a turisták között, ki az *inyentzek* csoportjába tartozik bele. Különösek az ő szokások szint-

úgy, mint fajtái az ő étkeiknek. Kiter eget ő mindek előtté az gyepe egy keszkenőt, s kiraka annak fölibe többrendbéli dolgokat, sok fajtájabeli ételeket és italokat. Mikoron pediglen elkészüle a kirakodással gyönyörködék azokban ajkának tsutsorításával. Minekutána pedig minden étékből letsipegete, átadja magát az gyönyörködésnek, mígnem az seregeknek vezéri jelt nem ada az indulásra.

Vagyon azonban a seregben egy másik, kit az ő szokása szerint *finnyásnak* nevezének vala. S habár degeszre telve vagyon nekije az ő bugyora, tsakis akkoron fanyalodék evésre, mikoron az menedékre rendelt hajlékban frissensültet szolgálának nekije.

És vagyon az tsapatnak közötté olyik is, ki mikoron

az többiek már letelepedének, egyiktől a másikon járula, miertis az *potyázó* nevet nyere el azoktul. Ké-re pediglen az elsőül tsupántsak egy karély kenyeret az ő húsához, mellett ugyantsak mástól kére vala. S imígyen juta savanyétott ugorkához, pástétomhoz, sódarhoz és gymelcshez — valahány fajta csak leend a tsapat tagjainak közötté.

Imígyen falatozának étvágyjuk és szokásaik szerint, mígnem az seregnek vezetője meg nem szóla.

— Hát pakkolja össze kiki az ő cuccát, mert elérkezett az üdő az tsútsnak megmászására!"

És a lelet mellett ott találtak a régészek sértetlen állapotban ételmaradékot, szétszórt dobozokat, melyeket féltő gonddal szállítottak a múzeumba, hogy a késői utódok meg ne feledkezzenek a hagyománytiszeletről.

Nem kell félteni őket.

Lejegyzé pedig a fentieket a késel utókor számára:

Carolus Longus

KERESZTREJTVÉNY

VÍZSZINTES: 1. Három legnagyobb nemzetközi campingünk. 23. Helyhatározó rag. 24. Francia kettő, fonetikusan. 25. Günyoros. 26. Beethoven-nyitány. 27. Gyakori női név, becéze. 28. Jellegzetes magyar kettős mássalhangzó. 29. A lélek mérnöke. 30. Kéregetés (szlong). 31. Ruhát készítenek (vissza). 32. Kettő belőle egy. 33. Ludolf-féle szám. 34. Csonakmotor márka. 36. Kl. orozul. 37. . . . Zoltán, a Vigszínház tagja. 38. Toll, műszaki rajzhoz használják. 39. Elesít. 40. Amerikai költő. 41. Magánhangzók. 42. Fordított dobozka. 43. Pogány magyar férfi név. 44. Fa része, tájnyelven. 45. Tápláló ital. 46. Nélkülözhetetlen ásvány. 47. U. P. M. 48. Becézett női név. 49. Sétál. . . . 50. Hiányos európai főváros. 51. Sajátkezüleg. 52. És, latinul. 53. Tóváros Dunántúlon. 54. A legmagasabban fekvő magyar község.

FÜGGŐLEGES: 1. A világ legjobb sportolói és számtalan turista készül ide. 2. Németül ba-, be. 3. Költőnk, a forradalom viharadara. 4. ÉVA. 5. Igazságot oszt. 6. Időegység fordítva. 7. Házl állat. 8. Kőzetfajta, a Mátra főleg ebből áll. 9. Az óperzsa királyok fejdíszé, ma a pápa hármaskorona. 10. Hiányos tarkó, fordítva. 11. N. U. I. 12. Régi, híres színész névjele. 13. Ingott. 14. Észak-magyarországi végvár, a török elleni időkben nevezetes. 15. DMRSE. 16. Róza betűi keverve. 17. ONV. 18. Ezerötszáz római! 19. Közékeleti ország, a Szovjetunióval határos. 20. Elénk szín az arcon. 21. Magánhangzók. 22. Olasz város és tartomány neve. 29. Állati lakóhely fordítva. 29. Helyben. 31. AETAA. 32. Paripa jelzője. 33. Olasz folyó. 35. A vadász teszt. 36. Vízi átkelő eszköz. 37. Mint a vízszintes 43.

38. RALM. 39. Bizonyos hányada. 40. Félig törpe ló!!! 42. Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium. 43. . . . hes (túl sovány). 44. FEA. 45. Mezőgazdasági üzem rövidítése. 46. Skandináv sí. 47. Uy. 48. Libahang. 49. Testnevelési Főiskola fordítva. 50. Ektelen előd. 51. . . . b. stb. 52. Mássalhangzó klejtve.

Beküldendő: a vízszintes 1., 53., 54. és a függőleges 1., 8., 14.

Beküldési határidő: 1964. június 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Sárgarigó, Barázdabillegető, Vörösbegy, Csóka, Kerti geze, Egerészölyv, Kenderike, Seregély, Cinege, Harkály, Fakusz, Haris, Csuszka, Fülemlé.

Könyvjutalmat nyert:

Majoros Lászlóné, Bp., IX. Páva u. 22.; Nádor Lajos, Bp., VII., Garay u. 44.; Zajti Ferencné, Bp., XIV., Torontál u. 3.; Hartai Ferenc, Kőszeg, Rákóczi u. 61.; Matuszka Józsefné, Kaposvár, Bajcsy-Zs. u. 3.; Németh József, Szombathely, Március 15. tér 1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
23		24		25								26						27			
		28		29			30				31						32				33
34	35		36				37				38						39				40
41			42				43				44						45				46
		47				48					49					50				51	52
								53			54										

HÍREK

Pásztón 28 fővel bővült a járás túravezetőinek száma, ahol egyre többen választják a természetjárás sportját. Holtner László a járási természetbarát szövetség elnöke — munkatársaival együtt — jó munkát végzett a tanfolyam megszervezése körül.

A Fővárosi Tanács Iparellék Kereskedelmi Irodájától a „Van, ami nincs, ami van, az drága” c. cikkünkre az alábbi választ kaptuk: „1963. évben a Bajcsy Szilinszky út 3. sz. alatt üzemelő sportboltunkat camping szaküzletté szerveztük át, az áruház azonban nem minden kiegészítő cikket árusított, 1964. április elején a Belkereskedelmi Minisztérium Kollégiuma is foglalkozott egy kizárólag camping szaküzlet létesítésének gondolatával a campingcikknek áruellátási problémája mellett. A Kollégium határozata alapján ez évben létrehozunk egy camping szaküzletet, ahol a turistáknak és campingezőknél, szükséges cikkeket egyhelyen kívánjuk forgalomba hozni, erre a célra a Váci utca 26. sz. alatt levő „Diadal” sport-áruházat fogjuk kijelölni és 1965. január 1-től ezzel a profillal fog üzemelni. Megjegyezzük azonban, hogy az áruház ruházati cikkeivel nem fog foglalkozni, azt a jövőben is a ruházati szaküzletekben kell megvásárolni.”

Edzésben a BTSZ hegymászói. Színes beszámólót kaptunk — sajnos helyszűke miatt nem tudjuk közzétenni — Torma Imrétől, aki a Vörös Csillag Traktorgyárból vesz részt a BTSZ hegymászó bizottsága által rendezett sziklamászó tanfolyamon. Beszámolójában leírja, hogy készülnek. Magas-Tátra-i túrára, éppen ezért tartják igen hasznosnak a BTSZ tanfolyamát. A 10 fős csapat, mint írja, április 26-án a Vaskapunál tartott edzést Lubi Béla és Horváth Klára vezetése alatt.

Elsősegélyben részesítették egy szikláról lezuhant fiatal embert a Ruhaipari Spartacus SK-Gyopár szakosztályának turistái, akik Gáspár László és Zsombor András vezetésével a Csillaghegy feletti sziklákon gyakorló túrán vettek részt. Gyakorlat közben egy elhagyott kőbányában látták, hogy egy ismeretlen fiatalember eszméletlenül fekszik a bánya mélyén. Elsősegélyben részesítették, majd értesítették a közelben levő katonaságot, akik telefonon kihívták a mentőket.

A Fejér megyei Természetbarát Szövetség a dunai városi természetbarát találkozóan elhangzott javaslat alapján elhatározta, hogy május 2-át megyei Kék-túra napnak nyilvánítja.

A X. kerületi Természetbarát Szövetség néhány jól sikerült klubos után tervbevette, hogy állandó kerületi természetbarát klubot létesít. A Szövetség elhatározta azt is, hogy a propaganda érdekében vándorkiállítás szervez.

A XIII. kerület 34 túravezetője május 12-én kapta meg túravezetői igazolványát és jelvényét. Két gyakorlótúra a Filisben, és a gyakorlati záróvizsga egészítette ki az elméleti előadásokat. A jól megszervezett tanfolyam első sorban Laczkó Jenő lelkes munkájának köszönhető.

Az Egység Falpari KTSZ Spartacus természetbarátai kis létszámú ellenére élénk szakosztályi életet élnek. Rendszeresen túráznak, bejárták hazánk úgszólván minden hegyvidékét, a „Béke-túra”, „Kék-túra”, „100 km-es mozgalom”-ban is szép eredményeket értek el.

A Ganz Villamosági Művek természetjárói a csúkváraljai turistaházhoz tett túra keretében tartották meg a „Tavaszi köszöntést.”

„Egy este a budapesti turisták klubjában” című cikkre Vértessy György amatőr régészről levelet kaptunk, amelyben kifogásolja, hogy a cikkben a Holdvilág árokban talált rovásjelekkel kapcsolatban — bár humor keretében — de helytelen kijelentéseket tett a természetbarát klubban szórakozó társaság egy tagja. Megértjük, hogy a régészettel tudományos alapon foglalkozó sporttárs sérve érzi magát és a Holdvilág árokban feltárt eredményeket sokkal komolyabbnak tartja, mintsem arról humorizálni lehessen. De éles választát nem közöljük le, mert meg vagyunk győződve, hogy az elhangzott tréfa senkit és senkinek az eredményeit nem akarta sem megbántani, lekiáncsinyítani. Viszont nem vagyunk ellenségei a humornak.

A pápai járás kirándulóhelyei, történelmi emlékei címmel a Bakonyi Intéző Bizottság és az Idegenforgalmi Állandó Bizottság tájékoztató prospektust adott ki. A szerzők a kiadvánnyal — reméljük sikerrel — azt szeretnék elérni, hogy a pápai dolgozók és a Pápa környékét látogató kirándulók megismerjék a város környékén található festői tájakat és történelmi emlékeket.

A székeshelyi Szikra SC természetbarát szakosztálya május 2-án felavatta a Gánt-Bányatelepen létesített turistaházát.

A Vasúti Főosztály SC természetjáró szakosztálya június 20-21-én Debrecenbe és környékére kirándulást szervez, hogy megismerjék a város nevezetességeit és a környék műemlékeit. Itt említjük meg, hogy a szakosztály július 19-25-ig rendezi meg a a balatonszemesi hagyományos vízitálalkozóját.

A Magyar Tudományos Akadémia természetjárói június végén a Bakonyban tartják 1 hetes sátorozásukat.

A Szolnok megyei Természetbarát Szövetség tájékoztatójában a megyei 17. és 18. szakosztályt üdvözli megalakulásuk alkalmából. Egyik az Újszászon megalakult Szabadság tsz természetjáró szakosztálya, amelynek 20 tagja van, a másik a MUM 605. számú szolnoki Iparitanulói Intézet természetjáró szakosztálya.

A VIII. kerületi Természetbarát Szövetség fotópályázatára mintegy 250 felvétel érkezett. A zsűri az első és második díjat összevontan Szegvári Gusztávnak és Albrecht Attilának, a harmadik díjat Párdányi Jenőnek ítélte. Többen könyvjutalomban részesültek.

amelyben túlnyomórészt víztározással kívánunk foglalkozni.

Megjelent Aggtelek és Jászvölgy környékének turista térképe, amelyet nagy várakozás előzött meg, tekintve, hogy ez az első turistatérkép a világhírű barlangvidékről. A gondos, lelkismeretes munkával készített térkép 10 000 példányban jelent meg, ára 11,— Ft.

Az ifjúsági túrapontverseny utolsó fordulója. A BTSZ ifjúsági bizottsága az idei tanév tízfordulós túrapontversenyének tizedik, záró fordulóját május 30-án és 31-én rendezte a Szentendre határában levő Öreg-forrásnál. Az egyre népesebb pontversenyben 500 diák és ifjúmunkás vett részt.

Ervényesítették a 20 000-lik budapesti természetbarát szövetségi igazolványt. A BTSZ-nél eddig ugyanannyi természetjáró érvényesítette igazolványát, mint a múlt évben. Áprilisban adták ki a 20 000

sorszámú igazolványbélyeget Ott Józsefnek, a Vasútervező SK tagjának. A 20 000 felnőtt tagon kívül 4600 ifjúsági természetjáró újította meg igazolványát, s így a budapesti taglétszám feltülmúlja a felszabadulás előtti szervezett természetjárók országos taglétszámát.

Tanuljunk a szomorú esetből. A napisajtóban híradás történt Erdős Mária 14 éves budapesti iskoláslány tragikus szerencsétlenségéről. A leánya nyolc társával kiránduláson volt a Pilisben, s egy mohás, sziklás hegyoldalon megcsuszva olyan fejszerűlésébe a helyszínre behalt. A rendőrségi vizsgálat eredményét eddig nem ismerjük, azt a tanulságot azonban máris le kell vonnunk, hogy a Pilisben is elég nagy számmal vannak olyan helyek, ahol nem szabad az óvatosság mellőzésevel és helyszíni ismeretekkel rendelkező túravezető nélkül túrázni, vagy éppen mászógyakorlatokat végezni.

GIZI NÉNI ÍRJA:

A feketehégyi Sasfészek teljes felszerelését kicserélte a Turistaházakat Kezelő Vállalat. Szép lesz ez a turisták kedvenc pihenőhelye, ha majd kimesztünk, és mindent átjétsünk, szép világos zöldre. A sok felhordott tárgyát, az emeletes ágyakat nem tudtam egyedül bszerezni. De megérkeztek a Hazai Pamutszövő turisták és hamar megoldódott minden. 14 turista jókedvűen, és örömmel fogott neki az emeletes ágyak felállításához, amiért ezúton mondok hálas köszönetet. A felső 20 ágyas szobát teljesen berendezték pihenés és szórakozás helyett. Így közös munkánk eredményeként új, korszerű felszereléssel, bardságos berendezéssel a feketehégyi Sasfészek szeretettel várja a turistákat, az iskolásokat, a Pils hegység erdővel borított, csodálatosan szép környezetében, ahol csendes pihenőre, meleg otthonra találnak.

Gizi néni,
a Sasfészek gondnoka

Címlapunk: Lussa Vince felvétele

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztő felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. félelemet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft, félévre 18.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlaprodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kiskereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőit.

Zászlófűzér díszíti a tábort.

Hábel Károly kajakbemutatót tart

30 SZAKOSZTÁLY — 230 VÍZITÚRÁZÓ

A Budapesti Természetbarát Szövetség vízitúra szakbizottsága május 9—10-én rendezte meg Budapest—Horánygyöngye—Budapest útvonalú évadnyitó vízitúráját.

Szombaton délután csepegő esőben, a felhőkkel együtt gyülekeztek a hajók a horánygyöngyei parton, ahol az árbócon a BTSZ zászlaját és a code zászlósort lengette a szél, jelezve a kikötőhelyet. Gyors egymásutánban kerültek partra a kajakok és evezőshajók.

Az újból és újból meginduló eső ellen a gyorsan felállított sátrak adtak menedéket. Ennek ellenére 76 sátorból álló, színes tábor alakult ki, s a sátrak előtti kis fények mellett készült a vacsora. A táborozás megnyitását rakéta jelezte, amely leereszkedésekor az egész tábort bevilágította. Az eső elálltával lángra lobbant a tábortűz és vidám nótaszó mellett folyt az új túrák tervezése.

Vasárnap délelőtt 10 órakor

György Tibor, a BTSZ túravezetője üdvözölte a jelenlévőket és ezzel „hivatalosan” is megnyílt az 1964. évi természetbarát vízitúrázó évad.

Bokody József, az MTSZ vízitúra szakbizottságának vezetője ismertette a hazai és külföldi túraprogramokat, a vízitúrázó minősítést és egyéb közérdekű tudnivalókat. A túra egyben a BTSZ jelvénytulajdonos vízitúra sorozatának első eseménye volt, melyen 30 szakosztályból 230 vízitúrázó vett részt.

— by —

Vasas ifik a táborban

(Kovács Tamás felv.)

Turista

1964. JÚNIUS

X. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

ÁRA 3 FORINT

INDEX: 25814

Az USA egyik nemzeti parkjában, Csalogatja csemegével... „Legény” a talpán ez a csinos miss

Kamehameha, Hawaii első királyának hatalmas szobra, amelyet évente virágfűzérrel díszítenek

KÉPPEL-SZÓVAL

Hatalmas szakadék a Kaukázus egyik gleccserén

Indonézia. 50 méter magas kőtemplom a VIII. századból

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

VÁSÁRFIA A TURISTÁKNAK

ZSEBLÁMPAELEMMEL MŰKÖDŐ VENTILLÁTOR, CAMPINGFŐZŐ

ÉS SOK MÁS ÚJDONSÁG

Megszámlálhatatlan látogatója volt a BNV camping kiállításának.

Kétségtelen, hogy a vásár első-sorban kereskedelmi célokat szolgál, de a közönség érdeklődését így is felcsigázta a sok ötletes szép turista felszerelés és táborozási cikk.

A legnagyobb érdeklődés a Budapesti Jármű KTSZ kétféle camping-kocsija iránt mutatkozott. A legszebb és legmutatósabb darab a karaván típusú zárt lakókocsi, melyet az 1200 köbcentin felüli autók vontathatnak. Minden kényelmet megtalál benne az utas. A másik camping kocsi tulajdonképpen utánfutó, amelyből percek alatt sátrat lehet felállítani. Mindkét lakókocsi egyelőre csak exportra készül, bár a szövetkezet vezetői remélik, rövidesen belföldön is forgalomba kerülhet, ha a közlekedésrendszert megadja a vontatási engedélyt.

Számos praktikus és szép sátrat láttunk, legtöbb fedett előtérrel, de akadt köztük nem egy, amelyik csak a szemre tetszetős. Sok panasz hangzik el a sátorponyvák anyagára, hogy az nem teljesen vízhatlan és ezeket a panaszokat sajnós a kiállításon az ipart képviselő szakemberek nem tudták megcáfolni.

Ugrásszerű a fejlődés a camping bútorok, garnitúrák terén. Újtípusú camping bútorokat, ágyakat, egybeépített garnitúrákat, gyermekcampingágyat láttunk. Ezek a camping berendezések nemcsak exportra készülnek. Azt mondják a szakemberek, ha a kereskedelem rendel, gyártani fogják. Ez jó hír, mert az egyik csőágy különösen praktikus. Tetszés szerint állítható be ülésre, fekvésre, pihentető fekvésre, olvasásra. De ha megnézzük ezeknek a bútoroknak az árait, azok bizony jóval a világszínvonal fölött vannak. Reméljük, ha ezeket nagy szériákban gyártja az ipar, az árak is csökkennek.

Néhány érdekes, apró új cikk szerepelt a kiállításon. Említésre méltó a camping ventilátor, amely 4,5 voltos zseblámpa elemmel működik (mégpedig kitűnően!). A kiállítás egyik slágere, mely a turisták által rövidesen keresett cikk lesz, a kis összecukható campingfőző, amely spirituszkockával működik. Előreláthatóan tíz egynéhány forint lesz az ára és állítólag forgalomba is kerül.

M. I.

STOP!

AUTÓ- SHAMPOO

A Stop autoshampoo oldja és eltávolítja az olajos, zsíros, bitumenes szennyeződést. Gumi-szőnyegek és műbőrülések tisztítására is kiváló

AZ MTS ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK HATÁROZATÁVAL POLGÁRJOGOT NYERT A TERMÉSZETJÁRÁS

A Magyar Testnevelési és Sport-szövetség Országos Tanácsa május 22-én ülést tartott, amely — megítélésünk szerint — a magyar természetjárás fejlődésének jelentős állomása volt.

Az átszervezés óta bizonyos megtorpanást, ellanygulást tapasztalhatunk a mi sportágunkban. A szakszervezeti egyesületek jól összeforrt tagsága úgy érezte, hogy megbolygaták a gondosan ápoltt „méhkaszt”, nem gondolkoztak perspektivikusan, nem látták meg — sokan — a fejlődés távlati lehetőségeit. Ehhez persze bőven hozzájárult az a tény, hogy az új házigazdák, a sportkörök — ne tagadjuk — nem várták a turistákat tárt karokkal, nem tekintették egyenrangú partnereknek és ez a helytelen szemlélet, ami az anyagi juttatásokban is sok helyen kifejezésre jutott, megbosszulta magát. A „gyengébbek” kedvüket veszítették, és ahol nem voltak harcosok, ahol nem ütöttek elég keményen az asztalra, ott bizony beállt a hanyatlás, nem egy helyen sportágunk agóniája is. Nem a sporttal hagytak fel — ezt nem lehet bürokráciával sem agyonütni — hanem a szervezett sportléttel. Nem a kirándulók többeszes tömegei jöttek a mi táborunkba, hanem fordítva.

Szövetségünk elnöksége ugyancsak hősiességű küzdelmet folytatott az átmeneti időszakban. Erélyes lépéseket kért az MTS elnökségétől, ahol — nem vitás — mindig nagy megértéssel hallgatták meg a panaszokat, de — nyilván sürgősebb feladatok is voltak. Most végre elérkezett a nap, amikor az MTS Országos Tanácsa határozatba foglalta elnökségünk és az egész szervezett turista társadalom jogos kívánságait. Talán nem túlzás, ha azt állítjuk, hogy a határozat rehabilitálta sportágunkat, amely eddig a többi „nemes” sport mellett a perifériára szorult.

MIT MOND A HATÁROZAT

Mindenek előtt kimondja, hogy a „legfőbb feladatunk továbbra is a testnevelés és sport tömegesítése legyen”. Van-e sportág, amely alkalmasabb a tömegesítésre? Ahol száz- és százezrek aktívan vesznek részt a természetjárásban, kirándulásokon, az aktív pihenésben. Ezért helyesen mondja ki a határozat, hogy a tömegsport fogalmába sorolható feladat a természetjárás... „Az üzemek, a vállalatok, a szövetkezetek, hivatalok, intézmények sportegyesületeiben

is a testnevelés és sport tömegesítését kell a fő feladatnak tekinteni... különösen fontos azokban az üzemekben, ahol az egészségre nézve károsak a munkakörülmények. Ezekben az üzemekben elsősorban a természetjárással lehet ellensúlyozni a szennyezett levegő káros hatását...”

A határozat III. 2. pontja: „Az MTS Kongresszusa megállapította, hogy a természetbarát mozgalom, a turisztika különböző ágazatai fontos részét képezik a tömegsportnak. A szép természetben, a szabad levegőn való tartózkodás elősegíti a testnevelési program végrehajtását. Az elmúlt években a szervezett természetbarátok száma lényegesen meghaladta a korábbi évtizedek számait. Megelégedettségről azonban nem lehet szó. Az elmúlt évben a természetbarát mozgalomban a stagnálás jelei mutatkoztak.

Az MTST-nek a természetbarát mozgalom átszervezésére és fejlesztésére vonatkozó határozatát nem hajtották végre kielégítően a sport-szervezetek. A területi testnevelési és sportszövetségek és a sportegyesületi elnökségek egy része lebecsüli a természetbarát mozgalmat, a természetbarát-aktívák egy része pedig nem nyújtott segítséget az átszervezéshez. A 4400 sportegyesület közül csak 947-ben működik természetbarát szakosztály, pedig e szakosztályok megalakítása és működése lényegesen könnyebb a többinél. A turisztika modern ágazatait, a campinget, a vándorudulást, az autós, motoros túrázást nem karoltuk fel eléggé, ezért az ezek iránt érdeklődő fiatalok és dolgozók a mozgalmon kívül tevékenykednek, az idegenforgalmi szervek segítségével. Ez egészségtelen állapot. A belföldi turisztika fejlesztése elsősorban és döntően nem gazdasági, hanem mozgalmi feladat, ami az MTS, a természetbarát-mozgalom keretében tartozik. Csak a mozgalom képes a természetjárásban résztvevőknek a szervezettségét és a mozgalmi nevelését biztosítani.

Az Országos Tanács — az MTS Kongresszusa határozatainak megfelelően — nagy fontosságot tulajdonít a természetjárás fejlesztésének. Ezért felszólítja az összes sportszervezetet, hogy nyújtson segítséget ehhez. A természetjárás hagyományos ágazatainak — gyalogtúrázás, kirándulás, majális stb. — fejlesztése mellett a turisztika modern ágazatait is fel kell karolni. Jelentősen ki kell fejleszteni a táborozási mozgalmat, egyetértésben az út-

törökkel, a KISZ-szel és a szakszervezetekkel. Fejleszteni kell a vándorudulást, az autós és motoros túrázást és a vadevezést. A hagyományos és modern ágazatok céltudatos fejlesztésével, az ehhez szükséges feltételek megteremtésével néhány esztendő alatt

százezres mozgalommá kell fejleszteni a természetjárást

A természetbarát mozgalom vezetésében — mint ahogy az egész sport-mozgalom vezetésében — jelentős szemléletbeli változásokra van szükség. A sportegyesületek a tömegsportmunka egyik legfontosabb területeként kezeljék a természetjárást, és törekedjenek arra, hogy ahol a feltételei megvannak, alakuljon természetbarát szakosztály. Az MTST korábbi határozatainak megfelelően biztosítani kell, hogy a sportegyesületek elnökségében helyet kapjon a természetbarát szakosztály képviselője. Az MTS területi tanácsai és természetbarát szövetségei nyújtsanak több segítséget az egyesületi természetbarát szakosztályoknak. Azokban a területi testnevelési és sportszövetségekben, ahol még nem működik szövetség, de a feltételek megvannak hozzá, haladéktalanul létre kell hozni. A mozgalom régi és új ágazatainak fejlesztése érdekében nagyarányú kéaderképzést kell indítani.

Javasoljuk az Úttörő Szövetségnek, hogy az általános iskolákban az úttörő sport szerves része legyen a természetjárás. A középiskolákban is fejleszteni kell a mozgalmat. A Turistaházakat Kezelő Vállalat és az Express Ifjúsági és Diákutazási Iroda működjön jobban együtt az ifjúsági természetjárás fejlesztésében. Kérjük a szakszervezeti és KISZ-bizottságokat, hogy elsősorban azokon a munkahelyeken segítsék elő a természetbarát mozgalom fejlesztését, ahol nem működik sportegyesület.”

A határozat kimondja, hogy a sportegyesületek munkájának értékelését meg kell változtatni, elsősorban a testnevelés és sport tömegesítésében elért eredményeket kell elismerni...

Ennyit a határozatról. De részünkre nagy jelentőségű volt az MTS elnökhelyettesének, Terényi Imrénének a határozat előadójának szóbeli előterjesztése. Sokszor megfélekedünk a helyes rangsorolásról — mondotta többek között. — (Valljuk be, ezt elsősorban magunkra értettük, mert a

Ságvári Endre halálának 25. évfordulója alkalmából emlékművet avatott Lajosforráson a Pest megyei Út-törő Szövetség.

Képközlő: az avatási ünnepély. (Kovács Tamás felv.)

Egy szakosztály „apát” keres

PANASZNAP A BTSZ KLUBHELYISÉGÉBEN

1964. januárjában szakosztályba szerveződtek a balatoni túravitorlázók. Az újszülött szakosztály máris 100 tagot számlál. A századik tag a 76 éves Solti László, aki fonyódi kikötőjében márciustól októberig komoly szervízszolgálatot lát el.

Szűcs Iván, a szakosztály ügyintézője elpanaszolta, hogy sok gondjuk van a hajók tárolásával. Igaz, a balatonfüredi hajógyárban jónéhány vitorlást elhelyezhetünk — mondotta — de a gyárnak ez nem profilja. Hamarosan új tárolók után kell néznünk. A „maszekok” igen rossz körülmények között tárolnak. Nem biztonságos a tűzvédelem sem. Az én „Boszorkányom” is 7 éve a szabad ég alatt „parkol”.

— Mégis, milyen kilátások vannak? — kérdeztük.

— Megfelelő anyagi fedezet kellene a tárolók építéséhez, és műhelyt szeretnénk berendezni, amely elfogadható áron végezné a hajók karbantartását. Jelenleg a Balatonnál szétszórtnak, szakszerűtlenül lehet csak a hajókat tárolni.

Megtudtuk Szűcs Ivántól, hogy fő feladatuk a flotta fejlesztése is. Egy nagyobb túrahajó igen drága — 80—90 ezer forint — ezért a hajók általában közös tulajdonban vannak.

Elhanyagolt ez a terület, pedig rendkívül nagy az érdeklődés a túravitorlázás iránt. Még franciák is

jelentkeztek, akik itt tárolnák hajóikat.

Dr. Pálos Istvántól, a túravitorlázók elnökétől megtudtuk, hogy a hajók tárolásához kért segítséget a Balatoni Intéző Bizottságnál — egyelőre — nem támogatják.

— Mostoha gyerekek vagyunk. Nem tartozunk sehova — mondotta — az V. kerületi Szövetség ugyan jószándékúan patronál bennünket, de meg akarják teremteni a feltételeket az önállósághoz. Van egy tervünk, amelyet reméljük, valóra válthatunk. A lellei kikötőben tárolóhely és klubház építésére készülünk.

Dr. Pálos István a klubnapon ismertette a vízitúrázókra vonatkozó rendeleteket, és az 1964. évi túraprogramot.

Igen helytelennek tartják, hogy bizonyos hajótípusokkal csak a parttól számított 1 km-en belül engedélyezték a hatóságok a vitorlázást. A déli parton ezzel szinte lehetetlenné válik a sport üzése.

Két nagy csillagtúrára készülnek a nyár folyamán, többi túráikat egyéniül végzik, de ezek is belekerülnek a túranaplóba és pontozzák a teljesítményeket.

Reméljük, hogy ez az „apátlan” szakosztály hamarosan kivívja önállóságát és megkapja a feltételeket a fejlődéshez.

H

rangsorolásban bizony nemegyszer háttérbe szorították a természetjártást.) Győzött a sportmozgalom egységesítésének gondolata és a jövőben örködni fogunk, hogy egy sportvezető se becsülhesse le a tömegsportot. Van, aki a kedvenc sportágát helyezi előtérbe és lenézi a másik fontos sportágat. A sportegyesületek a szabad idő egészséges eltöltésének szervezői és propagálói legyenek.

Fontos feladatunk legyen — mondotta az MTS elnökhelyettese — a természetbarát mozgalom különböző ágazatainak fejlesztése, amelyhez a szakszervezetek segítségét kérjük. A hagyományos ágazatok mellett az új, korszerűbb ágazatokat is fel kell karolni.

Szeretnénk, ha az MTS-en belül polgárjogot nyerne a természetjárás

és egyesek felhagynának ellenzéki álláspontjukkal. A gazdasági szervezetek pedig adjanak több segítséget, mert a hazai természetjárás nem rendelkezik megfelelő bázissal. Több tu-

ristaházra van szükség. A cempingeket illetően az idegenforgalmi szervekkel megállapodásra kell jutni. Csónakházakat kell építenünk és ki kell harcolnunk, hogy olcsóbb turistafelszerelések álljanak rendelkezésre.

— Nagy jövő előtt áll ez a mozgalom, hiszen a nemzet dicsősége mellett a nemzet egészségéről van szó, amiért minden áldozatot meg kell hoznunk — mondotta Terényi elnökhelyettes.

Szövetségünk elnöke, Miklós János is felszólalt a tanácsülésen.

Ez az év a tömegsport éve — mondotta — és eljött az ideje, hogy ez a komoly, harcos hagyományokkal rendelkező sportág méltó besorolást kapjon. Soha nem volt Magyarországon még ennyi tag és ennek ellenére szomorú, hogy kevesebb pénzt kap a mozgalom, mint egy évvel ezelőtt. Annak ellenére, hogy ez a legolcsóbb sportág — minden sportoló maga veszi meg a felszerelését —, mert alig igényel a többi sportághoz viszonyítva valami beruházást. De ahhoz, hogy valóban tömegsporttá

fejlődjön, és a százezres létszámot elérjük, valamit kell nyújtani is a tagoknak.

Örömmel üdvözöljük a határozatban, hogy mozgalmi feladatnak látja az MTS elnöksége a turisztika felkarolását és mi mindent megteszünk, hogy a határozatban foglaltak a gyakorlatban megvalósuljanak. Ehhez azonban az kell, hogy a területi testnevelési és sportszövetségek lelkiismeretesen hajtsák végre a határozatot és számoljanak be időnként, hogy abból mit valósítottak meg. Így remélhetjük, hogy a közeljövőben megünnepeljük a 100 ezredik tagot — mondotta a Szövetség elnöke.

A felszólalók közül is többen állást foglaltak a természetjárás felkarolása mellett.

A javaslat határozattá emelkedett. Azt mondják, hogy minden határozat annyit ér, amennyit abból végrehajtanak. Rajtunk is sok múlik. De a határozat birtokában most már jogosan követelhetjük, hogy azt mindenki, minden szerv magára nézve is kötelezőnek tartsa.

Mosonyi László

A nyári diáktáborok, gyermeküdülők hívójának minden oldalú, szakadatlan emelése rendkívül fontos feladat. Ennek megoldásához kívántunk segítséget nyújtani azzal, hogy felkerestük a Tanügyigazgatóságon Nagy Ilona főelőadót, aki a nyári táborokkal minisztériumi szinten foglalkozik, s módjában áll a területet országos viszonylatban áttekinteni.

— Milyen tanácsokat tud adni a nyári táborok vezetőinek, szervezőinek? Milyen legyen az ideális diáktábor? — kérdeztük.

— A jó tábor elsőrendű feltétele — feleli Nagy Ilona — a hely, a fekvés szerencsés kiválasztása. Mindenekelőtt a talajt, annak nedvességtartalmát kell megvizsgálni. Nemrégiben a Koloska völgyében nagy méretű tábor akartak létesíteni. Csakhamar kiderült azonban, hogy a környék vízellátottsága nem megfelelő. Ez a körülmény egymagában keresztülhúzta a nagylétszámú tábor létesítésének tervét.

A hegyek, folyók, tavak közelsége egyrészt változatos szórakozási lehetőséget biztosít, másrészt javítja a levegőt és — ami nem kevésbé lényeges — vizuális hatást gyakorol a fiatalokra, esztétikai élvezet forrását jelenti számukra. Előfordulhat azonban, hogy látszólag kifogástalan, szép helyen olyan zavaró körülmény adódik, mint például Nógrádverőce környékén, ahol — a nagy vasúti forgalom következtében — igen zavaró a gyakori vonatdübörgés. Az ilyesmit is lehetőleg el kell kerülni. Mindez azonban

TANÁCSOK A NYÁRI DIÁK- TÁBOROZÁSHOZ

csak előfeltétel, a fő dolog a pedagógiai munka: a test és a tudat nevelése, formálása.

Ki kell aknázni minden olyan ismeretszerzési lehetőséget, amelyet a környék nyújt. A pedagógus irányítása mellett gyűjtse nek a fiatalok közeteket, növényeket, rovarokat, készítsenek feljegyzéseket földrajzi, geológiai, biológiai tapasztalataikról. Tegyenek minél több kirándulást a hegyekbe, városokba, keressék fel a környék várait. Az ilyen kirándulásokat gondos munkával elő kell készíteni. Várlátogatás alkalmával például elevenítse meg a pedagógus azt a kort, amelyben a vár épült, hozza emberközelségbe azokat a történelmi eseményeket, amelyek alakulásában a szóban forgó vár szerepet játszott. Ha — például — egri kirándulást szerveznek, jólőre ismertessék a fiatalokkal a programot és azt, hogy mit látnak, mire figyeljenek majd Egerben: történelmi, földrajzi, építészeti, irodalmi, művészettörténeti szempontból.

Erdei kirándulások alkalmával hívja fel a pedagógus a fiatalok figyelmét a hegyvidék kialakulásának geológiai okaira és azokra az összefüggésekre, amelyek a vidék geológiai adottságai, valamint növény-

és állatvilága között fennállnak.

A kirándulások kiváló alkalmat nyújtanak az esztétikai nevelés számára: itt lehet igazán érzékelteni a víz, a napsugár, vagy egy virág szépségét. Itt lehet igazán megszeretni a lákat, bokrokat, állatokat. A régi világban a madarak és fák napját szokták ünnepelni. Nekünk az a véleményünk, hogy erre nincs szükség. Azt akarjuk elérni, hogy a gyerekek az év minden napján — és majd egész életükön keresztül érezzék, védjék a növényeket és a madarakat.

A táborozás egyik igen fontos mozzanata a turisztika. Problémát jelent, hogy a geológusok között csak esetlegesen fordulnak elő képzett túravezetők. Mégis szükségesnek tartjuk, hogy legalább kisebb természetjárásokon részt vegyenek a fiatalok. Ezeket a túrákat természetesen előkészíteni. A programot kollektívan állítják össze. Az útvonalat feltétlenül előre ismertetni kell. Például egy ötnapos túra esetében, indulás előtt globális program-ismertetés történjék, majd pedig minden este adják meg a következő nap részletes programját. A fiatalokat céltudatosságra neveli, magabiztossá teszi, ha előre tudják, hova mennek, mit látnak a következő napon.

Egyébként a turisztikának nemcsak elméletben vagyok híve — mondja befejezésül Nagy Ilona elvtársnő — hanem tevékeny tagként működöm a Művelődésügyi Minisztérium Sportkörének Természetbarát Szakosztályában.

HÉTEZER TANULÓ

a 10 fordulós pontversenyen

Három éve annak, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség Ifjúsági Bizottsága kiírta a 10 fordulós pontversenyt Nagybudapest középiskolás és iparitanulói számára. Azóta ez a mozgalom évente 6-7 ezer tanulót mozgat meg és ösztönöz szabad idejének helyes felhasználására. Lényege az, hogy az év 10 vasárnapján a hegyvidék előírt helyén jelentkeznie kell a csoportnak; az útvonal szabadon választható meg. A kiértékelésnél az iskola létszámához viszonyított százalékos arányszámot, az igazolványos turisták számát és az útvonal hosszát pontozzák. Evről évre kikétesítik a rendezést, tájékoztatói ügyességi versenyeket, szellemi vetélkedők tartóját és teszik változatosabbá a kirándulásokat.

A kiértékelést május 31-én tartották meg, az utolsó fordulóval egybekötve, a szentendrei Szabadság forrásnál. A győztes csapat számára kitűzött vandordíj serlegre most már másodszer kerül rá a MÜM 9. sz. Iparitanuló Intézet neve. A győztes aranyplakettet, a további 9 helyezett ezüst, illetve bronzplakettet kapott. Ezenkívül számos turisztárgyú könyvet, térképet, sok csokoládét osztottak ki a nyertesek között. Az első öt iskola a következő:

1. MÜM 9. sz. Iparitanuló Intézet (vezető tanár: Kovács Dezső) 2. Rákóczi Ferenc Közgazdasági Technikum (vezető tanár: Juhász László) 3. MÜM 2. sz. Iparitanuló Intézet (vezető tanár: Jávors István) 4. Lékal János Gimnázium és ált. iskola (vezető tanár: dr. Dékány Mihályné) 5. István Gimnázium (vezető tanár: Móró Károly)

A szellemi vetélkedőben kitűnt a Lékal János Gimnázium; jól szerepeltek még a Szilágyi Erzsébet Gimnázium és a Fehérvári úti 12. évf. iskola tanulói. A tájékoztatói versenyekben jól dolgoztak a MÜM 8. és 9. Intézet tanulói.

A verseny megszervezésében Berán Vilmos és Bogdán István végzett jó munkát. Dícséret illeti azokat a tanárokat, akik pihenőnapjukat feláldozva, önzetlenül, társadalmi munkában tették lehetővé a verseny lebonyolítását.
dr. Dékány Mihályné tanár

SPORTOLÓK

és

SPORTBARÁTOK

könyvesboltja

a

Sport- könyvesbolt

VIII. RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalmá nagy választékban!

HAZSINSZKY TITKAI

AZ ALSÓHEGY MÉLYÉNEK TITKAI

A Bükk hatalmas barlangrendszerét
rejteget

A Meteor-barlang felfedezése egyszerre ismertté tette Bódvaszilás és az Alsóhegy nevét. Az országos kék jelzés itt kijelölt új nyomvonala pedig természetjáróink ezreit vezeti majd erre a gyönyörű vidékre.

A Vörös Meteor barlangkutatói éveig tartó szívós munkával bírták vallomásra az Alsóhegyet — tárták fel a Meteor-barlangot. De minden titkát még akkor sem árulta el a rejtélyes bódvaszilási karszt. Nyitott maradt a kérdés: vajon melyik forrásban látnak napvilágot a Meteor-barlangi víznyelő mélyén eltűnő vizek? És mekkora lehet a Meteor-barlang még feltáratlan része? Várható-e még ott további felfedezések, vagy a magyar karsztnak ez a csodálatos gyöngyszeme végetér a Titánok Csarnokánál?

Elhatároztam, hogy végére járok a dolognak. Még a tél folyamán kidolgoztam egy nagyszabású tavaszi vízfestés terveit. A megoldás nem volt könnyű. Drága festékanyagokról és különleges műszerekről kellett gondoskodni és mindenképp felelt sok emberről, hiszen közel négy héten keresztül a hegyvidék valamennyi forrását jóformán állandóan figyelni kellett.

A terv megvalósítását a Vörös Meteor barlangkutató csoport vállalta, a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Földrajzi Intézetének segítségével. Vártuk a tavaszi hóolvadást, hogy végrehajthassuk a gondosan kidolgozott tervet. Március közepén bőséges hóesés öltöztette fehérbe az Alsóhegy mészkő szikláit. Nyomban riadóztattam a kutatógárdát és még aznap megindult Bódvaszilásra az expedíció első csoportja.

Az Alsóhegy víznyelőiben eltűnő hóolvadék-vizeket megfestettük részben színes festőanyaggal, másrészt olyan vegyszerekkel, amelyekről ugyan nem lesz színes a víz, de megjelenésük a forrásban laboratóriumi ellen-

őrzéssel kimutatható. Minden víznyelőt más-más anyaggal festettünk meg, hogy aztán meg lehessen állapítani, hogy az egyes forrásokban melyik nyelő vize jelentkezik. A Hangyás-nyelőbe pl. 8 q sót tápláltunk be, a Meteor-barlang közelében levő Pócsakői-nyelőbe pedig fluoreszcenit öntöttünk, ezt a drága festékanyagot, amely még 40 milliószoros hígításban is jól láthatóan smaragdöldre festi a vizet.

A nyelők megfestése után következett a munka neheze: éjjel-nappal, esőben-sárban járni a terepet és a hegyvidék minden számottevő forrásából, magyar és csehszlovák területről egyaránt, rövid időközönként víz-mintát venni és vinni a Bódvasziláson és Szögligeten felállított tábori laboratóriumokba, ahol állandóan folyt a behozott vízminták vegyelemzése és ellenőrzése.

Lelkes kutatógárdánk az időjárás és a terep nehezégeit heteken át szívós kitartással leküzdvé becsülettel helytállt és végül is legyőzte az Alsóhegyet: először a Bükk-lápai-víznyelőbe öntött festék jelent meg a Szénhely-forrásban, majd az Acskó-forrás, később pedig a szögligeti Csörgő vízében mutatta ki laboratóriumunk a Hangyásnyelőbe betáplált só jelentkezősét.

De az igazi győzelmet az jelentette, amikor hűsvét hétfőjére megzöldült a Bódva-völgy legnagyobb forrása: a Vecsem-forrás, jelezve, hogy a Pócsakői-víznyelő tavaly megbontott torkában eltűnő vizek sok kilométeres földalatti útjuk után itt látnak ismét napvilágot.

Ez egyben azt is valószínűsíti, hogy a Meteor-barlang eddig feltárt több mint egy kilométernyi szakasza csak előszobája egy óriási földalatti világnak, amelyet ha sikerülne teljesen megismernünk, talán Magyarország egyik legnagyobb barlangrendszere tárulna fel.

Dr. Dénes György

A TÚRÁZÓK A MÚZEUMOK GYŰJTEMÉNYEIT IS GAZDAGÍTHATJÁK

A VII. kerületi Természetbarát Szövetség túravezetői a mezőgazdasági múzeumba látogattak el, ahol a múzeumi tárgyak gyűjtéséről esett szó.

A túrázó gyakran megfordul falvakban. Ilyenkor baráti beszélgetések szövődnek, amelyek igen alkalmasak, hogy a régmúlt idők emlékei után kutassanak. Padlásan porosodó, használaton kívüli tárgyakat, ládájában sárguló iratokat találhatnak, melyek a tulajdonosának értéktelenek, de a múzeum szempontjából hasznos múltat rekonstruáló dokumentumok.

Mi érdekli a mezőgazdasági múzeumot? Minden, ami a parasztember munkájával, életével kapcsolatos. Földművelési, állattenyésztési, halá-

szati, méhészeti, háziipari, népművészeti tárgyak, irásbeli emlékek, oklevelek, feljegyzések, történetek, szólasmondások stb. gyűjtés anyaga.

A gyűjtött tárgyak a múzeum részére akkor válnak teljes értékűvé, ha a gyűjtők megírják a gyűjtött tárgy lelőhelyét, helyi nevét, a tárgy használójának nevét és címét. Szükséges feljegyezni azt is, hogy mikor és hol használták utóljára, és milyen célra. Végül szükséges a gyűjtő neve és címe. Természetesen a mezőgazdasági múzeum a turistáktól csak apróbb tárgyak gyűjtését várja, nagyobb tárgyaknál levélbeli értesítést kér az ismertetett szempontok alapján.

Tokaji Tibor

A Nanga Parbat, a Karakorum és a Cordillerák hőse

„Hegymászó kalapomról és kopott bőröndömről ismernek meg” — írta egyik cikkében a világhíres innsbrucki Mathias Rebitsch. Ki is ez a neves ember, aki a közelmúltban Budapesten járt?

Neve egybeforrt a világ legnagyobb hegymászóinak sikereivel. 52 éves. Szerény. Magáról alig akar beszélni, pedig a dél-amerikai expedíciók minden viszontagságát is átküzdötte,

és ugyancsak lenne mivel dicsekednie.

1937-ben megmássza az addig bevehetetlen és minden ostromnak ellenálló Eiger É-i falát, ahonnan élve még nem jött vissza ember. Bebizonyította, hogy a fal nincs „megbabonázva” és nem „halál fia”, aki megkísérli a lehetlent.

1938-ban a 8000-est ostromolja, a *Nanga Parbat*-ot. 1954-ben tudományos expe-

díciót vezet a Karakorumban. A következő állomások: 1956—1958—1961. Földünk egyik legismeretlenebb vidékét, a Cordillerákat kutatja 6000 m magasságban és keresi a régi inka kultúra nyomait, amelyet a spanyol hódítók, a gyilkos Pizarro vezetése alatt elpusztítottak.

Minden expedíciója az emberi helytállás és bajtársiasság ragyogó példája. Ezekről hallottunk Mathias Rebitschtől Budapesten, ahol a magyar hegymászóknak élményszerű előadást tartott. Nem is előadás volt ez, hanem sportbaráti beszélgetés, amelyből nagyon sokat tanultak a mi hegymászóink.

Rebitsch-et meglepte a „hegyetlen” Magyarország hegymászó sportélete, amelyre — mint mondatta — nem is számított. Sok szerencsét kívánt nekünk és óva figyelmeztetett mindenkit a meggondolatlanágtól, ami a siker egyetlen titka.

Budapesten, az ismert bőrönddel

Mindig óvatosan, fiatal barátaim... (Kovács Tamás felvétele)

Dr. Vo The Quang, a fiatal vietnami orvosprofesszor, tanulmányútra érkezett hozzánk. Karcsú, mosolygós, halk beszédű, francia szavakkal keveri az angolt. Amikor hazájáról, az otthoni tájról kérdezzük, tekintete elmélyül, hangja átmelegszik.

— Országunk trópusi éghajlatú — mondja —, növényei egész évben virágoznak, s a fák sohasem kopaszok. Mit említek meg szépségei közül? Dó Son homokos partját? A halat, rákot, kagylót, osztrigát termő sokarcú tengert? Vagy Hanoi — a főváros — számtalan tóval tarkított környékét? Talán legjobban az Along-öblöt szeretem, ezer meg ezer szigetével, festői barlangjaival, s a közeli szénbányával.

Mióta népünk elázta a régi bányatulajdonosokat, az öböl környékén turista- és üdülőközpontok létesültek a bányászok számára. Ok azok, akik ma elsősorban részesülnek ennek a vidéknek testet-lelket felfrissítő levegőjében, akik élvezhetik a szabad természet erőt adó, idegmegnyugtató hatását és varázslatos szépségét. A bányászok itt megtanulják értékelni a természet esztétikai kvalitásait, s a túrák hatására számos bányászunk

Along-öböl varázslatos részlete

kezdett el festeni. Mint amatőrök, ecsetjükkal örökölték meg annak a tájnak külső szépségeit, amelynek méhéből ők termelik ki a pótolhatatlan energiaforrást, a szénét. A lán-

jal való ilyen sokoldalú kapcsolat pedig elmélyíti bennük a hazaszere- tet érzését. Es ez nem a legkisebb előnye a turisztikának.

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

TURISTA SZEMMEL AZ ADRIAI TENGERTEN

Közeledünk Nápolyhoz! Szikrázó napsütés, az idő déli két óra. Lassan emelkedik ki a tengerből Capri szigete, ez a hatalmas mészkőtömeg, amely meredek lejtőivel merül a Földközi-tenger tintakék hullámaiba, hogy távolabb ismét felszínre bukkanjon, szaggatott élű sziklacsúcsok — sziklakapuk alakjában.

Körülhajózzuk a szigetet, hogy jobban gyönyörköd-hessünk a természet e csodálatos alkotásában. A hajó valamennyi utasa, személyzete a fedélzeten van. Ezt a szép látványt senki sem akarja elmulasztani. Fényképezőgépek kattannak — filmfelvevők peregnék itt is — ott is. A sziget kikötője nagy forgalmat bonyolít le. Kisebb személyszállító hajók, szárnyashajók, motorosok futnak be percnként a kikötőbe. A kiránduló hajóról olasz dalmokot hoz a szél.

A Grotte Azzurra, a Kék-barlang bejárata előtt élmes kereskedők csónakjaikban, hangosan kínálják színes portékáikat — szalmakalapokat, sálakat napernyőket. Szemképrázató éles, vad színek, melyek itthon riktónak tűnének —, de az olasz napsütés alatt csodálatos harmóniában olvadnak össze. A bejárat előtt tarka összevisszaságban sorakoznak a csónakosok, akik bravúros ügyességgel szállítják be utasaikat a barlangba. A sziklakapu annyira szűk és alacsony, hogy a fejüket lehajtva tudunk csak áthaladni. Erős hullámozás esetén a nyílásba is becsapnak a hullámok, s ilyenkor a barlang megkö-

zelíthetetlen. Nekünk szerencsénk volt, a tenger tükre sima volt és átlátszó. Csónakosunk bravúros mozdulatokkal irányította a ladikot. Ami bent a barlangban fogadott, az minden elképzelésünket felülmúlta. — Valószínűtlenül kék volt itt minden. Festő vásznán — ha valaha ki tudná keverni ezt a színt —, giccsesnek tűnne.

A barlang olyan, mint egy nagy templom hajója. Találónak jegyezte meg valaki: „Ez a természet kék mecsetje”. Sajnos nem sokáig gyönyörködhetünk ebben a tündöklő látványban, mert a bejárat előtt még sokan várakoztak, hogy bejuthassanak a barlangba.

Capri kikötőjében — autók, konflisok, a különböző szállodák emberei fogadják a turistákat. Az egymás hegyén-hátán hemzsező utcai árusok bódéi megrakva többnyire ízléstelen emléktárgyakkal. Kedves, színes kis trattoriák — éttermek — hívogatják inycsiklandozó illataikkal a vendégeket. Itt látni csak igazán, hogy az olaszok mi mindent elkövetnek, az ország gazdasági életében olyan fontos szerepet játszó idegenforgalom érdekében. Persze az árak általában még magasabbak mint másutt az országban. Egy üveg szódavíz itt annyiba kerül, mint másutt egy üveg chianti. A kevés pénzü turista nem igen ülhet be az éttermek terraszaira, hogy a kellemes árnyékban, kényelmesen gyönyörködhesen a sziget panorámájában. Pedig nagyon meleg van. Még

a konflisok lovait is fehér szalmakalappal védik a napszúrástól, ami igen mulatságos látvány.

Visszatértünk, s a hajó orrában állva sokáig figyel-tük az opálos messzeségbe vesző Caprit — a szigetek szigetét.

A nápolyi-öböl rendkívüli szépségéről már sokat hallottam, olvastam. Sok-sok felvételt láttam már az öböl minden zugáról. Az ismert: „Nápolyt meglátni és meghalni!” — csak akkor értettem meg igazán, amikor a tengerről megpillantottam a világ egyik legszebb öblét, a kéklő Vezu-uvval. — Lenyűgöző látvány.

A római birodalom császárai és előkelőségei Nápolyban és a város környékén építettek maguknak nyaralót, villát. Augustus, Nero, Marcus Aurelius és Hadrianus császárok is itt pihenték ki fáradalmaikat, élvezve a vidék szépségét, konyháját, és tüzes borát.

E vidék ihlette meg Vergiliust és Senecát. A fényűzősen élő Lucullus is itt, egy tengerparti sziklaszigeten — a mai Castel dell'Ovo helyén építette fel palotáját. E várban csukta le szemét a római birodalom utolsó császára Romulus Augustus és e helyen szötte világhatalmi terveit II. Frigyes, német—római császár, egyben nápolyi király is.

A város történelmének sok magyar vonatkozása is van. Hunyadi Mátyás felesége, Beatrix is innen származott. 1860-ban Garibaldi legendás híru magyar tábornoka, Türr István vonult be a városba, s ő volt egy ideig Nápoly kormányzója.

Nápoly ma Róma és Miláno után Olaszország harmadik legnagyobb városa. A közel másfélmillió modern város híven őrzi nagy múltjának számos emlékét, melyekből néhányat mi is megtekintettünk. Nagra elő-mény volt számunkra végigsétálni a babérfákkal szegélyezett úton Vergilius sírjához, s látni Nero császár hatalmas színházának romjait. Megtekintettük a Nemzeti Múzeumot is, ahol a pompéji és herculaneumi ásatások legértékesebb anyagai láthatók.

A műemlékek között a görög és római művészet szelleme hatja át az embert, ezek mellett pedig egy modern város életének zaja — lüktetése. A gyönyörű, modern épületek mellett a sok szűk sikátorban, nyomorúságos viskókat látunk.

Ezekben a negyedekben előfordul, hogy a gyanútlan járókelő nyakába zúdítanak egy-egy lavor vizet valamelyik ablakból. Sokszor a szemetet is az utcára hajgálják, amitől persze nem lesz tisztább az

utca képe. A háziasszony a felsőbb emeletekről nem megy le vásárolni a fűszerhez, hanem lekiabál az ablakból, leengedi kötélén az üres kosarat, a kereskedő megrakja és kész a vásárlás.

Az utca még este tízkor is hangos a gyerekek zajától, akik fülsiketítő lármát csapnak. De kedvesek, én gyönyörködtem bennük. Némelyikük olyan a fekete göndör hajával, nagy szemével, pufók arcával, mint egy megelevenedett Murillo angyalka. Az üzleti érzék már korán kifejlődik bennük. Hat-nyolc éves gyerekek a legnagyobb szakértelemmel, udvariassággal szolgálja ki a vevőt, akit nem enged el vásárlás nélkül.

Nápoly forgalma óriási. Csak a városban közel 300 ezer autó van, amihez hozzá kell számítani a sok ezer turista gépkocsiját is. Nehéz munkája van itt a közlekedési rendőrnek.

A turista, ha Nápolyban jár, nem távozzon onnan a Vezuv és Pompei megtekintése nélkül. Elővettük a benzinkútnál ajándékba kapott térképünket és elindultunk gépkocsinkkal Pompei és a Vezuv felé. Az út nem tartott volna sokáig, ha a nagy gépkocsiforgalom nem akadályozza az előrehaladást. A nap égetően süttött mire a tűzhányó lábához értünk.

A Vezuvra keskeny szerpentin út vezet fel. Amint a hegyoldalon felfele haladtunk, elmaradoztak a fák, a gyümölcsöskertek és följutottunk az élettelen kövek birodalmába. Nagy

lávalepények, megkövesedett lávafolyások alkotják a hegyet, melyek vörös, fekete, szürke színűkkel a különböző időben történt lávakitörésekről tanúskodnak. Borzalmas lehet, amikor ezek a lávafolyások izzó tömegként ömlenek ki a föld belsejéből.

A nagy forróságtól hűtővizünk felforr. Megálltunk pihenni. Az út mellett levő utolsó trattóriában jégbehűtött frissítővel oltottuk szomjunkt. A kis trattória árnyas kertjéből jól látni az öreg „Vezuvio” hatalmas hamukúpját. A tűzhányó első kitérője i. u. 79 augusztusában volt. Hogy a szemünk előtt levő megkövesedett lávafolyások közül melyik mikor keletkezett — azt csak azok a tudósok tudják, akik a Vezuv látványképét készítik.

Felértünk az utolsó kapaszkodóhoz — ahol egy kifeszített lánc és egy tábla fogadott a következő felirattal: „Privat strada!” Bosszantó, hogy nincs egy talpalatnyi hely ebben az országban, ahol ne igyekezzenek „megválni” az idegent! Fizetni kell az autóstadán, a parkírozóhelyen, a vendéglőben, a tál spagetti mellé még az asztalterítő díját is felszámolják. S most még azért is fizessék, hogy a rekkenő hőségben megmásszam ezt a nyaktörő utat! Kelletlenül, de kifizettük a kért összeget. A kráterhez most már gyalog indultunk tovább. A tűzhányónak a legfelső része a hamukúp, finom fekete homokból van, amit a vulkán torka füstoszlopok alakjában dobál ki magá-

ból. A tűzokádó kráter jelenleg nem működik. Vanak, akik a torkába is be-merészkednek. De mi itt kívül is úgy éreztük magunkat mintha Dante pokolában lennénk. A látvány nagyszerű, de túlságosan félelmetes volt. Örültünk amikor megpillantottuk a nápolyi-öböl csodálatos kékségét, apró szigeteket, árzeit, nyüzsgését — a lüktető életet.

Kirándulásunk második célját, Pompeit hamar elértük. Csak a parkolás tartott sokáig. Miután megfizettük a parkolási díjat, itt is megrohantak az utcai árusok, akik levelezőlapot, rágógumit, cigarettát és lávagyöngyöt árúsítottak.

Megvettük a belépőjegyet és átléptük a halott római város küszöbét, amely i. u. 79 óta pihent a többméteres vulkáni hamuréteg alatt. A hamu felszíne már régóta termékeny talaj volt, amikor az ásatásokat elkezdték, s amelyek még jelenleg is folynak. Mi is szemtanúi voltunk, amint a

laza talajt eltávolították az egyik ház faláról, s alatta teljes épségben és színben ragyogott a majd kétezer évvel ezelőtt odafestett válsztási felhívás. Ugyanilyen csodálatos épségben találtak fém- és üvegtárgyakat, bútorrészeket, sőt emberi testmaradványokat is. Ennyi idő után is megrendítő látvány volt. Végigsétáltunk az úgynevezett polgári fórumon, ahol az uralkodók és a legtekintélyesebb polgárok szobrai álltak. Megnéztük Jupiternek, az istenek atyjának egykori templomát, a Larres-templomot, a vásárcsarnokot, és a posztókészítők házát.

A sok gyaloglás és élmény alaposan elfárasztott bennünket. Naplementekor értünk vissza a hajóra. Ilyenkor a legszebb a nápolyi-öböl. Ahogy néztem, eszembe jutottak Ibsen szavai: „Ez az isteni ki nyilatkozás erejével ható szépség megragadott és költővé ihletett!”

M. G.

A szépséges Capri sziget csipkés élt sziklafalat

Pompei, háttérben a Vezuv

A Tanácsköztársasági emlékműnél (Abrankó felől)

Útban a somoskői vár felé (Vad felv.)

ÖTSZÁZAN SALGÓ- TARJÁNBAN

Az V. kerületiek bebizonyították — nem is először — hogy mindig népes a táboruk, ha megfelelő programról gondoskodnak. Így volt ez a külön vonattal rendezett salgótarjáni kiránduláson is, melyen több mint ötszázan vettek részt.

A kitűnő szervezés mindenről gondoskodott. A táj szépségei mellett a környék és a város történelmi nevezetességeit is megismerhették a résztvevők. A program a salgótarjáni „Tanácsköztársasági” szobor megkoszorúzásával kezdődött, ahol a 19-es harcokról Kovács Ferenc, a kerületi szövetség elnöke beszélt, aki mint egykori vöröskatonája salgótarjáni harcokban

Landler Jenő parancsnoksága alatt küzdött.

A Salgóvár valósággal csodálatba ejtette a kirándulókat, különösen a fiatalokat. A várhegygel szemben van a Kis-Salgó, vagy más néven Boszorkánykő. A „boszorkányok” minden évben egy-egy szép lányt löktek le innen a hegyről — innen a neve. A völgy másik oldalán emelkedik a 727 méter magas Karancs. A tetején levő forrás hűs vizét ki ne kóstolta volna meg.

A környék egy másik nevezetességében is gyönyörködhattunk. A szövetség elintézte, hogy a már Csehszlovákia területén levő Somoskő várát a kirándulók megtekinthették.

Akik felkapaszkodtak a több mint 700 méter magas csúcsra, feledhetetlen látványban gyönyörködhetnek. A világot egyetlen olyan bazaltköves hegycsúcsa ez, ahol a kb. 30 millió éves kőzet formás hatszög-alakú rudakban merevedett meg, olyan tökéletesen, hogy a művész vésője sem formálhatná különbül.

A varban lakott hajdan Losonczy Anna, Balassi Bálint „műzsája”. A várat egyébként védetté nyilvánították.

Az V. kerületiek példája jól bizonyítja, hogy lehet a tömeget mozgósítani, csak hozzáértő és lelkes emberek kellene hozzá.

A. E.

1914-BEN TÖRTÉNT

Azon a vasúti töltésen túl, amely kettő szeli a kelenföldi síkságot, a Fehérvári út és a Dombóvári út sarkán van a KISMOTOR ÉS GÉPGYÁR dolgozóinak a klubhelyisége. Ötven esztendővel ezelőtt — 1914-ben, ebben a helyiségben egy korcsma volt, és ennek a különszobájában vert tanyát az „INDIÁN-TELEP” — a Bárczy István-féle budafoki úti kislakásos munkáslakótelep — munkásokból alakult öntevékeny műkedvelő-gárdája. Ez a műkedvelő csoport — mai nyelvre lefordítva: munkás színjátszó társulat — azonban nemcsak szórakoztatni akart, hanem nevelni is és a tagjait, valamint a szimpatizánsokat ránevelni a természetjárásra, és megszerettetni velük a szép tájakat és a testetleket edző sportokat.

Egy sikeres „színi évad” után ott tartottunk, hogy csoportunk tagjait 1914. június 29-e délelőttre összehívtuk: megbeszélni az első kirándulást — Zebegénybe! En akkor tizenhatesztendő voltam és egykori fehérsas-téri diák. Mint ilyen nemcsak szavalónak, szerepmásolóknak és segédrendezőnek tettem meg, hanem egyben íródéaknak is. En tartottam a bevezető beszédet, amelynek az eleje Kazinczy Ferenc-től vett idézet volt, eképpen:

„A romantos táj egyezésben áll lelkeim búsongásával. Beértem a csavargó Duna szűk völgyébe, melynek bokros hegyei oly meredek eséssel a víz széléig zöldsélni kezdenek. S talán nem túlzok, amikor még ennek a tájnak is legkiemelkedőbb szépségét Zebegénynél találom, mert mikor hajón vagy csónakon az ember szemel elé kerül a kis falu és környékének dunai panorámája, csakugyan nem tud betelni a látványossággal.”

Ötven esztendővel ezelőtt, 1914. június 29-én, Péter-Pál napján megalakult Lágymányos első munkásturista-csoportja és közfelkiáltással, egyhangúlag kimondatott, hogy a legközelebbi túránk Zebegénybe vezet. Igen ám, de amikor gyűlés után a Bertalan utca sarkára, a NAP MOZIHOZ érkeztünk, a városban már híre járt a szarajevói merényletnek. Amikor elkövetkezett a kirándulás napja, a Nyugati pályaudvaron csak néhányan jelentünk meg: A testvérbátyám, Kondor József a szocialista asztalossegéd, meg a két húga, Ilus, a másiknak már a nevét is elfeledtem.

Kívülünk még néhány sporttárs kelt útra a vonaton és a hangulattalanul telő nap után, estefelé a vonaton már mindenki a mozgósításról beszélt, a vasúti pályatestet már mindenütt katonaság őrizte.

Még azon a nyáron kitört az első világháború. Tagságunknak több mint a fele azonnal bevonult, és vége volt a munkásszínjátszásnak s az elkövetkező hónapokban, esztendőben egyre fogyott a turistacsoport is.

BORSI DARÁZS JÓZSEF

SRAMLI ZENE! UJJÉ, KITŰNŐ KONYHA!
A LIGETBEN NAGYSZERŰ!

LIGET SÖRÖZŐ
(XIV. Állatkerti u. 8. szám)

★

A
VIDÁMPARK ÉTTEREMBEN
(XIV. MÁJUS 1 ÚT 75 SZÁM)

KITŰNŐEN SZÓRAKOZHAT!

ZENE! TÁJJELEGŰ BOROK! TÁNC!

Élénk sportélet a Zemplén hegységben

A magashegyi Rákóczi kilátó

részében egyébként két szobában 16—20 személyre szállást rendeztek be.

Ugyanakkor nagyobb gondot kellene fordítani a hírneves vár környékének gondozására is. A pataki turistaszállóban állandóan telt ház van, a kiszolgálás is kifogástalan. Csak egy valami bosszantó: a csoportosan érkező kirándulók nem tartják be a házirendet és erre nem is figyelmezteti őket — legalább is nem elég erélyesen — a szálló gondnoksága. A példa: autóbusszal fiatalok érkeztek ide. Jókedvűek voltak, énekeltek, ami önmagában egyáltalán nem hiba. De ezt sajnos — zenekísérettel — este 10 után csinálták, s nem gondoltak arra (nem ők, a gondnokság!), hogy az itt megpi-

A RÁKÓCZI VÁR VÉDELMEBEN

A sárospataki Rákóczi vár neve ismét ott szerepel a világ idegenforgalmi hirdetései között. Jönnek is a külföldiek, egyre többen, s ha ideérkeznek, csak bosszankodnak. A megyei tervezés ugyanis megfélekezett arról, hogy „pótkeretet” utaljon ki a helyi éttermeknek, kereskedelmi egységeknek. Az idegenek tehát a szó szoros értelmében „el-eszik” az ételt a patakiak elől.

Nemcsak mi, nyugati turisták is állítják: a Zemplén hegység valóságos turisztikai paradicsom, hasonlatos Svájc alacsonyabb vidékeihez. S a szomorú tény: a lehetőségeket — országosan — még mindig nem használjuk ki kellőképpen. Pedig a sárospataki és a sátoraljújhelyi természetbarátok sokat tesznek a mozgalom fellendítése érdekében.

TÁBORTŰZ ÉS KURUC DALOK KÖSZÖNTIK AZ ÚJ KILÁTÓT

Sátoraljújhelyen, a Petőfi nevét viselő SE Természetbarát Szakosztályának 72 lelkes tagja van, s ami nagyon figyelemreméltó: sok női sporttárssal dicsekedhetnek. Júniusban a szövetségnek nagy eseménye volt: elkészült a környék új nevezetessége, a magashegyi „Rákóczi Kilátó”. Az avatás nagyszabású program keretében történt — az ország sok egyesületének részvételével. A Poplason felgyulladt a tábortűz, megszólalt a tárogató, s Rákóczi kuruc vitézeire emlékeztek a dallamok. Másnap zenés köszöntőre ébredt Sátoraljújhely városa, majd a Magashegyre vonultak fel a turisták és az érdeklődők. A hivatalos avatás keretében vidám természetjáró vetélkedőt rendeztek, majd az MHS rendezte meg nemzetek közötti motocross versenyt.

A kilátót 1961 óta építették, s több mint 250 ezer forintba került. A környék természetbarátjai ugyanakkor nagyjártékú társadalmi munkával (mintegy 180 ezer Ft-tal) segítették az impozáns építmény felépítését. A Rákóczi kilátóhoz a Vörösnyeretől, az országos kék túraútról, a kék háromszög jelzése vezet. A kilátó alsó

Sárospataki tájrészlet (Kovács Titusz felv.)

Bodrogpart

henő turisták hajnalban indulnak tovább...

Sárospatakon a Tipográfia S. E. Természetbarát Szakosztálya lelkes, nagyszerű munkát végez. Az a céljuk, hogy a városka lakosságának valamennyi rétegéből új és új természetbarátokat toborozzon. Az elmúlt télen sok hasznos ismeretterjesztő előadást szerveztek, s március 7-én jól sikerült, vidám házi ünnepség keretében „nyitották meg a természetet”. Azóta fokozatosan átfestik a Rákóczi túraút piros jelzéseit, elsőnek mintegy 40 kilométeres szakaszon. A munkálatokat Csehi Lajos szervezi, aki többek között Dudás Sándor tsz-parasztól kezdve tanárokgig, orvosokig, a város felelős vezetőiig nagyon sok aktív hívet szerzett a természetbarát mozgalomnak.

(benedek)

AZ ECKENDI ERDŐ TITKA

ma is ép, egykori Prónay-kastély.

Az *Eckendi erdő* önálló, zárt egész; a déli Cserhát legnagyobb, összefüggő erdős dombsora, déli irányban már csak a gödöllői erdőség nagyobb nála. Mészsziről magasabbnak tűnik, holott alig 300 méter kicmelkedővel húzódnak gerincei. Mintegy 15 kilométer észak—déli kiterjedésű, keletről nyugatra pedig még „legtömöttebb” szakasza is alig 6—7 kilométer. A természetjáró, ha erre vetődik, ennél azonban többet számoljon, messze vannak a vasútállomások és a táj egészébe már a lankás gyümölcsösök, a zizegő kukoricások, a hol gondozott, hol elhanyagolt szőlők is beleszámítanak.

Kit ne izgatna egy ilyen „ismeretlen” terület, amelyet évente legfeljebb a Vörös Meteor egy csapata látogat meg, s amely mellől —, ha úticélt követünk — legtöbbször Csövár felé tér el a természetjáró ember. Ez a szép erdős terület nagy szerencsétlenül még a most megjelent új Cserhát térképről is lemaradt, félbevágódott, csak északi csücskét találhatjuk rajta. Közigazgatásilag sem járt jobban: Nógrád, s Pest megye határán fekszik; erdészetiileg azonban egy a gazdája, a gödöllői erdőigazgatóság. De ez aztán kitűnő gazdája!

Turisták alig járják, országos kék nem vezet rajta keresztül, jelzése nincs, csak megannyi régi, s új nyiladéka, dűlőútja, gyalogútja, egy-egy elhagyott tanyája, erdészháza, sok vadászkunyhója. Apró tisztások kerülnek hirtelen elénk, vadetetők jelzik, hogy gondos vadtenyésztés folyik az erdőben, s hogy milyen gondos, az a szemünk elé kerülő sok kis őzről, a zörrenő avart halakán átívelő szarvasról látszik. Hatvan-hetven szarvas egy csordában, ahogy itatásra vonul! Húsz-harminc őz a kicsi tisztáson! Vadmacska is, mert alig zavarja valaki és vadászok bosszúságára teméntelen róka. Feltűnik bozontos fark-

kával a vetés szélén és illan is tovább, lesve egy lepotyyanó madárfiókat, éhes tekintetével. A mélyárynyékú sűrűben vaddiszno csörtög. És mennyi énekesmadár az erdő mélyén!

A *Budai Spartacusok* kis kutatógárdája indult útnak egy napsütöses nyáreleji napon, hogy a maga számára felfedezze ezt az erdőt, amelyet egyébként főutak, s királyok is felfedeztek: maguknak az elmúlt századokban; de az ő kezükben íj, vagy puska is volt, a természetjárókéban csak fényképezőgép. Ezt a fényképezést már Püspökhatvanban, vagy Acsán is meg lehet kezdeni: a ringó-rengő színes szoknyát, kivarrótt pruszlikot még itt ott hordják ünnepi alkalmakkor, de a Kodály-gyűjtötte Galga-menti népdalok helyett már ide is a rádió tört be mind fokozódóbb erővel.

Az erdei utat Püspökhatvannál is indíthatjuk, ebben az esetben már szinte „derékon kapjuk” Eckendet, de vághatunk neki Acsánál, vagy északkeleti szélén Erdőkürtnél is. Kállónál lenne a legjobb, de oda nincs természetjárók számára megfelelő autóbusz-összeköttetés. Jó egyórás, lassú lejtésű emel-

kedőt kell legyőzni, utána már aztán egész nap 250—300 méter magasságban hullámszik az ember, csupa erdők között. A táj azonban addig is igen bájos, amíg erdők közé nem érünk. Minél feljebb emelkedünk, annál tágabb a kilátás, hol a váci, csövári, hol a szandahegyi, hol a bujáki, kelet-cserháti, vagy mátrai tájak felé. Halaványan még a Pilis vonulata is ide látszik, s a gödöllői dombor mögött a budai hegyeket is sejtve látja, vagy látva sejtí a jószemű turistaember.

Fiatalos erdő, főleg tölgy és cser, elvétve juhar, meg akác. Az irtott területeken mindenütt új ültetés zölde, főleg tölgy. Egy-egy árva erdei fenyő. A természetjáró ember együtt örvend az erdőszél e ritkaszápon gondozott, szeretettel, s nagy szakértelemmel növelt eckendi erdőség látán. Szeretné az ember, madárdalnak, felhőtlen egeknek évadján egyszerre átölelni az egészet, arcához szorítani a smaragdzöld erdőt, a kakukkfűves mezőt, átlénygülni benne, soha el nem hagyni.

Hát, persze, ehhez azért forrásvíz is kell, szomjan a természetjáró sem halhat. Kevés a forrás, de ami van.

Spartacusok a magasiesen

Hol az az Eckendi erdő?

Valahányszor a Galga völgyén utazom Aszódtól Balassagyarmat felé, jobbkézt, keletnek, hosszú, erdős hegyhát tünt föl a szántóföldek, gyümölcsösök mögött, mindig illő távolságban a vasútvonaltól, csábítón, kedvesen, szinte csak sejtve azt, hogy a vékony erdős pászma — mint annyiszor — maga mögött „vastagabb” erdős tájat, változatosabb látnivalókat ígér. *Iklad* és *Galgamácsa* keleti határában kezdett élenkülöni zöldje, egyike a Cserhát meghagyott erdőfoltjainak. Afféle 2—300 méter magas dombokon hullámszott egészen *Galgagutáig*, de *Püspökhatvan*nál, *Acsánál* már lemerészkedett a Galga vékonyka eréig, vidáman elegyedve szőlőkkel, gyümölcsösökkel, szántókkal. Északi ága még körülöleli a völgykatlanban megülő *Vanyarcot* —, amely arról híres, hogy ott lakott a magyar nőnevelés lelkes apostolnője, Veres Pálné, és arról hirhedt, hogy a Veres-kúriát végül is ebek harmincadjára hagyta az utókor —; aztán eltűnik az erdő, hogy még északabbra a bujáki rengetegben éledjen fel újra. Ennek a bájos erdővonulatnak északi végét őrzi Acsán a dombon álló, négytornyú,

A Rózsa-forrás felé (Szombathy Viktor felvétele)

kitűnő ízű. Erdőkút határában — egy óra járásra tőle — a Kút völgyben, vagy más nevén Ecskendi völgyben van a Rózsa-forrás. Foglalt forrás ez, kitűnő táborhellyel környékén, szép völgy-nyílással kelet felé. Nyugati irányból indulva megtalálni azonban nem könnyű.

Fölötte magasodik Nagy-bérc és a 275 méteres Templomhegy tetején háromszögletű torony billeg féloldalt, óvatosan kell mászni létráin, nagyon elszáradtak már. Innen „száll át” az ember az Ecskend-hegy tetejére; ez a legkimagaslóbb vonulat, 321 méteres, sűrűerdős, embertől nem zavart, madárdalos, nyiladékokkal keresztül-kasul szelű terület, hosszú hegyhát, eszményi sétahely. Csak őz bámul szembe az emberrel, s egy-egy ritka dämvad suhan keresztül a nyiladékon. Elbújt a vad-disznó. A kakukk óraszava meszire hallik, ideges fáncán kodácsol a sűrűben.

Lenn, a mélyben száraz völgyek, legszebb közötté a Gombás völgy és egy kis tó, az erdő közepén, amelyben akár fürödni is lehet.

1870-ben emeletes, két-tornyú, romantikus stílusban épített vadászházat ajándékozott a mácsai határban Ferenc Józsefnek az állam. Ajándékul vette meg az Ecskendi erdőt a gödöllői kamaraterületekkel együtt a Grassalkovich—Sina örököstől, hogy kedvére vadászgasson benne. Vadászatot is hébe-hóba, de inkább Erzsébet királyné kedvelte e tájat, s kocsiztatta idáig magát. Ez a pompázatos kastély — amely miatt éles ellenzéki interpellációk is születtek a kiegyezés éveiben — a mostani háborúban, 1945 elején leégett. Mellette azonban az erdőigazgatóság új, szép vadászházat épített. A természetjáró itt is megpihenhet, mielőtt elhatározza magát, felkerül-e még a 307 méteres Szomahegyre, vagy átballag Kállóra. De ha kitélt az ideje és elindult már Balassagyarmat felől az esti vonat, alászállhat Galgagyörkre, vagy hosszú nekifutással mérföldes drótkerítéseket kerülve, tölgyeket akáccal, szőlőket kukoricással váltva akár Galgamácsának is.

De ismerek egy fakírt, aki egyenest leszaladt Aszódig.

Szombathy Viktor

A „BÉKE” új szerep-körben

A víziúttörők megszállják a „Béke” hajót

Tavaly ősszel még szorgalmas, bár kissé dohogó öregúr módjára járta a Dunát a „Béke” vontatóhajó. Lapátkerekei alól habos víz locsant a mögötte sorjázó lomha uszályok oldalára. Aztán nyudíjzták. Szomorú dolog ez mindenképp — egy hajó életében meg éppen végzetes. Árral, viharral, széllel, jégtáblákkal, tűző napsütéssel dacoló vastestét szétdarabolják, és elnyeli izzó kohó...

A „Béké”-re azonban rámosolygott a szerencse! Pontosabban Sándor László, a váci úttörőház igazgatója. Ő választotta ugyanis ki 108 váci víziúttörő „megbízásából” több kiselejtezett hajó közül éppen a „Békét”. Ajándékba kapták a MAHART-tól.

Az 1957 januárjában vízisport szak-körből alakult „19. számú Buvár Kund úttörő dunai flottila” csónakparkja ezáltal megszaporodott — főleg úrtartalomban. Igaz, a „Béke” motorházában többé nem dübörög fel a roppant motor, hatalmas lapátkerekeit belepheti már a hinár és a moszat. Horgonya utoljára mélyed bele a Duna fővenyébe, láncba gúzsbakóti az öreg hajót a váci partokon.

Mégis, ha lenne a hajónak érző lelke, bizonyára hamar belenyugodna ebbe az új helyzetbe, hiszen ez éppen annyi kalandot, vidámságot ígér, mint a régi, szabad élet. A váci pajtások máris birtokukba vették az úszó alkotmányt, és megkezdték a serény munkát, hogy kedvükre átalakítsák.

Tervük szerint 52 személyes turistaszállót rendeznek be a kitűnő állapotban levő kabinokban, ahol főleg alföldi pajtásaikat látnák vendégül, hogy innen járassák be a Duna-kanyar változatos szép tájait. A hajó gyomrában tárolják majd az őrsi hajókat, a gépház helyén klubszobát rendeznek be. Természete-

sen a két évre tervezett munkában segítenek majd a váci gyárak, üzemek, és a kiszesek.

A váci pajtások naplójában a „Béke” megérkezésének izgalommal várt napja díszes oldalt kap. A napló eddigi bejegyzései is eseménydús napokról tudósítják az utókort. A Buvár Kund-osok 1957 óta számos kirándulás mellett 12 nagy országos vizitúrán vettek részt, bejárták Magyarország összes evezhető vizeit, közben 5000 km-t hagytak maguk mögött. 48 váci úttörő az első között kapta meg a nagy fizikai felkészültséget igénylő Nagy Kör túra teljesítéséért a Természettudományi Szövetség jelvényét. (Nagy Kör: Duna—Sio—Batalon—Zala—Rába—Duna.) Kétszer eveztek végig a Tiszát Sárospataktól Szegedig, állóvízi túrán vettek részt a Batatonon és a Velencei tavon, többször végig eveztek a „nagy nyolcast” (felső és alsó sziget kerülés).

Idén a víziúttörők nagy közös túrájára, az expedíciós Duna-túrára készülnek Esztergomtól Bajáig. Hogy kik vehetnek részt ezen a pompásnak, izgalmasnak ígérkező túrán? A jelölteknek — mint minden évben — tûrâk elôtt, sok követelménynek kell eleget tenniük. Ezúttal egy újabb járul a régiék mellé — ennek azonban szívesen tesznek eleget a váci pajtások — önkéntes munkát kell vállalni a „Béké”-n...

Pap Kornélia

Szorgos munka a „Béke” fedélzetén

TIHANYI
ECHÓ

A FÖLDTÖRTÉNET

Tihany látképe az apátsággal

Arév melletti mozgalmas motelvárosból fiatal akácson át húz fel a gyalogösvény a partot koszorúzó dombsorra. Elvezet a félmillió évvel ezelőtt elhamvadt Újlak község kicsi román templomának csekély falmaradványai mellett, s máris a fennsík tetején vagyunk, ahol a tihanyi földtörténeti kiállítás legnagyobb „tárlója” fogad.

Hatalmas körben terül szét a tojásdad alakú félsziget. Közepén lenge zöld nádkeretben hever el a csendes tükrű Belső-tó, akár egy lapos tengerszem. Vízszintje 16 méterrel magasabban van, mint a Balaton tükre: tó nyugszik tóban mozdulatlanul. Körülötte bízarr alakú szikladudorok, opálosan csillogó gejzirkürtök sorakoznak, távolabb vulkáni kúphegyek szegik be körben a tájat. Születésére sejdít vissza Nemes Nagy Ágnes nyolc sora:

*A kisebb víz a fok mögött.
A nagy víz hajdan erre járt.
Levendula mezők között
látni a geológiát.
Hegyet gyűr, szétszakít,
húmszét morzsol hamuból,
s iszonyatos lábujjai
kiállnak a saruból.*

Millió év történetéről beszél a táj, ahogy a legnagyobb gejzirkúp, az Aranyház sárgálló forráskvarcit rögeiről széttekintünk. Még nem jelent meg az ember, de a pannon tenger már elvonult, s felépültek a Badacsony körüli bazalthegyek is, amikor a Föld még egyszer fölmorajlott Tihany alatt. Gőzölgött, füstölgött a sziget, de láva már nem bírta a felszínre törni. Csak kőzetport, sziklatörmelékét és forró iszapot hányt ki a föltoluló gőz ereje. Ezek a tufakitörések is elegendők voltak azonban ahhoz, hogy felépítsék Tihany vulkáni kúpjait, az Óvárat, a Kiserdőtetőt, a Csúshegyet meg az Apáti-hegyet. Aztán lassankint el-lankadtak a tufavulkánok is, már kőzettörmelékét sem tudták felhordani, csak forró víz szökött fel itt is, ott is a föld megnyílt repedéseiből, hogy visszahullott kovás-meszes lerakódásaik felépítsék a gejzirkúpokat, hazánk legkülönlegesebb természeti emlékeit.

Állunk az Aranyház sárgás-zöldes zuzmóval borított kráternyílása mellett, s körülöttünk mindenütt bízarr alakú gejzirkürtök sorakoznak, több mint száz van belőlük a félszigeten. Ezek az üvegkeménységű hőforrás-lerakódások — meg a környező tufavulkánok — mentették meg Tihanyt a lepusztulástól. Hiszen amikor az utolsó gejzír forróvíz-oszlopa is aláhanyatlott, már be is köszöntött a jégkorszak. A Balatonfelvidék hegyeit hó takarta, a pannon tenger helyét száraz pusztá foglalta el. A Bakonyból lezúduló északi szelek aztán tíz- és tízezer évek szívós munkájával mindenünnen elhordták a tengeri üledéket, kivésték a Balaton medencéjét, s csak ott maradt meg az eredeti felszín, ahol keményebb takaró — bazaltsapka vagy gejzirit — védte.

Előttünk a kicsiny Belső-tó. Az ő medrét is a jégkorszakok orkánjai fűjték ki, de erre csak hosszas vizsgálgatás után jött rá a tudomány. Mennyi vita folyt ennek a lefolyástalan mélyedésnek az eredetéről!

Eleinte vulkáni krátert láttak benne, aztán süllyedésre gyanakodtak, majd a víz kimosó hatásának tulajdonították létrejöttét. Az alapos vizsgálatok kiderítették, hogy nem kráter, nem süllyedés és nem vízmosás. Hát akkor mi? Egy rettenetes balatoni hóvihár adta meg rá a választ a századforduló idején, amikor Lóczy Lajos vezetésével egy egész tudósgárda tanulmányozta a Balaton múltját, jelenét. A Belső-tó titkának megfejtését így meséli el Cholnoky Jenő, a neves földrajztudós, a kutató-munkálatok alvezére:

A Belső-tó

Magtárból átépített mozi Tihany községben

NETI KIÁLLITÁS

— A tó jegének tanulmányozása közben egy alkalommal nagy hóviharban mentem át Szántódról a jégen Tihanyba, s amikor az országúton feljutottam az út hágójára, alig bírtam előre törtetni az embertelen vad viharban. Különösen azért, mert a havat óriási tömegben söpörte ki a szél a Belső-tó mélyedéséből, s egész hegyet rakott belőle a Rév fölé, a hegyek szélárnyékos oldalán. Táviratot adtam fel Lócynak, hogy ha van kedve, jöjjön le a tüneményt megnézni, mert hisz minden tisztességes balatoni északi szél

Tihany főutcája

(MTI felvételei)

három napig tart. Lóczy már aznap este Szántódon volt, ott vártam, s még egyszer megtettük a nehéz utat. Lementünk a keményen befagyott Belső-tóra, de alig lehetett ott kitarítani. A Kiserdőtéről elemi erővel lezuhanó orkán minden havat lesepert a tó jegéről, olyan volt az, mint a tükör. Ha itt nem hó, hanem homok volna, azzal is csak így bánt volna a vihar. Lóczyval sokáig gyönyörködtünk a nagyszerű tüneményben és teljes mértékben meggyőződünk a szél kimélyítő munkájáról.

Az északi szél rettentő erejének félelmetes tanúsága tárul elénk a Belső-tó fölötti *Kiserdőtéről*. Mint iszonyú sárkánygerinc nyúlik el a Kiserdőtető hosszú teste. Déli oldala gyengéden iejt alá, északi pereme viszont annál meredekebben zuhan le, s a gerincelen valósággal megbontotta a szél a hegyet, meztelenre vetköztette bazalt-tufa szikláit. Csúspaszon lóg ki a hegy bele az egész északi oldalon, ahol soha sincs teljes szélcsend. Ha mozdulatlanul nyugszik lent a Balaton, s szellő se lebbenti a hóféhér vitorlákat, itt akkor is gyors légáramlatok húznak át. A Bakonyból alábukó északi szél évezredek óta marta, csiszolta, véste a sziklákat, s a keményebb kőzetek közül mind magával vitte a puhább rétegeket. És most szinte a levegőben lógnak, iszonyú párkányokként, az aláfüjt tufapadok. A kipreparált hegygerinc mögött, a védett déli lejtőn, mozdulatlanul áll a magasban éneklő szél alatt a meg se rezdülő mandulaerdő.

Ha a gejzirkúpokhoz hasonló tüneményt csak Izlandon, Új-Zélandban és az északamerikai Yellowstone

Parkban láthat az ember, akkor az északi szél ilyen pusztító erejű munkáját egyedül a sivatagokban szemlélheti. A tihanyi „tanúhegyek”, a gejzirkürtök és a szélkifújta szirtek igen ritka és rendkívül szép természeti jelenségek őrzői, s a tihanyi szabadtéri múzeum legértékesebb „kiállítási tárgyai”.

Tihany falucska házai a félsziget keleti partszegélyén vonuló domborsó tetején és oldalában csoportosulnak festői összevisszaságban. Alig ezer lélek lakja a községet, az egykori bencés apátság „szolgáló népeinek” utódai. I. András 1055-ben 140 szolgálatait adományozott a tihanyi monostornak, ugyanannyi családdal. A félsziget népe századokon át jórészt halász, révész és szőlőműves volt —, de elsősorban mindig katona. A Balaton északi partvidékét oltalmazó tihanyi vár védője. A szakadatlan végvári harcokban és ostromokban, a török—magyar csatározások során a törzslakosság lassacskán elfogyott, kicserélődött, de a falu jellegzetes népi építkezésmódja még ma is őriz Árpád-kori nyomokat.

Faragatlan lávaköböl rakják ma is a házfalakat, legtöbbször be sem vakolják; a bazalttufa sötétszürke színe ad sajátos, festői képet a girbe-gurba utcasoroknak. A régi házak nád-fedelesek, és legszebb díszük az oszlopos, ívelt tornác. Népi építőművészetünk becses alkotásai ezek a nemes arányú, bolthajtásos, gádoros parasztházak, ők adják meg Tihany falu sajátos színetét, hangulatát és levegőjét. A geológiai érdekességű tájban a népi múltat őrző ősi település.

Antalfy Gyula

TURISTAÉLET

a kupola alatt

A Parlament egyik első emeleti irodájában beszélgettünk, Kotsis Ferencel, a Parlament turista szakosztályának vezetőjével és Tóth Tiborral, a szakosztály vezetőségi tagjával.

Ahogy képet festenek sportkörük tevékenységéről, kiténik: a Parlament természetjárói a fejlődésnek ugyanazokat a szakaszait járták végig, mint bármelyik más szakosztály.

Ami eltérés van, az az ország első közhivatalának sajátos helyzetéből adódik. A Parlament dolgozóira fokozottan vonatkozik a munkaidőn felüli kötelezettségek teljesítése. Mindez határt szab a turisták programjának is. A természetjárás szeretete azonban átíveli a nehézségeket.

— Szemlélet és beidegzés kérdése ez — érvel Kotsis Ferenc. Akinek szenvedélye, hogy szombatokonként bakancsot húzzon, hátizsákot kanyarítson a vállára, az mindig alkalmat talál a turisztikára.

Hannig Miklós, Kotsis Ferenc, Molcsán Mária, Fekete István, Tóth Tibor és a természetbarát szakosztály többi alapítói nem érték be a személyes példamutatással.

Hogyan lehetne követőkre találni? A kérdés nem is volt olyan egyszerű. Akiknél egykor a munkásmozgalom egyet jelentett a természetjárással, ma percnyi pontosságú programokhoz igazítják életüket. Rájuk akkor lehet különösen számítani, ha a nehézségek elhárítása kerül napirendre.

És a fiatalok?

— Az ő mozgósításukon van a hangsúly és már eredményekről is beszélhetünk. Típanucz Lajos, KISZ veze-

tőségi tag túravezetői képesítést szerzett. Aktív munkatársunk és neki köszönhető, hogy a fiatalok önálló mátrai túrára vállalkoztak. Kezdeti lépésnek jó, de most méginkább össze kell fognunk. Nem látok abban semmi leküzdhetetlen ellentmondást, hogy a munka mellett egyetemen, főiskolán tanuló fiatalok tevékeny tagjai legyenek a szakosztálynak — fejtegeti Tóth Tibor.

S hogy mennyire találtak talajra ezek az érvek, azt néhány számadat illusztrálja:

A múlt évben közel ezer résztvevővel 60 túrát szervezett a Parlament turista csoportja; 12 túravezetőjük közül 5 ezüst jelvényt visel; 38-an kapcsolódtak be a Kilián mozgalomba és eddig 18-an szereztek meg a jelvényt; öt természetjáró a Kék túra érem birtokosa, további 10 tagjuk vetélkedik jelenleg e kitűnő címért. Kivették részüket a Kőhegy csúcsán épült Petőfi emlékilátó gondozásából is. Két padot és mellvéd korlátot állítottak a kedvelt pihenőnél. Rendszeres munkatúrával biztosítják a létesítmény karbantartását. Jól beváltak a túrával egybekötött város- és üzemlátogatások. Voltak, akik életükben először látták, hogyan készül az izzó vastömegeből hengerelt lemez. A Borsodnádasdi Lemezgyárban, a Salgótarjáni Üveggyárban, az alumíniumkohók és a dunaújvárosi martin kemencéknél szerzett élmények ma is élők, visszaemlékezések tárgya.

Az ideji program a további fejlődés jegyében alakul:

A tervbevetett nyírségi túra, a nagytétényi múzeumlátogatás, a Fóti Gyermekváros megtekintése, az elmaradhatatlan munkatúra és a műemlékek körüli tanulmányi séták mind arra vallanak, hogy a szakosztály vezetői új, vonzó elemekkel tarkítják az ideji naptárt.

De a beszélgetés során jelét sem tapasztaljuk az elégedettségnek. Az aktív természetjárók mostani létszámát nem a 8—9 évvel ezelőtti alapítók kis csoportjához, hanem a hatalmas épületben dolgozók összlétszámához viszonyítják. Ezek az arányok világosan kirajzolják a feladatot, amit Kotsis Ferenc és munkatársai szívesen vállalnak.

K. L.

Börzsönyi túrán

VÁSZOLY VEZÉR NYOMDOKAIN

Vászoly község

Nagy öröme szolgált a szépseges Balatonfelvidék szerelmeinek a „Turista” korábbi számának híradása, hogy a Balaton környékén minden műemléket helyreállíthatnak. A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal agilis vezetője, *Zákonyi Ferenc*, cikkében fel is sorol jó néhány közelmúltban feltárt, s a további romlástól megvédett műemléket. A napisajtó is hírt adott arról, hogy sorra kerüli Szigliget, Csobanc, Hegyesd várainak további feltárása.

Soraimmal szeretném felhívni az illetékesek figyelmét néhány balatonfelvidéki elfelejtett emlékre, melyről jóformán senki sem tud. Idézzük fel a szerencsétlen sorsú Vászoly vezér alakját és próbáljuk napvilágra hozni azokat a nyomokat, melyek reá emlékeztetnek a Balatonfelvidéken.

Körülbelül egy óra járásnyira Balatonudvaritól északnyugatra fekszik a 348 lakosú kis Vászoly község. Neve a történelmi múltba irányítja figyelmünket. Vajon miféle kapcsolatot van a tragikus sorsú Árpádfi és a kis falu neve között? Közismert történelmi tények és régi oklevelek magyarázatot adnak a kérdésre.

Köztudomású, hogy a honfoglalás idején e vidéket a vezéri törzs szállta meg. Árpád harmadik utóda Taksony fejedelem volt, ennek unokája Vászoly, István király unokatestvére. Vászoly vezér vára itt állt a mai Vászoly községtől délre fekvő dombon, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a Balatonra, a tihanyi télszigetre, s a Bakonyerdő rengetegeire. A vár minden valószínűség szerint csupán földsáncokkal erősített szállás volt, s így ma már semmi nyomát sem találhatjuk. Emlékét őrzi egy 1433-ban megtartott határjárás, mely egy sereg ma is ismert dülönév között beszél „Nag wár”-ról és „Kis wár”-ról, s e dombtetőt ma is Nagyvár-tetőnek nevezi a falu lakossága. A nagyúr szomorú sorsát ismerjük a krónikákból. A trónutódlás vizsáljai közepette a király megvakította unokaöccsét, fiait pedig idegenbe számúzta. De rövidesen fordult Vászoly fiainak sorsa és András trónra került. És mi sem bizonyítja jobban aényt, hogy Vászoly vezér itt élt vidékünkön, mint az a körülmény, hogy András király Tihanyban építteti meg nemzetségi kolostorát és templomát, egyben temetkezési helyét.

Vászoly vezér várán kívül egy másik középkori emléke is van a falunak. 1333-ban a pápai tizedszedők

emlékét tesznek a vászolyi plebániáról, melynek papja Bartha. A már említett 1433-iki határjárásból tudjuk, hogy a falu templomát a Szent Kereszt tiszteletére szentelték. A török idők alatt elpusztult a templom és a köréje épített falu is. De romjainak maradványa ma is látható a mai falutól keletre az ún. „pusztaszentegyházi” dűlőben egy kis dombtetőn. 1747-ben Padányi Bíró Márton, veszprémi püspök egyházlátogatási jegyzőkönyve említést tesz e „kettős templom”-ról. A veszprémi káptalani levéltárban van egy 1780-as években készült térkép, amely a Vászoly és három Dörgicse közötti birtokrészeket ábrázolja. Sajnos e romoknak is az lett a sorsa, mint annyi más műemléké: köveit elhordták a falu házainak építéséhez. Csupán az alapfalak maradtak meg. Ezeket laikusok próbálták nap-

fényre hozni, de nem sok eredménnyel. A múlt év nyarán két régész-növendék is járt a helyszínen, de érdemleges munkát nem végeztek. Pedig kevés munkával és anyagi aldozattal könnyen fel lehetne tární, s a további romlástól meg lehetne védeni a még meglévő falakat.

Amikor országszerte féltve őrizük műemlékeinket a további pusztulástól, nagyon üdvös lenne, ha az illetékesek törődnének ezzel az eddig teljesen elhanyagolt középkori templomrommal. Azt mondhatjuk, hogy a Balaton közvetlen környékén nincs egyetlen műemlék sem, amelyet többé-kevésbé fel nem tártak volna. Remélhető, hogy az elkövetkezendő években sor kerül a Balatontól kissé távolabb fekvő emlékekre is. Köztük a vászolyi sz. Kereszt egyházának romjaira.

Ezt szeretném előmozdítani jelen soraimmal.

Horváth József

SZALAHÁTSÁG

Erdős-ligetes tájék ez, kiválóan alkalmas gyalogtúrák lebonyolítására és ott húzódik Zala megye nyugati részén, mint valamely óriás, észak—dél irányú, 80 km hosszú „hid”. A Zala és a Dráva folyók között elterülő tájéknak a vízhalózata is különleges. Sehol másutt elő nem forduló módon szállítja csapadék vizeit a Balatonba. Példa a Sárkány-patak, amely Hahótnál — a tószint feletti 40 m magasan — 20 km-nyire megközelíti a Balatont és mégis amíg a tóba jut, 30 km-t fut a Zala-folyóig, s utána a folyóval együtt még további 80 km-t, összesen tehát 110 km-t tesz meg, amíg a Balatonba ér.

Nem is olyan régen még, nagy esőzések, tavaszi olvadások alkalmával, a különleges talajrendeződés következtében itt valóságos tavak keletkeztek. Könnyebb volt eljutni a szomszédos vármegyékbe, mint mondjuk a szomszéd faluba, hová csak csónakon, elöntött utak és hidak felett evezve lehetett látogatni „menni”.

A tájnak ez a furcsasága hadászati szempontból elsőrendű fontosságúvá tette a vidéket. István király korában, majd a tatárdúlás, később pedig a török—magyar háborúságok idejében volt nagy szerepe. Orosztony mellett, egy erdei útközet alkalmával esett el Thury György, a török idők kiváló vitéz kapitánya is.

A sok küzdelmet megért tájék régen egyetlen bükk-erdőség volt, amelyet csak a „vizivilág” szakított meg elég sűrűen. A vizivilág képe azonban gyökeresen megváltozott. Az ember mérhetetlen munkával megzabolázta, s azóta fékantarja a vizeket.

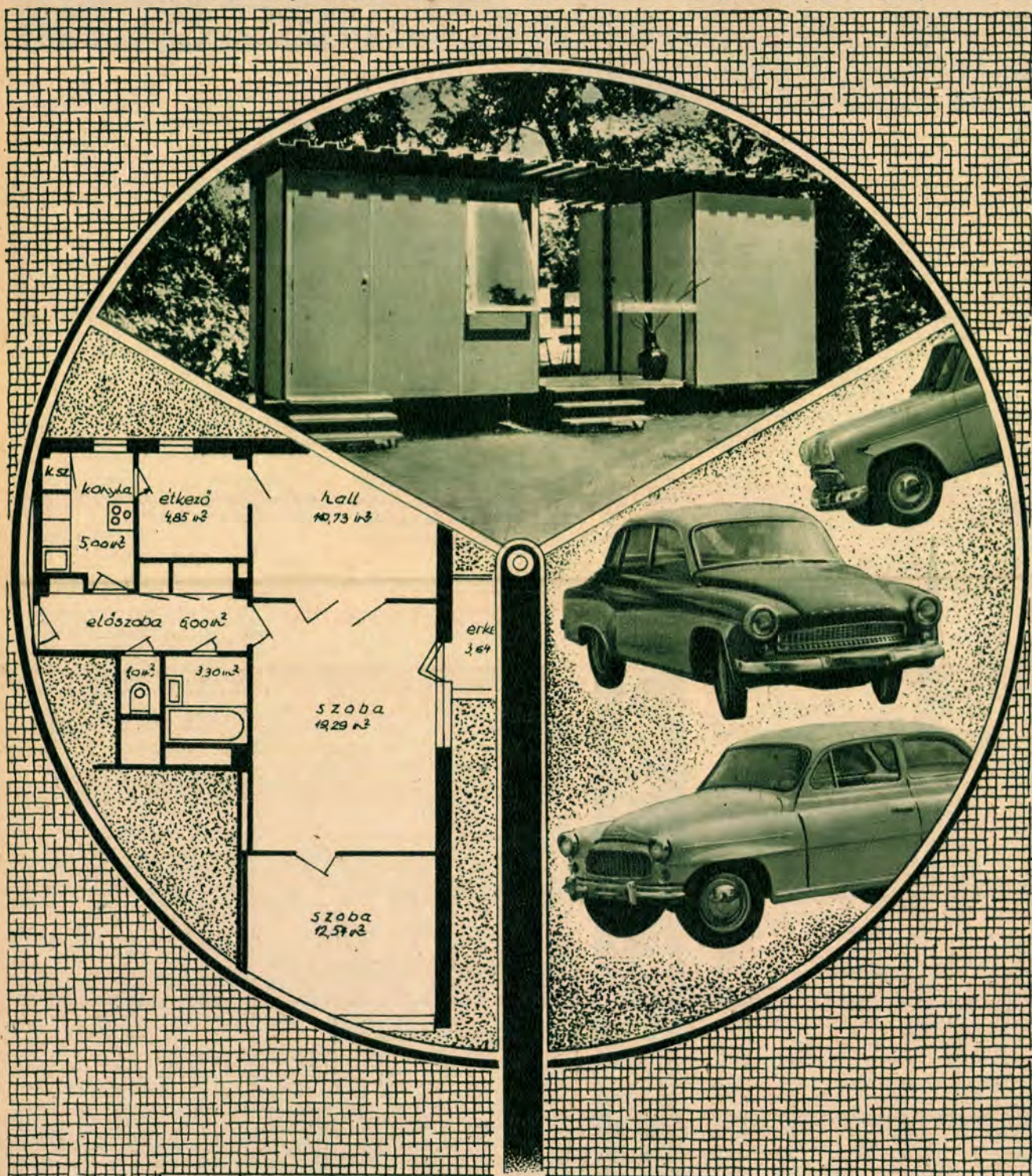
A Szalahátság a gesztenyefáiról is nevezetes. Körülbelül 100—120 községe közül 50-nek a határában van ma is gesztenyés.

A vidék távol esik minden más, a természetjárás érdeklődésébe vont területektől, de aki vonzódik a szelidletjesű, változatos, ligetes, gyümölcsTERMŐ tájakhoz, az itt jól érezheti magát és élvezheti az eltűnő, elmúló néprajzi érdekességeket is.

A Szalahátság a turisták számára is ismertté válik. A Dél-Balatonra lerándulókat hívogatják a Keszthelyről nyugatra „kékelőd” pogányvári hegyek.

BORSI DARÁZS JÓZSEF

EZEKET IS NYERHETI

AZ OLIMPIAI TÁRGYSORSJÁTÉKON

REKLAM ÉS MŰVÉSZETI IRODA • KISPESTI KÖZTÉR • KISPESTI KÖZTÉR 2010

Tiszaparti tábor Tokajnál

VIZITÚRÁZÓ ÚTTÖRŐK A HOLT-KÖRÖS PARTJÁN

Nagyobb folyóink és a Balaton partján a természetjáró gyakran találkozhat vörösnnyakkendős, matrózsapkás víziúttörőkkel, akik a nyári szünetekben vízreszállnak és csónakokkal, kajakokkal járók be az országot. A pajtások a vizitúrák során nemcsak hazánk tájaival, új alkotásainkkal ismerkednek, hanem a víziélet sajátos szépségével, élménygazdagságával és nem utolsósorban fegyelmével is. A vizitúra összekapcsolja a nevelőmunkát, a sportot és a természetjárást.

A vízicsapat kialakításának lehetősége kétségteljesen kedvezőbb a nagyobb vizek mentén. A kisebb vízfolyások, holtágak azonban alkalmasak arra, hogy egyre több fiatalal szerettedjük meg a víziélet szépségét.

Szarvason, a kb. 20 km hosszúságú Holt-Körös kiváló természeti adottságait kihasználva, 4 éve alakult meg a „Hajós Alfréd” vízi úttörőcsapat. A Holt-Körös szerepét és feladatát tekintve a mezőgazdaság vízgazdálkodási igényeit szolgálja. Kedvező méretei — 30—40 m szélesség, 2—3 m állandóságon tartott vízmélység — tiszta vize, egyúttal igen kedvező lehetőségeket is biztosít a víziélet számára.

A vízicsapat létszáma 4 év alatt 25 főről 70 főre emelkedett. Az illetékes intézmények messzemenő támogatásának eredményeképpen, ma már a csapatnak önálló vízitelepe, csónakháza és csónakparkja van. A hetente megtartott elméleti és gyakorlati foglalkozásokon a pajtások megismerkednek a víziélet fegyelmét követelő szabályaival és szórakozást nyújtó örömeivel. A kis úttörők résztvettek a csónakok építésében és karbantartásában. Sajátjuknak érzik a telepet és féltve vigyáznak rá.

A vízicsapat életében legnagyobb esemény a nyári táborozás. Eddig két alkalommal szerveztünk táborot — mondja Dobruczki István a csapat vezetője. Az elsőt 1962-ben a Hármas Körös partján, Halásztelken üttöttük fel. Ez állótábor volt, innen portyáztunk napi 10—15 km-es túrákra. Eljutottunk Gyomáig, Mezőtúrig, jártuk a Körösök holt ágait és a Berettyó csatornát. Ezen a táborozáson még csak erőnket mértük fel, hogy hol kell a munkánkon javítani. Tavaly

már jóval nagyobb feladatot oldottunk meg sikeresen. Az elmúlt nyáron — folytatja a beszámolót a csapatvezető — 650—700 km-t tettünk meg vízen. Bejártuk a környező folyókat és közel két hetet töltöttünk el Tokajban. Innen kiindulva megtekintettük Sárospatakat, a Tiszalóki Erőművet és a tiszavasvári zsilipet. Naponta rendeztünk evezős és úszóversenyeket, iszapcsatákat, vízilabdamezőzéseket. A táborozáson résztvett 40 pajtás és a vezetők, kitűnően érezték magukat. Táborozásunkat még a televízió is filmrevette. Idén a Balaton partján, Fonyódon üttük fel két hétre a táborot, innen szeretnénk megismerkedni a magyar tenger tájaival.

A pajtások szinte minden szabad idejükben kinn vannak a vízitelepen és már alig várják július 12-ét, az indulás napját. Gondosan újrastelik és átlakkozzák a csónakokat, köztük a csapat büszkeségeit, a két 12 személyes őrsi csónakot, a „Delfint” és a „Sirályt”.

Tavaly az evezősversenyen legyőztük a felnőttek hajóját — emlékszik vissza munkája közben a tokaji napokra Szarvas Gyurka „öreg” víziúttörő, majd gyorsan hozzátesszi: idén is győzni szeretnénk és remélem, hogy a balatoni tábor éppen olyan jól sikerül majd, mint a tavalyi.

Várday György

HEGYSÉGISMERTETŐ VERSENY AZ UPPONYI-HEGYSÉGBEN

A budapesti és ózdi Vörös Meteor hegységismertető versenyt rendezett a turisták által kevésbé látogatott Borsod megyei Upponyi hegységben. A versenyen 25 sportkőrből 54 csapat vett részt.

(Vad Ferenc felv.)

Vendég-
ágy

napi
4,—
forintért
bérelhető
a

BELKERESKEDELMI
KÖLCSÖNZŐ VÁLLALAT
BOLTJAIBAN

CÍMEK A TELEFONKÖNYVBEN

BETYÁRSÍR az út mellett

A Keszthelyről északra futó országút mentén, zöld mezőben, hegyek között, két földbesüppedt nyírfa kereszti, s egy régi, régi kőtábla tudatja a vándorral, hogy itt nyugszik Vak Illés és Kőkes Pista, foglalkozás szerint bakonyi betyárok.

A kőtáblán nehezen olvasható már a két név — hiszen százkét esztendeje, hogy a két betyár átköltözött az örök nyugalom házába, ahol nincsenek pandúrok és áruló orgazdák.

Különös, szomorú históriát temetett magába ez a kettős sír.

Vak Illést eredetileg Illés Imrének hívták, mármint a becsületes nevében. A korhely, kötekedő legény rablóbandát szervezett és rettegésben tartotta Győr-Sopron, Veszprém vármegyéket.

Ezernyolcszázhatvankettőt írtak akkoriban...

Vak Illés, mintha csak a végét érezte volna közeledni, magához hívatta orgazdáit a csárda fölötti hegyoldalon fekvő Lamperter-féle préházba, hogy számoljanak el és fizessék ki, amivel neki tartoznak. Meg is jelentek ott, teljes számban, kivéve az egy Ivanicsot, aki félt a törvény kezétől és fizetni sem igen akart, s közölte a pandúrokkal, hogyha el akarják fogni a hírhedt Vak Illést, hol találják meg. Ő maga elbújt a házába, Rezi községben — és várt.

Illés vidáman mulatozott a pincében orgazdáival, amikor az őrtálló betyár Kőkes Pista beszaladt a hírrel: a préházat körülvették a pandúrok. Illés kinézett az ablakon — a környék tele puskás, toltaskalapú emberekkel. Megadásra szólították. Egy pillanatig töprengett, aztán kikiáltva kegyelmet kért a parancsnoktól a társaságban mulatozó „ártatlan” embereknek. Az megadta. Vak Illés egyenként kiengette az orgazdákat, aztán bezárkózott a pincébe. Pista kilőtt az ablakon — egy pandúr sebesülten hanyatlott a szőlőtőkék közé.

Megkezdődött a préház ostroma. Illésék vitézül vé-

dekeztek, a pandúrok nem bírták velük. Parancsnokuk futárt küldött a Rezi-ben szórakozó főszolgabíróhoz, hogy mit tegyen. A válasz ez volt: paprikával kell megtölteni a puskákat, azt nem bírják majd a betyárok.

Bírták. A pandúrok sehogyan sem boldogultak. Ekkor, más megoldást nem látván, rájuk gyújtották a préházat. Lobogott a nádtető, s amikor beomlott, a pinceajtóban megjelent a fákljaként égő két betyár, a vezér és hűséges embere, s át akartak törni a gyűrűn.

Nem sikerült. Ott haltak

meg a szőlőhegyen, egymás mellett, s közös sírba temették őket.

De az áruló Ivanicsot utolérte a betyárok bosszúja. Csaknem egy évre rá egy este pandúrok keresték. Jobban mondván: pandúrnak öltözött betyárok. Végrendeletet tettek vele, aztán lekísérték holtvezérük sírjához, rátérletették és ott lötték agyon.

Ezt a históriát tudja a kettős sír, s meséli azoknak, akiket érdekel.

Szomszédságában, a gyöngyösi csárdában most is vidám nótá járja. Autóbuszok hozzák a kirándulókat, ösvényekről ballagnak

erre felé a turisták, s nézegetik a mestergerendában Vak Illés fokosának nyomát, a fali szekrényben a betyárok pisztolyait, s a pincében az alagutak befallazott kapuját —, ha pandúrok közeledtek, erre menekültek a hegyekbe, erdőbe a mulatozó betyárok.

Ha pedig pandúrok üldögéltek a csárdában, a kútágas rúdját égneke állította a kocsmáros. Így adott jelt a betyároknak.

Múltba tűnt a betyárvilág, s a kármentő csak emlékeket idéz. Mert kinek jutna eszébe, bambisüvegekkel hajigálózni?

Marthy Barna

Ki ne emlékezne a „Herkulesfürdői emlék” című kedves és népszerű valcerre, vagy Haydn: „Vizi zené”-jére? Vagy ki ne látta volna azokat az aranyfestésű, ciklámen színű lapos üvegpoharakat, melyekből eleink itták Karlsbadban vagy Balatonfüreden az ásványvizet? Fürdőemlékek voltak mindezek, melyek még fűszeres ételaktól köszvényes magyarok gyógykúrálására emlékeztettek... Igen, mert akkor is már a kikapcsolódás volt a fürdőkúráknak jelszava; a környezetváltozás, a jó hangulat — a zene! „Qui curat — non curatur” volt már egy híres római kori gyógyhely köbevésett jelszava, ami magyarul körülbelül annyit jelent, hogy „akinek gondja van, gyógyulást ne várjon!”...

A büfelejtető zene és a jó hangulat az üdülőhelyek gyógyhatásához tehát kezdettől fogva ugyanúgy hozzátartozott — és hozzátartozik ma is —, mint a „gyógypark” — vagyis kellemes tájképi milió — és a környezetváltozás. Kiegészíti ezt ma már az egészségesebb, sportosabb életritmus a gyógyüdüléskor: a hegymászás, úszás, nap- és légtüdőzés.

A magyar gyógyhelyek tájszépségeinek, gondfelejtető hangulatának jó tükröztetői a fürdőinkről egyre nagyobb számban forgalomba kerülő zenélő, mikrobarázdás képeslapok is, melyek egyben (— sok ízléstelen „műtűrkénél” százzorta inkább! —) színvonalas, modern emlékei is lehetnek üdülésünknek, gyógyulásunknak. Már eddig is egész sor van belőlük: Miskolctapolca, Budapest, Balaton, Hévíz, stb., stb... úgy látszik, a külföld felé is sikerrel propagálhatják fürdőkultúránkat.

Legutóbb megjelent — amiért mindezt megírtuk — Hajdúszoboszló „Béke”-üdülőjének, színben is jólsikerült reprezentatív zenélő levelezőlapja. Sikerére jellemző, hogy máris alig kapható. Érdeklődéssel várjuk a folytatást, amely remélhetőleg nemcsak a magyar fürdőket, hanem a klasszikus magyar tájakat-erdőket (sőt arborétumokat!) is meg fogja örökíteni!

Dr. Bauer Jenő

Május 17-én rendezte meg a Bp. MÁV SC a „Vasutas Kupa” és a „Csik Judit” emléktversenyét. A Márianosztra környékén kitűzött versenypályák főleg fizikailag állították igen nehéz követelmények elé a versenyzőket. A verseny a válogatott keret harmadik ellenőrző versenye volt, amelyen elődt, hogy kik fogják hazánkat képviselni az év első jelentős nemzetközi versenyén, a Német Demokratikus Köztársaságban. Külön dicséretet érdemel a rendező egyesület azért, hogy ifjúsági és serdülő osztályokban is rendezett versenyt. **Eredmények:** Férfi I. o.: Egyéniben: 1. Deső (Bp. Pedagógus) 1:28:21, 2. Borosznoki (Bp. Honvéd) 1:31:40, 3. Horváth (Vörösmarty Gimn.) 1:35:45. Csapatban: 1. Bp. Honvéd II. (Borosznoki, Skerletz, Thiering) 5:14:55, 2. Vörösmarty Gimnázium 5:25:08, 3. MAFC II. 5:56:15. Női I. o.: Egyéniben: 1. Győry (Bp. Pedagógus) 1:38:01, 2. Révész (MAFC) 1:49:30, 3. Cser (Bp. Pedagógus) 2:00:50. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus I. (Győry, Cser) 3:38:51, 2. Bp. Vörös Meteor 5:05:53, 3. BEAC I. 6:16:28. Férfi II. o.: Egyéniben: 1. Jusztn (Ú. Dózsa) 1:41:43, 2. Gáti 1:48:39, 3. Valtinyi 2:00:04 (mind MAFC). Csapatban: 1. Ú. Dózsa. Női II. o. Egyéniben: 1. Magyar Márta 4:05:25/100 hp., 2. Magyar Annamária 4:09:29/100 hp. (mind MAFC), 3. Galla (Ganz-MAVAG) 3:34:00/200 hp. Csapatban: 1. MAFC. Ifjúsági férfi II. o. Egyéniben: 1. Musics (Bp. Honvéd) 2:10:46, 2. Tóth (Vörösmarty G.) 2:14:06, 3. Szarvas (BEAC II.) 2:22:28. Csapatban: 1. BEAC II. Férfi III. o. Csa-

VERSENYHÍREK

patban: 1. Bp. Testveriség II. Serdülő fiúk III. o.: Csapatban: 1. BEAC IV. Serdülő lányok III. o.: Csapatban: 1. Szabadság úti Iskola.

A Jurisich emléktverseny Kőszeg és Velem környékén rendezte meg a Vas megyei Téz. A verseny egyben a dunántúli, illetve a megyei bajnokság fordulója is volt. Összesen 370 versenyző részvételével a következő eredmények születtek: Férfi II. o.: Csapatban: 1. Pécsi Vasutas (Lovas, Wölfling, Bodnár) 2:33:25, 2. Veszprémi Vegyipari Egyetem 2:34:25, 3. Péti MTE 2:59:20. Női II. o.: Csapatban: 1. Pécsi Pedagógiai Főiskola I. (Gondi, Szalai) 2:24:00, 2. Pécsi Ped. Főisk. II 2:34:05, 3. Magyaróvári MTE 3:01:40. Ifjúsági férfi III. o.: Csapatban: 1. Szombathelyi Nagy Lajos Gimn. III. (Szalai, Wolf) 1:36:38, 2. Szombathelyi Nagy Lajos Gimn. II. 1:57:38, 3. Szombathelyi Cipőgyár II. 2:09:10.

A II. ker. Természetbarát Szövetség május hó 31-én tartotta a kerületi tájékoztatói bajnokság II. fordulóját a Gerecsében 70 részvevővel.

Eredmények: Kezdek csoportja: 1. Statisztika I. (Halkovics, Halkovicsné, Heysa O.) csapat, 2. Statisztika II. (Kerekes, Kerekesné, Bacskák) csapata, 3. TKI. I. csapata.

Ifjúsági csoport:
1. Rákóczi Gimn. I. csapata, 2. Rákóczi Gimn. II. csapata, 3. TKI.

Haladók csoportja:
1. TKI. III. (Szalai) csapat, 2. TKI. IX. (Kása) csapat, 3. TKI. X. (Schneider) csapata.

Bakony Kupa. Május 31-én zajlott le Márkó-Veszprém térségében a Bakonyi Intéző Bizottság által alapított „Bakony Kupa” tájékoztatói verseny, amely most került első ízben megrendezésre. A veszprémi Haladás-Petőfi természetjáró szakosztálya, mint a Bakony Kupa örökös rendezője, igen gondos munkát végzett a verseny megrendezésével.

Eredmények:
Az FFA II. osztályú csapatversenyben első, s így a Bakony Kupa védője a balatonfüredi Vasas csapata — Nagy Jenő, Püskök József, Németh Ferenc — 354 perc, második és harmadik a péti MTE II., illetve I. csapata 520, illetve 549 perccel, az utóbbi 100 hibaponttal. Egyéniben első Nagy Jenő 98 perc 13 másodperc, második Péterfi Imre — péti MTE — 115'02" és harmadik Püskök József 116'05", mindhárman hibapont nélkül.

FNA II. osztályban első a kaposvári Fáklya, második a soproni Textiles, harmadik a veszprémi Lovassy gimnázium

csapata. A női győztes csapat a Veszprém megyei Természetbarát Szövetség által adományozott kupa védője. Az IF II. osztályban győztes, illetve a második a veszprémi Lovassy Gimnázium II., illetve I., harmadik a soproni Széchenyi Gimnázium csapata. A győztes védi a megyei KISZ Bizottság vándordíját. Az IN II. osztályban első a kaposvári Munkácsy gimnázium, második a veszprémi Közgazdasági Technikum, harmadik a kaposvári Munkácsy Gimnázium II. csapata.

ky.

A Vas megyei Természetbarát Szövetség tájékoztatói versenyének II. fordulója a Csepreg-Kőszegfalvi erdőszegben zajlott le, napos, meleg időben.

Versenyeredmények: FFA II. oszt.: 1. Szombathelyi Építők I. (2:34, 0 hp.), 2. Szombathelyi Cipőgyár I. (3 óra, 0 hibapont), 3. Szombathelyi Építők II. (3:49, 0 hp.). FFA III. oszt.: 1. Szombathelyi Cipőgyár I. (2:03, 0 hp.), 2. Szombathelyi Építők II. (2:20, 0 hp.), 3. Szombathelyi Építők I. (2:45, 0 hp.). IF III. oszt.: Szombathelyi Cipőgyár II. (1:32, 0 hp.), 2. Szombathelyi Cipőgyár I. (1:44, 0 hp.), 3. Szombathelyi Építők (2:08, 0 hp.). IN III. oszt.: 1. Szombathelyi Cipőgyár I. (1:56, 0 hp.), 2. Szombathelyi Cipőgyár I. (2:20, 0 hp.), 3. Szombathelyi Építők (2:36, 0 hp.). **Vegyes csapatok:** 1. Szombathelyi Cipőgyár I. (1:26, 0 hp.), 2. Szombathelyi Cipőgyár II. (1:29, 0 hp.), 3. Szombathelyi Gyógy-szerészek (1:51, 0 hp.).

DESODOR

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

FÖLD ALATT ÉS FÖLD FELETT

A III. kerületi Fényes Adolf utcai diákok kiállítása

Az ajtót elzáró színes szalag lehullott és beléptünk a III. kerületi Fényes Adolf utcai ált. iskola úttörőcsapatának kiállítására. *Laufer Ferenc*, a természetbarát szakosztály vezetője végigkálauzolt bennünket a bőséges anyagot bemutató termekben. Egyikben tíz természetjáró úttörő gyűjtési munkáját ismerhettük meg, a másik teremben két barlangos diák eredményes évi munkáját láthattuk.

Egy éve alakult a máris gazdag múltú szakosztály. A túrák során növényeket, különböző korszakbeli kőzeteket, bogarakat, lepkéket gyűjtöttek az úttörők, s a gyűjteményeket egyéni, névjegyekkel ellátott asztalukon mutatták be a kiállítás látogatóinak.

Ifj. Dull János, VII. osztályos növénygyűjteménye különösen figyelemre méltó. Asztala díszhelyen hatalmas levél, — Csehov jaltai magnóliafájáról.

— Sokat jártam már külföldön — mondta. — Szenvedélyes növénygyűjtő vagyok. Minden utamról hoztam haza valamilyen növényfajtát.

A terem hosszú asztalán a turistairódalom tömkelege hevert, útikönyvek, biológiai szakkönyvek, a „Turista” példányszámai.

A két barlangos úttörő, *Laufer Csaba* és *Takács József* stílszerűen, égő karbidlámpával, munkaruhában állt ort a kiállítási terem falánál.

A kiállításon találkoztunk *Vukov Péterrel*, az Óbudai Szeszgyár Kinizsi sportkörének barlangászával, aki elmondta, hogy vállalták az úttörők patronálását, segítséget nyújtanak nekik a munkában. Megtudtuk, hogy a Szemlőhegyi, a Mátyáshegyi és a Pálvölgyi barlangban végeznek igen komoly kutatómunkát, ezenkívül kétszobás épületet emelnek a Mátyásbarlangnál, öltöző céljára.

A kiállítás megnyitáson jelen volt *Homonnai Béla*, a III. kerületi Szövetség alelnöke, *Fodor Lajos* titkár és az Óbudai Szeszgyár KISZ-titkára is.

H. I.

III. KÉPES REJTVÉNYVERSENYÜNK

1. kép: Hol áll ez a kilátó és kiről van elnevezve?

Rejtvényversenyünk III. fordulóján a *Balaton-vidékre* viszlük el pályázóinkat. Minthogy olyan panaszok érkeztek hozzánk, hogy a képek kicsinyek, ezért csak 8 képrejtvényt adunk, és 2 pontra csak a szöveg alapján kell válaszolni.

Ismételten közöljük: függetlenül a 6 hónapig tartó sorozattól, havonként külön-külön is lehet pályázni, mert minden hónapot külön díjazunk. Éspedig:

I. díj: 500 Ft

II. díj: 300 Ft

III. díj: 200 Ft

A 6 hónap összesített pontjai alapján pedig a helyes megfejtők között további díjakat tűzünk ki. Éspedig:

I. helyezett: 1000 Ft-ot nyer, vagy az általa kiválasztott túristaházban két heti üdülést

II. helyezett: 700 Ft-ot

III. helyezett: 500 Ft-ot

IV. helyezett: 300 Ft-ot

V. helyezett: 200 Ft-ot

és 3 pályázó 100 Ft-os jutalomban részesül.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a megfejtéseket minden hó 15-ig kell szerkesztőségünk címére (Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.) beküldeni. A 15-e után érkező pályázatokat nem vesszük figyelembe. Szelvény nélkül a pályázat érvénytelen!

Az I. és II. rejtvény helyes megfejtését és a legjobb helyezést elérték névsorát a híroldalon közöljük.

KÉT „KÉPTELEN” KÉRDÉS

9. kérdés: Melyik község határában van a Pálköve domb és kinek a nevééről van elnevezve ott a savanyúvíz forrás?

10. kérdés: Melyik vár alatt van a Melegforrás nevű barlang, és miről nevezetes?

5. kép: Hol van ez a templom és miről nevezetes?

6. kép: Hol van ez a forrás, miről híres, kiről van elnevezve?

3. kép: Hol áll ez a szép palota, mi a rendeltetése és ki volt a tervezője?

4. kép: A feliratot levettük az épület tetejéről. Hol van ez az épület és mi ez?

8. kép: Mi a rendeltetése ennek az épületnek?

7. kép: Melyik kastély ez, mikor épült, milyen idegenforgalmi eseményt rendeznek előtte?

HÍREK

A budapesti Vörös Meteor SK természetbarát szakosztálya július 12-én tartja a szigetmonostori erdei telepen hagyományos munkaszüneti emlékünneplését. Az ünnepség keretében több turistalétesítmény kerül felavatásra. Ekkor már üzemel a Meteor Étterem is, a TKV létesítménye. A 12 holdas akácerdővel koszorúzott étterem a vizitőrakozóknak és kirándulóknak közkedvelt pihenőhelye lesz.

Természetvédelmi területtel nyilvánította az Országos Természetvédelmi Hivatal a Salgótarján határában fekvő Salgóvár környékét, mint a Kárpátok hegységét táj egyik jellegzetes és természeti szépségeiben kiemelkedő részét. A védett terület kiterjedése kb. 225 kat. hold.

A Gyopár Spartacus turistái változatos nyári túraprogramot állítottak össze, amint a négy hónapot magában foglaló kiadványukban láttuk. Gondosan ügyeltek arra, hogy a szakosztály minden tagja — korra és nemre való tekintet nélkül — megtalálja az igényeinek megfelelő túrát.

Az MTSZ Ifjúsági Bizottsága július 11—20 között rendezti ifjúsági továbbképző tábortáborozását a Börzsönyben. A tábori programban túrák, városismertető és ügyességi versenyek szerepelnek. A szórakoztató programon túl azonban a táborozásnak egyéb komoly jellegű jelentősége is van. Megtárgyalják, mit tegyünk annak érdekében, hogy ifjúságunk tömegesen vegyen részt a szervezett természetjárásban.

Ismét megjelent Borsod megye Idegenforgalmi Hivatalának tájékoztatója, amely a diák-, tanulmányi- és turistacsoportok részére igen hasznos tájékoztatókat ad. A füzetben a szálláshelyeket is megtaláljuk.

Végig a Dunán címmel a XII. kerületi TSZ MOM szakosztálya diavetítéses előadást tartott a Borsod megyei MTSZ vizitúra bizottságának vezetője tartott előadást.

Ezt láttuk Jugoszláviában címmel tartott a Külkereskedelem SC természetbarát szakosztálya élménybeszámolót a MODÉX kultúrteremben.

A. ágászvári turistaházban agy... segítségével ismét működik a villanyvilágítás.

Címoldalunk: Szélesend a Balatonon (MTI Bereth felv.)

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. főemelet. 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-024. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 130-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői.

64.5227 Egyetemi Nyomda, Budapest

Mahacek Alois -Brno, Kr. Pole, Vodova 106. szívesen megismerkedne olyan turistával, kinek szándékában áll Csehszlovákiába látogatni. Csehül, szlovákul, németül vagy oroszul levelez.

Illetékes helyről közölték: A nagytérenyi lőtér körzetében levő Okróshegy, Lóhegy és a Csikhegyen nemcsak a fő lóirányokban, hanem a gurulatoktól veszélyeztetett területeken is figyelmeztető táblák vannak kitéve: „Vigyázz! Eles lógyakorlat. Belépni életveszélyes és tilos!” felirattal. Felhívjuk az erre a területre kirándulni szándékozók figyelmét, hogy a jelzőtáblákon belüli területre ne lépjenek be, a nagytérenyi lőteret a fegyveres testületek vasárnap és ünnepnapokon is használhatják.

Új alagút a Szt. Bernát hágó alatt. A közelmúltban Olaszország—Svájc között megnyílt a régi vasúti alagút felett az 5800 m hosszú autóalagút. Svájci nyílása 1905 m magasban van, ezért 1650 m magasságtól, az olasz oldalon pedig 1540 m-től tetőt építettek az úttest fölé kb. 15 km hosszúságban, hogy a havazás télen se akadályozza a közlekedést. 250 méterenként kitérőhely, javítóhely, mentők, tűzoltók, telefon, két óriási szellőzőakna teszik korszerűvé az Alpok leg hosszabb autóalagútját, mely közel 100 millió svájci frank költséggel épült.

A BTSZ a kerületiek és néhány nagyüzem propagandistái részére első ízben rendezte meg a propagandisták tanfolyamát a kőhegyi turistaházban.

A MÉLYÉPTERV SK természetbarát szakosztályában Boldvai Rezső dr. szervezte meg elsőnek az Országos KEK-túra jelvényt.

Visegrad mellett, a Magda forrásnál letettek egy női karórát május 31-én és otfelejtették. Kérjük a becsületes megtalálót, hogy az órát adja le a Magyar Természetbarát Szövetségnél. (Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.)

Megjelenik a Budai-hegyek turistatérképe. A Budai-hegyek teljesen átdolgozott, 1:30 000 méretarányú új térképe, amely a tényleges viszonyoknak megfelelően ábrázolja a jelzett turistautakat — a helyszíni ellenőrzések és felmérések alapján — rövidesen megjelenik. Újítás egyebek között az is, hogy kiemelten feltüntet a térkép az összes turistautak kiindulási helyét és az utazási lehetőségeket, jelzi az utak hosszát és a menedékházak megközelítésének időtartamát a legközelebbi jármű-végállomástól.

A KÉPREJTVÉNYPÁLYÁZAT EREDMÉNYE

Az I. rejtvényversenyünk helyes megfejtése: 1. Jankó János a kép szerzője, a sziget neve Papsziget, nemzetközi camping található rajta. 2. Nagyvillami kislátó. Visegradtól a kék kesztesen közelíthető meg. 3. Szőnyi István. 1960-ban meghalt, Zebegényben volt és van a műterme. 4. Pilszörösvár községben emelték az 1928. évi bányász-sztrájk emlékére. 5. Az emlékművet lebontották úépítés miatt. Visegradon volt, innen a fő turistaut (piros jelzés) Apátkútra vezet. 6. A pillismaróti Heckenast villa. Társulajdonosa volt annak a nyomdának, ahol Petőfi „Talpra magyar” című versét kinyomatták. 7. A tahi-1 Vöröskő eszpresszó. 1961-ben épült, névadója az 1948-ban épült Vöröskő emlékmű. 8. Az omlatag udvart nem kell rendbehozni, mert műemlék. Neve: Aquincum. 9. A kis kápolna Dunabogdányban áll, előtte hársfa van. 10. A dömöst templom, műemlék. 11. A vácrátói arborétum.

Az összes kérdésre helyes válaszokat küldött:

Bali János (Jászberény), Bencsik Ferencné (Abony), Boda Ferenc (Szolnok), Cserjés Antal (Dorog), Deményi Iona (Szandaszőlős), Eszes Franciska (Jászkarajenő), Fűrődő Rozália (Jászberény), Gyuráki Ferencné (Nógrádverőce), Hamza Margareta (Debrecen), Joanovits Mária (Páty), Kántor Borbála (Budapest), Makai István (Abony), Piros Endre (Budapest), Szabó Béla (Jászberény), Vékony Klára (Budapest).

A II. rejtvényversenyünk helyes megfejtései: 1. A görög-keleti templom bejárata Szentendréen, román stílusban épült. 2. Páris hegység Páriszentlélek, 3. Vác. 4. A visegrádi Mátyás kastélyban, vörösmarványból készült, bor folyt benne. 5. Pils hegység, Nógrádverőce, Csepel üdülő. 6. Nógrádverőce. 7. Kírályrét, erdőszlak a parkjával. 8. Esztergomban a primási palota volt, most Keresztény Múzeum. 9. Tatal tó. 10. Szünyog csárda a Velencei tónál.

A pontozás alapján első helyre került:

Bencsik Ferencné (Abony) Halmos Géza (Budapest), Hercegy Ferencné (Budapest), Horváth Sándor (Budapest), Makai István (Abony), Bús Iona (Jászberény), Boda Ferenc (Szolnok), Csikány Ernőné (Szolnok).

Emelton kérjük a pályázók, közöljék velünk, hogy sorolás útján kívánják-e a jutalmakat elosztani vagy vételkedőt kívánnak-e rendeztetni. Szerkesztőségünk a többség döntését veszi figyelembe.

Dr. Darnay (Dornyal) Bélát, a kiváló útikalauz író, Tata város folyó év május 30-án díszpolgárává választotta. Köztiszteltben álló turistatársunk a tatali múzeum megalapításáért és egyéb kiemelkedő tudományos eredményeiért kapta a megtisztelő címet.

talmas folyosóján helyezték el a korszerű és szép kiállítás, amelyben elvonul előttünk Reguly Antal egész élete, születésétől haláláig. Zirc vendégei a kiállítással új és érdekes látni-valóhoz jutottak.

A Bakonyban túrázóké Reguly vágya teljesült a herendi Pócelángyár múzeumának megnyitásával. Ez évben ünnepli a gyár fennállásának 125. évfordulóját. Állandó panasz volt amiatt, hogy a gyár múzeuma egy-két szobában összezúfolt, rendezetlen kiállításból állt, amely egyáltalán nem reprezentálta ezt a neves európai életzemet. Június 15-én nyílt meg a korszerű, kifénc szobából álló múzeum, ahol félszes vitrinekben nyert elhelyezést több ezer tárgy, amelyek a gyár alapításától kezdve a mai napig érzékeltetik a gyár termékeinek fejlődését. Az iparművészeti múzeum üvegporcelán osztályának vezetője Tasnádyné, Marik Klára által rendezett kiállítás emelni fogja a gyár látogatottságát.

Új turistajelzések a Gödöllői-hegységben. A Pest megyei Természetbarát Szövetség Fő és Gödöllői környékét új turista-jelzésekkel látja el.

A kelet-bükki erdőgazdaság területén a Miskolcra Garánára vezető régi vonatjáraton kívül megindult májusban a közlekedés a Csanyik-völgyben az Orvénköhöz vezető szárnyvonalon is és szombat, vasárnap rendelkezésre áll a turistaközönségnek. A vonal mentén a Tizesbércen levő munkásszállót turistapihenővé alakították át.

A Bakony csárdái közül rövidesen nagyon ismert lesz az Odvaskői csárda, amely a Gerecse völgyében, Bakonybélől 3 km-re található. Egy volt erdőszházat alakították át a zirci Járási Tanács, a Megyei Idegenforgalmi Hivatal, s a Bakonybéli földművelőszövetkezet összefogásával. A csárdában nemcsak vendéglői helyiségek vannak, hanem 4 + 4 ágyas turistaszálló is, amely főleg az átvonuló vendégek számára lesz igen alkalmas. A csárda megnyitásán közel 3000 vendég vett részt a Bakony vidékéről.

Négy nyelvű idegenforgalmi táblákat helyeznek el az idén a Balatonfelvidék és a Bakony turistáinak mintegy 1700 km-es vonalhálózatán.

A Bakonyi Hetek alkalmából — amelyeket hosszú szünet után ismét megrendeztek és minden évben megrendeznek — megnyitották a „Reguly Antal kiállítás” a zirci volt apát-sági épület II. emeletén. A gyönyörű Reguly Könyvtár ha-

Kijelölték a Bükben a táborozó és túrázó helyeket. A Keletbükki Állami Erdőgazdaságban, amelynek fenntartása

ÉLETVESZÉLYES!

Fürdési szabályok és a balatoni viharjelzés

Az Országos Rendőrfőkapitányság felhívása

Megjelen a Belügyminisztérium rendelete a fürdés és a balatoni jelzés szabályozására.

A rendelet a többi között előírja, hogy tilos fürödni hajóúton, hidak, zsillipek, duzzasztók, bukógáták, kompátközhelyek, egészségre ártalmas vízbeömlések 100 méteres körzetében, kikötőkben hajóállomások területén. Tilos fürödni továbbá — kijelölt fürdőhelyeket kivéve — városok belső területén, határ-vizekben és minden olyan vízterületen, ahol ezt tiltótábla jelzi. Mozgásban levő hajókról, hajóutat jelző bójáról vízbe ugrani szintén tilos.

A balesetek, vízbe fulladások megelőzése megköveteli, hogy lehetőleg mindenki — saját érdekében — a kijelölt fürdőhelyen fürdjön. A fürdőhelyeken kívül vízterületeken való fürdés veszélyes, nagyobb körültekintést, óvatosságot követel, mert a víz mélysége, sodrása, stb. gyakran vezet balesethez.

A rendelet előírása alapján a balatoni viharjelzést a balatoni révkapitányság és szervek látják el. A Balaton területére várható meteorológiai adatokról a rövürsökön naponta 8-13 és 18 órakor részletes felvilágosítást tudnak adni azoknak, akik a meteorológiai viszonyokról érdeklődnek. A közeledő vihart sárga színű rakéta és a mólokön levő árbócon félszázra húzott kosár, a rövid időn belül várható vihart pedig piros színű rakéta és egész árbóca húzott viharfoszár jelzi. Sárga rakéta fellövése után csak partközélemben (a parttól számított 100 méternyire) szabad fürödni és vízi járművel közlekedni; piros színű rakéta fellövése után nem szabad a vízben tartózkodni.

alá kb. 80 ezer hektármnyi erdő-ség tartozik (beleértve az Agg-telek—Jósvafői hegyeket is) az erdőgazdász és a vadállomány érdekében kijelölték a táborhelyeket a táborozók és kirándulók számára. A Bükk vadregényes részén 20 ilyen táborhelyet jelöltek ki — ivóvíz közelében, nem túl messze a lakott helyektől, a beszerzési lehetőségektől. Ilyenek a szentléleki, garadna völgyi, csanyik-völgyi, valamint a Királyasztalnál, a Szinva-forrásnál és a Lilla-füred, valamint a Miskolc-Tapolca közelében kijelölt táborhely stb. Ké. 50 kedvelt kirándulóhelyen természetközeli

ízléses tűzrakóhelyeket és szalonnasütőket létesített az erdőgazdász, az erdőtultek meg-előzésére. Több mint 60 forrást kitisztítottak. A turistautak keresztesítésénél táblák jelzik a legközelebbi tűzrakóhely távolságát és felhívják a kirándulók figyelmét a tűzvédelmi előírásokra.

Az egész Bakonyt átszelő, Franciaágástól Városlődíg húzódó erdei kisvasút ezentúl a turistáknak is rendelkezésére áll. Vasárnaponként az úttörők által üzemeltetett kisvasút már szállítja a vendégeket a Bakony jóformán teljesen ismeretlen vadregényes részein keresztül. Mórcházán a Bakony szívében, ahol egykor az Eszterházyak vadászkastélya állott, a Bakonyi Intéző Bizottság új megállót épített, amelyben büféhelyiség is lesz. Ez lesz a Bakony legismertebb vidékének első vasúti megállója. A kisvasutat tovább korszerűsítik. A terv az, hogy 1963 nyárára Franciaágástól Városlődíg és vissza szabályosított menetrendszerinti közlekedés legyen a kisvasúton, a természetjárók nagy öröme.

Nagymértékben csökken a Rámszakadékok veszélye. Az utóbbi három évben — minden figyelemztetés ellenére — vi-gyázatlanul következtében több súlyos sérülésen kívül, több halálos szerencsétlenség történt a Rámszakadékokban, részint azért, mert felelőtlen egyének a fa-létrákat kimoszították helyükből. A BTSZ technikai bizottságának támogatásával végre komoly műszaki lépések történtek a veszélyesség csökkentésére. Az értékes munkát az Óbudai Törékvész SK tagjai végezték el munkatúra keretében.

A Zirc-Bakonybél közötti út építését megkezdték. Eddig a Bakony igazi feltárást az autók részére akadályozta, hogy a győr-veszprémi országút, másrészt a Bakony kelet-nyugati irányban átszelő Zirc-Bakonybél közötti út személygépkocsikkal nem volt járható. A gödrös makadámút helyén most aszfaltút épül. A munkát már megkezdték és 1965 nyárára már birtokba vehetik az autók.

Svájc Nemzeti Kiállítása Lausanneban ez év április 30-tól október 25-ig tart nyitva. Az 550 000 m²-nyi területen, 22 kanton mutatja be a svájciak történetét, jelen életét, eredményeiket. — E nagyszabású kiállítás alkalmából rendezték meg a közelmúltban a svájci tájékoztatói szervezők 300 km-es EXPO-Stafétáját, Zürich-től Lausanneig, 650 versenyző — Svájc valamennyi kantonjából — 300 ellenőrzőpont érintésével, 30 útvonal-szakaszon küzdött az első-ségért. A „Svájcon-keresztül” verseny győztese Zürich-Dél csapata lett. 2. helyen Zürich-város II. csapata, a 3. helyen pedig Bern város csapata végzett. A csapatok összehállításánál figyelemmel voltak arra, hogy azokban előírt arányban helyet kapjanak a legjobb versenyzőktől az ifjúságiakig az összes minősítési kategóriák, férfiak és nők egyaránt. Így vett részt a versenyen például az első „Svájci Mester”-fokozatú tájékoztatói versenyző is (1944!)

A magas-hegyek sok veszélyt rejtgetnek még a képzett hegymászóknak is. Drámai események játszódtak le a svájci 4200 m magas Dent d'Hérens megmászása során, ahol dr. Hajdúkeveh György és Berbeka Kristóf lengyel hegymászók alig a csúcs elérése előtt lezuhantak. Berbekának mindkét lába, Hajdúkevehnek pedig néhány bordája törött el. Bár a közelben levő kórházba szállították azonnal

segítségükre siettek, ill. mentő-őrköket szerveztek, a rossz időjárás miatt elszállításukra csak négy nap után kerülhetett sor. A balesetet szenvedett és a svájci, illetve német segítők számára Hermann Geiger gleocser-pilóta dobott le élelmiszert, takarókat és gyógyszerket. A sérüléseken kívül Berbeka és svájci Dieter Naef súlyos fagyásokat is szenvedett. A negyedik napon mindhármat egy helikopter mentette ki szorongatott helyzetükből.

A Nemzetközi Tájékoztató-sport Szövetséget (IOF) felveték a Nemzetközi Szövetségek-Únójába. (UIA)

Tito elnök 72. születésnapját 1964. május 25-ét is a már hagyományos „AZ IFJÚSÁG VÁNDORLÁSA”-val ünnepelte meg Szerbia alpinista és sí egyesülettel. A vándorlás útvonal a Veliki- és Mali Jasztrebác hegyeken át vezetett Krupeváctól, Prokupljeig. A május 22-től 25-ig tartó túra során ünnepték meg a Rasi-na és Toplica partizáncsoportok megalakulásának emlékét is.

A Belga Alpin Club nemzetközi tájékoztatói versenyt rendezett Hohen Vennben. A 20 km-nél nagyobb távú versenyen 8 belga és 3 NSZK-beli csapat indult. A legjobb teljesítményt a Német Alpin-egyesület Aachen-i Osztálya Sicsoportja érte el.

A VIZITÚRA SZAKBIZOTTSÁG KÖZLI

Július 17-én indul a IX. Nemzetközi Dunatúra az ausztriai Linzból. A túrán 30 tagú magyar vizitúrázó csoport vesz részt, az NSZK, NDK, osztrák, csehszlovák, lengyel, jugoszláv és amerikai vizitúrázókkal. A kb. 600 személyes vizitkaraván július 26-án reggel Komáromnál lépi át a magyar határt majd az esztergomi és kisorosi táborozás után 30-án érkezik Budapestre. A túrához Körmendről július 31-i indulással Rába-túra is csatlakozik, melyre jelentkezéseket még elfogad a rendező-ség.

Az NDK mecklenburgi tövidékére július 26-án 20 tagú vizitúrista csoport utazik. A vadregényes tavakon és csatornákon megtett túra után a résztvevők megtelepülnek Stralsundot a Keleti tenger partján, illetve Rügen és Hiddensee szigetét.

Cseretúrá programunk keretében július 20-án a Rába-Duna túra, július 27-én pedig a dunai 8-as túrára érkezik hazánkba 20-20 NDK-s vizitúrista csoport.

A Pestmegyei Természetbarát Szövetségben megalakult a vizitúra szakbizottság, Meixner Ferenc vezetésével.

A Magyar Úttörők Szövetsége június 23-tól július 4-ig országos expedíciós Dunatúrát szervez Esztergontól Bajáig. A változatos programban, úszó és ügyességi versenyek, vetélkedők, táborítések szerepelnek.

A túrávitorlázók 1964-ben a következő két csillagtúrát teszik meg: 1. Badacsony Csillagtúra: indulás Balatonboglárról július 19-én 10 órakor, érkezési kikötő: Badacsony. 2. Balaton-füredi Csillagtúra: indulás Balatonföldváról augusztus 16-án 10 órakor, érkezési kikötő: Balatonfüred.

A BM és KPM közös rendelete értelmében megváltozott a vízihajózási szabályzat és ezzel együtt a vízijáratásági vizsgára vonatkozó rendelet is. Vízijáratásági vizsga ezentúl a 125 km-en felüli csónakmotor, vagy 8 m² feletti vitorla felület használata esetén kell. Emberi erővel hajtott sportcsónak vezetéséhez vízijáratásági vizsga nem szükséges.

Vízijárművek határvízen csak határvízi közlekedési engedéllyel közlekedhetnek. Ezt az engedélyt a területileg illetékes hatóság őrsi, vagy kerületi parancsnokságnál, budapesti lakosok részére a Határőrség Országos Parancsnoksága (Bp. II. Labanc utca 57.) adja ki. Felhívjuk a figyelmet, hogy a Nagy-kör jelvényes vizitúra Győr-Szob közti szakaszára is szükséges a fenti engedély előzetes megszerzése.

KÖNYVESPOLC

ANDREJ GULJOVSKI: EJ-FELI KALAND. Egy határmenti területben járvány tör ki. Az oltóanyag hatástalan. Miért? A nyomozás megindulásokor holtan találják az egészségügyi központ rakáró-sát, Van-e összefüggés az esemé-nyek között. Ezekre a kérdésekre keresik a választ a népszerű bolgár író hősei. A történet mozgatója a magyar olvasó közönség előtt már ismert, tehetséges és bravúrosan ügyes kémelhártó tiszt: Avs-kauk Zabov.

PALOTAI BORIS: A FÉRFI. Palotai Boris új kötete kisregényt és elbeszéléseket tartalmaz. A kisregény egy méltatlan szerelem története. A kötet novellái is mind „a férfiről” szólnak, valamiképpen a férfiről az asszony életében, a Palotai Borisra jellemző finom írói hangszíntéssel megszólaltatott helyzetekben és történe-tekben.

KAREL JONCKHEERE: TIERRA CALIENTE. A fiatal flamand író könyvében szívesen ír az aszték kultúra csodálatos emlékeiről, a spanyol hódítókról fennmaradt legendákról, Mexikó természeti szépségeiről és természetesen az emberekről. Indián hajósokkal beszélget, a csöregítő pisztolyos gazdálkodókkal, s közben megcsodálja a mexikói szépségek szemét is. Utáriját végig érdekföldéssel olvashatjuk.

**MENTSÜK
MEG A BUJÁKI
SASBÉRC
KILÁTÓ-
JÁT**

sege mellett fájo szívvel álltunk a csepegő esőben. A Sasbérc 464 m-es csúcsán omladozik a felszabaduláskor még teljesen jó állapotban levő kis vadászkastély, mely nagyon alkalmas lenne 30-40 személyes turistaház céljára is, ha a vízellátást meg tudnák oldani. De kilátó céljára feltétlenül megmenthető. Az erkélyről gyönyörű kilátás nyílik a Cserhát minden részére. A szomszédos Szanda várára, a távolabb fekvő Hollókő várára.

A megyei Idegenforgalmi Hivatal, a Turistaházakat Kezelő Vállalat az épület megmentése érdekében igen sokat tehetne.

Dr. Bakó Károly

Kovács Tamás felv.

VÍZIKARAVÁN A SZIGETCSÚCSON

A Határcsárdánál alig lehet kikötni. Már a 18 fkm tábla előtt kezdődik a sátorosor, s mire a 19 fkm táblához érünk, 120-nál is több színes sátrat számolunk meg. Itt-ott már a turistafőző duruzzsol, készül a vacsora. A késő estében kis tüzek jelzik az utat, a még mindig érkező vizitúrázóknak.

Másnap már hajnalban elindultak az elsők. 8 órára elnéptelenedett a kilométer hosszú tábor. Mindenki Kis-orosziha igyekezett, a szigetcsúcsra, ahol, mint a hangyaboly, jönnek-mennek, sűrűnek az emberek. Az ellenszél alaposan kifárasztotta a résztvevőket, de kárpótlásul a Váci-ágon lefelé kipihenhettek fáradtságukat. 265 hajós kellemes hétvégi emlékekkel tért vissza a csónakházakba.

Kitünő volt a rendezés, jó volt a BTSZ szervezése, kellemes volt a túra.

—by—

A bájos fekvésű Buják község a Cserhát egyik gyöngyszeme. Nemcsak festői népviselete csalogatja ide a látogatókat, de romantikus várának romjai is vonzzák a kirándulókat.

Kék-túránk alkalmával Buják harmadik nevezetes-

KERESZTREJTVÉNY

Vízzs.: 1. Idezet József Attila „Nyár-volt” c. verséből. 20. Nagy nemzetközi küzdelem színhelye lesz. 21. Vonós hangszer része. 22. Adakozik. 23. Kötőszó. 24. Hősszerelmes. 28. NIR. 28. Becézett ló. 29. zenei műfaj. 31. Apátságáról híres ősi dunántúli város. 32. Lángol. 34. Oriáskigyó. 36. Zenei hang. 38. Végtelen tisztítószert! 39. Alma — tájnyelven. 40. Szél teszi. 41. Dunántúli csatorna. 42. Középkorú zarándokhely. 44. Latol. 46. 1100. 48. Eszme. 49. ZN. 51. Természetjárók kedvenc időtöltése. 52. Vigyázz, könnyen tüzet fogl! 53. Ferde tornyáról nevezetes olasz város. 54. Ilyen kutatók is vannak. 55. Korántsem szelíd. 57. Magyar magánautó rendszámának betűjelzése. 58. Testnevelési főiskola. 60. EF. 62. Megint. 64. Időmérő betűl keverve. 65. Közismert kirándulóhely a Magas-Tátrában. 68. Híd-

fajta. 70. Fejér megyei község. 72. Kemény fém, védőbevonat gyanánt használják. 74. Forrasz (puha) fém. 75. Egyre több magyar turista látogatja.

Függ.: 2. Orion TV-típus betűjele. 3. Latin nem. 4. Apaállat vissza. 5. Szín az arcon. 6. Néikülözhetetlen ásvány. 7. Pápmérték. 8. Elől — németül. 9. (U. N. A. L.) 10. Ibsen-dráma. 11. Kérdőszócska. 12. Szorító szerszám. 13. Vikendház lakó. 14. Sporteszköz. 15. Kettős mássalhangzó. 16. Elsőrendű. 17. Délszláv tánc. 18. OMC. 25. A XIX. század ismert magyar festője és közismert tájképező címe. 27. Fordított édesség. 30. Diplomáciai testület gépkocsijainak betűjelzése. 31. Zamat vissza. 33. Erős ital. 34. Területi Egyeztető Bizottság (vissza). 35. Ghana fővárosa fonetikusan. 37. Népszerű televízió. 40. Öegyiptomi uralkodó. 43. Magánhangzók.

44. E nap. 45. Idegen férfinév. 46. Béke — oroszul. 47. Dunántúli tájak nemrég elhunyt festője. 48. Kopasz. 50. Világhírd magyar márká. 55. VME. 56. Filmfajta. 58. Komárom megyei község. 59. Fon betűl keverve. 61. Hepa. 63. Magánhangzók. 66. Nem egészen lóg. 67. Cukor Béla. 68. Enekhang. 69. Cian mássalhangzó. 70. Táviró hang. 73. Mássalhangzók.

Beküldendő: a vízsz. 1. és a függőleges 25. sor. Beküldési határidő: júl. 15.

Előző havi keresztrejtvényünk helyes megfejtése: Tihany, Balatonfüred, Római part, Tata, Mátraszentimre, Tokiói olimpiára, Andezit, Egri vár.

Könyvjutalmat nyert: Ivánkovits Ferenc, Bp., III., Szentendrei út 56.; Kovács István, Bp., XII., Kútvölgyi út 4.; Saxa Gabi, Bp., XI., Lágymányosi u. 7.; Balla László, Kecskemét, Dózsa Gy. út 11.; Bur Gábor, Nyiregyháza, Kossuth tér 14.; Dr. Csóba Sándor, Szombathely, Kistalud S. u. 55.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	20					21					22		23		24				
25		26				27		28			29		30		31				
32	33				34		35		36		37	38			39				40
41				42			43			44	45			46	47				48
49			50		51					52			53					54	
		55	56		57			58	59		60		61	62		63		64	
65	66				67			68		69		70		71		72		73	74
															75				

NÉHÁNY SORBAN :

A Rodostó turistaházról

Kétségtelen, hogy nyáron az egyik legkedveltebb kirándulólé hely a magyar tenger, a Balaton. Érthető, hogy állandóan telt ház van a turistaházakban is.

Aki kellemesen akarja magát érezni, szálljon meg a Rodostó turistaházban. Negyvennégy vendég kényelmes, egy-két-három és négyágyas szobákban kaphat szállást. A jó pihenésről és ellátásról szakavatott vezető gondoskodik. A nap bármelyik szakában szolgálhatnak fel hideg-meleg ételeket a hatvan személyes éttermében. Nyáron, a nagy forgalom idején a nyári kertben sokkal több a férőhely.

Ha már bemutattuk a

baratságos turistaházat, ismerkedjünk meg a környékével is. Badacsonyládbi-hegy megállótól 140 lépcsőn kapaszkodunk fel a Rodostó-turistaházhoz,

mely Badacsony legszebb bazaltszikláinak húzódik meg. Erkélyéről gyönyörű a kilátás a szigligeti-öbölre, a Szentgyörgy-hegyre és a távoli keszthelyi hegyekre.

A háztól két hatalmas bazalttorony között jutunk fel a tetőre, a „bújdosók lépcsőjén”. Az út egyes pihenőit a hős kuruc szabadságharcosokról nevezték el. Fent a tetőn a Kőkapu és a hatalmas bazalt oszlopok lenyűgöző látványt nyújtanak. A távolból Gulács, Csobánc vára feledhetetlen képet nyújt.

A Rodostó turistaház

Kellemes kirándulást tehetünk a Badacsonytól nyugatra. A szigligeti-öbölben három nagy csúcs emelkedik a magasba. Az „Óvár” csúcán ma is állnak még a régi várfalak. A „Rókarántó” nyergében kis kápolnát találunk, s a „Királynő szoknyája” valóban úgy borul a vidékre, mint szépívű, hatalmas rokolya. Itt épült a kikötő, míg maga a vár jó kilométerrel

beljebb, a Várhegyet koronázza.

Távolabb magányosan áll a szigligeti csonkatorony, kis temető megdőlt fakeresztjei között. Körülötte a hajdani templom alapfalai, s mellette a peremes római téglák a régi időről mesélnek.

Azt a sok szépséget, amit a táj nyújt, néhány sorban leírni képtelenség. Látni kell, s ha már ott voltunk, úgyis visszatérünk oda. (X)

A kőszakokon

Izlésesen berendezett ebédlő várja a turistákat

Turista

1964. JÚLIUS

X. ÉVFOLYAM 7. SZÁM

ÁRA 3 FORINT

INDEX: 25 814

Szines zászlók lobognak a friss balatoni szélben. Az országúton elsuhanó autók utasai előtt felvillannak a különböző nemzetek zászlói. Az első zászló a balatonfüredi táborban, az északi part legnagyobb táborában a csehszlovák zászló. Ők vannak a legtöbben, hiszen a megkötött egyezmény során ezek és ezek érkeznek a baráti Csehszlovákiából. Aztán a nyugatnémet zászlót lobogtatja a szél, hiszen már májusban Münchenből karavánkocsik tömege érkezett. A kocsi szélvédőjén piros-fehér-zöld színnel ellátott „Ungarnreise” felírással papír jelezte a magyarországi túrát. Mellettük a román, majd az angol zászló, Desmond Buckle, a Béke Világtanács tagja, londoni sportújságíró, hazánk barátja tiszteletére, aki elsőként érkezett az angolok közül a füredi táborba. Az angol zászló azonban nem kerül le az árbocról, mert szakadatlanul érkeznek Angliából a látogatók. Ausztrália zászlóját is ott lengeti a szél. Amikor a Philip Edmond házaspár megérkezett, azonnal felvonták. Mikor észrevették, megkérték, hogy újból vonják fel. Filmre vették ezt a kedves pillanatot. Elmondották, hogy 12 ezer km-es utat tettek meg idáig, de ez az első sátor tábor Európában, ahol az ő zászlójukat felvonták tiszteletükre.

Június végére a tábor nyugati része is elkészült. 1963 szeptemberé-

MINDEN EGYÜTT:

Kényelem, pihenés, szórakozás

A balatonfüredi tábor főbejárata

„BÉKÉS EGYMÁS MELLETT ÉLÉS” A FÜREDI SÁTORTÁBORBAN

ben megkezdődött egy új központi épület építése, ezzel a tábor befogadóképessége egyezer főre emelkedett. Ebben az épületben a nők részére már melegvíz szolgáltatás is van. Hatalmas üvegezett és lezárató társalgóhelyisége van, ahol 150 személy szórakozhat egyidőben. Ami talán egyedülálló a magyar campingekben: hatalmas tejivó, kávézó és camping-bolt működik, ahol minden megkapható, amire egy táborlakónak szüksége van. A régi központi épület társalgójában rádió, televízió szól, az új társalgóban viszont teljes csend uralkodik. Itt mutatják be hetenként kétszer a magyar nép életét, a népitáncokat és hazánk legszebb tájait ismertető színes kisfilmeket. A tábor déli részét a motelszobák sora zárja le, ahol négy személy helyezhető el egy-egy szobában. Minden szobához külön fürdőszoba tartozik. A legjobban keresett szobák ezek talán a Balaton mellett, hiszen egyik ajtajuk közvetlenül a vízre néz és azon kilépve a tábor strandfűrdőjében találják magukat a vendégek.

A tábor lakóinak kulturális szórakoztatásáról is gondoskodnak. Négy nyelvű könyvtár áll a vendégek rendelkezésére. Balatonfüred házi zenekara a 18 tagú Lyra szalonzene-

kar minden héten egy este tisztelet ad. Nemzetközi táborfüzök körül melegednek össze a tábor lakói, akik pedig sportolni óhajtának, a vízi sportoknál kívül a lovaglásnál is megismerkedhetnek. Ez az egyetlen tábor hazánkban, amelynek saját sportistállója is van, és hat betanított ló áll rendelkezésre.

A folyó évben befejezett saját strandfűrdőben hét-nyolcszáz ember fér el kényelmesen. Az egyik angol vendég így mondta: „A tábor területéről ki se kell menni. Megtalálni mindent, amit az ember keres. Üzletet, szórakozást, strandot, pihenést, minden helyben van. Egyike ez Európa legszebb táborainak, amelynek fellendülése még csak ezután várható. Ha azonban megismerik, kevés lesz ez a terület és bővíthetik állandóan.”

A gondnoknő, Bálint Jánosné, aki négy nyelven beszél, mint igazi parancsnok vigyáz a tábor rendjére. De mindig elégedetlen. „Még saját postahivatal kellene és saját autószerelviz” mondja. Ha 1965-re ez is meglesz, akkor a legmagasabb pontszámmal rendelkező tábor leszünk nemcsak hazánkban, de talán Közép-Európában is. Ugyanis az európai Camping Szövetség pontokkal jelzi az egyes táborokat és minél magasabb pontszáma van egy tábornak, annál magasabb annak a kulturáltsága. A legmagasabb pontszám 14 és jövőre a balatonfüredi tábor még ezt is túl fogja szárnyalni. Olyan létesítményei is lesznek, amelyek más európai táborokban nem találhatók.

Zákonyi Ferenc

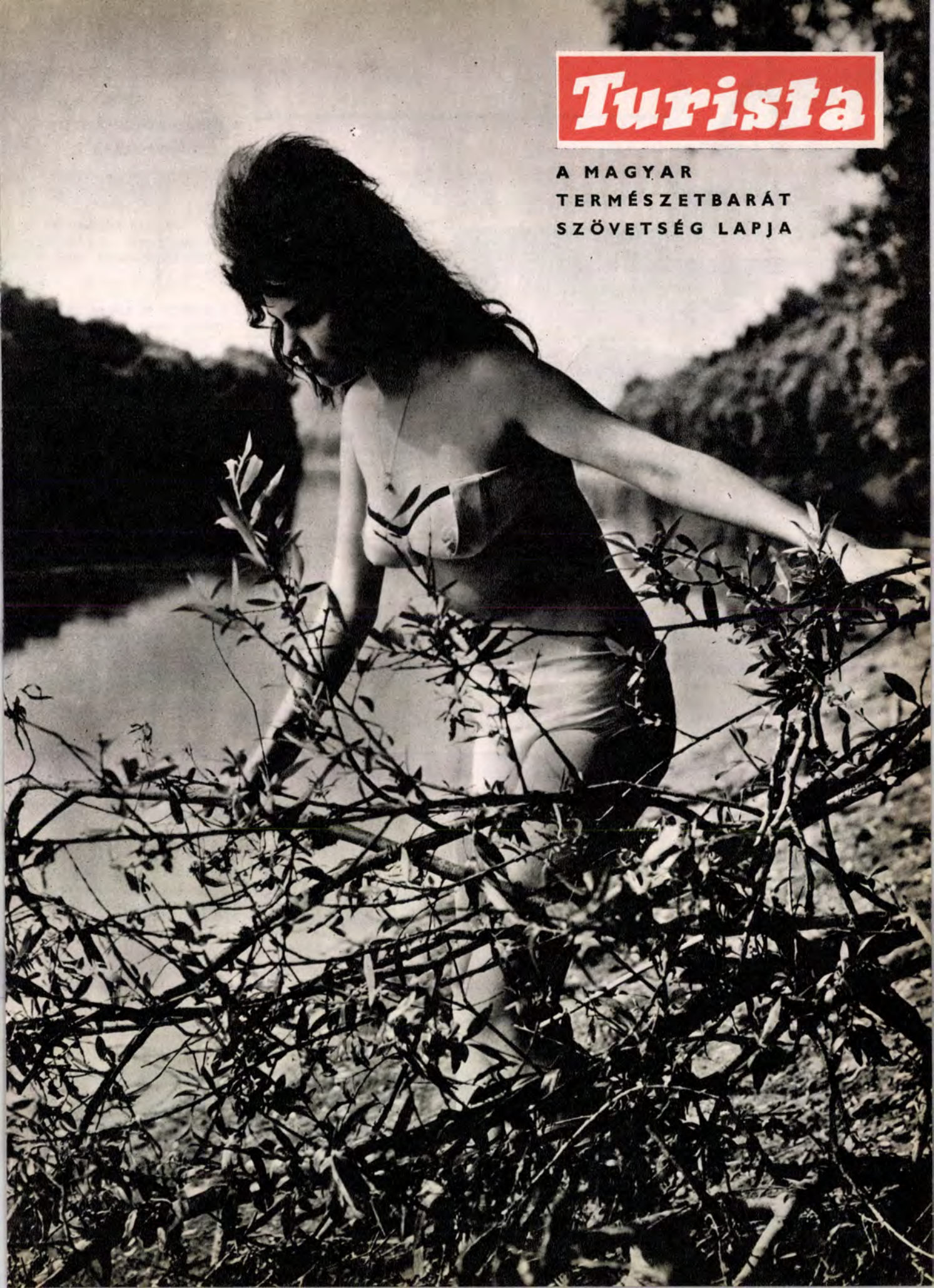
Nyugatnémet karavánkocsik a füredi táborban

Május 1-én megkezdte üzemelését a Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatal kezelésében levő I. osztályú, közművesített camping, a bükkői Hollósetőn. A jól felszerelt hegyi camping területét ez évben az Idegenforgalmi Hivatal fénycsővilágítással látta el. Minden sátorba bevezették a villanyt és áramvételi lehetőség is van.

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

300 SÁTOR, 3000 TURISTA KLASTROMPUZTÁN

JÓL SIKERÜLT
A BTSZ HAGYOMÁNYOS
TÁBOROZÁSA

Bérces Jenő, a BTSZ elnöke
beszédet mond

A hallgatók. Ülő sorban a most végzett ezüstjelvényes túra-
vezetők

A Bánk bán tragédia színhelyén, Klastrompuszta romantikus környezetében tartotta meg június 20–21-én a BTSZ hagyományos találkozóját. Jól imádkozott a rendezőség, mert ezeken a napokon elkerülte a vidéket a mindennapos vihar és az első napi táborozáson részt vettek — mintegy 300 sátor lakói — szárazon úszták meg ezt a kellemes kirándulást. Több mint 3000 főre tehető a résztvevők száma, ami a nyári szabadságolások és a riasztó esők figyelembevételével igen öröndetes eredménynek mondható.

20-án este hatalmas tábortűz köré gyűltek a táborozók, hogy elmondják a tavaszi élményeket és megbeszéljék a jövő terveit.

Klastrompuszta ásatásait dr. Szepesi Béla, a kesztölczi tájmúzeum igazgatója ismertette színes előadásban, aki a Bánk bán tragé-

dia immár bizonyítható adatait is feltárta a nagyszámú érdeklődő előtt.

A hivatalos ünnepélyen — amelyen megjelent Fajkos Aladár, a BTSZ elnöke, Kozmanovits Endre elnökhelyettes, Kovács János osztályvezető, az MTSZ képviselőjében Forgács Géza alelnök, Székely Miklós főtitkár, a BTSZ-től Kovács Pál főtitkár és Magyarszéky Béla titkár — Bérces Jenő, a BTSZ elnöke mondott ünnepi beszédet.

Erős, edzett embereket akarunk nevelni, ez a mi mozgalmunk célja — mondotta. De az egészségügyi vonatkozásokon túl azt szeretnénk, ha a szervezett természetbarátok megismernék hazánk legszebb tájait, műemlékeit, hogy elmélyítsék hazaszeretetüket, bővítsék kulturális ismereteiket. Arra kérjük a jelenlevőket — mondotta Bérces Jenő — és a ter-

mészetbarát mozgalom minden tagját, hogy szervezzenek minél több hívet ennek az egészséges sportnak és legyenek hírvérői a mi mozgalmunknak.

A hivatalos programon túl, szórakozásban sem volt hiány. A legifjabbak részére hangulatos zsákba-futást, kötélhúzást és más, mókás szórakozást rendezett a szövetség ifjúsági bizottsága, de rögtönzött műsorszámokat is produkáltak az amatőr művészek, mint pl. Hégráth Gyula, aki ötletes megoldással szájharmonikát szerelt gitárjára és kellemesen szórakoztatta a köréje gyűlt társaságot.

Nem maradhat ki tudósításunkból az ezüstjelvényes túra-vezetők vizsgálója. Az ünnepélyen 28 hallgatónak osztották ki a jó eredményről tanúskodó vizsgabizonyítványt.

Ötletesen oldotta meg az évi közgyűlést a Jegyzet-ellátó Vállalat. Itt hívta össze a tagságot, mely az árnyas fák alatt stílszerű környezetben hallgatta a vezetőség beszámolóját.

Egyik táborhelyen a MÚM 33. sz. ipari tanulói főzték a bográcsgulyást. Jól felszerelt és tisztántartott táboruk a növendékek természet-szeretetről is tanúszkodott.

A hagyományos táborozásba már új szín is vegyült. Sok autót, motor-kerékpárt láttunk a tábor-

ban, tehát a modern turisztika polgárjogot nyert a természetbarátok táborában is.

A Buda és Csepel KTSZ turistái 40-en vettek részt a találkozón. Dr. Págyi Tibor most is kitűnő szervezőnek bizonyult.

Miről számoljunk még be? A példás tisztaságról,

Jól szórakozott az ifjúság

a szervezett turisták hangulatos, de mértéktartó magatartásáról, vagy talán arról a néhány helybeliről, akik viszont nem a mértéktartásról tettek tanúságot, hanem alaposan felöntötték a garatra, és kellemetlen kurjongatással zavarták a tábor rendjét? Ami arra vall, hogy nemcsak bambit lehetett kapni a klastrompuszti turista-házban.

Ez azonban csak szürke epizód volt ahhoz képest, amennyit ez a jólsikerült táborozás nyújtott.

A. E.

Az autó bevonult a természetjárásba

„Hangverseny” a fák alatt (Abránkó felvételei)

AZ MTS HATÁROZATA NYOMÁBAN

Az MTS Országos Tanácsának májusi határozata értelmében a természetjárás kimeríti a tömegsport fogalmát. A sport tömegesítését általában minden üzemben, vállalatnál, intézménynél fő feladatnak kell tekinteni, különösen azokon a munkahelyeken, ahol a dolgozók egészségét veszélyeztető körülmények adódnak. Az üzemekben a sportköri tevékenységen belül elsőrendű hely illeti meg a természetjárást, hiszen az erdők, hegyek, vizek levegője képes igazán ellensúlyozni egyes munkahely káros hatását.

Nagyon sok függ a szakszervezeti bizottságok, sportköri vezetők megértésétől, támogatásától, aktivitásától. Ellátogattunk egy-két üzembe, és megnéztük, hogyan fogják fel, milyen fontosságot tulajdonítanak a határozatnak.

A TELEFONGYÁRBAN

— Nálunk hagyományai vannak a természetjárásnak — mondja Orbán Ferenc, a Telefongyár fiatal dolgozója, a KISZ-bizottság sportköri felelőse. Vállalatunknál olyan nagy a sportolási láz, hogy a gyári sportpályák amúgy se tudnák kielégíteni az állandóan növekedő igényeket. A KISZ évek óta szervez kirándulásokat az ország minden részébe. A fiatalokhoz esetenként szívesen csatlakoztak az idősebbek is. Egy-egy ilyen kirándulás — rendszerint autóbusz- és gyalogtúra egybekapcsolása — élményt jelentett valamennyiünknek, s utána könnyebben ment mindig a munka. Egyszer azután a dolgozók azzal a kívánsággal hozakodtak elő, hogy tegyék a kirándulásokat még szervezettebbé, rendszerebbé, az előkészítést és a lebonyolítást tudatosabbá, magasabb szintűvé. Így tehát a természetbarát szakosztály megalakítása iránti igény „alulról” és belülről, a dolgozók köréből merült fel. Az idén februárban elégtettük ki ezt a jogos igényt: megalakítottuk az akkor ötven tagot számláló természetbarát szakosztályt.

Turba Antal technológus, a szakosztály titkára elmondja, hogy február óta kilencvenkilencre nőtt a tagság létszáma, a szakosztály állandóan bővül, s a munka intenzitását növeli az MTS határozata, amely a természetjárásnak méltó helyet jelöl ki a többi — tradicionálisan elismert — sportág között.

— Ezt a létszámot fokozatosan értük el — mondja Turba Antal. Vannak nálunk olyan dolgozók, akik más turista szakosztályokban vettek részt eddig. Most, hogy nálunk is megalakult a szakosztály, természetesen, itt, a gyáron belül fejtik ki tevékenységüket. Most már ott tartunk, hogy térképolvasó tanfolyam szervezésére gondolhatunk, s ebből a célból már fel is vettük a kapcsolatot a kerülettel. Onnan kapunk

majd szakokat. A képzettséggel kapcsolatban még hiányosságaink vannak. Elnökünk: Mihutz György kivételével még senki nem végzett túravezető-tanfolyamot. A hiányosságot eddig tapasztalt természetjáró sporttársak segítségével igyekeztünk pótolni. A tagságnak azonban nemcsak az a fontos, hogy legyen, aki vezeti őket, hanem igen lényeges számukra a vezetés színvonala is. Hogy a vezető rendelkezék bizonyos geológiai, állattani, növényzeti ismeretekkel, biztos legyen a tájékozódásban, legyen környezetismerete, értsen az elsősegély nyújtáshoz, tudjon vigyázni a természetjárók magatartására a természetvédelmi területeken. Mindezt csak szakképzett vezetőtől lehet elvárni.

Szervezettségük előnyeiről a tagság igen hamar meggyőződött. Kollektívában pl. olyan olesón juthat el bárki az ország legszebb helyeire.

amilyenről egyéni kiránduló nem is álmodhat. Talán legnagyobb élményünk a soproni kirándulás volt. Nagyszerű, hivatásos idegvezetővel jártuk a várost, megismertük történelmi nevezetességeit és művészettörténeti érdekességeit, majd gyalogtúrát tettünk a Lőverekben. A testedzési és kulturális szempontból egyaránt hasznos, tanulságos és kellemes kétnapos kirándulás mindössze kilencven forintba került személyenként. A második félére is tele vagyunk tervekkel: öt-hat másfél vagy több napos kirándulást szervezünk: Pécsre és a Mecsekbe, a Mátrába, a Bükkbe, a Börzsönybe, Badacsony—Szigligetre stb.

Tagságunk a megalakulás óta megkétszereződött, de kevés még a fizikai dolgozó. Legfőbb feladataink közé tartozik — mondja befejezősül Turba Antal —, hogy a tagság hálózatát a teljes üzemre kiterjesszük.

MÁS HOZZÁÁLLÁST VÁRUNK A BÖRGYÁRIAKTÓL

A Bőripari Vállalat Központi Gyárában. Újpesten, Fischer József, a Szakszervezeti Bizottság titkára fogad benünket.

— Vállalati sportkörünk a labdarúgást, a kézilabdát és a sakkot öleli fel — mondja. — Természetbarát szakosztályunk nincs. Magának a sportkörnek a fenntartása is meglehetősen nehéz vállalatban belül. A sportkör anyagi lehetőségei csak a minimális felszerelést biztosítják. A sportolók igényeit nem tudjuk kielégíteni. Nálunk évekre visszamenően nem volt természetbarát szakosztály, mi magunk se törekedtünk a megalakítására, s a dolgozók között se merült fel ilyen fajta igény.

Nálunk sok idősebb ember dolgozik, különösen a legnehezebb fizikai munkán. Igen sok a vidéki dolgozó, akik örülnek, ha hazamehetnek, s a többiek körében se lehet turista szakosztályt szervezni. Nincsenek itt se tárgyi, se személyi feltéte-

lek ehhez. Ha mégis akadna valaki, az bekapcsolódhat a Bőripari Dolgozók Szakszervezetének központi természetjáró szakosztályába. A KISZ Bizottság is nem régen alakult itt meg, egyelőre ők sem foglalkozhatnak a turisztika ügyével. Talán, majd a választások után, későbbi feladatként...

Szomorú ez a kép, még akkor is, ha tekintetbe vesszük a reális nehézségeket. Különösen szomorú a vezetők passzivitása egy olyan üzemben, ahol a levegő szennyezett, a dolgozók egészségére káros, ahol tehát — az MTS határozat értelmében is — különös fontosságot kellene tulajdonítani a természetjárásnak. Kezdek el a szervezést minimális létszámmal! Két-három lelkes ember feltétlenül akad a kilencszáz dolgozó között. De ehhez az szükséges, hogy a vezetők mindenekelőtt saját közömbösségüket győzzék le!

EGY LÉPÉS A

Judit és Anna, akik szeretnék bebarangolni az országot

A Rómain

Egykori római polgár a Rómain: csodálatos lesz ez a part kétezer év múlva. Mai kiránduló a Rómain; csodálatos lehetett ez a part kétezer évvel ezelőtt.

Ez ugyan csak vicc, de — találó.

A Major házaspár öt éve örzi, ápolja a „Béke” üdülő nyugalmát. S mint a telep gondnokai alapos ismerői mindenfajta római-parti örömeink-gondnak. Ezekben a hetekben gyámsági vita felhői tornyosulnak a „Béke” egén. Ki lesz a 189 kabinból, 3 csónakházból, tágas, portából álló telep gazdája?

Ez az egyik jelentősebb telep a Rómain, amely a vendéglátói demokrácia jegyében a legkülönbözőbb vállalatok, intézmények, hivatalok dolgozóinak nyújt

otthont a nyári szezon idején.

Ettől a szezonális életformától nem hiányzik sok a turisztikáig. Hiszen rövid idő alatt kialakul a telep sajátos autonómiája, s ha volna valaki, aki tudatoson népszerűsítene a természetjárást, akkor... De maradjunk a tényeknél.

Bármennyire ideálisnak látszik ez a sokféle rétegből verbuválódott és az idő múlásával családdá formálódó telepes élet, mégiscsak bezáruló kör, amelyből kevés út vezet a természet tágabb világába.

Kikapcsolódás? Igen. Eről vallanak a holdvilágnál is zajló ulti partik és a táblák: fűre lépni, kerékpározni, tornaszereket felállítani, labdázni tilos. Messze környéken nincs ilyen szép füves térség, de hiába sóvárognak a fiatalok, itt fordított az arány: sok a tilos, kevés a szabad...

Mégis a szervezett turisztika esélyeit kellene tehát növelni, hiszen a „Béke” telep kiinduló bázisa lehetne a római-parti turisztikának.

És a kirándulók?

Önti őket a motoroshajó, a HEV, a busz. Am korán kell felkelnie annak, aki napsütéses hétvégén ki akarja teríteni pokrócát a kavicsos partra. A Római primátusai mindenk előtt azok a vállalatok és intézmények, amelyek saját üdülőt üzemeltetnek a parton. Aki spontán kedvtelés-

Leszek én még túravezető, csak tanítsatok meg menni

ből veszi erre az útját, be kell érje a véletlenül szabadon hagyott testhossznyi hellyel, vagy órákig toporoghat míg asztal üresek a túlszóft vendéglőkben. Egyszóval persona non grata a kiránduló a Rómain. Ha az eső elől behúzódik valahová, mindenképp idegen helyre kerül.

Majorék így beszélnek róluk: — sok baj van a kirándulókkal, bejönnek a telepre, szemetelnek, hangos-

öröm, ezután kezdődik a szúnyoginvázió.

— Miért nem lehet a Rómain is olyan tiszta munkát végezni, mint a bulgár tengerparton — veszi át a szót Jorgova Mária. — permetezzék gyakrabban a partot.

Az újságíró jelenléte okot ad a panaszra. Barati Pál távirati stílusban fogalmaz: — legyen egy tábla a Római megállóinál, amely útbaigazítja a pestit és a külföldit, induljon hétköznap is a 134-es gyorsjárat, egyszóval törődjenek a kirándulókkal is!

Négyük közül Barati Pál, turista. S amint elsorolja hogyan jut így könnyűszerrel csónakhoz, szálláshelyhez és gyönyörű túrautak-

Karin: A kirándulóból lesznek a természetjárók

kodnak, túlságosan otthon érzik magukat.

Valamit tenni kellene értük, nem ajánlhatjuk mindig a strandokat. Különös vonzása van annak, amikor nem kell jegyet váltani, hanem le a ruhát, fejest a vízbe, csak úgy szabadon...

De beszéljenek a problémákról az illetékesek. Négyen verik a blattot a gyékényen. Ártalmatlan snapszli parti, valamivel el kell ütni az időt. A játékosok: Jorgova Mária egyetemi felvételező, Veres Mária, a Május 1 Ruhagyár könyvelője, Barati Pál MALÉV mérnök, Vékony István, a Magyar Rádió elektrotechnikusa.

— Ha tehetjük, mindig a Rómain verünk tanyát — mondja Barati Pál. — De csak naplementéig tart az

Kellemes a parton, csak a szúnyogok ne csipnének

hoz, a többiek felfigyelnek, majd kialakul az egybehangzó vélemény: érdemes!

Két kislány a kőszegélyen

Ölükben teniszütő, tollas labda. Nézik a Dunát. Fodor Judit és Kovács Anna harmadikos gimnazisták a Martos Flórából. Judit már világot látott, volt Belgrádban és az Adriánál.

— Hogy tetszett a tenger? Fényekkel válaszol a tekintet: — gyönyörű. Nem turisták, de már jártak a Ke-

TERMÉSZETJÁRÁSIG

KIRÁNDULÓK,
AKIKKEL
FOGLALKOZNI
KELLENE

vélyen és szeretnék bebarangolni az egész országot.

Kerl Miklós, TÜKER gépkocsivezető, tudományos pontossággal helyezi horogra a csalétket. A KIOSZK tövében felhalmozott kőrákásra esküszik: — Ez a legpompásabb leshe-

napsütés helyett vigasztalan eső permetezte a budai hegyeket. A kishitűek ott-hon maradtak, a bátrabbak a fák lombjai alatt várták a felhőoszladozást. Nem csalódtak. Délelőtt tizenegykor fénynyalábok pásztázták a Normafa környékét és meglevenedtek a frissen szórt sétatutak.

Igaz-e, hogy a „közönséges” kiránduló csak kocsi-val, villamossal érkezik a tett helyre és csak szemettel, csak rendtelenségre kapható, s már a legkisebb felhőtől is megriadna? Nagy kár, hogy egyesek csak a kiránduló és a turista közötti különbségeket hangsúlyozzák. Pedig sok az azonos vonás.

Önök mi erről a véleménye?

— Ha tehetjük, minden vasárnap a budai hegyeket járjuk. Most három családdal fogtunk össze, valóságos kis túracapat — mutatja be társait dr. Balkóczy Erik, vállalati jogász a

Normafánál. — Még nem vagyunk igazi természetjárók, de a gyerekek előtt nyitva áll az út...

Szemerélt az eső, amikor kikerkeztek, de a budakeszi táj szépsége eltereli figyelmüket a Medárd napi bosszúságtól. Három család, idősebbek, fiatalok, egyikük se hagy maga után papirost. Fegyelmezetten, önfeledten róják az utat. Néhány okos, meggyőző szóval „turista ösvényekre” lehetne vezetni őket... De — velük is foglalkozni kellene.

Közvéleménykutató körutunkat

a János hegyen

folytatjuk.

Ön kiránduló? — Nem peszél matjar. Csinos fekete lányt választunk ki egy vidám társaságból. Karin Neumann, ebersbachi tanítónő az NDK-ból. A kilátó korlátjára támaszko-

dik és eltűnődik a németre fordított kérdésen.

— Szerintem a turista sohasem állhat szemben a kirándulóval. Azt hiszem az helyes, ha minél több természetbarátot toboroznak közülük. Elképzelnek olyan túrát is amely a kirándulók körébe vezet ezzel a céllal.

A Jánoshegyhez vezető szerpentín elágazásánál családi idill szemtanúi vagyunk. A mama félszemmel a fehér takarón alvó csecsemőre vigyáz, közben uzsonnát készít. A papa könyvet olvas. Olyan ez a véletlen elrendezte kép az üde pázsiton, mint egy Színyei festmény. Tiszviselő, vagy munkáscsalád?

Nekem már sablonosnak hat a kérdés, a család fő felénk fordul és ekkor már nincs szükség találgatásra. Tóth Gyula sokszoros birkozó válogatott a kiránduló, felesége és a legifjabb reménység társaságában.

Turisztika, sport, természet szeretet. Számára mindez magától értetődő, s az ő gondolatvilágához igazodik a legfiatalabb kis természetbarát élete is. Még nyolc hetes csupán, de már kinn a szabadban barnítja a délutáni napsütés.

Mára vége az érdekes túrának. A fogaskerekű egyre ontja a kirándulókat. Ezrével lépik el a budai hegyeket. A vendéglátó és a fürdőipar igénybevételéről csúcsforgalmi statisztikák közölnek a lapok. Tíz- és százezres számok. Ma még kirándulók, s rajtunk múlik, hogy holnap szervezett turisták legyenek.

Kádár László

Kissé ottönülisan, de a fiúkon lesz még hátizsák

lyem évek óta. Itt lehet igazán süllőzni, bodorkázní és szilvaorrút fogni. Néha ráharap a sneci is, de tudom a szabályt, vissza a folyóba, hadd nőjön. Az alkalmi mester körül valóságos kisiskola. Srácok hada lesi a mozdulatait. Milyen jól jön, ha az iskolai szünet alatt van egy felnőtt, akitől hasznos dolgot tanulhatnak.

A hegyekben

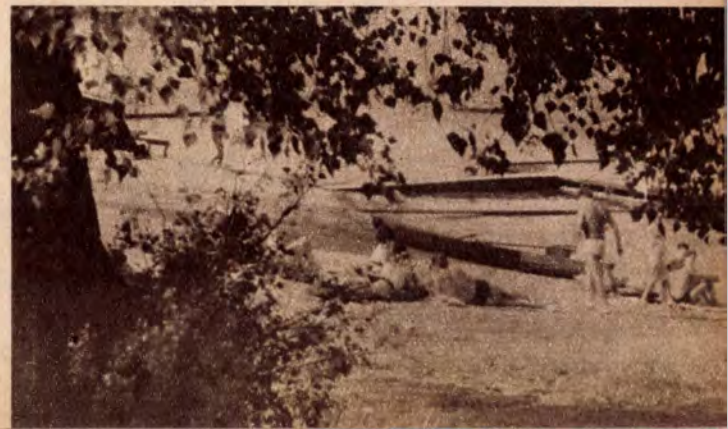
„Holnap kiránduló idő.” Július első szombatján, első oldalon jelent meg az „Esti Hírlap” prognózisa. A címben kilátásba helyezett

A Tóth család

Isteni szórakozás a pecázás

Vadevezősök a Rómain

ALFÖLDI GYEREKEK A HEGYEKBE

A nyári forróság tikkadt csendje húzódtott át az erdőkön. A sűrű lombátarak szinte kizárták a tűző napot, s az üdezőld gyepszőnyeg érintetlen frissességben húzódtott végig a sebesvízű kis patak partján. Mátrafüreden át, néhány lépésre az országúttól csak a víz csobogása, hatalmas kövek közötti lágy sustorgása mutatta az életet.

Itt harsant fel, ebben a környezetben a harci kiáltás:

— Ellopták a zászlót! Eltűnt a tábor zászlaja!

Ormok, ligetek, mélysötétségű fenyvesek, ember sosem járta barlangok verték vissza a kiáltást. S a hang gyűrűzött át az erdőn, de nem egyedül, mert nyomában őrsőkre osztottan indultak harci járásukra a fiatal úttörők. Otthonhagyták az őrséget, s néhány vasárnapi látogatót. Csak a táborkapu vörösk felirata — a nagykátaai járás úttörőtábor — várta őket hívogatólag vissza.

A harci játék szinte csak módszerül kínálkozott, hogy találkozzanak azzal a természettel, amit otthon az alföldi iskolában megtanultak. De a tanulás itt a mátrai táborban sem ért véget. Módszerei változtak. A pihenés és a játék kedves óráiban a soha nem fáradó pedagógusok, a hegyvidéki táj, alföldek előtt eddig ismeretlen szépségét és gazdagságát oktatták.

Mire is szolgál egy úttörő tábor itt a Mátra alsó lejtőin? Kétségtelenül a tanulás utáni pihenésre, kikapcsolódásra és környezetváltozásra. A nagykátaai járási tanács végrehajtóbizottsága azonban — együtt az Úttörő Szövetséggel — úgy határozott, hogy a pihenés szánt időt termékenyvé teszi. Felállítottak egy táborát, szándékosan távol a szűkebb szülőföldtől. Szándékosan az ország legszebb hegyvidékén, a síksághoz szokott, erdőt, gyorsvízű patakokat sosem látott alföldi gyermekek nagy csodálatára.

Ifjúkorban a természet megismerésének ez a módja kedves szórakozás és felejthetetlen élmény. Akácokosok helyett fenyvesek, százados tölgyek, futóhomok helyett selymes pázsitzőnyeg csendes ölelésében ismeretlen, mélytűzű erdei virágok. Más itt a levegő, idegen számukra a csend, a sok új növény, mások a mondák, más történetről regélnek a bokrok, a sziklák, s felejthetetlen emlékekhez vezetnek a színes jelzéssel ellátott turista utak.

A nagykátaai járásban kevés a várrom, így az első természetjáró út Füredről a Kallóvölgyön át Benevár romjaihoz vezet. A hajdani gőgös erősség a XV. században omlott le. Innen a Remete barlanghoz érnek a fiatalok. Monda szerint egy vérbosszú által megvakított cseh vitéz tengette itt életét. Tovább megyünk, s a Kopasztetőn táruul élénk a Mátra legszebb kilátása. A kék keresztellett jelzett út a Nagy Nyakra vezet, majd eléri a kékesi autóbusz megálló.

Másnap a sárga kör jelzés mentén, a sástói campinghoz vezet az út. A nagy-

kátaiak itt több dunántúli iskola kirándulóival találkoztak. A füredi üdültelep után a köhídnál leágazó sétaút irányít. Egy szelíd völgyben, majd tölgyes szálerdőben haladunk, s egyszer csak felejthetetlen természeti ritkaság tárul szemünk elé. Furcsán veri viszsza a nap fényét, az ország legmagasabbán fekvő hegyi tava, a Sástó. A hegyek és a vizek különös találkozása ez a tó, 520 méter tengerszinti magasságban. A víz tükre 25 000 □-ól, de a fürdésre és csónakázásra csak egyötöde alkalmas. A többi részét sűrű sás borítja. A természetjárók már birtokukba veték az országnak ezt a páratlan szépségű táját. Itt létesült az első hegyi camping.

A nagykátaai tábor, a Kőporostetőn ütötte fel sátraikat. Innen indulnak az úttörők természetjárásra. A zöld és a piros jelzés mellett a csemetekerten át egy salakos út oldalában eredő Csepegő forráshoz érünk. Tőle 100 méterre találjuk a Vizeskeszű völgyét. A gyérvízű Patikus forrás után már meredek út visz a Kékes felé. A kettéágazó út bal oldalán hamarosan elérjük a Kossuth forrást. Ettől keletre ritka természeti érdekesség az összetöredezett andezit sziklák óriási görgetege. Meredeken északkelet felé fordulva, öreg tölgyek alatt megbúvó kis vadászkunyhóhoz érünk. Előtte fakad a jóvizű Vályúskút forrás. Az új műúton át, bükkerdőben haladunk tovább. Itt érjük el a kékesi síugrópálya alsó részét. Felérünk a szanatóriumhoz, majd a Kékes csúcsára.

Hazánk legmagasabb pontját ismerik meg a fiatalok, majd a piros jelzés mentén indulunk vissza Hidasbérc, Négyeshatár, Peresbérc, Csepegő forrás és Mátrafüred útvonalán a táborba. A 15 kilométeres túra után jól esik a vacsora és a pihenés.

Elviszik a fiatalokat a tábor vezetői a sárga jelzés mentén a Muzsla kilátóra, a Rákóczi forráshoz is. A kilátóról látni a Pipishegyvet, ahol az ország legjobb természeti adottságaival rendelkező sportvitorlázó repülőtere épült.

Az Idegenforgalmi Hivatal, együtt a megyei szövetségünkkel, részletesen kidolgozta az ifjú természetjárók részére ajánlott túrákat. Ezek elsősorban nem fárasztóak, de kapcsolódnak az iskolában szerzett tapasztalatokhoz és ízelítőt adnak a hegység csodálatos világából. Látó szemmel, kitaruló szívvel járnak a fiatalok. Felejthetetlen napokat töltenek a tiszta patakok napot sosem látott partjain, a lankás hegyoldalakon, enyhébb csúcsokon, napmelengette fennsíkokon.

Így hajtják álomra fejüket az utolsó estén is, mikor még fel-fel sír bennük a záró táborútnél tanult mátrai népdal; az egykori bujdosó szabadcsapat vezérrel:

„A Vidróczky híres nyája,
Csörög, morog a Mátrában,
Csörög, morog a Mátrában,
Mert Vidróczkyt nem találja.”

Dömötör László

Medárd hű maradt önmagához. A kocsi kerekei tengelyig vágódnak a puha homokba, amikor a sástói camping területére hajtunk. A riportnak fuccs, gondolom, de legalább egy jó forró feketét iszunk az önkiszolgáló étteremben, s ha már nincs napfényes riport, gyors tájékoztatót kérünk a Siófok és Vidéke Szövetkezetének ötletéből, szorgalmazásából született új létesítményről.

Mit tud az új étterem?

A választ dr. Ságodi Ferenc üzletvezető helyettes így adja meg:

— Egyszerre 3—400 személy kaphat friss ételeket, önkiszolgáló módon. Az első vasárnap mintegy 1400 vendég fordult meg nálunk, minden különösebb fennakadás nélkül. Képesek vagyunk akár 2500 személy ellátására is. A II. osztályú presszó részben alkalmazottaink szolgálnak fel. Zene is lesz hamarosan, és nyitvatartás éjjel 2-ig.

Am van gondunk is bőven. A háromnyelvű étlapot fordító hiányában nem sikerül minden nap elkészítenünk. Aztán itt az épület. Megterveztek, ragogó a kivitelezése — ötmillióba került — s mint látható, tényleg nem kidobott pénz, de a környezet világitásáról, kandelaberek felállításáról megfélekedtek. Az országútról a lejáró szintén csak később lesz kész, pedig a sok kocsin, nagybuszon kívül Földváról mikrobusz is jár hozzánk. Aztán vezetősége sincs a tábornak, s ha jól tudom, a bejelentkezés sem megoldott, pedig jónéhány ezer osztrák, s még több csehslavák és lengyel vendég érkezését jelezték. Egelőre Zamárdiból jár ide az idegenforgalom embere.

Vélemények inkognitóban

A beszélgetés alatt a szomszéd asztalhoz telepedett egy társaság. Az egyik férfi oda-odafigyelt hozzánk, s amikor befejeztük, megszólalt.

— Szabadna néhány gondolatot? Mit tegyen a turista, ha lehül a levegő, vagy esik, mint most? Felveszi a melegítőt, behúzza a sátorbejárat zippzárját és pokrócba burkolózva alszik, ha van hozzá kedve és idege. Amikor külsőrszágokban jártam, például a szomszéd

CAMPING az esőben

Ausztriában, meglepett, hogy — még az egészen távoli községekben is — a vendéglátó helyeken a legkülönfélébb játék és kiszolgáló automata áll a vendégek szórakoztatására. Szerintem nagyszerű lenne, ha itt is felállítanának rex asztalt, zeneautomatát, esetleg fedett játszószínteket felnőtteknek, gyerekeknek. A külföldi ne hiányoljon nálunk semmit, kellemesen érezze magát. Tévé is nagyszerű volna. S mindez nem ingyen, hanem méltányos, de a vállalatnak is kifizetődő kölcsön, illetve használati díj ellenében. A rex asztalt, vagy asztaliteniszt, — de gondoljunk esőnélküli napokra is — a röplabdapályát, függő tekét és hasonlókat mi hazaiak is szívesen fogadnánk.

Sportot a campingekben!

Az is meglepett, hogy mindezekben túl nincs szervezett sportélet. A természetbarát szövetségek, a szervezett turistáknak, sportköröknek sok tennivalójuk lenne. Túravezetés, egyszerű pályák elkészítése, sporteszközök, gyűrűk, korlát stb. felállítása és hasonlók.

A nevem? Nem lényeges... Írja, hogy egy Trabantos országjáró család vagyunk a sok közül.

Úgy látszik, az inkognitó itt a divat. Amint az eső elállt, „bekopogtattunk” néhány sátorba. — Mérnök-orvos házaspár vagyunk. Elég ennyi... — mutatkoznak be a vendégfogadók. — A Turistától vannak? Anynyit mondhatunk, hogy az étteremben kellemes, udvarias a kiszolgálás, az adag is jó, az íze is. Marika lányunknak olyannyira ízlett, hogy délután ötkor megismételte az ebédet.

Marika jó kuncog a dolgon. Misike, a kistestvér apu mellett, a meleg takaró védelmében papírbabát formál ollóval. Ugyan mi más tehetne unalmában?

A Pálma gyár figyelmébe!

A családfő panaszt továbbít és javaslatot tesz:

— Sátorunk négyzemélyes, a Pálma gyár készítménye. Gyenge az alumínium merevítő cső. Alig használtuk tízszer, eltörtött. S ha jól tudom, a sátor és a gumimatrac egyugyanazon üzemből készül. Nem ártana a méreteket összehan-

golni. Ebben bizony nem fér el négy fekhely. Legalábbis a Pálma-gyáriból nem. Aztán: jó ötlet a duplafalú sátor. De úgy kellene szabni, hogy kifeszítés után a külső és belső fal ne érintkezzék, mert ez esetben a belső fal átázik. A táborhelyhez még annyit: Jó lenne, ha 220 voltos csatlakozási lehetőség lenne villanyborotvák számára. Jómagam is azt használom, s a külföldiek jórésze ugyancsak.

Az esőzés ellenére jól sikerült a túránk. Elárulom, a gyár is, a SZOT is adott volna üdülő beutalót, de nekünk így jobb volt. Együtt az egész család. Nagyszerű élménysorozat... S hogy mást ne említsek, a kivilágított Tihany, és Fűred, esténként innen csodálatosan szép.

Törődjünk többet a külföldiekkel

— Hamersky konstruktőr vagyok Brunóból. Feleségemmel és két nővéremmel jöttünk. Én egy finommechanikai, ők együtt egy konfekcióüzemben dolgoznak. Győr, Budapest, Tihany, Fűred voltak eddigi állomásaink. Mindenre fel-

készültünk. Egyedül főzünk, este az étteremben vacsorázunk. Úgy hallottuk ugyanis a tavaly itt járt barátainktól, hogy a koszt drága, de a mi tapasztalatunk ellenkező. Legalábbis a szántódi camping étteremben. Néha viszont nagy bajban vagyunk. Nem ismerjük a magyar szót, s nem tudunk eligazodni az ételnevek, és árak között. Nem lehetne a bejáratnál legalább két-három nyelven egy táblára felírni a menüt? A kihelyezett árubódéban pedig kevés a tartósított áru, szalámi, kolbász, turistaételek.

S talán egy könyvsátor is jó missziót töltene be, ahol bedekkererek, turistatérképek, szótárak, lapok lennének kaphatók. Idegennyelvet tanuló diákoknak, egyetemistáknak, nagyszerű lehetőséget nyújtana a nyelvgyakorlásra.

Első a higiénia

A Nagy család: Zoltán, László, a kis Zoli, Laci és Panni, két sátorral, rádióval, póthangszóróval, világítással felszerelve teljes komfortot varázsolnak ideiglenes otthonukba. Javaslatl, jogos panasszal ők is

kirukkolnak. Fásítani kéne, a kocsikat, s az embereket is védő árnyék néha jól esne. Itt az nincs. S ha valahol emberlakta települést létesítünk, még ha rövid időre is, a legfontosabb a higiénia. Nos a tábor kellős közepén látható közös női-férfi WC-tákolmány nem ezt bizonyítja. Vízöblítéses típusberendezéseket kellene tervezni és felállítani. Nemcsak a külföldiek miatt. Mi is kulturálmény vagyunk. A fűszer- és csemegebódé sem megfelelő, legfeljebb ideiglenesen. Szép, korszerű, de nem drága típus-pavilonok kíváncsognak a Balaton partjára. S az építészlet kultúráltsága vonatkozzék a camping minden létesítményére. Azokra is olyan büszkék szeretnénk lenni, mint az étterem.

Hogy a riport így sikerült, hogy ennyi az észrevétel, nem én tehetek róla, hanem az eső. Az szolgáltatotta hozzá az időt, s a hangulatot. A napsütésben sok minden másképp látszik. De azért arra is kell számítani, hogy néha napokig esik. Még a campingekben is.

Mikusik Árpád

Pihenés a sátorban. Mi mást lehetne tenni esőben?

A SÜMEGI VÁR

A TURISTASÁG SZOLGÁLATÁBAN

Tíz évi helyreállító munka után megnyiták a sümegi vár kapui a látogatók előtt.

Már előljáróban leszögezhetem, hogy az Országos Műemléki Felügyelet véleménye szerint is, a sümegi vár hazánk második legnagyobb vára, a Dunántúlnak pedig kétségtelenül az első vára, nagyság tekintetében, csak Visegrád palotája múlja felül. Harminchat rendbehozott helyisége van és a teljes bejárásához másfélórás nyugodt sétára van szükség.

Néhány adat: tíz éven át tartott a helyreállítása, amely 6 millió Ft-ba került. A mérnöki tervezési munkát Koppány Tibor mérnök készítette, aki hosszú éveket szentelt nemcsak a helyreállítási munkák irányítására, hanem a vár történetéhez szükséges adatok felkutatására is. Hűségesebb társa volt Kozák Károly régész, aki a sümegi vár talaját vallalta és akinek irányítása mellett kerültek elő a gótika, a reneszánsz, a barokk kor emlékei. Helyreállították a vár kápolnáját, amely két emelet

Várrészlet

magasságba nyúlik fel. Lenyűgöző látvány.

Teljesen épen került elő az öregtoronyban levő vár vízgyűjtő medencéje. Felül szépen faragott kövek illeszkednek egymásra, a medence alja már a Várhegy mészkő talajába van bevágvva. Az egész belső vár a maga zártságában, gyilkjáróival, faragott keretű ajtóival, szépen helyreállított lovagtermével, megkapó képet nyújt. Még hiányoznak a bútorok, a kiállítási tárgyak, amelyekre csak 1965-ben kerül sor, de még a csupasz falak is visszaviszik az embert évszázadokkal a vár életébe, a végvári és a kuruc harcok idejébe.

A várhoz vezető feljáró utat is rendbehozták. Tíz méterenként kikövezett vízvezetőket helyeztek el, hogy a záporok le ne sodorják a feljáró meredek részéről a földet. Az alsó várudvart a belső várudvarral összekötő kaput teljesen helyreállították, a kiásott farkasvermet híd ível át, a kapuőrző darabontok szobáját is kiképezték. (Ez is arra vall, hogy nem lehetett könnyű élete az ott tartózkodóknak.) Elvezet bolyongani a vár udvarán, végig sétálni a

A helyreállított Sümegi vár egy részlete

helyreállított lőrés mellett — ahol annak idején katonák figyeltek a köves-bástyán, amely hazánkban a legszebben helyreállított ágyútorony és ahol jövőre talán már ágyúk toroka ásít majd kifelé a lőrésen.

Az egész hatalmas együttes nagyszerű hatást gyakorol, van azonban zavaró körülmény is. Nincs víz a várban, nincs felvezetve a villany és nincs még egy W. C. sem. Ezekre pedig feltétlen szükség van egy évi 50—70 ezer látogatót fogadó építményben. A várat átvevő és tovább üzemeltető megyei idegenforgalmi hivatalra vár a feladatot, hogy a hiányokat kiküszöbölje.

Az Országos Műemléki Felügyelet dolgozói, mérnökök és régészek, építésvezetők és kőművesek, ácsok és segéd munkások szép és kitűnő munkát végeztek. Helyreállították és átadták a magyar nemzet múltjának egyik érdekes tanúját, melyben szak-képzett idegenvezetők tolmácsolják az idők történelmi emlékeit.

A magyar turisták részére remek kirándulási célpont a sümegi vár, amelynek minden pontjáról gyönyörű a kilátás. Délre a Balaton tükre csillog, nyugaton a Tátika emeli koronáját az ég felé, északon a Marcal és a Kisalföld lapálya hívogat, keleten pedig a csabrendeki hegység sötétlő erdeje csábít további sétákra.

A vár aljában már folyik a tervezés, a volt ferences-kolostor gazdasági udvarán egy százszemélyes turistaház létesülne, hogy akik több napot akarnak ebben a hangulatos, a múlt század levegőjét árasztó városkában eltölteni, erre módjuk legyen.

A Bakonyi Intéző Bizottság korszerű I. osztályú campinget is létesít a vár aljában és így minden együtt lesz, amit a turisztika igényel.

Elkészült tehát a sümegi vár és most várja a látogatók tizezreit.

(Zákonyi Ferenc)

A belső vár kapuja, a farkasveremmel (Csiki felvétele)

FELEJTHETETLEN VARGABETŰ

A Balaton, az óriási, csillogó mágnes, vonzza az embert. Aki csak teheti, szakít magának időt, s ha mindössze egy-két napja van is, a legrövidebb úton siet a magyar tenger enyhülést adó hullámaiba.

Most mégis azt ajánlanám mindazoknak, akik függetleníteni tudják magukat a vonattól és az autóbustól, tehát elsősorban az autósoknak és a motorosoknak: tegyenek kis kerülőt.

Veszprémből induljunk el, miután körülnéztünk a városban, hiszen Veszprém maga is mégér egy kirándulást. Nagyvázsony felé irányítsuk a kormányt. A városból kiérve, hamar tapasztalni fogjuk, hogy nincs okunk féltetni a járművet, jó állapotban levő műút kanyarog előttünk.

Nagyvázsony az első állomás. Nézzük meg a helyreállított Kinizsi-várat, amely nemcsak a letűnt századok romantikáját idézi, hanem pihenést, felüdülést is nyújt a turistának. A lovassport kedvelői lovagolhatnak is, ha kedvük tartja.

Alighogy a községet elhagytuk, három helyen is érdekes romokat láthatunk. Először a Szentmihály-romot hagyjuk el jobb kéz felől, majd a Szentjakab-romot. Kicsivel tovább, s kicsit beljebb a műúttól a tálodi rom köveit látjuk a friss vízü Kinizsi forrás mellett.

Párhuzamosan haladunk a Balaton északi partjával, általában húsz kilométer távolságra tőle, bal kéz felől a Balatonfelvidék évezredekkel ezelőtt álomba dermedt vulkánjainak romantikus panorámája készlet

bennünket minduntalan lassításra. Monostorapáti és Diszel után érkezünk Tapolcára.

Első utunk a Malomtóhoz vezessen. Aztán látogassuk meg a világhírű tavas barlangot, ahol nagy élményben lesz részünk. A föld alatt csónakázhatunk, zeg-zúgosan kanyargó, hol ránk nehezedő, hol magasba szökő szikla-boltívek alatt.

Induljunk aztán Keszthely felé. A tapolcai medence szemet nyugtató lapályain, bal oldalt kéklik a Szentgyörgyhegy töredezett vonalú bazalt kúpja, majd távolabb Szigliget, s a Badacsony.

Akinek azonban ideje van, ne Keszthely felé induljon, hanem Sümeg felé. A sümegi vár feltétlenül mégér egy kis kapaszkodást, majd tovább az úton. Keszthely felé, ugyancsak a látóvonalok gazdag kincsestára. Először Tátika várromja marad el mellettünk, majd bal oldalt, a műúttól kicsit távolabb, a Rezi vár romjaiban gyönyörködünk. Aztán tovább, a Kemenesalja, a Csókakő, s a többi hegy, mind megállásra, sétára csábít.

Nemsokára útelágazáshoz érünk, jobbra, Hévízre visz az út. Előtte azonban álljunk meg néhány percre a gyöngyösi betyárcsárda előtt. Tekintsük meg a csárda melletti betyár-sírokat, majd áldozzunk emlékünek egy pohár badacsonyi-val a hangulatosan berendezett, régi betyár-időkre

Közzéadó felv.

emlékeztető csárdában. A gépkocsi, vagy motor vezetője, persze bambival tegyen eleget kegyeletes kötelezettségének.

És ha már itt vagyunk, ugorjunk be Hévízre. A Balatonvidék egyik leghíresebb fürdőhelyét nem kell bemutatnunk. Sem Keszthelyt, ahová Hévízről érkezünk. Tovább azonban, már a Balaton partján, akad olyan látóvonal, amelyről sajnos már nem sokan tudnak. Ilyen például a műúttól jobbra, közvetlenül a Balaton-part mellett magasodó kis Szentmihály-hegy, a vonyarcvashegyi állomás és Balatongyörök között. Évszázados kis kápolna, romantikus temető mellett. Fenyők árnyékában pihenhetünk meg a hegy tetején. Mintha Sziciliából lopták volna ide az apró hegyet. Csak akkor ébredünk a valóra, ha a Balaton ezüst tükrére, s a túlsó oldalon magasodó fonyódi hegyekre téved a tekintetünk.

Am gyereink tovább. Balatongyöröknél megint álljunk meg, sétáljunk ki a móló végére. Nézzünk balra,

A badacsonyi hegyek úgy szöknek ki a tó medréből, hogy percekig nem tudjuk a tekintetünket levenni a tájról.

Kicsivel arrább, az út jobb oldalán találjuk a Szépkilátót. Innen is csodáljuk meg még egyszer Badacsonyt, majd siessünk tovább, s ha le tudjuk győzni a kísértést, ne is álljunk meg Örvényesig. Balra a műúttól kis, évszázados, dűledező fejfáktól, kereszteltől ékes temető tövében találjuk a műemlék vízimalmot, amely ma is működik, s amelynek molnára mindenkit szívesen lát egy kis beszélgetésre. Irodájában Kossuth-bankó, s több múlt századbeli relikvia díszlik a falon, az asztalon pedig hamar megcsillan az aranylócsofok bor, ha úgy kívánjuk.

Innen már csak egy ugrás Tihany, s azt hiszem, itt be is fejezhetjük a kirándulást, hiszen az új, nagyszerű szálló, a motel, s a Sport eszpresszó csábitásának ügyesség tudunk már ellenállni.

Szombathy István

Felhívjuk olvasóink figyelmét a meghirdetett fotópályázatunkra. Kérjük, hogy a pályázatunkra beküldendő képeket folyamatosan küldjék és ne várják meg a végső határidőt: december 1-ét.

Ismételten közöljük, hogy a legjobb képeket díjazzuk, éspedig:

I. díj: 500 Ft	2 db III. díj: á 150 Ft
II. díj: 300 Ft	IV. díj: 100 Ft

„A jelenségek, melyek az ÜDŐVÁLTOZÁST jövendölik”

AZ IDŐJÁRÁS-PROGNÓZIS NÉPI RECEPTJEI

A természetben élő pástor, halász, földműves évezredes, apáról fiúra szálló megfigyeléseire a barométertől és prognózistól távol, bizvást támaszkodhatunk. E szájhagyományként élő szabályokat írásban is megtaláljuk régi kalendáriummok sárguló lapjain, így pl. „A száz esztendőre szálló kalendárium”-ban (Pest, 1805). Ezek a kissé tekervényes vonalvezetésű „jóslatokon” még jót is mulathatunk, ha a szöveg eredeti, régies nyelvezetét megértő méltánlással szűrőszőlgetjük:

Pro primo: szép („tiszt”) idő várható:

... mikor a hold negyednapra újulása után tiszta és derült, szárai pedig hegyeseknek lenni látszanak”... (Eles körvonalak: páramentes légkör jele. A szerk.)

... mikor a hold tisztán ragyog és fénye fehérsárga, a következő napra szép és derült időt ígér.”

... mikor a napnak alkonyodásánál a fellegek világos veresek és majdnem egyáltalában egyszínűek, vagy mikor a napnyugati ég mintegy világos veres posztóval bevont térségnek látszik”.

... mikor az éjjeli ködök reggel harmat képében a földre hullanak... de ha felemelkedvény a levegőben úsznak, essőt ígérnek.”

... mikor borult ég napnyugot táján kiderül, szép időt lehet várni, mely annál tartósabb lesz, mennél lassabban ment végbe a kiderülése...”

... ha a mezei pacsirta a levegőbe felemelkedvén, hangos szóval énekel, a veretek vígan csevegnek...”

... ha... szakadozott fellegdarabok lassankint szaporodnak meg felettük, és az égen szétterjednek... Megtörténik olykor, hogy belőlök kőszikla gomolyhoz hasonló fellegtornyok támadnak... víz (-felhő-) szakadásoktól lehet tartanunk, melyek annál rettenetesebbek, mennél sűrűbb és zavartabb vegyületeknek (!) tetszenek az említett fellegtornyok...”

lésenél... az égnek nagy tájéka veres...”

... mikor a magas hegyek teteit sűrű ködfelleg környékezi és elborítja. Szelet és esőt jelent annál nagyobb, minél sűrűbb a fellegboríték...”

De a legkülönösebb — pro tertio! — e jóslásokban a mennydörgéssel kapcsolatos.

... Ha a legyek idestova repdesnek, sokáig vesztég sehol sem ülnek és az embernek sebes szurkálások-

Nem lesz eső, de éhesek vagyunk

ha a ganajbogarak a szeptakéruvaton idestova szállonganak... jele, hogy tartós lesz a szép üdö, vagy hogy a rossz üdö jóra változik...”

Pro secundo: Nézzük, mikor várható eső, zivatar?

A következő esetekben:

... ha a hold nagyobbaknak tetszik, mint egyébkor lenni szokott... Attól van, hogy a levegő teli van vizenyes gőzökkel, mélyek... az éjnek hővösségétől megsűrűlvén, megnehezdednek és esső képében lehülnek...”

... mikor az alkonyuló napot sűrű, halovány, sárgás vagy homályoskék fellegek környékezik és elborították...”

... mikor a nap egyzersmind kékülni is, vesezni is látszik, essőt, szelet jelent...”

... mikor a kutyak nyughatatlanul szaladoznak, a földbe gödröket kaparnak, füvet esznek, essőt, vagy — ha nagy a hőség — mennydörgést érzékelnek...” (Légkör elektromos töltésének változása értendő alatta.)

... mikor a macska mosogattya magát, a szamarak nagyon ordítanak és szökdösnek; a sertések pedig a sárban nagyon túrkálnak, essőt várhatunk...”

... ha a kakasok időn kívül... kukorikolnak, a ludak, pávák, vércsék, baglyok nagyon kiáltanak...”

Pro tertio: A szeles időre vonatkozóan a következők, naivságukban is többnyire megbízható megfigyelések tájékoztatnak:

... Szelet várhatunk akkor is, ha a napnak felke-

kal nagyon alkalmatlanokodnak, jele, hogy mennydörgés lesz...”

A mennydörgés viszont — tudjuk — többnyire villámmal jár együtt. Erről már nem ír a kalendárium, de hadd írjunk ide erről is egy ősi, népi szabályt, még ha nem is magyar eredetű... Villámlás idején a német turista azt tartja:

„Eichen — sollst du weichen
Buchen — sollst du suchen”

vagyis, magyarán, a bükkfák villám ellen jobb védelmet nyújtanak, mint a tölgyfák. És e megfigyelésekben valóban lehet valami, hiszen aki a természetet járja, tudja, hogy a villámsújtott fák többsége valóban tölgyfa.

B. J.

Kényelmes szállodai elhelyezés a Mátra aljában

NAGYBÁTONYBAN

vasútállomás közelében.
2 ágyas szoba 38,— Ft.

Levél cím: Mátra szálló,
Nagybátony, Telefon: 64.

VERSENYHÍREK

NAGYSZERŰ GYŐZELMEK AZ NDK-BAN

Monszpart Sarolta, a női győztes a célban

Nehéz néhány sorban összefoglalni tájékoztatói szereplését az V. Nemzetközi Tájékoztatói Kupaversenyeken, hiszen mindket csapatunk győzött a „Hertha Lindner” ill. a „Kurt Schlosser” kupában, női váltónk első lett, férfi váltónkat is csak egy szerencsétlen rendezési hiba — és egy óvás — ütötte el a győzelemtől. Ilyen nagyszerű eredménnyel még nem tért haza soha válogatottunk!

Füllesztő melegben, fárasztó utazás után érkezünk meg Bad Frankenhausenba, a Harz-hegység déli előhegyei között fekvő szép kis fürdőhelyre. Már az utazás közben az autóbusról meg lehetett állapítani, hogy a Kyffhäuser-hegység merőben más, mint amilyen vidékeken eddig a németek versenyt rendeztek. Leginkább a mi Börzsönyünkre hasonlít, bár méretei kisebbek. Ez a feltételezésünk a hivatalos terepbemutatóm még jobban beigazodott. Ügyszólván ismerősként üdvözöltük a hegyeket és — ami a legfontosabb — versenyzőink megnyugodtak. Bizakodó volt a hangulat, bár ellenfeleinket, a német élgárda tagjaitól eltekintve, egyáltalán nem ismertük.

Szombaton, június 13-án rendezték meg az egyéni-csapatversenyeket a bolgár, finn (TUL), lengyel, NDK, svéd és magyar válogatottak részvételével. Mindket csapatunk sorolása balszerencsés volt, mert elsőnek, a svédek és NDK-beliek előtt kellett indulniuk. Ennek ellenére nagyszerűen kijött a lépés, egyik versenyzőnk sem érték utol a veszélyes ellenfelek, ügyszólván végig ezvedül tudtak versenyezni. Az időjárás igen kellemetlen, meleg, páráos volt, ezért nem születtek különösebben jó időeredmények.

A női egyéni versenyben Monszpart végig vezetve megvédte tavalyi elsőségét, győzelmét csak Cser tehetné volna kétségessé. Csapatban — ezúttal először — női együttésünk közel egyórás előnnyel nyerte a Hertha Lindner Kupát.

A férfi egyéni helyezettei (balról jobbra) Schönviszky (3), Grosse (1), Skerletz (2), Deső (4), Bolkin (5), Heinemann (6)

A férfi versenyben már korántsem volt ilyen könnyű a helyzetünk. A mezőny sokkal kiegyenlítettebb volt a hosszú, nehéz pályán, a szokatlanul sok (15) ellenőrző pont között többször változott a helyzet. Végül azonban, elsősorban jó állóképességükkel a magyarok az élre verkedték magukat és megszereztek a 2., 3., 4. helyet.

Vasárnap, 14-én került sor a váltóversenyekre. A válogatott csapatok együtt rajtoltak a hazai, egyesületi váltókkal, úgyhogy a nőknél 11, a férfiaknál 19 váltó küzdelmének lehetünk tanúi. A pályák rövidke voltak, bár a nagy szintkülönbségek miatt csak kerülőkkel lehetett az ellenőrző pontokat megközelíteni. Az időjárás, ha lehet még kellemetlenebbre fordult. Először a nők rajtoltak tömegrajttal. Lányaink közül Győryre hárult az első futó hátálán feladata, de így is a 4. helyen válthatta Cser, aki a 3:34 per-

A Hertha Lindner Kupa győztesei: Monszpart, Győry, Cser

ces hátrányt 7 perc előnyre változtatta a mezőny előtt. Váltónk harmadik tagja, Monszpart kissé fáradtan és sérülten futott, az utolsó 500 méteren azonban kitűnő hajrával sikerült megszereznie csapatunknak az elsőséget.

Közben elindult a férfi verseny is. Az első váltásban Schönviszky 16 mp. előnyt szerzett, Deső még jobban elhúzott és 9 percre növelte az előnyt. A finn váltó második embere — pályatévésztés miatt — mégis előtte végzett. Harmadik futónk, Skerletz látta, hogy a finnek előttünk váltottak, ezért nagyon idegesen kezdett, mivel nem tudhatta, hogy a finneket diszkvalifikálni fogják. Hamar

befogta a finn futót és az egész pályán fej-fej mellett küzdelmét vívtak. Sajnos azonban szabálytalan pályakijelölés miatt (a „befutópont” 170 m-re volt egy másik pálya „befutópontjától”) a rossz helyen beyegeztek és hiába győzött az utolsó 10 méteren Skerletz, nem lett a miénk a győzelem. Övünkünket először elfogadták, majd később helyadtak a hazaiak ellenővőjének is.

Eredmények: Kurt Schlosser Kupa (18 induló, 15600 m táv, 700 m szintkülönbség, 15 ellenőrző pont): 1. Harald Grosse (NDK) 2:56:48, 2. Skerletz 3:01:20, 3. Schönviszky 3:04:58, 4. Deső 3:07:49. Csapatban: 1. Magyarország 9:14:07, 2. NDK 9:22:13, 3. Finnország 12:14:52.

Hertha Lindner Kupa: (18 induló, 6500 m, 250 m, 7 e. p.) Egyéniben: 1. Monszpart 1:26:58, 2. Cser 1:29:51, 3. Henrysson (svéd) 1:37:55, ... 7. Győry 2:15:55. Csapatban: 1. Magyar-

Schönviszky verseny közben

ország 5:12:44, 2. Svédország 6:04:04, 3. NDK 7:09:53.

Férfi váltó: 1. Lok. Leipzig-Mitte I., 2. Lok. Leipzig-Mitte II., 3. Lok. Leipzig-Mitte III., ... 15. Magyarország.

Női váltó: 1. Magyarország, 2:53:27, 2. TU Dresden 2:59:33, 3. Finnország 3:02:01.

Mire ezek a sorok megjelennek, már túl vagyunk a bulgáriai erőpróban is és reméljük, hogy versenyzőink nem okoznak csalódást az Európa Bajnokságon sem, amelyre ezek a versenyek csak felkészülést jelentettek. **Maárz**

A VERSENYBIZOTTSÁG FELHÍVÁSA

1. Felhívjuk a versenyzők, edzők, versenyfelelősök és versenybírák figyelmét arra, hogy még mindig sok esetben rajtengedély nélkül, illetve az 1964. évben elrendelt újrairagozás nélkül állnak a versenyzők rajtjához. A MTSZ többek között azért adta át a rajtengedélyek kiadását minden megyei szövetségnek, hogy a sportolók azt lakóhelyükön, illetve annak közvetlen közelében kaphassák meg. Akik elmulasztják a rajtengedély kiváltását vagy az újrairagozást, azoknak az eredményeit a Minősítési Szakbizottság nem veszi figyelembe a minősítési eredmények feljegyzésénél.

2. A Versenybizottság foglalkozik a tájékoztatói minősítési szabályok előkészítésével az Egységes Sportminősítési Szabályzat részére. Akiknek a jelenlegi minősítési szabályokkal kapcsolatban módosító vagy kiegészítő javaslata van, azok legkésőbb 1964. augusztus 15-ig írásban küldjék meg az MTSZ Versenybizottságának."

A Gerecse hegységben, Tardos környékén rendezte meg június 25-án a Mosonmagyaróvári Járási TS a „Gyenes György” emlékvérseny idei küzdelmeit. A jól rendezett versenyen a Vörösmarty Gimnázium tehetséges, fiatal gárdája nagyszerű győzelmeket aratott. A versenyen indulók száma meghaladta a 200 főt. **Eredmények:** FFA II. 1. Váci Forte II, (Berman Gábor, Moys Gyula), 2. Aszódi Vasas (Siroki László, Tarnay Viktor), 3. Váci Forte III, (Farkas János, Kettner Henrik), IF II, 1. Váci Forte I, (Ambrus Tibor, Buzás Csaba), 2. Váci Forte II, (Kiss Imre, Moór Zoltán), 3. Váci Forte III, (Drechsler János, Nábelek Gábor), IN II, 1. Ceglédi Postás (Barabás Judit, Varju Iлона).

A XIV. ker. háromfordulós bajnokság befejező versenyét a törökmezeti turistaháznál tartották. A versenyen 10 csapat indult. I. helyezett Uzsoki Kórház 12 pont, II. helyezett: Könnyűvárrögépgyár I. 13 pont, III. helyezett: Könnyűvárrögépgyár II. 14 pont. A győztes csapat tagjai: Dr. Barla Szabó László, dr. Ferenci Edit, Bagócs Edit.

Magyarhertelend környékén rendezte meg a Baranya megyei TSZ a „Mecsek Kupa” I. osztályú éjszakai versenyt. Az érdekes, szép pályát a versenyzők jórésze nem tudta végig teljesíteni, kizárólag azért, mert a térképfotókópia igen gyenge volt. Meglepetést keltett a MÁV Izgazgatóság versenyzőinek kitűnő szereplése. **Eredmények:** FFA I. o. 1. Nyitrai György Bp. MÁV Ig. 207.10, 2. Bunek József Bp. MÁV Ig. 247.20, 3. Tóth István Bp. Honvéd 272.15, 4. Szarka Ernő MAFC 314.40, 5. Deutsch Ottó Pécsi EAC, 316.00, 6. Lányi Béla Újpesti Spartacus 318.55. I. oszt. csapat: 1. Bp. MÁV Ig. 454.30.0, 2. Bp. Spartacus IV, 626.55.400, 3. Bp. Távk. Kut. Intézet III. 631.45.400, 4. Bp. Honvéd III. 538.55.500, 5. MAFC 603.40.500, 6. Újpesti Spartacus 565.30.600.

Befejeződött a IV. kerületi TSZ által kiírt 3 fordulós kerületi csapatbajnokság, amelyen a következő helyezések alakultak ki. **Felnőtt kategória:** 1. Újpesti TTE, 2. Duna Cipőgyár, 3. Újpesti Spartacus. **Ifjúsági kategória:** 1. Duna Cipőgyár, 2. Újpesti TTE, 3. Újpesti TTE.

Közel 1100 kilométeres tengeri út állt előttünk. A Nápoly és Algír közötti hajóút a végtelennek tűnő tengeren talán az egyik legszebb élményem. Leszámtva azt a kalandos éjszakát, amit a Földközi-tengeri vihar okozott. Tengerészeink szerint hatos erősségű vihar volt. A legnagyobb vihar, amit a Litva fedélzetén megérték — mesélték — kilences erősségű volt, de akkor már az ő ed-

zett szervezetüket is kikezdte a tengeri betegség. Nekem a 6-os is eleendő volt. Az éjszakai „szánkázás” az ágyban, már olyan méreteket öltött, hogy nemegyszer arra gondoltam, felveszem a fejem alatt levő mentőövet. Úgy éreztem, hajónkat a levegőbe dobja a tenger, s csak egy hajszál, hogy felboruljunk.

De elmúlt ez az éjszaka is. Napal már szelídebb volt a tenger, bár még akkor is csak a falba, vagy a korlátba kapaszkodva tudtunk a folyosókon közlekedni. A lépcsőkön felfelé különös érzés szállta meg az embert. Amikor a hajó hullámvölgybe került, fellépett a „súlytalanság” állapota, s egy helyett hármat léptünk felfelé a lépcsőkön. Amikor a hajó emelkedni kezdett — ólomvá váltak tagjaink. De mindent egybevetve, nagyszerű élmény volt a vihar is.

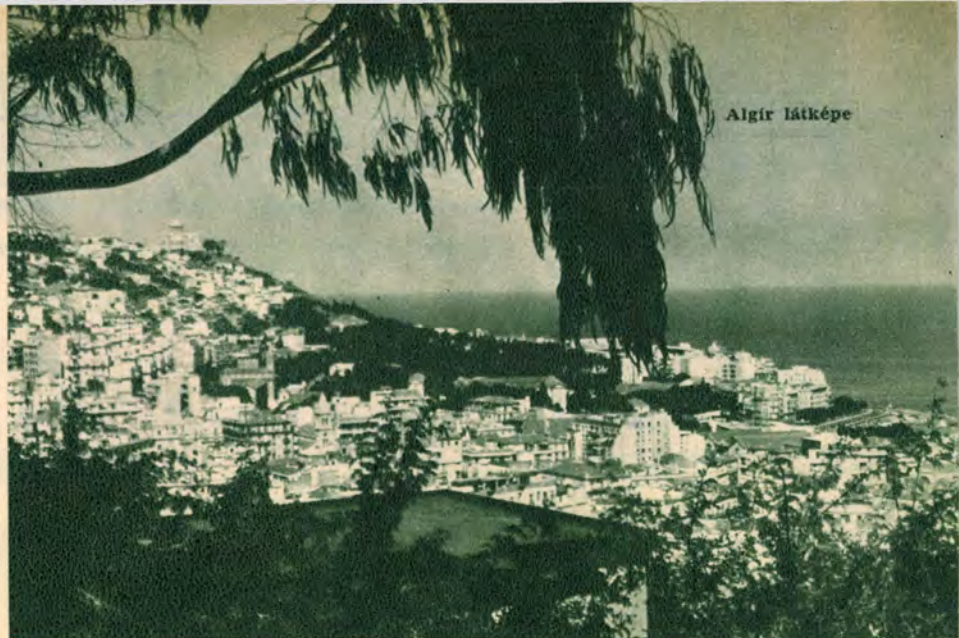
Míre Afrika partjaihoz értünk, tükörsima volt a tenger. Csak a hajó után húzódo hosszú csík jelezte gyors előrehaladásunkat.

A párás levegőn keresztül lassan bontakozott ki a gyönyörű fekvésű kikötő. Algériában voltunk.

A közelmúltban alkalmam volt repülőgépről is megtekinteni Afrika partjait, melyek fentről még sokkal szebbek, csodálatosabbak.

Algír kikötője nagy, bár forgalma kisebb mint Nápolyé. A francia gyarmatosítók, akik több mint száz évig uralkodtak itt, az ország kincseit innen szállították az anyaországba.

Hajónk kikötését, a hivatalos fogadóbizottságon kívül, sokan végig-

Algír látképe

Tizenkét ország, - tizenkét kikötő

nézték. A várakozók és a kikötő tarka képe jelezte, hogy Afrikában vagyunk. De a tikkasztó párás meleg is jelezte, amitől az ember ugyancsak nehezen szedi a lélegzetet, s fáradtan vonszolja ólomvá vált tagjait.

Mint később megtudtuk, a fehér burnuszos férfiak és az arcukat elfátyolozó asszonyok munkát keresnek a kikötőben. Sajnos Algéria kormányának minden erőfeszítése ellenére sem sikerült még a munkanélküliség problémáját megoldania. A Nemzeti Felszabadítási Front 1964 áprilisában megtartott kongresszusán elfogadott határozatok hadat üzentek a munkanélküliségnek, s ezt bizonyára gyorsan fel is számolják.

Algírban a turista, Párizsra emlékeztető európai nagyvárosban találja magát. Végig a Rue Michelen,

az üzletek, a kirakatokban elhelyezett áruk, kis bisztrók, mind Párizst idézik.

Az egyik könyvüzlet előtt megálltam, s végigböngésztem a könyveket. Marx, Engels és Mao-Ce-Tung műveitől René Rogues írásáig minden kapható volt. Úgy látszik Rogues könyveinek nagy sikere van, amire a választékból következtetem. Ízelítő a hangzatos címeiből: „Hús szerelmi lecke”, „Többet nem megyünk az erdőbe”, „Női duó”, „A szervezet szereti a csinos lányokat” stb. A főutcától nem messze megnéztem egy másik könyvüzletet is, amelynek választékos kirakata már a mi nívós könyvkereskedéseinkre emlékeztetett. Rogues „műveit” itt nem ajánlják az érdeklődőknek. Ez az Alger Republicain-nak az FLN lapjának könyvüzlete volt.

Egyik reggel elhatároztam, hogy felkeresem Algír híres negyedét, a Kasbah-t. A város e központja még kihalt volt, aludtak az emberek. A piac környékén a kereskedők azonban már felállították sátraikat, leterítették gyékényeiket az úttestre és kirakták portékáikat. A kitömött kecskefejtől a japán rádióig minden kapható volt itt. A sátrak, a gyékények „szakosítva” vannak. Egymás mellett helyezkednek el a gyümölcsárusok, a hentesek, a halászok, a használtruha kereskedők. A gyümölcsárusok asztalán narancs és banánhegyek várják a vásárlókat. A halárusoknál a legapróbb haltól, kagylótól, a legnagyobbig, minden ehető tengeri lény kapható.

Kasbah. A kereskedő és az áruja

Utcarészlet Algírban

A hentesek az utcán, a vásárlók előtt nyúzzák a birkákat, külön asztalokra szortírozzák a frissen vágott állatok fejét és a belsőségeket. Külön helyezkednek el az ócskavas kereskedők, akiknél használt záradakat, számszámokat, madárkalitkát lehet vásárolni. A keskeny mellékutcában foglalatosságnak a szabók, borbélyok, cipészek, akik az utcán végzik munkájukat. Általában jellemző sajátossága ennek a városnak, hogy minden élet az utcán zajlik le. Mozgó lacikonyhakkal sűrűn lehet találkozni, mert nagyon közkedvelt

az általuk készített sült kolbász, hozzá a friss painkenyér.

Algír „Teleki-terét” elhagyva jut fel az ember az egzotikus Kasbahba. A hegyoldalba épült városrész a szűk, keskeny utcák szövevénye. A rengeteg lépcsőn láttam férfiakat a bisztrókban, a kapuk előtt üldögélni. Asszonyokat fátyolban, és túsarkú cipőben. Láttam mezítlábas gyerekeket mosdatlanul, de hennázott hajjal az utcákon. Megfigyeltem az ötvösök aprólékos, művészi munkáját, akik az utcán készítik a szebbnél szebb vörösréz tállakat, dísztárgyakat. Kitértem Kasbah egyetlen szállító „eszközének”, a teherhordó számárnak útjából. S a szűk utcákon megértettem, miért látni annyi „harcolj a piszok ellen” szövegű, színes, rajzos plakátot a városban.

Természetesen olyan plakátot is láttam, amely az ország életében végbemenő társadalmi változást tükrözte. Egyik ilyen plakát szövege a következő volt: „Az önkéntes munka a szocializmus iskolája.” A másik: „Ifjúság az építés élcsapatában”. Ha már a plakátokról szóltam, akkor azt is el kell mondanom, hogy a városban még sokhelyütt látni a hét évig tartó felszabadító harc maradványait, OAS feliratokat a házak falain. Ezeket a feliratokat az algériai hazafiak két vonallal úgy húzták keresztül, mint a tanítók az iskolában a rosszul elkészített számtanfeladatot.

Algéria egyik nagy problémája a több, mint százezer árva gyerek sorsa. A háború utáni években ezek a gyerekek az utcán csavarogtak, cipőt pucoltak, koldultak, rongyokban jártak. A kormány intézkedésével és az egész társadalom összefogásával, hamarosan fiú- és leányotthonokat létesítettek, ahol elhelyezték az árvákat. Mi is meglátogattunk egy ilyen gyermekotthont, melyet az

OAS egyik volt koncentrációs táborában rendeztek be.

Sorfalat álló fiúk között értünk az otthon főépületéhez, ahol 6–10 éves gyermekek énekkara dallal-műsorral fogadott bennünket. A „karmester” egy nyolcéves kisfiú volt, akit a többivel együtt az utcán szedtek össze és az otthonban fedezték fel a zenei tehetségét.

A műsor befejezése után meleg barátságot kötöttünk a gyerekekkel. Odaadtuk összes jelvényeinket, ceruzáinkat és sokáig emlékezetünkben marad az algériai harcosról, Zahanáról elnevezett otthon és annak lakói.

Az algériai emberek nagyon barátságosak, vendégszeretőek. Az egyik arab ismerősöm meghívott ebédre, amit örömmel elfogadtam, nem sejtve, hogy milyen erőpróbának leszek kitéve. Nemcsak az ételek mennyisége miatt, de amit találtak, ahhoz a mi magyar gyomrunk nem volt hozzászokva. Előételnek hűtret; kagylót szolgáltak fel, majd különböző tengeri állatokból készített levest, amelyben néhány kisebb fekete — úgynevezett — moules kagyló volt. Aztán fűszeres mártásban főtt szépia következett és sorolhatnám még tovább a különleges ételeket. Megvallom, annyi bort fogyasztottam, amennyit még soha életemben. Így is csak nehezen tudtam az ételekkel szemben táplált előítéletemet legyőzni — s a falatokkal lenyelni.

Algériai tartózkodásom egyik legnagyobb élménye az Algériai Demokratikus és Népi Köztársaság elnökével, Ben Bellával való találkozásunk volt. Ez a fiatal, dinamikus államférfi kitűnő szónoki tehetség. A sajtókonferencián résztvevő újságírókat megnyerte őszinte, nyílt, választékos beszédével. Emberségéről, népe és hazája szeretetéről tett hitet, amikor gondterhelten beszélt a gyarmatosítás, a háború utóhatásaként jelentkező problémákról, a többszázezer özvegy helyzetéről, valamint azokról az intézkedésekről, amelyeket megsegítésükre terveznek.

Rövid algériai tartózkodásunk alatt meggyőződtem arról, hogy az, amit Ben Bella Moszkvában a szovjet—algériai barátsági gyűlésen mondott Algéria jövőjéről, terveikről, az mind a megvalósulás útján halad.

Forró napsütésben búcsúztunk Algériától és elindultunk következő állomásunk — Tunisz és Tripolisz felé.

M. G.

TIHANYI
ECHO

AZ EMBERI

Tihany és a hal összetartozó fogalmak. Néhány évtizeddel ezelőtt még úgyszólván mindenki a halászat mesterségét űzte a félszigeten.

Tihany első lakói — akik még csonthegyű szigonnal halásztak — a mai falutól valamivel északabbra, a félsziget keleti partjának legmagasabb tufadombján, az *Óvár*on telepedtek meg — jó náromezer évvel ezelőtt. A szépformájú Óvár a legépebb és a legnagyobb vulkáni kúp Tihanyban, s egyben évezredekken át az emberi történelem egyik legnagyobb díszlete a Dunántúlon. Lapos tetején — az egykori kráterben — szőlők és gyümölcsösök, s a nagy kertséget öt méter magas töltés fogja körül. Háromezer éves, földből hányt sánc övezi az óvári hegytetőt, a Balaton-vidék legépebben megmaradt földvárát. A kráter peremét magasztotta fel földhányásával a vaskor embere, s a hatalmas építmény immár a harmadik évezreddel dacol. A kelták továbbépítették a földvárat. Gerendákból rakott, lakályos házakban élt a megerősített telep népe: földet mívelt vaspapucos faekével, fejlett kerámia ipart űzött és kultúrát teremtett az erős védmű oltalma alatt.

Augustus és Traianus légiói igázták le végül, csaknem kétezer évvel ezelőtt, a dolgos keltákat; a földvár helyére római őrtorony került, kövei ott porladnak valahol, a szőlőtőkék alatt. De a szemközti *Csúcshegy* tetején még föllelhető az egykori római burgus ötszögű alapfala. Megépültek az első *villák* a Balaton mentén, s ekkor vált először nyaralóteleppé a tóvidék. Benépesült az északi part, faragott kőből és égetett téglából rakott, cseréppel fedett, falfestményekkel díszített, forróított levegővel fűtött kis kastélyok települtek a csodálatos kertművészettel parkosított hegyoldalakra. Tihanyt egyszeribe divatbahoza *Galerius* császár, aki 293-ban ide jött nyaralni Rómából, s ezzel az aquincumi patriciusok kedvelt üdülőhelyévé tette a félszigetet.

Míg nem a megszeliidült tájra rázúdult a népvándorlás aradata, s a paradiesomi szépségű üdülőkertből néhány mozaikpadló-töredék, vízvezetéki csődarab, isten-szobor, boroskupa és szőlőfürt faragványokkal díszített kőkoporsó maradt csak. De az óvári sáncokon már épültek a magyar szállások: a régi erőd szolgált tovább mintha mi sem történt volna. Aztán az Óvár déli végében felmagaslott a négy saroktoronyos bazilika, az őstemplom. Alapjait 900 évvel ezelőtt rakatta le I. András, hogy az ő művéből is csak az óromán altemplom élje túl az öldöklő századokat.

A Balaton fölé ugró kerek sziklatetőn szövik a magasba az Árpád-kori alapokon nyugvó, két-tornyú, barokk homlokzatú apátsági templom. „*Alatta mély üregben nyolc százados sír áll, — Hol álmaid alusza András magyar király!*” — Garay János 1847-ben írt verse kalauzol le a kikopott kőlépcsőkön a három hajós altemplom terméskőből vésett dongaboltozata alá. A gomba faragású, román oszlopsorral szegett középső hajó pádimentumában, rózsaszínes sírkő alatt nyugszik Árpád-házi András, immár 900 év óta. Közben ugyan néhány-szor megbolygatta a „hálás utókor”. A *Tudományos Gyűjtemény* levelezője a múlt század elején a sekrestye egyik üveg almáriomában találta két lábszár-csontját. „*melyeken látni, hogy nagy és vaskos ember lehetett!*”. Aztán évtizedeken át az altemplom déli mellékhajójába falazva porladozott a királyi tetem, míg végre idekerült a középhajó tengelyébe, a kőpadozat alá. Csavartszárú kereszt díszíti a XI. századból való egyszerű sírkövet, s a lőrés-ablakokon beszűrődő napfény bronzszínű csillagocskáit.

Kilátás a tihanyi
mólóra

Magyarország legregibb, eredeti formájában megmaradt műemlékének ódon, hűs levegője leng körül.

A felső templom csupa fény és pompa, ezüstözött oltárokkal, duzzadt felhőkön lebegő pufók angyalokkal, *Lotz* Károly, *Székely* Bertalan és *Ébner* Lajos hatalmas mennyezeti freskóival. Az Árpád-kori altemplom fölé épült ez a súlyosan díszes barokk templom, melynek ékes famíves oltárait, szószékét, s a rokokó hatású kórus aranyozott mellvéd-rácsozatát *Stulhoff* Sebestyen laikus barát faragta, egész élete munkájával. Huszonöt évig élt a mester a szerzetesek között, s a hagyomány szerint fiatalon elhunyt jegyesének arcvonásait faragta ki barokk angyal-alakjain.

Kint keresnénk a várat, mely a templom és a monostor köré épült a tatárjárás után, de nyoma sincs már. Kétszáz évig kiállt minden ostromot, az utolsó két évszázad teljesen eltüntette. Pedig micsoda vár volt! Csak a török másfél száz évig vívta hiába. Falait három oldalról meredek lejtők oltalmazták, a félsziget nyaka felől bástyatorony őrizte, s három sorban fapalánk vette körül. Fellegvára az ostromok során megsemmisült régi templom és a vele összeépült monostor volt. Védte a természet, de védtek félelmetes hírű bajvivő kapitányai, s védte vére bőséges hullatásával a hű jobbágyi nép, a ruhátlan, éhes, fizetetlen, de mindhalálg kitartó végvári őrség.

Századokon át pengék csattogását, ostromlóvegek moraját, nyilvesszők suhogását hallgatta a puska-por-raktárrá alakított apátsági templom, jámbor zsolozsma helyett büszke vitézi ének rezzentette falait. Lipót császár törette le végül a kemény bástyákat és az erős falakat, kövei beépültek a mai templom és apátság épületébe, a finom boltívelésű fehér kolostorcellákba. Most soknyelvű nyüzsgő tömeg járja a hajdani cellák sorát, a leggazdagabb balatoni múzeum inimm hatású helviségeit. Száz-

TÖRTÉNELEM

ezzer ember nézi végig évente a táj történetét bemutató kiállítást, és a meghitt hangulatú képtárat, mely azok műveit őrzi, akik a szín nyelvére ültették át a tövidék szépségeit.

A későbarokk szellemében fogant, sziklaoromra települt templom, hagymakupolás kettős tornyával uralkodik az egész félszigeten. „Magasztos egy tájkép — írja Jókai útiképeiben. — A zöld környezetben csak ez a sziklafal kopár, homlokán mint egy régi korona az ódon épület, tövét zöld hullám lovasolja, kövült csigákat, mesés kecskekörmöket hányva ki a partra.” A szomszédos Visszhang-dombon lakott Tihany „riadó leánya”. A tihanyi echó egyedülálló tünemény volt, tizenkét szótagot tisztán visszaadott. Az Óvár lapos fennsíkjának déli éjtőjén, az úgynevezett Visszhang-dombon van a kilátó hely, és innen 625 méterre levő apátsági templom északi fala veri vissza az elkiáltott mondatot. A közbeültetett fák és villák az utóbbi évtizedekben megromlottak ugyan a visszhangot, de azért még mindig sokan keresik fel, hogy szólásra bírják a „szózatot tündért”.

A Visszhang-dombról az Óvár nagy sziklaomlása alatt, lezúduló óriás görgetegek vad tömkelegében vezet az út a remete-barlangokhoz, a Csokonai-öbajtott Erémi szálláshoz. Itt még egyszer megáll a Tihany beszédes köveit vallató múzeum-látogató. A meztelen sziklafalba vájt szerzetes cellákat görögkeleti barátok lakták a XI. században. Az első Árpádokkal házasodó orosz királylányok kíséretében vándoroltak ide a rótszakállú ortodox remeték, és a jól munkálható puha tufába véstek maguknak tápolnát és szerény hajlékot.

Lábunk alatt a mélységben a tenger végtelenségével terül el a finom párázatok mögött remegő zöldbársony víztükör. A móló gyöngéd ívben hajlik a hullámmezőre, ölén fehér hajó leng, mint felröppenő készülő sirály.

Antalffy Gyula

Az apátsági templom

Gyönyörű kilátás a cukrászda teraszáról

A templomban van I. Endre sírja (MTI fotók)

TÁRHÁZA

Nagymarosról — Visegrád látképe

Nagymaros felett (Szerző felvétele)

NAGYMAROSRÓL SZÉP VISEGRÁD

A ritka szépségű Visegrádi-szoros kapujában, szemben éppen Visegráddal fekszik Nagymaros. A 481 méteres Hegyestető enyhe dombokká szelődülve szalad itt a Duna. Ezekre a dombokra és a Dunaparttra támaszkodva virágzik már évszázadok óta a község. Gazdag múltjának élő emlékei a templomának nyolcszögű, gótikus tornya és barokk házai. Jelenében is fejlődő, amit modern vendéglátóipari létesítményei és szaporodó villái is bizonyítanak. Fejlődését a romantikus és nagy hírű Visegrád sem gátolja, mert itt is érvényes a balatoni ember mondása, hogy Somogyból szép Zala, ami itt így hangzik; Nagymarosról szép Visegrád. Nem is szép, csodálatos! Különösen, mikor a kék égen a fellegvár felett kövér, fehér felhők úsznak, és a Duna kék vízében nézegeti magát a Salamon-torony, vagy ha e szép tükörképet a Szentendrei-sziget felől érkező fehér hajók keltette hullámok aprózzák csillogó apró mozaikokra.

Ha a Lorelei-sziklán állunk, melyet a vízpartra építettek Széchenyi javaslatára a jégtorlaszok ellen, messze belátni a Dömösi-szorosba, ahol a folyam élesen kanyarodva simogatja a hullámaival a Szent Mihály-hegy szikláit.

A vasárnap reggelként tömegesen érkező kirándulók frissebbjei még láthatják az országúton el-suhanni az utolsó tehergépkocsit, amely a nagymarosi dombok pirosító kincsét, a híres guruló málnát szállítják a repülőtérré, hogy még aznap megjelenjenek csábító illatukkal és színükkel Európa nagyvárosaiban. Menet közben pedig szemelgethetnek a vitamindús fekete ribizliből, amely gyógyszer-alapanyagként szintén keresett cikk külföldön is. Gyümölcsöseiről, szőlőskertjeiről már Kun László idejéből írásos em-

lékeink vannak. A turisták legtöbbször a Hegyestetőre tart, amely az ország egyik legszebb panorámáját nyújtja. A Templom-völgyön indulnak, ahol alig fél el két házsor szorosan a völgy oldalához tapadva. Lassú emelkedés után a házakat évszázados gesztenyés váltja fel. Már Nagy Lajos király idején kiterjedt szelídgesztenyések voltak ezen a területen.

A csúcson lenyugózó látvány fogadja a szemlélőt. Dél felől alápillantva, a Duna csillogó szalagját látjuk, amint szinte körül fogja a hegy lábát. A Hegyestetővel valamikor összefüggött a Duna túlsó partján álló Prédikálószték, és a folyónak erőszakkal kellett közéjük mai völgyét bevágnia. A szemhatárt a Dobogókő 700 méteres fennsíkja zárja le, míg nyugat felől az Ipolyon túl Csehszlovákiából intenek át a kéklő hegyek. Észak felé zöld rétek és erdők tengere takarja a törökmezői turistaházat, és mögötte a Börzsöny magasodik 900 méteres csúcsaival. Kelet felől pedig a Naszály rejti el irigykedve a Cserhát völgyeit.

Lefelé a Szent Mihály-hegy remete barlangja előtt visz át az út. Élten ebben régen egy vénséges vén remete. Olyan öreg volt már, hogy le sem tudott menni a hegyről. Egy jámbor, betanított csacsi hordta át Dömösről a Dunán az enni- és innivalókat. Vásott fiúk egyszer megles-ték a csacsit, és borszákjából elfogyasztották a remetének szánt étel-met. Helyébe követ raktak, ami a szegény csacsit a Duna fenekére húzta. Az öreg remete pedig barlangjában éhenhalt.

A Nagymaros fölött elterülő ligetes réteken, amelyeken keresztül a törökmezői turistaházhoz visz az út, mindig találkozunk egy-egy birkanyájjal. Romantikus látvány. Erről a helyről szeretett szemlélődni a dunai táj fölött a nagymarosi híres öreg, az afrikai vadászlémenyeiről ismert Kittenberger Kálmán.

Közben lebukik a nap vörös korongja a Visegrádi — andezit — hegység mögött. A csúcsok szinte lángolnak, és ezzel a pompás tűzijátékkal búcsúztatják a fáradt kirándulókat, amíg bepöfög a vonat Zebegény felé.

Balogh Ferenc

SPORTOLÓK

és

SPORTBARÁTOK

könyvesboltja

a

Sport-

könyvesbolt

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág

szakirodalma

nagy választékban!

KISKALAUZ AZOKNAK, AKIK MÉG NEM JÁRTÁK E TÁJAT

Ezt a kegyeleti sétát tulajdonképpen tavasszal kellene megtenni egyszer, pontosan *április 6-án*, mert 1849-ben nagy győzelem napja volt ez: az isaszegi, gödöllői dombok között verte meg *Görgey* serege *Jellásich* seregét, s vonult Buda felszabadítására. De így, napsütötte nyáridőben is kísér bennünket az emlékezés, ha szép lassan felbandukolunk az isaszegi öreg-templom mellől a Kálvária-hegyre. Állva a templom magaslatán, s körülnézve a tájon, veszszük észre, miért húzódhattott ide észrevétlenül az osztrák: a *Cserhát déli lábánál* elszelídülő homokdombok a maguk megannyi mély vízmosságával, szélfúttá, erdőszéles, hezmagas barázdáival szinte gigantikus futóárkok lehetnek, dandárok bújhattak el benne.

A jelenvalóság vidámabb, virágosabb. Ha a térképre tekintünk, északnak Pest felől, a hatvani út mentén, első nagyobb összefüggő erdő az isaszegi. Kisebb erdő-hidak útján végül is a gödöllőivel függ össze, a *Bujka* tetővel, s az *Iharossal*. Isaszeg is, Gödöllő is tőlük távoli erdős háta katalánában ül, s az ember azon csodálkozik, hogy ez a táj közel is lévén Pesthez, olcsón is megközelíthető, tájképileg megnyerő, kilátópontokban sincs hiánya, a menés rajtuk nem megerőltető: természetbarát járatok mégis hogy elkerülnek! Víz nincs benne, az igaz, forrás e dombok között alig csobog, de hisz akad a kulaacsban víz, s az ember előbb-utóbb faluba kerül, akár *Pécelre* is, *Valkóra*, vagy nyugatnak, hosszú lendülettel, a *Bolnoka* hegyen keresztül *Mogyoródra*.

Bájos hegyhullámok, szakszerűen gondozott erdők, sok nyiladék, mély tölgyes árnyékok, elszört fenyőárvok, egy-egy magnak hagyott szentképes vén tölgy, zizegő cser, nagy négyzetben akác. S helyenkint hirdelen szántó, vagy gyümölcsös.

Igen sok a nyiladék, mert ez az erdőség — maradványa egy roppant, összefüggő, középkori erdőrengetegnek — főurak, királyok vadászterülete volt,

AZ ISASZEGI

dombokon

Az isaszegi műemlék öregtemplom
(A szerző felv.)

már a herceggé emelkedett Grassalkovich gróf is úgy vásárolta, perelte össze Mária Terézia idejében régi birtokosoktól, s örökölte később a Sina, e görög bárói jövevény-család, hogy a kiegyezés idején végül koronabirtokká legyen, s Ferenc József telítse kedvét benne, szarvasok, őzek, vaddisznók, vadmacskák vadászásában.

S mert az olvasó e hangulati leírás mellett tárgyilagosan arra is kíváncsi, merre menjen, hogyan kaulazoljuk, ám, megadjuk azt is:

Induljon el az isaszegi állomásról — autóbusz vi-

szibe a faluba — a domb tetején álló műemlék templomig, s először ott nézzen körül. A templom alapja középkori, gótikus. Most renoválják, stílusosan faszindellyel fedik, helyenkint rávakolt barokk díszítőit mentik.

Itt délkeletnek vágjon fel az erdő felé, pontosan, amerre a fenyősáv sötétjét látja. Tíz perc múlva kelleme erdőben sétál, lassúdad emelkedővel, széles gyalogúton. Így ér a honvédek két emlék-obeliszkje mellé; egyszerű MÁV vasutasok állították évtizedekkel ezelőtt. S onnan már meg is nyílik a táj, ellá-

Az isaszegi honvédek egyik emlékműve

tunk a gödöllői dombok felé, s messze a Jászságba. Pestnek azonban a péceli dombok zárják el a kilátást.

S most aztán itt bolyongjunk hosszan. Tüzet ne rakjunk, az erdő nem érdemli meg a gyújtogatást, víz nincs a közelben; az ember rekkenő nyárban még a szomjazó vaddisznót is sajnálja — hol szerez szegény feje visítő malacainak vizet? De csak ez az egyedüli hiányosság, s könnyen leküzdhető: alattunk nagy tanyák teteje piroslík, ott víz adódik eleget.

Kétszázötven-háromszáz méter magas dombságok ezek, Isaszegtől százat emelkedtünk. Kelet felé már a *Tápió* völgyébe ereszkedünk, nyugatnak pedig a *Rákos patak* forrásvidékét látjuk. A *Tápió* vékony ereske, az árnyas fák között bolyongó, annyit megénekelt *Rákos* sem különben.

Egész délelőtt bolyonghatunk az erdőségben, dombhátacon, eltévedni nem lehet, a vasúti fővonal fütytyős zaja idáig hallik.

S aztán merre le?

Tobzódhatunk. Délnyugati irányban, a *Rákos patak* völgyében talán *Pécelre*. Itt a barokk *Rádaykastélyt* tekintsük meg, ma *MÁV-kórház*. Kék buszt is kapunk *Rákoscsabára*. De szebb a nyíregyházi erdőn, hosszú keleti kanyarral aláereszkedni *Valkóra*, s onnan buszon be *Gödöllőre*.

Aki azonban fáradhatatlan, az pontosan északnak, az egész gödöllői mélyedést megkerülve, a *Juharos* 308-as magasára indul kilátást élvezni és a *Bujkától* keresztül ereszkedik le *Máriabesnyőre*.

De erről majd máskor.

Szombathy Viktor

A színészt ismerjük

MOST BEMUTATJUK A TURISTÁT

Misoga László — a turista

Ötven esztendeje már annak, hogy az akkor tizenhét éves **Misoga László** egy életre eljegyezte magát a turisztikával. Mintha csak az elmúlt fél század „turista-krónikása” volna, úgy idézi színes élményeinek sokaságát, merész hegyi kalandok, felejthetetlen túrák emlékét.

1913—14-ben kezdtem el komolyan túrázni — emlékezik Misoga László, a népszerű színművész. — **Lajos Ferenc** —, aki most a Budapesti Természetbarát Szövetségben ügyködik — sítalpon tettük meg az utat Selmezbányától a Magas-Tátraig. Bejártuk Igló, Lőcse, Késmárk környékét, 35—40 kilométert tettünk meg naponként. Akkoriban a sízés még ritkaság számba ment, és bizony előfordult, hogy egyik-másik városban utánunk fordultak az emberek... Szerencsénk volt, hogy sítalpon indultunk útnak. Selmezbányán az Erdészeti és Bányászati Akadémia hallgatóinak nézeteltérése támadt az egyik vasúti tisztviselővel, s ezért a diákok szalonná-

val bekenték egy darabon a sít. A forgalom elakadt, mi viszont vígan csúszkáltunk a sínek mellett...

Természetjáró — multam ötven esztendeje alatt — különös módon — mindig tíz évenként sűrűsödtek az események: 1923—24-ben már kész színész voltam. Először Nagykárolyba szerződtem, de összesen negyvenhat helyen játszottam kisebb-nagyobb társulatokkal Erdélyben. Vonzott, valósággal magával ragadott a táj szépsége minde-

ütt. Gyalogtúrák során ismerkedtem meg Brassó varázslatosan szép környékével, a Pojánával, bejártam a Zsil völgyét, a vad Szurdok-szorost. Izgalmas és féltelmetes élmény volt a mintegy három méter széles úton haladni, amelynek egyik oldalán ott tátong a mélység, másik oldalán pedig égisz sziklák emelkednek.

1933—34-ben a miskolci színháznál voltam szerződésben. Ebből az időből való turista-élményeim, természetesen a Bükkhöz fűződnek. Mindig akadtak partnerek, részben a kollégák, részben a miskolci szervezett turisták között. A szentléleki menedékházat és környékét annyira kedveltük, hogy legalább tízszer kerestük fel kirándulásaink során. Miskolcra Egerbe a hegygerincen szoktunk menni, s a völgyön át tértünk vissza. Várhegyi menedékház, Bánkút, Dédes, Szilvásvárad... Szinte ma is látom magam előtt ezeket a helyeket, érzem a levegő jó illatát, hallok a társaság vidám énekét...

1943—44-ben Borsafüreden filmeztem. Az „Ágrólszakadt urilány”-ban egy turistavezetőt alakítottam. A szerep megformálásában óriási segítséget jelentett számomra, hogy magam is természetjáró voltam. Három hétig folyt a felvételek Borsafüreden. Hol turistaházban, hol

sátrakban laktunk. Egy alkalommal egyedül útnak indultam a Lóhavas felé. A csúcs mutatta az utat, jelzés sehol. Őzeket, sasokat láttam, és bizony megfordult a fejemben, mi lesz, ha vaddisznó bukkan elő, s rám támad. Visszafelé még izgalmasabb volt az út, mert nem láttam a csúcsot, és egyedül tájékozódási képességemre voltam utalva. Estére szerencsésen visszaértem a felvétel színhelyére, de megfogadtam, hogy ilyen túrára egyedül soha többé nem megyek.

1953—54-ben ismét a szakma, a film hozott nekem turistaélményt. Epszönybányán az „Életjel” című filmet forgattuk. Munkánk sok viszontagsággal járt. Bányászfigurákat alakítottunk. Szerep szerint mesterséges esőben kellett mentenünk a bányamélyben szorult társainkat. Egész nap locsoltak bennünket. A kellemetlenséget túrázással ellensúlyoztuk. Filmbeli partnereim — Sinkovits Imre és Basilides Zoltán — ezen a téren is kitűnő partnereknek bizonyultak.

A Tátra, az erdélyi hegyek iránt állandó nosztalgiát érzek. Talán — a tíz évenkénti tradíciónak megfelelően — 1964 meghozza, hogy újra eljuthassak a rég nem látott helyekre. Szeretném, ha sikerülne összeköttetést találnom a régi turistákkal, jó volna ismét együtt járni a hegyeket.

Mint színész, egész életemben csak hasznát láttam a rendszeres túrázásnak. Ez segített megőrizni fizikai rugalmasságomat, nangom tisztaságát, erejét. Ma is úgy érzem, hogy akár egyetlen szabadban töltött nap is testileg-lelkiileg felfrissít, kicserél. A természettel való intenzív, rendszeres kapcsolat megtisztítja a gondolkodást, gazdagítja az érzélemlát. Másá, jobba tesz. Jobb emberré és jobb művésszé.

Polgár Judit

Borsafüreden, Vízvári Mariskával

Találkozunk

AZ 50 ÉVES „Béketúrán”

Az MTS OT, Magyar Természetbarát Szövetség megbízásából a IV. kerületi Természetbarát Szövetség szeptember 12—13-án rendezi a csóványosi „Béketúrát”, amint azt az alábbi kiírásban részletesen olvashatjuk.

Az MTSZ felhívja a szakosztály- és túravezetőket, hogy szeptemberi túraprogramjukba iktassák be a „Béketúrát” is, kifejezésre juttatva ezzel is a természetbarátok nagy táborának békevágyát, de használják fel mozgalmunk szervezésére is. A túra igen jó alkalomnak kínálkozik a vidékiek és budapestiek koraőszi találkozására.

A találkozó kiírása

1. A találkozó célja: Az első világháború kitörése napján, 1914. július 27-én a Csóványoson tartott turaról történő megemlékezés, amikor a természetbarátok a béke mellett tüntettek. Azóta minden 10. évben ünnepélyes túra indult Csóványosra, s az idei túrának az 50 éves jubileum megünneplése a célja.

2. A találkozó ideje és helye: 1964. szeptember 12—13., Csóványos. Az ünnepi megemlékezésre 13-án, vasárnap 12.30-kor kerül sor.

3. A találkozó rendezője: A MTS OT, Magyar Természetbarát Szövetség megbízásából a Budapest IV. kerületi Természetbarát Szövetség.

4. A találkozó résztvevői: a béke ügyéért harcolni kész minden természetbarát.

5. Költségek: A rendezés költségeit a Magyar Természetbarát Szövetség fizeti. A résztvevők saját költségeiket maguk fizetik.

6. Egyéb tudnivalók: Szeptember 12-én éjszakára a találkozó résztvevői számára rendelkezésre áll a nagyhideghegyi és kis-inóci turistaház, valamint a FORTE Taxi-réti és az Újpesti Spartacus szénpatáki turistaháza. Szállásigények 1964. aug. 10-ig bejelentendők a MTSZ-hez. (Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.)

Kalapnak szép lenne ez a gomba, de megenni? Előbb jó lesz megvizsgáltatni (Tórosi felv.)

ÉLETVESZÉLY!

Előzzük meg a gombamérgezéseket!

... Gyilkol a galóca. Országyban 24-én gyilkos galócát fogyasztottak. A mérgezetek közül többen már túl vannak a veszélyen, de négy gyermek és öt felnőtt állapotja válságos...

Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete, a Mezőgazdasági és Erdészeti Dolgozók Szakszervezete és az Országos Erdészeti Egyesületi Mikológiai Szakosztálya ankétot tartott. Az ankétot a Magyar Természetbarát Szövetség képviselője is jelen volt.

A gombamérgezések megelőzéséért folytatott munkában fontos szerep jut a szervezett természetbarátoknak is: figyelmeztessék a gyakorlatlan, tapasztalatlan kirándulókat a mérges gombák veszélyére. Hívják fel a figyelmüket arra, hogy a gyűjtött gombákat mutassák be a gombavizsgáló állomások valamelyikén (Moszkva tér, Margit-híd, HÉV állomás, Központi Vásárcsarnok). Figyelmeztessék őket, hogy ne mintát mutassanak be, ne egy-két darabot csupán, hanem mindig a teljes mennyiséget. Hogy a vizsgálat mennyire fontos, azt igazolják eredményei: 1962. évben pl. a Moszkva téri ellenőrző állomáson megvizsgált kb. 1200 kg gombából csak 300 kg bizonyult jónak! 1963-ban a csarnoki ellenőrzés 236 kg rosszulletet vagy mérgezést okozó gombát talált az ellenőrzés során; köztük 19 kg gyilkos galócát és 2 kg susulykát! 1961—63. években összesen 1479 kg gombát vont ki a hivatalos ellenőrzés a forgalomból. Ezekhez a számokhoz nem kell magyarázatot. Megdöbbentően mutatják a gombaszedők ismerethiányát és felelőtlenységét, egyben a vizsgálat szükségességét is.

A szervezett természetjárók akkor tudnak ebben a munkában segíteni, ha minél többen alaposan megismerkednek a gombákkal. Vegyenek részt minél gyakrabban a Gombászati Szakkör előadásain és kirándulásain. Ezeket rendszeresen közli a Budapesti Műsor-kalauz. Kívánatos továbbá, hogy minél többen végezzenek el a gombaszakos tanfolyamokat. Ez annál is inkább szükséges, mert szeretnénk idővel elérni, hogy a Társadalmi Erdei Szolgálat járőreiben legyen szakképzett gombász is, aki helyben tanácsot, útmutatást tud adni a kirándulóknak. A tanfolyamra a Gombaszakoktatási Bizottságnál (II., Keleti Károly u. 24.) kell jelentkezni.

P. M.

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

CSEHSZLOVÁK CAMPINGEZŐK KALANDJA A BALATONON

A Csehszlovákia és hazánk között létrejött egyezmény folytán csehszlovák vendégek tömegei érkeztek a Balatonhoz. Amerre csak járunk a tó partján, mindenütt ott láthatók a szép színes sátrak, amelyekben vendégeink élvezik a nyár örömeit. Az egyes nagyobb csehszlovák intézmények már hónapokkal ezelőtt biztosították a táborhelyeket, és azokat jól felszerelték.

Az első tábor Badacsony-örs területén létesült, az árnyas nyárfákkal borított területen, közvetlen a tó közelében, a nemrégiben felfedezett savanyúvízforrás mellett. A jeszniki rézbánya üzem dolgozói nyaralnak ott. A bánya mérnökei már hónapokkal ezelőtt megtervezték, a bányüzem pedig elkészítette könnyű alumínium és műanyag alkatrészekből a berendezési tárgyakat.

Kéthetenként váltják egymást a csoportok, melyek most ismerkednek a Balatonnal. Az első csoport kissé kellemetlen körülmények között ismerkedett meg a tóval. Az egyik vendég vízibiciklivel kihajtott a nyílt vízre, s a hirtelen támadt szélvihar besodorta a nádasba. Hárman mentek segítségére csónakon, de

nem értettek a csónak kezeléséhez és felborultak a nagy szélben. A csónak szélébe kapaszkodó emberek segélykiáltására újabb három ember ment menteni egy másik csónakon, de azt is felborította a szél. A badacsonyi rendőrsre ment telefonjelentés után a vízi rendőrség 10 perc alatt kimentette a szorult helyzetben levő csehszlovák vendégeket, akik megismerték a Balaton „másik” oldalát is. A következő napokon már felügyelet mellett folyt a fürdőzés, okulva a történeteken és senkit nem engedtek mélyebben a tó vizére.

A 6000 tagot számláló pozsonyi építőmunkások szakszervezetének 1500 tagja részére az Akarattyán most elkészült táborot bérelték ki és 200-as turnusokban élvezik a Balatont. Külön autóbussz járat indul naponta a táborból Pozsonyba és naponta 30 ember megy haza és érkezik Pozsonyból a Balaton mellé.

Ez a nyári táborozás is alkalmas arra, hogy barátaink megismerjék hazánk tájait, népét és hozzájáruljon a baráti kapcsolat elmélyítéséhez.

(Zákonyi Ferenc)

S

portra, campingre,
minden időszakban

CORVIN kötőtpulóvert!

Saját kötőüzem,
egyedi minták.

Legnagyobb áruház

CORVIN

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK!

Kilátót
avattak

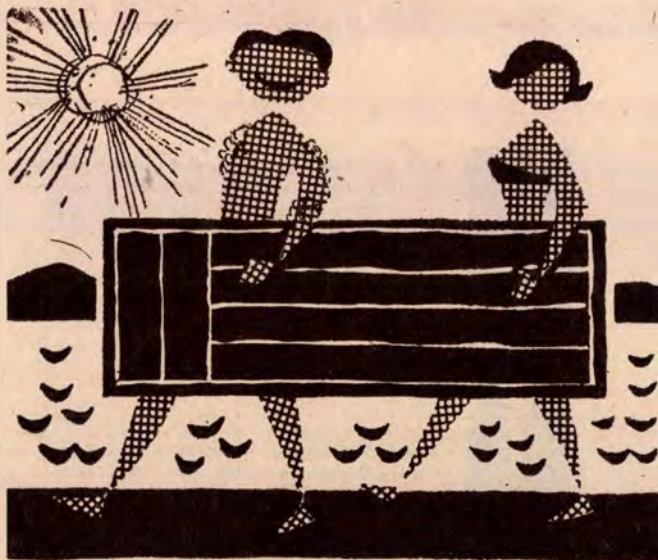
A MAGAS- HEGYEN

A Közalkalmazottak Természetbarát Egyesületének az átszervezés előtti kezdeményezése volt a Sátoraljaújhely melletti Magas-hegyen építendő kilátó. Meg is indult a nehéz munka, s most, közel három év után, június 21-én ünnepélyes keretek közt átadták a kilátót rendeltetésének.

Népes ünneplő közönség és az építők jelenlétében, a városi tanács elnökhelyettese mondott avató beszédet, majd Thuróczy Lajos, az MTSZ elnöksége nevében leleplezte a kilátó elhelyezett és a szocia-

lista építést megőrkítő emléktáblát.

Az avatás alkalmából rendezett versenyek díjainak kiosztása után (amelyet a DVTK, Tiszszederkény, a Miskolci Vasutas és miskolci Zalka Máté Technikum csapatai nyertek) az ünneplők felmentek a kilátó emeleteire, hogy gyönyörködjenek a Zempléni-hegység szépségeiben. Akik nem sajnálják a fáradságot és felkaptaknak a Magas-hegy 509 méteres csúcsára, s onnan a kilátórában gyönyörködhetnek.

**camping-sport- és
strandcikkek
bérelhetők**

a BELKER
KÖLCSÖNZÖNÉL
a balatoni üdülőhelyeken

A Kötenger Kővágóörsnél

A TERMÉSZET
KÜLÖNÖS
ALKOTÁSA

A KÖTENGER

Az országos kék-túra vonalán érdemes kis kitérőt tennünk, hogy Mindszentkálán előtt — a balra kiágazó dűlőúton — a Hajagos és a Sátormahegy közötti völgyben, az út körül szerte-szétszórt sziklatuskókban gyönyörködünk.

Ez a híres „kötenger” egy része, mely a Kishegyestű kúpjától Kővágóörsön át — kevés megszakítással — Salföldig húzódik.

A Káli-medencében levő kötömböket valamikor malomkő faragásra hordták. Ma üveggyártásunkban játszik fontos szerepet.

A víz, a fagy, a szél munkájának páratlanul gazdag iskolapéldája minden egyes sziklatömb. A felület lepatlant darabjai, az egyre szélesedő és mind mélyebb és mélyebbre hatoló repedések a természet erőinek összefogó munkájáról beszélnek.

A feltevések szerint a Pannóniai tenger — az északi szél nyomására a Fülöphegy, a Tepécshegy, a Kisörsei hegy lábánál hatalmas homoktúrúzt épített ki. A homok a feltörő melegforrások, esetleg ez ideig még ismeretlen vegyi folyamatok következtében összesűrűsödött, összecementálódott, finom szemcséjű homokkővé alakult. Az északi szél hatalmas erővel fújta ki a pannóniai homokot, kiszabadítva az abba beagyazott, óriási, kemény kvarchomokkőkonkréciókat. Így az északi szél munkája hozta létre, tette láthatóvá ezt a különleges „kötengert”.

A szélhordta homok tovább csiszolta, alakította a szabadon vált kőtuskókat. Sokszor egészen bizarr formákat alakított ki azokon.

Az eredeti helyzetükből kibillent kőtuskók, most rendezetlen össze-visszaságban alkotják e tájnak legnagyobb látványosságát, legnagyobb kincsét, a felkeresésre valóban érdemes „kötengert”.

(Csiki László)

A természet jól ki-preparálta ezt a kőtuskót (Csiki felv.)

NÉMET CSERETÚRÁZÓINK

a Bükkről, a paprikáscsirkéről és a lipicai ménesről

Hús német vendégünk magyaros ebédre várva ült az Eötvös utcai Vasas székház éttermének asztalainál. Amolyan búcsú féle ebéd volt. Borsóleves, bácskai rostélyos került a terítékre és a Dessau—Halle környéki csereturistáskodásban részt vett asszonyok, férfiak a sokszáz kilométeres gyalogtúrák utáni étvággal fogyasztották el — zokszó nélkül — a „csípős” falatokat.

Walter Felgenträger, a csoport vezetője annak a deszai cementipari vállalatnak főkönyvelője, amelyik részt vett a DCM építésében, így azután különös érdeklődéssel ismerkedett a magyar tájakkal, elsősorban a Bükkal.

— Életem egyik legnagyobb turista élménye volt a Bükk — mondja és a beszélgetés folyamán alig-alig sikerült másfelé terelni mondanivalóit.

— Ilyen óriási, összefüggő erdőterület, a természetnek ilyen gazdag pompája, még a változatos tájakban bővelkedő Németországban is ritkaság. A Bükk, mint hegység, turisztikailag nem támaszt megerőltető feladatokat, mégis a legyalogolt mintegy másfélszáz kilométer felejthetetlen látványokkal gazdagította emlékeinket. Találkoztunk például olyan orchidea-mezőkkel, amelyekből nálunk alig-alig akad, s az ilyen terület Németországban védettséget kapott. Az volt a benyomásunk, mintha rezervátumban jártunk volna, ember nélküli ősvadonban, a flóra és fauna eme csodálatos együttesében.

Szilvásvárad környékén felfedeztük pl. a világhírű lipicai ménest, kicsapva a szabad természetbe. Meglepődtünk, hogy a lovak milyen barátságosan közelednek hozzánk, szinte viszonzva kedveskedésünket.

És újra és újra a Bükk...

— Elkaptunk néhány zivatart is. Igen, igen mi kaptuk el kedvünkre a bükki táj félelmetesen szép színjátékát a Tarkó tetején. Zúgott, zengett a mindaddig néma erdő, mely a maga háborítatlan nagyságában feszült neki az elemek tombolásának. A monszunos, szinte tró-

A búcsúebéd, amit éppen úgy nem felejtnek el, mint a szép magyar tájakat

pusi zivatar ellen nem védett semmi, a felszereléshez tartozó esőkabát se, s amint a turista természet dik-tálja: szinte jókedvvel élveztük azt, hogy nem kell vi-gyázni a lépésekre. Mindenfelé az ömlő eső vízárada-tával találkozunk. Két óráig tartó zivataros kalandban volt részünk.

— Mit mond a német turista az ellátásról?

— Remek szervezés a csereturistáskodás. Amerre csak jártunk, bőséges ellátásban volt részünk és a gymrok hamarosan, és hősiesen hozzászoktak a pörköltnek, a rán-tott máj és a paprikásan készített főzelékek élvezeté-hez.

— És hát mégis, a Bükkön kívül melyik élményüket említhetik meg?

Walter Felgenträger felesége már járt Magyarorszá-gon, hasonlóképpen Heinz Pape és felesége is. Az ő ki-vánságuk szerint keresték fel útjuk során a fürdőket, az egri strandtól a Gellértig, ami elérhető volt. Utimarsall-juk, Sajber István, a szövetség cseretúra vezetője el-mondta, hogy a vendégek elragadtatása őszinte volt, valósággal lenyűgözte őket a magyar tájak nyári pom-pája.

N. I.

TURISTÁK!

ÉRDEMES az

ERKEL CUKRÁSZDÁT

FELKERESNI!

VIII., Rákóczi út 49.

finom

reggeli kávé, tejes kaláccsal,
habos uzsonnakávé kuglóffal,
fagyaltkülönlegességek,
80 féle cukrászsütemény!

Figyelmes kiszolgálás!

Különterem!

KÖNYVESPOLC

IBN BATTUTA ZARANDOKUTJA ÉS VÁNDORLÁSAI, A XIV. századbéli arab utleirő ebben a művében Marokktól Ki-naig tett vándorlásait írja meg. Ez a szá-mos európai nyelvre lefordított könyv po-litikal, földrajzi, történelmi és néprajzi anyagot tartalmaz. Olyan klasszikus ol-vasmány, forrásértékű munka, amelyet a szóbanforgó ország mai kutatói nem nél-külözhetnek.

BEDŐ ISTVÁN: KALÓZOK A BALATO-NON. A fordulatossá cselekményű kisregény központjában egy izgalmas nyomozás áll. A történet a nyári Balaton vízisportot űző fiatalságával ismerteti meg az olvasót.

A MAGYAR SPORT ÉVKÖNYVE. Az immár hagyományos évkönyv az 1963. évi hazai és nemzetközi sportesemények ered-ményanyagát, értékelését és az olimpiái esztendő programját tartalmazza.

CAMPING MAGYARORSZÁGON címen megjelent dr. Szaueç Richard kalauza, amelyben a magyarországi campingekről ad tájékoztatást.

IV. KÉPES REJTVÉNYVERSENYÜNK

IV. számú rejtvényversenyünk más tagyságra viszi pályázóinkat. Feltehetően könnyen kitalálják, melyik ez a táj. Kérjük, hogy a megfejtéseket augusztus 15-ig feltétlenül küldjék be szerkesztőségünk címére: Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.

Megismételjük, hogy havonta értékeljük a megfejtéseket, és havonta kiosztjuk a díjakat.

- I. díj: 500 Ft**
II. díj: 300 Ft
III. díj: 200 Ft

A hat hónapig tartó verseny össz-pontjai alapján pedig külön jutalmat adunk a legjobbaknak. Eszedig:

- I. helyezett: 1000 Ft**
II. helyezett: 700 Ft
III. helyezett: 500 Ft
IV. helyezett: 300 Ft
V. helyezett: 200 Ft és 3 pályázó

100 Ft-os jutalomban részesül,

A júliusi rejtvényverseny helyes megfejtése: 1. A Fekete hegyen Szentbékália fölött, és a nagy balatonj irórol, Eötvös Károlyról neveztek el. 2. Szigliget község szélén, az egykori Réhely község templomának romja, ma Avasi romnak nevezik. 3. Veszprémben a püspöki palota, Fellner Jakab alkotása. 4. A tihanyi motel. Az első motel, amelyet magyar mérnökök terveztek és magyar munkások építettek. 5. Badacsonytomaj község közepén, és arról nevezetes, hogy Európa egyetlen teljesen bazaltból épült temploma. 6. Balatonfüreden a hajógyár közelében, kitűnő szénsavas vizet adó forrás. Berzsenyi Dánielről neveztek el. 7. Nagyvázsonyi községben, 20 km-re a Balatontól, az 1820-as években épült. Előtte zajlanak le a nagyvázsonyi lovasjátékok. 8. Tihanyban a Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Kutató Intézete. 9. Kővágóórs határában, a Pálköve domb aljában a Rákóczi Ferencről elnevezett kitűnő savanyúvizet adó forrás. 10. A Rezi vár oldalában található a Melegforrás nevű barlang, amely az Öshévíz első feltérési helye volt.

A legtöbb pontot szerezték:

Boda Ferenc (Szolnok), Bencsik Ferencné (Abony), Bús Ilona (Jászberény), Csikány Ernőné (Szolnok), Csongor Hermin (Budapest), Deményi Ilona (Szandaszőlős), Eszes Franciska (Jászkarajenő), Fürdős Rozália (Jászberény), Gácsér Anna (Budapest), Gyuráki Ferencné (Nógrádverőce), Halmos Géza (Budapest), Hamza Margareta (Debrecen), Herczeg Ferencné (Budapest), Horti Kálmánné (Jászberény), Horváth Sándor (Budapest), Horváth Zsuzsa (Budapest), Joanovits Mária (Páty), Kántor Borbála (Budapest), Makai István (Abony), Piros Endre (Budapest), Piros Endréné (Budapest), Dr. Róna György (Budapest), Szabó Béla (Jászberény), Szász Gáborné (Szolnok), Vékony Klára (Budapest).

Kérjük pályázóinkat, közöljék velünk, hogy sorsolás, vagy vetélkedés útján kívánják-e a jutalmak elosztását.

Az I. és II. számú rejtvény megfejtői között július 24-én a díjakat kiosztottuk.

KÉT „KÉPTELEN” KÉRDÉS:

9. kérdés: E táj egyik községében Vénusz szobrot találtak. Hol találták, a szobor milyen korból származik?

10. kérdés: Hol létesített a táj idegenforgalmi hivatala nemzetközi campinget?

1. kép: Melyik tó partján állnak ezek a házak és milyen hegyvonulat látható mögötte?

2. kép: Melyik hegységben vannak ezek a kövek és miről nevezetesek?

3. kép: Hol áll ez a kútágas és mit kell tudni arról, ami mögötte van?

4. kép: Milyen szobor ez, hol áll?

5. kép: Hol van ez a kút és mi a neve?

6. kép: Hol van ez a hangverseny és a hely miről nevezetes?

7. kép: Milyen célt szolgál ez az épület és hol van?

8. kép: Nevezze meg a romkert helyét és írja meg, miről nevezetes?

ARATÁS UTÁN

A nyári forróság eltűnőben, de ha süt a nap, még nagyon meleg van, megizzad a sétáló, még inkább a mezei munkások. A fák lombozata szürke, belepte a cséplés pora. A faluvégeken katonás rendben állnak már a kazlak, de még a mezőkön is találhatók gabonakeresztek. Most vagyunk a behordás legközepében és a cséplés elején.

Sok helyen már a falak tövében pattanásig tömött zsákok állnak. Telve van most minden; a kamrák, a padlások, pajták és a faluvégeken a szövetezeti raktárházak szemmel és kertekben a fák gyümölcsökkel, bár a kajszi-barack rég elért és nyári alma is csak mutatóba akad. De annál több az őszi körte, dió és körül a határban a learatott mezőkön túl, venyigemilliók érlelik gyümölcsüket és telítik ízekkel, illatokkal, tüzekkel.

Egy bizonyos, hogy aratás után valamiféle ünnepélyesség van a faluban.

En, ha visszagonólok egykori gyermekkoromra, az új kenyérre, meg a korán érő csemegeszőlőre és a dinnyékre emlékszem, né meg a kamrában sorakozott, aranycsillanató mézesüvegekre, amelyek telve voltak frissen pergetett tarlóvirág-mézekkel.

Valószínűleg így lesznek majd idős korukban a mostani gyermekek is, kíváncsi a falusiak. Gondolnak majd édesanyjukra, a gyermekkori tájra, gyümölcsök édes ízére.

A hegyek és halmok közül asztalsímaságú vidékre, kis faluba érünk, lakói összesen, ha háromszáz főt kitesznek. Délután, alkonyatba hajló időben érkezünk és itt is cséplőgépek bűgása hallatszik. Kévékkel megrakott szekerek fordulnak be az udvarra, ahonnan zsákokkal dugig rakott szekerek jönnek ki az utcára.

A nap most van letűnőben. A mezősegen szerteszéjjel álldogáló kis facsoportok megszűrik a napfényt, a piros szín széjjel ömlik a tájon. Csöndbe burkolódik a tájék és a falu.

A távoli hegyek, s az ápolat mezők, gondozott kertek, venyigék, sárga tarlók, kazlak, búzakeresztek, pedig beleburkolóznak az esti homályba és csöndességbe.

Túráról megyünk hazafelé...

Borsi Darázs József

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

TAVASSZAL-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

A

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

A Budapesti Természetbarát Klub júliusi műsorán érdekes program szerepelt. Csepel-szigeti barangolásról tartott többek közt előadást Szombathy Viktor, Görögországot ismertette diavetítéssel Fenyvesy Ervin. Az északborsodi karszt barlangjairól Hazslinszky Tamás előadását hallottuk, de több érdekes előadás is hozzájárult, hogy a Természetbarát Klub látogatóinak száma állandóan növekedjen.

A veszprémi Közgazdasági Technikum természetjáró diákjai Dr. Borsi Lőrinc vezetésével a Balatonhoz közel fekvő Zádor-vár romjainak kitisztítását végezték el június 10. folyamán. A XIV. században épült lovagvár falai körül kitisztították a felburjánzott épületet, a belsejét is kitisztították, az egyes helyiségeket is rendbehozták. A várhoz vezető utakat járható állapotba helyezték.

Kulcsos turistaház építését kezdte meg a soproni városi szövetség a Kecsképaták völgyére meredéken ereszkedő Olomárok forrásánál. A forrást a múlt években az Erdészeti Technikum foglalta, padokkal látta el, három irányból útjelzés vezet oda.

A MÉLYÉPTERV SK természetbarát szakosztálya július 18-19-én vízi tábortáborozást rendezett a Velencei-tónál. Ugyancsak júliusban szigetkerülést rendeztek a Dunán. A rendezőség programterve elég vonzó, hogy a MÉLYÉPTERV vízi szakosztályának tagsága gyarapodjék. Augusztusban a szakosztály Kecskemét-Bugacra rendez vonatos kirándulást.

A balatoni kúphegyek közül Hegyesd vára a legkisebb, egyben a legmeredekett. Tetején vár állott, amelyet 1562-ben leromboltak. A felvezető utat nagy fáradtsággal kitisztították, lépcsőkkel, korlátokkal látta el a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalának útjelző brigádja. A tisztítás nyomán számos olyan falrészlet került elő, amely az eddigi alaprajzokban nem szerepelt.

Az útjelzések Balf vá-Boz-Széchenyi Mauzóleum-Hársfasor-Nagycenk-MÁV pu. továbbá Boz vá-Boz-Turistaszállás között már elkészültek. A jelzés mentén szép kilátás nyílik a Fertő-tóra és az osztrák hegyekre. Brennberg irányába is bővül a hálózat, Gőrbahalom-Rammelárok vasúti nyomvonala-Havasbérc-Kovácsárok útvonalán.

A Pest megyei Természetbarát Szövetség Technikai Bizottsága a megye területének nagyrészen elvégezte az útjelzést. Különös figyelemmel volt a bizottság, hogy a népszerű helyeket pontos útjelzésekkel lássa el, tekintettel a műemlékek látogatására.

A tapolcai Tavas-barlang világiatási munkái folyamatosan haladnak. Október végéig elkészül a nagyméretű munka. Júniusban 4 vízalatti reflektort helyeztek el a legmélyebb pontokon, amelyek szép fénybe

borítják a barlangi tó vizét. A barlang látogatottsága az idén messze felülmúlja az előző évet.

Forrásfoglalás. A soproni Erdészeti Technikum a Brenner-völgyi Úttörő forrást foglalta Úttörő és Kisdobos néven, valamint a közvetlen közelében levő iszapos ún. Manninger forrás vizét is díszes kerettel építette ki. Az Erdészeti Technikum a nyolcadik forrás kiépítésével gyarapítja a vidéket.

A Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalat SK természetjáró szakosztálya példamutatóan rendezte külföldi túráját. Külön füzetet adott ki „Nyolc nap cseh-szláv földön” cím alatt, amelyben a július 12—19-ig tartó túra szinte minden óráját pontosan beosztva határozza meg. A programon túl „Emberek, tájak, alkotások” cím alatt a látványokról, tájakról is ad előzetes ismeretést a hasznos füzet.

Az Országos Műemléki Felügyelőség sümegi építésvezető-sége júliusban megkezdte a balatonfüredi régi temetőben álló középkori templomrom feltárását. Az egykori Fűred falu Szent Mihály tiszteletére állított templom csúcsos romjai bizonyítják a látogatott vonzónak majd a feltárás és konzerválás után. A balatonfüredi középkori templom restaurálása után már csak a Kállai medence templomromjainak megvédése marad hátra.

Erdői szolgálat címén 40 soronj természetjáró kapcsolódott be az erdőgazdálkodás védelmébe, kik 2—3 fős őrsi szolgálattal segítik az erdő védelmét, tisztaságát, csendjét, rendjét. A szolgálat tagjait igazolvánnyal és karszalaggal is ellátták.

Az Újpesti Spartacus természetjáró szakosztálya augusztus 20-tól szeptember 2-ig turnusonként táborozást rendez a szomszédj Gallyas tölgyös területén.

Hibaigazítás: Előző számunkban „Az alsóhegy mélyének titkai” című cikkünk alcímében tévesen írtuk, hogy: „A Bükk hatalmas barlangrendszer rejteget.” Helyes szöveg: „Az északborsodi karsztrvidék...”

REMEK NYÁRI
VACSORÁZÓ!

A
**BORHARAPÓ
HALVENDÉGLŐ**

(VIII., Bláthy Ottó u.
13—15.)

Esténként Szalai Misi
nótaszerző és cigány-
zenekara muzsikál

A simontornyai börtgyárban már több éves múltja van a természetjárásnak. A gyár dolgozói időnként felkerekednek és egy-egy országjáró túra alkalmával ismerkednek hazánk legszebb tájaival, több napos túrákat is szerveznek, így legutóbb a sümegi várba vezettek túrát.

A **BTSZ** rendezésében véget ért a sziklamászó tanfolyam, amelynek vizsgáján a résztvevők jó felkészültségükről tettek tanúbizonyságot. A Vörös Csillag Traktorgyár turisztikai közlül került ki nagy többségben a sziklamászó növendékek, akik a Vaskapun, az Oszoly falain, a Fekete sziklák „sárga falán” tanulták meg a sziklamászás fortélyait, Tát-ral Ruppert, Bodoky Antal, Horváth Klára, Lubi Béla, a magyar sziklamászók legjobbjait adták át tapasztalataikat a Vörös Csillag hegymászóknak, akik a jövőben bizonyára sok szép hegymászó túrával gazdagítják a magyar hegymászók sikereit.

A Nógrád megyei Idegenforgalmi Hivatal 3 db 19 méter magas vastornyot vásárolt. Egyik a Karacson, másik a Pászto feletti Tepke hegyen kerül felállításra, a harmadik torony felépítési helyét még véglegesen nem jelölték ki, de valószínűleg a Salgótarján feletti Meszes-tetőn helyezik el. A torony felépítését a megyei Természetbarát Szövetség tag-sága társadalmi munkával segíti.

A **XIX. kerületi Szövetség** természetjáró tanfolyamát Tahiban rendezték, a Vörös Csillag Traktorgyár hétvégi üdülőjében. A vizsgán számat kellett adni az időmérő állomások, a tájolósi gyakorlatok, közet- és növénymeghatározások ismeretéből. A nehézségi terepviznyok ellenére 16-an teljesítették sikerrel a feladatokat.

A királdi Bányász természetjáró szakosztálya a Bótai Bükk-tónél még 1962-ben felavatott Béke forrásnál minden év augusztus 20-án emlékünnepelet rendez. A forrás környéke táborozásra igen alkalmas. Ez évben a diósgyőri úttörők táboroznak ott és reméljük, hogy sok magyar turista veri fel a romantikus környezetben sátraikat.

A Vörös Meteor SE természetjáró szakosztálya augusztus 15—16-án Karcagon a Berekfűdében Nagykúnsági táborozást rendez, amelyre az ország minden részéből sok Vörös Meteoros megy táborozásra. De vendégturistákat is szívesen látnak.

Az országos kék Dobogókő-Sikáros közötti szakaszán az útjelzés építkezés miatt megvál-

A **XVI. kerületi Természetbarát Szövetség** által rendezett ifjúsági túrávezetői tanfolyamon 14 ifi kapta meg a tanfolyam elvégzése után a túrávezetői igazolványt. A kerület három középiskolájából vettek részt lányok és fiúk a tanfolyamon, amelyen gyakorlati túrákon is bizonyíthatták, hogy alkalmasak a túrávezetésre.

tozott. De az ország egyéb részein is vannak kéktúrázókat érintő újabb változások. A nyugati Bükkben, a Békó déli oldalán új műút készült, ezért Telekes és Békónyak között járhatatlanná vált a két út, sőt a két kereszt is. Az új út kijelölése folyamatban van. A Jósavatólól keletre fekvő, nemrég feltárt bódvaszllasi Vörös Meteor Cseppkőbarlangot is bekapcsolják az országos kék útvonalába, a régi útvonal megváltoztatásával.

A Győr-Sopron megyei Természetbarát Szövetség túrávezetői tanfolyamán 12 nő és 13 férfi vett részt. A befejező vizsgákat a Bakony-hegységben tartották.

A Pénzügyminisztérium SC természetbarát szakosztálya augusztusra igen változatos programot állított össze. Szombathely, Kőszeg környékére vezetnek túrát a Gerece után, majd a Pilit, a Bakonyt, a Kőhegyet és a Bükköt keresik fel. A túrákra vendégeket is szívesen magukkal visznek.

A **BTSZ** klastrompusztai találkozóján osztották ki a VIII. kerületiek eredményesen vizsgázó túrávezetői részére a jelvényeket. A térkép-olvasási tanfolyammal egybekötött alapfokú és ifjúsági túrávezetői tanfolyamot még a múlt év novemberében kezdték meg és ez évben fejezték be. A legjobb eredményt Szekeres Mária és Kalocsai Vilmos érték el.

Különös emlékmű. Denia spanyol város lakosai elhatározták, hogy emlékművet emelnek a szerintük eszményi éghajlatuknak. Az emlékmű gigantikus hőmérvével díszített monolit kőtömb lesz. A sziklába feliratot vésnak, amely Denia kellemes, száraz, enyhe és állandó éghajlatát dicséri.

Pilis-saba mellett az országos kéktúra útvonalát a Vadaskert közelében lezárták. A természetbarát szervek kérésére az

erdészet most úgy gondoskodott a kéktúra útvonalának megnyitására, hogy a kerítéshez létrát építtetett.

Örvedetesen megnőtt a budapesti természetbarát szakosztályokban a tanulási kedv — állapította meg legutóbbi ülésén a Budapesti Természetbarát Szövetség elnöksége. Az átszervezés óta először történt meg, hogy mind a húsz fővárosi kerületi szövetség rendezett valamilyen tanfolyamot. Egyedül húsz térkép-olvasó tanfolyamon 458 fővárosi turista képezte tovább magát. Az V. és VI. kerületben két-két térkép-olvasó tanfolyam megrendezésére is sor került. A tanfolyamok vezetésére 18 oktatót képeztek ki. Ifjúsági túrávezetői tanfolyamot 4 kerületben rendeztek: az I., a II., a XIII. és a XVI. kerületben. Az összes tanfolyamon 765-en vizsgáztak sikeresen. Ez a szám ez idő szerinti budapesti oktatási csúcseredmény.

A Magyar Természetbarát Szövetség Barlang Bizottsága a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal karöltve az idei barlangnapot június 20—21-én rendezte meg a Mecsek északi lábánál fekvő Abaligetén. Közel 100 fős hallgatóság előtt a kutatócsoportok képviselői számoltak be a múlt évi barlangnap óta elért eredményeiről, majd a Természetbarát Szövetség képviselője jutalomkönyveket adott át a munkában kitűnt kutatóknak. A résztvevők kiállítás keretében tekintették meg a MKBT 1964. évi fotopályázatára beérkezett színvonalas fényképanyagot. A résztvevők részére a Mecsek legszebb barlangjaiba vezettek túrákat.

A **IV. ker. Természetbarát Szövetség** rendezésében befejeződött a 4 hónapig tartó alapfokú túrávezetői tanfolyam, amelyen 32-en vettek részt a kerületi szakosztályból.

Címdalunk: Lussa Vince felvéte'le

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztésért felel a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetésért ára egész évre 32.— Ft, félévre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kivitelkedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviseletét.

64.5408 Egyetemj Nyomda, Budapest

NÉHÁNY SORBAN:

A SZENTGYÖRGY- HEGYI TURISTA- HÁZRÓL

Ez az oszlopos, tornácós ház a Balatonfelvidék egyik legszebb pontján, — öt kilométerre a tótól — a csodálatos, bazaltzsákos Szentgyörgyhegy oldalában fekszik. A háztól pompás a kilátás a sümegi várra, Csobáncra, a Hegyesdre és Tátika környékére.

Aki szereti a romantikát, ide jöj-
jön. A környék, a ház nagyon alkal-
mas a pihenésre. A turistaház — mely
szakavatott kezekben van — mint-
egy harminc turistának nyújt ké-
nyelmes éjszakai szállást. A nyári hó-
napokban sátrakkal is bővítik a fé-
rőhelyeket.

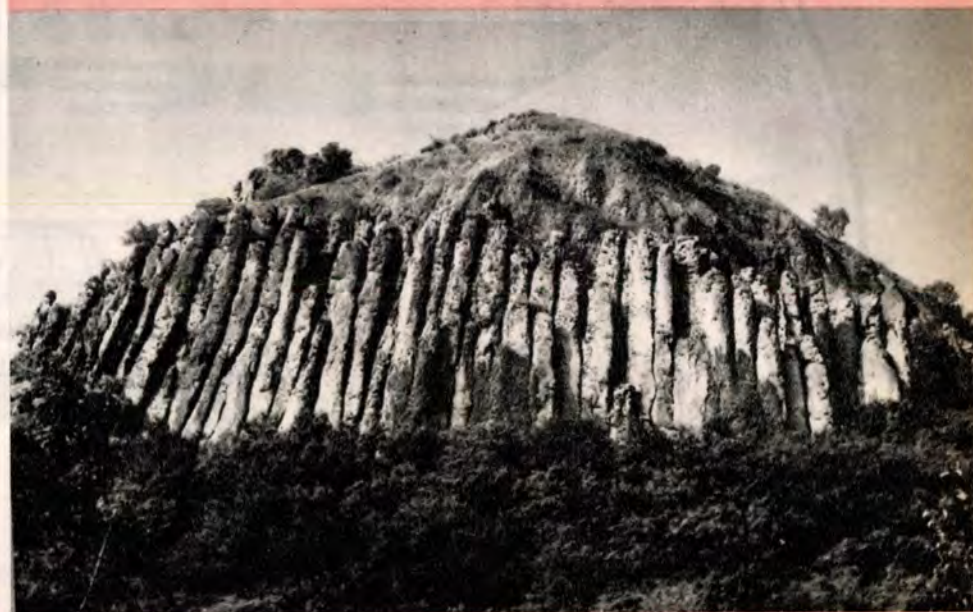
A házból kellemes séta visz a Ba-
latonhoz. A kényelmesebbeknek
ajánljuk a Nemesgulács—Kisapáti
vasút állomástól a zöld jelzést kö-
vető utat, melyen a Balaton egy óra
alatt elérhető. Az úton gondozott sző-
lők, régi présházak között élvezhet-
jük a vidék és a kilátás sok szépsé-
gét. De másfelé is kellemes sétákat
tehetünk a turistaháztól.

A ház tornácával szemben, közvet-
len közelben merednek magasba a vi-
lághírű „kőzsákok”, mint valami óri-
ási orgona egymás mellett sorakozó
gigantikus sípjai. Ezek alatt átlépünk
egy árkon, majd a bazaltfal törése
által alkotott kis nyergen át, füves
lejtő után a hegytető széles fennsík-
jára érünk, s az északi szélén elérjük
a 416 méteres legmagasabb pontot.

A tetőről csodálatos panorámát él-
vezhetünk. Látjuk a Balaton hatal-
mas tükkrét, Szigligetet, Badacsonyt,
Tapolca városát és a Zsidi-nyereg
mögött felbukkanó Sümeg, Tátika és
Rezivár környékét. (X)

A szentgyörgyhegyi turistaház

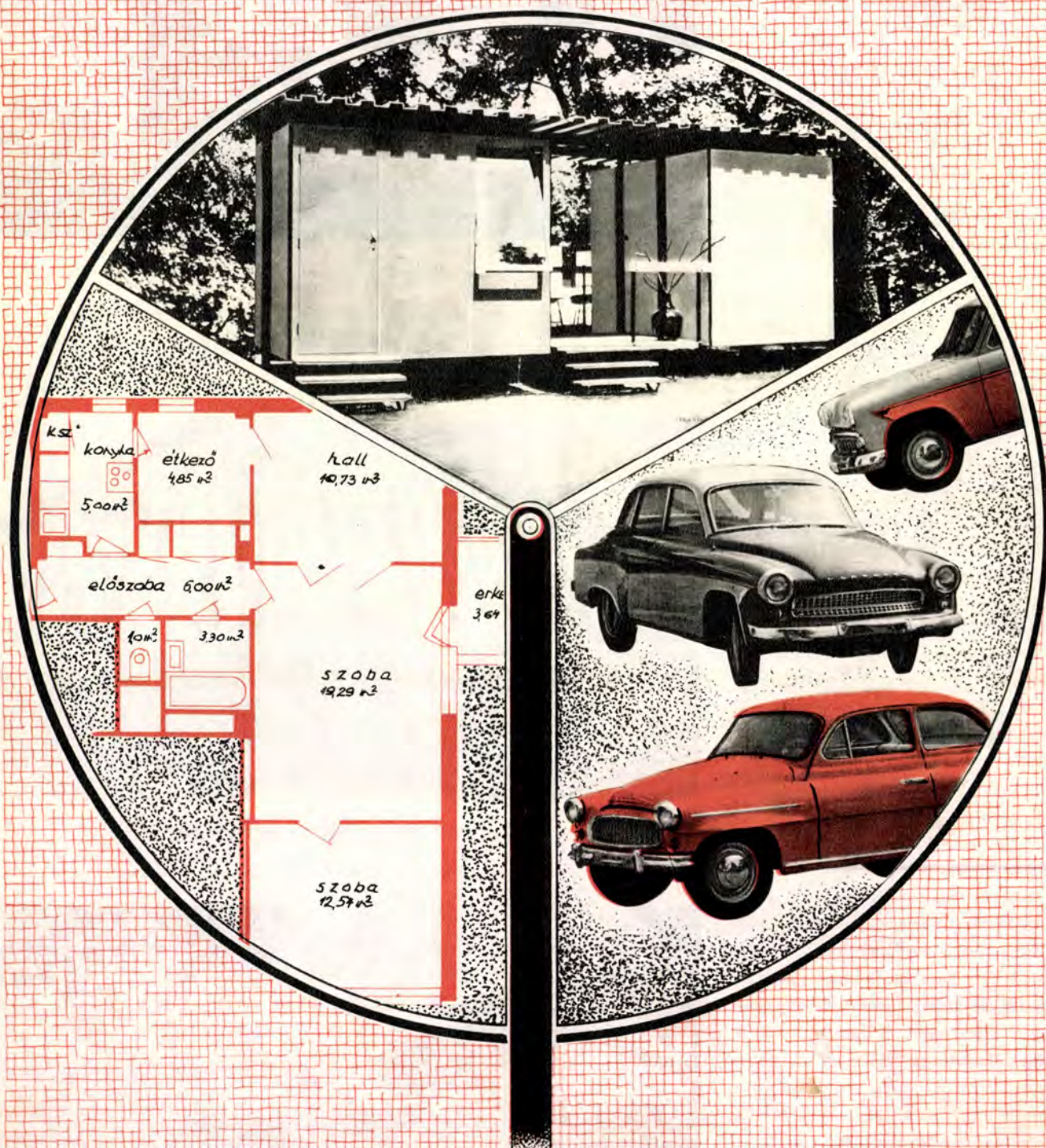

A természet különös alkotása: a bazaltorgonák

Akár a Badacsonyról nézzük, akár a Badacsonyra látunk, csodálatos ez a táj

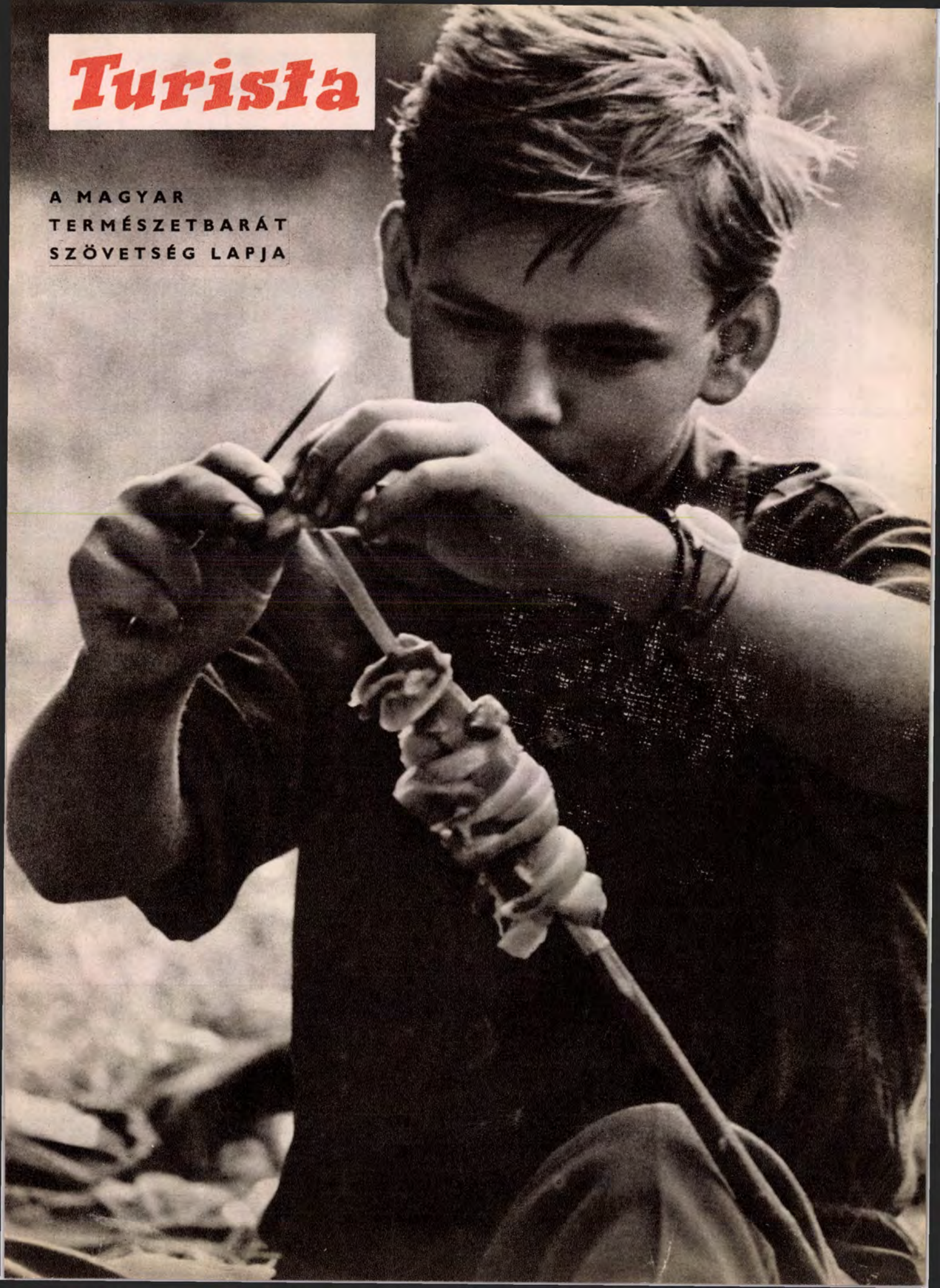
EZEKET IS NYERHETI

AZ OLIMPIAI TÁRGYSORSJÁTÉKON

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

NÉHÁNY SORBAN
BEMUTATJUK:

A PÁLVÖLGYI TURISTAHÁZAT

A Pálvölgyi turistaház

Cseppkőképződmények a
Pálvölgyi-barlangban

Hány tízezer év kellett a
cseppkőképződmények ki-
alakulásához?

A fővárosiak, de a vidéki turisták, sőt ma már mind több külföldi is jól ismeri a Pálvölgyi turistaházat a Hármashatárhegyen, és a turistaháznál levő európai hírnévű Pálvölgyi-cseppkőbarlangot.

A ház, amelyben több nyelvet beszélő, kítűnő szakember áll a vendégek rendelkezésére, nagyon népszerű. Ezrével keresik fel a Hármashatárhegy kirándulói, az autós és csoportos turisták.

A nyári időben különösen alkalmas a ház a csoportok fogadására, mert a téli épületben, valamint a nyári faházakban és sátrakban, mintegy 200 személynek tudnak kellemes szállást biztosítani. Az utóbbi időben korszerűsítették a telepet, hideg, meleg zuhanyzó áll a vendégek rendelkezésére és a higiénia terén is sokat javult a helyzet.

A Hármashatárhegy szép vidéke, a gondozott utak, sétányok és az árnyas erdők szinte csalogajták a sokezer kirándulót. No, és a Pálvölgyi-cseppkőbarlang, ami messze országokban híres már, ugyancsak vonzza a látogatókat. A természet alkotta csodálatos képződményekben órák hosszat gyönyörködnek a vendégek. És különösen most, hogy a világítást rendbehozzák, nagy idegenforgalmi fejlődés előtt áll ez az érdemtelenül elhanyagolt barlang.

A házból igen szép kirándulásokat lehet tenni jelzett utakon a Hármashatárhegyre, a Csúcshegyre és érdemes az Árpád kilátóhoz is ellátogatni, ahonnan Budapest egész panorámáját láthatjuk.

A ház nemcsak a táj szépsége és a jó ellátás miatt népszerű, hanem azért is, mert könnyűszerrel megközelíthető. Az újlaki tempomtól 20 perces séta fel a házhoz, de a sűrű autóbusszjárat is kényelmessé teszi a kirándulást. A házban eszpresszó várja a vendégeket és az olcsó ételek is hozzájárulnak a Pálvölgyi turistaház mind nagyobb vendégforgalmához. (X)

Így TÚRAVEZETŐK nyilatkoznak

Attila: pályafutásom két pofonnal kezdődött

Judit: nagy boldogság önálló túrát vezetni

Pali: a túrázást és a művelődést össze kell hangolni.

A tizenhét esztendő *Párkányi Attila* a vendéglátó ipari technikum III. éves hallgatója, már komoly „természetjáró móltra” tekint vissza.

Többek között vele is beszélgetünk elményeiről, terveiről, túráiról.

— Ötéves koromban túráztam először — mondotta. — Édesapámmal kettesben megmásztuk a Csóványost. Mivel sokat rosszkodtam, apu lekent két pofont. Ezzel a drámai eseménnyel kezdődött az én turista-pályafutásom...

— Tizenegy éves koromban már az Áldás utcai általános iskola természetbarát szakosztályának voltam a tagja. Iskolánk megkapta a Ferenc-hegyi-barlangot gondozásra. Több napos munkatúrákat szerveztünk. Mi láttuk el a barlangot útjelzésekkel, tisztítottuk a járatokat. Nagyon jó munka volt. Már ekkor megszerettem a hegyek nyugalma, a jó erdei levegőt. Később — tizenhárom éves voltam akkor — beiratkoztam a Művelődésügyi Minisztérium természetbarát szakosztályába, ahol sokat tanultam a felnőttektől. Láttam, hogyan vezetnek le komoly túrákat, s én is kedvet kaptam a túravezetéshez. Szerveztem egy csoportot gyerekekből és „félillegálisan” elvittem őket a Guggerhegyre... Jelenleg a Tervhivatal szakosztályába tartozom. Nagy segítség számunkra, hogy a Hivatal külön autóbust biztosít nekünk, s így 15–20 forintért eljutunk a Zempléni-hegyekbe, vagy máshova is.

Követendő példa ez olyan üzemek részére, ahol van ugyan autóbusz, mégsem bocsátják a természetjárók rendelkezésére.

Széchy Judit két éve szabadult fel a Finommechanikai Vállalatnál, s azóta is ott dolgozik műszeresként. A fiatal lány már önálló túravezető. Vajon hogyan jutott el ideig?

— Amikor a Vállalathoz kerültem — emlékezik — egyik szakoktatóm túravezető volt. Velünk, gyerekekkel, gyakran beszélgetett a természetjárás szépségeiről, és meghívott bennünket egy-egy kirándulásra. Amikor felszabadultam, abba a műhelybe kerültem, ahol Halász Miklós, a szakosztály vezetője dolgozott. Az ő lelkesedése rám is átragadt. Két év múlva már úgy éreztem, magam is szívesen vezetnék túrákat. Tavaly decemberben megragadtam a kedvező alkalmat, és elvégeztem az ifjúsági túravezető tanfolyamot. Azóta már három önállóan vezetett túra van mögöttem: két tatali és egy mátrai. Nem is hiszi, hogy milyen boldog érzés önállóan túrát vezetni...

Grabner Györgyöt kerestük, a Műszaki Egyetem IV. éves hallgatóját, a „Budai Spartacus” Természetbarát Egyesületének ifjúsági csoportvezetőjét. Helyette öccsét, *Pált* találtuk ott. II. éves orvos és KISZ-csoportvezető az egyetemen.

— Gyuri a Balaton mellett nyaral, de mindig együtt túrázunk, nyugodtan beszélhetek az ő nevében is — mondja Pali. — Csoportunkat 1960-ban alakítottuk meg. Ma tizenhat állandó tagunk van, akikre számítani lehet. Nekünk az az elvünk, hogy az életet minél több szempontból meg kell ismerni, meg kell látni az összefüggéseket a világ jelenségei között. A természetet sem egyoldalúan szemléljük. Orvosnak készülök, tisztában vagyok azzal, hogy a természetjárásnak milyen óriási jelentősége van az egészség védelme szempontjából. De a természet ennél sokkal többet jelent az embernek. A csúcson látható várromok a magyar múlt, a történelem levegőjét őrzik meg szá-

Judit (a jelzőtábla alatt) bükkli túrát vezet

A *Grabner* fiúk kirándulásán

Párkányi Attila, a vöröskői túrán (jobb szélén)

munkra. A fúvel bélelt, meleg-zöld völgyek, vagy a zúzmarás, tar ágak a hófödte csúcson esztétikai élményt nyújtanak a természetjáróknak. Az évszakok váltakozása az elmúlás és az újjászületés képzetét kelti fel az emberben. A mi csoportunk ezt a komplex-élményt úgy aknázza ki, hogy a természetben szerzett tapasztalatokat itthon megbeszéljük, sőt előadásokat is rendezünk egy-egy élménycsoport kapcsán. Az előadók is tagjaink közül kerülnek ki, de meghívjuk az idősebbeket is. Előadást tartottunk pl. Vivaldi: Négy évszak című kompozíciójáról, összekapcsolva a természetjárás élményeivel és a Vivaldi-műből készült kisfilm megtekintésével is. Amikor a jáki templomot láttuk, művészettörténeti előadást rendeztünk stb.

Gyuri, a bátyám, nagyon komoly fiú, s a csoport bizalmából lett a vezető. Az ő nevében is kijelenthetem, hogy a túrázás és a művelődés egybekapcsolása igen jó módszer és biztosan beválna más ifjúsági csoportoknál is.

Úgy véljük, ezekhez a nyilatkozatokhoz nem kell hozzáfűznünk semmit. Jó, hogy vannak és sokan vannak ilyen fiatalok. De még sokkal többen lesznek az ilyen példák nyomán.

Polgár Judit

IX. TOUR INTERNATIONAL DANUBIEN

Nagy sikere volt a Nemzetközi Dunatúrának

Július 26-án délután sötét felhők borultak Budapestre. Esztergom felé haladva kezdtük megérteni a meteorológiai szolgálat jól ismert szövegét: „helyenként záporosó zivatar”. Tíz kilométerig csontszáraz beton, azután araszos vízfolyam az országúton, majd ismét aszfaltlágyító hőség és újfent fénylő tócsák. De Kis-oroszában süt a Nap. Fénye szétömlik a füves parton virító kék, sárga, zöld sátrakon. Szinte percek alatt nyújtózik a tábor. Kora délután még csak a parti fűzeshoz tapadt néhány sátor, mire négyet kondul a csöpp falu harangja már girbe-gurba pázsitos utcákon keletkeznek; másfél holdnyi térségen veri szállását a IX. Nemzetközi Dunatúra, több mint félezres serege.

A vendégfogadó rendezők nem erőltetik, hogy a tábor mértani előírások szerint alakuljon. Talán éppen ez a spontánnak és szabálytalannak tetsző fészekrakás áll közelebb a valósághoz: ahogyan a Duna is szeszélyesen ásta országokon át kanyargó medrét, ugyanígy húzódnak egymáson át a csehszlovák, jugoszláv, lengyel, magyar, német és osztrák sátorutcák. Katonás merevség és nemzetek szerinti elkülönülés helyett hangulatos, meghitt keveredés. S e szemet, lelket nyugtató „formabontás” ugyancsak demonstratív.

Vízen, parton, partmenti városokban kísérik a túrát. Ellesett pillanatokot jegyzünk fel életéből, s az olvasóra bizzuk, hogy képet formáljon a keresetlen, színes mozaikokból.

Mennyit eszik egy vizeitúrázó?

Ezúttal mellőzhetjük a statisztikai felmérés bonyolult előkészületeit és az összegezéshez sincs szükség kibernetikai eszközökre. Oda kell ülni az egyik sátor elé, s percek alatt kitűnik, mennyi az egy főre jutó kalória-fogyasztás a partraszállás napján.

Dombrai József, a Ganz-MÁVAG lakatososa két karéj zsíros kenyér között sorolja a kvótát:

— Tehát egy vizeitúrázó egy nap alatt elfogyaszt egy kg kenyeret, 15 dkg zsírt, fél kg húskonzervet, 1 liter tejet, minimum 4 db tojást, 2 liter vizet és üdítőitalt, s mindezek tetejébe annyi gyümölcsöt, amitől lehetőleg nem sülyed el a hajója.

Egy a félezer közül

Hans Grotenthaler minden évben izgatottan várja a júliust. Most jubilál: negyven esztendeje, hogy vízre tolta spórolt pénzén vásárolt csónakját és azóta, ha jön a nyár, csak így húzzák a brunnerstadti szomszédok: — No Hans! Lapátolunk?

— Hadd mondják — szól nevetve. Irigyek az én szomszédaim. Elkényelmeskedtek. Csak Frankfurtig, meg a sörös krigliig látnak. Én már huszadjára vagyok Magyarországon, többnyire vonattal utaztam, de — és erre büszke vagyok — 1960-tól mindig kajakkal.

Grotenthaler bácsi reméljük még hosszú éveikig részt vesz a túrán

Szépségkirálynő választás? Nem. Lengyel lányok a Duna-túrán

Szabad kérdezmem, hány éves Hans bácsi?

Megmondom én fiam pontosan, októberben leszek 77.

Félreérthető kívánság

Röviden Bundinak hívják a győri evezősök az izmos, fáradhatatlan leányt. Most a túrán is nekilendült kajakjával, s egyszerre azon vette észre magát, hogy megszökött a mezőnytől. A közösségi szellemből állandóan jelesen vizsgáló turista ezúttal sem szenvedhette a magányt. Tölcsért formálva tenyeréből végigharsogta a Dunán: — Vince! Vencee!

A hívott fél csónakja alig látszott, de hangja idáig ért. — Mi az Bundi, mit akarsz?

Bundi tele torokkal „telefonál”: — gyere Vince álljunk össze!

— Megyek Bundi, de lassíts, ha ennyire kívánsz.

Faje-Paje

Hiába keresem a szótárban, seholy sem találok a magyar megfelelőjét. Végre rátalálok a magyarul is jól

beszélő Ninkov Dusan, noviszádi egyetemistára és tőle kérdelem: — mondj barátom, mit jelent ez a két szó, paje-paje. Annyit hallok a jugoszláv kajakosoktól és csödöt mondott a kézisztáram.

— Á! Paje-paje — néz rám huncut tekintettel Dusan — az nem jelent semmit, csak úgy mondjuk és akkor nevetünk. Próbáld ki te is.

Mondom kétszer, mondom tízszer, de semmi hatás. Úgy látszik, csak meghatározott közösségben és meghatározott élmények áramkörében vibrálnak a nevetőizmok. Hiába. Linztől — Kladovoig kell csónakázni ahhoz, hogy paje-paje módra nevesen az ember.

Gulliver Esztergom alatt

Ha élne Jonathan Swift, elámulna azon, hogy mik történnek halála után kétszázötvenkilenc évvel. Tény, hogy a csehszlovák—magyar vízihátáron váratlanul megjelent egy Gulliver-szerű „óriás” és vontatókötélre fogva a tömérdek kis hajót, bevonatatta egy csöndes öbölbe. Pár kilométert potyázott ilyenformán félezer

evezős. Amikor köszönetet mondtak jóttevőjüknek, az udvariasan így mutatkozott be: üdvözljük Önöket a magyar határország nevében.

Mit tesz az orvos, ha nincs betege?

Szép csendben evez csinos menyasszonya társaságában és végre istenigazában átadja magát a sportnak, a turisztikának. Dr. Rác Oldrich, prágai orvos. Így kamatoztatja Budapestig hivatásának uborkaszegzonját. S ahogy a TID résztvevőinek pompás kondíciójából következtetni lehet, dr. Oldrich háborítatlan nyugalma Kladvóig biztosítva van.

Félgangok egy osztrák sátorból

— Könnyű a magyaroknak nagyvonalú és szép fogadtatást rendezni. Rendelkezésükre áll a tanács, az állam. Hallottad Ingrid? Herr Székely telefonált és lett világítás, víz meg minden, ami kell. Egyáltalán mikor értik meg Bécsben, hogy egyetlen ilyen szegényesen fogadni külföldi barátainkat? Pedig kitennénk mi is magunkért, de mond meg Ingrid hogyan és kivel?

Amikor a konkurrencia megjelenik

A kisoroszi szövetkezet főkönyvelője július 29-én délelőtt depressziós hangulatban latolgatta az esélyeket. — Mi lesz akkor, ha nem válnak be Gál tanácsstítkár jóslatai és nyakamon marad a rengeteg áru? TID? Szép, de mi lesz akkor, ha kiszállítom a dinnyét, a barackot és az egész túra úgy, ahogy van fütyül az én prémiumomra. Idevánszorognak Pozsonyból, csak támolyogni lesz erejük, de nem esznek, nem vásárolnak egy deka árut sem. E megrázó belső monológ teljesen lesújtotta főkönyvelői lelkületét.

Délután 3 óra: az ideiglenesen felállított elárúsítóhely ideiglenes vezetője. S. O. S. jeleket ad le: kérek

Magyar földön

konzervet, tojást, dinnyét és barackot, meg ami csak van...

3 óra 10 perc: — várjuk ki a végét. — mosolyog bölcsen a főkönyvelő.

3 óra 15 perc: kerékpáros futár jó lihegve: „főkönyvelő kartárs konkurrencia a piacon, a helybeli aszszonyok kosárszám árulják a gyümölcsöt a turistáknak.”

3 óra 15 perc, 1 másodperc: a főkönyvelő megpörgeti a telefon kurbilit: „Riadó, kéttonnás helyett háromtonnás induljon! Azonnal! Nem értik, süketek maguk ott a raktárban...?”

Elképzelés és valóság

Az elképzelés szerint július 30-án délután 4 óráig kellett volna megérkezni Kisorosziból a Rómaira a kajak-kenu seregnek. A riporter annyi év tapasztalatai alapján így kalkulált: — Ha négyre tervezték, félőre érkeznek, hatra sátozt vernek, tehát fél hat előtt nem érdemes kimenni a Rómaira. Egyről azonban megfeledkezett: csak a vérbeli túrázó tudja, hogy Budapest közel-

sege még a Duna sodrását is meggyorsítja. Széttárt karral fogadták a telepfelügyelők a póruljárt riportert: — üres a fészek uram, már két órája kirepült a városba az egész TID. Íme a tanulság: vízen gyorsabban szárnyal a fantázia mint szárazon.

És végül

Dr. Pompery Béla, a IX. TID Szervezőbizottságának elnöke és Unger István az elnökhelyettes két doszsiét tanulmányoz. Az egyik az ideitúra zárójelentése, a másik a jövő-

Egy kis „harapás”

Valódi szerb rizses lecsó lesz...

évi TID tervezete. Az ősszel Pozsonyban tanácskoznak az utóbbiról a Duna-menti országok képviselői. Még korai lenne részleteket ismertetni, de az már bizonyos: Európa legnagyobb és legjelentősebb vízi eseménye lesz az 1965. évi X. Tour International Danubien.

Hangulatos pesti este után a túra tovább vonult, le a Dunán. Erről a szakaszról a következő számunkban adunk hírt.

Kádár László

„KÜLÖNÖS HÁZASSÁG...”

Két ifjú természetbarát: Zimmermann Erzsébet és Cselötei István 1964. július 24-én házasságot kötött a Harz-hegységben levő Wernigerode-ban.

Megkértük Erzsikét, mesélje el a „különös házasság” történetét és körülményeit.

— Áprilisban jegyeztük el egymást, és szeretnénk volna mielőbb összeházasodni — mondja a fiatalasszony. — A rokonság azonban bizonyos formáságokhoz ragaszkodott. Mi úgy éreztük, az érzések őszintesége a fontos, nem a külsőségek. Elhatároztuk, hogy minden ceremónia nélkül kötünk házasságot. Eppen a július 20-tól augusztus 5-ig tartó szövetségi cseretúrára készülődtünk. Ez kedvező alkalomnak ígérkezett. Jól előre megszereztük az Igazságügyi Minisztérium engedélyét és minden hivatalos papírt a külföldi házasságkötéshez. Nagyon sokat köszönhetünk kedves túrávezetőnknek: *Petters Hermann* sporttársnak, aki közvetített köztünk és az NDK hatóságok között. Wernigerode tanácsházának dísztermében, a magyar és a német himnusz hangjai után, a város polgármestere adott össze bennünket. Aztán lakodalmi ebéd következett az Ifjúsági Szállóban, ahol a pártszervezet, a postások szakszervezete, amely a szállót patronálja, a Freie Deutsche Jugend, az ottani KISZ, a polgármester, az anyakönyvvezető, a szálló személyzete és az óvodások énekkara virággal és ajándékokkal halmozott el bennünket. Este vacsora után — a helybeliek részvételével — nagy táncmulatságot rendeztek. Így hát mégis csak volt „ceremónia”, amelynek őszinte, emberi tartalmat a két nép, s a két nép ifjúsága között szövődő barátság adott — mondja befejezésül a fiatal — Cselötei Istvánné.

Utólag beigazolódtott tehát a régi közmondás: „A szerelem mindent legyőz.” S a szerelem győzelmét ez esetben — a természetjárás segítette elő. — t

Jubileumi „Békétúra” a Csóványosra

1914. július 17-én újpesti természetbarátok jártak a Csóványoson, Döbbenetesen villan fel az emlékezés a háború megpróbáltatásaira. A sok szenvedést és a háborúban hősi halált halt mártírokat nem feledhetjük el, és természetbaráti munkánk során áldoznunk kell emlékülknek, hiszen a mi munkánk is demonstráció az imperializmus, az emberi elnyomás ellen, kiállás az emberi szabadságjogok mellett. Harc kivívott eredményeink védelmében, amelynek alapja az osztályhűség, s mi természetbarátok e cél érdekében mindig példával akarunk előljárni.

Amikor az újpesti természetbarátok 1914 júliusában a Börzsönyben, a Csóványos csúcsán jártak, ott értesültek a szomorú hírről: kitért az első világháború. A Csóványos csúcsán megfogadták, — mintegy tiltakozásul — hogy minden 10 évben békétúrát rendeznek, s első túrájuk mindjárt békéltetéssé alakult át.

Az újpestiek megtartották fogadalmukat és 10 évente megrendezték békétúrájukat, 1944-et kivéve, amikor rajtuk kívülálló, ismert okokból ez az évűzted forduló túrája elmaradt. 1946-ban, az első békétúra vezetője, Németh Ferenc pótlólag levezette az elmaradt túrát.

És most, szeptember 13-án Németh Ferenc immár a harmadik generációt vezeti a Csóványos csúcsára, amelyre hívjuk és várjuk a magyar természetbarátok népes táborát, hogy együtt hirdessük: békét a világnak!

Kovács Lajos

A békétúra kiírását előző számunkban közöltük. Ezúton is kérjük a szakosztályok vezetőit, hogy mindent kövessenek el a békétúra sikere érdekében. A szervezést úgy intézzék, hogy a csoportok szeptember 13-án, legkésőbb fél tizenkettőre a Csóványos csúcsán legyenek.

TAPASZTALATCSERÉRE AJÁNLJUK

a villamosenergia ipari találkozózt

A villamosenergia ipari dolgozók július 24–26-án Szegezen természetbarát találkozót rendeztek. S ezt a találkozót példának állíthatjuk nemcsak a természetbarát szervezetek, hanem más iparági dolgozók elé. Az ország különböző részéből 650-en vettek részt ezen a kitűnően megrendezett találkozón, ahol az iparág sok vezetője is megjelent, élükön a Magyar Villamos Művek vezérigazgatójával.

Miért sikerült ez a találkozó ilyen jól? Azért, mert volt néhány lelkes ember, akik kitűnő szervezői érzékkel és hozzáértéssel tudtak mozgósítani. Azért, mert az iparág vezetői a legmesszebbmenő támogatás mellett komoly anyagi áldozattal is hozzájárultak a találkozóhoz és nem utolsósorban azért, mert az MTS Csongrád megyei Tanácsa Természetbarát Szövetsége valóban sportszerű segítségnyújtással segítette a találkozót sikerrel.

A program igen gazdag volt. A város nevezetességéinek megtekintésén kívül tiszai hajókirándulás, túra a Tisza-Maros torkolatához, a fűvészkert látogatása megfelelő szakvezetővel és természetesen a szegedi Szabadtéri Játékok előadásainak szervezett megtekintése is programon szerepelt.

A jól megrendezett tájékoztatói verseny is hozzájárult a találkozó sikeréhez. A másodosztályú, bontott távú versenyen több mint 30, egyenként hat főnyi csapat indult. A versenyt egyébként a nyíregyházi Titász csapata nyerte.

Iparági viszonylatban a villamosenergia ipari találkozójára minden eddigi hasonló találkozót felül múlt. A villamosenergia ipariak találkozóját tapasztalatcsereére ajánljuk más iparági és természetbarát szerveknek is.

Erdőtűzoltási bemutató a Hűvösvölgyi Nagyréten

A Budapesti Természetbarát Szövetség a Gödöllői Állami Erdőgazdaság budapesti erdészetével karöltve, október 4-én 10 órakor a Hűvösvölgyi Nagyréten erdőtűzoltási gyakorlatot rendez a Társadalmi Erdei Szolgálat tagjai számára.

A bemutató újabb jelentős állomása az erdészet és a természetbarátok eredményes együttműködésének, valamint a Társadalmi Erdei Szolgálat továbbfejlesztésének és hatásköre kiterjesztésének. Ez alkalommal kerül sor ugyanis az új igazolványok és a jelvények kiosztására, melyek feljogosítják a szolgálat tagjait, hogy az erdővédelem érdekében széleskörű tevékenységet folytathassanak.

A szolgálat ellátása terén eddig legjobban kitűnt kerületi szövetségek és csoportok jutalmazására ugyancsak ekkor kerül sor.

A tűzoltási bemutatón minden érdeklődőt szívesen lát a rendezőség.

Kecskeméti kislány lett az első

AZ IFJÚSÁGI TÚRAVEZETŐK TÁBORÁBAN

Keskeny sínen robot a kisvasút Királyrétre, a Börzsöny szíve felé. Mikor útja véget ér, a látogató szép erdei úton kíséri a kis patakat, mind elhagyottabb mezők, erdők felé.

Rozoga kis híd után, hegyek koszorúzta völgyben, egy nagy tisztáson színes, tarka sátorerdőből hangfoslányokat hallunk, majd hamarosan látjuk is a sátrak 200 főnyi lakóját, amint az erdő különböző pontján előbukkannak, mint valami rejtett indián törzs.

A területi természetbarát szövetségek egyenként 8 fiatalt és egy vezetőt küldtek az ifjúsági gyakorlati vezető továbbképző táborba. Ide látogattunk el a 10 napos program harmadik napján, amikor az ügyességi versenyek voltak.

Szorgalmasan dolgozik a televízió is, hiszen érdekes képeket továbbíthat a tábor életéből.

A csoportok újabb és újabb akadály elé kerülnek. Magasban elhelyezett gerendán kellett átegyensúlyozni a túloldalra, hogy odébb kötélen felmászva egyik fáról a másikra haladjanak át — persze függeszkedve. A pontszerzésben a lányok sem hagyják magukat.

A következő állomásnál „életfát” faragnak, életük egyik eseményét faragják botra. Nemcsak a késnek, a fantáziának is nagy tere van. Mellette rovásírással írnak pár szót, de már mennek is tovább, hogy *egy szál* gyufával tüzet gyújtsanak, ahol a készülő ebédet megfőzhetik. Persze mindent versenyben.

Miután növényeket, leveleket kell meghatározni, néhány kérdés következik a környékről. Este már közismert az eredmény, több mint 120 fiút is megelőzve, egy kecskeméti kislány Szondi Judit az első. A me-

Nézzétek, ez itt mérgecgomba

gyék közül az első Csongrád megye, lepipálva a „hegyieket”.

Minden nap más és más program, versenyek. Az utolsó két nap nehéz túrával telik el, teljes felszereléssel. Keresztülvágunk a Börzsönyön, a végpont: Drégely-vára, ahol a bástyafokra felhúzott tábori zászló előtt tisztelgünk. Négy fáklyás fiatal állja körül az emléktáblát, megkoszorúzzák és hallgatják a tárogató hangját.

A tábor véget ér, a fiatalok jelvényük és igazolványuk birtokában hazámennek, hogy tovább adhassák, terjesszék és ápolják a természetjárás kultúráján keresztül az egészséges életmódot, a testedzést, a művelődést és a hazaszeretetet.

(Szöke)

Vajon sikerül-e?

Ez az igazi romantika

Isteni a saját főztünk

Az egész országra terjesszék ki az erdei szolgálatot

Szövetségünk elnöksége foglalkozott a Társadalmi Erdei Szolgálattal, azzal kapcsolatban, hogy az Erdészeti Főigazgatóság a legnagyobb elismerését fejezte ki a budapesti és Fejér megyei Szolgálat hasznos tevékenységéért. Az eddigi tapasztalatok alapján azt kéri a Főigazgatóság, hogy az MTSZ a szolgálat működési körét a Budai hegyeken és a Vértesen kívül terjessze ki az egész országra.

Tudvalevő, hogy a Társadalmi Erdei Szolgálat csoportjai, akik igazolvánnyal, karszalaggal vannak ellátva, igen hasznos segítséget nyújtottak az erdészetnek a budai erdők védelmében, kirándulók rendezésének megfigyelésében, az erdőtüzek megelőzésében stb.

Az elnökség a javaslatot támogatja, de szükségesnek tartja, hogy a szolgálat tagjai a hatósági közegeknek kijáró védelemben részesüljenek. Ez nemcsak az áldozatos társadalmi munkát vállaló természetbarátok testi épségének védelmét szolgálja, de határozottabban és erélyesebben felléphetnének a szerencsére mind ritkábban előforduló rendbontókkal, kártevőkkel szemben, akik nemcsak a népgazdaságnak okoznak nagy károkat — például erdőtüzeket —, de a természet csendjét, a kirándulók nyugalmaát is zavarják.

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

Campingek sorozata épül a Balaton északi partján

Az ideai táborozás a Balaton partján nagyon sok problémát vetett fel. Senki nem számított ennyi látogatóra. Az északi part 4000 férőhelyes táboraikat teljesen megtöltötték a vendégek, és miután semmi sem volt elég a befogadásukra, minden elképzelhető és táborozásra alkalmas helyet birtokba vettek. Az úgynevezett „vad táborok” egész serege alakult ki rövid idő alatt a tó partján. Volt olyan időszak, amikor 20—25 000 ember tartózkodott a Balaton északi partján.

Mindezek a tapasztalatok arra indították az illetékes szerveket, élükön az Országos Idegenforgalmi Hivatallal, hogy egy nagyméretű építési programot dolgozzanak ki, amelyek előmunkálatai már augusztus hónapban megkezdődtek. 1965-ben már hat elsőosztályú tábor működik a Balaton északi partján. Balatonakarattyan, ahol 800 főre építik ki a tábort, egy 500 személyes önkiszolgáló étterem is létesül. Balatonfüreden befejezik a tábor korszerűsítését, hogy minden szempontból kifogástalan legyen. Itt ezer személy helyezhető el. Tihanyban bővítik az egészségügyi berendezéseket, és akkor 500 személy befogadására lesz alkalmas. Badacsonyban 500 személyes tábor épül, a Balaton-parti területen partvédelemmel építenek, feltöltik a jelenleg még nádas részt. Balatonyörökön a tó környékének egyik legkedvesebb helyén korszerű mosdók, zuhanyozók épülnek, fásítják a területet, és homokozzák az idén nagy költséggel kiépített strandfürdőt. Keszthelyen ugyancsak ezerszemélyes tábor épül a Helikon strand szomszédságában.

Új másodosztályú tábor készül Alsóörsön, ahol a régi strandfürdőt a tábor céljaira használják fel, Csopakon lesz a legnagyobb, a Kilián-teleptől Akaliig húzódó területen. Itt közel 5 km hosszúságban a táborok láncolata épül. A főtábor Kilián-telepen lesz, ahol 2000 személy helyezhető el. Önkiszolgáló éttermet, vízvezeték, bolt-hálózatot kap a terület. Ezenkívül 3 méter széles úttal kötik össze az 5 km-re fekvő Akalival. A község szélén helyezik el a második 2000 személyt befogadó tábort. A

két nagy tábor között több 500 személyt befogadó al-tábor létesül, valamennyi jó helyen. Kb. 6—8000 embert helyezhetnek el ebben a hatalmas sátorvárosban. Szórakozásukról is gondoskodnak, mert a két főtáborban nyitott szabadtéri mozi, színpad és tábortüzi hely épül.

Ezzel a felkészüléssel a jelenlegi 4000 fős táborhelyi létszámot 16 000 főre lehet felemelni, és a kulturált táborozást biztosítani. A határon — anyanyelvén — nyomtatott ismertetőt kap minden belépő külföldi, amelyből a táborhelyeket és a táborozási szabályokat előre megtudhatja.

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja

**Sport-
könyvesbolt**

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág
szakirodalma

nagy választékban!

Zákonyi F.

A CSAPLÁRI erdőben

Úgy hangzik a cím, mint valami duhaj népdal kezdete. Sokan ismerik anélkül, hogy jártak volna benne, vagy benne járván tudnának nevééről. Szomszédságát keresik föl áhítattal: az *alcsúti arborétumot*; aztán, mire kifáradnak, esetleg elvetődnek megkeresni a nevezetes *libanoni cédrust*, — az erdő javát, a lágyan hullámzó vízmosásos dombokat, a kilátást nyújtó 250—300 méter magas tisztásokat más alkalomra hagyják. Aztán sose térnek vissza. Kár.

Hogy egy kis útbaigazítással kezdjük: Budán váltunk meg menettérti jegyünket Vértesacsáig — Bicskén át — de már *Vértesboglárnál* szálljunk le. Az erdős dombhat, melyet dús rét, gyér víz, szántó, kukoricás ölel körül: a *Csaplár-hegy*. Induljunk a sínek mentén visszafelé negyedik kilométert s jobb felől térve rá a dűlő-útra, máris egy hajdani park-határ védett platánosrában ballagunk, kövér tszföldek között. Még mielőtt azonban a tisztartó-ház elé érkezünk — (vele szemben az a tsz-lakás valaha főhercegi mosókonyha volt) — újabb árnyas fásor kerestetésével, immár hatalmas félkörűn után, déli irányban emelkedünk a hegynek. Az első fa, ami parányi tisztáson tűnik elibénk, nagykoronájú vérbükk, bordó levelével. Pár perc — s a libanoni cédrus alatt állunk; fák sűrűjében nő, magasodik 1830 óta, legnagyobbként hazánk ritka cédrusfái között. Átmérője egy méter. Lencsevégre kapni nehéz, eltakarja a környezetet.

Az erdő tele kanyargós ösvényekkel, hosszú nyiladékokkal, ámde a kosboros szabad oldal teraszain vigyázzunk: fiatal sor-ültetés. A keleti párában a biai, budai hegyek rezegnek. Túlann, *Alcsútdoboz* falu mögött szőlőhegyek vig sárgája villan.

Megható szeretettel ültetett erdő ez a csaplári erdő. értette, aki csinálta. Vegyes. Tölgy és vörösfenyő, vérbükk és akác, platán, meg juhar, gyertyán és fekete fenyő, kőris meg szil: va-

daskertnek szánták s a parkból gyakorta fúvott át a szellő is különleges magvakat, mintha a természet maga kívánt volna gondoskodni utánpótlásról.

Egy tisztásról tág a kilátás a homályos Vértes felé, a *Váli-víz*, a *Szent László-víz*, a *Császár-víz* völgyei iránt, — Dunának baktató vértessaljai patakok ezek —, s délnek a *Velencei hegység* hármass hulláma vész a párába. Szalmatetősbájós vadászkunyhó bukkan hirtelen elénk, vidám kutyaportréval fehér oldalán, szalonnázóhellyel dűsfűvű rétvén. Akad itt őz, vaddisznó, róka; surrog a fogoly, kodácsol a fácán. Egységes, zárt, hangulatos erdőség, teljes délelőtti séta. Mély szakadékjai bő tavaszi olvadást sejtetnek, ösvényein eltévedni nem lehet: minden út levezet a parkba.

Éppen meg is szomjaztunk. A volt tisztartó-ház udvarán szivattyúzzhatjuk a jóízű, friss vizet.

Ez az udvar s mellette egy árnyas kicsi állatkert évek óta *Homoki Nagy Istvánék* filmes birodalma. Mennyi szelid állat a kerítés mögött! Nem is szólunk Fickóról, a vizsláról és Pletykáról, a fekete tacskóról, művészismerőseinkről, „akik” nagy szeretetükben csaknem feldöntik az embert, de itt a *Szalay Ferenc*-gondozta leendő filmhősök lakása is, egyik lakója kezeesebb, mint a másik. Kölyökkoruk óta

A libanoni cédrus

nevelgetik őket szép szóval, így játsszák majd el pontos szerepüket a filmen.

Itt a szelid őz, a szarvas, a kerge két farkaskölyök, az ölbe vehető róka, a vidáman kapaszkodó borz, a puha nyest, a röffenő vaddisznó-család. Csaknem paradicsomi béke az árnyas állatkertben. A harmóniát a bős vadmacska zavarja meg. Gondozójába is belemarna, ha hagyná.

A park ma nemcsak *dendrológiai múzeum* a maga vérbükkjeivel, külhoni fenyőivel, légyökeres mocsári ciprusaival, tujáival, juharjaival, platánjaival, japán akácaival, tölgyeivel, terjedelmes gesztenyéivel, különleges cserjéivel, hanem a *Madártani Központ* egyik kutatóálmása is. A fákon madárodok csüngenek a szélben. A kert a maga teljességében a *Természetvédelmi Hivatal* erős felügyelete alatt áll. Hetven holdas terület. Csak az utakon járjunk!

Helyén valaha római telep volt. IV. Béla király premontrei kolostort telepített ide, ez később a pálosoké lett. Majd a kolostor is eltűnt, maradt egy homokos, meszes kopár legelő. Ide építtette 1820-ban József nádor híres-szép kétszáz-szobás klasszicista stílusú kastélyát — a birtokot püspökladányi birtokáért cserélte el — s itt alapította különös kertészeti szakértelemmel berendezett parkját. Kétholdas tavat is ásott, kutakat fúratott. Volt itt könyvtár, múzeum, kincstár, rózsakert.

Ma mind rom. Csak a park ép.

A híres kastélyból a timpanonos főfal maradt meg, mint egy bús színházi kulissza valamely Schiller-drámából. Minden egyéb leégett, elpusztult 1945 után. A templom is a nagyértékű főhercegi levéltárral. Belepete mindezt a folyondár s a feledés. Ma a környék minden új istállója, ólja Habsburg-köveket rejt. A tengerügyi egyenruhát egy falusi ház füstölőkéményéből húzták elő, valaki pedig évekig aludt lepedője alatt papi ornátusokon. Minek kellett neki, ki tudná... Csupán a főrendi gyerekek játszóháza maradt meg. Ma társalgó.

Sic transit gloria mundi.

De a park nagyon szép, különlegesen gondozott. A rendszerető vendégeket, akik a sétautakon közlekednek, nem tépnek bokrot s virágot, nem dobálnak el papírt s nem szednek ki madárfészket — valóban szíves szeretettel látják.

Szombathy Viktor

Ennyi maradt a kastélyból

(A szerző felv.)

Sok volt a fűszer – kevés volt Budapestből

Egy nap a bolgár cseretűrázókkal

Szófiából jöttek, s a 15 nő és 8 férfi között több orvos, mérnök, tudományos munkatárs, lakatos, szövőő és más szakmabeli munkás volt. Ennyit tudtam csupán találkozásunk előtt a dobogókői turistaházban lakó népes kis bolgár turistacsoportról.

Mint utóbb kiderült, ideutazásuk kezdetének napjáig – bár egy városban laktak – még annyit sem tudtak egymásról, mint én róluk. A szófiái pályaudvaron találkoztak össze először a csoport tagjai, de utazás közben, s az együtt töltött napok során úgy összehabartkoztak, mintha évek óta együtt dolgoznának, vagy szomszédok lennének.

Érdeklődési körük, beszédük, öltözködésük nyomán megpróbáltam kitalálni melyiküknek mi a foglalkozása. Mindig melléfogtam. A gyermekorvosnak tartott csinos, magas fiatalasszonyról kiderült, hogy lakatos; az idős, kimélt, szemüveges asszony, akit könyvelőnek néztem, matematikus volt, s a tudományos akadémián dolgozott; a bronzbarna, s rakodómunkásnak tartott turista szobrászként mutatkozott be és fordítva. Nem találgattam tovább, megvártam míg bemutatkoznak.

Sokan közülük már jártak a szomszédos országokban, de hazánkban még egyikük sem volt. Csupán az újságokból, képeslapokból, filmekből, s hírből ismerték mindazt, amit most saját szemükkel láthattak.

Érdekes volt-e eljönniök, hiszen a Balkán és a Rhodope hegység mellett eltörpülnek a mi hegyeink, Balatonunk legfeljebb kisöccse lehet a Fekete tengernek, tengerparti fürdők világszerte híresek, s városaik vetekszenek szépségben, gazdagságban és műemlékekben a mieinkkel. Nem is beszélve a felszabadulásuk óta alkotott szocialista városokról és egyéb létesítményekről.

Hogy érdemes volt-e – néztek rám szemrehányóan. Hát persze. A magyar he-

gyek bár kisebbek, de barátságosabbak, a páratlanul gazdag növény- és állatvilágunk sok vonásban rokon Bulgáriáéval, s ezért kedves szemüknek. A romantikus patak völgyek, a festői szép panorámák kedves emlékként maradnak meg bennük.

– Igaz, hogy a Fekete tenger nagyobb a Balatonnál, de a végtelenségűn tünő és naponta más-más arcot

kézzel, lábbal mutogatva magyarázta a szakácsnak, hogy ők is erősen fűszereznek minden ételt, sőt még erősebben, mint itt, ebben is rokonlelkek a magyarokkal.

A szakács, hogy kedvükben járjon, duplaadag fekete borsot tett a vacsorájukba, s a vöröspaprikával sem spórolt.

Másnap bűnbánóan kö-

Jobból balra: Angelusné, a magyar csoport vezetője, Dimitrov Pannov, feleségével és Sztancho Raden Kojonharoff, a bolgár csoport vezetője

mutató magyar tenger felejtethetetlen látvány volt Almádi, Füred és Tihany magaslatairól – mondotta Sztancho Radev Kojonharoff szemorvos – a csoport vezetője és felesége, aki viszont gyermekorvos.

A bemutatkozásnál tréfásan jegyezték meg, annyi közöttük az orvos, hogy kitesznek egy fél klinikát. Almádiban, ahol hat napot töltöttek el, majdnem szűkség is volt rájuk. Valamelyikük ugyanis az első nap belátogatott a konyhára és

zölték a szakácskal, úgy látszik mégsem bírják úgy az erős fűszereket, mint a magyarok.

Almádiból ellátogattak Füredre, Tihanyba és Veszprémbe. Utóbbi tetszett nekik a legjobban. „Ilyen jellegű és építészeti stílusú város nincsen Bulgáriában” – hangoztatták. Különösen a püspöki palota épülete, a Gizella kápolna, mely híven őrzi a hazai gótika építészeti formáit, a régi épületek, amelyek a két évszázad előtti Veszprém

rém hangulatát idézik, s a várból nyíló gyönyörű kilátás a városra és a távoli Bakonyra – nyújtott nekik maradandó élményt.

Ivan Kolev szobrász nagy tetszéssel szemlélte Balatonfüred híres szobrai. Már alig várta, hogy Pestre érkezzenek és végiglátogathassa a múzeumokat, és el-mehessen egy kis tapasztalatserére valamelyik magyar kollégája műtermébe.

A hatalmas termetű Vasko Dimitrov Paunov rakodómunkás egy almádi melletti faluról áradozott, aho-va egyik délután elcsúszott csöppnyi feleségével. „A régi kis falusi házak és barátságos lakói között egészen otthon éreztem magamat” – mondta. Tihanyban is a község szürke tufából épült, s szinte műemléknek számító parasztházai tetszetek neki a legjobban.

Bojka Nikoleva Garbova textilmunkás és Marija Georgieva lakatos először jártak életükben külföldön, de ez a tizennégy nap, amit itt töltöttek, életük legszebb emlékei közé tartozik – hangoztatták.

Mindennel elégedettek voltak, két dolog kivételével. Az egyik: több időt szerettek volna Budapesten tölteni. A másik: hiányolták, hogy a múzeumokban és műemléképületekben a magyarázó táblák szövege legfőbb helyen csak magyar nyelvű, s a tolmács nélkül érkezők – ha csak nincs valami idegen nyelvű tájékoztatójuk – soha nem tudják meg miről is nevezetes az, amit látnak.

Megszívlelendő észrevétel. Hiszen érdekünk, hogy a külföldről jövő turisták minél többet lássanak és tudjanak meg szép hazánkról, gazdag építészeti és kulturális múltjáról, jelenéről.

Lehoczky

VILÁGHÍRES
NEMZETI PARK
LEHETNE A

BÜKK

A Szalajka völgy Szilvásvárad mellett

A felkelő nap nagyot nézhetett, hogy néhány imádója a világ egy kis pontján, a Bükk hegység tetején, a Bálványon várja ébredését. A egycsapásra megelevenedett látóhatár a madarak énekével köszönti a felkelt tűzóriást.

Megilletődve állunk a kilátó tetején, lenyűgözve a bükk napfelkeltétől s a pompás panorámától. A K—Ny-i irányú Bükkfennsík északnyugati peremén vagyunk, s jórészt belátjuk. Hazánk e legnagyobb karsztos fennsíkja a Lilla-füred fölötti Létrástetőn kezdődik, s nyugaton Békónél végződik; hossza mintegy 18 km, szélessége 3—4 km, magassága átlag 800 m.

Mint óriások a terített asztalt, úgy ülik körül a hegység legnagyobb csúcsai a Bükkfennsíkot. Az óriások legnagyobbika, a bükki hegyek fejedelme, a 959 m magas Bálványunk, melynek kilátócsúcsán most oly kisinek érezzük magunkat.

Északra, messze a hegység lejtőin túl, az elosztó

Vizesés a Szalajkán

reggeli párából hatalmas ellaposodó katlan bontakozik ki, mely egész Ózdig nyújtózik. Tucatnyi kisebb-nagyobb helység tarkítja elszórtan a medence zöldjét. Ide látszik a Bán patak völgye Dédestapolcsánnal, a Tardona patak, Tardoná-

val, s a Szilvás patak völgye, ahol Dédes várának hegyormai magasra törnek fel az erdők zöldjéből. Északkeleten Kazincbarcika gyárkéményei pipálnak. Keleten a szentléleki látókövek fehérlenek az erdők rengetegében, odébb

Bükkfennsík, At a Tarkón

a távolban a 772 m magas Örvénykő kilátója nézeget felénk, s amint a sugárzó nap teljesen fellebbenti a a bükki táj hajnali páratakaróját, a messzi északi látóhatáron felcsillannak a Tatra ormai.

Útban lefelé arról beszélgetünk, *mily pompás nemzeti parkot lehetne létesíteni a Bükk fennsíkján; növény- és állatvilága oly gazdag, hogy méltóan reprezentálná a külföldiek előtt is hazánk hegyvidéki szépségeit.* Hallottuk, hogy német vadászok, turisták, több éven át visszatérnek ide, annyira megszerették a táj szépségeit.

Alig félóra alatt visszaérkeztünk szállásunkra, a bánkúti turistaházba, s reggeli után indultunk Dédes várához.

Délután az alig alacsonyabb kisvárhegy meredek, sziklás kúpját másszuk meg, szinte négykézláb a majdnem függőleges sziklahasadékot. Megéri a fáradtságot.

A két várhegy közötti réten verjük fel sátrainkat. A holdvilág hideg fátyollal ezüstözi az erdők sötétjét.

Tücsökzenészek kara dicsofíti a bükki éjszakát.

Dr. Zoltán György

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

VII.

LÁTOGATÁS TUNÉZIÁBAN ÉS LIBIÁBAN

A Földközi-tenger vidékének térképét tartom magam előtt, hogy megjelöljem utunk következő állomáshelyeit. Az eddig megtett utat Algír városáig piros vonalak jelzik. Most bejelölöm a következő útszakaszt, amely Tuniszon keresztül Tripoliszig vezet. Jelenleg a nyolcadik ország partjainál hajózik a Litva.

Itt a legkeskenyebb a Földközi-tenger. Afrika és Európa partjai itt vannak a legközelebb egymáshoz. Nem véletlen, hogy ezek az országok gazdag történelemmel rendelkeznek. Tunéziában utoljára 83 esztendőn keresztül a franciák uralkodtak. 1956. március 20-án Franciaország kénytelen volt lemondani az ország feletti „védnökségről”, s átadni az országot Tunézia népének, amelynek függetlenségi harca ekkor már alapjaiban ingatta meg a gyarmatosítók uralmát.

Tunisz kikötője felé haladva, hamarosan magunk mögött hagytuk Bizertát, amely hosszú évekig a NATO egyik legerősebb Földközi-tengeri támaszpontja volt. 1963 októberében üritették ki, s adták át Tunéziának. Most már itt is, Tunisz kikötőjében is büszkén leng az ország piros-fehér zászlaja.

Hajónkat a kikötőben a

tuniszi „IBUSZ” képviselői fogadták. Az idegenforgalmi vállalat autóbusszal a kikötőben sorakoztak. A buszok angol, francia, német és orosz nyelven beszélő személyzete alaposan ismeri az ország történelmi múltját és jelenét, jól felkészültek az idegenforgalomra.

Sajnos csak egy rövid délután állt rendelkezésünkre. A kikötőből egy pálmával szegélyezett széles úton rohantunk a város irányába. Az út mindkét oldalán hófehér házak sorakoztak. Idegenvezetőnk elmondta, hogy 16 nagy szálloda áll a fővárosban a külföldiek rendelkezésére. Mikor megtudta, hogy én magyar vagyok, örömmel újságolta, hogy van a városban egy „Hungária” nevű kávéház, melynek ő is gyakori vendége.

Autóbuszunk közben elhaladt a tuniszi kiállítás területe mellett. Vezetőnk mindjárt megjegyezte: „Magyarország is részt vesz ezen a kiállításon!” A város központjában óriási a forgalom. Európai és nemzeti viseletbe öltözött nők és férfiak népesítik be az utcákat. — Nagyon sok a taxi és az autóbusz. A tetejükön sorszámot viselő taxikat már messziről meg lehet ismerni. Láttam három fehér

burnuszos nőt, akik úgy „vadásztak” taxira, mint a pestiek csúcsforgalmi időben.

Megálltunk a város központjában a L'Independance téren. A tér beosztása olyan, mint a Hősök tere. A pálmákkal szegélyezett sétányokon színes kis pavilonokban tuniszi népművészeti tárgyakból, a legszebb színű és illatú virágokig minden kapható. Az égetett tányérok és korsók, a szépen díszített bőr-áru, táskák és puffok, a réztálak és edények, az arab mesterek műértését és ügyességét dicsérik. Mozgó árusok gyönyörűen kikészített birkabőrt és szőrmet kínálnak eladásra. Az utcákban francia ízlést tükröző áruk között válogathat az ember.

Az újságárustól arab, francia és olasz nyelvű helyi lapokat lehet vásárolni. Ha már a sajtóról beszélek, elmondhatom, hogy Tunéziában 11 nagy külföldi hírügynökségnek van tudósítója. Közöttük a TASZSZ-nak és a TANJUG-nak is.

Még utitársaink a Tunis-

ban levő 17 bank egyikében látogatást tettek, addig én a városal ismerkedtem.

Sétáltam az Avenue de Parison, megnéztem az európai stílusban épült házakat, a jól felszerelt üzle-

teket, élveztem az utcán nyüzsgő színes emberáradatot. Megtekintettem Tunisz egyik idegenforgalmi érdekességét, a nagy zsinegógát és a bazárt, amely az istambulit idézte az emlékezetembe. Sokáig nem időzhettem, mert még két programpontunk volt. Megtekinteni a pun Karthago romjait és találkozni Ali Ben Habid Burgibával, a köztársaság elnökével.

Karthago 17 kilométerre van Tunisztól. A város keletkezéséről idegenvezetőnk elmondta, hogy a phöníciaiak alapították i. e. a IX. században. Dido királynő vásárolta meg a város területét Hiabastól, Líbia királyától, aki először el akarta úzni a fivére, Pygmalion elől menekülő királynőt és csak nagy könyörgésre, hatalmas kincsekért cserébe volt hajlandó teljesíteni Didó kérését: annyi földet adni, amennyit egyetlen bika bőrével körül lehet keríteni. A phöníciaiak leleményesek voltak. Keskény szíjakra hasították a bika bőrt, s így nagy területet tudtak vele körülkeríteni. A monda szerint e területen épült fel Karthago.

Karthago és Róma között halálos párba jött. A várost, alapításának 668-ik esztendejében a rómaiak elpusztították. A környék azonban olyan csodálatosan szép volt, hogy Augustus, római császár egy évszázaddal később újból felépítette, s gazdag várossá fejlődött. Később a fiatal keresztény egyház székhelye, majd a középkorban a vandálok királyának, s még később a bizánci helytartónak volt székvárosa. A VII. században az arabok a várost újból elpusztították.

Karthago romjait széthurcolták a világ valamennyi égtájára. Jutott belőle Spanyolországba, Olaszországba is. A városból az archeológusoknak sikerült értékes maradványokat feltárni. Karthago romjai sok embert vonzanak ma is az országba. A turisták ezrével nézik az egykori híres város kiásott maradványait. Mi is végigsétáltunk a város felé, kikövezett utcáin, melyek derékszögben keresztezik egymást. Megtekintettük Apulius színházának romjait, megnéztük a bizánci bazilika kiásott

oszlopait. A múzeumban az ásatásokban előkerült gazdag pun gyűjteményt láthatjuk. Felmentünk Karthagó várhegyére, a Byrsára, ahol egy szép katolikus székesegyház van. Még sokáig gyönyörködtünk volna a város romjaiban, de az időnk sürgetett.

Autóbuszunk nagy sebességgel haladt a főváros felé, hogy időben érkezünk a köztársasági elnök palotájához.

Ali Ben Habib Burgiba fehér, arab stílusban épült kastélykertjének nagy kapuja kitárult előttünk. A fogadás előtt megnéztük a csodálatos parkot, a gyönyörű növényzetet, a pálmákat, a szökőkutakat.

A fogadás hamar megkezdődött. Burgiba valamennyiünkkel megismerkedett. Mikor mindenki elfoglalta helyét, kezdetét vette a sajtóértekezlet. A jelenlevő csaknem kétszáz újságírónak bőven voltak kérdéseik. A 61 éves köztársasági elnöknek bizony nem volt könnyű dolga. Az egyik kérdésre válaszolva kijelentette, hogy az Új-Desztur pártot nem sok választja el a tudományos szocializmustól. Véleménye szerint a türelmes útkeresés — így jellemezte politikájukat — a tudományos szocializmus megvalósítását szolgálja.

„Jöjjenek vissza és nézzék meg újból az országunkat” — ezzel búcsúzott tőlünk a köztársasági elnök.

Tripoliszban, Líbia fővárosában már erősen szembetűnő az ország urainak, királyának, Idrisznek elkötelezettsége az amerikaiak és az angolok mellett. Nagy amerikai és angol légi és katonai támaszpontok vannak. A nyugati elkötelezettséget hajónk fogadtatása is igazolta. Itt is, mint Tunéziában az idegenforgalmi intézmény képviselői fogadtak. De „zavartalan” városnézésünk érdekében motoros rendőröket is kirendeltek, akik a hajóról való elindulástól a vizszatérésig „óvtak” bennünket.

Sajnos a város megtekintésére alig volt időnk, mert hajónk csak szürkületkor kötött ki.

Tripolisz eredeti jelentése: „Hármasvár”. Tripolisznak nevezték a régi görögök a tengerparton kis távolságra egymás mellett sorakozó három hajdani kikötővá-

Líbia. Leptis Magna romjai

rost: Oeat, Sabrathat Vulpiát, és Leptis Magnát. A két utóbbi város elpusztult. Romjaik még ma is hirdetik fényüket. Oea tovább fejlődött s belőle nőtt ki Tripolisz.

Oea romjait még ma sem tárták fel, mert minden bizonnyal Tripolisz óvárosa épült fel rajta. Az autóbuszból jól lehetett látni az óváros mellett felépült modern európai jellegű újvárost. A tripoliszi vár, amely a város egyik legnagyobb idegenforgalmi nevezetessége, magas falaival méltóság-teljesen uralja a várost.

A múlt és a jelen szimbóluma a régi vár és az az új modern szálloda, ahol fogadást adtak tiszteletünkre. Így igaz! Rendőrök kísérték bennünket a fogadásra, melyen a kormány és a város vezetői is képviseltették magukat. A rendőri kíséret ellenére a légkör nagyon szívélyes volt, melyből az

ország politikájában levő ellentmondásokra következtethettünk.

A szálloda amerikai stílusban épült. Fehér és fekete márvány a burkolata. Minden megtalálható benne, amit egy nyugati tőkés igényel. Megnéztük a szálló rulettklubját is, ahol a rulettasztal mellett sokféle automata szerencsejáték van. Az egyik automatánál én is szerencsét próbáltam. Először jó néhány érmét elnyelt a gép, de egyszer húsz érmét fizetett vissza. Örömben az érméket elosztogattam. Egy érmém maradt csak, hogy bizonyíthassam: játszottam Tripoliszban — egy rulettklubban.

Amíg mi az automatával próbálkoztunk, a neves francia karikaturista, Jean Effel húsz dollárért tikkett vásárolt a rulettasztalnál. Figyeltem. Mosolyogva tette tikkettjeit az asztalon levő

számok mellé — és rövid percek múlva ugyanígy vette tudomásul, hogy mindet elveszítette.

Egy vastag erszényű ember is leült a szerencsekerékhez, és sorozatosan nyert és nyert. Ekkor észrevettem, hogy az asztalnál dolgozó két férfi szemé összevillan. Helyet cseréltek. Az, aki eddig játszott, most a rulettkerék mögé állt és árusította a tikketteket, a másik, mint vendég, játszani kezdett. Emberem előtt a magas tikkethegyek lassan fogyni kezdtek. Majd kinyílt az erszény is. Újabb tikkethegyek tornyosultak az asztalon, de rövidesen ezek is elfogytak. Az én emberem pénzt és kedvét veszítve végülis felállt az asztaltól.

Késő este tértünk vissza a hajóra, hogy elhajózzunk az egyik „legafrikaibb” országba — az Egyesült Arab Köztársaságba.

M. G.

Tunézia. Karthago romjai

Fő a bográcsgulyás

amíg pintes üvegből halványzöld érmelléki bort kortyolgattak odabent.

Hogy fellelkesül a költő, amikor 1847 májusában itt, a nagycsárda előtt leszáll a pest—debreceni gyorsze-kérről, s „égő arccal, ragyogó szemekkel, hullámzó kebellet” széttekintett a nagyszerű pusztán. Alig jut szóhoz a gyönyörűségtől, de akkor a legnagyobb elragadtatás hangján szólal meg: „Hortobágy, dicső ró-raság, te vagy az isten homloka!” A szabadság istenének lelke lebeg a pusztá fölött; a határtalan sík, a korlátlan táj a szent szabadság megálmodott képét idézi fel.

Ezt a pusztát ma már csak a Hortobágy déli peremén leljük, a Karcag, Nagyiván felé húzódó ös-legelőkön. Ez a rész még szinte érintetlenül őrzi a múltat, a háborítatlan pusztaság komor fönsége lebeg fölötte. Arra tartunk mi is, Zám irányába indulunk, s Karcag a végcél.

Dél van, perzselő, fül-lesztő augusztusi delelő. A pusztai folyócska partján lankadatlan bólogat a szegélyszerű náderdő, de mélyéről szárnycsattogás, sipítozás, kurrogás jelzi a bent rejtőzöző madárvilágot. A parti pázsiton csak két öreg szürkegém sétálgat, s néhány kékhátú, kontyos bic bic rebben fel közeled-tünkre.

Átme gyünk a kilenclyukú köhídon, melynek vaskos pillérei alatt annyi a víz, hogy alig fér el a lapos mederben, aztán belevesszünk a feltáru lö pusztá határta-lanságába.

A túlsó hídfőnél sugár-

A nagycsárdában meg-töltjük kulacsunkat, kiegészítjük ételmi-szerkészletünket, az-tán nekivágunk az igazi pusztának. Mert miközben Debrecentől idáig jöttünk, jórészt már kultúrtáj kí-sért. Nagy, öntözött vetés-táblák, messzire nyúló ku-koricások, kiterjedt cukor-répa-ültetvények; apró gá-takkal övező rizstáblákban térdig álltak a vízben a zöl-den hullámzó rizsvetések, s a kaszálókon vastag széna-rendek illatoztak. Minden-felé csatornák ágaztak szerte, duzzasztók, zsilipek, vízkiemelő-művek követték

egymást, víztorony ágasko-dott az egykori csordakút helyén, s villamos távveze-ték vastornyai alatt hancú-rozott a ménes.

A csárda azonban még úgy állt itt, a nádszegélyes Hortobágy folyócska part-ján, mint az örök változat-lanság jelképe. A török-világ végén épült, méteres falaival, hófehér ámbitusá-nak méltósággteli ívével szinte időtlenül őrzi a klasz-szicista népi építészet leg-szebb hagyományait. Előtte a zöldre festett léckerítés mintha ugyanaz volna, mint amelyhez még Petőfi betyárjai kötötték lovukat,

szerűen futnak össze min-den irányból a csárdának tartó földutak, kiválasztjuk közülük a legalkalmato-sabbat, azon indulunk el dél—délnyugati irányban. Az útnak azonban mi-hamar nyomavész, egyre halványodó kerékvágásai lassankint teljesen belesi-mulnak a sárgára égett gyeppmezőbe, s már csak az iránytű vezet, akár a ten-geren.

Egy órája sincs, hogy há-tunk mögött hagytuk a nagycsárdát, de mintha máris a világ végén vol-nánk. Ameddig a szem el-lát, nem akad egy halom, egy facsoport, de még kút-ágas is ritkán, csak kopott,

A híres Kilenclukú híd a Hortobágyon

TAJ ORÚT

simaságúra. A Hortobágyon valóban érzékelti lehet a végtelent, s megéri az ember a múlt századbeli külföldi utazókat, akik úgy érezték itt magukat, akár a tengeren: mintha állandóan a körülöttük elterülő táj legmélyebb pontján lennének. Az idegenekben komor és leverő érzést kelt a pusztai utazás. Valóságos kedélybeteggé teszi őket az emberrőlküli táj, ahol napokig szekerezhetnek, anélkül, hogy élőlényrel találkozának. Az utas szeme belefárad „a nagy semmi szemlélésébe”, bágyasztó érzés nehezedik lelkére. Bezzeg Móricz Zsigmond-ból szinte kirobban a nagy-szerű pusztai élmény: „Megrendítő, mikor az ember megáll a közepén, s körülnéz. Az ősidők végtelensége, komor vígasztalansága, amely azonban nem lehangoló, hanem fölemelő. Az ember először nagyot lélegzik. Teleszívja tüdejét szabadsággal, békességgel, tömör nyugalommal. Az ég tiszta és valami véghetetlen mélységű. Szédület és álomhoz hasonló érzés fog el, s le kell dőlni, le kell keverni a száraz fűbe, s bele kell borulni a léleknek ebbe a rettenetes nagy égbe, amely uralkodik, s minden pórusunkat magához ragadja.”

hervadt fűvel fedett legelő mindenfelé. A láthatár aljáiig simuló kerek síkságon nem ad irányt egyetlen kiemelkedő pont sem, s ha időnként feltűnik valami pusztai menedékhely, kerek nádkunyhó, vagy lapos juhodály, mihamar kiderül, hogy csak a délibáb hozta elénk. A legsűrűbb erdőben is könnyebb tájékozódni, mint e minden te-reptárgy nélküli rónaságon; van is dolga az iránytűt kezelőnek, hiszen jó térkép sincs, ami segítsen.

Magyarország legnagyobb füves pusztája teljes egészében a Tisza ártere, a folyó töltögette fel üledékeivel és egyengette el asztal-

„Harmadik órája vándor-lunk már a pusztában, amikor elénk kerül egy ütött-kopott fekete hodály. De az is üres, más vidékre vándorolhatott birkáival a juhász. Kicsit pihenünk árnyékos oldalához dőlve, aztán gyalogolunk tovább. Fölöttünk a szikrázó ég, talpünk alatt füstölő, fehér szikpor, előt-

A hortobágyi halastavak a vízi-madarak paradicsoma

tünk a roppant határtalan-ság. A nagy hőségben megdermedve borul fölénk az ég, csak a foszladozó bárányfelhők mozgása árul el némi életet. Csenevész sziki fű takarja a kiégett mezőt, itt-ott egy elhagyott csordakút tűnik fel, aztán megint az üres, néptelen, komor őspusztaság.

A Sáros-ér kiszáradt medre mentén végre elérjük az Árkus-ért, amelyben még víz is van, s már tudjuk, hogy jó úton járunk. Feltűnik a térképen is jelzett Eperjes-halom, amely 97 méteres tengerszint fö-lötti magasságával éppen-hogy kiemelkedik a pusztá tengersík mezejéből, de máris irányt mutat. A szon zedős Mihály-halom után a 96 méter magas Tök-laponyag vezet tovább, s az Álom-zúgnál újra elérjük a Hortobágy folyá-sát.

És már rajta is vagyunk az egykori pest—debreceni postaúton, amely még úgy készült, hogy sárt hánytak sártra. Az országutat azóta más irányba terelték, de ez az ősi földút mit sem változott, s pontosan a karc-gai határon az Ágota-halom is úgy fogad, mint százötven esztendővel ez-clőtt a postakocsi utasait. Csak a híres-nevezetes Ágota csárda tűnt el a dombocsa tetejéről, meg a közeli Zádor-ér sűrű nád-erdei, ahonnan a kunsági betyárok lesték a jövő-menőket, a kocsiposta utasait, meg az ekhős szekere-ken döcögő vásárosokat.

Nehéz híru csárda volt az Ágota. Mindig akadt benne több-kevesebb szomjas ri-degpásztor, akik a vizenyős rétségekből ki-kijártak egy-két pint borra, néhány me-szely pálinkára. Rövid borjúsájú ingükben, láb-szaruk közepét verdeső fe-

A kútnál (Környel felv.)

lete gatyájukban, nyu-kukba vetett farkasbőr ka-cagányukban félelmetes látványt nyújtottak. A csárda súlyos tölgyfaasz-tala mellett mindig üldő-gélt egypár szegénylegény, s a kemencesutban részeges öreg dudás rikkantgatta tömlős hangszerét. Amikor 1940-ben szétverték az Ágo-ta csárda roskadozó falait, harminc emberi csontváz került napvilágra pincéje mélyéről.

A csárda helyén a domb-tetön csekélyke téglahalom, de a mellette elvezető ősi országút mély kerékvágó-sait mintha még az utolsó delizsánsz hagyta volna itt, ahogy tíz ökörtől vonszolva elimbolygott Karcag felé. A fénylő messziségben már fel is tűnnek a híres nagy-kun város távoli tornyai, s a pusztai vándorút porát majd lemossa egykettőre a bereki gyógyfürdő gő-zölgő hévize.

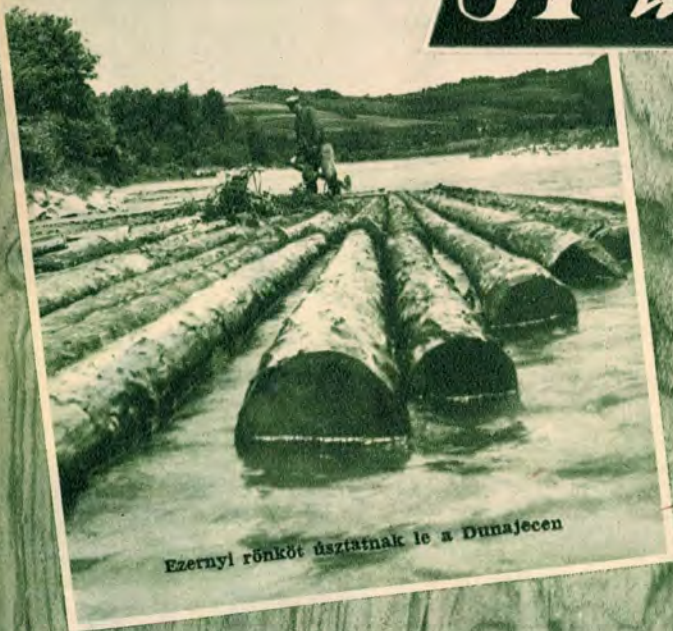
Antalfy Gyula

Nagy élmény a külföldieknek a délelő ménés (Környel felvétele)

Út a sellők bitodal- mában

Romantikus partrésztlet

Ezernyi rönköt úsztatnak le a Dunajecen

Sziklafalak és várromok között kanyarog az út

(A szerző felvétele)

A Lengyel Táttra vizeit összegyűjtő Fehér és Fekete Dunajec, Nowy Targ felé rohanva egyesül, hogy Nowy Targ után 24 km-re Csorsztynnál kemény dolomit sziklákkal küzdjön meg. A roham többszáz ezer esztendővel ezelőtt kezdődött, hogy a siker koronájaként létrejőjön Európa egyik legszebb vízi vándorútja.

A vadregényes folyót járva megértettem, hogy a PTTK által immár 26-szor megrendezett nemzetközi Dunajec túrára miért érkeztek 1600-an a világ minden tájáról. Az út, mely Nowy Targtól, a Nowy Sacz után 15 km-re levő mesterséges tónál végződik, 120 km. De a legfestőibb és legszebb szakasza a Csorsztyn és Nizna közti szurdok. Különösen a vörös kolostor után kezdődő kanyonszerű szakasza.

A folyó itt hatalmas sziklafalak között kanyarog, sokszor 180°-on kerülve a kőzetet. A kanyon végén a folyó a Sokolica 747 m-es meredek sziklafala alá kanyarodik. Erre a csúcsra okvetlen fel kell mennie a vízi vándornak, mert páratlan kilátás nyílik a folyóra és a Pieninek vadregényes tájára, melyet nemzeti parkká nyilvánítottak.

A csúcsra jól kiépített turistaút vezet, a niznai komptól kiinduló kék jelzéssel. Kényelmes gyaloglással egy óra alatt elérhető.

A Niznánál végeszakad a szurdoknak és ezután kezdődik az igazi vadvízi szakasz, mivel nagy szintkülönbséget kell „leadnia” a folyónak. A rohanó sellők, melyek a sziklás mederben nagy hullámzást okoznak, igazi vadvízi élményt nyújtanak. A folyó besorolása a hármas és a négyes vadvízi fokozatot éri el és ezért csak gyakorlott kajakosok látogathatják.

Legnagyobb figyelmet a Tylmanova község után levő kanyar sellői kívánják, mert itt az elemek a kajakost és a kajakot ugyancsak próbára teszik.

Az egész folyón, de itt különösen jó szolgálatot tesz a hullámvédő kötény, amely nélkül szinte lehetetlen ez a vizeitúra.

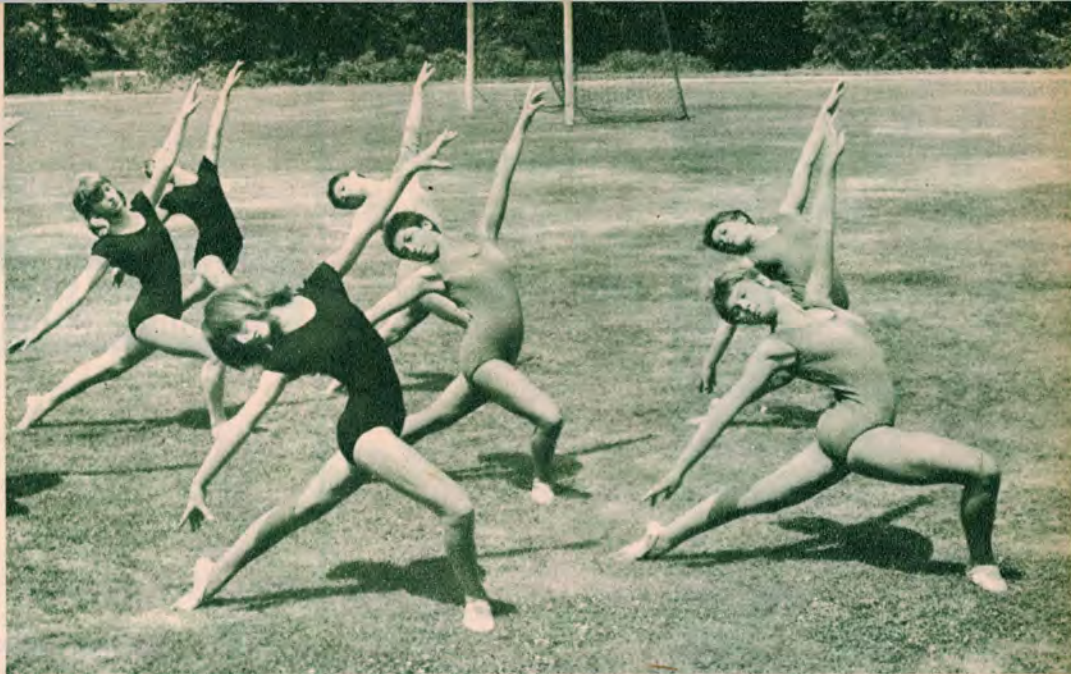
Susóczky Ferenc

A vadregényes fekvésű, festőien szép, tiszta, pormentes levegőjű Tatán ma már nemcsak a világvversenyekre készülő élsportolók találnak otthonra. A hajdani főúri parkban vidám gyerekek százai gyönyörködnek a természet ragyogásában, s a legmegfelelőbb környezetben készülnek arra is, hogy a dicsőséges magyar sport nagyszerű hőseinek örökébe lépjenek, hogy méltó utódai lehessenek olimpiái-, világ- és Európabajnokaiknak, a magyar sikerrel végződött nagy nemzetközi találkozók heroszainak.

Nem akármilyen előrelépést jelent sportéletünkben az utánpótlás sokáig elhanyagolt problémájának ilyen módon való megoldása. A szakemberek már régen tudják, — ha volt is vita a kérdés körül —, hogy a mai nemzetközi színvonalat elérő nagy eredményeket csak olyan sportoló érheti el, aki egész fiatalon kezdi elsajátítani kiválasztott sportágának bonyolult technikáját és különleges fortélyait. A tudományosan ellenőrzött kísérletek azt is bebizonyították, hogy a még fejlődésben levő szervezetet kell megfelelő gyakorlatokkal nagyobb teljesítményekre alkalmassá tenni, csak a fiatal testet lehet erőben és ügyességben megalapozni.

Tata most százával fogadja háromhetenként váltakozva a bátrabb célokért küzdő fiatalokat. Tízről tizenhat évesig jönnek a tehetséges gyerekek, hogy kellő szakirányítás mellett elinduljanak a felfelé vezető úton.

Az évszázados fák között meghitt, barátságos otthon várja őket. A takaros házak már nem a campin-gekre, inkább a motelekre emlékeztetnek. Kívül-belül kedvesek, esztétikusak és kényelmesek. A pályák, a torna- és edzőtermek pedig legmagasabb fokon biztosítják a jövődjő bajnokok előkészítésének feltételeit.

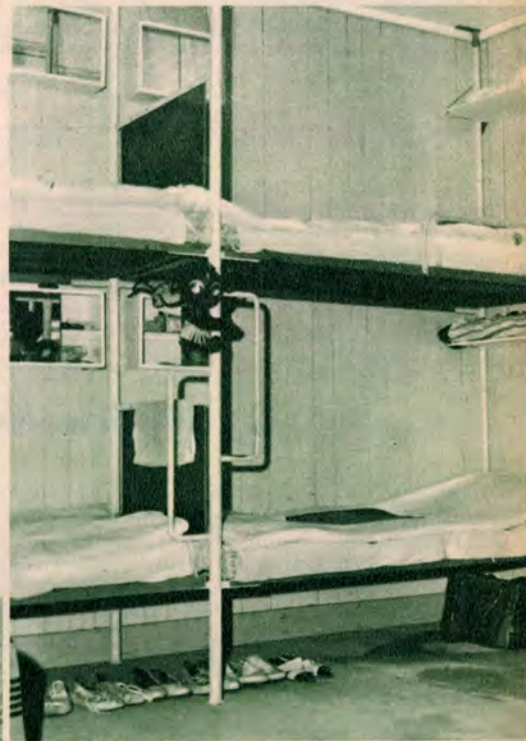
Egyik-másikkal talán Mexiko-Cityben találkozunk

A sportolók paradicsoma

Igen! A sportiskolákra, és a sportiskolákon feltűnő tehetségek továbbképzésére nagy szükség volt. A világviszonylatban fantasztikusra növekedett konkurrenciában a régi felkészülési módszerekkel sportolóink nehezen tudnának lépést tartani ellenfeleikkel. A merész célokat maguk elé tűző fiatalok azonban tovább vihetik a magyar sportdiadalok zászlaját.

Vajon melyikükből lesz a jövő Németh Imréje, Kárpáti Rudolfja, Papp Lacija? Erre a kérdésre ma még nem lehet válaszolni, de a „marsallbot” ott van minden Tatán készülődjő gyermek tarsolyában. Tehetségben nincs hiány, csak eltökéltségükön, vasakaraturukon múlik, hogy meddig jutnak a siker káprázatosán szép, de nem könnyű útjain.

PÁSZTOR LAJOS

A tatai új sportmotel berendezése

Ragyogó tiszta a motel kívül-belül
(Almás felvételei)

MARTOS FLÓRA, PATAKI ISTVÁN ÉS A TÖBBIEK EMLÉKÉNEK...

A Bp. Vörös Meteor SK vízi telepe a Szentendrei-sziget Alsógöddel szemben fekvő partján, 15 holdas akácokban fekszik.

A festői környezetű telepet a T. T. E. tagjai alapították, amikor még munkásmozgalmi találkozók, illegális gyűlések színhelye volt.

Ma már valóságos kis erdei faluvá fejlődött, ahol száz turista tölti szabadságát.

A Bp. Vörös Meteor SK múltját megillető gonddal. jelentős anyagi befektetéssel fejleszti a telepet. A villany és vízvezeték bevezetésével kulturáltabb körülményeket, új társasházak építésével különösen a fiatalok számára újabb szálláslehetőségeket biztosított.

Hagyománnyá vált, hogy a pezsgő életű nyári vasárnapok egyikén minden évben megemlékeznek a munkásmozgalom mártírjairól, azokról, akik az illegalitás éveiben itt éltek az őslakók között, és akiknek szellemében dolgoznak az utódok.

Az idei ünnepségen róluk, — Martos Flóráról, Pataki Istvánról, Kreutz Róbertől — emlékezett meg Varga Horváth József, a Bp. Vörös Meteor elnökségének tagja. A régi idők kultúrmasorának hangulatát Horváth Ferenc szavalóművész és a Vándorkórus színvonalas előadása idézte az itt élő fiataloknak és azoknak a régi természetbarátoknak, akik minden évben visszatérnek emlékezni és ápolni a hagyományokat.

Tokaji Tibor

RÉGI

ÚTIKALAUZOKBÓL

„DECIMÉTERENKÉNT NÉGY KRAJCÁR”

Az útikönyv, amely kezünkbe került, 85 éves, a neves Hartleben-cég adta ki Bécsben s rendkívül pontosan, szakszerűen kalauzolja végig az utasembert az egész akkori Felvidéken. Ekkor lett divat a Tátra, a dobsinai jégbarlang — s az aggteleki Baradla is. Hadd jegyezzük ide ezúttal az aggteleki barlang megvilágítási árait.

A barlangot azidőtájt kezelő Kárpát Egyesület 1880-ban eltiltotta a fáklyával való közlekedést. Tíz petróleumlámpát állítottatott oszlopokra, — külön megjegyezte, hogy a lámpák kerék lámpaüveget, *cilindert* is viselnek — s bemenetkor a következő feltételekkel világította meg a sötét mélységet:

A 10 petróleumlámpa fénye óránként 60 krajcár, „magnéziumdrót” deciméterenként 4 krajcár, stearin-égy óránként 3 krajcár. A magnéziumszalag és a stearin-gyertya a petróleumlámpa tündéri fényét volt hivatva erősíteni, ha a látogatónak kövérebb volt a bukszája.

Az Egyesület megbízásából a barlangot pénzügyileg is a helybeli református lelkész, *Baksay Dániel* kezelte. Belépődíj 40 krajcár volt, „tekintet nélkül arra, hogy az új, vagy a régi barlangot kívánják-e látni”. A látogató köteles volt nevét a vendégkönyvbe is beírni. A lelkész a barlang ügyeit ingyen — ma úgy mondanák: „társadalmi munkában” kezelte; a belépődíjából származott összeget a belső hidak javíttatására, a folyók szelésítésére s új lámpák felállítására szánták. A vezetőt külön kellett megfizetni. A „Gebühr” 2 forint volt — négy aranykorona — az „urak s a hölgyek csomaghorodokat és lámpatartó embereket is szerződtettek, óránként 60 krajcárért. Általában négy személyre számítottak egy-egy vezetőt s málhahordót. És ha hozzávesszük, hogy a bérkocsi ára Tornaaljától, vagy Pelsőctől 5—10 forint volt: — gyalog nemigen jártak — egy aggteleki út nem is volt olyan olcsó.

(sz. v.)

Gyűjtsük össze sportunk dokumentumait

A természetjárás kultúrája az utóbbi évtizedekben nagyobb fejlődést ért el mint sok más sportág. A fejlődést számtalan tényvel bizonyíthatnánk, most erre egy érdekes példát hozunk fel, ami szintén jelzi sportágunk színvonalának emelkedését. Berend Ottó, a Spartacus Textiles Természetbarát Egyesületének vezetője, több évtizede úzi a természetjárást. Egyike volt azoknak, akik Magyarországon a tájékozódási versenyt meghonosították.

Lakása valóságos múzeum, különféle turisztikai vonatkozású tárgyakból. Képeken, újságcikkeken keresztül láthatjuk sportunk sokféle változatát és történetét.

A kis múzeum gyűjteményéből

Berend Ottó rengeteg turista- és sportjelvényt, serleget, plakettet, zászlót, díszkulacsot, ritka ásványokat, turistatérképeket, útikalauzokat stb. gyűjtött össze, melyek között különlegesen érdekesek az első terepgyakorlatok jelvényei, bélyegei, leírásai, cikkei. Láthatjuk az első terepverseny szabályzatának leírását, a munkás turistaság háború előtti emlékeit.

Több ilyen gyűjtőről tudunk. Van akinek bélyegei vannak. Az Egri

Spartacus egyik tagjának lepkegyűjteménye van, (egyrésze az egri múzeumban látható), főként a Bükk hegység lepkeiből.

Jó lenne mindezeket felderíteni, összegyűjteni és egy-egy kiállítás keretében bemutatni.

Bizonyára nagy érdeklődésre tartana számot az ilyen kiállítás, éppen ezért kérjük, akiknek gyűjtemény van a birtokában, vagy tud ilyenről, közölje szerkesztőségünkkel.

Kertész Miklós

A HATÁRON TÚL

Limatól északra 300 km-nyire az Andok 5589 m magas „Tsacra Grande” csúcsát elsőként 7 olasz alpinistának sikerült megmásznia. A július 4. és 5-én elért sikert egy bergamói klub tagjai mondhatják maguknak, kiket egy Bonicelli nevű orvos vezetett. Az expedíció az Andokban további elsőmászásokra készül.

Angliában még gyerekcipőben jár a tájékozási versenyzés. Ez év tavaszán Liverpool mellett, Tockholesban rendeztek versenyt, amelyhez a közönséges átnézeti térkép (Ordinary Survey Map) 1:25 000 méretarányú fotókópiáját használták. A versenyen résztvett a svájci Carl Meyer is, aki a térképet nem találta jól olvashatónak.

Egy tiztagú kínai expedíciónak sikerült megmásznia a 8012 m magas Shisha Pangma csúcsot Tibetben. Az expedíció vezetője Hsu Ching, helyettese Chang Chun-yen volt.

Svéd győzelem a belga tájékozási versenyen. A júniusban rendezett versenyen dán, nyugatnémet és svájci versenyzők is indultak. Hírek szerint a terepviszonyokat a svájci és északi terek keveréke jellemezte. A feladatokat 1:25 000 méretarányú térképpel oldották meg. A győztes svéd Tage Olsson ideje: 1,33:12. A második G. Petersson, ugyancsak svéd, ideje: 1,38:54.

600 hazai és 19 országból 266 külföldi kiállító a SPOGA (sport- és camping felszerelés) kiállításon. Kölnben ez év november 8-án nyílik meg e nagyszabású kiállítás, melyen Magyarországot az ARTEX, a CHEMOLIMPEX és a HUNGAROTEX képviseli. A létszámban legnagyobb külföldi kiállítók: Franciaország 86, Hollandia 33 és Nagy-Britannia 32 kiállítóval.

A II. Tájékozási Európa-bajnokságot nagy felkészülés előzi meg. A svédek utolsó válogató-versenyüket júniusban rendezték a Svájci-Jurában. — A norvégok 3 napos edzőtáborozást tartottak Oslódtól délre 30 km-nyire, ahol a Trondheim-i Stig Berge bizonyult legjobbnak. Az 1962. évi Európa-bajnok Magne Lystad nem vett részt a táborozáson. — A dánok 3 válogató versenyt rendeztek Svájcban. St. Cergue, Le Pont, majd ismét St. Cergue volt a versenyek színhelye. Az első versenyen a legjobb dán Jörn Esbensen 40 perccel rosszabb időt futott, mint az ugyanazon terepen indított svájci válogató győztese. Rajta kívül Ole Hansen, Lars Jeffensen, Erik Brül és Finn Faxner, továbbá a nők közül Karin Agensen, Bodil Jakobsen és Grethe Hygum kerültek az EB-n résztvevők közé.

Egy francia expedíció Lionel Terray vezetésével megmásztá az alaszka Huntington-csúcsot (3730 m), a 6193 m magas Mc Kinley-csúcs meghódításáról azonban, a kedvezőtlen légköri viszonyok miatt le kellett mondania.

Panaszos levelet kaptunk Dézsma Ferenc olvasónktól két tárgyan is. Az egyik: A Szurdokban, a már évek óta gumilyári hulladékkal teletöltött patak partján bánya terjeszkedik. A Pilisszentkereszti felől bejáratnál már törlik a követ és kőeseteket képeznek a patak medréből. Ezzel a Szurdok romantikája ellen „merényletet” követnek el. Nem lehetne megmenteni a Szurdokot? Talán még nem késő...

Másik panasz: a Finomposztó Vállalatnál elkészült három kajak ügyében fródott. Ott hevernek a vállalat raktárában, mert nincs sehol tárolási hely az újpesti Duna-parton. A vízi szakosztály mintegy 15 tagja szívesen venné igénybe a kajakokat, de nem tudják hova vinni őket. Ha helyet kapnának, társadalmi munkában megépíthetnék a tárolót és az állóhelyiségeket. Még bontási anyagot is adnának. Kiegészítenék azzal is, hogy ne a part mellett kapjanak területet, csak kijáró legyen a Dunához. A panaszt az illetékesek figyelmébe ajánljuk.

Egy
levél —
két
panasz

SZEGED

Szegeden, a szőke Tisza legszebb városában az idén hatodszor rendezték meg a Szabadtéri Játékokat. Szeged tanult a múlt hibáiból, a rendezés sokkal nagyobb szabású volt, mint az elmúlt évek bármelyikében. A játékok programja színvonalasabb lett, s a városban is számtalan újdonság várta a sokezer látogatót. A bor, pálinka, öszibarack, virág és dinnyekiállítás mellett nemzetközi kajak-bajnokság, horgásztalálkozó és motorverseny szórakoztatta a vendégeket.

A turisták is sok kellemes órának lehettek részesei. Felkeresték a Tisza és a Maros torkolatát, ezt a gazdag természeti jelenséget, amelyet az illetékesek sajnos még mindig nem használnak ki eléggé. Szeged környéke — tekintve Tápétól és Kiskundorozsmától — elég szegényes kiránduló helyekben, s éppen ezért — azt a keveset ami van — nem szabadna elhanyagolni.

Már két évvel ezelőtt is javasoltuk: szakavatott felügyelet mellett hasznos lenne megnyitni Újfehértó szépségeit a turisták előtt.

Zsigmondy Emil emlékére

Az MTSZ elnöksége jóváhagyta a Zsigmondy Emil hegymászó emléktúra programtervezetét.

Szeptember 20-án 13 órakor lesz az emlékünnepe, melyen megemlékeznek a nagy magyar hegymászóról, Zsigmondy Emilről, akinek emlékművét a szakosztályok megkoszorúzzák.

Az emlékünnepe színhelye a Pilis-hegység. Vaskapu szikla. A szakosztályok a kiírást megkapták.

Ezúton is kérjük, hogy az emlékünnepe sikere érdekében mindent kövessenek el a szakosztályvezetők, hogy minél több természetbarát jelenlétében emlékezzenek Zsigmondy Emilre.

KÖNYVESPOLC

Budapest — Gyöngyös — Mátraútikalauz, (II. kiadás.) A Mátravidek idegenforgalmának fejlődését az is bizonyítja, hogy az útiolvasmányok szánt kötet első kiadása, teljesen elfogyott. A jól bevált anyag lényegében változatlan maradt, de az időközben mutatkozó fejlődés tükrözésére az új kiadás szövegét a szerzők kiegészítették és néhol helyesbítették.

Jens Bjerre: Kalahári. Kőkori emlékek az atomkorban. 1947-ben a szerző a délnyugat-afrikai Kalahári sivatagba indult kétszemélyes expedíciójával és az ott lakó kung-busmanok mintegy 50 tagú csoportjával élt együtt négy hónapig a száraz időszakban. Mintha a kőkorból csöppent volna bele az atomkor kelles közepén. Ennek az izgalmas expedíciónak kalandjait meséli el a könyv.

Megjelent az Országos kéktúra útvonal mentén című útiútkalauz, amelyet Thuróczy Lajos vezetésével egy kollektíva állított össze. Több mint 900 km-es útvonalon vezet végig az olvasót, s aki — írja a bevezető — az egész túrát teljesíti, az hazánk történelmét, földrajzát, néprajzát, iparát az élő tankönyvből is megismerheti. Ehhez az élő tankönyvhöz ad ki-tűnő útmutatást és gyakorlati tanácsot ez a hasznos kalauz.

A II. NEMZETKÖZI „BÉKE ÉS BARÁTSÁG KUPA”

Alig érkezett haza válogatott tájékozási csapatunk az NDK-ból, máris újabb nemzetközi esemény tartotta lábzan versenyzőinket. Az Európa-bajnokságra való felkészülés második állomására, a bulgáriai Rila hegységbe utaztunk. A verseny színhelye 1500—1700 m magasan fektült, így különösen fontos volt számunkra, hogy hogyan reagál versenyzőink szervezete erre a szokatlan magasságra, hiszen az EB is ilyen magas vidéken lesz.

Kellemes repülőúton érkezettünk Szófiába, ahol július 4-én részt vettünk a II. Szpartakiád megnyitónapságán. Vasárnap, 5-én indultunk a Rila hegységbe, de útbajtettük a Vitosa hegyen, Szófia mellett rendezett turista és hegymászó találkozókat is, ahol mód nyílt arra, hogy megismerkedjünk a bulgáriai tereppel és térképpel. Már ezen az edzésen is kiderült, hogy a térkép nem elég részletes, ezért a versenyt úgy építik fel, hogy főleg iránymeneteket kelljen megtenni. Edzés után még ünnepség is volt, úgyhogy végül estére értünk szálláshelyünkre, az 1750 m magasan fekvő Maljovica alpinista kiképző táborba. Körös-körül hófoltos csúcsok, sátrunk előtt jéghegyszőlő-patak, gyönyörű táj, de hosszú utazás fáradalmait kipihenni, megerőltető verseny előtt erőt gyűjteni — nem nagyon alkalmas. Főleg lányainkat viselte meg a sátorban töltött fagypontra körüli éjszaka. Alig várták már, hogy felvirradjon a verseny napja.

Hétfőn reggel megkezdődött a verseny a csehszlovák, NDK, magyar és a bulgár A és B válogatottak részvételével. Nagyon szép terepen jelölték ki a versenypályákat, de mint az sejthető volt, a tájékozási feladatok az iránymenetre korlátozódtak. Így azután mindenki biztossági menetre határozta el magát már-

csak azért is, mert a férfi és a női pálya igen közel volt egymáshoz és az ellenőrző pontokon nem tűntették fel, hogy hová tartoznak. Fizikailag viszont nagyon nehéz követelményeket támasztott a rendezőség. Ez is közrejátszott abban, hogy a viszonylag rövid távon is nagyon rossz időeredmények születtek.

A férfiak versenyében kiemelkedett a csehszlovák Novotni és a bolgár Bojanoff, akik külön versenyt vívtak. A magyarok csapatgyőzelmét a fiúk jó átlagteljesítményei hozták meg, különösen Schönviszky harmadik helye dicséretes.

A nőknél Győry nagyon szépen futott és csak egy apró véletlen ütötte el a győzelemtől. Monzpart szereplését nem kísérte szerencse. Hibás ellenőrzőpontot érintett és diszkvalifikálták.

Megállapítottuk, hogy versenyzőink — bár fáradtan álltak rajthoz — mindvégig esélyesek voltak, nem maradtak el a többiek mögött. Csak a verseny után mutatkozott rajtuk nagyfokú fáradtság a szokatlan magasság miatt.

Részletes eredmények: Férfiak: (11 500 m légvonaltáv, 630 m szint, 12 ell.-pont). Egyéniben: 1. Novotni (cs.) 2:24:03, 2. Bojanov (bulg. A) 2:26:44, 3. Schönviszky 2:45:07, ... 6. Skerletz 3:30:35. Csapatban: 1. Magyarország 6:15:42, 2. Bulgária A 6:17:28, 3. Bulgária B 6:44:33. Nők: (7500 m légvonaltáv, 300 m szint, 9 ell.-pont). Egyéniben: 1. Baleva (Bulg. A) 1:45:07, 2. Győry (m.) 1:46:49, 3. Kubarova (cs.) 2:08:15, ... 9. Monzpart. Csapatban: 1. Bulgária A 4:20:39, 2. Csehszlovákia 5:24:27, 3. Bulgária B 6:07:25.

A díjazásnál a hazaiakat nem vették figyelembe, a Béke és Barátság Kupa védője a csehszlovák csapat lett.

FIGYELEM!

FIGYELEM!

TEKINTSE MEG
SZEPTEMBER 28.—
OKTÓBER 8. KÖZÖTT

AZ ÉPÍTŐK SZÉKHÁZÁBAN

(Budapest,

VI., Dózsa György út 84/a.

I. em.)

Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal és a Magyar

Természetbarát Szövetség

rendezésében

VERSENYHÍREK

Befejeződött a BTSZ tájékozási versenybírói tanfolyama. A tanfolyamon, amelynek célja a versenybírói testület utánpótlásának biztosítása volt, 45-en vettek részt, s közülük 34-en eredményesen vizsgáltak. A tanfolyamra főként versenyzők jelentkeztek, tehát a testület zömmel fiatalokkal gyarapodott.

Balatonvidéki éjszakai versennyel zárult a XIII. kerület tájékozási bajnoksága. Az év első felében 15 fővárosi kerület rendezett tájékozási versenyeket. A résztvevők száma 480 volt. Az összevont VII—VIII. kerületben 27, az I—II. kerületben 26 csapat indult. A XIII. kerület 10 csapatának versenyében az első forduló Csillebérc környékén, a második a Csúcs-hegy környékén bonyolódott le, július 11—12. éjszakáján pedig Balatonalmádi környékén tartották meg a tájékozási versenyt.

A Gödöllői Járási Természetbarát Szövetség június 7-én tartotta „Török Ignác” tájékozási

díj emlékversenyt. A versenyre az Aszódi Vasas, Gödöllői Spartacus, Gödöllői EAC, Nagykőrösi Elektromos, Ceglédi Postás, Váci Forte természetjáró szakosztályainak 15 csapata nevezett be. **Eredmények:** Férfi II. oszt. 1. Váci Forte II. (Berman, Moys), 2. Aszódi Vasas, 3. Váci Forte III. Ifjúsági férfi II. oszt. 1. Váci Forte I. (Ambrus, Buzás), 2. Váci Forte II. 3. Váci Forte III. Ifjúsági női II. oszt. 1. Ceglédi Postás.

Véget ért a X. ker. Természetbarát Szövetség 1964. évi III. o. csapatbajnoksága. A három fordulóból álló versenyen 13 sportkör 60 versenyzője vett részt. **Eredmények: Felőtt férfi:** 1. Orion I. 13 hely. pont, 2. Eleimiszteripari Központ Gépjávitó 15 hely. pont., 3. Finommechanikai Vasas 15 hely. pont. **Felőtt női:** Finommechanikai Vasas I. 2. Finommechanikai Vasas III. 3. Törekvés II. Az MTS X. Tanácsa „tiszeletdíjért” megrendezett versenyben: 1. Dinamó III. 7 hely. pont, 2. Dinamó II. 11. hely. pont, 3. Fővárosi Autóbusz Főműhely I. 11 hely. pont.

NAGY
SZILÁRDSÁGÚ,
KÖNNYŰ,
KÉNYELMES

VÉDI ÉLETÉT

A MŰANYAG BUKÓSISAK

Ára 245,— Ft

KAPHATÓ:
ÁRUHÁZAKBAN—SPORTBOLTOKBAN

GYÁRTJA: HUNGÁRIA KTSZ

EXPEDÍCIÓ

A JÖVŐBE

A KISZ vöröszászlójával kitüntetett jászberényi 1379. számú Kossuth Lajos úttörő csapat a Bükk hegységben levő Kék mezőn rendezte nyári táborozását. Úttörő munkájukat az „Expedíció a jövőbe” mozgalom keretében végezték, amelynek során meglátogatták a kazincbarcikai Hőerőművet, a jósvafői cseppkövek mesevilágát és fárasztó, de jól sikerült gyalogtúrát tettek Diósgyőrbe, ahonnan a lillafüredi kisvasúttal utaztak tovább Garadnavölgy állomásig.

De a Bükk sok más táját, nevezetességét is megnézték a pajtások, voltak pl. a Leányvár csúcsán levő avarkori földvárnál is, látták a Cseh-völgy szebbnél szebb tisztásait, ahol az erdész a Rákóczi hadnagya című film helyszíni forgatásáról beszélt nekik. De megismerkedtek a mészegetők és favágók érdekes munkájával is.

A színes 12 nap minden mozzanatról film őrzi a pajtások felejthetetlen napjait — írja Faragó László tanár Jászberényről.

▲ A szentléleki katlanban

Haditanács ▶

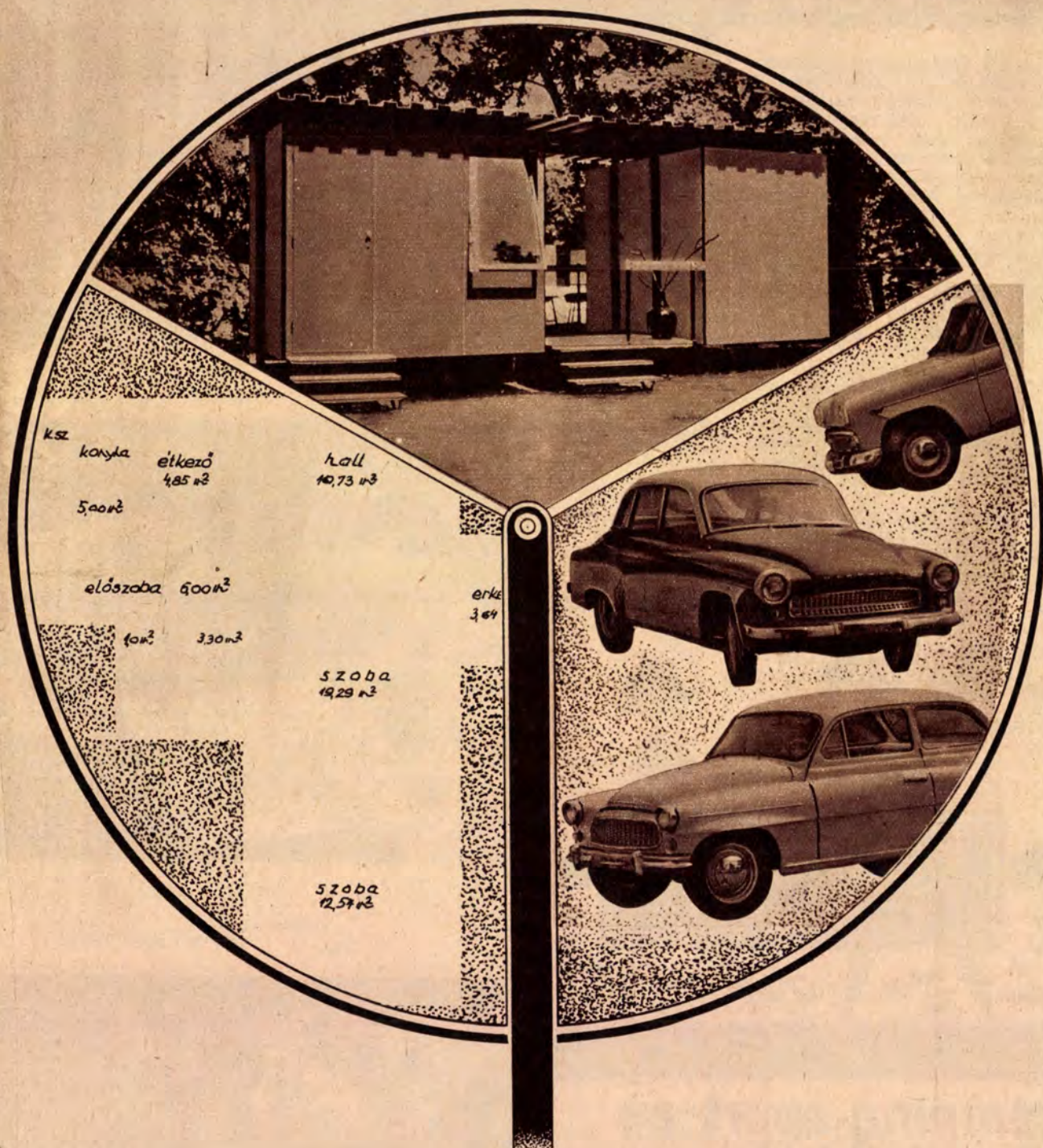
▼ Megfőtt az ebéd
(Faragó László felvételei)

camping-sport- és strandcikkek
bérelhetők

a BELKER
KÖLCSÖNZÖNÉL
a balatoni üdülőhelyeken

EZEKET IS NYERHETI

AZ OLIMPIAI TÁRGYSORSJÁTÉKON

AGÁRD — CAMPINGVÁROS

Az agárdi camping sárga kavicsos útjára két kerékpáros fordul be. A kerékpárokat érdemes szemügyre venni. Ritka látvány. A két fiatalember alighanem a csomagolástechnika avatott mestere. Hátizsák, sátor, táskarádió, bogrács és mi egyéb van felpakolva a vékony vázra.

Tört magyarsággal kér sátorhelyet egyikük.

— Hét forint... — mondja Török Endréné, a camping gondnoka.

A formáságok elnitézése után már csak egyetlen kérdésük van a fiúknak:

— Balaton? Hány kilométer? Holnap megyünk...

Az angol Wington házaspár azonban nem kérdőzködik a Balaton felől. Ők egyenesen Agárdra jöttek, és itt is maradnak.

— Hogy jutott eszükbe Agárdon tölteni a szünidejüket?

— Tavaly is Magyarországon nyaraltunk. — mondja missis Wington. Akkor Tihanyban. De Tihany rettenetesen zsúfolt volt. Hazafelé menet megálltunk itt, azzal, hogy egy éjszakát itt töltünk. Kettő lett belőle. Az étkezés ellen sincs kifogása a férjnek és a fiának... Én főzök a lakókocsiban.

Egy belga család 25-én érkezett a Balatonhoz, 26-án már Agárdon voltak.

— Miért jöttek el ilyen lázas gyorsasággal a Balatontól?

— Miért, miért? — méltatlankodik a családfő, és mutogatja kislányán a szünyogcsípéseket.

— Ha itt is vannak szünyogok, innen is tovább mennek?

— Tovább...

27-én elhagyták Agárdot. S most a szezon végén, talán nem árt az illetékesek figyelmét felhívni, hogy már most gondoskodjanak több DDT porról. Behozza a költségeket.

Kristóf Gábor idén már harmadszor jött le a campingbe.

— Roppant közel van Pesthez — mondja — kitűnő lehetőségekkel, közel van a strand is, nagyszerűen telik itt az idő...

— És ha nincs strandidő?

— Akkor, sajnos, csak a mozi marad, vagy a TV... este...

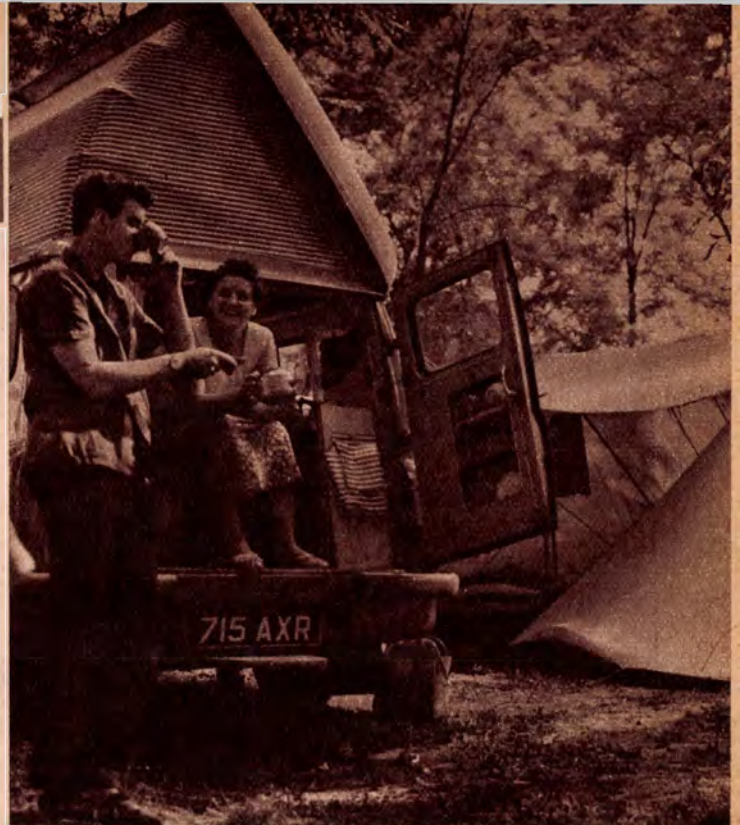
Gondoskodni kellene többféle szórakozásról, sportlehetőségről.

A tábor gondnoknőjével, Török Endrénével a rossz idő okozta sok problémáról beszélgettünk. Mit, milyen hasznos elfoglaltságot talál itt a vendég, ha az időjárás nem kedvez a strandolásnak?

— Itt a tábor területén, valóban nem sok szórakozás akad. Azért is ürül ki dél körül a tábor. No, persze ez csak az egyik ok. A campingezők 80—85 százaléka külföldi. Többnyire csak átutazók, mint az a két lengyel fiú is, a csodakerékpárjukkal.

— De akik ide jönnek, mint a Wington házaspár?

— Nagyszerű kirándulási lehetőségeink vannak. Hogy csak a legismertebbeket említsem, ahová egyébként a legtöbb campingezőnk át is rándul: a kápolnásnyéki Vörösmarty Múzeum, a Brunswick kastély és a park, a Szünyog szigeti csárda a kitűnő halászlével,

Camping-jelenet (Almásai felv.)

a Pákozdi emlékmű... no és a Vértes nagyszerű túra-lehetőségei.

— Szervezett formában történnek ezek a kirándulások?

— Sajnos nem. A vendégek magukra vannak utalva.

— Idegenvezetőt kapnak?

— Ha kérnek, természetesen.

— Honnan?

— A Fejér megyei Idegenforgalmi Hivataltól...

— És szoktak kérni?

— Előfordul...

S végül — hogy valamilyen teljesebb legyen a kép,

néhány számszerű adat a camping rohamosan növekvő forgalmáról.

Tavaly májusban 870 forintos forgalmat bonyolított le a tábor. Idén májusban 27 000 forintra emelkedett a bevétel. Júniusban, júliusban közel jártak a százezer forinthez.

Ezek a számok mindennél többet mondanak. Eppen ezért többet kell nyújtani is, mert ahogy a számoknak, a vendéglátásnak is megvan a törvénye.

Naményi József

Angol vendégeink jól érzik magukat a campingben

Természet – SZERETET

a klasszikus olimpiák korában

A modern ember számára, aki mesterséges környezetben éli le élete nagy részét, élményszámba megy a természetel való találkozás. Az urbanus élet meg is követelte mindenkor ezt a redszeres találkozást, hacsak semmibe nem vették az egészséges élet alapvető szabályait. De megvolt-e az az élményszerűség, a természetszeretethez való találkozás, amelynek korunkban vagyunk tanúi — az európai történelem legrégebbi időszakában, amikor az ember mindennapi életében még közvetlenebb kapcsolatban állott a természettel. A kérdést különösen aktuálissá teszi az olimpiai év, hiszen az ihletettséget a test kultuszának csúcspontjához, az újkori olimpiákhoz is az ókori görögség adta, ahol az európai kultúra bölcsője ringott.

2500 évvel ezelőtt, csakúgy mint ma, csodálatos olajfaerdők húzódtak Athén

és Eleusis között. Ezeket keresztül haladt a szent út, és rajta minden februárban és szeptemberben színes tömeg igyekezett a szent misztériumokra Eleusisba. Ha ma végigjárjuk ezt az utat, bár szépsége meg sem közelíti az ókorban itt látott szépségeket, megfogja képzeletünket a karsztos mészkösziklák sivatagi izzó fehérsége, a hatalmas olajfaerdők zöldje, mámorító illata és a kéken csillanó tenger széltepte fehér hullámtarajokkal. Talán nem vagyunk túl merészek, ha azt állítjuk, nem véletlen, hogy a görög mondavilág éppen ilyen csodás környezetbe, egy fügefáerdőbe helyezte Persephone elrablását, hogy itt kerestesse anyjával, Demeterrel, a termőföld istennőjével és ide zarándokoltassa minden évben ezrével a görögöket.

De a görögség egyéb kultuszhelyei is kivétel nélkül hazájuk legszebb tájain találhatóak. A híres delphi

jóshely pl. a zord és fenséges Phaidriades szikláinak alatt állott. Körülötte a ligeteket még az i. sz.-i első században is 3000 szobor díszítette. Nem messze ide a Parnassos hegy oldalában levő ligeteket pedig múzsákkal népesítette be a görög képzelet.

A legcsodálatosabb kultuszhely, amelynek hagyományai az 1896-os athéni olimpiával modernizált formában újjáéledtek: a peloponnizoszi Olympia. Szébb természeti környezetet ilyen célra nem is találhattak volna. A rommező egyre magasodó hegyektől körülvárt katlanban, vagy inkább kiszélesedő folyóvölgyben fekszik. A hegyek lábánál ezüstösen csillanó vizével az Alfeios kanyarog. Itt állott Altis szent berke, ahol az olajágakat vágták a győztes bajnokoknak, amelyekkel Zeusz fenséges templomában megkoszorúzták őket.

Hera temploma, a kincsházák és a stadion felett ma is némán áll őrt a délszaki növényzetével mámorító illatokat árasztó szent Kronos hegy. Ottjártamban felkapaszkodtam völgyet uraló csúcsára, ahonnan éppen a tornacsarnok, az ókori palaestra udvarára láttam. Azt hiszem

egy atléta sem kívánhatna magának — gyakorláshoz — szebb természeti környezetet.

776-ban Koroibos az első feljegyzett boldog győző, aki a stadionfutásban (192,27 m) bajnok lett. Félistenként tisztelt győzők hosszú sora követte mintegy ezer éven át, ide vonza e megejtő természeti szépségű környezetbe a Földközi-tenger legtávolabbi részéről is a görögség százezreit és később más népeket is.

Ennél nagyszerűbb rendszeres ország-világjárást nehéz még ma is elképzelni, hiszen az olimpiára igyekvő görögök útjukon mindvégig közvetlenebb kapcsolatban voltak a természettel, mint a mai modern közlekedési eszközöket igénybevevő vándor. És hogy ismét merész legyek: ki tudja ma már eldönteni, hányan akadtak közülük, akik elsősorban az út szépségeiért vállalkoztak a nagy utazásra.

És hányan akadtak ma 1964-ben is, akik az olimpiai versenyek izgalma mellett azért vállalkoztak a távoli Japánba utazásra, mert tudják, hogy soha nem láttott, különleges szépségű tájakat, más kultúrájú népeket, érdekes embereket és szokásokat ismerhetnek meg.

Balogh Ferenc

A Parnassos, a múzsák lakhelye
(A szerző felv.)

V. KÉPES REJTVÉNYVERSENYÜNK

1. kép: Honnét látjuk ezt a panorámaképet?

2. kép: Melyik dunántúli városban látható ez az emléktábla?

3. kép: Melyik dunántúli városban van és milyen céger ez?

4. kép: A képen a soproni erdőben egyik nagyon kedves forrását látjuk. Mi volt ennek a rendeltetése és mi a neve?

Kérjük, hogy az V. rejtvényverseny megfejtéseit szeptember 15-ig küldjék be szerkesztőségünk címére: Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.

A havonta értékelt megfejtések díjai a következők:

- I. díj: 500 Ft
- II. díj: 300 Ft
- III. díj: 200 Ft.

A havonta kiosztott díjaktól függetlenül a hat hónapos verseny összpontjai alapján is adunk jutalmat a legjobbaknak. Éspedig:

- I. helyezett: 1000 Ff
- II. helyezett: 700 Ft
- III. helyezett: 500 Ft
- IV. helyezett: 200 Ft
- V. helyezett: 200 Ft

és 3 pályázó 100 Ft-os jutalomban részesül.

Az augusztusi rejtvényverseny helyes megfejtése: 1. Velencei tó partján, Velencei hegység. 2. Velencei hegység, ingókövek. 3. Nadap. Szintezési ősjegy. 4. Székesfehérváron, a Szabadság téren áll a szobor, Pátzay szobra a fehérvári 10-es huszárok emlékére. 5. Székesfehérvár, Királykút. 6. Martonvásárhely, a Beethoven hangversenyek színhelye. 7. Mór, Idegenforgalmi Hivatal turista szállója. 8. Székesfehérvári romkert, István bazilikája és sírok maradványai található benne. 9. Tác községben találták a Vénusz szobrot, római kori lelet. 10. I. oszt. nemzetközi camping Agárdon.

A legtöbb pontot szerezték:

Ambrus Gábor (Székesfehérvár), Ball János (Jászberény), Balatoni Endre (Pécs), Bencsik Ferencné (Abony), Benke Tibor (Kaposvár), Birkás Lajosné (Siófok), Boda Ferenc (Szolnok), Bordás József (Szekszárd), Bujka Ferenc (Balatonszabadi), Bus Iлона (Jászberény), Cserkuty Emőke (Csösz), Cserkuty Sándor (Csösz), Csikány Ernőné (Szolnok), Csongor Hermin (Budapest), Deményi Iлона (Szandaszőlős), Eszes Franciska (Jászkaratező), Fűrődő Rozália (Jászberény), György Zoltánné (Székesfehérvár), Gyuráki Ferencné (Nógrádverőce), Halmos Géza (Budapest), Hamza Margaret (Nagyszénás), Hardy Józsefné (Ajka), Herczeg Ferencné (Budapest), Horti Kálmánné (Jászberény), Horváth Sándor (Budapest), Horváth Zsuzsa (Budapest), Kiss Sándorné (Székesfehérvár), Korcsmár István (Velenceifürdő), Makai István (Abony), Nyolcas Erzsébet (Csösz), Simon Gyula (Gárdony), Szabó Béla (Jászberény), Szász Gáborné (Szolnok), Vadász Béla (Székesfehérvár).

Ezúton közöljük, hogy a IV. képes rejtvényverseny sorsolását szeptember hó 22-én fél hatkor tartjuk a szerkesztőségben.

Két „képtelen” kérdés:

9. kérdés: A tájnak híres köfejtője van, amely az idegenforgalmi kalauzokban is szerepel. Hol van ez a köfejtő és mióta termelnek benne követ?

10. kérdés: Melyik hegységben van a Károly kilátó és hány méterre emelkedik a tengerszint fölé?

5. kép: Mit ástak ki nemrégiben Sopronban a régi várfal tövében?

6. kép: Mikor fejezték be a híres kastély helyreállítását, mibe került és ki volt a restaurálás vezetője?

7. kép: Melyik dunántúli faluban látható az ország egyetlen ilyen természetű emléke?

8. kép: A képen egy történelmi nevezetességű fát láthatunk. Hol van és miről nevezetes?

Képes rejtvényverseny
V.

HÍREK

PAGET JÁNOS, angol származású magyar hazafi, utazó és útleíró (1808–1892) emléktábláját leplezte le augusztus 8-án Balatonfüreden a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala.

A BUVÁTI TERMÉSZETJÁRÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK ez év január 1-i megalakulása óta már 105 tagja van, akiket a vezetőség jól aktivizál. Túrálkon a tagság 50–60 százaléka rendszeresen részt vesz, akikhez sok vendég csatlakozik, 32 túrát tettek meg eddig, közöttük sok igen jól sikerült vizitúrt.

A PÉCSI ORVOSEGÉSZSÉG-ÜGYI SK természetjáró szakosztálya országos békétúrával egybekötött találkozót rendezett a Mecsekben. A közszeg Galenus SK tagjai részt vettek ezen a felejthetetlen kiránduláson — írja Virágh Mária, a közszeg szakosztály tagja.

A HÓDMEZŐVÁSARHELYI SPARTACUS SK természetjáró szakosztálya évente 4–5 túrát rendez, melyeken átlag 10–15 fő vesz részt. Ebben az évben a Bükköt és a Bakonyt járták, egy hetet töltöttek a Magas-Tátrában, az ősz folyamán Sopron, a Vértes és a Gerecse kerül „műsorra”. A 60 tagú szakosztály létszáma a sikerült túrák során egyre növekszik.

ELNÖKSÉGÜNK FOGLALKOZOTT a július 4–5-én Gárdonyban megrendezett országos kerékpáros találkozójával.

Megállapította, hogy az országos találkozónak nem volt meg a kerékpárosok arányához mért tömegsíkere. Eppen ezért a jövőben a kerékpáros találkozókát tájegységenként fogják megrendezni, ami a kerékpárosok számára is bizonyára jobb feltételeket biztosít a találkozásra és a szervezést is megkönnyíti.

A TOLNA MEGYEI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG szakosztályvezetői értekezletén a természetjáró sport eredményei, gondjai, tervei szerepeltek napirenden, 1964-ben jelentős előrehaladás észlelhető a taglétszám alakulása terén, 9 szakosztály működik a megyében 515 fővel, 5 szakosztály pedig alakulóban van. E szép eredmények egyik oka: a sportkörvezetők szűkítőkörű szemléletének megváltozása. A vezetőség teljesen magáévá tette az MHS intézkedési tervét. A tömegesítés érdekében javaslatot tett a vállalatok, hivatalok, iskolák többnapos országjáró túrára. Szeretnék kölcsönző állomást kívánnak létesíteni, amellyel nagyban segítenék a szakosztályok túraterveit. A hőgyész, mucsai és teveli vadászakokban szálláshelyeket szeretnének biztosítani. Ősszel Mórjárd közelében ifjúsági találkozót rendeznek.

KÖZET- ÉS KÖVÜLET-GYŰJTEMÉNNYEL is segíti a BTSZ oktatási és módszertani bizottsága a vezetőképzést. Ezzel megkönnyítik a geológiai ismeretek tanítását.

A III. KERÜLETI „Fővárosi Általános Iskola” 290. sz. Gábor Áron úttörőcsapatának természetbarát szakosztálya a Fényes Adolf utcai iskolában „Egy év a turisztikában” címmel példamutató kiállítást rendezett. A XIII. kerületben a májusban sikeresen levezsgázott ifjúsági túrávezetők bekapcsolódása adott újabb lendületet a

A FÓTI GYERMEKVÁROS nevelői gyakran viszik kis lakóikat kirándulásra. Szabó Zoltán nevelő arról értesít bennünket, hogy most a gyermekváros dolgozói rándultak ki Horányba és ott tartották meg az évi pedagógus napot. A 150 résztvevő bizonyára sokat mesél majd a város kis lakóinak erről a kellemes kirándulásról.

kerületi ifjúsági munkának. A BTSZ Ifjúsági Bizottsága által rendezett 10 fordulós iskolai pontversenyt már a második esetben ez a kerület nyerte, s eredményesen szerepeltek az MHS-KISZ járóversenyben is.

BALATONFÜRED HATÁRÁBAN, ahol az út Balatonszőlős felé fordul és ahol a domb tetejéről páratlan láték nyílik a tihanyi félszigetre, két hónap óta ásátások folynak. Az Országos Műemléki Felügyelőség részései tarták fel a középkori Füred község templomának romjait. Az ásátások során megállapították, hogy a templom alatt korábban egy római villa terült el, amelynek alapfalai is előkerültek jellegzetes halszállás falazással. Erre települt rá az Árpád-kori templom, amelyet később bővítettek és szentélyét csücsívéssé alakították át. Az ásátások befejezése után a romokat konzerválják és ezzel Balatonfüred újabb látnivalóval gazdagodik. A középkori templomrom védelme után sor kerül a református templom mögötti római villa alapfalainak rendbehozására.

A TURISTÁKAT VÁRJA A BATORLIGETI NOVÉNYREZERVÁTUM. A Nyírségen a jégkorszak növény- és rovarmaradványait őrző száz holdas batorligeti rezervátum korszerű vizsgáló teremmel, botanikus phenóvel már nyitva áll a természetbarátok számára is. A védett területet a múlt évben hétezer látogatták meg, köztük több neves külföldi tudós is.

A VESZPRÉM MEGYEI IDEGENFORGALMI HIVATAL kistisztította a Pula község határában levő Kinizsi forrást, mely védetté van nyilvánítva. A forrás kb. 2 km-re fekszik a nagyvárosnyi Kinizsi vártól és kel-

lemes kiránduló hely. Különösen a Kinizsi vár mellett működő sportistálló lovasaj keresik fel szívesen, de akik az országos kéktúra balatoni vonalát járják, azok is átmennek ezen a területen. A XIII. században itt pálos kolostor épült. Később amikor Kinizsi Pál felépítette a vázsonyi kolostort, a földet átadták a Ferenc-rendi szerzeteseknek. A terület tisztítása során a kolostor egész belső területét feltárták és megkeresték a közel kétszáz lépés hosszú kőfalat, amely az egész területet körülzárta. Ma már az összes források kifalazott medencébe ömlenek és onnan tovább a régi halastavon keresztül, amelyből a jövő évben erdei strandfürdőt létesítenek.

MOZGÓSÍTÁSI VERSENY DÍJKIOSZTÁSA. A BTSZ elnöksége a Klasztrompusztán rendezett találkozó népszerűsítése érdekében mozgósítási versenyt hirdetett a kerületi szövetségek és szakosztályok részére. A kerületek versenyében a XV. kerület, a szakosztályok versenyében a kis szakosztályok közül a MUM 2. sz. Int., a középszakosztályok közül az Allamnyomda, a nagy szakosztályok közül a Testvériség szakosztálya lett első. Valamennyi első helyezett egy gumimattacskál felszerelt két-személyes fenekes sátrat kapott jutalmul.

SIKERES VIZSGÁVAL ZÁRULT a X. ker. Természetbarát Szövetség alapfokú túrávezető tanfolyama, melyen 28-an vettek részt. Táborozással egybekötött találkozót rendezett július 24–26-án a Szövetség, a tatal Öreg-tó partján. A jól sikerült találkozón az EVIG 1. sz. Gyára Vasas Dinamó Sportkörének szakosztályából 44-en vettek részt.

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

TAVASSZAL-NYÁRON

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

Keresztretjévényünk technikai okok miatt károsodott. Előző keresztretjévényünk nyertesek: Bónin Vilmos, Bp., Juhász Miklós, Bp., Nagy Ernő, Bp., Honfi György Tibor, Nagykanizsa, Kettner Henrikné, Vác, Vizsolyai László, Abasár.

Címlapunk: Torosy Károly felvétele

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. félemélet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmező út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3,- Ft. Előfizetés: 32,- Ft, félre 16,- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapirodánál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekk számlaszám: 61 251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúlerkedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra, külföldi képviselőtel.

64.5595 Egyetemi Nyomda, Budapest

F
É
N
Y
K
É
P
E
Z
Z
E
N
!

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

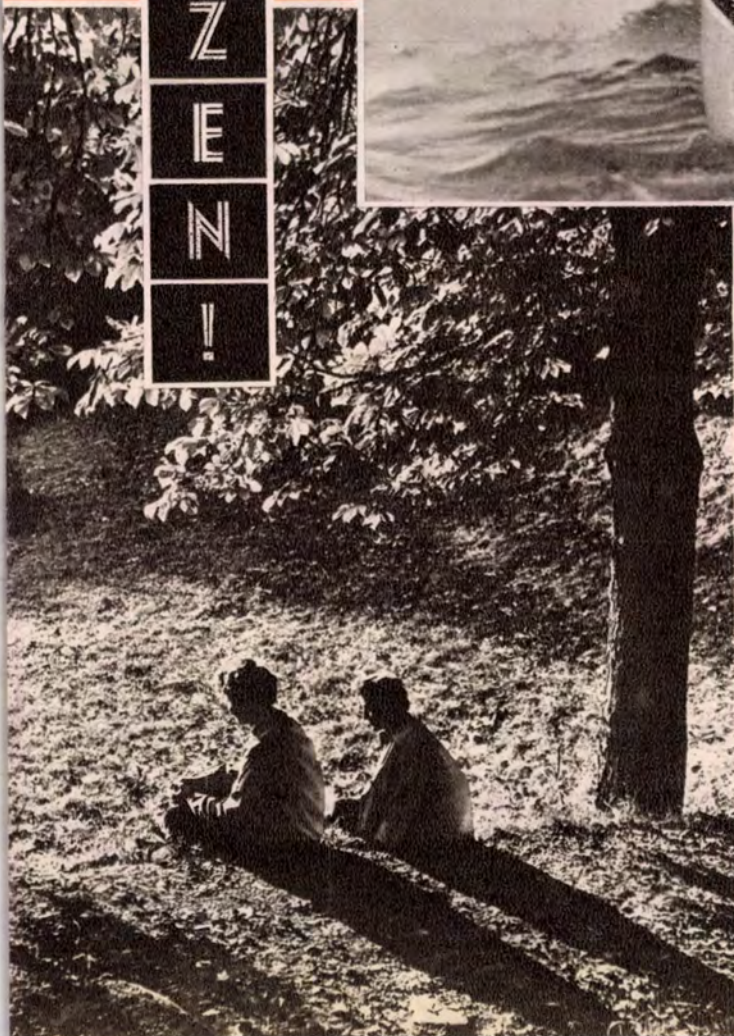
FÉNYKÉPEZŐGÉPET!

MINDEN 1000 FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP

OTP HITELLEVÉLRE KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT

BOLTOKBAN

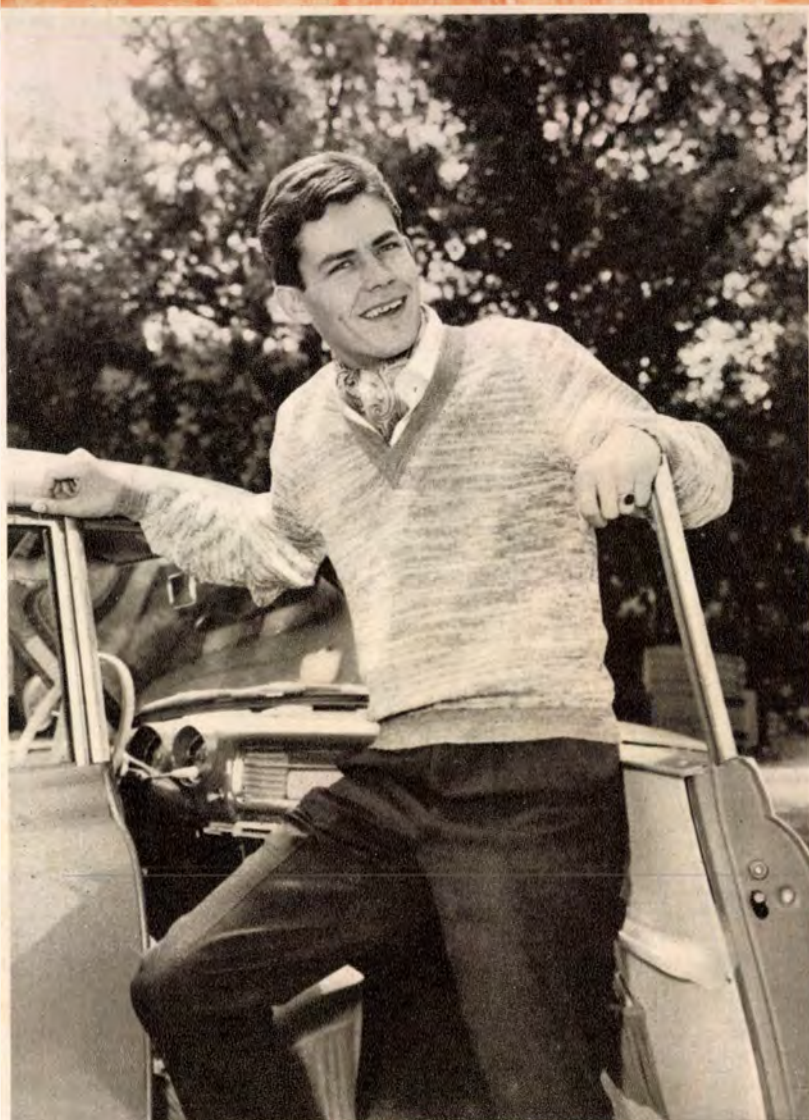
Turista

1964. AUGUSZTUS
X. ÉVFOLYAM 8. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

SPORTRA,
CAMPINGRE,
MINDEN
IDŐSZAKBAN

CORVIN
KÖTÖTTPULÓVERT

SAJÁT
KÖTŐÜZEM,
EGYEDI
MINTÁK.

LEGNAGYOBB ÁRUHÁZ

CORVIN

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK!

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

NÉHÁNY SORBAN:

A BÁNKÚTI TURISTA- HÁZRÓL

A Bükk-hegység fennsíkján, százas fákkaal körülvevtt tisztáson épült a bánkúti turistaház, a hegység természetjáró túraínak központja, ahol egész éven át zajlik az élet. Nyáron üdülök, pihenök, tavasszal, ősszel természetjárók, télen szök lepik el a házat és a tájat. Közvetlenül fölötte, félórás sétányira trónol a 956 méter magas Bálvány, a Bükk egyik legmagasabb csúcsa. A kilátás innen különlegesen szép az északra eső vidék felé. A Bálványon a 25 méteres acéltornyot, a Petöfi kilátót, a diógyöri turisták emelték.

A toronyból a fél országot láthatjuk, de a határon túl is messze elkalandozhatunk. Tiszta időben még a Magas-Tátra csúcsai is tisztán rajzolódnak ki előttünk.

Télen a hóval borított hegyoldalak kiváló sielési lehetőséget nyújtanak.

Bánkút száraz időben autóval is megközelíthető. Miskolcraól a menetrendszerű járaton kisvasúton utazunk Garadnáig. Ez egyben a romantikus hegyipálya végállomása. Innen a sárga jelzésű úton érjük el a házat. Újabb busszal is annyira megközelíthető, hogy 20—30 perc alatt odasétálunk.

A ház — ebben az évben tatarozták — a legkényesebb igénynek is megfelel. Egyszerre száz személynek nyújt szállást. Ellátásról a ház vezetője, Rákóczi Ferenc gondoskodik.

Nyáron a kirándulókat a ház körül felállított korszerű sátorokban is elhelyezik. Akik saját felszereléssel rendelkeznek, a ház táján felverhetik a sátrukat. Villanyvilágítás és a most felújított vízrendszer-hálózat is biztosítja a vendégek kényelmét.

Bánkútról a szélrózsa minden irányába szebbnél szebb túrákra van lehetőség. Kirándulhatunk Jávorkútra, a „Kövekre”, a „Herman Ottó” turistaházba stb.

Akik a természet ezernyi változását keresik, a bánkúti turistaház környékén az év minden szakában megtalálják. (X.)

A bánkúti turistaház

Az ízlésesen berendezett étterem

Kilátás a 956 m magas Bálványról

ISKOLÁNKBAN TÖMEGMOZGALOMMÁ VÁLT A TURISZTIKA

A „II. Rákóczi Ferenc” Gyakorló Közgazdasági Technikum és Szakközépiskola „írásztal-pályára” készít elő. Az iskola igazgatója és tanári kara ezért különösen nagy súlyt helyez arra, hogy a gyerekekkel megszerettesse a természetet és egész életükre szóló igényt alakítson ki bennük a kirándulás, a természetjárás iránt.

— Mit tesznek a cél érdekében? — kérdezzük Juhász László testnevelő tanárt, aki mindössze egy esztendeje került az iskolához.

— Igen fontosnak tartom — mondja Juhász László — a kirándulás jó előkészítését. Minden esetben felvonom a gyerekek figyelmét azokra a természeti szépségekre és történelmi érdekességekre, amelyekkel találkozni fognak. De ugyanilyen fontosnak tartom a kedélyességet, a jó hangulatot. Miközben az erdőket, hegyeket járjuk, mesélünk egymásnak. Felidézzük régi túrák mulatságos emlékeit, és gyűjtjük az új élményeket. Így azután szívesen jönnek a gyerekek. Sokat emlegetik, például, a KISZ próbázást, amelyet akadályverseny jelleggel, túrázás keretében szerveztünk meg. Miután a tizenkét kilométeres utat — amelyet kulturális, sport-, politikai stb. állomás tett változatossá — megtették a résztvevők, letáboroztunk, és nagy játék, vidám vetélkedő, léggömbfúvó- és lekvárevő-verseny, tréfás totózás következett, sok nevetéssel, egészséges vidámsággal.

Iskolánk természetjáró mozgalma a KISZ-szervezetre támaszkodva dolgozik. Nem lehet véletlennek tekinteni, hogy éppen a legjobb KISZ-fiatalok közül alakult ki egy olyan aktívagárda, amelyre mozgalmunk állandóan számíthat. Ezek az aktívák nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy ma már — iskolai keretek között — tömegmozgalommá vált nálunk a turisztika. Ehhez, természetesen, nagy segítséget jelentett az is, hogy az iskola

vezetősége megértéssel támogat bennünket. Amikor például a diák tizfordulós pontverseny keretében — számításaink szerint — a harmadik forduló után első helyre kerültünk, az a tíz tanuló, aki mindhárom fordulóban részt vett, igazgatói dicséretben részesült. Tekintve, hogy az ilyesmi nem kis esemény egy iskola életében, igen intenzív ösztönző hatást gyakorolt. Az igazgató olyan mértékben támogatja mozgalmunkat, hogy — például — a Szentendre közelében levő Öregforráshoz, saját kocsiján, több fordulóban hozta utánunk a sátrakat, gumimatracokat és más felsze-

relési tárgyakat. Nem beszélve arról, hogy legalább öt esetben részt vett nagyobb túráinkon.

— És mit mond az együttműködésről? Bársony Jenő, az iskola igazgatója?

— A természetjáró mozgalom az iskola életében, szervezett munkájában megfelelő súllyal vesz részt. A túrák megszervezésében, lebonyolításában a tanári kar is szívesen segít. Legújában — Juhász László, sokoldalú sportnevelői elfoglaltsága miatt, a természetjáró mozgalom további kiszélesítése érdekében — Benkő Jenő, a politikai gazdaságtan tanára és orszá-

gos szakfelügyelője is bekapcsolódott a szakosztály vezetésébe.

Egyébként a tanárjelölteket is bevonjuk a mozgalomba: iskolánk külön túra-vezetői tanfolyamot rendezett, amelybe a fiatalok leendő nevelői is bekapcsolódtak.

Úgy érezzük, hogy a természetjáró mozgalomnak nemcsak egészségi és testfejlesztési szempontból van nagy jelentősége az iskola keretei között, hanem nevelő — például közösségi és politikai nevelő — hatása szempontjából is. November elején rendeztük meg a pilisnyergői túrát, és a Nagy Októberi Forradalom évfordulója alkalmából megkoszorúztuk az ottani szovjet emlékművet. Sokkal élményszerűbb volt ez az ünnepség, a maga egyszerűségében, ott a hegyek között, mintha egy tanteremben tartottuk volna. A vöröskösziklai felszabadulási emléktúrán már az iskola tanulóinak többsége részt vett.

— És a fiatalok? — kérdeztük.

Itt van például, Nezvál Katalin, aki a szakközépiskola harmadik osztályos tanulója, s olyan jó munkát végzett már eddig is a szakosztályban, hogy az iskola vezetősége Katit most az egész iskola sportkör-vezetőjének fogja javasolni.

— Nagyon szeretjük a túrát, a kirándulásokat — mondja Nezvál Kati — és más aktívakkal: Tildi Zsuzsával, a Szekeres testvérekkel, Nógrádi Gyurival, Bihari Sándorral és a többiekkel együtt arra törekszünk, hogy olyan gyerekeket is bevonjunk a mozgalomba, akik még eddig nem jöttek rá a természetjárás „ízére”.

Hisszük, hogy tanárok és diákok, a KISZ és az iskola ilyen jó együttműködésének eredményeképpen, a VII. kerület körengetégekben élő technikai tanulók közül mind többen találnak el a hegyek, az erdők „rengetégebe”.

Négy nemzet vasutasainak közös táborozása a Balatonnál

A Balaton partján gyűltek össze a vasutas természetbarátok, hogy megrendezzék XIII. országos találkozójukat.

Az első találkozón — 1952. november 7-én volt Bánkúton — megválasztottak egy Intéző Bizottságot, s a most már központilag irányított, szervezett vasutas természetjárás eljutott a 32 osztályos, több mint 2200 tagot számláló Lokomotív Természetbarát Egyesületig.

A bankúti határozatok nyomán minden évben megrendezték a találkozót, melyek mindegyike egy-egy mérföldkövet jelentett a fejlődésben.

Az idén a tizenharmadik találkozó — melyen szlovák, lengyel és német vasutas turisták is részt vettek — már egyhetes táborozással egybekötött, nemzetközi találkozóvá fejlődött. Az egyhetes együttlét a barátságok elmélyítésén túl, igen alkalmasnak bizonyult tapasztalatcserére, az egyes nemzetek természetjáró mozgalmának megismerésére.

A találkozót résztvevői megbeszélték, hogy a korábbi évekhez hasonlóan a jövőben is kerüljön kiosztásra a vasutas természetjárók egységét szimbolizáló arany-, ezüst- és bronzfokozatú teljesítmény jelvény.

A négy nemzet vasutas turisztái helyesnek látnák, hogy évről évre más-más országban egyhetes táborozás keretében találkozzanak, s a résztvevők közös túra-program alapján ismerjék meg a baráti államok legszébb tájait, építészeti és történelmi nevezetességeit, műemlékeit és szocialista vívmányait.

Forgó János

P — ár

A Balaton

Útrakész vitorlások a csillagtúra előtt

Hogy lesz a motorbicliből vitorlász hajó? Szücs Iván, a túravitorlázók egyik vezetője papírt, ceruzát vesz elő és számol: a 125-ös Csepel háromévi szolgálat után „átalakul” 250-es Pannóniává, s amikor tulajdonosa már eleget sóvárgott balatoni portyái alkalmával a légből vitorlák után, vesz egy emberfölötti lendületet és hajója máris ott ring a tó szelíd hullámain.

A mesébe illő számvetés valóságos matematikai háttérrel eltekinthetünk: a nullpontról induló, s ma vitorlász hajóval rendelkező turisták száza nagyjából éppúgy jutottak szenvedélyük legfőbb eszközéhez, ahogyan a gépkocsitulajdonosok a Trabanthoz és Moszkvicshoz. Am sorsuk csak a szerzés határállomásáig fut egyforma úton. Később elágaznak a gondok és kiderül, hogy leg-

nagyobb — 5000 négyzetkilométernél is szélesebb felületű — tavunkon nehezebb a túrázás, közlekedés, mint a szűknek, korszerűtlennek bizonyuló Balaton körüli betonon.

A gépkocsit 20—30 kilométerenként szerviz állomás várja. Háromféle ipari szektor áll versenyben, hogy mozgó javítószerelvényt mentse meg az országút hajótöröttjeit. Állami és sportszervezetek karolják fel a gépkocsitulajdonosok túramozgalmát.

A földvári Galambszigeten gyülekező hajósnépet évek óta fojtogatja a szükség. *Félezer hajótulajdonos kéri, várja, hogy legyen végre kikötőjük, javítóműhelyük és téli tárolóhelyük.* S hiába sokszorozza hangjukat a hajóba szálló családtagok és turisták kórusa, nem felel kedvező visszhang se Tihanyból, se Pestről. Legutóbb az V.

körületi Természetbarát Szövetség hasított némi részt a gomolygó közönybe: nevet és erkölcsi hitelt nyújtottak a hajósoknak. Ez is elismerésre méltó gesztus, most már a társadalmi mozgalom zászlóját tűzik ki az árbóca. De hol a kikötő és a téli tárolóhely? A hontalanság mint valami láthatatlan vírus beleeszi magát kitűnő spórtszellemük, természetrajongó szenvedélyük szövédékeibe.

A Galambszigeten egymás után lebbenek fel a nagy vitorlák. Idegen hangzású műszavak pattognak, s a legénység fűrge, katonás mozdulatokkal végzi navigációs feladatát. Húsz vitorlás siklik ki az öbölből, s a „Boszorkány” kapitánya, aki a riporternek ótórás örömet-gondot szerez, új oldalt nyit a hajónaplóban: „1964 augusztus 16. Elindul a II. csillagtúra. Felfejlődés a kikötő előtt Szárszó irányában a vezérhajó körül. Érkezési kikötő, Tihany-rév. Közös étkezés a MOTEL-ben, utána túra a Csillaghegyre...”

Ez is sport?! A kérdőjelet a bolygók körül keringő versenyvitorlázók biggyeszítik. A felkiáltójelet a túravitorlázók hangsúlyozzák. Többségük aktív versenyző volt, s máig sem lankadt vízhez, vitorlához húzó szenvedélyük. Sport ez a javából. Az indulás, a kikötés, a manőverezés ritmikailag is fedi a fogalmat. Éppúgy ismerik a víz, a szél, a meteorológia témérdek szabályát, mintha olimpiára készülnének. És sport abból a szempontból is, hogy fiatalok csoporto-

sulnak a mesterek köré, közösségi szellem uralkodik parton és vízen.

S mi a céljuk?

Szabó János eszkalos, dr. Pálos István Statisztikai Hivatali főosztályvezető, Szücs Iván technikus, dr. Brooser Gábor szemorvos. Hicker Hedvig OTP tisztviselő, Budai András mérnök, Szigetváry Anna gépíró, s megannyi foglalkozású és korú társuk itt a vízen hasznosítja minden szabad idejét. Ők adtak tanácsot a Meteorológiai Intézetnek a balatoni időjárásközlés metodikájára, utbaigazítást a hivatásos hajósoknak, ismerkednek a víz és táj természetrajzával.

Ebből ered, hogy bármily nagyarányú az idegenforgalmat szolgáló építkezés, átalakulás forradalma, mindig akad egy jószívű kikötőmester, egy barátságos motel igazgató, aki megengedi, hogy hátat fordítsanak a rideg tilalmi táblák, amíg horgonyt vetnek a Balaton mostoha gyerekei.

Egyetlen stabil fészkek van Fonyódon, ahol senkit sem zavarva nádfedeles viskó húzódik meg a fűzes árnyékában. „PORT LACAJ” a becsületes neve, ezernyi tréfa, vidám emlék fűződik hozzá. Gazdája, parancsnoka, mindenese a 73 éves Laci bácsi. Hiába az illendő kérdés, diplomácia, nem árulja el teljes nevét. — Laci vagyok, a PORT LACAJ örökös admirálisa.

A hetven ikszből, hatvanat a tavon vitorlázott, de mostanában úgy hajtja le a fejét, hogy nem tudja mire ébred.

Felszerelik a „Boszorkány” fővitorláját

A vezérhajó kapitánya haditanácsot tart

mostohagyermek

— A PORT LACAJ napjai meg vannak számlálva. Látom én merre halad a déli és az északi part. Nem fáj érte a szívem. Azt hiszed fiam, kényelmes az a nád gunyhó? Kikötő és tárolóhely kellene, betonból, műanyagból, de nem tíz-husz hajónak, hanem ötszáznak. Azt is írd meg aranyom, hogy nem Boglárig tart a déli part. Három megye hajósai várják, hogy Fonyód nyújtson számukra fedelet.

Valahol meg kellene érteni, hogy a Balaton épp olyan vitorlázó nélkül, mint a rét, amelyen nem terem se fű, se vadvirág.

Szokatlan ez a riport út. Haladunk a tihanyi dombok felé, hajónkhoz, a „Boszorkány”-hoz odasimul a „Don Carlos”, a „Gréte” és az „Ibrinkó”. Fedélzetükről tollba mondják kívánságaikat a hajósok:

— Lellén befejezetlenül áll a kikötőépítkezés. Beállnánk mi is ásní, lapá-

tolni, miért ne lehetne ott az otthonunk!

Más: — Fogadjon „gyermekének” valamelyik nagyobb Természetbarát Egyesület, egy szezonban százsám tanítanánk meg vitorlázni a turistákat!

Önként adódnak a gondolatársítások: magam is tapasztaltam, hogy az autóstop elleni küzdelem olyan sikerrel zárult, hogy manapság még a bokaficammal vánszorgónak is viszszaentegetnek a tovarobogók. Csak érzéki látványok hozzák működésbe a fékpedállal érintkező reflexeket. Pedig úgy igaz, eredetileg az afféle olcsó aszfalt románc ellen indult a kampány. Földváron meg százsám kínálják a hajósok az üres helyet. Tanulj meg úszni, vitorlázni, szebb is, jobb is sokfajta időöltésnél. És nincs korhoz, nemhez, külsínhez-kötött feltétel: turista legyen a vállalkozó, szeresse a sportot, a természetet. Megfordulhat valakinek a fejében,

hogy kár szívügyet csinálni párszáz ember hétvégi kikapcsolódásából?

Kikapcsolódás? Egy fiatal elektromérnök Byront olvas fel társainak, egy kertész életet mentett a vízen, egy szemorvos az algákról magyaráz, egy tisztviselő lány itt szokott le az eszpresszózásról, egy hetvenhárom éves hajós szenvedéllyel, hittel ápolja a közösségi szellemet...

Amikor mindezt feljegyeztük, még az augusztusi nap sütötte a parti lombokat és kinn a vízen érzék feletti csendben suhantak a vitorlások.

Hányan mélyedtek már magukba diszkrétén a mindinkább erősödő hajós igazság előtt: kikötő kell! És hányan ígértek fűt-fát egy kis vitorlázás után!

Hozzá tartoznak a Balatonhoz, mint réthez a fű és a vadvirág. Csak legyen fedelük, mire fehér lesz a táj és szikrázó jégsvataggá dermed a Balaton.

Írta és fotózta Kádár László

Solti László, a 76 éves „veterán” vitorlázó

SPORTOLÓK
és
SPORTBARÁTOK
könyvesboltja

a

**Sport-
könyvesbolt**

VIII., RAKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág
szakirodalma
nagy választékban!

Öt éve már, hogy a Mechanika Sportkörén belül természetjárással foglalkozunk — írja Körös Károly túsvezető, Nagykanizsáról. Nem dicsekedni akarunk, de a mi szakosztályunk működik a legeredményesebben. Tömegesítő túsárakon rendszeresen 80–100 természetbarát vesz részt, akik magukkal hozzák családtagjaikat, vendégeket. Szépen szereplünk a versenyeken is. A „Május 1.” emlékversenyen második helyezést ért el csapatunk. Az idén az ificsapatunk szintén második helyen végzett. Fotószakosztályunk is eredményesen dolgozik, sok szép képet gyűjtünk össze és igyekszünk ezen keresztül is megszerettetni a mozgalmat, a természet szépségeit.

Leraktuk a hála és a kegyelet koszorúját

A GÖDI FÉSZEK EMLÉKMŰVÉNÉL

A harcos múlt és a munkásmozgalom emlékeinek ápolása jegyében kerül sor minden évben a gödi Fészekben felállított emlékmű megkoszorúzására. Augusztus 30-án az ünnepelő kirándulók százai jöttek el, hogy emlékezzenek azokról, akik a legnehezebb időkben, a Horthy-faszizmus idején életük kockáztatásával küzdöttek a nép jogaiért, a megálmodott jövőért.

A telep gazdája — a Vörös Meteor — rendezésében lezajlott ünnepségen *Lombos Lajos*, a Vörös Meteor gödi bizottsága nevében köszöntötte az egybegyűlteket, majd *Szilágyi Béla* külügyminiszterhelyettes mondott ünnepi beszédet.

A Fészek — mondotta — nagy szolgálatot tett a magyar munkásmozgalomnak. A környék fáinak, bokrainak védelme alatt szemináriumokat hallgattak a munkásosztály legjobbjai. Sok baloldali író és költő kereste fel a tájat és a gödi hangulat ihlette őket egy-egy művük megírására. Megemlékezett a szónok a nagy proletár költőről, *József Attiláról*, aki nemegyszer járt e tájon, a legnagyobb üldöztetések idején.

Szilágyi elvtárs meleg szavakkal emlékezett meg azokról az MTE tagokról, akik a spanyol háborúban fegyverrel harcoltak a proletár internacionalizmusért, segítve a spanyol nép szabadságharcát. És emlékezett azokról a magyar mártírokról, akiknek emlékét kegyelettel őrzik a Fészek hálás utódai.

A Fészek a harcos összetartás iskolája volt. A munkásosztály legjobbjai nem riadtak vissza a rendőr-

▲ Szilágyi Béla külügyminiszterhelyettes ünnepi beszédét mondja

Keres Emil színművész szaval

A hallgatóság

kopók üldözésétől, bátran vállalták a kockázatot a szabadságért folytatott egyenlőtlen küzdelemben.

Az ünnepi beszéd után az egyesületek és mozgalmi szervek — közöttük az MTSZ — koszorúkat helyeztek az emlékműre. Az MTSZ koszorúját *Kozmanovics Endre* és *Bánkúti Sándor* helyezték el.

Koszorúzás után *Keres Emil* színművész *József Attila* verseket adott elő, délután pedig sport és más játékokkal folytatódott a gödi ünnepség.

A. E.

A Salgótarjától keletre húzódó bazalt-fensik körül, mint őrtornyok állnak a magányos bazalt-kúpok, a földtörténeti múlt emlékei. Ezek között a legmagasabb a Salgó. Erre építették Salgó várát, melyről először egy 1348. évi oklevél tesz említést.

A mai várrom már régóta nyilvántartott műemlék.

Tetejéről gyönyörű kilátás nyílik a Magas-Tátrára, a Bükk-, a Mátra-, a Börzsöny- és a Cserhát-hegységekre. A várrom környékén elterülő erdők jelenleg nem alkotnak összefüggő területet, de a megmaradt erdőrészek így is diszei a tájnak.

A salgótarjáni bányavidék lakosainak — a régmúlt történelmi eseményekre, az 1919-es harcokra és az 1944-es partizánharcokra való visszaemlékezéssel — ked-

Új természetvédelmi terület Nógrádban: Salgóvár környéke

velt kirándulóhelye a várrom és környéke. De országos viszonylatban is egyre többen keresik fel a környéket.

A várrom környékének védelme nemcsak természetvédelmi, hanem kulturális szempontból is indokolttá vált. Természetvédelmi kezelését a Cserhádi Állami Erdőgazdaság végzi.

Tóth Elemér

VASÁNAPI SÉTA

AZ ERDEI SZOLGÁLATTAL

A Városmajor felől, a koraőszi vasárnap reggel csendes harangzúgás úszik a Moszkva tér felé, búcsúzik a nyár, rekviemmé keverednek az apró kongások.

A gombánál kis csoport gyülekezik, s ha valaki csak őket keresi, hamar rájuk bukkan. Szabályos turistaöltözék, s valamennyiök balkarján szalag, piros betűkkel: „Erdei Szolgálat”.

A budapesti természetbarátok annak idején felosztották maguk közt a Budai-hegyeket, rájuk, a XI. kerületiekre a Budakeszi és Budaörs között elterülő többszáz holdnyi erdő jutott, olyan nevezetességekkel, mint a Frank-hegyi menedékház, a 355 méteres Magaskő, Makosmária, Disznófő és Csacsirét. Tehát a legkedveltebb és a legsűrűbben látogatott kirándulóhelyek.

S ha már egy felsoroláson túljutottunk, rögtön bevezetőben ismertessük az Erdi Szolgálat célját, feladatát, hogy aztán visszatérhessünk a Moszkva téren gyülekező lágymányosi természetbarátok bemutatására.

Szomorú látványt nyújtanak vasárnap késő délután az utak, a tisztások. Szemét, eldobált konzervdobozok, letrördelt faágak jelzik a természetből megittasult fővárosi kirándulók széles kedvét. S ki ne emlékezne az újságok felháborodott cikkeire, amelyek hírül adták, hogy gátáltsalan és felelőtlen emberek, természetrombolók szalonnát sütöttek, kávéfőztek, szabálytalan és gondatlan tüzrakással, s a pusztulás több hold erdőt tett tönkre és védett vadakat tizedelt.

Az erdész kevés az erdő megóvásához és ezért sietnek segítségére a szervezett természetbarátok. Vasárnap, ünnepnap fáradhatatlanul járják az erdőt, minden ösvényen végigmennek, minden tisztást felkeresnek. S ha rendetlenséget látnak, azonnal hozzálátnak a kár megjavításához, vagy ha meglepik a renitenseket, szelíd szóval, okos meggyőzéssel belátásra intik őket. *Solymosi János*, a már említett terület erdésze dicséri a lágymányosi erdei szolgálatát, azt mondja összehasonlíthatatlanul könnyebb a dolga, amióta nemcsak ő áll őrt...

A Budapesti Természetbarát Szövetségben még koratavasszal egy túravezetői és szakosztályvezetői tanácskozáson megtörtént a beosztás. November közepéig kijelölték a vasárnapi erdei szolgálat résztvevőit. És ezen a vasárnapon a Moszkva téren, a megadott időben találkozott Trautmann Herbert, ezüstjelvényes nemzetközi

Az Erdi Szolgálat tagjai megbeszélik napi feladataikat

túrávezető, Farkas László, a XI. kerületi természetbarátok főtitkára, dr. Neszmélyi Rezső, a Beloiannisz Híradástechnikai Gyár vezető munkatársa, Rétházi Andorné, Balázs Sándor, s hogy e szolgálatnak ne legyen hivatalos jellege, eljöttek a családtagok is.

A Moszkva térről a fogaskerekű csak két perc, a Szabadság-hegyi utazás sem tart tovább tíznél. És máris az erdőben vagyunk. A kirándulók, akikkel találkozunk, akiket utolérünk, még „veszélytelenek”, még nem ültek le az elemóziás zsákok köré...

— A tűz. Ez a legszörnyűbb veszély. — mondja Trautmann Herbert, a szolgálat vezetője. Egy tavalyi erdei szolgálatomon a Fekete-hegyen azt látom: vastag füst száll a magasba. Azonnal elő az iránytűt és a két-három kilométert percek alatt tettem meg. Lángolva égett az erdő. Az összeverődött kirándulók, s az oda érkezett katonák tehetetlenül álltak. S mert bennünket a szakszerű tűzoltásra is kioktattak, több órás megfeszített munkával a segíteni kész emberekkel sikerült megfékezni a tüzet. Mint később hallottam, egy fiatal házaspár kávéfőzött...

Az erdészlakot elhagyva kettéválik a csoport, így hatásosabb munkát tudnak végezni. Mai feladatuk: vigyázni az új ültetvény épségére. Ide egész napra őrszemet állítanak. Solymosi erdész arról panaszkodott, hogy huligánkodó fiatalok összetörök az állatok itatóit, lerombolják az esőtől védő menedékeket.

— A rontó-pálok ellen úgy védekezünk, ahogy tudunk. — mondja Farkas Károly. — Leghatásosabb fegyverünk a fényképezőgép. A törni-zúzni szerető és az okos szóra durvasággal felelő fiatalok megszelídülnek, ha elcsattan a fényképezőgép, mondván közzétesszük a lapokban. S ilyenkor rendszerint azonnal helyre is hozza a maguk okozta kárt.

— Az igazi védekezés persze nem ez — folytatja a gondolatsort dr. Neszmélyi Rezső — hanem az, hogy a kerületi sporttanácsok és az iskolák megkeresve egymást, kidolgozzák a fiatalok szervezett természetjárásának programját...

Az erdei szolgálat tagjai kedvvel, szeretettel végzik magukra vállalt feladatukat. Tudják, az igazán nehéz feladat csak most ősszel virrad rájuk, amikor a bezárt strandokról, a Római-partról, a külföldön utazó és a Balatonon üdülő kétmillió Budapest sokezer lakója idesereglik a hegyekbe.

A pestiek szeretik a hegyeket, a természetet. Csak sok van még közöttük, akik nem értik, hogy a csend, a tisztaság, a jó levegő, a kikapcsolódás is köztulajdon. Nevelni kell még ezeket, s ebben végez értékes munkát az erdei szolgálat.

Benedek István

A családtagok is részt vesznek a vasárnapi szolgálaton (Balázs Sándor felvétele)

A thébal éneklő Memnon-szobrok

Megtekintettük a város múltjának néhány nevezetességét. Először a Pompeius-oszlopot néztük meg, amely a régi fellegvár helyén épült. Az oszlop eredetét és célját illetően meg ma sem egyeztek meg a történészek. Egyesek Julius Caesar művének tulajdonították, mások azt állítják, hogy Diocletianus császár tiszteletére készült. Egy tény: ilyen hatalmas oszlop nincs másutt a világon. Talpazat nélkül húsz méter magas és egy darab vörös gránitból van kifaragva.

Megtekintettük „Cleopátra túit” is, amelyek a tengerparton hirdetik Egyiptom nagy történelmi múltját. A két obeliszk közül az egyik még büszkén áll, túlélve évszázadok viharát.

A régi műemlékek után az újkori történelem egyik nevezetességét látogattuk meg: Faruk király egykori kastélyát. A gyönyörű parkkal együtt, ma múzeum. A fényűzően berendezett nyolcvan szobánál sokkal nagyobb hatást gyakorolt rám a csodálatosan szép kastélykert. A dús trópusi növényzet, a hatalmas kaktuszok, a mesés datolyapálma ligetek. A hatalmas pálmafákon fűtökben lógott az érésben levő gyümölcs, amely citromsárgától a rozsdabarnáig minden színárnyalatban pompázott. Percekig nem tudtam elszakadni a látványtól. Itt a nagy forróság is elviselhetőbb volt, az óriási pálmák kellemes árnyékot nyújtottak.

Tizenkét ország – tizenkét kikötő

VIII.

EGYIPTOM

Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy az útunk során meglátogatott sok ország közül melyik keltette bennem a legmélyebb benyomást, melyik volt a legerotikusabb, habozás nélkül felelném: az Egyesült Arab Köztársaság. Három nagy városát ismertem meg: Alexandriát, Kairót és Port Saidot.

Alexandria kikötőjében igen nagy a hajóforgalom. Sok nemzet zászlaját lengette a kellemes tengeri szél. Faruk király volt magánjachtja is ott ringatózik a kikötőben, évek óta nem használja senki.

Míg hajónk a dokkhoz simult, a parton néhány baksis reményében bővészek szórakoztattak bennünket. Az egyik golyókat tüntetett el pohár alatt, a másik napos csibéket varázsolt elő, a harmadik kardokat nyelt. A mutatvány végeztével megköszönték a partradobott piasztereket és elvonultak.

Az Egyesült Arab Köztársaság újságírói meleg barátsággal köszöntöttek bennünket. Megkezdődött a „partraszállás”. Cleopátra városának földjére léptünk. A nagy múltú Alexandriát i. e. 323-ban Nagy Sándor alapította, kinek halála után vezérei felosztották egymás között a birodalmat. Ptolemeusé lett Egyiptom. E dinasztia há-

rom évszázadon keresztül uralkodott, és Alexandria gazdag, nagy várossá fejlődött. Az alexandriai könyvtár világhírű volt. A Ptolemeus dinasztia uralkodásának Cleopátra kigyomarási okozta halála vetett véget. A római Didor jegyzetei szerint — melyek i. e. 50 évvel íródtak — a város szépségében, gazdagságában első a világon. Háromszázezer szabad ember és hatszázezer rabszolga volt a lakója.

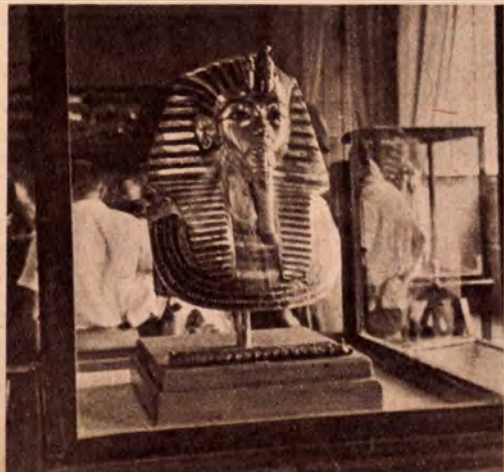
A VII. században Omar kalifa csapatai lerohanták Egyiptomot. Egyedül csak Alexandria tartotta magát. A kalifa vezére Amru Memphisben táborozott. Innen indult el Alexandria bevételére. I. u. 640-ben kezdődött a város ostroma. A védők sokáig tartották magukat, de a túlerővel szemben nem tudták a várost megvédeni. Amru a

győzelem után visszatért Memphisbe. Székvárosának az utóbbit tekintette. Alexandria kereskedelmi fontossága azonban nem csökkent.

A mai Alexandria másfélmilliósi világváros, forgalma óriási. A gépkocsik tömött sorokban, szabályok nélkül közlekednek. Budapesten gyorsajtásért valamennyi arab gépkocsivezetőt felírnák. A mi autóbuszaink is hamarosan beilleszkedtek a forgalomba. Igen nagy sebességgel száguldoztunk a város utcáin.

Bazárváros Kairóban

Tut Anch Amon halotti maszkja

A Július 26. útról jól lehetett látni a város sok kilométeres strandját. (1956. július 26-án államosították a Szezi csatornát.) Ez az út modern házakkal, szállodákkal van beépítve. Megnéztünk néhány szállodát a tengerparton. Szívesen látnék hasonlót a Balaton partján is.

Alexandriából autóbusszal indultunk el az ország fővárosába, a két és félmillió Kairóba. A vidék egyhangú és sivár, az út nagyon fásztó volt. A meleg egyre elviselhetetlenebb lett. A város közelében megpillantottuk az „áldott” folyót. Most értetük meg Herodotosz szavait: „Egyiptom a Nilus ajándéka”. Megértettük a fellahokat — akik a nagy sárga folyamot az „áldott” és a „bőséges” jelzőkkel illették. A Nilus akkor árasztja el ugyanis a földeket, amikor egy csepp eső sem esik, amikor a nap heve a legerősebb. A Nilus megintja a földet és a homokot termékeny iszappal önti el. Fekete burnuszok asszonyok ruhát, edényt mostak a folyóban. Fehér burnuszos férfiak hajókkal árut, építőanyagot szállítottak rajta. A nilusi vitorlás a legfurcsább szállítóeszköz, amit valaha láttam. A hajótest nem nagy, ám a vitorla magassága csaknem kétszerese a hajó hosszának. Ha szél van, gyorsan siklik a vizen, de szélcsendben a férfiak húzzák a partról a teherrel megrakott vitorlásokat. Nagyon szomorú látvány. A

modern városok és modern technikával felszerelt gyárak mellett még ma is megtalálható ez a középkori elmaradottság. Alexandriában daruval rakják ki a hajókat, száz kilométerrel arrább pedig kosárban hordják ki az árut a hajókból.

A Szovjetunió segítségével megépítik az asszuáni gátat, amely egyharmaddal növeli az ország megművelhető földterületét, ugyanakkor sokhelyütt még fakerékre szerelt töl-

csérekkel emelik át a vizet a csatornába.

Kairóba értünk. Hangos, maszatos gyerekek fogtak körül bennünket, cigarettát és baksist kéregettek.

A „Litva” utasait itt is az idegenforgalmi szervek látták vendégül. A legszebb szállodákban helyeztek el bennünket. Én az ultramodern Hilton szállodában laktam. Számomra szokatlan volt az emberek által vontatott nilusi vitorlás, de szokatlan volt ez a minden képzeletet felülmúló kényelemmel berendezett szálloda is. Borsos is az ára. A magamfajta turista — ha vendégként nem hívják meg — nem is tudja megfizetni.

A szálloda alkalmazottai — mind megannyi Cleopátra — éjfélete hajjal, gyönyörű szemekkel, melyeket még kihangsúlyozott a gondos kikészítés — körgallérszerű díszes egyiptomi nyakékekkel nesztelenül suhantak a termekben, folyosókon. Az egész szálloda légkondicionált levegőjű. Úvegfal választotta el a terasztól — amelyről elém-táruult a Nilus és az egész csodálatos Kairó. Szemben, a Nilus egyik szigetén épült a modern Egyiptom jelképe, a kairói torony. Forgó éttermének ablakából gyönyörű kilátás nyílik a városra.

Este a szálloda egyik vacsorázó helyiségében műsorral szórakoztattak bennünket. Népi táncgyűttes és egy neves arab hastáncosnő lépett fel. A műsor érdekes volt.

Igyekeztünk kevés időnként jól beosztani. Megtekintettük a szálloda mellett lévő múzeumot. Hete- ket lehetett volna eltölteni a több ezer éves emlékek tanulmányozásával, de sajnos nekünk csak óráink voltak. Így is felejthetetlen élmény volt látni a 18 éves korában elhunyt Tut-Anch-Amon fáraó arany szarkofágját, a bronz koporsóját, trónszékét, a skarabeusszal díszített nyakláncát, gyö-

nyörű ékszereit. Sokáig álltam a sirt háromezer éven át őrző szobrok előtt, amelyek magát a királyt ábrázolják.

Programunkban természetesen a piramisok megtekintése is szerepelt. Rövid félórás autózás után megérkeztünk a több, mint 5000 éves, kőgúlákhoz.

A Kheopsz piramis a legnagyobb, 137 méter magas. Herodotosz görög történétíró jegyezte fel, hogy a piramist százezer ember húsz évig építette.

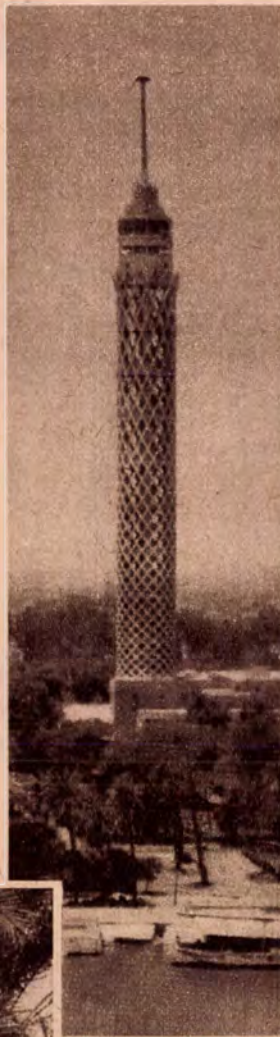
A Kheopsz gúla után a legnagyobb a Khefrén és a Mükérinosz piramis. Ezeket kívül több kisebb piramis is látható. Az arab királyok temetkezési módja később megváltozott, sziklákban helyezték el múmiájukat.

A gizehi piramisoknál áll a sphinx. A sphinxek Egyiptomban a templomok, temetők védőszellemei. Sajnos a piramisokat és a sphinxet esti kivilágításban nem láthattam. De a halványkék égbolt és a sivatag vörössárga homokja olyan keretbe foglalta a piramisokat, melynél szebbet talán az esti megvilágítás sem nyújthat.

Kairóból visszafelé Port-Saidba a sivatagon keresztül mentünk. Az egyiptomi falvak festői képet nyújtanak. A sárga homoktengerrel egybeolvadnak a falvak sárga agyagból gyúrt házai. Tetőiken ugyancsak agyagból gyúrt óriási galambdúcok vannak. Itt is, ott is datolyapálma-csoportok díszlenek. Hosszú tevékaravánok kígyóznak a sivatag homokjában. Lassan a házak is elmaradoznak és mindent eltakar a végtelen homok.

Egyszer csak hajókémény emelkedik ki a sivatag homokjából. „Hajó a sivatagban!” — kiabálják az útítársak. Vezetőnk világosít fel bennünket, hogy a Szezi-csatornához értünk. Innen már a csatorna partján megyünk Port-Saidig.

M. G.

▲ A Nilus-szigeti híres Kairó-torony

Hatalmas datolyapálmák díszítik a volt Faruk kastély parkját

▲ A gizehi sphinx, háttérben a piramis

400 kilométer a Dunán

Aki otthon van a levegőben és a víz hátán is...

Csaknem az egész augusztust a Dunán töltötte Szikora László, a MALÉV természetjáró szakosztályának tagja. Részt vett az ausztriai Linzből indított Nemzetközi Duna túrán, amelyre csehszlovák, lengyel, jugoszláv, német és osztrák hajók sorakoztak fel hatvan magyar résztvevővel együtt. A szemnek is látványos hajóseregben körülbelül 120 kajak szerepelt mintegy háromezreszáz vízitúristával.

Szikora László egyenesen a felhőkből szállt vízre. Ezt úgy kell érteni, hogy ő a MALÉV nyugati járatain teljesít szolgálatot — egymillió kilométert repült eddig pilótaként —, s mint mondja, nincs jobb kiegészítő sportalkalom repülő számára, mint a vízitúristika. Sporttanár feleségével együtt tették meg a négyszáz kilométeres utat Újvidéktől Kladovoig, s az augusztus nyolcadikán történt indulás, meg a túra befejező dátuma: augusztus 29. közül páratlan élményeket éltek át a folyam hátán és a regényes vízpartokon...

Lengyel gyártmányú Neptunjuk van. Ez a hajótípus nyolc kilogrammal nehezebb, mint a németek Delfinje. Ez a súlykülönbség érezhetően fárasztóbb, éppen ezért úgy határozott, hogy a jövő évi hasonló túrán már Delfinnel vesz részt.

A túra első etapja Újvidéktől Szlankamenig tartott. Negyven kilométert eveztek estig, mikor azután találkozhattak a Szegedről indult másik magyar csoport 25 hajójával. Amerre a túra haladt, lépten-nyomon találkoztak a magyar történelemből jól ismert tájakkal, városokkal. Sorra bukkant fel a nagy víz partján Novi-Sad, Pétervárad. Az utóbbi vár még ma is mutogatja a

korabeli erődépítkezés fejlettségét, az ágyúállásokban a lőporfüst elvezetésére szellőzőberendezés szolgált. Meglátogatták a szendrői várat, amelyet Barankovics György építtetett, Galambóc váránál pedig felidéztek azt a mondát, amely szerint a nevezetes Babakáj szikláról vetette magát a Dunába a várat ostromló török vezér szép lánya. Mert nem lehetett szerelmé, a vár magyar kapitányáé.

Az utazás folyamán

a jugoszláv hatóságok és a turista szervezetek részéről rendkívül szívélyes fogadtatásban részesültek

a túra résztvevői.

Smederevóban és másutt is kényelmes cempingekben kaptak szállást éjszakára. Galambócon például szőnyeggel borított lépcsősoron haladtak szálláshelyük felé, s ünnepélyes fogadtatásukra nemzeti viseletbe öltözött lányok és fiúk sorfala köszöntötte őket. A galambóci startnál találkozhattak először a haragvó Dunával. Feltámadt a Kosava szél. A felkorbácsolt víztükör néhol méteres hullámokat vet ilyenkor, szabály szerint ilyen kis hajókkal nem szabad megkísérelni a vízitúra folytatását. A túra megakadt. A viharossá vadult Kosava sátrakat borított fel, s a túra néhány pórul járt résztvevője Galambóc várának falai közé húzódott éjszakára.

Másnapra elvonult a vihar, s a hajósereg megindulhatott a Vaskapu felé. Amerre haladtak, mindkét parton a táj lenyűgöző szépsége foglalta keretbe a túra résztvevőit. Estére érkeztek újabb táborhelyükre,

A galambóci vár

D. Milanovára. Öt kilométerre a cél előtt ismerkedhettek meg a Síp-csatorna után jelentkező örvényekkel. Az egyik ilyen alattomos örvénylés okozta a túra egyetlen balesetét. Elkapott egy cseh hajót és fellökte a tiszai magyarok egyik kajakjára. Nagyobb baj szerencsére nem történt, csak a hajótestek burkolata sérült meg.

A kladovi végcélnál már várta a magyarokat a MÁVAUT. Egy busz a parton kísérte a túrát, hogy utasait elvigye a tenger partjára, Dubrovnikba. Az Adria mentén eljutottak még Fiuméba, Abbáziába, majd Zágráb érintésével tértek haza Budapestre...

Még ebben az évben összeül Pozsonyban a Nemzetközi Dunatúra Bizottság, hogy értékelje az ideai tapasztalatokat a jövőre nézve. A magyar turisták javaslatot tesznek majd arra, hogy a további évek folyamán rövidebb szakaszokra osztottan rendezzék meg a túrát, hogy több alkalom legyen a parti tájak, városok megtekintésére.

Szikora László személyes tapasztalatai közül elmondta, hogy viszonylag nem jelentett anyagi megterhelést a túra. Személyenként körülbelül háromezer forintot költöttek 22 nap alatt. Alapátkezésüket konzervekkel oldották meg, ehhez friss gyümölcsöt, zöldségféléket, tejet vásároltak kiegészítésként. Ezzel szemben kényelmetlen az autóbusszos túra konstrukciója. A résztvevők valutakészletét terhelte a gépkocsi személyzetének napidíja és a közegetvám is. Ezeket a költségeket a MÁVAUT-nak kellene rendezni saját valutakeretéből, mint ahogy a MALÉV is így jár el a turista utaknál.

Németh Imre

A Vaskapu bejárata

LELKES FIATALOK ÚJJÁÉPÍTIK AZ EZÜSTHEGYI MENEDÉKKUNYHÓT

„Az egyik elhagyott kőlejtőben áll a természetbarátok egykori menedékkunyhója, amely a húszas évek elején a munkásturisták szerény otthona volt. A kunyhó a kevélynyergeri turistaház épületével a harcosszobornak emléke, ma már nem használják.”
Pilis útikalauz, 1957.

A harcosszobor emlékeztető menedékkunyhóról nemcsak az útikalauz emlékezik meg. Sok öreg természetbarát régi szép emlékei fűződnek hozzá. Az utóbbi években azonban már csak a kegyelet hozta ide — az útikalauzok leírásai alapján — a túrázókat vagy a kiránduló úttörőket, mert maga a ház elhanyagolt volt.

Ilyennek láttuk mi is az épületet egyik kirándulásunkon: elhagyottnak, gondozatlannak. Ajtaja és ablaka csak a régmúlt emléke. Egyes felelőtlen kirándulók itt-ott már a falat is bontani kezdték. A külső támfal leomlott, a kövek közül már az épület tetején kinőtt bokrok lassan egész fákká terebélyesedtek. Az ajtó felett még látható a régi tábla helye, de mostanáig semmiféle új felirat nem hirdette a hely történelmi múltját.

Amikor mi — a Szlávy utcai Átmeneti Ifjúsági Ne-

velőotthon természetjárói — itt jártunk, éppen népes úttörőcsapat volt a kunyhó környékén. A nagy hadijáték vezetője a kunyhó tetején állva értékelte a játék tanulságait. Elgondolkoztam, vajon milyen emlékeket visznek haza ezek az úttörők a harcosszobor emlékeztető kunyhóról? A romok emléké. Igaz, a szomszédban felépült a majdnem minden igényt kielégítő, nagy befogadóképességű turistaház a Kevélynyeregben, de szabad-e nekünk így bántani történelmi, munkásszolgalmi emlékeinket?

Megbeszéltem ezt a kérdést növendékeinkkel is. Felderítettük, hogy kiknek a hatáskörébe tartozik a kunyhó gondozása. Átvettük a kunyhó gondozását és hozzákezdünk az újjáépítéséhez. A mai napig már kész a kunyhó nomlokzati része, új vasajtót építettünk be, rendbehoztuk a kidöntött ablakot, fel-

Szorgalmasan folyik a munka és felépül a kunyhó

húztuk a ledöntött kéményeket. Belül berendeztük a kunyhót alkalmi szállásra és hetenként kijárunk tovább építeni.

A teljes felújításig még sok tennivalónk van, sőt a kunyhó környékét állandó táborhelyé szeretnénk kiépíteni.

Legnagyobb gondot a Kevélynyeregben is jól ismert vízhiány okozta számunkra. Vizesedényekben Pilisbo-

rosjenőről cipeljük fel a betonozáshoz a vizet. Most elhatároztuk, hogy nagyobb ciszternát építünk. A régi emlékeket idéző kőasztalokhoz hasonló asztalokkal és padokkal turistapihenőt létesítünk. Ha erőnkben még telik, a kunyhó melletti legmagasabb ponton kilátót is létesítünk, mert gyönyörű kilátás nyílik majd a Dunára, a környező községekre, Szentendrére, sőt Budapestre is.

Olyan fiatalok dolgoznak a kunyhó újjáépítésén, akik a sors mostoha sága, vagy maguk hibája folytán távol vannak a családi közösségtől és itt az ezüsthégyi erdőben levő elhagyott kőbányában kiélhetik közösségi és alkotói vágyaikat. A munka szépen halad, hiszen a fiatalok szinte a szívüket, lelküket is beépítik, ezzel is bizonyítva, hogy hasznos tagjai a mi társadalmunknak. Ugyanakkor a múlt hagyományainak tisztelgését is ápolják, erősítik.

Rétei Lajos
tanár

Az egyik építő brigád

Jugoszláviai

Zágrábban átszálltunk egy meglehetősen zsúfolt vonatra. Ljubljana felé. A kocsiban mindenki beszélgett, csak mi, ketten ültünk „árván” a magyar nyelvünkkel.

Néhány állomás után egy család szedelőzködött lefelé és mellettünk elhaladva, szép csokor virágot tettek a feleségem ölébe. Egy szót nem beszélünk velük. — Ez volt az első bemutatkozás a jugoszláv emberekkel.

Ljubljana-ba előre, csak úgy találmra írtunk egy levelet Turista Club címre, melyben tanácsokat kértünk a Triglav környékéről. Miután a választ már nem várhattuk be, a ljubljánai postára post-restante kértük a levelet. Vastag levél, gyönyörű prospektusokkal és hasznos tanácsokkal várt ott minket.

Ljubljana-ban új városrészek épülnek, új utcanevekkel. A mi lakásunk is egy új utcában volt, amit még a közelben lakók sem ismertek. Este 10-kor még nagy a forgalom, de senki sem tudta a keresett utcákat megmutatni. Pillanatok alatt nagy csődület közepén álltunk. Kerékpárosokat állítottak le, gyerekkoszsis mamák álltak körülöttünk és mind segíteni akartak az útbaigazításban. — Végül akadt egy idős néni, aki ismerte azt az utcát és elkalauzolt bennünket.

A ljubljánai várban magyar szóra lettünk figyelmesek. Jugoszláviai magyar iskola gyerekei ismerkedtek hazájukkal. Büszkén vallották magukat magyaroknak és boldogan hallgatták a pesti „idegeneket”.

A Juli Alpok szívében hatalmas sziklahegyek között húzódik a Bohinj-tó. Az építés, szépítés itt is nagy erővel halad, mint mindenütt Jugoszláviában. Most építettek egy drótkötélpályát az 1500 méteres Vogelra. — A tó végén, a hegyek tövében a Száva forráshoz (Savica vízeséshez) közel van a Zlatorog szálló. Egy autóbusz sofőr jóakarátúan figyelmeztetett, hogy ne a szállóba menjünk, hanem olcsó privát házba. A házigazdánk, amikor az útlevele-

M O Z A I K O R

ket nyilvántartásba vette, kedvesen azt mondta: „magyar ember”. Többet nem tudott magyarul, de ezzel akart kedveskedni nekünk.

Szarajevóban aki néhány szót tudott magyarul, az már leszállt velünk a villamosról, hogy megmutassa a szarajevói történelmi gyilkosság színhelyét a Gavril Princip hídnál.

Sok-sok mondanivaló volna a Juli Alpokról, ahogy északról közelítjük meg. Kranjska Gorában beülünk az együléses felvonóba, hogy 1600 méterre felemelkedjünk a Vitranca. Az alsó állomás kezelője is magyar szóval kedveskedett, de amint megyünk felfelé, mélyen alattunk ül egy nagy kiránduló társaság, odaválói magyarok. Amikor lekiáltottunk magyarul igen kedvesen üdvözöltek bennünket.

Meg kell állapítanunk, hogy mednék házaik sokkal kulturáltabbak mint a mieink. Az 1500 méter magas Komnán, forrástól, víztől messze, egy háromemeletes régi turistaház-

Százezer évek faragták ezeket a kőveket

A Triglav csoport

A Komna-ház a Juli-Alpokban

ban minden emeleten W. C. van. Ragyogó tisztaság, a szobákban köröskörül fogasok, padok. Villanyvilágítás, a villanyborotválkozóknak külön helyiség, udvarias, előzékeny kiszolgálás. Bármit kérünk, mindent megkaphatunk. Szóval azok az elemi feltételek, amelyek nálunk még sok házban hiányoznak.

Splitbe úgy mentünk, hogy a lakáscímet zlatorogi házigazdánk adta meg. Itt nem kellett keresgélni, mint Ljubljana-ban, mert helyszínrajzot is kaptunk. Az egyik ablakból leszólt egy néni, hogy kit keresnek? A nő felpattan, mindkét kezével magára mutat, hogy ő az! Rohant le elénk, vitte a kofferokat és olyan boldog volt, mintha régi-régi ismerősök lettünk volna. Bár nem értett a horvátton kívül semmit, igen jól megértettük egymást.

Hajón utazunk Hvarba. Egy idősebb úr rossz németiséggel megszólít. Arra kér, hogy mondjuk el otthon, hogy tetszett Jugoszlávia és minél többen jöjjenek el hozzájuk.

Ime én megtettem és szívesen ajánlom másoknak is. Sőt, aki hozzám fordul, tanácsokat is adok.

Pick László,
Bp., XIII., Muk Sándor u. 19.

ELKÖLTÖZÖTT AZ MTS V. KERÜLETI TANÁCSA

Új életet általában hétfőn, január elsején és új lakásba költözéskor szokás kezdeni. És mert nemrég az MTS V. kerületi Tanácsa — hosszú huzavona után — végre új otthonba költözhetett a kebelében működő Természetbarát Szakszövetség is frissebb kedvvel látott a munkához.

Kovács Ferenc, a kerületi szövetség elnöke nem szívesen emlékszik vissza a régi, 12 négyzetméteres helyiségre, a „sufnira”, ahol a kerület 128 sportkörének és 264 szakosztályának ügyes-bajos dolgait intézték. A helyszűke különösen a turistákat érintette érzékenyen, hiszen előadói terem híján, nem tudták megtartani a térképpolvasó, a túravezető és más tanfolyamokat, nem rendezhettek előadásokat.

— Most, itt a Váci utca 36-ban, egycsapásra megváltozott a helyzet. A kerületi TS négy szobával és egy nagyméretű előadóteremmel rendelkezik. Jut tehát bőven hely arra, hogy a belváros mintegy 8000 turistája innen kapjon megfelelő eligazítást.

— Valóban új életet kezdtünk — folytatja Kovács Ferenc —, ám az igazi, a nagyszabású munka még hátra van. Hogy eddig mit tettünk? Április 4-e tiszteletére 1500-an vultunk fel a Vöröskőre. Több mint 500 tanag látogatott el Salgótarjánba, az 1919-es tanácsköztársasági harcok évfordulóján. Sokan vettek részt a háromnapos Kőszeg—Szombathely—Sopron túrán is...

Kovács Ferenc sporttársnak — igen helyesen — az a véleménye, hogy a vonat, hajós kirándulások jó szolgálatot tesznek a tömegesítésnek.

— Kerületünkben túlnyomórészt értelmiségiek dolgoznak, s tudvalevő, hogy ők igénylik talán a legjobban a friss levegőt, a természeti szépségekben gazdag helyeken való üdítő kirándulást. És most, hogy egyre szélesebbre terülnek a határsorompók, szeretnénk megszervezni a házi bédeker-szolgálatot.

A kifejezés különös, magyarázatra szorul. A Jegyzetellátó Vállalat kezdeményezése adta az ötletet, mert amikor mintegy 50 természetbarát felkerekedett, hogy bejárják a Fátra és a Vág völgyét, kis füzetet bocsátottak közre, amely az útvonalon kívül sok hasznos tudnivalót is tartalmazott.

— Szeretnénk azt is elérni, hogy a vállalati autóbuszokat egy-egy alkalommal külföldi túrára is kiengedjék. Ennek elvben már ma nincs akadálya, de a bürokrácia hegye gyakran nehezebben mászható a Himalájánál is.

És a jövő programja? Hamarosan felülvizsgálják a gyengén működő szakosztályok munkáját, hiszen van egy-két sportkör, ahol az elmúlt időszakhoz képest kevesebb igazolványt érvényesítettek, vagy maguk a nemrég elkészült félévi jelentések is létszámcsökkenésről számolnak be. Ugyanakkor megvizsgálják azokat a sportköröket, ahol a mai napig még nincs természetbarát szakosztály, s ha úgy látják, az előfeltételek biztosítottak, gondoskodnak megalakulásukról...

(—dek)

Felvonulás a tábornytáshoz. Orosházaiak az élen

AZ OROSHÁZIAK MÉLTÓAN KÉPVISELTÉK A MAGYAR TERMÉSZETJÁRÓ MOZGALMAT

Az orosházi Kinizsi természetbarát szakosztályának 12 fős csoportja is résztvett a szlovák nemzetközi táborozáson, melyet a Szlovák Paradicsom festői részén rendeztek meg.

Az orosházaiak méltóan képviselték a magyar természetbarát mozgalmat. Fegyelmezett magatartásukkal és szép forma öltözékükkel elismerést szereztek egyesületüknek. A csoportról a csehszlovák TV és filmhirdető több felvételt is készített.

A már 1963-ban Svatka-Svatouchban fejlődő kölcsönös barátság ezen a táborozáson mégjobban elmélyült, s a tapasztalatcsere mindkét részről igen hasznos volt.

A táborozás ideje alatt napi 25—30 km-es gyalogtúrák során bejárta a csoport a Szlovák Paradicsom legszebb tájait, szurdokait, a nyugati szlovák kerület vezetőinek szakszerű kalauzolása mellett. Különösen sokat köszönhetett a csoport Strharsky Tibor, Szomolányi György és Dr. Neogrady Ferenc sporttársaknak, akik mindent megtettek, hogy a magyar természetbarát mozgalmat képviselő csoport jól érezze magát.

A táborozás után a csoport Myto pod Dumbier faluból kiindulva megmászta a Gyömbér, a Chopok és a Deres csúcsait, majd a jövő évi „Thali” táborozásra való meghívás birtokában tért vissza a magyar alföld városába, Orosházára.

Mészáros István

Táborunk Geravyban

A Naszálytól

CSERHÁTI TÁJAKO

Az ország északi határa mentén, a Börzsöny és a Mátra között egy alacsony hegyvidék nyúlik el hosszan, a Gödöllői-dombságtól fel az Ipoly völgyéig, a Cserhát. Alig van változatosabb arculatú része az országnak, mint az Északi-középhegység e nógrádi szakasza. A táj két szélső pillére — a Vácnál felmagasló Naszály és a Salgótarján fölött örökös Karancs — között mészkőrögökkel, vulkáni hegyekkel, merészen felcsapó, hosszú sziklatarajokkal tarkított dombvidék ringatózik. A hegyek és dombok közé zárt völgyek és medencék kedves tájrészleteket formálnak: a hegyhátakat, dombtetőket tölgy- és csererdő borítja, a lejtős oldalakon szőlők, szántók, gyümölcsösök, a patakok mentén pedig apró falvak serege.

Nógrádban vagyunk, Mikszáth és Madách szűkebb pátriájában, a végvári vitézek csatázó mezein és várai alján. „Sok földet bejártam — írja Mikszáth meghatotlan emlékezéseiben —, de mégis csak Nógrád megye tesz nekem legjobban: hegyeivel, völgyeivel, egyesre nőtt fáival; itt úgy látom, a füvek zöldőbbek, a virágok

Barokk épületek a Március 15. téren

illata édesebb, mint bárhol a világon... Még a felhő is, mintha rózsaszínbe öltözne, mikor átsuhan felettük... Ez az én igazi hazám."

E hullámos halomvidék kedves szépsége a barángoló turistát is lépten-nyomon megragadja, hát még ha a táj mögé is tekint. Mert amilyen változatos a Cserhát felszíne, ugyanolyan sokrétű földtani felépítése. A Naszály karsztosodó mészkörög, a Dunántúli-középhegység egy hatalmas darabja, melyet a Duna választott el a hegység törzsétől. Sárgásfehér, meredek falával, vízfolyásoktól szabdalt kopár oldalával idegen képződmény a vulkanikus eredetű Börzsöny és Cserhát között. A tulajdonképpeni Cserhát erősen lepusztult vulkáni hegyvidék, amely a Börzsönnyel és a Mátrával egyidőben, az Alföld lesüllyedésekor jött létre, a földkéreg hasadékein feltolult lávából. A Cserhát területén azonban jóval gyöngébb és rövidebb ideig tartó volt a tűzhányó-tevékenység, mint szomszédainál, csekélyebb tömegű lávaközeze így könnyebben vált a felszínpusztító erők későbbi martalékává.

Magyarország földtani fejlődéstörténetének egyik legérdekesebb területe ez a táj. A Balaton délnyugati peremétől húzódó triász kori mészkővonulat itt apró hegyrögökre töredezett össze és a mélységbe süllyedt. A Naszály, a Csóvári-meg a Romhányi-hegy felszínén ma-

Nyírás Salgó táján

radt alaphegység-rögök, melyek az oligocén kori tenger homokos-agyagos, laza rétegeiből meredek sziklás hegyek módjára emelkednek ki mészkő és dolomit falaikkal. Az alaphegység összetöredezése az oligocén végén kezdődött, s hatalmas törések, rianásszerű repedések kíséretében ment végbe. Ezek nyitottak utat a miocén andezit vulkanizmusnak, amely létrehozta a Dunazug hegységet, a Börzsönnyt és a Mátrát, de ennek a tűzhányó-tevékenységnek köszönhető a Cserhát északkeleti részének legsajátosabb tájképi elemei, a hosszú kilométereken át követhető sziklafalak, a szelíd dombhátak fölé emelkedő éles sziklatarajok is. Ezek semmi egyebek, mint a megnyílt földkéreg repedésein keresztül feltolult andezit-láva megmerevedett tellér közei. A hasadékok keresztdőzéseinél természetesen élénkebb volt a vulkáni tevékenység. Ezeken a helyeken nagyobb tömegű láva és tufa anyag került a felszínre, amely a későbbi pusztító erők hatására igen szép felszíni formákat kapott. Ilyen a Buják—Sóshartyán közötti terület.

A Cserhát felszínét legnagyobb részben harmadidőszaki tengeri üledék borítja. Ezekből a homokos, agyagos képződményekből formálódtak ki azok az enyhe lejtésű halmok, dombok, melyek a nógrádi táj legfőbb jellegzetességei. A vulkáni tevékenység nyomai a Keleti-Cser-

Nógrádi táj

a Karancsig

szőlős udvarok, kosárfémes kapuk, virágfüzerekkel díszített homlokzatok, s a főtérre nehezedő, súlyos tömegű székesegyház: ez a régi Vác. Ősi település, a Duna-menti vár-vonulat fontos láncszeme, a középkorban neves reneszánsz város, jeles kulturaközpont, mely Budával és Esztergommal kelt versenyre. A hódoltság idején török végvár, szandzsákbégi székhely, keleti jellegű határváros a mohamedán és a keresztény világ érintkező vonalán. Buda kulcsának és külvárosának nevezik a török történetírók, s feljegyzik, hogy ezer deszkatetejű háza, hét dzsámija, egy fürdője és egy fogadója van. Ami 1686-ban felszabadul a 142 évi megszállás alól, nincs benne élet, mindössze néhány család rejtőzködik a környező hegyek szőlőkunyhóiban.

A nógrádi falvakból betelepülő palócok, s a céhekbe

hátban a legszembeütőbbek. Két szép bércsorozat vonul itt egymással párhuzamosan, északkeletről dényugatra, a *Tepke* és a *Dobogó*. Ez a vulkáni hegyecsoport adja a Cserhát legmegragadóbb tájképeit: a gerincvonulatokból kiugró sziklaszirteken vármok ülnék, a festői szépségű völgyekben erdők közé zárt kicsiny falvak sorakoznak. A legszebb vulkáni hegyformát a Dobogó vonulathoz csatlakozó *Szanda* hármassziklakúpja adja.

A Cserhát északon fokozatosan ereszkedik alá a *Nógrádi-medencébe*, melyen az *Ipoly* kanyarog végig. A medence keleti öblében emelkedik a hatalmas *Karancs* dómszerű hármassziklakúpja. Palóc Olimposznak nevezik ezt a kialudt óriás tűzhányót, melyből robbanásszerűen tört fel a temérdek láva, nem olyan csendes szivárgással, mint a Cserhát erőtlén részvulkánjaiból. A Karancson túl a *Salgótarjáni-bazaltvidék* szegélyezi a tájat, sűvegalakú szép sasbérceivel.

Ha a Naszálytól a Karancsig be akarjuk járni az egész Cserhátot, Vácról indulunk hosszú utunkra. A Naszály árnyékában, a Palócföld nyugati szegélyén, nyúlik el a Duna partján ez a hajdan oly csendes kisváros, mely az utóbbi években erős fejlődésnek indult a nagyarányú iparosítás következtében. Barokk templomok és palatátskák, klasszicista és romantikus polgárházak, vad-

A Dunai Cement és Mészmu új lakótelepe (MTI felv.)

tömörült vargák, szücsök, nyergesek, sarkantyúsok, szürszabók teremtik újjá a XVIII. század közepén. Jórészt idegenben élő püspökei roppant jövedelmükből néhány templomot és egyházi épületet emeltek csupán az újjáéledő városban, meg az empire stílus diadalívet, amikor Mária Terézia hat pazarul felékesített selyemmel bélelt dunai hajón ideérkezett, hogy nemesi akadémiát létesítsen a németesítés ügyének szolgálatában. Ebből a rossz- emlékű Theresianumból lett a fegyház, Vác legnevezetesebb épülete. Zordon falai között a bűnözőkkel együtt a magyar szabadságmozgalmak oly sok bátor harcosa is szenvedett fogságot. Vác nevének említésekor elsőnek e komor épületóriás képe jelenik meg előttünk, s a népköltészet is a raboskodás gondolatát társítja ehhez a városhoz: „Ne csodálkozz babám, hogy ily sárga vagyok, — Kilenc esztendeje, hogy már Vácon vagyok...”

Az egyre szaporodó könnyűipari üzemektől és új lakótelepektől körülvett öreg város szőlős dombjai fölé hatalmasan tolul erdőbozontos hosszú gerincével a Naszály. Koporsóalakú mészköztömbje tövében terül szét az ország egyik legnagyobb új ipari létesítménye, a Dunai Cement és Mészmu. A százméter magas kéményekkel füstölő gyáróriás a Naszály megbontott mészköztömbjéből kapja alapanyagát, a szépformájú hegy alakul át építőanyagga — évi egymillió tonna cementté —, hogy szolgálja az alkotó, teremtő embert.

A Naszály csúcsáról egy lüktető életű ipari tájra esik a vándor legelső pillantása, mielőtt kinyílna előtte a Karancsig nyúló cserhádi hegy- és dombvidék, meghitt kedvességű részleteivel.

Antalfy Gyula

A váci öregtemplom

Egy tolmács, egy bika

FURCSAÁGOK
Spanyolországból

KÖVI ÚR MEGMAGYARÁZZA

Több, mint harminc esztendeje lépte át Madrid határát. Egy emberöltő tűnt el azóta, s egykori hazánkfia magyarul már, spanyolul még nem beszél tökéletesen. Ettől eltekintve született tolmács. Persze, ahogyan spanyolul, ugyanúgy beszél még franciául, angolul és németül is. Sőt, akkor sem jön zavarba, ha az Izraelből érkezett turistákat kell gyámoltania: nem azért származik ő Szabolcs-megyei kurtanemes családból, hogy valamit ne konyítson a héber nyelvhez is.

A Pestről érkezett vendégnek senki oly lélekzet-állítóan nem mesél az 1936-os csatáról. „Az ebrói harcok egyik szédületes rohamában, mint az internacionalista dandár katonája vesztettem el balszememet” — mutat aranykeretes ókularja fekete üvegére.

Érdekes, értékes ember lehet ez a tolmács... Erről bővebben kell majd írnom. — Ha majd lesz egy félóraja számomra... — állítom meg másnap.

— Természetesen, örömmel állok rendelkezésére. De előbb el kell intéznem ezt a hamburgi csoportot — mutat a nyugatnémet turistákra. S máris tolmácsol német nyelven, hamsíthatlan nyírfregyházi akcentussal.

Egy hamvas arcú német szőke részvétellel mered

a fekete üvegre, s fátyolos hangon kérdi: „Krieg?... Krieg?...”

— Jawohl... Igen, a háború... S már hallom is a részletes magyarázatot, hogy milyen hőiesen harcolt Franco oldalán, s eközben a kommunisták golyója kioltotta balszeme világát.

Itt valami nem stimmel...

A bikaviadalon egymás mellett ülünk.

Csak természetes, hogy a legapróbb részletkéig ismeri a torreadorság minden csinját-binját.

— Tudja, ha nem történik balszememmel ez a szerencsétlenség, lehet, talán éppen engem látna most ott lenni a porondon... — mondja csendesen, s egy nagy-nagy sóhaj száll a csillogó ruhás torreró felé.

Következik a negyedik szám.

Berobban a nyitott ajtón egy hatalmas fekete bika.

A táblán a rendezőség közli az állat súlyát.

Messze ülünk, nem vagyok képes leolvasni az elmosódott számokat.

— Mennyi is a bika súlya? Nem látom jól!

Hirtelen lerántja szemüvegét, a messi táblára mered, s már is diktálja: „Ötszáznegyvennyolc kiló!”

Meglepetten nézek az elégedetten mosolygó, csillogó szemek közé.

— Na, mit szól hozzá? — kérdezi.

Az isteni El Cordobes, az istentelen bikával

— Soha se hittem volna, hogy ilyen élesek a szemei...

— Na, hallja, hát mire vigyázzon jobban az ember, mint a szeme világára...

Már tudom, hogy azt a cikket sohasem írom meg róla.

A BIKA, „AKIBŐL” NAGYAPA LESZ

Ezen a napon tömegével érkeznek a madridiak. A külföldi rendszámú autósodák és buszok száza is ontják a világ turistáit a mór stílusban épült aréna bejárói elé.

A későn érkezők már hasztalan ostromolják a pénztárakat: minden jegy elkelt. Még egy utolsó roham, s akiknek semmi sem drága, háromszázért, négy-százért szagatják ki a jegyzérek markából a 100 pezetas belépőket, s oly diadallal, boldogan lobogtatják, mint majd odabenn az arénában a győztes torreador győzelme zálogát, a kimúlt bika lenyisszantott fülét-farkát.

Özönlik a nép, hiszen nem akármilyen nap a mai. A corrida — ahogyan a spanyolok a bikaviadalt nevezik — csupa szenzációt ígér: a hat halálra ítélt bika mindegyike valóságos óriása a fajtájának — jóval öt mázsán felül a súlyuk! —, de még ennél is csodálatosabb és izgatóbb, hogy fellép a viadalok bálványozott sztárja, a porond ördögös bűvésze, El Cordobes.

Megszólal a gong. Jeladás ez a bejárati kapuk lezárására, hogy a későn-jövők ne zavarják a nagyérdemű közönséget az állat és az ember élet-halál harcának magasztos élvezetében. Aki későn jön, az várja meg a második felvonást, akárcsak odahaza a Nemzeti Színházban.

Harsannak a harsonák, a plaza napfényben fürdő, magasba törő betongyűrűről negyvenezer szempár lesi a palánk nyíló kapuját.

A zene pattogó ütemére, ruganyos léptekkel jönnek ezüsttel, arannyal kvarrt

csillogó selyemöltözetükben a torreadorok, köztük karsún, fiatalon az isteni El Cordobes. Mögöttük az egész cuadrilla, majd a steppelt bőrvédőkkel felszerelt lovaikon a lándzsás picadorok.

A zenekar elhallgat.

Tisztelgés.

A zsüri elnöke széles mozdulattal engedélyt ad a viadal megkezdésére.

A szereplők gyorsan elfoglalják helyeiket.

Kitárul az ajtó, s szédületes iramban bevágtat az egyik főszereplő. Patái nyomán döng és porzik a porond. Úgy vágtat ez a koromfekete vihar, mintha szempillantás alatt el akarná sodorni az arénát tarka sokaságával együtt. De mindez csak tizedmásodpercek történése, mert aztán mintha valami óriás fék csikorogna: egyszerre mozdulatlaná merevedik. És a feszülő izomtömegével, magasba tartott büszke homlokán az előreálló két szarvával, úgy áll ott lenn délcegen és ifjan, mint fekete márványból faragott hatalmas szobor egy napsugárban fürdő tér közepén.

— Óh, milyen csodálatos állat! Óh, milyen küzdelem lesz itt... — sóhajtottam mellettem egy ébenhajú Juanita, s szerelmesen húzódik még közelebb José-jához, de csillogó szemét egy pillanatra sem veszi le a bikáról.

Mozdul a szobor... Elrugaszkodásra feszülnek az izmok. Fújtatva, prűszkölve rohan a libegő, lobogó vörös posztó irányába.

De nicsak... hirtelen megtorpan, mintha meggondolná magát. Farkát békésen lóbálja, s jámboran legelésző tehén módjára talán éppen négylevelű herét keresgél a porond homokján.

Az emberek itt fenn a nézőtéren értetlenül néznek egymásra.

A torreador hamar feltalálja magát. Vörös köpenyét fáradhatatlanul lobogtatja. Majd egészen az orra elé lép, a posztó szinte a szemét súrolja, de az állatot semmi nem hozza ki a sodrából, szépen, nyugodtan elfordítja a fejét.

— Huh! Huh! — kiált harsányan a torreador, újabb kísérletét téve, hogy változtasson a bika érhetetlen magtartásán, de ez-

zel csupán annyit ér el, hogy a négy lábú ijedően hátrálni kezd.

Most már egyre hangosabb a nézőtér. Másik bikát kérnek. Pestiesen szólván: követelik a bika azonnali leváltását.

Az egyik picador lassan az állat közelébe poroszkál. Úgy látszik ő is megpróbálja ezt a csökönys számarat feldühíteni. Kihajol a nyeregből, s lándzsája hegyét mélyen beledöfi az izomcsomóba, amely ott duzzad a bika lapockája fölött. S már lassan ömlik a vére, sötétbordóra festi szügye fekete bársonyát. De nem dühös, még csak nem is haragszik, csak szomorúan tekint a picadorra, aki viszont határozottan dühös, olyan dühös, mint egy dühös bika...

Most már egészen bizonyos, hogy Camiló, melynek a súlya 548 kilogramm, a véres harc helyett a békés egymás mellett élést választotta, s nem hajlandó felülni semmiféle provokációnak.

A publikum egyemberként talpon áll. Tízezrek lobogtatják kendőiket a zsüri felé, és ütemesen zeng a kórus:

— Rossz a bika, rossz a bika!

Camilót leváltják. Újra kitárul a kapu. Kolomppal a nyakán hat hatalmas, de deszka sovány ökör sétál be a porondra. Kalákába fogják a legelésző Camilót, s lassan elindulnak vele együtt a kijárat felé. Ott Camiló udvariasan maga elé engedi az ökröket. A küszöbön egy pillanatra megáll, visszanez. Mintha gúnyosan mosolyogna...

A bikaviadalok történetében nem egyszer fordult elő, hogy az állat és az ember harcában az ember is súlyos sebet kapott, de bárhogy alakult is a küzdelem: a bika a végén mindig holtan maradt a porondon.

Camiló az első, amelyik élve távozott.

A seb, amit a lándzsa kegyetlen acélja ejtett a lapockája fölött, lassan majd beheged, visszatérnek a régi szép napok, s talán... talán, még nagypapa is lehet belőle...

Tabák Endre

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

ÖSSZEL-TÉLEN

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

A

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

TÚL A TÁBOR KERÍTÉSÉN...

KITELEPÍTIK AZ ÖSZÖDI VASAS TÁBOR. NYILATKOZIK A BIB

Van Öszödön vagy másfél holdnyi sík parti sáv, ahol három év óta otthont kapott a Vasas, az FTC és a Postás Természetbarát Egyesület. A vasasok és a ferencvárosiak jól sáfárkodtak a kiutalt birtokon: egymást érték a munkatúrák, planíroztak, irdatlan szemétdombokat süllyesztettek el, fásítottak. S miután látták, hogy a Postások rá se néznek saját parcellájukra, azt is hasznosították, mégpedig figyelemreméltó eredménnyel: tavaly majdcsak kétezer turistának, üzemi dolgozóknak, külföldi sportolónak és vendégnek nyújtott táborozási lehetőséget a Vasas. A Fradi közvetlenül a nyomukban jár és az idén megduplázódik a forgalom.

— Nálunk a higiénia a legfőbb szempont — jelenti ki **Petri Miklós**, a vasas turisták vezetője és bizonyít is: a megyei tisztíró orvos nem talált hibát. És szüntelenül fejlődnek a kulturált táborozás feltételei: van női, férfi fürdőszoba, étkező, kerékpárköcsönző, ágynemű raktár... E feltételekhez mérten bontakoznak a turisztikai programok: Petri Miklós vezetésével húsz-harmincas rajokban barangolják a „vez-prémi” hegyeket a fiatalok.

Hanem, amikor a jövőre terelődik a szó, elkomorul a tekintete.

— Szívet, lelket adtunk a táborépítésbe, itt nevelhetjük igazán céltudatosan a fiatalokat. A SZOT-nak

is sokat segítünk, mindenki tudja, milyen nehéz kielégíteni a családi üdülési igényeket. Most meg a Balaton-part fejlesztése miatt szedhetjük a sátorfát. Azt mondták, keressünk másik helyet. De hol? És ha talá-lunk is, ott meddig maradhatunk?

Az ideai táborozást már nemcsak a szeszélyes időjárás, hanem a jövő féltésének gondja is árnyékolja.

Igazuk van az öszödi táborozóknak? Pártjukra állhatunk-e fenntartások nélkül?

A Balaton-part zsúfoltságának szerteágazó problémája sűrűsödik az öszödi partron is. A magyar tenger körüli hullámok a Balatoni Intéző Bizottság székhelyén tornyosulnak. Múzeum utcai épületük forragtagja olyasféle, mint egy főhadiszállásé támadás előtt. Farkas Tibor mérnök, a BIB főépítésze méltányolja a „Turista” kérését és két minisztériumi küldöttségtől kér türelmet egy interjú időtartamára.

— Öszöd az egyetlen pont, amelyre kapacitási gondok miatt még csak most terjed ki a regionális fejlesztési terv. Azt azonban már jóideje közöltük az érdekeltektől, hogy az ideiglenes jelleggel kiutalt

területükre igényt tartunk — kezdi tájékoztatását a főépítész. — Visszavonásig kapták a telepeket és a visszavonás ideje elérkezett. Jogilag tehát nem vitás a helyzet. A körülmények szabnak ilyen merev korlátokat. Csak a SZOT üdülők, az idegenforgalmi, a KISZ és a tanács campin-gek élvezhetnek teljes jogú státust a Balaton-parton. Az úgynevezett „közületi” táborok — ide sorolható az öszödi is — a fejlesztés előrehaladásával fokozatosan megszűnnek. Területükön jól felszerelt, közművesített camping létesül. Vagyis a jelenlegi vontatottan fejlődő telepek korszerűen átalakulnak, a tanácsok és az idegenforgalom kezelésében lényegesen több és kulturáltabb táborhelyet nyújtanak hazai és külföldi kirándulónak, turistának és üdülővendégnek egyaránt. Ilyenformán nem szűkül, hanem lényegesen bővül majd a balatoni üdülés és turisztika előfeltétele.

— Mi több megértést kérünk a közületektől — folytatja Farkas Tibor. — A sajtó ismertette nehézségeinket, s ezeket nem lehet következmények nélkül tétetni. Ha a vállalatok, szakmák és sportkörök „saját” érdekeiket hangoztatják, s vitát kényszerítenek ránk, elvonják az erőt és figyelmet a sürgető, közérdekű feladatainktól.

S a feladatok rendkívüliek: az idén több férőhelyet biztosítottak a partron, mint amennyi eddig volt összesen; öt ABC áruház létesült; egymásután épültek fel az önkiszolgáló üzletek és több ezer vendég befogadására alkalmas étterem. Mindez kevés: kotrógépekre lenne szükség, hogy kitisztítsák az elszaporodott szakaszokat, színpantó kocsikra van szükség a talajvíz elvezetéséhez, tíz és százmillió nagyságrendű beruházásokra; szállodákra, még több üdülőre és campingre. Országos összefogással teremtik meg a tervszerű fejlesztés alapjait. S az úgynevezett „vad” táborozók megszélesítésére is gondolnak.

— Annak nincs sok ér-

telme, hogy elmarasztaljuk őket — mondja Farkas mérnök. — A központi és a helyi szervek azon fáradoznak, hogy a Balaton vendégei szervezett viszonyok közepette töltsék el nyári szabadságukat. S ha jelentkeznek is ellentmondás igény és lehetőség között — az ideai szezon pótló rá —, mindent elkövetünk a gondok enyhítésére.

Miben lehetnek a BIB segítségére a szervezett turisták?

A válasz egyértelmű: példaadással és a közvélemény formálásával hidalhatják át az átmeneti problémákat.

A BIB főépítésze forintösszegben fejezte ki a Balaton-part fejlesztésének főbb előfeltételeit. Késéskívül új létesítmények létrehozásán és a regionális terv végrehajtásán van a hangsúly. Am számos példa volt már arra, hogy társadalmi összefogással leegyszerűsíthetők a ma még túlszámított bonyolultnak tűnő feladatok.

A Balaton — s erre leginkább a nyári forgalom mutatott rá — az ország legnagyobb vendéglátó „üzeme”, legtömegesebb szórakozóhelye, az idegenforgalom legnépesebb országútja, a turisztika legközkedveltebb színtere, vagyis a legméltóbb hazai táj abból a szempontból, hogy minden eddigénél jobban élvezze szervezett turistáink közhasznú tevékenységét, sok nehézséget legyőző áldozatkészségét.

Választ kaptak-e az öszödi telepesek? Vajon lemondást jelent-e számukra, ha nemsokára elhagyják a maguk építette táborát? Ott jártunk köztük és láttuk, hogy szívük az egyenként ültetett, féltő gonddal ápolt nyárfához húz, de tudjuk azt is, hogy értik a jövő szavát és túllátanak a tábor kerítésén.

r. o.

(Ez a jelenlegi helyzet, amibe természetesen a táborhelyek kezelői érthetően nem nyugszanak bele. Nem kétséges, hogy ez az ügy nincs lezárva és az érdekelteket keresik a mindenki számára megnyugtató megoldást. A szerk. biz.)

A VIII. kerületi Természetbarát Szövetség Horányban tartotta gyalogos és vízitúra találkozóját, amely a kedvezőtlen idő ellenére is jól sikerült.

A Ganz-MÁVAG vízitúrázó, a Ruhapari Spartacus gyalogos és vízitúrázó, az SZTK Budapesti Alközpontjának vízitúrázó és a Gábor Áron vasúttörő különbözően szép számmal képviseltette szakosztályait. Sátorverő versenyt, gumimatrac úszó- és futóversenyt rendeztek a résztvevők.

A sátorverő versenyben Szilárd István, a Ganz-MÁVAG tagja, a nőknél pedig Gebius Irén, az EVITERV-től lett a győztes, a gumimatrac úszó- és futóversenyben Bucsányi Ferencé volt a dicsőség.

A legjobban mozgósított szakosztályokai serleggel jutalmazták.

Sátorverő verseny

Nemzetközi barlangkutató találkozó

40 méter magas sziklakapu ormára kúszott fel a zászló a Bolgár Turista Szövetség által rendezett nemzetközi barlangkutató tábor megnyitásának napján. A találkozó színhelye Karlukovó falucska mellett volt, ahol az Iszker folyó és melékvíze a környező mészkőhegyvidéken a karsztjelenségek típusos és különleges példáinak nagyszerű és szinte kimeríthetetlen sorozatát alakították ki.

A fennsíkot meredekfalú aszó szurdokvölgyek szelik át, melyeknek formái világosan elárulják, hogy hatalmas barlangfolyosók felszakadása útján alakul-

tak ki. Oldalfalaikon ősi szinlők húzódnak és magasan a mai völgytalp fölött, a meredek sziklafalakon oldalról becsatlakozó barlangfolyosók szájai sötétlenek. Egyik szurdokvölgy torkollik a hatalmas, 40 m magas sziklakapuba, amely mögött az ősi barlangnak egy néhány száz méteres szakasza még épen áll, nem szakadt fel. Hatalmas csarnokába — ahová az egész falut templomtornyostól együtt be-telepíthetnék — nem kell lámpát vinni: a folyosó két végének gigantikus kapuin kívül két felső „ablakon” — felszínre nyíló felszakadáson át is áramlik be a fény, egyenletes félhomályt biztosítva a természet e monumentális templomában. A barlang fölé boruló kőzet-tömeg vastagsága ma már meg sem közelíti az üreg magasságát, de a barlangfolyosó bojtoszata kellő stabilitást biztosít úgy, hogy még a kővesutat is bátran átvethetjük a barlang fölött. Csak először volt ijesztő látni a hatalmas barlangkapu fölé boruló, mindössze néhány méter vastag mennyezeten átrobogó súlyos teherautókat.

A környéken számos mély szakadék tárong. A felszín alatt nem nagy mélységben húzódó barlangok felszakadásai ezek, melyeken át szabad út nyílik a földalatti titokzatos folyosók, termek és rejtélyes patakok örök éjszakába burkolt különös világába.

Négy napon át rajzottak a tarka sátor-táborból szerke a környékre a barlangok lelkes kutatói. Két a bonyolult földalatti sziklamászás nehézsége, másokat a márkás karsztjelenségek genetikájának tanulmányozása vonzott; mind a sportembereknek, mind a tudományos kutatóknak bőséges élménnyel szolgált a karlukovói karszt, ahová ezúttal a szovjet, jugoszláv, csehszlovák és francia vendégekkel együtt magyar barlangkutatók is leszálltak.

Dr. Dénes György

A WERGARTNER-gleccser jegében holttestet fedeztek fel ez év júliusában az alpinisták. A nyomozás megállapította, hogy az 1924. augusztus 10-én egy környékbeli kiránduláson eltűnt Magyar Lajos (született 1899-ben) tetemét találták meg, aki Bécsben élt és ott a Creditanstalt Bank alkalmazottja volt. Egyébként hivatalosan 1933-ban nyilvántartották halálát.

Telefonos mentőszolgálat. Ez év kezdetétől a Csehszlovák Hegyi-Mentőszolgálat az Oriáshegység különböző pontjain nedvesség ellen jól szigetelt és viharálló narancsszínű szekrényekben telefonkészülékeket helyezett el. Baleset alkalmával ezeken közvetlenül a legközelebbi hegyimentőállomás felhívható.

McNamarat legyőzte a Matterhorn. A 48 éves McNamara, az USA hadügyminisztere ez év augusztusában fiával, öt barátjával és hét vezetővel meg akarta mászni a 4505 m magas Matterhont, a frissen esett hó azonban megakadályozta ebben. McNamara egyébként 1956-ban már egyszer feljutott e csúcsra.

Üzembe helyezték a világ leghosszabb országút-alagútját. Az 5855 m hosszú alagút az olaszországi Aosta-völgyet köti össze a svájci St. Pierre-el a Nagy-Szent Bernát-masszívumon át. Létesítése azért vált szükségessé, mert a Szt. Bernát-hágó az év nyolc hónapjában eljégedesé miatt járhatatlan. Az alagútba másodpercenként 300 m³ levegőt fúvatnak, s ugyanilyen mennyiségű kipufogógázt szívatnak el. 500, m-enként parkolóhelyek vannak. A közlekedési sebesség alsó határa 40 km/ó, felső határa pedig 60 km/ó.

Szovjet alpinisták Svájcban. Tíz grúz hegyászó egy genfi alpin-club vendégeként a Trient-masszívumban, a francia-svájci határon augusztus 5-én feljutott a 3173 m magas Cabane de Trient-re. A szovjet alpinista csoportnak több tudományos kutató tagja is volt. Tartózkodásuk során Grande-Dixence és a Mont-Blanc megmászását is tervezik, egyebek mellett.

A természetvédelmi törvény óvja április 1. óta Ausztriában is a havasi gypárt. Ez a pompás alpesi virág, most már — Franciaország kivételével — valamennyi alpesi országban, továbbá Csehszlovákiában és Lengyelországban is a törvény védelme alatt áll.

Az angol Thomas BRIDGEN festő ez évben ünnepi születésének 103. évfordulóját. A magas korú buzgó alpinista még 1963-ban is járta a különböző hegyeket.

AUTÓ-STOP. A Szovjetunióban rövid idő alatt oly népszerű lett, hogy most a KOMSZOMOL, a Szakszervezetek Összövetségi Tanácsa, a Közlekedésügyi Minisztérium, a turista szervezetek és az Állami Autóközlekedés megbízottából alakult bizottság az egész Szovjetunióra érvényes szabályzatot készített. Lengyelországban az elmúlt évben 300 000 volt a szervezett autóstop turisták száma. Ez évben arra számítanak, hogy számuk meghaladja az 1 milliót.

Hans Shell vezette öttagú osztrák expedíció kéthónapos küzdelem után, június 29-én meghódította a Karakorum, 8000 m-nél magasabb Momhi-Sar-csúcsát.

A karlukovói barlang bejárata

BARLANGKUTATÁS

A Csehszlovák Tudományos Akadémia Földrajzi Intézete nemzetközi barlangtani konferenciát rendezett Brnóban. A tudományos üléseken és azt követően a Morva Karszt barlangjaiban szervezett több napos túrán népes magyar barlangkutató köldöttség vett részt, köztük az FTC, MEDOSZ, OSC, a Pannonhalmi Gimnázium, a Spartacus és a Bp. Vörös Meteor természetjáró szakosztályainak barlangkutatói is.

Az Észak-Borsodi Karsztvidék ez év nyarán is benépesült a természetjáró szakosztályok barlangkutató csoportjainak táborával. A BEAC barlangosai a bódvaszilasi Acskó-réten, az FTC kutatói a terezenyei Keserűtő-víznél mellett ütötték táborát. A MEDOSZ-ban működő műegyetemiek a Vass Imre-barlangban dolgoztak, az Obudai Kinizsi és a Vámörtség barlangkutatói a Jószaói környéki karsztot keresték fel. A XIII. kerületiek Szinpetri határában kutattak, a Város-terv barlangosai a Ménes-völgyben ütötték táborát. A Bp. Vörös Meteor kutatói az Alsóhegyen öt táborát létesítettek, a felsőhegyi Ördöglyuk-zsombolyt az OSC barlangosaival együttesen kutatták, a V. M. KÖZERT csoportja pedig az imolai víznélben dolgozott.

A Miskolci Bányász Természetjáró és Karsztkutató Szakosztály barlangkutatóinak több mint egy esztendő kemény munkáját nyári kutatótáboruk során továbbbíreményekre jogosító siker jutalmazta. Az általuk bontani kezdték kurta-bérci Bányász-barlangban kb. 40 méter mélységben rövid vízszintes folyosóba és abból egy egy közel 70 méter mélységű függőleges szakaszba jutottak; így most már száz métert meghaladó mélységben folytatják a kutatást.

A Vámörtség természetjáró barlangkutatói az elmúlt években kitartó munkával a Ferenchegyi-barlangban újabb és újabb

szakaszokat fedeztek fel. Így az 1933. évi feltárasakor alig egy kilométeres budapesti barlang ma már több mint 3 és fél kilométer hosszú és ezzel Magyarország harmadik leghosszabb barlangja.

Az 1948-ban felfedezett Mátyáshegyi-barlangban a kutatók számos újabb járatot tártak fel az elmúlt években. Ezek felmérésének hiányában azonban a szövevényes barlangrendszer teljes hosszát csak hozzávetőleg becsüljük kb. 3 kilométerre. A Bp. Vörös Meteor Természetbarát Szakosztályának barlangkutatói most hozzáfogtak a barlang gondos felméréséhez.

D. Gy.

60 éves a budapesti barlangkutató

1904-ben, 60 esztendővel ezelőtt fedezték fel budapesti természetjáró-barlangkutatók a Pálvölgyi-barlangot. Ezzel a felfedezéssel vette kezdetét a budapesti természetjáró szervezetekben a rendszeres barlangkutató munka, amelynek eredményeként fővárosunk valóságos barlangvárossá lett, mely nemcsak nevében hordozza a barlang (pest) szót, de történelmi múltú barlangjain, a város nevé adó Gellérthegyi-barlangon, valamint a Remete-, Bátor- és Vár-barlangokon kívül, a beépített városi belterületen ma már 4, egyenként kilométert meghaladó hosszúságú, nagyszerű, látványos, világviszonylatban is páratlan értéket jelentő óriásbarlanggal rendelkezik: a Pálvölgyi (1904), Szemlőhegyi- (1930), Ferenchegyi- (1933) és a Mátyáshegyi-barlanggal (1948). Ötödiknek csatlakozik ezekhez a főváros peremén a — kilométernél ugyancsak jóval hosszabb — solymári Ördöglyuk.

Serény munka folyik a Pálvölgyi-barlangban is: új, korszerű villanyvilágítás épül, hogy a jubiléus barlang 60. születésnapján méltó fényben fogadhassa látogatóit.

D. Gy.

Diósjenő

Börzsöny lábánál, erdővel körülvett völgyben szerényen húzódik meg Diósjenő. Budapesttől vonaton alig egy órányira fekszik.

A Nyugati pályaudvarról a Vác—Balassagyarmat hegyek között bújkaló vasútvonalán utazók elé csodálatos szép kép tárul, amikor a hétvégi kirándulókkel teli vicinális köhögve kapaszkodik a mély bevágás mögötti állomás felé.

A Börzsöny erdőrengetegei mentették át az utókornak, zivataros történelmünk évszázadai alatt sokat üldözött lakosságát. Ódon falai beszélhetnének arról, hogy a XIII. századtól a felszabadulás napjáig, a tatárjárás és a törökidulás elől az erdőbe menekült magyarok mily sokat szenvedtek a kiváltságos jogokat élvező hűbéruraktól.

Az új földesurak jöttek-mentek, de a szolgaság és a szenvedés mit se változott, sőt az augsburgi regula szerint a „... cuius regio, eius religio...” üszköt vetett a békés lakosság közé. A husziták is fészket vertek régi erődjében. Megzsarolták a török bégek: Achmed és Ali, akiket a többi zsarnok főurakkal együtt elfűjt örökre a történelem tisztító vihára.

Ezt a csendes, nyugalmas, tisztalevegőjű, fejlődésben levő hétvégi üdülőhelyet keresik fel mind nagyobb számban a pihenni vágyó fővárosiak. De még kevesen ismerik a Börzsönynek ezt a gyöngyszemét.

Sík Sándor költő, nemrég elhalt nagy esztétánk nyári pihenőhelyét mindig Diósjenőn töltötte, ahol „zöldebbek a rétek, illatosabbak a virágok, ízesebbek a gyümölcsök, csendesebbek az éjszakák...”

Dús erdőrengetegeiben vadászatott egykoron Mátyás király, itt állt a Királyháza nevű vadászlak. A Királykút melletti sátrakban mulattak a sólymászó udvaroncok és a holdogságot hajszoló léha Beatrix királynő. Róluk mesélnék az évszázados faóriások és a sok vihart látott 939 m magas büszke Csóványos, ahonnan a Duna—Tisza tájára is elláthatnak a turisták.

Ismerjük meg hazánknak ezt a szép táját is!

Kovácsnai Gyula

A gödi karneválon

A Vörös Meteor szigetmonostori telepén évről évre megrendezik a hagyományos karnevált. Az idei karneválon több mint 100 sportoló, kiránduló vett részt, hogy ötletes jelmezekben szórakoztassák a nézők seregét. A felvonulás után a telep színpadján ügyesen szerkesztett összeállításban mutattak be vidám jeleneteket a telep életéből.

„ÚTJELZÉS” AMELY AZ IFJÚSÁGHOZ VEZET

Harminckét nagyobb ifjúsági tábor ütötte fel sátrait az elmúlt nyáron a Balaton északi partján. A több ezer fiú és lány nyári szórakozása ez idén már nemcsak idegenforgalmi, vendéglátói és nevelési probléma volt. Az ország különböző tájairól érkező diákokat, ipari tanulókat és természetesen az őket kísérő pedagógusokat is igyekeztek az erre illetékesek bekapcsolni a turisztikába, a természetjárásba. A megyei Természetbarát Szövetség és az Idegenforgalmi Hivatal olyan programot állított össze, aminek teljesítése marandó emléket hagyott mindenkiben.

A kísérletképpen összeállított és javasolt túrák elvezettek a megye minden tájára, az egész Balatonfelvidékre. A cél az volt: a fiatalságot megismertessék a természet olyan ritkaságaival, természeti szépségeivel, amelyekkel másutt nem találkozhatnak. Erre Veszprém megye talán az ország valamennyi tájegysége közül — a legalkalmasabb. A Balaton közvetlen környéke, a tihanyi védett terület, a Bakony mélyzöld erdőszélei, a régmúlt hőseinek dicsőségéről regélő várromok, természeti ritkaságok, öregek ajkán élő mondák, mind-mind alkalmasak arra, hogy a pihenés napjaiban is csiszolják az értelmet, nemesítsék a lelket.

Az ajánlott túrák bejárása sok időt vett volna igénybe. Így mindegyik táborozó csoport kedvének és hajlandóságának megfelelően változhatott. Elég volt egy kék, vagy egy sárga jelzés nyomán elindulni, az élmények tobzódásában, a lenyűgöző látnivalók tengerében máris megszületett a hajlandóság a következő túrára.

Ismerjük meg a túrákat

Induljunk el most mi is, a legnépszerűbb útra, Nagyvázsony környékére. Azért erre, mert a fiatalság fantáziája, romantikája a történelmi eseményeknek ezen a nemes találkozóhelyén szabadon csaponghat. Itt, erre ismerhetik meg, amivel a történelmi tanulmányok során találkozhatnak, övezve mindazt a Bakony páratlan szépségével, csendes finomságával.

Útrakelünk a különös gonddal helyreállított vár tövéből, a mai legendákban is élő Kinizsi Pál újonnan emelt lovasszobra alá. Alakja a népi mondákban ma is él. Mátyás király azt írta róla az egri érseknek: vitéz, haláltmegvető, fáradsá-

got nem ismerő katona volt. Neve az övének győzelmet, az ellenségnek retteget jelentett. Leszármazottja nem volt, vele kihalt a Kinizsi-család, de nem a név. A romjából megújult vár örzi most már sírja mellett, az impozáns lovasszobrát is.

Útunk tovább — a vár megtekintése után — a piros jelzéssel vezet. Egyórás út után érünk el a ligetes dombon álló csepelyi templomromhoz. Az eke még ma is rengeteg cserépedény töredéket vet felszínre, bizonyítékul, hogy a török világot megelőzően itt már virágzó község állott.

Az országos kék jelzés mentén a vártól, át a kis kapun találjuk az egykori Csörgő-féle vízimalmot, amelynek úgynevezett felülcsapós kereke a fa házban még ma is megtekinthető. A malom udvarán a Séd-en át útunkat a Kabhegy irányába folytatjuk. A televízió reléállomása messziről mutatja az utat. A kabhegyi erdőszél felé az út először gyertyán és bükk, majd teljesen tiszta bükk erdőn vezet. Az erdőszél előtt jóvíz — nemrég foglalt — forrás, a távolban magasodnak a tapolcai medence vulkáni hegyei: a Csobánc, a Gulács és a Szentgyörgyhegy.

A Kabhegy tetején levő Kinizsi Pál kilátótoronyból — ide a kék háromszög jelzés vezet — csodálatos körképet kapunk a Magas- és a Dél-Bakonyról, a Balatonfelvidékről és a somogyi dombvidékről.

Az ajánlott utak egyik legszebbje ugyancsak az országos kékjelzés mentén indul a vár kapuvédő tornyától jobbra. Az úton találjuk a pálosok egykori faragott kövekkel kirakott mély kútját, balról pedig előtűnnek Kinizsi Pál középkori építkezései, a Szent Mihályról elnevezett templom és kolostor romok. A kiránduló megilletődve áll a romok felett, elismeréssel adózik az alkotóknak.

Nyugati irányt tartva, mellénk szegődik a nagyvázsonyi Séd, amely játékos kedvvel, hatalmas vargabetéket rajzolva csörgedezik a völgyekben. Néhány perc múlva újtelepítésű fenyvesek között találjuk az egykori, Tapolca felé vezető középkori hadiút mentén a Kihizsi-forrást, valamint a kolostor romokat. Az egész völgy, a Kinizsi-forrással együtt, természetvédelmi terület. A romok alatt elvezető szekérúton folytatjuk útunkat a tálodi völgyben. A kamuházi réten érjük el az erdőszéleket és a munkásszállót. In-

nen tér le a zöld jelzés egy szép, öreg tölgyerdőbe, Zánka felé. Itt találjuk a csicsói ötszáz éves öreg bükkfát. Mi bal felé haladunk és széles nyiladékon érjük el a tölgyerdő keleti szélét, ahol már a szántóföldek határában vezet tovább az út Boncostető, Feketehegy, Mindszentkála, a Balatonfelvidék szebbnél szebb helyei felé.

A molnárlegényből lett törökverő hadvezér, Kinizsi Pál halálának 460. évfordulóján, zöld jelzéssel látta el megyei szövetségünk a következő, ugyancsak ajánlott — 5 óra 45 perces — utat.

Zánka—Köveskál vasútállomás—Ságpusztá—Baláztető. Az útba eső szentbalázi templomromot 1333-ból említi először a pápai tizedszedők lajstroma. A község valószínűleg a török idők alatt pusztult el. Az egykori templom helyén azonban, már a rómaiak idején is villa állhatott. Továbbhaladva érjük el Szentantalfa község — a királyi farkasvadászok egykori lakóhelyének — főtucáját. Látjuk a balatoncsicsói romtemplomot, a tálodi romokat, a Kinizsi-forrást, a Szent Jakab romtemplomot és elérünk Nemesleányfaluba.

A piros jelzés nyomán egy érdekes utat állítottak össze a táborozó fiatalok részére. Az útvonal kiemelkedőbb állomásai a következők. Indulás a füredi furdótelepről. Ezután következik Száka, Bocsárhegy, a malomvölgyi Noszlopi-forrás, Balatonszőlős, Pécsely, Zádorkút, Zádorvár, amelynek jelenlegi református temploma helyén középkori eredetű, románstílusú értékes falfestményekkel és kőfaragványokkal rendelkező templom állott. Zádorvölgy irányában egy fűzfánál foglalatlan forrást találunk. További állomáshelyeink Derékhegy, Hideghegy és Vöröstó. Az utóbbi helység, régi oklevelek szerint a Vázsonyi medence legősibb települése, már a kőkorszakban is lakott hely. Az érdekes település híven örzi régi népszokásait. Itt még ma is megtalálható a húshagyózás, még ma is van maszkálás felvonulás. Néhány évvel ezelőtt még húshagyó kedden, este tizenegy órakor harangszóval jelezték a farsang végét.

A megyei szövetség és az Idegenforgalmi Hivatal ezeket a túrákat — az idej tapasztalatok alapján — ajánlja a fiatalságnak, a táborozó diákoknak jövő évre is.

Dömötör László

VERSENYHÍREK

Augusztus 16-án zajlott le Dörgicse és Killán-telep környékén a Keszthely- és Balatoni-Kupa versenye. A több mint 450 versenyző a különböző osztályokban éles küzdelmet folytatott, bár a terep túl kicsi volt — főleg a férfi I. osztályú verseny számára. Magyarországon tartózkodó külföldiek is rajthoz álltak a baráti Csehszlovákiából és Romániából. A férfi I. o.-ban Sker-

Monzspart Sarolta (Pedagógus) Skerletz Iván, a férfi győztes a női győztes

letz igazolta jó formáját, jó idővel győzött. A női I. o.-ban Monzspart győzött. A részletes eredményekre még visszatérünk.

Nagy érdeklődés előzte meg az év egyik legjelentősebb versenyt, a Honvéd-Kupát és a Zrínyi Ilona emlékversenyt. A Pilis hegységben, Pilisszentlélek környékén kijelölt nehéz versenypályákon általában az esélyesek győztek, bár született néhány meglepetés is. Különösen örömdetes a vidéki csapatok jó szereplése. Külön értéke volt a versenynek a többszínnyomású jó térkép is.

Eredmények: Férfi I. o. Egyéniben: 1. Schönviszky (Bp. Spartacus) 2:08:39, 2. Göbbölös (Pécs) 2:26:32, 3. Ijjász (Pécs) 2:27:44. Csapatban: Bp. Spartacus 7:20:57, 2. Pécsi Vörös Meteor 8:34:29, 3. Bp. Pedagógus 8:53:52. Női I. o. Egyéniben: 1. Monzspart (Bp. Ped.) 1:44:09, 2. Györy (Bp. Pedagógus) 1:55:58, 3. Babay (Bp. Vörös Meteor) 1:59:11. Csapatban: 1. Bp. Pedagógus 3:40:07, 2. Bp. Vörös Meteor 4:03:36, 3. BEAC 4:59:23. Férfi II. o. Egyéniben: 1. Szabó (Bp. Vörös Meteor) 2:21:13, 2. Szentpéteri (U. Spartacus) 2:30:28, 3. Juszko 2:31:49. Csa-

patban: 1. Vörösmarty Gimn. 5:05:31, 2. U. Dózsa 5:29:06, 3. U. Spartacus 5:35:40. Férfi Ifj. II. o. Egyéniben: 1. Tóth (Vörösmarty) 2:08:05, 2. Vida (Vörösmarty) 2:10:56, 3. Magyar (MAFC) 2:30:13. Csapatban: 1. Vörösmarty Gimn. A 5:25:37, 2. Vörösmarty Gimn. B 5:56:01, 3. Helyiipari SC A 6:34:48. Női II. o. Egyéniben: 1. Farkasné (TAKI) 1:47:09, 2. Budai (BEAC) 2:13:46, 3. Pintér (MAFC) 2:22:05. Csapatban: 1. MAFC A 5:00:01, 2. Helyiipari SC 5:05:37, 3. MAFC B 5:05:48. Női Ifjúsági II. o. Egyéniben: 1. Turchányi (BEAC) 1:38:08, 2. Hegedűs (BEAC) 1:42:05, 3. Székely (BEAC) 1:49:18. Csapatban: 1. BEAC B 3:20:13, 2. BEAC A 3:47:10, 3. Bp. Pedagógus 5:11:14.

II. TÁJÉKOZÓDÁSI EURÓPA-BAJNOKSÁG, LE BRASSUS, SZEPTEMBER 26—27.

Mire ezek a sorok megjelennek, már lezajlott a sportág nagy eseménye: az Európa-Bajnokság. Eldől, hogy kik Európa legjobbjai. Reméljük, hogy versenyzőink, Cser Borbála, Györy Edit, Monzspart Sarolta, Szabóné Molnár Magda, illetve Desefő László, Maác Benedek, Nyáry Tamás, Schönviszky György és Skerletz Iván nem okoztak csalódot. Ilyen alapos felkészülést, mint ebben az évben, még nem végzett a magyar tájékozdási válogatott. Ennek ellenére sok tapasztalatra van még szükség, hogy utolérhesük a világ legjobbjait, a svéd és finn versenyzőket. Az EB-ről szóló részletes beszámolókat novemberi számunkban közöljük.

ÚJABB TÍZ GYAKORLÓ EDZŐ tett sikeres vizsgát a BTSZ első félévben rendezett edző-tanfolyamán. Ezzel a budapesti vizsgázott edzők száma 44-re emelkedett.

Schönviszky György (Rákos Zoltán felvételei)

ORSZÁGJÁRÁS:

SZIGET KÖZ

Országjárás során jövünk rá, hogy milyen sok szép táj van, amiről igen keveset tudunk és a helyszínen „fedezzük fel”.

A Szigetközre

Gyórtól vasúton a hegyeshalmi vonalon 35 km-re van Mosonmagyaróvár, túránk kiinduló pontja. Innen autóbusszal jutunk el a Szigetközbe. Szigetköznek nevezik a mosoni Dunaág és a Nagy-Duna által bezárt területet, amely 50 km hosszú sziget. Kicsiny, kedves falvak, községek sorakoznak egymás mellett a szigeten.

A Duna-ágak zúgói és szigetei között eljutunk Sér-fenyő sziget, Doborgazsziget, Tejfalusziget, Cikolasziget településeihez.

A tájon sok történelmi és kulturális eseménnyel kapcsolatos helyet találunk. Maga Mosonmagyaróvár is történelmi levégőt áraszt. Ősidők óta lakott hely. A Hanság és a Szigetköz mocsaraiból szigetként kiemelkedő területét a Lajta és a mosoni Duna öleli körül, s védte lakóit.

Az őskortól, a különböző korokon keresztül megtalálni az itt la-

Átkelés a Szigetköz egyik Duna-ágán

kott népek nyomait. A vidék látogatóinak szívesen ad felvilágosítást a terület gazdája, a Mosonmagyaróvári Timföldgyár Természetbarát Szakosztálya és annak vezetője, dr. Munka István.

Szöveg és foto: Spirk Tibor

A Szigetköz fő közlekedési eszköze: a csónak

FÉNYKÉPEZZEN!

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐGÉPET!

MINDEN 1000 FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVÉLRE KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT

BOLTOKBAN

VI. KÉPES REJTVÉNYVERSENYÜNK

1. kép: Mi a neve és hol található ez az épület, ahol kitűnő magyaros ételeket szolgálnak fel cigányzene mellett?

2. kép: Hol és milyen modern létesítmény mellett van ez az istálló?

3. kép: Kikre emlékeztet ez a kiállítás, amelynek egyik szobáját mutatja be a kép és hol látható?

4. kép: Hogy hívják azt a nagy proletárköltőt, aki ebben a házban lakott halála előtt?

Kérjük a pályázókat, hogy a VI. — a forduló utolsó — rejtvényverseny megfejtéseit október 15-ig küldjék be szerkesztőségünk címére: Bp., V., Rosenberg hp. u. 1. Szelvény nélkül a pályázat érvénytelen.

A havonta értékelt megfejtéseket, az előző hónapokhoz hasonlóan díjazzuk.

A verseny összpontjai alapján is adunk jutalmat a legjobbaknak.

Éspedig:

- I. helyezett: 1000 Ft
- II. helyezett: 700 Ft
- III. helyezett: 500 Ft
- IV. helyezett: 300 Ft
- V. helyezett: 200 Ft

és három pályázó 100 Ft-os jutalomban részesül.

A szeptemberi rejtvényverseny helyes megfejtése: 1. A pannonhalmi monostorból látjuk ezt a panorámát. 2. Az emléktábla Moson-magyaróvárott látható. 3. A cégér Győrött látható. 4. A soproni Deák-kút, a Berzsényi Gimnázium diákjainak kirándulóhelye. 5. A soproni Lenin körúton a római országút köveit ásták elő. 6. A kastély helyreállítása 1959-ben befejeződött, Rados Jenő professzor irányításával és 15 millió forintba került eddig. 7. Pellengér, Fertőrákoson. 8. Héderváron látható a fa, Kontfának nevezik; hagyomány szerint itt szötte özszeesküvését Kont, a „kemény vitéz”. 9. Fertőrákoson van a kőfejtő, 1600 óta termelnek benne követ. 10. A Károly-kilátó a Soproni hegységben található, 398 méterre emelkedik a tengerszint fölé.

A legtöbb pontot szerezték:

- Birkás Lajosné (Siófok)
- Bus Iona (Jászberény)
- Cserkuty Sándor (Csósz)
- Cserkuty Emőke (Csósz)
- Csikány Ernőné (Szolnok)
- Csongor Hermin (Budapest)
- Csörgő Béla (Budapest)
- Hardy Józsefné (Ajka)
- Herceg Ferencné (Budapest)
- Horváth Zsuzsa (Budapest)
- Halmos Géza (Budapest)
- Horváth Sándor (Budapest)
- Gyarmos Gyula (Budapest)
- Kiss Sándorné (Székesfehérvár)
- Makal István (Abony)
- Dr. Dóna György (Budapest)
- Szabó Béla (Jászberény)
- Tóth Mária (Budapest)
- Vadász Béla (Székesfehérvár)

A sorsolást október 22-én du. fél 6 órakor a szerkesztőség (V. Rosenberg hp. u. 1.) helyiségében tartjuk. Külön értesítést nem küldünk, kérjük a pályázók megjelenését.

KÉT „KÉPTELEN” KÉRDÉS:

- 9. kérdés: Melyik községben van az a régi magyaros épület — talpas ház —, ahol buzsáki szobát rendeztek be és népművészeti cikkárusítás folyik?
- 10. kérdés: A déli Balaton-parton legtovább állt ellen a török ostromnak egy templom-erőd, amelynek romjai ma is láthatók. Kérdés: hol?

5. kép: Ki építette ezt az épületet, mikor, hol van és ma, mi a rendeltetése?

6. kép: A képen látható várom a Dél-Balaton legnagyobb várom. Mi a neve és hol van?

7. kép: Melyik félszigeten áll ez az intézmény, amely a legnagyobb segítséget nyújtja a vitorlásoknak?

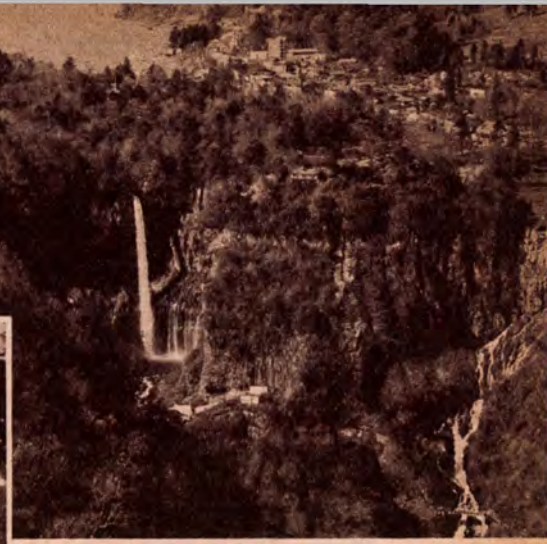

8. kép: Mi volt ez az épület és hol áll?

OLIMPIA

előtt

Néhány nap, és kezdődik az olimpikonok hősi küzdelme a japán stadionokban. Érthető izgalommal búcsúztunk sportolóinktól és még nagyobb izgalommal drukkolunk sikereikért. Azért, hogy a magyar sport dicső múltjának hírnevét újabb és újabb sikerekkel öregbítsék és nagyszerű győzelmekkel erősítsék nemzetközi tekintélyünket.

Nikkó, Kedvelt kirándulóhely Tokió mellett

Az öttavak egyike a Fuzsijama lábánál

Vízszintes: 16. Az öröklődő tulajdonságokat hordozó kromoszóma részecske, 17. Csillagkép, 18. Könyvelési okmány, 19. Komárom megyei község, 20. Keresztül, 21. Részeg, 23. Gabonaféle, 24. D. T. 25. Takarít, 26. Rendfenntartó katona volt a Habsburgok uralta területen, 29. Jugoszláv pénzegység — névelővel, 31. Bizonyos területen még járatlan, 32. Allamot alkotó nép, 35. Kikötőgátat, 36. Gombák testét felépítő biológiai képlet, 38. Az Ioni-szigetek egyike, 39. Kergetik, 41. Panoráma, 42. Ur — németül, 43. Jég — németül, 44. Elpiszmog, 46. Nagy magyar regényíró, 47. M. S. 48. Becézett női név, 49. Izlés, 51. T. S. 52. A MECSEK NYUGATI RÉSZENEK LEGMAGASABB HE-

KERESZTRETJÉNY

GYE, 54. Veszprém megyei község, 55. Kötőszó, 57. Kérdőszó, 58. Határozórag, 60. Csuszó-mászó, 61. B. T. 62. Tyúk teszt, ha élelmet keres, 63. Úgy, dolog — latinul, 67. Izeltlábú, 68. Cápa — németül (fől. ék.), 69. Becézett női név, 70. AZ AGGTELEKI CSEPPKÓBARLANG EGYIK EGYIK MELLEKPATAKJA, 72. Pénzintézet, 73. A XIX. század egyik legnagyobb angol regényírója (fől. ék.), 74. Becézett női név, 75. Észak-Afrikában és Spanyolországban termő fű, papírgyártáshoz használják, 76. Tolna megyei község, 77.

Pest megyei község, 78. Szegeden most bemutatott új magyar daljáték szerzője, 81. Feketére sült, 82. Németországi folyó, 83. L. D. 85. Ag. 87. Gumimárka, 88. Azonos mássalhangzók, 89. Hárfarajta, 91. Huszita vezér, 93. Tisztitaná, 94. Opiumot tartalmazó növény, 95. Vallásos.

Függőleges: 1. Féldrágakő, 2. Élet, 3. Mássalhangzó kiejtve, 4. Salétromsav sója, 5. Színész, szereplő, 6. A keresztény legendákban szereplő csodatevő kehely, urna, 7. Igen — angolul, 8. Indíték, 9. Népszerű francia filmszínész női monogramja, 10. Mosásnál használatos háztartási eszköz, 11. Gyilkolod, 12. Elábrándozva, 13. Rágcsáló állatok, 14. Azonos a vízsz. 88-cal, 15. Orosz súlymérték, 21. Elektromos töltésű atomok, 22. Pántlika — névelővel, 25. DUNAKANYAR JOBB OLDALÁN ELTERÜLŐ HEGYSEG, KÖZKEDVELT KIRÁNDULÓ HELY, 26. Az égboltnak fejtünk felett levő pontja, 27. Valaki mellé rendelt fontos beosztású személy, 28. Hatalmas tömeg, 30. Gyógyszeradag, 31. Házállat — tájszóval, 33. Nagy sietség, kapkodás valami után, 34. Betlehem régebbi neve, 37. CSERHÁT-HEGYSEG LEGNAGYOBB BARLANGJA, 40. Flaztat, 44. Elvisek, 45. Egér — latinul, 46. Volt korcsolyabajnoknőnk, 48. Homérosz Odisszejében az „isteni” disznópásztor neve, 50. A szájuiregből a garatiüregbe vezető kapu, 53. BAKONY-BÉLTŐL ÉSZAKRA VESZKI KEZDETET A TÖNKÖLŐS ÉS A HIDEGHEGY KÖZÖTT EZ A VADREGÉNYES VÖLGY, 56. A Majna leghosszabb folyója, 59. Kuttata, 61. Baranya megyei község, 63. Rödő latinul, 64. Építőipari szakma, 66. Babból füstölt hússal készített, rántás nélküli étel, 68. Lengyel nemzeti opera, 71. N. L. R. 72. Szín, 75. VÁROSLÓD-SZENTGÁL TURISTA ÚTVONALÁN ERINTJÜK EZT A 428 M MAGAS HEGYET, AHONNAN SZEKERÜT VEZET A SZEP KILÁTÁSÚ TÜZKÖVES NYEREGRE, 77. Egy gyermek rendszer, 78. Mohón enni, 79. A KÉKESZTORÓL 30 PERCES SZEP SÉTAÚT VEZET IDE, AHONNAN A KELETI-MÁTRÁRA ELVEZETHETÜNK FESTŐI KILÁTÁST, 80. Hon, 81. Létezel, 82. Pihenő — németül, 84. Penész, 86. Per — latinul, 87. Angol költő a „HOLLÓ” c. vers írója, 88. Csík, 90. A törzs hangsor hatodik hangja, 92. A. R. 93. M. T. 94. Személyes névmás.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16			17					18					19	
20		21					22	23						24
	25					26	27						28	
29	30				31				32		33		34	
35				36					37		38			
39			40		41								42	
43			44		45								46	
47			48				49			50				51
		52					53			54				
55	56		57			58	59		60					61
62		63			64		65		66		67			68
69				70						71			72	
73						74						75		
76						77					78			79
			80		81					82				
83	84		85		86					87				88
89		90		91				92		93				94
													95	

Beküldendő a vízszintes 1., 52., 70., a függőleges 25., 29., 37., 53., 75. és 79. sorok megfejtése.

Beküldési határidő: október 15. Cím: Turista szerkesztősége, Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.

HÍREK

SAJNÁLATOS HIBA FOLYTÁN a szeptember 1-én megjelent számunkon az augusztusi dátumot tüntettük fel. Előző számunk tehát: szeptember 1-én jelent meg és a sorzáma helyesen: 9.

KÉSZÜLJÜNK A NOVEMBER 7. EMLÉKTURÁRA. A Pilsnyeregben lévő szovjet emlékműhöz ez év november 1-én rendezti a Komárommegyei Tsz. Szövetségünk megbízásából a hagyományos emléktúrát. Már most kérjük szakosztályaink vezetőit, hogy minden köveszenek el annak érdekében, hogy az emlékműnél minél nagyobb számban rójuk le kegyeletünket és hálánkat a szovjet hősök iránt.

A CSOVÁNYOSI BÉKÉTURÁT, amelyről előző számunk-

ban hírt adtunk, szeptember 13-án tartották. Lapzárta miatt a békétúráról a következő számunkban írunk.

TURISTATERKÉP-KIÁLLÍTÁST rendez szeptember 30-tól október 8-ig az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal, és a Magyar Természetbarát Szövetség az Építők Szakszervezetének székházában (Bp. Dózsa György út 84/a.). A kiállításra 61 ország 157 kiadója közel 1000 különböző turistatérképet küldött.

AZ ERDEI SZOLGÁLAT ÜNNEPSÉGE

Az egy éve igen eredményesen működő Társadalmi Erdei Szolgálat október 4-én vasárnap délelőtt tíz órai kezdettel a Hűvösvölgyi Nagyréten ünnepséget rendez. Az ünnepségen kapják meg jelvényeiket és az egész ország területére szülő igazolványaikat az Erdei Szolgálat társadalmi munkájában eddig eredményesen résztvevő természetjárók, kiknek száma ez idő szerint jóval több már mint 300, csak a fővárosban. Az ünnepségre, mely a természetbarát mozgalom ünnepe is, minden fővárosi és vidéki természetjárót szeretettel hív és vár a rendezőség.

KÖNYVESPOLC

BUDAPEST — PÉCS — MECSEK. (II. átdolgozott kiadás.) Pécs és a Mecsek örvendően fejlődő idegenforgalmának egyik bizonyítéka az is, hogy ez a hasznos és szórakoztató úti olvasmány első kiadásban teljesen elfogyott. A jól bevált anyag most lényegében változatlan kiadásban (csupán az időközben mutatkozó fejlődés tükrözésére gondoltak a szerzők) került az olvasó kezébe. A könyv azok számára íródott, akik járművel utaznak végig ezen a tájon.

BUDAPEST — GYÖNGYÖS — MÁTRA. A „Magyarország írásban és képen” sorozatnak ez a kötete a Budapesti Gyöngyösön át a Mátrába vezető útvonalakat ismerteti, érintve az útbaeső helységeket. Részletesen foglalkozik Gyöngyös várossal és környékével, valamint az egész Mátra-vidékkel. A kötet függeléke a környék idegenforgalmi címanyagáról, közlekedési vonalairól tájékoztatja az olvasót.

Herman Ottó halálának 50. évfordulója alkalmából október 25-én délelőtt 10 órakor Lillafüreden emlékünnepeket tartanak, a Herman Ottó emlékműzeumban.

„KÖZPONTI BRIGÁD” festette le az Országos Kéktúra egy elhanyagolt szakaszát a Gerecse hegységben. Szeptemberben már be is fejezték a Vizválasztó — Tokodi csárda — Dorog szakasznak valóban alapos felújításra szoruló kék útját. (Meg kellene vizsgálni, miért mondanak csődöt sorozatosan a szakosztályok jól dolgozó munkabrigádjai.)

A HÁROMTUSA BAJNOKSÁG, melyet a BTSZ ez évben is kiírt, ismét elmaradt, mivel nem érkezett be elegendő nevezés. Az ok: a kerékpárok hiánya, Legalábbis a szakosztályok, kiknek nevezését várták, erre hivatkoznak. (A háromtusa első szakasza ugyanis egy kerékpáros tájékoztató verseny lett volna.) Értesülésünk szerint a BTSZ jövőre már ki sem írja a résztvevőség miatt másodsor elmaradt érdekes versenyt.

SZOMORÚ MÉRLEGET AL-LÍTOTTAK FEL az illetékesek a budapesti szakosztályok ezévi turista-út festési munkáiról. Az első félévben a Budai hegység festésre kijelölt 42 kilométeres szakaszból csak 12 kilométer készült el, a Börzsöny hegységben 179-ből 53, a Pilszi hegységben előirányzott 226-ból pedig csak 53. Bár sok szakosztály arra hivatkozik, hogy ősszel akarja elvégezni a kerésére neki adott festési munkát, a rekord-elmaradás a tapasztalatok szerint nem az ígéretek valóráváltását mutatja.

SZAZHATVANEZERNÉL több kis úttörő van a fővárosban, ha a kisdobosokat is beleszámítjuk. Az úttörő mozgalomnak eddig is legfontosabb sporttevékenysége volt a túrázás, a természetjárás. Hogy még jobban azzá váljon, és hogy egész életükre minél több természetjáró kedvű, egészséges fiatal nevelhessen az úttörő sportmozgalom, a Budapesti Általános Iskolai Sporttanács és a Budapesti Természetbarát Szövetség megállapodott a kölcsönös együttműködésben. Az együttműködés első látható jele az lesz, hogy a már évek óta szokásos és szép hagyománnyá vált tízfordulós túrapontversenyre, amit a BTSZ ifjúsági bizottsága ebben az évben is kiírt, idén ősszel először hívnak meg közzetkenként néhány úttörőcsapatot is.

A Magyar Természetbarát Szövetség elnöksége nagy fájdalommal tudatja, hogy Sárkány Jenő, a Szövetség aktívája, nemzetközi túra-vezető, 71 éves korában elhunyt. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

A BUDAPESTI TERMEZETBARÁT KLUB körlevélben fordult tagságához, amelyben bejelenti, hogy az ősz idény beálltával tartalmas programmal várja a klub barátait. Hány jó gondolat, értékes javaslat hullt veszendőbe, amelyek megvitatására sem alkalmas hely, sem idő nincs — mondja a körlevél és arra céloz, hogy a klub ezt a hiányosságot mindenben pótolja. Az októberi programban egyébként sajtókérdések, zene és táncok, Japánról szóló előadás, gombaismertetés, a fényképezés szakismerete és sok más érdekes tárgy szerepel.

VÖRÖS METEOROSOK turistatáborának sátrai élénkítették aug. 15-én a berekfürdői strandot. A Karcagi Vörös Meteor rendezte itt alföldi Meteor-találkozóját, amelyen a budapesti, ózdi, miskolci, egri, szolnoki, karcagi szakosztályokon kívül részt vettek a környékbéli — püspökkladányi, tiszakürti — természetbarátok is. A mintegy 200 résztvevő találkozóján Tóth Imre karcagi tanító tartott előadást a Nagykunság történetéről és mai életéről. Ezután a helyi füveggyárat látogatták meg a résztvevők. A délelőtti programot „Tájak és emberek” címen megrendezett elméleti verseny zárta le. A verseny győztese Pülöp Ferenc, a szolnoki Vörös Meteor tagja lett. 2. Kovács Kálmán Bp. V. M. 3. Buzás Imre egri V. M. A verseny értékes díjait a berekfürdői füveggyár és helyi népművészek ajánlották fel. (Tokaji)

Lapunk augusztusi számában „A tábor másik oldala, Camping az esőben” c. cikkünkben a szerző azt írta, hogy a sátor, amelyben a szóbanlévő család lakott, a Palma Gumigyár gyártmánya. A gyártól értesítést kaptunk, hogy a kérdéses sátor nem az ő gyártmánya. A tévedést ezúton helyesbítjük.

Címlapunk: Monszpart Sarolta, a Pedagógus versenyzője, az EB válogatotat keret tagja (Rákos Zoltán felvétele)

Turista a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. félelelet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat. Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.- Ft. Előfizetési ára egész évre 32.- Ft. félévre 16.- Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapiródnál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkzámlaszám: 61251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselőlet.

64.5318 Egyetemi Nyomda, Budapest

SZÜRET

Ilyenkor őszeréken a legszelídebb, a legnyugalmasabb a világ. A mezők és falvak, a rét és az erdő, az utak és a kertekalja, mind, mind néma, csak a szőlősorok, a venyigés domboldalak hangosak. Szétnézek a tájban és benne kedves, őszi örömeim vidám zaját hallok. Egyetlen évszak sem szólaltat meg annyi dalt, mint az ős. Lekerülnek a töről a gazdag fürtök, s ebben a nagy és lázas tevés-vevésben sem hallgat a nóta:

*Somlóhegyen van egy ház.
Abban az öröm tanyáz;
Ott lakik a galambom,
Meg a teli demizson...*

Amint lefele megy a nap, a meghűsülő ragyogásban, magasan a fák felett fehér ökörnyalak úsznak. Pókok igyekeznek melegebb tájak felé, a régen elszállt vándormadarak után. A fecskét lassan el is felejtjük, a gólyákra is egyre ritkábban gondolunk és már a barázdabillegető meg a seregély is csak emlék csupán. Egyedül a gerlék szaladoznak a présház előtti pázsiton, meg néhány harkály kutatja-kopogtatja a fák oldalát, annál több a mókus, mert számukra lakodalmashely most a diófákkal telt roppant gyümölcsös kert.

Megborzongok az alkonyatban, a hegy aljáról hömpölyög szét az őszi hűvösség és lassan felhúzódik a présházak tájkára. A naplemente körül a fázósabbak már a présházba húzódnak, ahol a sűrű homályban csikorogva fordul a prés és a must áradó illata felett hangzik a dal:

*„Mennyi dús fürt csurgat levet,
A homályban kislány nevet;
Nem is tudom melyik a jobb,
Must-e, vagy kit ölbentartok...”*

Az alkonyat közeledtével versenybe lendülnek a sorok közt hajladozó lányok, a puttonyosok is rákapcsolnak, szaporábban lépnek a prés elé.

Édes szagokkal telik meg az este. A hirtelen támadt sötétségben most fellobban a házelőtti tisztáson a venyigetűz. A tavalyi száraz vesszők nyugtalan lángjánál fantasztikus árnyak táncolnak a présház falán. Bogrács került a lángok fölé és a birkafő finom szagokat áraszt.

Fekete már a tájék, s a hosszú este csöndes beszélgetésre biztatja a fáradt szüretelőket, s a betért vándorokat. Hideg csillagokkal jelentkezik az őszi éjszaka, s a kialvó tűz mellől a barátságosabb hajlékba lépünk. A kis présházbeli szoba megtelik emberekkel, akik körülülnek a gőzölgő pörköltet...

Borsi Darázs József

„Őszi turistamodellek

1. Kétrészes tweed nadrág-szoknyás kiránduló ruha.
2. Ballonzubbony jersey béléssel és nadrággal.
3. Újvonalú térdnadrágos, kockás szövet turista öltözet.

Lukács Zsuzsa

Turista

1964. OKTÓBER
X. ÉVFOLYAM 10. SZÁM
ÁRA 3 FORINT

SPORTRA,
CAMPINGRE,
MINDEN
IDŐSZAKBAN

CORVIN
KÖTÖTTPULÓVERT

SAJÁT
KÖTŐÜZEM,
EGYEDI
MINTÁK.

LEGNAGYOBB ÁRUHÁZ

CORVIN

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK!

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

Magyarországon — s mint mondják az egész világon — első ízben rendeztek nemzetközi turistatérkép kiállítást. Az Építők székházának emeleti folyosóján a maga nemében páratlan érdekességű gyűjtemény telőlte csaknem az egész világot, csaknem minden ország kiadásában megjelent, kizárólag a turisztika célját szolgáló térképek szorozatát, élményt nyújtva a békés világ egyik legnagyobb és leginkább népszerű sportjának, a turisztikának lehetőségeiről.

Előjáróban elmondjuk, hogy a kiállítás rendkívül gazdag anyagának összegyűjtése a *Kartográfiai Vállalat* munkáját dicséri, összeállításában pedig részt vett a *Magyar Természetbarát Szövetség* sok munkatársa. Még az év elején történt, hogy sokszáz levél indult el Budapestről a világ minden tájára ezzel a kéréssel, hogy a kiadók és turista szervezetek küldjék meg a gondozásukban megjelent turistatérképeket. A megkeresésre hetvenhat országból pontosan 1438 kiadvány érkezett, olyan óriási anyag, amelynek csak háromnegyed részét lehetett elhelyezni a tárlókon, tablókön. A rendezés arra törekedett, hogy egy kiadvánnyal minden nemzet szerepeljen a kiállításon.

A kiállítás lényegbevágó tanítást is nyújtott hazai vonatkozásban. Megállapítottuk, hogy akadt a kiállításon

Miklós János, az MTSZ elnöke a kiállítás jelentőségéről beszél

Antos Zoltán, az Állami Térképészeti Hivatal elnöke megnyitóbeszédet mond

Az egész világ egy teremben

litáson a magyar térképekhez viszonyítva gyengébb minőség is, de igen sok térkép példaként szolgál a jövőt illetően. A fejlett idegenforgalmat lebonyolító országok kiadványai következőképpen a legkulturáltabbak. Svájc, Ausztria és

Olaszország foglalják el a vezető helyet. Leginkább feltűnést keltett a Touring Club Miláno által forgalomba hozott, rendkívül plasztikusan ható térkép Cortina D'Ampezzoról. A térképen — rendkívüli alaposágán kívül — szembejön a ragyogó nyomdatéchnika jelentkezése. Sikerült kiadvány a cseh-szlovákok Tátra kiadványa, az Egyesült Államok minden részletre kiterjedő, államokra bontott térkép-prospektusa. Feltűnő az afrikai országok gazdag felvonulása: Tunézia, Csád, Uganda, Kongó, Dahomey, Sudan, Angola és Etiópia tájai mutatkoznak be turisztikai szempontból.

A kiállítás általában négyféleképpen szakosított. Hazai és külföldi turista utakat mutatnak be, a térképek vízi, hegyászó és síturák útvonalait láttatják, majd az autó és motoros túrákhoz nyújtanak segít-

séget. Akad kuriózum is az 1700-as évekből származó magyar kiadvány Aggtelekről, valamint Fővörös Loránd saját térképe és feljegyzései.

Mindent összevetve: ritka élményt nyújtó kiállítást élvezhettek nemcsak a turisztika hívei, de bárki, aki eljött, hogy pillantást vessen a világra, hetvenhat ország változó tájainak titkaiba. A kiállítás anyaga nem holt papíros azután sem, hogy archivumba kerül majd a Kartográfiai Intézetben.

A kiállítás ünnepélyes megnyitóján részt vett *Kisházi Ödön*, az Elnöki Tanács elnökhelyettese, az MTSZ és a Természetbarát Szövetség több vezetője. A megnyitó beszédet *Antos Zoltán*, az Állami Térképé-

Radó Sándor, Kossuth-díjas egyetemi tanár ismerteti a kiállítás anyagát (Szalay Gabriella felv.)

zeti és Földmérési Hivatal elnöke tartotta, majd *Miklós János*, a Magyar Természetbarát Szövetség elnöke méltatta a kiállítás jelentőségét. A megnyitást követően *Radó Sándor*, Kossuth-díjas egyetemi tanár, a földrajztudományok doktora, a Térképészeti Hivatal kartográfiai osztályának vezetője ismertette a jelenlevőkkel a kiállítás anyagát.

A kiállítás egyik tablója

Németh Imre

A TÖMEGEK TESTNEVELÉSÉÉRT ÉS SPORTJÁÉRT

Az MTS kongresszusi határozata kimondja, hogy legfőbb feladatunk továbbra is a testnevelés és sport tömegesítése legyen, és ennek megfelelően az országos tanács határozata „A testnevelés és sport további tömegesítését célzó néhány intézkedésről”, hosszú időre utat mutat a sportszervezeteknek a feladatokat illetően.

Az ország testnevelési és sportmozgalmát átfogó tömegszervezet, az MTS megalakulása, új fejezetet nyitott a sportmozgalmak történelmében. Létrehozta azokat a szervezeti kereteket, amelyek a legjobb feltételeket biztosítják mind a minőség, mind a tömegek testneveléséhez, sportjához, határozataival irányt szabott a keretek megfelelő tartalommal való megtöltéséhez.

E nagyjelentőségű határozat

külön fejezetben említi a természetbarát mozgalmat, amelynek különböző ágazatai fontos részét képezik a tömegek testnevelésének és sportjának.

A természetjárás, a szabad levegőn való tartózkodás, segíti a testnevelési program végrehajtását, elősegíti az emberek egészségének megőrzését, fejlesztését. Az utóbbi 8–10 évben a természetbarátok száma jelentősen emelkedett — bár az idén ez a folyamat megtört — és további emelkedésének úgyszólván nincsenek korlátai. Körültekintő szervezéssel, a feltételek biztosításával, megfelelő felvilágosítással a dolgozók, a fiatalok újabb tízezreit lehet a mozgalom számára megnyerni, a természetkedvelők sorába állítani.

Sokan vannak, akik a természetbarátok szervezetein kívül járják hazánk szép tájait, eveznek folyóin, motorkerékpárral, autóval kirándulnak, campingeznek. Nincs aki szervezze számukra a túrákat, vagy még nem találták meg a hozzá vezető utat.

Kevés a szakosztály!

4400 egyesületünk van, természetbarát szakosztályi csak 947! Bővíteni kell a szakosztályi kereteket és törekedni kell új szakosztályok megalakítására. A természetjárás teljesen egyenjogú más sportágakkal, a természetbarátok egyenlő jogokat élveznek más szakosztályok tagjaival. Az üzemek, hivatalok dolgozóinak igényét a természetbarát szakosztály alakítására épp úgy figyelembe kell venni és teljesíteni, mint röplabdában vagy labdarúgásban. Az egyesületi vezetőknek ezt tudniok

kell, a természetjáróknak pedig élni ezzel!

Az általános-, közép- és ipari-tanuló-iskolákban nem hódított még teret a természetjárás. Nem mintha a diákok nem szeretnék kirándulni, túrázni, táborozni, de még nem alakultak meg a szakosztályok, nem volt, aki szervezze a mozgalmat. Az 1964–65. évi tanévre készült középfokú iskolai sportprogram felhívja az iskolák figyelmét a természetbarát szakosztályok alakítására és biztosították működési feltételeiket épp úgy, mint más sportágakét. Az MTS megyei, budapesti szervei, a természetbarát szövetségek szorgalmazzák az iskolákban — elsősorban a középfokú tanintézetekben — a természetbarát szakosztályok alakulását, a természetjárás megindulását és ehhez nyújtsanak segítséget alapfokú túratervek kidolgozásával,

adjanak programot az iskolai természetjáró élet megindulásához.

Nemcsak új szakosztályokat kell alakítani és ezzel lehetőséget adni a nem szervezett kirándulók bevonására, hanem a meglévő szakosztályok törekedjenek arra, hogy működési területükön mind több dolgozót, fiatalot kapcsoljanak be a mozgalomba, *mind több emberrel szeretessék meg a természet szépségeit.* A szakosztályok ne csak tagjaikra gondoljanak amikor túrákat szerveznek, táboroznak, hívjanak meg olyanokat is, akik eddig még nem vettek ilyenben részt!

A szakosztályok, szövetségek, a természetjárás hagyományos módjai mellett fordítsanak gondot az újonnan jelentkező, a modern életforma adta igények kielégítésére.

A természetbarát mozgalom feladatai közé fel kell venni a kerékpár, motorkerékpár, autós, az evezős, kajakos túrákat, a campingezt.

A természetbarát mozgalom jelenlegi szervezeti hálózata sem kielégítő. Járásokban nem mindenütt alakultak meg a természetbarát szövetségek, ahol erre a lehetőségek, a feltételek megvannak. *Nemcsak a hegyes vidéken lehet szövetséget alakítani, hanem az Alföldön is,* hiszen a természetjárás fogalma nemcsak hegymásztást takar. Lehet kerékpáros és vízitúrákat szervezni, lehet campingezni és szervezettebb formában lehet túrát, vándortáborozást szervezni a legközelebbre eső hegyvidéken.

Fel kell mérni, hogy hol vannak még az országban természetjárás

szempontjából „fehér foltok”, hol lehet a mozgalom elterjesztésére lehetőséget találni. Keresni, kutatni kell azokat a lehetőségeket, módokat, amelyekkel mind szélesebb alapokra lehet helyezni, mind nagyobb tömegekre lehet kiterjeszteni a természetbarát mozgalmat.

Ezzel együtt *gondoskodni kell arról, hogy a mozgalom fejlődését elősegítő létesítmények, felszerelések, eszközök mind nagyobb számban álljanak a természetjárók rendelkezésére.*

Területenként — elsősorban megyénként és Budapesten —

kölcsönzőállomásokat kell felállítani,

a meglévőket fejleszteni, hogy a jelentkező igényeket ki lehessen elégíteni. Természetesen ez nem a személyi felszerelésekre vonatkozik, hanem sátrakra és olyan dolgokra, amiknek egyéni beszerzése ma még nem mindenki számára lehetséges. *Fejlesztetni kell a turistaházakban a férőhelyek számát és a lehetőségek szerint újabb turistaházakat építeni.*

A túratervek sokaságát kell kidolgozni a szövetségeknek, hogy a meglévő és bekapcsolódó szakosztályok a tagoknak leginkább megfelelő túrákat ki tudják választani és rendezni, mindenkor figyelembe véve a tagok életkorát és felkészültségét.

Erőteltjes aktívaképzést kell indítani — elsősorban túravezető képzést —, hogy

megfelelő számú és képzettségű túravezető álljon rendelkezésre.

Gondoskodni kell természetesen a szakosztályvezetők, szövetségi aktívák képzéséről is.

Ahhoz, hogy a tömegek testnevelésében, sportjában — így a természetbarát mozgalomban — jelentősebb előrehaladás legyen, *széleskörű felvilágosításra, a szocialista testnevelés és sport célkitűzésének, a Magyar Testnevelési és Sportszövetség Országos Tanácsa május 22-i határozatának magyarázására, megértésére van szükség.* Feladata ez minden sportvezetőnek, aktívának, aki magáénak érzi testnevelési és sportmozgalmunk ügyét.

A Magyar Testnevelési és Sportszövetség, a Kommunista Ifjúsági Szövetséggel és a szakszervezetekkel együtt mindent megtesz annak érdekében, hogy a testnevelést és sportot az ifjúság, a dolgozók közkincsévé tegye. Ehhez azonban a sportban dolgozó társadalmi aktívák tízezeinek közreműködése szükséges.

Dr. Kovács Pál, a BTSZ főtitkára beszél

Kitüntették az Erdei Szolgálat legjobbait

Október 4-én a hűvösvölgyi Nagyréten nagyszámú közönség jelenlétében kitüntették a budapesti természetbarátok „Erdei Szolgálat”-ban résztvevő tagjait.

Az ünnepségen megjelent Miklós János, az MTSZ elnöke és dr. Kovács Pál, a BTSZ főtitkára. Magyarszéky Béla, a BTSZ titkára. üdvözölte a megjelenteket, majd Kovács Pál méltajta a mozgalom egyéves eredményeit.

Elismeréssel szólt a Vörös Meteor szakosztálya kezdeményezéséről, mely egy év leforgása alatt mély gyökeret eresztett az egyesületekben. Budapesten ez idő alatt 440 túravezető kapott kiképzést az erdei szolgálat ellátására, de máris ezerre tehető azok száma, akik szívesen vállalkoznak erre a szép feladatra. A Budai hegyekben 190, a Pilis hegységben 22 alkalommal teljesítettek szolgálatot a mozgalom tagjai.

A főtitkár bejelentette azt is, hogy a budapestiek eredményes munkája elismerésül az MTSZ elnöksége elhatározta, hogy országos viszonylatban megszervezi az erdei szolgálatot. Annál is inkább, mert az Országos Erdészeti Főigazgatóság és a tűzoltóság képviselői is ezt szívesen fogadják.

Ezután átnyújtották kitüntetésül az okleveleket, a jelvényt, igazolványt és a velejáró szabályzatot. A legeredményesebb munkát végző kerületi szövetségeket, illetve szakosztályokat is oklevéllel jutalmazták.

A kerületek közül különösen kitűntek az erdei szolgálat ellátásában a III., XII., XI., II., VIII. XIII. kerületi szakosztályai. Dr. Pápa Miklós a szolgálat megszervezésében érdemelt ki elismerést. Knoch Lajost, Palánkai Jánost és több társukat jutalmazták meg oklevéllel, mert szabad idejükben áldozatos munkát vállaltak az erdő rendje és csendjének védelmében.

A nagyszámú közönség érdeklődéssel kísérte az erdei szolgálat tagjainak tűzoltási bemutatóját.

A

JÖJJÖN TAHIBA!

Halászlé,
túrós csusza

HIDEG-MELEG ÉTELEK,
KITŰNŐ ITALOK,
ZENE!

VÖRÖSKÖ ÉTTEREM
ESZPRESSZÓ

A közönségből

A tűzoltási gyakorlat
bemutatója

1914—1964

AZ ÚJPESTIEK ÖTÖDIK BÉKE-TÚRÁJA A CSÓVÁNYOSON

A Börzsöny-falvak ablakaiból riadtan nézték a Csóványoson fellobbanó tüzet. Itt a háború? 1914-et írtak és az élet telítve volt feszültséggel. Elég egy szikra és láng, enyészet temeti el a hétköznapok rendjét.

Az újpesti természetbarátok tizenégy júliusának utolsó vasárnapján, Csóványoson értesültek a tragikus hírről: elszakadt minden józan szál amely úgy, ahogy féken tartotta még az esztelen háborút.

A családot, a kenyeret féltő munkásturisták egyetlen szóval válaszoltak: NEM!

A béke mellé állni azon a napon, amikor hivatalosan életetni kellett volna a háborút! Annyira tökéletes az ellentét, hogy egy szó, egy árnyalat sem szükséges, hogy kiállításuk merészségét felmérjük az idő távolából.

Ötven éve történt, hogy tiltakozásul a vérontás ellen, tüzet gyújtottak Csóványos tetején.

Még élnek, velünk túráznak az újpesti veteránok. Közülük való Németh Ferenc is, aki három nemzedéket vezetett már fel a tett színhelyére. Viszi a fiatalokat évről évre Királyréten, a Szénpaták völgyén át, Foltán keresztnél Csóványosra. S míg célhoz érnek, a fiúk, lányok előtt, mint a történelemkönyv lapjai, üldözésről, menekülésekről izgalmas történetéről, faágak és rendőrkardlapok összecsapásáról mesélnék a bokrok és tisztások.

Mert a csóványosi lángot tizenégy után sem hagyták kialudni az újpestiek. Állták a fogadalmat és tízezenként összegyűlt a gárda. Idejártak huszonnégyben, harmincnyolcban. Ha valaki nem jött el, arról ludták, hogy csak börtönablakon át láthatja a napvilág tenyérnyi foltját.

Visszatekinteni és előre látni! Ennek a gondolatnak a jegyében gyülekezett most is, szeptember 13-án

Dezséri László ünnepi beszédet mond

a csúcson másfélezernyi turista. Körülállták a fehér lepellel borított emlékművet, amelyet az ötven évvel ezelőtt gyújtott láng helyén emeltek az újpestiek.

A Magyar Természetbarát Szövetség és az Országos Béketanács közösen rendezte a szép emlékünnepeket. Talán ez volt a két szervezet első, jelentőségtelegebb összefogása, amelynek hatására tömegek mozdultak meg.

Németh Ferenc avató beszéde után lehullt a lepel az emlékműről. Munkásmozgalmak dallamok csendültek fel, a veteránok kezdték, s kórusra hangolta az ezres sokaság. Azután a békegyűlés hallgatósága családias sejteltre osztódott. Nem szervezte senki sem így, a hangulat és a közös élmény rendezte el ezeket a kis csoportokat épűgy, mint a köztük áradó beszédtemát, amely hol a múlt rétegeiben szántott, hol pedig a közös jövő szálain sodródott.

— Létszükséglet, hogy hagyományra és megszokássá váljanak az ilyen jellegű béketalálkozók, — fejtegeti az ünnepi esemény tanulságait Dezséri László, az Országos Béketanács főtitkára.

Dolgozószobájában beszélgetünk, s nem követve a papír ízü interjú szabályait, élő példákra hivatkozva bizonyít, érvel a tömegszervezetek összefogásában rejlő erők kiaknázása mellett.

— Ha ébren tartjuk az emlékezőes évfordulókat és tömegmozgalmat váltunk ki, szabadabban és termékenyebben száll apáról fiúra a világnézet meggyőződés és a természet szeretete.

— Talán sokan nem is értik, hogy a mai turizmus az újszerű szocialista társasági élet egyik formáját teremti meg. Minél több, az újpestiekéhez hasonló hagyományt kellene mozgalmi naptárunkban megörökíteni és fix túradatumokban megállapodnunk, hogy az emberek nagy csoportjai találkozzanak és barátkozzanak.

— Az Országos Béketanács készséggel segít a szervezőmunkában. Miért ne lehetne például közös békeakcióra és találkozóra szervezni a motoros, kerékpározó és evezős turisták nagy táborát? S főképpen a fiatalokat! Hiszen a legnagyobb gondunk az, hogyan adjunk át minden olyan jót és hasznosat, amit többnyire az öszülő korosztályok művelnek önzetlen társadalmi munkában.

Az az érzésem, hogy önvallomás tanúja vagyok, amikor a sok közül egy deresedő hajú ember, a csóványosi példán lelkesülve, tanácsokban fogalmazza meg vágyait, miközben két kézzel adná át a fiataloknak mindazt, amit az életben hasznosnak tart.

Dezséri László volt a csóványosi ünnepély szónoka, de szeptember 14-én a Rádióban is beszélt a csóványosi béketalálkozóról:

A turista messzi látóhatárhoz szokott ember — mondotta — s természetes számára, hogy a béke és a szocializmus eszméje is még távoli eszmény, ha az egész emberiség látóhatárában nézzük. De végül is olyan, amely elérhető, mint egy hegycsúcs, amely megmászható, ha vállalkozunk rá s ha nem sajnáljuk érte a fáradságot.

r. — 6.

A csóványosi emléktúrán

AZ IFJÚSÁGI TERMÉSZETJÁRÁSRÓL

KEDVES OLVASOINK!

Az alábbiakban közöljük Kádár Jenő tanár cikkét az ifjúsági természetjárás helyzetéről. Kérjük olvasóinkat, írják meg véleményüket, tapasztalataikat az érintett kérdésekről, különösen a nem iskoláskorú fiatalok bekapcsolásának lehetőségeiről, a természetjárásba. A hozzászólásokat kérjük Bp., V., Rosenberg házaspár u. 1. sz. alatti címünkre küldeni.

SZERKESZTŐSEK

A „Magyar Ifjúság” a nyári hónapokban közölte Szabó Pál írónak „Nyugtalanít az ifjúság” c. vitaindító cikkét. „Aki fiatal, még teljes skálájában éli elmúlt, vagy múltó gyermekkorát, de már nemcsak sejt, hanem tudja, akarja élni, munkálni a felnőtt kort is. Tehát az ifjú élete hatalmas ív az élet felett. Így teljesen érthető, hogy nem tud fenniartás nélkül azonos lenni a már felnőttekkel, kivált éppen az öregekkel. A gyermekeket a felnőttek tanítják, az ifjú maga tanul, csak hát az anyagot a felnőttek adják hozzá.” Nekünk kell tehát nyújtani mindazt, amiből az ifjúvá serdült gyermek a maga világát felépíti, s lehet társadalmunknak hasznos tagja. Mi köze mindennek a természetjáráshoz? A két generáció kölcsönös megértésében, a természetjárás nyújtotta erkölcsi és esztétikai élmények felbecsülhetetlenek lehetnek.

A KISZ KB májusban, komoly szociográfiai előmunkálatok után határozatot hozott a szabadidő felhasználásáról és a KISZ-szervezetek ezzel kapcsolatos feladatairól.

„A fiatalok szabadidejének eltöltésében nem foglal el jelentőségének megfelelő helyet a kirándulás, a turisztika, a táborozás. A fiatalok nagy részének érdektelensége összefügg a lehetőségek korlátozottságával, a propaganda és szervező tevékenység gyengeségével.”

Itt kezdődik a mi feladatunk. Sajnos, az előre lépés igen nehezen indul meg. Vizsgáljuk meg, mi ennek az oka, s milyen konstruktív lépéseket kell tenni a további fejlődés biztosítása érdekében.

A mozgalom részéről, szemléletbeli változás.

Igaz turistának manapság is csak a hátizsákos és gyalogos természetjárót tekintjük. A puritánság cél lehet, de nem eszköz. Ne akarjunk ezzel híveket szerezni, mert akkor a mozgalom kiszélesítése nem sikerül, s megmaradunk az erdőt szinte magántulajdonnak tekintő mogorva vándoroknak.

A szakosztályi élet vonalán:

1. Előregedés. Szakosztályaink tagjainak átlagéletkora igen magas. (Az 1963-as adatok szerint szövetségünk tagságának 24%-a fiatal. Nem sok!) Ennek eredménye a mozgalmi élet rugalmasságának, frissességének, dinamizmusának hiányában mutatkozik. Ezért a szakosztályok az eddiginél lényegesen tevékenyebben fiatalítsanak, s a fiataliságot ne csak versenyző utánpótlásnak tekintésük.

2. Elcsaládiasodás. Sok szakosztály, néhány család baráti közössége. Ez jó! De az már semmiképpen sem, hogy nem is nagyon törekszenek a létszám növelésére és különösen a fiatalsággal való foglalkozás többletmunkáját nem vállalják.

Az iskolák vonatkozásában — testületi érzékenység.

Le kell győzni az iskolák ellenállását, hogy ha a testületben nincs vállalkozó a természetjárás megszervezésére, akkor adjanak lehetőséget a szövetség által megbízott személy munkájához. Ugyanakkor érvényt kell szerezni az MTS és a Művelődésügyi Minisztérium iskolai természetjárásra vonatkozó határozatainak.

A társadalom részéről — helytelen sportfelfogás.

Fiatalainknál a sport fogalma összekapcsolódik az ingyen külföldi utazással, jó állással, könnyű életmóddal. Ezt a természetjárás nem nyújtotta és nem is fogja nyújtani. Eppen ezért nincs is úgy a fiatalság érdeklődésének homlokterében, mint a többi versenysport. Persze, ne úgy igyekezzünk ezen változtatni, hogy a természetjárásnak csak a versenyszerű formáit népszerűsítsük fiatalságunk előtt. Ugyanakkor ne essünk a másik végletbe sem. A versenyzést, az erők összemérését a fiatalság igényli. De ez ne legyen kizárólagos.

Ki kell dolgozni az ifjúsági természetjárás elméletét, pedagógiát vonatkozásait.

Tudjuk mit jelent mozgalmunk az ifjúsági szervezetek életében, milyen lehetőséget nyújt a közösség kialakítására, az iskolai hagyományok megteremtésére, a személyiség megismerésére, a közösségi felelősség kialakítására stb. Van már elegendő tapasztalat, csak össze kell gyűjteni, rendszerezni és igényesen megfogalmazni. Ez a jövő feladata.

Magasszínvonalú káderképzés biztosítása. Az alapoknál kell kezdeni. Tanárképző intézményeinkben tanulnak a jövő szakkör—szakosztály—csapatvezetői, KISZ-segítő tanárai. Ezek tantervében az ifjúsági mozgalom külön tárgya. El kell érni, hogy ebben kapjon helyet a természetjárás is.

Egyenjogusítani a természetjárást az iskolában a többi sportággal, anyagi téren is. Labdarúgófelszerelés beszerzése természetes, de egy-két sátor megvétele csak a rovatok közötti kötéltánc révén sikerül.

Cikkünk elején Szabó Pál írását idéztük. Aggodalmi a mi munkánk révén is alaptalanná válhatnak. Mi is tegyük hozzá fiataliságunk helyes törekvéseihez a magunkét, és segítsük át őket a többet megélték tapasztalatával a nehézségeken.

Erre nyújt számtalan alkalmat a természetjárás, s legyen feladatunk, hogy minél többben legyenek részeseivé az általa nyújtott örömelemek és élményeknek.

Kádár Jenő
mérnök-tanár

A „Medve” turista-csoport tagjait inkább fürge lábú nyuszihoz, ugárdnczó őzgidákhoz lehetne hasonlítani. Semmi „medvés” sincs a lényükben, külsejükben. Hangjuk sem brummogó basszus, hanem élénk és vidám gyerekzsoprán. A fák alatt önfedten játszadozó, zsvajgő kis csoport Radnóti sorait idézi fel:

„... arany napoknak alján
pattanó
labdák körül gomolygó
gombolyag,
gyereksereg visong...”

A „visongó gyereksereg” Dobogóknál találkozottam. Természetesen, megismerkedtem velük:

— Az iskolával jöttetek, gyerekek?

— Egy osztályba járunk, de nem az iskola hozott el bennünket. Ez a „Medve” turista-csoport — hangzik innen is, onnan is.

— Tavaly még bandánk volt, én voltam a bandavezér, csudára félték tőlem a többiek. Negyedikbe jártunk akkor. Az elenséges bandába csupa nagyobb gyerek tartozott, mindig megverték bennünket. Akkor határoztuk el, hogy fegyverrel megyünk ellenük. Gombostűből kardot csináltunk, azzal szúrkáltuk őket. Több száz ilyen kardunk volt...

Mindezt egyszuszra mondja el egy pöttöm kisfiú — a legkisebb valamennyi között —, Lukácsi Sándornak hívják. Körülötte a banda volt tagjai, Zsóki Sanyi, aki már más iskolába jár, de nem tud elszakadni a régiektől, a Farkas testvérek, az „erdő rémei”, Migdalovics Tomi, a „ház réme” és a többiek. Összesen kilenc gyerek.

A banda ma már a múlté. A kis „banditák”, lelkes természetjárók. Ki szervezte meg a „Medve” turista-csoportot?

— Laci bácsi — mondja kilenc gyerek.

— Laci bácsi — csillogja kilenc szempár.

Fülöp László, a Közlekedésügyi Minisztérium kutatóintézetének dolgozója. Szavai fényt derítenek a különös ügyre:

— Most egy éve történt, hogy a gyerekek tanító né-

nije megbetegedett, és hosszú időre távol maradt az iskolától. A helyettesítés nem ment zökkenő nélkül. A szigorú és mégis közkedvelt pedagógus hiányát nagyon megsínylették a gyerekek. Haszontalankodni kezdtek, napirenden voltak a verekedések, bandákat szerveztek és... de hiszen ezt már hallotta Lukácsi Sanyitól.

Kisfiam „Mackó” is ebbe az osztályba jár. Megbeszéltük, hogy nem hagyjuk ennyiben a dolgot. Szervezett természetjáró vagyok évtizedek óta. Ismerem és imádom a hegyeket, erdőket. Tisztában vagyok a turisztika emberformáló erejével. A természetet hívtam segítségül most is. Megbízta Mackót, szóljon az osztályban, hozza magával a gyerekeket túráinkra. Először csak négy-öt gyerek jött el. Jól

voltunk három napos kiránduláson, Almáron aludtunk, onnan mentünk mindenfelé, ittunk a forrásból Szilvásváradnál — emlékezik a kis Zsók. Bárdics Imi a „filozófus” komolykodva teszi hozzá:

— Mióta Dobó várát láttam Egerben, mindenkinek azt ajánlom, olvassa el az Egri csillagok-at.

— Én új tag vagyok — szólal meg Horváth Géza — és úgy élvezem ezt az első túrát! Alig várom, hogy Fámszakadékaiba érjünk. Meg a kompon is jó lesz utazni Dömösnél.

„Mackó” szája szögletében mosoly bújkál:

— Már itt is volt egy nagy élményünk. Ebédkor Zsók Sanyi a hússal együtt egy darazsat is bekapott, de mindjárt ki is köpte, csak a darazsnak fájhatott, neki nem.

Ez aztán az aranyélet

A TERMÉSZETJÁRÁST HÍVTAM SEGÍTSÉGÜL

A „BANDA” MEGSZELIDÜL

sikerült minden, hancúroztak, kedvükre kitombolták magukat. Híre ment a túrázásnak. Egyre több gyerek jelentkezett. Nemsokára beirattam őket a minisztérium sportkörének természetbarát szakosztályába.

Az utazási kedvezmény most lehetővé teszi, hogy rendszeres programot hirdessek és, hogy távolabbi helyekre is eljussunk.

De ezt már a gyerekek mesélik:

— Kétnapos túrát tettünk tavaly a Börzsönyben meg a Budai-hegységben is — mondja Grasic Jóska.

— Meg a Bükkben is

Nevetnek. Aztán valaki elgurítja a labdát, s ők utána szaladnak. Árad belőlük az egészséges életöröm.

— Ők lettek volna a „banditák”? S a tavalyi bandából lett ez a ragyogó kis turista-csoport?

Laci bácsi válaszol a ki nem mondott kérdésre:

— Igen, és ez a fák, virágok, hegyek és völgyek „műve”. A túrázás lehiggasztotta őket, a közösség felébresztette bennük az összetartozás érzését. Hiába, a természetjárás Embert farag az emberből.

Polgár Judit

A játékban, jókedvben nincs hiány

Szép rendben a jelzett utakon

A volt „bandavezér”

Kedélyes eligazítás

A Vásár-kupa győztese: a Babai-Molnár kettős

Elcsodálkozhattak azok a német favágók, akik a hatalmas szál fenyőfák döntőgése közben arra lettek figyelmesek, hogy a közelükben két atlétatrikós — valami ismeretlen idegen nyelven beszélő — fiatal nő keres valamit. Segítségükre siettek, de bizony nem ment könnyen, amíg a két magyar leány, *Molnár Magda* és *Babai Margit* kevéske német tudásukat — no meg kézzel-lábbal magyarázva — megértették velük, hogy tájékozdási versenyzők, és egy magassági pontot keresnek. Ez pedig nem könnyű feladat Lipcsétől 40 km-re a „Dübner Heide”-n, amely olyan sík, mint egy biliárdasztal. Minden szokatlan, más a térkép. Idegen a táj, ilyen hatalmas fenyvesek nem igen találhatók nálunk. Ezért ismerkednek olyan szorgalmasan a magyar csapat tagjai a tereppel, térképpel a nagy verseny előtt, a terepbemutató alkalmával.

Másnap, a verseny napján nagy a sürgős-forgás, izgalom a versenyzők szállásán. Nem csoda, hogy az egyik versenyző csak a starthelyen veszi észre, hogy otthon felejtette a tájóját. Gyors intézkedés és — a vendéglátók jóvoltából — még idejében megérkezik a tájoló. Ez sikerült! Nehéz feladat lelket önteni az elcsüggedt kislányba és visszaadni az önbizalmát. Végre a starthelyre szólítják, — egy utolsó fohászokodás — és elindul.

Gyorsan átsietek a célba, mely kb. 800 m-re van a starttól. Babai Margitnak, aki 10.-nek indult, nem sokára már célba kell érkeznie. Végre feltűnik a célegyenesben és

Babai Margit a célban (Magyarorszék felv.)

BUDAPEST VÁLOGATOTTJA A VÁSÁR-KUPA NEMZETKÖZI TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYEN

kimerülten, de boldogan fut át a célon. Ideje 58:03, az eddigi legjobb eredmény! Most már ketten izgulunk, hogy Molnár Margit idejében beérkezzen. Csupán a németek veszélyesek reánk nézve, mert a finn és cseh csapat egy-egy tagja téves pontot fogott. Örökkévalóságnak tűnő percek után végre Magda is befut a célba. Ideje 5 perccel gyengébb, de ez is elegendő ahhoz, hogy csapatunk első legyen. Örömről már az sem sokat változtat, hogy a legjobb német versenyzőnő Uta Kuckert 53 perces idővel első lesz, így Manyi „csak” második, Magda pedig a 6. helyen végez.

Férfi csapatunk szereplését nem kísérte szerencse. A hazai pálya előnye nagyon kedvezett a német versenyzőknek. A legjobb külföldi versenyző Koronczi László csak 17. lett. A magyar csapat másik tagja Thiering György hibás útvonalválasztás következtében bekerült egy térképen nem jelzett mocsárba és „elűszott”, így a csehszlovákok is megelőzték bennünket. A tavaly elnyert vándor-kupát tehát nem sikerült megvédeni, de kárpótlásul — lányaink jóvoltából — hoztunk haza egy másikat, ami szintén nem lebecsülendő eredmény.

Magyarorszék Béla

MEGKEZDŐDÖTT AZ ORSZÁGOS TÁJÉKOZÓDÁSI BAJNOKSÁG

Aggtelek környékén bonyolította le az MTSZ az Országos Tájékozdási Bajnokság I. fordulóját. Magyarország egyik legjobb versenytérképén szoros küzdelmet vívott a 67 rajthoz állt versenyző. Az esélyes Skerietz csak igen kis különbséggel tudta maga mögé utasítani az igen tehetséges fiatal Borosznóki. Örvedetes volt a vidéki versenyzők szép szereplése, akik közül különösen a pécsi és a péti fiúk tettek ki magukat, valamint az egyénleg nevezett miskolci Zsellér. Részletes eredmények: Egyéniben: 1. Skerietz (Bp. Honvéd) 1:58:01, 2. Borosznóki (Bp. Honvéd) 1:59:03, 3. Borbás (Pécsi Vörös Meteor) 2:00:14, 4. Nyáry (Bp. Vörös Meteor) 2:01:46, 5. Zsellér (MEAF) 2:02:23. Csapatban: 1. Bp. Spartacus, 2. Bp. Pedagógus, 3. MAFC, 4. Bp. Honvéd, 5. Bp. Helylipar,

Takácsné és Koszó, a Duna Cipőgyár versenyzői

Az ország különböző városából és üzemből 17 férfi és 6 női csapat mérte össze tudását a bűrs természetbarátok hagyományos tájékozdási versenyén. A Hévílypör környékén rendezett versenyen jó eredmények születtek. Különösen kiemelkedett a Duna Cipőgyár színelében indult Koszó-Takácsné csapat teljesítménye, akik főként nyerték a női versenyt és a férfiakkal azonos pályán a harmadik legjobb időt futották. Eredmények: Férfiak 1. Szombathelyi Cipőgyár

1. (Geosits, Havasi), 2. Simontornyai Bőrgyár, 3. Szombathelyi Cipőgyár II. Nők: 1. Duna Cipőgyár (Takácsné, Koszó), 2. Szombathelyi Cipőgyár, 3. Újpesti Bőrgyár.

A IV. kerületi Természetbarát Szövetség jól sikerült tájékozdási versenyt rendezett október 4-én a kerületi iskolák tanulói részére. Az „Út-törő Kupa” győztesei az alábbi iskolák csapatai lettek.

Serdülő lányok: I. Langlet Valdemár Iskola II. csapata, II. Megyei Iskola II. csapata, III. Április 4 tér iskola II. csapata, Serdülő fiúk: I. Viola u. iskola II. csapata, II. Langlet Valdemár u. iskola III. csapata, III. Főti u. iskola I. csapata, Ifjúsági fiúk: I. MUM. 22. sz. tanintézet I. csapata, II. Simon Ferenc tanintézet II. csapata, III. Simon Ferenc tanintézet I. csapata.

VERSENYBÍROÍ LEVELEZŐ TANFOLYAM

Az MTSZ Versenybizottsága a vidéki szervezeteknél a versenybíróképzés elősegítése érdekében levelezői tanfolyamot indít.

A RÉSZVÉTEL FELTÉTELEI: Versenyzői, útravezetői, vagy legalább közép-fokú térképpolvasói tanfolyam elvégzésének igazolása, legalább öt minősítő versenyen való indulás és III. osztályú versenyzői minősítés, betöltött 17. életév, a felvételi vizsga sikeres letétele és a sportkör ajánlása.

A TANFOLYAM LEFOLYÁSA: A résztvevőknek felvételi vizsgán, majd egy konzultáción kell résztvenniük. Az említett összejeveleteket az MTSZ kellő számú jelentkező (10—15 fő) esetén az alábbi városokban tartja: Eger, Szeged, Pécs, Győr, Tatabánya, III. kivánság szerint bármely más, a tanfolyam lebonyolítására alkalmas városban, ha azt a megyei szövetség kéri. A vizsgát 1965. április 3—4. napján Budapesten tartjuk előreláthatólag a Pálvölgyi turistaházban.

A JELENTKEZÉS MODJA: A szakosztályok gyűjtsek össze a jelentkezők adatait és ajánlásukkal legkésőbb 1964. november 15. napjáig adják le a megyei szövetségüknek. A megyei szövetségek a jelentkezőket legkésőbb november 20. napjáig megküldik az MTSZ-nek. A felvételi vizsga helyéről és időpontjáról a megyei szövetségek értesítik a jelentkezőket.

Tájékoztató EB 1964, Svájc

Balról jobbra, álló sor: Alex Schwager (Svájc), 2. Erkki Kohvakka (Finno.) Európa-bajnok; Almo Tepsell (Finno.) 3. ülő sor: Ann-Marie Wallsten (Svéd.) 2. Margrit Thommen (Svájc) Európa-bajnok; Ulla Lindquist (Svéd.) 3. (Székely M. felv.)

Az ez évi Európa-bajnokságokat Le Brassusban szeptember 26—27-én rendezték meg. A négy szám közül 26-án a női- és férfi egyéni, 27-én a női- és férfi váltó-bajnokságokra került sor. Le Brassus kis svájci község, mely a Jura hegység legszebb völgyében terül el, a francia határ közvetlen közelében.

Az EB-n négy női és öt férfi versenyzővel vettünk részt. A versenyen résztvevők, mint a válogatott keret tagjai végezték előzőleg felkészülésüket. Elért eredményeinket az alábbi táblázatok szemléltetik:

Női egyéni EB (32 induló, 8,1 km, 10 e. pont). 1. Margrit Thommen (Svájc) 1:07:59. 2. Ann-Marie Wallsten (Svéd.) 1:11:55. 3. Ulla Lindquist (Svéd.) 1:13:11. 4. Elvör Sten-Olsson (Svéd.) 1:15:03. 5. Monzspart Sarolta (Magyar.) 1:15:31. ... 9. Molnár Magdolna (Magyar.) 1:22:21. ... 25. Györy Edit (Magyar.) 1:47:17. ... 28. Cser Borbála (Magyar.) 1:56:35.

Női váltó EB (8 3-fős csapat, 18,7 km, 19 e. pont). 1. Svéd. (Wallsten, Sten-Olsson, Lindquist) 3:12:43. 2. Svájc (v. Salis, Saxser, Thommen) 3:53:23. 3. Dánia (Berg, Jakobsen, Agesen) 4:03:30. ... 8. Magyar. (Györy, Molnár, Monzspart) 4:27:20.

Férfi egyéni EB (60 induló, 13 km, 15 e. pont). 1. Erkki Kohvakka (Finno.) 1:42:09. 2. Alex Schwager (Svájc) 1:44:04. 3. Almo Tepsell (Finno.) 1:46:33. ... 29. Skerietz Iván (Magyar.) 2:22:43. ... 32. Deseő László (Magyar.) 2:31:22. ... 37. Nyáry Tamás (Magyar.) 2:41:48. ... 42. Schönviszky György (Magyar.) 2:58:10. 43. Maác Benedek (Magyar.) 3:03:02.

Férfi váltó EB (11 4-fős csapat, 33 km, 34 e. pont). 1. Finno. (Salmenkylä, Koskinen, Tepsell, Kohvakka) 3:50:42. 2. Norvégia (Skarholt, Kristiansen, Lystad, Berge) 3:58:44. 3. Svéd. (Asberg, Gustavsson, Norman, Carlson) 4:08:51. ... 8. Magyar. (Schönviszky, Deseő, Nyáry, Skerietz) 5:27:27.

Az egyéni bajnokságok rajtját 1500 m, célját 1270 m magasságban jelölték ki. A pályák útvonalvezetése megfelelt a követelményeknek. Az ellenőrzőpontok láthatósága egyes esetekben sokkal kedvezőtlenebb volt a magyarországi versenyeken megszokottnál, mivel a jelzőtáblákat talajközben helyezték el.

A váltóversenyekre esős-ködös időben került sor. A rajt, a váltó-

nely és, a cél azonos helyen volt ki-kepezve, 1350 m magasságban. A váltók tagjai nagyjából azonos útvonalon versenyeztek.

A versenyrendezés a pályák kijelölésénél nem fordított gondot arra, hogy az indító- és célállomások a nagyközönség által megközelíthető és vetkőzési, ill. tisztálkodási

Balról jobbra: az 5. helyezett Monzspart Sarolta a befutás után a verseny tapasztalatairól beszél a 9. helyezett Szabóné Molnár Magdának (Hardicsay Mária felv.)

lehetőségekkel jól felszerelt helyen legyenek.

A verseny térképe 1:25 000 léptékű, külön erre a célra készített háromszínű lenyomat volt. Az érin-

tendő pontokat a rendezőség a térképre rányomtatta, ezenkívül a versenyzők saját anyanyelvükön a térképre ráragasztott jegyzéken, érintési sorrendben megkapták az ellenőrzőpontok megnevezését. Jellegzetes ellenőrzőpontok voltak: mélyedés, sziklás orr, sziklakert, kis nyereg, sziklás tölcser, széles árok. Az ellenőrzőpontok jellegéből adódott, hogy egyértelműen azonosíthatók voltak, de nehézséget jelentett, hogy egyes esetekben több, sőt sok hasonló alakulat volt az ellenőrzőpont közvetlen környékén.

A magyar versenyzők teljesítménye — bár volt öröndetes, kiugró jó eredményünk is — elmaradt a célkitűzéstől. Célkitűzésünk volt, hogy legjobb versenyzőink jó idővel az első 15 helyezett közé kerüljenek az egyéni bajnokságokon. Ezenkívül várható volt, hogy női csapatunk versenyben lesz a harmadik helyezésért a váltó EB-n. Nemzetközi elismerést aratott az első versenynapon Monzspart ötödik és Molnár kilencedik helyezése. Különösen figyelemreméltó Monzspart Sarolta teljesítménye. Váltóban a női csapat első tagja kitűnő kezdés után súlyos tájékoztatósi hibát vétett és időhátrányát a másik két versenyző már nem tudta ledolgozni.

A férfi egyéni teljesítmények mintegy 15—20 perccel elmaradtak a várakozás mögött, de a mezőnyben egymáshoz viszonyítva, a hazai versenyeken mutatott erőssorrendben helyezkedtek el, kivéve Schönviszkyt, akinek gyengébb szereplését gépészmérnöki diploma védésének elhúzódása magyarázza. A férfi váltóban Nyáry mintegy 40 perccel lemaradását Skerietz és Schönviszky közepe és Deseő jó teljesítménye nem tudta ellensúlyozni.

Soltész Béla

A női csapat Soltész Béla edzővel a svájci edzés után (Székely M. felv.)

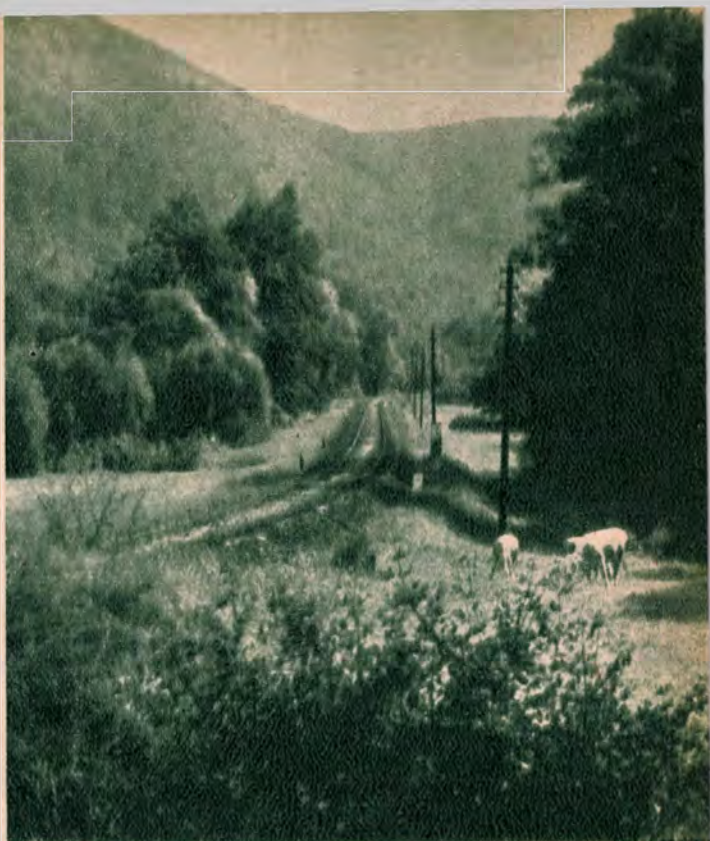
A vonat Vácra indulva Diósjenő felé pöfög, kanyarog erdőcsuszorúzia tisztások között, az elő-előbukkanó patak égetés partján.

A Les-völgy hét-nyolc kilométernyi séta, asszerint, hol hagyja abba az ember. Májusban csuda virágos mező ez, kék, fehér, piros, lilakék meg smaragdzöld, júniusban kövér kaszáló, dűsfűvű, őszidőben pedig, amikor a lila kikerics fel-dugja fejét és szöcskék rendezik helyi olimpiájukat a tar fűvön, a rozsdabarnában, sárgában, vérvörösben divatozó tölgy, akác, gyertyán, fűz meg éger és a barna nádbuzogány tövében új életre csördül a völgy patakja, a Feketevíz, hogy aztán a Morgó patak-kal összeölekezve a Migazsi-kastély alatt csordogáljon bele a végtelen Dunába. A Feketevízben nyáron meg is márthatjuk magunkat.

Ez a Les-völgy, északi irányban, vízmenettel el-lentélesen indulva rajta, Nógrádverőce fölött kezdődik, a Csattogó s a Borbély-hegy között. Akár itt is „beszálhatunk”, a sínek mentén ballagva s így három kilométerrel hosszabítottuk meg az utat. A völgy azonban a magyarkúti állomásnál szűkül, s válik bájosabbá. Kedvessé a sok-sok rövidebb-hosszabb rét teszi a pályatest mentén, évszakonként változtatva színét s a mellette vezető keskeny út, amely hol kibukkan az erdőből, hol a rét mentén, sűrű erdőben, vagy szálfák között, játékosan kanyarog. Bozótba is keveredhetünk, ha a rémentől ösvények egyikét választjuk. Helyenkint fiatalos fenyők illatoznak felénk. Turistajelzésekkel gyakorta találkozunk, ezek azonban ezúttal legfeljebb csak Iránymutatók.

BELES-
TUNK

A
LES-
völgybe

A Les-völgy

Indulóban bepillantunk a magyarkúti turistaházba s örömmel állapítjuk meg szép gondozottságát s az udvarlanságát; bár minden turistaházunk ilyen ápolt lenne! Tövében az Irmaforrást sem nehéz meg-
lelni. Majd a mellegető reggelben ballagunk tovább a Magashegy oldalában, a szokolyai állomás felé.

Falunézó embernek Szokolyát is ajánljuk. Két kilométeres országúti kitérő, dombra föl, dombról le, az egyre táguló Börzsönyi tájban. Ne hagyjunk ki jellegzetes települést soha, amikor alkalmunk adódik végigballagni házai között; útunkat változatosabbá, szemléletünket gazdagabbá, emlékeinket az emberekkel való találkozások színesebbé varázsolják.

Szokolya rendezettségével kap meg, s néhány régi típusú házával, megannyi hosszú udvarával, ezek helyenkint utcáknak tűnnek. Roppant mély pincéit a nép frizsidereknek becézi. A református templom mű-smlék. A falu hajdani monostorának romjait azonban már belepte az enyészet. A parókia falán emléktábla hirdeti, hogy itt született a Rákóczi-kor neves festője, Mányoky

Adám. A falu régi, szép népviselete azonban már a múlté, elsodorták az idők.

A szokolyai kitérő után visszabaktat az ember az állomásra s folytatja útját az északi irányból lassan keletre hajló völgyben. Hogyan szerezte nevét a Les-völgy, ki tudná? Lehet, hogy török s magyar, kuruc-labanc lesett itt egymásra, — közel van Nógrád vára —, alkalmas hely lévén harci megbúváásokra, de lehet, hogy vadászok les-vidéke volt, mert az ma is. Megvillan a gyertyánok között az őz barna háta, róka oson vigyázva és éjjelente vaddisznók túrják a földet. De legfeljebb makkot lennek, mert a Les-völgyben az a szép, hogy nyolc kilométer hosszú, keskenyebb-szélesebb szalagban a patak partján csupa rét, csupa virág az egész. „Kultúr-növényzet” nem telepedett még meg itt.

Az erdő alját sok út hálózta be. Jobbról a Kőhegy, balról a Rókahegy magasodik a völgy felé, afféle 370—380 méteres magasságok ezek, oldalukat fiatalos erdő borítja; némely tetőről szép a kilátás, ha éppen kedvünk támad a völgyi sétát félórás hegymenté váltani át. Itt olvad

bele lágyabb s meredekebb hullámokban a keleti Börzsöny a nyugati Cserhát lankáiba. Valaha vasbánya is működött még e tájon — ma már csak nevében él —; ami a bányákból megmaradt: egy sárgás-barna kőbánya torka. Andezit, dá-cit, Vulkánok emléke, az Ől-hegy oldalában.

Aki már megúnta a völgyi bandukolást, rácsap a Róka-hegy mögötti pirostra, annak nyomán átvág a hegyen s egyszercsak Nógrád vára mutatójával találja szembe magát. Aki azonban következetes — és ezúttal maradjunk is azok — tovább lépked a szélesedő völgy talpán a nádasok mellett és követve a sínek nagy hurokját, nyugatról keletre, keletről nyugatra kanyarodik, kilép az erdő közül s kukoricások, gabonátáblák, legelők, sűrűn állított útszéli kereszttek, magános hársak között találja magát.

Berkenye falu tornya ingetet s innen félóra alatt Nógrád vára kövein teremhetünk, hogy búcsút vegyünk a Csóványos mögött alábukó nap aranyától.

Szombathy Viktor

Szokolyai hosszú udvar

(Szerző felvétel)

Mennyire elüt szomszédaitól ez a hepe-hupás nógrádi táj! A Börzsöny meg a Mátra ügyszólván egyetlen összefüggő rengeteg, a Cserhátban a halmok, hegyek csúcsán legtöbbször kis sapka csak az erdő, derekukig szántók futnak fel. Nyugalmat, derűt áraszt a cserhádi tájak békés harmóniája; erdők, szántók, rétek ritmikus váltakozása, a lankás oldalakon elheverő szőlők, a falvakat körülvevő gyümölcsös ligetek. S a mindenütt oly kedvesen hullámos térszinformák.

A Cserhát völgyei sűrűn lakottak, és érdekes, színes világú nép üli meg, a palóc. Rátarti, leleményes, jóhumorú, észjárásában a székelyekhez hasonlóan furfangos, művészi hajlandóságú népfajta. A honfoglalók nyolcadik törzsének, a kabaroknak a leszármazottait sejtik bennük, akik persze az idők folyamán teljesen egybeötvöződtek szomszédaikkal. Észak-Magyarország nagy néprajzi kohójában. Régi hagyományaikhoz, nyelvjárásukhoz — melyet a lágyság és a hanghordozás énekszerű hullámzása jellemez — azonban mindmáig hűen ragaszkodnak a palócok, s földjük néprajzilag rendkívül érdekes terület. A Cserhát apró falvai egy sajátos etnikai csoport színes múltját tükrözik, a népi építő- és díszítőművészet emlékeiben, a nyomokban még fellelhető festői viseletben és különösen a gazdag népdalkincsben.

A palóc falvak legtöbbször a vizek folyását követik. A patak végigfut a főutcán, s két házsort mintegy gyűrűként fűzi magára. A házak nagy zsúfoltságban és rendtelenségben tolonganak egymás hegyén-hátán, a telkek alkalmazkodnak a terepviszonyokhoz, gyakran felkapaszkodnak a domboldalakra is. A palóc lakóházépítkezés régibb formáit a Cserhát hegyei mélyén megbúvó, festői Hollókő őrzi a legszebben. Az előreugró, széles ereszpárkányos, lépcsőzetes zsupolású, fapilléres tornácú, ősi motívumokkal díszített oromfalú házak népi műemléki jellegű adnak az egész falucsának.

Hollókőn, s néhány szomszédos

Hollókő vára

községben — Rimócon, Sipeken, Nagylócon, Bujákon és Varsányban — még él a harmonikusnak kifejlesztett, színpompás népviselet is. Ezekben a hegyek közé zárt palóc falvakban nagy élmény ma is egy vásárnap délelőtt. Ütemesen ringó, sokszínű, tulipánforma kásmírszoknyában lépdélnek a lányok és a menyecskék a főutcán, mintha a mezők vadvirágai keltek volna szárnyra, s libbentek volna be a faluba. Arany-sárga brokátselyem, rózsaszín, kék, meg égőpiros atlasz-selyem, a fehér-től a sötétbarnáig terjedő árnyala-

tokban megjelenő gyölcs az anyaga ezeknek a ruha-virágoknak, ezeknek a csipőre kötött harangalakú szoknyáknak. A ráncbaszedett, bő ingváll fölé ujjatlan, hímzett „melles”, tündöklő virág- és haraszt-díszekkel ékeskedő pruszlik kerül, s a szoknyát színes hímzésű kötényke takarja. A színes gyöngyökkel díszített, arany és ezüst csipkével szegett, csillogó főkötők keleties jellegű adnak az amúgy is mongolos arcú palóc menyecskéknak. Megcsodálta Petőfi is ezeket a gyöngyös, pántlikás főkötőket. „*Útbaesett Ludány helység — írja 1845 tavaszán Losoncra Balassagyarmatra utaztában — ahol a legszebb parasztfőkötőket láttam életemben. Ha megházasodom, onnan hozatok fejkötőket a feleségemnek.*”

A palóc férfiviselet a Cserhát-belseji községekből is régen kiveszett már, s a női öltözködés is egyre városira fordul át, úgyhogy lassankint már csak a balassagyarmati Palóc Múzeumban láthatjuk a színpompás nógrádi népviselet legjellegzetesebb darabjait. A fejlődéssel járó átalakulás nyomán sorra eltűnnek itt is az ősi néprajzi sajátosságok. Világméretű jelenség ez, a parasztság életforma változásának természetes velejárója. Legtovább talán a piros-kék, növényi ornamentikájú palóc szöttesek élnek, meg a szegletes idomú virágokkal mintázott, szembe-ötölő színekben pompázó hímzések.

A vár alatt elterülő erdő-
ségben szórakoznak a szép
népviseletbe öltözött leányok

Diszes főkötőben

De, hogy legalább egyetlen cserhádi községben fennmaradjanak a sajátos néprajzi hagyományok, ezért alakították át Hollóköt „palóc rezervátummá”. Az egész falukép védelem alatt áll máris Hollókön, az ősi palóc házak értékes népi műemlékek, a megyei tanács több épületet meg is vásárolt a faluban, hogy képzőművészeti alkotóházat, múzeumot és turistaházat rendezzen be bennük. Ezáltal idegenforgalmi értéké is válnak Hollókő néprajzi kincsei.

Ez a hagyományörző nép történelmi tájban él. A nógrádi halmokon, hegyeken, sziklaszirteken várromok sorakoznak, egymástól fél napi járőföldre. Valóságos erődív húzódott végig a Cserháton, egy erős védvonal, mely Nógrád, Csövár, Szanda, Buják, Ecseg, Hollókő, Salgó és Somoskő várából alakult ki. Az Ipoly mentén Ság, Gyarmat, Szécsény és Fülek bástyái adták a külső védelmi vonalat, míg a Börzsöny felől Drégely, a Mátra oldaláról pedig Eger egészítette ki a Felső-Magyarországot oltalmazó vársorozatot. Ezek a várak megállították Nógrád földjén a történelmi viharokat, állandósították a háborús vést. A török hódoltság idején ez a táj nemzedékek során át valóságos senki földje volt. Várait váltakozva birtokolták törökök és magyarok; földje szüntelen csatározások, lesvetések, prédálások, harácsolások színhelyévé vált. A Cserhát népe

északra, a nagy hegyek közé menekült, vagy a várvédők sorába állt: a végzet szárnyacsapásait így is, amúgyis állandóan a feje fölött érezhette.

A másfélszázados védelmi harcokban elhullt a nógrádi nép színe-java, s összeomlottak sorban a büszke várak is. Jórésze még a XIII. században telepedett rá a hegycsúcsokra, és a XVII. század döntötte őket romba. A 900 éves nógrádi vár-

Vasárnap

Régi palócházak a Nógrád megyei Kazáron

ból a csapóracos főkapu, a kor-alakú kapuerőd és az öregtorony tu-hegyes falcsonkja áll még. Csövár-ból két toronyszegély, a fekete ande-zit sziklára települt Szandavárból egy sarkos falrész, Buják erős vára-ból a keleti rondella ágyúrésekkel tűzdelt körbastyája maradt meg. A Dobogó-tető hosszú gerinevonulata-nak északi lávatarját ékesíti a leg-épebb és legfestőbb cserhádi var, a Hollókő. Az egykori lakóépületek romjai fölé még mindig magasan emelkednek az ötszögű torony csonk-jai.

Mikor a török–magyar háború-ság végetért, a maradék palócság visszahúzódott a falvakba, de itt az új hódoltság, a földesúri elnyomatás korszaka köszöntött rájuk. A vissza-tért egykori várurak kastélyokba, kuriákba vonultak, onnan regnáltak a szegény adózó nép fölött. A palóc-nak továbbra is védelmi készülség-ben kellett maradnia, ha élni akart. Önmagába zárkózott, befelé fordult, elszigetelte magát a világtól. Így örízte meg hagyományait, nyelvjá-rását, viseletét, dalait.

A palócságnak ez a védelmi cél-zatú elzárkózottsága csak a leg-utóbbi évtizedekben szűnt meg. A rohamosan fejlődő nógrádi ipar-medence bányái, gyárai egyre távo-labbi községekre terjesztették ki szívó hatásukat, s az ipari munkába való bekapcsolódás nemcsak a lakos-ság életszínvonalát emelte meg, de átformálta a községek külső képét is: az új házak már inkább villa-sze-rűek, a népviseletet pedig a legtöbb helyen városi öltözék váltotta fel. Megmaradtak azonban továbbélő ér-tekeknek a palócság emberi jótulaj-donságai, az öltetesség, a lelemé-nyesség, a bátor újfító készség, melyek a mezőgazdaság és az ipar te-rületén pezsdítő hatásúak. S ha a kis Hollókő külsőleg meg is marad „pa-lóc rezervátumnak”, az idő mégsem áll Nógrád fölött. A múlt úgy épül be e tájra a jelenbe, mint ahogy a régi palóc faházak helyére állt mo-dern kőházak villa formájukban is őrzik az erdővidéki nép építőművé-szetének halványuló, de el nem haló jegyeit. S a hegyek közé zárt kicsiny falvak kedvessége, a népviselet haló-dásában is vonzó érdekessége, a cserhádi tájak szelíd szépsége ide-genforgalmilag továbbra is vonzó vidékké teszi a nógrádi Palócföldet.

Antalfy Gyula

Turistaúton

es csaknem 3 km-t kell gyalogni, hogy körbesétálhassuk. Alul fehér kő, felül csipkézett téglafal, amelyen 20 torony sorakozik méltóságteljes rendben. Ha a főkapun, az ún. Spásszkij torony alatt belépünk a Kreml belső területére, mintha a középkor lehelletét éreznők. Egymás mellett sorakozik a XV. és XVI. század egész sor remekműve. Itt áll a legrégebb palota a Granovitaja, amelyet még III. Iván építtetett 1482-től 1505-ig. Itt fogadták a következőket: Ebben a palotában volt a cárok hajdani trónterme. Az olasz mesterek által tervezett gyönyörű épületben megmaradtak az eredeti freskók is. Itt ünnepelte Retteggett Iván többnapos lakomával Kazán elfoglalását. III. Iván kezdte meg a szomszédos Uszpenskij székesegyház építését is, amelyet olasz építőművész tervei alapján orosz mesterek építettek remekművé. Öt arany kupolája messziről csillog a napfényben. Ebben a templomban koronázták meg a cárokat és számos ünnepélyes istentiszteletnek, állami aktusnak volt a színhelye. Falait, oszlopait csodálatos, többszázéves festmények borítják. Az egyik érdekes látnivaló IV. Iván káprázatosan faragott trónszéke. Nem messze innen van az Archangelszkij székesegyház, az orosz cárok temetkező helye; itt áll Retteggett Ivánnak és fiának síremléke is. A harmadik székesegyház a csodálatos ikónokkal díszített Blagoveszenszkij katedrális. Ennek a korszaknak a szülöttje a Kreml jellegzetes képéből elmaradhatatlan harangtorony is, amely a régi Moszkva legmagasabb tornya volt 81 m-es magasságával. A hozzácsatlakozó haranglábban több mint 50 harang foglal helyet. A szabadban áll a világ legnagyobb harangja, amely 202 tonna súlyú. Sohasem használták, mert elkészülte után tűzvész tört ki és a harang állványzatáról az öntőgödörbe zuhant. Közé-

MOSZKA

leben a középkor; ipar egy másik remekműve a 39 tonna súlyú ágyúcső látható, a „cári ágyú”, amely egyúttal az „ágyúk cárja” is.

A Kreml keleti oldalánál húzódik a Vörös tér. Egykor vízcsárokrendszer volt itt, amely a Kreml védelmét szolgálta. Itt volt a középkor óta a vásártér. A Moszkva folyó felé eső részén áll a mesebeli templomhoz hasonlítható, szinte kacsalábon forgó Szent Vaszilij székesegyház, az orosz építészet egzotikus remekműve. Retteggett Iván emeltette 1555-ben Kazán és Asztrahán bevételének emlékére. Előtte szép szobor, Mínyij és Pozsárszkij szobra, ők voltak az 1600-as években a lengyelek ellen vívott felszabadító harc hősei. A Vörös téren ma is megvan a ki-

A Szent Bazil székesegyház, A XVI. század építészetének remeke

A repülőút Moszkvába csodálatos élmény. Csaknem 10 ezer méter magasan repülünk, 6 ezer méterrel alattunk a felhők teteje. 900 km-es óránkénti sebességgel száguld velünk a TU-104 gép, de úgy érzem, egyhelyben lebegünk. Számításom szerint az ablak külső oldalán -30, -40 C° a hőmérséklet, itt bent ingujjban ülünk és vacsoránk mellé bort kortyolgatunk.

Autóbusz szállítja csoportunkat a Bukarest szállóba, amely a Moszkva folyó partján, közvetlenül a Vörös térrel átellenben emelkedik. Ablakomból kora reggel első pillantásom a Kreml vörös falaira esik. Moszkvát 1147-ben említi először a krónika. Az alapító Jurij Dolgorukij herceg volt. A XIII. században a tatárok elől menekülő orosz nép Moszkva környékén gyülekezik, s a város hamarosan az orosz haza szíve lesz. 1339-40-ben Kalita Iván uralkodása alatt erősítik meg a várost. A Kreml falai mögé gyülekeznek az iparosok, mesteremberek, mely a munkájuk nyomán egyre szépül és erősödik. Területe ma 28 hektárnyi

ÉLJEN A NAGY OKTÓBERI SZOCIALISTA FORRADALOM

A Moszkva folyó vizében tükröződnek a Kreml kupolái

ÁBAN

végzőhely, ahol valamikor a nemi felkélészek vezetőinek vére folyt. A tér azonban számunkra sokkal közelebbi történelmi eseményekről is beszél: itt hangzottak el Lenin sorsdöntő beszédei, innen indultak 1941 novemberében a Vörös Hadsereg ezredei a németek ellen. A május elsejei és november hetedik felvonulásokról készített filmhíradók alapján ismerősként üdvözlöm a Vörös tere. A mauzóleum előtt az esős idő ellenére is sokszáz tömeg áll sorba. A Szovjetunió és a világ minden részéből zarándokolnak ide az emberek Lenin sírjához. A vörös gránit és a sötét tónusú labradorit kőzetek

A Lenin mauzóleum előtt mindig hosszú sor áll
(A szerző felvétel)

előle ünnepi hangulatot varázsolnak a kommunizmus nagy apostolának mauzóleumába.

A Vörös tér azonban már a jelenbe is átvezet bennünket. Túloldalon a GUM, a moszkvai nagyáruház van, amelynek forgalma szinte elképesztő. Ugyancsak döbbenetes méretű az utcai gépkocsiforgalom. Hármás, négyes sorokban száguldanak egymás mellett az autók és az aluljárók nélkül szinte reménytelen lenne nekivágni a forgalmas útkeresztezéseknél. A hatmillió városban mégis torlódás, a földalatti vasút behálózza a város mélyét és szinte percek alatt juthatunk el a város legtávolabbi zugába is. A földalatti állomásai külön szencziólok. Mindegyik más stílusban épült, a legdrágább díszítőkövek burkolják a falakat. Mozdólépcsőin, amelyeken bátoratlanul mozogok, a legidősebb generáció is magabiztosan közlekedik. Kalauz nincs, fotócella jelzi, ha valaki nem dobja be a megfelelő érmét a bejáratnál és a rács önműködően összecukódik a potyázni akaró előtt. Ez persze csak a mindent kipróbálni kívánó külföldiekkel esik meg. A közlekedés igen olcsó. Impozánsak a moszkvai utcák is. 70—90 m széles utak hálózzák be a várost, s futnak ki a távoli, nagy, modern lakótelepekre. Az építkezés hihetetlen tempójú, napok alatt szinte új városrészek nőnek ki a földből. A Szovjetunióban ma évente több lakóház épül, mint az USA-ban és Nyugat-Európában együttvéve.

Eljutunk persze a felhőkarcolók legimpozánsabb képviselőjéhez, a Lomonoszov egyetemhez is, ahol 24 ezer diák tanul. Huszonnyolcadik emeletéről káprázatos kilátás nyílik Moszkvára.

Felsorolni is alig lehetne egyhetes útunk programját. A Tretyakov képtár megdöbbentően gazdag orosz anyagával, a Puskin Múzeum az antik és modern művészet ezernyi csodálatos alkotásával, a Lenin könyvtár 20 milliónyi kiadványával, a Luznyiki stadion sportkombinátja, vagy Moszkva parkjai, az Összszövetségi Kiállítás napokat igénylő,

„Millió proletár kórusa zeng:
Itt minden a mienk!
A boltok, a bankok, a gyárak, a házak,
Raktárak, magtárak, könyvtárak,
színházak,
Az utca, hol lépésünk útome reng:
Mind a mienk!

A bányák, az erdők, a földek, a rétek,
A kertek, a versek, a szobrok,
a képek,
A lég, melyben zászlónk vörösen
leng:
mind a mienk!

S mienk az élet lüktető ere.
Kilencszáztizenhét októbere.
A Szovjetállam él,
Es nincs erő,
Mely ledönthetné e falat!

Az új Főutca tompán dübörög
proletárleptek alatt.”

(Részlet Gyemjan Bednij:
Főutca című költeményéből)

tengernyi látnivalójával — ezek a program főbb pontjai.

Búcsúkirándulásunk Gorkijba vezetett; itt töltötte Lenin életének utolsó időszakát. A park gondosan ápolt, gyönyörű. A lakószobákban minden bútort és tárgyat, amelyiknek valami kis köze is volt Leninhez, ereklyeként őriznek. Lenin emberi közelségbe kerül a látogatóhoz, szinte érezzük egy nagy ember hétköznapijainak emberi melegét. Őszi napsütésben halad az autóbusz a repülőtérré. Az II—18-as már vár bennünket. Alattunk most csak néhány fehérfejű felhő gomolyog. Alattunk feltűnnek a Kárpátok láncai, aztán néhány perc és máris ereszkedünk Budapest fölé. Itthon vagyunk.

Juhász Árpád

Senkinek sem volt még kedve lefeküdni. Az afrikai újságírók szép afrikai dalokat énekeltek. Kedvet kaptak tőlük a szovjet újságírók is, és többszölamú orosz népdalokkal szórakoztatták a hallgatókat.

Másnap reggel Libanon fővárosának, Beirutnak kikötőjéhez érkeztünk. Beirut egyike a partok legrégibb városainak. Már a biblia is megemlíti, Berot-hai néven. Valamikor a főníciaiak alapították. Orbán Balázs, magyar utazó 1861-ben írt útibeszámolójában a városról:

„... Beirut olyan, mint minden török város — a távolból szép, regényes,

Tizenkét ország — tizenkét kikötő

IX

SZUEZ-LIBANON

Hajó a sivatagban! A Szezei-csatorna által nyújtott élmény nemcsak számomra, de azt hiszem valamennyi útítársam számára felejthetetlen marad.

A sivatagi naplemente narancsvörösre festette a tájat. Csak a csatorna vize csillogott szürkén, acélosan. Egymást érték rajta a különböző nemzetiségű hatalmas tartályhajók. Óriási volt a forgalom.

A csatornát az angolok és a franciák nem egykönnyen adták át az egyiptomiaknak. Eszembe jutottak C. A. Nasszernek, az EAK elnökének a Litva hajó utasai számára tartott sajtótájékoztatón elmondott szavai:

„... A Szezei-csatorna főrészevényesei évente 35 millió fontot fizettek. Mi eddig 48 millió fontot fordítottunk a csatornára. Négyeszeresét annak, amit a Szezei-csatorna Társaság egész fennállása alatt beruházott. Kiszélesítettük a csatornát. Új hajójavító üzemet létesítettünk. S magunk készíjtjük 4000—6000 tonnás hajóinkat is.”

A Szezei-csatorna építése 1859 április 25-én kezdődött Farma város, a mai Port Said közelében. A nagy vállalkozás szervezője a francia Ferdinand Lesseps volt. Nagy-Britannia nem támogatta a vállalkozást, holott elsősorban neki állt érdekében a tengeri út lerövidítése. A csatorna 1869 augusztus 18-ra elké-

szült. A Földközi-tenger hullámai ezen a napon ölelkeztek először a Vöröstengeter hullámaival. Ferdinand Lesseps a nagy mű befejezésével világhírűvé vált. Újabb csatorna építésével bízták meg. Amerika két partjának összekötését, a Panama-csatorna megépítését bízták rá. Lesseps ebbe a vállalkozásba belebukott. Sok ezer kismember pénze, részvénye úszott el a vállalkozáson. A csatorna 1889-ig, amikor Lesseps a befejezését ígérte — csak negyedéig készült el. Persze közrejátszottak ebben a szerencsétlen körülmények is. Árvíz pusztította el az épülő csatornát, a maláriajárvány pedig a munkásokat tizedelte. A kiadások ekkor már a 260 millió dollárt — az egész építési költséget jóval meghaladták. Világraszóló botrány lett az ügyből. Lessepsöt öt évi börtönre ítélték, de az ítéletet nem hajtották végre.

A Szezei-csatorna a gyakorlatban hamar bevált. Nagy-Britannia, amikor erről meggyőződött, felvásárolta a Szezei-csatorna Társaság részvényeinek 45 százalékát. Ezen a hajóúton bonyolította le nyersanyag- és gyarmatáru behozatalának legnagyobb részét. Ezért érintette Angliát olyan érzékenyen a Szezei-csatorna államosítása.

... Sötét este lett, mire Port Saidba értünk. Időnként már nem futotta a vá-

Szórakoznak a milliomosok

ros megtelintésére, mert hamarosan tovább kellett indulnunk. A szépen kivilágított kikötőépületben vettünk búcsút egyiptomi barátainktól. Valamennyien meghatottan köszöntük meg a meleg fogadtatást, amelyben az Egyesült Arab Köztársaságban részünk volt.

Port Said zsúfolt kikötőjének képe az esti kivilágításban nagyon hangulatos volt. Mint Capriban, itt is élelmes kereskedők eveztek csónakjaikkal a hajóhoz. Hajónk indulásáig a kereskedők csónakjai — de az utasok pénztárcái is! — csaknem teljesen kiürültek.

partraszállva különösen a tisztaságszerető ember minden illúzióját elveszti. Négyesögű faragott kőből épült erkélyes házai, kis apró ablakokkal inkább bástyákhoz, mint házakhoz hasonlítanak, s az egész város belsejének komor sötét jelleget adnak...”

A fenti sorok jutottak eszembe, amikor a tengeről először megláttam a város modern házait. Távolról szép, igaza van Orbán Balásznak — gondoltam magamban —, de törökösnek nem mondható. Nagyon kíváncsian vártam a partraszállást, a bibliai várossal való találkozást.

Hajónk lassan úszott a kikötő felé. Meg kellett kerülnünk a város előtt horgonyzó amerikai repülőgépanyahajót. A hatalmas hajó fedélzetén csak egy kis torony emelkedik. A fedélzet két szélén repülőgépek sorakoznak, középen van a kifutópálya. A hajó bejárata oldalt, a fedélzet alatt van.

A beiruti kikötőben baráti fogadtak bennünket. Az idegenforgalmi intézmény szép, kényelmes autobuszaival a III. Újságíró Világtalálkozó zárulésának színhelyére robogtunk. Az ünnepélyes zárulást a modern Phoenicia szállóban tartották meg. A szálló nagy éttermének ablakából jó kilátás nyílt a tengerre. A gyönyörű azúrkék ég alatt a tengerparton szebbnél szebb modern házak sorakoznak. A sziklás partrészek homokstrandokkal váltják egymást.

Az újságírók a találkozó zárulésán a békéről beszéltek, amihez az ablakon keresztül látható repülőgépanyahajó — nem volt éppenséggel a legjobb dekoráció... A találkozó résztvevőit libanoni vendéglátóink egy-egy kosár gyönyörű gyümölcssel ajándékozták meg. Volt benne alma, körte, banán, narancs, hatalmas őszibaracok és gyönyörű szőlőfürtök. Soha ennél szebb gyümölcsöt nem láttam még. Ízük, zamatok azonban messze elmaradt a magyar gyümölcse mögött.

Libanon területe 10 400 km². Lakosainak száma közel 1,8 millió. Különböző nemzetiségű emberek élnek itt. Arab és muzulmán származásúak, örmények, kurdok, egyiptomiak, perzsák, hogy csak néhányat említsünk közülük.

Olyan jellegű ország a Közel-Keleten Libanon, mint Európában Svájc. Egyrészt gazdag természeti szépségei révén, másrészt, mert a Közel-Kelet gazdag emberei itt költik

el pénzüket, itt vásárolnak maguknak házakat, villákat, ide jönnek nyaralni, pihenni.

A város strandjától nem messze síparadicsom van. Libanon hegyóriásainak csúcsát —, amelyek a háromezer métert is elérik — fehér hósapka borítja. Az arab költők azt mondják e hegyekről: „Fején és vállain a telet, keblében a kikeletet hordja, az ős és a nyár lábainál szunnyadozik”. A várost mindennütt pompás kertek veszik körül. Kelet buja növényzete ámulatba ejti itt az idegent.

Port Said kikötője

A domboldalakat ezüstös levelű olajfák és cédrusok ékesítik. Az utóbbiból ugyan nem sokat láttunk, pedig a libanoni cédrus az ország jelképe, Libanon zászlaját is a cédrus ékesíti. Autóbusszal végigjártuk a várost. A régi török időkben maradt kis erkélyes házakat, szűk, elhanyagolt utcákat. De nem ez a kép marad meg az emberben a mai Beirutról. Inkább a fehérén tündöklő Roache, az új modern városnegyed. A világvárosi

A beiruti sziklakapu

A Szezi-csatorna látképe

arca és elmondta, hogy nemrég járt Magyarországon. Részt vett az asztalitenisz-versenyen, ahol Libanont képviselte. Nagyon jól érezte magát Budapesten. Búcsúzáskor megkért arra, adjam át üdvözlését a magyar asztalitenisz-válogatott tagjainak. Ezúton teszek kérelmet.

Sok élménnyel gazdagodtunk itt —, de a legkedvesebb a következő volt: A libanoni sajtó képviselői meghívtak bennünket a Libanoni Sajtó Háza avató ünnepségére. A meghívón ez állt: Sötét ruha kötelező! Valamennyien a legszebb ruháinkat öltöttük magunkra. A nők, velem együtt, túsarkú cipőt húztak. Igazán kiöltözött az egész társaság. Autóbuszainkkal az új városnegyed felé röpültünk. Egymásután hagytuk el a szebbnél szebb szállodákat, éttermeket. „Totózni” kezdtünk: vajon melyik modern épületnél fogunk megállni. Volt aki azt mondta: „Biztosan a Közel-Kelet legjobb éjszakai programját fogjuk megnézni!” Egy épület kiásott alapjainál álltunk meg. Nem hittünk a szemünknek: talán tréfálnak velünk? A sajtó háza alapjainak lerakását ünnepeltük meg, deszkából ácsolt asztaloknál — estélyi ruhában.

Még egy kereskedőről szeretnék beszámolni olvasóimnak. Az egyik könyvüzletben, ahol levelezőlapokat vásároltam, a kereskedő megkérdezte, hogy milyen nemzetiségű vagyok. Mikor megmondtam, hogy magyar, felderült az

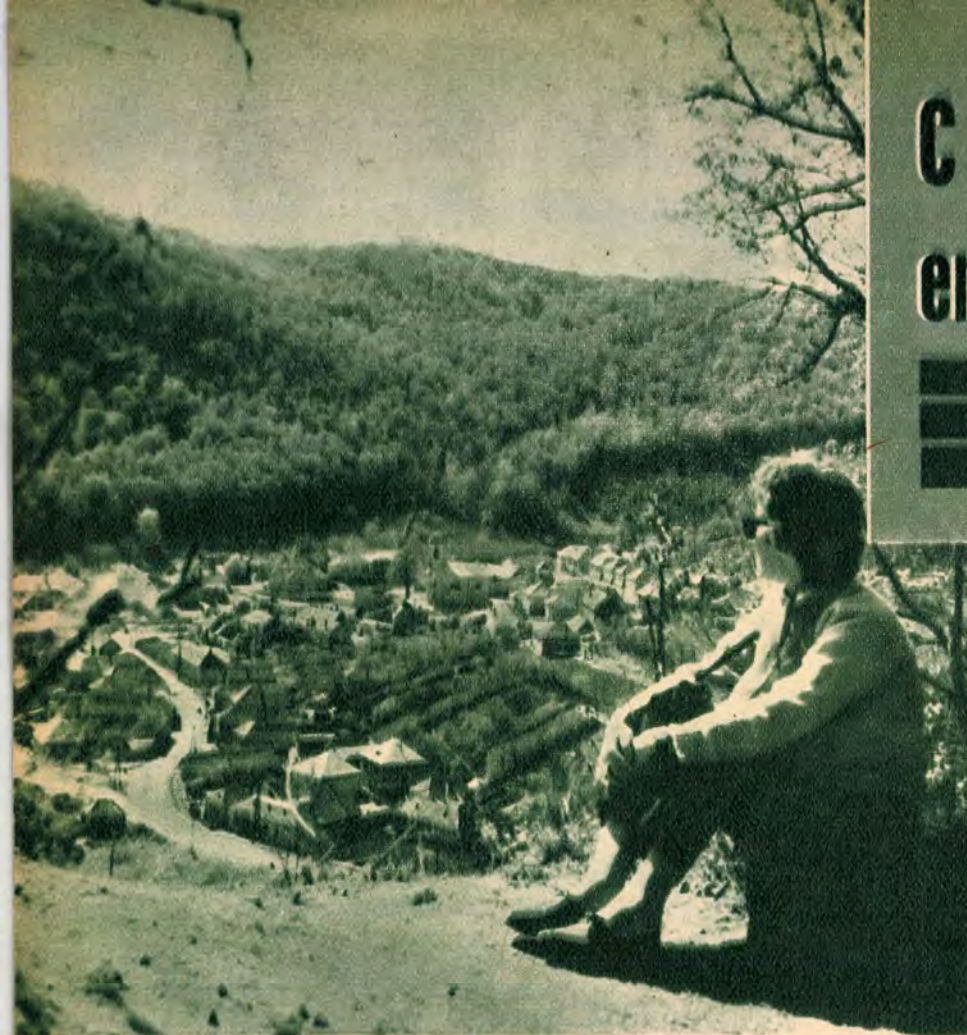
M. G.

Csak lelkes emberek kellenek

Szabolcs-Szatmárban is megin-

dult a szervezőmunka. Falun is

lehet szakosztályt szervezni

Akácósok és tölgyesek, rozsburgonya- és dohányföldek váltják egymást a Nyírség termékeny síkságán. Homokbuckák és szikes tavak, a távolban a Tokaji-hegy kopár, lecsonkult kúpja. Délebbre se domb, se hegy nem látható.

Vajon hogyan működik a Természetbarát Szövetség Szabolcs-Szatmár megye sík tájain?

Földes József, a megyei szövetség elnöke ad erről felvilágosítást.

— Tulajdonképpen távollevő főtitkárunk: Hrenkó József volna a legilletékesebb informátor — mondja bevezetőben az elnök. — Szövetségünk fiatal, csupán egy teljes év van mögöttünk. Azt hiszem, ez a szakszövetség alakult meg legutóbb az országban. Korábban Debrecenhez tartoztunk, néhány más megyével együtt. 1962 őszén végre sor került az önállósulásra. Viszonylagos lemaradásunkat a helyi adottságok magyarázzák. Az alföldi jelleg, a hegyek hiánya nem kedvez a turisztika elterjedésének. (A szegediek nem ezt vallják. Szerk.)

A megalakulás után hozzá láttunk a szervezőmunkához. Ma már körülbelül harminc működő szakosztályunk van a megyében, ami talán nem kis eredmény ilyen rövid idő alatt. Azt a célt tűztük ki magunk elé, hogy „felrázzuk” az embereket,

s ezért a legmozgékonyabb rétegnél, az ifjúságnál kezdtük meg a szervezést. Iskolákat, ipari tanuló intézeteket, majd nagyobb üzemeket kapcsolunk be, úgyhogy a létszám elég szépen emelkedett, de — természetesen — tisztában vagyunk azzal, hogy messze van még a turisztikai szempontból számbajövő helyek fejlődésétől. Körülményeink annyira kedvezőtlenek, hogy még a hozzánk legközelebb eső hegyig, a Zempléni-hegységig is három óras utazásra van szükség. Folyóink viszont vannak. Vásárosnamény mellett, Gergelyugornyánál ömlik a Szamos a Tiszába. Itt a Tisza olyan kanyart ír le, amely a vízisport kialakulására, campingezésre kiválóan alkalmas, s a parti főnyerü nagyszerű strandlehetőséget nyújt. Nem beszélve arról, hogy a folyónak ez a szakasza — akárcsak a tiszadobi rész — esztétikai kvalitásainál fogva külön értéket jelent. Csónakkal meg lehet közelíteni a Tur torkolatát, ezt az irodalomtörténeti szempontból nevezetes helyet. Itt írta Petőfi Sándor *A Tisza* című költeményét:

„Nyári napnak alkonyulatándi
Megállék a kanyargó Tiszánál
Ott, hol a kis Tur siet beléje,
Mint a gyermek anyja kebelére.”

Arra törekszünk, hogy ezt és a hasonló helyi lehetőségeket minél ala-

posabban kihasználjuk. Gondot jelent azonban, hogy a megye területén nincs turistaház. Ha hálózat kiépítéséről egyelőre nem is lehet szó ezen a területen, fontos feladatnak tartanám, hogy legalább egy-két helyen mielőbb létesüljön turistaház. Például a sóstói erdőben — ahol egyébként első versenyünket rendeztük meg — és Nyírbátorban, ahol érdekes történeti emlékek vannak: a Báthoryak által épített késő-gótikus református templom a fa harangtoronnyal, Báthory Istvánnak, a kenyérmezei csata seregvezérének sírja, a várrészlet stb. Nyírbátort — elsősorban éppen Báthory-vonatkozásai miatt — szívesen keresik fel lengyel turisták. A közeli természetvédelmi területen pedig növényi ritkaságokat lehet találni, amelyek között a legérdekesebbek egyike az úgynevezett szibériai frisz. Ezt a területet is hatványozottan ki lehetne aknázni a természetjárás szempontjából.

Hogy eredményeket is mondjak: Két kupát alapítottuk: a Szabolcs-kupát és a Jósza András versenyt, járjuk az országos kéket, s vannak olyan fiatal aktiváink, akik lelkes propagátorai a természetjárásnak — mondja Földes József. S minthogy éppen jelen van az egyik fiatal, nagyon lelkes természetjáró-vezető, Marik Sándor, őt is megkérjük, beszéljen a jövő terveiről.

— Most végeztem a nyíregyházi Tanárképző Főiskolán, s mint matematika szakos tanár, Baktalórántházán tanítok szeptembertől. Mint-hogy a főiskolán a természetbarát szakosztály egyik megalapítója és vezetője voltam, elég sok szervezési tapasztalatra tettem szert. Ezt hasznosítani fogom a faluban, ahová kerültem. Azt máris megállapítottam, hogy — bár szakosztály nincs még a községben — sokan éreznek kedvet a természetjáráshoz. Feltett szándékom, hogy megteremtsem ehhez a technikai és anyagi feltételeket, s minél több pedagógust, gyereket, szülőt szervezek be a mozgálobba.

Hisszük, hogy a lelkesedés, hozzáértés és egyszerűen áthidalja a nehézségeket és a megye behozza a lemaradást.

P.

A PÁLVÖLGYI KINGSE

A századforduló táján a természetjárás már sok lelkes embert meghódított és táborába vont Budapestre is. Egyre többen járták a hétvégeken a Budai-hegyek és a Pílis erdőit, bérceit. Voltak akik az Oszoly szikláit keresték fel és akadtak, akik a hegyek sziklaüregeit járták be, kutatták át szabad napjaikon.

Ez utóbbiak sorába tartozott az a hét férfi is, aki 1904 júniusának egy szép napfényes nyáreleji vasárnapján, kötelekkel felszerelve a Pálvölgyben levő Holtzspach-féle kőfejtőbe igyekezett. Úgyesen ereszkedtek le egymás után a bányaudvaron kőfejtés közben megnyílt kútszerű üregbe, melyet egyik társukról *Jordán-barlangnak* nevezték el, hogy annak alján, a szűk réséken fáradságos erőfeszítéssel áthatolva továbbjussanak, a feltételezett ismeretlen barlangjáratokba.

A nehéz munka alaposan kifárasztotta a kutatókat. Egyikük, *Scholtz Pál Kornél* délben ki is mászott a hűvös, nyirkos, huzatos földalatti üregből és köpenyét a kőfejtő közepén leterítve, jóleső érzéssel nyújtózott el a melengető napsütésben.

Egyszerre felfigyelt és élénken előrehajolt. Nem tévedett, magasan fenn, a frissen lerobbantott sziklafalon vízszintesen húzódó nyílás sö-

tétlett. Fáradságát feledve fűrgen felugrott és már kapaszkodott is fel a falon. A nyíláshoz érve arcát olyan erővel csapta meg a hegy belsejéből áradó hűvös zuzat, hogy a tapasztalt kutató nyomban megértette: a szűk nyílás mögött tágas barlangot rejt a hegy mélye.

Kiáltására a bányaudvaron játszó *Bagyura Jani* készségesen odafutott és kötelet meg feszítővasakat hozva úgyesen küszört fel a sziklafalra. Együttes erővel aztán addig bontották-tágították a hasadékat, míg végre sikerült átpréselniök magukat és kúszva-bujkálva izgatottan járták be az emberszem még sosem látta földalatti világot. Kürtökön kapaszkodtak felfelé és szakadékokba ereszkedtek le, szűk lyukakon, omladékok hézagain másztak át és cseppkövel bekérgezett falú tágas termekben figyelték tágranyílt szemmel a természet csodálatos alkotásait. Mire észbekaptak, későre járt az idő. Társaik már aggódva várták őket a bányaudvaron.

A két felfedező, *Scholtz Pál Kornél* és *Bagyura Jani* a nagy élmény lázába égyve, egymás szavába vágva izgatottan mesélték el az új barlang imént látott csodáit. Szavaik nyomán kirajzolódott a kép: azon a 60 év előtti szerencsés júniusi vasárnapon, a budapesti turista-barlangkutatók felfedezése nyomán, fővárosunk egy nagyszerű természeti kincssel lett gazdagabb. A nagyváros szívében feltárult egy cseppkövekkel ékes, közel kilométernyi hosszú, csodálatos barlangrendszer!

A felfedezés híre lázba hozta a budapesti természetjárókat. Egyre többen kaptak kedvet a barlangok kutatásához és a *Pannónia Turista Egyesület* utóbb megszervezett barlangkutató szakosztályának vezetésével, egyre többen segítettek az új barlang feltárásában, kiépítésében. Nemsokára kényelmes bejáratot alakítottak ki, hogy a látványos földalatti világot a nagyközönség is megtekinthesse. Majd, miután a kőfejtő beszüntette működését, pénzüket összeadva, megvásárolták a természetbarátok a bánya szélén álló épületet és sok-sok lelkes turistabarlangkutató társadalmi mun-

A PÁLVÖLGYI-BARLANG 60. SZÜLETÉSNAPIJA

Atkutatják a barlang minden részét

kájával átalakítva-kiegészítve felépítette a barlang mellett a *Pálvölgyi-turistaházat*.

Munkájuk nyomán 1927-ben ki-gyulladt a barlangban a villany. Mennyi eddig észre sem vett szépség tárult fel a reflektorok fényében!

A háború pusztítása azonban a barlangot sem kímélte. Világítása elpusztult, siváran, elhagyottan, sötétben állt évekig.

Most, 60. születésnapján, barlangkutatók szakértő irányítása mellett, korszerű, új világítást kap a jubiláns barlang. És hogy a jubileum a barlangkutatók munkáját is elősegítse, a *Magyar Természetbarát Szövetség elnökségének határozata nyomán, a Turistaházakat Kezelő Vállalat öltözőhelyiséget biztosít számukra az általuk felépített turistaházban.*

A Pálvölgyi-barlang felfedezésének 60. évfordulója alkalmából újra otthonra találnak a budapesti barlangkutatók és a közeljövőben a jubiláns barlang is újból kitarja kapuit, hogy az új reflektorok fényében, újabb szépségekkel lepje meg azokat, akik igazán szeretik a természetet.

Dr. Dénes György

SPORTOLÓK

és

SPORTBARÁTOK

könyvesboltja

a

Sport- könyvesbolt

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág szakirodalma nagy választékban!

A Pálvölgyi barlang bejárata előtt, röviddel a felfedezés után. Balszáron hátul az álló a felfedező Scholtz Pál Kornél. (Hátról a kép jobb feléről)

HUSZONHÉT NAPIG EGYEDÜL AZ ÓCEÁNON

Eric Tabarly, harmincegyéves francia tengerésztiszt gyermek-kora óta álmozdott, hogy hőstettet hajt végre és híres ember lesz. Éveken át készült a világ leghosszabb és legnehezebb versenyére, amelynek során az angliai Plymuthból az USA-beli Newportba kell az Atlanti Óceánon átvitorláznia.

A Kis Trinita — sur — Mer kikötőből 1963. telén minden délután a legviharosabb időben is kifutott a tengerre egy vitorlás. A legedzettebb tengerészek is csóválták a fejüket. De Eric Tabarly nem rettent vissza semmilyen időjárástól. A hullámok között ügyesen manőverezve kifutott a kikötőből, majd megkezdte a Quiberon félszigetet, a La Manche csatorna felé vette az irányt. Egész éjjel kinn tartózkodott a nyílt tengeren. Születésétől fogva a tengerparton élt. A lorienti kikötőben az „Edic 9092” hajó parancsnoka volt. Megtakarított pénzből építette a Pen Duickot. Ez a név breton nyelven „fekete fej” jelent. Így hívják azt a madarat, mely Bretagne sziklái között él.

Az új hajó kipróbálására mindössze négy hónap állott rendelkezésére.

Április végén hajóját átvitte Lorientbe. Május 15-ére készen állt a karcsú, acélkék Pen Duick. Hossza

13 m, súlya 6 tonna volt. Árbócain az alul vörös, felül fekete spinnaker és a fővitorla, meg az ún. yankee vitorla, hátul a kisvitorla feszült. A vitorlázat felülete 184 m²-et tett ki.

A kabinban fekvőhelyén kívül butángáz főzőkészüléket és egy kis kályhát helyezett el. Egyik ládába rizs, tészta, vaj, tojás, sózott hal, húskonzervek, kétszersült, csokoládé, sűrített tej, víz, néhány palack whisky és friss gyümölcs került. A másikba szén, hús hideg éjszakára. Élelmiszerkészlete 90 napra volt elegendő. A versenyre harminc napot számolt.

Május 20-án Eric kivitorlázott a kikötőből, Anglia felé. Átkelés közben leellenőrizte a sebességmérőt és a lochot, amely a megtett mérföldek számát mutatja. Minden rendben volt. Az óriási vitorlafelület repítette a hajót.

Elérkezett május 24-ének hajnala. A kikötőben felsorakoztak a részt-

vevő hajók és ágyulövésre megiramodtak a nyílt tenger felé. Eric elfáradt a kétnapos átkeléstől, kissé megkésett a vitorla felengedéssel.

Reszkette az izgalomtól, működésbe hozta az „automata pilótát”, amely pillanatok alatt kiengedte a 80 m²-es nylon spinnaker vitorlát. E művelet gyors végrehajtásához legalább két ember kell és a vitorlázás legnehezebb feladatai közé tartozik. A szél belekapott a vászonba, a Pen Duick megrázkódott és nagy sebességgel megindult. Ilyen manővert még nem láttak Plymuth viharedett tengerészei. „Démon, vagy esztévesztett ül a francia vitorlásban!” — jegyezték meg a versenybírók tagjai.

A spinnaker, mint egy léggömb, úgy duzzadt és a Pen Duick egyre-másra hagyta el társait. Eric hátra sem tekintett. Dél felé a köd és az eső már eltakarta a láthatáron Plymuth csipkés szikláját. Egyedül maradt a tengeren.

Az Atlanti Óceán barátságatlanul fogadta. Tarajos hullámok csapdosták a hajó oldalát. Eric estig el sem mozdult a kormány mellől. Egy angol teherhajó húzott el mellette és „szerencsés utat” jelzett a zászlóval. Alkonyatkor lerögzítette a kormányt, lement a kabinba vacsorát készíteni. Utána egy pohár whiskyt hajtott fel. A „győzelemre”. Az első éjszaka következett, a huszonhét közül.

Másnap, Eric kiterítette az asztalra a térképet és pontról-pontra leellenőrizte útitervét. Majd merészen észak felé fordította a Pen Duick orrát. Ez ugyan veszélyt rejtett, különösen éjjel, amikor a sötétben nem látni a jégtáblák vízből kiemelkedő tetejét. Viszont szerencsés esetben négy-öt nappal megrövidítheti az utat. Kockázatnak látszott, de Eric nem akart veszteni. Azt is elhatározta, hogy a rádióleadóját sem használja. Egyrészt, az antenna naponkénti kiszemelése nehéz, másrészt nem akarta, hogy tartózkodási helyét ellenfelei megtudják. Zsebrádióján csak a Big Ben esti harangszavát hallgatta meg, hogy annak alapján földrajzi helyzetét és ébresztőóráját ellenőrizze.

Harmadik nap elromlott az idő. A hullámok házmagasságra nőttek, a szél vad súvítéssel kapaszkodott a vitorlákba. „Hatos szélerősség”, de a

Pen Duick remekül vizsgázott. Erősen balra dőlt a délnyugati szélből és sebesen hasította az Atlanti Óceán vizét.

Negyedik nap elromlott az automata kormány. Eric egész napon át kísérletezett, hogy rendbehozza, de nem sikerült. Kénytelen volt kezelni a kormányozni. A pihenés ideje alatt pedig kötéllel rögzítette a kormányrudat a kisárbochoz.

Délben egy kékszárnyú madár szállt le a fedélzetre. Bizonyára a vihar kergette ilyen messzire, hisz a Pen Duick már 400 mérföldre volt Írországtól. Kimerült volt, és nem-sókára ki is múlt.

A tenger óránként változtatta arcát. Beállt a bonaccia az Atlanti Óceán legszeszélyesebb időjárása. Süvített a szél a vitorlák között.

Május 31-én a Pen Duick már ezer mérföldnyire volt Plymuthtól. Az út egyharmadát megtette.

Egyik reggel Ericet zaj ébresztette fel álmából. Egy angol repülőgép körözött hajója körül és fényképeket készített. Utána napokig nem találkozott élőlényvel. A szél 3-as erősségre növekedett és leszakította az egyik vitorlát. Éjjel a hőmérő 0 fok alá szállt. Pulóvert kellett felvenni és először rakott tüzet a kis kályhában.

Június 6-án megállapította, hogy a Golf áram jócskán északra sodorta. Kb. 100 mérföldet vesztett, de már csak 800-ra volt Newporttól.

Június 18-án reggel a Nantucket őrhajó kormányosa vitorlát vett észre a távolban. Közel érve megafonon megkérdezte: „Ki vagy?”

„Tabarly” — felelte röviden a magános tengerész.

„Te vagy az első” hangzott a válasz és búcsút intve, az őrhajó tovább haladt észak felé.

Dél felé egy utasszállító gép repült át alacsonyan a Pen Duick felett. Newporti turistákat vitt. Eric nem tudta, hogy az egyik ablak mögül nagynénje integetett.

Utolsó éjjel nem aludt. Fáradt volt, szeméi vörösek voltak a kimerültségtől. A hajnal már Newport körvonalait világította meg. Tíz óra két percet mutatott az ébresztőórája, mikor a Pen Duick a moló falához simult. Búgtak a hajókürtök, és sapkáját lengette a hajók fedélzetén álló matrózsereg.

Elindulása után 27 napra, Eric kilépett a szárazföldre. Az újságírók kérdésére mindössze ezt válaszolta: „Jó kis túra volt. Megérte a fáradságot.”

Endrődi Lajos

MÁSFÉLEZER FIATAL A ZÚGLIGETBEN

Mennyi izgalom, gond és törődés előzte meg ezt a vasárnapot! A BTSZ ifjúsági bizottsága már nem először rendezte meg a fővárosi középiskolásoknak a tízfordulós túrapontversenyt, de mindegyiket annyi szeretettel és gondoskodással, mintha ez lenne az első. Az ifjúsági természetjárás nem vált itt — nem is válhat — rutinmunkává. A legnagyobb gond az volt: mennyien lesznek. Többen vagy kevesebben, mint tavaly.

A borúlátókra alaposan rácafoltak a tények. No, meg segített a gyönyörű idő. Délig a zúgligeti Disznófó-forrás felett, a Kossuth emlékműnél kitűzött BTSZ-zászló alatt már több, mint ezren jelentkeztek, s még azután is áradtak a fiatalok csoportjai, közöttük számos olyan iskola diákjai, akik még sohasem vettek részt a túrapontversenyen eddig.

Urbán Györgynél, a harmadik körzet vezetőjénél délig 166-an jelentkeztek. Itt tűnt fel az első úttörőcsapat is, a Miskolci úti iskoláé —, melyet a BTSZ munkatársa, Erős Antalné patronál. A második körzet 281 diákot hozott hét iskolából, a negyedik 210-et tízből. Csücskeredményt ismét az első körzet ért el — Galusz István tréfásan vakarta is a fejét: „Mennyien vagytok még?” — 670 gyerek jött el 23 iskolából, közöttük csak a MÚM 1-esből 133-an.

Fegyelmezetten sorakoztak a jelentkezésnél, majd nagy kedvvel labdáztek, játszottak a gyerekek. Több, mint ötven iskola másfél-ezer fiatalja kelt aztán útra a napfényes őszi erdőkben, újabb túság felé. A két legkedvesebb célpont a síugró-sánc műanyag-haván futott siver-seny megtekintése volt és a farkasréti filmfelvétel: a Köszívű ember fia i külső felvételeit készítették itt nagy statisztériával.

Reméljük, a me-zőny ilyen népes ma-rad ezután, a többi kilenc közös tú-rán is.

G. Z.

Mosakodás után használjunk DESODOR izzadásgátló és szagtalanító krémet. A megmosott bőrfelületet dörzsöljük be a DESODOR flakon nyílásánál levő golyóval, amely a krémet jól és könnyen adagolja. Néhány percig hagyjuk a krémet a bőrön, majd a fel nem szívódott felesleget vattadarabkával enyhén töröljük le.

KULTÚRÁLTABBAN is lehetne...!

„A bölcsességünkhöz szükséges anyag nagyon gyakran az ajtónk előtt hever, míg szemünk kábultan bolygónk legtávolabbi pontjaira réved.”
(Hemingway)

Folyóiratok böngészése közben sokszor minden logika nélkül elkalandozik a gondolat. Így történt, hogy a Magyar Ifjúság 39. számának olvasása közben a fenti idézetre ráakadva egy akaratlan asszociáció folytán a Turista Ifjúság augusztusi cikke jutott eszembe, ahol a szerző „valami duhaj népdal”-okat emleget.

Mért duhaj a népdal? Annak a valaminek pedig amolyan általánosító hangulata van. Igaz, hogy betyár-nótáink között akad egy-kettő boros ízű, de azok is inkább „sírva vígadó”. Manapság a fehér asztal melletti szórakozás befejező akkordja szokott lenni a „duhajkodás”. Ilyenkor azonban nem holmi néprajzos nekibuzdulás vezérelte népdalainkkal találkozunk, sőt a sok mindenféle műdal között általában elenyésző a népdal. A duhajkodás alatt pedig nem a dalolás értendő.

A turistákat gyakran illetik a „nótáskedvű” jelző-

vel, ami minden értelemben jogos. Dicsérendő a vidámság, a jókedv, de a jelző másik része csak igaz és kevésbé dicsérendő, mert csak nótás az a jókedv. Értem ez alatt, hogy annyi műdalt, kitekert és átírt nótát ritkán hall az ember egyszerre, mint éppen a turisták jókedvének ilyen megnyilvánulásain. Nem volna szebb, ha a nótázás mellett néha dalolnánk is? Túránkban a hazai tájak szépségeiben, népünk alkotásaiban gyönyörködünk. A tábornokok mellett talán lélekemelőbb lenne, ha például egyes tsz-tagokat parodizáló nóták helyett dalolnánk, népdalokat énekelnénk, így ez úton is népünk alkotásait, spontán művészi megnyilvánulásait élveznénk.

Hogy a népművészet iránt van érdeklődés sporttársaink körében, mi sem bizonyítja jobban, mint az a lelkesedés, mellyel a Spartacus szakosztályok országos találkozásának résztvevői a Sárpilisi Népiegyüt-

tes műsorát fogadták az abaligeti tó partján. Vagy gondoljunk csak arra, hogy csatogtatjuk fényképezőgépeinket, amikor túráinkon egy-egy, a népi kultúráját, viseletét megőrző faluba eljutunk.

És itt kapcsolódok — bár kissé átvitt értelemben — Hemingway aforizmájának bölcs gondolatához. Népünk művészetének szóbeli termékei, a szebbnél szebb népdalok, a régebbi és ma is élő népművészek meséi rendelkezésünkre állnak, mintegy „az ajtónk előtt hevernek”. S mi mégis „bolygónk legtávolabbi pontjaira réved”-ünk, ha a tábornok mellett dalal, zenével akarunk szórakozni, előszeretettel hallgatva, előnyben részesítve a trubadurok hangszerét, a néger spirituálék és Gershwin remekműveinek satnya utánzatait, persze felhígítva mindezt a „félszáz forintot” sem érő izléstelenségekkel és álpatrióta operett-zeng-

zeményekkel. No és ráadásul beképzeltjük, hogy ez a turmix jól szórakoztat bennünket, hogy időtálló élményben van részünk.

Lefekvéskor pedig jönnek a viccek. (!) De még milyenek! Arra sem méltók, hogy szót szaporítsunk miattuk.

A természetjárás minőségileg is különbözve a legtöbb sportágtól, nemcsak az erőnlét, ügyesség, állóképesség, a test fizikai és fiziológiai fejlesztésére hivatott, hanem ezekkel együtt, vagy talán még nagyobb fontossággal a fáradt idegrendszer pihentetését, az új embereszmény szellemi, erkölcsi és esztétikai jellemvonásainak kialakítását is szolgálja. Illetve még fokozottabban szolgálhatná, ha az ilyen irányú minőségi normákat önmagunk felé igényesebben, magasabb színvonalon állapítanánk meg. És ennek talán nem is jelentéktelen eszköze lehetne, ha az ifjabb generáció a „jánosbácsi nyakkendője” helyett művészi értékű népdalokat, az ún. „jól megröhhogtató” viccek helyett izes humorú, talpraesett, a józan népi gondolkodásmódból fakadó népmeséket hallana tőlünk.

Kotsis Ottó
adjunktus

KIRÁNDULÁSNÁL, SPORTNÁL

ŐSZEL-TÉLEN

MINDEN IDŐBEN VÉDI A BŐRÉT

A

ARC- ÉS BŐRÁPOLÓ KRÉM

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT KLUB NOVEMBER HAVI PROGRAMJA

- nov. 2. 1. A természetbarát mozgalom legfrissebb eseményei-hétfő
Hírek, lapszemle, vetítettképek.
Előadó: Gesztelyi Nagy Zoltán, a BTSZ agitprop. biz. vez.
- nov. 5. 2. Zene- és táncest.
csüt. A Dalmát-tengerparton.
Jugoszláviai élménybeszámoló, színes diavetítéssel.
Előadó: Marosi Ferencné.
- nov. 9. 1. Osztrák háromezresek között. (A Szilvretta-csoport-hétfő
ban.)
Élménybeszámoló, színes diavetítéssel.
Előadó: Bokody József.
- nov. 12. 2. Vitorlás-klubest.
csüt. Vadvédelem, nemes-vadjainkról, trófeák kikészítése.
Előadó: Az Erdészeti Kutató Intézet munkatársa.
Túrávezetők továbbképző előadása.
- nov. 16. Sítúrások idénynyitó klubestje.
hétfő Az est keretében zakopanei és alacsony-tátrai kisfilmek is bemutatásra kerülnek.
- nov. 19. Műsoros-zenés est, filmvetítéssel.
csüt. A XXII. kerületi Természetbarát Szövetség rendezésében.
- nov. 23. Szövetségünk élete kisfilmen, 3. előadás.
hétfő A klastrompusztai BTSZ-találkozóról készült kisfilmek bemutatása.
- nov. 26. Erdővédelem — Erdel Szolgálat.
csüt. Előadó: Magyarszéky Béla, a BTSZ titkára.
Túrávezetők továbbképző előadása.
- nov. 30. Filmest.
hétfő Természettudományi- és tájfilmek.

Az előadások és élménybeszámolók minden alkalommal 1/2 óra-
kor kezdődnek és 1—1/2 órát tartanak.

Az előadások után gépzene.

BUFE IV. osztályú áron áll a tagok rendelkezésére.

Bucsek Henrik emlékezik

A magyar hegymászók az idén is megrendezték a már hagyományos-sá vált Zsigmondy emléktúrájukat, a pilisi Vaskapu sziklához.

Már az ünnepélyt megelőző napon sátrak nőtték a messziről fehéren villogó sziklaívek aljában. A hegymászók mesélték a nyári kalandokat, miközben duruzsolt a gyorsfűző, készült a vacsora.

Holdvilágos éjszaka volt, a szikla szinte nappali fényben úszott. Többen elhatározták, hogy holdfényt túrát csinálnak a csalogató szirtekre.

ÚJJÁÉLED A MAGYAR HEGYMÁSZÓ SPORT

Zsigmondy emlékünnepe a Vaskapu sziklánál

cserélték tapasztalataikat, s bemutat-ták felkészültségüket a nagyobb, tátrai-alpesi feladatok leküzdésére.

Ilyen nagy létszámmal még egyik találkozáson sem jelentek meg a mászók. Az utóbbi években megifjodott ez a sportág. Nagy számmal jelentkeznek fiatalok, akik rendszeres edzéseket tartanak az idősebbek vezetésével, a Budapest környéki hegymászó iskolákban.

A külföldi utazási lehetőségek megkönnyítették a magas hegységek megközelítését. Sor kerülhet a Tátrában, vagy az Alpokban hegymászó tanfolyamok indítására is a nyár folyamán.

L. M.

**SZÉP
RUHÁHOZ**

*szép
nyakkendő*

**Műselyem nyakkendő
17 forinttól 23 forintig
Tisztaselyem nyakkendő
50 forinttól 66 forintig**

**KÜLÖNLEGES,
DIVATOS
MINTÁK**

**Legnagyobb választék:
Legnagyobb áruház,**

CORVIN

Előkerült a kötél, pár perc múlva már jól ismert hangon csengett a kalapács, mélyedtek a szögek a repedésekbe. Sötét árnyak kúsztak fel a fehér sziklán, csak halk utasítások röpködtek a levegőben. A mászók sokáig ültek fenn a csúcson, és a szép éjszakában hallgatták a szarvasbőgést.

Reggel pezsgő étellel kezdődött a nap. Az ügyesebbek nehezebb, mások könnyebb utat választottak mászóútként a csúcs felé. A régebbi, tapasztaltabb mászók oktatták a kezdőket. Mások a nehéz utat mászó párokat figyelték.

A nap egyre feljebb állt az égen és még mindig újabb hegymászók érkeztek a szikla alá. Jöttek az idősebb korosztályból a régi mászók, de sok fiatal is, akik ezt a felemelő sportot művelik. Eljöttek megemlékezni a nagy magyar hegymászárról, Zsigmondy Emilről, aki a vezető nélküli hegymászás egyik úttörője volt.

Az ünnepélyen a Hegymászó Bizottság vezetője Puskás Lajos mondott bevezetőt, majd Bucsek Henrik emlékezett a magyar hegymászók küzdelmes múltjáról, és a jövő céljairól. Az ünnepi beszéd után megkoszorúzták az emléktáblát, majd folytatták a mászógyakorlatokat, ki-

Megkoszorúzzák az emlékművet

Evenként megrendezi a Magyar Természetbarát Szövetség a külföldi sí-cseretúrákat a baráti Csehszlovákiába és Lengyelországba. A túrák nagy népszerűségét bizonyítja, hogy több a jelentkező, mint ahány személyt a keret megenged. A szép élmények mellett azért is népszerűek ezek a túrák, mert aránylag nem kerülnek sokba. A lengyel túrák költsége például 1350,— Ft.

A következő idényben a szövetség ismét megszervezi a külföldi sí-cseretúrákat. Ha megfelelő számú jelentkező lesz, a túrákat a lengyel Besz-kidek sízésre kitűnően alkalmas vidékére és az Óriás-hegységre is kiterjesztik.

Szebényi Géza
túravezető

Kasprový Vlerch

Hasznos lenne a Földrajzi Társaság segítsége

A természetbarátok és a rokon-érdeklődésű tudományos társulatok között egyre szorosabb kapcsolatok alakulnak ki, így a Magyar Földrajzi Társaság nemrég megrendezett XVIII. Vándorgyűlésén már rangos turista delegáció vett részt. Képviselette magát a Magyar Természetbarát Szövetség és a Vörös Meteor Sport Klub, mely már régen kapcsolatban áll a Társasággal. A Budapesti Természetbarát Szövetséget **Magyarszékly Béla** titkár képviselte, vele beszélgettünk a Vándorgyűlés tapasztalatairól.

— Nagy érdeklődéssel indultam el a Földrajzi Társaság Vándorgyűlésére, mondotta Magyarszékly Béla. Az ott tapasztaltak meggyőztek arról, hogy a turisták és a Társaság tagjai között nagy a nézetazonosság, érdeklődési körük sok szempontból hasonló. Sok hasznos tapasztalatot gyűjtöt-

tem, amit különösen a túravezetők továbbképzésénél hasznosíthatunk.

— *Mi volt a Vándorgyűlés programja?*

— A Nyírség tájait, nevezetesen a lakosság munkakörülményeivel, szociális helyzetével ismerkedtünk. E vidékről a Vándorgyűlés alkalmával érdekes, igen magas szintű tudományos előadásokat hallottunk. Mint általában a hegyvidékhez szokott és leginkább ott járatos természetjárók, én is előtétellel viseltem a sík vidékkel szemben, de mind nagyobb érdeklődéssel figyeltem a vidék különleges hangulatát.

A hatalmas ösparkkal körülvett Sóstó-fürdő — mely a nyíregyháziak kedvelt kiránduló és üdülőhelye — igen szépen fejlődik és komoly érdeklődésre tarthat számot.

Engem különösen megragadott a Nyírség új szocialista létesítményeinek sora, mint a tiszalapkonyai hőerőmű és a tiszalóki duzzasztógát a vízlerőművel. Ugyancsak nem sajnáltuk az időt, amit az Onódi vár romjainál, Muhi-pusztán, vagy a szabolcsi földvár sáncai között töltöttünk.

— Véleményem szerint a Nyírség feltétlenül érdemes arra, hogy egy országjáró körutazás emlékezetes szakaszává váljon.

— *Folytattak-e hivatalos tárgyalást a Földrajzi Társaság vezetőivel?*

— Sajnos erre a zsúfolt program és ezzel kapcsolatban a vezetők elfoglaltsága nem adott lehetőséget. Ennek ellenére úgy érzem, hasznos lenne a Földrajzi Társaság és Természetbarát Szövetség közötti kapcsolat kiszélesítése mindkét fél számára, annál is inkább, mivel a vándorgyűlésen résztvevők között örömmel ismertem fel olyanokat, akik a Természetbarát Klubban számunkra igen érdekes előadásokat tartottak.

(Sándor)

Hatszázán a Stromfeld túrán

A Budapesti Vörös Meteor Sportkör természetjárói a Tata melletti Fényes strandon vették fel lóhadiszállásukat. A rendezőség méltóan akarta fogadni a 19. Stromfeld túra résztvevőit, akik ez évben Tatával és környékével ismerkedtek meg. Több mint 600 turista, mintegy 1000 km-es összteljesítményét, 3 állomáson igazolták a rendezők.

Azok a résztvevők, akik mindhárom állomást érintették, a tárazói minősítés feltételnek megfelelő szintet teljesítettek és egyúttal megismerkedhettek Tata és környékének természeti és kulturális értékeivel, dr. Dénes György előadásában. Két állomás érintése a Kilán pont megszerzéséhez volt elegendő.

Sokszázan ismerkedtek meg ezen a túrán olyan területtel, ahová turisták ritkán jutnak el, s beigazolódott, hogy nemcsak a hegyvidéken, hanem a sík területen is megtalálhatjuk a természet gazdag szépségét.

Tokaji Tibor

A HATÁRON TÚL

Dasy Voog, 26 éves müncheni lány az Elger északi falának első női megmászója. A 23 éves, ugyancsak müncheni Verner Bittner társaságában 2 nap alatt sikerült feljutnia a 3975 m magas csúcra. Az első este, a leszállott kód miatt 1/2 mászóórnyira a csúcs alatt bivakoltak, s másnap feljutottak a már oly sokak által ostromlott falon.

„Mindaddig nem tisztázott kérdés, hogy a Csomolungma (Mount Everest) a Nepál Királysághoz, vagy a Kínai Népköztársasághoz tartozik-e. Ezért az innsbrucki Erwin Schneider, neves térképész térképein, de az e területet ábrázoló angol térképeken is azt az elővigyázatos megjegyzést találhatjuk, hogy e területen az országhatárok helyességéért felelősséget nem vállalnak.

Egy vak bajor hegymászó Európa legmagasabb csúcán. A 40 éves Siegfried Zinnecker — aki a második világháborúban veszítette el szemévlágát — a felső-bajorországi Mühlendorf am Inn-ból négy társával megmászta a 4807 m magas Mont Blanc-ot. Az út, ködben és friss hóban 2 napig tartott.

Egy szovjet kutatóexpedíció a Nyugati-Pamírban az égő Kuhin Meleh hegyen végez kutatásokat. A feltételek szerint a hegy a X. évszázad óta ég. Megállapítást nyert, hogy ezen a vidéken kétmillió tonna jó kőszén van.

A baskiriai Biela partjainál új színpompás barlangokat fedeztek fel. Moszkva közelében is egy új barlangkomplexum feltárásan fázadoznak, ahol a földtörténet régebbi korszakából származó növény- és állatvilág nyomaira bukkantak. E barlangokat a természetvédelmi törvény védelme alá helyezték.

A Csehszlovák Hegyi Szolgálat tagjai az év első felében 669 esetben avatkoztak be a Magas-Tátrát felkeresők ügyébe. 4 halálos, 70 súlyos balesetnél volt erre szükség. Továbbá 20-nál több sebesülés és 12 alkalommal vesélyes helyekről való elszállítás szükségessége is indokoltá tette ezt. Majdnem 400 esetben egyéb intézkedést kellett tenniük, főleg figyelmeztetéseket a meggondolatlan cselekedetek miatt, s a balesetek elhárítása érdekében. A jellegzetes vörös anorákos emberek, sokszor életük kockázatásával sietnek embertársaik segítségére.

Harmadik mászóként sikerült Fritz Stammer-nek egy serpa kíséretében a 8060 m magas Cso Oju csúcra feljutnia. A nyugatnémet Himalaya-expedíció másik két tagja a csúcs alatt 450 m-rel, kimerülésben meghalt.

A kölni SPOGA, sport- és campingfelszerelési kiállításon november 8. és 10. között, különféle sportcikkeket 129 hazai és 105 külföldi, campingcikkeket 109 hazai és 64 külföldi, sátrakat és sátorartozékokat 31 hazai és 26 külföldi, camping-bútorokat pedig 101 hazai és 46 külföldi cég mutat be.

26 óra tiszta mászóidővel és 270 hegymászószeg felhasználásával elsőként jutott fel 5 genfi hegymászó, a La Rochesür-Foron-i Martin Aspirant vezetésével a 480 m magas „Pajzs”-on (mészakőfal) át a Gerbier 2099 m-es csúcára. A francia mészkőfalak egyik legnehezebbjének tényleges leküzdése 3 napot vett igénybe.

Székely Miklós

JÓL AKAR SZÓRAKOZNI?

Keresse fel a

MAKRAPIPA ÉTTERMET

XIV. Bosnyák u. 3.

Kitűnő magyaros konyha!

Birdács László és cigányzenekara muzsikál

László Imre énekel

Búcsú a lomboktól

A képrejtvenyverseny VI. hónapjában a legtöbb pontot szerezték

A végtelen erdőszeg üres. Csak a turisták, a kirándulók maradnak hűek az erdőhöz. Gombaszedő lányok libbenő szoknyája se harangoz, s nevetésük ott csilingel valahol a prészázak tájkán. A majálisok megfakult pázsitján zörgő leveleket sodor a szél. Az ágakon hangtalanul leng át a mokus, csak a mátyásmadár rikolt, az erdőknék ez a bohóca is egyre távolodóban szólal, mintha az eltűnt nyár után iramodott volna.

Hallgatnak már a néhány hete még annyira bőgő szarvasbikák is. A párás levegőben opálos fénylással most kel a nap. Köröskörül a vár és az erdőknék, hegyeken, a völgyekben roppant csend, amilyent csak az őszi erdő tud szőni és tereget széjjel a búcsúzkodó, sárga falevelek sűrűje közt.

Nincs már bogárzűmmögés. A faoldalakon cikázó harkályok szaladozása nesztelen mozgás, akárcsak az égen elfutó felhők. A lombját hullató, deret félt erdőben megmozdul a szellő; szívójádtó panaszkodás a levelek zizegése.

Hervadáskor másképpen hallgat az erdő, mint tavaszi zsendüléskor. A sejtelmes apró neszekkel átszótt tavaszi csendre következett nyári harsogást, a szomorú elnémulás váltja fel.

Mozdulatlan levelek, fakó és eres mindegyik, mint egy megbarázdált öreg arc. Fölöttük messzire szálló, lebegő, súlytalan ökörnyalak. Rajtuk pókok utaznak, arrafelé, ahol a sugaras ég melegit, mert erre mifelénk a didergő lombok mind leereszkednek a földre, hogy a suhanó őzek, szarvasok, vadkanok majd lágy avaron, nesztel-

Bús Ilona, Jászberény, Faiskola u. 1.; Birkás Lajosné, Siófok, Fő u. 26.; Csongor Hermin, Budapest, IX., Gát u. 8.; Csikány Ernőné, Szolnok, Ostor u. 1.; Cserkuthy Ernőke, Csász (Fejér m.); Cserkuthy Sándor, Csász (Fejér m.); György Györgyné, Székesfehérvár, Dózsa tér 1.; György Zoltán, Székesfehérvár, Dózsa tér 1.; Gyarmos Gyula, Budapest, XIX., Szondi tér 1.; Halmos Géza, Budapest, III., Bécsi úti lakótelep F. 1. ép.; Horváth Sándor, Budapest, IV., Dobó u. 11.; Herceg Ferencné, Budapest, XVIII., Mohács u. 8.; Horváth Imre, Budapest, Kálmán kir. út 12.; Hardi Józsefné, Ajka, Bakonyi u. 27.; Kiss Sándorné, Székesfehérvár, Ady u. 24.; Kutfalvi Antal, Budapest, X., Árpád u. 10.; Makai István, Abony, VII., Vasútdűlő 1.; Simon Gyula, Gárdony, Cukrázsza.

A hat forduló összpontozása alapján a döntőbe jutott:

Boda Ferenc, Szolnok, Zrínyi u. 1.; Deményi Ilona, Szanda-szöllős, Fenyősziget 18.; Eszes Franciska, Jászkarajenő, József A. u. 31.; Halmos Géza, Budapest, III., Bécsi úti lakótelep. F. 1.; Horváth Sándor, Budapest, Dobó u. 11.; Hamza Margareta, Nagyszénás, Szabadság út 77.; Szabó Béla, Jászberény, Nádor u. 1.; Szász Gáborné, Szolnok, Virág u. 7.

A VI. forduló sorsolását és a legtöbb pontot szerzett pályázók között a sorsolást november 11-én, szerdán du. 1/6 órakor tartjuk meg. Kérjük a felsorolt pályázókat, hogy a sorsoláson — külön értesítés nélkül — szíveskedjenek megjelenni.

nül tűnjenek a hegy- és domboldalokon hallgató sűrűbe.

De, ha el is búcsúznak a lomboktól, azért a várrom és a tájék nem marad egyedül. Sokan az emberek közül — az erdei munkások, a természetjárók népes csoportja és a vadászok — még akkor is járjuk az erdőt, amikor a lehullott lombot már dér és hó fedi.

BORSI DARÁZS JÓZSEF

KERESZTREJTVÉNY

Vízszintes: 1. Balatonfüredi tartózkodásának emlékére hársfát ültetett, s az ott elhelyezett táblán a következő emléksorokat hagyta. 2. Vissza: vajjon som? 25. Történelmi nevezetességű francia kastély. 26. Hentes. 27. Menyasszonyod. 28. SLLZ. 29. Északi vidékek pusztái. 30. Csehországban a 15. században nemzeti szabadságharcosok. 31. Szlav barát. 33. Vízsz. 1. folytatása. 38. Marja a gyomrárt s.... 39. Jelző szócseka. 40. Félig-meddig végzett tevékenység! 41. Alattomban cselekvő. 42. Az erő egysége. 43. Ritka női név. 45. Összevissza lóni! 47. ILS. 50. Teljesítmény. 52. Elkevert őrlásigtyó. 53. Ős. 55. Fél hőhár. 56. UGT. 58. Te, maga angolul. 60. Kubal keresztnevégen — 1. 62. Helyhatározó szócseka. 63. Központi Ellen-

őrsz Bizottság. 65. Nyugatnémet márka rövidítése. 66. Európai légitársaság. 67. Honi turista. 73. Kairói idegen. 75. Összerakható készlet. 76. Hús angolul. 77. Becézett női név. 78. Hun fejedelem. 79. IKE. 81. Kelt. 83. Olasz magnetofon márka fonetikusan. 85. A legenda szerint ebből a kőből indultunk honkereső vándorútra. 86. Magánhangzók. 87. Téká. 88. Amerikai Szabványügyi Hivatal (ASA). 90. ...kart, népszerű motor sport. 91. AAS. 93. Esőben álló. 94. Fél hangutánzó szó! 97. Hírszoigálat. 98. A 38. vízsz. folytatása. 103. Ez is liba. 104. Épület volt. 106. Névtelen. 107. Elkevert fájdalomcsillapító. 108. Ital. 109. Hamis. 110. Valódi. 111. Olasz színész, és táncdalénekes. 112. Hams jelvényt. 112/a. Magánhangzók. 113. A vízsz.

98. folytatása. 114. Korszerű takarmánytároló betűl keverve. Független: 1. Magához szóló. 2. Világhírű énekes sztár Eddy... 3. A kutya is ebbe a családba tartozik (ékezet hiány). 4. Akció valamely ügy érdekében. 5. Latinka Sándor. 6. Német szék, fonetikusan. 7. Érthetetlen szó!!! (ZRNTA). 8. Híres sajt. 9. Ragadozók. 10. MNAA. 11. Összekevert tészta! 12. RN. 13. THUN. 14. Hasznos talan fa. 15. A takarmánytároló terület. 16. Rajtakapták a kontárkodáson (keverve). 17. O. Z. T. T. 18. Fémfonatos szövet, betűl keverve. 19. Déká. 20. Vissza: stratégiai érc. 21. Időmérője. 22. Végzete. 23. Ajándékoz. 28. Mus ikerszava. 29. Frissítő. 30. Haza. 31. BGG. 34. DVI. 35. Félreess sarok. 36. A tömeg és a gyorsulás szorzata. 37. Népszerű játék. 44. Időszerű kirándulások. 46. Egyenesít. 48. Egymásutáni egyazon tárgyak folyamata.

49. Malmok. 50. Győri labdarúgó csapat. 51. Hányos beutató előadás! 54. Erdékcsoport. 56. Híadosy elismervény! 57. Vissza: utazóalkalmatosság (betűfelhasználás). 59. Az úszás töve. 60. Megudorodik tőle. 61. A nyelvújítás terméke. 62. Végtelen hivatalos papírr! 63. Erőszakkal két részre választott. 64. Angol labda. 67. Magyar Torna Egylet. 69. Francia művész. 70. Ellenállás, kapacitás, és a zéró jele. 71. Z. Sz. 72. Állami Kutató Intézet. 73. N. T. E. 74. Helyhatározó rag. 80. Jelzőberendezés. 82. Van akit ezzel ugrik vissza! 84. A dómjáról híres német város. 86. Az ismeret. 88. Névelő. 89. ARNAL. 91. Pozitív töltésű elektród. 92. Gond nemétül. 94. Ödön becézve. 95. RÖMIE. 97. Mechanikai Laboratórium. 98. Rajta, mellette, németül. 99. Zola betűl keverve. 100. Tönkretesz. 101. Kis híján film. 102. Szovjet köztársaság, vízsz. 103. Orion televízió sorozat jele. 105. Állat lak. 110. Ige rag. 111. ...mester, híres magyar festő a XVI. századból. 112. Keresztül. 112/a. Egyforma magánhangzók.

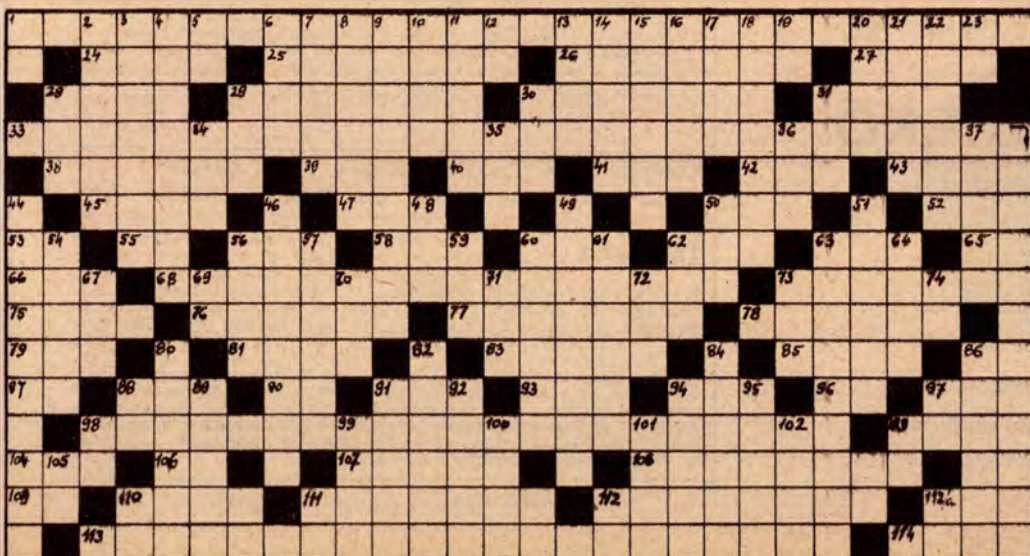
Beküldendő: A vízszintes 1., 33., 98., 113. és a verssorok szerzőjének neve, valamint a függőleges 44.

Határidő: november 15.

Előző rejtvenyünk helyes megfejtése:

A legnagyobb tömegsport a turisztika, Tubas, Acheron, Plilis, A műemlékvédelem házaszeretet is. Násznép, Gerence, Hajmás, Saskó.

Könyvjutalmat nyert: Matz Lászlóné, Vác, Mária u. 7.; Ó. Zártos Józsefné, Szombathely, Marx K. u. 22.; Tái Lászlóné, Budapest, VII., Hársfa u. 10/a. I. 11.; Szántó Márta, Budapest, V., Szép u. 5.; Matuszka Józsefné, Kaposvár, Dózsa Gy. 11. I. e. 6.; Dr. Bujtás László, Budapest, XIII., Bulcsu u. 33/b. II. 3.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom napját, november 7-ét hagyományos túra keretében ünnepli a magyar turistatársadalom. Évente ezrek és ezrek kelnek útra — ez évben november 1-én — az ország minden részéből, hogy a Pilisnyeregben felállított szovjet hősök emlékművéhez letegyék a hála és kegyelet koszorúit azok iránt, akik életüket áldozták a felszabadító harcokban. Egyben kifejezzék tiszteletüket és baráti érzelmeiket a szovjet nép iránt, amely a Nagy Októberi Szocialista Forradalommal lerakta a szovjet állam megint-gáthatatlan alapjait és elindítója lett a szocialista világrendő kialakulásának.

A világ népeivel együtt ünnepeljük ezt a nagy napot, újból és újból fogadalmat téve, hogy együtt menetelünk a baráti szovjet néppel, az egész világ haladó emberiségével a békeharc útján.

A DOROGI BÁNYÁSZ SC 50 ÉVES JUBILEUMA alkalmból a Magyar Testnevelési és Sportszövetség ügyvezető elnöksége, a sportegyesületben kifejtett eredményes munkájuk elismerésül, többek között Pick Józsefnek, a természetbarát szakosztály vezetőjének és Gelszler Jánosnénak, a természetbarát szakosztály intézőjének díszoklevelet adományozott.

A POSTÁS TERMÉSZETJÁRÓK az esztergomi Vaskapu hegyen rendezték találkozójukat, melyen mintegy 200 postás vett részt. A találkozó egybeesett a Postás Sportegyesület Természetjáró Szakosztály 65. évfordulójával.

HEGYMÁSZÓK SZOKÁSOS ÉVVEGI TALÁLKOZÓJA lesz november 28—29-én a Bjosforrási „Ságvári Endre” turistaházban. A hivatalos rész szombaton este 19 órakor kezdődik.

ÉLETVESZÉLYESSÉ NYILVÁNTOTTÁK a Monosbél község közelében levő „Telekesy” turistaházat, melyet a Turistaházakat Kezelő Vállalat — ideiglenesen — nem üzemeltet.

A XII. KERÜLETI TERMÉSZETBARÁT SZÜVETSÉG ÉS A MOM TERMÉSZETBARÁT SZAKOSZTÁLYA jóisikerült klubnapot rendezett a MOM Kultúrházban. „Az alpiniz-

mus útján” címen Buzay Béla tartott film- és diavetítéssel kísért előadást.

MEGMENTIK MISKOLCTAPOLCA GYÓGYVÍZFORRÁSÁT. Ismeretes, hogy az utóbbi hetekben csaknem teljesen elapadtak Miskolctapolca gyógyforrásai és a termálfürdő forgalmát le kellett állítani. A vízcsökkenés megszüntetése érdekében intézkedések történtek és sikerült a források vízhozamát ismét az eredeti értékekre visszaállítani. A vizsgálatok még folyamatban vannak, de a fürdő újbóli megnyitására rövidesen sor kerül.

ÖTVEN KILOMÉTERES TURISTAUTAT JELÖLNEK MEG a szekszárdi természetjárók Szekszárdtól Mecsekknádaságig. A festőien szép útvonal bejárása bizonyára sok turistának okoz majd kellemes élményeket. Az útvonal Mősenyitől Bábaapátn, Uvegután, Harsányi-pusztán, Apátvarasd-telepen át folytatódik Mecsekknádaságig.

Hibaigazítás. „A Balaton mostohagyermekel” c. előző számunkban írt cikkünkben — elírás folytán — tévesen jelent meg, hogy a Balaton 5000 négyzetkilométernél is szélesebb felületű. Helyesen: 600 négyzetkilométernél is nagyobb felületű.

A SPARTACUS ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA ABALIGETEN

A Nyugati-Mecsekben levő Abaligeten tartották VI. országos találkozójukat a Spartacus természetjárói.

Moldoványi Gyula, az OKISZ sportosztályának csoportvezetője elmondotta, hogy a szekszárdi Spartacus kiváló turistaszakosztályára jutalmként esett a központ választása, hogy a hatodik találkozót megrendezze. A találkozón megjelent Földes János, a Magyar Természetbarát Szövetség képviselőjében, Lépfő László, a Tolna megyei TS elnöke, Gyerő András, Tolna megyei KISZÖV-elnök és Schlarku József, a Tolna megyei pártbizottság képviselője stb.

A szakmai megbeszélések mellett, szórakoztató műsor tette emlékezetessé a kitűnően megrendezett abaligeti találkozót

Ballabás László

KÖNYVESPOLC

Nógrádi utikalauz

Nógrád megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala mind kiállításában, mind szövegében különösen megnyerő utikönyvet adott ki Nógrád megyéről, s ezzel már régen mutatkozott hiányt pótolta. A könyv Nógrád megyét földrajzi, történelmi, műemléki, természetrajzi szempontból dolgozza fel kimerítően, tudományos értékkel, amellyel mégis könnyed szépirodalmi stílusban. Az utikalauz a természetjárók éppoly haszonnal forgathatók, mind akár a palóc néprajz iránt érdeklődő, vagy városok romantikáját kereső utazók. A könyvet a szakkritika az egyik legjobban megírt magyarországi utikönyvnek minősíti. Írója: Szombathy Viktor, aki szükebb hazája iránt érzett szeretettel dolgozta fel irodalmilag és tudományosan is a tájat. Az utikalauz is ékes-

szik, amellyel függelékként a Cserhát legújabb módszerek szerint készült térképe is a könyvhöz van csatolva, több kisebb térképvázlattal együtt.

Szepest György:

Gól! Goooóó! 2000 gól!

A nagyszerű könyv második kiadása. Szepest György az elmúlt 18 év alatt mintegy 2000 gól sorsát közvetítette a labdarúgás kedvelőinek. Ezeknek a márközéseknél színes történetét és a magyar labdarúgás, egy nagy korszakának legizgalmasabb élményeit írta meg ebben a könyvében.

Marton Dugaerd:

Afrika vallomása.

Az írónak ez a novellája méltán sorakozik a világirodalom legnagyobb remekei közé. A különös és rendkívüli történetet Gyergyai Albert fordította.

TURISTÁK

TURISTÁK

FELÚJÍTÁS UTÁN MEGNYÍLT

A MÉZES MACKÓ

V., KIGYÓ UTCA 4-6

Kitűnő hideg ételek.

sajáták széles választéka

Házi cukrászai

Italkülönlegességek

Hidegtálatat házhoz szállítunk

Rendelés: 186-594

Cimlapunk: A Tarajkán. Káprai János felvétele.
Hátsó borítólapon: Mátrai ősz. Kistamas Sándor felv.

Turista

a Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. A szerkesztésért felel: Mosonyi László szerkesztő. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1. lételemet 11. Telefon: 114-840. Kiadja: a Sport Lapkiadó és Propaganda Vállalat, Budapest, XIV., Istvánmezei út 3. Telefon: 140-034. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató. Egyes szám ára: 3.— Ft. Előfizetési ára egész évre 32.— Ft. félévre 16.— Ft. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizetés: Posta Központi Hírlapkiadónál, Budapest, V., József Nádor tér 1. Telefon: 180-850 és bármely postahivatalban. Csekkszámalszám: 61251, vagy átutalás az MNB 8. számú folyószámlájára. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, Budapest, I., Fő u. 32. és a Kultúra külföldi képviselői.

64.6022 Egyetemi Nyomda, Budapest

NÉHÁNY SORBAN :

A DÖMÖRKAPUI TURISTAHÁZRÓL

A Mecsekbe induló turista első állomása Pécs lesz és bizonyára a Dömörkapui turistaházban száll meg. A misinatetői csúcs alatt 500 méter magasan, az erdős hegyoldal kiugró teraszán, három épületből áll a turista-szálló. A közelmúltban modernizált épületek 80 személynek nyújtanak kényelmes szállást. A vendégek gondos és szakszerű kiszolgálásáról szakavatott vezetővel az élen, 15 főnyi személyzet gondoskodik. A turistaszálló igen alkalmas a magányosoknak és házaspároknak, mert egy és kétágyas szobák is bérelhetők.

A kirándulók kényelmét szolgálja, hogy télen a zárt ebédlőben 100 személy részére teríthetnek, nyáron viszont a nyitott teraszon még több vendéget tudnak kiszolgálni. Hideg és meleg ételek állandóan kaphatók.

A misinatetői kilátóról a hegyet övező panorámában gyönyörködhetnek a látogatók. A fővárosi, különösen pedig a dunántúli természetbarát egyesületek és szakosztályok gyakran indítanak a Mecsekbe túrákat. Kiránduló vonatok, autóbuszok százai érkeznek a tájra, de Pécs dolgozóinak is kedves kirándulóhelye.

Aki kirándul a Mecsekbe, természetesen megnézi Pécs nevezetességeit. És van mit nézni napokig is ebben az ősi kultúrájú városban.

De nem csupán Pécs, hanem a környező hegyek, falvak is megannyi látnivalót tárnak a természetbarátok elé.

A jó szállás és előzékeny kiszolgálás mellett, a dömörkapui kirándulás, vagy üdülés, emlékezetessé teszi a mecseki túrát. (X.)

A Dömörkapui turistaház teraszán

A kilátón

A turistaház

Turista

1964. NOVEMBER

X. ÉVFOLYAM 11. SZÁM

ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

ÖTEZREN

A NOVEMBER 7 TÚRÁN

Bottyán István ünnepi beszédet mond

A magyar természetbarátok hagyományos csillagtúra keretében találkoztak a Pilisnyeregben levő szovjet hősi emlékműnél, hogy megemlékezzenek és ünnepeljék a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 47. évfordulóját és kegyelettel adóznak hazánk felszabadításáért hősi halált halt hősök emlékének. Az ország minden tájáról, mintegy ötezer turista jött el a találkozóra, amely egyben a legszebb őszi túra is.

Bottyán István, a dorogi Járási Pártbizottság tagja méltatta a hős szovjet katonák helyzetét. Húsz esztendővel ezelőtt — mondotta — 17 szovjet katona két hétig tartóztatott fel ezen a helyen egy német páncélosdandárt, életük feláldozásával.

A magyar turisták hűséggel ápolják a szovjet harcosok emlékét és évről évre leróják kegyeletüket. Elhozták ide most is a hála virágait a városok, falvak, üzemek, intézmények és iskolák képviselői. Az MTS koszorúját Terényi Imre az MTS elnökhelyettese és Székely Miklós, az MTSZ főttkára helyezték el.

Az ünnepség keretében annak a 62 természetbarátnak adták át a „kék-túra” jelvényt, akik a sümegi vártól a Zempléni-hegységben levő Nagymilicig teljesítették a 400 kilométeres túrát.

Az MTS koszorúját Terényi Imre, az MTS elnökhelyettese (balról) és Székely Miklós, az MTSZ főttkára helyezték el

Az ötezerből

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSA

FORGÁCS GÉZÁT,

a Magyar Természetbarát Szövetség elnökhelyettesét a természetbarát mozgalomban kifejtett évtizedes munkájának elismeréséül a MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG SPORT ÉRDEMÉREM ezüst fokozatával;

LAJOS FERENCET,

a Budapesti Természetbarát Szövetség munkatársát, a budapesti természetjárás szervezése terén kifejtett munkája elismeréséül a MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG

SPORT ÉRDEMÉREM bronz fokozatával tüntette ki,

A MAGYAR TESTNEVELÉSI ÉS SPORTSZÖVETSÉG ELNÖKSÉGE

DR. POMPÉRI BÉLÁT,

a nemzetközi Duna-túrák szervezése terén kifejtett, nemzetközileg is elismert, eredményes munkájáért;

SÜTŐ-NAGY ATTILÁT,

az „Országos Kék-túra Mozgalom” szervezésében végzett eredményes munkájáért

a „TESTNEVELÉS ÉS SPORT KIVÁLÓ DOLGOZOJA” kitüntető jelvényvel és címmel;

DR. PÁPA MIKLÓST,

a turistakalauz irodalomban végzett eredményes munkájáért a „TESTNEVELÉS ÉS SPORT ÉRDEMÉS DOLGOZOJA” kitüntető jelvényvel és címmel tüntette ki.

VARGA FERENC

és

MOCSÁRI GÁBOR

a Magyar Természetbarát Szövetségben hosszú idők óta végzett odaadó és lelkes társadalmi munkájáért az MTS „Díszoklevelét” kapta.

Mozgalmunk fejlődése érdekében...

SZÖVETSÉGI ELNÖKÖK ÉS FŐTITKÁROK TOVÁBBKÉPZÉSE

Az MTS Tanácsának tömegsportra vonatkozó határozata végrehajtásának keretében, november 2—4. között Dobogókőn továbbképző tanfolyamon és konzultáción vettek részt a megyei, valamint a budapesti természetbarát szakszövetségek elnökei és főtítkárai.

A megnyitáson, az előadásokon és konzultáción részt vett *Terényi Imre*, az MTS elnökhelyettese, *Kozmanovics Endre*, az MTS Tömegsport Osztályának vezetője, *Miklós János*, az MTSZ elnöke, *Forgács Géza*, az MTSZ alelnöke, *Székely Miklós*, az MTSZ főtítkára.

Napirenden szerepelt:

A természetbarát mozgalom szervezeti megerősítése és ennek módszerei
Előadó: Székely Miklós

A természetbarát mozgalom soronkövetkező feladatai

Előadó: Magyarszék Béla

Káderképzés

Előadó: Thuróczy Lajos

Propagandafeladatok

Előadó: Forgács Géza

A konzultációk során részletesen megvitatták a résztvevők az elmúlt idők tapasztalatait, a mozgalom előtt álló jövő évi feladatokat, illetve a tömegesítésre vonatkozó lehetőségeket. Ennek során szó volt a területi szakszövetségek munkamódszereiről, a sportegyesületekkel való kapcsolatáról, az úttörők, közép-, iparitanulós és felsőiskolák természetjáró tevékenységéről, a KISZ-szel, szakszervezetekkel, idegenforgalmi hivatalokkal, IBUSZ-szal, Autóklubbal való kapcsolatáról. Ugyancsak tárgyalásra került az aktívakkal való helyes foglalkozás kérdése, az aktívák továbbképzése, a túrázás területének szélesítése, jelvénytulajdonos mozgalmak kérdése, az ifjúsági munka, a gazdasági feltételek javítása, a társadalmi érdeket szolgáló szélesítése stb. Részletes is-

mertetésre került a káderképzés további bonyolítása és a pénzügyi fedezet biztosítása, valamint a propagandában végzendő széleskörű munka.

A résztvevők az elméleti előadásokon kívül filmbemutatót is vettek részt, ahol többek közt a Kék-túra film-sorozat harmadik folytatását, valamint más természetjáró vonatkozású kisfilmeket láthattak és elemezhettek.

A tanfolyamot közös barlanglátogatással fejezték be: együttesen tekintették meg a Pálvölgyi cseppkőbarlangot, illetve annak új kivilágítási berendezését.

A résztvevő vezetők azzal a tudattal mentek haza, hogy az előttük álló feladatok végrehajtása nem lesz könnyű, azonban az utóbbi idők határozata, valamint az időközökben bekövetkezett szemléletbeli változások a további sikeres munka alapját képezik.

November 7—8-án a megszokottnál több ország küldöttei ülészttek Bratislavában, hogy előkészítsék a jövő év július-augusztusában lebonyolításra kerülő X. Nemzetközi Duna-túrát. Az eddigi szervező osztrák, csehszlovák, magyar és jugoszláv delegációk mellett az új szervező NSZK-beli és bolgár küldöttek is megjelentek. A túra rendszeres vendégei, a lengyel és NDK-beli vízitúrázók is elküldték képviselőiket.

A tanácskozás résztvevői szeretettel köszöntötték körükben Max Schmidet, aki a Nemzetközi Kajak Szövetséget képviselte, valamint a bratislavai Ivan Sutoris-t, aki több mint 10 éve vetette fel a Dunai Barátság-Vízitúra gondolatát.

Jubileumi TID

A csehszlovák delegációban, s a tanácskozás szervezői között sokan voltak, akik az első (1956.) túrán is részt vettek Bratislava—Budapest között. A következő évben már Belgrádig eveztek. 1959-ben, a bécsi VIT alkalmával már Bécs volt az indulás helye. Ezt követően az ausztriai Engelhartszell, majd Linz volt a start és a jugoszláviai Kladovo a cél színhelye. A túra hossza az 1956. évi 221 km-ről 1200 km-re növekedett, a résztvevők száma pedig 195-ről, mintegy 1000-re.

Nagy jelentőségű,

hogy a jubileumi TID résztvevői Regensburgtól — Russeig „szellemben” a forrástól a torkolatig közel 2000 km-t eveznek.

1965-ben a távjában is megnövelt túra résztvevői július 3-án találkoznak Regensburgban. Linzben 9—10-én, Bécsben 15—16-án, Bratislavában 18—19-én, Budapesten 25—26-án, Novi-Sadon aug. 4—5-én, Belgrádban 7—8-án, Kladovoban 12-én, Vidinben 20-án lesznek és 28-án érkeznek Russeiba.

A túrához egyre több csatlakozó rész is meg-

rendezésre kerül. Az osztrákok a Dráván, a csehszlovákok a Garamon, mi a Rábán, a Tiszán és a Balatonon, a jugoszlávok pedig az Unán, a Tarán és Drinán, továbbá a Neretván szerveznek újabb és újabb vízitúrázási lehetőségeket. A program is egyre színesebb, vonzóbb. Egyre több lehetőség nyílik a Duna menti népek barátságának elmélyítésére, egymás megismerésére, arra, hogy a X. TID valóban a béke és barátság túrája legyen.

Székely Miklós

„Bús az őszenek hervadása,
Hulló lombok, néma táj;
De az őszenek van varázsa,
Enyészeten méla báj.”

(Arany János)

Szeptember végén három napot töltöttem a soproni postás turistákkal a Bakonyban. A vinyesándormajori kulcsos menedékházban szálltunk meg. A zörögteői Rómer Flóris kilátóhoz mentünk fel. A kilátóból valóban pompás körkép tárul az ember elé.

Naplemente táján indulunk visszafelé, amikor több irányból is felhangzott a szarvasbögés. Kár, hogy ezek a pompás állatok többnyire vadász golyójától találva fejezik be őszi hangversenyüket.

Másnap hosszú túrát tettünk. A Bakony legmagasabb csúcsára, a 704 méter magas Kőrishegyre mentünk fel. A piros jelzés végig hiánytalan, tájékozási gondjaink nem voltak. Szép időnk volt, sütött a nap, de már egyetlen madár sem dalolt. A sárga avar között lépten-nyomon gombákat találtunk. Az útba eső réteken és tisztásokon még zöld volt minden, de a nyári virágpompa száraz termesei meredeztek csak a fű közül. A kankalin és a tüdőfű tömött levelrózsái is a téli készülődést jelezték.

A kékhegyi menedékház tetőgerendái között ideges nyugtalansággal keresett magának téli pihenőt egy bámulószemű pele. A legtovább alszik a mi állataink között.

Délben érkezünk a Kőrishegy tetejére, s felmennyünk a kilátóra. A Bakony rengetegében Porva, Borzavár, Szépalma és más ki-

Őszi túra a Bakony legmagasabb pontján

sebb települések egész közel látszottak. Távvolabb észak felé Pannónhalmát, délen pedig a kabhegyi televíziós antennát láthatuk.

Túránk harmadik napján a közvetlenül felettünk emelkedő Keselő (korábbi kalauzokban „Keselyű”) hegy megmászására indulunk.

A soproni múzeum régésze, Dr. Nováki Gyula volt

ezen a napon a vezetőnk. A hegy tetején, feltárás alatt álló kora vaskori földvárat mutatta meg. Végigmentünk a még felismerhető egykori földsáncon, egészen a kőből épült kapubejáratig. Vezetőnk elmondta, hogy a fal átvágása fényt derített annak építési módjára. Időszámításunk előtt körülbelül 700 évvel a korai vaskor embere kihegyezett fakarókat vert le a földbe, közel egymáshoz két sorban. Ezek közé vízszintesen faágakat helyezett. A hegy tetejének vonulatát követve, egymással párhuzamosan futó két

ilyen karófal közé aztán földet hordott. Így keletkezett a földvár, ami védte a lakókat, a váratlan támadástól.

Az ásátások megtekintése után a Keselő Cuhavölgy-felöli oldalára vágunk át. A hegy fennsíkszerű tetejét öreg bükkerdő borítja. A bükkerdőből kiérve vad sziklagerincen vezetett tovább az út. Vihartépte öreg tölgyek kapaszkodtak a

meredek hegyoldalba. Vilámsújtotta bükkfa állta el utunkat. Vadul burjánzó növényzet között vezetett a keskeny ösvény.

A Keselő gerincéről helyenként gyönyörű kilátás nyílt a Cuhá völgyébe. A szemben levő hegyoldal fehér mészközsikláki zord fenséggel tártak fel sokmillió éves múltjukat.

A gerincről leérve, a Csörgőpatak sziklaágyához érkezünk. Az egyik törésnél négyszögletesre kivágott sziklamedencét mutat a vezetőnk.

A régi földvártól teljesen függetlenül, az egyik kis sziklás kiugrón középkori eredetű vár romjai találhatóak. Az alapfalak még megvannak. Sőt előkerült a hatalmas méretű, gót stílusú kovácsolt vaskapukulcs is. A felső falakból semmi sem maradt meg.

Lehet, hogy a vár gazdája késztette azt a kis vízmedencét a Csörgőpatak medrében, a vár vízellátásának biztosítására.

Délre járt az idő, indulnunk kellett, bárhogyan sajnáltuk otthagyni a Keselőt.

Ebéd után kitakarítottuk a menedékházat, átadtuk a kulcsot a gondnoknak és nehéz szívvel, de könnyű hátizsákkal mentünk az álmásra.

Zakar János

A Budapesti Természetbarát Klub december havi programja

December 3. csütörtök:

1. A természetbarát mozgalom legrissebb eseményeiről.

Hírek, lapszemle, vetítettképek.

Előadó: Gesztelyi Nagy Zoltán, a BTSZ agitprop. biz. vez.

2. Zene- és táncest.

December 7. hétfő:

Egy érdekes jubileum.

Előadás a Pálvölgyi-barlang felfedezéséről. múltjáról eredeti dokumentumok és diafilmek bemutatásával.

December 10. csütörtök:

Beszélgetés dr. Pápa Miklóssal

készülő új „Budai-hegyek” c. utikalauzáról. Vita-est.

Túravezetők továbbképző előadása keretében.

December 14. hétfő:

1. Nemzetközi Duna-túra II. rész (Budapest—Vaskapu).

Előadó: Bokody József.

2. Vitorlás-klubest.

December 17. csütörtök:

Az 1964. évi Budapest-bajnokságok értékelése.

Előadó: Szónyi László, a BTSZ alelnöke.

December 21. hétfő:

Filmest.

Természettudományi és tájfilmek.

December 28. hétfő:

Szabad klubest.

December 31. csütörtök:

Szilveszter-est.

Vidám, zenés, műsoros est, tánc reggelig.

Belépés csak külön meghívóval. Meghívó ára: 12.— Ft.

Meghívó igényelhető november 30-ig a klubnapokon.

Az estet csak elegendő számú jelentkező esetén tartjuk meg!

Az előadások és élménybeszámolók minden alkalommal 1/6-kor kezdődnek és 1—1/2 órt tartanak. Előadások után gépzene.

KÖNYVÉSPOLC

Csapó György:

Európai pillanatok

A kötet írásai Európáról szólnak. A tényszerű leírások személyes élményekkel gyúgnak, amelyek erőteljesen valának az útirajzok egyéni látásmódjáról.

Erich Wuspmann:

„Zöld Pokol”

Wuspmann, mint filmoperatőr repülőgépen, vonaton, öszvérháton, tutajon 36 000 kilométert utazott Brazíliában. Pompás felvételeket készített a látottakról, képein gazdag színekkel elevenednek meg a nagy városok fényei, az őserdők veszedelmei, az egész távoli félelmetességgel készített „Zöld Pokol” izgalmai.

Egy mosolygó utitárs

Nemrég jelent meg „ZÜR” címen, Szűr Szabó József kedves karikatúra gyűjteménye. A magyar karikatúrának ez a kiváló mestere, témakörében gyakran szerepelteti a turisztika és az idegenforgalom furcsaságait, elgondolkodtató és kedvesen szellemes megfogalmazásában.

A borzas kis fekete kutya a szigligeti Öreghegy nyergében megismert. Örömeben úgy verdesi magát a földhöz, hogy az időtlen vén néni, akinek kunyhóját harmadik éve silbakolja, ámulva búvik elő se lakás, se présház házából. A csont, amit Buksi elé szórok, újabb három évre szilárdítja meg a barátságot. Eloldozom a madzagot, oldalam mellé simogatom a kutyát, Buksi a túratársam ma délutánra az öböl Aranykagylójában. Illik, hogy először a Rókarántó-domb felé ballagjunk vele, hátha összetalálkozhat valami ravasz Cselefedivel a kápolna alatt.

Nagyokat szimmantva rohan előre, s nyilván nem érti, új gazdája miért álldogál meg oly sűrűn nézelődni, beszélgetni, szőlőt kóstolgatni, diót feltörni, miért nem kerget inkább borzot, vagy seregélyt? Kutya sem érti az ilyen embert!

Megveregetem a hátát, s mivel igen eszes jószág, így beszéljek hozzá:

Nem lehet betelni e tájjal, a szigligeti öböllel. Bár már láttam tavasz ébredésén, nyár hevében, s járom most arany-lombhulláskor, szüret idején —, de mindig van varázsa. Rotyognak már a szilvafűző üstök a nádtetős ereszek alatt, döngenek a dongák a pincék mélyén, s a csész hol az Antalhegy oldalában, hol a Királyné Szoknyája fodránál durrant a levegőbe, pákosztos seregélyekre fogva a flintát.

A nap aranytükrökkel, ezüst hálóval takarja be a Balaton vizét; de a fonyódi partok tövében nem lebeg már vitorla, csak egy árva vízbusz úszik nesztelen Badacsony felé, s halászkok kerítik a hálót a boglári sárvulkán alatt.

Szél rohan az Óvár tetejére, lengeti a Királyné Szoknyája sötétzöld csipkeit. Az Óvár kövei elhagyatottan bújnak meg a nadrágtépo giz-gaz között,

SZÜRET a Rókarántóban

arra várva, hogy a BIB jótét lelke megszánja őket, s kilátót emeljen végre belőlük e különlegesen szép pontján a tavi tájnak. Valaha török naszádok közelétek jelezték innen Szigliget és Sümeg irányába, ma csak egy frankfurti filozofia álmodozik a köveken, s azon tűnődik, hány napi szabadságot kérjen még táviratilag, mert nem tud megszabadulni sem a tó ezer szinétől, sem a murci-bor pezsgő varázsaától a Kamonkó alatt.

A nap fénye ráhull a Badacsony csorba fokára, s nyilván azt lesi, mikor szüntetik már be a hegyen a kőfejtő rontást, ha már annyit ígértek. Majd a fény, mint egy óriási színházi fényező, kúszik át a kétormú Szent György-hegy bazalt orgonáira, csap végig Gulácson, Tátikán, Csobáncon, s Tapolca fölött ütözködik neki egy kősa felhőnek.

Halna el, ám újra fellángol, s az Antal-hegy tömött kettős hátát világítja meg. De, hogy ezt lássuk, már az Öregerdő jelzett útján kell felkapaszkodnunk, a Kamonkó fölé, a kilátógúla

tájára. Akác, friss tölgy, gyertyán meg gizgaz közé jutottunk a kínos gonddal ápolat szőlősorok közül. A kutya izgatott: az erdő alján lerágott kukoricacsövek lessel lopakodó borz-

Présház az Aranykagyló öbölben

ról árulkodnak. Buksi tíz percre cserbenhagy, nincs ideje álmódásra, dolga van a borzral.

Csalán, liános bozót tépi a nadrágot, de megéri. Ami az Antal-hegy fa-sűrűjéből nem sikerült, innen, a legtetőről jobban indul: a keszthelyi öböltől a fonyódi kettős sárkúpon keresztül a boglári kupacig, Badacsonytól a vonyarci tetőig: minden! S mily jelesül hatnak innen, magasból a somogyi dombok is: az emelt helyről látni csak, mennyire megtévesztő odalentről az egyszintű-rálátás! A vékonyknak tűnő somogyi part

mögött lám, megemelkedik az egész somogyi hátság, tiszteletet vív ki hullámszó hegyi kékjével, nagy terjedelmével!

Elhagyatott már a szigligeti camping, ám annál vidámabb a szőlőtermő hegyoldal, Antal-hegy alja, Aranykagyló-öböl, Faka-völgy, Rózsadomb: kicsi helyen mennyi szép név, hullámszó hegyoldalokban, gyümölcsösökben, utakban, présházakban, dúsvirágú kertekben mennyi változatoság! A várram aljától a Csonkatoronyig, a lábdí hegytől az edercsi tájig nyüzög, pattog, hordót gurít, énekel, hajlong, szekeket nyög, gyújt tüzet, présel, gyűjt, szorgoskodik a Balaton-táj népe.

Arany és kék, és piros, és sárga és fehér az egész partvonal. A strandon ütemesen csapkod egy nyitva maradt ajtó, valahol diót vernek a fáról, két német, s két lengyel festi békességben a tájat.

A frankfurti bölcsész leballag a szigligeti Alkotóházba: egész hetet kér még táviratilag kiadójától, így döntötte el.

Csak Buksi boldogtalan, elillant a borz! Le is adom a kutyát a vasorrú babának, nyakán már a madzag szegényen. A szigligeti vár megbillent tornya hivatkozóan int. Szállnak már a ludak a Tapolca-rétről, felsusognak a fák, őrzállók a parkban. A vacsora készen. Odalenn Györökön füttyög már a vonat, s a kastély tavában felkuryant a béka, köszönti a Holdat. Berda Jóska, költő, most lép ki a kapun, újbórcselekedésének hangja a fülében.

A Királyné Szoknyája
(Szombathy felv.)

Szombathy Viktor

HERMAN OTTÓ

1835—1914

emberi szellem, a nemzeti művelődés javára biztosítani!"

1873-ban a Természettudományi Társulattól nagyszerű megbízást kap: gyűjtse össze és írja le hazánk pökvilágát. Hosszú kutató- és gyűjtő utakon járja be az egész országot, amelynek eredménye a világviszonylatban is kiemelkedő jelentőségű monográfia: „Magyarország pökfauunája” volt. Még javában írja könyvét, amikor a Nemzeti Múzeum állattárába nevezik ki őrségédként. A természetrajz művelői számára nyilvánosságot kíván biztosítani hazánkban és külföldön egyaránt. Ezért s nyelv-művelő célok érdekében is, 1877-ben megindítja a *Természetrajzi Füzeteket*, a kor egyik legolvasottabb lapját. Ismét bekapcsolódik a politikai életbe. Mindvégig Kossuth politikai nézeteit képviseli, következetesen szemben áll a kormánnyal és a klérussal. Mint országgyűlési képviselő, felszólalásaiban és cikkeiben élesen szembeszáll a politikai élet szinte minden visszasságával, a fegyverkezéssel, a társadalmi és tudományos haladást gátló egyházzal. Csak akkor vonul vissza, amikor a kossuthi eszmék hirdetése végképp anakronizmussá válik. Tudományos munkássága további területeket hódít meg: 1887-ben megjelenik *A magyar halászat könyve*, néprajztudományunk e kiváló alkotása. Ezután figyelme ismét a madártan felé fordul: 1888 nyarán Norvégiában az északi sarkkör madárvilágát tanulmányozza. Útinaplója, *Az északi madárhegyek tájáról* a természetrajzi irodalom gyöngyszeme. A múlt század végén hatalmas fejlődésnek indul a madártan. Kutatják a madárvonulás titkait, a gyomortartalom alapján vizsgálják a madarak hasznosságát, a madárvédelem kérdéseit s kiépülnek az ornithológia szervezetei és intézményei is. 1891-ben megszervezi a budapesti II. Nemzetközi Ornithológiai Kongresszust, két év múlva pedig a mai Madártani Intézet elődjét. Napvilágot lát az *Aquila*, a madártan folyóirata, majd 1901-ben Herman Ottó legkedvesebb és legismertebb könyve: *A madarak hasznáról és káráról*. A századforduló idején és az azt követő években, amidőn egy sor jelentős hazai és külföldi tudományos társaság választja tagjává, ismét a néprajz foglalkoztatja. Megrendezi a milleniumi kiállítás néprajzi részét s írni kezdi hatalmas munkáját a *magyarok ősfoglalkozásáról*, amelynek azonban csak előtanulmánya s a magyar pásztorok nyelvkincsével foglalkozó kötete láthatott napvilágot. Utolsó éveiben még egy diadalt arat: közel két évtizedes vita után bebizonyosodik igazsága: a bükkí ősember létezése. A leletek értelmezése körül támadt vita Herman Ottó nevét a geológia történetében is ki-

törölhetetlenül bevési: a dialektikus gondolkodás győzelme ez a tudományos vaskalaposág felett.

Ötven éve, 1914. dec. 27-én hunyta le szemét, páratlanul gazdag életművet és szellemi örökséget hagyva maga után. Herman Ottóban egyaránt tiszteljük a materialista természettudóst, a kiváló néprajzkutatót, a haladó politikust, a szenvedélyes tudománynépszerűsítőt, a magyar nyelv kulturális felemelkedésé-
sek fáradhatatlan munkását.

Csomor Tibor

Herman Ottó halálának ötvenéves évfordulójára volt lillafüredi otthonát újjáépítették és okt. 25-én ünnepélyes keretek között, mint emlékmúzeumot átadták rendeltetésének. A szép környezetben álló házban a nagy tudós életét bemutató állandó kiállítás mellett, a Bükk élővilágának szép gyűjteménye is látható. Reméljük, hogy a lillafüredi kisvasútállomás közelében (Erzsébet sétány 3.) levő házat mind több túra érinti majd. Kiállításait hétfő kivételével minden nap 10—18. óra között lehet megtekinteni.

Ebben az évben az egész tudományos világ megemlékezik Herman Ottóról. A sokoldalú, kiváló természettudós, néprajzkutató, haladó gondolkodású politikus 1835-ben született Breznóbányán. A Felvidék, majd a Bükk csodálatos erdeiben az édesapjával tett madár-megfigyelő- és gyűjtőutak voltak szenvedélyes természetrajzjogásának forrásai. Még gyermekként önállóan járja a rengeteget; madarakat, tojásokat gyűjt, preparál, rendszerez. „Bemélyedtem a bükkösbe, az egyetlen templomba, amelyben igazán eszem és szívem szerint ájtatos tudok lenni” — így emlékezik gyermekora legszebb emlékeire.

A szabadságharc idején még gyermek. A forradalmi események nagy hatással voltak fogékony lelkére, mindvégig haladó, hazafias magatartására. 18 éves korában Bécsbe utazik, mérnöknek készül. Tanulmányait édesapja halála miatt meg kell szakítania. Géplakatosként dolgozik, s közben minden szabad idejét a bécsi természetrajzi múzeumban tölti. Itt kapja az első ösztönzést a rovarvilág tanulmányozására. Katonai szolgálatát az Adria mellett tölti. A tenger élménye s természeti világa nagy hatással van rá. Leszerel, hazamegy a bükkí Alsóháromra, de rövid idő múlva már Észak-Olaszországban és Lengyelországban harcol a Habsburg- és cári önkény ellen. Hazatérése után Kőszegen telepedik le. Fényképészettel keresi kenyerét — amelynek tudományos létjogosultságát később elvetette — s ritka madarakat gyűjt és konzervál. 1864-ben megpályázza és elnyeri a kolozsvári múzeum konzervátori állását. Nagy erővel szinte újjáteremti a hiányos gyűjteményt s megírja első tudományos közleményeit a madártan köréből. Tevékeny részt vesz kora politikai és tudományos életében, de haladó nézetei miatt 1872-ben el kell hagynia Kolozsvárt. Egy barátja birtokán húzódik meg. Itt izzik fel benne ismét a természetkutató hivatása, amit így jellemezett:

„Oh, az a szép, dicső hivatás: az anyatermeszt keblére borulni, lehetét magunkba szívni, fölséges háztartásában az életet, annak igazi törvényeit fűrkészni és felismerni, mindezt az élő és írott szóval... az

SPORTOLÓK

és

SPORTBARÁTOK

könyvesboltja

a

Sport- könyvesbolt

VIII., RÁKÓCZI ÚT 64

Tel.: 221-899

Minden sportág

szakirodalmá

nagy választékban!

SÍKALAUZ

Mint hogy ezideig nem rendelkezünk a hazai túralehetőségeket részletesen ismertető síkalauzzal, ami nagyban hozzájárulna a tömegsípport, a sítúrázás fellendítéséhez, a következőkben — nem a teljesség igényével — csupán a legfontosabb tudnivalókat kívánom összefoglalni a sítúrák előkészítéséhez és lebonyolításához.

A sítúra előkészítése

A sítúrázás fontos előfeltétele a megfelelő felszerelés és a résztvevők kielégítő sítudása. Túrára csak az induljon, aki már a síkon és a gyakorlólejtőkön megtanult járni; állóhelyben és járás közben irányváltoztatni; enyhe lejtőn egyenessiklás-sal, meredekbe lejtőn rézsűsiklás-sal lesiklani; tud hókével fékezni és megállni, azonkívül legalább hóékeívvél irányt változtatni és emelkedő terepre a hegymenet egyszerűbb módjaival felmenni.

A sítúra útvonalának — terepének és távolságának — megválasztásánál figyelembe kell venni a következő szempontokat.

- a résztvevők sítudását
- a résztvevők összetételét teljesítő képesség szempontjából, (kor, nem, edzettség)
- a felszerelés minőségét és állapotát,
- az időjárási- és hóviszonyokat.

Kezdő túrázók természetesen könnyebb terepen, rövidebb túrára vállalkozzanak, mint a haladók. Körülbelül 10 év az alsó korhatár, fiatalabb gyereket nem tanácsos túrára vinni. A túra hosszát és nehézségét a résztvevők felkészültségének növekedése arányában fokozatosan emeljük. Így juthatunk el a fiatalok és kezdő túrázók napi 3—4 órás, 5—8 km-es teljesítményétől a jól felkészült, felnőtt túrázók akár napi 7—8 órás, 30—40 km-es teljesítményéig.

Túra előtt nagy gondot kell fordítani a felszerelés alapos ellenőrzésére. A gondatlanságból eredő felszerelési hibák túra közben sok bosszúságot okozhatnak, megnehezítik, sőt lehetetlenné tehetik a túra végrehajtását.

A ruházat megválasztásával kapcsolatban különösen ügyelni kell a réteges öltözködésre, hogy az időjáráshoz túra közben alkalmazkodni tudjunk. A túra időtartama szerint szükséges mennyiségű tartálék ruhaneműt (különösen tartalék zoknit és kesztyűt) feltétlenül hátizsákban vigyünk magunkkal, mert az a mozgásban nem akadályoz. Egy napos túrán megoldható, hogy 4—5 túrázó egy hátizsákba csomagol, s

azt felváltva viszik, több napos útra ki-ki külön hátizsákról gondoskodják.

Nem szabad elfeledkezni arról, hogy túra közben mindig szükség lehet a felszerelés javítására, ehhez *szerszámot*, (csavarhúzó, fogó) apró és nagyobb csavart, zsineget, tartalék hótányért vigyünk magunkkal.

Ne hiányozzon a felszerelésből a *síviassz* sem, utánviaszoláshoz, vagy a hóviszonyoknak megfelelő átviaszoláshoz szükség van rá. Kis *elsősegélycsomagot*, minimális gyógyszer is vigyünk magunkkal.

Mindamélt, hogy a szükséges felszerelést feltétlenül el kell vinni, igyekezzünk azt úgy összeállítani, hogy ne jelentsen nagy terhet.

Sítúrára olyan *élelmet* vigyünk magunkkal, ami tápláló, de könnyen emészthető. Egy csekély mennyiségű cukor, keksz, csokoládéfélét még abban az esetben is csomagoljunk be, ha az étkezést útközben érintendő menedékháznál vagy étteremben akarjuk megoldani.

Végül a túrázáshoz nélkülözhetetlen a *turistatérkép*, *tájéoló* vagy iránytű.

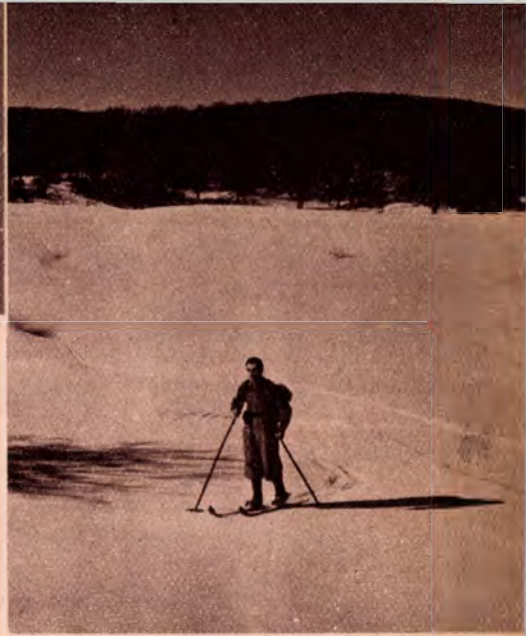
A túra végrehajtása

Sítúrára soha ne induljon a leggyakorlottabb sízó sem egyedül, legalább 2—3 ember alkosson egy túrázó csoportot. Nagyobb létszám esetén célszerű több — legfeljebb 15 főből álló — lehetőleg hasonló sítudású csoportot alakítani.

A csoporton belül a túra kezdetén ki kell alakítani a haladási sorrendet. Elöl menjen a túra vezetője. Utána egy-két jobb sízó, akik a nyomtaposásban felváltva segítenek, majd a csoport közepére osszuk be a gyengébben felkészült résztvevőket. A csoport végén haladjon a csoport együttmaradásáért felelős „sereg-hajtó”. Térkép-iránytű természetesen a túra vezetőnek, de a sereghajtónak is szükséges, hogy a csoport esetleg elmaradt részét a célhoz vezesse.

A túrát lassan kell kezdeni, ezzel a szervezetet a fokozott igénybevételre elő kell készíteni. Az első 10—15 perc után tartunk rövid pihenőt, amikor — szükség esetén — alkalom van a felszerelés vagy ruházat megigazítására.

Túra közben síkon és felfelé a csoport tagjai egymást 2—3 m távolságban követve egy nyomban haladjanak. A csoport tagjai egymást soha ne hagyják el. A haladás ütemét a csoport leggyengébb tagjához kell mérni. Amennyiben a csoport tagjai mégis kissé leszakadtak, a túra vezetője időnként — főleg le-

siklások és útelágazás előtt — várja be az egész csoportot. Lesiklásnál a túra vezetőt és vele elől haladó jobb sízókat a többiek csak akkor kövessék, ha arra a vezető jelt adott, s a számukra kedvező utat megjelölte. Lesiklásnál mindig olyan távolságban kövessék egymást a sízők, hogy ha valaki bukik, legyen ideje a nyomból gyorsan félrehúzódni, mielőtt a következő társa odaér. Lesiklás után a vezető ismét csak akkor folytassa az utat, ha a csoport valamennyi tagja leért és indulásra kész.

A túra közben minden egy-másfél óra után 10—15 perc pihenő szükséges, a túra kétharmadának megtétele utánra ütemezzük be a legalább 1—2 órás ebédpihenőt. Az ebédpihenőt — különösen ha gyerekekkel túrázunk — feltétlenül fűtött helyiségben kell eltölteni. Az étkezéshez hideg ebéd esetén legalább egy forró teát biztosítsunk. Ügyeljünk arra, hogy meleg helyiségben ruházaton könnyítsenek, mert különben a túra folytatása alkalmával megfáznak. Nedves kesztyűt, zoknit a kályha közelében meg kell szárítani.

Amennyiben pihenőhelyünk közelében van jó gyakorlólejtő és a napi túrából már nincs nagy távolság előttünk, úgy ebéd és pihenő után megragadhatjuk az alkalmat egy kis lejtőn való sízésre, gyakorlásra. Különösen jó időben és jó hóviszonyok mellett ki ne élvezné a rövidebb-hosszabb lesiklásokat?

Erőnket és időnket úgy kell beosztani, hogy a túra célpontját minden körülmények között az esti sötétedés beállta előtt jó időben elérjük. A hazai terepviszonyok távolról sem rejtenek magukban annyi bal- esetveszélyt, mint a magashegyi túrázás. A fő veszélyt nálunk az eltévedés jelenti, ami ködben, de különösen a sötétedés beállta után áll fenn és végzetes lehet a hideg télen, éjszakázásra fel nem készült túrázóknak számára.

Következő számunkban a sítérekhez adunk kalauzt.

Kovári Károlyné

Tizenkét ország - tizenkét kikötő

A baalbeki szentély romjai. Háttérben a Jupiter templom épségben maradt oszlopai

LIBANON

X.

A hangulat a libanoni sajtóház földszintjén magasra hágott. Éjjel felé a mellettünk lévő pince tántorgó mélysége már nem volt oly riasztó. A kellemes aromájú borok megtették hatásukat. A soknyelvű társaság csoportokba verődve énekelt. A libanoni újságírók népi táncbemutatót rendeztek. Valóságos nemzetközi koncertnek voltunk részesei. A Litva hajó utasai, a több, mint ötven ország újságírói és a vendéglátó libanoni kollégák ezen az estén egy nagy családdá forrtak össze.

Éjjel felé bőven akadt ínycsiklandozó falat a hatalmas asztalon. Nagy volt az érdeklődés a nyárson sült, illatos birkahús iránt, no meg a csodálatos gyümölcsök: a szőlő, alma, szilva, füge, a datolya és más déligyümölcs iránt.

A magyarokat „nemzeti”

szokás szerint elsősorban a kávé vonzotta. Az igazat megvallva, az arab kávéban csalódtunk. (Utazásunk során a legjobb feketét Nápolyban ittuk.) A bankett befejezése után, az épülő sajtóház kapujában élelmes kereskedők vártak bennünket: mintha csak megéreztek volna a jó fekete iránti nosztalgiánkat. Mindegyikünknek brazil kávécsomagokat adtak. Zsebeink csak úgy dagadtak a sok mintacsomagtól. Autóbuzunkat elárasztotta a frissen pörkölt kávé illata.

Tessék választani:
libanoni termés

Lefeküdni senkinek sem volt kedve. Csalogattak a szépen kivilágított éttermek, mulatók, szórakozóhelyek. Ezekből bőven van Beirutban. Az utóbbi években fellendült az idegenforgalom, a sok külföldi igényét ki kell elégíteni. Sok szórakozóhelyre, bárna, mulatóra van szükség. Mióta modern repülőteret építettek a város mellé, a külföldi turisták száma ugrásszerűen megnövekedett. A statisztika szerint évente 150 ország másfél millió turistája látogat el Libanonba. Közép-Kelet természeti szépségeiben leggazdagabb országába.

Az idegenforgalom jó bevételi forrást, jövedelmet jelent az országnak, és jó érzékkel sokat áldoznak az idegenforgalom fejlesztésére. Egymás mellett állnak a szebbnél-szebb, modern, új szállodák és a külföldiek pihenését, szórakozását szolgáló egyéb létesítmények. Gyönyörű strandokat, uszodákat építettek és ezeket tökéletesen felszerelték bungalovokkal, kabinokkal, nyugágyakkal, napernyőkkel, büfékkel, éttermekkel. A Phoenicia szállodának is, ahol a harmadik újságíró világtalálkozó zárulását rendezték, csodálatosan szép, nagy uszodája van. Amikor mi ott tartózkodtunk, az uszoda közönsége nagyon sokszínű volt. Külföldi turisták, beiruti polgárok és az amerikai flotta katonái élvezték hús vizét. Sportpályák is nagy számban állnak a turisták rendelkezésére. Tenisz, labdarúgó,

kosárlabda pályák egymás mellett sorakoznak. A lóspartot, a lovasklubokat is az idegenforgalom érdekében fejlesztik.

A csodálatos tengerparton számtalan modern csónakház, csónakklub léte-sült. Mindenfajta vízisportot űznek itt, a vitorlázást és a horgászat is beleértve. Az utóbbi a legnépszerűbb, mert a Földközi tenger itt halban nagyon gazdag és a tenger vize olyan, mint a kristály.

Nagy a klubkultusz Libanonban. Természetesen a játéklubbokból van a legtöbb. Ezekben rendszeresen rendeznek brids-versenyeket, de a rulett is nagyon elterjedt játék. Igen népszerű a külföldi turisták körében a Maalteinben lévő libanoni kaszinó, amely egyike a világ legnagyobb ilyen jellegű intézményének. A kaszinó modern színházában ismert külföldi művészek, sztárok lépnek fel. Hagyományosan itt rendezik a szépségversenyeket.

A Libanont meglátogató külföldiek, turisták tehát nem unatkoznak. Nemcsak azért, mert szórakoztatásukra sok intézményt hoztak létre; az ország — történelmi múltja következtében — valósággal természetes múzeumnak tekinthető. A libanoni utazási irodák szívesen állnak a külföldiek rendelkezésére. Változatos utazási programjaik, amelyek során az ország nevezetességeit tekinthetik meg az idevetődő idegenek, nagy vonzó erővel bírnak. Nem sok kül-

földi mulasztja el például Jeitában a földalatti tó megtekintését. Ez az egyik legvonzóbb látványosság a világon. A tripoli vár iránt is nagy az érdeklődés. Ezt a várat a keresztetek építették, s közel 180 évig volt birtokukban. Kevés ilyen ép várat találni a világon. A vár éhségbörtöneit, kínzókamráit és cédrusfából készült bevehetetlen kapuját a külföldiek százezrei tekintik meg.

Libanon egyik legnagyobb turisztikai attrakcióját, Baalbeket, mi is megtekintettük. A 7000 lakosú helység Beiruttól 85 kilométerre, a tengerszint felett 1150 méterre fekszik, a Libanon és az Anti-Libanon hegység közötti csodálatos völgyben. Elindulásunk előtt vendéglátóink figyelmeztettek, hogy kabátot, vagy pulóvert mindenki vigyen magával, mert a Bekaa völgy éghajlata nagyon hűvös. Az autót elég nehéz volt számomra, mivel a sok hajtókanyart, szerpentint nehezen viselem el. Itt pedig bőségesen akad belőle.

Baalbeket a föníciaiak alapították, az időszámításunk előtti II. évszázadban. A görög korszakban a várost Heliopolisznak — a nap városának hívták. A történészek, az archeológusok szerint az első templomot az asszír-föníciai ists-

nek tiszteletére építették. Ha a baalbeki templomok romjait vizsgálja az ember, felismerheti bennük a föníciai, az asszír és a palesztinai kultusz jellegzetességeit. A rómaiak is hatalmas templomokat építettek itt.

Baalbek csodálatos élményt nyújt látogatóinak. Az első, ami a szentélyekben lévő nézőt megragadja, a templomok óriási mérete, amely arányosságuk szépségével párosul. Megkapja a látogatót az is, hogy ezek a templomok a természettel szinte teljes egységet alkotnak. Az oszlopokra, a hatalmas kövekre az évszázadok folyamán ráakódott patina, — az elpusztíthatatlanságot idézi.

A szentély bejáratánál van a mintegy 50 méter széles oszlopos előcsarnok, s ezután következik az úgynevezett hatszögletű udvar. Az udvar északi részén lépcső vezet a fal tetejére. Itt látható a heilopoliszi Jupiter domborműve. A falról nézve szép látványt nyújt az óriási szentély 114 méter hosszú, 102 méter széles rózsaszín asszuáni gránitból készült, oszlopok által határolt nagy udvara. E mennyezetes oszlopsor helyén állították fel egykor a rómaiak a 240 római isten és istennő szobrát. Az udvar közepén áldozati oltár lát-

ható, ismeretlen rendeltetésű építményekkel. Az oltárt két nagy medence veszi körül. A medencék oldalait egykor szép faragványok díszítették.

A csodálatos, szép udvar végén áll a Jupiter templom, amely 20 méter magas mesterségesen emelt dombra épült. Eredetileg a homlokzati részen tíz, oldalain tizenkilenc-tizenkilenc, egyenként húsz méter magas oszlop díszítette. A templom déli részén évszázadok viharait leküzdve, hat oszlop még ma is áll. Hosszú percekig néztük ezeket a hatalmas oszlopokat, amelyek büszkén hirdetik a római építészet nagyszerűségét. A dombot, amelyre a templom épült, három óriás kötömb borítja. A kövek hossza 19 méter, magassága 4,5 méter, vastagsága 3,75 méter. E méretek képet adnak arról, hogy a hatalmas

A Jeita-i föld alatti tó

szentély felépítéséhez mekkora köveket használtak.

Megtekintettük Bacchus templomát is, amely a legjobban dacolt az évszázadokkal. A templomhoz hatalmas lépcsők vezetnek. A monumentális bejáratot Bacchus motívum díszíti. Megnéztük még a fellegvár kijáratánál lévő koralakú Vénusz-templomot is, 8 méter magas oszlopaival. A templomnak van egy érdekessége: 1159-ben erős földrengés rázta meg Baalbeket. A Vénusz-templom egyik oszlopa akkor nekidőlt a templom falának, s nyolc évszázad után még ma is így áll.

E csodálatos környezetben, az egykori Bacchus-templomban, a Jupiter-templom gigászi lépcsőjén rendezik meg minden évben a híres baalbeki nemzetközi fesztivált. A világ minden tájáról hívnak meg

A beiruti György szálló

(Folytatása a 10. oldalon)

erre zenekarokat, színházi, opera- és balettegyütteseket. Nagyon sajnáltuk, hogy ennek a fesztiválnak már nem lehettünk szemtanúi.

Visszafelé még megálltunk Beirutban annál a kőfejtőnél, ahol a világ legnagyobb, ember által kifaragott épületköve látható. A kő méretei mindennél többet mondanak: magassága 4,2, szélessége 4,8, a hosszúsága pedig 21,5 méter. A kő súlyát 1084 tonnára becsülik. A nép a termékenység kővének nevezi. E kőkolosszus láttán azokra az emberekre gondoltam, akik e köveket a heliopoliszi szentélybe szállították. Egy ilyen kő elszállításához abban az időben állítólag több mint 40 000 emberre volt szükség.

A baalbeki kirándulás után bizony jól esett a Litva hajó szakácsainak főzte, — meg az éjszakai pihenés is.

Vendéglátóink másnap reggel közölték, hogy Rasid Karame, libanoni miniszterelnök fogadja a világtá-

lálkozó résztvevőit. A miniszterelnöki palotához jó félórát tartott az út. A miniszterelnökségen úgy látszik nem volt megfelelő méretű helyiség, ezért a sajtóértekezletet a lépcsőházban tartották meg. A környezet miatt a hangulat nem volt a legjobb. Sokan megsértődtek, amikor meglátták, hogy a miniszterelnök a lépcsőházban a harmadik lépcsőfokon állva tart számunkra sajtótájékoztatót. Az újságírók többsége kitódult az épületből, és gyönyörködött az épületet körülvevő pompás park fáiban, tarka virágiban. Akik nem adtak a formáságokra, azok jó néhány kérdést tettek fel a miniszterelnöknek. Az egyik uruguay-i újságíró megkérdezte a miniszterelnököt: hogyan egyeztethető össze Libanon semlegességi politikájával az a tény, hogy vizein például a Litvával egyidejűleg a kikötőben az amerikai flotta hadihajói tartózkodnak. Karame azt válaszolta, hogy ez szokásos látogatás, amelyet a libanoni hatóságok engedélyeztek, s — úgy mond — az a tény, hogy

amerikai hadihajó és a Litva egyidejűleg horgonyoz a beiruti kikötőben, a semlegesség legjobb bizonyítéka. „Egyébként — mondotta Karame — úgy gondolom, hogy a sajtóban kinyomtatott szó sokkal hatásosabb a katonai fegyvernél.”

Arra a kérdésre válaszolva: hogyan viszonyul Libanon a Földközi-tenger atommentes övezetté nyilvánításának kérdéséhez, a miniszterelnök kijelentette: a libanoni kormány ragaszkodik ahhoz a politikához, hogy nem vesz részt a hidegháborúban. Ebből kiindulva, arra törekszik, hogy elkerülje mind a hideg, mind a melegháború következményeit. Az orosz-ukrai részleges atomcsendegyezmény aláírásának jelentőségéről szólva hangsúlyozta, hogy „a moszkvai egyezmény, amely bár kezdeti, korlátozott intézkedés, minden ország számára megnyitotta a reménység útját ahhoz, hogy eljén az idő, amikor azt az energiát, amelyet most katonai célokra fordítanak, csak az emberiség boldogulására fogják hasznosítani.”

A sajtótájékoztató után a Litva hajó utasai szétszéledtek. Ajándékokat, emléktárgyakat siettek vásárolni. Közeledett a búcsú órája. Libanoni barátaink tiszteletére a III. Újságíró Világtalálkozó rendezősege fogadást adott a hajón. Éjfélig, a hajó indulásáig, meleg baráti légkörben együtt táncoltak, énekeltek a hajó utasai a kedves libanoni vendégekkel. Az új barátok és ismerősök — régi barátként, régi ismerősként búcsúztak egymástól. A parton integető libanoni barátaink között ott volt Georges Bitar, a Libanoni Külföldi Sajtószervezet elnöke is. Az ő szavai jutottak eszembe, miközben a hajónk orra lassan a nyílt tenger felé fordult: „Így kell helyesen megközelítenünk az élet kérdéseit a jóindulatú embereknek, így kell megtárgyalniuk a vitás kérdéseket... A béke ügye azt követeli — hogy modus vivendit találjunk és megegyezésre jussunk. Ellentétes vélemények megvitatása akkor előnyös, ha világít, de nem csinál tüzet.”

M. G.

HELYREÁLLÍTOTT MŰEMLEKKEL GAZDAGODTUNK

Balatonfüzfő község közepén, a katolikus templom háta mögött, fenyőfákkal körülvett kis templomrom omladozott. Évszázadokon keresztül pusztult a most műemléknek nyilvánított építmény, amíg megvédésére sor nem került.

A Balaton keleti partvidékén, a középkorban négy község sorakozott egymás mellett: Mára, Szandró, Csittény és Kensa. Ezeket a községeket még I. István adta a veszprémi apácáknak. Közülük Mára, Szandró (Sándor) és Csittény elpusztult a török s a kuruc idők alatt, csak a nevük maradt fenn, dülönevek alakjában, Kensa község helyén a

mai Balatonkenese áll. A Balatonfüzfő helyén állott Mára községet 1109-ben már villa Mára néven emlegetik. Elpusztulásának pontos ideje ismeretlen, de valószínű — a feltáró régész véleménye szerint, — hogy a XVIII. század elején, a Balaton környéki kuruc-labanc harcok idején pusztult el. A vályogból készült jobbagyházaknak ma már nyoma sincs, a kis kőből épített templom dűledező romjai azonban évszázadokon keresztül dacoltak az idővel. A hajója hosszúkás négyszög, a déli oldalon van a bejárat és két keskeny tölcserébelleletű ablaka van. Dr. Darnay Béla 1934-ben kiadott balatoni útika-

lauzában még azt írta: „Mind a hajó, mind a szentély falai még épék, ezért könnyen restaurálható volna.” Éppen 30 évig kellett várni, amíg ez a terv megvalósult, de a Balaton környéki műemlékek helyreállítása során ez is megtörtént. Falait lecementezték, a szentély tetőt kapott, ablakait kiegészítették. A sekrestye padlója részben előkerült a feltárásnál, védelmére a sekrestye is féltetőt kapott.

A napokban az Országos Műemléki Felügyelőség vezetőjének jelenlétében vette át a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal további megőrzésre a szépen megvédett romcsokkát. Koppány Tibor építészmérnök tervei szerint történt a helyreállítás, a régészeti feltárást S. Ceglédi Ilona végezte, az építési munkákat pedig az Országos Műemléki Felügyelőség sümegi építésvezetőségének dolgozói. Ezzel a Balaton keleti részén felkúvó műemlékek legszélső épülete is most már megvédve néz szembe az újabb évszázadokkal. Kedves színfoltja lesz majd a Balaton környéki üdüllők kirándulásainak.

Falára rövidesen felkerül a mutató tábla, rajta a következő szöveggel: „Műemlék. Mára falu temploma, a XIII. sz.-ban épült, elpusztult a XVIII. sz.-ban.”

Zákonyi Ferenc

A helyreállított templomrom

AZ ÉRŐSŐ HÓ

Egész éjjel ömlött az eső. Úgy verte az ablakot, hogy álmomból többször is felébredtettem. Csikorogtak a szélben az utcai lámpák és fülseretőn fékeztek a sarat fröcskölő autók.

Dél előtt borús volt az ég, a felhők a háztetőig lógtak, amikor kora délután elindult az autóbusz. Tatabánya után, Környénél, az árok szélén, a felszántott földeken fehér, gyanús foltok — és amikor *Várgesztesen* megálltunk, lucskos, puha hó borított mindent.

Éjjel hatalmas szélvihar vonult végig a tájon, hirtelen lehűlt az idő és ami Budapesten eső volt, itt hó alakjában mutatkozott be.

Még az este nekivágtunk a hegynek, s az élmény megérte a fáradságot. A hóborított utak fölött lugasként borultak össze a fák. A hirtelen hidegben az átázott ágak, levelek, a színes bogyók megfagytak és a finom jég, a legművészebb faragónál szebben vonta be üvegburkolattal az erdőt. A rendkívüli súlytól az ágak meghajoltak, a kisebbek géppuskaszerű, a vastagabbak ágyulövésre emlékeztető dörrenéssel, recsegve, ropogva hasadtak szét. A törött ágak halmaza úgy nézett ki, mintha nagy vihar pusztított volna.

Mint a legszebb borostyánba foglalt ékszer borította a csillogó jég, a zöld levelekre fagyott csipkebogyót, a bagyadtpiros galagonyát. A zseblámpák fényében a fákon csillogtak a jégcsapok, háttérben komor felhők és fehér szőnyeg adták a díszletet.

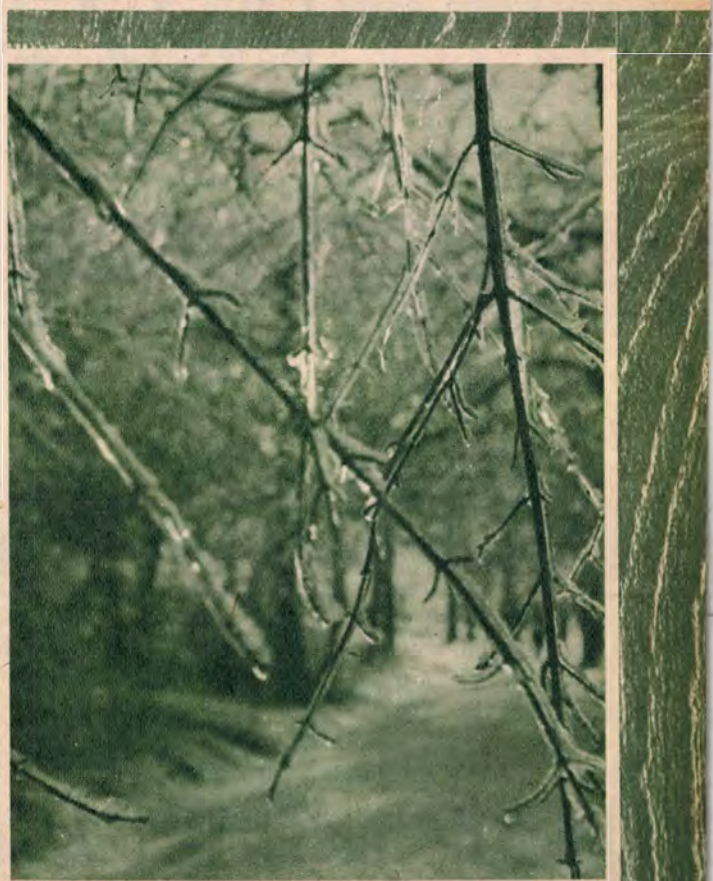
Süppedtünk a friss, puha hóban, miközben a felhőből hulló „dara” megolvadva folyt az arcunkon, és újabb zománccal vonta be a recsegve, ropogva tiltakozó erdőt.

Másnap lassú esőben, más oldalról másztuk meg a hegyet. A bokáig érő sárban kedvetlenül indultunk el, de lassan fehérre vált a környék. A gerincre vezető völgyből kiérve, szomorúan szemléltük az erdőt, a kettéhasadt fákat, a szilánkká törött ágakat és — hiába, ilyen az ember — gyönyörködtünk a most már nappali fényben ragyogó, jégkristállyal borított bokrok és a földig hajló üvegfák mesekönyvbe kívánckozó csodája előtt.

Felébredt a szél, és bizony el-el kellett ugranunk a recsegve leomló faágak előtt.

Lefelé az erdőszel találkozottunk, a kárt jött felbecsülni és csodálkozott, hogy ilyen ítéletidőben a hegyen járunk.

Erős József

Gyalog a Dunától a Tiszáig

Írta: dr. Pápa Miklós

Mire elértük a Dunát, már nagy út állt mögöttünk...

Akkor már bejártuk a Zselic erdős dombjait, s átkeltünk a *Hegyháton* Somogyból Baranyába; a Kis Kán község fölött kitérült előttünk a *Mecsek* hosszú vonulata, s azt végigyalogoltuk nyugattól keletig, teljes hosszában; Mecsek-nádasnál a *Geresdi-hátság* mély völgyektől szabdalta erdősége fogadott magába, hogy utána a felejthetetlen bájú *Tolnai dombvidéken* folytassuk utunkat; a szekszárdi szőlőhegyekről már jól láttuk a Dunát kísérő széles ártéri erdőt, mely elfedte a folyót, kutató tekintetünk elől; leereszkedtünk a dombokról és bebarangoltuk a *Sárköz* ligetes — vizenyős tájait és gazdag népművészetű falvait; megnéztük a *Gemenci erdőt* és végigkísértük a *Siót* vadregényes alsó szakaszán, a torkolatáig...

Igy értük el hosszú vándorlás, többszáz kilométeres gyalogút után a *Duna partját*...

Amit Somogy — Baranya — Tolna dombvidékein találtunk, az a táji szépség nem volt újszerű részünkre. A nagy erdőségek, a völgyek mélyén szaladó patakok és bővíző forrásaik, a szép kilátópontok: a hegyvidékre emlékeztettek. Ezért egy-kettőre otthonosan éreztük magunkat.

De az előttünk álló út, a Duna—Tisza köze az más! Itt már egészen más jellegű a vidék. A szélén: a Duna mindkét partját kísérő ártéri erdők. Beljebb: szikes tavak és füves puszták, turjánok és homokbuckák... *Be tudja-e majd fogadni hegyekben formáló-*

dott természetszemléletünk az új tájak új és szokatlan szépségeit?

Bátaszék magasságában keltünk át a Dunán. A Gemenci erdő déli folytatását képező ártéri erdőség itt mintegy 8 km szélesen kíséri a folyót. Ezen húzódik keresztül az a hatalmas töltés, amelyen a műút és a vasút halad a bajai híd felé. A gyalogosnak is ezt

és víz. Milyen egyszerű elemekből alkotta a természet ezt a festői tájat! De festői az is, amit az ember alkotott a tájban... A városka főtere közvetlen a vízparton van; a Kamarás-Duna mellett, mely a főágból mélyen bekanyarodik és nagy szigetet ölel körül. Szép délután töltöttünk itt, a *folyóparton*, a *Petőfi szigeten*, a *Déry kertben* sétálgatva, s a szép műemlékek-

keresztelte utunkat. Ligetes fasor szegélyezte töltések közé szorított partjait. Északi partját kiterjedt nádas kísérte. Ezen kellett keresztülgázolnunk, hogy elérjük az „átkelőhelyet”, melyet egy fenékén vízzel telt, rozoga ladik képviselt; a ladikot láncsal, drótkötéllel lehetett áthúzni az egyik partról a másikra; ha ugyan a drótkötél össze nem gabalyodott, amint velünk történt a víz kelles közepén; keservesen vergődöttünk vissza kiindulópontunkra, s a kötelet kiegyengetve végre a túldalolon partra szállhattunk. Így mentünk *Sükösdre*, a szállásunkra.

Egy másik nagy vízfolyás *Fajsz* alatt torkollik a Dunába, a *Vajas toroknál*. Az erdő itt átsap a töltés túlsó oldalára is. A folyás inenső partján keskeny erdei ösvény visz a torkolat felé. S a kis tisztást, melyen a szivattyútelep lakóinak a kertje van; szép szál lucfenyők díszítik.

Szép ez a magas töltésen vezető út. A táj magányát csak helyenként szakítják meg a facsoportok közé bújó *gátórházak*. S ha leterünk a töltésről, a Duna parton kedves *halásztanyákat* találunk. Ilyen kitérőkkel bukkanunk az érseki erdőben a *vadászházra*, s a Fajsz erdőben az *erdészházra* is.

Azután félrehúzódik az erdő, kitérül a táj, s a két-százéves fajsz templom mesziről látható magas tornya jelzi mai szállásunkat.

Harmadik nap értünk *Kalocsára*. A három nap alatt a Duna főágát háromszor, ha láttuk. *Eltakarta az ártéri erdő.*

Kalocsa hajóikötőjénél búcsúztunk el a Dunától és Szeged felé vettük utunkat, hogy találkozzunk a Tiszával...

Kalocsától sem könnyű megválni. Műemlékei lenyűgözőek. *Székesegyházát* még I. István alapította; több ízben elpusztult és mindig újjáépült. Egyes ősi köveit befalazták a környező műemléképületekbe (Kanonoki házak). *Kétemeletes érseki palotája* barokk műremek. A város és környéke gazdag

Halásztanya a fajszai Duna-parton

keli követnie. Hasztalan kísérjük meg másút áthatolni az erdőn: csakhamar visszatérésre kényszerít egy-egy elöntött rész, vagy vízzel telt holtág. Itt léptük át *Bács megye* határát is, mely átnyúl a Dunán. A *negyedik megyében* halad immár a nagy gyalogút.

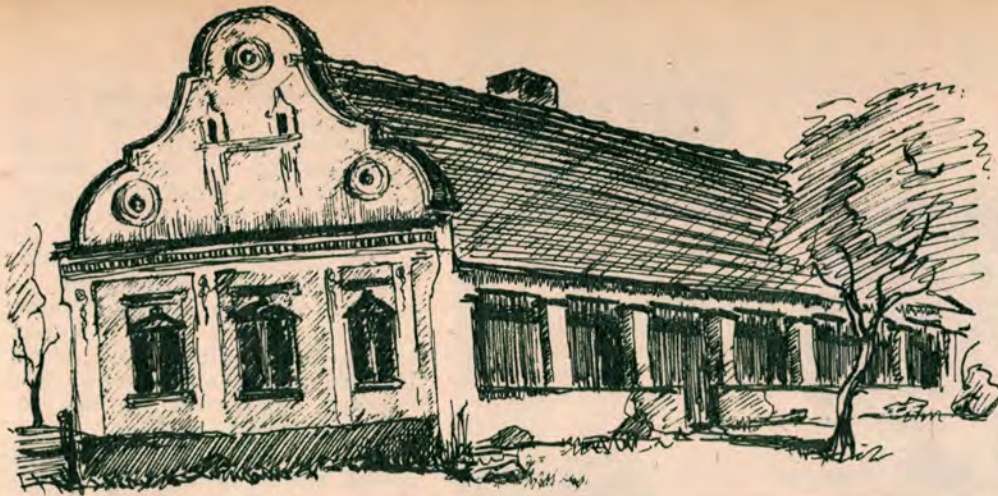
A *bajai hídról* kibontakozik a város szép fekvése; még inkább a *Türr István kilátóról*, mely a túlparton egy félszigetszerű nyúlvány végén áll. Víz és erdő. Erdő

és a múzeum gazdag településtörténeti és néprajzi gyűjteményeivel ismerkedve.

Eredetileg úgy terveztük, hogy Baja és Szeged között szeljük át a két folyam között. A *legrövidebb úton*. De menetközben annyi újat, szepet, érdekeset hallottunk a vidékről, hogy a tervezett útvonalat meghosszabbítottuk. Ezért nem kellett nekünk fordulnunk, hanem észak felé vettük utunkat, a Duna mentén. A falvak itt jóval beljebb fekszenek, s éjszakai szállításért mélyen be kellett kanyarodnunk. A kitérőtől eltekintve, a *gáton vitt az utunk*. A gát magas töltését virágzónyeg borította. Balról az ártéri erdő kísérte. Több helyütt széles belső vízfolyások igyekeztek a folyam felé. Vízüket — ha a Duna megárad — szivattyóművek emelik át a töltésen. Az első nagyobb csatorna *Ersekcsánánál*

Sükösd határában

Óregesertői parasztház

népművészeti hagyományokban is; e hagyományok őrzője és fenntartója a Népművészeti ház. A kalocsai „író”, „pingáló” aszszonyok messze földön híresek. Mintegy kétszáz kun népdalt is összegyűjtötték a város környékén. És nem utolsó látványosság a Viski Károly Múzeum, értékes helytörténeti anyagával. (Viski kiváló néprajzi kutató volt; 1945-ben halt meg.)

Délután lesz, mire a városból továbbindulunk.

A táj, melyen túránk hét napig haladni fog: a Kiskunság déli része. Kalocsától széles sávban mélyfekvésű vizenyős terület övezi. Ezen kell majd átkelnünk, hogy elérjük a homokbuckák hosszú-hosszú vonulatát:

Körülötte a homokbuckáknak

Se hossza se vége

— írja Petőfi a „Kutyakaparó”-ról. A megénekelt öreg csárda itt van Kalocsa határában, a dömötöri iskolánál, a 22-es km kőnél.

Utunk a „szállások” felé vezet. Először Negyvenszállást érjük, egy kis erdőcske és egy artézi kútból táplált tavacska mellett. Innen szántóföldeken át jutunk a nagyon érdekes Halomszállásra. A halom oldalán részben erdő borítja, s félkörben vízfolyás övezi. Keskeny pallón egyszülyözünk át a széles csatorna fölött. A település szétszórtnan fekszik a magaslat körül; néhány ház felkapaszkodik a tetejére is; ahol magas, vasszerkezetű kilátótorony áll.

Innen már látszik mai szállásunk, Óregcsertő, melyet Kiscsertőn keresztül érünk el.

Mielőtt nyugovóra térnénk, társam még megörö-

kít rajzmappáján néhány szép parasztházakat.

Csendes esőben indulunk másnap reggel az Órjeg felé. Az Órjeg egy hatalmas kiterjedésű lecsapolt östurján maradványa. Vízfolyások szelik keresztül; partjukon — és a vízben is — sok virág. A kocsit öreg fahidakon kel át a széles lecsapoló árkokon. Az árkok között dúsfűvű nedves rétek. A réteken ligetek, facsoportok.

Az eső már elállt. Kisütött a nap. A nedves rétek valósággal gőzölögnek. A ködszerű párában sejtlemes árnyakként bolyonganak a legelésző tehének.

Éles fűtyszó váltja fel a kolompok csendes muzsikáját. Keskenyvágyányú iparvasút viszi az Órjeg peremén termelt tőzeget Kecel felé.

Átlépjük a kiskörös-bajai műutat, mely éles földrajzi határvonalon halad: Egyik oldalán még az Órjeg széle húzódik, a másikon már a homokbuckák emelkednek. Oldalát szőlők, gyümölcsösök borítják. Új-Polgárdi néhány szétosztott háza között emelkedünk a vonulatot borító erdő felé.

Az erdő szélén egy kis ház áll. Virágzó akácfa borulnak fölé. Ez a Tóni bácsi tanyája. Tóni bácsi már 70 éves elmúlt. Feleségével él itt az egykori présházból alakított házikóban. Az enyhe lejtőn szőlő díszlik, gyümölcsfákkal. A szőlő közepén hidegvízű kút. A ház előtt öreg diófa, a ház mögött kezdődik az erdő. A szélén van a méhes. Befuttatott nyitott kis veranda van a ház elejéhez ragasztva; benne pad, asztal.

Harangszóra értünk ide: Itt ebédeltünk. Megettük

amit a háuzsákban találtunk. Megittuk rá a Tóni bácsi borát. És hosszasan pihentünk. Élveztük a szép kilátást. Élveztük a vidék szelid hangulatát.

Késő délután indultunk útnak. Néhány lépés csupán és már el is nyelte a két vándort a végeláthatatlan buckaerdő.

Eleinte még meg-megszakadt, nagy tisztásokat ölelve körül. A tisztásokon szőlők, szántók sorakoztak. Itt-ott házak is. De mintegy két órányi gyaloglás után bezárult az erdő, s egyre sűrűbbé, zártabbá, összefüggőbbé vált. Beértünk a Csalai erdőbe.

Sötétedik. Az út nagy kanyarulatokkal jobbra fordul. Kutyaugatás jelzi, hogy közeledünk az erdőszélhez. Magas fenyők között áll az egykori érseki vadász kastély. Most a kerületvezető erdőszel lakja. A fiatal házaspár nagy figyelemmel gondoskodik rólunk. — Itt töltjük az éjszakát.

Kiskunhalastól délnyugatra, jó 10 kilométernyire mintegy 200 hold kiterjedésű nagy tó van; részint nádas, részint nyílt víz borítja. Ez a kunfehértói Fehér tó. Erre felé igyekszünk. A távolság az erdőszélhez kb. 15 km. Ezt a 15 kilométert csaknem teljesen út nélkül kell megtennünk. Az utak mind keszteszik irányunkat. Ha szorgos kereséssel találunk is egy-egy délkeleti utat, néhány perc múlva már elkanyarodik jobbra vagy balra. A fele távolságon a Vastaghegy emelkedik. Ez itt a legmagasabb pont: 151 m. Tetején vesszerkezetű kilátótorony.

Megyünk dombra fel,

dombrol le. A fáradságot feledtetni a vidék változatosága. Hol hatalmas, öreg nyárfacsoportok között haladunk, hol szépen díszlő feketefenyő ültetvényben. Hol illatos, virágos akác-erdő borul fölénk, hol meg elnyel az embermagasságu borókás. Ha megszakad az erdő, a tisztásokon térdig járunk az árvalányhajban.

Ez hát az igazi bucka-erdő! Elhagyatott, vad vidék. Úttalan utakon haladunk. A tájoló nem lehet kiengedni a kézből. Seholy egy ember. Találkozunk egy magányosan kóborló lóval. Kiáltozunk; gazdája nem jelentkezik. Találunk egy erdei cigánytanyát; kiáltozunk, nem válaszol senki. Innánk a kútjából; nincs rajta vödör.

Már egészen közel járunk a tóhoz, midőn Figurás tanyán az erdőszéltől megtudjuk, hogy jól vettük az irányt. Már csak egy keskeny erdőcsíkon, kell keresztül haladnunk és előtűnik a tó.

A Fehértó környékén ritka, különleges növények tenyésznek. Tervbevétték védetté nyilvánítását. A szomszédos Kunfehértó község határában Árpád-kori temetőre bukkantak.

A tó partján néhány kisebb üdülő van. A strandot aznap nyitották meg.

Némi kitérővel Kiskunhalast is útbaejtjük. Erdőfoltok, szőlők, tanyák között tesszük meg a jó 10 kilométernyi utat. Estefelé érjük el a várost. A szállodában szállunk meg.

A másnap délelőtti program a város megtekintése. Nagy kár lett volna elmulasztani! A Csipkeház kiállítására nagy látványosság. A halasi csipke európai hírű. Meghódította a fejedelmi udvarokat is. — A Thorma János festőművészről elnevezett múzeum régészeti gyűjteménye a város múltját tárja elénk: már a csiszolatlan kőkorszakban is élt itt ember. — A város szélén egy szárnyaszegett öreg szélmalom öröklik a lapos dombtetőn...

Halas szinte középpont fekszik; csaknem egyforma távolságra mindkét folyótól. A mi Duna—Tisza közti túránknak is a középpontjában van. Itt most megszakad az út, végetér a tavaszi útszakasz. Összel folytatjuk tovább...

(Folyt. köv.)

CSERHÁTI

TÁJAKON

Ipolytarnóci táj

gyűjtötte össze nagy gondnal és szeretettel. Ezt a múzeumot azért is érdemes felkeresni, mert a nógrádi táj és nép igen sok ritka és értékes néprajzi emléket is őriz. Balassagyarmatnál le is értünk a *Nógrádi-medence* aljára, melyen az *Ipoly* kanyarog, egyenletes síksággá simítva árterületét. A dunai torkolatához közeli folyócskának itt alig van esése, bóbiskoló fűzekkel szegett kanyarulatáiban szinte állni látszik a víz, partjának nyers-zöld rétejein apró falucskák sorakoznak egymás társaságában.

Az Ipoly szalagjára fűzött falvak sorából két város emelkedik ki, *Balassagyarmat* és *Szécsény*. „Az egész város felett némaság lengett” — jegyezte fel *Petőfi* 1845 tavaszán *Gyarmatról*, ahol „az igen szép megyeházát” és az épp akkor épülő „ropant börtönt” nézte meg; nyilván úgy is, mint a nógrádi dzsentrifélet szimbólumait. Balassagyarmatot azóta is a csönd jellemzi, noha régebbi múltja nem nélkülözte a mozgalmasságot.

Gyarmat már a koraközépkorban fontos őrhely, s a XIII. századtól fogva gyakran tartja falai között

AZ IPOLY

A Cserhát belsejéből északnak vezető utak mind az Ipoly völgyébe ereszkednek le. Ezek közül az egyik legjelentősebb *Aszód* és *Balassagyarmat* között szeli át a tájat. A halmokat kerülgető, hullámosan emelkedő-lejtő gyarmati országot be sokszor látta a székváros felé kocsikázó *Mikszáthot*, amikor *mohorai* udvarlásából hazafelé igyekezett a fiatal megyei esküdt. Főnökének, későbbi apósának, *Mauks Mátyás* főbírónak *mohorai* udvarháza kedves nyári tanyája volt később is az írónak, a kert védetté nyilvánított óriási gesztenyefája alatt sokszor anekdotázgatott, pipája bodor füstjébe merülten, s itt születtek meg lelkében a *Jó palócok* felejthetetlen figurái is.

A szomszédos *Csesztvén* egy másik öreg fa *Madách* nyomára vezet. Az egykori *Madách-kuria* előkertjének hársa alatt borongott az emberiség sorsán és jövőjén a csesztvei földesúr, hogy a lombok árnyába takart malomkőasztalon elkezdje aztán írni *Az ember tragédiáját*.

A Cserhát nyugati szegélyén, *Horpácson*, ismét *Mikszáth*tal találkozunk,

hajdani kuriájának oszlopos tornácán. Erről a magas ámbitusról nézegette esténként elmerülve a nagyoroszi síkság fölé emelkedő drégelyi várromot és „a naplementével bíborfénybe borult diósjenői szép hegyeket” — ahogy hitvese visszaemlékezéseiben feljegyezte. Régi dolgozószobája ma községi könyvtár, hol a horpácsi jó palócok olvasgatnak, annyi remekmű keletkezési helyén.

A horpácsi kastély is őriz néhány *Mikszáth-relikviát*, de *Nógrád* két halhatatlan írónak emléktárgyait a balassagyarmati *Palóc Múzeum*

gyűléseit a nemesi vármegye. Az Anjouk korában kiváltságos vásárhely, később megerősített mezőváros, de 1640-ben úgy felegeti a török, hogy nyoma is alig marad. Csak 1690 után kezd újra épülni és lassan benépesedni. Az Ipoly vonalán örökös várának kisebb közhalmaz jelzi csak nyomát a *Bástya utca* egyik házának udvarán, az egykori vármegyháza pedig csendes szeretetház, amióta a pezsgő életű *Salgótarján* lett az ősi *Nógrád* székhelye. Hogy azonban a magyar irodalmat milyen erős szálak fűzik *Balassagyarmathoz*, azt két márványtábla

A balassagyarmati Palóc Múzeum

jelzi a megyeház falán. „Mikszáth Kálmán az itt töltött rövid hivatalnokskodás után indult a magasba...” — hirdeti az egyik, míg a másik Madáchra emlékeztet: „Nógrád megye halhatatlan fia. Az ember tragédiájának világhírű írója 1841—1848. évig vármegyei szolgálatot teljesített...” Madách a feleségével, Fráter Erzsikével, Mikszáth pedig a dzsentri vármegye világával ismerkedett meg a hatalmas, neoklasszikus épület métervastag falai között.

Ha Balassagyarmat a nógrádi palócok fővárosa, akkor az ugyancsak Ipoly-menti Szécsény a palócok piaca. Fontos utak csomópontjában fekszik, s elhelyezkedése minden korban megszabta szerepét, meghatározta sorsát. Békés századokban a kereskedelmet bonyolította le a felső vidék és az ország középső része között, háborús időkben viszont az átvonuló hadseregek prédálásait nyögte. Jómódú mezőváros volt, amikor 1552-ben, Drégely eleste után, török kézre jutott, de az ozmán is felismerte a tájak összekötő szerepét, jól megerősítette, szandzsákbégi székhellyé tette, hadászati köz-

épületekor, 1350 táján volt. A sekrestye gótikus csillagbordázatot egyetlen nyolcszögű oszlop tartja, az oszlopfőn a négy evangélista kifaragott fejét még a török csákányozta le, amikor az 1500-as évek derekán fürdővé alakította át a helyiséget. A sekrestye fölötti oratórium boltozata, pillérei, gyámkövei a XIV. századbéli magyar építészet ritka szép emlékei.

Szécsény ma ismét piac-város, emellett Észak-Magyarország jeles állattenyésztő központja. A magyar-tarka szarvasmarha egyik jellegzetes változatát, az Ipoly-völgyi tájfajtát itt alakították ki. A városka háziipari szövetezete, népművészeti formakincsünk palóc díszítő elemeit hasznosítja szőttesein, szádáin, csipkén, szőnyegein. Ezek a népművészeti műtárgyak a városkában megforduló turisták figyelmének és érdeklődéseinek is központjában állanak.

Nógrád legészakibb csücskében, a kis *Ipolytarnóc* világraszóló földtani és őslénytani leleteket őriz. Olyan természeti emlékeket, melyekből rekonstruálni lehet a sokmillió évvel ezelőtti életet. Hogy valamikor az

Madách szobra Balassagyarmaton

A vulkáni fedőréteg alól napvilágra került megkövesedett homokpadokba mélyedve, a trópusi növényekkel azonos korú őssálatok — masztonok, orrszarvúak, gazellák, elefántok, krokodilusok és különböző ősmadarak — lábnyomai, sőt egész csapásai maradtak fenn. Azok a vulkánok, melyeknek levegőből alászálló pora-hamuja eltemette, megőrizte az ipolytarnóci ősvilágot, Salgótarján környékén működtek. Valószínűleg a Karancs kitérései borították be törmelékükkel a vidéket, s konzerválták számunkra a tropikus flóra különleges maradványait, meg az ősmányosok tányér nagyságú lábnyomait. A Karancs 729 méter magas andezit kupolája ma is messze uralkodik a Cserhát hegy- és dombvilága fölött.

Az ősvilági élet ilyen összefoglaló képe egyedülálló a Földön. Az ipolytarnóci kövület-lelőhely páratlan értékű, felbecsülhetetlen tudományos jelentőségű őslénytani emléktelép, s majdan — megfelelő konzerválás után — a legnagyobb idegenforgalmi vonzóereje lehet a nógrádi dombvidéknek.

Antalfy Gyula

Palóc-ház a balassagyarmati múzeumban

IV VÖLGYÉBEN A VÖLGYÉBEN

ponttá. A Drégely—Szécsény—Fülel vonalról intézték ezután rendszeres támadásait a felvidéki bányavárosok ellen. A szakadatlan csatározások, táborozások, seregjárások Szécsény lakosságát is menekülésre kényszerítették, alig volt magyar lakója, amikor Sobiesky János, lengyel király 1683-ban felszabadította.

A mai Szécsényben a várbástya maradványai, a barokk tűztorony, a várfalakra épült XVII. századbéli kastély, a XIV. századi gótikus ferences templom és kolostor sokat őriz a múlt levegőjéből. A templom szentélye ma is olyan, mint meg-

ősi Földközi-tenger hullámzott a táj fölött, annak kétségbevonhatatlan tárgyi bizonyítéka az a több ezer cápafog, amely az ipolytarnóci vízmosások kagylókat, csigákat, korálokot rejtő homokjából előkerült. Hogy 15—20 millió évvel ezelőtt trópusi növényzet burjánzott ezen a vidéken, azt babérfák, cédrusok, liliomfák és pálmák megkövült levelei, virágai, szármaradványai bizonyítják. Úgy fedte be és őrizte meg őket mindmáig a rájukteleült vulkáni hamu, hogy a leveleken a legfinomabb erezet is épenmaradt.

Elhanyagoltan omladozik az 1670-ből való Széchenyi kastély

CSEHSZLOVÁKIAI hegyekben

A határállépés megkönnyítésével mind több magyar turista járja a csehszlovák hegyvidéket. Bizonyára szívesen fogadják olvasóink, ha egyik-másik hegyet ismertetjük.

Krkonose (Óriáshegység) — Észak-Csehország leglátogatottabb hegysége. Több mint 40 km hosszúságban húzódik. Meredek völgyek barázdálják, amelyekben elszórtan apró falvak és települések találhatók. Az Óriáshegység legélénkebb központja Spindleruv Mlýn, ahonnan turistautak ágaznak el minden irányba.

Krkonose, Prágától 150 km-re fekszik. A vendégeket hotelek, panziók, menedékházak, drótkötélpályák, gondosan jelzett turistaházak, és sportlétesítmények várják. Mindenrová vasút és autóbusz összeköttetés vezet. A hegyi országutakon autóval 1300 méter magasra lehet feljutni. Leg-

magasabb csúcsa a Snežka, magassága több mint 1600 m. A Krkonoséban ered az Elba folyó.

A Magas-Tátra Észak-Szlovákiában a hegyi túrázók legkeresettebb helye. A nagy kiterjedésű hegyoldalakon és völgyekben

eltérülő legelők felett a gránit hegyóriások impozáns tömege uralkodik. A Magas-Tátra legmagasabb csúcsa a *Gerlachfalvi csúcs*, 2663 m. A Magas-Tátra a sport, illetve a gyalogtúrák kedvelőinek igazi paradicsoma.

A tátrai nemzeti park

Szlovákia északi részén, a Kárpátok ívének közép-pontjában, szinte meglepésszerűen emelkedik ki a Magas-Tátra bazalttömege, amely szépségével, természeti gazdagságával vonzza

A Sviaty Petr völgy látképe, háttérben a Kozí hrbety csúcsai

Spindleruv Mlýn, az Óriáshegység leglátogatottabb üdülőtelepe

A Zöld tavat és a menedékházat csak nehezebb túrával lehet elérni

a látogatót. A turista itt válogathat az őserdő komorsága, a vízeséses hegyipatak, a vadon élő állatokkal teli völgyek, bizarr szépségű szirtek és örök hóval fedett csúcsok között.

A Magas-Tátra azonban elsősorban azzal csábítja a látogatókat, hogy a fáradt idegzetű ember, aki egyre inkább vágyik a szűz természet, az csend és a nyugalom, az erdők megnyugtató üdesége és a tiszta hegyi levegő után, ezt mind megtalálja itt.

Eppen 15 éve, hogy a Magas-Tátrában megteremtették Közép-Európa első nagy nemzeti parkját, illetve a tudományos előfeltételeket ahhoz, hogy a természet alkotásait megóvják és zavartalan fejlődését biztosítsák.

A nemzeti park 70 000 hektárnyi területen fekszik és a Tátra nyugati részét egészen annak alsó határáig és a Bélai-Tátrától egészen a Szepesi Maguráig magában foglalja.

A Magas-Tátra látogatói a nemzeti parkban feledhetetlen élményeket szerezhetnek. A tátrai völgyekben, 1300-nál is többféle hajszáledényes virágzó növényt és páfrányféléket talál-

nak. A fatörzsű növények közül a legismertebb a cirbolyafenyő, a növények közül nagy területen található havasi gyopár, az encián, a Heuffel-sáfrány, amely tavasszal a Tátra alatti rétek első díszje. Az alpesi kökörccsin — a növények egyéb ritka fajaival — komoly élményt nyújt a növénybarátok számára. Ritkák a kárpáti endemikus növények is, amelyek csakis itt fordulnak elő, és az alpesi flóra egyes fajtáit is csak itt lehet felfedezni.

A nemzeti parkban tett séták izgalmas pillanatait, amikor zergék illannak előttünk. Mintegy ezer ilyen kecses állat él itt, de nem ritkán látható az óvatos mormota is.

A Tátrában több, mint húsz gyönyörű medve, vagy harminc hiúz, tíz farkas, vadmacska, nyest és más apró vad él.

A tátrai nemzeti park a flóra, a geobotanika, a fauna, a zoogeográfia szempontjából még világviszonylatban is jelentős terület.

Alapításának 15. évfordulója alkalmából új természetvédelmi irányelvek biztosítják az egész táj biológiai, vízgazdálkodási és esztétikai harmóniáját.

*Kirándulásnál,
sportnál,*

télen-nyáron,
minden időben
védi a bőrét
a

CAOLA

arc- és
bőrápolókrém

Új útvonalak, kedvező árak az 1965. évi külföldi cseretúrákon

Lezárultak az 1964. évi nemzetközi cseretúrák. Közel 800 szervezett természetbarát vett részt a Magyar Természetbarát Szövetség által szervezett turista utakon a Német Demokratikus Köztársaságban, Lengyelországban, Csehszlovákiában és Bulgáriában.

A MTSZ külföldi túráinak — több oknál fogva — nagy népszerűsége van.

Egyrészt az útvonalak szakszerű megválogatása biztosítja a turista élményeket, másrészt a biztosított szállás, étkeztetés mentesíti a turistát az utánjárástól, s helyi túravezető áll a csoport rendelkezésére, aki a túrák levezetésében szakszerű segítséget ad.

Nem utolsó sorban említjük a kedvezményes költségeket, melyek elérhetővé teszik a külföldi túrázást.

A MTSZ 1965. évre új útvonalakat biztosít a magyar turisták részére. Az eddig jól bevált utakon kívül 7–8 napos túrát szervez az Alacsony-Tátra — Szlovák Paradicsom — Magas-Tátra — Prága — Karlovy-Vary — Drezda — Szász-Svájc útvonalakra, kedvező árakon.

Jövőre Prágában tartják a „SPARTAKIÁD” sportünnepélyt, melyet a Prágát érintő túrázók is megtekinthetnek.

A szövetség módot nyújt a természetbarát szakosztályok, szövetségek részére egy-egy útvonal túrájának igénylésére, hogy a külföldi túrán, a már idehaza megszokott kollektíva vehessen részt. Az igényeket már be lehet nyújtani a Magyar Természetbarát Szövetség cseretúra szakbizottságához. (Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1.)

Alábbiakban tájékoztatjuk olvasóinkat az 1965. évi külföldi túrákról.

I. Német Demokratikus Köztársaságba:

1. Keleti-tenger, 14 napos kinntartózkodás,
2. Keleti-tenger 7 nap, Szász-Svájc 7 nap,
3. Szász-Svájc, 12 nap kinntartózkodás,
4. Szász-Svájc, 7 nap kinntartózkodás,
5. Thüringia, 12 nap kinntartózkodás,
6. Harz-hegység, 14 nap kinntartózkodás.

II. Csehszlovákiába:

1. Sítúra II. 21–28-ig az Alacsony-Tátrába, 7 napos.
2. Alacsony- és Magas-Tátra túra, 10 napos,
3. Karlovy-Vary — Prága, Óriáshegység, 14 napos.
4. Alacsony-Tátra — Szlovák Paradicsom, 7 napos,
5. Magas-Tátra, gyakorlott turisták részére, 7 napos.
6. Prága — Karlovy-Vary — Macoha-barlang, (a „SPARTAKIÁD” megtekintésével), 8 napos,
7. Lengyel-Tátra 6 nap — Csehszlovák-Tátra 6 nap.

III. Lengyelországba:

1. Varsó, lengyel tengerpart, Krakó útvonal, 14 napos,
2. Varsó, lengyel tengerpart, Mazúri tavak Krakó útvonal, 14 napos,
3. Varsó, lengyel tengerpart, Krakó, Zakopane útvonal: hazautazás Poprádon keresztül, 14 napos,
4. Lengyel-Tátra — Zakopane — Krakó, 10 napos,
5. Sítúrák február hóban a Lengyel-Tátrában, a Gasienicza-házban való tartózkodással, 10 napos.

Fenti túrákon kívül Bulgáriába is szerveztünk túrát, gyakorlott turisták részére.

Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a részletes programot az időpontokkal és árakkal december végén a természetbarát szakosztályok és kerületi (területi) szövetségek megkapják. A túrákra a tagok a szakosztályokban jelentkezhetnek.

Balázs Nándor,
az MTSZ cseretúra szakbizottság vezetője

KIRÁNDULÁSON,
TÚRÁN,
ÖRÖKÍTSE MEG
ÉLMÉNYEIT.
VÁSÁROLJON

FÉNYKÉPEZŐ-
GÉPET!

MINDEN 1000
FORINTON FELÜLI
FÉNYKÉPEZŐGÉP
OTP HITELLEVELRE
KAPHATÓ

AZ OFOTÉRT
BOLTOKBAN

IDŐJELZÉS 1965-RE

KIBONTAKOZÓBAN AZ EGÉSZSÉGESEBB AUTÓS ÉLETFORMA,
A KOMBINÁLT AUTÓS—GYALOGOS TURISZTIKA

A „TURISTA” nem keveset tett eddig is annak érdekében, hogy a számszerűleg is rohamosan növekvő autósok táborát meggyőzze: új életformájukban kár csupán nézni, — látni is érdemes. Vagyis a „csellen-gésen” és „száguldáson” kívül is van valami, amit előbb-utóbb minden autósnak észre kell vennie s ez az, hogy az autó birtoklása, az első örö-mök kissé kapkodó korszaka után, célszerűbb és tervszerűbb progra-mok kialakítását igényli.

A magángépkocsik eddigi mennyi-sége is már azt jelenti, hogy a csa-ládtagokat, illetve a férőképeséget figyelembe véve, közel négyszázezer ember, felnőtt és gyermek érdekelt az autós kirándulások, túrák tekin-tetésében. S érdekelt abban a vonat-kozásban is, hogy miként alakítják ki azt az új életformát, amit a gép-kocsi birtoklása jelenthet számukra. S ez a jövőben még állandóan növe-kező számú annyit is jelent, hogy nyolcvanezer magángépkocsit figye-lembe véve és a számokkal játszad-ozva, minden hétvégén — mond-juk, hogy ebből harmincezer kocsi ilyen, meg olyan okból nem mozog, bár túlzott ez a csökkentés — ötven-ezer kocsi indul kirándulásra, tú-rára hazai és külföldi tájakra. Ha már benne vagyunk a számjárték-ban, tessék kiszámítani, mondjuk áprilistól szeptember végéig hány hétvége van, azt beszorozni az álta-lunk választott kerékszámmal, öt-venezerral, hozzávetőlegesen is, dur-ván számítva, 1 milliónál több kirán-dulási, túraprogramot jelent.

Az autósok túlnyomórészt maguk választják programjaikat, ami korántsem lenne baj, ha ez a választás választékosságot is mutatna. Azt természetesnek kell tartani, hogy az autósok kivétel nélkül felkeresik a Balatont. A Balatonon kívül a nyári idényben, de a tavaszi és őszi időben is az ország többi kirándulóhelyére már nem állíthatjuk azt, hogy terv-szerűek az autósok útjai. A Duna-kanyart is legtöbbször úgy keresik fel, hogy éppen csak megérkeznek Visegrádra vagy Esztergomba, me-netközben gyönyörködnek az elsu-hanó tájban a kocsikulákokról, aztán a célhelyen parkolóhelyre vadász-nak, majd megkezdődik a táplálko-zás, a feketézés a lehetőleg — nem-messze-eszpresszóban — aztán tulaj-donképpen már vissza is lehet menni. Ezt az új autótulajdonosok-nál nem szabad zokon venni a kez-deti időkben, hiszen esetleg hosszú évekig valóban mint a legnagyobb cél lebegett egy egész család előtt s ennek elérését mégsem tekinthetjük

A U T Ó S T U R I S Z T I K A

Az Autóklub II., Rómer Flóris u. 4. alatti új székháza
(MTI foto, Patkó Klára felv.)

közömbösnek. Dehát, mint az élet-ben mindent, ezt is meg lehet szokni, az autózás lélektanában is eljön-nek a hétköznapiak.

Erre kell jobban felkészülniök azoknak, akik a hazai turisztikának, a belső vándorlásnak közvetlen vagy közvetett gazdái. Hazai autós pro-gramokat kell kidolgozni, ajánlani, kínálni s ezekben a programokban fel kell dolgozni hazánk autós szem-mel még fel nem fedezett, nem lá-togatott, mert nem ismert vagy ke-véssé köztudott tájait, kiránduló-helyeit, úticéljait. Amikből az autó-sok választhatnak. Ha nem tud róla, majdnem azt mondhatnánk, meg-amerre a többi megy, vagy ami szokványosan divatos és ismert.

S ha bővül a választék ismerete, színesebbek az élmények is, mert egy egész idényre szinte előre meg lehet tervezni az utakat. S ezekből nem hiányozhatnak a kombinált autós-gyalogos kirándulások, túrák. Egészségesebbé kell tennünk az autózást, az autós életformát.

A Magyar Autóklub, a természet-barátok autós szakosztályai és a TIT már eddig is szerveztek ilyen kombinált túrákat. A TIT az Autó-klubbal karöltve érdekesen próbál-kozik: a tervezett túra előtt elő-adásban vagy filmmel és képekkel tarkított valóságos kis utazási an-kétokon ismertette a kítűzött úticél tudnivalóit, tájleírását, történelmi és egyéb érdekességeit. A múlt évi tapasztalat azonban meglepő volt: nem mutatkozott olyan mértékű ér-deklődés, amit el lehetett volna várni. Lehetséges, hogy nem volt elég széleskörű ennek a propagan-dája és nem jutott el minden autós-hoz? Ez is valószínű, mert a Magyar Autóklub szinte alig győzi önmaga növelkedését az autósok számához, igényeihez, a szolgáltatások sürgős-ségéhez képest. Rengeteg a tennivaló

minden téren, de hogy témánkál maradjunk, a téli programban is-mét szerepelnek az autós-gyalogos túrák klubelőadásai, a TIT ismét nekikészül az új idénynek, hogy ki-váló és tapasztalt előadóival és pá-ratlan film, dia és fotógyűjteményé-vel ennek a szép célnak szolgálá-tába állítsa országos gépezetét.

1965-re tehát nagy mozgósítás vár-ható az autósok között az egésze-sebb autós életforma, az autós-gyalogos turizmus minél szélesebb körben való ismertetése és elfogad-tatása érdekében. Az a tapasztalat, hogy például a Magyar Autóklub vidéki szervezetei — ilyenből már közel negyven van az országban — nagyobb eredménnyel tudják a kö-rükjük tömörült autósok egésze-sebb életformáját kialakítani, de Budapesten nehezebben érhető el ugyanez. Nos, ennek végére járva indul 1965. évben az érdekelt sajtó-ban, és hír szerint a Televízióban is nagymértékű tájékoztató munka az autós-gyalogos kirándulások, túrák megszerettetéséért. Bizunk benne, hogy mindnyájunk örömére és az egészségesebb autós életforma kiala-kításának eredménye érdekében, si-keres lesz ez a törekvés.

Szinyai Jenő

AZ AUTÓKLUB DECEMBERI MŰSORNAPTÁRÁBÓL

7-én, hétfőn 19 órakor: „Touring tea”. Ittálal képeslapok. Újbeszámoló és tanácsok olaszországi autótúrákról.

11-én, pénteken 18 órakor: Tapasztalatok és a jövő fejlődése Budapest autós köz-lekedésében. Ankét.

Előrejelzés 1965. január: 30-án, szombaton Nemzetközi Autóból a Gellért nagy-szálló összes termeiben.

2. A magyar természetbarátok foglalkozás szerinti összetétele

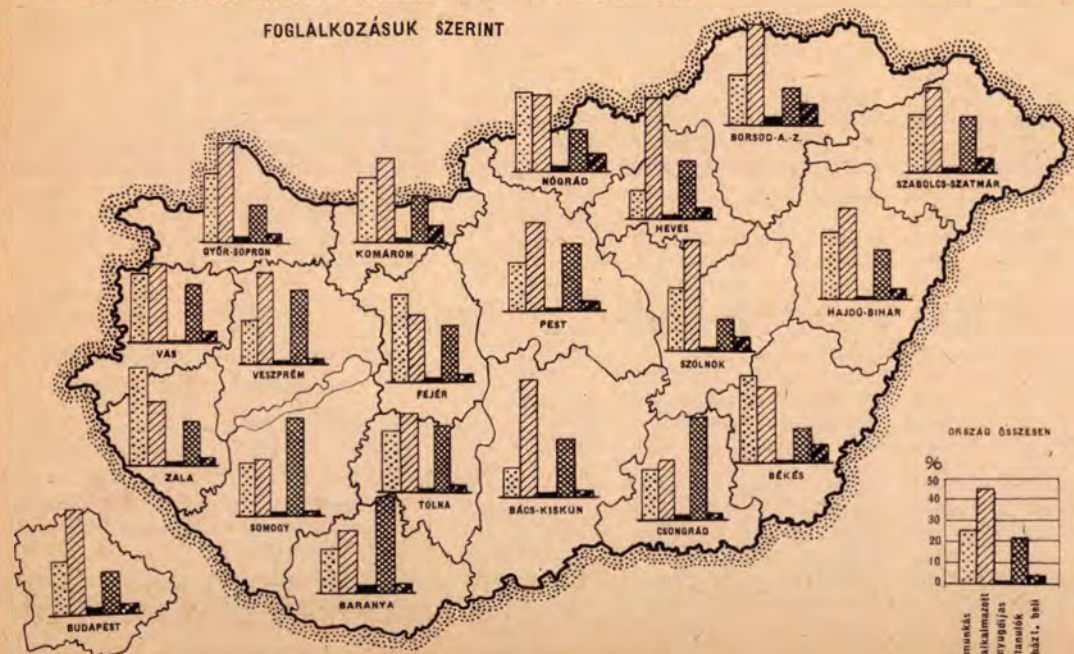
Amint már lapunk f. év májusi számában megkezdjük a magyar természetbarát mozgalom tagságának főbb adatait összesítve ismertetni — elemezve az elért szervezési eredményeket és levonni néhány következtetést az adatok alapján —, az alábbiakban a szervezett természetbarátok foglalkozás szerinti összetételének néhány összevontabb ismertetését adjuk.

Az adatokat ugyancsak az 1963. évi érvényesítési jegyzékek alapján állítottuk össze, illetve számítottuk ki.

A természetbarátok száma és százalékos aránya összevontabb egyéni foglalkozási csoportjaik szerint Magyarországon 1963-ban a következő volt:

Foglalkozás	A szervezett természetbarátok					
	összesen	ebből		összesen	ebből	
		férfi	nő		férfi	nő
Mezőgazdasági fizikai dolgozó	101	62	39	0,2	0,2	0,1
Ipari	10 433	6 411	4 022	16,7	19,9	13,3
Egyéb	3 510	1 690	1 820	5,6	5,3	6,0
Ipari, kereskedelmi tanuló	2 500	2 134	366	4,0	6,6	1,2
Munkások együtt	16 544	10 297	6 247	26,5	32,0	20,6
Igazgatási, gazdasági vezető	1 254	1 018	236	2,0	3,2	0,8
Orvos, mérnök és egyéb értelmiségi	5 308	3 588	1 720	8,5	11,1	5,7
Adminisztratív alkalmazott	13 126	3 963	9 163	21,0	12,3	30,3
Egyéb nem fizikai dolgozó	8 707	4 787	3 920	13,9	14,8	13,0
Alkalmazottak együtt	28 395	13 356	15 039	45,4	41,4	49,8
Aktív keresők együtt	44 939	23 653	21 286	71,9	73,4	70,4
Inaktív keresők (nyugdíjasok)	991	534	457	1,6	1,7	1,5
Keresők együtt	45 930	24 187	21 743	73,5	75,1	71,9
Tanulók (egyet. hallg. közép-ált. isk.)	13 999	7 947	6 052	22,4	24,6	20,0
Háztartásbeli és egyéb eltartott	2 530	93	2 437	4,1	0,3	8,1
Eltartottak együtt	16 529	8 040	8 489	26,5	24,9	28,1
Keresők és eltartottak együtt	62 459	32 227	30 232	100,0	100,0	100,0

A MEGYÉK SZERVEZETT TERMÉSZETBARÁTAINK MEGOSZLÁSA
FOGLALKOZÁSUK SZERINT

A táblázat adatai beszédesen adják a szervezési feladatokat, többek között pl. azt, hogy bizony még sok a tennivaló a mezőgazdasági munkásság bevonásának irányában a falusi sportkörök aktivizálásával, amely csaknem „fehér volt” a szervezési térképünkön. Ugyanígy fontos szervezési terület még a munkásság, az ipari tanuló és a diákság minél nagyobb számú bevonása a természetjáró életbe. — E helyen nem kívánunk foglalkozni a természetjárás egészségügyi, kulturális, összefoglaltan sportpolitikai nagy jelentőségével! — Örvendetes a zárt helyen, ülő foglalkozású adminisztratív alkalmazottak viszonylag magas aránya, ami ugyanakkor az összes alkalmazottnak azonban csak kicsi töredékét jelenti (10 000 alkalmazottból mindössze 198 fő).

Tehát az irodák dolgozóinak szervezése is tovább fokozható, sőt igen fontos, mert fizikai és általában sportszerű mozgást csak kis számban végeznek közülük.

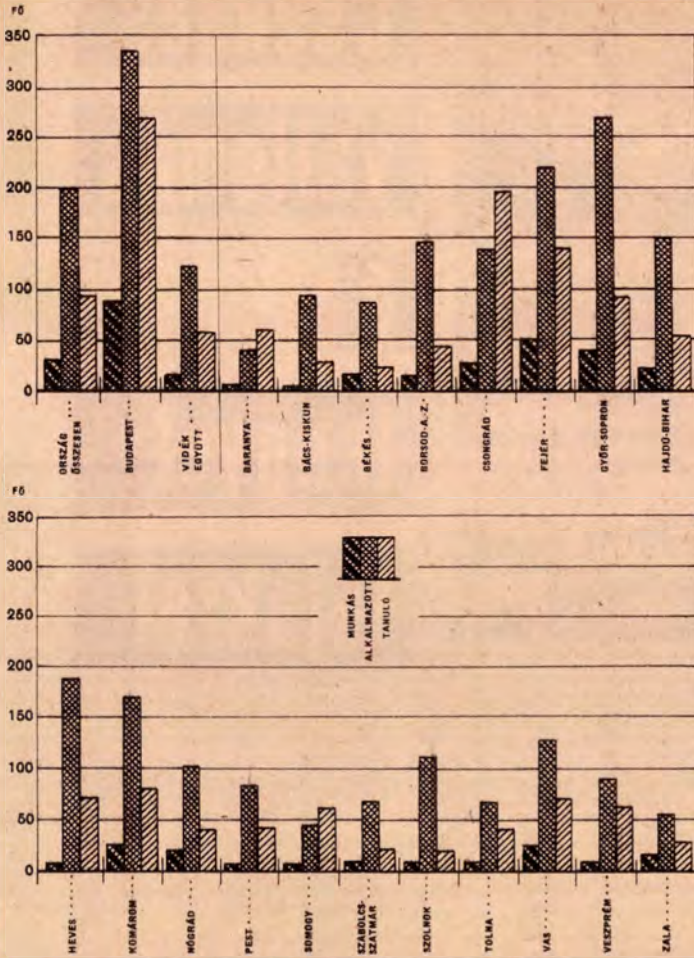
Az országban egyre nagyobb számban, élő nyugdíjasok bevonását ebbe, a viszonylag kis költséget jelentő, de ugyanakkor a korral legkevésbé összefüggő sportágba — nézetünk szerint a nyugdíjasok szempontjából elsősorban — kedvező szervezési feladat lenne. Pl. az aktív munkásságuk ideje alatt elmaradt országismeret pótlása, alaposabb szemléltetése még a sok esetben rájuk háruló ifjúság ez irányú nevelését is előbbre vinné.

Ehhez azonban a sok esetleges más javaslat közül megemlítenénk pl. az *alacsonyabb tagdíj* kérdését a nyugdíjasok számára!

A *megoszlási arányok* vidéken a megyék között és Budapesten az egyes kerületek között természetesen az adottságok szerint, de a *szervezettség* szerint is

SZERVEZETTSÉGI MUTATÓ

10 000 FŐ FIZIKAI, SZELLEMI DOLGOZÓBÓL, VALAMINT TANULÓBÓL A SZERVEZETT TERMÉSZETJÁRÓK SZÁMA 1963-BAN MAGYARORSZÁGON, AZ 1960. ÉVI NÉPEZÁMLÁLÁS ADATAIHOZ VISZONYITVA.

2. sz. tábla

	10 000 fő			
	népesség-ből	munkás-ból	alkalmazottból	tanuló-ból
	szervezett természetbarát 1963-ban (fő)			
Vidéken	34	15	120	57
Budapesten	194	87	335	268
Az országban	63	27	198	93

igen különbözőek, mert pl. amíg 40% feletti a munkás-ság aránya Zala, Fejér és Békés megyékben, a vidék országos százalékos arányát (28,3%) sem éri el 10 megye, közöttük Baranya, Veszprém, Pest és Borsod-megyék sem. Vannak megyék és kerületek, ahol pl. az alkalmazotti arányok az adottságtól függetlenül igen magasak, ami az előzőekben leírtakkal is szorosán összefügg. Ugyanakkor vannak kiemelkedő megyei szövetségek, ahol a tanuló ifjúság szervezését (de sajnos elsősorban csak azt) tekintik szívügyüknek mint pl. Csongrád, Somogy, Baranya megyékben,

ahol nemcsak a megyei jogú városok adottságai alapján igen kiemelkedő a tanuló ifjúság aránya, mert pl. Csongrád megyében, Szeged nélkül is legjobb a tanuló ifjúság aránya (62,5%). Ez természetesen örvendetes és meg van a remény, hogy a mezőgazdasági és ipari dolgozók, valamint az alkalmazottak bevonását is magával hozza az ifjúság szervezettsége.

Tanulásként összegezve, tovább, természetesen szervezzük és jól kiképzett vezetőkkel foglalkoztassuk a természetbarátok nagy táborát!

M. F.—Dr. H. E.

SPORT = ERŐ

GYÜMÖLCSLÉ = EGÉSZSÉG

a kettő együtt

ERŐ! EGÉSZSÉG!

Igyon Ön is gyümölcslevet!

Csendes

vallomás

a

lengyel

tájokról

Zakopane látképe

Több mint negyedszázada, hogy első ízben jártam Lengyelországban. Azóta, a háború után sokszor léptem északi jóbarátaink földjére, arra a földre, ahol a magyar turista nemcsak az ország természeti szépségeiben gyönyörködhet, hanem lépésről lépésre, szüntelenül érzi a szívélyes barátság megnyilvánulásait, melyet a sok évszázados közös történelmi múlt táplál.

Nem is egyszer barangoltam már be Zakopane hegyvidékét, Európa síparadisomát, miközben megpihentem egy-egy jól berendezett, ba-

rátságos turistaházban, avagy pohárka vodka mellett elbeszélgettem a világ soráról, a hegyi falucska valamelyik tiszta faházában, a vendéglátó góral gazdával.

De sokszor kopogtattam a csodálatos Krakó macskaköveit, mindig valami újat fedezve fel az ősi városban, szorgalmasan elraktározva a felejthetetlen emlékek tárában a letűnt századok patináját a tornyokon, s a falakon, amelyek mind-mind a történelem beszédes tanúi.

S amikor Poznanba szólított a kötelesség, nem is a nemzetközi vásár forgataga, nem is a XIV. században emelt ötornyú katedrális fogott meg, hanem inkább órákat csellengtem az öreg városban, le nem véve tekintetem a reneszansz építészet csodás alkotásáról, a tornyos városháza épületéről.

És bejártam Katowice és Byton környékét, ahol az acél az úr, s a soha ki nem alvó kohók tüze, a vörösnék olyan árnyalatait mázolja az esti ég aljára, hogy azokat senki művész a világon ki nem keverheti a palettáján.

Azt sem szégyeltem, hogy patakban folydogált könnyeimnek árja Oswiecim útjait járva, melyek egykor milliók utolsó útjai voltak a borzalmak idején, minden idők leggyűlöletesebb korszakában, amióta ember jár a földön.

Mondom, jártam az országot. Az országútakat és a sugaras ősz rozsdaszín gúnnyájába öltözött erdőket, ízleltem a lengyel szőlővidék, a bön termő Zielona Góra aranyló fűrtjeinek zamatát.

A Chopin-emlékmű

a varsói Lazienki parkban

Júliusban a lengyelek felszabadulásának huszadik évfordulóját ünnepelték. Kedves barátaim, kollegáim meghívására magam is ott lelkesedhettem a százezrek között.

Öreg barátommal, egy csendes alkonyatkor, lenn a Visla partján, szótlanul kísértük egy ladik útját. A lengyel Tisza enyhe árja lassan sodorta a csónakot. A fiú ölében halkán pengett a gitár, a lány kedves hangját felerősödve hozta partra a víz.

Összemosolyogtunk...

— Na, na, úgy látom, kicsit te is irigyled őket — törtem meg a csendet.

— Ugyan, miért is irigykednék, hiszen tudod, magam is jól pengetem a gitárt, te pedig ugyancsak szeretsz dalolni...

— Hogy is mondanák Pesten? Micsoda különbség...

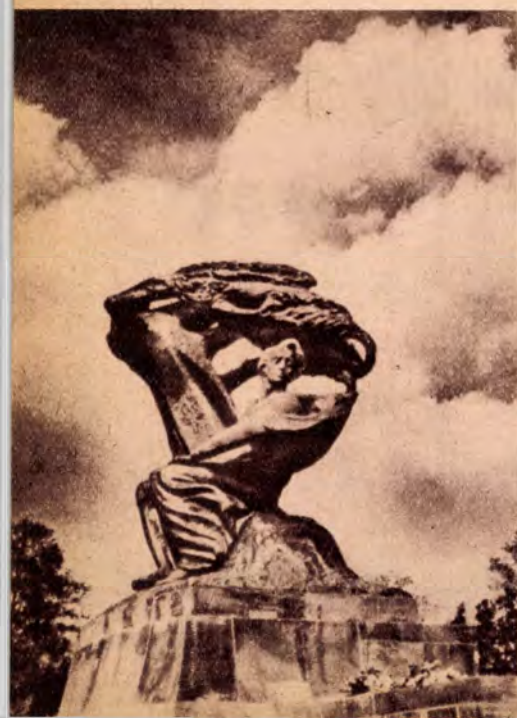
Öreg barátom, akivel csaknem mindig találkozom, ha Lengyelországban járok, aki már gyakran halotta ábrándozásaimat hazája tájainak, városainak megejtő szépségeiről, most meglepő kérdéssel fordult felém:

— Te maholnap öslakó leszel itt nálunk. Mondjad csak: tulajdonképpen mi tetszik neked itt a legjobban, mi tette rád lengyelországi útaid során a legmélyebb benyomást?

Gondolkodás nélkül feleltem. V A R S Ó!

Az volt az érzésem, nem tartja egészen őszintének a választ, tán udvariaskodni akarok, lévén ő is varsói. De nem vallottam.

Hadd mondjam el hát, miért nem Zakopánéra, miért nem a hegy-völ-

gyekre, miért nem a csodálatos Krakkóra szavaztam. Miért éppen Varsó az én legmélyebb lengyelországi élményem?

Kezdem talán azzal, hogy ez az a világváros, amely halála után született.

Láttam Varsót a háború után. Helyesebben: láttam a város helyét, a füstölgő romhalmazt. A halott várost.

Aztán láttam újjászületésének kezdetét. Láttam felcseperedni, aztán a serdülőkorát, majd kora ifjúságát. S most itt állok a magasra nőtt, izmos, derűs, húsz esztendő, gyönyörű ifjú előtt! És előtte a jövő...

— Tudod, barátom, én két dologra emlékeztem nagyon, nagyon sokáig. Varsóból két évtizede magammal vittem a füst és a korom szagát. Aztán egyszer, amikor Poznanban jártam, meghívtak országotok legnagyobb piperecikk üzemébe, a világhírű Lechia gyárba. Az ajándékcsoomagban, amelyet búcsúzáskor kaptam, találtam egy üveg „Rokokó” kölnit. Beleszereltem az illatába, és sok év után elfeledtem a varsói korom és füst szagát.

— Bevallom, most már szakítottam Rokokóval, mert mindennél csodálatosabb az új illat, amely elárasztja ezt a várost. Menjél északra, vagy dél felé, járjál keleti, vagy

nyugati irányba, a festékszag, a malter-szag kísér el mindenhová.

— Varsó, a malter illatú város! Ez az illat lengi körül az állványerdőket, a házgyártó gépkolosszusokat, a magasba törő darukat, s mire az illat elillan, új városrészek, felhőkarcolók hirdetik a lengyel ember alkotómunkájának újabb és újabb eredményeit.

— Hát ezért Varsó az én városom!

Egy este a Ryneken, a Krokodilban vacsoráztunk. Az eredeti formájában újjáépített öreg Varsó divatos vacsorázó helye, a város valóságos idegenforgalmi nevezetessége ez a vendéglátó kombinát.

A lengyelek hagyománytisztelőnek nagyszerű megnyilvánulása az öreg város, a teljesen lerombolt épületek újjáépítése.

— Látod, ebben a városban még a régi is új — kezdtem a fehér asztalnál az újabb magyarázatokba — és még itt is szinte érzem a malter-illatot.

Barátom azonban úgy látszik megelégedte már, gyorsan megállított:

— Ne folytasd! Teljesen meg vagyok győzve, de most már ajánlom, ne beszélj folyton, mert kihűl a vodka, az pedig csak jéghidegen jó igazán.

Az érv hatott. Hiába, a helyi viszonyokkal ő van inkább tisztában, mint én.

— Akkor hát egészségedre!

— Na zdrowie!

Mondanom sem kell, a későbbiek folyamán azért nem csupán azzal töltöttük az időt, hogy szakadatlanul kívántunk jó egészséget egymásnak, egyébről is esett szó.

— Tudod, akad ebben a városban olyasmis is, ami megöregedett... — vettem fel újra a beszélgetés fonalát.

— Ne személyeskedj — rótt meg azonnal öreg barátom.

— Ugyan... az Ulica Narbutta csodálatos hársaira gondolok, amelyek túléltek a háború borzalmaikat, s most szorgalmasan gyűjtögetik az évvirűket... Egyébként azt is el akarom mondani, milyen különleges élvezet volt számomra a vasárnap délelőtti koncert a Lazienki parkban, Chopin szobra árnyékában... Micsoda környezet — tettem hozzá. Alig várom, hogy elmeséljem odahaza a feleségemnek, aki él-hal a zenéért...

Ebben a pillanatban barátom egy kis csomagot nyújtott felém.

— Egy kis üveg Rokokó, ha majd koncertre megy az asszony. Azt mégsem kívánhatod, hogy egy darab maltert rakjon a retiküljébe.

Tabák Endre

Erdei kalandok

A közelmúltban többször beszámoltunk már róla, milyen szép eredményekkel dicsekedhet a természetjárók erdővédelmi szolgálata, a Társadalmi Erdői Szolgálat, melynek első néhány száz tagja most ősszel kapta meg egyévi munka után országos működési engedélyt.

Most arról érdeklődtünk a Szolgálat legtevékenyebb tagjainál, milyen ügyekben kell közbe lépniük a leggyakrabban. Idézzünk élményeikből néhány jellemző esetet.

Zsombor Pálné arról számol be, hogy hallatlanul sok személtelő kirándulót kell megrendszabályozniuk a Budai hegyekben. A személtelőket nagyon udvariasan, de erélyesen felszólították, hogy szedjék össze, amit eldobáltak. Ellenvetés nélkül megtették.

Nehezebb dolga volt Székely György járórének a Holdvilág-árokban, ahol egy kirándulócsoporthoz valóságos máglyát rakott egy kis szalonnasütéshez. Székelyék megmagyarázták, hogy ez a hely nem máglyarakásra való és eljárásuk barátságos fogadtatására jellemző, hogy a már megsült szalonnával is megkinálták őket, megígérve, hogy többé tűzrakásra előírt helyen kívül tábor tüzet nem gyújtanak.

Ugyancsak Székely György járóré találkozott három vadkölsejű fiúval, akik valósággal irtották a hűvösvölgyi fiatal csemetékét egy hatalmas fejszével. Székely „elkobozta” a fejszét és nem volt hajlandó odaadni, csak a legközelebbi rendőrszék, ahol megígérték, hogy behívják a fiatalokorúakat szüleit.

Végül az V. kerületi Természetbarát Szövetség dr. Halász Géza által vezetett járórének jelentéséből idézzük. „A járóré a hűvösvölgyi Népkerttől a Határnyereg felé cirkált a Szalonka út irányában és a szép őszi kirándulóidőben igen sok erdőpusztítót figyelmeztetett. Mind eredménnyel, egyetlenegy kivétve. Sz. A. tervezőmérnök, a Könnyűipari Tervező Iroda dolgozója, aki három kisfiával valóságos erdőirtást végzett a fiatal erdőültetvények között, hanyagul azt válaszolta a figyelmeztetésre, hogy más is ezt csinálja, ők bizony nem hagyják abba. Méter magas csemeték koronáját vagdosták le lombcsokornak. Sétabotnak ugyancsak fiatal fákat vágtak ki. A mérnök turistabotnak egy nyolcméteres csemetefát irtott ki. Ezt mindenestre barátságosan elvették tőle és átadták okulásul a szépvölgyi erdőszéknek.

100 km a Vörös Hadsereg nyomán

Az MTSZ Elnökség elhatározta, hogy hazánk felszabadulásának 20. évfordulója alkalmából „100 km a Vörös Hadsereg nyomán” elnevezésű jelvénytörvényező túrazsámogatást indít.

A túra jelvényét megszerezheti mindenki, aki szervezett túra keretében a Vörös Hadsereg harcaira emlékeztető pontok érintésével 100 km összesített gyalogtúrában vesz részt.

A túrát váltakozva kerékpáron, vízen, sível, motorral, vagy autóval is lehet teljesíteni a következő feltételek mellett:

10 km gyalogtúra egyenértékű 30 km kerékpározással, 100 km motorozással, vagy autózással, 12 km evezéssel, 15 km sízéssel.

A túra pontjainak és feltételeinek kidolgozása folyamatban van, annak részleteit a későbbiek folyamán ismertetjük.

VERSENYHÍREK

TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYEK

A megyei bajnoksapatok országos döntőjén két egyetemi csapat, a Miskolci EAFC és a Veszprémi Haladás harcolta ki a jogot a jövő évi Országos Bajnokságban való részvételre. A Ságvári menedékház környékén rendezett versenyen, amely mind éjszaka, mind nappal magas követelményeket támasztott, 15 csapat 64 versenyzője állt rajthoz. Meglepetés nem született, az esélyesek győztek. Eredmények: Egyéniben: 1. Zsellér György (MEAFC) 2 helyezési pont, 2. Papp Gy. (MEAFC) 11 hp. 3. Medovárszky (Pécsi VSK) 18 hp. 4. Nové (Lőrinci Elektromos) 21 hp. 5. Török I. (DEAC) 24 hp. Csapatban: 1. MEAFC, 2. Veszprémi Haladás, 3. Pécsi EAC, 4. Szegedi Helyiipar, 5. Csongrádi Batsányi Gimn.

Befejeződött a Budapesti Tájékoztatói Bajnokság. Eredmények: Férfi felnőtt: I. o.: Egyéniben: 1. Horváth Attila (Vörösmarty Gimn.) 4 hp. 2. Jusztin (Ú. Dózsa) 8 hp. 3. Kovács G. (Vörösmarty Gimn.) 11 hp. Csapatban: 1. Vörösmarty Gimnázium 50 hp. 2. Ú. Dózsa 54 hp. 3. Ú Spartacus 76 hp. Felnőtt II. o.: Csapatban: 1. Csepel 27 hp. 2. Gamma 41,5 hp. 3. Bp. Vasas 46,5 hp. III. o.: Csapatban: 1. Közp. Fizikai Kutató Int. 26,5 hp. 2. Kőbányai Textil 37 hp. 3. Finommechanika 40 hp. Ifjúsági II. o. Egyéniben: 1. Borosznoki (Bp. Honvéd) 2 hp. 2. Kalmár (Bp. Honvéd) 6 hp. 3. Kontra (Bp. MÁV Ig.) 15 hp. Csapatban: 1. Bp. Honvéd 16 hp. 2. Vörösmarty Gimn. 37,5 hp. 3. Bp. Helyiipari SC 44,5 hp. Ifjúsági III. o. Csapatban: 1. BEAC 7 hp. 2. Bp. Pedagógus 9 hp. 3. Vörösmarty Gimn. 15 hp.

NÖK: I. o. Egyéniben: 1. Szabóné, Molnár M. (Bp. Vörös Meteor) 1:17,05, 2. Győri Edit (Bp. Pedagógus) 1:27,23, 3. Monzpart (Bp. Pedagógus) 1:36,20. Csapatban: 1. Bp. Vörös Meteor 15 hp. 2. Bp. Pedagógus 16 hp. 3. BEAC 22 hp. II. o.

Csapatban: 1. MAFC 9 hp, 2. Finommechanika 14 hp, 3. BEAC 17 hp.

A Telekessy turistaház környékén rendezte az Egri Spartacus SK idei Kolacskovszky emlékversenyét. Eredmények: Férfiak: III. o. Csapatban (táv 6000 m, színt 420 m, 6 ell. p.): 1. Egri Vasas Elektromos I. 1:16, 2. Bélapátfalvai Építők 1:27, 3. Egri Spartacus I. 1:33. Ifjúsági III. o. (5800 m, 300 m, 7). Csapatban: 1. Gyöngyösi Pedagógus II. 1:47, 2. Egri Kinizsi I. 2:11, 3. Nyíregyházi Vasvári Gimn. SK 2:24. NÖK: III. o. (5800 m, 300 m, 7). Csapatban: 1. Lőrinci Elektromos

2:26, 2. Egri Petőfi 3:12, 3. Egri Elektromos 3:25. Ifjúsági III. o. (5800, 300 m, 7). Csapatban: 1. ITSK Gyöngyös, 59 perc.

Másodszor rendezte meg a X. ker. Természetbarát Szövetség a „Pataki István” emlékversenyt.

Eredmények: hibapont/idő
1. Orion I. 0/78
2. Malomgépgyár 0/94
3. EVIG I. sz. Gyár
Vasas Dinamó I. csapat 0/117

A minősített versenycsapatok eredményei (5 induló):
1. Orion II. 0/107
2. Dinamó III. 0/125
3. Dinamó II. 21/168

A IV. ker. Természetbarát Szövetség által rendezett „Hajós Ferenc” tájékoztatói versenyt az Újpesti Spartacus sportolói nagy fölényvel nyerték. A versenyt a Pilis hegységben levő sikárosi vadászhatól a Lajosforrási Ságvári Endre turistaházban levő célig rendezték.

A huszonhat induló csapat közül:

Férfi felnőtt
I. Újpesti Spartacus
II. Újpesti Spartacus
III. Újpesti Spartacus
Ifjúsági
I. Újpesti Spartacus
II. TTE
III. Pannonia
Női
I. Duna Cipő
II. Újpesti Spartacus
III. Gyapjűszővő.

Az alföldiek példát mutatnak

„Az Alföld tengersik vidékén”, gulyák és gémeskutak között visz a vonat Debrecen felé. Mintha Petőfi költeményei elevenednének meg, modern változatban.

E „végtelen rónákon” élő mai természetbarátok azonban nem érik be közvetlen környezetük természeti szépségeivel. A Balatont is látni kívánják, s barágnolni tölgy- meg bükk-erdők között és „fenyvesekkel vadregényes tájakon”. S azt is tudják, hogy a hegy nem megy Mohamedhez...

A Hajdú-Bihar megyei Természetbarát Szövetség Tűrabizottságának Vass Zoltán rádiótechnikus a vezetője. Lelkes fiatalember.

— Hogy hátrány-e turisztikai szempontból a sík vidék? Mind túra-, mind versenyéletünk állandóan fejlődik. Szövetségünk igyekszik minden tőle telhetően megtenni ennek érdekében. Igen megszívleltük a tömegesítéssel kapcsolatos határozatot. Február 2-án természetbarát hetet rendeztünk, elméleti versennyel egybekötve. Be-

vontuk a megye általános és középiskolás tanulóit is. Minden évben fotókiállítást rendezünk. Igen nagy az érdeklődés, az idén 400 kép érkezett. Előadásokat tartottunk hazánkról és a környező baráti országokról, a természetjárás egészségtanáról, növény- és gombaismeretről stb. Előadók tekintetében szerencsés helyzetben vagyunk: Debrecen egyetemi város, igen képzett és amellet képzett előadók állnak rendelkezésünkre.

A megye területén öt ember teljesítette a kéktúra követelményeit, mások jelvényeszerző túrákon vesznek részt. Ebben az évben április 4–5-én 160 emberrel a Mátrában voltunk. November 7–8-ra pedig előre lefoglaltuk az összes bükki turistaházat — lehet, hogy haragudtak is ezért ránk a többiek —, ugyanis kétszáz tagunk túrázott ezeken a napokon a Bükkben.

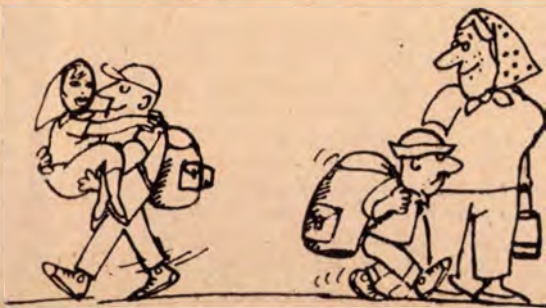
Igen fontosnak tartjuk a tagság és a vezetők képzését, továbbképzését. A versenyzők részére edzőpályát

biztosítunk. Versenyzői klubot alakítottunk, itt oktatjuk a versenyzőket és a bírókat, korszerű eszközök: diafilmek, térkép, terepszalag segítségével. Október 15-én német, orosz, lengyel nyelvtanfolyamokat indítottunk a tagság részére, november 15-én pedig nemzetközi túravezetői tanfolyamot indítottunk, sok jelentkezővel.

Hogyan dolgozik e jó aktívak közül, például Nagy János elnökségi tag?

— Művezető vagyok a debreceni Közlekedési Vállalatnál és ugyanott a természetbarát szakosztály vezetője is. 650 dolgozónk közül 185 szakosztályi tag. A turisztika népszerűségének egyik komoly előmozdítója a sportkör autóbúsa, amelyet bármikor rendelkezésünkre bocsát. Mindenki örömmel fizeti a 10 forintos tagdíjat, amelyhez túránként öt forint „autóbúszpénz” járul. A tagság tudja, hogy ez igen előnyös kedvezmény. Népszerűek nyári sátorboraink is. Keszthely a törzshelyünk. Magunkkal visszük két egyenként 12 személyes sátrunkat, s a család mellett verjük fel. Szigorú napirendet állapítunk meg: délelőtt vizisport és szabadfoglalkozás, 1 óra ebéd, 2 óra indulás a környékre, Tapolcára, Sümege, vagy a hegyek közé, gyalogtúrára. Felkeresünk minden történelmi és kulturális nevezetességet.

Tapasztalatcserére mi szívesen ajánljuk Debrecent!

— Látod, Üdön, ez neked nem jut eszedbe!

A turistamozgalom gondjai a pápai járásban

Pápan, ebben a múlt hagyományait nagy gondnal, és szeretettel ápoló kedves dunántúli városban 1957-ben kezdődött a természetjáró mozgalom. Az igen alkalmas táj csábít a turisztikára, s így nem csoda, hogy a kezdeti próbálkozás után a turisztika rövid idő alatt terebélyes mozgalmáá nőtt. A Pedagógus TE Bakony osztályának 300 tagja is volt. Szakosztály alakult a textileseknél, s az iskolákban is. A kez-

deti fejlődést azonban nem követte a mozgalom további kiszélesedése.

Mi ennek a pangásnak az oka? Miért tesped a turisztika a pápai járásban? Ezekre a kérdésekre szeretünk volna választ kapni, s ezért kerestük fel Székely Lászlót, a járási TSZ elnökét — a helybeli Petőfi Gimnázium tanárát.

— Több oka van ennek — mondotta. Közrejátszott ebben az is, hogy a közvetlen környék, amely nagyobb költség nélkül, viszonylag jó közlekedéssel megközelíthető — már ismertté vált a sportársak előtt. Az új tájak megismerése pedig nem vonzotta őket. Messzebbre elmenni vonattal — erre pedig van kedvezmény — nagyon körülményes(!) hosszadalmas. Autóbuszra nincs kedvezmény, teljes áron pedig drága, s az egyesületek nem adhatnak támogatást a túrázóknak. Persze a túrázás nemcsak anyagi kérdés, hozzáállás dolga is. (Véleményünk szerint elsősorban erről van szó. Szerk.)

Hogyan próbálják mindezt elensúlyozni, és ismét fellendíteni a turisztikát a járásban?

A határon túl

JIRI HANZELKA ÉS MIROSLAV ZIKMUND CSEHSZLOVÁK VILÁGJÁRÓKAT a „Szojvetunió Turista Mestere” címmel tüntette ki a Szojvetunió Turista Szövetsége Központi Tanácsa. A két világhíres utazó a Bajkál-tó vidékét, a Jakutföldet, a Pamirt járta be és felkeresték azokat a vidékeket, ahol 30 éve Julius Fucsik járt. A két „turista” megkapta a „Lenin-csúcs” ezüst emlékérmét is.

KURT SCHLOSSER-RÓL, A DREZDAI ELLENÁLLÁSI MOZGALOM ALPINISTA MÁRTÍRJÁRÓL elnevezett hegymászókörös Lengyelországban vendégzerepelt.

A WILCZKOWSKI VEZETTE LENGYEL HINDUKUS-EXPEDÍCIÓ sikeres első-mászást végzett a Kishi Khanra, a Sachaur-völgyből vezető úton. A lengyel hegymászók feljutottak a Langustenpeak egy 7000 m-es előcsúcsára is.

AZ IOF — NEMZETKÖZI TÁJÉKOZÓDÁSI-SPORT SZÖVETSÉG III. KONGRESSZUSÁT 1965. június 18–20. között rendezik meg Kamesiában, Várnától 35 km-re.

A III. CSEHSZLOVÁK ORSZÁGOS SZPARTAKIÁD ALKALMÁBÓL NAGYSZABÁSÚ TURISTATÁBOROZÁST RENDEZNEK 1965. augusztus 12–15. között Breznótól 20 km-nyire, TALE térségében. A programban sok kirándulás, motorosakció, a táborozók közötti sportversenyek szerepelnek. 14-én nemzetközi tájékozdási verseny kerül megrendezésre.

A táborozást követően 16–23. között Hronská-Dubrava-tól, Kamenica nad Hronom-ig vízitúrát szerveznek.

HOZZÁJÁRULÁSUL A SPORTSZERÜ TURISZTIKA, a hegymászás és a turistaház hálózat fejlesztéséhez, az NDK Turista Bizottsága 0,50, 1,—, 2,—, 3,— és 5,— Márka névértékű bélyegeket bocsátott ki. A bélyegek a természetjárás különböző formáit, továbbá tájakat és helyégeket ábrázolnak.

NÉGY NEMZETKÖZI SZÍZÓ-TÁJÉKOZÓDÁSI VERSENYT RENDEZNEK 1965-BEN CSEHSZLOVÁKIÁBAN.

Finnországban 2, NSZK-ban 1, Svédországban 3 nemzetközi sízó-tájékozdási verseny kerül lebonyolításra.

Mint az IOF előzetesnapróból értesültünk, a jövő évben Ausztriában 2, NDK-ban 2, Svédországban pedig 3 nemzetközi tájékozdási versenyt fognak rendezni.

A KELET-GRÖNLAND-I STAUDING-ALPOK legmagasabb 2930 m magas Danskotind csúcsának megmászására készül a Zürichi Akadémiai Alpesi-egyesület expedíciója.

A LENGYELEK A SZOMSZÉDOS ORSZÁGOKBAN AZ AUTÓSTOP MOZGALOM NEMZETKÖZIEVI TETELÉT SZORGALMAZZÁK — jelent az „Esti Varsó” című naplóp.

Először a bajokat soroltam fel, de ezzel nem azt akartam mondani, hogy belenyugodtunk a helyzetbe. Mi mindent megteszünk, hogy a turisztika tényleg a tömegek sportja legyen a járásban. Az Elekthermaxban például igyekszünk megszervezni a szakosztályt. Igaz, az alapító gyűlés ki volt már tűzve, de elmaradt. Azonban nem mondunk le arról, hogy szervezett természetbarát élet jöjjön létre a gyárban. Próbálkozunk a szervezéssel a MÜM intézetben is.

Mi a helyzet az általános iskolákban?

Nehéz ügy ez. Röviden: az általános iskolákban nincs semmiféle mozgás e területen. Három iskolában próbálkoztunk túraszervezéssel, de kudarcba fulladt. A megbeszélte időpontban nem jelentek meg a túrára a tanulók. Nehéz ügy az általános iskolai szakosztályok létrehozása.

— Ha már az iskolai természetjárás szöbakerült, hallhatnánk-e más tervekről?

Mint hogy a nyilvántartott 500 természetjárónk közül mindössze 60 az aktív, az a célunk, hogy új embereket vonjunk be a mozgalomba. Friss erőket, akik talán majd felrúzzák ezt a tespedést. A jelenlegi helyzetbe nem nyugszunk bele.

Rókás Sándor

Újabb helyreállított forrás a Balaton vidékén

Keves olyan megye van hazánkban, amely annyi jó és bővízü forrást mondhatna magának, mint Veszprém megye. Az egész megyét átszelő színes turistajelzések mindenütt érintik a természetjárók és a környék dolgozói által felkeresett forrásokat. Az utóbbi időben több észrevétel érkezett a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatalhoz egyes források elhanyagoltsága miatt. Különösen az egész országon áthaladó kék jelzés mellett található források miatt hangoztak el panaszkok.

A keszthelyi járás területén az egyik már évszázadok óta ismert forrás a Tátikahidegkút nevű. Ez a forrás a Keszthely—Sümeg közötti országút közelében fakad és az év elején rendkívül elhanyagolt állapotban volt. A körülötte korábban állott fás ligetet kipszttították, a forrás foglalatátönkrement, kocsival jártak rajta keresztül.

Valamikor Tátika várának népe is ebből a forrásból nyerte jó ivóvizét. A forrás környékén már 1421-ben és 1438-ban is Hydegkúth községet említenek, amely vármhely volt és felette damelkedő Tátika várához tartozott. Ma ennek semmi nyoma, csak egy erdészház áll a forrás közelében.

A keszthelyi Erdőgazgatóság az Idegenforgal-

mi Hivatal kérésére igen szépen rendbehozatta a forrást, új forrásfoglalatot készített, amelybe semmiféle szennyezés nem hatol be, és a forrás csövének karvastagságban ömlik a kitűnő, tiszta ivóvíz. Melléje padokat állított, környékét rendezte. Már csak az van hátra, hogy fákat ültessenek köréje. Ezzel visszanyeri a forrás régi, kedves képét.

Néhány sorban:

A

nagyvillámi turistaházról

A szép fekvésű Visegrád felett, a 380 méter magas Nagyvillámon, erdővel övezett fennsíkon épült, a minden kényelemmel berendezett turistaház. Bátran mondhatjuk, hogy a legkedveltebb házak közé tartozik. Környéke tele történelmi nevezetességgel, műemlékekkel, romokkal.

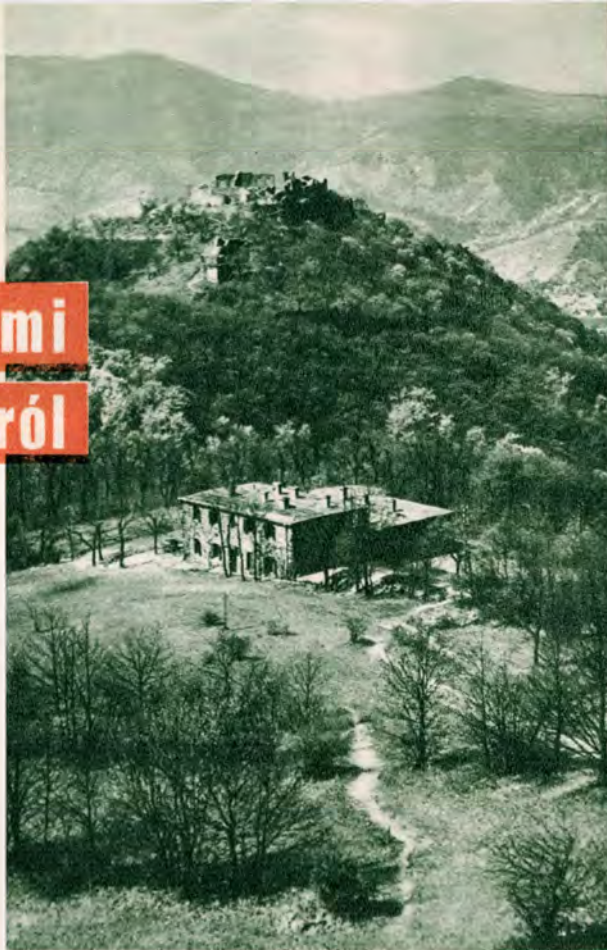
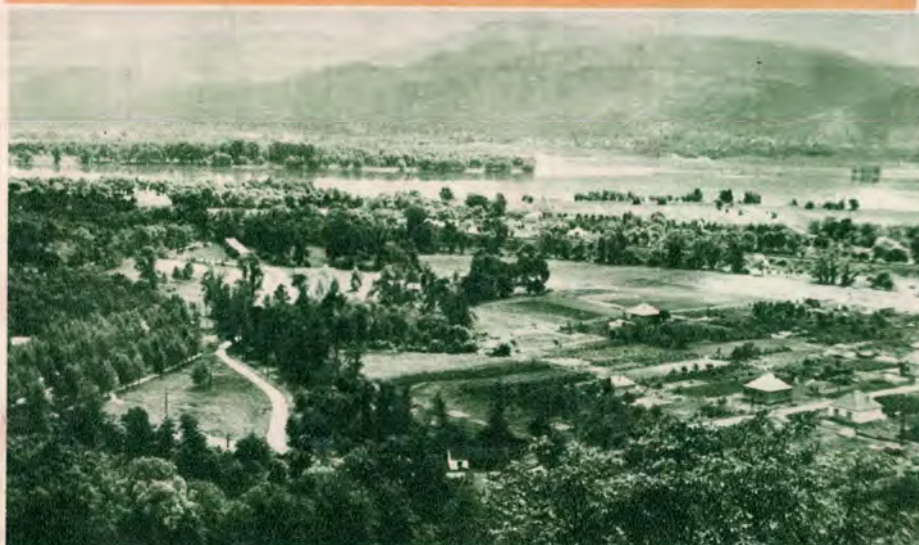
A természetbarátok kedvelt kirándulóhelye. Visegrádtól valóban élmenyben gazdag út vezet Nagyvillámra. Gyalogosan az évszázadok nyomát viselő, kövezett úton emelkedünk a Salamontoronnyig. A toronyt körülvevő térség kőkorlátjától pompás kilátás nyílik a Dunakanyarra és a túlsó parton elterülő Nagymarosra. A toronytól erdei sétaúton, szerpentinen jutunk fel a IV. Béla korában épült fellegrvár ma is impozáns romjaihoz. A vár fokáról már látjuk a szemközti magaslaton emelt nagyvillámi kilátótornyot, ahová kis emelkedéssel sétálva is félóra alatt eljuthatunk. De gondoltuk a modern turisztika híveire is, mert a ház már gépkocsival is megközelíthető. A ház környékének nemrég történt rendezése során, autóparkolót is létesítettek.

A vezető szakszerű irányításával hatan gondoskodnak a közel negyven személyt befogadó házban, a vendégek kényelméről. Négy- és kétágyas, valamint két társas szobában nyernek elhelyezést a kirándulók. Télen-nyáron egyaránt kedvelt hely. A legnagyobb hidegben is kényelmes a szállás, mert az épület kitűnően fűthető.

Felszerelése minden igényt kielégít. Villanyvilágítása, folyó vize, telefonja és külön mosdóhelyiségei is vannak. Penziószerű ellátást nyújt, étel és hűsítő ital mindig kapható.

(X)

Kilátás a Duna-kanyarra

A nagyvillámi turistaház

Bonyolultabb lenne kimutatni azt, hogy hány forintot ér sportlehetőségben, népegészségben, a lakosság munkaerejében az a friss levegő, mozgási lehetőség, amit a természetjáróknak szabaddá tett erdők jelentenek, főleg a főváros környékén. Mégis furcsa, erdeinkben a tilalomfák szaporodása. A Budapesti Természetbarát Szövetség őszi bajnokságait például csak a legnagyobb nehézségek árán lehetett lebonyolítani, mert egymásután elutasító választ kaptak egy sor erdőgazdaságtól, ez esetben a vadászati idenyre való hivatkozással.

Furcsa az, hogy a Kéktúra-bélyegzőket bizonyos pontokon sorozatosan elvisszák. Vajon ki gyűjti ezeket a bélyegzőket? Ideje lenne rajta kapni ezt a mániákus tolvajt. Ma, a becsületkaszák idejében, egy egyszerű gumbélyegző nem lehet veszélyben akármilyen elhagyott erdei úton sem. Főleg a Nyírjesi Órháznál lehet egy notórius betyár, mert a Kéktúra bizottság ide pótolja legsűrűbben a bélyegzőket. Cspijek rajta és szegényítsék meg a tolvajt.

Azt olvasom, hogy Magyarország tagja a Nemzetközi Camping Szövetségnek. Tudomásom szerint a Szövetség tagjait külföldön a sátoráborokban különféle kedvezmények illetik meg. De nem tudom, hogyan legyenek jogosult ezekre a kedvezményekre, mert sehogy sem tudom meg, miképpen legyenek jogosult rájuk. Hova kell még beiratkozni hozzá?

Turista Pista

Schön Elemér (Bp. Hankóczy Jenő út 22.) írja: „Valamikor apró gömbfákából négyzetes ládákat helyeztek el a Budai-hegyekben és a kirándulók abba dobták a szemetet, amit minden héten egy hordár elvitt a szemétdombra. Nem is volt szemetes az erdő. Ezt kellene megcsinálni és erre felhívni a kirándulók figyelmét. A szemételeket pedig fel kellene jelenteni és bírsággal sújtani. Ez az egyedüli és régen jól bevált módszer.”

A sorokkal annyira egyetértünk, hogy az Erdői Szolgálat által rendelkezésünkre bocsátott fotót fentiek alátámasztására leközljük.

Még az olimpiai tv-közvetítések idején hallottam: „... milyen szerencsésje van ennek a Hammerl Lacinak. Azelőtt sose hallottunk róla, most kimegy Tokióba, lő néhányat és pillanatok alatt megismeri ország, világ...”

Talán ne is részletezzük miben és mennyire téved az említett tv-néző, ha csupán szerencsét lát a sportsikerben. A céllovászat nem lottó, hanem sport, a javából. Mégpedig olyan sport, amely a szervezet minden sejtjét, idegszálát egyetlen pontra, egyetlen pillanatra tartamára koncentrálna. Ha ez sikerül... Hammerl Lászlónak sikerült.

Am most vessünk egy pillantást az érem másik oldalára. A kisöbű puska löverseny olimpiai versenyszáma hat óra időtartamú. Ennek megfelelően hat órát vesznek igénybe a napi edzések.

A másodéves orvostanhallgató Hammerl László, reggel hat órákor az uszodában kezdi a napot, majd terepfutással és levezető turisztikával folytatódik az edzés, s több órát vesz igénybe a lögyakorlat.

Az egyetemi tanulmányok és a versenylövészet két olyan túlfokozott idegmunka, amely csak úgy végezhető, ha szüntelenül gondoskodik szervezetének egyensúly állapotáról. S ebben döntő szerepet játszik a turisztika. Egyidőben kedvelte meg a lövészetet és a természetjárást. Másodikos gimnazista, amikor az osztály túracapatával bebarangolja a pilisi hegyeket. Akkor még pusztán kedvtelésből, az MHS lövészcsapatában már edzői előfrásra.

S hová vezethet a fiatal céllövő túrája Japánban? Fel a Fudzsijamara. 2800 méterig busz szállítja az utasokat. Itt már felhő gyűrűzi a süvegformájú vulkánt. S a kövé dermedt lávafalon lehet tovább felkapaszkodni a hátralévő ezer méteren, egészen a kráter hóval borított pereméig.

— Percnyi szünet nélkül készültem odakint. Arra törekedtem, hogy szervezetem kiheverje a 22 órás repülőút fáradalmait. A döntő előtti két napon azonban semmit sem csináltam. Bármilyen furcsán hangzik, céltalanul bolyongtam és igyekeztem elhessegetni még a gondolatát is annak, hogy valaha lőnöm kell majd. Azért ez a semmittevésnek tűnő pár nap is hozzátartozott a céltudatos előkészülethez — emlékezik vissza Hammerl László.

— A városban tett séták, az ismeretlenbe vezető túrutak áthangolják, majd eloszlatják a feszültséget és az idegrendszer új erőt gyűjt.

— Így barangoltam a városban. Szinte álomszerűen perogtak az órák. Tokió tízmilliós rengetege jelentette az erdőt. Az apró teaházak a tisztásokat, az olimpiai falu

Japán táj, háttérben a Fudzsijama havas csúcsa

a félig-meddig ismerős tájat. Néztem a halászsokat a tengerparton és megpróbáltam megérteni a japán Kinska versét: „Hálót vetettek ők, már sok-sok ízben, de mégse foghatták meg, ott maradt a csillagok visszfénye a vízben.” Sok minden megfordul az ember fejében. Kicsit osztoztam ezeknek a bárkán élő embereknek a sorsán, hangulatán. Ki tudja, mit hoz a NAGY NAP? 60 fekvő 597 kör, 120 összetett 1151. Ez állt nevem után az eredményhirdető táblán. Olimpiai bajnok lettem! Milyen érzés? — Otthon is erről vallatnak, de nem tudom megfogalmazni.

Ha egyszerűen turistának tekintenek, kárpótlásul néhány ízelítőt nyújtok japán szokásokból:

— Nem tudtam például, hogy a kimonót nemcsak divat megfontolásokból viselik a japán asszonyok. Kicsinyeket sokáig hordják a hátukon, ruhájukba csavarva. A tehetőt meggörbül a lábuk a kimonó pedig jótékonyan palástolja a szépség hibát.

— A japánok alacsony természetű emberek. Saját méreteikhez igazítják az élethűen formázott kirakatbabákat. Ha vásároltam, mindig zavarba jöttem, hol a valódi elárúsítót, hol a mellette felállított bábut szólítottam meg. Utólag bevallom, volt rá eset, hogy amúgy is nehezen összeszedett japán szavaimat ilyen bábukra pazaroltam.

— Ahány japán házban jártunk, belépés előtt mindennél le kellett vetnünk a cipőt. Vallási rítusnak hittük. A magyarázat meglepő: a japánok gyékénnyel borítják a szobák padlóját és azon is alszanak. Ennek a szokásnak tehát logikája van.

— Máiig sem jöttem rá, mi abban — pestiesen szólva — a pláne, hogy vannak olyan miniatűr kávéházak, amelyekbe csupán három széknek, azaz három vendégnek jut hely. Tucatnyi ilyen mikroszkopikus kávéházat látunk a fővárosban.

— És végül: Tokió a budapestinek öserdő. Se utcánév, se házszám. Egy fogadásra szóló meghívón vendéglátónk ezert tüntette fel az étrend mellett a célhoz vezető út részletes térképét. Melegen ajánlom a Természetbarát Szövetségnek: ne törjék a fejüket, hol találnak jó tájékozási versenyszínhelyet. Tokiónál alkalmasan terepet keresve sem találnak.

Kádár László

Viszontlátásra MEXIKÓBAN

Hammerl Laci túrája a Fudzsijamára